

## PROVERBELE ROMÂNILOR

---

*Floriferis ut apes in salibus dulcia libant,  
Omnia nos iidem depascimus aurea dicta,  
Aurea, perpetua semper dignissima vita.*

LUCRETIU, III, p. 11—13.

*Un fenomen, o credință . . . și etiă o  
legendă; un basm, o pășelă și etiă un  
proverb.*

B. P. HĂȘDEŪ, Cuv. Bêtr, II, XIX.

---

FIE-CARE EXEMPLAR VA PURTA ISCĂLITURA AUTORULUI

TÓTE DREPTURILE RESERVATE

# PROVERBELE ROMÂNILOR

DIN

ROMANIA, BASARABIA, BUCOVINA, UNGARIA, ISTRIA și MACEDONIA

---

PROVERBE, DICĂTORI, POVEȚUIRI, CUVINTE ADEVĂRATE,  
ASEMĂNĂRI, IDIOTISME ȘI CIMILITURI

CU UN

GLOSAR ROMÂNNO-FRANCES

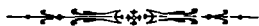
DE

**IULIU A. ZANNE**

---

**VOL. VIII**

OPERĂ PREMIATĂ DE ACADEMIA ROMÂNĂ



BUCURESCI

---

STABILIMENTUL GRAFIC I. V. SOCECU

---

EDITURA LIBRĂRIEI SOCECĂ & Comp.

1900

# PROVERBELE ROMÂNILOR

---

## CAPITOLU XIX

### POVĂȚUIRÎ I CUVINTE ADEVĚRATE <sup>1)</sup>

---

*Cel ce prin scris povățuesce, și pē  
cel dē acum și pē cel din urmă  
folosesce.*

*Cine n'ascultă dē povăță nimic  
nu învață.*

*Când adevărul sē ivesce, atunci  
minciuna sē risipesce ca întu-  
nerecul când sōrele rēsare.*

#### Pentru aer

Aerul curat, rēsufierea cea mai bună; acela să-l alegi, dacă  
vei îndelungare dē vieță.

Aerul spurcat vieță țe-o moleșesce; dēparte de el.

Aerul cel bun întrégă sănătate; iar cel puturos te vatamă  
pân' la os. Dē unul să te ții și dē altul să te dēpărtezi.

Dē multe orī și aerul multe bóle vindecă.

#### Pentru aīducī

**5** Ținerea dē minte dē aīducī, ne-aduce mai bunī aīducī.

---

<sup>1)</sup> Acest capitol nu coprinde de cât maximele adunate de Iordache Golescu, păstrându-se ordinea după care sunt așezate în manuscris.



## Pentru auzire

Veđi *Vedere*.

- O mie să auđi și una numai să ȑici.  
 Orice s'aude, pururea cu îndoeală până nu se dă de față.  
 Cu cât mai multe auđi, co-atât mai multe înveți.  
 Multe, multe să auđi și puține să grăiesci, că urechi de  
 auđit dooă ai dobândit, iar gură de grăit numai una.
- 10 Nu de la cine auđi, ci ce auđi de la acela, aceea să cercetezi.  
 Să auđi, să veđi și să taci, dacă vrei să petreci cu pace.  
 Cele din auzire, cam minciuni pe jumătate, de nu și tóte  
 d'aceea și curînd ne'nșală; cređemînt nici cum să dai  
 așa 'ndată la câte auđi, ca să nu te 'nșeli.  
 Cel ce urechile ș'astupă, ca pe săraci să nu-i auđă, nici  
 pe el el vor auđi la păsul lui vre-odată.  
 Din câte tu auđi, nooă dă-le la o parte, și de una să n'ai  
 parte.
- 15 Dăpărtéază-ți auzirea de vorbe urite, c'adesea auzirea la  
 cercare te supune și cercarea la greșeli.

## Pentru aur

- Aurul te orbesce cu mult mai mult de cât ai fi tu orb.  
 Dăparte d'un asemenea vrăjmaș.  
 Aurul, de multe patemi ce suferă de la vrăjmași, în galbenare a căduť. Păzesce-te, să nu cadă și tu întru asemenea bôlă.  
 Aurul și argintul cum se iviră, ómeniilor lor se robiră. Fugă  
 d'o asemenea robie.  
 Aurul și argintul, cât de mult să fie grămădit pe tine,  
 nici frumusețe nici minte țe-aduce, de cât te-arată ca  
 un măgar împodobit.

## Pentru avere

Veđi *Minte, Muncă*.

- 20 Averea cu înțelepciune, cea mai mare bogăție. Asemenea  
 avere să gonesci.  
 Averea curînd se pierde și nici cum să mai vede, iar în  
 vătătura în veci rămâne nemuritoare. Alege care 'ți place.  
 Averea când se cheltuesce nu se bagă de sémă, iar când  
 se dobândește cu patru ochi se privesce.

Averea la om, mare putere dă om, când scie să o cârmuiască.

Averea la om, mândrie i-aduce.

- 25 Averea mai lesne se dobândește, decât se păzește.

Averea mare, grabnică cale la moleciune dă desfrinare.

Averea mare dă la noroc ești vine, că cu mintea puțin dobândesci.

Averea mișcătoare se 'nțelege muritoare, că astă-dî te 'ndestulează și mâine mori dă fomie; iar cea nemișcătoare pururea ești dă o îmbucătură în gură. D'aceea să schimbi pe cea mișcătoare în ne-mișcătoare.

Averea nelegiuită mai mult te ne-cinstesce și sufletul ți-l topesce. Dăparte dă ea.

- 30 Averea să ți-o 'ntrebuințezi nu numai pentru tine, ci și pentru aceia ce alérgă la tine.

Averea să ți-o păstrezi pentru folos dă obște, că'n obște și tu înșu-ți te socotesci.

Averea să ți-o păstrezi pentru dooă întîmplări, ca să nu cați tu în lipsă și să ajuți pe cel ce are lipsă, iar la cele-l-alte să aibi mare minte.

Averea ce-ți dă Domnul după a ta dréptă muncă, aceea se 'nțelege avere sfîntă și dréptă.

Avere mare, primejdie mare.

- 35 Avere din munca ta, iar nu dă l'altul d'a gata.

Avere din strîmbătăți, să nu bagi în casa ta.

Avere din cele bune cu dreptate să-ți aduni, ca să nu lași prigonire la judecători nebuni.

Averile se cinstesc, nu pentru că au vre-o cinste, ci pentru trebuințele ce noi avem dă prisos.

Ah! d'aș mai avea! dă multe ori de vei dîce, vieța ți-o rădică. Dăparte d'un asemenea glas.

- 40 Omul în lume, ca un epitrop p'a sa avere se socotesce, că când se duce, gol se duce, nimic cu el d'aici duce.

Om dă ném și făr' d'avere, n'are nici o putere.

Or-câtă avere vei adună, cu tine nimic vei lua, ci tóte altora le vei lăsa.

Unii pe mare, alții pe uscat, toți alérgă dup'avere, fără saț îndestulat, pentru o puțină vreme.

Unde averea omului acolo și inima lui zace.

- 45 Unde mai mult'avere, acolo dracu el sugrumă dă gât.

Urîciunea dă avere la om se 'nțelege un mijloc d'a dobândi cinstea cea mai mare.

Ca un muritor înveselesce-te cu averea ta; când însă nădăduesci în lume să mai trăiesci, păstrează din averea ta, c'acela mai înțelept dă toți se socotesce, cel ce la amîndooă măsura o păzește.

- Cu avere te arăți cel mai bun, cel mai învățat, cel mai cinstit și cel mai sfânt? pășește-o să nu pierzi atâtea numiri.
- Cu greu i se pare la cel ce mure, când vede averea lui că o lasă în urma lui și nu poate lua nimic din ea.
- 50** Cu cât averea ți-se înmulțește, co-atât și griji mai mari te topește.
- Cu cât mai mult ai, co-atât mai multe și mai dese vizite i să vezi.
- Cu cât mai mult vei avea, atât mai mult ceri a avea, că omul e lacom, nu se mulțumește, ci pururea mai mult dă ce are poftesce.
- Cu mult mai anevoie avere a păstra, decât a o câștiga.
- Silește-te să te dedați cu cea d'întâi.
- Cu mult mai dă cinste cel ce pierde ceea ce are decât cel ce nu dobândește ceea-ce să silește. Pășește-te d'o asemenea necinste.
- 55** Când ai cu ce, toate cu'nlesnire. Îngrijasce dă acesta.
- Când averea nu-ți ajunge, ajunge tu averii tale.
- Când al meu și al tău ar lipsi din lume, atunci lăcomie de avere nu s'ar mai pomeni pe lume. O asemenea legiuire silește-te să dobândești.
- Când unul are mai mult și altul mai puțin vrajbă, pizmă și zavistie pururea găsești la ei. Ca să lipsescă acesta, averea de opotrivă.
- Când începe a povesti de cele ce-a avut cu mult mai dă nainte, arată că acum nimic nu mai are.
- 60** Când ne-am mulțumit cu cele de trebuință, atunci la mare avere nici cum am mai gândi.
- Când te trudești mai mult să grămădesci avere, adu-ți aminte că mărtașă nu zăbovesce și vieța ta pe cea-lantă lume nimic nu-ți folosește.
- Când toți dă-opotrivă, dăobște la avere, nici sărac vei mai găsi să-ți fie milă dă el, nici bogat să-ți fie frică dă el; iată cea mai bună legiuire.
- Cât dă multă avere te vei sili să aduni, vieța cu ea nu poți dobândi mai multă.
- L'avere cu dreptate să doresci și să rîvnesci, iar de cea cu nedreptate foarte mult să te ferești.
- 65** La vreme când n'avem, să 'nțelege că nici odată nu avem.
- La strein'avere nici cum să gândesci, ci cu munca ta avere să-ți dobândești.
- Lăcomia dă avere fără saț se înțelege, că cu cât mai mult ai, co-atât mai mult ceri să ai.
- Mai întâiu să n'veți cum averea să ți-o întrebuițezi, apoi să rîvnesci avere să dobândești, că cel ce iubesc avere să aibă și nu scie cum s'o întrebuițeze, sémână cu

acela, ce cal bun a dobândit, dar nu scie cum să'l încălece.

Maî bine în casă să aibî, decât p'afară să cerî.

- 70** Maî bine puține și bune, decât multe și ne-plăcute.

Maî bine puțin și 'n odihna ta, dă cât maî multe, cu ne-voința ta.

Maî bine părinte tutulor de obște în urmă să te numescî, decât averea să ți-o îngropî cu numele dimpreună.

Marea grijă dă avere, bóla cea maî grea, că și trupul ți-l topescî și mintea ți-o smintescî.

- 75** Nicî o avere maî cu temei, decât înțelepciunea la om.

Nicî o avere maî bună, decât prietenul cel bun.

Nicî la mare avere să rîvnescî, nicî iarășî la lipsă să te găsescî.

Nu lăsă ce ai în mână, alergând după mincună, până nu vei găsi alta maî bună.

Nu prea te fâlî în averea ta, că piste puțin nu va maî fi a ta.

Nu te rēzimă în avere, că aurul și argintul cei maî mari înșelători, astăđî te mângăie și mâine te părăsesc.

- 80** Nu-ți îngropă averea ta, că ca o mórtă se va socoti, fără nicî un folos.

Nu-ți împrăștia averea, că nu cum-va în urmă la alții să cerî și nimenî să te asculte.

Nu-ți risipi averea ta, că nu sciî dă o vei dobândi.

Pururea să păstrezi óre-ce, cât dă puțin, pentru cei din urma ta, că pē nimenî nicî cum plānge dă nu va lăsă în urma lui ce-va.

Păstrēză-ți din avere și pentru bătrānețe, când nu maî poți munci.

- 85** Pē cei ce rîvnesc la maî mare avere, ne-sașul i-a aruncat în cele maî mari necazuri.

Pē cel ce n'are nimic, nimenî el pizmuesce.

Până ce ai óre-ce toți te iubesce și te cinstesc; după ce tot risipești, nicî însuși ai tēi cei maî dă aprópe.

Prea puținî sunt aceia, ce și avere îndestulă și frumusețe au dobândit, dar cu mult maî puținî și prea rari sunt aceia, ce au sciut să le păstreze după ce le-au dobândit.

Să iubesce avere bună, însă nu piste mēsură.

- 90** *Stăpānul meū!* auđî până ai ce-va în pungă; iar în urmă: *«fugi la dracul!»* Alege cea maî bună.

Toți alégă dēobște într'o parte și într'alta, c'avere să dobāndescă, una după alta; iar la cinste și 'nțelepciune nu maî gāndesc nicî odată, nicî la una, nicî la alta.

Ceea ce omului i-ajunge, aceea se 'nțelege averea cea maî mare; iar prisosul, lācomie.

- Cei mai mulți pe apă vieța și-o primejduiesc spre a dobândi avere; iar pentru învățatură, nici pe uscat vor să calce.
- Cei ce ei dobândesc, aceia mai mult averea lor iubesc, decât cei ce-o moștenesc d'a gata.
- 95** Cel ce-averea lui eși o risipesce, chiar vieța lui eși o topește.
- Cel ce averea sa ascunsă ș'o păstrează, muncesce pentru altul; iar cel ce din ea și pe alții împărtășează, s'asemă (sic) cu albina, ce și pentru ea și pentru alții muncesce. Ia-te-te după albină, și nici cum vei greși.
- Cel ce cu munca lui ș'a câștigat avere, acela numai scie cum să ș'o păstreze.
- Cel ce mai mult are, acela cere ca mai mult să aibă, pentru că lăcomia l'a încălecat.
- Cel ce mult rîvnesce la avere, pururea ticălos și nici odată sănătos, că grijile îl topește.
- 100** Cel ce n'are, la cel ce n'are adăpost are; că cel ce are mai multă stare numai pentru el ș'o are în păstrare.
- Cel ce nimic are, nici o grijă are de nimic, dar și el se socotesce cam om de nimic.
- Cel ce se împărtășează din averea ta pururea se roagă pentru vieța ta, iar cel ce așteaptă după moarte să se folosească, pururea se roagă când mai curînd să te duci.
- Cel ce se îmbogățește cu averea altuia, acela năpăstuiesce, și năpăstuirea păcat neiertat.
- Cel ce strînge la avere, odihnă nici cum are de grija cea mare.
- 105** Cine 'și împarte averea până a nu muri, să se gătască mult a suferi că nimeni de el va îngriji.
- Bolesnița se 'nțelege cel ce 'și păstrează averea ascunsă în pămînt și uitată ca într'un mormînt, că nici lui nici altuia folosește. Veți să nu cați într'o asemenea bolesniță.
- Din năpăstuirii avere să nu poftesci nici odată, ca să nu te căiești îndată.
- Dintr'o mie ce-ți grăiesce cel lacom la avere, nooș sute nooș-deci și nooș privesc numai la el, cum să dobîndască mai multă avere, și una numai pentru tine, cum să-ți pierdă și pe aceea.
- Dă avere și dă cinste nici cum saș se pomenesce, nici în cer nici pe pămînt.
- 110** Decît toți mai înțelept de vei fi și învățat, forțe prost te socotesci, fără d'avere când trăiești.
- Départe dă avere mare, că cu cât e mai mare, cu-atît și grijă are mai mare, și grija ei te topește.

Și când tu nu ai nimic, în lume să te arăți că decât toți  
mai mult ai, c'atunci vrăjmașii tăi crapă de necaz.

### Pentru Avocați

Avocatul drept să grăiescă, judecătorul drept să judece  
și stăpânitorul drept să poruncască.

Condeiful avocatului să luptă pe dăscuiete.

- 115 Piste puțință un avocat șiret să nu încurce pricina, când  
dă ea grăiesce.

Haina avocatului pururea muțată în lăcrămile săracilor.

### Pentru Ajutor

Vedî *Pedépsă*.

Ajutorul între ómenî așa se închipuesce: Un orb duce pe  
un șchiop în cărcă ca o povară și unul ajută pe altul,  
unul cu ochii și cel-lalt cu picerele, că ce lipsesce dă  
la unul se împlinesce dă la cel-lalt. Cine are urechi dă  
audî, să audă și să înțelégă, pildă luând dă la ei.

Ajutorul cel mai mare, punga ta se socotesce; păzescel  
mai dă aprópe.

Ajutorul bun către cel sărac mare cinste ăți aduce și  
numele cel mai mare; nu te depărtă dă el.

- 120 «*Ajută-mî Dómnul!*» ăis-aú óre-cine. «*Dă și tu din mîinî*»  
i-aú ăis lui Dómnul.

Ajută pe vrăjmași și pe dușmanii tăi din tótă puterea ta,  
însă nu spre vătémarea ta.

Ajută pe prietenî după datorie; ajută și pe vrăjmași ca  
să-î dobândesci prietenî.

Ajută celui slab, ca să nu ieî, în urmă, povara lui asupra ta.

Adu-ți aminte dă pâinea și sarea ce ai mâncat dă la cel  
ce te-a ajutat și nu o uítă în veci.

- 125 Unul dă altul sîntem legați după trebuințele nóstre, d'aceea  
împreună unul pe altul să ajutăm la a lui trebuință,  
după a nóstră puțință.

Veî să ajutorezi? la vreme să te arăți, că, în urma vremîi,  
în zadar ajutorezi.

Grăbește-te a săvîrși ajutorul ce poți face, că 'ndoit bine  
face, cel ce la vreme ěl face.

Ca o mână pe alta, așa să vă ajutați unul pe altul, că  
pentru acésta Dómnul cu soție v'a lăsat.

Către cel ce cere ajutorul tău, mîna întinsă dă grab să  
ți-o arăți.

- 130** Când ajută pe cât tu poți și pe orî-cine tu poți, ești afară de păcat.  
 Când unul cu altul bine se ajută, atunci la toți de-o potrivă o dreptate se socotesce.  
 Când ajută pe sorman, cu a lui avere el ajută, că dă la el și-a făcut tu averea ta; nu lipsi d'a-l ajuta.  
 Când poți ajuta și nici cum ajută, atunci în adevăr păcătuiești.  
 Când însuși tu ție-ți ești vei ajuta, atunci și de sus ți se va ajuta.
- 135** Când vei osteni în orî-ce lucrare, cere ajutor dă la cel ce l'a-i ajutat.  
 Când vei să ajută, fie pe orî-cine, ajută-l cu chip ca paguba lui să nu se 'ntorcă la tine.  
 Când mijlocul ești lipsesce d'a ajuta pe orî-cine, răspunde-ți cu vorbă dulce, că mulțumit se duce.  
 Când mîna ta poate ajuta, nu te depărta dă a o întrebuința.  
 Când poți ajuta, ajută tu cât poți, dar ajutor dă la altul nici cum tu să aștepți.
- 140** Când poți ajuta, ajută fără d'a mai cerceta cum i s'a înțimplat nenorocirea sa.  
 Cât vei putea, să ajută, măcar și cu paguba ta, că 'ndoit vei căpeta.  
 Cât dă mare să fii și cât dă învățat, fără nici un ajutor nimic nu poți face. D'aceea pururea spre ajutor să ție pe cei mai cinstiți și pe cei mai drepți, la orî-ce slujbă vei să te slujești.  
 La orî-ce ajutor să-ți întrebuințezi și mîini și picere, și mai ales gura ta și limba ta.  
 La vreme tu să ajută, când vei să ajută, că ajutorul cât dă mare, când la vreme nu s'arată, se 'nțelege vătămă; și iarăși, cât dă mic fie, la vreme când se urmăzează s'arată cu mult mai mare dă orî-ce fericire mare.
- 145** Mai toți vor să se ajute, iar să ajute, foarte puțin.  
 Mai bine spune drept că nu poți ajuta, decât să ții pe om legat cu zadarnică nădejde, c'atunci pierde și ajutorul ce poate găsi la altul.  
 Mult, mult să te mîhnesci, când nu poți ajuta, după cum se cuvine, pe cel mai lipsit decât tine.  
 Mîna pe mîna ajută, fiind născute ca nisce frați; așa și noi unul pe altul să ne-ajutăm, ca dintr'un tată fiind născuți.  
 Nici unul singur, ci toți împreună, unul cu altul să se ajute, ca când ar fi toți unul.
- 150** Nu sgorni din casa ta p'acel ce alergă la ajutorința ta.

Pě altul a ajutà dē grab să te silescī, iar pě tine a te-  
ajutà la nimenī nicī să gāndescī.

Pě vėduvā și pě sīrman și pě cel ne-putincios, nicī unu  
să-ī lași fără ajutor.

Pě nimenī să nu dēpărtezī dē ajutorul ce poți face, fie  
cât dē mic.

Pě cei ce sē 'nnēcā dē marea sārăcie, ajutā-le la vreme;  
cā vremea dē o potrivā pě toți curīnd ęī innēcā.

**155** Rēdicā pě cel cādut, cu ajutorul ce poți face, ca și altul  
māine, asemenea pě tine, cānd veī fi ca el cādut.

Sā nu ajuți pě altul cu nădejde de dobāndā, ci fără nicī  
un al tēu folos să daī lui cele dē folos.

Cei cu putere datorī sūnt să ajute pě cei slabī și fără putere.  
Cel ce la nevoī ți-ajutā, acela frate și părinte ęți este;  
cinstesce-ī ca pě nisce părinți.

Cel ce nu pōte ajutā pě óre-cine, semn de slābăciune; iar  
cel ce pōte și nu va, semn dē rēutate. Păzesce-te să  
nu dobāndescī numele dē al doilea.

**160** Cel ce pě cel rēu ajutā la rēutāțile lui, acela mai rēu sē  
socotesce. Feresce-te d'un asemenea ponos.

Cel ce ajutā pě sārăc, partea sārăcului a luat-o cu el.

Cel ce sē ajutā nu simte nicī o muncā, iar cel ce ajutā  
cu munca sē luptā.

Cel ce sē ajutā, ce curīnd ęși uītā facerea dē bine, orī dē  
unde-ī vine!

Cel ce târđiū ajutā, la vreme nu ajutā și, după vreme, nu  
sē mai înțelege că ajutā

**165** Cel ce din fire ți-e împotrivor, nicī unu să cerī dē la  
el ajutor.

Doī numai dē sē vor ajutā, duc povară dē dooē-đecī.

Și cei micī daū ajutor cānd le vine vremea lor.

### Pentru acoperiș

Pě cel fără acoperiș pune-l subt acoperișul tēu, ca și pě  
tine Domnul să te acopere.

### Pentru ale nōstre

Orī-ce e al tēu, ca un strein lucru să-l socotescī, ca cānd  
ęl veī perde să nu te întristezi.

**170** Cānd ți-a luat óre-ce ce socoteai ale tale, nu te supērā dē  
cel ce ți le-a luat că ți le-a luat cel ce ți le-a dat, dar  
prin cine ți le-a luat nu e trēba ta de a cercetā.



### Pentru alergătură

Maî bine să te întorci, decât să alergi şi în urmă să te căiesci.

Pururea, când alergi, înainte să te uiţi.

### Pentru alegere

Când alegi, s'alegi pe cei vrednici de slujbă, şi nici odată te vei ruşina.

Mare ne-cinste se înţelege, când unul alege şi altuia nu-i place; d'aceia lasă-l în alegerea lui.

**175** Mulţi sunt chemaţi şi din cei fără simţire, dar puţini aleşi şi cu simţire din fire.

Pe cei ce alegi, întâiu să-i cercetezi.

Cine mult alege, anevoie nemeresce, şi pe lângă cel vrednic pierde şi vremea.

### Pentru aluniţe

Aluniţele negre, dar podóba muierilor.

### Pentru albire

Ce cu greu se pare, când de jos în sus începî a albî, iar nu de sus în jos! Iar la muieri, din potrivă, că mai mult le pasă, când de sus în jos albesc.

### Pentru amor

**180** Amorul acest dar are, că nu te lasă să iubesci pe ceea ce te iubesc, ci când la una când la alta te face să gîndesci; lipsă d'un asemenea dar.

Amorul, aşă de mic, pe om de tot îl topesce; dar când ar mai cresce! Nu-i dà pricină să crască.

Amorul, o aplecare înfocată de dragoste către orî-ce.

Amorul numai o limbă grăiesce la amîndoi.

Amorul eşî grăiesce prea curat şi luminat, dar tu nevoiaşule, unele audî ş'altele înţelegî. Deşteptă-te la graiul lui.

**185** Amorul între doi şi numai bine se păzesc. Cum trece la al treilea, d'amor nu se mai socotesc. Veđi să nu o paţi.

- Amorul în țirimoniî stă, că dragostea dăparte dă el. Si-lesce-te tu împotrivă să-l arăți.
- Amorul, ca focul, atunci se stinge, când nu-l mai scormonesci; d'aceea să te feresci, să nu cum-va să-l scormonesci, dacă vei dă el să te izbăvesci.
- Amorul, cu legătura la ochi, arată că orbesce cade pă oricine cade; cu degetul la gură, poruncesce ca ceea ce veđi să taci; cu aripile arată ușurința minții, ca un sburdatic; cu arcul arată puterea sa, ce pătrunde orice inimă, și cu torța aprinsă arată că arde și pirjolesce dă orice inimă se atinge. Dă care mai întâiu să te feresci?
- Amorul, când începe, multă vorbă ăți dăschide; după ce se aprinde, tace ca un mut, că îndată amorțesce.
- 190** Amorul cu dooă săgeți, c'una te aprinde și cu alta îndată te stinge.
- Amorul cu săgeți otrăvite rău te săgetează, dar și cu córne frumoșe înfricoșat te încornéză.
- Amorul cu dragoste începe, dar cu mare urăciune se sfirșasce.
- Amorul, când te iubesce, rău te chinuiesce, iar când te-ar urî, în iad te-ar viri. Dăparte d'un asemenea tiran, ce, și cu dragostea și cu uriciunea, d'o potrivă te căznesce.
- Amorul, când se jócă, inima ți-o tócă. Cam depărcior d'ale lui jocuri.
- 195** Amorul, când se lipesce, inima ți-o topesce.
- Amorul, nebun, că nu simte nici ce face, nici ce grăiesce.
- Amorul lesne se 'ncrede în ceea-ce doresce, d'aceea mai lesne și greșasce.
- Amorul putere dobândesce, când móle te găsesce și mai ușor la minte.
- Amorul nici la cinste nici la datorie nu se supune vre-odată, că tóte subt picere le pune pentru al său interes.
- 200** Amorul nu simte dulcéta dragostiî, d'aceea ne-statornic.
- Amorul pă picior se vede fórté ușor.
- Amorul părinți n'are, decât fiî ne-legiuiți.
- Amorul, pă cei bătrâni îi chinuiesce, iar pă cei tineri ăi înveselesce.
- Amorul pă cine rănesce, nu se mai tămăduesce. Feresce-te d'o asemenea rană.
- 205** Amorul, până e mic, sare ca un purece dintr'un loc într'al-tul, iar după ce se măresce și aripî dobândesce, sbóră și se duce și nici cum nu se mai vede.
- Amorul rău te chinuiesce și rău te căznesce, rău te muncesce, fără a-ți arêta vina ta care este. Fugî d'un asemenea tiran.

Amorul singur el tē 'nvață, dē dascāl nu mai ai nici o trebuință.

Amorul sē înfășurā și sē îmbrobodesce ca gândacul dē mătase, până ce te bagă în ghiócea lui. Păzesce-te să nu rămāi și tu înfășurat și îmbrobodit ca el.

Amorul sē înveselesce în fermece cu jucărei. Veđi să nu te fermece cū-ale lui jucărei.

- 210** Amorul sē înveselesce, când dintr'un sîn într'altul sare și sē lipesce. Ține-ți sînul cam strîns, să nu cum-va să-l pierđi.

Amorul tóte le fāgăduesce, la tóte sē sîrguesce și, după ce dobândesce ceea ce el doresce, îndată sē risipesce. Nu te încrede în el.

Amorul te turbézá atunci mai tare, când ęți dā cea mai dulce sārutare. Fugī d'asemene sārutare.

Amorul fiind orb, orbī voiesce să arate și pē ai lui supuși, ca vulpea când și a pierdut códa în cursă. Veđi să nu orbesci și tu.

Amorul fără judecată, d'aceea lesne greșasce.

- 215** Amorul, ce cunósce orī-ce mai bine decât noi, ęl înfățișézá orb pē cel ce are miī și sute dē ochi fórte pătrundători. Amorul cel adevērat, prea rar s'a arētat. Fericire dē cine l'a cāpētat.

Amorul dulce plăcere ęți aduce, dar și dērăpēnare mare. Amorul, după ce dē tot te sugē, atunci bate din aripī și fuge; fugī tu mai înainte dē la el, până a nu fugi el dē la tine.

Amorul dēpártézá orī-ce altă dragoste, și chīar a însuși celui mai dē aprópe.

- 220** Amorul, și când ęși lēpēdā sāgețile sale, el atunci mai înarmat s'arată, că focul ęl destéptă. Feresce-te dē arma lui.

Un amor și numai este, dar māsći după chipul lui miī și sute sē găsesce. Veđi să nu cum-va să nemeresci o māsćă dē amor în loc dē amor.

Graiul amorului, dulce ca miērea, dar și înșēlător tocmai ca vulpea. Veđi să nu te înșale cu dulcēta lui.

Grópa amorului, cununiile în cap, c'amorul mai bine va să móră decât să sē însóre.

Cu cât mai mult te împotrivesci la patima amorului, cu atât mai mult ea te supune, puindu-și în pizmă. D'aceea, umblă cu ea mai potrivit.

- 225** Cāt de mare sē socotesce dragostea dē amor, dar cu mult mai mică dē cel adevērat prieteșug. D'aceea, mai bine prieteșug decât dragoste dē amor.

La amor și la domnie nu sē cere tovărășie. Dēparte d'un

asemene tovarăș, ca să nu rămâi nici cu una nici cu alta.

Când vei să scapi de amor, cât vei putea să fugi și în urmă nici să nu te, mai uiți.

Multe numiri amorului i-a dat ca să-l arate curat, dar numele cel adevărat încă nu s'a aflat.

Patima amorului tocma atunci o simți când nu mai e vreme, dar nici o tămăduire. Veți să nu rămâi fără nici un leac.

**230** Plăcerea amorului într'un minut se trece, iar întristarea lui totă viața ți-o petrece. Veți în ce necaz cați.

Cine amor n'a simțit, acela fericit, dar cu mult mai fericit cine l'a simțit și'ndată l'a domolit.

Cine cade la amor, prost de minte se'nțelege, că nu scie ce alege. Păzeste-te d'acastă numire.

D'amor tu poți scăpa numai cu ruga ta.

Dăparte d'acel cocon ce se dice amor. Când ești dice «mor de tine», nu-l crede ca p'un câine.

**235** Dragostea amorului, de Joi până mai apoi. Bagă de seamă ce gonesci.

### Pentru Amăgire și Amăgitori

Cei de pr'împrejurul tău, cu amăgirile lor când te vor lega, nu mai poți scăpa. Feresce-te d'asemene împrejurători. Cele dulci cu plăcerea lor lesne te amăgesc, când ușor te găsesc. Ține-te greu.

Și cel mai înțelept și cel mai isteț cu anevoie scapă din cursa amăgitorului.

### Pentru Anevoie

*Veți Cei cu Anevoie.*

### Pentru Antipatie și Simpatie

Cât vei pute să te ferești, antipatie să nu dobândesci, că te topește pe ne-simțite.

**240** Simpatie să dobândesci, că milă și îndurare ți-aduce către toți. Simpatia și antipatia, bole fără leac.

### Pentru Apa uitării

Numai apa uitării când vei bé din ea, te curăță de orice păcat.

Ce sfânt lucru ar fi, când în loc de aiazmă să guști din apa uității!

### Pentru Ape

Apa răcoresce, vinul înveselesce și pâinea te întăresce.  
Cam cu toate să te slujesci.

**245** Ierna să te ferească, pe apă să nu te călătorească, dacă vei să mai trăiești.

Cu cât apa se apropie de buzele luntrei, cu atât mai mult și tu te apropii de mormânt. Departe d'o asemenea trăsura.

Nu te bucură de averea, când pe apă vei umbla, că vîntul o stăpînesce, precum el voiesce, și pe ea, și pe tine.

Nu totă averea să ți-o încredințezi în apă, că apa în adevăr d'avere te umple, dar și gol te lasă.

Pe apă, mai câștigat, dar prea lesne d'nnecat; iar pe uscat, la pungă cu mult mai ușurel, dar la viêtă mai sigură. Alege care-ți place.

**250** Pe uscat cu siguranță, pe apă cu îndoială. Vești din amîndouă care-ți folosesc.

Pe lină apă să te călătorească, de furtună să te ferească, dacă vei să mai trăiești.

### Pentru Apărare

Cu mâna cea dreaptă să aperi pe norod și cu cea din stînga să-l sprijinesti.

Cel ce apără pe mai mulți, acela dobîndesce și prietenii mai mulți.

### Pentru Aprópe și Apropiere și Ceii de aprópe

Apropiere slobodă și blîndețe la orî-cine să arîți în lume.

**255** Întîiu pe cei mai de aprópe, apoi cei mai de departe să-ți faci pe toți ai tăi, că de toți să ai parte.

Nu te prea viri d'aprópe, ca să nu te scot'afară; dar nici prea departe, ca să nu te uie.

Pe cei mai de aprópe ție, să-ți iubesci ca pe însuși tine și să-ți scapi de orî-ce nevoință.

Pe cel de aprópe ție mult să-l dojînesci întru a lui îndreptare, dar piste măsură să nu-l necăjești.

## Pentru Arătare

- A vré să se arate óre-cine că este ceea ce nu este, cea mai mare zădărnice, ce curge din mândrie.
- 260** Arată-te către toți, precum voiesci către tine să se arate toți. Așa trebuie să și fim, precum vrem să ne arătăm. Orî-ce-î face, cât de mare, să nu te arăți că tu ai făcut acel lucru mare, că însuși lucru te arată.   
 obrazul și mâinile adese-orî să le speli, unghiile să ți le tai, capul să ți-l piepteni, ș'asa'n lume să te arăți, ca la toți să plăci.
- Intre ai tăi să te arăți ca unul dintre ei, precum și Hristos s'a arătat între ucenicii săi, ca să te înveselesc de ei.
- 265** Ca o oglindă să te arăți la cei mai mici ai tăi, spre pildă de cele mai bune urmări.   
 Când vei să te arăți că esci ce-va fără a fi, arată-te<sup>1)</sup> numai la tine, dacă nu vei să riști de tine.   
 La toți dulce să te-arăți cu vorba și cu fapta, ca cinste și dragoste de la toți să dobândesci.   
 La dame să te arăți plăcut, la bărbați învătățat.   
 Mic cu cei mici și mare cu cei mari pururea să te arăți.
- 270** Nu ca cel ce pe Lazăr a gonit, ci ca cel ce pe Lazăr a chemat l'ai tăi frați să te arăți.   
 Să nu te arăți nici cum nici posomorît, nici cufundat în gânduri, că una te arată de mândru și alta fără minte.   
 Să nu te arăți tocma ca un lup la cei din casa ta, ci mai bine ca o óie, ce la toți se lasă bine să o mulgă.   
 Cele ce nu se cade a se vedé de față, nici cum să le arăți la nimeni de față, că te face de ocară la toți de față.   
 Dulce către toți tu să te arăți, nu numai cu graiul, dar și cu fapta.
- 275** De opotrivă să te-arăți la mare și la mic, când de tine trebuință ei vor avé.

## Pentru Arături

Arătură cu sudóre, și de te dóre, dar în urmă veselie are.   
 Nu te lăsă de ea.   
 Arătură bună pururea ăți dá în gură. N'o lăsă din mână.   
 Nici o palmă de loc să rămâie ne-arată, dacă vei norodul tău în bilșugare să petrecă.

<sup>1)</sup> În manuscris se citește == arată-me.

## Pentru Arme

*Veđi Minte.*

- Aurul și argintul pe arme să strălucască, iar nu grămădit  
pe cap, că arma cere voinicie și capul minte întrégă.
- 280** Acul, arma muierii, cum și al albinei. D'amîndooe să te  
feresci.  
Arma înțelepciunii, cuvîntul cel dulce. D'acésta să te ții.  
Arma la răsboiă mese mari ne 'ntinde pentru câini și  
pentru lupi. Dăparte d'asemene armă  
Arma muierii, mai tare decât ori-ce altă armă. Dă ea  
mult să te feresci.  
Arma cere iscusință pe lângă voinicie.
- 285** Arma Domnului, dreptatea și legea. Acestea să le păzesci.  
Unde arma se cinstesce, acolo omul călare se găsește.  
Cu arma să 'nfricoșezi, iar nu spre rană s'o 'ntrebuințezi.  
Cu arma la răsboiă; cu cuvîntul după răsboiă.  
Când arma ți-e gata, frică dă vrăjmași nu ai. Dă ea să  
te îngrijesci.
- 290** Nicî cum armă să nu întrebuințezi, când cu cuvîntul is-  
butesci.  
Numai dă nevoie armă în mână să iei, ș'atunci cu mare  
măhnire a sufletului.  
Cea mai mare armă, cuvîntul cel dulce. Cu-acésta să te  
înarmezi.  
Dăparte dă ori-ce armă când frica te biruiesce.  
Dragostea cum s'o ivi, arma jos să cadă.

## Pentru Archierei

*Veđi Preoft.*

## Pentru Argea

*Veđi Furcă.*

## Pentru Argint

*Veđi Iubirea de argint.*

## Pentru Asemănare

- 295** Asemănarea la vorbă, deslușirea cea mai bună. Cu-acésta  
la vreme să te slujesci.

Acelora să te asemeni, ce slavă au dobândit după ale lor isprăvi, urmări și fapte bune.

Om cu om prea anevoie să s'asemene întocma la față și la năravuri.

Cu trupul te asemeni cu toate dobitocele, iar cu cuvîntul numai cu Cel Prea Înalt Nu necinsti această asemănare de cuvînt.

Cu furnica la muncă, cu iepurele la somn, cu câinele la credință, mult mult să te asemeni.

- 300** Lupul, necredincios și cel mai cumplit vrăjmaș; leul, grol zav și furios; vulpea, viclenă și 'nșelătoare. Cu nici unu-dintr'aceștia tu să nu te asemeni, ca să nu te numesci ca ei.

Cine cu cine la năravuri se asemene, aceia se și iubesc.

### Pentru Asuprire și Asupritori

Asupritorul pururea la pîrî se socotesce. Feresce-te de asemenea socotință.

Asupritorul din sîn ție fură. Vezi să nu te numesci fur.

- 305** Când te mulțumesci pe ceea ce ai, pe nimeni asupresci. Nici o asuprire mai rea ca asuprirea celui mai de aproape. Feresce-te d'o asemenea urmare.

Să nu asupresci pe cel sărac, că și tu, ca el, mâine vei fi sărac.

### Pentru Ascultare și Ne-ascultare

O gură numai are omul și urechi două, dar d'împotrivă mai mult graiesce decât ascultă. Tu împotrivă să urmezi.

Ascultați pe cei mai mari și lor vă plecați, că ei priveghiază pentru voi, ca cei ce au să dea samă pentru voi.

Ascultă și nu te mânia; ca să te poți îndrepta.

- 310** Urechea să nu ți-o astupi, fața să nu ți-o întorci, ne-băgător de sémă nici cum tu să te arăți la cei ce-alérgă la tine, ci pe toți să-i ascuți, ca și Domnul pe tine.

Urechile să ți le deschizi la toți de o potrivă, ca să nu găsesci pe nimeni împotrivă.

Vai de acela ce nu-l ascultă sluga!

Cu vreme și fără vreme multe să ascuți, iar de grăit numai la vreme și mai puține să graiesci.

Când ascuți ce-va, să nu ții că scii sau c'ai înțeles, până nu va isprăvi vorba ce va să-ți spuie.



- 315** Când nimeni te ascultă, ca când ai striga într'o pustietate; mai bine tăcere.  
 Când nu ştii ce să grăiesci, ascultă pe altul, ca cu ascultarea mai multe să înveţi.  
 Când se vor ascultă toţi pîrîi, nu se va mai afla nici un vinovat; şi când se vor ascultă toţi pîrîi, nu se va mai afla nici un drept. Bagă de seamă la acesta.  
 Când toate vei auzi, atunci vei cunoşce câte greşeli faci; d'aceia ascultă pe toţi.  
 Când din muncă conţenesci şi vrei să te odihnesci, atunci acea vreme l'ascultare s'o cheltuesci de cuvinte cinstite, că cu ascultarea dobîndesci ceea ce la învăţătură nu te îndeletnicesci.
- 320** Mai multe să ascuţi decât să grăiesci, că urechi ai două, iar limbă numai una.  
 Mai multe s'ascuţi şi mai puţine să grăiesci de cât dimpotrivă, că una te-arată de înţelept, iar cea dimpotrivă, de mare flecar.  
 Mai bine pe cei mai mulţi să ascuţi de cât numai pe tine.  
 Nici să ascuţi nici să grăiesci cele ce nu se cuvine nici ţie, nici la cel ce te-ascultă.  
 Nu te pripi să înţelegi până nu vei ascultă.
- 325** Nu cel ce învaţă, ci cel ce ascultă, acela va işi dascăl ca dascălul său.  
 Pururea să ascuţi la cele de crezut, că mai multe să afli.  
 Pururea să ascuţi şi cele dimpotrivă, ca să poţi cunoşce de ce se să te feresci.  
 Pe toţi să-î ascuţi, dar pe puţinii să crezi.  
 Pe cum vei ascultă pe supuşii tăi, aşă şi pe tine Domnul te va ascultă.
- 330** Pre cei pentru folos obştesc pururea să-î ascuţi, cu amîndouă urechile ţuguite ca de iepure.  
 Să te obişnuiesci mult a ascultă când alţii grăiesc, ca să te înveţi la vreme cum să grăiesci.  
 Toate să le ascuţi şi numai cele de cinstite să nu le uiţi.  
 Cel ce ascultă de sfatul altuia, rare-orî greşasce.  
 Cel ce n'ascultă de cuvînt, rău om se înţelege.
- 335** Cel ce n'ascultă de învăţătura părintelui său, strein se înţelege.  
 Cel ce n'ascultă la nici o vorbă, se 'nţelege că n'are nici o urechie.  
 Cel ce n'ascultă nici o sfătuire, curînd se căiesce. Vezi să nu te căiesci.  
 Cine nu ascultă, nu pricepe.  
 Cine nu va să asculte, nici să mai întrebe.

- 340** Dă grab să ascuți, târziu să grăiesci și la mânie cu totul să zăbovesci.  
Și trecut fiind în vîrstă nu vei greși ascultînd.

### Pentru Ascundere și Cele ascunse

Orî-ce ascuns socotesci că ai în inima ta, din ochii altora nici cum va scăpa.  
Nimic ascuns și să nu se afle.  
Să nu te ascunzi, nici să tăgăduiesci sau să ȳci ca Cain :  
*«ore stréjă sînt eu fratelui meu!»* că Domnul te vede și în fundul mării.

### Pentru Asprime

- 345** Asprimea omului multă urîciune i-aduce. Fugî d'o asemenea patimă.  
Asprimea legîi la om se înțelege cea mai mare iubire de omenire; iar a omului asprime, cea mai mare cruđime.  
Dă una să te ții și dă alta să te feresci.  
Asprimea dă obște mai mult stăpînesce dă cît blîndețele pē om.

### Pentru Afumături

Afumăturile și bēturile cu totul dă tine să le depărtezi, cele piste mēsură.

### Pentru Aflare

- Urît și fără minte cel ce va să afle ce gîndesce orî-cine, unde se duce, ce aduce și ce face, și ce grăiesce și ce mănîncă. Departe d'o asemenea urmare, ca să nu fii urît la toți.  
**350** Când nu-ți place ție orî-ce altul a aflat, arătăți a ta mai bună iscusință.  
Nimeni nu pōte afla orî-ce dēsăvîrșit.  
Cine află ore-ce, nu se 'nțelege că se'nșală.

### Pentru Afrodita

Afrodita, muma dragostei. Fără minte însemnăză.

### Pentru Ah! și Vah! și Vai! și Văitat.

Astăzi Ah! mâine vah! poimâne nici ah! nici vah! că ah! și vah! adese-orî vieța ți-o ridică. Dăparte d'asemene văitături.

- 355** Ah! de-aș mai avea! vieța ți-o topesce. Apoi, ceea ce poftesci, ce-ți mai folosesce.

Ah! și vah! lasă la o parte și-ți caută dă sănătate.

Când te vaîți înaintea altuia, ca când i-ai da putere asupra ta. Feresce-te d'un asemenea văitat, ca pururea să biruiesci.

Nici odată să nu ȳici: *Vai dă mine! și Săracul dă mine!* și *Ah ce o să mai fac!* Ci mai bine să ȳici: *Ferice dă mine, că n'am trebuință dă tine.*

### Pentru Abusuri.

- 360** Abusurile, cu cât mai vechi, cu atât mai sfinte se socotesc și drept legi se înțeleg, dă nu mai poți scăpa dă ele.

### Pentru Adunări.

Iubit și plăcut te fă la adunări, cu purtarea ta cea bună, și cu vorbă cinstită și dulce.

În adunare cand petreci, să nu flueri, să nu șueri ca cîobanul la oi.

În orî-ce adunare și la orî-ce întîmplare, să nu te atingi dă nici un nume, vorbindu-l dă rău în glume.

Când te afli l'adunare, dă veȳi că se întîmplă vre-o gâlceavă mare sau vre-o desfrîinare, încet încet fugi, te trage, ca să nu te molesesci sau să te gâlcevesci.

- 365** La adunări când te-așȳi, alege-ȳi loc mai în jos, ca să nu auȳi: *«Poftim mai în jos!»*

La adunări cinstite pururea să alergî, iar la cele desfrîinate nici cum să îndrăsnesci, c'acelea cinste ȳi-aduce, iar acestea defăimare.

La orî-ce adunare, să scii cum să furi vorbe și tu puține să grăiesci, iar pă cei-l-altȳi cât dă multe să-i lași să grăiescă, ca mai multe să afli.

L'acele adunări să mergi spre desfătare, dă unde nădȳduesci mai bun să ieși dă cât cum ai intrat.

L'adunare când petreci, să nu te schimonosesci, nici suspinuri să scoȳi din tine, nici ris mare și cu gura căscată, ca tăiată dă blendăre.

- 370 L'adunare când te afli, să nu fii posomorît, că la toți vei fi urît.  
 Mai bine singur în casă, decât în rea adunare.  
 Pě la adunări cu cinste, pě la desfrînări cu depărtare.  
 Fugî de acele adunări, unde grăiesc pě toți de rău.  
 Fugî de adunarea celor obraznici și răi.
- 375 Fugî de adunări cu chiote și bături, până a nu te îmbetă, că în urmă urît vei jucă.

### Pentru Aducere aminte

Adese-orî să-ți aduci aminte de cei vestiți bărbați, ca lor să te asemeni.  
 Să-ți aduci aminte că și tu ești om, ca pě orî-cine să-l cinstesci ca pě tine.

### Pentru Adevăr

*Veđi Minciunî, Dreptate.*

- Anevoie a descoperi adevărul, când toți strigă și nici unul ascultă.  
 Atunci vei cunoște adevărul mai bine, când vei depărtă ori-ce patimă de la tine.
- 380 Acea lege mai bună, ce te face să cunoscî adevărul.  
 Adevărul a grăi nici cum să te sfiesci, măcar că la prea puțin vei fi plăcut ș'ascultat.  
 Adevărul anevoie să-l ghicesci, c'anevoie să-l pricepi; d'aceea la el cu mai mare băgare de sémă.  
 Adevărul are-o fire, că cine el aude mult se supără: Tu împotrivă să urmezî.  
 Adevărul a spune, vrăjmași dobândescî.
- 385 Adevărul adevărat n'arată în lume atâtea bunătăți, câte reutăți arată adevărul prefăcut.  
 Adevărul, ochiul cuvîntului; fără el orb te socotescî la minte și la socotință.  
 Adevărul unul este, dar anevoie a-l nemeri, c'un drum și numai are spre a-l dobândi, iar spre a se depărtă de el, miș și sute de cărări.  
 Adevărul unul este, dar omul îl schimonisescă fieș-care după a lui părere.  
 Adevărul în adevăr atât de mult să-l cinstescî, în cât ceea ce grăiesci cu mult mai adevărat a fi să socotescî de cât cel mai mare jurămint.
- 390 Adevărul în adevăr ochiul vieții se înțelege.  
 Adevărul în adevăr un chip numai are, iar minciuna se

arată în mii și sute de chipuri; d'aceea și anevoie adevărul a se cunoște când minciuna îl acoperă cu mii, și sute de măști.

Adevărul în adevăr urât și supărător ni se pare, dar și folos ne-aduce mare.

Adevărul în veci rămâne tot ceea ce a fost, este și va fi. Adevărul în adevăr sfânt lucru se înțelege, dar la puțin plăcut.

**395** Adevărul într'un cuvânt, iar minciuna în mii și sute.

Adevărul greu, d'aceea la fund zace; iar minciuna ușoră, d'aceea pe d'asupra plutesce.

Adevărul cu minciuna, vrăjmași neînduplecați.

Adevărul cum se găsește vatămă pe cel ce îl rostesc.

Cine n'a pățit-o nu o crede.

Adevărul curînd se pierde, când se înneacă în potopul basnelor și al povestelor.

**400** Adevărul cu dreptatea împreună lăcuiesc; la unul de te vei duce, dai și piste cel-lant.

Adevărul când gonesci, nici cum să ostenești, că mult te folosești.

Adevărul când găsește, supărare ne aduce, că nu ne vorbește după placul nostru.

Adevărul când nu-l cunosc, în cea mai mare greșală te înneacă.

Adevărul când trece la urechea celui mai mare, firesc cun este, iar nu prefăcut, atunci cel mare se deșteptă.

**405** Adevărul când cercetezi, părtinirea s'o depărtezi.

Adevărul când l'arăți, curat să-l arăți, ca orî-cine să-l înțeleagă.

Adevărul când nu-l poți grăi, cu mare întristare rămâne la uitare.

Adevărul cât vei putea, în faptă să-l cunosc, iar nu după părerea ore-căruia.

Adevărul la vremea lui s'arată de față, când cu gândul nu gîndesci.

**410** Adevărul la puțin place să-l audă.

Adevărul la toți plăcut, dar puțin îl priimesc.

Adevărul la Domn nu putea intra, că pîșpăitorii de departe îl proptea, până când a început pe toți a-i scuipa.

Adevărul, lumina minții. Cine ascuns îl ține sub masca amăgirii, ca când ți-ar împăiegina ochii, ca când ți-ar turbura mîntea, ca vedînd să nu vezi, ca auzînd să nu auzi, ca pipăind să nu simți, ca socotind să nu înțeleagă.

Adevărul, lumina cea mai strălucitoare; d'aceea, când trecem pe lângă el, ne închidem ochii, ca să nu ne orbim.

scă cu lumina lui, și așa nici cum îl vedem. Dar tu, ca să-l vezi mai bine, sgâiesce-ți ochii la el.

- 415** Adevărul mai iubit și cu mult mai dorit, dar nimeni îl nemeresce, că minciuna de departe mereu îl pândesce și rău îl sgornesce.

Adevărul mai mare, când față de minciună n'are.

Adevărul nicăiri lăcuință ș'a găsit, de cât acolo și numai unde minciuna a lipsit.

Adevărul numai, avere neclintită, că nici se veștejesce, nici se istovesce, ci pururea înflorește, dar și te sărăcesce, când împotrivorii găsesce.

Adevărul pururea înainte să mergă la orî-ce vei să grăesci, ca o călăuză bună.

- 420** Adevărul pe la sfîrșit pururea se cunósce.

Adevărul pe scurt, minciuna în vorbe îndelungate. Dintr'acéstă deosebire le poți cunósce în parte.

Adevărul, sórele celor înțelegători.

Adevărul se vede, dar cam p'în sîtă se záresce.

Adevărul să-l iubesci, adevărul să grăiesci și nici cum să-l părăsesci și când tu socotesci cu-adevărul că greșesci, daca vei să te cinstesci.

- 425** Adevărul să-l gonesci, minciuna s'o sgornesci, și la cele cu îndoială, pază și mai mare.

Adevărul tare, minciuna mai încet, când vei să grăiesci.

Adevărul fața lui nici odată o mai schimbă, iar minciuna pe tot minutul în felurimi de măști se schimbă.

Adevărul fără greșală nici o dată te înșală, când împotriva minciuna nu se pune.

Adevărul cine l'a aflat și nu l'a urmat, cumplit om se înțelege.

- 430** Adevărul biruiesce, când minciuna se sgofnesce.

Adevărul, darul cel mai sfânt și cel mai cinstit și de Dumnezeu iubit. Un asemenea dar să te silescă să dobîndesci.

Adevărul, din gură 'n gură trecînd, se schimbă și se întunecă, în cât nici că se mai cunósce c'a fost un adevăr în adevăr.

Adevărul din minciună nu se póte cunósce, când mintea nu judecă.

Adevărul de vei spune, puțin te vor ascultă și mai bine puțin te vor iubi, fiind la toți supărător.

- 435** Adevărul de vei spune, dușmani mulți vei dobîndi; iar lingușiri de vei urmă, mulți prieteni vei avea.

Adevărul de tot întunecat, până ce minciuna se dă de gol.

Adevărul și virtutea, doă călăuze ca nisce surori premări,

una-ți arată calea cea dréptă și alta te duce pe acea cale. Dă ele să te ții, dacă vei să nu te rătăcesci.

Adăvărul și dă zabovesce a să ivi când minciuna ăl năpădesce, dar nici odată ascuns nu rămâne în veci, că cu vreme să ivesce.

Adăvărul și dreptatea zăbovesce să s'arate, dar dă tot nu să îngropă.

- 440** Iubesc adăvărul, dar cu cinste să-l grăiesci.

Iubesc adăvărul, deprinde-te cu el, ca să scapi dă minciună.

Unul și numai a spus adăvărul, dîcînd *«văd cele bune și prea bine le cunosc, dar cele rele urmez»*.<sup>1)</sup>

Întăi adăvărul, apoi minciuna s'a născut, ca și omul întăi, apoi sătana s'a vîdut; însă cele din urmă pe cele d'întăi cu mult, cu mult le-a întrecut.

Impotriva adăvărului nici cum și nici odată să vei să te puî.

- 445** Întăi adăvărul în adăvăr să-l înveți, apoi să înveți cum la toți să-l grăiesci.

Îndoială te înșală și nu te lasă să pricepi adăvărul în ființă.

Descurcă îndoiala și vei cunósce adăvărul.

Ca adăvărul, nimic alt mai plăcut la Domnul din cer. Cu el ca cu un plocon în mână să mergi înaintea lui.

Zădarnicia d'o parte, mândria dă alta, ne face să n'ascultăm nici un adăvăr. Dăparte dă ele, dacă vei să afli adăvărul.

Ca adăvărul tu să afli, în inima omului trebuia tu să te afli. Acésta piste puțință, d'aceea și adăvărul stă 'n necunoscînță.

- 450** Ca să afli adăvărul, trebuie pe unul să 'nvinovățesci, c'acela ăți va spune pe cel vinovat.

Ca să afli un adăvăr trebuie să întrebuițezi felurimi de mijlóce.

Ca să poți sprijini adăvărul bine, trebuie pe toți șireții cu mult cu mult să-î întreci la luțimea graiului.

Ca să putem cunósce adăvărul din minciună, trebuia să avem dooă minți de odată, ca una pe alta să arate când greșasce.

Cu adăvărul, cu blăndețele și cu dreptatea, te asemeni cu Dumneđu.

- 455** Cu cât adăvărul se pare mai amar și greu la auzire, cu atât mai sănătos și mai folositor.

Cu cât mai mult vei pătimi pentru un adăvăr, cu atât mai mult tu să-l cuvîntezi.

<sup>1)</sup> Video meliora proboque, deteriora sequor.— Ovidiu, *Metamorfose*, Cart. VII.

Cu cât dă lesne minciuna, cu-atât dă anevoie adevărul a să priimi.

Curățenia sufletului ți-arată adevărul.

Cu banul în gură pe toți prietenii ei dobândesci, iar cu cuvinte adevărate pe cei mai mulți vrăjmași.

**460** Cu bună cercetare și cu bună socotință poți afla adevărul în ființă.

Când ar fi cu puțință să aflăm adevărul fără a cerceta, nu ne-am rușina că n'am cercetat.

Când adevărul în adevăr cunoscut se face, în altă față toate îndată se preface.

Când adevărul lipsește, «așa mi-se pare» s'apropie dă adevăr.

Când credința mică, iar lingușirea mare și minciuna stăpânesce, atunci adevărul în temniță lăcuesce și dreptatea se îngropă.

**465** Când spuî un adevăr și alții nu-l cunosc sau nu vor să-l cunoscă, mulțumesc-te că-l cunosc cel ce cunosc iniemele tutulor.

La adevăr îndoiala nu încapă, dar până a-l pricepe la multe te îndoesci.

Lucrul cel mai cinstit, adevărul a spune. D'acéstă cinste să te ții.

Mai toți se necăjesc când adevărul aud, dar tu împotriva să urmezi.

Lingușitoriî, pișpăitoriî și fățarniciî, otrava adevărului. Departe dă ei, ca să poți afla adevărul.

**470** Mai bine cu frica Domnului și cu iubirea dă adevăr, dă cât cu sciințe multe și cu urmări urite.

Mai bine să cercetezi să afli adevărul, dă cât cu pizma să te înșăli.

Mai bine tu să te supui la adevăr dă bună voie, dă cât adevărul pe tine să te supue fără voie, c'atunci rămâi rușinat cu voie și fără dă voie.

Mintea omenescă foarte mică și slabă, spre a puté cunoscce adevărul; d'aceea mult mult să te feresci și să te socotesci, ca să nu te potcinesci.

Ne place vorba dulce, dar mai mult să ne placă ceea ce adevărul ne-aduce.

**475** Nesciința adevărului dă o parte, orbirea minței dă alta, ne ține în întunec, când nu ne e iertat să grăim adevărul spre deșteptarea minței omenesci.

Nici cum să ostenesci adevărul a grăi.

Nu călcă adevărul în picere, ca să nu cadă din picere.

Numai cuvîntul cel drept póte deosebi adevărul din minciună.



- Numai după ce pați ceea ce p'în gând nu-ți trece, atunci poți cunoște adevărul din minciună.
- 480** Nu după întâmplare, ci după istecțiunea ta adevărul să-l găsești.
- Pentru adevăr când tu te omori, atunci de isnovă înviezi în veci.
- Pentru adevăr până la moarte să te lupți.
- Până când rob mușierilor tu vei fi, adevărul nici odată ți vei putea afla.
- Sorele, de este sore, la noapte se supune și toate la întunec în taină le pune, iar lumina adevărului și la cel mai mare întunec descoperă dreptatea.
- 485** Să nu te rușinezi, când adevărul grăiesc, dar mai cu sfială, ca să nu cați în greșală.
- Sfiala te popresce a spune adevărul, că la nimeni e plăcut și numai de cât ți găsești beléoa.
- Făgăduința către Domnul, ce o dai de dimineță, acesta să-ți fie: *«adevărul voiu iubi, adevărul voiu grăi, până când voiu trăi»*.
- Să iubesci înțelepciunea, să iubesci științele, dar cu mult mai mult să iubesci adevărul.
- Sloboți pe toți să-ți lași să-ți spue adevărul curat, fără de a te supăra, ca să te poți îndrepta.
- 490** Spre aflarea adevărului, avem trebuință de cugetul cel mai curat, că cugetul nu se poate odihni de cât numai în adevăr. Un asemenea cuget să dobândesci ca să te poți înlesni la aflarea adevărului.
- Hoțul la întunec și adevărul la lumină.
- E anevoie, și la cel mai învățat, adevărul a cunoște îndată și minciuna.
- Cel ce ascunde adevărul nici odată se va îndrepta.
- Cel ce se supune la lingușitori și ascultă la pișpiș, nici nu vede nici cunoște unde zace adevărul. Nu te supune lor, ca să-ți afli culcușul.
- 495** Cel ce frică n'are, nici vre-o temere mare, aceluia i se cuvine adevărul a spune.
- Cel ce de adevăr se depărtază și minciuna îmbrățișează, d'amîndouă se căiesce după ce pătimește. Mai departe ceva și de una și de alta, ca nici să pătimești, nici să te căiești.
- Cel ce ți se împotrivesce, de la acela numai poți afla adevărul.
- Cercarea la orî-ce cere vreme îndelungată spre a afla adevărul, iar viața omului ce scurtă se vede!
- Cine ascunde adevărul vinde pe om de față. Departe d'o asemenea vinzare.

- 500** Cine ocrotesc adăvărul, pururea biruiesce când se ascultă.  
Cine nu iubesce adăvărul, îndată se înșală.  
Cine dă adăvăr fuge, la Satana ajunge.  
Basnele și minciunile, amăgirile, înșelăciunile din vreme  
în vreme a stăpănit ce mai tare minte omenescă, îndată  
ce adăvărul a perit din ochii lor.  
Din ne-sciința și ne-cunoscința adăvărului, s'a născut pe  
lume cele mai multe idei greșite și mincinoase, ce chi-  
nuesc pe oameni până în zilele și cele după urmă.
- 505** Domnul este adăvărul; când păzesci adăvărul, te asemeni  
cu Dumnezeu.  
Domnul mărturie între oameni este la câte se găsește.  
D'aceea adăvărul nici cum să-l ascunzi.  
Dă orî ce să te sfîșie, dar dă adăvăr cu mult mai mult  
să îngrijesci.  
Dă la cei mai proști Domnul află adăvărul.  
Dă la cel nebun și dă la cel bătut poți afla adăvărul, și  
fără voia lor.
- 510** Dă ne-ar fi iertat să grăim adăvărul, gol precum el este,  
nu ne-ar trebui atâtea cuvinte întunecate, ce ne face  
să nu-l pricepem.  
Dă dohtar, dă duhovnic și dă avocat, adăvărul nici cum  
să-l ascunzi, că-ți aduce căință.

### Pentru „Așa voi eu!”

- «*Așa voi eu!*» întrece și stăpînesc orî ce lege și orî  
ce pravilă.  
«*Așa voi eu!*» la greșăli te duce, că nu te iertă să cer-  
cetezi.  
«*Așa voi eu!*» la nimic se supune, dar la mari greșăli te  
supune.
- 515** «*Așa voi eu!*» mintea îndată ți-o smintesc, că nu te  
lasă să ascuți.  
«*Așa voi eu!*» te depărtază dă orî-ce drăptă judecată.  
Dăparte dă el, ca să poți judecă mai lesne.  
Cel în putere și bogat pururea ȳice: «*Așa voi eu!*»

### Pentru Așezare

Intăiu cele de temei să te silesc să le așezi, apoi cele  
ce se ating dă ele.

### Pentru Așteptare

- A se înșelă ore-cine când așteptă ore-ce, cea mai mare supărare.
- 520** Cu așteptarea nemeresci vremea la vremea ei. Nu te depărta de ea.
- Maî bine să aștepți de cât să te aștepte.
- Cine așteptă nădăjduesce, dar nădejdea înșală, și cam nimic se folosește.

### Pentru Așternut și Invăliș

Așternut cel mai bun, ierba verde după pământ, și 'nvălișul cel mai cald, lumina stelelor.

Șederea în așternut în îndelungată vreme trupul țe-l moleşește, sufletul țe-l slăbește, duhul țe-l topește, inima țe-o înbolnăvesce.

### Pentru Egoism

- 525** Egoismul a născut cele mai rele patimi pe lume. Dă el să te ferească, ca de cea mai rea cangrenă.
- Egoismul la nici o lege nici unu se supune, că i-e frică să nu-l lege. Dar voi de lege să nu vă depărtați, ca să nu vă lege ca pe boii la jug.
- Egoismul pe sineși se cinstește mai presus de orice ființă.
- Mândria din egoism a născut pe «*Așa voiți ei!*» și plecăciunea din smerenie pe «*Cum poruncesci dumneata!*» și una și alta fiî ne-legiuiri; dar mintea din socotință pe «*Cum se cuvine*» fiul cel mai legiuiri.
- Egoismul din mândrie și mândria din Satana; d'aceea depărtază pe frate de frate, pe părinți de copii, pe prieten de prieten și de obște pe om de om, și la ucidere ei îndemnă către cel mai de aproape. Fugi cât vei putea d'o asemenea patimă diabolăscă.
- 530** Din mândria egoismului se naște urăciunea către însuși fratele nostru, care dărapenă fericirea obștii. Dăparte d'o asemenea patimă.

### Pentru Eglengele

Cea mai bună eglengea, când îți cauți casa ta. Nu te lăsa de ea.

## Pentru Epitropie

Dăparte dă epitropie, că și bine dă veți face, tot blesteme veți auzi.

## Pentru Eresuri și Eretici

Eresurile, din proastă știință și neînțelegere a legii s'au înmulțit.

Eresurile din drumul cel drept te abate și te depărtază, rătăcindu-te cu totul.

**535** Eresurile, cele mai mari vrăjbi între oameni au băgat fără nici un cuvânt.

Eresurile lumea au prăpădit cu răsbóiele și cruđimea lor. Eresurile, interesu călugăresc.

Eresurile mai mult s'au întemeiat prin mijlocirea muierilor fiind próste la minte.

Ereticii, ca pescarii cu plasa, înșală pe oameni cu felurimi dă numiri neînțelese.

**540** Vai dă voi, ereticilor, când ve veți înfățișa înaintea Domnului, ce răspuns veți da pentru mulțimea dă oameni ce ați prăpădit pentru al vostru în parte interes?

## Pentru Iérná

Iérna să nu te coprinďă fără pânză, fără brânză.

## Pentru Iatac

Iatacul dă dormit cu chipuri frumoșe să-l aibi împodobit, ca să dobândesci și tu frumoși copii.

În iatac zac ascunse cele mai mari răutăți, dar fără iatac lumea s'ar sfirși.

## Pentru Iad și Raiu

Iad în lume se 'nțelege, după ori ce lege, viața cea neticnită și rău viața cea liniștită.

**545** Iad se înțelege chinuirea sufletului, că a trupului se socotesc eglengéoa vremii.

Unde omul se mulțumesc, acolo răul lui și-l găsește.

Nici iadul, nici mușerea, nici pământul secetos nu ȋdice:  
*«Ajunge!»*  
 Grozavă gura iadului, când o cască să te 'nghiță.

### Pentru Iertare, Iertăciune

- Acela se 'nțeleghe că orî ce greșală iartă, cel ce pôte pe-  
 depsi și nici cum pedepsesce.
- 550** Iartă pe cel ce te ne-cinstesce.  
 Iertarea în sîn slobodă s'o păstrezi, ca mai lesne s'o în-  
 trebuințezi.  
 Iertarea cât de mică cu mult mai bună de cât căința cea  
 mai mare. Iartă, ca să nu te căiesci.  
 Iertare de păcate c'o cerere gólă nu se dobândesce, până  
 ce nu veî îndestulă pe cel ce-ai năpăstuit. Acésta mai  
 întâiu să sāvîrșesci, ș'apoi iertarea vine singură fără  
 a o mai cere.  
 Omul, supus la greșeli, că greșala 'î pentru om; d'aceea  
 și tu să ierți celor ce ție eți greșesc, că și tu mâine  
 lor i să le greșăsci.
- 555** Orî-ce greșală să o ierți că nici unul fără greșală, de cât  
 numai unul Domnul.  
 Întăiu să se căiesci, apoi să te pocăiesci și în urmă să  
 nădăjduiesci iertare să dobândesci.  
 Vaî de cel ce cere iertare de greșale numai până se va  
 cumenică, socotind că cu acésta pe Domnul va înșelă!  
 Cu anevoie a cere iertăciune de la cel ce-î faci tu rău, ȋdar  
 tu în pizmă să-ți puî ca să ceri iertăciune.  
 Cu iertarea ce tu faci, dobândesci pe toți de frați. D'a-  
 césta să te ții.
- 560** Cu iertarea dobândesci și pe vrăjmaș prieten.  
 Cum ai isbândit, peșin să și ierți pe cel biruit, c'al tēu  
 supus se înțeleghe.  
 Când ȋci la 'nchinăciune: *«Iartă-ne noă, Dómne, greșalele  
 noastre, precum și noi iertăm greșalele greșiiilor noș-  
 trui»* se 'nțeleghe că faci o legătură cu Domnul, că de  
 veî iertă tu mai întâiu pe ai tēi greșiți, așa și Domnul  
 în urmă să te ierte pe tine; iar de nu, nu. Veđi dar  
 acum ce legătură faci și cu cine o faci, că și d'ar voi  
 Domnul să te ierte pe tine, n'ar putea să te ierte mai  
 nainte până ce nu veî iertă tu celor ce ți-au greșit ție.  
 D'a ceea, ca să se păzescă acéstă legătură ce însuși tu  
 ai făcut cu Domnul, de bună voia ta, iartă tu mai în-  
 tăiu și apoi rógă pe Domnul ca să te ierte și el pe  
 tine.

- La orî-ce greșală să cerî iertăciune, fie și de la cel mai mic, că cinste mare ții face ție.
- Lesne a iertă, anevoie a uita, până nu se va îndestulă de ceea ce l'ai păgubit,
- 565** Lesne iertăm greșalele ce nu privesc la noi, dar tu mai mult să ierți cele ce privesc la tine.
- Lesne iertăm pe cei de care n'e frică, dar tu să ierți și fără nici o frică.
- Lesne putem iertă pe cei ce ne supără, dar anevoie iertăm pe cei ce noi îi supărăm.
- Mai lesne a iertă celor ne greșesc nooă, de cât celor ce noi le greșim.
- Mai lesne a pedepsi de cât a iertă, însă pedépsa, fire tâlhărăscă, iar iertarea, fire dumnezească. Alege din amîndoă, care e mai bună.
- 570** Mai bine să ierți pe cel vinovat, de cât să pedepsesci pe cel ne-vinovat.
- Mai bine să ierți, decât în urmă să te căiesci.
- Nici o iertare de păcate până nu te vei îndreptă și părăsire lor nu vei dà.
- Pă vrăjmaș curînd să-l ierți, ca prieten curînd să-l vești.
- Pă cei tari îi iertăm, pă cei slabi îi împilăm. Ghici tu acum pentru ce?
- 575** Până nu vei iertă nu cere iertăciune, că Domnul nu te va ascultă.
- Cel în putere, când iartă, atunci vitez s'arată. Pururea vitez să te-arăți.
- Cel mai rău se înțelege cel ce nu iartă nici cum. Fugi d'o asemenea numire.
- Cel ce nu iartă pe altul, nu se înțelege de om, că omul fresce fiind supus patimilor, unul altuia trebuie să credă.
- Cine are iertăciune până a nu se osândi, își dovedesce greșala sa și scapă de păcat. Asemenea și tu să urmezi.
- 580** Bland și lesne iertător către cei ce-ți greșesc ție de te vei arăta, cu Dumnezeu te vei asemăna.
- «Dumnezeul să ierte (pururea să ții) pe cel cădut și greșala și pe cel ce s'a sfîrșit».

## Pentru Iubire

*Vești Dragoste.*

A iubi pe una mai mult de cât pe alta, pricina întrebă, pe însuși ochii tăi; dar a se iubi fără a se vedé, întrebă mintea ta.

A iubi pe cel ce te iubesc, nu e lucru de mirare; iar pe

- cel ce te urasce, urmare d'eu suflet mare. Silesce-te să dobândesci un suflet așa d'eu mare.
- A iubi ș'a să n'frînă; amîndooe d'eu odată la nimeni nu e dată. Silesce-te tu să te-arăți d'eu odată d'amîndooe.
- 585** Anevoie a iubi precum l'ai iubit pre cel ce odată tu l'ai oropsit. Silesce-te să te-arăți împotrivă.
- Anevoie să iubim pre cei ce nu-i cinstim, dar cu mult mai anevoie să iubim în adevăr pre cei ce-i cinstim cu mult mai mult decât pe noi. Dar tu la amîndooe dimpotrivă să urmezi.
- Iubim ca să ne iubescă, că unde dragostea ne așteptă acolo ea se deșteaptă.
- Iubiți-vă unul pe altul, ajutați-vă unul pe altul; această legea, această datoria omenirei.
- Om nu se mai stăpînesce, când ne-vrînd iubesce. D'eu parte d'eu asemenea urmare.
- 590** Orî ce iubesce omul după datorie, nu iubesce cu sporire. Silesce-te ca să iubesci fără nici o datorie, ca să-ți sporască dragostea.
- Ca să te iubescă orî-cine, trebuie să fii cinstit, trebuie să te socotesci pe tine d'eu potrivă cu toți cei-l-alti cei mai mici.
- O ce grea pedepsă la cel ce iubesce, când pe el nu-l iubesce aceea pe care el iubesce. Feresce-te d'eu asemenea pedepsă.
- Orî-ce iubesci și orî ce urăscî și d'eu orî ce te temî, pînă ascuns să le păzesci.
- «Unul pe altul să v'eu iubiți»* așa Domnul a d'eu, *«ca nisce frați ce s'unteți, toți dintr'eu m'eu eșiți»*.
- 595** Vai d'eu ceea ce iubesce pe cel ce el n'eu iubesce! Silesce-te să scapi d'eu asemenea vai.
- Vai d'eu tine când te iubesce numai pentru interes; că dragoste adevărată d'eu toți se socotesce cea fără d'eu interes. Dar unde o poți găsi?
- Ca să fii iubit trebuie să te-arăți vrednic d'eu iubit. Mijlocele stau în vrednicia ta.
- Cu vorba și cu fapta să faci să te iubescă că într'alt chip eși întorče fața d'eu la tine.
- Cu greu la cel ce iubesce să osîndescă pe cel ce el iubesce.
- 600** Cu cât vei să te iubescă, cu atîta și tu mai mult trebuie să iubesci, că dragostea temeiul omenirii.
- Cu cât mai mult iubesci, cu atît mai lesne cați la uriciune când temerea te coprinde. Feresce-te d'eu asemenea patimă, ca să-ți fie dragostea dragoste.
- Cu mult mai fericit cel ce se iubesce d'eu cât cel ce iubesce. Această fericire să te silescî să dobândesci.

Cum te iubesc, mai mult să iubesc, și cum te cinstesc,  
mai mult să cinstesc, ca de toți să fi iubit și cinstit.

### Pentru Iubire de avere.

Iubirea de avere, mumă bună celor rele, că pentru a do-  
bândi piste a ta putere, la mii de netrebnicii la tot pa-  
sul te încurcă.

- 605** Marea iubire de avere, ce lăcomia ne-a 'ndopat, ne face  
să rătăcim pe mare și pe uscat.

### Pentru Iubire de argint și Iubitori de argint.

Apa setea potolesce și pâinea fîmea; dar iubirea de ar-  
gint nici cu marea se potolesce.

Iubirea de argint, isvorul răutăților. Dăparte d'un aseme-  
nea isvor, ca să nu te înnece în el.

Iubirea de argint chinuiesce pe om și trupesce și sufletesce.  
Păzesce-te să nu cați în ispită.

Iubirea de argint nici îmbetrănesce, nici vre-odată slăbesce  
nici se satură în veci; că cu cât omul la ea rîvnesce,  
cu atât ea mai mult întineresce și se înmulțesce.

- 610** Iubirea de argint, păcat ne-legiuit și cea mai mare pedepsă  
la cel mai bogat.

Iubitorii de argint cu cuvînt de economi, urît vor să-și  
îndrepteze numele de lăcomie.

Iubitorul de argint atât te miluiesce, cât mortul ești grăiesce.

Iubitorul de argint plin de daruri se vede; în vis și aieve  
pururea argint vede. În pămînt ești îngropă tot argintul,  
ca după mîrte să-l găsească. La argint se 'nchină și se  
placă ca la însuși Domnul. Lege are pe însuși a sa do-  
bîndă; punga în veci și-o scormonesce, de i-a lipsit  
din argint, și argint piste argint în veci ești grămădesce;  
iar cel mai mare dar, că odihna nicăeri ești găsesce,  
când vede în ochi că-i jocă argintul.

Iubitorul de argint negreșit s'ar spînzură, dacă ștreang,  
fără plată, altul ești va da

- 615** Iubitorul de argint nu se supără de mîrte, cât de al său  
argint, ce nul poate lua cu el.

Iubitorul de argint sufletul său șe-l dă pentru o bucatică  
de argint.

Iubitorul de argint, de marea sa lăcomie și de marea  
sgârcie, de mai multe ori ești pierde cele mai mari ale  
lui interesuri.



Iubitorul dă argint, și argint dă va mânca, tot nu se va sătura.

Iubitorul dă argint și pe Domnul d'ar putea îndată l'ar înșelă, ca să dobândească cât de puțin argint.

**620** Nu iubi argintul, ca să nu te supui Satani.

Feresce-te să nu rîvnesci la aur și la argint, că face pe om unul pe altul să se omóre; unul pe altul să se ucigă și tâlhăresce să se despoe; fiul pe părinte rău să-l necăjască și frate pe frate rău să-l pismuiescă.

Feresce-te să nu te sugrume iubirea dă argint, ca să nu te bage dă viú în pămînt.

Fugi cât veí putea dă iubirea dă argint, ca dă cel mai mare rău, că patima acésta, pe cine 'n ghîare apucă, nici la ceasul morții póte scăpa dă ea.

### Pentru Iubire dă omenire.

Iubirea dă omenire însuși Duinneđeire, că chipul Domnului omenirea pórtă. Dă ea să te ții.

**625** Iubirea dă omenire mai presus dă orí-ce dragoste ca un temeiú al soțietății.

Iubirea dă omenire cel mai mare dar al înțelepciunii. Un asemenea dar să te silescí să dobândești.

Când iubescí omenirea, nici o greșală faci. Dă ea să te ții, ca să nu cađi în păcate.

### Pentru Iubire dă sine sau Siniubire

A iubi óre-cine pe însuși sine cât nu i se cuvine, cea mai mare rușine.

Iubirea dă sine când privesce spre bine, întîmpină orí-ce greșală i se întîmplă și îndată o îndreptéză; iar când spre rău privesce, împotrivă se ivesce și rău nooé ne vestesc.

**630** Iubirea dă sine ne face să greșim pururea la cea mai mare cinste.

Iubirea dă sine cea piste fire vatămă pe sine, ca cel mai mare lingușitor.

Iubirea dă sine întrece orí-ce dragoste, că nimeni pe altul iubesc mai mult dă cât pe sine.

Nimeni nu te va iubi, când pe tine numai te veí iubi

Tóte patimile cu vírsta se sting, iar siniubirea mórte n'are nici odată, că rob în veci ei te face.

**635** Din iubirea dă sine se nasce pofta fericirii nóstre.

## Pentru Iubire de slavă

Veđi *Slavă*.

## Pentru Iubire de cinste

Veđi *Cinste*.

## Pentru Iubire de bogăție

Veđi *Bogăție*.

## Pentru Iuțime și Iuțeală

Iuțeala piste fire te scóte din fire.

Iuțimea și ne-răbdarea puțină dobândă ne-aduce, iar pagubă  
cât de multă, că pe mulți i-a vătēmat fără tāmăduire.

Dēparte d'o asemenea patimă.

Cu iuțela greșesci, cu răbdarea te'ndreptezi și cu blānde-  
țele te cinstesci. Alege care-ți place.

## Pentru Iuda

Iuda 'ntr'un minut cu-o sărutare te-a vīndut.

**640** Iuda cu fățarnicul, frați gemeni, frați buni, frați ne-dēspăr-  
țiți. Dēsparte te dē ei, ca să scapi d'amīndooē urite nu-  
miri.

Iuda când va dulce să te sărute, ți-i lui să te sărute când  
nu ești tu dē față.

Iuda se vīră și subț însuși jērtfelnicul Domnului.

Sărutare dē Iudă nici cum tu să dați, ca să nu te numesci  
Iudă.

Cel ce dē față te slăvesce și p'în ascuns te pīresce, acela  
în adevēr Iudă întrégă este. Dēparte d'un asemenea om.

## Pentru Isvóde și Isvodiri

**645** Orī-ce veți să isvodesci, pune-o mai întâiu dē față, și dē  
mii dē orī s'o veđi, dē mii dē orī s'o socotesci, dē  
mii dē orī s'o prefaci, până ce veți ajunge la fața cea  
mai bună.

Cei vechi au isvodit, cei noi au împodobit, însă podóba  
întrece pe isvod, dar cinstea la isvod merge.

Cei ce în urmă lucréză, după ale altora isvóde, nu se 'n-  
țeleg dē isvoditori.

Cel ce 'ntău el a isvodit óre-ce, a arătat'o în lume ca o luminare stinsă, iar cel din urmă i-a dat lumină, dându-i foc la feștilă.

Din micí isvóde scótem cele mai frumoșe icóne.

### Pentru Ismene

- 650** Ismenele muierii cămara bărbatului și nădragii bărbatului cămara muierii. Cine dășchide la cămară fără scirea stăpânului, fur se înțelege. Fugí d'o asemenea numire.

### Pentru Isbutire

Isbutirea la orí-ce s'o aștepți dē la silința ta, cu munca ta, iar nu dē la altul, c'atunci te-arăți om dē nimic.

Cu o bună îngrijare, cu ne-adormită priveghere, cu îndelungă răbdare și cu o stăruire cu silință, isbutescí la orí-ce.

Când nu poți isbuti, nu mähni pē Domnul, că Domnul te-a imputernicit ca să isbutescí numai la cele prin puțință.

Cine nu se bălăbănesce, nu isbutesce. D'aceea mai bine se suferí orí-ce luptă, ca să poți isbuti.

### Pentru Isbândă

- 655** Isbândă cu voinicie și cu isteciune mare cinste dobândește când se răsboesce. D'acésta să te îngrijescí, dacă vei să te cinstescí.

Isbânda nu stă în mulțime dē ostași, ci în iscusința celor mai mari comandirí. Cu-asemene comandirí să te slujescí, ca să isbândescí.

Isbânda dē acum nu e semn dē voinicie, că focul mistuesce orí-ce voinicie, ci mai mult dē deprindere cu isteciune. Isbânda ne-cinstită la cel cinstit ne-cinste i-aduce. Dēparte d'o asemenea isbândă.

Mică isbândă, mică cinste; mare isbândă, mare cinste. Si-lesce-te la care-ți place.

- 660** Nicí o isbândă mai mare ca isbânda muierii. Feresce-te cât poți d'o asemenea isbândă.

Până n'ajungí la sfirșit, isbândă desăvērșit nu te socoti c'ai dobândit.

## Pentru Icóne

Acele icóne sê pare mai bune, ce ne arată ceea ce e dẽ  
rıs ale celor urite fapte, cã ne face sã le urım și noi.  
Icóna muierii, oglinda sê 'nțelege.

## Pentru Iconomii și Iconomie

și

### Risipitori i Risipã

Iconomia curge dẽ frică sã nu pïrdem ceea ce avem, dar  
piste fire la prostie te duce. Dẽparte d'o asemenea ico-  
nomie.

**665** Iconomia s'o iubesci și pururea s'o pãzești, ca în lipsã nici  
odată și nici cum sã te gãsești.

Iconomia sê înțelege fiica buneii orîndueli; d'aceea sã te  
silești, asemenea fiice sã dobîndesci.

Iconomia te saturã, risipa te flãmânzesce. Alege care-ți place.

Iconomia bunã, dar piste mësura te duce la urã, cã sê soco-  
tesce întregã sgãrciturã. Dẽparte d'o asemenea iconomie.

Iconom sê înțelege cel ce, cu puțin, din vreme sê ingri-  
jasce. Așa și tu sê urmezî.

**670** Iconom sê înțelege cel ce nici scump piste fire, nici slobod  
piste mësura. Acestuia sã te asemeni.

Iconom dẽ la iconom sê 'nvață. Dẽ la ei și tu sã te 'n-  
veți.

Intãiu casa ta sã 'nveți s'o economisesci, apoi și noróde lesne  
vei economisi.

Ca sã nu te cãciulesci la cei mari și 'n putere, nici trebu-  
ință sã aibî dẽ ei, trebuie sã te economisesci cu ceea ce  
Domnul ți a dat.

Marea sgãrciturã cu cheltuiala cea nebunã cãnd sê vor uni,  
atunci sê va nasce iconomia cea mai bunã. L'acesta sã  
rîvnesci.

**675** Mai mult sã te economisesci, ca sã nu te cãciulesci cãnd  
la unul cãnd la altul, ce'mi sînt uriti ca pecatul.

Pẽ la sîrșitul sacului în zadar te economisesci, cãnd n'ai  
ce mai economisi. Feresce-te d'o asemenea întîmplare.

Sãracul cel mai iconom, cã n'are ce economisi.

Cele vechi spre iconomie, cele noi spre dẽrãpãnare. Alege  
care-ți place.

Cel ce pẽ sineși nu sê stãpãnesce, rẽu sê economisesc!

**680** Cine nu sê economisesc, cu picãtura sê sîrșesc. Feresce-  
te d'un asemenea sîrșit.

Cines cie să le cheltuiescă la cele lui dă folos, acela se înțelege cel mai bun iconom.

Cel ce rău se iconomisește, să bage dă sémă, ca nu și mintea să și-o cheltuiescă.

Bilșugul să țe-l socotesci întru a ta iconomie, iar nu intru a ta mare avere.

Buna iconomie a casei, temelia casei. O asemenea temelie să faci și tu casei tale.

**685** Omul risipitor nici odată stare are.

Pă risipitor, toți el socotesc dă bun, dar nu pentru el.

Risipitorului tótă marea dă-î vei da-o, tótă o scurge.

Risipitorul în urmă cunósce și se căiesce.

Risipitorul, grópa a însuși averei sale.

**690** Risipitorul la viétă călăuză are pă însuși a sa poftă.

Risipitorul la poște numai se închină.

Risipitorul la cele din urmă nici cum mai gândesce, până ce tot nu istovesce.

Risipitorul nici prieten, nici dușman dăosebesce; că cu toți, dă o potrivă, în dăsfătări petrece.

Risipitorul pururea în lipsă.

**695** Risipitorul până ce tot nu istovesce, nu se odihnesce.

Risipitorul se sfătuesce numai cu o a sa poftă.

Risipitorul stăpân cunósce pă însuși pofta sa, și ei se jertfesce.

### Pentru Inimă și Inimoși.

Inima în adevăr după mórte se cunósce, că se vede precum este.

Inima îndărênicului, inimă dă drac. Dăparte d'o asemenea inimă.

**700** Inima îndurată nici odată pismuesce. Asemene inimă să te silescă să dobândescă.

Inima cu bană nu se cumpără, ci se dă fără a se vinde.

Inima când svînesce, dragostea o liniștesce. L'acésta să alergă spre tămăduire.

Inima când simte, sufletul pătîmesce.

Inima când se dă, din tot sufletul se dă, dar nu cunósce la cine se dă.

**705** Inima când se dă, singură se dă; nimeni o silescă.

Inima liniscită arată neprihană. L'asemenea inimă să rîvnescă.

Inima mare găsesce răsufare. Asemene inimă să te silescă să dobândescă.

Inima mică, dar multe suferă.

- Inima nu îmbătrânește, dar vai de ea! că lăcuesce în ziduri sfărâmate.
- 710 Inima, până nu se dă, plăcere nu dobândește, că ca o mîrtă se socotește.  
Inima singură nu se 'nvesește, d'aceea pururea caută to-vărășie.  
Inima se rănește, când dragostea se ivesce.  
Inima se topește de ceea ce ea iubește.  
Inima tare la p'mînt aruncă ori-ce mare întîmplare. O asemenea inimă să te silești să dobîndesci.
- 715 Inima când țe-o dai, socotește-te să țe-o dai pentru totă viața ta.  
Inima năcăjită, nu o mai supără, ci grăbește-te a-î da orice mîngăiere.  
Inima rea pe om îl omîră, d'aceea prea mult să te ferești de ea.  
Inima simte ori-ce bine și ori-ce rău, că toate într'însa se tolesc.  
Inima să țe-o dîșchiți numai la cel ce cunoscî că te iubesc.
- 720 Inima ta dîșchisă să țe-o ții, ca să se vadă ce hrînesci într'însa.  
Inima fără curaj, zadarnică se 'nțelege.  
Inima fără dragoste, întregă pustietate.  
Inima fricosă, pururea ticăloasă.  
Inima cea curată, jîrtfelnicul Domnului. Cu asemenea jîrtfelnic să te-arîți la Domnul.
- 725 Inima ceea ce vede aceea și crede; iar socotința bună cele din urmă.  
Inima ce'n nimeni se 'ncrede, cumplită se vede.  
Inima cere ceea ce ei ei place, iar nu ceea ce ei cînte ei face.  
Inima dacă țe-ai dat-o, n'o mai lua înapoi așa îndată, c'ă-nevoie vei găsi la cine s'o mai dai.  
Inimile una cu alta, cu dragostea se 'nțeleg.
- 730 Inimă curată cam rar se găsește, dar și cine o are de nimeni se cunosc.
- Inimă mare, ca să poți răbdă până te vei îndrepta.  
Inimă mare, dacă vei să isbutesci la ori-ce întîmplare, fie cît de mare.  
Unde comîra omului, acolo și inima lui,  
In inimă toate patimile, însă când inima curată, nici o patimă mai simți.
- 735 In cele mai mari primejdii s'arată inima cea mai mare.  
Cu inima la dragoste și cu sufletul la 'ndurare.  
Cu inimă mare să te-arîți la ori-ce întîmplare, ca să nu

- simți nici o supărare; că dă te vei mâhni, pe vrăjmași îi vei înveseli, și tu mai rău vei pătimi.
- Cu inimă tare biruești ori-ce pizmă și zavistie și ori-ce nevoie. D'asemenea inimă să te ții.
- Cu cât dă anevoie a dobândi inima ôre-căruia, cu atât mai anevoie a o stăpâni, după ce a dobândit'o.
- 740** Când inima se schimbă, ochii nu te mai ved cum te vede mai înainte.
- Când inima departe, dă dragoste nu mai ai parte.
- Când odată te-ai înșelat și a ta inimă țe-ai dat, anevoie tu când vei, înapoi să ți-o mai ieși. Ingrijașce dă acesta.
- La inimă să fii curat, că inima cumplită dă sine se topește.
- La ori-ce inima-ți poftesce, nu te plecă așa îndată; că în cap te pocnesce, fără veste și d'odată.
- 745** La tot omul și ori-când nu-ți arătă inima ta!
- Mult rabdă inima, ce cu curată dragoste iubesce.
- Nici gândul să ți-l schimbi, nici să te schimbi în fețe; ci inima să ți-o arăți curată și fără dă fețe, că inima viclenă îți deschide mare rană.
- Numai inima simte cât cu greu se pare, când dă dragoste n'are parte.
- Numai Domnul știe ceea ce în inimă hrănesc. Păzesce-te, să nu gândești că l vei înșelă.
- 750** Silesce-te să dobândești o inimă dragăstosă, dar cum vei dobândi-o, depărtăză cu totul temerea dă la ea; că dimpotrivă o derapănă din rădăcină.
- Schimbă inima ta cu altă asemenea inimă, ca amîndooe dă opotrivă să fie, că dimpotrivă te poticnesc.
- Ceea ce ai în inimă să aibi și în gură, dacă vrei să auzi dă la toți urare bună.
- Cei la inimă curați, dă toți sunt lăudați.
- Cele mai mari gânduri din inimă isvorăsc; d'aceea urmările lor îți arată inima ta.
- 755** Cel inimos cu răbdare biruesce ori-ce întîmplare.
- Cel mai greu lucru 'n lume a cunósce inima omului.
- Delicateța inimei semn dă suflet curat. Un asemenea semn la toți să arăți.
- Din inimă răsare și binele și răul, și limba le vestesce p'amîndooă d'o potrivă.
- După inima ta Domnul îți dă ție. Bagă de sémă la acesta.
- 760** Dă la toți să te silești inima s'o dobândești.

## Pentru Incuiziție.

Incuiziția, cea mai scârnăvă, cea mai cumplită, cea mai ne-legiuită urmare împotriva omenirei, isvorită din marea disidemonie și ne-sățioasă lăcomie a călugărilor eretici. Dăparte de ea cât vei putea.

## Pentru Interes.

Interesul a legiuit ca ne-dreptatea să stăpânească împreună cu cumplirea; d'aceea unde ne-dreptate, acolo și interes și cumplire mai mare. Fugă dintr'un asemenea loc.

Interesul amăgesce și pe cel mai iscusit. Feresce-te de el cât vei putea.

Interesul orbesce și pe cel cu patru ochi. Păzesce-ți ochii să nu cum-va să-ți pierdă, că numai doi ai.

**765** Interesul în parte, cel mai mare vrăjmaș binelui obștesc. Interesul vrajbă bagă și între cei mai de aproape.

Interesul gura țe-o închide și iarăși el țe-o deschide, precum el voesc.

Interesul grăiesce orice limbă vroiesce și pe toți ne prefăce în orice față ei place, în cât ne arată, ca când n'am pofți nimic nici odată.

Interesul când ești grăiesce, uiți și facerea de bine ce ți s'a făcut și ocările ce ești dă.

**770** Interesul când te întunecă, mintea ta nu mai judecă.

Interesul ne deșeptă la cele nooă de folos, fie și cu paguba altuia.

Interesul nu al tău, ci cel de obște să-l gonesci, și pentru el să te jertfesci, că și tu de el te folosesci.

Interesul nu se 'nțelege dragoste, că dragostea adevărată fără nici un interes.

Interesul, putere dumnezeiescă, cam pe toți ei stăpânesce.

**775** Interesul puțină dobândă țe-aduce, iar orbire cât se poate și ne cinste cu mult mai mult.

Interesul pe om schimbă în felurimi de chipuri, tocma ca o mască.

Interesul pe călugări cu mult mai rău ei frământă, de la mic până la mare, fără nici o deosebire.

Interesul se'nțelege în mai multe chipuri, de dragoste, sau de pizmă, de frică sau de hatîr, de dobândă sau de cinste, și cel mai rău, mai scârnăv și mai cumplit, fără nici o îndoială, cel de mituială. Feresce-te, de nu de toate, măcar de cel mai cumplit.

Interesul se'nțelege pravila judecătorului și cu mult mai mult a ocărmitorului.



- 780** Interesul te mișcă la ori-ce urmare.  
 Interesul te face pururea să te pleci și la cine nu-ți place.  
 Interesul te depărtază de ori-ce datorie. Dăparte de el, ca să-ți poți păzi datoriile tale.  
 Interesul te depărtază de ori-ce plăcere, d'aceea îndată te și înșelă.  
 Interesul, cel mai mare temei la ori-ce urmare.
- 785** Interesul și mândria, două patimi curioase și ciudate; una poftescă să afle ce e mai de folos și alta, mai nainte, să afle ce e de prisos.  
 Interesul și d'amor îndată eși bate joc.  
 Interesurile pline de greșeli; dar fără interes, mai nici un bine faci cu-va.  
 Omul pentru interes eși părăsesce nu numai pe prietenii, ci și pe însuși părinții lui. Dăparte d'o asemenea patimă.  
 Omul pentru interes și capul ș'el răpune, că singur se aruncă în primejdii și prăpăstii, ce vede chiar înaintea ochilor lui. Mai bine ar fi să-ți păstrezi capul la locu lui.
- 790** Ori pe cine îndatorezi, la interes să nu gândești, ca mai bine să te cinstesci.  
 Unde interes, acolo și năpăstuire, că năpăstuirea din interes s'a născut. Dăparte de una, ca să scapi și de cea-l-altă.  
 Unde interesul s'amestecă, dreptatea d'acolo dăparte se isgonește.  
 Zădărnicia la cei bogați, mândria la cei falnici, ticăloșia la cei săraci, blestemațiile la cei desfrânați și interesul cam la toți.  
 Cu rari prietenii să te sfătuesci la cele de interes, ca să nu-ți pierzi al tău interes.
- 795** Călugărul și curva fără nici un interes, nici «*Bună dimineața*» ești dă vre-odată. La o parte să te dai când asemenea întâlnești.  
 Când interesul va lipsi dreptatea va înflori și c'o dragoste frățescă la toți se va păzi.  
 Când cinstea te va birui, interesul va lipsi.  
 Când interesul obștește se socotește, toți pentru el trebuie să ne sîrguim.  
 La interesul tău nici cum să gândești, când pentru folos obștește tu te chipzuești.
- 800** La cea mai mică greșală de interes, să depărtezi pe cel ce o urmărește, ca să nu-ți aducă mai mari greșeli.  
 Pentru un mic interes, cel cumplit și nelegiuit și sângele fratelui său el suge. Dăparte d'o asemenea urmare.  
 Fără interes mai nimic în lume se mișcă.  
 Cel mai mare interes al prietenului nostru într-un nimic el

socotim pe lângă cel mai mic al nostru interes. Tu dimpotrivă la acesta să urmezi.

Cel ce numai la al său interes se socotesce, iar la folos obștesc nici cum mai gândește, cumplit om se socotesce.

**805** Cel ce dulce la toți s'arată numai pentru interes, acela mai acru la minte se 'nțelege. Fugi d'o asemenea acrime, ca să nu-ți stripezești mintea.

Cel ce dragoste țe-arată numai pentru interes, acela se înțelege cel mai scârbos om pe lume. Spală-te bine d'o asemenea scârbă.

Din interes se nasce vrajba cea mai mare, năpăstuirea cea mai cumplită și uriciunea cea mai grozavă între părinți și copii, între frați și prieteni și între cei ce mai mult se iubesc. Păzesce-te să nu se facă lăuzia lor în casa ta.

Dă când lumea s'a zidit, interesul n'a lipsit.

De când s'a ivit în lume interesul la orî-ce, cinstea, dragostea și omenirea cu totul a perit.

**810** Și cel mai dăștept la minte dă un mic interes cu totul se întuneacă. Cam mai departe dă el.

### Pentru Intrare în casă

Până nu vei bate la ușă, nu 'ndrăsnă să intri în casă.

### Pentru Intriganți și Intrigi

Intrigantul într'un minut răstornă casa cu curul în sus.

Intrigantul nu se lasă până ce piste cap nu te vede dat.

Fugi d'un asemenea vrăjmaș.

Intrigantul, boldul Satanei.

**815** Intrigantul dă pismă, când nu isbutesce, crapă dă necaz.

Vezi și tu să nu crapă.

Intrigile dărapenă cea mai bună orînduială, că zugrăvesce pricina, nu precum este, ci precum nici odată a fost.

Departă dă ele, ca să nu-ți pierzi orînduiala ta.

Omul intrigant, ca să isbutască, aruncă în prăpăstii cea mai mare împărăție și însuși sufletul său. Departă dă el, să nu pieri și tu.

Omul intrigant, sfredelul corăbiei. Vezi să nu te sfredeliască și pe tine.

Vai dă cel ce cade pe mână dă intrigant! că se vede legat dă mâini și dă picioare cu lanțuri, ce nu le vede.

### Pentru Iscodă, Iscodiri și Iscoditori

- 820** Iscodă de departe de război ne face parte și gâlcăvă ne împarte.  
 Iscoditorul de departe cu ochiul te rănesce, ca un dăochetor. Păzeste-te să nu te dăochie și pe tine.  
 Iscoditorul scie ori-ce se mișcă în casa ta. Departe de el și de a lui meserie  
 Nică un gând să-ți trecă ca să iscodescă casă streină, iar a ta casă pe tot ceasul.  
 Feresce-te de acela, ce pururea iscodesce, ale altora trebă, ca să nu cerceteze mai cu seamă ș'ale tale.
- 825** Departe de iscoditor, că inima țe-o vinăză.

### Pentru Iscusință și Iscusiți

- Acela mai iscusit, cel ce scie la vreme să-și ascundă iscusința sa. Acesta să înveți.  
 Iscusința omenescă, ori-ce putere dobitocescă scie lesne s'o domolăscă.  
 Iscusința stă într-o cunoșce adevărul din minciună într-o adevăr, iar nu cu greșală. La acesta să-ți arăți și tu iscusința ta.  
 Iscusința bună, cea mai mare bogăție.
- 830** Iscusința și puterea la om privesce; iar la muliere supunerea și buna ascultare.  
 Iscusința fără socotință, zadarnică știință.  
 Mulțimea anilor nu ne face iscusiți, când din fire nu suntem făcuți.  
 Și cele mai mari isprăvi ale iscusinței tale pot avea greșeli.

### Pentru Ispită

- Ispită sufletului tău adese-ori să faci, ca nici odată în greșală să cadă.
- 835** Mai nici unul fără ispită, dar ispita cu răbdare îndată se biruesce. Ține-te de răbdare, ca s'o poți birui.  
 Cei ce ispitesc și pândesc prin ascuns, când se vădesc, se fac că au glumit, dar rău nume au dobândit. Fugi d'o asemenea glumă.  
 Cel ce nici o ispită a suferit, puține a învățat.

## Pentru Isprăvi.

Agerimea minții ș'a duhului isteciune au născut pe lume cele mai mari isprăvi; dar ne-statornicia vremii le-a adus pe toate la cele mai mari schimbări.

Isprava, fie cât de mare, întru nimic se socotesce, când n'are și sfârșit mare; pentru că ori-ce omul urmează, pentru un sfârșit urmează.

**840** Isprava, d'întâiu te silește la mai mari isbândi. Nu te lăsa de cea d'întâiu.

Isprăvile cele mari, nu cu puterea atât, cât cu stăruirea se săvârșesc mai curînd. Nu te depărta de stăruire.

Ori-ce ispravă din îndrăsnelă isvorește; că, fără îndrăsnelă, nici o ispravă bună.

Ca să săvârșesci cele mai mari isprăvi trebuie să socotești, ca când n'ai fi supus morții.

Cât de mare isprava fie, de nu o va pomeni-o nimeni, în zadar se duce, pînă pustii se pierde.

**845** Cea mai mare ispravă de la noroc spînzură, că cu mintea, fără noroc, prea puțin isbutim.

Cele mai mari isprăvi prin taină se săvârșesc.

Cele mai mari isprăvi din patimi au isvorît.

După o ispravă te poți numi «*Om mare de ispravă*». Nu te lăsa măcar de una.

## Pentru Isteciune și Isteți.

A duhului isteciune, a grăi, către ori-cine, cuvinte lingușitoare cu cele mai dulci mijloce. D'acésta să te ții.

**850** Isteciunea omului, fără judecată și bună socotință, în cea mai mare prăpastie îndată l'aruncă. Dăparte d'o asemenea isteciune.

Isteciunea la bătrânețe cea piste fire, întrégă nebunie.

Isteciunea, cât de mare, nu poate ascunde a inimii sale poftă.

Isteciunea mai bogată de ori-ce altă dobândă.

Isteciunea minții atunci e sănătoasă, când are și delicatețe!

Acésta să gonesci.

**855** Isteciunea născocescă, duhul ghicesce și isprava săvârșescă.

Isteciunea pe ori-cine la toate deștept el ține.

Isteciunea cea mai mare a omului stă întru a cunoște bine ori-ce lucru pe lume, și a nemeri într'adevăr prețul și vremea lui, după cinstea lui. Acésta să gonesci.

Isteciunea duhului pătrunde ori-ce mișcare și îndată ne-o supune la judecata minții. Atunci să te vezi.

- Isteciune se 'nțelege și când omul scie cum să-și ascundă  
cusurile sale. L'acésta mult să te silești.
- 860** Isteț om cu învățatură acela se 'nțelege, cel ce cunósce  
maí 'nainte ce póte să i se întimple, și din vreme le  
întîmpină. L'acésta să te silești să ghicesci.  
Omul cu isteciunea minții a descoperit și cele maí ascunse  
taine ale firii.  
Vrënd să ne arătăm maí isteți de cât sîntem, pîrdem și  
ceea ce am dobîndit. Feresce-te d-o asemenea întîmplare.  
Cu isteciunea ta poți birui cele trecute și cele din urmă;  
iar cele de față, și pe tine și isteciunea ta, îndată le biru-  
esc. L'acésta să te veđ.
- Nici o isteciune fără putere ăți póte sluji ce-va.
- 865** Pofta cea mare de a ne arêta, maí isteți de cât sîntem ne  
arată, fără greșelă, fórte mult grețos, Feresce-te d'o  
asemene poftă grețosă.  
Să-ți potrivesci isteciunea după cum cere înțelepciunea.  
Cea maí mare greșelă a isteciunei se 'nțelege când nu  
póte ajunge la ceea ce se socotesce.  
Cel maí isteț, când va să se prefacă, el atunci se vedesce.  
Păzesce-te să n'o pați.  
Cel fără cătuși de mică isteciune nimic nu învață.
- 870** Cel ce se socotesce pe sineși maí isteț, acela maí lesne  
se înșală însuși el pe el. Veđi să nu te înșeli.  
Cine nu se înșală nici cum, acela maí isteț la minte. Așa  
să te arêți.

### Pentru Istorii și Istorici.

- Istoria ăți arată și cele bune și cele rele maí înainte ur-  
mate, ca o iconă adevărată de norociri și de ne-norociri.  
De la ea te poți învăța cu o citanie numai.  
Istoria fără adevăr și dovezi, zadarnică muncă.  
La istorie basne și povești nu încape, ci adevărul curat  
fie și supărător. Cine n'arată adevărul, băsnitor se nu-  
mesce.
- 875** Toți istoricii iubesc schimbările vremii, ca să póta împodobi,  
istoriile lor.  
Dêparte de orî-ce patimă și de orî-ce interes, când istorii  
vei să scrii, dacă vei adevărul să arêți fără nici o sfială,  
fie pentru mare fie pentru mic.

### Pentru Idee.

Idea omului ăi stăpînesce orî-ce plăcere, și din plăceri

să nasc năravurile. Indrepteză-ți ideeele, și plăcerile de sine se vor îndreptă, iar năravurile după ele vor urmă. Idea omului nu ia dă cuvînt, fie cât de drept.

Idea omului, ce din copilărie ăi intră în cap, cu anevoie a i-o mai schimbă.

**880** Idea vine la om când ea va, și precum ea va; dar tu s'o îndreptezi după cuviință.

Idea greșită te face să cadî în cele mai mari greșeli. Bagă de seamă bine la acesta și feresce-te de ea.

Idea la om se înțelege ca o a șeselea simțire, isvorită din celelalte cinci simțiri.

Idea pe om grozav ăi stăpânesce și mai tare de cât frîul pe cal.

Ideele întunecate, din duhul de prisos, fără nici un folos.

**885** Ideele la om una după alta vine, când una mai bună, când alta mai rea, și nu-ți dă nici un prilej ca să deosebesci.

Ideele cele mai simple ăi arată adevărul. De ele să te ții.

Ideele din auzire, cele mai multe greșite. Nu le cam crede.

Ideele și părerile ale fiesce-căruia, până nu le vei cunósce și nu le vei judecă bine, nu le hotărî.

O idee pe alta nasce și cea din urmă pôte cea mai bună.

**890** O idee te frămîntă ș'alta te mângăe, ș'în nici una nu te poți astîmpără.

O idee de ori-ce ține până ce alta se ivesce în lume, fie bună, fie rea; d'aceea și veacurile aci le veđi luminóse, aci întunecóse.

Omul urmăzează după idea sa; însă nici odată nu va să și-o îndrepteze, nici să și-o cerceteze; d'aceea cade în cele mai mari greșăli.

Când ideele se înmulțesc la ori-ce socotință, atunci greșalele mai mult se măresc.

Câte capete, îndoite idee.

**895** Mijlocul cel mai înlesnitor de a îndreptă ideele privesce la crescerea și învățătura cea mai bună. D'acesta să te îngrijesci.

Nici o armă mai tare ca ideea omului, ce se întipăresce în mintea lui.

Deosebirea ideelor se nasce între ómenî din deosebirea duhului și al inimii curaj.

### Pentru Óste, Ostași și Oștiri.

Óstea cât de bună, fără bun stăpân ca o heară fără cap.

- Óstea nu la vedere, ci la ispravă se cercetéză. Dintr'acésta să o cunoscî.
- 900** Orî-ce ostaş să s'arate întocma ca un împărat; ca când împăratul la răsboiū va cădea, alt împărat să fie în loc. Ostaşî pururea să aibî gata, nu ca să te răsboescî, ci ca la vreme să te aperi de vrăjmaşî.
- Ostaşul îndrăsneţ, mare armă la răsboiū. Asemenea să te-arēţi.
- Ostaşul voinic, iar comandirul iscusit, c'acum voinicia fără iscusinţă zadarnică se 'nţelege, de când praful de puşcă s'a găsit.
- Ostaşul la răsboiū vrăjmaş s'arată fără voia lui.
- 905** Ostaşul, la răsboiū când merge de voia lui, unul drept mulţi se socotesce. Asemenea să te-arēţi.
- Ostaşul biruesce orî-ce moleşune găsesce.
- Ostaşul subt cel mai straşnic friū trebuie să se ţie, şi frică să albă mai multă de comandirul lui.
- Ostaşul spre isbândă trebuinţă are de îndrăsnélă cu minte, fără nici o sfială.
- Ostaşul fricos mai mare spaîm'aduce. Dēparte de el.
- 910** Ostaşul cel mai mare în fruntea taberii să s'arate.
- Ostaşul din răsboiū când fuge de frică, cinstea lui de jos nu se mai ridică.
- Necinstea cea mai mare la ostaşul ce-şi arată lovitura din răsboiū, în spate însemnată.
- Oştirî fără trebuinţă nici cum să adunî, că cu totul te derapănî.
- Şi cel mai mic ostaş, ca Domnul cel mai mare, să-şi arate la răsboiū a sa voinică stare.

### Pentru Oglindă

- 915** Oglindă să te-arēţi la supuşii tăi, ca uitându-se la tine să iea pildă de la tine.
- Gătela în oglindă la muierî este dată, iar la bărbaţi în voinicie.
- Să nu-ţi petrecî tótă ziua ca muierile în oglindă, că firea nu te-a făcut pe tine de oglindă.
- Tótă ziua la oglindă şi séra la gătélă, te lasă în cea mai próstă stare.
- Cel ce tótă ziua în oglindă se gătesce, orî nu-şi cunósce frumuseţea, şi la îndoială stă, orî nici o frumuseţe are.

## Pentru Oglăsuire

- 920** Oglăsuirea vrajba dăparte o trimite.  
Oglăsuirea ne păstrează cinstea, starea și puterea.  
Unde oglăsuire, acolo și vieță ticnită.  
Intr'o glăsuire toți trebuie să fim, dacă vrem frățesce toți  
să trăim.

## Pentru Ochi.

- Inima poți să țe-o crești, dar ochii să nu țe-i crești, că  
înșelători sunt.  
O uitătură de ochi frumoși te pătrunde până la ficiți.  
Dăparte de ei, să nu te vatem.
- 925** Ochii nu cunosc că frumusețea ei stăpânesce.  
Ochii pătrundători și pe fier îl pătrunde.  
Ochii să nu țe-i sclipesci, nici genele să le joci, când cu  
omeni stai de vorbă, că una te-arată de gură cască și  
alta de vicleș.  
Ochii săgetează cu mult mai rău de cât însuși săgeta.  
Ochii ți spre cei năpăstuiți, ca să-i scapi de năpăști.
- 930** Ochii frumoși te robesc cu totă a ta putere. Vești să nu  
cadă rob, c'anevoe vei scăpa din robia lor.  
Ochiul oglinda inimii.  
Ochiul vicleș, cel mai cumplit. Dăparte de el.  
Ochiul judecă frumusețea.  
Ochiul cunoște frumusețea cea pe din afară, iar sufletul  
cea pe din lăuntru.
- 935** Ochiul când îți grăește, însuși dragostea îți vorbește;  
d'aceia te și robesc.  
Ochiul numai cunoște orî-ce frumusețe, dar mai de multe  
ori te înșală.  
Ochiul nu se supune la nici o lege pe lume.  
Ochiul stăpânului îngrașă pe cine vede, Ferice de tine  
când stăpânul te va vedea.  
Ochiul trupului bine vede, dar al dragostii cu mult mai  
bine.
- 940** Ochiul ce vede, precum vede așa și inima simte.  
Ochiul Domnului, mântuirea norodului.  
Ochiul Domnului pătrunde și pînă cele ne-vădute.  
Ochiul dreptății toate le vede și le privește, dar rău se  
măhnesce când nu izbutesce.  
Unde e gândul omului, acolo și ochiul vede.
- 945** Gura țe-o poți sătura, dar ochiul nici odată.  
Ca ochii la om nimic alt mai scump.



- Căutătura ochilor la multe patimi pricină ne-aduce.  
Clipela din ochi, iscoditor te-arată. Feresce-te d'un asemenea ponos.  
La orî-ce ochiul se uită mâna să nu țe-o întinđi, că te-a rată d' obraznic.
- 950** Lesne se 'nșală ochiul, când sufletul se robesce.  
Mângăierea ochiului, boldul dragostiî, ce la derăpênare te duce, ca boldul Sataneî.  
Norul după ochiî t'ei să te silescî să-l risipescî, ca mai bine să cunoscî ceea ce veđi.  
Nu cu ochiî în jos, ca cel smerit fătarnic, ci cu ochiî drept în ochi, ca să cunoscî cu cine grăescî.  
Ridică-ți negura după ochi ș'atunci mai bine vei cunósce și p'e om și p'e Dumnezeu.
- 955** Să nu te smintescă ochiul cu vederea lui, ca să nu te poticnescî.  
Frumusețea ochilor tot trupul frumos l'arată.  
Ce-î place ochiului aceea și mai frumos.  
Cel ce face cu ochiul, cu ochiul grăesce și vicleniî meș-tesugesse.  
Cine odată ochiî ș'a închis la cel mai dulce cântec d' glas muîeresc, nicî cum i-a mai d'eschis. D'parte d'asemenea cântece, ca să mai veđi lumină.
- 960** Cine d'e la ochi se depărtéză, mai întâiu d'e la inimă s'a depărtat.  
Din căutătura ochilor cunoscî p'e cel smerit, cun și p'e cel îndrăcit.  
D'parte d'e orî-ce când ochiul t'eu se supără.

### Pentru Ocări și Injurături

- A s'ocări mojicesce, la muîeri privesce.  
Ocară din gura ta nicî cum să ieasă, că ocară scârnă se 'nțelege.
- 965** Ocările când încep, dragostea se depărtéză.  
Ocările mari și late la muîeri numai sînt date.  
Orî-cine te ocărasce, peșin să-î mulțumescî cu căciula în mână, c'atunci ocară la el se mână.  
Când ore-cine te ocărasce, orî urechile să ți le astupî, sau să grăbescî a te depărtà, ca să nu-l auđi.  
Când te 'njură ore-cine, mulțumesce-î că nu te bate.
- 970** Când te 'njură p'e din dos, fă-te că nu auđi, sau đi tu mai bine: *«Când nu sînt d'e față, lasă-î să m'e și bată»*.  
La cele d'e ocară nicî să îndrăsnescî să le numescî, necum

să te joci cu ele, că cea mai mică deprindere te supune cât tu nu gândești.

Numai proștii ocărăsc și necinstesc pe orî-cine orî-cum la gură le vine; d'aceea cel ce ocărasce prost om se 'n-țelege. Feresce-te d'un asemenea nume.

Precum tu vei ocări, așa te vor ocări, și mai mult te vor tîri. Feresce-te d'o asemenea întîmplare.

Feresce-te de ocări și de dăfăimări, ca cinste de la toți mai mare să dobîndesci.

**975** Cei ce ocărăsc d'a lor mînie se chinuesc.

Cel ce ocărasce când nu-l bagă 'n sémă, însuși s'ocărasce fără nici o sémă.

Cel ce ocărasce crapă de necaz, când el te ocărasce și tu cu ochii sclipiți te uști drept în ochii lui. Așa să urmezî ca să-i vii de hac.

Ce rău și urît la toți! cel ce de ocări se ține cu toți.

Dăparte de cel ce te ocărasce, că singur el pe el atunci se ocărasce.

### Pentru Ocârmuire

*Vezi Cîrmă.*

### Pentru Ocrotelă

**980** P'ai tîi să-i ocrotesci și să-i înmulțesci, iar nu după alții, ca după iepuri să alergî.

### Pentru Om și Omenire

*Vezi la Iubire de omenire.*

Aurul pe piétră eși arată curățenia sa, iar omul pe aur eși arată mintea sa.

Aurul și argintul prin foc se lămuréză, iar omul prin bătaia cugetului său. Nu te depărtă de ea, ca pururea să fî curat.

Anevoe să cunoscî firea și gîndul omului, dar cu băgare de seamă tóte le coprindî.

Atuncî cunósce omul, și cel mai tare, că nimic este 'n lume, când eși dă sufletul, ne-putendu-l mai ținea.

**985** A cunósce omenirea, cea mai mare ispravă. O asemenea ispravă să arêți.

Atuncî te cunoscî că iubescî omenirea, când datoriile ei

- le urmezî, iar nu când pe alții povățuesci și tu nu le urmezî, ca fățarnicii smeriți.
- Acela om mare se 'nțelege, ce poate suferi ori-ce rău i se întâmplă.
- Adăvărul și dreptatea, cele mai mari datorii ale omenirii.
- Iubirea de slavă d'o parte și fățarnicia de alta, dărapănarea omenirii. D'amîndooe să te feresci.
- 990** O cămașă și numai omul are în pantecele măicii sale, și pe aceea o lăpădă cum ese în lume, arătând că de nimic mai are trebuință, iar în urmă dimpotrivă urmăzează.
- Omenirea s'o cinstesc mai mult de cât ori-ce alt pe lume, că fiesce-care în parte om și el este ca tine.
- Omenirea când o iubesci, greșalele le țiești, că nici un om fără greșală; în care catigorie și însuși tu te socotesci.
- Omul atunci se vede și se cunoște mai bine, când este desbrăcat de ceea ce poprea pe cei-lalți a-l vedea.
- Omul anevoe se supune la cuvînt, iar opinia mai tare de ori-ce cuvînt; d'aceea cu o opinie mai lesne îl supui.
- 995** Omul, ore-ce mai puțin de cât ingerii, după cum zice proorocul, că toate cele după pămînt lui i se supun<sup>1)</sup>.
- Omul ori-ce voesce, anevoe dobîndesce.
- Omul ori-ce adună și strînge cu munca și truda sa, la mușierea sa aduce,
- Omul orbesce merge la ori-ce poftesce, și tocma când se poticnesce atunci se căesce. Feresce-te d'o asemenea poticnelă.
- Omul orb la cele din urmă, d'aceea pururea în mintea lui se mîngăie cu ceea ce lui îi place.
- 1000** Omul odată și numai vede mórtea cu ochii, când nimeni nu-l mai ciustesce.
- Omului, când gura i-o acoperă pămîntul, atunci i-se aude cuvîntul.
- Omul în vis privesce la ceea ce el gîndesce.
- Omul încă n'a dobîndit nici putere nici mijloc ca să săvîrșască de dăplin ori-ce gîndesce în mintea sa, și el se socotesce mai presus cu mintea sa de cât cel ce i-a dat acéști minte a sa. Dăparte d'o asemenea zadarnică socotință.
- Omul în lume s'a născut, ca cu lumea să trăiescă, iar nu ca hîrarele prin pustietăți. Dăparte de ori-ce pustietate.
- 1005** Omul în lume s'a născut ca lumea s'o înmulțescă, iar nu s'o pustiască, după cum i-a poruncit cel ce'n lume l'a

<sup>1)</sup> L'homme n'est ni ange ni bête; mais le malheur est que qui veut faire l'ange fait la bête.—B. Pascal.

zidit. «*Mulțiți-ve ca nisipul mării!*» După poruncă să urmeză.

Omul în necazuri curînd îmbetrînesce, când tot la ele gîndesce. Dăparte d'asemene gînduri.

Omul în necazuri se cunósce om mare, când tóte le trece cu o răbdare mare. Ține-te d'acéstă răbdare.

Omul în necazuri se nasce, în necazuri cresce, în necazuri se sfîrșasce; iar, după ce móre, se odihnesce fără nici un necaz în veci. Așa dar mai fericit cel ce a murit, dar cu mult mai fericit cel ce încă pe lume nici cum s'a născut.

Omul în ne sciință se nasce, în ne-sciință și móre, și de se socotesce c'a 'nvățat ore-ce pe lume, când nu le scie dēsăvirșit.

**1010** Omul în slujbă se cunósce, când puterea ăi arată nă-ravurile din fire <sup>1)</sup>).

Omul în dureri se nasce, în dureri cresce, în dureri vie-țuesce, în dureri se și sfîrșasce. Vai de el că s'a născut.

Omul îndată cade, când pe prieten pîerde. Păzesce-te d'o asemenea cădere.

Omul îndrăsneț fără socotință, cel obraznic fără rușine, și cel semeț fără nici o sfială, iar cel dîrz nici o soco-tință, nici rușine nici sfială are de orî-cine. Cu nici unul să te asemeni.

Omul înșelător din fire s'a născut. Tu împotrivă să te-arăți.

**1015** Omul înțelept, mai împărat de cât toți împărații, că nici o pată pe trup are. Asemene să te-arăți.

Omul vrednic și 'nvățat nu se cinstesce pîna ce grăiesce de pisma dușmanilor.

Omul, ca un vierme, pe pămînt cu trupul se tîrască, dar cu mintea lui mai presus și piste cer se întinde.

Omul ca vremea pe tot ceasul se schimbă.

Omul ca să sufere s'a născut în lume. D'aceea și tu trebue să suferi.

**1020** Omul chipzuesce, dar Domnul hotăresce.

Omul cu omenie de nimic alt se sfiesce de cât numaî de rușine. Așa și tu să urmeză.

Omul cu cuvîntul întrece pe dobitoc; când însă cuvintele tóte ăi sunt próste, atunci dobitocul mai presus de cât omul în lume, se socotesce după a lui putere. Nu te arată mai jos d'un dobitoc.

Omul cu cuvînt din cer este căduț; iar cel fără cuvînt, ca cel în mocirlă crescut. Arată-te ca cel din cer.

<sup>1)</sup> Veđi No. 10607.

- Omul, cu cât are mai puțină minte, cu atât are mai multă mândrie.
- 1025** Omul, cu cât mai mult trăește, cu atât mai mult și pătimește.
- Omul cu minte s'asemănă cu Dumnezeu, iar cu cumplirea cu cea mai crudă hără.
- Omul cu mintea se sue a judecă pe însuși Domnul.
- Omul cu mintea și pe cele mai grozave hăire le supune subț picerele lui; iar pe sine nici cum se poate stăpâni. Vai de el!
- Omul cu minte, ca să scape de nevoi, eși dă și cămașa după el. Așa și tu să urmezi.
- 1030** Omul cu mincini se 'nșală și se 'nvață la mica sa copilărie.
- Omul cu mult mai mult iubește pe mușierul sa de cât pe însuși părinții săi.
- Omul cumplit, hără întrégă, iar cel viclean, vulpe întrégă. D'amîndooe numiri mult să te ferești.
- Omul curat și drept crede pe orî-cine, socotind pe toți curați ca însuși pe sine.
- Omul când e să cadă, întâiu mândria el coprinde. Ferește-te d'o asemenea patimă.
- 1035** Omul, când laudă faptele cele rele arată că are și el o parte din ele. Păzește-te să nu cați într'acéstă osîndă.
- Omul, când nu poate dobândi ceea ce el poftesc, se face că n'o voesc. <sup>1)</sup>
- Omul, când se satură de binele ce are, caută alt ceva mai mare, dar dă piste mai rău, ș'atunci suferă răul, de frică să nu dea piste alt mai mare rău; adică, tocma atunci se 'nvață minte, când nu-î mai slujasce mintea. Păzește-te să nu cați într'acéstă greșală.
- Omul, când se socotesce că n'are nici o grijă, tocma atunci se vede coprins d'a lui peire.
- Omul când se dă cu totul la plăceri, tocma atunci eși pierde orî-ce curaj are. Păzește-te să nu pierdi și tu curajul tău.
- 1040** Omul, ca să placă de obște la toți, trebuie să se arate plecat, tăinic și drăgăstos; pe nimeni să nu atingă, pe toți să-î cinstescă, și cu damele să jöce, fără a se depărta de loc.
- Omul, ca un suflet c'un mort în spinare, ce-l pörta ca p'un orbeș.
- Omul ca să scape și să se apere de năpăstuirii ș'a ales un stăpân ocrotitor; ocrotitorul dimpotrivă pe cel ce l'a ales, l'a făcut lui rob. O! ce neleguire!

<sup>1)</sup> Veđi No. 2661,

Omul câte doresce, anevoe dobândește.<sup>1)</sup>

Omul cât trăește, nu-î cunoscem darul; după ce-l pierdem în zadar  l tânguim  i'n zadar  l lăudăm, c nd numai simte nimic.

**1045** Omul c t d  mic, ac   l ve i  mp rat, ac  d  m ini legat ca cel m i mare vinovat.

Omul la a lui putere să cunósce ce om este <sup>2)</sup>). Atunci  i tu să- i ar  i omenirea ta.

Omul, la slujbă, cea m i mare credin    i cinste cu s rguin   către to i să arate.

Omul la ce are d  fa  a nic  cum să mul umesc , ci la cele ce- i lipseste pururea r vnesce.

Omni la b tr ne e a a judec   i g ndesc , precum din copilărie a au it  'a  nv  at dă la cei m i mări ai lui.

**1050** Omul la b tr ne e   i pl c  capul la p m nt, ar t nd că va să m rg  d  unde a  i venit.

Omul lesne să încrede la cel ce- i povestesc  d  ceea ce el doresce

Omul l ng  mușierea sa nic  d  p rin i, nic  d   ar , nic  d  vre-un n caz   i m i aduce aminte.

Omul mare să cunósce, c nd gre ala  'o cunósce,  i cu mult cu mult m i mare c nd  i-o  ndrept z . A a  i tu să urme i.

Omul mintea  i-o schimbă după ale vremîi  nt mpl ri.

**1055** Omul, mușierea c nd  i r de, atunci să'nveselescî.

Omul mult să nevoesc   i m i mult să  i m hnesc , c nd nu p te să arate cu conde ul său cu gra ul lucrurile precum le vede, său precum le simte.

Omul mult să strudesc  ca să dob nd sc  numire d  nemurire ca un Dumne   . O! ce zădărnicie!

Omul ne-mul amitor să nu s'arate nic  odată pentru or  ce-a dob ndit dă la or -cine vre-odată.

Omul, nimic alt p  p m nt d  c t  r in   i p m nt.

**1060** Omul nu- i cunósce nic  fericirea sa, nic  norocirea sa, p n  ce nu pate  re-ce.

Omul, pentru a să ar t  după mândria sa m i presus d  c t este, a isvodit în lume mi   i sute d 'n  l ciuni, numindu-le minuni.

Omul pururea r vnesce la ceea ce- i lipseste.

Omul p  lume s'a născut ca să suferă necontenit.

Omul, p n  e copil, să socotesce d  fericit, că nimic nu simte, ne-av nd nic  o grija; după ce să măreşte,  i

<sup>1)</sup> Ve i la cuv ntul: *L comie*.

<sup>2)</sup> ve i No. 10607.

- încep necazurile, ce pe tot ceasul îl frământă în felurimi  
dă chipuri.
- 1065** Omul, până ce nu-l bagă în jugul legilor, nu se 'nvață  
minte.  
Omul, până nu dă piste-un rău, nu cunósce binele ce-l  
are în mână.  
Omul, până ce pórtă masca, tot se mai cinstesce; după ce  
și-o pierde rămâne dă rușine.  
Omul, rece la adévăr și fierbinte la minciună. Tu împo-  
trivă să te-aręți.  
Omul, robul plăcerilor. Ca să scapi dă robie, lasă plăce-  
rile la o parte.
- 1070** Omul s'a făcut unul pentru altul; d'aceea unul cu altul  
să vę ajutați.  
Omul se înduplecă mai lesne la cuvintele muierii dă cât  
la ale sale sau ale altora.  
Omul singur dormind nu se póte încălđi.  
Omul se lipesce dă ceea ce-ı place din slăbiciunea sufle-  
tului său.  
Omul se mișcă ca ceasornicul, până ce zimbericiul lui  
este sănătos.
- 1075** Omul să nu se fălăscă că tóte le cunósce, când pe însuși  
sine nu-l póte cunósce.  
Omul sănătos în haine dă muncitor, iar în haine dă palat  
pururea bolnăvicios. Alege care-ți place.  
Omul să placă la cei ce-el urasce, ca să dobândéscă o  
mică și zadarnică cinste.  
Omul se prinde din cuvintele gurii sale. Păzesce-ți gura  
cât vei putea.  
Omul se silesce ca mai bine să dobândéscă, dar nici cum  
gândesce ce o să nemeréscă; că cele de astăđi bune,  
măine le luăm dă rele, și cele rele, îndată dă bune ni  
se arată.
- 1080** Omul să se sîrguiască spre a dobândi o desévîrșită sci-  
ință, cum să cunósca adică adévărul din minciună.  
Omul se schimbă pe tot ceasul, după vîrstă, după vreme  
și după întîmplări. Ferice dă cine se schimbă din rău  
spre mai bine, ca gândacul dă mătasă.  
Omul, slab din fire; d'aceea lesne se 'nșală.  
Omul, sluga norocului.  
Omul spre ostenélă în lume se nasce.
- 1085** Omul stăpân se socotesce, dar pe însuși sine nu se stă-  
pănesce.  
Omul cel tare dă suflet, în cea mai mare mișcare el stă  
nemișcat.  
Omul firesce supus înșelăciunii.

- Omul firesce d'ale lui trebuințe mult mult să stăpânesce,  
că sluga lor să stăpânesce.
- 1090 Omul, firesce leneș; d'aceea fără muncă nici cum să-l lași.  
Omul fără smintelă în viața lui nici cum să pôte pași.  
Omul fără muiere rău la fire să'nțelege, că 'mpotriva frii  
se arată. Dăparte d'o asemenea fire.  
Omul fără mustrare, nici cum să 'nvață la orî-ce.  
Omul fără nici o cinste, nici s'ascultă, nici să crede.  
Omul fără nici un prieten, singur să 'nțelege în mijlocul lumii.
- 1095 Omul fără dușmani, nu-î plătesce pielea nici doi bani, că  
ticălos să vede <sup>1)</sup>.  
Omul fără rod, tocma ca un mort.  
Omul ce adăvărul gonesce, adăvărul de el să țină.  
Omul cel cinstit, cea mai cinstită zidire a Domnului.  
Omul ce cercetază firea omenescă mai presus d'a lui pu-  
tere, mintea îndată ei pîere.
- 1100 Omul din vedere pe jumătate să cunoște, iar din vorbă  
ore-ce mai mult și din fapte cam pe deplin.  
Omul din fire s'a născut cu altul împreună să petrecă pe  
lume; cine d'acesta să depărtăză, hîară s'elbăteacă să'n-  
țelege. Dăparte d'o asemenea numire.  
Omul, dobitocul cel mai ne-înarmat din fire; dar cu is-  
teciunea minții, ce-a dobândit din fire, întrece și stă-  
pânesce și pe cea mai grozavă hîară.  
Omul, după ce mîore, atunci darul i să cunoască <sup>2)</sup>.  
Omul, de mândrie, pururea s'arată cu mult mai mare de  
cât ceea ce este.
- 1105 Omul după idea sa pururea să iea, fie bună fie rea; d'a-  
ceea să se deprindă l'aceea ce căință nici cum va avea.  
Omul după vremi adese-orî eși schimbă mintea, firea și  
năravul; dar vaî de cel ce se schimbă din bine în rău.  
Omul de care nimeni nimic grăesce să vede că n'are nici  
o dăstoinicie.  
Omul de sineși spre ticăloșie mai lesne alunecă.  
Omul de tôte gol pe lume s'a născut, și cu necazuri s'a  
îmbrăcat în tótă viața lui; iar, la sfîrșit, s'a vădut că  
iarăși gol să duce, precum a și venit <sup>3)</sup>.
- 1110 Omul, de ceea ce-î place. d'aceea să îngrașă <sup>4)</sup>.  
Omul, și când dobăndesce ceea ce el voesce, tot nu să  
mulțumesce, ci la mai mult rîvnesce; iar când le lasă și să  
duce, cu mahnire le privesce, că nimic de el să lîpesce.

<sup>1)</sup> Veđi cuvîntul: *dușman*.

<sup>2)</sup> Veđi No. 5564.

<sup>3)</sup> Veđi No. 7115.

<sup>4)</sup> Veđi No. 4320.



- Om cu om fresce unul cu altul se lăgă, pentru al lor în parte și dăobște interes; că trebuința ei face unul cu altul să se împreune, și într'o adunare toți împreună să petrecă.
- Om că ești să socotesci și l'ale firii să gândești.
- Om mare se socotesc cel ce'n valuri a cădut ș'afară de grab din ele s'a vădut. Așa și tu să te-arăți.
- 1115** Om pe om să vîndă ca p'un dobitoc nu se înțelege omenire, ci întocma măcelărie.
- Om fiind să nu gândești mai presus de om, ci pe însuși tine să socotesci mai bine; și măsura la toate să țe-o și păzesci, ca să nu te poticnesci.
- Om fiind și tu, pe orî-ce om ca pe însuși tine să-l socotesci de om.
- Om fără nici-un cusur nici cum vei putea găsi, c'ale altuia toate nici odată ne place<sup>1)</sup>.
- Orî-ce om, fiind frate cu tine d'inceputul lumii, ca un frate pe toți să-î socotesci.
- 1120** Orî ce bine poți face la omenire, nu te lenevi a-l săvîrși ca și tu în omenire te socotesci.
- Orî-ce în parte, parte d'un tot se înțelege; că când te dore un deget, tot trupul simte durerea. Așa și la omenire, când unul pătimește, totă omenirea trebuie să simtă și la leac să alerge, ca să nu se întindă durerea la totă omenirea<sup>2)</sup>.
- Orî-cine ești, și orî-unde ești și orî-cum ești, adu-ți aminte că om ești.
- Unii omeni pururea caută, și cer, și pururea se strudesc, dar nimic folosesc, că nici pot găsi, nici pot afla pe cât ei voesc; alții găsesc d'a-gata, sau că lesne dobândesc, dar nu știu nici cum să păstreze, nici cum să întrebuințeze; iar alții cu mai puțin se mulțumesc, și petrec cu mult mai bine. Ghici cari sunt mai fericiți și ca aceia și tu să urmezi.
- Unii s'arată omeni mari dar nu curați, iar alții dimpotrivă s'arată prea curați dar nu și mari. Ferice de cel ce s'arată și mare și curat! C'acesta și tu să te-arăți.
- 1125** Un om și numai poate-o lume izbăvi, și iarăși un om și numai poate-o lume prăpădi.
- Urît lui Dumnezeu, omul viclen cu cruțime, omul cumplit, omul înșelător și cel năpăstuitor, dar cu mult mai urît cel ce vinde pe om tocma ca Iuda, fără temere de

<sup>1)</sup> Vezi No. 4334 b.

<sup>2)</sup> Vezi No. 3144.

Dumneșă. Feresce-te cât vei putea d'o asemenea urmare, ca să scapi d'o asemenea numire.

Înaintarea omenirii după scăparea din robie, că temeul omenirii slobozenia din fire. Acésta să gonesci, ca mult mult să te slăvesci.

Înmulțiți-vă ca nisipul mării; acésta cinstea cea mai mare către Domnul ce te-a zidit, dacă om te socotesci.

Un om, și numai, din ștreang de vei scăpa, cea mai mare slujbă la omenire vei arătă. D'asemene slujbe să te ții.

**1130** În necazuri când tu cați, atunci cunoscă pe orîce om. Silesce-te să-î cunoscă cu mult mai înainte, ca să te poți feri de ei.

În norocire omul nici odată socotesce, că din ea va cădea; iar în ne-norocire pururea nădăjduiesce că se va scăpa; însă l'amîndooe cu greșală. D'aceea și tu schimbă-ți socotința.

În slavă omul când ajunge, îndată se schimbă.

În furia omului să nu-l superi mai mult.

În ce mare greșală omul în adăvăr se află, când pe de o parte ne mirăm de prostia celor mai de nainte, și pe alta lăsăm pe cei din urmă tot în prostia celor mai de nainte. Feresce-te d'o asemenea greșală, ca să scapi pe cei din urmă de cea de mai nainte prostie.

**1135** Imbrățișarea, semn de dragoste; dragostea, semn de îndurare, și îndurarea, semn de omenire, iar iubirea de omenire, temeul credinței. De temeul de te vei ținea, toate cele-lalte le dobîndesci.

Vai de acel om, ce nici pe el, nici pe altul folosește!

Vai de omul acela, când mintea nu-l mai stăpînesc!

Vai de nămul omenesc, când cei mai puternici vor stăpîni pe cei mai înțelepți!

Vai de cel ce fuge de mușere pe lume, că 'mpotriva poruncii Domnului urmează!

**1140** Vei să cunoscă pe om? rădică-î masca după obraz (adică slava și puterea ce a dobîndit).

Viéța scurtă, învățătură lungă <sup>1)</sup> ne-sciința foarte mare, norocul ne statornic, patimile te 'nnecă, plăcerile scârbóse, că gréță țe-aduc, necazurile te cufundă; ce să facă omul? decât să se ticăloșască unul mai mult și altul mai puțin, sau mai cu răbdarea pe toate să le sufere.

Gol ai venit pe pămînt, gol te vei duce înapoi; de ce dar atâtea nevoi pentru cele ce le lași înapoi?

Grozav omul cel dîrz, urît cel flecar, spurcat cel ne-legîuit, crud cel cumplit; iar fățarnicul smerit pe toți ei întrece

<sup>1)</sup> Ars longa, vita brevis. — *Prov. Lat.*

- cu răutatea sufletului lui. Feresce-te de toate aceste nu miri.
- Jărtfesc-te pentru ori-ce bine obştesc şi mai ales pentru omenire, că şi obştea în omenire intră.
- 1145** Dilele omului, toate în necazuri, şi la cel mai fericit.  
Ca un muritor ce eşti, pururea să gândeşti la cele din urma ta, în totă viaţa ta.  
Calul cu friul, iar omul cu cuvîntul; iar când nici unul de cuvînt nici altul de friu nici cum vor lua, atunci de biciu amîndoi vor lua. Feresce-te d'o asemenea întîmplare<sup>1)</sup>.  
Ca să cunoscî a omului dăstoinicie, trebuie să te slujescî cu el, ca să vezi isprava lui.  
Ca să cunoscî pe om mai bine, trebuie să cercetezi urmele lui, ca cănele urmele iepurelui.
- 1150** Cu anevoie omul să s'arate drept la cele streine; cine dimpotrivă s'a învrednicit, pe însuşi sine a biruit, biruinţa cea mai mare. O asemenea biruinţă să gonesci.  
Cu anevoie omul a fi tot-dauna tot acelaş.  
Cuvîntul şi judecata anevoie vin la om; iar greşalele el năbuşesc; d'aceia să-l dăştepti cum să se ferescă, ca să dobîndescă judecată bună şi să pricépa ce e cuvîntul.  
Cu cât omul mai mult se cunósce pe sine, cu atît mai mult se plécă la îndurare. Acesta să te silescî să dobîndesci.  
Cu câtă mai mare putere te vei îmbrăcă, haîna omenirii nici cum o vei depărtă.
- 1155** Cu cât mai mare eşti, cu atît mai îndatorat eşti la omenire să slujesci.  
Cu piétra se cunósce aurul şi argintul, iar cu aurul şi argintul cunoscî inimile ómenilor.  
Cu mult mai anevoie omul însuşi el pe sine să se mîntuiescă de ori-ce rău pe lume, decât el pe altul.  
Cu ce fel de ómeni se amestecă ori-cine tocina ca aceia să află în sine. Bagă de sémă la acesta.<sup>2)</sup>  
Când omul ar judecă pe sine precum pe streinî, mai nici odată ar greşi. Acesta să urmezî.
- 1160** Când omul vrednic nu mai e a se cinsti, atunci începe a urî.  
Când omul nici cum pătîmesce, îndurare de altul nici cum dobîndesce. Nu te supără când pătîmesci, c'atunci îndurare dobîndesci, cel mai mare dar.  
Când omul nu nemeresce ceea ce el gândesce, cū-al său noroc să se certe, c'altul nimeni nu-î greşasce.

<sup>1)</sup> Vezi No. 5095 & 5098.

<sup>2)</sup> Vezi No. 9493.

Când omul p<sup>o</sup>te păzi prieteșug ad<sup>o</sup>v<sup>o</sup>rat, dragoste curată, dreptate legiuită, omenire fir<sup>o</sup>scă, îndurare către to<sup>o</sup>ți și un cuv<sup>o</sup>nt drept la t<sup>o</sup>te, ce alt <sup>o</sup>ei m<sup>o</sup>ăi lipsește d<sup>o</sup> cât o voin<sup>o</sup>ță bună? D'ac<sup>o</sup>esta să te ții.

Când casa ta tu țe-o cau<sup>o</sup>ți atunc<sup>o</sup>i po<sup>o</sup>ți cun<sup>o</sup>șce c<sup>o</sup>ât te cost<sup>o</sup>isese și un gr<sup>o</sup>ăunte d<sup>o</sup> gr<sup>o</sup>ău; și când p<sup>o</sup>e copiii t<sup>o</sup>ei tu <sup>o</sup>ei creșci, atunc<sup>o</sup>i po<sup>o</sup>ți cun<sup>o</sup>șce c<sup>o</sup>ât ești dator la părin<sup>o</sup>ții t<sup>o</sup>ei pentru creșcerea ta. Ac<sup>o</sup>estă cunoștin<sup>o</sup>ță să gon<sup>o</sup>iesci.

1165 Când n<sup>o</sup>i ne sirgim pentru al obș<sup>o</sup>ții folos, atunc<sup>o</sup>i s<sup>o</sup>e în<sup>o</sup>țelege că slujim omeniri<sup>o</sup>.

Când m<sup>o</sup>ănăncă și bea omul, nu-<sup>o</sup>i m<sup>o</sup>ăhni sufletul lui, că masa cere veselie.

C<sup>o</sup>ât po<sup>o</sup>ți să te silesci omenirea s'o luminezi cu sciin<sup>o</sup>ța ta, și să nu pizmuesci p<sup>o</sup>e cel ce scie sa<sup>o</sup>u înaint<sup>o</sup>eză cu în v<sup>o</sup>etătura sa m<sup>o</sup>ăi bine d<sup>o</sup>c<sup>o</sup>ât tine.

La omenire cu îndurare, la stăp<sup>o</sup>ănire cu supunere mare.

La vr<sup>o</sup>ăjmași cu îndr<sup>o</sup>ăsn<sup>o</sup>elă, la ostași cu dragoste, la stăp<sup>o</sup>ân cu credin<sup>o</sup>ță, la supuși cu bl<sup>o</sup>ăndețe, la mu<sup>o</sup>ieri cu m<sup>o</sup>ăngăere, și la or<sup>o</sup>-ce mișcare cu minte și sfat m<sup>o</sup>are, și la nic<sup>o</sup>i una piste m<sup>o</sup>esură, ca să nu ca<sup>o</sup>đi în ură.

1170 La copil<sup>o</sup>ărie cu juc<sup>o</sup>ărele, la tinerețe cu gusturi și plăcere, spre b<sup>o</sup>etr<sup>o</sup>ănețe cu bună socotin<sup>o</sup>ță și spre sfirșit cu cea m<sup>o</sup>ăi bună poc<sup>o</sup>ăin<sup>o</sup>ță.

La cădere<sup>o</sup> a lui, omul s<sup>o</sup>e cun<sup>o</sup>șce c<sup>o</sup>ând puterea <sup>o</sup>ei lipsește.

Tu ș'atunc<sup>o</sup>i să te-ar<sup>o</sup>ești precum și m<sup>o</sup>ăi nainte.

La c<sup>o</sup>âte și c<sup>o</sup>înd s<sup>o</sup>e cade a te bucură, și la c<sup>o</sup>âte și c<sup>o</sup>înd a te în<sup>o</sup>tristă, l'acele ș'atunc<sup>o</sup>i tu să te deprin<sup>o</sup>đi, ca să te po<sup>o</sup>ți cu ele pururea lupta.

La cele pis<sup>o</sup>e fire și piste putin<sup>o</sup>ță nic<sup>o</sup>i c<sup>o</sup>um să r<sup>o</sup>ivnesci, nic<sup>o</sup>i să g<sup>o</sup>ăndesci, nic<sup>o</sup>i să te nevoesci, că în zadar mun<sup>o</sup>cesci.

Leu cu leu nu s<sup>o</sup>e m<sup>o</sup>ănăncă, c<sup>o</sup>ât d<sup>o</sup>e mare s<sup>o</sup>e arată; tigr (sic) p<sup>o</sup>e tigr nu mușcă, cea m<sup>o</sup>ăi grozava heară; și om p<sup>o</sup>e om sf<sup>o</sup>ășie, fiin<sup>o</sup>ța cea m<sup>o</sup>ăi sf<sup>o</sup>ântă! O! ce cru<sup>o</sup>đime! D<sup>o</sup>e parte d'o asemenea urmare.

1175 M<sup>o</sup>ăi urit om și ne-legiuit, și Domnului ne-plăcut d<sup>o</sup>c<sup>o</sup>ât cel ce în vi<sup>o</sup>etă d<sup>o</sup>e mu<sup>o</sup>iere s<sup>o</sup>e d<sup>o</sup>ep<sup>o</sup>ărt<sup>o</sup>eză nu este altul p<sup>o</sup>e lume. D<sup>o</sup>e parte d'o asemenea urmare.

M<sup>o</sup>ăi lesne omul a lăudă faptele cele bune d<sup>o</sup>c<sup>o</sup>ât a le urm<sup>o</sup>ă.

Tu împotrivă să urmez<sup>o</sup>i. <sup>1)</sup>

M<sup>o</sup>ăi lesne omul d<sup>o</sup>efaimă d<sup>o</sup>c<sup>o</sup>ât cinstesce. c<sup>o</sup>ând cuv<sup>o</sup>întul <sup>o</sup>ei lipsește.

M<sup>o</sup>ăi mult omul va să s<sup>o</sup>e arate vrednic d<sup>o</sup>e darurile ce nu le are, d<sup>o</sup>e c<sup>o</sup>ât d<sup>o</sup>e cele ce în fiin<sup>o</sup>ță are.

<sup>1)</sup> Video meliora proboque, deteriora sequor. — Ovidiu, *Metam.* VII.

- Maî mult din fapte dă cât din graiü pë om să-l înțelegi.
- 1180** Maî bine în mila Domnului decât în mâna omului, că Domnul mult milostiv, iar omul nicî cum se 'ndură.
- Maî bine s'alerge la tine dă cât să fugă dă tine.
- Maî ticălos decât omul nimic alt pë lume, că cu tóte patimile së luptă pë lume pentru o palmă dă loc, ce-î trebuie maî pë urmă.
- Mare e omul când cu mintea în cer së urcă, și nimic dă el când cu capul la pămînt së plécă.
- Mare om së înțelege cel ce la omenire înțelege. Acéstă înțelegere să te silescî să dobândescî.
- 1185** Muritor fiind pë lume, cele dă mórte să nu le uîți.
- Nicî un lucru maî urît ca omul cu dooă fețe, ce së dîce fățarnic ne-legîuit. Feresce-te d'o asemenea numire.
- Nicî schimbarea numelui, nicî schimbarea haînelor te face maî om, ci schimbarea minții spre urmări cinstite. Acéstă schimbare să gonescî.
- Nu e îndestul să aibă omul daruri marî, ci trebuie să maî scie cum și când să le arate.
- Nu uîta omenirea în cea maî mare slavă ce veî fi, că pierdî numele dă om.
- 1190** Nu cu palavre, nicî cu meșeșugirî sau fățarnicii să te arêți om mare, că tóte së vëdesc și rêmăi dă ne-cinste.
- Nicî un om cu tóte darurile.
- Nu tot omul ce nu face nedreptăți pë lume së înțelege dă drept, ci cel ce póte face și nu face, acela în adêvër omul cel maî drept; precum și cel ce póte face bine și nu face, acela së 'nțelege cel maî rêu și maî cumplit, la suflet, pë lume. Dă una să te țîi și dă alta să te ferescî.
- Nimenî pë sineși nu së cunósce maî jos sau maî prost și decât acela, ce însuși el ă are în cea maî mare cinste.
- Nicî un om la tóte bun și la tóte rêu, ci unul maî mult și altul maî puțin și la una și la alta.
- 1195** Nicî un om pë lume fără nicî un cusur, decât că unul are maî multe și altul maî puțin, și unul maî marî și altul maî micî, și că cele maî micî pë lîngă cele maî marî nicî cum së bagă în sémă.
- Nicî un dobitoc ca omul maî lesne së urcă ș'alunecă.
- Număi norocul cu vrednicia îmbogățesce pë om, și iarăși norocul cu lenevirea sărăcesce pë om.
- Nu ceea ce ai fost tu sau ai tēi părinți, ci ceea ce escî acum, aceea së cercetéză. Bagă dă sémă la acéstă<sup>1)</sup>.

<sup>1)</sup> Veđi No. 10844.

Nu ce va omul, ci ce va Domnul.<sup>1)</sup>

- 1200** Nu cele pe dinafară, ci cele pe dinlăuntru la om să cercetezi.<sup>2)</sup>

Pentru urmări pe om pravila ăl póte osândi, iar pentru cuget și gândul său numai Dumneđeu. Nu te socoti că-l vei înșelă cu ceea ce tu gândesci și cugetezi.

Piste omenire nici cum să gândesci, că te poticnesci.

Poruncile omenirii «*Ceea ce ție nu-ți place altuia nu face*», «*Precum veți să-ți faceți ție altul, fă și tu aceluia*», «*Iubesc pe vecinul tău ca pe însuși tine*», «*Muncesce pentru cel ce nu póte munci*», «*Scólă pe cel căđut*», «*Indură-te de ori-cine*».

Pe om în lene și în moleșiune nici cum să-l lași să stea, ci pururea cu munca să-l dedăi să se deprindă.

- 1205** Pe om ca pe pom, până ce e fraget, curăță-l și-l îndreptă, că de se va mări anevoe vei nemeri.<sup>3)</sup>

Pe om cu cuvîntul, iar nu cu boldul să-l faci să te înțeleagă.

Pe om să-l îndreptezi pe calea cea dréptă, ca să ajungă la viață curată.

Pe om din vreme de cele rele d'aprópe să-l popresci, că lesne cu ele se obicinuesce, când nici o poprélă la ele găsesce.

Pe toți să-și socotesci de o potrivă cu tine, că toți sîntem născuți dintr'o mumă ca tine.

- 1210** Pe cei de o potrivă ca nisce frați să-și iubesci, pe cei mai mari ca nisce părinți să-și cinstesci, și pe cei mai mici ca nisce copii ai tăi de ei să îngrijesci.

Pe cel flămînd să-l îndestulezi, pe cel secetos să-l adăpi, pe cel bolnav să-l cauți și pe cel mîhnit să-l mîngâi, fapte de omenire și datorii se înțeleg. De ele să te ții.

Până nu vei cerceta firea, mintea și năravul, nu-l băga în casa ta, fie măcar și 'mpăratul.

Până nu trăesci împreună cu óre-cine, nu-l poți cunoște de ce fire ține.<sup>4)</sup>

Precum ai venit, așa te și duci și nicăiri te poți popri.

- 1215** Precum calul cu frîul, așa și omul cu cuvîntul să se stăpănescă.<sup>5)</sup>

Pretul omului stă în iscusința duhului său și în cinstea purtării sale. Una privesce la fire și alta la tine.

<sup>1)</sup> Veđi Cap. XII, c. Domn.

<sup>2)</sup> Veđi No. 7159.

<sup>3)</sup> Veđi No. 1041.

<sup>4)</sup> Veđi No. 6144.

<sup>5)</sup> Veđi No. 5095.

Rău, cumplit și spurcat, păgân ne-legiuit și Satană întrégă cel împotriva omenirii să înțelege după lege. Feresce-te d'asemene numiri.

Ruşine la om cu luxul să s'arate om, ci mai bine cu cinste să s'arate d'cinste.

Ridică mintea și cuvîntul d' la om p' lume și-l vei găsi întocma ca p'un dobitoc. Nu te depărtă d' nici una, ca să nu te numesci întreg dobitoc.

**1220** Să nu dea Domnul omului cât p'ote răbdă. Acésta la Domnul să te rogi.<sup>1)</sup>

Sănătatea la om, dar al frii; bogăția, dar al norocului; iar înțelepciunea, dar al Dumitale. Ghici acum care dar e mai bun.

Să prețuesci p' om după cinstea și vrednicia lui, iar nu după averea lui.

Să scopesci un om sau să te depărtezi d' firea omenescă, ca când ai jertfi totă omenirea; cea mai mare nelegiuire, că și una și alta înmulțindu-se, la peire aduce tot n'émul omenesc. Feresce-te cât vei putea d'amîndooé aceste ne-legiuii.

Să te iei după aceia, ce cinste țe-aduce ori unde te-î duce.

**1225** Slavă și cinste unul d' la altul rîvnim să dobîndim și cel adăv'rat d' la Domnul noo' dat, numele d' omenire, în pustie el lăsăm. O ce ne omenire!

Slavă și cinste celui ce din nimic a ajuns mare și din sărac bogat, și dimpotrivă ne cinste și ocară celui c' din mare a ajuns mic și din bogat a scăp'etat. La una să te silești și d' alta să te feresci.

Slobod să lași p' om, iar nu rob și ca p'un boi în jug. Spune-mi cu cine viețuesci ca să-ți ghicesc ce fel d' om ești.<sup>2)</sup> Tot omul după fapte se cunósce.

**1230** Tóte le lasă omul, ca d' mu'ierea sa să se lipescă.

Tótă lumea, o omenire; pentru ea să te strudesci, pentru ea să te jertfesci.

Tot omul eși iubesce binele său firesce.

Tot omul în greșală, și supus la ori-ce hulă, fără nici o îndoială.

Tot omul, la ori ce, gîndesce a isbuti.

**1235** Tot omul muritor, după lume trecător.

Tot omul nici cum p'ote să s'asemene la tóte, unul cu altul la fire, nici la minte, nici la vorbă, nici la față d'opotrivă; că cel mai urît la față p'ortă minte mai frumósă, și cel mai cumplit la fire, la vorbă p'ote fi mai dulce decât ori-cine.

<sup>1)</sup> Veđi Cap. XII. c. Domn.

<sup>2)</sup> Veđi No. 9495 & 9602.

Tot omul frate-ți este d'început până 'n sîrșit. Vai ție  
când vei vărsa sângele fratelui tău.

Tot omul, dacă móre, se socotesce de bun.

Tot omul trebuință unul de altul are; d'aceea nici odată  
să nu ȑici: «*Ce-mi pasă mie?*».

- 1240** Toți poftesc de obște ale altora să afle, și nici unul poftesc  
c'ale sale altul să le afle.

Trei ómenî la vedere scârboși și urîți de tot: sáracul  
mândru, bogatul sgârcit și bătrânul dësfrînat. Feresce-te  
d'asemene numiri.<sup>1)</sup>

Trei tabieturi de ómenî: unîl ేశî țin închisă inima, alții  
gura, alții ușa; iar cei de a patrulea, ce-și ținea închisă  
mâna, ca nimic să primescă, cu totul aú perit și nici unul  
să mai găsesc.

Trebuințele omenesci împreună om cu om; acéstă împre-  
unare dragoste ne-aduce către omenire. De ea să te ții.  
Feresce-te de cei fără de omenire, că cu mult mai răi  
decât cele mai crude hîare.

- 1245** Fie-ce om cu náravul său, ce din creștere a dobândit,  
Fie-ce om cu slăbiciunea sa, ce din fire a dobândit.

Firea pe om a făcut să s'ajute unul cu altul; cel mai mare  
pe cel mai mic, cel mai tare pe cel mai slab, ca o în-  
soțire omenescă. De ea să te ții.

Firesce omul de o potrivă este și se socotesce unul cu  
altul. Nu pofti deosebire.

Firesce omul și orî-ce dobitoc la cel asemenea lui, la cel  
de o fire cu el alérgă și zoresce.

- 1250** Fugi de omul cu dooă fețe, ce unele-ți grăesc și altele  
gândesc.

Fără frică și nădejde, omul mai rău decât orî-ce fiară se  
arată.

Hearelor le este dat una cu alta să se mănânce, că nu  
cunosc, nici înțeleg, ce este dobitocia; iar omul, ce cu-  
nósce ce este omenirea, vai de el când cugetează să frigă  
și să mănânce pe însuși fratele său, cu felurimi de chi-  
purî. Feresce-te d'o asemenea cugetare.

Cea mai mare rușine a omului și ticăloșie, când de muier  
el se stăpânesce.

Ce-ar pofti omul mai mult decât a dobândi aripî sbu-  
rătore și viétă ne-muritoare.

- 1255** Ceea ce omul în inimă hrănesc, pururea în minte ేశi vine.  
Ce e mai ticălos decât omul pe lume? că de orî-ce se  
mânie, de orî-ce se întristeză, bogăția nu-î ajunge, să-  
răcia vai de el! cîntea ేశi robesce, interesul ేశi orbesce,

<sup>1)</sup> Veđi No. Cap. X, c. Sărae.



temerea  l topesce, frica  l st p nesce, nădejdea  l chinuesce, cugetul  l mustrez , veselia lui la beție o găsesce, c nd nimic mai simte.

Cei cu conto se  i cu blane gróse se socotesc d  ómeni numai p   nsu i ei, ca curcanii c nd se umflă.

Cei mai mari vr jma i ai omenirii se 'n teleg lenea, lăcomia, d sf tarea, d sfr narea, be ia  i  ubirea d  slavă. Feresce-te d'aceste numiri.

Cel cu coraj în ad v r d  mare om se'n telege, dar cu mult mai mult om mare se'n telege cel ce mânia  i-o st p nesce  i mai lesne iértă. Cu acesta să te asemeni.

**1260** Cel pentru care lumea s'a zidit, nici  r ina lui cum-va s'a mai găsit. Ve i ce este omul.

Cel mai mare curaj să  e-l ar i spre ocrotirea omenirii, că  i tu în omenire te socotesci.

Cel fără milă  i îndurare d  omenire, nu se cuvine d  om să aibă nici măcar numire.

Cel fără d  omenire, ori p  cine  ntilnesce, ne-cinstesce, ocărasce, clevesce  i p  to i d  ob te  i bag ocoresce, că cinstea nici cum o cunósce.

Cel ce urasce fapta rea  i d  ea se d p rt z  d  frica pedepsii, acela c nd va sc p  d'ac st  frică, atunci   i arată în faptă voin a sa spre fapte rele;  i cel ce să-vir asce fapte bune cu nădejde d  răsplătire, acela arată că, c nd nădejdea  i va lipsi, nici cum la fapte bune ar mai g ndi; iar cel ce nici d  frică, nici d  vre-o nădejde, urm z  fapte bune, acela se'n telege că din cugetul său cel bun urm z  ce urm z ; d'aceea se socotesc omul cel mai bun. Acestuia să te asemeni.

**1265** Cel ce la muier  se  chin , d  muiere parte n'are.

Cel ce nu- i  nfr n z  nici ochii, nici gura, nici pofta, ticălos om se 'n telege. Feresce-te d'o asemenea numire.

Cel ce frige  i pîrlesce  i p   nsu i fratele său, fără 'ndurare d  omenire, nici mai g ndesce la Dumned u, că nici un Dumned u are. D'aceea, după tot cuv ntul, Satan  ne-leg uit  se numesce. Fug  d'o asemenea numire.

Cercetăm firile ómenilor, ca c nd am  ncerc  inele p  degete, unul mai str mpt, altul mai larg,  i nici unul ne vine bine,  i nu cun scem că ceea ce no e nu ne vine bine, la altul prea bine  i vine, p n  ce t te se v nd. A a și omul trece fie -care după firea lui.

Ce- i face omul singur nu- i p te face t t  lumea,<sup>1)</sup> nici c l p te sc p . Feresce-te d'o asemenea gre al .

<sup>1)</sup> Ve i No. 4374.

- 1270** Cine urasce némul omenesc, hulesce pe Dumneșeu. Feresce-te d'o asemenea hulă.  
 Cine vremi s' se supune și suferă orî-ce împotrivire, acela om mare s' înțelege. Silesce-te să dobîndesci un asemenea nume.<sup>1)</sup>  
 Cine pentru sine numaî trăsce, d' sine numaî îngrijesce și pe sine numaî iubesce, fără din omenire d' obște s' socotesce.  
 Cine pe om iubesce, iubesce pe Dumneșeu, că omul chipul lui Dumneșeu este. Acestuia s' te asemeni.  
 Cine pe om supără, vrăjmaș omenirii s' n' înțelege. Feresce-te d'o asemenea numire.
- 1275** Cine biruesce orî-ce necaz și orî-ce plăcere, acela om mare s' n' înțelege. Silesce-te să dobîndesci un asemenea nume.  
 Boul fără cuvînt fiind s' mână cu boldul, iar omul, cu cuvîntul fiind, cu cuvînt. Cuvîntului și tu s' te supui, ca s' scapi d' bold.<sup>2)</sup>  
 Blagoslovit omul cel ce-și vede fiii s'ei împrejurul mesei sale, că nisce odrasle pe lângă un pom roditor. Silesce-te să dobîndesci un asemenea nume.  
 Dacă omul ar dobîndi orî-ce poftesce, nu s' ar mulțumi cu totă lumea.  
 Dacă omul n' ar mîngăia pe însuși sine, nici o plăcere ar avea la orî-ce pe lume.
- 1280** Dacă nu-ți poți schimba bătrînețele, în tinerețe în zadar te fălesc că esci om mare și cu putere.  
 Dacă tot omul n' ar avea lene, iar răbdare cât d' multă, și dacă vicleșugul, lăcomia și mândria ar lipsi din lume, toți d' o potrivă s' ar socoti pe lume.  
 Dacă firea omului nu e într'o glăsuire cu duhul și inima lui, piste putință a s' stăpîni.  
 Din dî în dî omul are deosebire d' însuși sine.  
 Din cugetul său omul bun s' cunósce.
- 1285** Din câți ómeni veți pe lume, mulți eți plac fără a sci de ce eți plac, și mulți din ei eți sînt urîți fără a-ți dà pricină d' vre-o uricune, pentru că dragostea, încă pînă acum, nu și-a descoperit taîna sa.  
 Din tóte câte sînt pe lume, omul cea mai d' cinste și cea mai minunată ființă pe lume.  
 Domnul pe om slobod l' a lăsat, și om pe om el face rob.  
 O ! ce ne-omenire ! O ! ce ne-legiuire ! Vaî ție omule !  
 Domnul făcător d' bine, tu icóna lui. Asēmăna-te lui.  
 D'o potrivă fiind omul cel mare cu cel mic după fire, d'o

<sup>1)</sup> Nu sunt vremile sub cărma omului, ci bietul om sub vremi. — Miron Costin.

<sup>2)</sup> Veți No. 5095.

- potrivă să-l socotesci și pe cel mai mic cu tine la omenire.
- 1290** După patimă omul la multe se îndreptăză, când cuget bun după patimă a dobândit, după ce s'a căit. Asemene să urmezi și tu după orî-ce patimă.
- Dăosebirea între oameni după dăstoinicie să o cercetezi și să o cinstesci.
- Dăosebire la omenire nici cum, că toți dă o potrivă sūntem născuți.
- Dăcăt să cađi în măinue ómenilor, mai bine în măinile Domnului.
- Dă multe orî omul, ca să scape dă necaz, să arată fără haz.
- 1295** Dăparte dă acel om, ce milă nici cum are nici dă cei mai dă aprópe.
- Dăparte dă acel om, ce nici rușine are, nici la căință gāndesce la cāte el greșesce.
- Dăparte dă omul cel ne-mulțāmitor, și dă cel ocārītor, și dă cel viclean, și dă cel zavistnic, și dă cel fāțarnic, și dă cel pizmuitor, și dă cel pișpāitor, și dă cel șiret, și în sfirșit dă cel smerit și singuratic, dă cel fără soție, ce se dăpārtăză dă orî-ce soțietate și trāesce ca un pustnic, ca să nu te smereduesci și tu.
- Dă cincī lucruri mai cu sēmā omul se fālesce, dă nēmūl sēū, dă cinul sēū, d'averea sa, dă frumusețea sa și dă duhul sēū, iar la cinstē nici cum mai gāndesce, ce co-virșasce tóte acestea. Tu dă cea din urmă să te fālescī.
- Dragostea omenirii, cea mai mare firēscā datorie. Dă ea mereū să te ții.

### Pentru Omor, Ucidere și Ucigași

- 1300** Nici să gāndesci, nici să cugetezi la omor vre-odatā, că Satanā te socotesci.
- Pe ucigaș ne-pedepsit Domnul în veci nu-l lasā. Feresce-te d'a Domnului pedépsā.
- Cel mai mare 'n lume rēū, a omorī om pe om. Feresce-te d'o asemene urmare.
- Cel ce ucide și cāznesce spre a dobāndi tālhāresce, acela om nici cum se mai socotesce.
- Cel ce cu ucigașii la faptā s'a inclināt, ca un ucigaș și el se socotesce în faptā.
- 1305** Dă omor să te feresci ca dă cel mai mare păcat, că viēța omului, cel mai scump lucru 'n lume, și tu viēță nu poți dā.

## Pentru Opinie

Greșita opinie, pravila și legea celor proști dă minte.  
Cea mai mare armă spre înfrînare, opinia la om; d'aceea  
dă mic copil dă-i opinii bune, ca să se pôtă înfrîna.

## Pentru Oprire

Vezi *Poprire*.

## Pentru Orașe

În orașele cele mai mari, mai mari blestemății găsesci,  
iar pe la sate tot mai găsesci rămășițuri de înfrînări;  
d'aceea mai bine p'în sate de cât p'în orașe.

## Pentru Orînduială și Rînduială și Ne-Orînduială

Orînduiala casei, dobândă și podóbă casei, ce arată vred-  
nicia stăpânului. Dă ea să te ții.

**1310** Orînduiala la orî-ce lucru, temeiul lui cel ne strămutat.  
Acest temei să-l păzesci.

Orînduiala bună, interesul tuturilor.

Atunci rînduiala la tôte folosesce, când Domnul însuși în  
casa lui o păzesce.

Orî-ce piste orînduială, greșală aduce fără îndoială.

Unde vezi orînduială acolo să crezi că cuvîntul prinde loc.

**1315** Unde vezi că mulți poruncesc, acolo orînduiele cu totul  
lipsesc.

Unde nici o orînduială, tôte acolo le vezi pe dos; pe slugă  
din stăpân n'o dăosebesci, pe cel mare din cel mic nu l  
poți alege; dă vei să ceri ce-va, nu scie dă unde să  
țe-o dea, nici are cine să țe-o dea; cu cine vei să gră-  
esci, nu scii unde să-l găsești; nimeni te ascultă, nimeni  
te înțelege, nimeni se supune, că toți d'odată porun-  
cesc, unul altuia ș'acela celui-l-alt; vezi o amestecătură  
ca trențe d'adunătură. Feresce-te d'o asemenea întim-  
plare în casa ta.

Unde nu scie când și cum și cui să poruncască, acolo  
cea mai mare neorînduială.

Întimplările vremii schimbă orî-ce orînduială.

Ca buna orînduială, în casa omului nimic alt mai dă folos.

Dă ea să te ții.

- 1320** Când puterea dreptății cu totul lipsește, atunci orînduiala în turburare se găsește.  
 Ne-orînduiala cu turburare de multe-ori ne-aduce orînduiala cea mai dulce, când cade la dîsnădăjduire.  
 Până ce cel mai mare nu se poticnesce la ore-ce, orînduială la acela în veci nu se pune.  
 Cele mai multe orînduiele se ved bine întocmite, dar neîngrijite și ne-păzite. Bagă de seamă la acesta.  
 Buna orînduială ca ața ce pe ore-cine lesne l'a scăpat din drumul cel împleticit al labirintului. De ea să te ții, ca la toate să isbutești.  
 Buna orînduială la ori-ce te înlesnesce. De ea să te ții.  
**1325** Buna orînduială, cea mai dulce și mai tîcînită vieță. Acesta să gonescă.

### Pentru Orbi și Orbire

- Orbului când ții dai, dă-i cu ochii închiși.  
 Înaintea orbului, pîdică să nu pui.  
 Nici o orbire mai rea ca orbirea minții, că îndată te aruncă în mocirla ne-trebnicieî. Veți să nu o pați.  
**1330** Pe cel orb la casa lui să-l tragi și să-l aduci și cu îndesulare să l ajuți.  
 Celui orb călăuză pururea să te arăți.

### Pentru Osîndă

- A se osîndi ne-vinovat fiind, mîhnire de mîrte. Feresce-te să nu pricinuesci o asemenea mîhnire, ca nu cum-va să vie și la capul tău.  
 Vai de acel ce așteaptă a lui osîndă sau scăpare de la judecătorii cumpliți!  
 Vai de cel ce pe sărac fără vină-l osîndesce, iar pe cel bogat și în răutăți cufundat, fără nici o rușine și temere de Dumnezeu el desvinovătește!  
**1335** Cu mult mai rușine când osîndă o plătesci decît când o săvîrșesci. Feresce-te de una, ca să scapi de cea-altă.  
 Cu hație de îndurare să te îmbraci, când vei pe ore-cine să osîndesci.  
 Când vei să osîndesci, cu mulți să te sfătuesci; iar când vei să ierți sau să miluesci, de sfat să te feresci.  
 La osîndă cât de mult tu să zăbovesci, iar la iertare, milă și îndurare, cât poți să te pripesci.  
 La osîndă să aștepți a minții hotărîre.

- 1340** Nu osîndî pē nimenî pînă nu veî auđi dē la amîndoi cu-  
vinte.  
Nu osîndî fără vină, ca să nu dai pildă asemenea pē tine  
să te osîndescă.  
Pînă a nu cercetă pricina urmării, să nu osîndescî că rău  
a urmat, că cel dē nevoe nu sē'nțelege că rău a urmat.  
Pripa la osîndă, cea mai ne-legiuită urmare. Feresce-te dē  
ea cât veî putea.  
Cine osîndesce fără a ascultă, și drept d'a osîndit, sē în-  
țelege c'a pēcătuit.
- 1345** După lege să osîndescî, dar după fire să-ți fie milă de cel  
ce-l osîndescî.

### Pentru Ospețe

La ospețe vesel pururea să te arēți, dar nu cu sbierete  
și răcnete, ci ore-ce mai încet, ca să nu asurđescî pē  
musafiri.  
La ospețe nici odată iuțelă, cērtă și rēutate, că 'ndată te  
poticnescî.  
Pē la ospețe cînd te chîemă, să nu închinî cam des, ca  
«*Dómne miluesce, Dómne miluesce*».

### Pentru Ostași

Veđi *Óste*.

### Pentru Ostenelă

Veđi *Odihnă*.

### Pentru Oftat, Ohtat

- Maî mult dē cele pē din lăuntru să te silescî să nu oftezi,  
dēcât dē cele pē din afară.
- 1350** Să oftezi, dar să nu te întristezi, că oftatul ușuréză, iar  
întristarea vatămă.

### Pentru obiceiū

Orî-ce obiceiū și modă dē la cei mai mari începe. Dă  
pildă tu dē bun obiceiū.  
Orî-ce sē obișnuesce dimpotrivă nu sē mai socotesce. Ur-

- méză unui asemenea obiceiū, ca să nu te cunoscă împotrivor.
- Obiceiūl între cei proști, ca o lene să 'nțelege.
- Obiceiūl vechiū cu anevoe să schimbă.
- 1355** Obiceiūl pē tăcute pravilă ajunge.
- Obiceiūl pē fire cu anevoe o schimbă.
- Obiceiūl tōte le stăpânesce.
- Obiceiūl din tinerețe cu anevoe să schimbă la bătrânețe.
- Obiceiūl, după lege, a dooa fire să 'nțelege.<sup>1)</sup>
- 1360** Obiceiūl țerii drept pravilă să 'nțelege.
- Obiceiūl, și cele mai grele, fōrte ușore le arată.
- Obiceiūl și dēprinderea, cele mai grozave și cele dē spaimă  
ți le dă în palmă. Cu ele să te dēprindī, ca să nu te  
speriī dē orī-ce.
- Un obiceiū, cu cât mai vechiū, fie cât dē răū, lege să  
socotesce.
- Nimic alt mai cu putere decât a obiceiulī poruncă.
- 1365** Să te obișnuescī, dar să nu te nărăvescī.
- După al loculī obiceiū, să te porți și tu în orī-ce bordeiū.

### Pentru Oblăduire

- Oblăduirea cea mai bună, o unire între toți și toți împotriva aceluia ce va să supere o asemenea oblăduire.
- Oblăduirea cea blândă supunere țe-aduce bună. Dē ea să te ții.
- Ca să poți oblădui bine, trebuie mai întâiū să aședī o bună orinduială, dē care să te ții neștrămutat.
- 1370** Ca bine să oblăduescī, cuget bun să arēți și rīvnă spre îndreptare fără nici un interes.
- Când supuși ēși cunosc datoriile lor către cei mai mari ai lor, și cei mai mari, ale lor către supuși lor, atunci oblăduirea să 'nțelege cea mai sfântă.
- Nu cu bicul, ci cu blândețe norodul să-l oblăduescī.
- Pē toți învățați nici odată ēi poți face, iar pē toți fericiți cu mare înlesnire, când voință veī avea la oblăduirea ta.
- Din buna orinduială a casei sale, să cunósce omul cel vrednic dē oblăduire.

### Pentru Obraz

- 1375** Obrazul ēți arată veselīa sufletulī tēu; obrazul ēți arată

<sup>1)</sup> L'habitude est une seconde nature. — *Prov. Franç.*

ș'înrîstarea lui; nu te prefăce, că obrazul te vîdese.

Obrazul subțire cu mare cheltuială se ține, și cel fără păr cu mare usturime. Dă nu-ți pasă de cheltuială, fi-ți milă de usturime.<sup>1)</sup>

Cu obraz văpsit și cu murse împodobit, mască dîsăvîrșit.

## Pentru Obraznici și Obrăznicie

*Veđi Rușine, Sfia/ă.*

Obraznicul cu dîrzia ei dai în cap.

Obraznicul în ochi te ocărește, că nu cunósce rușinea.

Dăparte d'asemene om.

**1380** Obraznicul nici cum tu să-i dai obraz, că pururea caută cum să te încalece pe grumazi.

Obraznicul să nu-i ȑicî să șadă în pat, că numai dăcât să cacă în pat.<sup>2)</sup>

Obraznicul la toți urît, că scărbă, gréță și plecate la toți ne aduce. Fugî d'o asemenea numire.

Obraznicul lesne se póte cunósce, că până a nu auđi bine până a nu ascultă saú a-l întrebă, el răspunde mai înainte.

Obraznicul nu pîere, dar nici nume bun are.<sup>3)</sup>

**1385** Obraznicul, și dă și-a luat numirea de la obraz, dar fără obraz, și dă are obraz.

Obraznic nici cum să te aréți nici la mic, nici la mare, ca să dobândesci cinstea cea mai mare.

Obrăznicia vatămă întocma ca o armă, că semn de zorbagiú. Feresce-te d'un asemenea nume.

Obrăznicia, bólă fără leac.

Obrăznicia, dobitocescă. Dă ea să te dăpărtezi. Blândețele dumneȑesci. De ele să te lipesci.

**1390** Obrăznicia și bagîocora, cele mai urîte călăuze, că te duce la ne-cinste.

Gura cea obraznică capul ei șe-l perde. Păzesce-ți capul.

Nu dă obraz celui fără obraz, c'al tău obraz ȑe-l necîntesce.

Pă obraznicul fără minte numai nebulul el învață minte.

Pă obraznic și pă dîrz nici dă aprópe, nici dă dăparte să-i veđi ca să nu te căesci.

**1395** Pă cel mai mare vrăjmaș cu o vorbă numai dulce el faci

<sup>1)</sup> Veđi No. 4131.

<sup>2)</sup> Veđi No. 7520.

<sup>3)</sup> Veđi Cap. XVI. c. Obraznic.



să te sărute, iar pe cel obraznic nici cu miș și sute nu-l poți întorce dulce la tine să se uite.  
 Fugi de obraznicie, că'n multe necazuri curînd și rău te bagă.  
 Cel obraznic rușine n'are dar foarte lesne pe altul rușinează  
 Dăparte de el, ca să nu te rușineze.  
 Cel obraznic de dinainte-ți iea fără a cere ce-va. Feresce-te să nu-ți iea tot.  
 Cel ce cu obraznicie către Domnul său grăesce, luiși eși greșesce.

### Pentru Obște

- 1400** Obștea judecă pe stăpân de este bun sau rău. Ingrijesce-te d'o asemenea judecată.  
 Ca ore-ce să fie bine pentru obște, trebuie să privescă la folosul obștii.  
 Pe unul din obște de vei supără, totă obștea ai supărat'o că mădular obștii se înțelege. Feresce-te d'o asemenea urmare.  
 Cea ce la obște folosește și nooă în parte ne folosește, că fieș-care în parte din obște se socotesce. Pentru obște să te silești.  
 Ceii cu avere mare, aceia pentru obște grijă se cuvine să aibă mai mare, ca și obștea să se folosească și averea lor să n'o pierdă.  
**1405** Cele de obște nu cam supără pe nimeni, iar cele în parte pe toți de obște.  
 Cel ce pentru obște mult se sîrguesce, pentru sineși muncesce, că și el parte din obște este.  
 Cel ce de la obște mai puțin se folosește, acela cînste mai mare dobîndesce. Așa și tu să urmezi, dacă vei cînste să dobîndesci.  
 Din cele de obște nici cel mai mic lucru să n-l însușesci pentru al tău în parte interes.  
 De obște trebuința cea mai mare dămîncarea se socotesce și la obște privesce. D'aceea pentru îndestularea obștii mai mult să ne silim, că în obște și noi înșine ne găsim.

### Pentru Odihnă și Osteneală și Ne-Odihnă

- 1410** A sufletului odihnă cu mult mai bună decât a trupului.  
 De aceea mai mult să te îngrijesci.  
 O zi pe săptămână să fie de odihnă la oameni și dobitoce, după cum s'a orînduit de cel ce lumea a zidit.

Omul firesce, cum și dobitocul, după muncă cere odihnă.

Să-î sloboști vremea de odihnă.

Odihna cea mai mare, când omul nici o poftă mai are.

Odihnă fără nici o ostenelă, vieță împușită. Vești să nu te împuși.

**1415** În cea mai mare casă nu găsești odihnă, ca 'n cea mai proustă colibă.

Ca 'n casa ta nici în palat împărătesc nu te poți odihni.

Cu odihna de cu noapte se uită munca trecută și se gătesce de munca viitoare.

Când unul zidesce și altul strică, ostenela în zadar.

Mai bine în odihnă decât în bilșugare, că îmbilșugarea fără odihnă, întristare și mai mare.

**1420** Noaptea să ne odihnim, ziua să ne ostenim.

Pofta de odihnă te-aduce trândăvie și moleșiune și trupește și sufletește. Departe d'o asemenea poftă.

Cel ce la tinerețe mult se odihnesce, la bătrânețe mai mult se ostenesce. Feresce-te d'o asemenea ostenelă mai din vreme.

După munca cea mai grea, nici o mahnire mai rea ca neodihna la om.

După muncă odihna plăcere dulce ne aduce.

**1425** După muncă și odihna.

### Pentru Odăi

Odaia mică te strânge de gât, iar cea mare te răsfăță.

Alege care-ți place.

Odaia de culcat spre aer mai curat.

### Pentru Oștiri

Vești *Óste*.

### Pentru Uitare

Uitare la toți de obște, la unul mai mult, la altul mai puțin, în cât pe lume toate se pun la uitare.

Uitarea nu e tagă; d'aceea când ești aduci aminte, dă nădejde celui ce l'ai uitat

**1430** Uitarea de cele rele la cel ce pătimește, cea mai bună tămăduire. Acestă tămăduire să gonesci la orice rea întâmplare.

Cu uitarea tămăduiesci orice necaz dobândesci. De ea să te ții, ca să nu simți nici un necaz.

Să nu ȑici c'ai uitat, că te uită și pe tine.

Tóte la uitare cu vreme se pun, dar rana la uitare pururea ȑi aduce aminte. Feresce-te să nu faci cum-va cui-va vre-o rană.

Ce grabnică uitare nooȑe ne aduce cel ce după lume în veci în veci se duce!

- 1435** Ce curînd se uită cel ce în urmă nici cum se mai uită!  
Ce lesne se uită cele de mai nainte, când de necazuri scapi.

### Pentru Uitătură

Uitătura înapoi te-arată de temător. Cam feresce-te d'acésta.

Uitătura în jos te-arată de rușinos. Cam d'acésta să te ȑii.

Uitătura în sus te-arată de mândru. Dȑpártéz'o de la tine.

- 1440** Uitătura într'o parte și într'alta de fudul. Cam dȑparte de acésta.

Uitătura pe subt ochi te-arată de furios. Fugă cât vei putea de ea.

Uitătura ta cu dulcȑță să fie la a ta soȑie.

Uitătura c'o jucătură de ochi în cap te-arată de viclean.  
Dȑparte de ea.

Uitătura cu clipelă din ochi te-arată de somnoros. Mai bine du-te de te culcă.

- 1445** Uitătura cu îndurare te-arată de milos. Cu ea să te slujesci.  
Uitătura dulce fața ȑe-o înveselește. De ea să te ȑii.

Uitătura drȑptă, a dragostii săgétă. Bagă de seamă bine la acésta.

Uitându-te la cele frumoșe, pentru o mică plăcere vieȑa ȑe-o primejduesci. Feresce-te de ea.

Cu fața turbată și posomorită nici cum să te arȑi, ci uitătura ta dulce, veselă și blândă către toȑi să fie.

- 1450** Cu cel ce vorbești, cu cinste la el să te uiȑi, când lui ȑi grăesci.

Când scrie ore-cine saũ citește vre-o hârtie, nu te uita la acelea, fără voe ȑie dată, că te căesci numai îndată.

Pururea cu un ochiũ să te uiȑi l'ale tale și cu cel-l-alt pe afară, ca unele și altele să le veȑi însuși tu.

Dulcea uitătură a unei muierĩ frumuseȑe ei i-aduce, iar ȑie orbire și mai multă robire. Cam mai dȑparte, ca nu cum-va să rămăi al ei rob-orb.

### Pentru Umilinȑă

Umlinȑă de toȑi se cinstește, dar nici'unul ei se supune,

că toți vor să poruncască; așa dar umilința rămâne la toți plăcută, dar la toți supusă.

- 1455** Cu umilință și blândețe dobândesci cinste și dragoste de la toți, iar cu smerenie făgarnică scârbă și urîciune. Alege care-ți place.

La mörte numai se umilește și cel mai tare și mai puternic pe lume.

Cel ce de nevoie nu păcătuiesce, în veci nu se umilește.

### Pentru Umblet

Umbletul încet te pune pe gânduri, cel mai iute te depărtază de ori-ce gând, și cel potrivit ție deșteptă ori-ce gând. Alege care-ți place.

Umbletul în trăsură te-arată de șchiop, și de multe ori te dă și în cap; umbletul călare îndată te ostenește. ș'adese ori te poticnesce; umbletul pe jos cel mai frumos, cel mai sănătos, cel mai folositor, că toate le vești, toate le cercetezi, toate le privești mai de aproape, care-ți aduce cea mai dulce plăcere și cea mai bună sănătate. Alege care-ți place.

- 1460** Umbletul tău în cale fără prihană să țe-l păzească pururea, fără nici o greșală

Când umbli, cu picerele să nu calci împietrit, că te-arată de om băt, fără a fi poți băt.

Când umbli, mâinile să nu ți le legi în cotoce și în colo ca cel spânzurat, nici să te uiți pe sus ca astronomii la cer, ci mai bine să vești pe pământ unde calci, ca să nu te poticnesci ca cerbi p'în gropi.

Când umbli pe drum, să nu umbli cocoșat, că te-arăți de cocoșat, fără d'a fi poți cocoșat.

### Pentru Unire și Ne-unire

Unirea acolo lăcuesce, unde lăcomia lipsesce. Feresce-te d'acastă patimă, ca să te poți uni.

- 1465** Unirea aduce fericire de obște. Dă ea să te ții.

Unirea între oameni, cât de puțină fie, mai multă putere are decât ne-unire în cei mai mulți oameni. Dă ea să te ții ca să poți isbuti.

Unirea între oameni prietășug și dragoste de obște se nălege. Nu fugi de ea.

Unirea între oameni, cea mai mare armă. C'o asemenea armă să te înarmezi.

- Unirea între ómenî, cea mai dulce vieţă. O asemenea vieţă să gonescî.
- 1470** Unirea între ómenî cel mai mare dar. La asemenea dar să rîvnescî.
- Unirea, ca funia cea întreită, mai mult ţine. Dă ea să te ţii.
- Unirea, cât dă mică, puterea cea mai mare, fie şi făr'dă armă. Dă ea să te ţii cu mîini şi cu picere.
- Unirea porcilor să vè rugaţi să dobîndiţi; că toţi pentru unul sar şi se împotrivesc.
- Unirea să vè fie voinţa cea mai mare, ca să se pótă ţinea.
- 1475** Unirea fără dragoste de omenire nici cum se întocmesce. Iubiţi dar omenirea, ş'îndată vè veţi uni.
- Unirea biruesce pè cel mai tare vrăjmaş. Ținete dă ea, ca să-l poţi birui.
- Unirea şi dragostea între ómenî dă obşte, temeiul vieţii lor. Dă ea să vè ţineţi.
- Unul, ca nici unul, că dă la doi încep cei mai mulţi. Unesce-te cu altul, ca să te numesci mulţi, şi dă numai unul esci.<sup>1)</sup>
- Unde lipsesce unirea şi ne-unirea stăpînesce, acolo turburarea împărătesce, cea mai grozavă stăpînire, ce înnótă în riuri dă sânge, c'acolo cruđimea lăcuesce. Mult să te îngrijesci d'o asemenea întîmplare.
- 1480** Vaî dă cel ce se trage din obştésca unire! că ca p'un boú el trage şi dă cu boldul la jug. Feresce-te d'un asemenea bold.
- Unde pîzmă şi prigonire, acolo şi ne-unire.
- Ca să poţi face o unire mai mare şi mai tare, trebuie mai întăiu cu ai tăi să te unesci, că într'alt chip nu isbutesci.
- Când ne-unire între ómenî, unuia una-î lipsesce şi altuia alta, d'aceea pururea se gâlcevesc pentru cele ce le lipsesc. Ingrijasce-te d'o asemenea gâlcévă, că grozavă este.
- Când toţi se vor uni între ei, frică n'or mai avea dă nimenî, c'atunci e pace între ei.
- 1485** Ne-unirea, urgia cea mai mare, că necazuri aduce la toţi dă obşte. Dăparte d'o asemenea urgie.
- Ne-unirea între fraţi numai îndată ei dăsparte şi pè uliţe ei împarte. Feriţi-vè, nu vè risipiţi ca puii dă potîrnice.
- Ne-unirea pè noróde curînd le risipesc iar unirea între ei în veci le împreună în cea mai bună împreună vieţuire.
- Cu cât mai sfîntă unirea, cu atât şi greşala ei mai mare. Pururea la unire să gîndesci, că cu unirea te împuternicezi.

<sup>1)</sup> Veđi No. 9612.

- 1490** Păzeste-te de aceia, ce nici cu ai săi petrec într'o unire.  
Ne-unirea, război în veci între cei mai de aproape.  
Până ce ne-uniți și deosebi viețuiți, taie nu dobândiți.  
Până ce râvnim unul de altul mai mult să avem, unire  
între omeni nu veți găsi nici odată.  
Scărbă să ți fie de ne-unire, că pe toți ei cufundă în ne-  
odihnire.
- 1495** Fugi de ne-unire ca de cel mai mare foc, că îndată te  
topesce.

### Pentru Unghii.

Unghii ca de cal nici cum să aibi la mâini că degetele tale  
nu se potcovesc ca caii.  
Unghiile să nu ți le roți ca câinii la oșe.

### Pentru Unsul lui Dumnezeu.

Unsul lui Dumnezeu sfânt lucru se înțelege; cine pune  
mâna pe unsul lui Dumnezeu, vinovat de morțe este.  
Feresce-te d'o asemenea vină.

### Pentru Urare.

Urarea cea mai bună acesta se înțelege: la tinerețe dragă-  
tos, la bătrânețe vesel, la ori-ce împlinire cu îndelungă  
răbdare, în slavă cu smerenie, la bogăție cu cumpătate,  
câtre toți cu îndurare și de poftă pururea biruitor.  
Acastă urare de la toți să ceri.

### Pentru Urechii.

- 1500** Urechea să țe-o pleci la ori-ce pas de sărac și răspunsul  
dulce cât veți putea să i-el dați.  
Urechile să ți-le deschizi la toți de o potrivă, ca să nu  
găsești pe nimeni împotrivă.  
Urechile celor mari, mari ca de măgari ar trebui să fie,  
ca să potă auzi jalele, tânguirile, vătăturile, gemetele  
celor ce se chinuesc sub jugul cumpliților.  
La vorbe de ne-cinste urechile să ți le astupi, iar la cele  
de cinste ca nisce porți să le deschizi.  
Nu-ți astupa urechea, când cel slab strigă scăpare.
- 1505** Placă-ți urechea la pasul celei văduve, că cu amar strigă.

## Pentru Urîciune i cele Urîte

Orî-ce răsboi ăşi are sfîrşitul lui, iar răsboiul urîciunii până 'n sfîrşit ţine.

Orb, surd şi mut să te-arăţi la cele urîte şi dă ne-cinste, că dă multe-orî greşesci, când dîci c'ăi vedut şi ai audît.

Urîciunea în adăvăr mai tare decât dragostea, dar mult cu mult mai jos decât orî-ce cinste.

Urîciunea în veci vrajbă între omeni aduce, şi vrajba se 'nţelege cea mai rea ticăloşie. Dăparte d'o asemenea patimă.

**1510** Urîciunea către altul nu te lasă în odihnă, că-ţi aduce în minte pururea pe cel ce-l urăscî. Dăparte d'o asemenea patimă, ca să te poţi odihni.

Urîciunea, patimă vrăjmăşască, că pe cel ce-l urăscî ca p'un vrăjmaş îl gonescî. Dăparte d'o asemenea patimă, ca să nu te numescî vrăjmaş.

Urîciunea lesne supune orî-ce dragoste, iar dragostea nu se supune la nici o urîciune. Dă una să te depărtezi şi dă cea-l-altă să te ţii.

Urîciunea n'are leac, că rană fără leac. Feresce-te d'o asemenea rană.

Urîciunea dă dăparte te sgornesce la o parte. Tu împotriva să-î stai.

**1515** În urmă cunoscă cel ce urasce că greşasce. Păzesce-te d'o asemenea greşală.

Când urăscî pe ore-cine, urasce-l atît ca când îndată mâine i să-l faci prieten.

Când dragostea orbă, dar urîciunea cu cât mai mult trebuie să fie?

Lesne urăscî pe cel ce dă nevoe iubescî.

Mai bine urît şi înţelept, decât frumos şi nebun.

**1520** Mai bine să te înnece, decât urită să-ţi alegi.

Ne-potrivirea ideelor, ne-domirirea înţelegerii şi ne-săţioasa lăcomie ne face să ne urîm unul pe altul.

Nici pe cel mai nebun să urăscî, ci mai multă milă să-ţi fie dă el, că mintea i s'a smintit.

Nici să ascuţi la cele urîte, necum să le vezi sau să le urmezî.

Pe însuşi vrăjmaşul tău aşa să-l urăscî, ca când mâine i să-l iubescî.

**1525** Prieteşugul mai încet, iar urîciunea foarte tare alérgă şi te ajunge.

Să urăscî mojičia, iar nu şi pe cel mojić, ci pe el să te silescî cilibiu să-l faci. Aşa şi la greşeli, să urăscî gre-

șalele, iar nu și pe cel ce a greșit, ci pe el să-l îndreptezi.

Cel ce urasce nu cunósce dragostea ce este.

Dă cele urite și dă cele dă 'ntristare, mult mult să te feresci, ca să nu te smreduesci.

### Pentru Urcare, Suire și Scoborîre

Cu cât mai sus te vei urcă cu-atât mai lesne jos tu vei alunecă. D'aceea oare-ce mai jos<sup>1)</sup>.

**1530** Când te suî, sâring în trépta cea mai naltă, ține-te bine, ca să nu dai piste cap.

Nu te urcă prea sus, ca să nu te vatemî, când jos vei cădea.

Suirea în scaun, cu cât mai anevoe, cu atât mai dulce, iar scoborîrea din scaun, cu cât mai lesne, cu atât mai amară.

Cel ce piste a sa putere va să se urce la cele prea înalte, numai decât se vede căduț și din cele mai plecate. Feresce-te d'o asemenea întâmplare.

Dă vei fără primejdie să te suî în sus, pășasce din tréptă 'n tréptă, ca să nu te poticnesci.

### Pentru Urmă i cele din Urmă, i cele Trecute, i cele Viitóre și cele dă Față

**1535** Ingrijasce ca dîoa cea din urmă, aceea să fie cea mai cinstită, că după aceea te vei judeca.

Veđi mai înainte cele din urmă, ca să nu te lase în urmă.

Đilele cele trecute nici cum să le mai socotesci, ci cele ce ai în urmă d'acelea să te îngrijesci

Ca să te poți apăra dă cele viitoare, trebue să te sfesci dă cele dă față.

Când tu te ieși după o urmă bună, n'o lăsă în urmă, nici din ochi s'o pierđi.

Nu numai cele din nainte, ci mai vîrtos cele din urmă să le veđi mai bine, ca să te feresci dă ele.

**1540** Relele ce au trecut, cât dă rele vor fi fost, nici să-ți mai aduci aminte dă ele, cum și în ce vreme au fost.

Tóte cele trecute, ca un basnu se povestesc.

Tóte cele trecute ni se pare mai plăcute, și cele viitóre cu mult mai doritóre; iar cele dă față aci ne înveselesc, aci ne întristéză.

<sup>1)</sup> Veđi No. 6032.



Trei urme anevoe a le cunósce óre-cine, a vulturului în vînt, a șerpelui pē pîtră ș'a corăbiei pē apă; iar cea d'a patra, a muierii, cu mult mai anevoe decât celelalte. Dēparte dē ea, ca să nu te rătăcesci.

- 1545 Filosofului nu-î pasă nici dē cele trecute, nici dē cele viitoare, iar cele dē față și pē el el apasă.

Cele mai dē'nainte c'o ținere dē minte, cele mai din urmă c'o nădejde nebună, și cele dē față c'o vedere în față pē unii ei mângăe, iar la alții inima le o sfășie.

Cele trecute, o negură; cele viitoare, o nesciință; și unele și altele mintea țe-o întunecă, cînd tot la ele gîndesci; iar cele dē față slobod te lasă dē orî-ce gîndire, că le vești dē față.

Cele trecute sē uită, cele dē față sē prospătéză.

Ce cu greū ni se pare, cînd cele din urmă nu le putem afla.

- 1550 Cele trecute la orî-ce înțelept, minte și învățatură.

Cele trecute să le uști, dē cele dē față să te sfiesci și cele din urmă să le ghicesci, ca să nu te căesci.

Cele trecute să le vești, ca cele din urmă să le prevești și cele dē față să le îndreptezi.

Cele din urmă a cunósce nooē nu ne sînt date, decât a prevedea unele din óre-ce semne.

Cele din urmă, cu cât mai mult ne-sciute și fără nici o siguranță, cu atît cu nădejdea mai mult ne hrănesce.

- 1555 Cele din urmă ne sînt ascunse, ca sē nu ne pierdem nădejdea.

Cele dē față să le iconomisesci, iar dē cele din urmă mult să te îngrijesci.

Cel ce-și aduce aminte dē cele mai dē 'nainte, și cele din urmă le vede mai înainte, acela scie cele dē față să le urmeze cu minte. Asemenea și tu să urmezi.

Cine în urmă rămâne, slugă sē înțelege, că cel ce în urmă vine, acela închide ușa.

Ținerea dē minte dē cele trecute la multe ne 'ndreptéză. Ține-te dē ea.<sup>1)</sup>

### Pentru Urmări

- 1560 Așa am pomenit, așa și eū voiu urmă, nici cum să ȋci vre-odată, ci orî-ce, cercetând dē este bun sau rău, să îndreptezi numai îndată.

Așa tu să urmezi la câte tu urmezi ca căință să nu vești.

<sup>1)</sup> Romănuul e ține-minte. — *Prov. Magh.*

Orî-ce urmezî, așa să urmezî ca cînd ai urmà cu Domnul dè fațã.

Urmézã în ne-vîrșnicia ta ceea ce auđi dè la cei învêțați și dè la cei înțelepți, ca și alții, în urmã, să urmeze după povața ta.

Urmézã cu cuvînt la orî-ce gîndesci, și cuvîntézã cu urmarea orî-ce a grãii poftesci.

- 1565** Urmézã cele înțelepte și cele după dreptate, ș'atunci Domnul te miluesce, fãr' d'a-l mai supèrã cu miî și sute dè *«Dómnne miluesce!»*

Urmézã celui înțelept și te íea după cel drept.

Urmézã ce sè cuvine ș'apoî nãdêjduesce bine.

Urmézã bine, ca să auđi bine.

Íntãiu chipzuire ce trebuie să urmezî, apoî șocotințã cum trebuie să urmezî, ș'în urmã cu mare silințã să urmezî, ș'asa nemerire bunã să aștepti.

- 1570** Íntãiu să înveți cum bine să gîndesci, apoî să urmezî ceea ce în gînd tu te socotesci.

Ca o diétã bunã pururea să pãzesci urmãrile tale și nici odatã vei greși.

Cautã la cele din urmã cînd urmezî óre-ce, ca să nu te cãesci în urmã.

Ca dragoste dè la norod și slavã să dobîndesci, să urmezî acelora, ce dè norod s'aũ cinstit.

Cu urmãri bune și cinstite dè Domnul ești pãzit. Dè ele să te ții.

- 1575** Cu mult mai bine vei urmã, cînd și pè altul vei ascultã, cã din dooè pãrerî una vei alege cea mai bunã.

Cu bunã chipzuire la cele dè urmare, și cu tãrie la sãvîrșire.

Cînd ai dè gînd să faci ce-va, sosotesce mai íntãiu dè ai cuvînt să faci, și apoî dè ai putere să sãvîrșesci ceea ce te socotesci, și în sfîrșit ce sfîrșit va avea ceea ce vei urmã.

Cînd alții vor lãudã ale tale urmãri, atunci sè vor socoti dè bune, cinstite și plãcute. Acèsta să vînezî.

Cînd urmezî fapte bune să nu đici c'ai ostenit, iar la cele rele s'ncredințezi c'ai obosit.

- 1580** Cînd urmezî cele dè cînte, toți să vei să te vadã, iar la cele dè ne-cînte nici însuși tu pè tine.

Cînd tóte sè urmézã după voința a unuîa și numai, iar nu după orînduîala cea dè obște întocmitã, anevoe a mai aflã atunci dreptate și îndurare, mãcar orî-unde.

Câte ne-trebnice, câte nu sè cuvine, nici să le auđi, nici să le veđi, nici să le urmezî, dacã vei cînte dè la toți să dobîndesci.

- La ori-ce urmare, mai bine nemeresci, când cu altul te sfătuesci. D'acésta să te ții.
- La ori-ce urmare, măsura de mijloc cinste te-aduce și folos mare. Dă ea să te ții.
- 1585** La ori-ce urmare, primejdia e mare când sfârșitul nu e știut după cum s'a început. D'aceea la ori-ce urmare, sfârșitul să-l socotesci.
- La ori-ce urmare rea, nici de față să fii, nici ajutor să dai că ca un următor și tu te vei socoti.
- La ori-ce vei să urmezi, să te uiți la cer, ca magnitul la pol, și nici-odată vei greși.
- La ori-ce faci și urmezi, adu-ți aminte de sfârșitul tău, și nici cum vei greși.
- La lumină se cunoște a fieș-căruia urmare. În zadar te ascunzi.
- 1590** La toate după lege să te silești a urmă, și nici măcar la una greșală vei avea.
- Lucru murdar când urmezi, nici însuși tu să-l vezi.
- Lucru de mirare, când omul laudă cele bune, și urmăzează cele rele.<sup>1)</sup>
- Mai rușine. să tăgăduiesci ceea-ce ai urmat, de cât a le urmă.
- Multe urmări de omeni se ved a fi de ris, dar cu scumpătate cercetându-le le găsești cu drept cuvânt. Să nu riști de ele până nu le vei cerceta.
- 1595** Nimic să nu urmezi după a ta trebuință, fără d'o bună socotință.
- Nimic tu să urmezi nici ce pe altul supără c'urmarea ta.
- Nimic fără dreptate să urmezi în ori-ce parte.
- Nici o urmare să socotesci că va sta ascunsă, măcar și în gropă de te vei ascunde.
- Nici un lucru piste măsură să urmezi până în urmă.
- 1600** Nici cum să urmezi cele pentru care pe altul dojenesci.
- Nici cea mai mică mișcare nici cum să se urmeze fără a ta scire, când de la tine spînzură.
- Nici de averea ta, nici de cinstea ta, nici de darul tău, Domnul are trebuință, că toate ale lui sunt, iar nu ale tale, ci Domnul cere de la tine numai urmări și fapte bune, că cu acesta Domnul se cinstește.
- Nici să riști, nici să grăesci de urmări urite, ci mai bine să te rușinezi de ele.
- Nu te lua după acela, ce ți defăimă urmarea lui.
- 1605** Nu te lua după mine, ci fă ce auzi de la mine.
- Nu face altuia ceea-ce nu voesci să-ți faci ție altul, c'a-semene ție ți se va face.

<sup>1)</sup> Video meliora proboque, deteriora sequor.

Până nu vei cunoște bine ce sfârșit va avea, de nici o urmare te vei apuca.

Precum urmezî, așa să și aștepți.

Singur toate a urmă piste fire la orî-cine; d'aceea alege-ți tovarăș, la orî-ce, pre cel mai cinstit și pre cel mai drept.

- 1610** Să te deosebescî, nu prin haine cusute cu aur și cu argint și cu pietre scumpe, ci cu urmări cinstite, spre pilde împodobite.

Să cercetezi urmărilor casnicilor, ca să-î îndreptezi, iar nu ca să-î rușinezi.

Toate de-odată a urmă, nevoie ne-aduce; d'aceea câte una pe rînd să săvîrșescî.

Ceea ce e de rușine, nici cum să urmezî, nici pe ascuns nici pe față.

Ceea-ce gîndescî, nimeni poate judecă, că nu se vede; iar ceea ce urmezî de toți se judecă, că de toți se vede. In-grijasce-te de acésta.

- 1615** Ceea-ce pentru sineși voescî a urmă, până a nu o săvîrși și bine a o cercetă, la nimeni n'o arêtă.

Ceea ce pe altul îl osîndesce la mörte fugi d'acea urmare.

Ceea ce pe altul înveți să nu urmeze, nu urmă nici tu.

Ceea ce de silă urmă, ne-plăcere ne aduce. Nu silî nici tu pe altul.

Ceea ce pe altul smîntesce, feresce-te tu de a urmă, ca să nu dai fratelui tău pricină de smîntelă.

- 1620** Ceea ce te vatamă și ne-cinste țe-aduce, nici s'o grăescî la cine-vă, nici s'o urmezî cum-vă.

Cel cu urmări bune, nici o grijă va avea, orî-unde s'o duce. De ele să te ții, ca fără grijî să fii.

Cel ce laudă dobîndesce după ale lui urmări, acelea se înțeleg urmări bune și cinstite. L'asemene laudă să rîvnescî.

Cel d'întăiu pas dē-l vei păzi bine la orî-ce urmare, bine vei merge până în sfîrșit.

Cine se ascunde să nu-l vadă nimeni ceea ce urmăză, urite fapte urmăză.

- 1625** Cine din drumul cel drept afară ese la orî-ce urmare, pururea înapoi rămîne, că pururea greșasce. Nu te abate din drumul cel drept.

Din câte ai pățit 'ndrepteză-ți ale tale urmări și fapte urite.

După chipul Domnului te-ai zidit, urmăză după chipul lui.

Dē urmări urite cu totul să te ferești, iar dē cele cinstite tare să te lipescî, ca cînte, slavă și nume mare să dobîndescî.

### Pentru Ursitoare

Ceea ce e ursit dă la ursitorea ta, anevoe a scăpă. Nu te supără.

### Pentru Ursuzi

**1630** Dă ursuzi să te feresci, că totă ȕioa ursuză ăȕi merge.

### Pentru Urgie

Să te ferescă Dumneȕău, de urgie domnăscă ŕi dă pîră mojićăscă.<sup>1)</sup>

### Pentru Ucenici

Ucenicii p'ai lor dascăli ca pē însuŕi părinȕii lor să-i cins-tăscă, ŕi dă ei să se sfiască, însă nicī pentru cinste sfială, nicī pentru sfială cinstea dă la ei s'o dăpărteze. Indăstul la ucenic atāt măcar să înveȕe cāt dascălu lui scie; că cele-lalte, în urmă, singur le va învăȕă.

Mulȕi din ucenici întrec la învăȕătură pē însuŕi ai lor dascăli.

**1635** Nu te lenevi, cāt dă dăparte va fi dascălu de casa ta, că mai mult mintea se deŕtăptă cānd dă dăparte aŕtăptă. Scara dascăluuȕi tău să se teŕască dă picerele tale, ŕi cānd ăȕti ucenic ŕi dăpă ce din ucenicie ăȕi.

### Pentru Ucidere ŕi Ucigaŕi

*Veȕi Omor.*

### Pentru Uŕă

Uŕă dăŕchisă să ȕe-o ȕii la cēi ce la tine alărgă.

Uŕă să nu ȕe-o înȕiȕi, cānd veȕi norodul că te coprinde.

### Pentru Înviăŕŕunare

Cel ce nicī dă frică, nicī de sfială, nicī de ruŕine nu se

<sup>1)</sup> Veȕi la Dumneȕău.

înfrînéză, acela ca un leu mai rău se învîerșuneză. Dăparte d'un asemenea om.

- 1640 Din învîerșunarea răsplătirii, i răsibunării și lăcomiei se nasce urîciunea, cumpîirea, cruđimea, robirea, prădarea, rësboiele și cele mai urîte urmări și blestemății. Dăparte dă ea cât vei putea.

### Pentru Invinovățire.

*Veđi Vinđ.*

### Pentru Invoeli, Învoiri și Legături.

Tóte învoirile cele mai temeínice la cei mai tarî privesc. Învoirea ce vei face, dă ea tare să te ții, ca să nu te numesci ne-cinstit.

Dă voe cam dă nevoe ne învoim la o nevoe.

Legătura ce vei face nici cum să o calcî, ca să nu dai pricină dă sfadă la rësboiă.

### Pentru Înveliș.

*Veđi Așternut.*

### Pentru Învățare, Învățatură, Învăsați și Ne-învesați.

- 1645 Apropie-te dă cei învăsați ca dă la ei să te molevsesci, ca altoiul dă vërsat.

Ascultă pă cel învățat, și vei își mai învățat.

Iubirea dă învățatură, cinstea la tineri cea mai bună. Acéstă cinste să vînezî.

Orî să dai învățatură cum se cuvine, orî să stai din învățatură.

Orî-ce pă copil ăl înveți, să-l puî să ghicéscă ce folos póte dobândi din ceea ce învață, c'atunci mai bine să dăștéptă.

- 1650 Orî-ce plăcere nu se înțelege nici pentru tótă vremea, nici pentru tótă vîrsta, nici pentru tot locul; numai plăcerea dă învățatură la tóte prinde loc. Dă ea să te ții.

Una dă la dascăl și dece dă la tine să te silescî să înveți, dacă vei să 'naintezi.

Unde învățatura mult ea se lătesce și legea împărătesce, acolo dreptatea singură stăpânesce.

Unde învățatura nici cum se cinstesce, acolo orbirea minții piste toți se lătesce.

- Unde învățătura se ivesce, d'acolo ne-sciința de sineși se isgonește.
- 1655** Învățat se înțelege cel ce 'nvață după lege.  
 Învață la tinerețe cele de bătrânețe, c'atunci anevoie înveți.<sup>1)</sup>  
 Învățul are și dăsvăț.<sup>2)</sup>  
 Învățătura oglindă la cei înțelepți. Intr'acesta să te gătesci.  
 Învățătura, comoră ne-sleită. Acesta să vinezi.
- 1660** Învățătura cu necaz și cu sudore se dobândește, dar în urmă plăcerea cea mai dulce îți aduce.  
 Învățătura cu științe bune, mult folos țe-aduce, iar ne-sciința spre pagubă te duce.  
 Învățătura cand se silește, atunci ea înflorește.  
 Învățătura la om comoră, și munca cheia ei. Păzeste bine cheia, ca să nu pierdă comoră.  
 Învățătura la om cinste și slavă de el câștigată, fără a se căciuli la unul și la altul ca s'o dobândească. De ea să te ții.
- 1665** Învățătura la început amară ni se pare, iar pe la sfârșit rod ne-aduce mare.<sup>3)</sup>  
 Învățătura la tiner, ca un odor de sin. Păzeste-l să nu-l pierdă din sinul tău.  
 Învățătura la cei bogați podobă le aduce, iar la cei scăpetați mângâiere dulce. Ține-te de ea, la amîndooe în tîmplările.  
 Învățătura la cel înțelept tovarăș ne-dăslipit, că dîoa nóp-tea cu ea eși petrece vieța. Veți să nu pierdă un asemenea tovarăș.  
 Învățătura, meșter a tuturilor științelor. Asemenea meșter să te-arăți.
- 1670** Învățătura n'are sfârșit, că cu cât mai mult înveți, cu atât mai mult rîvnesci la ea.  
 Învățătura pe om cu patru ochi l'arată.  
 Învățătura pe om blînd l'arată și înțelept. De ea să te ții, c'asemene nume să dobîndesci.  
 Învățătura pătrunde și cunósce orî-ce mișcare.  
 Învățătura se deprinde mai lesne cu pilda decât cu povața, Așa să înveți și tu pe orî-cine.
- 1675** Învățătura te 'nvață cum să grăiesci, de față fie cât de mulți și mari.  
 Învățătura te 'mpodobesce cu mult mai mult decât aurul și argintul și pietrele cele mai scumpe. Cu ea să te împodobesci, ca să strălucesci.

<sup>1)</sup> Vezi Cap. X.

<sup>2)</sup> Vezi Cap. XVII.

<sup>3)</sup> Vezi Cap. X.

Învățătura bună, a sufletului sănătate, că duhul țe-l dășteptă.  
Învățătura bună covârșasce ori-ce preț, că cu bani nu se  
cumpără ca o marfă pe tarabă, ci numai cu buna rîvnă  
și silință.

Învățătura bună cinste și nume mare țe-aduce la ori-ce în-  
tîmplare.

**1680** Învățătura dă nimic se socotesce, când mintea ne lipsesce.  
Învățătura fără dojană nu se pôte căpeta.

Întrecerea la învățătură, cea mai bună luptă. Cu ea să te  
lupți.

Intru zadar învățătură, fără minte bună.

Vai dă cel ce nu se învață din câte a pățit!

**1685** Veî să înveți mai mult, să scrii și mai mult.

Grijile cele multe nu te iértă să înveți, d'aceea la învăță-  
tură, cu grijă cât mai puține, dacă vei să isbutesci.

Ca ore-ce să înveți, trebuie dă lene cu totul să te dăpăr-  
tezî, că ceea ce fără silință ș'împiedecându-ne gonim,  
anevoe dobândim.

Ca mai curînd să înveți, pururea să grăiesci cu cei mai  
învăsați.

Ca mai bine să înveți, pururea să ascuți la cei mai în-  
văsați.

**1690** Ca să ții minte ceea ce ai învățat, adese-ori să-ți aduci  
aminte dă ele.

Cu învățătura ta, averea țe-o poți păstră și vremea țe-o  
petreci făr' dă a o pricepe.

Cu vieță îndelungată multe învățăm, și fără voiea noastră.

Cuvintele celor învăsați către cei ne-învăsați, ca boldul la boi.

Cu cât mai bătrîn vei fi, ca atît mai mult să vei să înveți,  
ca să nu te rușinezi.

**1695** Cu cât dă anevoe a învăța ore-cine pe sine, cu atît  
dă lesne a învăța pe ore-cine.

Cu mergerea pe la școle, nimic nu înveți, dacă și tu nu  
te silești.

Cu cei învăsați mai mult vei învăța, iar cu cei proști vei  
pîrde și ceea ce ai învățat.

Cu cei ce te învață nu te lenevi des a-î întîlni, cât dă  
dăparte vor fi.

Cu buna învățătură și cel fără minte s'arată c'are minte.

**1700** Când înveți pe altul, tu atunci mai mult înveți.

Când înveți pe ore cine, mai întîi cele sfinte să-î puî dă  
temeiu ș'apoî d'asupra să zidesci.

Când înveți pe ore-cine, trebuie să-î daî și pildă dă învă-  
țătura cu însuși purtarea ta.

Când înveți pe copil, să-l înveți după puterea lui și cu  
cuvinte mai dăslușite, ca să pricépa ceea ce dîci.



- Când înveți ce-va, n'arătă ce-ai învățat, ci ce rod scoți din învățătura ta, ca oia când mănâncă nu arată ierba ce mănâncă, ci lâna și laptele ce din pășune scote.
- 1705** Când învățătura slobodă nu va fi, cine din întunec va mai putea își? Silește-te spre slobozenia ei.
- Când începî a învăța, nu te uită înapoi, ci pururea înainte, ca să ajungi mai nainte.
- Când vei să înveți, d'o sciință mai mult să te ții, că mai multe învățând, nici una bine scii.
- Când nu esci învățat, iubesc pe cei învăsați, ca să te arăți și tu învățat.
- Când te întreci cu ore-cine la ceea ce înveți, atunci mai bine înveți. Nu te depărtă de această întrecere.
- 1710** Când te silești la învățitură, cuvinte deșarte să nu-ți iasă din gură.
- Când cei mai mari s'arată proști la învățatură, cei mai mici în veci vor rămânea fără nici o învățatură.
- Câte puțin învățând ieși cel mai învățat, ca cel mai frumos ac de her, când câte puțin el pilești.
- Credința și rușinea, dreptatea și adevărul să-ți fie ție totă învățătura.
- La iubire de învățatură de mic copil omul să dedă, când părinții îl îndemnă cu mai bună seamă.
- 1715** La învățatură de orî-ce sciință să te slujești cu cei mai dștepți, iar la meșteșug de mână cu cei mai tari în mână, și la cele de război cu cei mai îndrăsneți.
- La învățatură de mic copil să te nevoești, ca să te dedați cu ele și să aibă cu ce să te hrănesci.
- La copilărie mai mult să te silești la învățatură, c'acea vreme e pierdută.
- La toate cu economie, la învățatură fără nici o economie. Limba celui învățat, ca o cheie de comoră.
- 1720** Mai lesne firea decât cuvîntul ne învață, însă cuvîntul mai bine ne învață. D'aceea de cuvînt să te ții.
- Mai mult învață și cu mai mult folos, cel cu minte de la cel fără de minte, decât cel fără de minte de la cel cu minte.
- Mai mult să te îngrijești d'a ta învățatură decât d'a ta adunătură, că învățătura mijloc de adunătură.
- Mai mult să te silești pe tine să te înveți decât pe altu.
- Mai mult de la vrăjmași decât de la prietenii se'nvață ore-cine.
- 1725** Mai bine mai puține și bine, decât mai multe și prost să'nveți.
- Mai bine ne-învățat, decât învățat și rătăcit.
- Multă vreme să ascultă, ca puține și bine să înveți.

Mult mult se înșală cel ce se socotesce mai învățat decât toți, și nici un cuvânt ascultă.

Mult folosește învățătura bună la cel ce are și năravuri bune. Dă ele să te ții.

**1730** Mult citești, mult înveți, și dă vei scri și ceea ce citești, cu mult mai bine înveți. Nu te lăsa dă nici una.

Nici o învățătură la copii mai bună decât înțelepciune cu bună pleacăciune.

Nici la bătrân, nici la tînăr, nici pagubă, nici ne-cinste aduce a învăța ceea ce scie.

Nici dascăl, nici meșter din cer învățat a cădut, ci după silința sa învățat s'a arătat.

Nu unde? când? și dă la cine ai învățat? ci ce ai învățat? aceea se cercetă.

**1735** Nu cum să îndrepteze greșalele altora, ci cum să-și îndrepteze mai întău ale lor greșeli, p'ai tîi ucenici să-i înveți. Nu cu cei mai mulți, ci cei mai învățați, dăca vei să înveți ore-ce mai mult.

Nu numai cum să grăiască bine, ci mai mult cum să facă bine p'ai tîi ucenici să-i înveți.

Nu numai p'e altul să înveți, ci și tu așa să urmezi, ca și acela pildă să ăa dă la tine.

Nu cel ce cu cei învăsați grăiesce se înțelege dă învățat, ci cel ce ascultă la cei învăsați.

**1740** Puține dă la dascăl, iar cele mai multe dă sine-ți să le înveți.

P'e uni să-i înveți, cari ăa dă învățătură; p'e alții să-i îndemni, cari ăa dă cuvînt și p'acea să-i silești, cari dă una nici dă alta ascultă.

P'e cei ce rău știu, întău să-i dăsvăți dă ceea ce știu, apoi să-i înveți.

P'e cei d'întunec să-i scoți la lumină cu'nvățături dă științe.

Precum la mîncare tôte d'odată nu le poți băga în gură, așa și la învățătură cîte una una să le priimesci în minte, că multe dă te vei sili d'odată să le înghiți, ori te vei îneca, ori le vei da afară, ca vasul cu țeva strîmptă, ce afară aruncă cînd ăl îmbulzesci cu cîta apă nu pôte priimi p'e gură.

**1745** Precum p'e scară cînd vrem să ne suim dă la cea mai din jos tréptă începem a ne sui, așa și la învățătură să începă a te sui dă la cele mai mici în sus.

Rodul ce scoți din învățatura ta ăți arată curat tótă învățatura ta.

Să nu te rușinezi a învăța ce-va și dă la cel mai mic.

- Să te silești a învăța întâiu câte știe dascălul ce te 'nvață, apoi a-l schimba.
- Streinii se rătăcesc în drumuri ne-cunoscute, iar cei ne-înveșați în ori-ce urmare.
- 1750** Tóte pot să ți le ție făcătorii dē rele, numai învățătura nici cum pot a dēslipl, nici într'un chip, dē la tine. Cu ea să te îmbraci.
- Fără cuget bun și fără năravuri bune, învățătura ție nimic eți folosesce. Acestea să te silești să dobândesci pe lângă învățatură.
- Cea mai mare învățatură, să știe óre-cine când să tacă din gură.
- Cea mai bună la fete învățatură acesta se înțelege, cinstea să și o păzescă, pe bărbat să-l cinstescă, casa, să și-o iconomisescă și pe copii bine să-i crească; iar la copii, pentru țeră să se jertfescă, pe părinți să-i cinstescă, casa să și-o stăpânescă și mai bine să muncescă.
- Ceea ce ai învățat, nu le uită cu lenea, ci le întemeiază mai mult cu dēprinderea; iar ceea ce încă bine n'ai învățat, șiesce-te să le dobândesci cu silință ne-curmată.
- 1755** Ceea ce omul firesce învață cu mult mai bine ține minte, pentru că firea dascălul cel mai bun.
- Ceea ce înveți în minte să o întemeezi, iar nu în carte s'o păstrezi.
- Ceea ce omul, dē mic copil, învață ține minte până la bătrânețe.
- Ceea ce la tinerețe n'ai putut învăța, nu te rușină la bătrânețe a le învăța; că mai bine pururea a învăța decât în nesciință a te afla.
- Cei înveșați, când scriu, măresc lucrurile piște măsură, în cât se pare că spun minciună.
- 1760** Cei înveșați, mai ticaloși când învățătura nu se cinstesce. Cei înveșați din veac în veac schimbă părerile celor vechi. Cei mai mulți înveșați, mai toți din săraci, iar, din cei bogați mai nici un învățat, că sărăcia la silință ne 'îndemnă, iar bogăția la lenevire.
- Cei mai scăpătați, aceia mai înveșați, că în învățatură nădejdea lor și-o au.
- Cel învățat pe cel ne-învățat slugă el dobândește.
- 1765** Cel învățat rîvnesc la buna învățatură mai mult decât orbul la lumină.
- Cel învățat dē cel ne-învățat la anevoințe se cunoșce.
- Cel învățat și tăcend pe Domnul cinstesce, știind cum și când și pentru ce el cinstesce.
- Cel învățat și iscusit, cu iscusința lui și din piétră scóte lapte, la cea mai mare nenorocire.

- Cel învățat cele mai multe nu le scie; dar cel neînvățat?
- 1770** Cel cu bună învățătură anevoe dobândește cinste în țera lui.  
 Cel ne-învățat între muieri numai s'întelege de bărbat; iar între bărbați, muieră adăvărat.  
 Cel ne-învățat, și de vede nu vede; iar cel învățat îndoit d'acela vede, c'are ochi ș'înainte și napoi.  
 Cel prost de'nvățătură orb se vede, măcar că vede.  
 Cel ce la vreme nu învață, în zadar mai în urmă se silește să învețe, c'anevoe va învăța. Nu pierde vremea învățaturii.
- 1775** Cel ce mult a învățat, dar nebun s'a arătat, cu mult mai nebun de cât acel nebun ce nimic a învățat.  
 Cel ce multe a pățimit și mai multe a suferit, acela mai multe în adevăr a învățat, că cu multe s'a dădat. Nu te supără când pățimesci, că mai multe înveți.  
 Cel ce multe, și piste a sa putere, va să învețe, nimic nu învață. Fugă d'o asemenea rîvnă.  
 Cel ce'n puține cuvinte eși arată știința lui, cu mult mai învățat s'a arătat decât cel ce se sfădește.  
 Cel ce scie mai mult, aceluia îi place să învețe și mai mult.
- 1780** Cel de tot ne-învățat, de orî-ce dobitoc deosebite are numai după chip.  
 Cine mult iubesc învățături și științe se 'ntelege de învățat și de nu e învățat.  
 Cine pe la sfîrșit va să învețe, târziu se dășteptă când nu mai e vreme. Dășteptă-te tu mai din vreme, ca să nu o pierdi.  
 Cine numai de la dascăl așteptă să învețe, nimic nu învață. Bine e să învățăm și din ale altora greșeli.
- 1785** Buna învățătură, cea mai frumoasă podobă la om. Cu ea să te împodobesci.  
 Buna învățătură cere muncă nu prea puțină, vreme mai îndelungată, cheltuială mai lată, liniște sufletească, virtute trupescă, rîvnă firască și o norocire cam piste fire. Ferice de cine a dobândit una măcar din toate!  
 Dacă'ar fi toți învășați, nu s'ar cunoște cel mai învățat.  
 Din învățătura bună dobândesci cea mai bună înțelepciune.  
 De ea să te ții.  
 Dobînda învățaturii, cinstea s'întelege.
- 1790** De vei să înveți mai lesne și mai bine, pururea să citești și să scrii ceea ce citești.  
 De la altul să te 'nveți când la ore-ce greșește, că ca acela să nu faci.  
 De la streini multe și bune și rele învățăm.

Țera celui învățat tot pământul se 'nțelege, că ca un folositor prătutindenea se priimesce.

Ține-te de 'nvățatură, dacă vei s'auți de la toți: ura!

**1795** Și c'un picior în gropă la 'nvățatură să nu te lenevesci, ca să scii la Haron ce se povestesci.

Și de nu ești învățat, socotesce-te că poți învăța; și te plăcă la acesta.

### Pentru Îngrijire și Îngrijitori.

Vezi *Griji*.

### Pentru Îngrășare, Grași și Grăsime.

Ca să te îngrași, trebuie pururea să fii vesel.

Cu sudorea altora nici cum să te îngrași, ci cu mult măr bine cu a ta sudore pe altul să îngrași.

Tot grasul e frumos și tot slabul ticălos. <sup>1)</sup>

**1800** De ce se îngrașă omul? De ceea ce lui ăi place. <sup>2)</sup>

### Pentru Înjurături.

Vezi *Osăr*.

### Pentru Închinăciune.

Omul cu gândul mai bine se închină decât cu cuvântul; că la închinăciune cuget bun se cere, iar nu cuvinte multe în zadar grăite.

Închinăciunea cea mai sfântă, fapta cea mai bună, cu gândul la Dumnezeu, ce te vede de aproape la orî-ce urmare îndrăsnesci.

Închinăciunea cea mai bună, când Domnului ăi mulțumesci de orî-ce ți se întimplă, fie bine, fie rău, că tu nici cum poți cunósce ce e bine și ce e rău.

Când urmezi bunătați, atunci tu te închini; iar, dimpotrivă, géba te închini.

**1805** Când vei să te închini, până a nu iertă să nu începi a te închină, că Domnului i-aduci aminte de cele mai de 'nainte ale tale nelegiuiri.

<sup>1)</sup> Vezi No. 5321.

<sup>2)</sup> Vezi No. 4320.

Când te închină la Dumnezeu, să te rogi mai cu seamă întâiu pentru minte, apoi pentru sănătate și în urmă pentru pâinea cea din toate zilele.

La închinăciune cu măsură, la fapte bune piste măsură, că fapta bună însuși ea închinăciune.

La biserică când te 'nchină, cu gândul la Dumnezeu să fii, iar nu cu lacrimi, pe ochi și în inimă cu ffire.

Maî mare închinăciune decât a sluji pentru obște alta nu maî este.

**1810** Maî bine un cuvînt de 'nchinăciune din inimă curată, decât miî și sute de cuvinte din gură spurcată.

Să nu vă închinați ȡis'aũ Domnul, ca cãrturarii și fariseii, ci închinăciunea vãstră sã fie «*Tatãl nostru*», însã sã urmați lui «*Tatãl nostru*», adicã întâiu sã iertați, apoi sã vã rugați, dupã legãtura vãstră, ce în «*Tatãl nostru*» sã cuprindẽ.

Sã te plecã pãnã la pãmînt, sã te 'nchinã ca la Dumnezeu înaintea unui om nãscut din fire întocma ca tine, cea maî mare ticãloșie, cea maî mare neroȡie; cã, cine la om sã 'nchinã, hulesce pe Dumnezeu. Feresce-te d'o asemenea hulã.

Sã te feresci d'acel om, ce ȡioa-nãptea sã 'nchinã, cã spurcatã inimã are.

Fapta bunã, închinăciunea cea maî mare; cã Domnul n'ascultã la birfitori, ci vede ceea ce urmezã.

**1815** Cine la dracul sã 'nchinã, de dracul are parte.

Cine pe drumuri sã închinã, ori nebun este, ori prost de minte.

Cine sã plecã la om spre închinăciune, întocma ca calul, ce sã plecã la traistã.

Daca, pe ori-cãți sã închinã, de sfinți i-am socoti, maî mulți sfinți de cãt greșiti pe pãmînt ar fi.

Dragostea, cinstea, mila și îndurarea sã fie închinăciunea ta.

**1820** *Dã-ne nooè, Dãmne! pãinea nãstrã cea din toate zilele!* cãlugãrii și dohtorii nu sã cuvina a ȡice; cã unui bóle și alții mórte pururea ne urézã, ci numãi lãutarii ce cu acẽsta rugãciune veselie nooè de la Domnul ne cere.

### Pentru Închisóre

Inchisóreã, fie și palat împãrãtesc, toți uritã o gãsesc.  
Nici închisóre frumósã, nici dragoste uritã.

### Pentru Încoronație

Cel ce slujesce la obște mai bine și fără nici un interes,  
acela trebuie de obște să se încoroneze.

### Pentru Încăpere

Apa, focul și mușierul încap prin orice crepătură.

### Pentru Încredințare și Încredere.

Vezi Creștinul.

### Pentru Înlesnire

- 1825** Când toate de o potrivă una cu alta se prețuesc, atunci o  
înlesnire la toate curînd găsesc.  
Toate sînt cu înlesnire, când voință vom avea; dar anevoe  
a le îmbină, când voință n'om avea.

### Pentru Înaintare

Înaintarea ta să țe-o, arăți nu cu graiul ci cu fapta, ca  
cel ce alergă, după drumul ce face i se cunoște aler-  
gătura.  
Nici o înaintare fără împiedicare, și nici un bine fără îm-  
potrivire.

### Pentru Înălțare

Cu cât mai mult te înalți, atât mai mult ăți pierzi dragos-  
tea și cinstea de la stăpînul tău.

### Pentru Împiedecări

- 1830** Ori-ce împiedecare de multe-ori spre bine  
Nici cum să gîndesci la împiedecări; c'o împiedecare de vci  
dăpărtă, cele-l-alte întru nimic ți se vor părea.

### Pentru Împotrivire

Vai de cel ce se împotrivesce la ceea ce Domnul voesce.

Când te împotrivesci, să vezi cui te împotrivesci și de poți să isbutesci.

La orî ce împotrivire omul firesce se mândresce și mai inult se învîrșunesce.

- 1835** La nici unul să nu te împotrivesci, când vremea nu te iertă. Lesne a se împotrivi, dar anevoe a grăi mai bine de cît cel-l-alt.

Cele împotrivotore una pe alta tîmăduesc.

Cel ce cu cuvînt se împotrivesce, acela te iubesce, că-ți arată adevărul.

Cine la sine se împotrivesce, cu nimeni se mai învoiesce.

- 1840** Cine se plîcă, lesne scapă, dar nici în veci s'aude; cine împotrivă stă, curînd cade, dar în veci se pomenesce. Alege care-ți place.

### Pentru Împerați și Împărăție.

Împăratul cu dreptate eși întemeiează țera. De ea să te ții. Împăratul stăpîn mai mare piste toți, dar și slugă la toți în parte se socotesce, că tutulor le slujasce ș'împărăția lui, întregă robie. De vrei să te faci slugă, vîneză împărăție.

Împărat nu se socotesce cel ce norodul șe-l risipesce, că n'are ce împărăți.

Împărat se te arăți al dreptății și al păcii.

- 1845** Împărăția în adevăr se vede împodobită, însă cu cătuși de aur și cu butuci de argint.

Ca împărăția nimic alt pe lume plin de necazuri și de nevoi primejdioase. Cine a împărățit mai bine cunosc. Mai bine c'un sfat bun din inimă curată, decât cu miș și sute de oștiri împărăția încunjurată.

Mulți saū vîdut pe pămînt lungiți din cei mai mari împerați și mulți din cei mai mici cu hlamidă îmbrăcați. Bagă de sîmă la acesta.

Mărimea împărăției, norodul cel mai mare. Silesce-te să dobîndesci un asemenea norod.

- 1850** Ca în odihnă să împărățesci, trebuie să dobîndesci dragoste de la toți supușii tăi.

Nu cu arma, ci cu dragostea supușilor tăi, scaunul tău să-l păstrezi.

Pentru că numai împăratul pôte pedepsi și iertă cele mai mari greșeli, d'aceea împăratul trebuie să fie cel mai blînd și mai îndurat.

Scaunul tău să țe-l împodobesci cu mila, cu îndurarea, cu



blândeţele şi cu dreptatea d'a drépta, iar d'a stânga cu străşnicia.

Stăpânirea împărăţiei se vede a fi cea mai ticăloasă, că trebue să se plece la mare şi la mic.

**1855** Ferice d'acel împărat, ce credemînt nu prea dă la curtezaniî săi!

Ferice d'acel împărat, ce dă sfetnicii huni e încunjurat!

Cel mai rău împărat, acela se înţelege, dă care cei cins-tiţi să sfiesc, iar cei cumpliţi în el se bizuesc.

Cel ce e soldat bun, acela şi împărat mai bun.

Cel ce urasce argintul, acela împărătesce.

**1860** Cel ce întemeiează împărăţia, acela scie să o şi păzescă.

Cel ce va să împărătescă cu cea mai mare siguranţă, vieţa sa ş'o încredinţeze, nu în arme de ostaşi, ci în dragoste de supuş.

Cel ce nu scie norodul cum să-l păzescă, nu se cuvine să împărătescă.

Cinstea, averea şi vieţa, dă obşte să le ocrotesci, dacă veî să împărătesci.

Dacă veî să împărătesci, fără sfat să nu pâşesci.

**1865** Dăcât să laudî pe un împărat, mai bine să-î arăţi greşalele lui, ca să le îndrepteze.

### Pentru Împăciuire.

Vedî *Pact.*

### Pentru Împreunare.

Împreunarea piste măsură, sfîrşitul la ureche ţe-l urlă. Vedî să nu o paţi.

Când toţi s'ar depărtă de împreunare, lumea îndată s'ar sfîrşi.

Trebuinţa împreunării, pricina dragostii între ómenî.

Dăparte d'o împreunare când ai slăbicîune, că-ţi aduce slăbicîune.

### Pentru Împrietenire.

Vedî *Prietenî.*

### Pentru Împrumutare şi Împrumutători.

**1870** Orî prea rar să te 'mprumuţi, orî nicî odată, şi mai ales

dă la prieten, că vrăjmaș ăi dobândesci, când nu-î plătesci.

Împrumutare dă ori-ce lesne se poate face, iar dă muiere și dă bărbat nici odată și nici decum.

Veî să dormi fără odihnă, dă bani cu împrumutare.

Cu împrumutare mică, prietenî dobândesci, iar cu mai mare, vrăjmași ne-înduplecați. Veđi să nu o pați.

Câinele, dacă ăi dai cea mai mică îmbucătură, te linge și-ți mulțumesc, cu cea mai dulce uitătură; iar cel ce se împrumută, cu cât mai mult ăi veî dă, cu atât mai mult el te va lătră. O! ce ne-omenire!

**1875** Când ieî cu împrumutare, dă 'napoi pe dăplin, ca să poți găsi cu înlesnire ș'altă dată.

Când împrumuți pe cel mai mare, hotărasce c'ăi pierdut.

Când te împrumuți, socotesce mai întâi cum i se răspunđi.

Când dai cu împrumut, dobândă să nu ceri, c'acea dobândă facerea dă bine.

Mai bine la pământ dă cât la ómeni să dai averea cu împrumut, că pământul mai multă dobândă ăi dă, și fără nici o prigonire.

**1880** Nu împrumută pe cel ce voesci prieten să-l dobândesci.

Nu numai când te 'mprumuți să-ți aduci aminte, ci și că o ți se céră să-ți puî în minte.

Pe cine veî să-l faci vrăjmaș, dă-i lui bani cu împrumutare.

Cel ce împrumută, pentru binele ce face în loc dă mulțumire sudalme aude.

Cel ce pe nesimțite te împrumută, tótă averea dă la tine la el o mută.

**1885** Cel ce se împrumută, până se împrumută, mult să rógă, mult te sărută; după ce se împrumută, îndată te uită, și când ăi ceri împrumutarea, órba ăi dă.

Dă veî să te învrăjbesci cu cel ce l'ăi împrumutat, cere-î bani la soroc.

Dă veî să dobândesci prietenî cât dă mulți, dă-le bani îndestulî cu numire dă împrumutare și nici o nădejde dă plătit.

### Pentru Însemnări.

Veđi *Semne*.

### Pentru Însoțire.

Veđi *Insurare*.

### Pentru Însurare, Însurați și Însotire.

- Cui vei să-î răsplătesci, însoră-l de mic copil, că mai rău nu-î poți face.  
 Când vei să te însori, caută din némul tău, ca să nu spurci altoiul ce vei pune.
- 1890** Când te însori, să ieși fată iar nu învățată, ca s'o înveți, iar nu să te învețe.
- Nici un însurat fără cel mai mic necaz; toți de obște o cunosc, dar de însurare nici unul se lasă.
- Nici prea mic să te însori, nici piste a ta putere, ci să-ți alegi vremea ce-ți dă de opotrivă putere, ca să nu te poticnesci.
- Cea mai mare la om pedepsă, a se 'nsură de mic copil.  
 Feresce-te d'aceasta.
- Départe de însurare când nu e de o potrivă, că e vătămătore.
- 1895** Tot trupul se împreună cu cel de felul lui; așa și omul trebuie să se însoțescă cu cel de felul lui.

### Pentru Însărcinare și Sarcină.

- Piste măsură de te vei însărcina, ca pe ghéță vei aluneca.  
 Sarcina unul altuia pururea să o purtăm, ca în ispită nici cum să cădem.
- Sarcina cu cumpenă să o potrivesci, după a fieș-căruia putere.
- Sarcina la mai mulți când de opotrivă se împarte este mai ușoră și lesne a se purta. Acesta să o păzesci.
- 1900** Sarcina, potrivită după frésca putere la om și la vită, multă vreme o duce.
- Să nu te însărcinezi piste a ta putere, ca să nu cadă în cap cu sarcina împreună.
- Fieș-care cu sarcina sa.
- Ce anevoe a purta sarcină piste sarcină!

### Pentru Înscrișuri.

Veți *scriere*.

### Pentru Înstreinare.

Veți *strein*.

## Pentru Întunerec și cele Întunecate.

Întunerecul la cîobani multă pagubă le-aduce, iar la hoți și la tâlhari folosul cel mai dulce.

**1905** Întunerecul, semnul ne-sciinții.

Cu cât mai dulce lumina, ca atât întunerecul mai urît.

La întunerec nici o față mai frumoasă, că toate dă o potrivă.

Nóptea să te feresci, la întunerec să nu te călătorești, ca să nu te poticnesci.

Până ce ochii sclipiți ăi poți ținea și deschisi, nu trăi la întunerec, că 'ntunerecul ca mâine ăi vei dobândi în veci, iar lumina numai îndată o pierzi și nu o mai vezi.

**1910** Cele întunecate să le deslușești, dar cu cele mai de înțeles, că într'alt chip nimic folosesci.

## Pentru Întîlnire.

La întîlnire să fii slobod la ori-cine ce va să-ți vie, iar nu la ușă să păzescă, ceasuri și zile întregi, cel ce va să-ți grăiescă.

Cea mai rară întîlnire are cinste și iubire, iar cea prea desă cinstea și dragostea curînd le încetază. Alege care-ți place. <sup>1)</sup>

## Pentru Întîmplări.

Ale vremii întîmplări ne face să ne cunoască, nu numai cei-l-alți, dar și însuși noi pe noi

A ta întîmplare, mie dascal cel mai mare. D'un asemenea dascăl să te ții d'apropo.

**1915** Om fiind pe lume, așteptă să-ți vie ori-ce întîmplare, fie bună, fie rea; că 'ntîmplările pe lume pentru cei ce sînt pe lume.

Ori-ce întîmplare ăși are al său sfîrșit, cum și al său cuvînt.

Ori-ce întîmplare s'o aibă de trecătoare, făr' d'a te turbura. că multă vreme nu ține, ci ori pîiere, ori se uită.

Ori-ce întîmplare, fie cât de mare, cū-a sufletului mărime s'o suferi cu răbdare.

Ori-ce întîmplare, fie bună, fie rea, după vreme se judecă. D'aceea unul o ăia de bună și altul de rea.

---

<sup>1)</sup> Vezi No. 9537.

- 1920** Orî-ce ți s'e întîmplă, la mulți alți s'a întîmplat, cu mult mai nainte decît la tine. Acésta socotindu-o, cu vederea să le treci.  
 Orî-ce ți s'e întîmplă, de la Domnul ție-ți vine. La Domnul să le lași.  
 În cea mai mare întîmplare, nu te supără d'e ne-norocirea ta, ci caută în lături și veđi prea bine cătî mai rău decît tine, s'e chinuesc p'e lume, și te mîngăie cu a lor stare la asemenea a ta stare.  
 Cu inimă mare să te arăți și tare, la orî-ce întîmplare.  
 Cu obraz vesel și voios să te arăți pururea, și la cea mai rea întîmplare, ca nu cum-va vrăjmașul tēu să s'e bucure d'e tine, vedēdu-te în întristare.
- 1925** Cu mintea ta să te silescî orî-ce întîmplare s'o biruescî.  
 Că i să pieri nicî odată gîndescî; dar, fără a gîndi, peirea ții va veni. D'aceea să te îngrijescî d'e orî-ce întîmplare pîna a nu veni.  
 La orî ce întîmplare, *«Ajută-mî Dōmne!»* să strigî tu cu glas mare.  
 La orî-ce întîmplare, împotrivire mare și coraj și mai mare iar nu întristare.  
 La orî-ce întîmplare, caută să te folosescî din ceea ce e d'e față, iar nu din ceea ce 'în urmă socotescî că o să iasă.
- 1930** La orî-ce întîmplare, cu veselie mare, dacă veî celor dimpotrivă să le rēsplătescî.  
 La orî-ce întîmplare, nu te supără, ci păzesc-ți calea ta, fie p'e jos sau cālare.  
 La orî-ce întîmplare, plăcere sau întristare, c'amîndooe împreună nicî într'un chip pot stă.  
 La orî-ce întîmplare, supărarea s'o sgornescî, dacă veî să te învoescî.  
 La orî-ce întîmplare, să ȑici cu glas mare *«și acésta trece»* și veî avea mare ușurare.
- 1935** La orî-ce întîmplare, să nu te supui la nicî o întristare, ci să te arăți pururea cālare.  
 La orî-ce întîmplare, să-ți arăți virtutea ta, iar nu rēutatea ta.  
 La orî-ce întîmplare, fie cāt d'e mare, cu statornicia, stăruirea, răbdarea și curajul, te poți îndreptă, iar cu întristarea, moleșiunea și dēsnađēduirea d'e tot te topescî.  
 Alege care-ți place.  
 La orî-ce întîmplare, Domnului să-ı mulțumescî.  
 La orî-ce rea întîmplare, așteptă cea mai mare, dar tu în lume să te-arăți ca în cea mai bună stare.
- 1940** La întîmplări grele să te plecî, dar nu d'e tot să te smerescî.

La cea d'întâiu întîmplare dă te veî împotrivi, a dooa  
întîmplare nu sê va mai ivi.

Maî bine sã nu afli ceea ce o sã ți sê întîmple, dar cu  
mult maî bine sã întîmpinî sã nu ți sê întîmple.

Muțumesce Domnului dă orî-ce ți sê întîmplă, cã numai  
el scie pricina întîmplărilor.

Nici un temeiũ sã puî l'ale vremiî întîmplări, cã tôte curînd  
sê trec ca dîoa dă ierî.

**1945** Pururea sã te silesci ca maî nainte sã veđi ceea ce o ți  
sê întîmple.

Pururea sã te supui l'ale vremiî întîmplări, cã 'mpotrivă  
cugetând te veî cãî fôrte curînd.

Precum pentru a ta rea întîmplare te întristezi, așã și pentru  
a altuia tu sã te mahnesci, cã 'ntîmplările dă o potrivă  
și la unul și la altul.

Pricinile ne-cunoscînd a orî-ce întîmplări, tôte le aruncăm  
asupra altora și pē Domnul ăl hulim.

Suferă cu răbdare, și răbdare fôrte mare, orî-ce întîmplare,  
c'a suferi cu răbdare privesce la om mare.

**1950** Sã te uiți la cel din josul tēũ, iar nu la cel din susul tēũ,  
ca sã te mângăi l'ale tale ne-norocite întîmplări.

Sã te dēprinzî cãt veî putea cu-ale vremiî întîmplări, ca  
sã le poți suferi cãnd ele ęți vor veni.

Cea maî mică întîmplare țe-aduce un necaz, ce te gonesce  
d'aprobe pană la môrte. Ca sã scapi dă el arată-te cu  
coraj.

Ceea ce cu mesteșugul nu putem isbuti, din întîmplare  
mult sê înlesnesce.

Cele maî mari întîmplări, mari prefaceri ne aduc saũ spre  
bine, saũ spre rēu.

**1955** Cel ce nu rabdă la cele maî grele și inai mari întîmplări,  
rēu vatămă pē însuși sine. Veđi sã nu o pați.

Din cea maî mică întîmplare mult mult sã te înveți, ca sã  
nu greșesci și tu.

Dă la mână pană la gură, miî și sute dă 'ntîmplări. Bagă  
dă seamă la acēsta<sup>1)</sup>.

Și pãmîntul sê cutremură la trei rele întîmplări, iar cea  
dă a patra nici cum o póte suferi. Cãnd adică sluga va  
porunci, cãnd cel drept sê va năpăstui, cãnd domnului  
ęi dãm, celui ce n'are trebuință, și cea dă a patra, cãnd  
muîerea rea sê va asculta. Dă tôte sê te feresci, dar  
maî cu seamă dă cea dă a patra.

<sup>1)</sup> Veđi No. 3769.

### Pentru Întârziere.

Întârzierea la toate nici cum este bună; dar mai bine în târzierea cu minte decât pripă nebună.

**1960** Cu întârziere la cele ce cer pripă mai rău greșesci. Nu pierde vremea.

Cine mult întârziază, nici cum nemeresce la orice gândește. Cine târziu ajunge, prost conac găsește. Silește-te să apuci mai înainte <sup>1)</sup>.

### Pentru Întreprindere.

O întreprindere, cât de mică și în mână, cu mult mai bună decât multe trecute. Nu te lăsa de ea.

### Pentru Întregime.

Întregimea trupului, sanatatea; a sufletului, înțelepciunea și a duhului, știința. Silește-te ca câte trele să le dobândești.

**1965** La orice urmare, când ăi vei adăoga ceea ce-î lipsesce, curînd întregimea ăși o dobândește.

### Pentru Întrecere.

Întrecerea pe om ăi îndemnă la orice, a se arăta vrednic de orice. De ea să te ții.

Întrecerea te dășteptă la orice învățătură mai bine decât orice dascăl. Nu te lăsa de ea.

Cu cei drepti și cinstiți pururea să te întreci, ca mai drept și mai cinstit decât ei să te arăți.

La îndatorire să te întreci, ca pe toți cei-l-alți în urmă-ți să-î lași.

**1970** Pe toți să-î întreci, nu cu crușimea, ci cu blândețele, ca toți să te slăvescă.

Pe toți să te silești cu nevointă să-î întreci, însă nu la dobândire de mai mare cinste, ci la urmare de fapte mai bune; că cinstea, după fapte, singură și'ndată ea de sine vine.

---

<sup>1)</sup> Tarde venientibus ossa.

Cei puțini pe cei mai mulți la orî ce lucru ăi întrec, când cu rîvnă se silesc. <sup>1)</sup>

Cel ce întrece pe orî-cine la orî-ce, acela dă toți se caută și se cinstesce.

Cel din urmă dă multe orî ajunge ș'întrece pe cel din nainte.

### Pentru Întrebare

**1975** Pentru cele ce odată îndestul tu ai aflat, nu te mai ținea de dășarte întrebări, că nu inică supărare aduci la adunări.

Să întrebî dar să aștepți și răspuns, dar nu tu să întrebî și tu iarăși să întrebî.

Să întrebî și după răspuns să te socotesci, iar nu să osîndesci până a nu ascultă răspunsul.

Cine la întrebare mult să pripesce, la răspuns zăbovesce.

### Pentru Întrebuințare

Relele întrebuințări cu totul să le depărtezi, ca dă cele dă prisos trebuință să nu aibi.

**1980** Relele întrebuințări țe-aduce lăcomie și lăcomia la greșeli te supune. Fugi dă una ca să scapi dă cea-l-altă.

### Pentru Întristare

Inima la întristare și capul pe gânduri nici cun să ți le puî, că 'ndată la smintelă te supuî.

O întristare cu alta se înângăie una cu alta.

Omul muncitor anevoe se întristeză; că cu munca ăși ușurează întristarea, cât dă mare, când gândul pururea la muncă șe-l are. Luî să urmezî.

Întristarea are cele mai urite sfîrșituri. Dăparte dă ea.

**1985** Întristarea ininii slăbesce virtutea trupului, cât dă tare fie. Dăparte dă ea.

Întristarea ôsele îndată țe le usucă. Dăparte dă ea.

Întristarea ăși găsește odihnă iniștită la cel mai slab suflet. Nu-î dă odihnă în sufletul tău.

Întristarea cu soimnul se ușurează, ce după plîns o găsește.

<sup>1)</sup> Veđi 9606.



- Intristarea la pîept mai întău te lovesce. Păzesc-e-l să nu se rănescă.
- 1990** Intristarea lene mai multă ne aduce, ca o slăbiciune a sufletului.
- Intristarea pē om d'anpicerele ȃl topesce ș'îndată viēta i-o ridică.
- Intristarea se măresce, cānd n'o supui la minte.
- Intristarea sănătatea îndată ȃ-o dērapēnă și în pămînt o îngropă.
- Intristarea te slăbesce, veselie te îngrașă, și una și alta îndată te lasă. Nu băgă în sēmă nici una nici alta, ca să n'aibă nici o supērare.
- 1995** Intristarea, bōlă fără leac, cānd pierdă din ochi ceea ce-ȃ este mai drag.
- Intristarea dupa bucurie nu prea zăbovesce, iar bucuria după întristare cam anevoe se ivesce.
- Intristarea la grōpă curînd ne duce c'o tăcere dulce, cānd aminte des ne-aduce dē ceea ce ne întristăm. Uită una, ca se scapă dē cea-l-altă.
- Intristare piste 'ntristare nici cum să grămădesci, nici la dușmanul tēu.
- Intristare piste fire, întrēgă nebunie, cā mintea îndată ȃ-o smintesce.
- 2000** Intristarea fără vreme îndată te îmbētrānesc.
- Ca să petreci în viēta fără nici o întristare, tōte cele dē întristare ia-le dē trecētōre.
- Cāt dē mare și cāt dē tare, nici cum se pōte fără nici o întristare, cā vremea și cānd e dulce ōre-ce împotrivă ne aduce.
- La ōri-ce întristare, cei ce dē o potrivă pătimesc, aceia și numai unul cu altul, se pot mângâia.
- La întristare se cunōsce omul cel cu suflet mare. Așa și tu să te arēȃ.
- 2005** La întristare, tu cel d'intău să fii spre ușurarea ei.
- La veselie s'au găsit cātări și jocuri multe, iar la întristare nici o tāmăduire are, dēcāt să pui la uitare ōri-ce întîmplare, fie cāt dē mare.
- Mai mult să ne întristăm cānd altuia facem rēu dēcāt cānd însine pătimim vre un rēu.
- Mai mult te supēră întristarea cea cu bănuială, dēcāt cea adēvērată. Dē ea mai mult să te feresci.
- Mai bine la întristare să mergi spre mângāere, dēcāt la bēuturi și jocuri, cānd fratele tēu pătimesce.
- 2010** Mai bine să alergă la cei mahniiți ș'intristaȃi ca să-i ușurezi, dēcāt la cei în dēsătări cufundaȃi, ca să te cufundă și tu.

Munca depărtază orî-ce întristare că sufletul țe-l ușurează.  
Mângâie inima ta la orî-ce întristare cu «*Și acesta trece*».  
Nici o întristare așa de mare ș'in așa scurtă vreme, ca cea  
când pierde mușieră pe al său bărbat, că ține de joî  
până mai apoi, fie și cu șurôie de lăcrămî.

Nici o întristare în lume să nu fi suferit vre-unul pe lume.

**2015** Nici o tămăduire mai lesne la întristare ca uitarea. Ține-  
te de ea.

Nici o bôlă e mai rea ca întristarea cea mai grea.

Nici o bôlă ca 'ntristarea curînd te topesce, trupesce și  
sufletesce. Fugî de ea cât vei putea.

Nici întristare mare, nici bucurie mare la orî-ce întîmplare,  
c'amîndooe d'opotrivă vieța țe-o rîdică îndată și fără veste.

Nici cum să te întristezi pentru cele trecute, când și cele  
de astăzi mâine le vezi trecute; că binele după rău și  
rêul după bine, unul merge ș'altul vine.

**2020** Numai cel ce n'are milă și îndurare, acela numai nu se  
întristeză de cel ce pătîmesce.

Nu supără mai mult pe cel în întristări cufundat.

Nu te întristă piste fire pentru cei ce se duc după fire,  
că toți p'un drum călătorim, unul după altul sosim, și  
aici forțe puțin iar acolo în veci trăim.

Nu te supune întristării la cea mai rea întîmplare, ca să  
nu cați dintr'a ta stare.

Nu dà spre întristare sufletul tîu, că veselîa inimii vieți  
îndelungată.

**2025** Pe nimeni să nu întristezi, pe nimeni să nu mîhnesci, pe  
nimeni să nu necăjesci, pe nimeni să nu superi, ci dim-  
potrivă mîngâiere la toți cei ce pătînesc.

Să nu te întristezi de marea sărăcie, nici să te mîndresci  
de marea bogăție, că nici una nici alta are vre-o sta-  
tornicie.

Să nu te supui întristării, că te dà de mal.

Să te feresci cî-a ta 'ntristare să nu cum-va să 'nveselesci  
pe cel mai mic al tîu vrăjmaș; că el cînd te vede ve-  
sel, atunci crapă de necaz.

Să te feresci cât vei putea de întristarea sufletului, că te  
suge pîn'la os.

**2030** Să-ți stăpînesci întristarea, ca pururea să fii sănătos.

Fugî de întristare, că 'ntristarea cât de mică, sănătatea  
ne-o rîdică.

Fugî de întristare, socotînd numai l'ale altora ne-norociri,  
ce cu mult mai mari decît ale tale sînt.

Cea mai mare întristare, cînd interesul nu-l poți némeri.

**2035** Cea mai mare și mai amară întristare, cînd pierzi ceea  
ce iubesci.

- Cea mai mare și mai amară întristare, nădejdea morții se 'nțelege.
- Dooe lucruri pe lume mai mult te întristeză, vrăjmașul când se înalță și prietenul când te lasă.
- Doi întristați, unul cu altul mai lesne se mângâie.
- Dulce întristare, când omul nici cum minte în cap are.
- Dă ori-ce întristare să fugi ca de ciumă, ca să nu te smreduesci și în urmă să te smintesci
- 2040** Dă veselie să te lipesci, dă întristare să te dăslipesci, că curînd te duce la cea mai próstă stare, și trupesce și sufletesce.
- Țara ții ușurează și ții depărtază ori-ce întristare. P'acolo să petreci.

### Pentru Înfricoșare

Vezi *Frică*.

### Pentru Înfrînare și Înfrinați

Vezi *Frîu*.

### Pentru Începere.

- Ori-ce începere cu anevoe se pare, dar cu cât te întinzi, cu-atât mai lesne se vede. Nu te lăsă dă ea.
- Începutul la ori-ce se vede cu anevoință, iar pe la sfîrșit plăcere mare țe-aduce. Silesce-te să săvîrșesci.
- Cu Domnul să începî, cu Domnul să săvîrșesci, dacă vei să nu greșesci.
- 2045** Lucru ce ai început, pe jumătate l'ai și săvîrșit. Nu te lăsă dă el.
- Cine la multe începe, nici una săvîrșășce. Ține-te dă ceea ce ai început.

### Pentru Încercare și Cercare.

- Întăiu încercare, apoi urmare, ca să nu-ți aducă mare vătămare.
- Încercarea te dăstéptă la ori-ce, însă la cele bune te învață cele bune, iar la cele rele te face cu mult mai rău.
- Alege care-ți place.
- Veî să încercî pe ore-cine, dă-î o slujbă s'o săvîrșască, și numai decât el vei cunósce.

**2050** Cu cea mai mare știință, cercarea nici odată s'o ieși în zadar.

Când se încercă unul cu altul, îndată unul cade la pizmă asupra celui ce l'a biruit. Mai bine să nu te încerci, ca să scapi d'această patimă.

La cele ție ne-cuviințioase, nu te sili a le încerca.

Nu te încerca la cele mai tari decât puterea ta, ca să nu te poticnesci.

Cercarea la ori-ce, cel mai firesc dascăl. D'acest dascăl să te ții.

**2055** Cercarea se înțelege cea mai adevărată lumină, însă de multe-ori și ea te înșală, pentru că nu-ți cuvîntează, ci te lasă să ghicesci.

### Pentru Încet, Grabă și Pripă și Zăbavă.

Cu încetul încetul departe ajungem și mai mult sporim, că când ne pripim îndată ne poticnim. Veți să nu te poticnesci.

Nu te pripă, nu te grăbi la ori-ce și ori-unde te vei duce, că graba îndată îndărăt te lasă.

Cu cât pripa te înșală, cu atât și zăbava mai mult te vatămă, că n-ai piste cuviință și una și alta se urmărează. Mai mult zăbovesci când te pripesci, că îndată te poticnesci.

**2060** Pripa fără socotință, mult vătămătoare, că n-ai multe greșeli ne bagă.

Cel ce la ori-ce piste măsoară zăbovesce, nimic isprăvesce și mai mult se căesce. Veți să nu o pați.

Cel ce foarte se grăbesce și nici un sfat priimesce, nebun se socotesce.

Cine să grăbesce, mai mult zăbovesce, că îndată obosesce și nimic folosesce.

Cine se pripesce îndată se căesce, că nu nemeresce.

### Pentru Îmbuibare, Îndestulare, Flămânți și Flămândire, Sătul și Săturare.

**2065** Imbuibarea îți îngreunează stomachul, flămânția de tot ție-l slăbește. Amîndooe dooă rele. Feresce-te și de una și de alta.

Îndestulați pe cei flămânți că flămîndul înainte ca o călează îți merge, cu felenarul în mână.

C'o rînduială bună și c'o lucrare de pămînt mai bună,  
tîtă lumea o îndestulezi. D'acésta să îngrijesci.

La flămînd și mămăliga prinde locul cel mai bun.

Pă cei flămîndi și secetoși când ăi îndestulezi, pă însuși  
Domnul îndestulezi, după a lui poruncă.

**2070** Flămîndul ori-ce bucată bună și dulce o găsește, iar sătulul de nici una nici cum se mulțumesc.

Cel sătul ăși bate joc și de faguri de mîiere, iar celui flămînd și otrava i se pare dulce ca mîierea.

Cel flămînd numai cunósce dulcéța pâinei celei calde.

Cel ce pururea sătul, dulcéța bucatelor nici cum o cunósce, fie cât de bune.

Din pâinea ce ții în mână, dă și celui ce flămîndesc și cu haîna ce-ți prisosesc încălđesc pe cel gol, ca să nu mergi la Domnul de fapte bune gol.

**2075** De ori-ce pe lume se pôte îndestulă, iar de avere omul nici cum se pôte sătura.

De ori-ce pe lume te poți sătura, iar de dragostea cea dulce nici cum te poți îndestulă.

### Pentru Îmbucătură.

Îmbucătură mare să nu îndeși în gură, în cât bucele să ți se umfle, ca burduful când ăi umple.

Nu luă îmbucătura din gura altuia, ca nu cum-va să pierđi îndată și pă a ta.

### Pentru Îmbăietură și Băi.

Pururea în băi nici cum să petreci, că îmbăietură piste măsură țe-aduce slăbicîune și moleșîune.

**2080** După îmbăietură și o gustare bună,

### Pentru Îmbălătură.

Cînd te îmbală ore-cine, arată-ți dosul ca să-l faci să crape.  
Ce e mai dulce la vedere și mai supărător la cel ce ne îmbală? dăcăt noi să rîdem, cînd el ne îmbală. Așa se mulțumesci celui ce te îmbală.

### Pentru Îmbrăcăminte.

La îmbrăcăminte cu mare curățenie, la lux cu totul depărtare.

### Pentru Îmbrățișare și Brațe.

- O îmbrățișare dulce, cu mult mai scumpă decât orî-ce sculă ne-stimată.
- 2085** O îmbrățișare dulce mințile din locul lor departe ți-le duce.  
 Imbrățișarea te încălzește, ca cloșca când clocesce.  
 Imbrățișare fără sărutaré nici un dar are.  
 Mai bine îmbrățișare decât desghinare ; că una te înfrățește și cea-laltă te otrăvesce.  
 Pururea să îmbrățișezi pē cel ce n'are nici o scăpare.
- 2090** Departe dē brațele ce nu sînt ale tale, că brațul strein te strînge până ce ęți ies ochii din cap.

### Pentru Îndatorire.

- Orî-ce îndatorire veî dobândi dē la orî-cine să n'o treci cu vederea, ci la vreme să-l îndatorezi cu mai mari îndatoriri. Îndatorirea unuia către altul, o datorie firéscă la toți dē obște sē'nțelege. Dē ea să te ții.  
 Ca să scapi dē îndatorire, nici odată să nu ceri.  
 Cu o mică'ndatorire biruesci fără îndoială și pē cel mai îndărătnic. Dē ea să te ții.
- 2095** Mai bine să nu te îndatorezi decât să te îndatorezi și să nu împlinesci.  
 Nu pentru al tēu folos să îndatorezi pē altul, ci pentru dragoste în dar să socotesci orî-ce e lui dē folos.  
 Pururea să îndatorezi, dar nici odată să te îndatorezi, ca să scapi dē răspundere.  
 Pē cel ce te îndatoréază, îndatoréază-l și tu pē el îndoit și întreit.  
 Până a nu te îndatoră, tu mai nainte să îndatorezi.
- 2100** Să nu te îndatorezi nici la cele mai mici, ca să nu cađi în mai mari îndatoriri.  
 Sfiala, rușinea și nădejdea, cele mai tari frîne ale îndatoririlor nōstre. Cu ele să te înfrînez.  
 Celui ce cu o slujbă te îndatoréază să-î mulțumesci cu credință, după a lui sîrguință.  
 Cel ce pē nimeni nu va să îndatoreze dē om nu sē înțelege, că îndatorirea firéscă a omului datorie.  
 Cine sē pripește îndată să răspundă la'ndatorirea ce-a do bândit, arată cu aceasta că nu e mulțumit cu aceea ce-a dobândit.

### Pentru Îndoială, Bănuială și Bănuitori.

- 2105** Îndoiala la orî-ce și bănuială dă orî-ce te face să cercezezi cu mult mai bine.  
 La cele cu'ndoială, bănuiala mare și greșala și mai mare, că nu scii la ce să dai creșmînt D'aceea să nu te pripesci.  
 La cele cu îndoială primesce fără îndoială pe cel ce-ți grăește ție fără nici o sfială.  
 Mai bine cu ce e în adăvăr, decît cu îndoială, că ceea ce e dă față întrece orî-ce nădejde.  
 Mari pēcate ne aduce bănuială, cāt dă mică.
- 2110** Bănuiala, otrava prieteșugului.  
 Bănuiala în adăvăr greșală fără voe.  
 Bănuiala mai mult cade pe cei ne-vinovați.  
 Bănuiala și nădejdea, și cea cu cuvînt, mult te înșală fără nici un cuvînt.  
 - Bănuitorul crede, că orî-ce se vorbește pentru el se grăește.
- 2115** Bănuitorul nu se încrede nici la însuși al său sîn.  
 Bănuitorul pe unul bănuiesce și pe altul cu vina găsește.  
 Bănuitorul tremură dă orî-ce șoptă vede  
*Dară și Nu* la cele dă îndoială nici un temei au. D'aceea mai mult să cercetezi.  
 Din bănueli înțelegem un adăvăr cam ascuns.

### Pentru Înduplecare.

- 2120** Nu numai cu cuvîntul, ci mai mult cu mijloc blând să îndupleci pe orî-cine.

### Pentru Îndurare și Ne-îndurare.

Vedî *Milă*.

- A ne-socoti ca cel prea înalt, n'avem nici o împedecare; iar a ne îndurà dă cel sărac, avem mare supărare. O! ce ne-potrivire! Tu împotrivă să urmezi.  
 Inima, rădăcina îndurării. În ea s'o păstrezi, ca să nu o pierzi, că cel mai bun rod îți aduce.  
 Îndurarea isvorace din înduplecarea inimii Nu te depărta dă ea, ca să dobîndesci îndurare.  
 Îndurarea la un Domn, cel mai mare dar. Acest dar să doresci.
- 2125** Îndurarea, năravul cel mai blând. Dă el să te ții.

Indurarea sparge și cele mai tari legături de fer.

Indurarea, fapta cea mai sfântă; dar când pentru altul ea se înfățișază, mult mult ne întristează, că pentru noi numai o vrem. Tu împotriva să urmezi.

Indurarea. darul inimii, că din inimă curge ca un râu.

Indurarea, mila și dreptatea pururea călăuze să le aibă, ca cea mai mare datorie.

**2130** Indurare la cei mari cam anevoe se găsește.

Vai de cel fără îndurare, că nici el va avea scăpare!

Când cel mai puternic se va arăta și mai îndurat, atunci omenirea a dobândit stăpân Dumnezeu adăverat. Asemene stăpân să te-arăți.

Mai bine îndurare cu blândețe decât dragoste secă

Mai bine cinste de'ndurare, decât bogăție mare.

**2135** Ne-îndurarea, semn de împlinire. Feresce-te d'o asemenea numire.

Nici un lucru ca 'ndurarea să aibă cinste mare. Asemene cinste să vinezi.

Nici îndurarea fără dreptate, nici dreptatea fără 'ndurare, una fără alta nimic folosesc. D'amîndouă să te ții.

Nu când ierți a ta greșală se 'nțelege îndurare, ci când ale altora, atunci te socotesci de'ndurat. Așa tu să urmezi.

Numai la necazuri, când și noi pătimim, ne-aducem aminte de îndurare. Tu împotriva să urmezi.

**2140** Numai cel ce a pățit și a suferit, cunoște la îndurare. Sufletul să ți-l deprinzi, de îndurări să ți-l aprinzi, că fără nici o îndurare fără crudă te socotesci.

Cel ne-îndurat spurcat la suflet se 'nțelege și fără nici o lege. Cel ce se îndură, cu milă și fără milă miluesce. Așa și tu să urmezi.

Cine pe nimeni ajută, de nimeni se îndură.

**2145** Cine sărăcia nici cum a încercat'o, nu cunoște îndurarea.

Din îndurare se nasce mila, milostivirea, blândețele, dragostea și ori-ce facere de bine Ține-te de ea, ca să dobândești toate cele-lalte.

### Pentru Îndărălnicie și Îndărălnici.

Îndărălnic la minte nici cum să te-arăți, ci pururea să te sfătuesci și bine să chipzuesci ori-ce în minte ții vine. Omul îndărălnic la nimic se plăcă, că nimic ți place decât părerea sa.

Omul îndărălnic nici o slujbă săvârșasce, că nici la deal nici la vale scie să se plece.



- 2150** Îndărătnicia nu te iertă nici însuși folosul tău să-l dobândești. Feresce-te de ea.  
 Omul îndărătnic nici cu însuși sine nu se învoesce.  
 Cu cel cuvios de vei lăcu, cuvios vei iși; cu cel drept, drept și cu cel înțelept, înțelept; iar cu cel îndărătnic, cu mult mai îndărătnic. Dăparte d'o asemenea lăcuință.  
 Mai lesne poți tămădui p'un nebun decât a înduplecă p'un îndărătnic, și cu mult mai anevoe a-l îndreptă.  
 Scupă-ți în sîn când îndărătnic întâlnești și-ți fă crucea când cu el grăești, ca să nu te smreduesci, aș să te smintesci.
- 2155** Fugi de omul îndărătnic, că te dă de prăpastie.  
 Cel îndărătnic cu anevoe ești mai întorče mintea.  
 Cel îndărătnic nici înainte nici înapoi se uită, că se cutremură de cea mai mică furnică.  
 Cel îndărătnic pururea pagubă aduce ori-unde se duce.  
 Dobitocul ție de biciu și omul de cuvînt, iar cel îndărătnic nici de una, nici de alta.

### Pentru Îndestulare

*Vezi Imbutbare,*

### Pentru Îndreptare

- 2160** Ori-ce-or ție pentru tine, dintr'acelea să te îndreptezi.  
 Îndreptarea e plăcută, când greșala adăverată.  
 Când rid de tine, să te îndreptezi de ceea ce rid; că dimpotrivă cu mult mai mult de ris te vei face.  
 La început când ne îndreptă, ni se pare cu greu, iar mai în urmă mult le mulțumim.  
 Nu cu Iadul, ci cu Raiul pe omeni să-i îndreptezi.
- 2165** Nu după cum le-ai găsit, ci cum mai bine să le îndreptezi.  
 Tu pe tine să te îndreptezi, iar nu altul pe tine.  
 Cele trecute să le îndreptezi pentru cele din urmă.  
 Cel ce pe sine nu se poate îndreptă, cum vre-odată pe altul va îndreptă.  
 Cine va să se 'ndrepteze, trebuie mai întâi sufletul său să șe-l boteze.

### Pentru Îndrăsnelă și Îndrăsneți, Dirzi și Dirzie, Semeți și Semeție

- 2170** O mică îndrăsnelă la vreme și după cuviință, mare isbândă aduce. De ea să te ții, când vei să isbândești.

Omul și dă voesce să s'arate îndrăsneț, dar sfiala nu îl iertă, când rușinea îl cuprinde.

Indrăsnéla la primejdii nici voesce să se uite.

Indrăsnéla la cele bune virtute să 'nțelege, iar la cele rele întrégă nebunie.

Indrăsnéla pe om sue la cea mai înaltă tréptă, dar când nu scie cum să se ție, alunecă îndată. Păzesce-te să n'o pați.

**2175** Indrăsnéla forte mândră, dar pe mulți ăi rușinează.

Indrăsnéla cea mai bună, ceea ce nici fără sémă, nici piste sémă. D'acésta să te ții.

Indrăsnéla cea mare vrajbă aduce mare.

Indrăsnéla nebunescă țe-aduce cele mai mari greșeli.

Indrăsneț să fii, dar nu piste fire, că 'ndrăsnéla piste fire, obraznicie din fire și întrégă nebunie.

**2180** Cu semeția ta, să nu socotesci că vei isbuti ceva.

Când nu ți-e frică dă nici o primejdie, atunci îndrăsnéla ăși pierde viața.

La multe a îndrăsni ne face mult a greși. Feresce-te d'acésta.

Mai bine îndrăsnescă oricine la tine, decât să se teme dă tine.

Norocul ajută la cel îndrăsneț, dar și în primejdii dă multe-ori l'aruncă. Bagă dă sémă la acésta.

**2185** Semeția și trufia departe depărtéază pe oricine dă la tine. Ferește-te d'amîndooe.

Semeț și îndărătnic nici cum să te-aréți, că pierdi și ce poți dobândi cu blândețele mai bine.

Cel îndrăsneț împiedecare la nici o nevointă n'are.

Cel îndrăsneț cu năvală îndată se móie.

Cel îndrăsneț la răsboi în piept glonțul priimesce.

**2190** Cel îndrăsneț piste fire, dirz să 'nțelege după fire.

Cel îndrăsneț fără socotință îndată cade la căință, că 'ndată se poticnesce.

Cel fără îndrăsnéla pururea rămâne în urmă.

Cel semeț orbesce calcă în cel mai mare foc.

Cel semeț nebun s'arată la orice mișcare.

**2195** Cel semeț nici se uită, nici nu vede unde calcă și unde plécă.

Cel semeț nici dă mórte frică are vre-o dată.

Cel semeț pe însuși sine vatămă mai bine.

Cel semeț se sfirșasce în cea mai mare căință.

Cel dirz cu prostie și obraznicul cu mândrie, amîndoi se socotesc rușinea omenirii.

**2200** Cel dirz și semeț, fără nici o sfială, fără nici o rușine; d'aceea și lui mai mult greșasce.

Cine n'are îndrăsnélă acela numai nici să împiedecă, nici să poticnesce, dar nici dobândesce.

Cine póte suferi mult, la multe şi îndrăsnesc.

Bine e cu binele semeţia ta să țe-o tãmãduesci, decât în urmă să te caesci.

Dirzia nu va să scie dē n'ci o ruşine, dē nici o sfială şi dē nici o primejdie. D'aceea, cea mai dē bagăocoră.

**2205** Dirzul ca un voinic s'arată, dar fără socotinţă.

### Pentru Înțelepciune şi Înțelepţi şi Ne-înțelepciune

Arată cu fapta ta înțelepciunea ta, iar nu numai cu graiul. Arătându-te pururea înțelept, te faci înțelept fără a simţi. Atunci omul se înțelepţesce, când nici o plăcere el mai stăpânesce. Tu mai întâiu să te înțelepţesci, ca să te cinstesci.

Acela mai înțelept, cel ce nu se fãlesce dē înțelepciunea sa, dar cu mult mai înțelept cel ce se cunósce pē sineşi.

**2210** Acela mai înțelept cel ce şi la bine şi la rău d'opotrivă se arată. Aşa şi tu să te arăţi.

Acela dē înțelept dē toţi se socotesce, cel ce se învaţă dē la tótă lumea.

Ia-ţe-te după cel înțelept, şi mai înțelept vei fi.

Omul înțelept iconomisesce firea celui nebun.

Omul înțelept mai înainte vede şi se socotesce cele ce póte mai în urmă să i se întimple. D'aceea rare-orî greşasce. Aşa şi tu să urmezi.

**2215** Omul înțelept îmblândesce cu cuvîntul pē cel mai furios la mânia lui.

Omul înțelept comórá dē bunătăţi, iar cel nebun dē răutăţi.

Omul înțelept cu greşala altuia a sa greşală îndreptézá.

Aşa şi tu să-ţi îndreptezi greşala ta.

Omul înțelept, cu cât mai mult pate, cu atât mai mult se învaţă, că patimile la el învăţături se fac.

Omul înțelept, şi dē greşasce vre odată, nu se mähnesce, că 'ndată se pocăesce şi se îndreptézá.

**2220** Omul înțelept, în cea mai mare slavă, atunci el se smeresce.

Omul înțelept mult rabdă şi fără nici o nãdejde.

Omul înțelept în cele mai mari necazuri ş'arată înțelepciunea.

Orî-cine ar fi înțelept, dacă nãravurile sale le-ar putea preface.

Intre mulţi nebuni şi cel mai înțelept se pierde. Dēparte dē ei.

- 2225** Intre cei înțelepți, pururea să fii, iar între cei ne-înțelegători vreme să păzesci.  
 Inceperea înțelepciunii, temerea dă Dumneșeu cu poftă dă învățături, iar învățătura cu silință să câștigă.  
 Înțelept acela se înțelege, nu cel ce pe alții povățuesce la fapte bune, ci cel ce însuși el dă pildă altora cu ale lui fapte bune.  
 Înțeleptul în cuvânt și cumplitul în putere se bizuesce.  
 Înțeleptul are pentru orî-ce nponcinare însuși a sa răbdare.
- 2230** Înțeleptul, înțelept nu pentru el atît cît pentru cei-l-alți să s'arate.  
 Înțeleptul cu tăcerea biruesce p'orî-ce nebun.  
 Înțeleptul cu sfat vine unde și cum și la ce vreme să cuvine. Așa și tu să urmezi.  
 Înțeleptul cu puțin se pôte iconomisi, iar lacomul cu mult la mai mult gîndesce.  
 Înțeleptul cînd greșasce, mare rușine se nasce. Dă aceea o acoperă, până ce se îndreptăză. Așa și tu să urmezi.
- 2235** Înțeleptul, cînd se înalță, mai multă minte învață, iar nebunul pierde și ceea ce a avut.  
 Înțeleptul, cînd se îmbată, cunósce numai îndată și, dă nu și pôte stăpâni mintea lui îndată, dar dă nebun nu s'arată.  
 Înțeleptul la norod multă linisce aduce, iar cel lipsit dă minte turburad și necazuri.  
 Înțeleptul la sirșit pururea privesce; d'aceea nu prea greșasce. Așa și tu să urmezi.  
 Înțeleptul mai întăiu pe sineși cercetăză. Așa și tu să urmezi.
- 2240** Înțeleptul mai din vreme pururea întîmpină cele mai din urmă rele.  
 Înțeleptul mânia curînd ș'o potolesce, că scie suferi și binele și rēul, orî-ce-î dă Dumneșeu. Așa și tu să urmezi.  
 Înțeleptul pururea vremea eși așteptă.  
 Înțeleptul, putere cînd eși dobândesce, pe mulți folosesce. iar nebunul și cumplitul, putere cînd dobândesce, pe toți eși prăpădesce.  
 Înțeleptul puțin grăesce, dar mult înțelegi; iar flecarul mult grăesce, dar puțin înțelegi.
- 2245** Înțeleptul se cunósce din vorbă și din fapte.  
 Înțeleptul se mulțumesce pe cele ce-î trebuiuesce, că cele dă prisos nu le cinstesce.  
 Înțeleptul cere pace, iar vitézul rēsboiū, unde viēța eși rēpune. Alege care ți place.  
 Înțelept ca șarpele și curat ca porumbița pururea să te arēți.

- Înțelept se socotesce cel ce mintea-și drămuiesce și cu alții  
se sfătuesce la ori-ce gândesce. Așa și tu să urmezi.
- 2250** Înțelept de vei ajunge, în totă viața ta cinsti mare vei  
avea.
- Înțelepciunea oglină bunătăților pe lume, În ea să te gă-  
tesci.
- Înțelepciunea în adevăr ea singură numai însuflețesce pe  
om, și întăresce inima și-l povățuesce ca cel mai bun  
părinte. De ea să te ții.
- Înțelepciunea înalță capul celui smerit.
- Înțelepciunea împreună cu tine pururea să șadă în scaunul  
împărătesc ca mirele cu mireasa, și dreptatea d'a drăpta  
ta, iar strășnicia d'a stănga.
- 2255** Înțelepciunea vrăjmașul patimilor ne'nduplecat.
- Înțelepciunea judecă cele din urmă din cele mai de 'nainte.
- Înțelepciunea cu dăstoinicie și bună învățătură, ori-unde  
te-î duce, pe mare și pe uscat, îndestulare țe-aduce.
- Înțelepciunea la om, comoră ne-prețuită de daruri, de cinsti,  
de fericire. Acesta să te silești să dobândesci.
- Înțelepciunea la ori-ce primejdie, fie cât de mare, găsesce  
mijloc de scăpare.
- 2260** Înțelepciunea la vreme noroc ne aduce, iar norocul înțe-  
lepciune nici cum și nici odată.
- Înțelepciunea la neazuri se cunoște mai bine.
- Înțelepciunea la tineri și la bătrâni, poartă cea mai mare.  
Cu ea să te îmbraci.
- Înțelepciunea la bătrâni și puterea la tineri. Când înțelep-  
ciunea cu puterea se va uni, atunci și unii și alții de  
primejdii vor scăpa.
- Înțelepciunea ne învață cum să stăpănim patimile noastre.  
De ea să te ții, ca să scapi de ori-ce patimă.
- 2265** Înțelepciunea numai te sfătuesce la cele bune și cinstite.  
Pe ea s'o aibi de sfătuitor.
- Înțelepciunea numai te cinstesce între cei bătrâni, și tineri  
fiind.
- Înțelepciunea nu se întină de nici o spurcăciune.
- Înțelepciunea nu stă în vîrsta trecută 'n zile, nici în barbă  
lungă și în fire albe, ci în urmări și fapte cât să poată  
mai bune, fie cât de scurtă a omului vîrstă.
- Înțelepciunea părinților, mare pildă învățătură la copii în  
urmă. Asemene pildă să le lași.
- 2270** Înțelepciunea pe cel sărac îl urcă sus în pat.
- Înțelepciunea privește l'a omului fericire.
- Înțelepciunea se nălege sănătatea minții iar nebunia cea  
mai rea bolă. De una să te ții, și de alta să te ferești.
- Înțelepciunea singură minte și sciință.

- Înțelepciunea, sórele dă cu dîoă și luna dă cu nópte.
- 2275** Înțelepciunea să caută la orî-ce stare și tréptă.  
 Înțelepciunea să cunósce, când mințea ș'o păstréză.  
 Înțelepciunea să 'nțelege al sufletului dohtor.  
 Înțelepciunea să cercetéză, nu pē la copii, ci pē la cei  
 mai în vîrstă.  
 Înțelepciunea stă întru a priîmî ceea ce ne vine dă la sórta  
 nóstră.
- 2280** Înțelepciunea să dobândesce cu cea mai bună învățătura  
 și dăprindere la cele bune.  
 Înțelepciunea slavă ăți aduce, isteciunea nemerire, și nerozia  
 poticnire. Alege care-ți place.  
 Înțelepciunea te mîngăie la orî-ce întîmplare.  
 Înțelepciunea toți o cunosc dă bună, dar prea rar o întrebun-  
 țéză.  
 Înțelepciunea fără cîocoînicii anevoe isbutesce, dar și cinste  
 mare țe-aduce.
- 2285** Înțelepciunea cea mai statornică avere la om.  
 Înțelepciunea cea mai bună, când sē socotesce pentru  
 cele din urmă.  
 Înțelepciunea celui înțelept în față o vedî zugrăvită.  
 Înțelepciunea din fire a dobândit să urască uciderea, strîmbă-  
 tatea, năpăstuirea, fățarnicia, mândria, ne-credința, vicle-  
 șiugul, pișpăitul, pizma, zavistia, dēsfrînarea, lingușirea,  
 cîocoîncia, lăcomia, furțișagul, tâlhăria, tirania, jurămîn-  
 tul, gâlcéva, ocările, înjurăturile, și cruđimea. O asemenea  
 urîciune să te silescî cătră acestea să dobândescî și tu.
- Înțelepciunea dă are vre-un vrăjmaș, are pē obraznicia.
- 2290** Înțelepciunea dă dēparte îndată sē cunósce că-î vedî că-  
 rările, dē urmezi și fapte bune.  
 Înțelepciunea, dă ce merge, înfloresce și nici odată îm-  
 bētrânesce.  
 Înțelepciunea țe-aduce aminte dă cele trecute, ca pildă  
 bună să-ți fie pentru cele din urmă.  
 Jocurile mai dă obște la copii privesc, patimile la cei  
 tineri, puterea la bărbați, frumusețea la muieri, și în-  
 țelepciunea la bētrâni.  
 Caută înțelepciune precum cauți la comori, că comóra în-  
 țelepciunii cu mult mai prețuită dēcât orî-ce bogăție.
- 2295** Ca să judeci pē altul dă este înțelept, trebue tu să fii  
 cu mult mai înțelept.  
 Cu înțelepciunea să te sfătuescî, cu vitejia să isbândescî  
 și cu dreptatea să te odihnescî.  
 Cu puține cuvinte pē cel înțelept lesne ěl înduplecî, iar  
 pē cel nebun nici cu miî și sute.  
 Cu cei înțelepți vorbind, înțelept vei isî, că minte vei

- dobândi și de n'ai avut, iar cu cei nebuni vei pierde și ceea ce ai avut.
- Cu cel înțelept să te înveselesc, iar de cel nebun mult să te ferești.
- 2300** Când cei nebuni se îmbogățesc, atunci cei înțelepți necinste dobândesc.
- Cât de puțin, la cel înțelept îndestul i se pare.
- Lauda celui înțelept prin răspântii urlă și slava lui până'n cer se urcă.
- La vorbă cinstit, la năravuri prea curat, la judecată mai drept și la slujbă cu credință de te vei arăta, cel mai înțelept în lume te vei afla.
- La tulpina înțelepciunii de te vei așeza, mult vei învăța.
- 2305** La tiner înțelepciunea, ca o cunună de aur.
- Mai mare dar decât înțelepciune să nu ceri de la Domnul l'a ta închinăciune.
- Mai mult să ascuți, ca mai înțelept să te arăți.
- Mai bine un dram de înțelepciune, decât cântare de bogăție mare; că bogăția fără înțelepciune te lasă în golăciune.
- Mai bine dojana celui înțelept, decât lauda celui nebun.
- 2310** Mare bogăție înțelepciunea la copii.
- Merinde de bătrânețe, înțelepciune să dobândesci.
- Mustrezi pe cel înțelept de greșala ce va face și inai înțelept va își.
- Ne-înțelepciunea supusă la cele mai mari greșeli.
- Nici cum să ne-cinstesci pe cei înțelepți; că n'înțelepciunea când se cinstesce, atunci nebunul se căeșce, și minte dodândesce.
- 2315** Pe cel înțelept adese-orî să-l întâlnești, iar pe cel nebun nici măcar odată.
- Pe cel înțelept cu cât îl înveți, el cu-atât mai mult se înțelepțește.
- Plecarea spre fapte bune, semn de înțelepciune.
- Să cinstesci și să îmbrățișezi pe cei înțelepți, ca, pildă luând unul de la altul, pe toți de obște să i dobândesci înțelepți.
- Temeiul înțelepciunii, a se cunoște pe sine. Acest temeiu să vinezi.<sup>1)</sup>
- 2320** Cei înțelepți acoperă ale casei greșeli.
- Cei înțelepți când se socotesc, la cinste nuinai gândesc.
- Cei înțelepți la multe întâmplări vor să-i socotască cam de ómenî proști, iar cei nebuni nici la una înăcar.

<sup>1)</sup> Γνωθι σεαυτόν.

- Cei înțelepți pururea o bună măsură la toate păzesc, d'aceea nu se prea poticnesc.
- Cei înțelepți pe părinți de Dumneșei ei socotesc.
- 2325** Cei înțelepți pe cei nebuni cu tăcerea ei biruiesc.
- Cei înțelepți slava de moștenire o au.
- Cei înțelepți și cuminte, până a nu flămîndi, eși gatesc lor merinde.<sup>1)</sup>
- Cele de înțelepciune cu minte când le ascuți, mai înțelept decât esci la toți te arăți.
- Celor nebuni cei înțelepți îndată le răsplătesc, c'un: «*Mulțumim Dumi-tale!*» Așa și tu să urmezi.
- 2330** Cele puține la cel înțelept mai mult loc prinde, decât cele multe la cel nebun.
- Cel înțelept ori-ce supărare ascunsă o păzesce. Așa și tu să urmezi.
- Cel înțelept cu-al săi cuvînt întrece pe cel cu cușit.
- Cel înțelept mai întăiu poștele și le înfrîneză. Așa și tu să urmezi.
- Cel înțelept pîn'a nu bea, copil s'arată după ce bea.
- 2335** Cel înțelept se rușinează de vorba nebunului, iar nebunul nici visază.
- Cel înțelept fuge de ori-ce gâlcăvă.
- Cel înțelept de la cel nebun multe află și învață.
- Cel înțelept de sine lesne se supune la lege și la stăpân.
- Cel înțelept și iscusit la ori-ce înainteză.
- 2340** Cel înțelept și cu minte, când cade la dragoste, dragostea ș'o tăinuiesc.
- Cel înțelept și cu minte lesne suferă ale vremii întîmplări.
- Cel înțelept și cu minte, nici în norocire se mândresc după fire, nici în nenorocire se mîhnesce piste fire.
- Cel înțelept și dulce, cinste aduce ori-unde se duce.
- Cel ce cu înțelepciunea odată s'a cununat, în veci nu se cuvine de ea să se depărteze.
- 2345** Cine pe sineși cunoșce, acela mai înțelept.
- Cine rîvnesce la jetul cel mai înalt, să se ție de înțelepciune, că cu acesta acela se dobîndesce.
- Cine gonesce înțelepciunea, mai înțelept se întorce.
- Cine s'arată de înțelept, și de nu ar fi, de înțelept se înțelege, că arătarea se vede mai înainte de ori-ce.
- Cine se socotesce de cel mai înțelept, nebun se înțelege.
- 2350** Bagă de seamă la cei înțelepți, de cele ce ei fug și cele ce ei gonesc, și ia-tă-te după ei, dacă vei să fii ca ei.
- Darul înțelepciunii nici cu mórtea se poate pierde.

---

<sup>1)</sup> Vezi No. 8561.



- După creștere și înțelepciunea; că năravurile, nu după fire, ci din a lor deprindere.
- Dă veî își înțelept, pentru mulți veî fi bun; dă veî își împotrivă pentru tine numai, te veî numi nebun.
- Dă veî să fii înțelept, fugi dă cei nebuni.
- 2355** Dă la tinerețe pân' la bătrânețe, înțelepciune să gonesci, ca pururea să te cinstesci.
- Dă la cel înțelept cu mult mai mult auzi din cele dă cinste și când el dă tot tace, decât dă la cel flecar și când gura lui nu-i tace.
- Dă puține vorbe înțeleptul înțelege, iar cel nebun nici când urechile i le spargi.
- Dă pricină celui înțelept și mai înțelept va fi.
- Dă dobitoce să te dăosebesci, nu cu mâncarea, ci cu înțelepciunea, că dă la Domnul cu cuvînt te-ai înzestrat.
- 2360** Și cea mai mare înțelepciune dă multe-orî să înșală.
- Și cea mai înțeleptă ajunge dăsrînată în casele celor mari.

### Pentru Înțelegere, Ne-înțelegere și Ne-înțelegători

- Anevoe a înțelege cel ce nici o știință are.
- Anevoe a te 'nțelege cu cel ce nu înțelege nici cuvîntul lege.
- Urită bôlă ne-înțelegerea la om.
- 2365** Urit când nu te poți înțelege cu cel ce grăesci.
- Cu toîagul într'o mână și cu 'ndurarea într'alta la cel ce nu înțelege cele după lege.
- Când cu ôre-cine nu te înțelegi, mai bine să taci.
- La cel ce înțelege, un cuvînt îndestul, iar la ne-înțelegător miî și sute în zadar.
- Nici un lucru la toîi d'o potrivă să înțelege, că ceea ce la tine dă mare pare, aceea la altul dă mare rîs să pare.
- Nici cel tréz cu cei beîi, nici cei înțelepîi cu cei nebuni să pot înțelege.
- Ceea ce nu înțelegi, când veî să nu te pricépă, cu tăcerea s'o păzesci, ca să nu te rușinezi.
- Cei ne-înțelegători, dă cuvînt ne-ascultători.
- Cu cel ce nici cum înțelege, nu-ți pierde vremea cu el, că pierdî și ceea ce poți dobândi când cu altul veî grăi.
- Cel ce nici cum înțelege pre sine să socotesce mai presus dă orî-ce lege.
- 2375** Cel ce nu înțelege, pururea să chipzuesce, dar nici odată nemeresce.
- Cel ce dă sineși tôte le înțelege, acela între ômenî cel mai sănătos la minte să înțelege; cu minte și acela, ce dă

altul ascultă și dă nu înțelege; iar cel ce nici el nimic înțelege, nici dă altul ascultă, acela ca un orb dă minte să înțelege. Asămănă-te cu care-ți place.

### Pentru Înșelători și Înșelăciune

A înșelă pe un șiret, cea mai mare isteciune și cea mai mare plăcere. Să te vezi.

Altul când te înșală, supărare mare; dar tu când te înșeli, socotesci ispravă mare.

A să înșelă ore-cine, cea mai mare greșală.

**2380** O înșelăciune pe alta aduce, și cea din urmă tot mai rea se duce; iar când pe cea d'întâi o vei tămădui, cele din urmă nici cum îți vor mai veni.

Omul mai lesne se înșală la cele sufletesci, când mintea i-o învîrtesci.

Orî-cine se poate înșelă, dar pe altul nu se cuvine a înșelă. Unul pe altul înșelăm, și toți dicem că adăvăr cuvîntăm. Ghici cine nu minte.

Înșelătorul în ziua ce nu înșală n'are poftă de mâncare.<sup>1)</sup>

**2385** Înșelătorul cu glume mintea, ochii țe-î întunecă.

Înșelătorul celui cu minte mai multă minte îi trimite cu a lui înșelătură.

Înșelăciunea călăuză pe minciuna o are; dă minciună dă te vei feri la înșelăciune nu vei mai veni, că nici unul ce nu s'a înșelat luând minciuna dă adăvăr.

Înșelăciunea pururea spre cea mai mare vătămare. Fugi dă ea cât vei putea.

Înșelăciunea din minciună și minciuna din viclenie, una pe alta nasce ș'amîndooe la interes privesc.

**2390** Graiul muierii cel mai înșelător, când dă dragoste îți grăesce. Cam departe dă el.

Cu cât esci mai mare cu atât mai lesne te înșeli; d'aceea cum te înșeli să te îndreptezi, ca la mai mare să nu greșesci.

La rășboi înșelăciunea c'o mare isteciune mult ne folosește, dar și ne ne-cînstesce.

Lesne înșeli pe om, și pe cel mai iscusit, cum începî lui a-î grăi pentm al lui interes cu cel mai mare folos.

Lesne putem înșela pe înșine noi, fără nici cum a pricepe; iar pe altul, anevoe sau el sau altul a nu o pricepe.

**2395** Când altul ne înșală, supărarea cea mai mare a noastră este, dă ce altul să se arate mai isteț decît noi.

<sup>1)</sup> Vezi Cap. XI. c. Ovreiu.

Maî anevoe a învăţà cum să nu ne înşelăm, decât cum pe altul să nu înşelăm.

Maî bine cu sila şi de faţă decât cu înşelăciune şi prin ascuns; că cel cu sila după puterea ce norocul lui i-a dat dice că are drept, iar cel cu înşelăciunea, după cugetul viclean ce dă la Satana a dobândit, te orbesce când te năpăstuesce cu cea mai mică înşelăciune.

Muîerea, cu totă a ei slăbiciune, mai lesne înşală. Dă ea mai mult să te feresci.

Maî mult să te ruşinezi dă cel ce în tine se încrede pentru înşelăciunea, ce lui ăi faci.

- 2400** Ne-cinstit lucru la resboiă pe vrăjmaş să-l înşeli, ci piept cu piept să te lovesci, ca voinic să te numesci.

Nu vei înşelă pe Domnul, nici urmând fapta rea, nici gândind la ea. Bagă de seamă la acesta.

Nu vă înşelaţi unul pe altul; că ochiul neadormit, ce pe toţi ne vede, nici cum se înşală.

Nu cu înşelăciune, că înşelăciunea când se dă pe faţă, în ruşine te răsfaţă.

Pe orî-cine vei înşelă cu fapta ta, îndată fapta te vedesce, că nu zăbovesce.

- 2405** Pe vrăjmaş anevoe ăi poţi înşelă, pentru că creşemînt nici cum ăţi va da; iar pe al tău prietin curînd şi foarte lesne, pentru că se încrede în tine foarte lesne. Feresce-te d'o asemenea urmare.

Păzesce-te cât vei putea de cei înşelători, c'o înşelăciune dă vei păţi, în multe greşeli te vei poticni.

Să nu rămăi întru înşelăciune, că te arăţi cu totul fără minte.

Să te ferescă Dumnezeu să nu dai piste înşelător, când vei să târguesci ce-va.

Să te feresci dă înşelător, ca dă cel mai înveninat şarpe.

- 2410** Frică să-ţi fie să nu te înşale; dar dă te vei înşelă, fără nici o frică să-ţi arăţi greşala ta.

Cei lacomi la avere muncesc să înşale şi pe însuşi Domnul. Cei mai mulţi se înşală după a lor plăcere, ce aū la ore-ce.

Cei mai tineri pururea mai lesne se înşală.

Ce cu greu se pare, când omul se înşală însuşi el dă sine.

- 2415** Cel fără delicateţe, cam anevoe se înşală.

Cel ce înşală se înţelege cam isteţ, dar fără nici o cinste.

Cel ce lesne se înşală, copil la minte, fără greşală.

Cel ce pe alţii nu scie să înşale, acela mai lesne dă alţii se înşală.

Cel ce socotesce că nici cum se înşală, acela decât toţi mai înşelat se vede,

- 2420** Cine pe altul caută să înșale, el mai întâiu să înșală.  
D'ar cunósce omul ce lesne se înșală, anevoe ar crede.  
Cel d'întâi înșelător mușerea s'a arêtat, când pe Adam l'a înșelat.  
Deșertăciunile mai mult pe ómenî ăi înșală. Cam mai dèparte dè ele.  
Și cel mai înțelept, și cel mai învățat, și cel mai iscusit, lesne se înșală dè lingușitorî, dè pișpăitorî și dè veri-gași. Dèparte dè ăi cât vei putea.

### Pentru Vai și Văitat

Veđi *Ah*!

### Pentru Vatră

- 2425** Mai bine la vatra ta cu pipa în gură, decât la palat îm-părătesc cu talerul în mână.

### Pentru Veacuri

Tóte veacurile se înțeleag ca đioa dè ierî.

### Pentru Verese

Să nu te bucurî, când marfa țe-o dă în verese, că astă-đi cu verese, mâine cu verese, te pomenescî în lipsă dè orî-ce.

### Pentru Verigașe

Verigașă cu verigașă dè mórte se pizmuesc, când vede la cea-l-altă tinere mai multe.  
Mușerea dacă 'mbêtrânesce și nimenî o mai privesce, la verigă gândesce.

### Pentru Veselie

- 2430** Omul firesce cere veselie, că veselia hrana vieții. Să-î slo-bođi vremea veseliei.  
Veselie fără mușere lângă tine, mórta se 'nțelege.

---

<sup>1)</sup> Veđi No. 3931.

Vesel să grăesci cu orî-cine întîlnesci, ca să dobîndesci dragoste dă la toţi.

Vesel să te-arăţi la cel ce te zavistesce şi te pizmuesce, c'a ta bucurie ş'a ta veselie întristare dă mórte la cel zavistnic aduce.

Vesel să te-arăţi şi când pătimeşti, ca nimeni să-ţi cunoască rana ce pătimeşti.

**2435** Ca jocuri şi cu cântări să te înveselesc la vreme, că pe pămînt vei fi lungit piste puţină vreme.

Cu toţi dă o potrivă să te înveselesc, ca mai mare veselie să dobîndesci.

Când grăesci cu cel ce-ţi place, atunci sufletul tău se înveselesc.

Mai bine într'un bordei cu jocuri şi veselii, decât în cel mai mare palat cu lăcrămî pe obraz şi din suflet cu suspinuri.

Nici prea vesel, nici prea trist, ci pururea potrivit.

**2440** Tîner cu tîner şi bătrîn cu bătrîn, mai bine se înveselesc. Cel ce nu şcie cum să se învesească, nu şcie nici cum să trăiescă.

Dă vei veselia ta să ţie mai multă vreme, să nu te prea superi dă orî-ce întîmplare.

### Pentru Veste şi Vestitori

Vestea fórte plăcută şi dulce, când scire dulce ne aduce. Vestea cea urită urîciune ne aduce şi când dă la noi se duce.

**2445** Vestea bună dă departe ne înveselesc îndată.

Vestitorul plăcut şi dulce, când veste dulce ne aduce.

Câte făr' dă veste ne vin şi ne coprind, acelea mai grele ni se pare că sînt.

Când veste bun'aduce, cu mare îndrăsnélă întră pe uşă; iar cel dimpotrivă s'ascunde după uşă.

### Pentru Vestiţi

Aceia mai vestiţi, ale căroră dreptăţi nu se uită în yeci Asemenea să te-arăţi.

**2450** Ómenii cei vestiţi, în tot pămîntul dă faţă şi după mórtea lor.

Ómenii vestiţi se găsesc nu numai în bunătăţi ci şi în rēutăţi, că numele sbórá într'o parte şi într'alta, fie bun, fie rēu.

Mulți din cei vestiți, pentru că nimeni de ei au scris, de nimeni nu se mai pomenesc.

### Pentru Vecini și Vecinătate

Iubesc pe vecinul tău întocma ca sufletul tău.

Vecinul rău s'aude nu pociu spune până unde. Feresce-te d'un asemenea nume.

**2455** Vecinul cel bun la cinste preț n'are, cum și cel rău cinste nici cum are. Alege-ți care-ți place.

Vecinul dimpotrivă și dinții din gură țe-i numără d'a rîndu. Vecinătatea bună ridică prețul casei.

Vecin bun ai nemerit, mare bine-ai dobândit. Nu fugi de el.

Vecin la vecin rîvnesce, când el vede că sporesce, că pururea se socotesce, cum să dobîndescă ore-ce de la vecin său cum cu totul să-l înghiță.

**2460** Cu vecinul tău, pururea în pace, fie cât de mic.

Când vei să cumperi pămînt sau casă, cercetază mai întâiu de are vecini buni.

Când vecinii te iubesc, vrăjmașii nu isbutesc. Silesce-te să dobîndesci dragoste de la vecini, ca nici o grijă de vrăjmași să aibi.

Nu lăsa pe vecin când el veți în necazuri, că necazul ca pecinginea pe la toți se întinde.

Pe vecini când ocrotesci, frică de vrăjmași nici cum dobîndesci. Ține-te d'acésta.

**2465** Pe vecinul tău ajută-l la păsul său, ca să-l aibă de ajutor și tu la păsul tău.

Pe vecinul tău nici cum să-l grăesci de reu, că mult te vei rușina când în ochi-ți el vei vedea.

Pe vecinul tău pururea să-l ocrotesci, ca mai mare putere să dobîndesci.

Pe vecin să-l socotesci ca o rudă de aproape, c'acela la nevoie dăscuț alérgă și dăscins.

Pămîntul celui vecin feresce-te să nu-l calcă, ca pururea în pace cu el să petreci.

**2470** Cea mai mare plăcere a vecinătății, a petrece împreună și într'o unire.

Cel ce nu-și vede pe vecinul său se uită cu ochi streini. Cine vecin are pe însuși vrăjmașul lui nu-i mai trebuie lui alt mai mare rău. Fugi d'un asemenea vecin.

Cine calcă pe vecin, pururea în gâlcévă.

## Pentru Vedere

Orî-ce rar se vede, mai dulce ni se pare. <sup>1)</sup>

- 2475** Unul piste tot nici cum pôte vedea.  
 Vederea pururea e săracă, cu vederea te ușurezi. Alege care-ți place.  
 Vederea d'întăi rău te spăimânteză, cea d' a dooa ești dă îndrăsnelă, iar la cea din urmă te dădai cu orî-ce hîară.  
 Cu greu să spună ore-cine câte vede la orî-cine. Feresce-te d'acésta.  
 Cu cât mai rar ești vădut, cu atât mai mult ești plăcut, c'adese vedere cam plecate ne aduce.
- 2480** Câte cu ochii vești se înțeleg a fi cu mult mai adăvurate, decât câte cu urechile auști. Alege care-ți place.  
 Mai bună vederea decât audirea, însă și una și alta d' multe-orî te înșală.  
 Mai bine vede un ochi al stăpânului, decât patru ale slugii.  
 Nici Argos, cel cu o sută d' ochi, pôte tôte să le vadă, câte o muîere urmază.  
 Nici o vedere mai dulce decât când vești p' muîere cu copilul în brațe.
- 2485** Nu cele d' departe, ci cele d' aproape mai întăi să le vești bine.  
 Pururea să te silești să vești, nu numai cele trecute ci și cele din urmă, ca să nu te căesci în urmă.  
 Tôte să le vești, tôte să le audști, dar nici cum să le doresci, c'îndată te smintesci.  
 Fieș-care numai ale altora le vede înainte, dar ale sale pururea înapoi. Tu împotrivă să urmez.
- 2490** Fugă d' vedere dulce, că 'n prăpastie te duce.  
 Cea mai urită la ochii tăi, cu mult mai plăcută la ochii mei; că ochii v'ed numai ceea ce lor le place, ca și urechile aud numai unde dau ascultare.  
 Cea mai frumoasă vedere, obrazul cel frumos.  
 Cele ce d' vedere se pot depărta, cu audirea mintea tôte le pot păstră.  
 Cel p' brânci numai la pămînt se uita, și cel p' spate numai în cer vede, iar cel în picere pătrunde tótă vederea.  
 Cel ce vede cu ochii altuia, după ochii aceluia se ieă; d'aceea și mai lesne greșasce.
- 2495** Din tôte câte vești și cu urechile audști, ca albina să alegi ceea ce e mai bun, ca și tu mîere ca și ea în minte-ți să roesci.

<sup>1)</sup> Vești No. 9636 & 9637.

## Pentru Viêtă și Viețuire.

Om bun și dă cinste nu te poți arăta cu pășirea treptelor,  
ci cu cinstita viețuire. Dă ea să te ții.

Or vieța ca un vis său că omul pururea visază.

Umbră vieța omului pe pământ să înțelege, că ca o umbră  
se vede și piere.

Un tac și numai, al ceasornicului, vieța țe-o scurtéză, fără  
a pricepe.

**2500** Urită vieța cu tovarăș rău în casă. Dăparte d'un asemenea  
tovarăș.

Ingrijirea sănătății, înfrînarea poftelor și stăpânirea patimilor,  
dieta vieții. D'acéstă diete să te ții.

În jug când vei cădea, atunci vei cunósce sórta vieții tale.

Împreună viețuirea se sprijinesce dă toți, cu cea de o po-  
trivă dragoste către toți. D'acéstă să te ții.

Între vieță și între mórte, scurt drum ni s'arată fórte.

**2505** Vieța omului o corcofélă dă dulcétă, plină dă amărăciuni.  
Vieța e dulce și când necazuri ne-aduce, că nădejdea biru-  
esce ori-ce necaz.

Vieța omului, comedie întregă: unul jócă ș'altul cântă,  
unul ride ș'altul plânge cu amar.

Vieța omului luptă ne-conținută.

Vieța omului, ne-prețuită și de pietre scumpe cu mult  
mai cinstită, că cu tótă lumea nu se póte schimbă.

**2510** Vieța omului pururea încunjurată dă cele mai mari pri-  
mejdii, fie și cea mai norocită.

Vieța omului sus se ridică, dar și îndată rău dă sus pică,  
că până a nu o pricepe o veđi că stă dă a începe.

Vieța omului se înțelege o preumblare scurtă.

Vieța omului din fire zace în ticăloșie și plină dă grijă.

Vieța omului legile o înfățișéză.

**2515** Vieța omului, trecétóre, dar pomenirea ce va lăsă, în veci  
ne-murítóre. D'acéstă să te îngrijesci.

Vieța îndelungată multe nenorociri încercă, dar și dulce  
ni se pare.

Vieța, zestrea cea mai scumpă, cea mai sfântă, cea mai  
cinstită, cea mai plăcută, ce te-a înzestrat Domnul.

Vieța, ca apa ce curge; pe tot minutul, în apă nooă te  
scalđi. Păzesce-te să nu dai piste vră-o bolbócă, că în-  
dată te cufundă.

Vieța cât dă lungă nici un minut se socotesce pe lângă  
lumea cea lungă.

**2520** Vieța liniștită, fericirea cea mai mare; d'aceea cu mult  
mai dorită decât avuție îndoită.

Vieța lungă, grea ca plumbul, dar și dorită piste fire.



- Viéta lungă la cel sărac, scurtă se pare la cel bogat.  
 Viéta lungă multe ne învață, dar și necazuri multe ne pune de față.
- Viéta lungă, ne-cazuri și chinuri, dar toate trecătoare. D'aceea nu prea te supăra, că 'ndată te dai cu ele.
- 2525** Viéta molatecă, răsfățată, dăsmădată și dăsfărnată, întrăgă boleșniță și ticăloșie. Dăparte d'o asemenea viéta.  
 Viéta nu e 'n mâna omului, ci în mâna Domnului.  
 Viéta păstorăscă, cu mult mai presus decât cea împărătescă și cu mult mai fericită, că de multe necazuri e ferită.  
 Viéta plină de greotăți se 'nțelege, că din ceasul ce te nasci până ce te proslăvesci, din necazuri nu conțenești.  
 Viéta risipitorului pe tot ceasul scade. Feresce-te să n'o pați.
- 2530** Viéta să nu țe-o vatămă cu griji multe și streine, ca d'ale tale să poți îngriji tu mai bine.  
 Viéta fără dragoste, mărta se socotesce.  
 Viéta cea mai urâtă și la Domnul neplăcută a celui fără soție, ce singur va să fie. Dăparte d'o asemenea viéta.  
 Viéta cea mai fericită a trăi liniștit și a muri cinstit. Acesta să vinzi.  
 Viéta cea mai bună la casnici se 'nțelege, când unul de altul nici cum se mai supără.
- 2535** Viéta cea mai bună, cea fără nici o grijă, cea fără nici un necaz, cea fără nici o mâhnire, până când te 'nveșești în pânțelele mamei tale.  
 Viéta ce de viéta trebuință are, nu se 'nțelege viéta.  
 Viéta bună nici cum s'o superi, iar cea rea să te silești a o depărta.  
 Viéta dacă e scumpă, trebuie să-ți fie milă de ori-ce ființă, că o viéta la toate este.
- Viéta ți se lungesce când sufletul se 'nveșește.
- 2540** Viéta ți se scurteză, când sufletul se 'ntristeză.  
 Viéta liniștită, cea cu soție cinstită.  
 Viéta ne-căsătorită, la bătrânețe cea mai urâtă.  
 Viéta ne-ticnită, scurtare de viéta.  
 Viéta soțială fără bună leguire nici cum se întocmesce.
- 2545** Viéta se socotesce, când vesel omul trăiesce.  
 Viéta se socotesce, ce cu munca se dobândește.  
 Viéta ticnită, a celui slobod de stăpân.  
 Viéta fericită, a celui ce nu se supără de nici o întâmplare, ce se socotesce el mai mare dar.
- Viéta fără necazuri la moleciune te duce.
- 2550** Viéta fără griji, viéta de dobitoc. Veți să nu dobândesci nume de dobitoc.  
 Viéta fără muncă la reuțăți te-aruncă. Veți să nu o pați.

- Viéță fără 'ntristare dē veî tu să petreci, cele ce-ți vin  
să le ieî ca cele ce aû trecut și la uîtare să le puî.  
Viéță frățescă, cea mai sfântă viéță. Dē ea să te țiî.  
Viéță fără soîietate, o singură pustietate.
- 2555** Viéță bună, când ai pâine în gură.  
Ca un bun corăbier ale viețiî valuri dē vînt să le feresci.  
Cu cât mai bătrân omul, cū-atât viéța mai dulce i sē pare,  
când s'apropie să-î piară.  
Cu cât te-apropiî dē mórte, cū-atât și viéța mai dulce fórte.  
Cu cât dē dulce viéța cu muîere bună, cu-atât dē amară  
cu muîere nebună.
- 2560** Ca să-ți ocrotéscă altul viéța ta, cinstea ta, averea ta,  
trebuie și tu asemenea să urmezî pentru acela.  
Cu cei proști împreună dē veî viețuî, asemenea și tu ca  
ei veî ieî, iar cu cei dē cinste cu mult mai dē cinste.  
Cu cei dē o potrivă ție pururea să viețuesci, că cu cei  
mai mari necazuri mai mari pururea dobândesci.  
Când ăici «*Când o să vie vara?*» te rogi să ți sē scur-  
teze viéța.  
Când muîerea mută și bărbatul surd, viéța cea mai bună  
între amîndoi <sup>1)</sup>.
- 2565** Când te depărtezi de ori-ce grijă dulce lumii, atunci petreci  
viéța mai fericită.  
Cât va Domnul, atât trăesce omul.  
Cât dē fericită și bună viéță socotesci că ai, dar plină sē  
vêde dē Ah! și dē Vai!  
Cât departe buzele corăbiei dē apă, atât și viéța celor din  
corăbie de al lor sfîrșit.  
Cât dē dulce viéța în vîrsta ce n'o cunoșce omul!  
La nimeni nu veî putea viéța a află plăcută dup'a lui stare  
și fără întristare.
- 2570** La răsboiû viéța nici o cinste are, că mórtea înainte ca  
o călăuză merge.  
La cei în norociri, viéța cât dē mare scurtă li sē pare;  
iar la cei în ticăloșii, o nópte și numai lungă li sē pare.  
Lungă viéță împreună aduce îndurare și milă bună.  
Lungimea viețiî, cea mai mare a omului pedépsă, dar pe-  
dépsă dulce.  
Mai grea viéță, dē cât din casă 'n casă și cu talerul în  
mână, alta nu póte fi.
- 2575** Mai bine viéță bună în sărăcie, dē cât gîr-mîr în bogăție.  
Mai bine mîncare próstă și slobod la viéță, decât mân-  
care împărătéscă și cu lanțul dē gât.

---

<sup>1)</sup> Veđi No. 3957.

Maî bine mórte cinstită, decât vieţă ne-cinstită.

Mică şi scurtă vieţă la om, dar la toţi plăcută ş'în cele mai mari necazuri.

Mulţi eşî pierd vieţă pentru a lor bogăţie şi a lor voi-nicie.

**2580** Nimeni nu póte rîdica vieţă omului decât cel ce i-a dat'o. Nicî o vieţuire în lume fără mahnire.

Nicî o vieţuire fără ocârmuire şi fără legiuire nicî cum póte stă.

Nu căuta numai la mâncare şi la bere ca să dai vieţii tale mai mare putere, ci cum mai bine să-î dai ş'o purtare cinstită.

Numai la sfîrşitul vieţii cunóscem dulcéta ei, când în zadar o 'nţelegem.

**2585** Nu precum din vechime bătrânii noştri au vieţuit, ci precum mai bine să trăim se cuvine.

Nu după cum vrem, ci după cum putem vieţă să ne-o petrecem, ca să nu ne poticnim.

Pē la sfîrşitul vieţii omul mai mult să se înveseléscă decât să se întristeze, că scapă de chinuri şi de necazuri.

Până sórele apune, vieţă ta jos se pune.

Până ce te vei sfîrşi cu cei buni şi înţelepţi pururea să te răsfeţi, dacă vei fără prihană vieţă 'n lume să petreci.

**2590** Silesce-te să dobândesci vieţă dulce şi plăcută, din cuget bun născută, că vieţă dulce cinste ne aduce.

Să nu îndrăsnesci a rîdica vieţă altuia, că nu poţi a i-o mai dà.

Să nu-ţi petreci vieţă tot în gătelî şi podóbe, că te-arēţi ca o brezaie; nicî tot în mîncări, că te-arēţi ca un lup; nicî tot în bēturî, că scoţi din gură borîturî; nicî tot în dēsfrînări, că te-arēţi ca un porc, ce se tăvălesce 'n tină; nicî tot în plăcere, că te scurge pân' la óse; ci să-ţi petreci vieţă ca un muritor, aşteptând ceasul pē tot ceasul, iar la muncă să te silescî ca un ne-muritor, ca să dobândesci vieţă mai îndelungată.

Să-ţi petreci vieţă astădî, ca când ai muri mâine ş'atunci nicî un rău vei face în lume.

Scurtarea vieţii nóstre nicî dē plăceri ne îndestuléză, nicî dē necazuri ne uşuréză.

**2595** Spune-mî cau cine 'mpreună vieţuescî, să-ţi ghicesc ce fel dē om eşî <sup>1)</sup>.

Ticălósă vieţă cea fără soţie, că la orî-ce necaz n'are cine să te mângâie.

<sup>1)</sup> Veđi No. 6300.

Tót'a omului viéță (qis'aú óre-cine) în necazurî cufundată, că la orî-ce adunare, sfadă mare dē mirare; în casa ta, pururea grija cea mai mare; la câmp dē te vei duce, muncă mare ță aduce; pē cea mai mică mare, cea mai mare turburare; în streinătate, întristare cât se póte; dē ță însurat grijile te-aú cufundat; dē ță fără soție, trăesci ca în pustie; copii de-ai dobândit, mai mari griji te-aú coprins; viéță fără copii, ca un om fără ochi; nebune sînt tinerețele, urite sînt bătrânețele, nici o plăcere la nici una găsești. Una din dooē tu trebuie să alegi:

Orî lumea nici cum s'o veđi orî să te duci cum o veđi.

Impotrivă la răspuns, fără greșală la răspuns.

- 2600** Tót'a omului viéță, plină dē dulcēța, că orî-ce adunare cinste și veselie ne-aduce mare; în casa ta, pururea odihna cea mai mare; la câmp dē te vei duce, rod mare munca ta ță aduce c'o vedere dulce; cea mai mică mare, dobânda ță aduce mare; în streinătate, dēsătare cât se póte; dē ță însurat, dulcēța te-a îndestulat, dē ță fără soție, viéță trăesci mai vie; copii d'ai dobândit, dragostea lor te-a 'nveselit; viéță fără copii, fără nici o grijă; tinerețele plăcute, bătrânețele cinstite; tóte la vremea lor ță aú plăcerea lor. Nimic alt să mai alegi. că cu greșală alegi.

Tóte la noi în viéță alunecă ca pē ghēță.

Tótă viéța omului, cât dē mult vei trăi, un minut se socotesc, și acest minut în rēsboiū neconținut dē patimī și dē necazurî, sufletesci și trupesci.

Tótă viéța omului dē plâns și de rîs se 'nțelege. D'aceea la sfîrșit nimic dē ea se 'nțelege.

Tótă viéța omului dē 'ndreptare trebuință are.

- 2605** Tótă viéța omului, o luptă dē necazurî; astăđi un necaz, mîne altul și cel-lalt mai pē urmă, unul după altul vine, când unul mai nainte, când altul mai în urmă.

Tot omul are drept dē a-și apēra viéța împotriva celui ce va să i-o ridice.

Trupul sănătos să țe-l păzesci, mintea ne-smintită în întregimea ei, și inima fără nici o patimă, viéța cea mai fericită.

Feresce-te d'a cugeta împotriva vieții, c'amară vedere la mort să te uști.

Fericită viéță are cel fără nici o întristare.

- 2610** Furtunile vieții și după cea mai mică luptă lasă semne ne-vindecate.

Fugi dē cele ce osîndă ție ță aduce, dacă vei să petreci viéță ticnită.

- Fără mișcare din loc, vieța omului ca o uimire se 'nțelege.  
 Cea mai bună vieță, dragostea la om i-aduce.  
 Cea mai bună viețuire se 'nțelege după fire, când tot  
 omul are de o potrivă cinste, d'o potrivă stare.
- 2615** Cea mai dulce vieță, când ai pe soție în brațe.  
 Cea de o potrivă între ómenī viețuire aduce și o dragoste  
 întru tóte împreunăță.  
 Ceasornicul ăți arată trecerea vieții tale; un tac al lui ăți  
 scurtéază vieța pe ne-simțite.  
 Cei mai mari și vestiți trebuință au de vieță strălucită și  
 în tótă lumea vestită, iar nu de îndelungată.  
 Ce grea se pare cu adăverat vieța la om, când zace  
 în pat!
- 2620** Cel ce odată a purces din limanul vieții, «*Rēmâi, rēmâi  
 sǎnǎtos!*» în veci, în veci ne ăice.  
 Cel ce d'a lui vieță nici cum ăi pasă, cum o să-ī pese d'a  
 ta vieță?  
 Ce scurtare de vieță la părinți aduce, când ved că copilul  
 din brațul lor se duce!  
 Ce-ți folosesce averea frate, când vieța slabă fórte?  
 Cine va să petrecă vieță mai îndelungată, să dórmă mai  
 puțin, că câtă vreme dormim, de morți ne socotim.
- 2625** Cine vieța lui pentru obște și-o chinuesce, cea mai mare  
 cinste de la obște dobândesce.  
 Cine nu póte suferi vieța cea amărită, la răbdare să se  
 plece și îndată găsesce mângăiere.  
 Cine vieța mai liniștită va să petrecă, să se depărteze de  
 orī-ce plăcere și de orī-ce întristare.  
 Cine nu se turbură de orī-ce, și în norocire și în ne-noro-  
 rocire, tot aceea plăcere în vieță găsesce.  
 Cine de a sa vieță nici cum îngrijasce, de a se numi om  
 fórte mult tīnjasce.
- 2630** Cine-și păzesce vieța mult piste măsură, pururea bolesce,  
 că dieta mare, scurtare de vieță.  
 Buna viețuire se 'nțelege după fire cea mai bună fericire.  
 Ferice de cine a dobândit'o!  
 Din calea cea dréptă a vieței tale nici cum să te abați,  
 ca nu cum-va să te rătăcesci și 'n prăpăstii să te po-  
 ticnesci.  
 Dintr'o ăi într'alta pururea trecând, ce am fost ierī astăđi  
 nu mai sūntem; așa dar din ăi în ăi începem a trăi,  
 diminéța tineri, séra bētrāni; o ăi și numai se 'nțelege  
 vieța la om.  
 Dooă căi ale vieții se 'nțeleg în lume: una fórte nodorósă,  
 ce cu mari nevoințe te duce la fericire, ș'alta fórte-alu-  
 necósă, ce cu mare înlesnire te duci l'a ta peire; din

dooă acum alege, cea mai bună după lege, ce nu pôte te duce la nici o căință.

**2635** Dureri și necazuri vieța pe lume.

Dă este vieță zădarnică pe lume, vieța celui bolnav să 'nțelege a fi.

Dăosebesce nopțile, ce să asemănă întocmai cu mórtea; dăosebesce copilăria, ce nu simte nici o plăcere; dăosebesce bătrânețile, ce-și pierd orî-ce putere; dăosebesce necazurile, ce pe tot ceasul și minutul, unul după altul, ăți scurtéază vieța; apoi socotesce ce vreme ăți mai rămâne s'o numesci vieță.

Décât vieță amărită, mai bine mórte ticnită.

Dăparte dă cei cu urită viețuire; că vieța ți-o mănjesce și curînd ți-o și topesc.

**2640** Dăspărțirea cu greū, dar și vieța rea cu mult mai grea; alege care-ți place.

Dă cea mai subțire ață, ca firul dă păiangine, vieța stă spînzurată, ce o muscă cât dă mică îndată o pișcă.

Dă-ți iubesci vieța ta, fapte dă vină nu urmă.

Dă-ți vei petrece vieța cu cei ne-omeniți, rușinat vei fi între cei omeniți.

Dragostea, credința și slobozenia, cele mai trebuinciose la om spre bună viețuire.

### Pentru Viie.

**2645** Viia cere sapă adîncă și désă ca să ne dea nooă leac dă vieță.

La culesul viilor, ca la răsboiū, să te pripesci.

### Pentru Viețuire.

*Veđi Vieță.*

### Pentru Viitóre.

*Veđi Urmă.*

### Pentru Visite.

Visita cu mâna gólă te dă dă ocară; mai bine cu mâna plină, ca să dobândesci cinste în loc dă ocară.

Visita la cel ce pătîmesce cere ajutorință spre tămăduire: dă ești dăstoinic, nu te depărtă dă ea.

Dă cel ce-ți face visite cam des, nici nasul poți să țe-l ștergi.

**2650** Visite când faci, fă-le pentru dragoste, iar nu pentru iscodă.

**Pentru Vicleni, Viclenii, Vicleșiug și Fățarnici,  
Fățarnicii și Prefăcuți.**

Atunci fățarnicul crapă de necaz, când te faci că te-ai prins în cursa ce ți-a intins fără a te vătămă.

Omului viclén ochii ăi jócă în cap; după acésta să-l cunoscî.  
Omul viclén nici cum cunósce prieteșiug curat; dêparte de el.

Omul viclén pē prietini îndată ăi dêsparte.

**2655** Omul viclén și când dórme la 'nșělăciuni gândesce.

În sufletul tēu viclenie să te păzescî să nu-ți vie, nici să vînezî pē cine-va ca Iuda nici cum-va!

Intrégă fățarnicie când lauđi pē unul dêfăimând pē altul.  
Între heare, ursul, tigrlu, leul și iena, cele mai rele și mai grozave la cruđime; iar între ómeni fățarnicul viclén întrece și pē cele între heare.

Venin dê aspidă subt buzele celui fățarnic.

**2660** Vicleñul anevoe dobândește vînatul ce vîneză fără vătămăre.

Vicleñul orî-ce face îndată le preface, dê n'ai încotro face.

Vicleñul un dar are, să schimbe adevêrul în minciună și minciuna în adevêr; feresce-te d'un asemenea dar.

Vicleñul într'un minut rēstórnă carul cu curul în sus.

Vicleñul vrênd ca mai mult să dobândescă, cu vicleña lui minte pîrde și ceea ce are.

**2665** Vicleñul cu vorbe dulci îndată înșală pē cei dê minte scurți.

Vicleñul cu graiul sē pare că te apêră, iar cu semne dê dêparte în grópă te aruncă.

Vicleñul, când cel rău vede că sē pedepsesce, multă minte dobândește.

Vicleñul la orî-ce multe mijlócē găsește spre înșelăciune.

Vicleñul la judecată legea o dêsfăce, o preface și cum va o întórce; feresce-te să nu cađi în mânilor lui.

**2670** Vicleñul piste puțință un cuvînt drept să-ți grăiescă.

Vicleñul pururea curse întinde, însă întăi el dê în cursa ce întinde.

Vicleñul mult sē socotesce, dar pururea rău gândește.

Vicleñul firesce cu minte ascunsă trăiesce și cu 'nșělăciuni sē hrănesce.

Vicleñul ce rău gândește, dê grija lui sē topesce.

**2675** Vicleñul și fățarnicul altele pîn'ascuns gândește, ș'altele dê față ăți grăiesce; veđi să nu te înșale.

Vicleñul și fățarnicul întrece pē Iuda ca sărutarea când

te vinde și dă aprópe te mângâie; că p'în ascuns te sapă; departe d'o asemenea sărutare.

Violenii și fățarnicii, nici să le iubesci, nici să le urmezi, nici să te asemeni lor; că urit nume dobândesci.

Ca violenția și ca fățarnicia, nimic alt mai rău ții schimbă firea.

Cu cât mai mult te depărtezi de fățarnicie, cu atât mai mult te apropii de Dumneșeire.

**2680** Cu cât mai dulci și mai plăcute cuvintele celui violen, cu atât mai mult de ele să te feresci.

Cu mult mai anevoie a scăpa óre-cine de cumplita fățarnicie decât de mórte; d'aceea la mórte cu îndrăsnélă, iar la fățarnicie cu mare sfilă.

Cu mâinile la piept, cu ochii plecați în jos și cu gândul a lua ceva din punga ta, fățarnicul cel smerit.

Cursa omului violen, mai rea și de cât cea de heare.

Când veți pe fățarnic că ți-arată milă, el atunci te-a otrăvit.

**2685** Când cunoscî violenția a omului fățarnic, atunci și uscat de caintă del vei vedea, nici cum creșmînt să-i dai, că s'aséménă ca vulpea, când mórta se făcea.

La cea mai dăștéptă, violenția încuibată; feresce-te de ea. Meseria celui violen comóra réutăților, iar a celui fățarnic, grópa ne-vinovaților; fugi d'amîndoué ca de cîumă.

Mii și sute de mușcături de țințari și de tăuni cu mult mai bine țe-aduce decât de fățarnic o sărutare dulce.

Mult mult să te feresci de om fățarnic și violen, c'aci te mângâie, aci te sgărie; aci te înalță, aci te trântesce; aci te îmbrățișeă până ții ies ochii din cap și tot nu se lasă, ci grópa pe d'în dos țe-o sapă, până ce în ea te'ngropă.

**2690** Nici cum și nici odată s'a pomenit cel fățarnic să grăiěscă la óri-cine spre al aceluia folos.

Nu vė luați după cei ce cu vorbe dulci vi se pare că vė mângâie; că cu vorba dulce fățarnicia la prăpastie te duce.

Nu te încrede celui violen, că ca șarpele ține otrava ascunsă în vîrful limbii sale.

Pișpăitorul cu piș-piș și lingușitorul cu lingi-lingi, grópa ție țe-o sapă; iar fățarnicul cel mai cumplit, că c'o sărutare dulce la grópă te duce.

Păzesce-te de fățarnic ca de șarpele cel ascuns subț cea mai frumósă verděță.

**2695** Păzesce-te de cel violen, c'odată vei cădeă în cursa lui cea rea și nu vei mai scăpa.

Pė fățarnic el cunoscî tocma după ce te mușcă, că când te sărută ți se pare că te linge.



- Să nu te arăzi dă fățarnic, că nume dă Iuda dobândesci.  
Feriți-vă dă cei fățarnici, ca dă nisce lupi și lei îmbrăcați  
în piei dă miei.
- Fiere găsești pururea în cel mai dulce pahar ce fățarnicul  
ești dă; vezi să nu o pați.
- 2700** Fugi dă cel fățarnic și când ești grăiesce mai dulce; c'a  
fățarnicului vorbă dulce la vinzare te duce.  
Fugi dă darul celui viclean, că înzecit țe-l ieă.  
Fățarnicul aci laudă, aci defăimă și pe cel ce-l ține în  
palmă.  
Fățarnicul une-orî face și el câte un bine, pentru ochii  
omenilor, ca să arate că nu este el pricina răutăților.  
Fățarnicul în adevăr dulce te sărută, dar unde te sărută  
multă vreme te ustură.
- 2705** Fățarnicul vede și să face că nu vede, aude și dăce că  
n'a audit, grăiesce și dăce c'a uitat, ca mai multe să  
afle.  
Fățarnicul, vierme puturos, ce te vatămă pân la os.  
Fățarnicul vinde pe însuși tatăl său cu schimbarea feței lui.  
Fățarnicul smerit s'arată, dar smerenia lui plină de venin.  
Fățarnicul ca câinele cel turbat, ce dulce te linge, dar  
rău te smreduiesce.
- 2710** Fățarnicul ca țînțarul, ce te pupă cu cântare, dar ești lasă  
rană mare.  
Fățarnicul cu orî-cine se schimbă în fețe, după plăcerea  
aceluia cu care el grăiesce.  
Fățarnicul c'o lingușire dă vorbe dulci ești fură gândul tău.  
Fățarnicul cu multe fețe, d'aceea nu-l poți cunoște.  
Fățarnicul cu sărutarea cea mai dulce, tocma ca Iuda la  
osindă te duce.
- 2715** Fățarnicul cu diavolul tot o meserie au amîndoi împreună  
d'aceea la născociri amîndoi se împreună.  
Fățarnicul cu dooă limbi; cu una te rănesce și cu alta te  
linge.  
Fățarnicul cu dooă fețe; cu una te vede și cu alta ochii  
țe-i astupă.  
Fățarnicul când ești zimbesce, grópa începe a țe-o săpă,  
și când ești rîde, grópa țe-a săvirșit'o; iar când ești dă  
mâna și te 'mbrățișeză, în grópă te aședă.  
Fățarnicul, când în palme ești plesnesce, atunci în cap te  
plesnesce.
- 2720** Fățarnicul, când e să te cufunde, atunci ești arată cea mai  
mare dragoste.  
Fățarnicul, când te sfătuiesce, l'al tău stîrșit gîndesce.  
Fățarnicul la față se schimbă ca luna pe totă ziua; să te  
ferescă Dumnezeu când fața lui e plină.

- Fățarnicul într'un minut înșală și pe cel mai sfânt.  
 Fățarnicul mai rău vatămă cu graiul decât cu cuțitul.
- 2725** Fățarnicul pururea în lume s'a arătat la mâini curat, la minte viclén și la suflet spurcat.  
 Fățarnicul multă milă arată către tine, până ce pune ghia-rele pe tine.  
 Fățarnicul pururea țe-arată dragostea cea mai mare, până ce se pune pe tine călare.  
 Fățarnicul până te înșală, p'amîndooe obrazele dulce-dulce te sărută.  
 Fățarnicul plînge cu șuróe de lăcrămîi, iar de sânge nici cum se satură.
- 2730** Fățarnicul se miră de ceea ce bine scie, ca să arate că nimic nu scie.  
 Fățarnicul se face că nimic pentru el voiesce, în vreme ce tóte pentru el, le privesce.  
 Fățarnicul un taler cu dooe fețe, când p'o parte, când pe alta s'arată pecum voiesce, și nimeni fața-î nemeresce.  
 Fățarnicul te mîngăie cu cea mai mare dulcétă până te înșală și în urmă se sparge de ris de înșelăciunea ta.  
 Fățarnicul fără armă te lovesce, te rănescu cu mult mai rău decât vrăjmașul cel cu armă.
- 2735** Fățarnicul, d'ar putea, și pe tatăl său l'ar prădă.  
 Fățarnicul la orî-ce mórte cu fața în jos se pune și cu mâinile la urechi, ca să arate că de milă nici aude, nici nu vede.  
 Fățarnicul bine se 'nchipuiesce cu gură de miel și cu inimă de lup.  
 Fățarnicul și viclénul gură plină de dulcétă și inimă de otravă.  
 Fă-ți crucea și fugi curînd, când fățarnic întîlnesci și la viclén nemeresci, că ne-curați sînt.
- 2740** Fățarnicia aluatul ne-legîuirilor și capul rătăților.  
 Fățarnicia când ții zimbesce, în mormînt te trântesce.  
 Fățarnicia nasce cele mai mari vrăjbi între cei mai de aprópe.  
 Fățarnicia, prefăcută plecăciune cu smerenie spre supărare, că ascuns păstrează mânia și pizma către orî-cine; feresce-te d'asemene patimă.  
 Fățarnicia s'arată cu faceri de bine, care îndată te dera-pănă.
- 2745** Ce anevoie a cunósce gîndul omului viclén.  
 Cele ce nu se pot cu puterea săvirși, vicleșugul cu-a lui meserie, lesne le săvirșasce.  
 Cel viclén cu 'nșelăciuni, cel fățarnic cu prefaceri și cel cumplit cu cruđimea se hrănesce și se 'ngrașă.

- Cel viclén te isbesce furiş pe din 'apoî, când tu îl aştepţi pe dinainte.
- Cel viclén şi prefăcut, unde va şi cum va, te trage de nas; veđi să nu-ţi pierđi nasul.
- 2750** Cel ce la vorbă viclénă caută numai şi gândeşte, urme de vulpe pândesce.
- Cel ce pururea în vicieniî petrece, acela şi când voiesce unele să le-acopere, la altele se vêdesce.
- Cel ce scie şi se face că nu scie, viclén se înţelege, că cu acêsta voiesce se înşale.
- Cine ca viclénul cu chichiţe umblă, drac împeliţat; fereşte-te d'un asemenea nume.
- Cine de făţarniciî se ţine, dracului i se închină!
- 2755** Dê omul viclén şi dê cel făţarnic, să te feresci mai mult decât dê şarpele cel mai înveninat; că pe şarpe îl veđi când vine să te musce, iar pe cel viclén şi făţarnic nu-l poţi cunosce nicî când, nicî cum te muşcă.
- Dulce se pare sărutarea dê făţarnic, dar te otrăvesce, ca o muşcătură dê şarpe.
- Dêparte dê cel viclén şi dê cel făţarnic, când va să te sărute, că rău te muşcă pe furiş.
- Dê cea mai rea hêră te poţi păzi, vêdêndu-î cruđimea ei, iar dê cel viclén şi făţarnic nicî cum, nevêdêndu-î gândul lui.
- Şi pe cel mai voinic l'a arêtat dê nimic, viclesugul când s'a ivit.
- 2760** Anevoie a tămădui o femeie prefăcută, că una se preface, când alta se rêsfaţă, şi cea dê a treilea, mai rea d'amîndoo.
- Nu când cele ce ai, ci când cele ce n'ai te faci că le ai, atunci te arêţi dê prefăcut.
- Cel prefăcut cu vorba dulci te pişcă şi nu pricepi.
- Cel prefăcut când se 'nchină şurôe dê lăcrămî ei curg pe obraz, numai şi numai ca să înşale pe orîce obraz.
- Cel prefăcut când te 'ntilnesce dragoste ţe-arată mai mult decât el voiesce.
- 2765** Cel prefăcut rîde 'n sine, când înşală pe orîcine.
- Cel prefăcut s'arată cu mare zmerenie la orîce iconă.
- Cel prefăcut se 'nţelege taler cu doo feţe.
- Cel prefăcut şi viclén împarte cu dramul şi strînge cu cântarul.

### Pentru Vin

Apa mintea ţe-o păstrează, iar vinul ţe-o depărtéază; veđi să nu o pierđi.

- 2770** Vinul armă n'are în mână, dar mai rău dă orî-ce armă;  
c'o beătură dulce subt pămînt te duce; veđi să nu o pați.  
Vinul arma dēsfrînării.  
Vinul adormire și uîmire țe-aduce la orî-ce întîmplare.  
Vinul, oglinda minții, în ea să te uiți, când pē beături te puî.  
Vinul orî ce grijă dă la om o dēpărtéză, că-ți ridică orî-  
ce simțire.
- 2775** Vinul în urmă sārăcie ne-aduce; veđi să nu o pați.  
Vinul înveselesce, apa rēcoresce, pāinea te întăresce; alege  
care-ți place.  
Vinul în pahar când fierbe, inima țe-o dēștēptă, veselia ne  
aștēptă; iar după veselie, uîmire cât se pōte.  
Vinul ęți dă drumul la orî-ce bleștēmăție, că 'ndată-ți scōte  
frîul din capul minții tale; ține-ți friul mai tare.  
Vinul ca să curgă la vale șurōe, trebuie să sapî via mai  
adînc.
- 2780** Vinul cu óla când se bea, mintea nu va să mai stea; veđi  
să nu-ți fugă mintea.  
Vinul cu cât mai mult la limbă întēpă, cu atāt mai iute  
mintea ne-o pune 'n țēpă; veđi să nu o pați.  
Vinul cu cât mai dulce, cu atāt a nōstră minte mai de-  
parte ne-o duce; veđi să nu o pați.  
Vinul cu spumă când se varsă, mintea jos ne-o lasă; ține-  
o mai în sus.  
Vinul când se bea c'o mēsură fōrte grea și pē cel cu mare  
mintē ęl lasă ușor dă minte; feresce-te d'o asemenea mē-  
sură.
- 2785** Vinul când se bea cu gura căscată, mintea pē gură iese  
tot atunci îndată; ține-ți gura mai închisă.  
Vinul cārja bētrānețelor.  
Vinul la cel ostenit, pururea-î dă dē odihnit.  
Vinul mintea țe-o rīdică, socotința ęți o strică, simțirea țe-o  
dēpărtéză și la toți ca un idol te înfățișéză <sup>1)</sup>.  
Vinul mult înveselesce, dar și te amētesce și la cele rēle te  
silesce.
- 2790** Vinul mult folositor la cei ce-l béu cu minte, și mult vā-  
tāmātor la cei ce-l béu fără minte; alege care-ți place.  
Vinul ne 'ndémnă la jocuri mai cu sēmă, iar la chiote piste  
sēmă.  
Vinul ne face să rīdem și dă cel mai dē aprōpe ș'in cuș-  
cîug când ęl vedem; dēparte d'un asemenea rīs.  
Vinul nōē ne ajută numai când noi nāvālim asupra unui  
vrājmaș, că orbesce pē noi ne bagă în vāpaia cea de foc.  
Vinul numai pē cel scump ęl arată dē giomert.

<sup>1)</sup> În manuscris se citește: învāțișéză.

- 2795** Vinul piste măsură ne-aduce uricăune, moleșiune, trândăvie, gâlcévă și bóle cumplite; iar cu măsură, sănătate bună. Alege care-ți place.  
Vinul piste măsură dēsătările adese și dēsfrinarea cea mare prea curînd ne-aduce veste nu prea dulce dē vecinica călătorie; mai dēparte d'asemene călătorie.  
Vinul, puterea cât dē mare, îndată o domólă, când sē pune pē ea călare.  
Vinul, putere la om aduce, dar dēparte dē voința lui ēl duce.  
Vinul pē împēratul, cum și pē robul lui, pē cel bogat, cum și pē cel sărac, pē cel cuminte, cum și pē cel fără de minte, d'opotrivă ēi coprinde, că frică dē nimeni are.
- 2800** Vinul pē cel bun lesne l'arată nebun, iar pē cel nebun anevoie bun.  
Vinul te amôrtesce, dragostea te însuflețesce; alege care-ți place.  
Vinul te 'nveselesce, dar în tină te tăvălesce tocma ca p'un porc.  
Vinul fie cât dē slab, mintea țe-o biruesce, când lui te veī supune.  
Vinul fie cât dē dulce, când sē bea piste măsură, amărăciune sufletului tēu țe-aduce.
- 2805** Vinul tāmăduire la cea mai mare mahnire.  
Vinul, fără a 'nvēța, scie bine a cântă.  
Vinul cele acoperite tóte le-arată dēscoverite.  
Vinul ce 'n cap urlă, ēți aduce boritură.  
Vinul bun și pāinea dulce, la ostaș putere aduce.
- 2810** Vinul după masă somn bun ne aduce.  
Vinul și somnul piste măsură d'opotrivă mintea țe-o smințesce în urmă.  
Cu vinul uītăm orī-ce întîmplare, dar îndată ajungem la cea mai próstă stare.  
Când vinul te coprinde, sărăcia sē dēsprinde și din scăpătat te veți împērat.  
La vin vitejia nicī cum să țe o arăți, că mai vitéz dē cât vinul nicī cum tu veī fi.
- 2815** Mare și 'nfricoșată a vinului putere că pē cel mai tare ēl arată dē tot móle, pē cel mai dēștept dē tot adormit, pē cel mai învățat ca p'un porc în tină, și pē cel mai înțelept dē tot fără minte.  
Mintea ce dē la Domnul a dobândit omul, ca cel mai mare dar, cu vinul o întunecă și 'n mormînt o aruncă.  
Nu pociū iubi, nicī pociū urī vinul cel mai dulce, că și bine și rău nooē ne aduce după, cinstea ce mintea nóstră lui ēi aduce.

Nu te bizui în a vinului putere, că numai îndată ca un mort te arată.

Pururea la băuturi să te păzesci cât mai bine, ca tu să bei pe vin iar nu vinu pe tine.

**2820** Păzeste-te cât vei putea cu mare strășnicie să nu te supue a vinului dulcătă, că te dă ca pe gheață.

Rob vinului să te păzesci nici cum să ajungi, că rău te chinuesce.

Sabia îndată pe ne-simțite te sfârșase, iar vinul pe chinuite; alege care-ți place.

Setea cu vinul să nu țe-o stingi, că mai mult o aprinzi, ca varul cu apa.

Să te păzesci cât vei putea ca vinul să nu te bea; ear de te va bea, să te dai afund cât mai curînd.

**2825** Trei daruri are vinul: să placă înveselindu-te, să amețescă îmbătându-te și să călădescă necinstindu-te, iar cel dă a patrula când după trezite nu 'ți mai poți veni în fire; pe cel d'întăiu dă 'l vei priimi cele l'alte îndată te năbușesc, că unul după altul sosese alergând.

Fără vin la masă n'are nici o dulcătă, dar când să bea piste măsură, rău și greu la capul lor le urlă.

Din lin vinul se scurge și în inimă curge, iar mintea afară țe-o scote ca un abur ușor când ferbe tare forte.

### Pentru Vinii, Vinovați, Învinovățire, Ne-vinovați, Ne-vinovăție, Ne-învinovățire.

Anevoe ne-vinovatul să găsească atâta ocrotire cât cel vinovat.

Mai bine să mori decât să osîndesci pe cel ne-vinovat.

**2830** Pe vinovat mai bine să 'l puî la muncă dă cât să 'l osîndesci la mörte; că cu munca și folosesce oare-ce și minte să învață, iar cu osînda la mörte umpli de sânge mâinile gâdilor.

A r'avea nici o patimă asupra ore căruia cea mai mare virtute a omului.

Acela mai vinovat ce dă dooă ori cade tot într'aceea vină; veți să nu o pați.

Însuși acela dă vină cel ce pe norod întru întunec el ține; feresce-te d'acésta.

Întăiu bine să cunoscî vina celui vinovat; apoi să 'l osîndesci.

**2835** Când osîndesci pe ore-cine după vre-o vină, micșoréză 'i osînda după a ta îndurare.

- La câte omul greșasce din ne-sciință vinovat este cel ce a putut să 'l scóță din ne-sciință și n'a vrut să 'l scóță. Lesne a urmă cele de vină, dar anevoe a scăpa de vină. Bagă de sémă la acésta.
- Maî vinovat cel ce îndemnă pe alții la răutăți, că omul lesne se înșală.
- Ne-vinovatul când pătimește pe bună dreptate, de la Domnul s'aștepte dreptate.
- 2840** Ne-vinovăția multă vreme nu stă ascunsă.  
Ne-vinovăția nici odată nu se rușinează, că n'are de ce.  
Ne-vinovăția sănătatea sufletului.  
Ne-vinovăția să țe-o arăți la cei ce te ascultă, iar la cei dimpotrivă mai bine să taci.  
Ne-vinovăția, și în feare fiind pusă, se odihnesce în liniște.
- 2845** Ne-vinovăția, și când mai mult o apasă, ea atunci s'arată cu mult mai luminosă.  
Numai Domnul cunósce nevinovăția omului, d'aceea nu prea 'și găsește dreptatea.  
Pe vinovat să 'l osîndesci ca să nu mai greșescă, iar nu să 'i ei vieța, așa îndată, fără nici o judecată.  
Pe cel ne-vinovat Domnul l'a scăpat și omul l'a cufundat.  
Cei vinovați apărare mai multă găsesc, pentru că fără vină puținii se găsesc.
- 2850** Cel vinovat de ori-ce pururea se sfîșește, că cugetul ăl bate; ear cel fără vină nici o sfielă are.  
Cel cu vină fuge și când nimeni ăl gonesce.  
Toți pentru un ne-vinovat să móră, iar nu d'impotrivă un ne-vinovat pentru toți cei-l-alfi.  
Cel ne-vinovat și la mórte cu îndrăznélă s'arată.  
Cel ne-vinovat, și în chinuri osîndit, pildă să iea de la Socrat, de la Belisarie și de la însuși Christos, și cu ei să se mângâe.
- 2855** Cel ne-vinovat, și la suflet curat, nici de Domnul are frică; că Domnul de drept se socotesce.  
Cel ne-vinovat, și de se osîndesce, nici cum să ne-cinstesce și în veci nu se uită.  
Cel ce póte popri faptele cele rele și nu le popresce, acela mai vinovat; bagă de sémă la acésta.  
Cel ce până a nu 'l întrebă va să se îndrepteze, dă bănuélă de vinovat.  
Cine 'n temniță bagă fără a judecă, acela mai vinovat.

### Pentru Virtute

- 2860** Virtutea încoronéază pe cel ce o cinstesce.

Virtutea, înțelepciunea înțelepciunilor; dă ea să te ții.  
Virtutea cu deprinderea lesne se dobândește; nu te lenevi  
a te deprinde cu ea.

Virtutea la câștig nici odată privesce; c'acest, câștig ș'el  
socotesce, că s'a învrednicit d'a făcut un bine.

Virtutea numai tămăduiescă musturarea cugetului tău.

**2865** Virtutea nu se cumpără, să dai totă împărăția ta, dă cât  
numai cu voința ta.

Virtutea năravul celui înțelept; acest nărav să vinezi.

Virtutea potolesce ori-ce patimă te stăpânesce; dă ea să  
te ții ca să scapi dă ori-ce patimă.

Virtutea pururea visterie dă bunătați.

Virtutea se odihnesce în cugetul cel drept.

**2870** Virtutea se cunoște după inima omului, când se aplecă la  
cele drepte și nu se rușinează dă nici o faptă.

Virtutea se dobândește cu munca, cu strădania, cu chi-  
nurile cele mai grele, ș'apoi te înveselesc dă ea.

Virtutea să 'ți fie ție temeiul cugetului tău la ori-ce ur-  
mare gândesci, și nici odată vei greși.

Virtutea cinstește și în viață și după moarte, că nemuritoare  
este; dă ea se te ții.

Virtutea dragoste frățescă către toți dă obște cere.

**2875** Virtutea se înțelege înfrinarea postelor, depărtarea pati-  
milor și cugetarea spre fapte bune; d'acestea să te ții.  
Numai virtutea afară din hulă, că nici cum se smreduesc.  
Răsplătirea virtuței cu totul ne-prețuită; d'aceea și legile  
nu o pot legui.

Totă se schimbă și se prefac, numai virtutea în totă  
vremea tot aceea ne-schimbată.

Slava, bogăția, puterea și plăcerile pe lângă virtute întru  
nimic se socotesc, că toate trecătoare, iar virtutea stă-  
tătoare.

**2880** Cea mai mare virtute cinstea se înțelege; dă ea să te ții.  
Cel mai mare dușman al virtuței zavistia se înțelege; dă-  
parte d'un asemenea dușman.

Cinstește virtutea, că pe tine te cinstești.

### Pentru Vise

Visul pe mulți întristază și pe mulți înveselesc, însă și  
la unii și la alții basne le povestesc.

Visul pe cel prost dă minte el face să sbóre.

**2885** Visul dă aur fie, folos dă el nici cum ai.

La vise credemint nici cum să dai, cu nici un cuvânt, că  
cine în vise crede mintea ș'o smintesc.



Maî mincinos decât visul nimic alt pe lume, şi la cine 'l vede şi la cine 'l crede; nu 'i da creşemînt şi de 'l veţi cu ochii tăi.

Şi visul o mângâeare la cei dîsnădăjduiţi.

### Pentru Vistierie

Vistieria bóla sáracilor, cá de la ei se umple; silesce-te să 'i tîmăduesci d'o asemenea bóla.

### Pentru Vite i Dobitóce şi Dobitocie

**2890** Vaî de dobitoc, când stăpînul nu îl vede.

Vita cu căutare eşi aduce dămîncare; n'o depărtă de căutarea ta.

Vitele ce ne înlesnesc munca pămîntului, acelea maî trebuinciose.

Vitele ce ne dá lapte de hrană şi lîna de îmbrăcăminte, acelea maî de cinste.

Mulţimea vitelor bilşugarea ţerii; l'acésta să te silesci.

**2895** Dobitocia în adevăr, cea maî mare greotăte ce suferă pămîntul.

Dobitocia, fără îndoială starea cea maî próstă.

### Pentru Viteji i Vitejie, Voînici i Voînicie, Nevoiaşi şi Ticăloşi i Ticăloşie

Acela maî voîníc, ce nu se supără de nimic.

Acela maî voîníc ce mânia 'ş biruîasce şi cele-l-alte patimi jos le trîntesce; acestuia să te asemeni.

Omul cel voîníc la norod mare scăpare, la orî-ce întîmplare; un asemenea voîníc să te arăţi.

**2900** În urma răsboiului mulţi voînici s'arată.

Între muieri şi ciungul se vede maî voîníc.

Voînícul în mîini se bizuesce, iar nu în picere.

Voînícul nu iértă, nici se supune de frică la silă.

Voînícul, de inimă rea, intră 'n cârcumă şi bea.

**2905** Voînícul de muncă nici cum se spăimîntézá.

Voînícia a cădút de când puşca s'a vîdút, cá pe cel maî voîníc un glonţ îl arată de nimic.

Voînícia omului s'arată maî mare, când frică de mórte, omul nici cum are.

Voinicia cu 'ndrăznélă te bagă și te scóte din focul cel mai mare.

Voinicia la ostaș, pâine cu primejdie.

- 2910** Voinicia pe om ăl rîdică până sus în cer, iar mândria ăl trântesce jos, pe pămînt, din cer; alege care 'ți place. Voinicia să țe-o arêți la vremea ei, cu cea mai mare înțelepciune.

Voinicia fără minte te-aruncă în dinte; veđi să nu o pați.

Voinicia fără minte cîntea ei nu 'ș-o 'ntinde.

Voinicia cea adevărată, nu în arme, ci în mîini s'arată; așa să 'ți arêți și tu voinicia ta.

- 2915** Cu apa când te veđ luptă, n'are cine 'ți ajută, dă cât voinicia; aci se te veđ.

Cu cele dă cînte să 'ți împodobesci semnele dă voinicie. La voinicie pe copil, dă mic copil să 'l înveți, ca pe căine la vînat.

Mai voinic se înțelege, cel ce la muierî biruesce, decât la cel mai mare răsboiū; că mulți la răsboe aū biruit și dă muierî s'aū biruit; bagă dă sémă la acésta, ca să nu o pați.

Mai bine se greșesci cu voinicia ta decât să țe-o întrebuințezi spre pierderea altuia.

- 2920** Mulți voinicî se pot găsi și p'în cele mai mici bordee, cum și suflute luminóse în cele mai urîte trupuri.

Nu se cuvine cel mai voinic peșin să se supue la cel mai dă nimic.

Peptul dă voinic cel mai bun meterez la orî-ce răsboiū.

Puterea celui voinic în tăria mîinilor sale stă.

Pă cei voinicî la lupte pă cei invesați la sfat, și pă cei iscusiți la iscodiri pururea să 'i întrebuințezi, dacă veđ să isbutesci.

- 2925** Cei mai vestiți voinicî, și cei 'mai mari împărați, cenușă și țerînă sî ved astăzi pe pămînt.

Cel voinic, la luptă, prin ascuns nu se luptă.

Cel voinic la răsboiū frică dă mórte nici cum are.

Cel voinic la răsboiū, după a lui voinicie, unul se socotesc în loc dă o mie. Așa și tu să te arêți.

Cel voinic nu primesce p'al său vrăjmaș, la răsboiū, prin ascuns să'l lovescă, ci, pept cu pept, să se isbescă; așa și tu să urmezî.

- 2930** Cel voinic rușine i-este cu cel mai slab să se lupte.

Cel voinic sfiala, cel nevoiaș îndrăsnéla, și cel leneș munca nici cum le cunósce.

Cel voinic și fără minte, ca un orb se poticnesce. Veđi să nu o pați.

Cel voinic și după mórte spaîmă lasă în răsboiū.

- Cel mai voinic la răsboi, acela cu răni mai multe, acela și mai cinstit se vede după răsboi.
- 2935** Cel mai voinic la răsboi, la muieri ca un baboi; tu împotriva să te-arăți.
- Cel mai voinic la răsboi piste mulți se pune, iar la o muieră numai îndată se supune. Veți să nu o pați.
- Cel mai voinic, la desfătări muieră să arată. Veți să nu o pați.
- Cel ce la vrăjmaș pieptul ș-el arată, acela la răsboi cel mai voinic s'arată.
- Cel ce pe sine-și biruiesce de cât toți mai voinic firesce se socotesc. Asemene voinicie și tu să arăți.
- 2940** Cel ce se razimă numai în putere acela mai voinic în adevăr se 'nțelege.
- Cine-și stăpânesce poftelile cele trupesci, acela se 'nțelege cel mai voinic. Asemene voinicie să arăți.
- Și cel ce pînă ascuns pe vrăjmaș biruiesce voinic se socotesc, însă voinic ne-cinstit, cel mai urit nume.
- Vitezul atunci mai mult se cinstește când pentru folos obștesc se răsboiesce.
- Vitezul până nu dă piste altul mai dîrz decât el nu stă din drunul lui.
- 2945** Vitezul se socotesc fără cap și înțeleptul cu cap, însă cel fără cap apără capul celui cu cap.
- Vitejia, voinicia nu într'un noroc, ci întru a ta vîrtute și isteție stă. Așa să țe-o arăți.
- Dă când pușca s'a ivit, voinicia a perit și norocul a 'nflorit.
- Cel nevoiaș, norocul lui când nu întîlnesc nici un hoț pe drum, iar cel voinic și aiduc, al hoților noroc când pe el nu'l întîlesc.
- Cel nevoiaș-să móră mai bine el voiesce decât să aibă cea mai mică muncă.
- 2950** Cel nevoiaș de nevoie se 'nțelege înțelept.
- Omul din copilărie se vede supus să fie la orî-ce ticăloșie. Unde ticăloșie acolo și mișelie, și mai mare sărăcie.
- Nici un ticălos ești cunósce ticăloșia sa, ci cu mult mai presus se socotesc de ea.
- Când veți cunósce drepturile vóstre, și când veți urmá datoriile vóstre, atunci veți scăpá de orî-ce ticăloșie.
- 2955** Cel mai tare, lege pune, asupra celui mai slab, voința sa. Ticălosul șade și numără câte musce se pun pe scárnă. Ticăloșia mai mare decât orî-ce alt cusur.
- Cea mai mare ticăloșie a omului când nu se cunósce el pe sine <sup>1)</sup>.

<sup>1)</sup> Γνωῖς σεαυτὸν. — Prov. Elin.

Cei ticăloși și nevoiași, și când scapă d'o mică primejdie, dă piste cea mai mare.

**2960** Cel ticălos, și când nu e sărac, s'arată d' sărac.

Cel ce singur el eși face ne-norocirea sa, acela mai ticălos.

Cel ce defaimă înțelepciunea acela mai ticălos, că ticălos d' minte se înțelege.

Cine nu scie să sufere ori-ce necaz eși vine, acela mai ticălos.

### Pentru Voie, Voință și Vreie

Ori ce e cu voia omului aceia mai sigur și mai plăcut. A-césta să dorești.

**2965** Voința ta să n-o faci lege altuia.

Voința bună să'ți fie, că neputința nimeni o cercetază.

Voința și d' nu pôte, ca o faptă urmată d' toți se socoteste.

Voințele noastre pe tot ceasul se schimbă; d'aceia piste putință a-le cunósce însuși noi.

Voința cu cuget bun când vom avea, toate cele bune și nooe folositoare lesne le putem câștiga.

**2970** Când la voința óre-căruia te împotrivesci, el faci ca mai mult el să voiescă.

Mai multe mijlóce decât voințe avem, d'aceia ori-ce ni se pare cu greú.

Mai bine piste voința ta să te supui, d' cât eși să te supui.

Cele ne-cuvîntátóre nici o voință aú, d'aceia și robii nici cum d'ic că voiesc înaintea stăpânului lor. O ce ticăloșie omenéscă!

Cel ce nu voiesce multe priciní găsesce.

**2975** Buna voință semn d' dragoste.

### Pentru Voitori d' bine.

*Veđi, Facere d' bine.*

### Pentru Vorbă, Graiú și Grăire, Grăitori d' bine și d' reú și Tăcere și Tăcuți.

Acela vorbesce mai bine, cel ce grăiesce spre apărarea celui nevinovat. Așa și tu să grăiesci.

A sci omul să asculte și bine să răspundă, cel mai mare dar al vorbeí. Asemene dar să vinezí.

Iubesc a vorbi mai des cu cei mai bătrâni ca pururea să înveți.

O vorbă, și numai, te face să pierzi tot. D'aceia să te păzesci ca, la vreme numai și precum se cade, pururea să grăiesci

**2980** Ori cu cine vorbesci cu dulcătă să'i grăiesci, ca dragoste și cinste de la toți să dobândești.

Ori-ce p' în ascuns să grăiesce pe ulițe se vorbesce, cum de la tine va trece la mine.

Unii grăiesc de tine bine ca să'ți facă rău, și alții te grăiesc de rău ca să'ți facă bine. Acesta stă la isteciuinea ta, ca să cunoscă pe unii și pe alții, să știu de cine să te feresci.

Un ban cu mult mai bun decât mii de vorbe.

Unde auzi vorbă multă acolo spor puțin, că șiretlicul o înneacă.

**2985** Unde vorbă multă, acolo ne-sciință cu mult mai multă.

Urta vorbă ești deschide drumul răutăților, că jos pune năravurile cele bune. Dăparte de ea cât vei putea.

Urât mult a vorbi dar cu mult mai urât de tot a tăce. Păzesc mijlocul.

În adunare când vorbesci limba obștească s'o grăiesci, iar nu limba streină, ca să nu dai bănuieală de vre-o defăimare.

În oglindă vezi ceia ce'i puși în nainte, iar în vorbă vezi și cugetul cel mai ascuns.

**2990** Întâiu să procitești în gură, ceia ce vei să vorbesci, apoi să grăiesci.

Intru zadar cu vorba când urmarea nu e după vorbă.

Îmbucătură mare poți băga în gură, iar vorbă mare să nu scoți din gură.

Vorba în zadar, mai multă pagubă țe-aduce.

Vorba în zadar, pierdere de vreme, că n'are nici un dar.

**2995** Vorba îndelungată mai mult te întunecă.

Vorba, cu cât mai mare, co-atât necaz mai mare ne-aduce și întristare. Feresce-te de ea.

Vorba, cu cât de întunecată, inima omului țe-o arată.

Vorba, cu dulcătă, din gură-ți să iasă.

Vorba la vremea iei, că 'mpotrivă căință țe-aduce.

**3000** Vorba muierilor în biserică mai mult se întinde.

Vorba pentru țera ta, cea mai sfântă vorbă după datoria ta. De ea să te ții.

Vorba fiind ascunsă nici cum te va vătămă.

Vorba fără ban, în gură ești aduce ură și nici un rod pe urmă. Bagă de seamă la acesta.

Vorba cea urită ce curînd schimbă și firea cea mai bună, dăparte de ea.

- 3005** Vorba cea mai bună, când grăiesc cele ce se cuvine și când tac cele ce nu se cuvine a grăi.  
 Vorba cea mai dulce dragoste ne-aduce.  
 Vorba cea dulce lean la 'ntristare ne-aduce.  
 Vorba cea dulce milă și îndurare ne-aduce, iar cea aspră p'amîndooe departe le duce. Dă una se te ții și dă alta să te depărtezi.  
 Vorba cea dulce plăcere ne aduce.
- 3010** Vorba ce iese din gură nu se mai întorce în urmă, d'aceia să te păzesci ca nu cum-va să te căiesc dă ceia ce grăiesc.  
 Vorba ce'ți scapă din gură, fără voia ta, adevărul, fără greșală îndată ți arată.  
 Vorba bună la vremea ei mult te-ajută cu graiul ei.  
 Vorba dulce oșe frînge.  
 Vorba dulce te mîngăie, iar cea aspră te sgărie. Alege care'ți place.
- 3015** Vorba dulce cea mai mare armă; cu ea să te înarmezi.  
 Vorba dulce cere, și un glas mai dulce și o uitătură cu mult mai dulce.  
 Vorba dulce domolă mânia cea mai mare.  
 Vorba dulce de muieră ca somnul te adorme.  
 Vorba dulce și vicleană, și pe cei mai cu minte lesne ți înșală. Feresce-te dă ea.
- 3020** Vorba dulce și cinstită te-arată cu daruri mari, iar cea proastă și urită ți-arată cusururi mari. Alege care'ți place.  
 Vorba dă multe ori multe greșeli ți-aduce, iar tăcerea prea puține sau nici una măcar. D'aceia bagă dă sémă să scii când să grăiesc și când să tac.  
 Vorba dăslușită mai adevăr ne-arată, iar cea încurcată mai rău ne întunecă.  
 În vorbă dă muieră nici cum să te încrezi, și când va fi scăparea vieții tale.  
 Cu vorbe dulci dobândesci ceia ce nu gîndesc.
- 3025** Cu îndrăsnelă la vorbă, dar nu cu obraznicie.  
 C'o vorbă dulce îndupleci și pe cel mai mare vrăjmaș.  
 Vorba dragostii cea dulce foc și pârjol la capul tău ți-aduce. Cam feresce-te dă ea.  
 Vorbe mari plecate. scârbă și grătă aduce la cei ce te ascultă. Departe dă ele.  
 Vorbe mari să nu grăiesc, când nu isbutesc, că rămăi dă rușine.
- 3030** Vorbe dă ne-cinste nici cum se cuvine nici să audă necum a grăi; și când audă pe altul fă-te că nu audă.  
 Vorbă lungă la masă cam flămînd te lasă. Vezi să nu o pați.

- Vorbă lungă și-n zadar dă șiret și dă flecar să 'nțelege a fi dar. Dăparte d'un asemenea dar.
- Vorbă multă în zadar când lucru e dă față.
- Vorbă multă cu muiere ești aduce plăcere, dar năravurile cele bune cu totul ți-le strică.
- 3035** Vorbă multă la judecată dă șiret te-arată.
- Vorbă multă la răsboi nimic te folosește, ci mai mult te smintesce.
- Vorbă piste măsură te înneacă în gură, că grătă și plecate te-aduce.
- Vorba bună și 'ntelăptă, când grăiesci ceia ce se cuvine și tacî ceia ce nu se cuvine fie a grăi.
- Vorba blândă semn dă înțelepciune.
- 3040** Vorba dulce, dă muiere dulce, la 'nșelăciune te duce.
- Vezi să nu o pați.
- Vorbă dă om sărac nimeni n'o ascultă, fie cât dă scumpă.
- Grăind numai d'ale dreptății mulți se vor năpstui, iar urmând ale dreptății nimeni nu se va osândi. Daceia mai bine cu fapta dă cât cu vorba.
- Zadarnică vorba celor proști, că nimeni o ascultă, fie cât dă bună.
- Cu vorba mult greșăscî când nu te socotescî.
- 3045** Ca nici odată și nici cum temere să aibî, vorbe mai puține și fapte mai multe și bune.
- Ca să poți fi primit la orî-ce adunare potrivește'ți vorba după a ei plăcere.
- Cu o vorbă dulce și pe cel mai cumplit el îmblânșesce curînd.
- Cu orî-cine când vorbescî, cu cînte să'î grăiescî, că cîntea cînte aduce.
- Cu vorbe dulci mai multă pâine mănâncî.
- 3050** Cu vorbe dulci și blînde poți stinge, fără îndoielă, orî-ce mînie mare.
- Cu vorbă dulce și ușă dă fier dăschîdî.
- Cu vorbă dulce și cu dare mare, poți înduplecă și pe cel mai îndărătnic.
- Cu cât mai mare vorbesce omul co-atât mai mare ești aduce supărare.
- Cu tăcerea la vreme nici cum te vei căi, iar cu vorba piste vreme mult te vei osândi.
- 3055** Cu cei mari puțină vorbă, că mai multă te înneacă.
- Când altul grăiesce nu'î luă vorba din gură, ci așteptă mai pe urmă.
- Când vorbescî cu ore-cine nu'î vorbi întunecat, că nimic înțelege cele ce te-ascultat.

Când vorbești c'o muiere, întâiu să'ți faci crucea de trei ori, și să'ți scuipi în sân, apoi să'i grăiesci.

Când vorbești cu ore-cine, să dai rînd și aceluia ca și el să grăiescă.

**3060** Când vorbim pentru noi, mult mult să ne ferim să nu aducem plecate la cei ce ne ascultă.

Când nimeni nimic nu vor mai vorbi de tine, mai bine să te înnecei.

Când povestesc lucruri însemnate, puține vorbe sînt adevărate.

Câte la masă se vorbesc nu prind loc după masă, d'aceia nici să ne mai aducem aminte de ele.

La o vorbă un răspuns se dă, mai mult de te vei întinde mare rană se deschide.

**3065** La vorbe obștesci mult mult să te ferești că, işind spre bine cinstea la cei-l-alți se întinde, iar dimpotrivă asupra ta vor arunca greșala altora.

La vorbă nu te-asemăna cu cicala rîndurea.

La vorbă să nu te sfîesci, dar nici să te pripesci, nici să te obraznicesci.

La vorbă fără violenție, la urmare cu strășnicie.

La cel înțelept și de înțelegere, puține vorbe îndestul.

**3070** Mai înțelept se înțelege cel ce vorbind ostenește decât cel ce nici cum contenește.

Mai mult se căiește cel ce vorbește decât cel ce nu grăiește.

Mai bine auzire multă și vorbă mai scurtă.

Mai bine o vorbă bună și vrednică de auzit decât miș și sute și urite la auzit.

Mai bine multe în vorbe scurte decât puține în vorbe îndelungate.

**3075** Mai bine să tac și să asculți la toți de cât să vorbești și să ne-cinstesci.

Mare dar la om vorba dulce cu-n glas și mai dulce. Asemene dar să vinezi.

Mișcările trupului și schimonisiturile gurii, în vorbă când te afli, te-arată de măscăriciu. Feresce-te du-n asemenea nume.

Multă vorbă cu cei proști, năravuri și idei mai próste dobândesci. Cam departe de vorba lor.

Nici somn lung fără visuri, nici vorbă lungă fără minciună.

**3080** Nici să tac tu ca un mut când trebuie să vorbești, mult nici iarăși să tot grăiești când trebuie să nu vorbești.

Numai de dragoste când vorbești, cât de mult vei grăi mai bine vei nemeri.



- Nu te lungi la vorbă cu cel mai mare ca să nu'ți dea pite nas.  
 Nu te pripi la vorbă că cu încetul mai bine te ascultă.  
 Nu te speria când auzi vorbe mari c'acolo inimă mică.  
 Nu trece cu vederea vorbele celor înțelepți, că dă la ei ieși cea mai bună 'nvățatură.
- 3085** Nu trece cu vederea vorbele celor bătrâni, că dă la ei ieși înțelegere mai bună.  
 Partea femeiescă rar se cade să vorbescă, că pururea o să greșască.  
 Pentru ori-ce te sfiesci slobod a vorbi, grăiesce ca d'o pricină dă tot streină dă la tine.  
 Pentru cele ce se vorbesce grăiesce și tu ca dă nisce taine din auzire; că dă nu vei nemi, pē nimeni nu vei supără, iar de vei nemi, mult te vei folosi.
- 3090** Poftă dă a vorbi mai mult poftă cam dă flecar.  
 Puțină și scurtă vorbă semn dă înțelepciune.  
 Păzeste-te cât vei putea dă vorbă viclenă și rea.  
 Păzeste-ți vorba a nu sbură din gură, că nu o vei mai prinde cu nici o alergătură.  
 Pân a nu grăi tu vorba, socotesce-te mai întâi ce răspuns vei primi.
- 3095** Până altul vorba sa nu o va isprăvi, nu'i tăia cu vorba ta a lui vorbă mai'nainte.  
 Schimbarea vorbelor întrégă minciună.  
 Fără vreme nici cum nici o vorbă să grăiesci, că mult în urmă te căiesci.  
 Ceia ce țe-a scăpat din gură nu se mai întorce în urmă; d'acea să te păzesci să nu cum-va să'ți scape vorbă ce te vatemă.
- Cei mai mulți mult vorbesc, că puținii tăcuți,
- 3100** Cele mai multe vorbe cu greșală se grăiesc.  
 Cel greșos la vorbă sufletul țe-l scote.  
 Cel ce ești vorbesce d'aie altora fapte, asemenea va vorbi și d'ale tale fapte.  
 Cel ce înainte-ți dă alții vorbesce rău, și pē tine către alții te va grăi dă rău, c'acēsta este meseria lui.  
 Cel ce vorbesce cu cei mai mari ai lui, să nu se socotescă nici să se fălască că este și el între cei mai mari, că și cel sărac cu mulți bogați grăiesce, dar iel săracul tot sărac este.
- 3105** Cel ce vorbesce fără socotință, și dă va grăi numai un cuvînt, mult se 'nțelege c'a grăit, și pite trebuință; iar cel ce grăiesce cu socotință bună, acela puțin vorbesce și când gura nu'i mai tace.

Cel ce cu îndrăsnélă vorbesce se pare că drept grăiesce,  
iar cel ce cu sfială dă bănuielă.

Cel ce la a lui vorbă nici un dar plăcut are, acela se în-  
țelege că minte próstă are.

Cel ce lesne ేశi întorce vorba sa, nici un temeiú să pui  
la ea.

Cel ce plăcere în vorbe dă cinste nici cum găsesce în cele  
dă ne-cinste lesne se poticnesce.

**3110** Cine cu glonțul vorbesce, acela mai bine grăiesce că 'ndată  
isbutesce.

Cine la vorbă mult se silesce mai mult păgubesc c'adese-  
orí greșesc.

Cine mult vorbesce puțin folosesce.

Cine 'ți spune vorbe auđite dă la altul, și nu'ți spune dă  
la cine, să scii că din sínul seú le scóte.

Dar dă vorbă dulce la blăndețe te duce. Ține-te dă el.

**3115** Din vorbă multă sfadă și gálcévă mare se aprinde.

Dulce și plăcută se pare la toți vorba cea viclénă, cea fă-  
țarnică, cea înșelătóre, și cea vîndetóre, dar pē nesim-  
țite grópa ేశi țe-o sapă, și în ea te-aruncă cu mângăieri  
și sărutături ai ei slujitori. Dăparte dă ei.

Dă veí să afli ce dă tine vorbesce lumea pē din dos, bagă  
dă seamă la cele ce pentru alții vorbesc către tine.

Dă vorbă mare să nu te sperii, că ca un vînt trece curînd  
și nici urma í'o mai veđi.

Dă la cei buní și 'nțelepți cele bune veí află, iar cu cei  
nebuní vorbind veí pîerde curînd și însuși mintea ta.

**3120** Dăspre partea celor mulți l'adunare când vorbesci, dă cât  
toți mai bine să te silesci să grăiesci.

Dă tine nici odată să nu vorbesci înaintea celor-l'alți; că  
dă veí vorbi dă bine nu te vor crede, iar dă veí vorbi  
dă rău mai multe vor crede dă cât câte tu le veí spune.

Dă șapte orí să 'ți învîrtesci limba ta, în gura ta, până  
a scóte vorba din gura ta. Ține-te dă vorbă ca să nu  
rēmăi dă rușine.

Și vorba și tăcerea, și una și alta, la vremea lor, mult  
folosesc. Păzesce vremea lor.

Și la masă când petreci cu vorbe dulci să te 'ntreci.

**3125** Și binele și răul din vorbă isvorēc.

A grăi multe și bune te-arată dă învățat, a grăi puține și  
bune te-arată dă înțelept, a grăi multe și 'urite te-arată  
dă flecar. Alege care numire ేశi place.

A grăi bine și drept ce cu greú se pare când graiul  
aduce óre-ce supărare.

A grăi dă bine, semn dă înțelepciune, cum și a grăi dă  
rău, semn dă om rău. Alege care 'ți place.

- Ascultă ce grăiesce unul către altul, și din graiul lor poți cunoște gândul lor.
- Ascultă de mișcări și d'abea să grăiesci unele.
- 3130** Ori adevărul pururea către cel mai mare tu să grăiesci, sau nimic lui să-i grăiesci.
- Ori să grăiesci mai frumos ceea ce e de grăit, ori să taci mai bine.
- Ori ce nu vei să auzi nici cum să grăiesci, și ori-ce nu vei să grăiesci nici cum să auzi, că urechile și gura mari primejdii ne aduc când, la vreme și cum se cade, nu și urmăze al lor rost.
- Ori cine nu se socotesc la cuvântul ce grăiesc îndată se căiesc. Vedă să nu o pați.
- 3135** O ce mare ticăloșie când omul nu știe când, și cum, și ce să grăiescă, și când, și cum, și ce să tacă; feresce-te d'o asemenea ticăloșie.
- Obicinuiesc-te, de mic copil, cu cei mai mari și învățați să te dedați să grăiesci, ca și tu, la vremea ta, să ajungi ca ei.
- În zadar grăiesc cel ce multe vorbește, și verzi și uscate, că scârbă și grătă ca un flecar ne-aduce. Vedă să nu o pați.
- În toate câte grăiesci adevărul să-l tălmăcesci.
- Întâi să te socotesc apoi să grăiesci.
- 3140** Întâi să te deprinzi bine a grai apoi să urmezi cu fapta, că pururea cuvântului înainte merge și urmarea după el.
- Vai de cel ce nu știe nici când să grăiescă, nici când să tacă; dar cu mult cu mult mai vai de cel ce nu știe nici ce să grăiescă, nici ce să tacă. Feresce-te d'un asemenea vai.
- Graiul arată învățătura ta și buna orânduie, înțelepciunea ta.
- Graiul cu sială cinste îți aduce, iar cu măsură și bună socotință când la toți rostesc, cel mai mare dar ție îți hărăzește. Un asemenea dar să vinezi.
- Graiul fără socotință aduce mare căință. Vedă să nu o pați.
- 3145** Graiul, ce să grăiesc fără băgare de seamă, multe case prăpădesc.
- Graiul, din gură îți când iese, să isvorască din inimă curată.
- Grabnic la auzire și zăbavnic la grăire.
- Grăiesc cu ton curat, ca să te pricépă cel ce te a ascultat.
- Grăitorul de rău în gură ține otravă. Ține-te d'o asemenea gură.

- 3150** Grăitorul de rău întâiu de la rude începe a le grăi de rău. Grăitorul de rău lauda n'o cunósce.  
Grăitorul de rău pe însuși Satana are de părinte; veđi să nu dobândesci un asemenea părinte.  
Omul din fire dooă urechi a dobândit și limbă numai una, ca mai multe să audă și mai puține să grăiescă; iar muierile, din potrivă, mai mult grăiesc de cât aud, ca când ar avea dooă limbi ș'o ureche numai.  
Grăitorul de rău pe însuși Dumneđeu el grăiesce de rău ca un hulitor.
- 3155** Grăitorul de rău pe nici unul lasă fără dăfăimare. Fugți d'o asemenea urmare.  
Grăitorul de rău plata ș-o găsesce de la Dumneđeu. Veđi să nu o pați.  
Grăitorul de rău de viu te îngropă. Cam departe de el. Grăitorul de rău și pe morți ăi judecă.  
Grăiți de bine pe cei ce vă grăiesc de rău, ca și de la ei grai bun să auziți.
- 3160** Ca un cinstit și de nēm bun cu cei ție d'o potrivă pururea să grăiesci, dacă vei cinste să dobândesci.  
Cam de obște toți grăiesc ca cei mai învăsați, iar urmările lor le este ca de nebuni înarmați.  
Ca să poți grăi bine, trebuie să te înveți a auzi mai întâiu bine.  
Cu graiuri urite toți să scârbesc de tine și de flecar te numesc. Feresce-te d'un asemenea nume.  
Cu anevoie se găsesce în adăvăr credința la câte să grăiesce când inima plină de diavolesc chichițe. Departe d'asemene chichițe.
- 3165** Cu un dulce grai supui și pe cel mai sēlbatic.  
Cu graiul uciđi cu mult mai rău de cât cu fapta. Departe d'o asemenea urmare.  
Cu cei învăsați mult mult să grăiesci, iar de cei proști să te feresci, ca când n'ai sci să grăiesci, daao vei ce-va să înveți.  
Cu cei mai mici ai tăi așa să grăiesci precum cei mai mari cu tine voiesci.  
Când ai îmbucătura 'n gură să nu începi ș-a grăi, că 'n-dată ăți sare îmbucătura din gură.
- 3170** Când ai sciință bună să grăiesci fără șfială și când trebuința cere, iar la cele-l-alte vremi, și la ne-sciință, tăcerea mai bună.  
Când altul grăiesce așteptă să isprăvescă ș'apoi începi și tu; că, când toți d'odată grăiesc, nimeni pricepe ce-va că nimeni n'ascultă.

- Când veî să grăiescî să te sfătuiescî cu cel ce tace, ca să te înveî şi tu a tăcé.
- Când grăiesce cel mai mare ascultă cu tăcere mare.
- Când grăiescî întunecat ca când n'ăî grăi nimic, că nimenî te înţelege, iar când grăiescî cu dĕsluşire mai mult te înţelege cel ce te ascultă dĕ cât câte dĕ la tine aude.
- 3175** Când grăiescî grăiesce graurî adĕvărate, din inimă curată, cu bună dĕsluşire, iar nu plăsmuirî, cu vîrcoliciturî întunecate, că bagî pĕ ómenî în lavirintul ne-sciinţei în loc să 'î luminezi.
- Când grăiescî cu óre-cine nu strîmba din gură ca cei damblaliî; nicî dinţii să ţe-î scărşnescî ca câiniî când sĕ mănâncă; nicî limba să ţe-o scoî ca şarpele şi s'o jocî; nicî degetele în gură să le bagî şi să le lingî ca pisecele când sĕ ling; nicî din mâini să daî, ca când te-ăî da în légă; nicî din picere să daî ca un armăsar; nicî ochiî să ţe-î aruncî încóce şi încolo ca bălaurul când sĕ ridică; nicî trupul să ţe-l frângî ca pehlivanî când jócă; nicî să te vîrî într'însul; nicî să îndrănescî la glume cu mâna ca mojići când să 'mbată, c'asemene urmări te-arată dĕ tot prost.
- Când grăiescî cu óre-cine nu'î plânge ale tale necazurî, că şi scărbă ăî aducî şi slăbiciunea ta ţe-o află.
- Când grăiescî şi nu te-ascultă, socotesce-te că eşti la móră. D'aceia nu te aud <sup>1)</sup>.
- Când nu e slobod a rostî ceia ce omul gândeşte, pururea, dĕ nevoie, împotrivă grăiesce.
- 3180** Când nu scii ce să grăiescî mai bine să taci, că cu tăcerea nimenî te cunósce dĕ scii ce va saŭ nu.
- Când pentru noi grăim patimile ne dĕştéptă.
- Când rău grăiescî dĕ alţiî socotesce-te că aceia cu mult mai mult, mai rău vor grăi şi ăî dĕ tine.
- Când bine grăiescî, adese-orî să vorbescî.
- Când dĕ sine-ne grăim dĕ alţiî să ne ferim să nu ne-audă ce grăim.
- 3185** Câte sĕ cade, şi când, şi cum, şi pentru ce, acelea numaî să grăiescî ca nicî cum cu graiul tu să greşescî.
- La adunări dĕ chipzuirî în urmă să grăiescî că, audînd dĕ la alţiî, mai bine chipzuiescî.
- La orî-ce adunare dĕ ómenî mai mari nicî cum să grăiescî împotriva lor că pĕ tine te vatĕmî.
- La vreme 'ndată să grăiescî că, piste vreme, în zadar vorbescî.

---

<sup>1)</sup> Veđi No. 7362.

La vreme să grăiesc, la vreme să și tac că, dimpotrivă, una te-arată de flecar, și alta de mut și de nerod.

**3190** La vreme de mântuire nu 'ți ascunde graiul tău.

La dooă, și numai întâmplări de vreme să te silesc să grăiesc adică: la cea ce bine scii și la cea ce de nevoie trebuința cere, că l'acestea, și numai, cuvântarea mai bună de cât a ta tăcere, iar la cele-l-alte mai bine să tac decât să grăiesc, ca să nu'ți arăți a ta neștiință.

La științe adevărul cu mult mai trebuincios, iar la grai înțelepciunea întrece ori-ce folos.

Mai lesne te căiești de cea ce ai grăit decât de cea ce ai făcut.

Mai multe să auzim și mai puține să grăim, c'o limbă numai am dobândit, iar urechi dooă.

**3195** Mai mult să 'nveți a tăce decât a grăi.

Mai bine o piatră s'arunc într'un noroc decât un grai în zadar.

Mai bine puține și curat să grăiesc decât multe și-ntunecat.

Mare cu mare mare grăiesce, și mic cu mic mai de nimic. Melcul până nu se umple bine nimic din el scote afară.

Așa și tu să urmezi cu graiul tău.

**3200** Multe multe să ascuți și puține, și la vreme numai, să grăiesc, și la nimeni să nu te 'mpotrivesc dacă vei să nu greșesc.

Multe și bine a grăi prea rar se găsi.

Mulți s'au căit de vorba ce au grăit. Veți să nu o pați și tu.

Nici ca câinii tot să latri, nici ca melcul să tot tac, ci ca privighetorea la vreme bună și frumos ca ea să grăiesc.

Nici cum să grăiesc până nu te socotesc.

**3205** Nu să grăiesc ci cum grăiesc să te silesc a învăța.

Nu tot de ris să grăiesc că măscăriciu te socotesc.

Când după planul ómenilor tu le grăiesc mai la tóte greșesc.

Mai rău și mai ne-cinstit nici că s'a pomenit decât a grăi de rău pe însuși părinții lui. Feresce-te d'o asemenea urmare.

Ce-ai grăit odată nu poți a-o mai ascunde; d'aceia întâiu să te socotesc apoi să grăiesc, ca să nu te căiesc.

**3210** Pentru ori-ce țe rușine să arăți asupra ta grăiesce de ele ca de lucruri streine; c'atunci și sfat mai bun vei afla, și pe tine într-un nimic vei vătămă.

Pentru cei morți și cei mari ori bine să grăiesc, ori mai bine să tac.

Pururea să poftesci să auzi pe toți că grăiesc de tine, însă nu dă rău ci dă bine.

Puține și bune pururea să grăiesci dacă vei să te cinstesci.

Puțin omul grăiesce când mândria la vorbă nu 'l silește.

**3215** Pe cel ce 'ți face bine nici cum să 'l grăiesci dă rău, fie măcar cel mai rău.

Până a nu grăi și până a nu urmări mai 'nainte să te socotesci, că în urmă nici una nici alta nu se mai pot întorci.

Până ce altul grăiesce nu 'i tăia vorba lui.

Precum tu vei grăi de alții așa vei și auzi dă tine dă la alții.

Rostul graiului tău arată năravul tău.

**3220** Rău vei grăi, rău vei auzi; păzește-te de una ca să nu auzi ceia-l-altă.

Să nu începi a grăi până altul nu va isprăvi.

Să nu grăiesci nici odată cu față veselă și cu inimă cumplită, ci ceia ce ai în inimă aceia și în față să se arate la toți dă față.

Să nu grăiesci dă rău nici pe vrăjmașul tău.

Să nu grăiesci dă rău pe cel ce din viață odată s'a depărtat.

**3225** Să nu te pripesci ore cum să grăiesci înaintea minții tale. Să stăm strimb și să grăim drept <sup>1)</sup>.

Feresce-te să nu grăiesci de cele ce nu știi, ca să te socotesci că ore-ce știi.

Ceia ce urât altul a grăi, nu grăi tu mai 'nainte, ca să nu ieși ocara în dinte.

Cei tineri grăiesc ceia ce fac, cei bătrâni povestesc ceia ce-au făcut, iar cei nebuni ceia ce vor să facă până a nu face.

**3230** Cele bune și dă cinste dă multe ori să le rostesci l'adunare când grăiesci.

Cel cu minte copilărească, ori să tacă ori prea puțin să grăiescă.

Cel ce cu cei dă cinste nu știe să grăiescă acela cu cei proști mai bine cuvîntază.

Cel ce mult grăiesce puțin se socotesc și mai puțin judecă. Tu în potrivă să urmezi.

Cel ce mult grăiesce scârbă aduce la cel ce 'l ascultă. Vezi să nu o pați.

**3235** Cel ce întunecat grăiesce, gând rău și viclean hrănește.

<sup>1)</sup> Vezi No. 6005.

Cel ce pentru obște grăiesce, acela și pentru sine grăiesce că și el în obște se socotesce.

Cel ce rău grăiesce scăpare de rău nici cum va avea.

Cel ce îți grăiesce fără nici un interes, acela îți vorbește din inimă curată.

Ce să grăiesci, cum să grăiesci, când să grăiesci și cu cine să grăiesci, mult mult să te socotesci ca să nu greșesci.

**3240** Cine va să audă să grăiescă de el bine, să grăiescă și el de alții cu mult mai bine.

Cine mult grăiesce puțin sporesce.

Cine nu grăiesce, arată că primesce.

Cine ce grăiesce pentru al său folos, mai mult grăiesce. Din graiul fără vreme și nepotrivit, multe greșeli s'au ivit; feresce-te de el.

**3245** De vei grăi până a nu te gândi, vei auzi cele ce la auzire urite îți vor fi.

De vei să nu te grăiescă de rău, nu grăi nici tu de nimeni nici un rău.

De la grăitor de rău cuvânt bun nici cum auzi.

Și când altul pe tine te va grăi de rău tu de el tot bine în lume să grăiesci, dacă vei să 'i răspălesc.

Și când dojenesci cu blândețe să grăiesci.

**3250** Ascultă, vezi și tac, când trebuie să tac, că cu tăcerea nimeni de ceia ce nu s'a grăit nici cum s'a căit, iar cu graiul cei mai mulți. Că ceia ce nu s'a ȑis, lesne a ȑice îndată, iar ceia ce s'a ȑis, anevoie înapoi a se lua vre-o dată. Alege una din două ca să îți placă și ȑie și nooă.

Înțelept, cel ce tace însă la cele ce nu se cuvine a grăi. Acesta să păzesc.

Cu tăcerea acoperi ori-ce ne-sciință ai.

Cu tăcerea arăți că primești cea ce auzi. Dar și că i să te socotesci la ceea ce auzi.

Cu tăcerea mult aduni, când și ascuți cu băgare de seamă, iar cu graiul risipesci și pe tine te smintesci. Alege care-ți place.

**3255** Cu tăcerea multe întâmpini ce cu graiul nu poți popri.

Cu tăcerea răspălesc pe cât tu nici cum gândești.

Cu tăcerea să te obișnuiești la câte nu se cuvine să grăiesci.

La cele mai mari întâmplări tăcerea înțelepciune când graiul vătămător.

Mai mult tăcerea folosește când vorbe proste se grăiesc.

**3260** Tăcerea la muieră cea mai frumoasă podobă, că cea mai mare cinste ei aduce.



Tăcerea la prepus cel mai mare răspuns când nimeni te ascultă.

Tăcerea la fată podóba cinstei sale.

Tăcerea răspuns la cel ce te ne-cinstesce; iar de vei mai mult ş'un: *Mulţumim dumitale.*

Tăcerea răspunsul celor înţelepţi către cei nebuni.

**3265** Cele urite şi fără plăcere mai bine la tăcere, că nici o vătămăre ţe-aduce.

Cel ne-învăţat între cei învăţaţi mai bine să tacă precum şi cel treaz între cei beţi c'atunci unul învaţă de la cei-l-alţi, şi cel-l-alt scapă de ocară.

Cel ce limba ne-cîoplită ş-o are, şi ne 'npodobită cu nici o sciinţă, cu tăcerea eşi acoperă a limbi sale greşală.

Cel ce nu scie la vreme să tacă, acela nu scie nici la vreme ce să grăiescă.

Cel ce scie să grăiescă să se 'nveţe să şi tacă, când vremea o va cere.

**3270** Cel ce e tăcut darul lui ne-cunoscut.

Cel ce tace la vreme şi la vreme grăiesce, acela mai în-ţelept.

Cel ce tace pentru că nu scie ce să răspundă se 'nţelege de neghîob.

Cine tace în mijlocul strigărilor acela mai 'nţelept.

Din tăcere nici cum m'am căit, iar de vorbă rău m'am osîndit, dis-au ore cine. Alege şi tu acum ceea ce cunoscî din amîndooe mai bună.

Dă cât nimic să grăiesci mai bine tăcere să păzesci.

Şi tăcerea un răspuns la vreme cuviincioasă <sup>1)</sup>.

Tăcerea graiul cel mai dulce între cei ce se iubesc când rămân amuţiţi.

### Pentru Vulpe

Vulpea cu făţarnicul pereche din fire. Veđi să nu te în-frăţesci cu ei.

**3275** Vulpea cu cel viclén să întrec la a lor fire unul cu altul cine pe cine să biruiască. Veđi să nu 'i întreci tu.

### Pentru Văitat

Veđi *Vai.*

---

<sup>1)</sup> Veđi No. 6089.

## Pentru Vățemare și Vățemătore

Trei prea mult și trei prea puțin vatămă pe om: prea mult să vorbescă și puțin să scie; prea mult să cheltuiască și puțin să aibă; prea mult preț să ceră și puțin să facă.

Dă departe să te feresci de cele vatămătore ca să nu 'ți aducă necazuri și chinuri.

## Pentru Văduve

*Vedî Sîrman.*

Vai de văduva aceea ce fără bărbat să chinuesce în pat!<sup>1)</sup>  
Visurile pe văduve rău le cam frământă.

**3280** Văduva cam fără somn, că n'are cine s'o adorme.

Văduva se jălea, și cu amar dîcea: «o ce lege făr' dă lege! cine-o pôte numi lege? Văduva să fie fără nici un bărbat, nici prin ascuns, nici dă față; iar cea măritată cu doi și trei d'odată șade și se răsfață, cu bărbatul ei dă față». Iar cea din potrivă ei îi răspundea: «Jălesce-te cât veî vrea că legea nu se va schimba, ci mai bine mărită-te ca să fii și tu ca noi, precum eraî mai 'nainte. Văduva fără bărbat rău se tăvălesce 'n pat<sup>2)</sup>).

Mai bine văduva să se căsătorască decât în foc să se chinuiescă.

Muierea văduvă tot castraveți viséză<sup>3)</sup>.

**3285** Pe văduve și pe sîrmanî cu dîosibire să 'i îmbrățișezi la pîsurile lor.

Pe văduve și pe sîrmanî dă ne-dreptăți să 'i ocrotesci.

Să nu treci cu vederea pe văduva când varsă lăcrămi.

Dă văduvă să 'ți fie milă, că și a ta nevastă mâine va fi văduvă ca ea.

## Pentru Vășminte

*Vedî Haine.*

## Pentru Vină

Bătaia vinei semn de viéță.

<sup>1)</sup> Vedî No. 10934.

<sup>2)</sup> Vedî No. 10934.

<sup>3)</sup> Vedî No. 10935.

### Pentru Vinat, Vinătore și Vinători

- 3290** Vinătorea te învață cum să te păzesci de vrăjmaș.  
 Vinătorul, câine când vede, la vinătore gândește și la vînat rîvnește.  
 Vinătorul fără armă singur el se face vînat.  
 Din vînatul ce-a vînat întâiu vinătorul se cuvine să iea parte.

### Pentru Vinđare și Vinđetori de ómeni ca Iuda

- Vinđarea la toți plăcută, dar pe vinđetor  l urasce c t se p te  i cel ce dintr'acea vinđare mai mult se folosește.  
 Fug  d'o asemenea urmare.
- 3295** Vinđetorul de ómeni, următorul Iudei, c'o s rutare dulce la temni a te duce. D parte d'o asemenea urinare.  
 Vinđetorul de ómeni uciga  întreg, că pe cine vinde de m rte  l vinde. Feresce-te d'un asemenea nume.  
 Vinđetorul de ómeni îndată se căiește, dar în zadar c in a lui, că nu se pocăiește.  
 Vinđetorul de ómeni m ntuirea lui ca Iuda  -o găsesce numai la sp nzur tore. Feresce-te d'o asemenea m ntuire.  
 Cu gre   i f rte greu c nd cel ce te p zesce acela te  i vinde.
- 3300** Pe vinđetor  l po i cunosce tocma ca pe Iuda după dulcea s rutare ce' i d  dumitale.  
 Să te feresci de vinđetori ca de cea înși grozava h r .  
 Celui ca Iuda vinđetor de ómeni «* rba!*» cinste   se dă!  
 Feresce-te d'o asemenea cinste.  
 Cel mai ur t  i mai spurcat,  i Do nului nesuferit ca un nelegiuit, vinđetorul de ómeni de to i se socotesce. Feresce-te d'un asemenea nume.

### Pentru Vinđare  i Vinđetori de robi

- A vinde pe rob ca p'un dobitoc cea mai ur t , scârnăvă  i ne-legiuită vinđare. Fug  d'o asemenea urmare.
- 3305** Ca vinđarea de robi nici o vinđare mai ne-legiuită; că  i cel ce vinde c t  i celce cumpără, d'o potrivă nelegiui  se 'n teleg. Feresce-te d'o asemenea numire.  
 Nici cum  i nici într'un chip pe altul de rob să vinđi, că  i acela ca tine, dintr'o mumă, din ceput fra i am ndo i slobod  pe lume v'  i născut,  -atunci se 'n telege că vinđi pe  nsu i fratele tău.

Să te ferești să nu vinđi nicî măcar un om dă rob, c'atunci te socotescî că vinđi însuși chipul lui Dumnezeu.

### Pentru Vinđare și Vinđători dă marfă și cele-l-alte

Omul cumpără dă voie și vinde dă nevoie.

Orî ce pē banî se vinde, lesne se dobândesce, cînd daî cu mîna dă banî.

- 3310** Lesne vinđi anevoie cumperî, bagă dă sēmă la acēsta.  
Cine vinde pē rēboj curînd în adēvēr și multă marfă vinde,  
dar și pē mușterî ăî pîerde și baniî lui nu'î mai vede.

### Pentru Vîrstă

Orî ce vîrstă cu plăcerile ei.

Vîrsta la orî cine la suiș mai bine se cunósce dă orî-cine.

Vîrsta nu ne-arată socotința bună, ci ale ei urmări ne-arată socotința dă este rea sau bună

- 3315** Vîrsta cea d'opotrivă și creșterea împreună multă dragoste ne adună.

Sbîrciturile pē obraz ăî arată vîrsta ta.

Păstrează'ți cît mai bine flórea vîrstei tale ca să te 'nveselescî dă ea și la bătrînețe.

Până la vîrstă d'o sēptēmână dă anî omul se 'nțelege cu minte pruncscă până la dooe; dă la o sēptēmână ăși schimbă mîntea și dințiî împreună și copilăria dă față i se arată în față, la trei sēptămāni dă anî barba i se împlinesce, fața i se dēosēbesce: la patru și la cincî putere dobândesce ca copiî să lase în urmă; la a șaselea și a șaptelea sēptēmână bun dă vorbă și dă sfat cu mult mai bun la a optulea; Îar la a nooēlea vîrtutea 'ncepe a se slăbi, însă mîntea întregă și fără nicî o smintělă; la a decelea sēptēmână cine-și are viață 'n mână sfîrșitul să'și privescă cum vine să'l cînstescă.

Cei dē-opotrivă la vîrstă între ei se 'nveselesc.

### Pentru Vîrtute

- 3320** Vîrtutea cea mai tare a trupului cînte mare.

Vîrtutea sufletului te-arată dă îndrăsnet

Dă cînd s'a ivit felurî dă mijlóce la orî-ce îndeletnicire vîrtutea omului cu totul a perit.

## Pentru Vrajbă și Vrăjmaș și Dușmani și Dușmănie

Al omenirii vrăjmaș cel mai cumplit om.

Ascunde de vrăjmași ceia ce ai de gând să faci că, neputându-le săvârși, asupra'ți se vor săvârși.

- 3325** Atunci poți dice că nici un vrăjmaș mai ai, când nimic nu mai ai.

Adu-ți aminte de sfârșitul tău și nu te mai învrajbă cu vecinul tău.

Adu-ți aminte de dragostea de mai nainte și numai îndată vei uita vrajba cea din urmă.

Urît și piste fire să te arăți vrăjmășesce la cele ce te iubesc. Înaintea vrăjmașului cu sabia în mână pururea să te arăți, numai ca să-l înfricoșezi.

- 3330** În război vrăjmaș cumplit, iar afară de război prieten ne-dăslipit.

Între vrăjmași mai primejdios cel cu care te împrietenesci. Vrajbă și sfada departe de tine să-le depărtezi ori-cum iar dragostea și prieteșugul nici cum, ca cu toți frățesce să petreci.

Vrăjmașii între ei numai atunci să unesc când alții mai mari pe ei îi gonesc.

Vrăjmașul când îți urăză, răul tău îți vinăză.

- 3335** Vrăjmașul când te vede în cea mai mare cinste crapă de necaz, tocma ca un zăcaș.

Vrăjmașului tău întru necazul lui să-i ajuți lui, ca să te cunoscă în urmă.

Vrăjmașul când te mângâie cursă ție îți întinde. Departă d'o asemenea mângâiere.

Vrăjmașul mult să întristeză când vre-un bine ție îți vine.

Vrăjmașul tău în pieptul tău se uită ca la semn; cam mai la o parte de el să nu te lovască drept în piept.

- 3340** Vrăjmașul tău când va cădea să nu riști de el, ci peșin tu să-l ridici ca și pe tine altul când tu vei cădea.

Vrăjmașul din prieten, cel mai cumplit dușman; mult să te feresci de el.

Vrăjmașul de tine anevoie se înșală, iar al tău prieten curînd și foarte lesne; unul pentru credința ce are în tine, și cel-alt pentru că nu se încrede în tine.

Vrăjbile cele mai mari între rude se ivesc.

Vrăjbile cele mai multe din muieri isvorăsc.

Ca să răsplătesci vrăjmașului tău trebuie nici cum tu să te întristezi.

- 3345** Cu greu, și rușine mare, să lăsăm pe vrăjmaș să fugă din război fără nici o bătaie.

Cu cel ce nu poți să te apuci de păr păzesce-te nici cum să te învrăjbesci.

Când vrăjmașii tăi se gâlcesc între ei, atunci grăiesc fără grije, iar cum s'or împăciul atunci să te îngrijesci de ei.

Când vrăjmașul ții cade în mână nu mai gânde la osînda lui ci la odihna lui.

Când grăiesc pentru vrăjmaș, așa grăiesc de el ca când mâine i să 'l dobândesci cel mai tare prieten.

**3350** Când supui pe un vrăjmaș iertă-ți îndată greșala, c'atunci nu mai e vrăjmaș ci al tău supus.

Cât vei putea, să te păzesci a nu te învrăjbi cu cei mai mari ai tăi, ca să-ți aibă ai tăi.

La vrăjmaș și pizmătareț nici cum creșemint să dai, și când ei ții vor arăta cea mai mare dragoste.

La cuvîntul vrăjmașului nici cum să puî temeiul, că 'n viclenie te pîndesc.

Mai cumplit dușmanul de cât vrăjmașul; că vrăjmașul de față te supără, iar dușmanul prin ascuns te sapă și te calcă. Bagă de seamă de cine mai mult trebuie să te feresci.

**3355** Mai mult să 'ți fie frică de vrăjmașul din lăuntru de cât de cel din afară; că cel din lăuntru și dinții din gură țe-i scie.

Mai sus când te vedă de vrăjmașul tău dă mulțumită lui Dumnezeu fără de a face lui cel mai mic rău.

Mai bine mort de cât viu la vrăjmaș să te supui.

Mult mult să te păzesci ca vrăjmași nici cum să dobândesci, că la vreme de nevoie nici un prieten vei afla.

Ne împăcăm cu vrăjmașul cam de frică să nu pățim ore-ce mai rău.

**3360** Nici în casă, nici la masă, nici la vre-o călătorie pe vrăjmaș să-l iei soție.

Nici pe vrăjmașul tău să nu-l necăjesci ca p'un câine, piste fire, că poate prieten mâine să vei să 'l dobândesci.

Nu iubi vrajba ca să nu dobândesci uricune și ocări.

Pacea firesce cere să fie vecinică, dar dimpotrivă vrajba se vede mai vecinică.

Pururea să te silescă ca pe vrăjmașii tăi prietenii să-ți dobândescă

**3365** Pe vrăjmașii țerii tale, ai tăi vrăjmași să-ți socotesci.

Pe vrăjmașul tău atunci numai el poți întrista când vesel te vei arăta.

Pe vrăjmașul el cunoscă când cele rele ții vin, că rău piste rău ții adaogă cât poate.

- Pē vrājmaș când ȕl biruiescȕ avereȕ noroduluȕ nu o hrȕpi,  
cȕ norodul nimic nu ȕe-a greșit.
- Pē vrājmaș când tu 'l așteȕȕi, sȕ 'l așteȕȕi cu voȕnicȕe ca  
ȕmpotrȕvȕ sȕ nu 'ȕi vie.
- 3370** Pē vrājmaș sȕ 'l ȕubescȕ, ȕnsȕ luȕ sȕ nu te plecȕ.
- Pē vrājmaș, sȕ te silescȕ prieten sȕ 'l dobȕndescȕ, ca dȕ  
nimenȕ sȕ te sfiescȕ.
- Pȕnȕ ce ȕre-ce aȕ, mulȕi vrājmașȕ șȕ prietenȕ aȕ; dupȕ ce  
nimic mai aȕ, nicȕ vrājmașȕ nicȕ prietenȕ mai aȕ.<sup>1)</sup>
- Pē vrājmaș sȕ 'l facȕ sȕ sȕ cȕiȕescȕ, c'atuncȕ ȕșȕ cunȕsce  
greșala.
- Pȕnȕ ce pricinile vrȕjbȕȕi staȕ dȕ faȕȕ anevoȕe pace ȕntre  
ȕmenȕ a sȕ face, cȕ lesne a ȕertȕ dar anevoȕe a uȕȕ.
- 3375** Sȕ nu ȕȕȕ vrājmașuluȕ tȕȕ *«pociȕ murȕ sȕ nu ȕe-o fac»*  
cȕ mai bine *«pociȕ murȕ sȕ nu te fac al meȕ prieten*  
*prea ȕubit»* c-atuncȕ ȕl facȕ sȕ sȕ cȕiȕescȕ.
- Sȕ nu te ȕnvȕjbescȕ cu cȕȕ bunȕ cȕ te socotescȕ dȕ nebun.
- Sȕ nu blestemȕ pȕ dȕșman, cȕ sȕ te rogȕ luȕ Dumnedȕȕe  
pentru ȕertȕrea luȕ, șȕ Domnul scȕe cȕȕ va dȕ luȕ.
- Feresce-te dȕ vrȕjmȕșȕa celor mai dȕ-aprȕpe, c'a rudelor  
vrȕjmȕșȕe nicȕ mȕrtea o potolesce.
- Fȕrȕ dȕșmanȕ nu socotȕ cȕ veȕ fi, cȕt dȕ mic veȕ fi; ȕnsȕ  
cu ne-bȕgȕrea ȕn sȕmȕ ȕȕ facȕ sȕ crape dȕ necaz.
- 3380** Cȕȕ mai marȕ vrȕjmașȕ aȕ stȕpȕnȕrȕȕ sȕ 'nȕeleg ȕngușȕtorȕȕ  
șȕ fȕȕarnȕcȕȕ. Dȕparte dȕ ȕȕ.
- Cel mai mare vrȕjmaș, ruda sȕ ȕnȕelegȕ, cȕnd cade la  
ȕnteres.
- Cel mai mic vrȕjmaș cȕmplȕt tȕran sȕ 'nȕelegȕ. Feresce-te  
d'un asemenea nume.
- Dȕ veȕ dȕșman sȕ dobȕndescȕ pȕ cel cu care grȕȕescȕ,  
laudȕ ȕnȕntȕea luȕ pȕ altul mai dȕ cȕnste.
- Dȕ la vrȕjmașȕȕ tȕȕ poȕȕ afla nȕravurȕle tale, cȕ prietenȕȕ le  
ascȕnd; d'ȕcia, ca sȕ le aȕȕȕ, vorbesce șȕ cu vrȕjmașȕȕ  
tȕȕ.
- 3385** Șȕ vrȕjmașuluȕ tȕȕȕ, cȕnd ȕ-e fȕme, sȕ 'ȕ dȕȕ sȕ mȕnȕnce,  
șȕ, cȕnd ȕ-e sete, sȕ 'ȕ dȕȕ sȕ bea, pȕldȕ luȕnd de la  
Domnul ce d'o potrivȕ ploȕȕ șȕ la pȕcȕtoșȕ.

### Pentru Vreme șȕ Pȕerdȕrea dȕ Vreme

Ale vremȕȕ ȕntȕmplȕrȕ cele mai marȕ ȕbȕndȕ șȕ ȕsprȕvȕ ne-  
preȕuite, dar șȕ cele mai marȕ nenorȕcȕrȕ.

<sup>1)</sup> Donec eris felix multos numerabis amicos,  
Tempora si fuerint nubila, solus eris.

O vreme la toți d-opotrivă, nici place nici folos face.  
Orî-ce vreme a scos și scôte ale sale isvodiri, bune sau rele fie.

Orî-ce vreme co-ale ei întîmplări.

**3390** Orî-ce vreme, la fieș-care, vremea lui să înțelege.

Orî-ce, la vremea sa, prinde locul cel mai bun.

Orî-ce lucru la vremea lui.

Orî-ce piste vreme nici un dar are că nici un folos ne aduce, fie cât de bun.

O! ce rece nădușală când vești vremea că te 'nșală!

**3395** Un minut dă vreme să nu cum-va să pierdă că nu scii ce scump este.

Urmarea omului schimbarea vremii.

Întăiu bine să te socotesci vremea când ții vine, apoi să te silescă la ceia ce vremea țe-arată.

Viéța scurtă; nu lăsa vremea pierdută ca să nu 'ți rămăie lucru ne-ispărit.

Vremea anevoie vine și fuge numai îndată; îngrijesce-te dă ea.

**3400** Vremea arată mintea cea curată.

Vremea arată pē om dă este bun sau rău.

Vremea arată pē cel bun prieten precum și pē vrăjmaș.

Vremea arată pē cel drept precum și pē cel ne-drept.

Vremea are aripă, dar aripă ascunse, d'aceia nu o vedem când fuge. Ține-te după ea, n'o lăsa din ochii tăi.

**3405** Vremea aduce ce prin gând nu 'ți trece; d'aceia dă ea mult mult să te îngrijescă.

Vremea e oglindă prin care s'arată bine sau rău dă este al omului nărav.

Vremea e cu mult mai mare dă orî-ce legăuire mare.

Vremea ții arată a ta sórtă.

Vremea învață pē orî-cine la orî-ce.

**3410** Vremea judecătorul cel mai bun că, când p'în gând nu'ți trece, atunci ții dăscopere năpasta ta.

Vremea cu vreme tóte le schimbă, tóte le preface, față, fire și noroc.

Vremea când ții vine, nu mai așteptă altă vreme să 'ți vie că pē amîndooe le pierdă.

Vremea când ții ride, nu te prea mândri, că numai dă cât rînjase, ca un căine, și 'ți arată dinții săi.

Vremea când ții stă împotrivă trebuie să te supui ei, ca să nu te supui ea.

**3415** Vremea, când prea mult o cauți, dă tot o pierdă; îngrijasce-te dă ea.

Vremea când te silescă, sbiară și tu ca măgarii.

Vremea, cât dă rea, curînd ții ride când va ea.



- Vremea la orî-ce întîmplare dascăl nooă cel mai mare;  
învăță-te dă la ea.
- Vremea la pămînt trântesce pē cel ce rău gîndesce; fe-  
resce-te d'o asemenea întîmplare.
- 3420** Vremea meșter ne-plăcut, că strîmbî din dreptî ne-a făcut.  
Vremea multe ne aduce ce, prin putere, nu s'aduce.  
Vremea ne arată adevărul îndată cînd minciuna la o parte.  
Vremea ne 'nvață mai bine la tôte dēcăt orî-cine,  
Vremea numai arată adēvărul, în adēvēr, dar cam zăbo-  
vesce.
- 3425** Vremea nu 'țî mai dă ceia ce odată din vîrstă ai pîrdut.  
Vremea poruncesce, vremea rabdă, vremea săvîrșasce ceea  
ce noi nici cum gîndim.  
Vremea pē vreme a născut.  
Vremea pē prieten vrăjmaș l-arată, cum și pē vrăjmaș  
prieten curînd și 'ndată.  
Vremea pē slugă călare-l pune și pē stăpîn pē jos ȕl lasă.  
Veđî să nu o pați cînd stăpîn te afli.
- 3430** Vremea pē cei nevoiași ȕi arată dē bărbați.  
Vremea singură 'țî grăiesce cînd bagî seama l-ale ȕi.  
Vremea s'o gonesci ȕa orî-ce s'o nemeresci, dacā vei  
să isbutesci.  
Vremea să n'o lași cu «astă-ȕî» cu «măine» că curînd sē  
duce și nici cum mai vine.  
Vremea să n'o pîrđî tótă la gătélă, ca să nu 'țî aducā  
îndată călélă.
- 3435** Vremea sē schimbă 'ndată, cînd mumă bună cînd vitregă  
s'arată, după omul ce nemeresce.  
Vremea să ȕe-o întrebuiȕezi la cele dē folos, saū ȕie saū  
la obște.  
Vremea scapă p'în crēpătură cînd n'o strîngi bine în mână.  
N'o lăsă să fugă.  
Vremea stăpănesce tôte, vremea le supune tôte.  
Vremea te face, cāt de mare vei fi, să suferi ne-cinste și  
dē la cel mai mic. Îngrijasce-te d'o asemenea întîmplare.
- 3440** Vremea tôte îndată le schimbă.  
Vremea tôte le găsesce și tôte le topesce.  
Vremea tôte le preface, p'altă parte le întorce.  
Vremea tôte ne aduce ș'îndată le și duce.  
Vreme a tăcé și vreme a grăi, că tôte căte pē lume, ȕși  
aū vremea lor. Bagă dē sémă la acēsta.
- 3445** Vremea ce a trecut, pē lîngă cea d'acum și ceea ce va  
să fie, întru nimic sē socotesce.  
Vremea fără trēbă n'o lăsa să trēcă, că numai îndată te  
înnēcă.  
Vremea hotar n'are.

- Vremea ce-a trecut nu o mai găsești; nu pierde și pe cea din urmă.  
 Vremea biruiesce cele mai mari întâmplări.
- 3450** Vremea bună curînd trece, iar cea rea mai mult ține; îngrijasce-te de ea.  
 Vremea dascăl cel mai bun.  
 Vremea din urmă se socotesce mai bună, că cea trecută se uită.  
 Vremea de astă-dîi n'o lăsă pentru mâine că nu știu până mâine ce o să se întîmple.  
 Vremea de astă-dîi nu ca cea de ieri, nici ca cea de mâine, dar toți nădăjduiesc mai bine.
- 3455** Vremea de-opotrivă în țărîna schimbă, și bordeiul săracului și palatul împăratului.  
 Vremea de 'ntristare nu când ai tu necaz, ci când tu altuia ții pricinuiesti necaz. Feresce-te d'o asemenea urmare.  
 Vremea descoperă ori-ce ascuns se vede.  
 Vremea și norocul toate 'n lume le 'nvîrtesc.  
 Vremea, și pe cei mai tari, cu mult mai jos ții arată de cît pe cei mai slabi.
- 3460** Vreme la ori-ce; iar când tu o pierdîi n'o mai vești. Îngrijasce-te de ea.  
 Vreme la toate când Domnul voiesce. Lui să te rogi.  
 Vreme pe vreme scurtă; d'aceia și viața noastră curînd trece.  
 Vremii să știu să ții slujesci cît de mare tu vei fi.  
 Cu «astă-dîi» cu «mâine» trecînd piste vreme, vremea o pierdîi și nimic săvîrșesci. N'o lăsă să fugă.
- 3465** Cu vreme multe se descopere ce nu eră știute.  
 Cu vreme și cu răbdare dobîndesci cît nu gîndesci. Ține-te d'amîndouă.  
 Cu trîbă petreci vremea și n'o pricepi cum trece. Nu te departă de ori-ce trîbă.  
 Cu trecerea de vreme cea îndelungată s'aŭ descoperit cele mai multe științe după ale noastre trebuințe.  
 Când vremea nu'ți slujasce dă'i vremii drum.
- 3470** Cât de mare și puternic tu vei fi nici măcar un minut de vreme poți stăpîni, că 'ntr'o clipă fuge și nu te ascultă; d'aceia nu lăsă vremea pierdută.  
 Cât de bune ale vremii să nu te încrezi în ele.  
 La ori-ce furtună a vremii măsură, să te silești s'o cunoscî, ca să te păzești în urmă.  
 La vremea cea caldă din mijlocul iernii să nu te încrezi.  
 La vreme ori-ce ne pică, mare s'arată cît de mică.
- 3475** La cele de prisos vremea să nu ți-o pierdîi, iar la cele de trebuință îndoită să puî silință.

- Mergând mai nainte nemeresci la vreme, iar mai târziu rămâi în urmă. Nu te lenevi a o întâmpină.  
 . Multe acoperite vremea le descoperă.  
 Mulți, multe și bune cugetând, să urmeze vremea nu'i ei iertă să le îndeplineze.  
 Nicî o vreme mai pierdută ca ceea ce cheltuim la jocuri de cărți. Dăparte această meserie.
- 3480** Nicî un lucru și nici o ființă fără vremea ei.  
 Nicî un ceas măcar vremea să țe-o pierdî, că nici cum în urmă o mai veđi.  
 Nu pierde vremea ca să nu te piérdă și ea pe tine.  
 Nu te încrede vremii că ne-statornică este.  
 Nimic alt mai ne-statornic ca vremea, pe lume.
- 3485** Nu te bucură când vremea ție'-ți rîde, nici te întristă când stă împotriva ta, c'ale ei întâmplări după a ei ne-statornicie, în felurini de chipuri pe ceas se schimbă.  
*«Pierde vreme»* să nu te numesci ci mai bine *«prinde vreme»*.  
 Să nu aștepti vreme a te îndreptă că, până în ȕioa de mîne, nu scii ce ți se va întîmplă.  
 Să-ți fie milă și de vremea ce pierdî la somn.  
 Tóte vremii se supun și la uitare se pun.
- 3490** Tóte la vremea lor și vremea la vremea ei <sup>1)</sup>.  
 Tóte la vreme se fac, la vreme să și prefac.  
 Tóte bune se socotesc, însă la vremea lor și după măsura lor.  
 Tóte să le aștepti de la vremea lor, fie bine, fie rău și de tóte să te temi că nu poți cunoște binele din rău.  
 Tot să alergî, la vreme când nu pleci, de vreme când nu te ții nimic nu isbutesci. Bagă de sémă la acesta.
- 3495** Fie ce vreme cu întîmplarea ei și obiceiul ei.  
 Fie-ți milă de vreme când trece în zadar.  
 Ce anevo'e a nemei vremea la vremea ei!  
 Ceea ce și cei mai mici lesne pot împlini nu-ți pierde la ea vremea ta, ci la cele mai anevoie tótă silința să țe-o puî, ca să-ți poți arêta dëstoînicia ta.  
 Cel ce nu ia în băgare de seamă vremea cea mai bună de ori-ce lucru, acela eși pierde binele ce'i vine dinaintea ușii sale. Ingrijasce-te de acesta.
- 3500** Ce ne statornică vremea la ori-ce s'arată!  
 Ce rar și anevoie vremea nooë ne scóte ómeni mari și învësați. Dar când lor norocul le stă împotriva, ce curând ei pierdem și pe ei și folosul de la ei!

<sup>1)</sup> Tóte la vremea lor și la Pasce ouë roșii.

Cine vremea a nemerit și de ea nu s'a lenevit mult a do bândit.

Cine tot caută vreme pierde vremea.

Cine târziu se culcă și de vreme se scólă, acela câștigă vreme. D'acésta să te ții.

- 3505** Bine e să nimeresci vremea la vremea ei, dar când nu e prin puțință, înai bine mai 'nainte decât mai în urmă, ca tu pe alții să aștepți iar nu alții pe tine.

Dă nimic alt să-ți pae rău decât de vremea ce pierdi fără a lucra ce-va.

Vai de vremea ce se pierde la cel ce pe cel nebun va să-l facă bun!

*Ierde vreme* se'nțelege leneșul cu trândăvie.

Pierdere de vreme fără nici o trebă în blestemății te bagă.

- 3510** Sărbătorea se'nțelege pierdere de vreme.

Cea mai pierdută vreme ceea ce se cheltuiesce când ascultă la remuri, la vise și la babe, și când se dă cu cărțile, și mai ales cu bobii.

## Pentru Vreere

Veđi *Voie*.

### Pentru Vrednici i Vrednicie și Dăstoinică i Dăstoinicie

Arată-ți vrednicia ta și când alții n'o cunosc, că va veni vremea s'o cunoscă, și se vor căi că n'a cunoscut-o la vreme.

Omul vrednic und-s'o duce cinste lui 'și aduce, iar cel mișel și nevoiaș se pustiește de tot, și chiar în casa sa.

Omul vrednic în sus se uită, iar cel ticălos pe jos numai vede.

- 3515** Omul vrednic se cunósce din a casei sale bună orînduială. Omul vrednic și voinic și cu vînturile se luptă.

Omul vrednic și voinic și din piétră scóte lapte. Asemene vrednicie să aréți și tu.

Omul vrednic și de cinste lesne se cunósce, că și vrăjmașii lui el cinstesc, el măresc fără voiea lui.

Omul cu vrednicia lui din mic ajunge mare, iar cel cu mișelie ajunge mic din mare.

- 3520** Ori-ce dăstoinicie fără a o avé cu banî lesne o dobândesci. Inceperea arată dăstoinicia ta. Să te veđ.

Vrednic lucru de mirare, din cea mai mică stare să se suie ore-cine în cea mai înaltă; dar cu mult, cu mult înai vrednic cel ce se statornicesce în trépta cea mai înaltă.

- Vrednic dă orî-ce pôte omul să s'arate, dar anevoie a îndeplini datoria sa.
- Vrednicia omului fără voea noastră bine o cunoscem, dar la cîntea ei pururea ne împotrivim pentru că cîntea numai pentru noi o vrem.
- 3525** Vrednicia noastră cînd nimeni o cunósce nimic ne folosesce. Fă-o cunoscută la toți.
- Vrednicia cam dă toți pururea se pizmuiesce, dar nici-cum se ne-cîntesce.
- Vrednicia singură ești dă jêțul cel mai înalt. Dă ea să te îți.
- Vrednicia se cîntesce, dar tot mai în urmă se dovedesce.
- Vrednicia fără înțelepciune, ca o frumusețe fără ochi.
- 3530** Vrednicia fără putere nici o ispravă țe-arată.
- Vrednicia și duhul cel mai mare rar se vede în lume cînd neroția stăpanesce pe lume.
- Co-atîta bună vrednicie să te silești să întreci pe cei asemenea ție.
- Cînd omul dă pizmă va să supere pe cel mai vrednic dă cînt el, se face că 'i găsesce mii și sute dă greșeli, și dă rușine se arată că mult 'i-e milă dă el.
- Lauda și slava celor dăstoînici te dăstéptă la dăstoînicie.
- 3535** La dăstoînicie cel mai d'întăiu să te arêți; la înțelepciune pe toți să 'i întreci.
- Nimeni pe altul judecă mai dăstoînic dă cînt pe sine.
- Nici vrednicia, nici rocirea la toți dă-o-potrivă.
- Nu neam și moștenitor ci mai bine dăstoînicie să te silești să dobîndesci.
- Nădejdea pe mulți înșală, iar vrednicia pe nici unul.
- 3540** Piste puțință a fi vrednic și să nu te pizmuiescă; nu te supără tu dă pizmătareți, că nici vîlvóre fără fum nici vrednicie fără pizmă.
- Pe cel vrednic să nu 'l lași dăparte dă tine dacă vei să înaintezi.
- Pe cel vrednic toți el pizmuiesc, că ei ne-vrednici se găsesc.
- Pe cel mai dăstoînic pîna ce trăiesce toți el pizmuiesc, iar după al lui sfîrșit toți cu laude el cîntesc.
- Pe cel dăstoînic dă 'l vei cînti toți dăstoînici vor fi.
- 3545** Plată la cel dăstoînic și milă la cel nevoiaș.
- Singur tu poți cunósce dăstoînicia ta, și piste ea să nu te încarci ca în necînte să nu cađi.
- Să laudți și să cîntesci pe cel mai vrednic la orî-ce, ca și altul să se ție cu pilda după el.
- Tot omul se socotesce dă cea mai mare slujbă vrednic, dar la cercare se vede cam dă tot pe jos.
- Firea mult ajută la vrednicia omului și norocul o cîntesce.

- 3550** Ceî mai vrednici mai săraci, că toți ăi pizmuiesc, dar cinstea nu o pierd.  
Ceî mai dăstoinici pururea se vrăjmășesc de cei mai neghîobi.  
Ce urît a gîndi la cele mai mari cînd nici de cele mai mici nu sîntem dăstoinici.  
Cel vrednic nu se prea cinstesce pînă nu vine vremea să aibă trebuință de vrednicia lui.  
Cel vrednic nu se înspăimîntă de nici o întîmplare.
- 3555** Cel vrednic de slujbă singur se cinstesce, că munca cu nevoiță cinste ăi aduce.  
Cel vrednic și înțelept cu încetul, încetul ajunge îndată la trépta cea mai înaltă.  
Cel mai vrednic pururea și parte mai bună are.  
Cel fără nici o dăstoinicie acela în adevăr mai mult greșasce la orî-ce; dar cînd dăstoinicia nici cum să cinstesce atunci acela mai mult se cinstesce și se socotesce că nici cum greșasce.  
Cel ce altă vrednicie asupra lui nu are de cît a purta un samar de caftan, tocmai ca un măgar, acela la grădinar s'alege mai bine.
- 3560** Cel ce vrednicia în faptă ăși-o arată, cinstea dobîndă lui i se arată. Asemene dobîndă să vinezi.  
Cine intră pînă 'n gât, și innótă cît se póte, și afară va își, acela se n'țelege cel mai vrednic și mai voinic a fi.  
Cine nu cunósce darul vrednicei nu e vrednic de nici o cinste.  
După mórte vrednicia mai mult se cunósce, cînd în zadar o cunóschem.  
Dăstoinicia omului vremea ne-o arată.
- 3565** Dăstoinicia cînd va să se odihnască în sînul leneșului să culcă; nu 'i dă tu sînul tîu.  
Dăstoinicia, la toți plăcută, pentru că mult folosesce, dar nu se prea cinstesce că fieșcare, în parte, pentru sine o socotesce fără a-o avea.  
Dăstoinicia se caută unde trebuința cere.  
Dăstoinicia ta pururea se va chema la orî-ce slujbă și la orî-ce sfat.  
Dăstoinicia ta să țe-o arêți la faceri de bine, iar nu la cele dimpotrivă.
- 3570** Dăstoinicia ta dreptul tîu cel mai legîuit.  
Dăstoiniciile cele mai multe după întîmplări, că cele adevărate fôrte puține.

## Pentru Vrăjitori i Dăscântători și Vrăjitori i Dăscântături

Vrăjiturile și dăscântăturile ca visurile toate o față au, și aceea mincinosă. Nu da creșemint nici măcar la una. La vrăjitoare și la dăscântătoare când te duci, ca să 'ți bați joc de ea să te duci la ea.

## Pentru Vrăjmași

Veđi *Vrăjbd.*

## Pentru Gasdă de hoți.

Maî vinovată gasda de hoți de cât însuși hoții; că hoții fără gasdă nimic nu pot urmă. Dăparte d'o asemenea meserie.

## Pentru Ghicire și Ghicitori i Prooroci

- 3575** Ghicitorul înainte iar nu în urmă ghicesce; acela ghicitor. Cele ce-au trecut lesne le poți ghici, iar cele din urmă numai în urmă.  
Cel ce crede în ghicitori ca cel ce crede în visuri. D'aceea pururea înșelat.  
Cele din urmă ne-vădute, cine mai 'nainte le vede, prooroc se înțelege.

## Pentru Golăciune

- Gol ai venit, gol te duci. Cu tine d'aici, nimic duci. Bagă de sémă la acesta.<sup>1)</sup>  
**3580** Golăciunea când s'arată dobitocia omului ne arată.

## Pentru Gură

Invață-ți gura bine să grăiescă ca cinste mare să dobandă.  
In tot locul și tot-dé-una să 'ți păzesci cu totul gura.

<sup>1)</sup> Veđi No. 7115.

- Infrinarea gurei cea mai dă lipsă și cea mai trebuincioasă.  
**3585** Gura adevărul și nevrînd l-arată la vorbă când greșasce.  
 Gura omului numai pământul o astupă.<sup>1)</sup>  
 Gura în adevăr lesne a jurat dar mintea ș-a vătămă.  
 Gura înaintea minții nici cum să alerge.  
 Gura mai mult să țe-o păstrezi dă cât ori-ce alt pe lume.  
 Gura mincinosă cea mai ticăloasă. Feresce-te d'o asemenea ticăioșie.
- 3590** Gura ne-infrinată, nici frică nici rușine are, ca gura dă măgar.  
 Gura piste puțină a ținea pururea ascuns ce în inimă omul hrănesce.  
 Gura pe afară scie bine să sfătuiască, iar ea pe ea nu scie cum să se stăpânescă.  
 Gura pe mulți 'i-a stricat și 'n primejdii 'i-a aruncat.  
 Gura pe mulți vătămă și la pământ dărapenă.
- 3595** Gura rea mai rea și dă cât cel mai ascuțit cuțit; dă parte dă ea.<sup>2)</sup>  
 Gura să n'o cască pe la adunări, că urît te-arată și scîrbă aduce la ori cine te vede.  
 Gura să țe-o astupi la urite graiuri și fără dă vreme.  
 Gura să țe-o stăpânesci și mai ales pe la bături.  
 Gura să țe-o deprindă cu graiuri dă cinste, ca să 'ți aducă ție cinste.
- 3600** Gura să 'ți mai rabde până a mai grăi și altul.  
 Gura fără minte sufletul ei și-și junghe.  
 Gura ce nici cum să pôte stăpâni mare primejdie ei va veni. Veți să nu o pați.  
 Gura ce dă rău grăiesce, pururea dă toți gură dă flecar cu drept cuvînt să socotesce. Feresce-te d'un asemenea nume.  
 Gura dă tot să nu țe o înfrîneză, nici iarăși dă tot slobodă să țe-o lași la ori-ce, și ori-cînd, și ori-cum, ci mai bine, la vreme să grăiesci cât și cum ți se cuvine.
- 3605** Gura dreptului înțelepciune grăiesce. Dă ea să te lipesci.  
 Gura cască semn dă minte proustă.<sup>3)</sup>  
 Cu gura căscată nici cum să te plimbă ca să n'auzi de la toți *gură cască*.  
 Cu minte gura ta tare să țe-o păzesci ca să nu te căiești dă ceia ce grăiesci.  
 Cu cel bun dă gură nici cum să te apuci, că te face de ocară.

---

<sup>1)</sup> Veți No. 3455.

<sup>2)</sup> Veți No. 3503.

<sup>3)</sup> Veți No. 3523.



- 3610** La gură mai zăbavnic și la slujbă mai pripelnic.  
 Mai mult cu urechea decât cu gura să te slujească.  
 Mai bine pe pământ să cadă decât în gura oamenilor.  
 Mare pagubă la om gura ei aduce, când n-o poate stăpâni.  
 Nu căută ceea ce iese din gură ci mai bine ceea ce chioarăiesce în inimă, când durerea te supără.
- 3615** Nu ceea ce bagă în gură ci ceea ce îți iese din gură, Domnul cercetează, c'aceea numai supără pe om. Bagă de seamă bine la acesta.  
 Pecetea gurii tăcerea și a tăcerii vremea. Asemene pecete să dobândescă.  
 Să nu lași să îți treacă gura înaintea socotinței.  
 Strează să pui la gura ta, pe însuși mintea ta, ca să nu grăiescă după voia sa.  
 Cel ce nu-și păzesc gura pururea greșasce.
- 3620** Cel bun de gură lasă legea în urmă.  
 Cine poate astupa gura la totă lumea?  
 Cine-și păzesc gura nici o vătămare la oricel interes are.  
 Cinstită e gura ce taie 'ș-o păzesc bine și tot-de-una.  
 De vei sufla într'un scântei foc mare se aprinde, iar de vei scuipa în el îndată se va stinge. Amîndooe dintr'o gură; alege tu cea mai bună <sup>1)</sup>.

### Pentru Gust

- 3625** Oricel gust să nu țe-l ierți că te topesce d-a'npicerele.  
 Oricel lucru cu gustul său.  
 Gustul omului se măresce cu cât de puțin se dobândește.  
 Gustul omului se schimbă după a lui plăcere, fie bună, fie rea; d'aceea și oricel îndată le prefacem după a noastră plăcere.  
 Gustul, plăcerile și luxul dărapenarea omenirii, fericirii, sănătății și sfîrșire de viață. Dăparte d'asemene patimi.
- 3630** Gustul pe toți stăpînesc; tu pe el să-l stăpînesci.  
 Gustul te face la cele mai multe îndată să greșesci. Cam mai dăparte de el.  
 Gustul și ochii nici un iasac au <sup>2)</sup>.  
 Gustul și plăcerea, și mai virtos interesul, te îndemna la oricel.
- 3635** Gusturile lesne de schimbat, dar dragostea cam anevoie.

<sup>1)</sup> Vezi No. 3473.

<sup>2)</sup> Vezi No. 4169.

Ca să poți ajuta pe scăpătați trebuie să'ți înpuținezi gusturile tale, c'atunci ăți prisosesce ore-ce cu care poți ajuta.

Mai bine cu gust și plin de cusururi, de cât fără gust și plin de merite.

Când omul are gust mare de ore-ce atunci cu mult mai bine săvârșasce aceea.

Lesne a dobândi la gusturi, dar anevoie a te bucura de ele.

**3640** Pentru gustul omului nimeni póte hotărî, că câte firî de ómenî atâtea și gusturi.

Rob gusturilor și al plăcerilor nicî-cum să te faci că nu te mai înalți.

Schimbarea gusturilor la peire te duce; departe de ele ca să nu pieri cu ele.

Fieș-care cu gustul său.

### Pentru Gustare

Gustarea poftă dăschide.

### Pentru Gătélă

**3645** Omul la bătrânețe trebuie să se gătéscă, că la tinerețe, din fire gătît s'arată.

Gătéla c'o mulțime de flori pe cap, te-arată de păpărudă și de brezaie. Feresce-te d'asemene numiri.

Gătéla cu felurimî de dresuri pe obraz pute ca un stîrv; cam departe, să nu îmbeți pe ómenî cu putórea.

Gătéla mai mică ca să te poți ține în stare mai bună.

Gătéla muierii pentru înșelăciune.

**3650** Gătéla s'a scornit de muieri ca să nu se dăóche.

Gătéla simplă și potrivită fórté mult măresce a muierii frumusețe.

Gătéla sufletéscă cu mult întrece pe cea trupéscă; pe ea mai mult s'o cinstesci.

Gătéla cea mai mică lege, dar de toți se păzesce ca cea mai mare lege.

Zulufi, și percele, și pěr lăsat pe spate, sau chică la céfă si în urechi cercei la muieri numai sînt date. D'aceea de ele tu să fugi departe.

**3655** Când te laudă de gătéla ta să nu te mândresci, că nu te laudă pe tine ci gătéla ta, ce-o găsesce pe la chipuri zugrăvite cu mult mai frumósă, iar de fața ta ăși întórcé ochii.

Ceea ce mult iubesce în oglindă a se găti nici o patimă cunósce, nici vre-un necaz o chinuiesce, că tot gândul ei la gătelă privesce.

Cine în oglindă, spre gătelă, totă dioa ș-o petrece, să'și schimbe firea voiesce din bărbat muieră în lume să s'arate.

Cine din fire gătită, n'are trebuință de nici o gătelă.  
Și gătelea capului nu puțin măresce frumusețea fetei.

### Pentru Gâlcevuri.

**3660** Atunci gâlcevurile s'ar potoli când cel ce greșasce ș'ar cunósce greșala; l'acésta pē toți să te silești să'i înveți.  
Aduți-aminte de cele mai din urmă să nu lași gâlcévă la cei din urmă.

Unde gâlcévă acolo și ne-cinste.

Gâlcéva nici-cum și nici odată s'o sgânderi că cu cât mai mult o întăriți cu atât mai inult se aprinde, ca focul ce, cu cât mai mult el scormonesci cu atât mai mult se aprinde.

Gâlcéva din gîr-mîr se aprinde, ca scânteile cu cîoc-cîoc din piétră și din amnar, de vei pune între scăpărători o pâslă móle scânteie nu vei mai vedea; așa și, între gîr-mîr de vei pune mângâierea, gâlcévă nu vei mai vedea.

**3665** Gâlcéva din interes cât de mic fie; depărtéază interesul și gâlcévă nu vei mai vedea.

Gâlcevurile între ómenî multă vreme n'ar ținea când numai o parte n'ar avea dreptate.

Gâlcevurile cele mai mari între rude se ivesc.

Cu cel îndrăsneț să nu mergi la gâlcévă ca să nu cađă pricina asupra ta, ci mai bine cu cel înțelept ca gâlcéva s'o potolesci.

Când doi se gâlcevesc și unul din ei se mânia, cel ce nu se împotrivesce mai înțelept se socotesce.

**3670** Nici o gâlcévă mai urită de cât cea între rude. Feresce-te de ea.

Nu dă pricină celui nebun că se aprinde gâlcévă.

Pricina gâlcevii mai mare gâlcévă. Depărtéază-o de la tine.

Fugí de gâlcévă ca să cađă beleaoa asupra ta.

Cel ce gâlcévă cu lumînarea caută, de capul lui în veci gâlcévă se ține.

**3675** De gâlcévă ca să scapi cu tăcerea o biruiesci.

De cât să intri în gâlcévă mai bine să te dai la o parte ca să fii scăpat de tóte.

De gâlcévă să fugi, la pace să alergi.

Dăparte să fugi și mult să te ferești de cele ce fără pricină intră în gâlcăvă.

Dăparte de gâlcăvă când vești că o să începă.

### Pentru Gând

**3680** Inima te duce la cele mai urite gânduri, dar cu virtutea să le popresci.

Ori-ce pui în gândul tău, socotesce mai întâiu puterea ta și cele din urmă, ca să nu te căiesci în urmă.

Unele gândesce omul ș'alta face Domnul.

Un gând nasce pe altul, ș'aducerea aminte multe'ți pune înainte.

Unde ne este gândul acolo și urechea.

**3685** Unde'ți este avuția acolo și gândul tău.

În pustietate toate se pierd ale omului gânduri.

Gândul omului nu se supune la nici o lege.

Gândul omului se plimbă, și din ceas în ceas se schimbă.

Gândul împărțit când țe-l ai nici o ispravă desăvîrșit să-vîrșesci. D'aceea mărginesce'ți gândul la o îndeletnicire numai ca să o poți desăvîrși.

**3690** Gândul răsbate și'nconjură în cer și pe pământ, și se întorțe, iarăși la om, jos pe pământ.

Gândul să țe-l stăpânesci dacă vei să isbutesci.

Gândul tău să nu'l descoperi că, de nu vei nemeri, întru nimic te vei rușina; însă sfat pentru el să ceri, ca d'o pricină streină.

Gândul tău să nu'l descoperi, nici măcar la un prieten, îndată și fără vreme, că prea puținii sunt, ș'anevoie să cunosc, cei crejincioși, în adevăr, în carii să te încrezi.

Gândurile, în tăcere, sufletul țe-l secă, și munca mare, cu post mare, trupul țe-l topesce. D'amîndooe să te ferești.

**3695** Gândurile c'o fandasie reu te frămintă când le lași slobode, în voia lor, și în cele mai mari prăpăstii de patimi te-aruncă. Dăparte de ele ca să nu pătimești.

Gândurile cele mari, forte lesne ne înșală, că ne desmiêrdă, fără greșală.

Gândurile și nóptea ochii deschiși ne'i țin.

Gând bun cu mijloce rele nu te-arată dênțelept. Dăparte d'un asemenea gând.

Ca să poți afla gândul altuia trebuie să'l prindă asupra unei urmări.

**3700** Când gândul tău este greșit, siurșitul lui mai vinovat. Feresce-te de una ca să nu cați în cea-l-altă.

La ori-ce te gândesci, bine să te socotesci dacă de trebuință este ceea ce te gândesci.

- La cele din urmă pururea să gândim, ca nici-cum, în urmă  
dă toate să ne căim.
- Maî bine în casă dă cât afară să gândim.
- Nimeni vede ce gândești dă cât ceea ce sporesci. Arată  
'ți sporul din gândul tău.
- 3705** Nimic tu vei păți când bine te vei gândi; d'acésta să te ții.  
Nici cum tu să gândești rău celui ce, în adevăr, voiesce  
binele tău.
- Nóptea, și când dormi, gândul să țe-l aruncî la ușă ca  
câinele.
- Nu te bizui după al tău gând, c'altele gândește omul  
ș'altele urmăze Domnul. Să nu rămâi în gândul tău ca  
într'o închisóre, ci după cel maî bun să ieși din închisóre.
- 3710** Toți la un gând dă ar fi, sfadă nici cum s'ar ivi.  
Ceea ce gândești anevoie a simți; că gândul se preumblă  
și pe unde nu poți pipăi.
- Cel ce afară, iar nu în casă, pururea gândește se cufundă  
în greșeli. Departe d'un asemenea gând.
- Cel ce pe gânduri cade sufletul lui dă gânduri scade. Veđi  
să nu o pați.
- Cel ce tot se gândește l'ale lumii întimplări dă grija lumii  
se topesce. Veđi să nu te topesci.
- 3715** Cine pe gânduri stă somn în ochii lui nici cum vede. Veđi  
să nu 'ți pierdî somnul.
- După graiu și după semne se póte înțelege gândul cel  
maî dă taînă.
- Dă multe ori se întimplă ca gândul să te ducă la o parte  
și inima să te tragă într'altă parte. Veđi să nu te rătăcesci.

### Pentru Gîr-mîr

- Gîr-mîr unul, gîr-mîr altul, dă pîr se ieau unul cu altul.  
Veđi să nu o pați.
- Gîr-mîr la muîere privesce ce ca gîsca gîrîiesce, și mîr-mîr  
la bărbat ce ca câinele mîrîiesce. Amîndooe dooe pricinî  
gata dă gâlcévă. D'amîndooe să te feresci.
- 3720** Maî bine în pustie te lasă, dă cât cu gîr-mîr în casă.  
Pe gîr-gîr și pe mîr-mîr ăi dăspărți cu pîrț-pîrț, că p'amîndoi  
ăi faci dă ris. Cam așa să urmezî la asemeine întimplare.
- Cea maî mare ne-odihnă ș'a sufletului supărare când dă  
gîr-mîr dăpărtare nu poți află în casa ta.
- Dă gîr-mîr să te feresci ca dă cel maî rău vrăjmaș.

## Pentru Glume

- Gluma piste măsură bătaie de joc ne urlă. Dăparte dă ea.
- 3725** Gluma piste fire, fie cât dă dulce, plecate ne aduce. Veđi să nu ți să plece.
- Glumele aduce plăcere dar piste măsură rău te înjură. Dăparte dă ele.
- Glumesce numai cu cei d'opotrivă ție.
- Glumă cu sila nici un dar are.
- Glumă din mână glumă nebună. Dăparte dă ea.
- 3730** Când veđi să glumesci gluma potrivită cu vorba ce să grăiesce s'o începă la vremea ei.
- Când glumesci cu prieten să te feresci d'al supără, iar când glumesci cu muieră să te feresci d'a-te supără.
- La vorbe delicate și fôrte însemnate glume nu să cade.
- Păzesc-te să nu atingi ver pă cine-va, când veđi să glumesci, cu vorbe próste și dă ne-cinste.
- Cel ce mult glumesce obraznic să socotesce. Fugă d'un asemenea nume.
- 3735** Cel ce mult glumesce curînd să căiesce. Veđi să nu o pați.

## Pentru Graiă, Grăire și Grăitori dă bine și dă rău

Veđi *Vorbă*

## Pentru Grabă

Veđi *Încet*.

## Pentru Grași și Grăsime

Veđi *Îngrășare*.

Ca să te îngrași trebuie pururea să fii vesel.

Tot grasul e frumos și tot slabul ticălos <sup>1)</sup>.

## Pentru Gréță și Grețoși

Gréța curge din moleșiunea sufletului; dăpărtéz-o dă la tine ca pururea să aibi gust.

Gréța o bóla ce nu să vindecă dă cât numai cu munca; ține-te dă muncă, ca nici odată să ți măi vie gréță.

- 3740** Grețos omul flecar.

<sup>1)</sup> Veđi No. 5321.

## Pentru Greotăți

Cea mai mare greotate pe pământ omui cel zadarnic se 'nțelege, că nici pământul îl poate suferi.

Cei mai mari pe cei mici când îi împovărează piste a lor putere, îndată greotatea cade chiar pe însuși ei; iar când de o-potrivă unul cu altul se ajută, atunci nici o greotate, la nici o parte. Bagă de seamă la acesta

## Pentru Greșoși

Veți Grăi.

## Pentru Greșeli

A arătă ale altora greșeli, numai la prietenii este dat acesta; d'aceia nu te supără când prietenul tău îți arată greșala ta.

Ai vrut și ai pățit, că singur ție ți-ai greșit; d'aceia nu mai învinovăți pe altul.

- 3745** Ai cunoscut greșala? îndată părăsire și nu vei mai avea nici o rea numire.

Ale tale greșeli mai mult să cerceteți tot-dé una.

Ale celor mari greșeli nici se ved nici se aud, iar ale celor mai mici de departe ne put.

A mea greșală vei să dregi, dar a ta nu ți-o îndreptezi? Anevoie a cunosce greșala ce face, dar cu mult mai anevoie a o îndreptă când o cunosce. Tu împotriva să urmezi.

- 3750** Anevoie se stinge urmele greșelii, că pata îl vădesce.

A nu greși nici-dé-cum piste puțină se 'nțelege, că numai Domnului acesta este dată. Dar a se îndreptă de greșala sa, la cel înțelept privesce. Acestor să te asemeni.

Acela de laudă cel ce-și cunosce greșala, și 'ndată ș-o îndreptă. Acestor să te asemeni.

Acelui în parte greșală puțină o cunosc, iar a Domnului greșală de toți se vede, că la toți privesce.

Acelui mai mic greșală sub caznă se pune mare, până ce îl dășală; iar celui mai mare, șade pe cal călare fără nici o cercetare. O ce ne-legiure!

- 3755** Adese ori a greși te-aruncă în prăpăstie. Feresce-te de ea.

A dooa și a treia greșală de mare mirare; dar cu mult mai mult de mirare este când noi, și atunci nu ne îndreptăm greșalele noastre. Tu nu așteptă a dooa greșală.

Aduți-aminte d'ale tale greșeli și nu mai cercetă ale altora mai mici greșeli.

O greșală, și numai, surpă toate darurile ce ai avut mai înainte. Bagă de seamă la acesta.

O greșală, și numai, tu de vei ierta fără înfrînare, miș și sute te năcunjură.

**3760** Omul greșalele sale nici-cum le vede, că le poartă în spinare; iar ale altora toate, că le vede înainte.

Omul ca să nu se rușineze trebuie să-și ascundă și cea mai mică a sa greșală.

Omul, cu cât mai mare cu atât mai mare greșasce.

Omul la greșalele lui, orb se înțelege, iar la cele streine cu miș și sute de ochi. Tu împotriva să te arăți.

Omul la césul morții atunci se socotesce la câte a greșit, dar va fi de césul acela când vremea nu-l mai iertă să le îndrepteze. Feresce-te d'un asemenea ceas.

**3765** Omul nu cunósce în câte greșeli se află, d'aceea pe toate le numesce bărbății și isprăvi mari.

Omul nu cunósce ale sale greșeli. D'aceea judecă numai cele streine. Tu împotriva să urmez.

Omul din neștiință la cele mai multe alunecă greșeli; d'aceea și Domnul pururea ăi iertă asemenea greșeli. Așa și tu să urmez.

Omul, și cel mai înțelept, d'ar avea greșalele sale scrise în frunte, nu ș-ar lua căciula nici odată după frunte.

Orice greșală va face supusul tău, a ta greșală se socotesce când nu-l înfrinezi. Ingrijasce-te de acesta.

**3770** Orice greșală cu răsplătirea se iertă, să nu-ți o mai aduci aminte.

Orice greșală, cât de mică rușine să-ți aducă, și nu vei mai greși.

Orice greșală numai cu căință mai mult te vatămă fără pocăință. Ține-te d'amîndoo.

Orice greșală din neștiință și din ne-cunoscință supusă la iertare.

Orice greșală faci către orice-cine ne-dreptate și năpăstuire se-nțelege.

**3775** Orice-cine greșasce, dar cine după greșală se căiesce se vede om înțelept, și cine după căință se pocăiesce acela de sfânt se socotesce.

O bunătate și numai omul de vede'n sine socotesce că are miș și sute de bunătăți; iar greșeli o mie de cunósce că are, nici una nu ș-o vede către tine, însă, cu totul împotriva, c'o greșală și numai d'o vedea în tine, miș și sute de greșeli socotesce că ai în tine.



- Odată de două-ori poți greși fără voia ta, și nu e de mirare; iar de mai multe ori de mare mirare, că firască reutate sau întregă prostie te-arată că ai.
- Unul pe altul înșelăm, unul pe altul defăimăm, unul pe altul judecăm, unul de altul ridem, și nici unul cunoscem ale noastre mai mari greșeli, că nici unul fără greșală.
- Unul de altul se plânge că unul de altul se năpăstuiesce, pentru că nu și cunoscă fieș-care greșala sa.
- 3780** Un pas de vei greși d'a berbeleacul te vei rostogoli.  
Unde ne-sciintă acolo și greșeli mai multe.  
In unele greșim și'n altele ne osîndim; d'aceea și ne mîh-nim ne-sciind pentru ce ne osîndim.  
In multe greșeli cade cel ce fără lucru șade. Bagă de seamă la acesta.  
Înainte greșeli să te socotesci, apoi cum să nu greșesci; iar după greșală cum să te îndreptezi.
- 3785** Insuși greșala ta, tu când vei cunoscă, te face să ierți greșala altuia.  
Întău ale tale greșeli să îndreptezi, apoi ale altora, ca și aceia pildă să ție, de la tine.  
Întău să înveți pe om cum să nu greșască, apoi să te socotesci cum să îndreptezi greșala ce-a făcut, și așa vei scăpa de multe pedepsi.  
Vai de acela ce, ale altora greșeli, lesne și degrab le vede, iar l'ale sale nici măcar gîndesce.  
Vai de tine când vei spune greșalele altuia înaintea lui.
- 3790** Vezi înaintea ochilor tăi pururea cele din urmă și nici odată vei greși.  
Greșala altuia l'acela să o lași, iar nu și tu după ea să te iei.  
Greșala iertată nu se mai pomenesce; d'aceea nici să 'ndrăs-nesci de ea să mai graiesci.  
Greșala în parte, pentru el în parte, iar a unui Domn pentru toți de obște. Bagă de seamă la acesta.  
Greșala gurii cea mai mare greșală. Feresce-te de ea.
- 3795** Greșala cu cât mai în grab o întîmpini cu atît mai mică se arată. Nu te lenevi a o întîmpina  
Greșala către altul cu mult mai mare de cât cea către tine; d'aceea și nu se iertă până nu se va îndestulă, cel ce s'a năpăstuit, la cele ce-a păgubit. Bagă de seamă la acesta.  
Greșala, cât de veche, când ești aduci aminte de ea, rușine ești aduce, și mai mare sială, că cugetul te bate.  
Greșala, cât de mică, pe cel mare mai mult el ne-cinestesce, că mai mare se socotesce. Feresce-te d'o asemenea necinste.

Greșala lesne se urmăzeă fiind alunecósă, dar fórté primejdíósă cá cu greú se îndreptéză.

**3800** Greșala părinților la crescerea dè copíi, supt jug bagă pè copíi. Ingrijasce-te dè acésta.

Greșala până a nu se face să te socotescí cum s'o poprescí; după ce s'a făcut să te socotescí cum s'o îndreptezi.

Greșala ta să țe-o mărturisescí ca să te îndreptezi.

Greșala ta țe-o poți cunósce când o vei judecă ca când altul ar fi făcut-o.

Greșala fără voie cursa ne-vinovaților; anevoie a te ferí dè ea.

**3805** Greșala cea mai mare când vei să treci piste puterea ta. Feresce-te dè ea.

Greșala cea din urmă cu mult mai rea și mai grea dè cât cea d'întíu. D'aceia să te păzescí a dooa órá să nu mai greșescí.

Greșala celui bét la însuși el privesce; iar nu la bătură ce în cap el lovesce.

Greșala ce nu vatēmă bună dè iertat.

Greșala ce nu se póte ascunde, aceia se socotesce cu mult mai mare, cá dè toți se vede.

**3810** Greșala din mintea ta, iar nu dintr'a altuía; d'aceia nu mai blestēmă pè sórtă și pè noroc, aruncându-o asupra lor.

Greșala d'întăiú din muíere s'a ivit; d'aceea pentru muíere ne jértim.

Greșala firesce ca muíerea, se rudesce cu orí-cine; d'aceea dè ea se lipesce orí-cine.

Greșalele altuía, ce nu privesc la noi, lesne le iertăm; iar cele către noi nici cu mórtea le uităm. În potrivă să urmezí.

Greșalele cu cuvinte și lácrămí multe, la rugăciunea dè închinăciune nici cum se pot spála, dè cât numai cu căința și cu pocăința dè părăsire fără a te rugă, așa și tu să urmezí.

**3815** Greșalele către prieteșiug, anevoie se tāmăduiesc. Feresce-te dè ele.

Greșalele când se mărturisesc dè sine se iértă.

Greșalele ne învață când însuși noi le cunóschem; dè la ele să te înveți.

Greșalele nóstre le aruncăm asupra altora, ca să ne arētăm pururea curați și ne-vinovați.

Greșalele nóstre lesne le iertăm, iar ale celor-l-alți cu mare nevoință. Tu împotrivă să urmezí.

**3820** Greșalele nóstre lesne se uită când numai dè noi sânt ele cunoscute.

Greşalele sufletesci, ca rănila trupesci, cât de bine le vei vindeca semnul lor rămâne în suflet tipărit. D'aceia să te feresci să nu cum-va să se mai deschidă acele răni învechite.

Greşalele se iertă când omul se pocăieşte.

Greşalele să ți-le ștergi, ca cum te ștergi când mănânci, că, dimpotrivă, mânăjura te vedește.

Greşalele tale cu a ta dojană să ți-le îndreptezi.

- 3825** Greşalele tale, când tu le auzi, să intre în capul tău p'a-mîndooe urechile; iar ale altora greșeli p'o ureche să intre și pe alta să iasă.

Greşalele tale la suflet ușurință, când de față le mărturisești.

Greşalele tale mult mult să ți-le ascunzi, ca nu cum-va să ți vatemi cinstea ta și nămul tău.

Greşalele tale să le mărturisești la însuși tine, și însuși tu să ți-le judeci și să le pedepsesci.

Greşalele cele mai mari numai pentru cei mai mari.

- 3830** Greşalele mai mari mai lesne se cunosc, pentru că cei mai mulți ăi judecă. Ferește-te d'o asemenea judecată. Greşalele celor ce ție ești greșesc, ca o apă curgătoare tu să le socotesci.

Greşalele celor ție greșiți, de șapte-deci de ori câte șapte tu să le ierți, și așa să dăci că ai iertat.

Greşalele ce ne aduc pagubă și necinste acelea să înțeleg greșeli mari și necinstite. Dăparte d'asemene greșeli.

Greşalele de ce le lași ne-îndreptate d'aceia mai mult se măresc; nu te lenevi a le îndreptă.

- 3835** Greșală piste greșală în adevăr să înțelege când cel ce greșasce va să ți apere greșala sa.

Ca să poți îndreptă ale altora greșeli, trebuie tu să fii curat de ori ce greșală.

Ca să scapi tu de greșeli, socotesce-te bine câte la altul se întâmplă din asemenea greșeli.

Cu e frică de Domnul nu'i e frică de greșeli, că nici o dată greșasce. Acastă frică s'o păzesci.

Cu gândul la mărte anevoie greșesci. Nu te depărta d'acest gând.

- 3840** Cu cuvînt la tôte pășind nu vei greși urmînd.

Cu cât mai mare ești co atît și greșala ta mai mare se arată, fie cât de mică, că, ceea ce la cei mai mici se poate iertă, la cel mai mare este ne-iertat. Bagă de seamă la acesta.

Cu cât mai mare greșala co atît și răsplătirea ei mai grea, când mai mult zăbovesce.

Cu cât de lesne a nu cunoște greşalele tale către tine, cu

atât de anevoie a nu cunósce ale tale greșeli către cei-l'alți. Feresce-te de ele.

Cum veđi că te tãmãduiesci, feresce-te sã nu mãi greșesci ca bine sã viețuiesci.

**3845** Cum greșesci cere iertãciune, cã cu acẽsta pẽ tine te cinstesci.

Cãința îndatã dupã greșalã sã aratã, dar pocãința cam anevoie: d'aceea adese-orĩ greșim. Nu dẽpãrtã pẽ pocãința de cãința ca sã te înbrãțișeze pãrãsirea.

Când ale nòstre greșeli nu vrem sã le îndreptãm, ne nevoim sã le arẽtãm de urmãri de cinste.

Când ore-cine ẽți aratã greșalele tale nu te mãhni asupra lui, ci mãi bine asupra ta, cãci le ai și nu vei sã le îndreptezi.

Când vei greșala ta sã țe-o aperi n'ai cu ce sã țe-o îndreptezi de cãt cu minciuni, ș-așa, dintr'o greșalã înti'alta mãi mare cađi; mãi bine sã țe-o mãrturisesci.

**3850** Când vei sã nu mãi greșesci, singur tu mustrezã-te pẽ tine, Când veđi pẽ altul greșind nu te asemẽnã lui, iar când bine urmând pune-te în locul lui.

Când greșesci sã te rușinezi de însuși tine, dar sã nu te sfiesci a te îndreptã.

Când rãmãi singur socotesce-te la greșalele tale, când ești în lume uitã greșalele altora.

Când te rogĩ la Dumnedũ sã'ți ierte tóte greșalele tale, trebuie și tu, mãi întãiu, sã ierți mãcar o greșalã a altuia cãtre tine, dupã cum te fãgãduiesci când citești *«tatãl nostru»*.

**3855** Când tu greșesci pẽ tine sã te învinovãțesci; iar nu s'aruncĩ greșala ta asupra altuia.

Când cei dupã 'mprejurul tẽu greșesc necinstea cade asupra ta; îngrijasce-te de acẽsta.

Când de greșalã țe fricã, de nimic alt țe mãi fricã. Acẽstã fricã s'o pãzesci.

La ori-ce greșalã iertarea tãmãduire. De ea sã te ții.

La ori-ce greșalã, când cugetul te bate, îndatã o îndreptezi.

**3860** La ori-ce greșalã pricina s'o dẽscoperi, și pẽ pricinuitor la rãspundere sã'l osĩndesci, ș'atunci toți de greșeli nevrẽnd sã vor dẽpãrtã.

La ori-ce te socotesci pune înainte bãtaia de cuget ș'anevoie vei greși.

La greșeli când sã întimplã, sã nu mãi gãndesci la ele ore cum s'au întimplat, ci cum sã le îndreptezi a nu sã mãi întimplã.

La greșeli sã nu te lași sã te supuie pẽ tine, ci tu pẽ ele sã le supui.

La mórte numãi omul ẽși cunósce greșalele sale, d'aceea

atunci numai cere iertare de greșale, când în zadar cere, că de nevoie le cere. N'asteptă tu acest ceas zadarnic.

- 3865** La cele mai mari greșeli blestemăm pe diavolul, că el ne-a îndemnat, în vreme ce mintea noastră cea proastă ne-a învățat că Domnul în lume nici un diavol zidit a lăsat. D'aceea mai bine mintea ta să țe-o blestem.

Lesne se uită greșalele noastre când numai noi le scim; d'aceea să ne ferim ca altul să nu le afle.

Mai grea greșala din urmă de cât cea d'întăiu; d'aceea de ea cu mult mai mult să te ferești.

Mai mult ale tale de cât ale mele greșeli tu să cercetezi.

Mai mult greșasce cel ce un bine ce-l poate face și nu l' face, de cât cel ce nici odată n'a făcut nici un bine.

Bagă de seamă la acesta.

- 3870** Mai mult să te rușinezi când faci vre-o greșală de cât când o îndreptezi și de ea te depărtezi.

Mai mult să ți fie rușine de însuși tine de cât de altul când la ore-ce greșesci, ș'atunci numai nu mai greșesci.

Mai nimeni voiesce să l' vadă când greșasce, d'aceea și mai lesne greșasce. Tu de față să urmezi ca să nu greșesci.

Mai bine asupra ta să te necăjesci, când tu altuia greșesci, de cât asupra aceluia; că vina ta este iar nu a aceluia.

Mai bine morțe de cât pete de greșeli.

- 3875** Mai bine să îngrijesci ca greșeli să nu se facă, de cât în urmă să osîndesci pe unul și pe altul.

Mai bine să mărturisesci greșala ce greșesci, și s'o îndreptezi, de cât să dici că n'ai greșit și în greșeli să rămâi.

Mai bine d'ale tale de cât d'ale mele să îngrijesci greșale.

Multe le numim greșeli ca nici una să ne placă.

Multe din greșeli le numim fapte bune și după lege urmate când au putere mare, că puterea pururea biruiesce pe dreptate.

- 3880** Mulți au bănuială și la cele fără greșală, d'aceea și greșim la cele ce nu voim.

N'aruncă greșala ta asupra altuia, ci mai bine îndreptez-o ca să nu te ne-cinstesci.

Nevoia și dăsnădejduirea te face să cadă în cele mai mari greșeli; nu lăsa pe om să cadă în asemenea necazuri, și l' vei scăpa de cele mai mari greșeli.

Nimeni ești cunosce ale sale greșeli, și când și-le cunosce se face că nu le pricepe.

Nimeni nu se plânge de greșalele sale, că pururea asupra altora le aruncă.

- 3885** Nimic mai lesne de cât a dà greșala asupra altuia. Dă-  
parte d'o asemenea urmare.  
Nici eu, nici tu, nici altul a greșit de cât ne-sciința. Va  
de cel ce de ea nici cum a scăpat, că pururea în gre-  
șeli se află.  
Nici o greșală mai mare de cât când inima se înșală.  
Nici o greșală, fie cât de mică, nu e fără vătămă, și  
din potrivă nici o facere de bine, fie cât de mică, nu e  
fără folos mare. Alege care 'ți place.  
Nici un om fără greșală, după ori-ce lege, c'asemene om  
Dumnezeu se înțelege.
- 3890** Nici către vrăjmaș, nici către prieten greșala ta să nu țe-o  
dăscoperi, ci, până a nu se află, stinge-o să nu se mai  
vadă.  
Nu în urma greșelii să te socotesci ce osîndă se cuvine,  
ci înaintea ei pe om să 'l înveți cum să nu greșască.  
Nu greșalele să le înșirî, ci faptele cele bune să le numeri.  
Numai când cați din mărimea ta atunci cunoscî greșala ta.  
Tu mai 'nainte s'o cunoscî ca să nu o pați.  
Nu numai ale altora greșeli să le ținem minte, ci mai  
mult ale noastre ca să nu mai greșim.
- 3895** Nu pentru greșală să te întristezi, ci pentru că nu vei să  
te îndreptezi.  
Nu pe cel ce-a greșit să te puî să-l chinuiesci, ci greșala  
s'o 'ndreptezi, ca nimeni să mai greșască.  
Nu te mânia când greșala țe-o arată, ci când de ea nu  
te vei îndreptă.  
Pentru că piste puțință a pătrunde adăverul la ori-ce, d'a-  
ceea omul adese-ori cade, fără voia lui, în cele mai  
marî greșeli.  
Pentru facerile de bine cele mai de 'nainte să uiți greșă-  
lele ce în urmă ți să întimplă.
- 3900** Pururea mai rău greșesc cei ce stăpânesc de cât cei ce  
se stăpânesce, și, din potrivă, mai greu se pedepsesc cei  
ce se stăpânesc de cât cei ce stăpânesc. O nelegiuire!  
Pe alții lesne ei dojênim pentru ori-ce greșală, și noi înși-ne  
cădem tot într'aceeași greșală.  
Pe mine mă dojênesci pentru a mea greșală, dar de tine  
nu îngrijesci când mintea ta te înșală.  
Până a cunosce ore-cine ore-ce mai bine la multe greșasce,  
dar cu cât mai mult cercetăză cu atât mai mult de  
greșală se depărtăză. Așa și tu să urmezî.  
Până a nu păți rușine depărtăză de la tine ori-ce greșală  
ești aduce rușine.
- 3905** Până când vei trăi și pe pămînt te vei uita, greșala ta  
nu o vei uita.

Pravila ce ai pus în potriua celor ce greșesc, tot cu aceea  
 pravilă să te judeci și pe tine când asemenea greșesci.  
 Să nu ȳci că n'ai știut, când la ore-ce greșesci, ci mai  
 bine iertăciune cere cu plecăciune ca cu toți în pace  
 să petreci.

Să nu te sfiești a'ți mărturisi greșalele tale, că acesta te  
 arată de înțelept.

Sărăcia muma greșalelor și nesciința tata-l lor.

**3910** Să te rușinezi de Domnul pentru greșala ta cum și mai  
 mult de omul căruia i-ai greșit.

Să cinstesci și să iubești pe cei ce ți arată greșalele tale,  
 c'aceștia sunt cei adevărați prieteni ai tăi, iar nu pe cei  
 ce le laudă ca nisce isprăvi mari, c'aceia sunt vrăjmașii  
 și dușmanii tăi.

Să ți fie milă de greșala altuia și cât poți să i-o acoperi.  
 Slăbiciunea sufletului ne face să greșim, d'aceea muierile  
 mai lesne greșesc.

Spre a cunoște bine greșalele tale fă-te-te tu, întâiu, pirîș  
 greșalei tale s'apoi judecător.

**3915** Spală ți mai bine greșalele tale de cât obrazul tău când  
 te scoli după somn.

Strașnic către tine când greșesci să te arăți, cu perlepsa  
 ce pe altul osîndesci, ca să nu mai greșesci.

Tocma la bătrânețe cunoșcem c'am greșit; cine la tinerețe  
 acest'a cunoscut nume de om mare luiși ș-a dobândit  
 Silește-te asemenea nume să dobîndesci.

Toți ȳc că ș-au uîtat dar nici unul c'a greșit, tu împo-  
 trivă să urmezi.

Feresce-te să nu greșesci l'al tău stăpân nici-dă-cum, c'o  
 greșală de vei face toate slujbele se uîtă.

**3920** Feresce-te de cel ce ale altora greșeli stă și ȳți povestesc  
 c'atunci el ale tale mai mult le iscodesce.

Ferice de cel ce n'a greșit, dar piste puțință a nu greși.  
 Ferice de cine și cunoște greșala sa și ș-o îndreptăză.  
 Cam așa să urmezi.

Fieș-care după mintea sa greșasce, d'aceea ore-ce mai mult  
 să te socotesci când ore-ce urmezi.

Fugi de ori-ce greșală că 'ndată temerea te coprinde și  
 însuși cugetul tău te bate.

**3925** Fără a greși une-ori greșesci și faci rău socotind că faci  
 bine, pentru că ori-ce face omul unul de bine o iea și  
 altul de rău.

Cea mai mare greșală a nu se căi ore-cine de greșala sa,  
 și a nu se rușina de ea, ci în ea a se fâli.

Ce e din greșală nu supără așa tare, iar din cugetare să  
 te ferești foarte tare.

Cei mai mulți din nesciință greșesc la cele de cuviință.  
Cei fără greșală grăiesc cu îndrăsnélă, fără nici o sfială,  
dar cine îi ascultă.

**3930** Cei ce nu mustrăză pe cei ce greșesc vinovați și ei c'acea  
se socotesc.

Cei ce nu pot suferi nici o greșală, mai mult greșesc că  
nesuferirea întrégă greșală

Cei din 'nainte mai lesne greșesc de cât cei mai din urmă,  
că cei din urmă, de la cei d'întăiu, la oî-ce se învață.  
D'aceea mai bine mai în urmă.

Ce cunosc că ai greșit nu'ți fie rușine să le îndreptezi,  
ca să nu te căiesci.

Cele mai mari greșeli la cei mai mari privesc pentru că  
mândria și egoismul pe cei mai mari stăpănesc. Feres-  
ce-te d'asemene patimi ca să nu greșesci.

**3935** Cele mai mari greșeli și răutăți din mândrie isvorăsc.  
Dăpărtăză'ți mândria ca să scapi de ele.

Cele trecute nu-le cam socotim, la cele viitoare nici cum  
mai gândim, cele de față nu ne învață. D'aceea la cele  
mai multe greșim.

Cele de nevoie nici cum să'nțeleg greșeli de bună voie,  
d'aceea să și iertă.

Cel mai mare când greșasce toți el ved de departe.

Cel mare mare greșasce și cel mic mai mic, că greșalele  
din tréptă 'n tréptă să urcă până unde 'și găsesce pe  
stăpânul său.

**3940** Cel mic fără a greși cere iertăciune, iar cel mare când  
greșasce greșala nu i se socotesc, că ȳice c'asa i se  
cuvine <sup>1)</sup>.

Cel fără nici o greșală acela mai întăiu să de în cel ce a  
greșit.

Cel ce arată a altuia greșală acela, mai întăiu, p'a s'a gre-  
șală a uítat-o fără greșală.

Cel ce ascultă la oî-ce aude, fără nici o cercetare, puru-  
rea greșasce fôrte tare. Feresce-te d'o asemenea întîm-  
plare.

Cel ce își arată greșalele sale și părăsire face semn de  
înțelepciune. Asemene înțelepciune să vînez.

**3945** Cel ce greșasce acela să și mânia pe cel ce el 'i-a greșit.  
Lucru cu totul de mirare.

Cel ce cu graiul său greșasce își arată năravul său.

Cel ce mai mult greșasce acela mai mult învață, când  
își ȳea greșalele în băgare de seamă.

<sup>1)</sup> Veďi Cap. X, c. Bogat.



- Cel ce nu'și cunoșce greșala nici odată se îndreptăză; dă veî dar să te îndreptezi pururea, mai întâi, greșala ta s'o cercetezi.
- Cel ce'ți adevereză toate câte tu ȑici acela răul tău voiesce, iar cel ce'ți arată la câte tu greșesci acela în adevăr cinstea ta iubesc. Primesce pe care'ți place.
- 3950** Cel ce din ne-sciință greșasce la ore-ce lesne se iertă, că ca un orb se socotesce ce nu vede unde calcă; iar cel prin sciință, cam anevoie, că cu ochii ȑeschiși s'abate din drum afară.
- Cel ce greșasce, când el ierți îndată prieten el dobândesci, că cugetul el bate.
- Cine ale altora greșeli ție'ți spune, acela ș'ale tale la alții le va spune. Feresce-te d'un asemenea om.
- Cine-o face ca mine ca mine să pață, dă veî ȑice tu la ori-ce greșală puțin veî greși, că singur tu te osîndesci.
- Cine greșasce, pentru sine greșasce, dar la altul mult tînjasce.
- 3955** Cine la porunci ne-legiuite se supune, mai mult el greșasce dă cât cel ce'i poruncesce.
- Cine nu greșasce nici dă Domnul frică are, că Domnul pe nimeni fără greșală pedepsesce.
- Cine 'și cunoșce greșalele sale și să pocăiesce, cel mai cinstit dă toți se socotesce.
- Cine pôte popri pe cel ce greșasce și nu'l popresce, curat se înȑelege că și el într'aceea greșală pârtaș se socotesce.
- Cinstea s'o puî înainte la ori-ce te gîndesci și nici odată veî greși.
- 3960** Blagoslovit cel ce acoperă greșalele vecinului său; asemenea blagoslovenie se vinezi.
- Dacă n'am avea greșeli n'am cunoșce ale altora greșeli.
- Din întâmplare tot omul pôte greși cu mintea, însă trebuie să se îndrepteze.
- Din câte greșesci să cauți să te înveți că, din potrivă, pururea greșesci.
- Din toate greșalele noastre cea mai cumplită și mai urită lenea se înȑelege, c'acesta ne popresce dă ori-ce muncă pe lume. Feresce-te dă ea din totă virtutea ta
- 3965** Din cele ce ȑic omeni pentru tine să te încredinȑezi dă greșalele tale.
- Din doi inși ce vor alunecă tot într'o greșală, cel mai bleot, mai mic, rău va urmă.
- Dooe greșeli se vȑd cam mari: a rîvni la cele piste putință și a nu se îndură dă cel necăjit. Feresce-te d'a-mîndooe.
- Dohtoriî când se îmbolnăvesc alți dohtori chȑmă dă'i tă-

măduiesc, ca să nu greșască ei la patima ce pătesc; așa și noi, când greșim, pe alții să chemăm, greșalele noastre să ni-le îndrepteze ca nu mai mult noi să greșim.

După greșală ietă temerea aci ce rău te frământă.

**3970** După ce te îndreptezi de greșale să te depărtezi ca să nu mai ai nici o grijă.

Dă alții ne mirăm când greșesc la ore-ce, iar de noi nici de-cum și când îndoit greșim.

Dă cât se căsnesci un norod pentru greșalele lui mai bine să'l înveți să nu greșască nici de cum, c'atunci nu vei avea trebuință de nici o pedepsă.

Departe de greșeli, nu de frică ci de rușine.

Dă ris lucru este greșala ta să nu o cunoscă ci a altuia să o cercetezi.

**3975** Dă dooă ori a pâși tot într'acea greșală nu te-arată de 'nțelept, cu cât la mai mari?

Și cel mai fericit cu greșala lui.

Și din greșală une-ori omul nemeresce cu mult mai bine.

Și de greșesci cu gura dar cu mintea să te ferești nici cum să greșesci.

### Pentru Grijă, Îngrijire, Îngrijitori și Neîngrijire

Omul însuși d'ale sale singur el se îngrijască dacă va purura în casă să le găsească.

**3980** Ori-ce e de trebuință, din vreme se îngrijesci ca să nu te zăticnesci.

Îngrijirea din 'nainte în lipsă nu te lasă. Dă ea să te ții.

Îngrijirea pentru toți, dar nu mai puțină și pentru tine.

Înainte primejdi, iar nu în urma ei, purura să te'ngrijesci.

Întăiu pentru obște, apoi pentru tine, să îngrijesci mai bine de ori-ce, se cuvine, că și tu în obște bine te socotesci.

**3985** Vai de cel ce îngrijasce mai mult de dobitoce de cât de copiii lui. Feresce-te d'un asemenea vai.

Vai de cel ce purura trăiesce și se hrănesce cu grijă streine, fără nici un folos, că nici o odihnă are<sup>1)</sup>.

Grija stăpânului mult deșteptă pe slugă. Ține-te de ea.

Grija cea mai mare a gâlcevitorului când n'are cu cine să se gâlcevescă.

Grija cea mare la cele zadarnice nimic eți folosesce și i-nima țe-o topesce. Departe de ea.

**3990** Grija de cele streine, rană fără léc, și scurtare de vieță. Departe de ea.

<sup>1)</sup> Veđi Cap. XIII, c. Nebun.

Grijile lumiî curînd îmbătrînesc pë om fără vreme. Dë-partë dë ele.

Grija și paza piste fire a comorilor tale, și mintea și trulul dë tot țe-l usucă.

Ca grija părinților dë copiiî nici o grije mai mare și mai folositoare, că din ea spînzură totă fericirea copiilor, și în urmare a tôtei lumei.

Ca muma dë copiiî nimeni îngrijasce mai bine, precum și dë bărbat ca nevasta cea bună.

Cu cât mai puține griji veî avé, cu atît mai odihnită vieță veî avé.

**3995** Când unul dë altul, ca dë însuși sine, va îngrijî atunci nici unul în lipsă va fi.

La vreme când nu te îngrijescî, îndeacî în urmă plătescî. Vedî să nu o pați.

La cele mai mici grija cea mai mare să nu cum-va să ne înșelăm, iar la cele mai mariî nici o grijă mai avem. Tu împotrivă să urmezî.

Mai înainte dë vreme să îngrijescî d'ale vremei.

**4000** Mai bine cu puțin și fără nici o grijă, dë cât cu mult și în griji mari cufundat.

Marea grijă dë ôre-ce cea mai mare bôlă.

Ne-îngrijirea dë orî-ce lungire dë vieță, dar fără nici o dulcêtă, că cine rëul nu l'a încercat binele nu'l cunósce.

Nimic fără grije că te bagă în lipsă.

Nu numai pentru tine ci și pentru cel aprôpe dë tine să îngrijescî mai bine.

**4005** Pentru orî-ce trebuință din vreme să îngrijescî până vremea a nu sosi, c'atunci mai bine la orî-ce te înlesnescî.

Părinții dë copiiî și copiiî dë părinți firea a orînduit să îngrijască uniî dë alții, uniî la tinerețe și cei-l-alți la bătrânețe.

Precum veî îngrijî dë cei ce 'n lipsă sê află, așa vor îngrijî și alții dë tine când în lipsă și tu te veî află.

Sa îngrijescî dë altul precum îngrijescî dë tine, că și cel-l-alt este altul ca tine.

Fôrte mult să te 'ngrijescî când te afli 'n norocire, c'atunci ai tēi dușmani cursele lor ți-le 'ntind, iar când ție ți să 'ntîmplă vre-o ne-norocire nici o grije să mai aibî, că nimeni atunci nici în sémă te mai bagă.

**4010** Fieși-care cu grija sa.

Cel cu multe griji în visurî sê chinuiesce.

Cel ce pentru obște îngrijasce mai mult pentru sine îngrijasce, că și el în parte, parte are din obște.

Cel ce d'ale luiî nici cum îngrijasce, ci dë cele streine purrea sê ține, curînd nu va avé nici ale luiî nici cele străine.

Cine d'a lui casă nu póte îngriji cum dē străină casă va putē îngriji?

**4015** Buna îngrijire facere dē bine; dē ea să te ții.

Dē cele dē trebuință pururea să îngrijesci, iar dē cele dē prisos nici să gândesci la ele, c'acelea te innécă în plăceri, în dēsmierdări, în dēsfătări și în dēsfрінări, și nici un minut măcar ții lasă să te odihnesci în viéță.

Dē vecin, și dē prieten, și dē al tău frate, nici-cum și nici odată să fii fără grijă.

Dē lucru străin mai mult dē cât dē al tău să îngrijesci dē el.

### Pentru Grópă

*Veđi Mormînt.*

### Pentru Grozăvie

Cine grozav se uită într'o parte și într'alta dē dragoste n'are parte. Feresce-te d'o asemenea uiftătură.

### Pentru Grăire și Grăitori dē reu, dē bine

*Veđi Vorbă.*

### Pentru Grăsime

*Veđi Graț.*

### Pentru Grădină

**4020** Grădina va muncitorii ca albinele la uleiū.

### Pentru Jale

Jalele la cel ce móre cinstea lui cea mai mare. Nu'l lipsi d'asemene cinste.

La ori-ce întîmplare dē jale marșandele dē modă să în-tristéză mai mult, că le lipsește alișveriușul.

Șapte zile dē jale la cel drept când móre, iar la cel ne-legiuit tótă viéța dē jale.

### Pentru Jafuri i Jěfuitori

Unde veđi mai mulți acolo jafurile ne-contentit se urméză.  
Bagă dē sémă la acésta

- 4025** Vai de cel ce jăfuiește și din jafuri zidesce biserici și mănăstiri, căci pe tot ceasul, când el pomenesce, Domnului aduce aminte de jafurile ce-a făcut. Feresce-te d'o asemenea pomenire.  
 Cu dulcătă jăfuiesci, cu amar le răsplătesci când cu gândul nu gândești. Feresce-te d'o asemenea întâmplare.  
 Jăfuitorul lup întreg că ca lupul până la os te jupoaie, te rupe și te sfășie. Feresce-te d'un asemenea nume.  
 Fieș-care, în parte, cam așa rostesc, după puterea ce dobândește: «Acésta este partea mea; acésta mi-să cuvine și de ceia-l-altă am mare trebuință». Ietă jafurile cum încep. Dăparte d'o asemenea rostire.  
 De la cel slab la cel în putere când trece ore-ce, jaf se înțelege; iar de la cel în putere către cel slab dimpotrivă dar se înțelege.

### Pentru Jocuri i Danțuri

- 4030** Jocul din mână, ca o glumă, joc de mojić. Dăparte d'un asemenea nume.  
 Pururea în jocuri și veselii rămâi fără 'mbucătură în gură.  
 Veđi să nu o pați.  
 Plăcerile jocurilor schimonosirea trupului.  
 Ceea ce la unul de jucărie se pare, la altul se 'nțelege de primejdie mare.  
 Cel ce jăcă se fălesce că nimeni ca el mai măreț este, și nici cum pricepe că de păpușă se socotesce, iar cel ce cântă mascaraoa păpușii.  
**4035** Danțurile de păpușe te arată, iar minaveturile de plimbă-tariță.

### Pentru Jocuri de cărți și la noroc

Jocul la noroc te-aruncă în foc. Păzesc-te să nu te arđi.  
 Jocul de cărți, dărăpănare c'o zadarnică nădejde.  
 Plăcerea jocurilor de cărți curge din lenevire, când de toate cele-l-alte ți se plécă.  
 Cine jăcă pe despuiete în urmă cântă cu drîngul. Veđi să nu o pați.

### Pentru Jug

- 4040** Orice jug, cât de ușor, nu se pörtă cu voință, dar fără jug cu totul te-ai stins.

Jugul la început se pare cu grău; odată dacă te dădai cu el lesne în urmă ți suferi.

Jugul după gât se pune, dar vai de acela la care se pune.

Feresce-te, cât vei pute, d'o asemenea întâmplare.

Nu mai cine poartă jugul cunoște ce e jugul; nu pune pe nimeni în jug până nu 'l vei încerca tu.

Cel ce poartă jug, după grumazi se cunoște, că 'i sunt tociți ca opincă.

### Pentru Jurământ i Călcare și Călcători de jurământ

**4045** Graiul să țe 'l adeverezi cu cel mai bun cuvânt iar nu cu jurământ.

Jurământul la război cea mai mare credință.

Jurământul potolesce ori-ce prigonire și cea mai dulce pace ne aduce, iar călcarea lui cea mai mare vrajă.

Jurământul când ți calci asupra ta cade. Vezi să nu o pați.

Jurământul cu mult mai jos de cât cinstea omului.

**4050** Jurământul, pe cine 'l calcă în picere ți calcă. Feresce-te să n'o pați.

Jurământul pe Domnul de martor l'aduce; cine dar strîmb jură pe Domnul înjură. Dăparte d'o asemenea urmare.

Jurământul tău cel mai mare cinstea ta să fie, care nici odată să o calci, că ne cinstea rămăi.

Jurământul dragostii nici cum se crede.

Jurământ peste jurământ mincinos se înțelege.

**4055** Jurământ când tu faci, în numele Domnului ți faci, d'aceea adevărul pururea să arăți, că Domnul adevărul se 'nțelege.

Jurământ nici cum să faci; de vei face, să nu 'l calci, că pe însuși Domnul vinzi.

Jurământ spre a iubi sau a urî în veci, nici se poate nici se crede.

Jurământ strîmb nici cum să faci, că cel pe care tu juri cunoște al tău gând, și nici vei pute vre-odată a 'l înșelă c'o a ta faptă.

Jurământ de curvă nici cum se ascultă.

**4060** Cuvîntul adevărat acela să 'ți fie cel mai mare jurământ.

Cu jurământul pe om ți poți înșelă, iar de Domnul nici cum vei scăpa, că el cunoște ce în inimă tu hrănesci.

Cu jurământul să greșesci numai când cu muierile grăiesci.

Curvarul, bețivul și cărturarul nu se țin de jurământ.

Cugetul omului cel mai mare jurământ. De el să te ții.

**4065** Călcarea de jurământ cea mai mare ne-cinste, cea mai mare ne-legiuire, cea mai spurcată faptă și cea mai

- primejdiósă îndrăsnelă, că foc bagî în casa ta. Fugî de ea cât vei pute.
- Când te duce la mormînt, să fii curat de jurămînt.
- Maî mult creĎemînt să dai la cugetul cel bun, de cât la cel maî mare jurămînt.
- Maî bine cuget bun şi suflet curat, de cât orî-ce jurămînt.
- Maî bun un «da» şi un «nu» al omului cîstit, de cât cel maî mare jurămînt al omului ne-cîstit. D'aceea nicî pe bună sciinţă, nicî pe nesciinţă, jurămînt să nu urmezî, ci răspunsul tĎu să fie «da, da» la cele ce şciî şi «nu, nu» la cele ce nu şciî.
- 4070** Nimic alt maî urît de cât a se jură, pentru orî-ce, pĎ tot ceasul.
- Nicî darurile, nicî rugăciunea, pot ajutā ce-va celui ce calcā jurāmîntul ce-a făcut.
- Nu te dĎdā cu jurāmînt ca să poţi avea creĎemînt.
- Pentru orî-ce interes, fie cât de mare, de jurāmînt să te feresci.
- Sā nu iaî întru zadar numele Domnului cānd jurî, că Domnul, fără jurāmînt cunosce cugetul tĎu.
- 4075** Sā fugî de jurāmînt ca d'un cuptor aprins.
- Cea maî mare ruşine cānd cu jurāmînt vei sā dovedescî orî-ce grăfescî, c'atunci arĎţi că fără jurāmînt n'ai nicî un creĎemînt, ca un ne-cîstit.
- Celui cîstit cuvîntul Ďi este drept jurāmînt, iar celui ne-cîstit nu'î ajunge spre dovadā miî şi sute de jurāmînturi.
- Cel maî mare vrājmaş al adĎverului sĎ 'nţelegē cel ce jurāmînt în loc de cuvînt alege.
- Cel maî mare jurāmînt nicî cum sĎ póte păzi, nicî în cer nicî pĎ pāmînt, între lei şi între mieî (adicā între cumpliţi şi cei blānĎi).
- 4080** Cel maî mare jurāmînt cinstea la om a Ďice «da, da» la cele ce scie, şi «nu, nu» la celē ce nu scie. Asemenea jurāmînt sā urmezî.
- Cel ce adese-orî jurā, legea ş'o tăgăduiesce şi nicî cum sĎ maî crede.
- Cel ce jurā şi sĎ prinde, maî bine de viū în grópā sā intre.
- Cel ce lesne jurā vorba lui minciună, că minciunî Ďi ies din gurā.
- Cel ce nu sĎ ţine de cuvîntul sĎu, şi la jurāmînt alĎrgā, ne-cîstit şi ne-legiuit sĎ 'nţelegē.
- 4085** Cel ce sĎ jurā pĎ tot cĎsul şi minutul creĎemînt lui nicî cum sā'î dai, şi de sĎ jurā pĎ însuşi copiiî lui.
- Cine de jurāmînt frică nicî cum are, nicî de Domnul frică are. DĎparte d'un asemene om.

Dă veî să năpăstuiescî, nu te jură în potrivă că în mîna ta stă și una și alta, fără nici un jurămînt.

Dă jurămînt să te ferescî, și cînd este drept, că te arde pîn' la os.

Dăparte dă jurămînt, că Domnul urasce și pē cel ce drept ȕl face.

**4090** Și drept dă veî jură, dă dăfăimare tot nu veî scăpă; d'a ceea fugî de jurămînt pînă la mormînt.

### Pentru Judecători și Judecări

Averea, cîntea și vieța stă în mîna judecătorului. Cât dă sfântă trebuie să fie!

Atuncî judecî și te socotescî măî bine, cînd greșalele tale ca nisce greșeli streine le pui înainte'ți.

Atuncî poți judecā drept cînd dreptatea o puî dă față și strînbătatea după spate.

Omul după sine judecā pē cei-l-alti.

**4095** Orî-ce nu scîî bine nu'l poți judecā bine. D'aceea lasă'l la cei ce sciū să'l judece măî bine.

Unde ne-dreptatea stăpănesce și strînbătatea poruncesce, fugî de judecată și dă ai dreptate.e

În judecata lumîi cađi după faptele ce ți sē vēd în lume. Îngrijasce-te d'acēsta.

În mânia nici odată pē nimenî să nu judecî.

Însuși tu, pē tine să judecî ca pē mine, și așa te îndreptezi.

**4100** Vaî dă cel ce cade în ispită dă judecată. Mult să te ferescî d'acēsta.

Judecata călăuză pē dreptate are.

Judecata, la dreptate iar nu la milă caută, că milă nu cunósce.

Judecata sē 'nȕtelege al Domnului graiū din cer. Bagă dă sémă cât dă sfânt este.

Judecata strîmbă în foc te-aruncă. Veđi să nu te arđi.

**4105** Judecata hotărasce dar nu iértă, că cel ce iértă e slobod, iar cel ce judecā e mărginit.

Judecata cea măî dréptă după legea, cea măî bună d'o potrivă, cînd orî-care, fie mic, fie mare, osînda lui ș'a luat, după cum el a urmat.

Cea măî dréptă judecată după mórte sē hotărasce.

Judecata dréptă însuși Dumneđeire; cînd dar dă ea te dăpărtezî dă însuși Dumneđeū te dăpărtezî.

Judecată bună ceea-ce nemeresce adăvărul în adăvăr. Acēsta să vînezî.

**4110** Judecā pē om după al lui cuget.



- Judecă pe străin ca pe însuși tine.  
 Judecă-te întâiu pe tine apoi pe mine.  
 Judecătorul avocatul dreptății. D'aceea dreptatea s'o sprijinesc.
- Judecătorul ascultă unde banul mai mult sună. Dăparte tu d'o asemenea ascultare.
- 4115** Judecătorul, ca să facă dreptă judecată, nici pe însuși al său tată, la ori-ce judecată, să'l cunoscă de tată.  
 Judecătorul cu mită desă, dreptatea o strîmbază. Dăparte d'o asemenea urmare.
- Judecătorul legea păzesce, legiuitorul lege alege, ostașul țera păzesce, plugarul țera hrănesce, neguțătorul țera îmbogătesce, meșterul țera împodobesce și dascălul la toți mintea ne-o deștepă și ne-o îndreptă.
- Judecătorul mitatic, pentru o bucată de pâine, osîndesce și pe însuși al său părinte. Dăparte d'o asemenea urmare.
- Judecătorul trebuie să aibă urechi mai mari, ca să audă mai bine.
- 4120** Judecătorul tată nu se mai numesce vre-o dată.  
 Judecătorul cel bun lesne aude, dar cam anevoie crede.  
 Judecătorul cel drept, însuși el dreptate, dar pururea sărac.  
 Judecătorul ne-drept, suflet murdar și spurcat are. Păzeste-ți sufletul tău curat.
- Judecător prietenului tău nici cum să te faci, că'l dobândești de vrăjmaș.
- 4125** Judecător să nu te faci până ce judecată nu vei încerca și tu măcar o dată, ca să poți cunoscă cel ce se năpăstuiesce ce necaz pătimesce.  
 Judecător fără mită și preot fără plată anevoie găsesci îndată.  
 Ca la judecăți gâlcăvă nicăiri mai mare.  
 Ca să judece ore-cine de este înțelept ori-cine, trebuie el să fie cu mult mai înțelept de cât cel pe care judecă.  
 Ca să judeci p'un norod trebuie să aibă mai bună știință de cât tot norodul.
- 4130** Ca să judeci bine trebuie să ști ore-ce mai bine de cât cel pe care judeci.  
 Ca să judeci bine, după dreptate, pe ori-cine pune-te pe tine sub asemenea judecată către însuși tine.  
 Ca să judeci drept trebuie adevărul să'l aibă de călăuză.  
 Ca să poți judecă bine ori-ce pricină îți vine, să auzi cam des și cam rar să crezi.
- Cu anevoie omul se potă să cunoscă a lui greșită judecată, și de ea să se căiească ca s'o îndrepteze.
- 4135** Cu greu a judecă ore-cine pe al său prieten.  
 Cu greu suferă bătrânul când vede pe cel tânăr că judecă mai bine.

Cumpănă dréptă la judecată s'o păzesci, ca cinste mare  
dă la toți să dobândesci.

Când un judecător ȋice: «ăiți!» și cel-l-alt «cea» atunci  
grafterul răspunde deciu cu pîrț!

Când judecătorul ȋți este și pîrîtor dă și cămașa după  
tine, și scapă de judecată că mai folosit esci.

**4140** Când judeci la față nici cum să te uiți ci dreptatea ca  
oglindea înainte-ți să ȋe o puț.

Când judeci pe ȋre-cine gol dă patimă să te arȋți, că pa-  
tima peste puțină a nu 'ți întunecă mintea la socotință.

Când judeci pe ȋre-cine, d'o potrivă judecă pe rudă și  
pe strein, fie și prieten.

Când judeci pe cine-va nu te mânia, și când osîndesci la  
morte nu zîmbi din gură.

Când judeci să ascuți c'o ureche pe unul și cu alta pe  
cel-l-alt, ca să înȋelegi mai bine pe fieș-care în parte.

**4145** Când judeci să nu judeci obrazul ce-a greșit ci fapta ce-a  
urmat dă este vină dă vinovat.

Când judeci să nu judeci după fețele ce veȋi, ci pricina  
s'o judeci după firea ei.

Când lupii judecă pe miei și vulpele pe găini ce dreptate  
mai aștepti dă la ei?

Când martorii spun minciuni atunci judecătorul mijlȋce  
caută dă 'nșelăciuni.

Când tată-tȋu a judecat strîmb îndreptȋză judecata ca să  
scapi sufletul lui dă osîndă.

**4150** Când te 'nșeli la judecată și strîmb hotăresci vina cu bani  
s'o plătesci ca ȋertare să dobândesci.

La judecăți să te păzesci dreptatea ce hotăresci să n'o  
schimbă mai în urmă, iar nedreptatea ce cunoscă s'o  
dăpărȋezi cu totul în urmă.

La judecată când osîndesci, dă și din greșală hotăresci osîn-  
da mai mică, să nu te căiesci.

La judecată când ȋți cere haîna după tine dă'i lui și că-  
mașa după tine ca să scapi dă judecată.

La judecată când se prigonesc, cel ce pîerde ȋese în pîe-  
lea golă iar cel ce dobândește numai în cămașe.

**4155** Lesne judecăm pe altul dar anevoiȋe a'i preȋul cinstea lui,  
că cinstea altuia pentru noi o păstrăm.

Lesne pe altul a judecă iar pe sine cu totul anevoiȋe.

Maî bine o învoielă strîmbă dă cȋt o judecată dréptă.<sup>1)</sup>

Maî bine să te ocărască cel ce-a pîerdut judecata când  
hotăresci drept dă cȋt să te ocărască dreptatea când  
n'o păzesci.

<sup>1)</sup> Veȋi Cap. X. c. Invoielă.

- Maî bine să nu judecî dē cāt judecător să te faci la cei  
ce nu înțeleg, că dē dēfăimare nici odată vei scăpă.
- 4160** Maî bine dreptatea să țe-o pîerđî dē cāt în judecățî să te  
pîerđî.  
Multe pricinî dē judecățî pot cádē când legile le va prevedé.  
Nu judecà pē altul când într'o osindă amîndoi vē aflați.  
Nu judecà pē om după graful lui ci după faptele lui.  
Nu judecà pē cel tēnēr după mintea celui bētrân, ci pune-  
te în locul lui ș'atunci să'l judecî.
- 4165** Nu judecà cele trecute după vremea dē acum ci după  
vremea dē atunci, ca să cunoscî a lor orînduieală dē erà  
bună sau nu.  
Nu la față ci la vieță să te uîți când vei pē om să judecî.  
Nu sē cuvine cel pîrîtor să fie și judecător.  
Nu după față ci după faptă să judecî cu dreptate, fie fața  
cea maî mare fie și cea maî mică.  
Nu te sfa să judecî pē cel mare ca și pē cel mic, că le-  
gea d'o potrivă sē 'nțelege pentru mare și pentru mic.
- 4170** Nu după frumusețea și podóba dē afară să judecî pē om,  
ci după ale sufletului daruri.  
Pururea după dreptate să judecî și să 'ndreptezi, dē hatîr  
să te ferescî, dē milă nici cum să te lipescî, dē interes  
să nu te împărtășescî.  
Pē ómenî ăi judecăm nu după a nóstră către ei urmare,  
ci numai după a lor către noi purtare; d'aceea și la maî  
multe pururea greșim. Tu împotrivă să urmezî.  
Pē orî-cine să judecî ca când ai fi tu pus în locul lui.  
Păzesce-te să nu judecî pē cel în putere după a lui putere.
- 4175** Pē mic și pē mare d'o potrivă să'î judecî, că judecata nici  
o dēosebire are.  
Pē cel ce te iubesce nici cum tu să'l judecî, iar pē cel ce  
te judecà mult tu să'l iubescî.  
Pē doi vrăjmași poți judecà că pē unul din amîndoi ; să'l  
dobândescî prieten; iar dē doi prieteni mult să te ferescî  
că pē unul din amîndoi i să'l dobândescî vrăjmaș.  
Rușine să'ți fie ție când, judecător fiind, d'alții să te judecî  
iar nu tu dē tine.  
Să judecî pē om după necazul său la vremea ce i sē în-  
timplă.
- 4180** Să nu judecî căutând numai la fața omului, ci maî mult  
să cercetezi ce în inimă hrănesce când dulce ăți grăiesce.  
Să nu judecî pē om după darurile lui ci după întrebun-  
țarea darurilor lui.  
Să nu'ți fie frică d'acel judecător ce'și întinde mîna când  
nu ai dreptate, nici dē acela ce pân'a nu te judecà intră  
în tocméla pentru judecata ta.

Străinii, când ne judecă, mai bine nemeresc de cât când noi pe noi.

Toți vrem pe cei-l-alți pururea să'i judecăm, iar pe noi nici unul nici cum să ne judece.

**4185** Fugî de acela ce pe toți cei-l-alți judecă, iar pe însuși el nici cum îl judecă nici el, nici altul va să'l judece.

Fără frică de Dumnezeu nimeni bine judecă când cugetul ăi lipsesce.

Ce e cu mult mai ne-cinstit de cât cel ce s'a 'nvrednicit judecător a se numi și pe toți a'î năpăstui, din daruri a se hrăni, fără nici cum a munci.

Cei proști judecă după firésca judecată, iar cei învăsați după pravilnică judecată, fie și întrégă strîmbătate.

Ce câștigî din judecată nu'ți ajunge să plătești ceea ce făgăduiesci până câștigî judecata.

**4190** Cele mai mari lucruri, când le veđi mai de departe, mai bine le judeci.

Cel cu bună judecată orî-ce dobândește păstrează și sporesce.

Cel ce'î place pururea să judece pe alții, prost de minte se 'nțelege.

Cel ce cu dreptatea voiesce să judece, să se facă însuși pîrîș și pîrît.

Cel ce pe toți judecă, și nici unul îi place, facă el o judecată, ce la toți să placă.

**4195** Cine adese-orî merge pe la judecăți, acela mai adese-orî, să și căesce. Feresce-te de asemenea cîință.

Cine va să dobîndescă, și pe însuși ai lui prietenî, vrăjmași ne-înduplecați, judecător să se facă.

Cine judecată, nici cum a încercat, judecător bun nici cum s'a arătat.

Cine nimic n'are, frică de judecată n'are. Ca să scapi de judecăți, asemănă-te cu acela.

Cine nu cunósce bine pricina ce judecă, pururea greșesce; d'aceea întău să pricepi bine, apoi să dai hotărîre.

**4200** Cine nu scie să judece lesne greșesce. Ca să nu greșescî învață mai nainte cum mai bine să judeci, orî-ce veđi și orî-ce audî.

Cine puțin judecă, orî-ce aude crede.

Cine pe sineși judecă, acela mai bine judecă.

Cine drept va judecă, în drépta va ședeă când Domnul pe el, îl va judecă.

D'opotrivă pe prieten și pe vrăjmaș să judeci, că d'opotrivă ne-cinste, ție ți se socotesce, când dai dreptate celui ce n'are, fie și prieten, și când osîndescî, și pe cel nevinovat, fie și vrăjmaș.

- 4205** După a sa putere și după a sa slăbiciune, judecătorul c'o minciună, ori te poleiesce, ori te mânjasce.  
 Dă defăimarea judecății nici odată vei scăpa, că unul din amîndoi negreșit că va pierde, și acela te va defăima.  
 Dă nimeni să nu te sfiesci, când judecător esci, și dreptatea s'o păzesci, ca cinste să dobîndesci.  
 Desbaterea la judecată, deșteptă pe judecător.  
 Dă și prelea după tine ca să scapi de judecată, fie strîmbă, fie dréptă; că judecata ca o rîie, tot trupul țe-l sfășie.
- 4210** Și cei tineri de multe ori, întrec pe cei bătrîni, cu a lor bună judecată.

### Pentru Jălbî

Insuși tu să audî jălbile celor săraci, că jalba ții arată, păsul lor ce nici 'l-ai audit de la altul, nici alții.  
 Jalba ca o oglindă; în ea veđi ce norodul pătimesce.

### Pentru Jertfe

- Acea jertfă primită, când din munca ta jertfesci.  
 Inimă curată, jertfa lui Dumnezeu, dar nu daruri încărcate.
- 4215** Ori-ce jertfă pentru țera ta.  
 Ori-ce jertfă fără 'ndurare, ții aduce vătămă.  
 Împlinirea dreptății, mai bună la Domnul, de cît ori-ce jertfă. Dă ea să te ții.  
 Jertfa ne-legiuiților, uriciunea Domnului.  
 Jertfa cea mai bună, când te desparți de strîmbătăți și de ne-dreptăți.
- 4220** Jertfa ce faci pentru țera ta, pururea să fie mai presus de ori-ce preț.  
 Jertfa de la jertfuitor, Domnul o 'nțelege, nu de la cel ce a făptuit, ci de la cel ce s'a făurit.  
 Jertfe vei să faci? nu cu bucata să le faci, ci cu fapte bune, din inimă curată, la dréptă judecată.  
 Ca un rob să te jertfesci pentru binele obștesc.  
 Mai bine dreptate și adevăr a spune, de cît jertfe a aduce din nelegiuirii cumplit.
- 4225** Mai bună jertfa săracului, fie cît de mică, de cît darul cumplitului fie cît de mare.  
 Milă și 'ndurare cere Domnul de la noi, iar nu jertfă mare.  
 Cu acesta să te 'nfățișezi.  
 Nu ca Cain, ci ca Abel, jertfa ta să țe-o 'mplinesci.  
 Nu numai pentru ai tăi și pentru țera ta să te jertfesci,

ci și pentru cei ce 'ți ajută și ție și țerii tale, că și aceia  
 ai tăi se înțeleg.  
 Cine jertfă aduce din sudorea săracilor, mai mult pe Domnul  
 asupră-i întărită, cu aducerea aminte.

### Pentru Jăfuitori

Vedî Jăfuri.

### Pentru Jîngășie

**4230** Jîngășia la mușere, iar nu la bărbat privesce.

### Pentru Zavistie și Zavistnici și Pizmă, Pizmuire Pizmași i Pizmătareți

Omul zavistnic, firesce se topește. Vedî să nu o pați.  
 Unul pe altul zavistnic, ca cîntea lui s'o dobîndim.  
 Unde averea lipsește, zavistie nu se găsește.  
 Unde zavistie, acolo răutatea stă încuibată.

**4235** Ochîl zavistnicul, ca ochîl de șarpe.

Între rude și prieteni, nici cum zavistie să bagî.  
 Veî să faci pe zavistnic să crape de necaz? cîntesc  
 înaintea lui pe altul mai mult de cît pe el.  
 Zavistia are o fire, ca și cînd tu o veî tăia, din rădăcină  
 pe ea, ea tot pôte odrăslî. Dăparte de-o asemenea patimă.  
 Zavistia o lume îndată prăpădește, dar și grópa ei singură  
 ea și o sapă. Vedî să nu 'ți sapi și tu grópa ta.

**4240** Zavistia îndată, după pizmă se arată.

Zavistia cu cît va să se ascundă, de dăparte se cunósce  
 din turburarea ochilor, și din a lor mișcare.

Zavistia cu mórtea numai pe om el tămăduiesce, c'atunci  
 numai de la el să depărtéză.

Zavistia, muna răutăților; n'o primi în casa ta.

Zavistia nici cum pôte să cîntéscă vrednicia.

**4245** Zavistia nu ostenește, că de ce merge se mărește.

Zavistia nu cunósce nici o facere de bine.

Zavistia nu scade, nici după ce scade acela pe care noi  
 el zavistim.

Zavistia pizmuiesce numele cel mare, cînd el vede călare.

Zavistia până la os róde pe cel ce o pórta în sínul său.

Păzesc-te să nu te ródă și pe tine.

**4250** Zavistia pricinî găsește și la cel ne-vinovat.

Zavistia singură pîrscă, singură judecă, singură osîndesce,  
 că într'alt fel nu isbutesce.

Zavistia se închipuiesce, o grozavă fiară, cu ochii întorși, cu față turbată, cu limbă înveninată, cu unghii de-un cot, și cu labe de urs. Feresce-te se nu dobândesci un asemenea chip.

Zavistia tace, când va să răsplătescă.

Zavistia cel mai ascuțit al sufletului cuțit. Feresce-te să nu te atingă.

**4255** Zavistia cel mai cumplit vrăjmaș al prieteșugului și fățarnicia al dragosti.

Zavistia din fire, vrăjmaș omului s'a născut. Dăparte d'un asemenea vrăjmaș.

Zavistia dă pizmă, crapă când nu isbutesce. N'o lăsa să isbutescă, ca să crape de necaz.

Zavistia și pizma începură, cum cinstea se mări.

Zavistia și pizma, șerpî înveninați în sufletul lor păstrază. Veți să nu te musce.

**4260** Zavistnicul cu mult mai rău, de cât ori-ce fiară rea; că fiarele, cu de mâncare, lesne se îmblânDESC, dar zavistnicul cu cea mai dulce îmbucătură mai rău se 'nverșunază.

Zavistnicul cumplit și spurcat suflet a dobândit, din necuratul zămislit. Feresce-te d'un asemenea suflet.

Zavistnicul când grăiesce, fiere varsă cu găleata, din graiul cel mai dulce.

Zavistnicul crapă când vecinul se înalță. Veți să nu o pați.

Zavistnicul la el nici odată gândește, că grija lui totă pentru alții o păzește.

**4265** Zavistnicul nici odată poate suferi binele celui-l-alt; tu împotriva să urmezi.

Zavistnicul nici în grăpă, odihnă bună are.

Zavistnicul mult se supără și d'a omului bunătate.

Zavistnicul nu se mâhnesce d'ale sale necazuri, fie cât de mari, cât se supără d'ale altora fericiri, fie cât de mici.

Zavistnicul pizmuiesce pe cel ce 'n stară privesce, fie și al său părinte.

**4270** Zavistnicul rău se mânie, când vecinului său vre un bine ei vine. Tu împotriva să urmezi.

Zavistnicul se îngropă, când vecinul său se învesește.

Zavistnicul se îmbolnăvesce, când vecinul său se îmbogățește. Veți să nu o pați.

Zavistnicul toate le poate suferi, afară de numele tău cel bun.

Zavistnicul cea mai mică greșală, o arată în vina cea mai mare.

**4275** Zavistnicul și pizmătărețul, atunci crapă de necaz când te vede fără nici un necaz. Arată-te fără necaz, și când ai necaz, ca să 'l veți crăpând.

Zavistnicul și cel mai mare al său interes, lesne îl jertfese, numai și numai să isbutescă.

Zavistnicul după nas mai lesne se cunoșce, că veninul din nas, pic, pic, auzi că curge.

Când Domnul ne ajută, zavistnicul se îngrăpă de viu.

Patimă cam de obște, unul pe altul să zavistim, dar tu să fugi d'o asemenea patimă.

**4280** Pe zavistnic și pe pizmătare, cu nimic alt ăi biruiesci de cât când le răsplătesci cu obraz vesel și mândru.

Să nu zavistesci nici pe cel mai de departe, ca d'a lor dragoste pururea să ai parte.

Să nu zavistesci numele cel bun, ci să te iei după el, ca să ajungi ca el.

Să nu zavistesci pe cel mai vrednic de cât tine, ci pururea să te silești, cu destoinică ta, pe el să 'l întreci.

Feresce-te de câte la zavistie privesc, ca să nu dobândesci pe toți, cei mai cumpliti vrăjmași.

**4285** Fugi de zavistie, că frate cu Satana zavistnicul se socoteste.

Cei ce se urăsc se pot împacă, dar cei ce se zavistesc, mai nici odată.

Cele de întristare la toți aduc întristare, afară de cei zavistnici, că zavistnicul atunci se înveselește când altul se întristază.

Cel mai mare vrăjmaș se poate îmblândi, dar zavistnicul nici cum la pace poate gândi.

Cine de zavistie nu s'a smreduit cel mai mare dar a dobândit. Un asemenea dar să vinezi.

**4290** Din pizmă se nasce zavistia, însă fiica mai rea de cât muma.

Depart de om zavistnic, ca să nu te smreduesci.

Depart de zavistie, că zavistia pe om ca focul îl topesce.

Omul firesce, unul pe altul pizmuiesce, când zavistia îl stăpânesce; feresce-te de una, ca să scapi de ceea-l-altă.

Omul firesce pizmuiesce pe cel ce îl stăpânesce.

**4295** Unul pe altul pizmuim, din ușurința minții, că nu ne iertă să cunoșcem prețul celui-l-alt.

În pizmă 'ți-ai pus, ochiul ți 'l-ai împuns.

Vai de cel ce lichiesce, când pizma îl pîrâsce.

Ca pizma nici o patimă topesce pe om mai rău. Depart de ea.

Cumplită mânia, gróznică urgia, urită cruđimea, iar pizma pe câte trei le întrece.

**4300** Când te pizmuiesc ore-cine, semn de vrednicia ta.

Mai bine să te 'mpăciuesci, de cât cu pizma să trăiesci.

Mai bine să te pizmuiescă de cât să le fie milă de tine :



că pizma privesce împotriva celui vrednic, iar mila la cel ticălos.

Meșter pe meșter, cântăreț pe cântăreț, și calic pe calic d'opotrivă pizmuiesce, că pizma la zavistie pururea gândește, împotriva celui mai vrednic.

Nu pizmuie pe cel bogat, că domnul din cer lui 'i-a dat.

- 4305** Pizma o înderătnicie la cele ce nu pricepem, când nu vrem să ascultăm.

Pizma îndată s'o doborî, iar prieteșugul îndelungat să 'l păstrezi, ca pe toți să-'i dobândești.

Pizma veninul ș'el varsă chiar asupra ei.

Pizma vină găsește și celui ce face bine.

Pizma o grozăvie, că ne strînge de gât.

- 4310** Pizma, zavistia și lăcomia, în lume s'au născut din cumplitul Satana, îndată ce pe om, Dumnezeu 'l-a făcut.

Pizma când va ajunge cîmă, nici un om va rămâne pe lume.

Pizma lui Cain, întâiași dată, pe pămînt a vărsat, numai îndată, sângele lui Abel, celui mai ne-vinovat. Dăparte de asemenea patimă ca să nu te numești Cain.

Pizma muma defăimărilor. Vezi să nu te faci fiu al ei.

Pizma nici cum se îpușinează, ci de ce merge, se învîrșunează, c'asa e firea ei. Ferice de cine a biruit'o.

- 4315** Pizma nu cunoște nici o îndurare.

Pizma, patimă în veci ne-lecuită. Dăparte de ea.

Pizma pizmuiesce, nu pe om, ci pe vrednicia lui, că pe cel ne-vrednic nimeni îl pizmuiesce. Vai dar de acela la care se găsește ore-ce vrednicie, că pe lângă ea și el pățimesce.

Pizma pe pizmătareț, în cea mai mare prăpastie 'l aruncă. Vezi să nu o pați.

Pizma sus în jef îl pune, pe cel ce ei nu se supune; iar pe cel ce ea supune, în cele mai tari obezi îl pune. Alege care 'ți place.

- 4320** Pizma se mărește când omul se mîhnesce, de norocirea altuia.

Pizma cea mai urîti, și mai grozavă patimă că din om te face fiară. Vezi să nu o pați.

Pizma din mândrie, cea mai cumplită patimă.

Pizma dăparte de tine, ca să nu se încuibeze în tine.

Pizma și zavistia, pururea nascocesc năpăstii și asupriri.

- 4325** Pizma și zavistia te sîrîie la inimă cu ghîare de leu.

Pizma 'ți aduce întristare, când alții au bucurie mare.

Pizmătarețul în veci nici cum odihnă are.

Pizmătarețul în veci voiesce să te vadă înecat în necazuri.

- Pizmătarețul, ca rău să facă altuia, primesce a pătimî în-  
suși el, numai să vadă pe cel-l-alt înecat.
- 4330** Pizmătarețul mai mult se 'ntristeză dă binele vecinului dă  
cât dă răul ce lui i se întîmplă.  
Pizmătarețul multă vreme, nu 'și pôte ține răutatea sa  
ascunsă.  
Pizmătarețul nici cum se odihnesce, până nu vede cădut  
pe cel ce el pizmuiesce.  
Pizmătarețul peșin crapă, când te vede în slavă.  
Pizmătarețul pe însuși părinții lui n'are ochi să-î vadă.
- 4335** Pizmătarețul, prieten nici unul a dobândit, pe lume cât  
a trăit.  
Pizmătarețul primesce întîi el să pierdă, ca pe cel ce  
pizmuiesce să-l facă să se stingă.  
Pizmătarețul sufletul său și-l chinuiesce până când și-l  
topesce.  
Pizmătarețul se 'ntristeză când te vede 'n norocire, iar la  
ne-norocire se bucură și crește.  
Pe nimeni să nu pizmuiesci, ci pe toți să te silești cu  
slujba să-î îndatorezi.
- 4340** Pe cel ce n'are nimic, nici este vrednic dă nimic, nimeni  
îl pizmuiesce, că n'are de ce.  
Pizmătarețul dă pizmă se topesce, când nu pôte isbuti.  
Pe cel ce sporesce în fericirile lui, după destoinicia lui,  
să nu-l pizmuiesci, ci mai bine după el și tu să te pil-  
duiesci.  
Pe cel ce te pizmuiesce, răsplătesce-î cu bine ca, fără d'a  
lui voință, să-l aduci la pocăință.  
Pe cine pizmuiesce omul? pe cel mai vrednic dă cât el.
- 4345** Fieși-care pizmuiesce pe ori-cine i să pare că mai multă  
cinste, și mai mare stare dă cât el are.  
Cel ce 'î pare rău dă binele altuia, ca cel ce se bucură dă  
răul altuia, amîndoi d'opotrivă, într'o cumpenă stau, și  
pizmătareți se socotesc. Veți să nu te asemeni lor.  
Dă cât să pizmuiesci pe cei mai buni dă cât tine, mai  
bine să te silești, să-î întreci pe ei, cu destoinicia ta.  
Dăparte de cei ce pizmuiesc, că pururea rău ție îți gân-  
desc.  
Drac pe drac nu pizmuiesce, iar frate pe frate rău piz-  
muiesce. Vai dă ticăloșia omului.

### Pentru Zarafi

- 4350** Zaraful cu banul te despõe, pe ne-simțite. Dăparte dă el.

## Pentru Zadarnici i Zădărnicie sau Deșertăciune

Orî-ce nu e în zadar, folos ne aduce, ca un mare dar.  
Pentru cele în zadar, nici un minut să pierdî, că nici un folos veđi.

Zădărnicia vatemă și pe cel cu mare duh. Dăparte dă ea.  
Zădărnicia pururea în ne-astîmpărare se află, gîndind cînd la cînte, cînd la slavă, cînd la dobîndă mai mare, poftind omul tôte pentru el, și nimic lăsînd pentru altul; d'aceea pururea te frămîntă.

- 4355** Zădărnicia din ne-sciință, d'aceea nu te iertă să te cunoscî.  
Lucru în zadar, n'are nici un dar.

Măndrul se plimbă cu ochii pe sus, umflându-se ca un curcan; desfrînatul se topesce în plăceri, ca cêra în foc; iubitul dă argint nu se satură dă 'l veî îndopă și pe gură și pe cur; iubitul dă slavă, în cer dă 'l veî înălță, cere să se suie mai presus de cît Domnul; o ce zădărnice, cînd tôte într'un minut, le lasă pe pămînt.

Tôte o deșertăciune, că cîte vin în lume, cum vin așa se duc.

Tôte în lume, zadarnice la om, așa a dîs Solomon, afară dă 'nțelepciune Dă ea să te ții.

- 4360** Cine nu se turbură dă orî-ce pe lume, acela numai cunosce, că tôte în lume zadarnice se 'nțeleg.

Dacă e mórte pe lume, tôte în zadar în lume; că cînd veî să te 'nveselescî, atunci veđi pe mórte la casa ei că te poftesce.

Dacă mórtea dă noi se ține, tôte în zadar ne vine.

Deșertăciunea din om în om, până la cel din urmă.

Și ceea ce a trecut, și ceea ce va să vie. tôte o zădărnice.

## Pentru Zestre

*Veđi Felt.*

- 4365** Mai bine nevastă ticnită, dă cît zestre cumplită.

Nu la zestre mare să te uîți, ci mai bine la mintea fetei cu care i să trăiescî.

Năravurile cele bune, cea mai mare zestre ce trebuie să dorescî.

Tinerii mai nainte puțină zestre luă, uîtându-se la cînte, iar nu la mare zestre; d'aceea, și mai bine, cu nevestele lor trăia. Iar acum, cu zestre mare, și grijă aș mai mare, și necazuri nu puțină înghit, pe nesimțite, până ce se și innécă. Alege care 'ți place.

Filosofii cu cuvîntul lor, cei voînici cu slava lor, și cei

învățați cu înțelepciunea, s'au înzestrat din fire, iar fetele cu zestre peste fire.

- 4370** Ce cu greu se pare la acest bărbat, ce cu zestre mare, este încărcat, când aude necurmat *«Nu te mai voiu de bărbat!»* Feresce-te cât vei pute, d'o asemenea întâmplare.

Cine la zestre privesce, cu zestre se căsătorește, d'aceia și îndată se smintesce.

Cinstea fetei cea mai mare zestre. Acésta să vinezi.

### Pentru Țiuă și Nópțe

Țiuă de astă-dî, cea de ieri trecută, și cea de mâine, ceea ce astă-dî trece; așa dar în lume, o țî numai este, și nici o țî nouă este.

Cele din urmă țile, mai grele se arată, că cele trecute se uită.

- 4375** Nóptea cea mai bună, spre socotință bună.  
Nóptea odihnă cere, de muncă de cu țiuă.  
Nóptea mai mult te 'ntristéză, când pe gânduri cađi.  
Nóptea pentru odihnă, și țiuă pentru muncă.  
Nóptea, somnul cel mai dulce, c'odihnă bună ne aduce.
- 4380** Nóptea se nu te călătorești, ca să nu te poticnesci.  
Cele de cu nópțe, a doua țî le veđi schimbate, că nóptea clocesce ceea-ce țiuă isbovesce  
Nóptea mai drăgostósă, că dragostea nóptea se cam îndescesce.

### Pentru Zimbire

Zimbirea cât de mică, semn de dragoste că începe.

Zimbirea 'ți arată dragoste mai mare de cât rîsul cel mai mare.

### Pentru Țicere și Cele ce se țic

- 4385** A țice de a face, cât cerul de pămînt.  
În zadar țici și strigi, când nimeni nu te ascultă.  
Țicerea rămîne jos, când fapta nu se urmăze.  
Țicerea se 'ntemeieze când fapta trece 'nainte.  
Chelului să nu-'i țici chel, orbului să nu-'i țici orb, și celui bețiv nici cum să-'i pomenesci de beție, că numai îndată te pomenesci, cîoc în cap cu ciomagul.

- 4390** Când ȱicȱ ŝi nu faci, mai bine sȱ tacȱ.  
 Miȱ ŝi sute dȱ ȱicerȱ, cu mult inai uȱore, dȱ cȱt o faptȱ  
 ŝi numaȱ, fie cȱt dȱ micȱ.  
 Din ȱece ce sȱ ȱic nouȱ ŝi jumȱtate sȱ le dai la o parte,  
 ŝi pentru jumȱtate sȱ fiȱ la ȱndoiȱlȱ, cu bunȱ bȱnuȱȱlȱ,  
 fȱrȱ nicȱ o ȱncredȱȱare.  
 Sȱ faci pȱ om sȱ pricȱpȱ ceea-ce ȱ ȱicȱ, ȱar nu sȱ creȱȱȱ  
 numaȱ precum tu ȱȱ ȱicȱ.

### Pentru Zidari, Zidiri ŝi Lemnari, i Clȱdiri

- Zidarul ŝi lemnarul atunci sȱ 'nveselesc, cȱnd casele sȱ  
 prȱpȱdesc dȱ foc ŝi dȱ cutremur.  
**4395** Mȱnȱncȱ ca un muritor ŝi clȱdesc ca un ne-muritor.  
 Piȱtra dupȱ sfȱrȱ sȱ aȱȱȱ la zid, ȱar nu sfȱra dupȱ piȱtrȱ,  
 cȱ te ȱȱsalȱ ȱdatȱ.  
 Cel ce clȱdesc, clȱdesc pentru cei din urȱnȱ, cȱcȱ el sȱ  
 pripece sȱ sȱ ducȱ.

### Pentru Zugravȱ

- Zugravul chipul ȱi-l nimeresce ȱar nu ŝi gȱndul.  
 Zugravul chip dȱ muȱere, anevoȱ nimeresce, cȱ nu'l vede  
 tot ȱnr'un fel, de cȱte orȱ ȱl vede.  
**4400** Zugravul pȱ cel mort viu ȱi-l aratȱ, cȱnd e zugrav bun.  
 Zugravul faȱa ȱe-o zugrȱvesce, ȱar la minte sȱ 'ndoȱesce.

### Pentru Zule

Zulea sȱ nasce d'odatȱ cu cununiile.

### Pentru Zulufȱ

Zulufȱ, plete ŝi percele la muȱerȱ sȱ cere.

### Pentru Zȱlog

- Zȱlogul dacȱ zȱbovesce, nu sȱ mai ȱvesce. Veȱȱ sȱ nu o  
 paȱȱ.  
**4405** Dobȱnda zȱloguluȱ, primeȱdia luȱ. Feresce-te dȱ ea.  
 Orȱ-ce zȱticnire spre bine sȱ 'ȱȱelege.

## Pentru Zăbavă

Vezi *Încet*.

## Pentru Zădărnicie

Vezi *Zadarnici*.Pentru Sgârcitură i Sgâr-ci-ți și Scumpi i Scumpete,  
și Giumer-ți și Slobo-ți la mână

Sgârcitul când copil dobândește, mai mult se măhnesce,  
gândind la cheltuie-lă. Tu împotriva să urmez.

Sgârcitul lăgă, stringe și îngropă, nu pentru el ci pentru  
cei din urmă. Nu te asemănă lui.

Sgârcitul pururea trist. Vezi să nu ca-ți și tu la întristare.

**4410** Sgârcitul se înțelege cel mai sărac de to-ți, că nu se în-  
trebuințează din averea lui.

Sgârcitura din ce merge întineresce și nici odată îmbetră-  
nesce.

Cheia, sufletul sgârcitului. Feresce-te d'un asemenea suflet.

Mai lesne giumertul se iconomisește, decât cel sgârcit.

Mai bine giumert și fără bani, de cât sgârcit și cu bani;  
că giumertul pentru to-ți este bun, iar sgârcitul nici  
pentru însuși el.

**4415** Mare nebulie, să trăiesci sărac și să mori bogat, cu sgâr-  
citura ta.

Numai curva sgârcitului îi dă de cap. Vezi să nu o pa-ți

Nu te sgâr-ci piste fire că, bogat, sărac, orî-cine nimic  
d'aici cu el duce, când în veci se duce.

Nici sgârcit, nici giumert peste fire, că și una și alta în-  
trăgă nebulie.

Păzesce-te de sgârcitură, c'avea la cel sgârcit de suflet  
vătămăto-re.

**4420** Păzesce-te de cel sgârcit, când încercă cea mai mică pa-  
gubă, la al său interes, c'asupra ta aruncă pricina de  
interes.

Părinte sgârcitor, dobândește copil risipitor spre a sa  
pedepsă.

Firea celui sgârcit, patimă fără lăc. Feresce-te de o ase-  
mene patimă.

Cel sgârcit cu cel giumert, nici o înclinare are.

Cel sgârcit ha-ina singur 'și-o șterge, și basmaoa 'și-o fré-  
că, ca să nu plătescă.

**4425** Cel bolnav la sănătate mai mult rîvnesce, iar la bogăție

nicî că mai gîndesce; iar sgîrcitul şî la bôlă mai bine va să móră, decât c'o para să scape.

Cine légă are, iar sgîrcitul, şî când légă, şî când nu légă, nicî odată are, că ceea ce are, nu se 'nţelege ale lui, ci a celor din urma lui.

Dă sgîrcitura cea mare, dă multe orî pierdem norocul ce ne vine. Vedî să nu o paţi.

Averea scumpului, mórta se socotesce, câtă vreme el trăiesce, că când el se îngropă atunci ea se desgrópă.

Aurul şî argintul Domn şî Dumnedëu se 'nţelege celui scump şî sgîrcit, că la el se închină ca la un Dumnedëu.

**4430** Veî să dobîndescî dragoste dă la cel scump? să nu'l laşi să cheltuiescă nimic dă la el.

Mai lesne mortul va grăi dă cât scumpul va dăruî.

Mai lesne cel legat dă picere va puté alerga, dă cât cel scump a înaintă.

Nicî un lucru mai scump dă cât acela ce 'l cumperî cu mari rugăciuni.

Scumpetea la om cea mai mare bôlă, şî bôlă fără léc.

Dăparte d'o asemenea bôlă.

**4435** Scumpetea la om cel mai mare cusur.

Scumpul averea în pămînt şî-o ascunde ca nicî cei din urmă să se 'nveselască dă ea.

Scumpul alérgă la sărăcie, ca dă vieţă să îea povaţă.

Scumpul a-'şî îngropă averea, mult, mult se înveselesce, iar a dă dă pomană păcat mare socotesce.

Scumpul odihnă nicî odată are, dă cât poftă dă banî mare.

**4440** Scumpul în vis când cheltuiesce, tótă ziua se tînguiesce.

Scumpul în casă cu toţi se gâlcevesce.

Scumpul cu înşelătorul, lesne se învoesc.

Scumpul cu dracul, d'o fire se 'nţelege.

Scumpul la căştig cu gîndul se topesce.

**4445** Scumpul la 'ndurare, îponcişat se uită.

Scumpul la cei din urmă bogat, iar la cel din cap sărac.

Scumpul la banî se închină mai mult ca la Dumnedëu.

Scumpul linte a cumpără câte un bob, un bob.

Scumpul mai mult păgubesc, şî leneşul mai mult alérgă.

**4450** Scumpul mai lesne se înşală.

Scumpul mai bine va să móră, dă cât un ban să dé spre tămăduirea sa.

Scumpul mai mult se supără, când vede pe gîumert că nicî o supărare are dă cea mai mare cheltuieală.

Scumpul pentru un ban perde îndecit, şî nicî cum simte.

Scumpul poftă nicî cum are, că nu'l lasă scumpetea la óre-ce să poftéscă.

- 4455** Scumpul pururea trăiesce, în grijă, frică și bănușelă.  
 Scumpul pe Domnul învinovățește, de ce a făcut săraci,  
 iar nu pe sine, de ce nu se 'ndură de săraci.  
 Scumpul până la mormînt ȋiuă bună n'a vȃduț.  
 Scumpul saț n'are, dar nici rod din averea lui vede.  
 Scumpul se rȃde, însuși pe el, că n'are ce mȃncă.
- 4460** Scumpul scȃte dintr'un pozȃnar și bagă în cel-l-alt, ȃicȃnd  
 că a mȃncat.  
 Scumpul batjocura lumii  
 Scumpul bogat nici cum va să se numȃscă.  
 Scumpul dușman săracilor.  
 Scumpul, de 'i-ar dȃ ștreang fără plată, lesne s'ar spȃnzurȃ.
- 4465** Scumpul de băni se stȃpȃnește, iar nu el pe băni.  
 Scumpul de șȃreci pace are, că n'aũ ce rȃde.  
 Scumpul și sgȃrcitul, sȃtuĩ de la masa lor nici odatȃ se  
 scȃlȃ că n'aũ ce mȃncȃ.  
 Scumpul și cȃnd socotesce cȃ dobȃndesce, mȃi mult pȃierde  
 cȃ, în urmȃ, mȃi scump cumpȃrȃ.  
 Scumpul, și de mult are, dar nici odatȃ are, cȃ și ce are  
 nu se 'nșelege cȃ are, cȃnd de averea lui nu se înve-  
 selesce.
- 4470** Cel slobod la mȃnȃ, gȃndul lui ȃl mȃnȃ, la cele mȃi marĩ.  
 Cel slobod la mȃnȃ mȃi mult iubesce cinstea ce i-se dȃ,  
 de cȃt ceea-ce el din mȃnȃ dȃ.  
 Cel slobod la mȃnȃ pe alȃiĩ îndestulȃzȃ, și pe sine flȃmȃnd  
 se lasȃ.  
 Cel slobod la mȃnȃ pe sine mȃnȃncȃ, dȃnd altora de mȃn-  
 care.  
 Tȃte cele-l-alte se învechesc cu vreme, iar scumpețea pu-  
 rurea spre înnoire merge.
- 4475** Cel scump și cel sgȃrcit, nici pentru însuși a lui gurȃ chel-  
 tuȃesce.  
 Cel peste fire scump, învațȃ pe slugȃ hȃțȃ <sup>1)</sup>.  
 D'ar fi cu putințȃ să de omul ȃre-ce, și nimic să scaȃȃ  
 din averea lui, și atuncĩ scumpul ne milostiv ar fi.  
 Omul gȃumert la toȃi este plȃcut, iar cel sgȃrcit chȃr lui  
 este urȃt.  
 Omul gȃumert pentru toȃi este bun, iar petru sine nebun.
- 4480** Cel gȃumert pururea în lipsȃ se aflȃ.  
 Cel gȃumert pe mulȃi ajutȃ, și la mulȃi folosesce, iar cel  
 scump și sgȃrcit, nici pe însuși sine.  
 Cel gȃumert d'ale sale nici cum îngrijasce.

---

<sup>1)</sup> Veȃi Stȃpȃn.



Giumerții petrec ca când ar avé puțin să trăiască, iar scum-  
pii petrec ca când ar fi ne-muritori.

### Pentru Smerenie și Smeriți, i Plecați și Plecăciune

- Atunci mai mult să te smeresci când mai mult te laudă.
- 4485** Smerenia arată o mare plecăciune ca mai mult să se cin-  
stască, d'aceea smerenia întregă înșelăciune.  
Smerenia adevărată, cugetul cel bun arată. O asemenea  
smerenie să vînezî.  
Smerenia vicleună, cu plecăciune te înșală. Dăparte dă ea.  
Smerenia cunósce întâi pe sineși. D'aceea se și cinstesce.  
Smerenia cu plecăciunea, mândria cu slava și mărirea cu ză-  
dărnicia se înveslesc.
- 4490** Smerenia cu fățarnicie, întregă viclenie, și ferice dă cine  
a cunoscut-o și 'ndată a desfăcut-o!  
Smerenia cât se cuvine, datorie la orî-cine. D'acésta să  
te ții.  
Smerenia mincinosă, cu ochii la pămînt, cu mâinele în  
pîept, și cu gîndul la dobîndă. Dăparte dă ea.  
Smerenia mincinosă, cea mai grozavă tâlhărie, că dă față  
te despóie cu cele mai sfinte cuvinte. Feresce-te dă ea,  
cât vei puté.
- Smerenia peste fire, întrece diivolie. Dăparte dă ea.
- 4495** Smerenia peste măsură 'ți-arată neghiobia, sau răutatea  
cea ascunsă. Dăparte dă ea.  
Smerenia prefăcută întrece fățarnicia. Dăparte dă ea.  
Smerenia se ascunde sub cea mai mare fățarnicie, ca mai  
mult să dobîndască.  
Smerenia să țe-o arêți, nu pe din afară, ci pe din lăuntru.  
Smerenia cea mai mare și dă tot ascunsă, curge din mân-  
drie, și din lăcomie, ca să dobîndască pe tănuite ceea-ce  
dă față nu i-se cuvine. Cam dăparte dă ea.
- 4500** Smerenia cea mai plăcută, cea după vremi prefăcută.  
Smerenia cea mai mare, o poftă d'a dobîndi cinstea cea  
mai mare.  
Smerenia își are, la orî-ce adunare, locul ei la o parte,  
dar tot cel după spate.  
Smerenia cu suflet curat, iar nu cu viclen, că te arată dă  
fățarnic.  
Smeritul viclen, cel mai cumplit fățarnic, că surd 'și orb  
se face, până ce prinde pe om în plasă. Feresce-te dă el.
- 4505** Smerit dar nu prefăcut, și cucernic dar nu viclen, că scârbă  
aduci la toți.

Cu smerenie mai mult te înalți, când cu fățarnicie nu o faci.

Cu smerenia dobândesci cea mai mare cinste, când după cuviință o arăți.

Cu cât mai mult te măresci cu atât mai mult să te smeresci, ca cinste și slavă de la toți să dobândesci.

Cu cât mai mult cel smerit se plăcă și se închină, cu atât mai mult de el să te sfiesci, c'atunci dracul 'l-a 'ncălecat.

**4510** Mult, mult să te feresci de cei ce, cu smerenia lor, se fac că le pare rău d'ale tale nenorociri, c'atunci ei se 'nveselesc ca nisce fățarnici.

Mulți cu smerenia au dobândit ceea-ce n'au gândit, că smerenia pe mulți înșală.

Nu cu ochii la pământ și cu gândul la satana, nici cu mâinile la piept și cu ochii p'impjur, tocma ca un fur, a ta smerenie să țe-o arăți.

Pururea să te arăți cu mult mai mic de cât ești, ca în adevăr smerit.

Pă cel smerit, din gunoău să'l ridică și din noroi.

**4515** Să te înveți a te smeri și a te mări, la vreme și după vreme.

Feresce-te de cel ce, în numele Domnului, ăți arată ție smerenie mare, că ca un șarpe 'nveninat, cu dintele te pișcă și din limbă își varsă otrava unde te mușcă.

Fii smerit la toți, iar nu și fățarnic; că smerenia la om, cea din suflet curat, o bună mijlocire spre a dobândi dragoste de la toți, iar fățarnicia uricăune de la toți.

Cei smeriți și prefăcuți, mai mult rîvnesc la înșelăciuni, de cât cei flămânzi la pâine.

Cel smerit când se preface lesne îl poți cunoște, că ochii în jos și-i țintuiesce, capul până la pământ și 'l plăcă, rasa prin prejur 'și-o șterge, și mâinile în piept și le crucesc, dar într'însul Domnul scie ce hrănesce. Dăparte d'o asemenea smerenie.

**4520** Cel smerit când se preface, arată că-i pare rău, când de ómeni se cinstesc, ca mai mult să'l cinstescă.

Cel smerit mult se scârbesce de cel mândru când el în-tilnesce.

Cel smerit cu cel mândru nu pot să se vadă unul pe altul, că unul se uita la pământ, și cel-l-alt în cer.

Cel smerit cu cel mândru, d'adrepul se 'mpotrivesc.

Cel smerit se mulțumesc în starea ce se găsește, când nu isbutesc la ceea-ce gândește.

**4525** Cel smerit se sfiesce a necinsti pe orî-cine, că-i dă peste nas, orî-cine.

- Cel smerit dă toți iubit, când fără chichițe s'a ivit. Așa și tu să te arăți.
- Cel smerit și plecat, la orî-cine va să slujască, ca cu orî-ce mijloc să dobîndescă.
- Cel ce se înalță se va smeri, și cel ce se smeresce se va înalță. Așa cel mai înțelept, în legile lui a grăit.
- Dragoste și credință, din inimă curată și fără fățarnicie, cea mai sfântă și mai plăcută Domnului smerenie. Dă ea să te ții.
- 4530** Și smerenia și plecăciunea, la vremea lor, și cui și cum se cuvine.
- A se plecă la stăpânire, semn dă înțelepciune.
- În cea mai mare slavă când tu te vei afla, atunci mai plecat să te arăți la toți, ca să dobîndesci pe toți.
- Capul celui mai plecat nu se taie dă gîlat.
- Ca să poți trăi în lume cu dragoste dă la toți, trebuie să te arăți plecat la toți.
- 4535** Cu smerenie plecată dobîndesci dragoste îndată.
- Cu mare și cu mic orî când tu te întîlnesci, să-l cinstesci c'o 'nchinăciune, plecând capul către el, și căciula din capu-ți cu dragoste să țe-o scoți.
- Cu plecăciunea inimii, către orî-ce necaz, mare mîngăiere dobîndesci.
- Cu plecăciunea înblîndesci inima cea mai crudă.
- Cu plecăciunea, cu mult mai bine dă cât cu mândria, dobîndesci dragoste și cinste.
- 4540** Cu plecăciunea biruesci pe cel mai mare tiran.
- Cu plecăciunea dobîndesci ceea-ce tu gîndesci, iar cu mândria și artagul ții aprindî și însuți capul.
- Plcă-te vremii dă vei să isbutesci.
- Plcă-te la cei-ce întind mîinile către tine.
- Plecat dă te vei arăta puținî te vor supăra.
- 4545** Plecăciunea, muma faptelor celor bune. Dă ea să te ții.
- Plecăciunea ne depărtăză dă cele mai multe greșeli ce mândria ni le înmulțesce.
- Plecăciunea, cea dintăi către înțelepciune tréptă.
- Plecăciunea ce arătăm, către cei mai mari, se 'nțelege pe tăcute, o taînică poftă de-a dobîndi ore-ce mai mult dă la ei.
- Cel plecat, pururea nevătémat.
- 4550** Cel ce va la toți să placă, cu plecăciune către toți să se pórte.
- Cel-ce 'ți dăce: «*Cu plecăciune*», te înșală c'o minciună; nu-î dă creșmînt la vorbă dă nimic.
- Cel-ce scie să se plece, se plăcă și când ajunge în jêț împărătesc.

Cine scie cum și când să se plece vremii, acela mai bine nimeresce.

Dă mic copil să te dedați a te plecă la altul, că plecă-cînea cînte și dragoste 'ți-aduce, iar mândria urîciune.

### Pentru Sbierete

**4555** Sbieretele te arată de bou sau de măgar. Feresce-te de asemenea nume.

### Pentru Cal

*Vezi Cădință.*

Cal ne învățat nici cum tu să încaleci, că te aruncă 'n cap.

### Pentru Cale, Călători și Călătorie

Înainte domnului, calea ta să țe-o 'ndreptezi.

Căile cele strimbe, curse ómenilor sã 'nțeleg.

Pe calea cea dréptă a umblă să te silești, ca să nu te poticnesci.

**4560** Pe cale neumblată să nu te călătorești, ca nu mai mult să zăbovesci.

Apă și pâine la călători să dai, ca de la toți «*bogda-proste*» s'auđi.

Diua cu lumină să te călătorești ca să nu te rătăcesci.

Mai bine pe jos, c'un tovarăș vesel, la orî-ce călătorie, de cât în cea mai bună trăsură c'un tovarăș posomorît.

Pe orî-ce călător cu dragoste să'l priimesci, dacă vei și tu asemenea să te 'nvrednicesci.

**4565** Pe mare când vei să te călătorești, sau călare pe uscat, caută vremea cea mai bună ca să nu te primejduiesci.

Pe mare și pe uscat când tu te călătorești, cu vrăjmașul tău nici cum să te însoțesci.

Départe la călătorie, de omul cel nebun.

### Pentru Cantaragii și Cântar

Cantaragiul c'un dram de te va asupra sufletul lui și 'l încarcă, și va de el când va intră în luntrea călătoriei,

că nu va avea cu ce plăti a lui mare greutate! Veđi să nu o pați.

Cantaragiul cu cântarul de gât, se va înfățișa la cel prea înalt. Feresce-te de o asemenea înfățișare.

**4570** Cântarul mincinos, și măsurile îndoite, urite sunt înaintea Domnului. Feresce-te de ele.

Cine strîmb cântăresce cu cântarul de gât se trîntesce. Veđi să nu o pați.

### Pentru Cap

Capul în sus să nu ți-l ții că te arată de mândru, nici de tot în jos, că te-arată de smerit mincinos.

Capul când te dore tot trupul bolesce.

Capul să ți-l ferești de mare căldură, cum și de răcelă.

**4575** Mai bine în tivgă, adică în cap, să te silești să dobândești.

Unii cu capul gol, alții cu căciula în cap, toți d'opotrivă roagă pe Dumnezeu, și Domnul pe toți d'opotrivă îi primește și îi ascultă; iar noi, înaintea noastră, pe toți îi vrem cu capul gol, și cu căciula în mână, să ni se plece. O ce deosebire între om și Dumnezeu !

### Pentru Capriții

Omul fără capriție fie cât de mică, mai nu poți găsi.

Capriția neschimbată, pururea întinată.

Feresce-te de capriții, că te-arată de 'ndărătnic și de om sanchiū.

### Pentru Car

**4580** Carul să nu 'l încarci peste a lui încărcare, că te pune să ridici cu însuși a ta spinare.

### Pentru Caraghioși

Veđi *Mucalișr.*

### Pentru Carte

Veđi *Cărșr.*

## Pentru Casă

A casei greutate, d'o potrivă apasă pe toți în parte.  
Adapă tu mai întâi a ta casă îndestul, apoi dintr'al tău pri-  
sos dă și la alții cât poți.

În casă pururea, cele de trebuință, să îngrijesci a avé,  
îar cele de prisos, afară din casă, departe să le sgor-  
nesci, ca să te iconomisești.

Întâi casă, apoi nevastă, și în urmă boi buni de arătură.

**4585** Vai de casa aceea unde pantofi nu calcă.

Vai de casa aceea ce 'i lipsesce mușierul.

Vai de casa aceea, când mușierul se sfădesce cu al său  
bărbat, mai mult pentru pat!

Ca casa fără tropăituri de mușieresci conduri uimic alt  
mai urât, în cer și pe pământ.

Casa unde nici cum mirse a mușier, cea mai spurcată  
casă, după lege se 'nțelege.

**4590** Casa cu mușier, nici odată pier.

Casa căldurată, cu mult mai dragăstosă, când vântul ne  
bate în față și 'n spate.

Casa, mușierul o încălzește; n'o lăsa să răcească.

Casa nemăturată nici cum să lași vre-o dată, nici rufel  
aruncate, încoco și încolo, că una te-arată de murdar,  
și alta de blendăru.

Casa ta ca să sporască, pururea să îngrijesci a se afla  
necurmat în cea mai bună orânduială, în cea mai plă-  
cută supunere, în necurmată sîrguință, în curățenia  
năravurilor, și în cea mai plăcută cucernicie.

**4595** Casa ta să țe-o 'mpodobesci cu cele mai curate, iar nu  
cu cele mai bogate.

Casa fără grijă nici cum să țe-o lași, nici ziua, nici noaptea,  
nici la vremea mesei.

Casa fără conduri, adică fără mușier, întrégă pustietate.

Casa scumpului pururea pustie.

Casa fără mușier, ca un trup fără suflet.

**4600** Casa ce se îngrijasce, pururea plină se găsește.

Casa ce se împarte, de stare n'are parte.

Casa Domnului, lumea ce însuși el a zidit, și slujitorii lui,  
omenii ce în lume, însuși el 'i-a sălășluit.

Casa grea și fără orânduială, spre scădere te scoboră.

Vezi să nu o pați.

Casă când zidesci, scara mai întâi, cu cea mai bună odihnă  
s'o clădesci, și umblătorea să nu puțin, iar odaia de  
dormit s'o puțin spre răsărit.

**4605** Cu icone să împodobesci casa ta pe din lăuntru, ale celor

mai învățați, iar pe din afară cu chipurile celor mai vestiți, la voinicie și la vitejie.

Chelarului mai întâiu casă de locuință, pe unde intră și iese ori-ce de trebuință.

Cu mult, cu mult mai mari valurile casei de cât ale celei mai mare mări; că în ale mării odată te 'nneci și scapi, iar în ale casei, cât trăiești te nevoiesci, că pururea înnoți în ele.

Mai bine în mic acoperemînt și în casa ta, de cât în palatură mari, și streine de tine.

Mai bine cu puțin și 'n casa ta, de cât cu mai mult și 'n casă streină.

**4610** Precum lupul cu câinele, așa și lingușitorul și pișpăitorul și fățarnicul cu prietenul său; feresce-te ca nu cum-vă, în loc de câini, să'ți umpli casa ta cu lupi nesățioși.

Fugi de casă 'ntunecósă, și de cea frigurósă, și de cea pitulată, și de cea fără aer, ce vine de la răsărit, dar cu mai mult mai mult să fugi de casă fără muiere, că muierea casa țe o îndestulează, muierea țe-o însuflețesce, cu cel mai dulce aer.

Cea mai bună casă, ceea-ce n'are trebuință de cele de prisos.

Cine are casă trebuie să îngrijască d'ale casei, ca de pîptene cel-ce are barbă.

Cine casă își clădesce, cu-ale altora sudori, mormîntul său și'l gătesce. Veđi să nu o pați.

**4615** Cine de mic copil casa 'și-o risipește, la bătrînețe slugă altora se găsește. Veđi să n'o pați.

Dacă casa ți-e urîță, bagă mărăcină în ea, și n'o dà cu chirie.

### Pentru Casnici

*Veđi Cășătorie.*

### Pentru Cheie

Cheile de lângă tine nu le depărtă, ca pururea în cămară să mai aibi ce-va.

### Pentru Chezași și Chezășie

Ai bani? fă-te chezaș; n'ai trébă? fă-te martur.

În césul ce te faci chezaș, socotesce-te la plată.

**4620** Chezaș nici cum să te puî, dacă vei să dormi fără nici o grijă.

Chezaș te-ai pus, ai pierdut, ceea-ce ai avut.

Chezășia pentru fapte, anevoie a se păzi fórté.

Chezășia celor mari, pentru cei mici cu opinci, nici o tărie are.

Când te faci chezaș, banii în casă gata să ți-'i aibă, când te faci martor, dē cizme cam multe să te îngrijesci.

**4625** Cine chezaș se pune, din punga sa pune.

Cine chezaș se face, punga să-și deslege.

Binele ce 'ți-a făcut chezașul tău să nu-l puî la uitare, că sufletul său și-a pus pentru tine.

### Pentru Cheltuieii

Cheltuiala cu măsură pururea îți dă în gură, iar cea peste măsură și bucătura țe-o scóte din gură. Veđi să n'o pați. Cheltuiala cea mare, sărăcie în casă ți-aduce mare. Feresce-te dē ea.

**4630** Cheltuielele când le micșorezi, atunci vistieria țerii se 'm-bogătesce, și săracii birnicii mai răsufli óre-ce. D'acésta să te îngrijesci.

Cheltuiesce cu măsură, dē vei să mai aibă ceva în urmă. Cheltuindu-ți averea la cele ce nu se cade, lipsă vei avé la cele ce se cade. Veđi să nu cađi în lipsă.

Cu măsură bună când vei cheltui nici cum eți va lipsi.

Când înveți pe copil la miî și sute dē cheltuieii zadarnice, îl înveți cum mai curînd să sărăcescă.

**4635** Când vei însoți cheltuiala cu sgîrcirea atunci vei merge mai bine.

La cheltuieii cu mare sémă, la dăjdiî cu mai mare, ca să nu întrécă dajdia cheltuiala, c'atunci unul se dēspóie, și-altul se umflă în blane.

Mai lesne omul cheltuiesce dē cât dobândesce.

Mai puțin să cheltuiesci dē ceea-ce dobândesci, ca la nimeni să nu te căciulesci.

Nu cheltui peste măsură dacă vei să nu aibă lipsă în urmă.

**4640** Nu 'ți cheltui averea ta pe trepte mai înalte, că 'n cea mai mare tréptă, dē te vei suî, nimeni îți va da ceva, când nu vei avé acolo ce mîncă.

Pururea óre-ce, din cheltuieii să păstrezi, pentru vreme dē nevoie.

Nici să cheltuiesci, nici să te sgîrcesci la tóte pēste măsură, ci o cumpenă bună și dréptă să păzesci, ca să nu te căiesci în urmă.

Cel-ce peste măsură la cheltuieii se silesce, spre scăderea lui mai bine se 'nlesnesce.



- Cel-ce fără măsură, cheltuiesce, fără măsură și sărăcesce.
- 4645** Cine cheltuiesce mai mult decât îi vine, curînd sărăcia în casa lui îi vine. Veđi să nu o pați.
- Cine cheltuiesce peste orînduială, curînd începe cu talerul să cêră. Veđi să nu o pați.
- Cine cheltuiesce tot venitul său, se 'nțelege pe jumătate nebun; cine cheltuiesce peste venitul său, întrece pe cel întreg nebun; cine cheltuiesce tot capitalul său, ajunge în dîga după urmă, și rămîne să cante pururea cu drîngul. Veđi să nu o pați.
- Cine se întrece unul cu altul la cheltuiești, ca cei ce se bat la duel. Ghici cine o să nimerescă?
- De vei cheltui la cele de prisos lipsă vei avea la cele de trebuință. Veđi să nu te găsești în lipsă.
- 4650** Și cînd banii te vor scîde din casă afară, nici atunci tu nu cheltui peste măsură, că curînd vei rămîne fără nici o măsură.

### Pentru Chemare

Chemarea cu: «tată! mamă! fătul meu!» și «bădiță!» ne arată cea mai mare dragoste; cu aceste numiri să te întrebuințezi la orîce vorbă.

### Pentru Chef

- Cheful omului se schimbă în felurimi de chipuri, după a sufletului moleciune.
- Cheful o patimă din cele mai zădarnice.
- Cheful îngrășă pe om.
- 4655** Cheful cu noroc, te ridică pe loc.
- Cheful la om cînd i-l strici, totă pofta 'i-o ridică.
- Cheful la om cea mai mare fericire.
- Cheful ni se strică, cînd supărare ne pică, fie cât de mică.
- Cheful din plăcere, plăcerea din zădărnice, și zădărnicia din îpușinarea minții.
- 4660** Nici odată în lume să nu te-arești fără chef, c'atunci dușmanul se bucură, cînd te vede fără chef, c'atunci crapă de necaz, cînd te vede fără nici un necaz.
- Fără chef, mai nimic, bine se săvîrșasce.

### Pentru Chiori

Chiorul între orbi, împărat se socotesce.

### Pentru Chinuri

La cei întristați mângăietor, la cei năpăstuiți apărător, și la cei în chinuri izbăvitor de chinuri.

Când chinurile peste măsură, dăsnădăjduirea vine în urmă, și după ea vărsare de sânge.

**4665** Pe cel în chinuri să-l mângâi, iar nu în mai mari chinuri să-l cufunzi.

Dă chinuri atunci numai veți scăpa când slobozi veți rămâne. D'acésta să vă îngrijiți.

### Pentru Chipzuire

La orî-ce chipzuire, doi de cât unul, cu mult mai bine, ca ceea-ce unul nici-cum a gandit, cel-l-alt mai bine a nimerit.

Nu cel-ce, cele trecute, cu ochii a vădut, ci cel-ce, cele din urmă, cu mintea a prevădut, acela mai bună chipzuire a născut.

Cel-ce pentru ale sale rău se chipzuesce, pentru cele străine mai rău se socotesce.

**4670** Buna chipzuire, de cele din urmă îngrijasce mai bine. Dă ea să te ții.

### Pentru Cojoc

Cojocul căutare, numai la iernă are.

Cojocul din spinare nici cum să-l lepedi ierna, că de căldură mort nici cum ai vădut.

Dă cu vară pentru iarnă, de cojoc să te 'ngrijesci.

### Pentru Cochetărie

*Vezi Mușere cochetă.*

### Pentru Cocoșai

Cei cocoșați cu duh, cei orbi cu simțire, și cei șchiopi cu putere.

### Pentru Colivă

**4675** Inimă curată, iar nu colivă lată, cere Domnul de la tine, că el n'are trebuință de mâncări și bături.

Vai de cel-ce socotesce, că cu coliva, pe Domnul îmblân-  
desce, când Domnul faptul și gândul țe-l drămuesce,  
iar nu darul de la tine, ce socotesce că dobândește, de  
care nici o trebuință are.

Coliva cât de dulce, la gura celui mort nici o viață 'i  
aduce.

Cu coliva poți da, o bună de mâncare, dar de păcate  
nici cum ai scăpare până nu vei dăsnăpăstui pe cel ce-  
i năpăstuit. Păzeste această urmare ca porunca cea mai  
mare.

Mai bine la săraci cu milă de cât la Domnul cu colivă,  
că Domnul trebuință n'are d'a ta colivă.

### Pentru Comandiri

**4680** Podoba și cinstea unui comandir, îndrăsnelă la război și  
îndurarea după război; d'acesta să te ții.

### Pentru Comedii

Comedia, c'o plăcere de vedere, punge-ți țe o scutură.

Comedia te 'nvață și bune și rele, cam îngrijasce-te de ea.

Cea mai urită comedie, și scârnavă la vedere, când câinii  
mîrăiesc, și cu dinții rinjiți, se mușcă și se mănâncă,  
pentru o cățea și numai. Dăparte de-o asemenea comedie,  
băgând de sémă la pilda și înțelegerea lor.

Cea mai frumoasă comedie și mai dulce la vedere, când  
găinele se gâlcesc pentru cocoșelul lor, și cocoșii se  
bat pentru puiculița lor, la asemenea comedie să mergi,  
băgând de sémă, la pilda și 'nțelegerea lor.

### Pentru Comoriu

**4685** La comori când numai gîndesci atunci te arăți de milos-  
tiv. Așa să urmezi.

### Pentru Condeiu

Nu te uita la condeul ce ține totă ziua în mână, ci la  
ceea-ce iese din acel condeiu.

## Pentru Copii, Copilărie și Fii, Fete, Feciorie, Fetie și Părinți

Orî nici cum să faci copii, sau dă-î faci de ei să îngrijesci.

Unde mulți copii, acolo blagoslovenia Domnului.

Unde nu ajunge copilul ajută-î, unde ajunge lasă 'l pe el să se silască, ca să se deprindă singur să și le înlesnască.

**4690** Invață pe copilul tău, întâi la năravuri bune apoi la cele-lalte științe, că năravurile pentru toți iar știința numai pentru el.

Invață pe copil, să iubească pe tot omul ca pe fratele său, c'acesta este datoria omenască.

Invață pe copil să cunoască orî ce lucru, apoi pune-l să le judece și să le îndrepteze, c'atunci i se destéptă mintea.

Invătătura ce dai copilului tău, pe genuchii tăi și pe brațele tale, nu o uită până 'n veci, d'aceea bagă de sémă la cele ce'l desmierdă.

Vai de copilul acela ce n'ascultă de părinți, că blestemat iese.

**4695** Vai de cei ce necinstesc pe ai lor părinți, când îmbetrănesc și nu-î mai stăpânesc, că ne-omeniți se socotesc! Ca să faci un copil să învețe ore-ce, trebuie mai întâi, să-l faci să-î placă aceea, cu ore-ce jucărele.

Copiii întemeiesc căsătoria.

Copiii cu creștere bună, și năravuri și mai bune, vor stinge necinstea némului lor, dă vor fi de ném prost, iar dă vor fi de ném bun, cu mult mai mult, îl vor cinsti.

Copiii la casă, stîlp de viétă.

**4700** Copiii la căsătorie, cea mai mare și mai tare a dragostiî tărie.

Copiii lume nouă, ni se arată nouă.

Copiii nici cum cunosc ce este lor dă folos.

Copiii nu cunosc cât părințiî ei iubesc până-ce, și ei, copii nu 'și dobândesc.

Copiii pe la școle toți d'opotrivă să se socotéască, ca nisce frați între ei, ca să pótă dobândi și frăție între ei.

**4705** Copiii pe părinți, ca nisce Dumnedéi, pururea să-î cinstéască.

Copiii pe părinți, pururea să 'i asculte, ca să dobândéască minte.

Copiii părinților, datorî sînt să le mulțuméască, că 'n lume 'i-a scos, să-î lase întru al lor loc.

Copiii cei înțelepți, mare bucurie la părinți, iar cei nebuni și desfrânați, măhnire și durere.

Copiii cei mulți, cinste și veselie la părinți aduc, și bogăție și mai mare.

- 4710** Copiii de mici copii se 'nvață, după dascălul ce au de față. Copiii de multe ori sémână părinților lor. D'aceia copii când vei dobândesci, să nu îndrăsnesci când ești bêt, sau când ești spurcat, ca să nu te pomenesci cu asemenea copii.

Copii voinici de vei să dobândesci, muiere voinică tu să-ți alegi.

Copii buni să te silesc în urma ta să lași, dacă vei să te pomenesci.

Copii dacă dobândesci, pentru ei să îngrijesci, și mai mult să te strudesci.

- 4715** Copii de copii, cinstea părinților, iar părinții lauda copiilor. Copilul, ori-ce-î place aceia cere, fără a cunósce dè-î folosesce sau nu.

Copilul oftéză când din rele el înfrinéză.

Copilul ca un vas ce iewa miros dè la ceea ce mai întâiu bagî într'însul, d'aceia să te păzesci, ca la copil să nu-î bagî mai întâiu năravuri rele.

Copilul ca un boú, după-ce el puî în jug, pè ce drum el ducî, p'acolo și el merge; arată copilului têu, drumul cel mai bun, ca nici odată să se poticnescă.

- 4720** Copilul cum se măresce, nu pré se supune, gonind firesce slobodenia lui; d'aceia dè mic copil să-l deprindî cu bune învățături.

Copilul cum se nasce, plăcere dobândește, dè 'i-o vei ierta la ori-ce peste fire, îndată ei prăpădesci. D'aceia dè vreme, depărtéză-l cu măsură, ca să nu te căesci în urmă.

Copilul cum trece din vârsta copilăriei, atunci are trebuință, dè mai mare îngrijire, c'atunci toate patimile el cuprind, îngrijasce-te dè acesta.

Copilul când se măresce, pune-l singur să judece, ce e bun și ce e rău, ca să se deprindă, cu ori-ce judecată, iar nu să aștepte judecata dè la altul.

Copilul cu pilda, mai lesne se învață dè cât cu povața, și pilda împotrivă. Îngrijasce-te dè acesta.

- 4725** Copilului să-î lași vreme dè jocuri, ca să se deprindă la alergături și lupte, ce mult iewîntăresce trupul și virtutea. Copilului să-î dai să citescă ceea-ce iewî aduce plăcere, ca să se dèdea cu citania, apoi singur va citi cele-lalte. Copilului, dè mic copil, să-î bagî în mintea lui ceea-ce 'i trebuie să urmeze când se va mări.

Copilul nu în oglindă să se gătescă, ci în sfatul cel mai bun.

Copilul pe mumă mai mult s'o iubească, că pe mumă numai, fresce o cunósce, iar pe tată-său cinstesce, după a mumei încredințare.

- 4730** Copilul pe tine ori-ce faci dă va vedé, ca o maînuță să ăa după tine. Feresce-te dă urmări rele ca să nu 'l înveți cu ele.

Copilul prea lesne și îndată se cunósce din ce părinți se trage, după a lui crescere și după ale lui năravuri.

Copilul ride, ne-sciind dă ce rîde.

Copilul cu mare cu mic, d'opotrivă grăiesce, socotind pe toți d'o potrivă cu el.

Copilul mai mult iubesce, pe cel ce 'l hrănesce, că-î dă dă mîncare și fără a cere.

- 4735** Copilul se ăa după vîrsta sa, când după cei-l-ălți ai lui frați și tovarăși și dă la toți se adapă, după ale lor năravuri, vedeți dar cîtă grijă la ori-ce vîrstă trebuie să aveți d'ai voștri copii.

Copilul să poruncască nici cum se cuvine, dă cît să asculte.

Copilul ce-a 'nvățat dă mică copilărie, d'aceia se ține cît trăiesce și cînd îmbătrînesce. Ingrijasce-te dă creșterea lui.

Copilul cel înțelept, dă mic copil dă semne dă om mare.

Copilul ce se rătăcesce necinste aduce la părinți și lui peirea cea mai mare. Veți să nu o pați.

- 4740** Copilul după ce iese din casa părintescă, atunci mai mult să se îngrijască, ca să nu greșască.

Copilul desmîerdat varvar iese și blestemat, că dă mic copil se dedă cu strigări, cu sbîerete, cu răcnete, cu certe, cu înjurături, cu ocări și mai ales cu bătăi și cele mai mari blăstămății, ce 'î-să iartă, la desmîerdarea ce 'î-să face. Dăparte dă asemenea desmîerdare la copilul tău.

Copilul dă mic copil cînd se desmîardă, móle la tóte s'arată.

Copilăria cea mai fericită, că nici un necaz simte pe lume.

Copil cu copil se înveselesce și bătrîn cu bătrîn.

- 4745** Copil se înțelege, nu numai cel dă puținî ani ci și cel mai dă mulți, cînd minte puțină are.

Copil dă la copil nimic nu învață.

Cununiile, iar nu adevărul, bărbatului îi cîntă că copiii lui sînt ai lui.

Cu ceea-ce din copilărie se dedă copilul, anevoie a se

desbărâ, și la vîrsta cea mai grea. Îngrijasce-te de acesta ca să nu o pați.

Când te vei învrednici, să crești și tu copii, atunci vei cunoște, cât ești tu dator, la părinții tăi.

**4750** Cu o deprindere mică, la cel mai mare sunet, copilul nu se sperie, nici de tunete, nici de fulgere. Așa să-l deprinzi.

Cu bătaie și certe, și răcnete mari să nu sperii pe copii, ci cu mult mai bine cu blîndețe și mîngăieri să le îndreptezi greșelile lor.

Când înveți pe copil, urmăzează și tu după învățătura ce ți dai, că vorba se uită, iar cu fapta se dedă.

La un copil nebun și risipitor, în zădar ești lași cea mai mare stare.

La milă și milostenie, milostivire și îndurare, să înveți pe copil de mic copil, cu însuși pilda ta, ca să te întrcă cât va putea.

**4755** La copii de mici copii să le întipăresci, iubirea de patrie, iubirea de cinste, iubirea de credință.

La dragoste părintescă, frățescă și prietenescă, pe copil de mic copil să-l deprinzi, c'atunci i-se întipăresce în sufletul său.

La tinerete, iar nu la bătrînețe pe copil să-l înveți, la ce ai de învățat, că al bătrîn nu mai învață să umble în bustru.

Mai bine învățați, de cât bogați, pe copii să-i lași, că învățătura bună, bogăția cea mai bună.

Mai bine copii să nu faci, de cât să faci, și de ei să nu îngrijesci.

**4760** Mai bine copiii să móră de cât să trăiescă, și părinții de ei să nu îngrijască.

Mai bine fără copii, de cât cu răi copii.

Mai bine cinste bună, de cât avere mare, la copiii tăi să lași, că cinstea în veci nu pierde, iar averea într'o clipă, nici cum se mai vede.

Muma răsfată pe copii, iar tata ești învață.

Mustrează pe copilul tău, dacă el iubesci și ți vei binele lui.

**4765** Nimeni cunoște copilul lui, de cât numai muma lui.

Nici un lucru mai cinstit, după fire și dorit, nici mai sfânt poate fi, de cât copii a dobândi.

Nici să răsești, nici să desmierzi, pe copilul tău, că curînd îl pierzi.

Norocul copilului spînzură de la purtarea părinților, că ce vede la părinți, aceea și el urmăzează. Îngrijasce-te de acesta.

Nu încredința cuțitul în mâna copilului, nici în mâna ne-  
bunului.

- 4770** Nu ca boul ce trage la plug, pentru hrana altuia, nici ca greerele ce totă séra cântă necurmat, ci ca furnica, ce singură 'și adună hrană pentru iernă, dă cu primăvară, și ca albina, ce mîncarea cea mai dulce, în căsuțe eși aduce, pe copil să-'l înveți, ca dă el să te bucuri.

Nu numai pentru hrana trupului să îngrijesci dă copil, ci cu mult mai mult pentru hrana minții lui, ce el deosebesce dă boul tău.

Nu răsfața pe copil, ca să nu 'l plângi cu amar.

Nu frică ci rușine să însuflești la copii, că rușinea cea mai mare, dă ori-ce pedepsă.

Nu ceea-ce va, ci ceea-ce i-să cuvine, copilului să-'i țieți.

- 4775** Nu desmierdă pe copil, că bolnav și fără minte în veci el vei avea.

P'al tău copil să'l iubești, ca însuși pe tine, și cu mult mai mult dă cât el pe tine.

Pune pe copil adeseori să judece, la cele mai lesne, ca să se dedea mintea lui și la cele mai anevoie.

Păzesc 'ți pe copii dă ori-ce rea urmare, ca dă focul cel mai mare.

Pe copii învață-'i ca nu dă-a gata să mănânce, ci din sudorea lor.

- 4780** Pe copii când cântă, să-'i înveți să cânte faptele celor cinstiți.

Pe copii la bărbăție, la muncă și înfrînare iar nu la moleciune, desfătări și lenevire, să-'i deprindă dă mică copii.

Pe copii nici cum, să-'i sperii vre-odată, nici să-'i înfricoșezi, cu stafii și pricolici, cu goga și cu strigoii, și alte bazagonii, că până la bătrânețe, pielea lor dă frică, dă ori-ce li-se 'nfurnică.

Pe copii să-'i înveți cu însuși pilda ta, că când copilul gâdnesce, la părinții lor necinste, ca un rob să socotesce, cu totă a lui mărime.

Pe copii să-'i înveți să-'și cunoscă dreptul lor, din mică copilărie, ca să nu cadă în urmă, în sfadă cu ori-cine.

- 4785** Pe copii să-'i înveți ceea cu care o să se hrănescă, când vor ajunge bărbați.

Pe copii să-'i deprindă pururea veselă să fie, c'asa pot scăpa dă ori-ce mânie.

Pe copii să nu-'i înveți a se sfil dă ori-cine nici țarăși obznicici, a s'arătă la ori-cine, că și una și alta le aduce vătămă.

Pe copii dă mică copii, să-'i înveți să urască minciunile, nedreptățile, moleciunea, lenevirea.



Pē copii dē micī copii, să'ī dēdăi și să'ī dēprinđi cu ne-  
cazurī, cu curaj, fără frică dē primejdii.

**4790** Pē copil cānd ȕl dēsmierđi, atunci ȕl pȕerđi.

Pē copil cānd sē măresce, mintea să 'i-o întăresci, că cu  
ea o să sē slujască.

Pē copil la tinereȕele lui, lasă'l să sē bucure dē tinereȕele  
lui, însă fără a pricinui vătēmare, și necinste altuia.

Pē copil pururea să-'l cercetezi, la ale sufletului și la ale  
trupului, ca să 'i poȕi îndreptă greșala ce'l pōte vătēmă,  
și trupesce și sufletesce.

Pē copil până e copil, să'l plimbă pē unde 'i place, după  
ce sē măresce, pē unde cunoscī că lui i-sē cuvine.

**4795** Pē copil să'l înveȕi întâiū l'ale credinȕii, ca să cunōscă pē  
Domnul, apoi l'ale înȕelepȕiunii, ca să șcie cum să sē pōrte  
și l'ale dreptăȕii, ca să șcie cum să judece, și la ale în-  
frînăriȕi, ca să nu sē plece la nici o poftă, ci pururea  
ca un Domn, slobod să fie dē orȕ-ce patimă, și în  
urmă l'ale voȕniciei, ca să nu sē tēmă nici să sē sperie  
dē nici o întȕmplare, fie cāt dē mare, și în sfirșit, la  
muncă necurmată, ca să n'aibă lipsă nici odată.

Pē copil să'l judeci ca p'un copil, iar nu ca p'un bētrân.

Pē copil să'l luminezi, iar nu să'l întuneci, cu învăȕături  
peste puterea lui

Pē copil să'l feresci dē orȕ-ce minciună, fie și în glumă, ca  
să nu sē dēdea cu ea, în tōtă vieȕta sa.

Pē copil să nu'l împovărezi, cu muncă peste puterea lui,  
că și mintea și sănătatea 'i-o vatemī.

**4800** Pē copil dē mic copil să'l înveȕi, cum să cunōscă greșă-  
lele sale singur el, și cum să sē dēpărȕeze dē ele.

Pē copil să'l dēprinđi cu ghicitori, ca să i sē dēștepte mintea.

Pē copil dē mic copil să'l înveȕi la muncă mai multă, și  
odihnă mai puțină, ca la orȕ-ce întȕmplare, singur să sē  
înlesnēscă, fără nici un ajutor.

Pē copil dē mic copil să'l înveȕi mult să rabde și mai  
mult să sufere, ca să nu i-sē pară cu greu, cānd ȕi va  
veni vre-un necaz rēu.

Pē copil dē mic copil, să'l înveȕi să deosebēscă binele  
din rēu, și dă unul să sē lipēscă, iar dē cel-l-alt să sē  
dēslipēscă.

**4805** Pē copil dē mic copil, să'l dēșberī dē năravurile rele, că  
în urmă în zadar te necăjescī cu el.

Pē copil dē mic copil lângă tine să'l ȕii, ca să sē înveȕe  
dē la tine cu pilde cuviincioșe.

Pē copil dē mic copil să'l dēdăi și să'l înveȕi, cu dragostea  
dē omenire, cu supunere la legī, și cȕinstea ce i-sē cuvine.

Pē lângă cel-l-alte învăȕături, să înveȕi pē copii și cu

meșteșuguri, că nu știu mâine cu ce va putea căpăta pâinea cea din toate zilele.

Pă părinții tăi pururea să-ți iubească și să îngrijască de ei spre răsplătire de cele ce ei au urmat cu tine.

- 4810** Până ești copil toți te ascultă cu dulceață, toți ți se plăcă ție, cum te măresc, tu trebuie să ascuți pe ceilalți și lor să te pleci.

Până ești copil nici o patimă simți, cum te măresc, toate patimile de tine se țin, atunci trebuie să te păzești.

Precum voiesc să se porțe copiii tăi către tine, așa și tu arată-te către părinții tăi.

Precum părinții voștri când erați copii, v'a hrănit în sinul lor, așa și voi pe părinții voștri la bătrânețe să-ți hrăniți, când ca nisce copii ai voștri se socotesc.

Să îți copilul din brațele mamei sale ca când ți-ai fi ridicat viața. Departe de o asemenea nelegiuire, neomenire și cumplire.

- 4815** Schimonositură pe la copii nici cum să le arăți, că se deprind și ei de mici copii cu cele mai urite.

Fără părinte copil nici cum se poate naște.

Fericirea copiilor în creșterea cea bună a părinților stă. Îngrijasce-te de acesta.

Firea o poți îndrepta, dar nu și a o schimba, de aceea pe copil, după a lui fire, de mic copil să-l îndrepteze. Ceea-ce bagă în capul copilului, de mic copil, acelea le ține minte în totă viața lui. Feresce-te să nu-l smintesci, la învățătura lui.

- 4820** Cel-ce nu îndreptăză pe copii, ei învață netrebnici. Vezi să nu o pați.

Cel-ce pe părinții lui de rău îi grăiesce, blestemat se socotesc. Feresce-te de un asemenea nume.

Cine are mulți copii, mult la muncă se nlesnesce.

Cine pe ai săi părinți necinstesc, ocară lui își dobândește, că batjocura lumii se socotesc. Feresce-te d'o asemenea numire.

Cine ridică mâna asupra părinților lui, ucigaș se înțelege. Feresce-te d'un asemenea nume.

- 4825** Cine dojana părinților cu smerenie o primesce, acela blagoslovenie de la Domnul dobândește. Acesta să vinezi. Cinstea și grija, ce vei să-ți dea copiii tăi ție, aceea și tu să dai părinților tăi.

Bucuria părinților a petrece copiii în linisce și pace, cu toții între ei; într'acastă mângăiere silesce-te și tu ca tatăl tău să se sfârșescă.

Bătaia de joc către cei mai mici, nesupunerea către cei mai mari, reaoa purtarea către celui de o potrivă, cele

mai vătămătoare rele la omenire. Dăparte de ele p'ai  
tăi copii să-'i păzesci.

Blestemat de Domnul este cel-ce mânia pe părinții lui.  
Feresce-te d'o asemenea urmare.

- 4830** După tine ca după tipar ese și copilul tău, că ce 'i vîrsă  
în mintea lui aceia va ieși, ca ceia-ce torni în tipar;  
d'aceea bagă de sîmă bine la grafurile tale, când în-  
veți pe copil.

Dă părinții tăi să îngrijesci la bătrînețele lor, precum ei  
au îngrijit de tine la tinerețele tale, ca să le ei blagos-  
lovenia lor.

Dă la părinți copilul nascerea sa a dobîndit, iar dă la un  
dascăl bun vieța cea mai bună.

- 4835** Îubesc pe fiul tău cu mult mai mult de cât el pe tine.  
Greșala fiului tău să n'o treci cu vederea, că se face obicei.  
Moliile și viermi moștenesc pe fiul pericuni.  
Pe fiul tău să te silești a'i arăta în lume cu mult mai în-  
vățați la orî-ce de cât tine.

Până-ce omul fiu nu dobîndesce nu cunósce dragostea de  
copii, nici datoria sa către părinții lui.

Ruşine la părinți fiul fără minte.

- 4840** Fiul înțelept veselie părinților, iar cel nebun întristare și  
măhnire la părinți.

Fiul nebun se cunósce când își bate joc de părinții lui.

Fiul pericuni, a părinților necinste.

Fiul pericuni după ce starea 'și-o istovesce, cu drîngul  
se înveselesce. Vedî să nu o pați.

A fetei frumusețe multă îngrijire cere, că fără pază bună  
cinstea ei ăi pîere.

- 4845** Vai de fată fără părinți!

Ca cinstea fetei, nimic alt mai sfînt.

Cu voie cam de nevoie fata se înșală.

Cu tăcere fata mai multă cinste dobîndesce.

Cînd ajunge fata să-'și alégă bărbat întîrziază la măritiş,  
că unul îi pute (dice) și altul nu 'i place.

- 4850** La fată nu te uita cu gînd să 'i smintesci cinstea ei cum-va.  
La fată să nu 'ndrăsnesci nici de ea să te lipesci.

Mai bine cu cinste și naravuri bune pe fată s'o înzestrezî,  
de cât cu avere mare.

Mai bine mumă cu copii de cât pururea fată și fără copii.

Mai bine fata mórta, de cât necinste să pórte.

- 4855** Mai bine fată cinstită, de cât zestre grămădită.

Mărită-ți fata până nu 'ți trântesce ușa.

Nimic alt la fete, spre învățatură, de cât dopia scriptură  
și pentru creștere, de copii, o bună învățatură.

- Nici o vorbă de rușine înaintea fetei mari nici cum să grăiesci.  
 Nu depărtă pe fată de lângă sînul tău ca mai mult să te iubească, că deprinderea de mic copil dragoste aduce.
- 4860** Roșata fetei multă cinste înseamnă.  
 Rușinea fetei, flăra frumuseții.  
 Fata arată ale mumei năravuri.  
 Fata înțeleptă cinstea părinților ei.  
 Fata când vorbește să se rușineze, să nu cum-vă să grăiască ce nu i-se cuvine.
- 4865** Fata când se rușinează ochii în jos îi așază.  
 Fata la casa părinților musafir se înțelege.  
 Fata mai dragălașă la părinți se arată dar d'avea ei deșartă.  
 Fata neîmpodobită din cămară afară nici cum să iasă.  
 Fata, până e fată, slobodă pe la plimbări, după ce se mărită numai l'ale casei să se mărgineze.
- 4870** Fata până la vremea ei, să nu se depărteze din sînul mamei ei ca cinstea să și-o păstreze.  
 Fata până ce fetesce în sînul mamei sale să se încălzească și 'n brațele ei cinstea să 'și-o păzească.  
 Fata, până ce fetesce, la unul numai gîndesce să 'și aleagă după lege iar, cum după bărbat merge, din grămadă își alege.  
 Fata se rușinează însă numai odată când ea începe a se numi nevastă.  
 Fata fără rușine pe părinți rușinează.
- 4875** Fata fără rușine de toți necinstită.  
 Fata ce nu găsește în țara ei să se mărite să vede cam necinstită.  
 Fata din sînul mamei sale, până nu se mărită, nici cum să se depărteze.  
 Fata de fată s'arată cu minte curată, după-ce se mărită mintea i-se întărită.  
 Fata drac înzovonit.
- 4880** Fată mare, grijă mare.  
 Fericită fata ce muma ei îi dă pilda cea mai bună.  
 Fetele nu se cuvine celor măritate să le găsească vină că nu știu, când se vor mărită, în ce vină vor cădea.  
 Firesce fata mai mult pe muma de cât pe tată iubește, că mai mult lângă muma este și cu ea se dedă.  
 Cine are fete multe se închină la ori-cine.
- 4885** Cinstea fetei preț mare.  
 Cinstea fetei să se plece, la acela numai ce va să îl ăie de soție.  
 De cinstea fetei să te feresci, nici cum să te atingi de ea, că cinstea fetei mai mare ca ori-ce cinste mare.

Cât de cinstită fecîoria! și după-ce o pierdî, nici cum o mai veđi, dar d e tođi d e s'ar p zl, lumea s'ar pr p d , d'aceea după lege lasă și tu în urma ta precum altul p  tine în urma lu  te-a lăsat, după a Domnului porunc .

**4890** Fec ria în lume, cel mai s n it lucru.

Fec ria c nd se pierde, ru ine în obraz se vede.

Fec ria mai presus d  or -ce pre  în lume.

Fec ria mai cinstită și dă c t  nsu i cinstea.

Fec ria pod ba cea mai frumo  .

Fec ria cinstea fete , cine-o pierde n'o mai vede.

**4895** Cinstea fec rie  tare să  e-o păzéscă, ca cea mai mare cinste, cor n  'n cap s'o dob nd sc .

Briul fec rie  cinstea ei se 'n lege, cu ac sta s'o  ncing .

Ajutorul ce vei d  părinților   , acela   tept  și tu dă la copii    .

A părinților  n tepc une cea mai bună  nv  tur , la copii  se  n lege.

A   urm z  cu p rin ii   , precum vo esc  să urmeze și copii     cu tine.

**4900** A  tept  dă la fii     la b tr ne ele tale, ceea-ce ai făcut și tu părinților   , l'ale lor b tr ne e.

Iub ce p'ai    p rin i mai mult d  c t p  tine.

Un părinte p  tođi copii     hrănescă, iar copii  tođi p'un părinte nu'l pot hrăni.

Inva   p'ai    copii  la cele bune numai să se  ea după tine.

Vulturi  p  p rin i d  arip     golesc, c nd  mb tr nesc, și-'  hrănesc p n  când arip  dob nd sc . A   și tu să hrănescă p'ai    p rin i, la b tr ne ele lor.

**4905** Cu      e milă d  copil la vremea  nv  turi , pierde p  acel copil.

Cusururile părinților în t in  să le păzéscă, ca să nu te necinst sc  și tu.

C nd fra ii se g lcevesc p  p rin i să-'  dojen sc , d  ce nu ' a  nv  at să fie mai  n tele  i.

La ai    p rin i și dă '  s nt ur  i, întocma ca la Domnul să te  chin  la ei.

Mai mult părinților d  copii , d c t copiilor d  p rin i, le este milă la nevo .

**4910** Nimic p rin i ar voi, d  c t copii  bună a dob nd .

Nici o lipsă vei avea, c nd p  p rin ii       c ut .

Nici într'un chip să super  p  p rin ii   , ci mai v rtos să le ajută la neputin ele lor, ca să dob nd sc  blagoslovenia lor.

Nu vă m nia  p  copii  voștri, ci mai bine  ndrepta -'  cu bl nde e p rint esc .

Nu necinst  p  p rin i   , că ca i sub blestemul lor.

- 4915** Nu strigă asupra părinților tăi, că hulitor te socotesci.  
 Pórta-te către părinții tăi, precum vei să se pórte copii  
 tăi către tine.  
 Povața părinților ție să-ți grăiască și când tu te culci și  
 când tu te scolii.  
 Pă părinți să-ți cinstesci, că cinstea părinților a ta se în-  
 telege; pe frați să-ți iubesci, că dragostea frățească în  
 lume împărătesce; pe nevastă s'o mângăi, că cu mân-  
 găierea de tine se lipesc; pe copii să-ți înveți, că cu  
 învățătura pâine o să găsească; pe slujă să-ți cauți, ca să  
 te potă slui; pe prietenii să-ți ajuti, că cu ajutorul prie-  
 tenul se cunoște  
 Pe părinți să nu-ți mahnesci, nici vre-un rău lor să le gân-  
 desc, ci bine să-ți odihnesci, ca blagoslovenie de la ei  
 să dobândesci.
- 4920** Parinte d'o familie se cinstesc ca un sfânt.  
 Părinții către copii cu blândețe să s'arate și de grabă să-ți  
 depărteze de cele urite fapte.  
 Părinții pentru copii datorii sunt să-ți îngrijască; d'aceia când  
 nici cum de ei îngrijesc, muma vitregă se înțelege și  
 tatăl cumplit.  
 Părinții pe copii nu se cuvine să-ți năpăstuiască.  
 Părinții după fire la copii poruncesc, iar nu copiii la pă-  
 rinți.
- 4925** Precum vei căuta de ai tăi părinți, așa așteptă și tu de  
 la ai tăi copii.  
 Să nu gândești rău părinților tăi, că însuși vieța ta lor  
 le-o ești dator.  
 Ferice de cine a dobândit copii buni și înțelepți.  
 Fericit părintele ce n'a vădut morțe de nici un copil.  
 Firesce, mai mult părinții pe copii iubesc de cât copiii  
 pe părinți.
- 4930** Cea mai mare nevoie, a dovedi în adevăr, pe cel adē-  
 vărat părinte al copilului.  
 Cel mai ticălos și de jale părinte cel-ce trăiesce în urma  
 copiilor.  
 Cel-ce copii dobândește, și de se proslăvesce, în veci se  
 pomenesc.  
 Cel-ce mustră pe copil acela îl iubesc, iar cel-ce 'l des-  
 miărdă, urasce pe el.  
 Cine se sfiesce a certă pe copil la nelegiuiri, părinte nu  
 se mai numesc.
- 4935** Blagoslovenia părinților d'a-ți îngropă pe ei copiii lor, iar nu  
 ei pe copii.  
 Dacă copii ai dobândit, de ei mai mult să îngrijesci, ca  
 în locu-ți să-ți lași.

Dojana părinților cea mai dulce mușcătură.  
După Dumneșeu părinții către copii, alți Dumneșei să socotesc.

Dă pildă copiilor ca mai bine să urmeze.

**4940** Dă părinți să te rușinezi ca de însuși Dumneșeu.

### Pentru Copilărie

*Vezi Copii.*

### Pentru Coraj, Curaj

Omul cu curaj mare la ori-ce întâmplare, fie bună, fie rea, nu 'și schimbă firea sa.

Omul cu coraj suferă ori-ce necaz, fără a se plînge vre-o dată de el.

Cu curaj și cu silință isbutesci la ori-ce te îndeletnicesci.  
Curajul nădejdea săraciei, nu te depărtă de el.

**4945** La nenorociri curajul te mângăie. Dă de el să te ții.

La cele grele iar nu la cele mai ușoare, să te arăți cu curaj ca să le poți birui.

Fără curaj nu poți scăpa de nici un necaz.

Fără curaj pururea în primejdii te găsești.

Cel fără curaj de cea mai mică frică se pierde și se topește.

### Pentru Coronă

**4950** Corona, cinstea cea mai mare, dar și tu să o cinstești cu purtarea ce ei i-se cuvine.

Cine ar cunoște cât de grea iese corona, anevoie ar purta-o și mai lesne de ea s'ar depărta.

### Pentru Corăbii

Urma corăbiei nici cum se vede, că în apă văgaș nici cum se vede.

În corabie când ești atât departe de moarte ești, cât apa se depărtază de bucle corăbiei.

Corabia ce nu poți bine a o cârmui curînd o perdi din ochii tăi.

## Pentru Cuvință

- 4955** Nu numai să cunoscî, ceea-ce să cuvine, ci și să urmezî după cum să cuvine.  
Până unde să cuvine mai mult să nu te întinzi.  
Precum după trup umbra nedespărțită umblă, așa și după cuvință mintea să'ți umble.

## Pentru Cuvinte, Cuvîntare și Cuvîntători

- Atât dă tare la cuvîntul tău să fii în cât să ții, ca cel-ce a ținut: «Cerule și pămîntul curînd se vor trece iar cuvîntul meu nici cum nu va trece».
- Acela să înțelege cel mai curat cuvînt, ce și la cele cu îndoială tot aceeași înțelegere are.
- 4960** Iar cu cuvînt să supui pe cel-ce cu cuvînt te-a supus.  
Orî-ce 'i face, și orî-ce 'i ține, și orî-ce 'i gîndi din cuvîntul cel drept nici cum vei ieși.  
Orî-ce cuvînt în zădărar când nu-'și are temeinic dar.  
Un cuvînt și numai, peste orînduială, ține-aduce mare supărare. Vezi să nu o pați.  
Gura 'ți-o îndulcești cu mîierea, darul albinelor, și cuvîntul, darul Domnului, 'ți-l amărăesci cu otrava limbii șarpelei. O ce dobitocie!
- 4965** Ca să cunoscî cuvîntul, dă este drept sau nu, să nu te întemeiezi în ceea-ce tu socotești, ci să cercetezi ce în urmă va ieși din ceea-ce tu gîndesci.  
Cu orî-cine grăiesci, dă este mai bun să te supui la cuvintele lui, dă este mai prost să te silești să'l supui l'ale tale cuvinte, dă este dă-o potrivă să te unesci cu el.  
Cuvinte urite să nu scoți din gură, că scârbă aduci la cel-ce te aude.  
Cuvinte urite cea mai mare rană îndată ții deschide. Ferește-te dă ele.  
Cuvintele celor înțelepți cei mari nu le ascultă, cei mici nu le înțeleg, de aceea nici unii nici alții nu se pot îndrepta.
- 4970** Cuvinte mai puține și lucrări mai multe, că cuvîntul fără îndeplinire mort să înțelege, iar lucrarea de sine-și singură grăiesce.  
Cuvîntarea cea mai bună, ceea-ce arată patimile firesce.  
Cuvîntarea bună să n'o contenezi, dar și cuvîntării întocmai să urmezî.  
Cuvîntarea arată ceea-ce în suflet tu ascuns hrănesci.



- Cuvîntul arma celui ne-înarmat, iar arma întrece ori-ce cuvînt dar şi la căinţă îndată te duce.
- 4975** Cuvîntul aspru scârbă aduce, iar cel dulce dragoste 'ţi-aduce. Alege care 'ţi place.
- Cuvîntului dă te vei supune, greşeli mai puţine şi întristare nici cum vei afla.
- Cuvîntul va să afle adevărul, iar patima s'acopere adevărul. Fugi de una şi ţine-te de cealaltă, dacă vei să afli adevărul.
- Cuvîntul viclean, limbă de şarpe înveninată. Dăparte de el.
- Cuvîntul cum iese din gură nici cum să mai întorçe, de-aceia să bagi de seamă când, cu cine şi ce graiesci, ca nici cum să greşesci.
- 4980** Cuvîntul cu mîntea se sfătuiesc împreună, şi unul altuia se plăcă; cine ascultă numai una din dooă, îndată se poticnesce. Ține-te tu d'amîndooă.
- Cuvîntul când îşi va pierde credinţa sa din totă lumea, în inima Domnului trebuie să 'şi afle scăparea sa.
- Cuvîntul când stăpînesce, atunci dreptatea se găseşte.
- Cuvîntul cât dă drept, nu poate îndreptă toate relele pe lume, dacă vremea la vremea lui nu-'i va ajuta.
- Cuvîntul la om icóna gîndului său şi faptele lui icóna sufletului său.
- 4985** Cuvîntul la om dascăl la toate s'arată.
- Cuvîntul la vreme leac, la ori-ce patimă.
- Cuvîntul la cel înţelept cea mai mare armă.
- Cuvîntul la cel ce înţelege prinde locul cel mai bun.
- Cuvîntul nimic alt mai bine a izbovit, dă cât legile pe lume, ca însuşi a lui putere, slobodă din fire, dă aproape să o lege.
- 4990** Cuvîntul numai, cunósce ce estî şi cât drămuiesci, şi pe el numai să-'l întrebî pentru tine.
- Cuvîntul numai, supune pe cel înţelept, cum şi pe cel drept. Dă el să te ţii.
- Cuvîntul pe om dăramă, ca cea mai mare armă.
- Cuvîntul s'a răpus când biciul te-a supus. Dăparte d'unde biciul stăpînesce.
- Cuvîntul singur să-ţi poruncască, ca nici odată să greşesci.
- 4995** Cuvîntul să nu Țe-l pripesci așa de grab, şi forte, şi iute ca vîntul, că pe toţi îi stropesci cu bale din gură'Ți; ci vorba ta să 'Ți fie pururea potrivită, nici prea pripită, nici dă tot zăbovită.
- Cuvîntul mult se ruşinează, când nu poate da cuvînt dă greşalele sale.
- Cuvîntul Țeu să Ți'l păzesci, ca toţi în tine să credă.

- Cuvîntul fără vreme te vatîmă dî vreme și nici un folos  
'î-aduce. Păzesc vremea lui.
- 5000** Cuvîntul fără cuvînt nu se 'nțelege dî cuvînt.  
Cuvîntul ce-ai dat odată nici să'l uiți, nici să'l întorci,  
că totă credința ta singur tu o storci.  
Cuvîntul ce auți, cu tine să se 'ngrope.  
Cuvîntul cea mai bună, la vieță, cărmă. Dî ea să te ții.  
Cuvîntul ce vei să grăiesci să'l păstrezi în starea sa, ca  
ca să nu cați din cîntea ta.  
Cuvîntul cel aspru aprinde mânia, iar cel dulce o stînge.  
Alege care 'ți place.
- 5005** Cuvîntul celui înțelept, cu plăcere se ascultă.  
Cuvîntul celui mai mare dî al celui mai mic, mare deo-  
sebie are.  
Cuvîntul celor slabî, nici o putere are.  
Cuvîntul cel curat, te-arată ne'ncurcat.  
Cuvîntul cel mai dulce la 'ntristare leac aduce.
- 5010** Cuvîntul cel bun nici o necîntețe aduce  
Cuvîntul cel dulce, mîngăiere ne aduce la orî-ce necaz.  
Cuvîntul dî multe orî urît ne cam vatîmă, dar cîntea  
ne-o păzesc.  
Cuvîntul cu cuvînt se bate, pînă-ce unul pî altul rîsbate.  
Cuvînt dî cuvînt se deosebesce cu dîpărtarea slomnilor;  
cine se dîpărtîză dî cuvînt rîmîne cu vînt. Veți să  
nu o pați.
- 5015** Cu cuvîntul pî toți îi tragî, cu mult mai lesne dî cît cu  
cîomagul. Dî una să te ții și dî ceea-l-altă să te dî-  
părtezi.  
Cu cuvîntul se înduplecă, iar nu se poruncesc.  
Cu cuvîntul să biruesci pî cel-ce cu cuvîntul te supune.  
Către un norod nîrod, nu poți da nici un cuvînt, iar  
către puținî înțelepți, cel mai mic cuvînt prînde locul  
cel mai mare.  
Cînd ai cuvînt dî îndreptare și te vor ascultă, grăiesce  
spre a ta scăpare, iar cînd nu vor să te asculte mai  
bine astupăți gura, pînă cînd dreptatea singură ea va  
grăi.
- 5020** Cînd cuvîntul își va dobîndi dreptățile sale, atunci și  
cîntea nu 'și va pîerde p'ale sale.  
Cînd cuvînt în loc dî ăripî tu ai dobîndit, nu sbură  
făr'de aripî ca să nu cați în cap.  
Cînd cuvîntul Domnului lesne înapoi se întorcel, la ce  
alt norodul să se mai încredă?  
Căta putere are fierul la rîsboi, atăta și cuvîntul la sfat  
după rîsboi.  
Cătuțîl la rîsboi, atătu cuvîntul la nevoi.

- 5025** La ori-ce vorbă, cuvîntul cu bună măsură să'ți iasă din gură.  
 La ori-ce, cuvînt să dai, până a nu te apucă de lucru.  
 La ori-ce povestesci, cuvinte dă la tine să nu adaugi mai multe, că când te vei vădi, nimeni te mai crede.  
 La cuvînt cu cuvînt, să te supui cât mai curînd.  
 La cuvînt nici cum aspru să te arăți, că toți dă tine vor fugi.
- 5030** La cel-ce țiea dă cuvînt, arma lui iarăș cuvînt.  
 Mai întâiu cuvînt în tine să primesci, apoi spor din cuvînt a scote să te silești, ca și pămîntul ce mai întâiu sémîntă primește apoi din ea rodesce.  
 Mai rău rănesce cuvîntul dă cât cuțitul, că cuțitul inima ți-o împunge, iar cuvîntul sufletul ți 'l pătrunde, și rana dă cuțit se pôte vindecă, iar cea dă cuvînt peste puțință, d'acésta mai mult să te ferești.  
 Mai bine un cuvînt și bun, dă cât miș și sute proște și nebune.  
 Mai bine tăcere dă cât în zadar cuvinte.
- 5035** Mai bine fără cuvînt, dă cât cu cuvînt cumplit.  
 Mai bine d'ale tale, dă cât d'ale altora să îngrijesci cuvinte.  
 Mai bună buna cuvîntare, dă cât sciința cea mare fără cuvîntare.  
 Mai bun sfîrșitul cuvîntului să fie, dă cât începutul lui.  
 Nici un cuvînt fără împotrivire, până nu se unesc doi la o părere.
- 5040** Nici ceea-ce aș vedut ochii tăi să nu cuvintezi necum ceea-ce n'aș vedut.  
 Nu numai ascultător cuvîntului, ci și următor lui, c'ascultarea fără urmare mórte se înțelege.  
 Puțina cunoscînță ce dă cuvînt avem, ne face să ne plecăm la cea mai greșită sciință.  
 Puține cuvinte și ispravă bună.  
 Scârbóse cuvinte să nu iasă din gura ta, că cuvîntul cum sbóră, tótă scârba lui rămâne în gura ta.
- 5045** Săruirea îndată se schimbă în pizmă, blândețele în moleciune, temerea și sfială în dășartă credință și vitejia în cruđime, când cuvîntul va lipsi.  
 Tóte cele trecute, fie cât dă vestite, la uitare se pun, iar cuvîntul cel bun, în veci se pomenesce. Ține-te dă el.  
 Tot acelaș cuvînt n'are tot aceeași putere, dă la cel mai mic, cum dă la cel mai mare.  
 Tot acele cuvinte, dă multe ori să nu le poftăresci, că gréță și plecate aduci la cei-ce te ascultă.  
 Tot dintr'o gură ese și cuvîntul bun, și cel mai urît; însă unul te cinstesce și cel'lalt te necinstesce. Alege care'ți place.
- 5050** Faptele ăți arată cuvintele cele mari; d'aceea să nu te fălescă până nu vei arêta și fapte ceea-ce grăiesci.

Frumoasa cuvîntare mult împodobesce și cel mai urît cuvînt, iar prostia ei te face de rîs.

Cele mai mari cuvinte, acele isbutesc.

Cel cu glas mai mare, acela biruesce cînd cuvîntul lipsește.

Cel cu cuvinte dulci, mai lesne se ascultă.

**5055** Cel-ce mult e supărat, de cuvinte e ertat.

Cel-ce bine pricepe, puține cuvinte cere.

Cel-ce 'n puține cuvinte, mult și mari isprăvi arată, acela în adevăr cel mai bun cuvîntător.

Cine nu ȳea de cuvînt, nici de cîomag ȳea.

Cine nu se supune la cuvînt pururea se poticnesce. Veđi să nu o pați.

**5060** Darul buneȳi cuvîntări stă ȳntre a mări cele mici și a ȳn-podobi cele urite. Asemene dar să vȳnezȳ.

De ai cuvînt rȳspunde, ȳar de nu, mȳna la gură pune.

De multe ori cuvîntul mai mare putere are de cȳt ori-ce armă, ȳn mȳna celui mai tare.

Și cȳtre vrȳjmașul tȳu cuvîntul ce dai, bine să ți'l pȳzescȳ.

Și de la cei proști auđȳi cuvinte bune și mai adevȳrate.

### Pentru Culcare

**5065** Pȳnȳ a nu cercetȳ, de treȳ ori cu mintea ta, ce-ai fȳcut, ce-ai greșit, și ce datoric nu ai ȳmplinit, nici cum ȳn pat sȳ te culci.

Maȳ pȳ urmȳ de cȳt toȳȳ tu sȳ te culci și mai 'nainte de cȳt toȳȳ tu sȳ te scolȳ, dacȳ veȳ sȳ ȳnainteȳȳ la ori-ce te ȳndeletniceȳȳ.

### Pentru Cumpȳnȳ

ȳnde cumpȳnȳ lipsește, rea ȳntocmire se pȳzesce.

Cumpȳna sȳ n'o isbescȳ, ca sȳ nu nȳpȳstuescȳ, cȳ nȳpȳstuirea ȳȳȳ ȳea și ceea-ce mai nainte ai avut.

Cumpȳna strȳmbȳ, strȳmb te duce dupȳ lume.

**5070** Cumpȳna ce ȳȳȳ ȳn mȳnȳ, la nici o parte sȳ atȳrne, nici ȳn drȳpta nici ȳn stȳnga, cȳ și pȳ tine te atȳrnȳ cu ea ȳmpreunȳ.

Cumpȳna drȳptȳ priimitȳ de la Domnul, cȳ dreptatea pȳzesce precum Domnul voiesce.

Cumpȳnȳ strȳmbȳ și drumurȳ mincinȳse, urite și scȳrbȳse ȳnainte Domnului.

Cȳnd la unȳȳ se ridicȳ și la alȳȳȳ se cobȳrȳ, cumpȳnȳ la toȳȳ de ocarȳ.

La toate urmările cumpena dreptă s'o păzesci, ca nici odată să greșesci.

**5075** Nu cumpenă strîmb, ca nu, și pe tine, Domnul să te cumpeneze strîmb.

Cel-ce se păzesc la toate cu cumpena, peste cuviință, toate le aduce la mare nevoie.

### Pentru Cumpetare

Cumpetarea îți aduce cea mai mare bogăție, că cu cât mai cumpetat cu atât mai îmbelșugat.

Cumpetarea cel mai mare dar celui înțelept.

### Pentru Cumplire i Cumpliți și Crușime

Vezi R22.

Omul cumplit pururea la vîrsare de sînge își are gîndul său. Dăparte de asemenea patimă.

**5080** Impotriva cumplirii, nici cea mai mică lenevire.

Cumplirea cum se ivi, chinurile și muncile în felurimi de chipuri se înmulțiră peste măsură.

Cumplirea rău vatămă, chiar pe cel cumplit fără a o simți.

Cumplirea d'inceput, lumea a prăpădit p'unde îndurarea a lipsit și crușimea.

Cumplirea și crușimea la dăsnădejduirea pe norod l'aduce.

Feresce-te de ele ca de cel mai rău vrăjmaș.

**5085** Cumplirea și crușimea din neaște isvorîesc, neaștul din mîndrie. De una de te'i feri, scapi și de cele-lalte.

Cumplitul cînd n'are ce mai face, carnea după el 'și-o rupe. Vezi să nu o pați.

Cumplitul cînd se căiesce, singur el se înjunghie dar la pocăință nici cum gîndesce.

Cumplitul nici cum cunósce mila și îndurarea, năpăstui-torul dreptatea, nebunul înțelepciunea, lacomul cumpetarea și sgîrcitul milostenia.

Cumplitul până nu dă peste împotrivor, nu'si stăpînesc crușimea lui.

**5090** Cumplitul și cînd alérgă după pace, pacea de el fuge.

Cumplitul și cînd dórme la crușimi gîndesce.

Cumplit și tiran la nimeni să te aréți, că toți de o potrivă dintr'o mumă eți sînt frați.

Cînd grăiesci cu cel cumplit feresce-te de friguri, că în-dată te prind.

Cînd cei cumpliți se îmbrățișază feresce-te și de cele bune.

- 5095** Când cei cumpliți și nelegiuți se vor înfrîna, toți cei-l-alți se vor înveseli, c'atunci numai vor scăpa de chinuri.  
Mila și îndurarea 'ncepe când te dore și pe tine, când suferi și tu, când îți pasă și ție, că din potrivă totul ar lipsi; cine dar pătimește, suferă și'l dore și nu crede nici să' ndură, acela cel mai cumplit om pe lume se socotese.
- P'unde proști de minte și fără nici o știință într'un întunec petrec, acolo cumplirea, crușimea și muma lor tirănia, pe toți de obsce rău îi chinuiesc. Dăștăptă-ți norodul ca să nu cadă întru asemenea chinuri.
- P'e cei cumpliți și îndărătnici, vrăjmași de obște să-ți socotesci.
- Pré rar se găsesc cei piste fire cumpliți, pentru că multă vreme nu o duc pe lume.
- 5100** Să nu dai putere omului cumplit, pentru-că urmează ca un nelegiuit.
- Să te ferești de cumplit și la césul morții lui.
- Cea mai rea fiară se poate îmblândi, iar omul cumplit nici prin gând îi trece.
- Cei cumpliți când cad în premedii de viață să nu se roge Domnului pentru a lor scăpare, că mai mult îl întărită, aducându-i aminte d'ale lor nelegiurii.
- Cei cumpliți nu pot dormi, cei fățarnici nu se pot astîmpera, cei mari cu grijă mare, cei săraci fără nici o grijă. Alege care-ți place.
- 5105** Cei mai cumpliți în lume, se cinstesc ca nisce Dumneșei, în cât și numele-au dat mai presus de Dumneșei.
- Cei cumpliți pedepsesc întâiu pe cei-ce cu credință lor le slujesc.
- Cei cumpliți se 'nchipuiesc o iazmă, cu cîoc în loc de nas și cu ghiare în loc de mâini. Ferește-te s'nu cași în ghiarele ei.
- Cei cumpliți fără rușine.
- Cel cumplit ca leul nu cunoște la blândețe.
- 5110** Cel cumplit cu crușime, când cugetul îl bate se trântesce necurmat în cur și în cap de mare necaz.
- Cel cumplit c'un biciu bate și pe prietenii și pe vrăjmași.
- Cel cumplit când scapătă, începe de la ai săi prietenii și rude mai de-aproape a jăful și a hrăpi.
- Cel cumplit la inimă, în veci se chinuiesc.
- Cel cumplit nici cum dorme și când dorme, nelegiurii visază.
- 5115** Cel cumplit piste fire, face pe orî-cine să 'și iasă din fire.
- Cel cumplit piste fire la mörte numai se căiesce, că mörtea ei dă de cap.

Cel cumplit pe norod, de batjocură el socotesce.

Cel cumplit de mic copil a nceput a fi rău.

Cel cumplit și fără de lege, când putere dobândește lumea o prăpădesce.

- 5120** Cel cumplit și fără de lege sânge n'are în obraz, că fața de frică pe cés, pe cés i-să schimbă.

Cel-ce fără d'a să mânia bate și ocărasce, căznesce și chinuiesce, acela în adevăr cel mai cumplit se socotesce. Dăparte d'un asemenea om.

Cine se uită posomorît, cine grăiesce răstit, cine fruntea 'și-o ridică și sprâncenile și le mișcă, semn de om cumplit.

Cinstea celor cumpliți cu cât mai mare, cu atât mai curînd se stinge.

De cel cumplit să te feresci, ca de cea mai crudă fiară, iar de cel fățarnic ca de cea mai vicleană.

- 5125** Vrajmași pe toți îi dobândești, când cu crușime ei pedepsești. Dăparte de cruzime, ca în pace să te odihnești.

Crușimea la om și cea de mare nevoie, cea mai mare vină după lege se'nfelege. Dăparte d'o asemenea vină.

Crușimea te asemănă cu fiarele ce mănâncă numai carne vie. Dăparte de ea.

Nu pre cumplit în crușime, ca să nu te sfîrșești fără vreme.

Pentru Cunoștință i Cunoșcători, și Necunoșcători  
și Nemulțămire i Nemulțamitori, și Nerecunoștință  
i Nerecunoșcători, și Recunoștință i  
Recunoșcători.

- 5130** A cunoște ore-cine ori-ce mai bine, trebuie cu ochii lui să vadă mai de aproape.

A cunoște ore-cine pe însuși sine cu greu ne vine. La tine cu înlesnire să fie.

Anevoie a cunoște ceea-ce altul gândește.

Atunci vei cunoște pe tine mai bine, când vei judeca pe tine tocma ca pe un străin.

Omul cunoște darul frumuseții, urechea al cântării și gâtulejul al gustării.

Omul lesne se cunoște la ce mai multă aplecare are, după cele ce păstrează într'a lui cămară.

- 5135** Calul după dinți, peștele după urechi, oia după codă, boul după corne, bărbatul după vină și mușterea după gură se cunoște mai cu seamă.

Ca să cunoști în parte pe fieși-care, trebuie să te slujești cu el la cele ce s'a deprins.

Ca să cunoscî pē ôre-cine cu mult mai bine, încercă'l la orî-ce slujbă.

Ca să cunoscî ceea-ce ești, trebuie mai întăi să cunoscî ceea-ce trebuie să fii.

Ca să cunoscî dēstoînicia altuia, trebuie să fii tu, cu mult mai dēstoînîc dē cāt acela, la ceia ce el sē îndeletnicesce.

- 5140** Cu greū a sē cunósce ôre-cine pē sine, dar cine acēsta s'a învrednicit acela sē socotesce cel mai fericit. Acēstă fericire să vînezî.

Către mare și către mic, d'o potrivă cunoscētor, pentru cel mai mic ajutor, ce dē la el ai vēdūt.

Când pē tine vei cunósce, atunci vei sci cum către toți să te porți.

Când cele trecute vei cercetă, și cele dē acum vei privi, atunci vei putē cunósce și cele din urmă.

Mai întăi pē tine să te cunoscî bine, apoi pē cel-l-alt, tocma ca pē tine.

- 5145** Mai lesne poți cunósce un norod întreg, dē cāt un om în parte.

Multe pôte cunósce omul, dar fôrte puține cunósce bine; d'aceia și lesne sē înșală.

Nimeni pôte cunósce điuă cea dē mâine ce o să ne aducă, d'aceea pururea să te îngrijēsci.

Nimeni pē sineși cunósce, dē cāt dē la altul află; d'aceea ascultă ce grăesc pentru tine.

Nimeni cele din urmă, cunósce fără greșală.

- 5150** Nu numai ca să te cunósacă, ci mai mult ca să cunoscî tu pē alții, sîlesce-te la 'nvățetură.

Prea puține și cam nimic cunóschem desăvîrșit.

Ce anevoie și peste fire, a cunósce pē orî-cine! dar cu mult mai anevoie, a sē supune ôre-cine, la a altuia cunoscînță.

Ce e mai anevoie dē cāt a cunósce ôre-cine pē însu-și sine? La acēsta să te vēd.

Cei dup'împrejurul tēu pururea cu mască; de-aceea cu anevoie a-î cunósce.

- 5155** Cei dē dēparte cunosc mai bine pē cei după lîngă sine. Ce cu anevoie a cunósce ôre-cine pē cel mai cîstit și pē cel mai credincîos.

Cele ce nu sînt în mîna nōstră să le dēpărtăm, mai bine să nu le cunóschem, că cunoscēndu-le ne-aduce la desnă-dăjduire, cea mai cumplită patimă.

Cele dē astă đî mai toți le cunóschem, iar cele dē mâine mai nici unul.

Cel-ce cunósce mai bine, acela prețuiesce și mai bine.

- 5160** Și cel orb cunósce mai bine, când cu mîna pipăie.



- Nerecunoscătorului nici să-î aducă aminte, de cele ce î-ai făcut că destul ăi este bătaia cugetului șeu.
- Nerecunoscătorului și nemulțămitorului, plata lui de la Domnul.
- Nerecunoscător și nemulțămitor nici cum să te-arăți, nici la cea mai mică îndatorire.
- Orî-ce bine tu vei face la nemulțămitor, el tot te va pizmul, că firea lui așa este.
- 5165** Cu cât mai mult ajuți pe nemulțămitor, cu atât mai lesne ăi faci să se căléscă.
- Căinele necunoscător, întrece la cinste pe omul nerecunoscător.
- Mai lesne mortul va grăi, de cât nerecunoscătorul ăi va mulțami.
- Nemulțămirea la cei proști și barbari se 'ncuîbéză mai cu sémă.
- Nemulțămirea ocară ăi va aduce, iar mulțămirea cinste peste cinste.
- 5170** Nemulțămitorul atunci crapă de necaz, când făcătorul lui de bine cu alt mai mare bine ăi răsplătesce nemulțămirea lui, că cugetul rău îl mustréază.
- Nemulțămitorul urită javră 'n lume.
- Nemulțămitorul mai rău suflet are și de cât Iuda.
- Nemulțămitorul nici părinților lui mulțămesce, că 'l-au făcut pe lume.
- Nemulțămitorul cel mai necinstit om.
- 5175** Nerecunoscînța la om, cea mai mare greșală.
- Să îndatorezi pe cel nemulțămitor, nu se pare așa cu greu, dar tu să te îndatorezi la cel nemulțămitor cel mai mare rău.
- Cine nu se mulțămesce pe ceea-ce Domnul pe pămînt îi dărucesce, urît om se socotesce, când nici însuși Domnului nu-î mulțămesce.
- Pentru cel mai mic ajutor, pentru cea mai mică cinste, pentru cea mai mică îndatorire, pentru cea mai mică bună-voință, către tine să fii recunoscător, ca și-altă dată, la păsul tău, asemenea să te 'nvrednicesci.
- Recunoscînța se 'nțelege temeiul dragostei omenirii. De ea să te ții.
- 5180** Recunoscînța îndatorire se 'nțelege către cel-ce țe-a făcut un bine, către cel-ce țe-a slujit. De ea să nu te depărtezi.
- Recunoscînța, datoria cea mai mare.

### Pentru Cununi

Cununiile la om acest dar număi aū, că cum se pun în

capul tău dragostea țe-o depărtază, temerea țe o întemeiază.

Prelungirea cununiilor, cel mai mare păcat.

Dulci sînt cununiile, dar în greu jug te bagă; toți o cunoșcem și o urmă, lucru de mirare.

## Pentru Curaj

*Veđi Coraj.*

## Pentru Curățenie

**5185** Curat, curat la haîne, dar mai curat la suflet.

Curățenia la muîere cea mai frumósă gătélă, iar nu aur și argint și pietrele cele mai scumpe, ca p'o hașa de cal grămădite, nici pene ca de păun cu felurimî de pete. Curățenia sufletului, cel mai mare dar.

Curățenia temeiul sănătăței, d'aceea adese-orî trupul să 'ți speli.

Până ce nu 'ți vei spăla petele după tine, și trupește și sufletește, curat nici cum te vei socoti.

## Pentru Curve, Curvie, și Curvari și Prea-curve

**5190** Curva ca musca te iubesce, d'aceea dragostea ei cu suferare. Dăparte d'o asemenea dragoste.

Curva ca băiașul pe toți d'o potrivă îndată ei despóie și 'ntr'o baie ei priimesce.

Curva cu ochiul te frige și te pîrlesce. Veđi să nu o pați.

Curva cu lingușitorul, verî primari.

Curva când eți zîmbesce, atunci eți dă nădejde, dar nădejde de peire.

**5195** Curva până ce eți iea ceva eți sărută mîna ta, după-ce iea, scuipă în ea. Veđi să nu te scuîpe și în obraz.

Curva după ce scóte și inima din tine atunci te tînguiesce.

Curvia la tinerețe greșală se 'nțelege póte și de nevoie, iar la bătrînețe întregă nebunie.

Curvia și beția mintea țe-o mișcă, ochii ți-i întunecă. Veđi să nu rămîi și orb și smintit.

Nici să curvesci, nici să preacurvesci, nici peste fire să te silesci, că tóte la peire te duce.

**5200** Pe curve pururea trebuie să le înșelăm.

Până-ce ai în pungă curva piciorul îl întinde la tine, după-ce tot istovesci dă cu piciorul în tine. Veđi să nu o pați.

- Cine e mai bun să dea cu pătura 'n curvă.  
Cine curve hrănescce viața și-o topesce. Veđi să nu o pați.  
Cinstea curvii cât o lăscăie.
- 5205** Buzele curvii cursă adevărată, că te 'nșală numai îndată.  
Dăparte dă ele.  
Din gura curvii miere pică dar în urmă de cât fierea mai amară.  
Dă câte orî cu curvele grăiescî, dă-atâtea orî averea țe-o cheltuiescî. Veđi să nu o pați.  
Și pă cel mai sgărcit curva lesne l-a dăspuiat, cu cât mai vîrtos pe cel mai galant. Veđi să nu o pați.  
Preacurvia în veci nu să iértă, că batjocura lumii să arată.
- 5210** Să nu preacurvescî, că să nu'ți spargî casa.  
Să te rușinezî dă soțul tău pentru preacurvia ta.  
Dacă odată mîna ta țe-ai dat, dăparte să fugî dă orî-ce preacurvie.  
Dăparte dă curvie și dă preacurvie, ci muîere ție să 'ți fie cea blagostovită prin legiuire.

### Pentru Cursari

Veđi *Furî*.

### Pentru Curse

- Ca să scapi dă orî-ce cursă, trebuie să te arăți cu mult mai isteț dă cel ce țe-o întinde.
- 5215** Cursă să nu puî nicî vrăjmașului tău, că p'în ascuns să 'nțelege că'l vînezî împotriva vitejieî.  
Să sări piste ori-ce cursă, tocmai ca căprióra.  
Să te ferescî a nu cădé în cursă vre-o dată, că nu vei scăpă dă ea lesne și curat îndată.  
Frică să-ți fie dă cursa ce tu altuîa puî, că cei mai mulți ca tine întăi ei au căđut în cursa ce-au pus.

### Pentru Curte și Curtezani

- Curtea să asemănă ca un jertfelnic. Domnul, idolul după jertfelnic. Miniștrii, jertfitorii și ticăloșii, prinosurile. Păzesc-te să nu cađi în sórta prinosurilor.
- 5220** Curtezanul vėđėndu'l numai, te face să'l urăscî.  
Curtezanii să cunosc după năravurile Domnului, că după acelea toți ęși schimbă ale lor năravuri.  
La curte să slujescî și slugă să nu te numescî, piste pu-

tință că când la nuntă pe măgar el poftesc orî apa  
sau lemnele lipsesc. Veđi să nu o pați.

Mila și îndurarea cam departe de la curte se ved isgonite.  
Nerođia, curvăsăria și cumplirea, cam pe la curte se 'ncuî-  
bézá.

**5225** Pe la curte când te duci, trebuie să 'ți dēschidî ochii și  
urechile mai bine ca nu cum-va să greșesci.

Pe la curte și curtezanî, unele se grăiesc și l'altele gân-  
desc și altele se săvîrșesc.

Darurile curții multe și nemărginite, ăis-a un filosof, că  
nu poți grăi p'acolo, ceea-ce de bine tu te gîndesci; că  
nu poți săvîrși îndată orî ce făr' de interes; că nici prin  
gînd 'ți trece netrebnițiile ce p'acolo se urmăză; că nu  
poți dobândi ceea ce ăți făgăduesc; că nu 'ți răspunde  
ceea-ce ăți este datóre; că dēstoînicia nu se cinstesc  
că cinstea nu se păzesc; că slujba nu se cunósce; și  
în sfîrșit că, te mirî și te înspăimîntezi de ceea-ce p'acolo  
veđi. Departe de asemenea daruri, că de tóte poți scăpa  
cum de curte te vei dēpártă.

### Pentru Cusururi

Orî-ce cusur la om se póte îndreptă, când bine ne vom  
purtă.

Unele cu mari cusururi dar pline de nuri și altele fără  
nici un cusur, dar și fără nici un nur. Alege care 'ți  
place.

**5230** Cu vorbă dulce și cu purtare cinstită, acoperi orî-ce cu-  
sururi din fire ai dobândit.

Cu cusururi dobîndim și cu daruri păgubim, când daru-  
rile nu le cinstim.

Cusurul cât de mic la nimeni să țe'l arēți, de cât numai  
la cel ce te încređi ca să'l îndepărtezi.

Cusururile omului până nu se dau de față, îl arată curat  
la față. Cam ascunse să ți-le păzesci.

Cusururile obrazului, cu gătélă se 'ndreptéză.

**5235** Cusururile pentru ómenî, d'aceea fără cusur om pe lume  
nu gălescî.

Cusururile tale mare înaintare, când stăpânul tēu nici un  
dar are.

Cusururile ce noi le iubim, de daruri le socotim.

Mai multe cusururi, de cât daruri la ómenî, d'aceea cei  
fără cusururi fórte rari și scumpi.

Multe cusururi norocul ni le șterge ce cuvîntul nu le póte  
șterge.

- 5240** Mândria ne împiedică să ne cunoaştem cusururile noastre;  
 zavistia ne îndemnă să le aruncăm asupra altora. Feresce-te de amîndooe.  
 Cel-ce va să 'şi ascundă cusururile duhului, greu la vorbă  
 să s'arate.  
 Dă nu am avea cusururi, în destul nu ne-ar plăcea să cer-  
 cetăm ale altora cusururi.

### Pentru Cutremur

Cutremurul pe pămînt, ceea-ce clădeseşi în sumă de anî  
 într'un minut ţi le face de nici că le mai cunoscî.  
 Cine pe mare n'a umblat, în răsboi n'a intrat, pe mîini  
 de ómenî cumpliţi n'a cădút, muîere rea n'a nimerit,  
 acela nici cum cunoşce cutremurul lui Cain.

### Pentru Cuget şi Cugetare

- 5245** Om fără cuget cea mai grozavă fiară, d'aceea numire dă  
 om nu i se cuvine.  
 Dă cât cugetul nimic alt pe lume se schimbă mai lesne.  
 Ca cugetul pe om nimic alt mai bine îl pôte muştră, când  
 el nu se va căi de ceea ce a urmat. Ţine-te de el.  
 Ca bătaia cugetului nici o pedépsă mai grea, că d'a 'npi-  
 cerele te topesce, când eşi aduci aminte de ceea-ce ai  
 urmat. Feresce-te de ea.  
 Cuvîntul te-arată de om, iar cugetul de bun om. Ţine-te de el.
- 5250** Ca cugetul cel bun, nimic alt mai bun.  
 Cu cuget curat de ori-ce păcat, sfânt te-aréşti adevărat.  
 Ţine-te de el.  
 Cugetul omului, cea mai mare înţelepciune. Nu'l depărtă  
 de lângă tine.  
 Cugetul gura sufletului, iar patimile gura trupului.  
 Cugetul cum lipsi, cruşimea se ivi. Nu te depărtă de el  
 ca să cađi în cruşime.
- 5255** Cugetul când te bate, ruşinea când nu te'nfrînéză ai cădút din  
 omenire, că cumplirea te-a cuprins. Ingrijasce-te de-acésta.  
 Cugetul, cârma sufletului încotro o veî cârmi acolo te duce.  
 Cugetul ne stăpînesce, cugetul ne poruncesce, cugetul ne  
 topesce.  
 Cugetul nici odată te bate de ceea-ce dobîndescî după  
 dreptate.  
 Cugetul până e sănătos nu te depărtă de el, că numai  
 ndată alunecî.

- 5260** Cugetul să'ți fie judecătorul tău.  
 Cugetul slobod și curat, de ori-ce patimă să'l ții.  
 Cugetul temeiul omenirii, de el să nu te depărtezi.  
 Cugetul tău să'ți fie mângăierea ta la ori-ce întâmplare,  
 fie cât de rea.  
 Cugetul se cunoște după a lui urmă.
- 5265** Cugetul tău să'ți fie friul cel mai bun.  
 Cugetul cel mai bun dascăl și povățuitor, dar nimeni îl  
 întreabă la ori-ce treabă.  
 Cugetul cel mai bun doctor al sufletului și al inimii. Nu  
 te depărta de el, ca pururea să fie sănătos și sufletesce  
 și trupește.  
 Cugetul cel mai bun duhovnic, la el să te spovedești ca  
 să te îndreptezi.  
 Cugetul cel rău întocma necuratul. Fugi de el cât vei  
 pute.
- 5270** Cugetul cel rău, pururea în ispită.  
 Cugetul cel rău 'ți-aduce frică, spaîmă și cutremur. Vezi  
 să nu o pați.  
 Cugetul cel bun când dobândesci, nici cum te lasă vre-o  
 dată să greșesci.  
 Cugetul cel bun, mai mare, după lege, ca ori-ce lege.  
 Cugetul cel bun, frică de nimeni are.
- 5275** Cugetul cel bun, 'ți arată adevărul.  
 Cugetul cel bun, ca o călăuză 'ți-arată cel mai drept și  
 neted drum; de el de te vei ține nici odată vei rătăci.  
 Cugetul cel bun sfătuitoarea cel mai bun; de-aceia cu el  
 pururea să te sfătuești ca nici odată să greșesci.  
 Cugetul cel bun, temeiul tuturor darurilor.  
 Cugetul cel bun și cuvântul drept, din ori-ce întâmplare  
 te scote afară. D'amîndouă să te ții.
- 5280** Cugetul și cuvântul întrece ori-ce lege.  
 Cugetul, și cuvântul, și buna judecată, temeiul înțelepciunii.  
 De ele să te ții.  
 Cugetul bun și curat, ține pe om nevătemat Ține-te de el.  
 Când cugetul te bate, nici o lege te mai bate.  
 La ori-ce te socotești, pune mai întâiu pe cuget să te mus-  
 treze și nici odată vei greși.
- 5285** Mai înțelept gâdea de cât cel cu cuget rău; că gâdea de  
 nevoie, iar cel-l-alt de bună voie, cugetează la rău.  
 Mai bine cu dureri, de cât cuget cu muștrări.  
 Muștrăză 'ți cugetul tău, când la rele te gîndesci.  
 Nici postul, nici sîrbătorea, la Domnul te 'nfățișează, de cât  
 cugetul cel curat spre dreptă judecată.  
 Nici depărtarea de lume, nici cele multe mătăni, sînțenie  
 îți aduce până ce cugetul la dracul te duce.

- 5290** Nu la cele dă jos, ci la cele dă sus, tu să te gândești când la ore-ce cugetezi.  
 Numai cu cugetul cel bun poți afla scăpare, la ori-ce întâmplare.  
 Numai cugetul, când te va cuprinde, te face să te călescă de ori-ce rău altuia gândesci.  
 Numai Domnul cunoște cugetul omului.  
 Păzeste te dă cuget să nu plece spre rele, că în veci nu vei scăpa dă ele.
- 5295** Pe cel-ce cugetul îl bate, pururea se sfiesce.  
 Strașnic să fii întru cugetul cel bun, ca nici un interes, fie cât dă mare, să nu potă să țe-l strămute.  
 Fugă cât vei putea dă cugetarea rea că te duce în prăpăstii.  
 Fără cel mai mic cuget, omul orb se înțelege.  
 Frică și rușine să ți fie ție dă însuși mărturia cugetului tău.
- 5300** Cel cu cuget curat, nici dă Domnul frică are.  
 Cine bătaie dă cuget nici cum are, cel mai cumplit și spurcat om se înțelege, după ori-ce lege.  
 Bătaia cugetului mai mare rană ți face dă cât ori-ce sabie mare; că sabia îndată te sfârșește iar cugetul în veci te chinuesce.  
 Bataia cugetului te supune la căință.  
 Dintr'un cuget bun, bune fapte ni se arată, iar din cel rău, cele rele ne așteptă.
- 5305** Dăparte dă rea cugetare și 'ndată te-ai izbăvit.  
 Dă bătaia cugetului mai mult să te 'nfricoșezi, dă cât dă cel mai grozav tartor din iad.  
 Și înaintea faptei și după faptă, să ți întrebă cugetul tău, ca să ți poți îndreptă fapta cea nedreptă.

### Pentru Cucernici

Cucernic să te arăți, iar nu smerit piste fire, că ieși din cucernicie.

### Pentru Cuțit

Cel-ce cuțit va înfige în ore-cine cuțitul în el se va frânge.  
 Ferește-te cât poți ca nici pe dreptate, nici pe nedreptate, la nimeni să nu'l scoți.

## Pentru Coșciug

**5310** Un mic coșciug cuprinde pe cel ce lumea nu 'l-a putut cuprinde.

## Pentru Căi

*Vești Cale*

## Pentru Căință, Căire și Pocăință

În zadar te mai căesci când nimic nu mai folosesci.

Vai! de cel ce se căesce când sfârșitul 'l găsește, că nimic nu-'i folosește ne-având vreme de pocăință.

Ca pocăința la păcătos nimic alt mai în grab ăi aduce ție. Dă ea să te ție.

Ca să scapi de amărăciunea căirii, se te căesci până a nu greși.

**5315** Cui 'i-e rușine să se căiescă, să se păzescă să nu greșască.

Căința fără pocăință murtă se înțelege. Urmază-le p'a-mîndooă,

Căința și pocăința, la césul morții în zadar se socotesc, că de nevoie se înțeleg iar nu de voie bună; d'aceea tu din vreme se le urmezî ca sufletul să nu țe'l pierdî.

Căința și pocăința din bătaia cugetului te scapă de ori ce ispită. Dă ele să te ție.

Când ne căim, nu ne căim pentru rēul ce am făcut, ci pentru-că ni-'i frică să nu ne ajungă alt rēu și mai rēu; iar când ne pocăim cunoscem rēul ce am făcut, d'aceea dă el ne părăsim.

**5320** La ori-ce întîmplare să te feresci să nu dai pricină de căință.

La pocăință să nu dai vreme piste vreme, că nu știi când și cum va da piste tine césul cel din urmă.

Mult mult să te căiesci dă vremea ce o pierdî.

Nimic alt spre pocăință, dă cât părăsire, că bună răspătire la cel-ce ai năpăstuit.

Nici o căință fără mângăiere, după pocăință.

**5325** Nu înfruptă pe cel ce se pocăesce, că toți vinovați păcatului sūntem.

Pocăința te duce în cer după pămînt, când la vreme o săvîrșesci.

Pă la sfîrșitul vieții în zadar te căiesci, că n'ai vreme să



te mai pocăiescî. Ingrijasce-te mai din vreme, ca după  
căință să ai vreme și de pocăință.

Prin păcate ne bolnăvim și prin pocăință, ne lecuim. Alér-  
gă la léc, ca să scapi de bólă.

Cea mai mică căință, c'o bună pocăință ți-aduce la suflet  
bună fericire. Dă ea să te ții.

- 5330** Cel-ce nu se pocăiesce, de câte ori se închină, de-atâtea  
ori aminte aduce lui Dumnezeu d'ale lui nelegiurî, d'aceea  
tu întâlu să te pocăiescî, apoi la Domnu să îndrăsnescî.  
Cel-ce se căiesce își cunósce greșéla, iar cel ce se pocă-  
esce mai înțelept se socotesce, că de ea se părăsesce.  
Tu acestuia să te asemeni.

Cel ce se căiesce târziu se deșteptă, când vremea nu'l  
mai așteptă. Deșteptă-te mai din vreme ca să nu te că-  
iescî.

### Pentru Căutare.

Cel-ce caută, va afla.

### Pentru Căutătură

Căutătura dulce lat de dragoste ne aduce. Dă ea să te  
ții.

- 5335** Căutătură grozavă și frunte posomorită, urît la toți te-a-  
rată.

### Pentru Călugări și Călugărițe

*Veđi Doctori.*

Vai, de călugări, când din chelar, igumen vor dobândi.  
Ca să scape omul de orî-ce muncă pe lume, la călugărie  
de olac a alergat.

Călugăr de ai întîlnit, faci crucea c'ai pîrit.

Călugăr de ai întîlnit, cele rele ți-au venit. Dăparte de el.

- 5340** Călugăr ai vedut cât de dăparte, dă-te la o parte, că 'ndată  
te poticnescî.

Călugăr te deșteptă, cele rele te așteptă. Veđi să nu o  
pați.

Călugării cu cât de mult de muieri s'au depărtat, cu atât  
mai mult de aur și de argint, c'o lăcomie mare, s'au  
apropiat.

- Călugăriș se rógă pentru a doctorilor sănătate, iar doctoriș se rógă pentru a sănătășii împușinate. Ghicș pentru ce? Călugăriș doctorilor mult să le mulțămescă pentru morșii ce le trimit ș doctoriș bólelor pentru pânea ce le daș.
- 5345** Călugăriș ș ovreii, cei mai murdari ș mai puturoși în lume. Călugăriș ș babele, când nu pot isbuti, alérgă uniș la blesteme ș cele-l-alte la ocări, ca câinii când latrá séra la lună.
- Călugăriș cu milă trăiesc, dar mila ce dobândesc întrece comorile împărătesci.
- Călugăriș ș doctoriș cu paraua, pe tot ceasul, comorș mari adună ș cu mare mulțămire acelora ce le dá. O, ce meserie bună!
- Călugărul când putere dobândescă, mai rău de cât dracul se pornesce de pizmă că n'are mușere.
- 5350** Călugărișele cu mătăniile lor cad la tembelic, că deș se cinstesc, nimic nu folosesc.
- Călugărul în veci pe lume cerșetor.
- Călugăr să miluiescă nici cum pe lume s'a aușit, dar să se miluiescă nici cum a lipsit.
- Când călugăriș vor lipsi draciș n'aú la ce mai gândi.
- Masa călugăriș în sînul bogașilor, iar masa doctorilor în sînul celor bolnavi.
- 5355** Mórtea, nascerea ș cununia, hrana călugărișilor.
- Nimic alt ca călugărul mai urít lui Dumneșeu, că fuge d'a sa soșie, darul cel mai sfânt ce 'i-a dăruit însuș Dumneșeu.
- Haznaoa călugărișilor, gropnișă se 'nșelege.
- Dacă doctoriș pe toș 'i-ar vindecă de bóle, călugăriș ar muri de fóme.

### Pentru Călăuză

- Călăuza când te duce pe drumul cel drept, de el să te ții.
- 5360** Călăuza la orș-ce, cea mai bună deșeptare. Să n'o pierđi din ochi.
- Călăuză spre cele rele nici cum să te-aręși, iar spre cele bune să nu contenez.
- Fă-te călăuză celor ce nu vęd, deschide ușa ta celui nemernic.

### Pentru Călători, călătorie

*Veđi Cale.*

## Pentru Călcare și Călcători de jurământ

Veđi *Jurământ*.

### Pentru Cămașă

Cămașa cârpită cinste muierii face, că o arată de iconómă, dar și ne-cinste mai mare că nu'și pune pânză. Alege care 'ți place.

- Schimbarea cămăși, curățenia trupului. Ține-te de ea.  
**5365** Cel fără cămașă de leneș, se arată.

### Pentru Căpuire.

Mai bine din vreme să te căpuiești, de cât în urmă să te căiești că mai mult cheltuiești.  
 Cine din vreme se căpuiește mai nici odată lipsă are.

### Pentru Căruntețe.

Înainte celui cărunt să te scolii cu cinstea ta.

Căruntețele să ți le cinstesci cu fapte de căruntețe, iar nu de tinerețe.

- 5370** Căruntețele sunt cinstite nu cele de mulți ani, ci cele de fapte bune urmând după cinstea căruntețelor.

Căruntețele de rîs, când copilăresce de obște urmăză.

Să necinstesci căruntețele, cea mai mare ocară. Feresce-te de acésta

După căruntețe și purtarea ta.

Căruntețele, ochii tăi să'î vėdesc.

- 5375** Căruntețele ne-arată o trecere de vreme, iar nu și înțelepciune.

## Pentru Cărți, adică Scrisori și Cărți de Citit, de învățături, de științe.

Veđi *Sciere*.

### Pentru Căsătorie, Căsnicie și Casnici

A se luă din cea mai mare dragoste nebunie întregă, c'amorul multă vreme nu ține.

A doua căsătorie se 'nțelege că mai bună o să fie, când cea d'întăi a fost rea. Nu te depărtă de ea.

Orî să nu te mai căsătorești sau de te căsătorești, amîndoi la un jug împreună voi să trageți.

Odată, de dooe ori, sau de mai multe ori, de face trebuință negreșit să te căsătorești, ca să scapi de hula omenescă și mai ales de nazurile mușierilor.

**5380** Ori-ce căsătorie de bună se privesce, dar nici una ne mulțumescă că omul firesce să schimbe pofte rîvnesc.

Întăi să 'ți depărtezi de la tine mânia, furia, temerea, neastîmpărarea, necredința și să îmbrățișezi dragostea, liniștea și unirea, apoi să te căsătorești ca să bine viețuiești, că din potrivă și pe tine și pe soția ta ve faceți nenorociți și vaî de copii voștri!

Ca să petreceți bine în căsătorie, trebuie și unul și altul să umblați după placul unul altuia.

Cu mai mari de cât tine când tu te vei căsători în loc de rude, stăpâni vei dobândi. Veți să nu o pați.

Căsătoria cât de dulce multe necazuri ne aduce, când unirea lipsesce. N'o pierde din casa ta.

**5385** Căsătoria la om mare greutate, dar și o datorie după fire, cu mai mare dreptate. Nu te depărtă de această datorie.

Căsătoria la om, și când rea se socotesce, cu plăcere se privesce.

Căsătoria plină de ghimpî, dar de ghimpî cu trandafirî. Suferă ghimpî pentru mirosul trandafirilor.

Căsătoria rînduieîa cea mai bună de Domnul întocmită. De ea să te ții.

Căsătoria la cei blăstemați o vieță ticăloasă, că de gâlcevî și de ocări nici un minut scapi, de nu și de bătaî mai de multe ori, iar la cei buni un rău desăvîrșit.

**5390** Căsătoria se 'nțelege o 'mpreunare după lege, după voința și porunca Domnului, că din'ceput doi și numai a făcut al treilea n'a mijlocit; cine s'atinge de căsătoria altuia de însuși porunca Domnului s'atinge.

Căsătoria se pare a fi cel mai supărător lucru, că unul altuia trebuie să sufere ori-ce cusur se va întîmplă să aibă.

Căsătoria, să te rogi la Dumnezeu cu ferbințelă, ca să'ți fie ție spre a ta fericire.

Căsătoria te arată că ești om, iar nu dobitoac. Nu te depărtă de ea.

Căsătoria cea mai frîscă datorie omenescă, de Domnul întocmită. Cine de ea se depărtăză nu se mai numesce om, ci proclat și satană, că satana pururea voiesce să te vadă cufundat în păcate.

- 5395** Când vrei să te căsătorești mai bine din grămadă să 'ți alegi, că cu cât mai mult alegi, cu atât mai mult culegi. Când sócra din sócră în mumă s'ar schimbă, și nora, gura mai mult și-ar păzi-o iar bărbatul răbdarea mai mult ar suferi-o, atunci căsătoria, în pace și în linisce mai mult ar petrece.
- Căți din dragoste s'au luat spre căsătorie, n'au dus-o până la sfârșit.
- Credința la căsătorie cum se smintesce, totă dragostea lipsește. D'acésta mai mult să te îngrijesci.
- Cresceți și vă 'nmulțiți dis'a Domnul către omul, când pe el l-a zidit, semenția vóstră fie ca nisipul mării, celui-ce acésta nu-'i place, ca pomul ce rod nu face să taie și 'n foc s'aruncă după Domnului poruncă. D'acésta să te îngrijesci.
- 5400** La căsătorie, unire sufletescă, dragoste frățescă și pungă obștească.
- La căsătorie, ca la lotărie, o mie perd și unul d'abia nemeresce.
- La căsătorie, ca mai bine să placă, ar trebui să se urmeze ca la închiriere, pe câtă vreme se vor putea tocni.
- La căsătorie curat și voinic să te-arăți, ca sănătoși copii să scoți.
- La căsătorie credința cum vei călca-o, toate celelalte daruri întru nimic se socotesc. Veți să nu o pați.
- 5405** La căsătorie mai mult mintea să cercetezi de cât frumusețea, că mintea de ce merge se sporesce și înflorește, iar frumusețea de ce merge se veștejește.
- La căsătorie părinții să alégă norocirea tinerilor ca nisce pătimași, că tinerii nu o pot cunósce în furia tineretelor, socotind că orî-ce sbóră se mănâncă, d'aceea pururea se înșală.
- La credința căsătoriei, cu turturica să te asemeni ce pe créngă uscată șade când de soție se desparte.
- Mai nainte din vechime cu «*nene*» și cu «*leliță*» cu «*mamă*» și cu «*tată*» ne căsătoriam îndată, iar acum cu «*domnule*» și «*domnișorul m.ă*» cu «*dómnua mea*» și «*domnișóra mea*» ne uítăm unul la altul și mâna nicicum nimenuia o mai dăm.
- 5410** Mare jug la om, jugul căsătoriei, dar cu dulcétă îl purtăm. Nicî cum să nu rămăi necăsătorit, ca să nu peî nepomenit. Parola de căsătorie se dă prin sărutare.
- Pentru gustul tău să'ți alegi pe cea mai frumoasă, fie și nebună, iar pentru căsătorie pe cea mai înțeleptă.
- Pă cea săracă o depărtăm, cât de cinstită fie, iar pe cea bogată o rugăm cât de împotrivită fie, că bărbații sa

cunună nu cu ale lor neveste, ci cu ale lor marî zestre, căindu-se mai în urmă când le dă cu piciorul. Veđi să nu o pați.

- 5415** Tinerii se cuvine până a nu'și vătămă năravurile cele bune să se căsătorească, ca bine să trăiescă.

Tóte ڊilele căsătoriei tale să te rogî să'ți fie ca ڊiua nunții tale.

Fericirea căsătoriei, unirea casnicilor. Acesta să vinezi.

Fericită căsătoria la toți se socotesce, când dragostea la amîndoi d'opotrivă se păzesce.

Cei căsătoriți când dintr'o unire bine vor petrece amîndoi până la sfîrșit, cum unul móre îndată cel-l-alt se duce după el.

- 5420** Cei-ce au nemerit la căsătorie, la aceia vieța dulce o să fie, iar la cei din potrivă dureri și necazuri lor o să le vie.

Cei-ce se căsătoresc nepotriviți la vîrstă, nu pe séma lor se căsătoresc pe séma celor d'o potrivă la vîrstă. Veđi să nu o pați.

Cine s'a ars la cea d'întăiu căsătorie și merge spre a doua căsătorie, acelaș numai cunósce în adevăr dulcéța căsătoriei. Acestuia să te asemeni.

Cine dē trei ori s'a însurat acela a arētat că căsătoria cea mai dulce viețuire. Iea pildă dē la acesta.

Cinstită căsătoria, când patul ne spurcat. Acesta să păzesci.

- 5425** Cine va să se căsătorească, soție d'o potrivă să poftescă, ca să nu se călescă.

Bărbatul neînsurat ca cel mai spurcat, și muțerea nemăritată ca o róbă a tuturor.

Bărbatul surd și nevasta órbă, cea mai ticnită căsătorie. Daruri și năravuri bune, iar nu frumusețe să gonesci, când vei să te căsătorești, c'acelea sînt statornice, iar acesta trecătóre.

Din rea căsătorie, răi copii se așteptă.

- 5430** Dooă tagme dē ómeni nu se căsătoresc: filosofi și călugări. Filosofi ca să petrécă în odihnă, iar călugări ca să adune avere dracilor.

Dulcéța căsătoriei să'ți veđi pe copii împrejurul mesei tale. Și muțerea și bărbatul urîți ne sînt ca pēcatul, când peste lege calcă și 'n pat strein s'aruncă.

### Pentru Căscat, Căscătură și Tușit

Căscatul dooē lucruri însemnéză, orî că ți-e somn sau că nu'ți place vorba.

Când tușesci și când cască mâna la gură să țe-o puî și la o parte să te dai.

**5435** Tusea la cântăreț îi arată nesciința.

### Pentru Căciulă

Căciula mare nu'ți arată mintea mare, dă cât o spaîmă face mare.

Căciula, paza capului, n'o cam lepădă din cap.

Căciula dréptă să țe-o ții în cap, iar nu la o parte sau pe urechi lăsată; că una dă mândru te arată și alta dă urît și posomorît.

Cine nu va să se căciulască la unul și altul, acela din vreme trebuie să se căpuîască.

### Pentru Cădere și Scădere

**5440** În cădere numaî cel mare și tare cunósce că e om, că mai nainte se socotea mai presus dă cât om.

Vai dă cel-ce va cădea, când n'are cine 'l va sculă.

Cu greú la cel-ce scade dintr'o mare stare, când nu mai are nici dă mâncare.

Când dă mai jos cađi lesne te poți sculă, iar dă mai sus mai anevoie. D'aceea feresce-te să nu te urci prea sus, nici cu mintea nici cu trupul.

Mai bine în mâna Domnului, dă cât în mâinile ómenilor să cađi.

**5445** Sprijinesce pe cel-ce cade până a nu cădea, iar după cădere, ajută-i să se scóle.

Feresce-te cât vei putea dă scăderea ta, că la scădere, ca la vale, lesne aluneci iar, la dobândă ca la suiș, lesne te urci.

Ceea-ce nu se cade, nici să faci să gândesci.

Ceea-ce Domnul ăți dă, aceea ți-se cade și atunci ți-se cade, când Domnul ție ăți dă.

Cel-ce cele mai sus, dă ceea-ce i se cade gonesce, îndată în scădere se găsește și din ceea ce este. Veđi să nu o pați.

### Pentru Căini

**5450** Căine spre pază să păzesci în casă, că ca căinele slugă nici una credincióșă, că se jerfetesce pentru stăpânul său.

Câinele strajă neadormită, n'o depărtă din casa ta.

## Pentru Cântar

Vedî *Cantaragiî*.

## Pentru Căntece, Cântări și Cântăreți

Astupă-'ți urechile cu cêră și cu bumbac, când muiera  
se pune pe căntece de dor.

Orî-ce cântec nou, aduce dēosebită plăcere.

Orî-ce cântare din gura muierii mai dulce s'aude.

**5455** Ca cântecul nimic alt te înveselesce mai bine. Cu el să  
te înveselești.

Ca cântecul de dor nici un cântec mai dulce, iar cânte-  
cul de zori și pe cântecul de dor întrece.

Cântarea cea dulce, multă poftă ne aduce.

Cântarea cea dulce, nici cum întristare aduce.

Cântecul de zori deșteptarea plăcerilor, cântecul de dor  
amortirea lor. Alege care ții place.

**5460** Cântecul de dor ți aduce somn ușor cu uîmire dulce.

Căntecele cu masa, prietenî nedēspărțiți.

Căntecele cu dēsfiătari sufletul ți-l adorme. Vedî să nu o pați.

Căntecele la dragoste bôlă fără léc. Cam departe de ele.

Căntecele mai mult aprind durerile din dragoste, când  
făr'de veste te cuprind. Vedî să nu o pați.

**5465** Căntecele de haiduci sufletul țe-l înveselesce, trupul țe-l în-  
tăresce, mintea țe-o învîcrșunéză.

Căntece de dor la masă să nu cânți, că masa cere ve-  
selie, iar cântecul de dor ne-aduce uîmire.

Cântăreții căntecele lor pline de minciuni le-arată.

Cântăreții și șireții cei mai bețivi se socotesc că când  
se îmbată omul, atunci cântă mai frumos și-atunci gră-  
esce și mai mult.

Cântărețul cu nădejdea, de multe ori ți pierde vremea.  
Vedî să nu o pați.

**5470** Cântărețul când nu cântă, punga i se scutură.

Cântăreț cu cântăreț se întrece, nu numai la cântare, ci  
și la pizmă mare.

Cântărețul când se 'nnécă, nescința lui 'și arată.

Cântărețul pururea de toți se iubesce, că cântarea pe toți  
de obște înveselesce.

Când cânți vre-o cântare îngrijasce-te fôrte tare, îngrijas-  
ce-te, ca nu cum-va să aduci grétă și plecate la cei-ce  
te ascultă.



- 5475** Când te pui pe cântece, nu strigă cu glas mare, ca un sferet de măgar, nici iarăși ca pisicile să miorlănesc, în cât nimeni să te-audă.  
 La orî-ce întristare, cântarea mîngăiere mare. Dă ea să te ții la asemenea întîmplare.  
 La veselii cu cântări, fără muieri și băuturi, cam géba alergî.  
 Nicî o cântare mai dulce, ca cântecul de zori. Ce dulce ne înveselește : *«Până ieri cu fetele, astă-zi cu nevestele»*, și nicî un cântec mai amar, ca cântecul de mörte, ce urît ne povestesc : *«Până astă-zi cu cei vii, mîne cu cei morți»*. Alege care 'ți place.  
 Nicî o cântare dulce, fără vin bun și dulce.
- 5480** Pururea să cânți cântări de veselie.  
 Ce veselie dulce cântecele ne-aduce c'o băătură dulce!  
 Cel mai urît cântec, tot îți aduce, oare-ce plăcere dulce.  
 Cel-ce cântă, desmîardă și pe el, și pe cei-l-alți; d'aceea și plata lui, îndoită se 'nțelege.  
 Și când pe Domnul ăl slăbescî, cu cântări tu să 'l cinstescî.

### Pentru Căștig, Dobîndă și Dobîndi.

- 5485** Atunci căștigă unul, când altul pîrde.  
 Ca mai mult să căștigi să nu te uiți la cheltuieii, că cine cu sfială cheltuesce, nimic nu dobîndesce.  
 Căștigul cel mai drept, cel-ce din muncă iese drept. La acesta să rîvnescî.  
 Căștigul din cele rele, necazuri ne-aduce rele. Dăparte dă ele.  
 Căștig rău să nu iubescî, c'acela nu adaos ci foc la avere 'ți pune.
- 5490** Căștig bun să socotescî, ce cu dreptate dobîndescî.  
 Când doi se bat pe ore-ce, cel d'al treilea căștigă.  
 Mai lesne a căștigă, dă cât a păstră, d'aceea să te silescî mai mult spre păstrarea celor căștigate, dă cât spre căștigul lor.  
 Nu numai la căștig să te socotescî, ci și la cele dă folos să întrebuițezi ceea-ce căștigi.  
 Nădejdea dă-a căștiga te bagă în răsboiul necazurilor, că lăcomia cea mare dă orî-ce necaz mai mare. Vedî să nu o pați.
- 5495** Cel-ce nu se satură dă orî-ce căștig, nicî un căștig are drept.  
 Cel-ce piste măsură voiesce să căștige, pîrde și ceea-ce are.  
 Cel-ce scie averea sa cum să și-o întrebuițeze, acela mai lesne căștigă. La acesta să te silescî.

- Cine dă grab' va să câștige, mai dă grab' se primejduesce.  
Dobândă și câștig, aceea să socotesci, cu care și pe alții folosești, iar nu care tu pe tine numai, înbogățesci.
- 5500** Dăparte dă câștiguri cu primejdii și cu chinuri, că nu te 'nveselesc dă ele.  
Atât să te 'nveselesc, dă cele-ce dobândesc, ca nici o trebuință să ai dă ele, când te vei pierde.  
Iubirea de-a dobândi, cu încetul se începe, și pe la sfârșit, rîvna de-a dobândi mai mult se măresce.  
Orî-ce ai dobândit cu sudorea altuia, nu se 'nțelege al tău.  
Orî-ce prin putere dobândesci, cu blândețe să le stăpânești, ca să nu le pierzi.
- 5505** Orî-ce rar se dobândește, aceea și mai dorit.  
Orî-ce cu anevoie se dobândește, l'aceea omul mai mult rîvnesce și se silește.  
Unii se bat și ostenesc, și-alții de a gata dobândesc.  
Ca să găsești, trebuie să cauți, ca să dovedești, trebuie să muncești.  
Ca să poți dobândi pe toți, să te porți cu toți, cum voiesci, cu tine, să se porțe toți.
- 5510** Când poți să dobândești, arată în faptă, că nu voiesci, ca să te cunosc, că nu din neputință, ci dintr'a ta bună voință, acésta urmeză.  
La cele drepte să rîvnesci, la cele strîmbe nici să gîndesci, că dobînda strîmbă, cinste 'ți-aduce strîmbă.  
Mai mare frica pierderii dă ceea-ce am dobândit, dă cît pofta ce aveam, când am dobândit.  
Mai mult dobândești cu blândețele, dă cît cu cruțimea, că blândețele te 'mbrățișează, iar cruțimea te depărtază.  
N'astepta a dobândi, până a nu munci.
- 5515** Nici dă prisos, nici dă lipsă, ci numai dă trebuință, să poftesci să dobândești.  
Nu se pare așa cu greu a nu dobândi, ore-cine ore ce, cît e cu mult mai greu a i-se hrăpi, ceea-ce el a dobândit.  
Nădejdea de-a dobândi, la muncă ne îndemnă, când dobînda rămîne a noastră.  
Pentru o urită dobîndă, slugi spurcate ne facem, lăcomiei cei mai mari.  
Pofta de a dobândi ore-ce, mai mult vatămă și pe cel mai curat suflet. Dăparte de-o asemenea poftă, ca să te călătorești cu suflet curat.
- 5520** Pururea să te silești a dobândi, dă la toți, cinste, dragoste și slavă.  
Pururea să te silești ore-ce să dobândești, însă fără a păgubi pe altul.

- Pē negândite, multe omul dobândesce, când necurmat muncesce.
- Până nu muncesci, nimic nu dobândesci.
- Să te silescî la dobândă, ca când îndată vei muri, și să-ți păstrezi averea, ca când în veci vei trăi
- 5525** Tot uscatul lumii dē 'l vei dobândi, trebuință vei avé, la mórtea ta, numai de-o palmă dē pămînt.
- Toți ómeniî doresc a dobândi óre-ce, și trebuință dē nu aũ, măcar dē orî-ce.
- Toți voiesc să dobândescă, dar nu pot să nimerescă.
- Ceea-ce astă-đi dobândesci, mâine cu aceea te hrănesci.
- Dobânda muncitorului, acésta sē înțelege.
- Ceea-ce omul doresce, anevoie dobândesce.
- 5530** Ceea-ce cu munca noastră, după dreptate dobândim, aceea la noi rămâne, iar ceea ce din jafuri și prăđi, una peste alta grămădim, cu-acelea și cele drepte, până 'n sfîrșit le prăpădim.
- Ceea-ce cu munca ta dobândesci, aceea numai al tēu să socotesci.
- Ceea-ce dobândesci cu sudórea munciî tale, aceea mai plăcut.
- Ceea-ce dē bună voie dē la altul dobândesci, aceea și mai drept.
- Cel-ce la mari dobândiri, fórte mult rîvnesc, curînd sē primejduiesce.
- 5535** Cel-ce mult sē silescē spre a dobândi ceea-ce nu i-sē cuvine, pierde și ceea-ce i-sē cuvine.
- Cel-ce nu póte dobândi ceea-ce el voiesce, în potrivă stă și celui ce-o póte dobândi, și-așa, cel d'al treilea sē vede mai folosit.
- Cel-ce, fără socotință, sē pripește-a dobândi, în grele nevoínțe îndată căđut sē vede.
- Ce te silescî să dobândesci așa dē mult pē pămînt, când gol d'aici dē tóte, te duci sub pămînt?
- Cine pē puțin sē mulțumescē, curînd mai mult dobândesce.
- 5540** Cine sē teme să nu piérđă nimic, nu va dobândi nimic.
- Cine datoria 'și-o plătesce, curînd capital dobândesce.
- Cine din vreme sē căpuesce, acela mai mult dobândesce.
- Dacă omul ar dobândi dē câte orî cere, și cerșetorul pașă s'ar socoti.
- Din jēț împērătesc, când jos pē pămînt cađi tu lungit, cu mîinile pē piept, care te mai socotesci la câte ai dobândit, când trăiai pē pămînt?
- 5545** Dobânda la 'mprumutător, nici odată s'o popresci, când capetele le plătesci, ca și altă-dată să-ți mai dea, când trebuință vei avé.

Dobânda mare sparge punga. Veđi să nu o pați.

Dobânda ce ne vine din chîiar munca noastră, aceea se înțelege cea mai dréptă bogăție.

Dobânda din munca ta, întrégă cinstea ta, că nu te mai căciulesci la orî-cine cât trăiesci.

Dobânda din cele rele, mică plăcere și caință mare.

**5550** Dobânda nelegiuită, cea mai urită și mai spurcată dobândă.

Dobândă peste dobândă nici cum să cei, nici dē la vrăjmașul tēu.

Dobândă să gonesci, dar nu cu strîmbătate.

Dobândă să socotesci, când pē altul folosesci, cu binele ce'i dăruiesci.

Dē multe orî se întîmplă că, ceea-ce dobîndim, după a noastră rîvnă, să ne aducă mare scârbă.

**5555** Dē multe orî și adese, pentru o mică dobândă, cădem în cea mai mare primejdie dē viēță.

### Pentru Cărmă, Cărmuire, Ocărmuire

A învăța ore-cine cum să ocărmuiască, cea mai grea învățătură.

Cărma din mână când scapă, mormîntul ți'l sapă. Veđi să nu o pați.

Cărma din mână la orî-ce slujbă, nici cum să o lași, ca să nu te lase și ea.

Cărma din mână nici cum să-ți scape, ca să nu te cufunđi în ape.

**5560** Nici o cărmuire fără dreptate, póte stă vre-o dată întemeiată.

Nici un lucru mai cu greū, dē cât a ocărmui; cine-o scóte la căpētăiu, i-se cuvine celenghiū, aceluī mai destoinic.

Rēsboiul ocărmuirii cu mult mai mare, dē cât al bătăliei, și numai ocărmuitorul, acēsta o cunósce.

Tóte dē cel mai mare să se ocărmuiască, ca să nu se dea pricină dē greșală la urmare.

Cine scie cum să 'și ocărmuiască casa sa, cu liniște și îndestulare, acela póte asemenea ocărmui și un norod întreg.

### Pentru Cărpituri

**5565** Mai bine din nou dē cât tot să cărpesci, că cărpitura îndată se rupe.

### Pentru Cărtelă și Cărtitori

Cărtela, patima cea mai spurcată, ce nici odată te lasă în odihnă. Dăparte de ea.

Cărtitorul sufletul ți 'l mănjasce. Dăparte de el, ca să nu te spurci.

Cărtitorul cu nemulțumitorul, veri primari și frați de cruce. Dăparte de rudenia lor.

Cărtitorul și către Domnul reu cârtesce, când ore-ce ăi lipsește, că nu se mulțumesc, de ori-ce Domnul ăi dăruiește. Să nu te asemeni lui.

**5570** Dă cât pâine cu cărtelă, mai bine corcofelă, în liniște și pace.

### Pentru Clevetire, Clevetitori i Batjocora, Batjocoritori și Bataie de joc

Cel-ce clevetesc, 'și-a pierdut rușinea. Veți să nu 'ți-o pierzi și tu.

Cel-ce se sparge de ris, când pe altul clevetesc, spurcat și păgân se înțelege, ca satana când de om 'și-a bătut joc. Dă clevetire să te feresci, nici cum s'o 'ntrebuințezi, că cea mai spurcată faptă, după lege, se 'nțelege.

Batjocora s'o depărtezi cu totul din casa ta, că însuși pe tine te face de batjocoră.

**5575** Dăparte de batjocoritori, ca să nu te smreduiesci de ei. Omul mai urit în lume de cât ori-ce dobitoc, când de om își bate joc.

Uriciunea, dușmănia și pizma, se pot ierta ca nisce patimi vremelnice, iar bătaia de joc nici odată, ca cea mai mare necinste ce se face însuși Domnului, că omul icônă după chipul Domnului.

În cea mai mare putere, nici cum să-ți bați joc, nici de cel mai mic, că mâine poți fi și tu, de cât el mai mic. Nu se cuvine să 'ți bați joc, de cel ticălos, când ăi veți pe jos.

**5580** Nu-ți bate joc de nimeni, ca nu mai mult să te necinstescă. Nu-ți bate joc de cel sărac, că norocul cam de obște, pe la toți vizite face.

Nu-ți bate joc de cei sërmani, că póte până mâine, ori tu, ori copiii tăi, să fii ca ei sërmani.

Nu-ți bate joc de cel d'un chip cu tine, că însuși chipul tău țe'l batjocoresci.

Poți să ierți, poți să pedepsesci, după cum legea ăți poruncește, iar să 'ți bați joc de ore cine, sau să'l necinstesci, nu 'ți este iertat

- 5585** Cel-ce 'și bate joc dē cel lipsit dē minte, întâiu el 'și-a  
perdut însuși a lui minte.  
Cel-ce 'și bate joc dē ómenī, nu miroasă a om, ci a bēșină  
dē om.  
Cine ajunge bătaie dē joc, prost dē tot sē înțelege.  
Cine 'și bate joc dē cele mai înalte, îndată sē plăcă la  
cele mai dē jos.  
Batjocoritorul, nici cuvînt dē cinste, nici omenirea nici  
cum cunósce.
- 5590** Bun și rău ేశi bate joc, când te vede ardēnd în foc.  
Bătaia dē joc, nebunie întrégă.

### Pentru Clădiri

Veđi *Zidiri*.

### Pentru Cređēmînt, Credincioși, Credință și Încredințare, Încredere și Necredința, Necredincioși.

- A crede orī ce auđi, sau a nu crede nici una, d'o potrivă  
te arată că nu înțelegi nici una.  
A nu crede pē nici unul, sau pē toți a 'i crede, cea mai  
mare greșală.  
Acela numai lesne crede, cel ce nu póte pricepe c'adevărul  
stă ascuns.
- 5595** Órba credință, în numele Domnului, înjunghie și belesce  
pē însuși chipul Domnului. Vai dē omenire!  
Órba credință, întocma necredință, și óre-ce mai mult.  
Órba credință la om, cea mai rea lege sē'nțelege. Fe-  
resce-te dē ea.  
Órba credință ne ține în nesciință dē orī-ce credință.  
Órba credință, sufletul țe-l veștejesce, inima țe-o oflesce,  
îndrăsnéla țe-o topesce.
- 5600** Órba credință te orbesce piste fire. Dēparte dē ea.  
Órba credință, frică și sfială dē orī-ce țe-aduce. Dēparte  
dē ea.  
Órba credință, bólă fără léc. Feresce-te dē ea, că în  
veci bolesc.
- Órba credință din slăbiciunea sufletului.  
Órba credință și 'ntréga nesciință, cea mai mare negură  
la ochii omului sē arată. Feresce-te dē amîndooē.
- 5605** O credință ce orī-cine arată către tine, cinstesce-o ca și  
pē tine.  
Omul mai lesne crede cele ce sē grăiesc, dē cât cele cu  
cuvînt; d'aceea pururea înotăm în negura nesciinței.  
Omul fără réutate sē încrede în orī-cine, că pē toți ేశi so-  
cotesce ca pē însuși sine.

- Orî-ce 'ŝi pişpăiesc la ureche, ca o şóptă dē taină, îndată să nu cređi, că pîră şi defăimare, dē obşte sē socotescē. În cine măi mult te încređi, d'acolo te primejduiescē. Cine a păŝit-o, o cunósce măi bine. Veđi să nu o paŝi şi tu.
- 5610** Calul, puşca şi muîerea, nici cum să te încređi la mână străină, că nici cum le măi veđi în starea ce le-aŝ dat. Cu vederea te înşeli, cu auđirea şi măi mult; ce măi rămâne dē cređut dē cât adevărul, când îl veŝ put  afla? Cu smerenie umilită şi cu inimă împietrită, cel cu deşartă şi  rb  credin . Feresce-te d -asemene patim . Cu credin , dob ndesc  cheia t inelor celor măi mari. D  ea să te ŝii.
- Cu t t  cercarea ta, să nu dai cređ mint  sa d  cur nd, la c te veđi şi auđi, c'auđirea şi vederea d  multe ori te înşală, tocma ca muîerea.
- 5615** Cu bună credin , dă la toŝi dob ndesc  cinste, laudă, şi slavă şi dragoste măi multă. D  ea să te ŝii. C nd la nimeni n' i credin , nimic nu măi poŝi urni. C nd Domnul credin  ' i-o p rde, în cine altul să te măi  ncređi?
- Cređ mint d nd la ori-cine, mult rău ' i-a venit şi ' i vine, iar necređ nd p  ori-cine, măi mult bine veđi că ' i vine. Credinc os în adev r p'acela să'l socotesc , nu p  cel ce ' i laudă ori-ce a ta faptă, ci p  cel-ce te c rt  l'ale tale rele fapte.
- 5620** Credinc os să fi p n  'n ceasul după urmă, ca să nu r m i în urmă. Credin , inima  e-o arată, cea de cuget bun. D  ea să te ŝii. Credin  în inimă să  i-să încuibeze, şi adev rul în buze. Credin  cu slujba să măresce. Nu te d p rt  d  ea. Credin  cu fapta, iar nu din grai , să cunósce. Aşa şi tu să  e-o ar ŝi.
- 5625** Credin  către Dumneđ , nu' i aduce nici un r u, nu te 'nvaŝa nici un r u, ci măi ales  i-aduce îndurare, bl ndeŝe, milă şi dragostea cea măi dulce. D  ea să te ŝii. Credin  c inelui către st p nul său este neasemănată. O asemenea credin  să ar ŝi.
- Credin  la om, cel măi mare dar, d'aceea la t te să  e-o p zesc  f rte, ca dă la toŝi s'auđi: * frate *. Credin  mu erii către bărbat şi a bărbatului către mu ere, cinstea c s toriei . Asemene cinste să v naŝi. Credin  numa , nu te smintesc .
- 5630** Credin  p  om  l scapă d  ori-ce mare nevoie. Credin  să măresce, c nd dragostea o 'nsufleŝesc . Credin  să nu  e-o calcă, ru inea să nu  e-o p rđi, cinstea

să nu țe-o mănâjăscî, dacă vei să dobândescî numele cel  
mai mare.

Credința să nu țe-o întinî cu o minciună, ca să nu rămîi  
tu dă minciună.

Credința să nu țe-o dai fără a cercetă mai întău, la cine  
țe-o dai.

**5635** Credința să țe-o păzescî ca cea mai mare lege, ca dă toți  
să te lege cu dragoste nestinsă.

Credința să 'ți fie temeiul cinstei tale.

Credința stă întru a gîndi la Domnul, dar nu întru a bom-  
băi fără nici o înțelegere.

Credința ta să nu țe-o pierdî, ca pururea să o găsești,  
când în lipsă te afli.

Credința făr' dă fapte, mórta să înțelege, că sufletul ei  
fapta să înțelege.

**5640** Credința cea mai bună s'arēți către stăpânire, dacă vei să  
petreci în bună odihnire.

Credința dă la noi cu totul să desprinde, când interesul  
tare dă noi să prinde. Cam dăparte dă el.

Credința dă prieten nici mórtea o stinge.

Credința să arēți cu slujba către stăpân, ca să dobân-  
descî cinstea cea mai mare.

Credința bună, socotința și mai bună, și cumpătare la tóte  
să păzescî, cât să póte.

**5645** La ómenî fără dă lege, nici o credință să dai

La cal, pușcă și muiere, credēmînt nici cum să dai.

Mai bine cu cinstea ta, dă cât cu jurămînt, să încredin-  
țezi pē orî-cine.

Mai bine să te abați din credință și să nu te pricépă, dă  
cât să nu te abați și bănuîlă să dai, că bănuîla patimă  
nelecuită.

Mai bine să te căiescî, dă cât să nu dai credēmînt la nici  
un om pē lume.

**5650** Multe, multe să audî, și pré puține să credî, din câte audî.

Ne dând la dușman credēmînt, nici cum tu te vei căi.

Nici cum să dai credēmînt la un om necunoscut, nici la vrăj-  
mașul tēu, ce în urmă cu tine s'a împrietenit.

Nici cum să dai credēmînt la ceea-ce fățarnicul ēți dice  
cu jurămînt.

Nici pē prieten să 'l credî când tot laudă, nici pē vrăj-  
maș când defaimă.

**5655** Nu încredința muieriî punga ta și mintea ta, și cu mult  
mai mult taina ta.

Nu pré mult credēmînt la gura muieriî, că cel dintău pē-  
cat, când bărbatul pē muiere a ascultat.

Nu te pré încrede la orî-cine, că îndată te căiescî.



- Nu da creșemînt așa de curînd, la orî-ce cuvînt fără o întrégă și bună dovadă.
- Nu din gură, ci din inimă credința să țe-o arêți.
- 5660** Puțină credință să dai la cel-ce cercetéză ale tale interresuri, iar ale lui ți-le ascunde.
- Pě nevedute cam rar să cređi.
- Pě nimeni se nu dojęnesci pentru credința lui, că Domnul pě toți d'opotrivă priimesce, ca un părinte al tuturilor.
- Pě toți să-'i ascuți, dar pě puținii să cređi.
- Pě toți să-'i încerci, dar în puținii se te încređi.
- 5665** Rar să te încređi în orî-cine și orî-cum.
- Să nu te încređi prě lesne la cel ce îndată prieteșug 'ți-arată.
- Să nu dai creșemînt la vorba de om mare, nici la o mare liniște de mare.
- Să nu dai creșemînt la orî-ce jurămînt.
- Să nu dai creșemînt la al celui vicleń cuvînt, că în inimă hrănesce nu d'opotrivă gînd.
- 5670** Să nu dai creșemînt la cel-ce lesne făgăduiesce, și mai lesne fură.
- Temeiul credinței să'ți fie, mila, îndurarea și dragostea către supuși tîi.
- Trei lucruri n'au credință nici în cer, nici pě pămînt, calul, pușca și mușierul. Dă cîte treile să te ferești.
- Ceea-ce se vede, aceea se și crede, cînd adevărul de față nu se vede.
- Ceea ce ți-se încredințéză, cu credință s'o păstrezi, și de ea să îngrijesci.
- 5675** Cel cu credință prě puținii, în cît d'abia găsești de poftă.
- Cel-ce credința au schimonisit-o, acela mai mult pînă în cer s'au cinstit, că din slăbiciunea noastră și din neștiința noastră, deșertăciune se nasce, cînd adevărul nu se cunoște.
- Cele piste puținii n'arêta că le-ai vîdut, că și la cele cu puținii vei fi cređut.
- Cele de cređut, precum le-ai vîdut, nu precum le-ai auzit.
- Cel cu credință orbă, ascultă la coșofană, cum lui o să-'i cînte.
- 5680** Cel cu credință orbă, ăi este frică și de furnică.
- Cel cu credință orbă, vremea 'și-o pierde, la tîlcuirea vișelor ce el a vîdut.
- Cel cu credință orbă, pentru că a lucrat în ăi de sîrbătoare, plînge și se tînguiesce și mult se căiesce, iar pentru că a năpăstuit în ăi de lucrătoare, nici cum la pecat gîndesce. Vai de omenire!
- Cel cu credință orbă rău semn ăși socotesce, cînd călugăr întîlnesce.

- Cel cu credință orbă, dă orî-ce ești face crucea, și 'ndată  
dă trei orî ești scuipă în sîn. O ce neghîobie!
- 5685** Cel cu credință orbă și la șerpî se 'nchină.  
Cel cu credință întru puțin, tot aceea credință și în mai  
mult va avé.  
Cel cu credință, dă nici o bănuieală, frică are.  
Cel ce în nimenî nu se încrede, nici în însuși sine nu se  
mai încrede.
- Cel ce calcă credința, cu necinste se sfîrșesce, iar cel ce  
o păzesce, în slavă se proslăvesce. Alege, care 'ți place.
- 5690** Cel ce curind crede, ușor dă inimă se vede.  
Cel ce credința și-a pierdut și-a pierdut tot ce a avut și  
'n necinste a cădūt.  
Cel ce l'ale sale credință nici cum are, cum la cele  
străine credință va avé?  
Cel ce nimic a pățit, mai lesne va să crêdă dă cât să se  
ostenescă cu ochiî lui să vadă.  
Cel ce piste puține va fi credincîos, piste mai multe se  
va pune, că credința sus te pune.
- 5695** Cine lesne crede, cade în orbă credință.  
Cine credința nu 'și-o păzesce către cel ce l'a zidit, sa-  
tană se înțelege. Feresce-te d'un asemenea nume.  
Cine nu se încrede în drăguța lui, mare dreptate are, iar  
în nevasta lui, mare porc dă câine este. Feresce-te d'un  
asemenea nume.  
Dă orba credință, dăparte cât vei puté, că rău te chi-  
nuiesce, și trupesce și sufletesce.  
Dă frică omul cam credincîos s'arată.
- 5700** Dând cređemînt, începî a pricepe.  
Cu sunet și sgomot mare, se duce după lume necredin-  
cîosul subt lume.  
Când nu ne încredem la nici un prieten, nu ne încredem  
la însuși noi, că prietenul altul ca noi.  
Când nu ne încredem la ore-cine, arêtăm că ne înșală.  
Vaî dă acela!  
Mai bine să te înșeli, dă cât să nu te încređî la nici unul  
pă lume.
- 5705** Necredința curge din prostia minții, că nu ne iértă să cu-  
noscem adevêrul din minciună.  
Necredincîosul cu frica în sîn trăiesce.  
Necredincîosul pururea în bănuială, cât dă adevêr ăi vei spune.  
Necredința și orba credință, dintr'o prăpastie într'alta te  
aruncă, fără nici o nădejde.  
Necredința cu ôroa credință, cam d'opotrivă se socotesc,  
la cinstea lor amîndooč, că d'opotrivă te duc la cele  
mai urite greșeli.

- 5710** Necredința la temere te duce.  
 Pomenirea celui necredincios în veci se pierde.  
 Să te rușinezi de prietenul tău, când nu te încrezi în el.

### Pentru Crescere de copii

- A cresce pe fete în cele mari desfătări, se 'nțelege că pregătim dărăpănări de case, în care ele vor să intre.  
 Atunci crescerea se dice bună, când și trupul și mintea le ții sănătoase.
- 5715** Când cei învățați, și cei înțelepți, și cei drepți, și cei cinstiți, zac uitați și necăutați de nimeni, iar cei mai proști, și cumpliti și cei mai necinstiți, strălucesc în lume, ce pilde de creștere vei mai da la copii ?  
 Crescerea împreună, dragoste ne aduce.  
 Crescerea la copii, temeiul năravurilor. D'acésta să te îngrijesci.  
 Crescerea pe om 'l-arată bun sau rău, precum se 'nvață.  
 Crescerea cea bună, bune năravuri ne-aduce, că cea mai bună 'nvătătură.
- 5720** Crescerea cea mai bună, se dădă pe copil cu cele drepte și sfinte.  
 Crescerea bună la copii, cea mai mare bogăție.  
 Crescerea după lege, a doua fire se 'nțelege.  
 Crescerea de copii, datoria părinților.  
 Crescere bună se 'nțelege, când dobândesci năravuri după lege.
- 5725** La crescerea de copii, întâiu tu, pildă bună să le dai.  
 La crescerea de copii, țița cea mai bună să dai să o sugă, adică a mamei sale.  
 Mai bine crescerea bună, de cât bogăție mare, la copiii tăi să lași, c'avuția supusă se 'nțelege pierdării, iar năravurile cele bune, daruri nemuritoare.  
 Fără creștere bună, nici o fericire în viață la tine.  
 Cea mai rea creștere, la copii se 'nțelege, adunarea cea mai rea; d'aceea de ea, cu totul să depărtezi pe ai tăi copii.
- 5730** Buna creștere, întrece și pe fire.

### Pentru Creștini

Nu numai cu credința, ci și cu fapta credinței să te arăți de creștin.

## Pentru Critică

Lesne a critică, dar anevoie a alcătuî. Până nu veî alcătuî  
și tu, nu critică pē altul.

## Pentru Crușime

*Veđi Cumplire.*

## Pentru Laudă i Lăudători

Altul sē te laude, iar nu tu pē tine.

Acela vrednic dē laudă, anevoie a sē află, cel ce póte să  
năpăstuiescă și nu năpăstuiesce.

**5735** Omul când sē face că lauda nu-î place, cere laudă mai  
mare ce lui ēi place.

Omul și când cunosce lauda mincinosă, piste fire o iu-  
besce.

Orî-ce sē laudă, nu simte, dar spre fapte bune, a lor  
laudă ne îndemnă.

Urită laudă ce iese din gura ta, pentru fapta ta, fie bună,  
fie rea. Feresce-te dē ea.

Cu cea mai mare laudă, nici cum poți lăudă, pē nici o  
muîere, atât cât ea singură sē laudă.

**5740** Când alții te laudă, fă-te însuși tu judecătorul tēu, dē  
ți-sē cuvine, și urméză după lauda ce aceia ēți fac.

Când veî să laudî pē ore cine, trebuie sē înșirî calitățile și  
darurile lui cele adevărate, iar nu cele cu totul străine  
dē el, că din potrivă urmând, semenî ca zugravul, ce  
'ți va arētă, cel mai frumos chip, đicēnd că 'ți sēmēnă  
ție, fără a avē cea mai mică asemēnare cu tine.

Când laudî pē om dē față, ca când 'l-ai ocări, și dē ēți  
mulțumesce.

Când laudî pē cei spurcați, necinste ție ēți aducî.

Când lăudăm pē ore-cine, sē 'nțelege că defaîmăm, altuîa  
cusur.

**5745** Când lăudăm și cinstim pē orî-cine, cât lui i-sē cuvine, o  
îea drept rușine, că omul pururea cere cinste și laudă,  
cu mult mai mult dē cât lui i-sē cuvine.

Când pē altul laudî d'o faptă bună, urméză și tu după  
acea faptă, ca asemenea laudă să dobândescî și tu.

Când te laudă ore-cine, înveselesce-ți fruntea, ca nu cum-va  
lauda să'ți smintescă mintea.

Când te laudă orî-cine, nu te bucură în tine, că astă-đi

- te laudă și mâine te defaimă, ci te bucură mai bine, când vor lăuda, ale tale fapte bune, care nu se pot defăima.
- Când te laudă să te rușinezi, ca când n'ai făcut nimic de laudă.
- 5750** Când tu pe tine singur te lauzi, qi la cei-ce te ascultă, să nu te creâ.
- Lauzi ca să te laude, dar dai ca să n'ai.
- Lauda altuia atunci o putem suferi, când mai mică de cât a noastră ni-se pare a fi.
- Lauda omului, faptele sale. Dă ele să te îngrijesci.
- Lauda către prieten, cu ajutorul se face. Așa să urmezi.
- 5755** Lauda la cel înțelept el îndemna la mai mare înțelepciune, iar la cel nebun el nebunesce de tot.
- Lauda lingușitorului și a ciocoiului, cea mai mare defăimare. Dăparte de ea.
- Lauda norodului, cea mai mare cinste. Acesta să vinezi.
- Lauda pentru fapte bune, cinstea cea mai mare. Acesta să vinezi.
- Lauda piste cuviință, întrăgă necinste.
- 5760** Lauda seinn de dragoste, dar zavistnicul cu lauda ăți sapă grôpa.
- Lauda s'o cunoscă însuși cel-ce se laudă, dacă i-se cuvine, că din potrivă necinste i-se 'nțelege.
- Lauda se 'nțelege o mângăiere ascunsă, ce d'o potrivă mulțumesc și pe cel-ce laudă, și pe cel-ce se laudă.
- Lauda se cuvine celor drepti și cinstiti, și ore-ce mai mult celor virtuosi.
- Lauda se pare dulce, dar în prăpastie se duce, că zavistie ăți aduce de la cei-ce o aud.
- 5765** Lauda cea adevărată după mörte se ivesce, că până când omul trăiesce, de frică sau de interes, multe minciuni arăți pentru el.
- Lauda cea mai bună și adevărată, ce'ți aduce cinstea mare, când cei slobođi te laudă, iar nu cei robi și înțersați. Asemene laudă să vinezi.
- Lauda ce dobândesci de la un norod întreg anevoie se mai uita, că în veci te pomenesci. Asemene laudă să vinezi.
- Lauda de față, întrăgă ocară. Nu rîvni la ea.
- Lauda de frică mare, cea mai mare defăimare. Dăparte de ea.
- 5770** Lauda adevărată, cea ce'ți dă, când nu ești de față.
- Laudă poți căpeta, pentru avuția ta și puterea ta, dar cinstea adevărată fără vrednicie, nici cum și nici odată.
- Lăudătorii cei mai mari mincinoși se înțeleg.

Lucru ce dă față se vede de toți, n'are trebuință d'a se mai lauda, că însuși mirarea îndestulă laudă.

Lăudăm pe alții, nu pentru cinstea lor, ci ca să dobândim noi cinste de la ei.

**5775** Mai bine după moarte, de cât în viață, să te laude oricine, c'atunci numai lauda este adevărată.

Multe laude spre defăimare, cu viclenie mare. Ingrijasce-te de-acesta.

Mulți la multe se laudă și se fălesc, dar urmările lor ăi arată de nevoiași.

Nimeni pe altul laudă fără interes, ori de față, sau în taia.

Nici înainte lui tu pe om să-l laudă, nici pe din dos să-l hulesci.

**5780** Nici pe bărbat, nici pe slugă, foarte mult să nu-ți laudă, înainte altora că numai îndată ăi pierdi.

Nici să laudă, nici să defăimă, până ce bine nu vei cunoște.

Nu e de laudă cel de mare nem, ci cel-ce e vrednic de mare nem.

Nu cu gura să te laudă, ci fapta ta să te laude mai mult de cât gura ta.

Nu laudă la început, ci pururea la sfârșit.

**5785** Nu laudă pe cel rău, că pricină ăi da la alt mai mare rău.

Nu mai când ești singur, te poți laudă, însuși tu pe tine, fără nici o sială, iar înainte altora, urât și greșos te-areți.

Nu mai lauda fără interes, cel ce nu e de față, se face fără nici o fățarnicie.

Nu numai pe altul să laudă de isprăvile lui, ci mai mult însuși tu, să te-areți destoinic de ori-ce ispravă, spre a ta laudă.

Nu te pripă la laudă, până ce știință bună vei lua.

**5790** Poftă de laudă ne îndemnează spre facere de bine, și facerea de bine ne mărește laudă.

Puțin se găsesc să laude pe cei vrednici de laudă, că lauda fieș-care pentru sine o păstrează.

Puțină socotim lauda de la altul, fie cât de mare, pentru că noi ne socotim mai presus de ori-ce laudă.

Păzeste-te cât vei pute de lauda viclenă, că spre vătămarea ta pururea se fac ele.

Până a nu te arăta vrednic de laudă, la vre-o slujbă, nu cere mai înainte, nici o laudă de slujbă

**5795** Să nu laudă pe oricine, după cum el sau tu voiesci, ci după cum cei mai mulți ăi găsesc destoinic.

Cei-ce laudă pe cei răi, ăi popresc din pocăință.

- Cele trupesci toți ómenii le laudă, iar cele sufletesci mai  
nicî unul. Tu împotriva să urmezî.
- Cel ce cu cîcoinicîi laudă, necinstesce și pî sine însuși  
și pe cel ce laudă.
- Cel-ce laudă pî óre-cine pentru ceea-ce altul a lucrat, ca  
cînd 'l ar necinsti în vilég adevêrat.
- 5800** Cel-ce nu priimesce laudă, acela mai vrednic dî laudă.  
Cine ascultă l'ale vulpei laude, sî cîiesce cînd cîința ni-  
mic éi mai folosesce.
- Cine sî face cî nu-'î place lauda, va sî o mai auđă încă  
odată.
- Cine te laudă piste mîsură, sau te-a 'nșelat, sau va sî te  
'nșele; cine adevêrul éî spune, acela te încunună.
- După laudele ce éî fac, sî te silesci sî le împlinesci, ca  
sî le aréî dî adevêrate.
- 5805** Dî veî laudă sî auđi, grăesce frumos și urméză după graîu.  
Dî multe órî lăudăm greșalele altora, neputînd dî față,  
sî le defăimăm.
- Dî rîs și dî ocară cel-ce pî sine laudă. Veđi sî nu rî-  
măi dî rîs.
- Și lauda cu mîsură, cî cea piste mîsură, sî 'nșelege  
urită gură.

### Pentru Lacomî

Veđi *Lacomie*.

### Pentru Légăn

Légănul și mormîntul ne arată pămîntul; însă unul cî ne  
dîpărtăm dî el și cel-l-alt cî ne apropiem de el.

### Pentru Legătură

Veđi *Învotîlî*.

### Pentru Lemnari

Veđi *Zidarî*.

### Pentru Lene, Lenevire, Leneși i Trîndăvie și Molecîune

- 5810** Atât marea lenevire și trîndăvie, cât și marea muncă și

trudă piste fire, d'o potrivă te vatămă. Tu cu măsură să te porți și la una și la alta.

Omul leneș și zadarnic curînd casa și-o deșartă. Veđi să nu o pați.

Omul leneș și nevoiaș, cea mai grea sarcină pe pămînt se înțelege.

Omul mai lesne se lenevesce la cele sufletesci, de cît la cele trupesci. Tu împotrivă să urmezi.

Orî-ce nu e bun, din lene s'a născut.

**5815** Unde mai multă lene, acolo și sărăcie și blestemății și mai multe. Dăparte de ea.

Gândirea la cele rele, isvorasce din lene. Dăparte de ea, ca să scapi de cele-l-alte.

Ca lenea nici o bôlă topesce mai rău pe om, și ca munca nici o dămăncare îngrășă mai mult pe om. De una să te feresci, și de ceea-l-altă să te lipesci.

Căile celor leneși așternute ca cu spinii; d'aceea pe ele nici cum vor să calce.

Cînd cu tîtă silința nu ne putem noroci, dar cu lenevirea ce vom putea dobîndi?

**5820** Lenea a isvodit felurimi de mijlôce, ca să bé și să mănânce, fără nici cum a munci.

Lenea încet pășesce, d'aceea sărăcia curînd o ajunge.

Lenea cu siința, pururea împotrivă; una te trage în pat, și-alta te scôlă din pat; una picerele ți-le frînge, și-alta ți-le înțepenesce; una te lasă să mori de fîme, și-alta te îmbuibéză peste măsură. Alege din amîndooe pe cea mai bună.

Lenea cînd se va pedepsi, belșugarea va înflori.

Lenea cînd te stăpînesce, orî-ce gînd și interes și orî-ce plăcere cade jos la picere.

**5825** Lenea lesne îți aduce molecîunea cea mai dulce, ce la peire te duce. Dăparte de ea.

Lenea, liniște vătămătoare.

Lenea, lucsul și prada, trei cangrene ale lumii. Dăparte de cîte trele.

Lenea, muma răutăților și a celor mai mari blestemății. Dăparte de ea, ca să scapi de cele-l-alte.

Lenea ne popresce din orî-ce mișcare, fără a cunósce pricina mișcării.

**5830** Lenea, păcatul cel mai mare, și trupesce și sufletesce. Dăparte d'un asemenea păcat

Lenea pe nesimțite, te lasă ușor de minte că somnul duhului se nțelege. Veđi să nu o pați.

Lenea nici cum lîngă tine s'o primesci să vie ca nu cumva să vie cu-a ei lingușire, de fîme tu să piei.



- Lenea, senin cel mai primejdios.  
 Lenea somn dulce ne aduce, și somnul la sărăcie ne duce.  
 Dăparte d'amîndooe.
- 5835** Lenea sufletul la adormire îl duce.  
 Lenea, sărăcia omului. Dăparte dă ea cât vei puté.  
 Lenea, stînjînire la ori-çe îndeletnicire.  
 Lenea te omórá, când cu totul te cuprinde.  
 Lenea te duce la cele mai mari greșeli, că vrei să dobîndesci fără a munci.
- 5840** Lenea trupul țe'l îngreunéză și mintea țe-o ușurezá, amîndooe dooe rele. Dăparte dă ele.  
 Lenea, cea mai cumplită patimă pē lume și nimeni o cunosce.  
 Lenea, cea mai mare greșală, ce la tóte te înșală.  
 Lenea, cel mai mare vrăjmaș al muncii.  
 Lenea d'abia, d'abia sē mișcă, d'aceea sărăcia dă grab' dă grab' o cuprinde. Veđi să nu o pați.
- 5845** Lenea te depărtéză dē lume, și depărtarea dē lume cel mai mare păcat, și dē Domnul neiertat. Departe d'un asemenea păcat.  
 Lenea și trândăvia ne aduce sărăcie, iar silința mare, bogăție mare. Alege care 'ți place.  
 Lenea și desfătările, d'o potrivă pē om, curînd îl despóie, Veđi să nu o pați.  
 Lenevirea tóte la nevoieță le-aduce.  
 Leneșul ochiul până și'l deschide, poștașul o poștă întregă săvîrșasce.
- 5850** Lenevirea pē ori-cine, când sē pune călare, îl ține așa dē tare, până când móre dē fóme. Veđi să nu o pați.  
 Lenevirea să sē pedepséscă și să sē osîndéscă, ca cea mai mare greșelă.  
 Lenevirea dulce, dar lipsă în casă 'ți-aduce.  
 Leneșul unde calcă mărăcinii cresc din pămînt, iar muncitorul unde calcă rod piste rod scóte. Alege care 'ți place.  
 Leneșul în lipsă pururea sē află.
- 5855** Leneșul în pat sē topesce, zăcênd fără nici o bólă. Veđi să nu o pați.  
 Leneșul în trândăvie, cu somnul și numai, eși petrece víeța.  
 Leneșul ȑice: «*N'am putere*», scumpul ȑice: «*N'am ce mănca*» și lacomul ȑice: «*Nu mē satur*», iar cumplitul ȑice: «*Nu sciū ce rău să mă fac*». Tu ca nici unul să nu ȑici.

Leneșul ca mămuțele ce nu vor să grăiescă, ca să nu-l pue să muncască.

Leneșul cu lenea din pânțece s'a născut.

**5860** Leneșul lungit vremea 'și-o petrece.

Leneșul mai bine va în închisore să zacă, fără nici o muncă, de cât a-casă cu muncă.

Leneșul móre de fóme și donița la gură, nu póte să o ridice.

Leneșul móre de fóme și nici gura ăși deschide, să céră de mâncare.

Leneșul nici o grijă are, că nimic are de care să îngrijască.

**5865** Leneșul nici mâna o póte aduce la gură.

Leneșul nici nımirea de «muncă» o cunósce, și nici că o înțelege.

Leneșul nu ȓice «*aide*», muncitorul nu ȓice «*sta!*», lacomul nu ȓice «*ajunge*», sgârcitul nu ȓice «*na*», călugărul nu ȓice «*ba*» și îndărătnicul nu ȓice «*da*», iar cumplitul nu ȓice «*iert*». Tu cu nici unul să te asemeni.

Leneșul nu s'e ntristeză, că nimic simte.

Leneșul nu dórme, ci zace în adevăr.

**5870** Leneșul «*pierde vreme*» de obște s'e numesce. Feresce-te d'un asemenea nume.

Leneșul pururea la sərbători gândesce.

Leneșul pururea lipit de sărăcie.

Leneșul pe nimeni cu slujbă îndatoréză, că nici de loc s'e póte mișca.

Leneșul simțire n'are.

**5875** Leneșul suferă cele mai rele, fără a simți nici una din ele.

Leneșul s'e nțelege greutatea lui-și.

Leneșul dooă daruri din trândăvie dobândesce, lipsă mare și pânțece umflat. Dăparte de asemenea daruri.

Leneșul de viu putreȓesce pe pământ, că tótă ȓiua zace, nemișcat în pat zăcend, și cu mare neodihnă așteptă când să 'nsereze, să póta dormi mai mult.

Leneșul destoinicie și de are, n'o cunósce.

**5880** Leneșul de somn în veci nu s'e satură.

Leneșul și în vis tremură de muncă.

Leneșul și de însuși al s'e graiū, ca de mórte s'e supără.

Mai lesne morții vor înviă, de cât leneșul va grăi ceva.

Măini leneșe și genuchi slăbănóge te lasă să mori de fóme.

Ingrijasce-te d'amindooă.

**5885** Nimic alt mai rău, de cât lenea la om. Dăparte de ea.

Nimic fără mișcare póte stă pe lume, de aceea și leneșul ce nici cum s'e mișcă, de mort s'e socotesce.

Nici o bółă mai grea, de cât bóla ta. Feresce-te de ea.

Nu te lenevi, că vremea ce pierȓi odată n'o mai găsesci altă dată.

- Nu te da lenevirii că te dă dè mal.
- 5890** Nu te da lenevirii ce e muma trândăvirii, n'asteptă d'a gata să mănânci plăcintă, ci în chinuri și necazuri și sudoare vei mânca tu pâinea ta, în totă viața ta. Așa Domnul a poruncit când din pământ te-a zămislit.
- Să nu te arăți cu lenevire la lucruri străine, ca l'ale tale să se înțeleagă, mai multă îngrijire.
- Pē cel leneș numai biciul Ți mișcă din loc. Veți să nu o pați.
- Tămăduirea lenei munca se 'nțelege. D'acēsta să te ții ca să scapi dē cea-l-altă.
- Fugi dē lenevire ca dē cea mai rea, năpraznică bōlă.
- 5895** Fugi dē lenevire că te duce la peire.
- Cei leneși se 'nveselesc în trândăvia lor.
- Cel leneș și moleșit pururea ticălos, cel inimos pururea vesel și cel muncitor, pururea sănătos și îndestulat. Alege care'ți place.
- Cel leneș și nevoiaș pururea bolesce, fără a fi bolnav.
- Cel-ce dē lene dē nimic s'apucă, în lipsă mare se 'ncurcă.
- Veți să nu o pați.
- 5900** Cinstea leneșului sărăcia.
- Dē nu vei nimeri odată, nu te lenevi așa îndată, ci mai încercă și-altă dată.
- Dēparte dē lenevire, dēparte dē trândăvie, și dē orī-ce moleciune, ca să nu pēi fără vreme, avēnd dē la Domnul îndelungă viață.
- Cu trândăvia nimic dobândesci, ci mai mult te topesci.
- Veți să nu o pați.
- Trândăvia adorme sufletul celui mai deștept.
- 5905** Trândăvia zace în sinul celui leneș.
- Trândăvia cu mișcarea îndată pēre.
- Trândăvia, moleciunea, muma rēutăților.
- Trândăvia pielea Țe-o buhăvesce.
- Trândăvia și buhăvia, dooē surori bune, amîndooē născute din lene și din somn. Vai dē cel-ce p'amîndooē le are dē soții.
- 5910** Moleciunea omului la robie Ți supune, iar voīncia lui piste vrājmaș Ți pune. Alege care 'ți place.
- Moleciunea la om, sfîrșirea vieții.
- Moleciunea dulce se pare, dar urmările ei urîte.
- Moleciunea și trândăvia picióarele Țe-le amorteșc, trupul Țe-l topesc și mintea Țe-o smintesc.
- Să nu te lași móle că te bagă în fóle.
- 5915** Cine se lasă móle, cel mai tare Ți dēspóie.

## Pentru Lepedare de lume

Lepedarea de lume, îndemnare diavolăscă, în potriva poruncii Domnului.

Lepedarea de lume, păcat nelegiuit, păcat neiertat, când vei fi judecat pe ceea-l-altă lume. Vezi să nu mergi cu păcatul în spinare.

Domnul în lume te-a lăsat pentru a înmulți lumea, și tu de lume te-ai lepădat în potriva voinții Domnului. Vai de tine ticălosule, ce răspuns vei da, când te va judeca?

## Pentru Lege, adică Credință către Domnul și Ceii fără-de-lege

Acea lege se socotesce mai bună și mai sfântă ce te face să cunoscă adevărul de minciună.

**5920** Omul fără de lege, curat la grai și vede, dar spurcat la suflet, blând la gură, dar cumplit la inimă.

Vai de cel fără-de-lege, cine poate să-l deslege de drépta judecată ce va să vie după lege.

Legea cu vârsare de sânge nu se cuvine să se ție.

Legea se 'nțelege pravila în potriva greșalelor; aceea lege mai bună, ce ne depărtă de orî-ce greșală.

Legea friul reuțărilor. Nu te depărtă de ea, ca nici un rău să pați.

**5925** Nu legea lui s'o cercetezi, ci cu mult mai bine năravul lui, cugetul lui și purtarea lui către toți.

Legea ce te face blând și îndurat la omenire, d'aceea să te ții.

Pă ceii fără-de-lege, însuși fără-de-legile lor ei vor judeca și-i vor muștra.

Pă Domnul să-l iubești și pă vecinul tău ca pă însuși tine, temeiul legii.

Fugi de ceii fără-de-lege, de călcători de lege, de batjocoritori de lege, că nu închid ochii până nu fac vre-un rău.

**5930** Ceii fără-de-lege, nici cunosc, nici pricep bătaie de cuget. Ceii fără-de-lege din blestem în peire trec.

Cel-ce schimbă multe legi, ca cel-ce schimbă multe femei și pururea piste mai rea dă.

## Pentru Legi i Legiurii, adică Pravili, și Legiuitorii și Nelegiurii i Nelegiuiți și Ceii fără-de-lege

Acea lege să 'nțelege mai dréptă și mai sfântă, ce nu face deosebire unuia de altul.

- Acea și numai lege, mai bună se 'nțelege, la care însuși Domnul, se supune după lege. Așa să urmezi.
- 5935** Omului de mic copil să-î îndreptezi năravurile, dacă vei mai puține legi să ai.
- Omul din fire slobod s'a născut, dar însuși el pe el cu legi s'a legat; d'aceea acele legi trebuie să se păzescă, că în potrivă nu se mai numesc legi.
- Ori-ce om în țera lui, dator e să păzescă, legea acelei țări și ei a-să supune.
- Ori-ce lege vei pune, omul o s'o urmeze, când omul cumplit, ți că n'ai nici o lege; d'aceea legea s'o întemeezi în inima omului cu deprinderea de năravuri bune și depărtarea de cele rele.
- Ori-ce lege vei pune, pe un cuvânt o vei pune.
- 5940** Ori-ce lege vei pune, de nu o vei păzi, nu se 'nțelege lege, ori tu nelegiuit te vei numi, sau călcător de lege. Alege numirea ce ție 'ți place.
- Ori-ce legiuire, fără îngrijire și de bună creștere, nimic folosește.
- Ori-ce spre dreptate nu privesce, pravilă nu se socotește, și ceea-ce de pravilă nu se socotește, pe nimeni nu poate supune.
- Unde legea pe cei mari tare ăi stăpânesce, acolo norodul foarte mult sporesce, iar din potrivă unde de cei mari ea se stăpânesce, acolo norodul curînd se risipește. Ghici, care mai bună din amîndooe?
- Unde legea se necinstesce, acolo vrajbă mare se ivesce. Feresce-te de-o asemenea întîmplare.
- 5945** Unde legea se păzesce, acolo dobîndesce fieșî-care dreptul său, ce în parte are.
- Unde legea se cinstesce, acolo pururea liniște se găsește. Acésta să urmezi.
- Unde legile ăși au drépta lor putere, tóte nedreptățile de-acolo pîere.
- Unde legile nu se păzesc, acolo jafurile, chinurile, năpăstuirile și nedreptățile, ca nisipul mării se înmulțesc.
- Unde legi multe se pun și nici una se păzesce, acolo se 'nțelege că nici o lege este.
- 5950** Unde lipsesce cugetul și rușinea, acolo pravila întru nimic se 'nțelege.
- Unde pravilă nu este și nici un doctor se găsește, tugi de-acolo cât mai de grab' ca să nu te primejduesci.
- În zadar pui legi, dacă mai 'nainte, pe om nu 'l înveți cum să se porțe după lege.
- Vai de acela ce nu poate cere nici un ajutor de la legi!

Ca legea să se păzescă, dă la ori-cine să lipsescă acel nelegiuit cuvînt: *«așa voi eu»*.

**5955** Ca să n'ăi frică să te lege, urmază după lege.

Ca să se păzescă pravila întocma, urmază și tu ca cel-ce și-a scos un ochiul al său și altul al fiului său, ca să nu piardă fiul său pe-amîndoi pentru greșala ce-a făcut.

Ca să scape fie-cine dă cea mai mare silă, trebuie să se supui și să se lege sub o lege, pentru-că sila ne arată cât e dă trebuință legea ce ne lăgă.

Ca fără grijă să petreci, la pravili să te supui, tocma ca un rob.

C'o lege d'o potrivă pe toți supușii tăi să-î legi.

**5960** Cu *«așa voi eu»*, pravilă și lege nici cum să alege.

Cu legea ce-ai pus, cu aceea te-ai supus la ori-ce lege ai pus. Dă ea să te ții.

Cu pravila înainte poruncesci, și nu greșesci. Așa să urmezi.

Când vei ajunge la o desăvîrșită cunoscință, la o dréptă judecată și la o bună cugetare a minții tale, nu mai ai trebuință dă nici o pravilă și lege. Acesta să vinezi.

Când legea nu se păzesc, lumea se prăpădesce. D'acésta să te îngrijesci.

**5965** Când lege legiiesci, nu te depărtă dă legea firéscă, ce cu mult mai presus este, dă ori-ce lege pe lume.

Când legile își pierd puterea lor, dreptatea se îngropă. Ingrijasce-te dă-acésta.

Când legile se păzesc, năravuri bune se dobăndesc, iar la 'mpotrivă întîmplare, cele bune se prăpădesc și cele rele înfloresc.

Când legiiesci, să nu ăici *«afară dă...»* ci mai bine să îndreptezi acel *«afară dă»*.

Când un norod nu pôte urmă o lege, întru zadar se legiuesce acea lege.

**5970** Când toți drepti d'opotrivă saū când nimic mai avem, atunci dă nici o lege trebuință mai avem. Una frumoasă, dar ceea-l-altă dă tot urită.

Când fieși-care în parte își va urmă datoria sa, atunci pravila se va odihni.

La pravili d'o potrivă toți trebuie să se supue, fie mic, fie mare.

La cei supuși nevoia, lege se 'nțelege, iar la cei-ce poruncesc, voia, lege se 'nțelege.

La dooă pravili numai lumea lesne se supune, la acelu mai tare și la acelu mai dibaciū.

**5975** Legea asprime, iar omul îndurare trebuie să aibă mare.

- Legea unesce pe oameni, dar anevoie îi îmblânleşce fără voia firii.
- Legea cam grea ni-să pare, dar dă multe rele ne apără foarte tare.
- Legea ca să se înţeleagă, trebuie să fie pe scurt şi luminosă, că vorba lungă se încurcă şi unde vei şi cum vei, tu o tâlcuesci, şi unde nici cum ea se potriveşte, tu acolo o lipesci. Îngrijasce-te d'acesta.
- Legea când se legiuiesce, eşi cere cuvîntul său, că fără cuvînt nu se 'nţelege lege. Acel cuvînt să vienezî, când vei să legiuiesci.
- 5980** Legea cât dă tare fie, piste putîntă a să popri din ori-ce greşală, când cugetul te înşală.
- Legea la năravuri bune pururea privesce, adevărul mult te luminează, dragostea la omenire îndată te duce şi ruşinea la depărtare dă ori-ce rău. D'acesta să te ții.
- Legea la cei scăpătați, cea mai mare mîngăiere, iar la cei bogați cea mai mare putere.
- Legea lege alege pentru ori-ce trebuință şi iarăşi legea slobođe, după a ei trebuință.
- Legea, lege se'nţelege, când pe toți d'o potrivă póte şi ea ca să-'i lege. Asemene lege să vienezî.
- 5985** Legea plină dă noduri; cine scie să lă deslege, acela scie lege.
- Legea s'a izvodit spre înfrînarea celui rău nărauit.
- Legea se 'nţelege isvorul tămăduirii. Dă ea să te ții.
- Legea se cinstesce, când stăpân bun dobândeşte.
- Legea stăpânul cel mai mare.
- 5990** Legea ta să fie dragostea norodului.
- Legea fiind pentru obşte, dă obşte trebuie să se şi întocmescă.
- Legea fără cuvînt, nu se 'nţelege lege.
- Legea friul cel mai bun. Nu'l sloboði din mână.
- Legea cea mai mare, să iubesci pe frate tău ca însuşi pe tine.
- 5995** Legea cea mai bună atunci în lume se va ivi, când interesul va lipsi.
- Legea cea mai bună, cugetul cel bun. Dă el să te ții.
- Legea cea mai bună ceea-ce împarte, la fieş-care în parte, d'o potrivă dreptate.
- Legea cea mai bună, ceea-ce ne învață dragoste, dreptate şi adevărul dă faţă. Asemene lege să legiuiesci.
- Legea cea mai bună, ceea-ce pe toți d'o potrivă îi légă, iar nu cu deosebire între mari şi între mici, că Domnul pe toți d'opotrivă ne-a născut. Asemene lege să păzesci.

- 6000** Legea cea mai bună, ceea-ce depărtază pe orîcine în parte, de răul ce cugetează. La asemenea lege să rîvnesci.  
 Legea cea mai bună, ceea-ce de nimeni să îndură, ci de-o potrivă pe toți ei înfrînză. De ea să te ții.  
 Legea cea mai bună, ce orîce greșală întîmpină mai nainte, până a nu se întîmplă. Asemene lege să te silești să întocmesci.  
 Legea ce vei pune, să aibă trei temeîuri, unul al dreptății, altul cel d'o potrivă pentru toți, fără nici o deosebire, și al treilea, cel mai temeînic, al omenirii.  
 Legea bine se cinstesce, când și asupra celor mari, cu strășnicie se păzesce, iar la 'n potrivă urmare, de lege nume nu mai are.
- 6005** Legea de vei păzi-o, nici o grijă vei avea, că cel-ce păzesce legea, frică de omeni n'are.  
 Lege în potrive legii cei firești, ce Domnul a orînduit, nu se 'nțelege lege, că legea firii întrece orîce lege.  
 Lege, voința obștei și folosul ei. Asemene lege să vinezi.  
 Lege cu «afară de...», nu se 'nțelege lege, că legea d'o potrivă pentru toți se înțelege.  
 Lege mai mică și pază mai mare.
- 6010** Lege se 'nțelege, ceea-ce privesce spre folos de obște, că când folosul lipsesce legea jos se trîntesce.  
 Lege se 'nțelege ce de obște se alege și la toți de-o potrivă, întocmai se păzesce.  
 Lege bună se 'nțelege ceea-ce începe de la crescerea de copii.  
 Legii să te supui, și pe Domnul să'l cinstesci, că una fără alta nu 'ți slujasce de ajuns.  
 Legi când pui, să pui, nu numai spre înfrînarea celor rele, ci și spre răsplătirea faptelor celor bune, c'acésta pe om învață mult mai bine de cât dascălul cel mai bun.
- 6015** Legile, ochiul Domnului, cu cât mai bune, cu atât mai bine vede, pîndesce și se păzesce.  
 Legile ce orînduesc, întăi tu să le păzesci, ca ceia-l alți cu înlesnire să ȳea pildă de la tine.  
 Legile cele multe mai mult se întunecă, d'aceea mai puține și bune.  
 Legile se legiuesc după vremi și după locuri.  
 Legile țera să țe-o ocârmuiască, iar nu voia ta.
- 6020** Legi să pui nu numai pentru cei mari, ci și pentru cei mici copii, că cu ele să se dedea.  
 Legile când se păzesc, ocrotitorul noródelor se 'nțeleg.  
 Legile se 'nțeleg o tocmire c'o unire, între toți de obște, după voința tuturilor, spre ocrotirea tuturilor de obște și fieș-căruia în parte. Asemene legi să tocmesci.



Legiuirea cea mai bună, ce pe toți adună, într'o societate, cu purtarea cea mai bună.

Legiuirile cele bune anevoie se'ntocmesc, până ce cei mai cumpliți, cruți și nesățioși tirani, pe norode stăpânesc.

- 6025 Legiuitorul să legiuiască mai mult năravurile cum să se păzască, că când năravurile vor fi bune, trebuință de legi, n'am avé.

Legiuitorul să legiuiască, domnul să poruncască, după legile ce s'aũ întocmit și norodul să se supue legilor ce s'aũ pus.

Mai întâiu cei mari apoi cei mici, de lege să se lege.

Mai bine morțe, de cât împotriva legii.

Mai bine proustă pravilă și cu bună pază, de cât bună pravilă și fără nici o pază.

- 6030 Mai bine temeinică, de cât împodobită, legea ta să țe-o arēți. Mare putere la lege, când stăpân bun se alege. D'acēsta să vē îngrijiți.

Mâna ce pravila o taie, nu simte nici o durere.

Nesupunerea la legi, cele mai urite și mai cumplite reutăți. Dēparte de ea.

Nici mulți să poruncască, nici iarăși unul singur, ci legea să cârmuiescă pe toți de obște ca pe unul.

- 6035 Nici o lege bună fără voia obștei, nici temeinică până în sfârșit.

Nu e îndestul numai să poruncesci, legile să se păzască, ci trebue să le întemeiezi, tu cu pilda ta, că din potrivă toți se iewă după tine.

Nu spre folosul celui-ce stăpânesce, pravili să orînduesci, ci cu mult mai bine spre folosul celor ce se stăpânesc.

Nu legea să te lege, ci cu mult mai bine, bună-voința ta.

Nu de frică, ci de rușine, pravila să o păzesci, că să nu te necinstesci.

- 6040 Paza legii, interes obștesc. Dē ea să te ții.

Patimile la legi anevoie se supun, d'aceea legile anevoie se păzesc.

Pē nimeni nu veș supune, la legea ce veș pune, dacă pē tine mai întâiu, subț acea lege, nu 'l veș pune.

Pē cei fără sciință de pravili și de legi, nu-i lăsa să frămînte pē cei ce alergă la legi.

Pravila când d'o potrivă la toți se păzesc, nu e cu supărare, fie cât de tare.

- 6045 Pravila cea mai bună, ceea-ce pôte orî-cine a o purta. Asemene pravili să întocmesci.

Pravila cea mai bună, ceea-ce păzesc cinstea, vîeța și ceea-ce cu munca sa omul eși dobândește. Asemene pravili să întocmesci.

Pravila, pentru toți, mic și mare, se socotese. D'aceea  
de către toți, să se orînduiescă, ca pe toți d'o potrivă,  
în veci să-î folosescă.

Pravila cu cât mai scurtă, înai deslușită și mai folositore,  
cu atât mai bună. Asemene prăvilii să întocmesc.

Pravila să fie pusă asupra capului, iar nu subț picere, ca  
să potă izbuti.

**6050** Pravila se face pentru cei nebuni, că cei înțelepți însuși  
ei sînt pravilă.

Pravilă ai pus? tu mai întăiu ei să te supui.

Pravile când se întocmesc, după voința Domnilor, cam  
urite es. Dăparte de asemenea prăvilii.

Pravilile, meterezurile stăpînirii, cu ele să te proptezi, cu  
ele să te aperi.

Pravilile țin pe omeni; d'aceea când pravilile vor fi rele,  
omeni vor fi cu mult mai răi.

**6055** Pravililor să urmezi, nu din poruncă, nici de frică, ci din  
bun cugetul tău.

Prin lege tote să se începă, prin lege tote să se și sfir-  
șescă.

Supunerea la legi, depărtare de ori-ce rău. De ea să te ții.  
Subt o bună legiure, și ierna și vara înflorește omenirea.

De ea să te ții.

Sufletul oblăduirii, legea se 'nțelege. Păzesc-te să nu'  
pierdă.

**6060** Fieș-care în parte și toți împreună, trebuie să ne supunem  
la legile ce de obște se pun pentru toți.

Ce e poprit și ce e slobod, legea să ți-le arate.

Cei înțelepți, trebuință de pravilă nu cam au, că însuși  
ei sînt pravilă, iar cei cumpliți cu nici o pravilă se în-  
dreptăza. D'aceștia să te îngrijesc.

Cei mici se supun la ori-ce lege le pun, iar cei mari vor  
să fie mai presus de ori-ce lege; d'aceea și legile nu se  
păzesc.

Cei-ce păzesc cu strășnicie pravilile lor cele vechi, aceia  
mai folosiți.

**6065** Cei-ce l'e frică de cei mai mari, alergă la lege ca să-î  
lege, dar unde o găsesc?

Cel-ce legea păzesc, pe norod păzesc.

Cel-ce nimic are, trebuință de nici o lege are.

Cel-ce păzesc legea, de pedepsa legii nici o frică are.

Cel-ce legea calcă, vrednic de spînzurat, ca să scape o  
lume de un om spurcat. Dăparte d'o asemenea vrednicie.

**6070** Cine legile păzesc, nici de Domnul frică are.

Cine pe norod la lege va să l supue, întăiu el, la acea  
lege, îndată să se supue.

Cine din legi se abate, nelegiuit se 'nțelege. Feresce-te d'un asemenea nume.

Bine e să ne silim, prăvilile să le păzim, ca toți să se odihnescă.

Bună legiuire întâiu bagă în obezi pe toți cei nedrepți, apoi la toate pune lege cum trebuie să se lege.

- 6075** Dacă omul s'ar mulțumi pe ceea-ce este, și n'ar cere să fie mai presus de ceea-ce este, dacă omul ar judecă, întâiu el pe el, apoi pe cei-l-alți, în tocma ca pe el, dacă felurim de 'nchipuiri spre a înșela pe cei întunecați, dacă tot omul, în sfârșit, un cuget ar avé, nici o trebuintă am mai avé de nici o prăvilă și lege.

Domnul lege nu poate pune, ci după lege trebuie să urmeze. După slugi se 'nțelege, a Domnului bună lege. D'acésta să te îngrijesci.

Dă cât o rea legiuire, mai bine ne legiuire.

Dă mare mirare este, că cel-ce lege pune, ei nu se su-pune.

- 6080** Dă nevoie mare și legii ei facem schimbare.

Dă prăvilă să te temi, iar nu dă stăpânire, când stăpânirea pravila păzesce; iar la împotriva întimplare, dă parte de ori-ce prăvilă.

### Pentru Limbă și Limbuți.

Asprimea limbii în cap te lovesce, și rușinea în față țe-o lipesce. Feresce-te de ea.

Întăiu limba să țe-o întinzi, ca s'o poți vedé, și în minte să țe-o întinzi ca să poți simți, apoi cuvântul să-'l grăiesci, cum mai bine socotesci, ca să nu greșesci.

Limba în gură ca într'o temniță s'o socotesci, când vei ceva să grăiesci.

- 6085** Limba înaintea minții tale nici odată să alerge.

Limba grăiesce după al inimii cuget.

Limba când alérgă înaintea socotinței, pe om el duce la mare căință. Ingrijasce-te de acésta.

Limba când greșasce, adevărul grăiesce.

Limba muierii, cuțit cu dooă ascuțituri.

- 6090** Limba, marturul cel mai mincinos al inimii, că nici-odată ești spune adevărul.

Limba nebunului în buze se razimă, iar a înțeleptului în inimă se întemeiază.

Limba slobodă mult te vatemă. Feresce-te de ea.

Limba taler cu dooă fețe, că cu ea laudă pe ori-cine, și iarăși cu ea defaimă și blăstemă piste fire.

Limba cea mai dulce și mai frumoasă, ceea-ce damele o grăiesc și lor le place.

- 6095** Limba dulce, limba amară, că și cele bune, și cele rele prin ea se săvîrșesc.

Limba și bune și rele grăiesce, d'aceea și greșasce.

Mult, mult să te ferești de cel-ce 'ți grăiesce o limbă cu dooă înțelegeri.

Nici o limbă mai dulce, ca limba țerii noastre. Dă ea să te ții. Nu fi de tot tăcut, nici de tot limbut, că una de prost te-arată, și alta de flecar.

- 6100** Feresce-te cât vei pute de limba ascuțită, c'ascuțitura limbii mai rea de cât a cuțitului; cuțitul trupul țe-l rănesce, iar limba sufletul țe-l pătrunde.

Tote limbile să le înveți, dar a ta limbă mai mult să o cinstesci.

Ceea-ce limba ta nu poate grăi, condeilul tău le zugrăvesce.

Din limbă străine să înveți și în limba ta să scrii, ca nemul tău să ți-l luminezi.

Aducerea aminte neleguirilor tale, cu povestirea lor, ești frământă sufletul. D'aceea la uitare mai bine să le pui.

- 6105** Ori-ce neleguire, cumpline se 'nțelege, după ori-ce lege. Ori-ce neleguită urmare în marî nevoi te bagă și de lanțuri te lăgă.

Intru zadar cel nelegiuit la Domnul nădăjduiesce, până ce nu se pocăiesce.

Viéța celui nelegiuit cu mult mai grea de cât mórtea cea mai rea.

Viéța celui nelegiuit, pururea în griji.

- 6110** Când vei să nu se afe neleguirile tale, nu le pune în urmare. Când neleguiții se risipesc, dreptii se înmulțesc.

La o parte să te dai din calea neleguiților, ca să nu te smreduesci.

La ori-ce neleguire cugetul te mustrează, însă nici cum sufletul țe-l ușurează până nu vei îndepărta neleguirea ta.

Neleguirea, sabie cu dooă ascuțituri; de unde vei apuca-o, degetele țe-le taie.

- 6115** Neleguirea, cel mai mare păcat.

Nelegiuitul, om fără îndurare.

Nelegiuitul când nu nimeresce, pe Domnul învinovătesce.

Nelegiuitul nici de Domnul frică are.

Nelegiuitul pururea păcătuiesce.

- 6120** Nelegiuitul, fără crudă.

Nelegiuit în adevăr și fără omenire, cel-ce rîvnesc la rășboi cu neodihnire

Nu numai obrazul, când te scolî, să țe-l spelî, ci mai mult neleguirile ce ai urmat până ieri.

Postul și sărbătorile i praznicele și jertfele celor nelegiuiți, urite și scîrbóse înaintea Domnului; așa dice Domnul prin proorocul Isaia.

Să te rușinezi de cel Pré Inalt pentru nelegiuirile tale.

- 6125** Ceî nelegiuiți, fără milă sînt născuți și 'n pécate vor peri.  
Cel mort în șapte zile, îndestul se jălesce, iar cel nelegiuit, tótă vîeța lui, jale se înțelege.

Cel nelegiuit pîere nespovedit.

Cel nelegiuit, pururé în răsboi.

Cel nelegiuit, pē Satana când blēstēmă, sufletul său și'l blēstēmă.

- 6130** Cel nelegiuit, spurcat suflet are.

Cel nelegiuit, frate cu Satana.

Cel-ce va să rēsplătēscă, cu blēsteme și afurisenii, nelegiuit se 'nțelege.

Cel-ce la ori-ce nu urmēză după lege, acela, cu drept cu-vînt, nelegiuit se 'nțelege.

Cel-ce la nelegiuire pururea gāndesce la nici o lege se mai socotesce.

- 6135** Domnul pē cel nelegiuit ȕl ține ca să se pocăiescă, și lui nici prin gānd ȕi trece, nici măcar să se căiescă. Vai de el ticălosul!

### Pentru Liniște și Turburări

Orî-ce turburare, în urmă aduce mai bună orînduială și mai bună liniștire.

Unde 'n pușcă și 'n cuțit crede și nădăjduiesce, acolo liniște nici cum se mai găsește.

Liniștea se păzesce, când supērarea lipsește.

Liniștea înflorește, când legea se păzesce.

- 6140** Liniștea și din piētră scóte rod folositor, iar rēsboiul și pē cāmp usucă, arde și pîrlesce rodul cel mai hrānitor.  
De una să te lipsesci și de ceea-l-altă să te feresci.

Mintea să nu ȕe-o pîerdî în cea mai mare turburare, că să poți să isbutesci.

Cine nu să turbură, și 'n robie să cadă, n'are nici o grijă.

### Pentru Lingușire și Lingușitori, i Piș-piș și Pișpăitori, Pișpăituri și Ciocoi i Ciocoi-nicii și Șópte

Omul cu lingușirea pré lesne se înșală. Veđi să nu o pați.  
Corbiî ȕți scot ochiî și te ciugulesc după-ce mori, când

nu mai ai de ei nici o trebuință, iar lingușitorii și pișpăitorii, sufletul de viu țe-l sfășie, tocma când ai de el cea mai mare trebuință Ghici cari din ei sunt mai buni?

- 6145** Cuvintele lingușitorului: *«toț la tine nădăjduesc, toț de tine vorbesc, toț pe tine te laudă de la mic până la mare, așa boțerule, așa dumneta, o ce masă bună!»* După acestea să'l cunosc.

La lingușitori și la pișpăitori nici cum să te încrezi, că nu-mai îndată te pierzi.

La drum cu mult mai bine cu vrăjmașul tău, de cât cu lingușitorul tău.

Lingușirea, jigania cea mai smreduioasă. Dăparte de ea.

Lingușirea ca un șarpe, intră în sinul tău, pișpăitura ca un cântec de dor îndată te adorme, și fățarnicia ca o mască se schimbă, pe tot césul și minutul, d'aceea de nici una, așa îndată, te poți feri vre-o odată, fără numai cu depărtarea lor de la tine.

- 6150** Lingușirea mîiere dulce, dar otravă ne aduce. Cam dăparte de ea.

Lingușirea la orî-cine, cu cât mai vătămătoare, la cel ce-o ascultă, cu-atît mai folositore la cel-ce-o urmează.

Lingușirea, necinstită, dar de mare folos la cel scăpătat.

Lingușirea și ciocoînicia cea mai urîtă meserie pe lume. Dăparte de ele.

Lingușitorii cei mai mari vrăjmași ai averii tale, că asta-ți te 'ncunjură până ești în stare bună, și mâine te lasă ca într'o pustie, după-ce de tot te scurg. Feresce-te să nu o pați.

- 6155** Lingușitorul, orî-ce te înveselesce, aceea nu mai ești grăiesce.

Lingușitorul, un dar numai are, că orî-ce grăiesce, spre plăcere grăiesce.

Lingușitorul, întâiu de la vin începe a 'ți lauda masa, fie cât de próstă.

Lingușitorul începe întâiu de la copii, cu cofeturi, a-'i mîngâia.

Lingușitorul cu orî-cine grăiesce, în cer el rădică și 'n slavă el privesce, până-ce jos el trîntesce. Vezi să nu o pați.

- 6160** Lingușitorul când vede un fulg în barba ta, țe'l ciugulesce dicînd: «o ți nu te-am vădut, și iată cum ai îmbetrănit».

Lingușitorul când te slăvesce, la a ta avere se gîndesce. Vezi să nu o pierzi.

Lingușitorul la orî-ce tîpsie, o ce bună mîncare! dice, până a'nu gusta din ea. După acesta să'l cunosc.

Lingușitorul mînăncă și bea, până când ai să-'i dai de mîncare, iar pișpăitorul surpă și îngropă până când ești dai ascultare. Ghici, care e mai bun din amîndoi?

Lingușitorul nu 'ți lasă nici țărîna în casă, pișpăitorul nu te lasă să judeci după dreptate, zavistnicul nu te iertă să petreci în pace, și fațarnicul ții dă brânci în cea mai mare prăpastie. Ghici, care e mai bun, c'o călugăriță a ȑis : «toți ca unul», iar un turc : «e bir boc».

**6165** Lingușitorul pentru el numai gîndesce, orî-cînd și orî-ce ții grăiesce.

Lingușitorul, picerele cînd ți-le linge, i-se pare mai dulci și dă cît mierea.

Lingușitorul pē sārăci nici cum ții cunósce.

Lingușitorul te slăvesce, pînă-ce te topesce.

Lingușitorul cea mai viciénă cursă.

**6170** Lingușitorul ce mai mult te laudă și te slăvesce, acela mai lesne te înșală.

Lingușitorul, cel mai mare prieten dă masă și dă hăi hui.

Lingușitorul dulce țe-se pare, pînă ce a linge are.

Lingușitorul dă vîermi atîta dēosebire are, că vîermi după-ce mori, iar lingușitorul dă viū te ródē. Veđi să nu o pați.

Lingușitorul, dragoste multă în adevăr țe-arată, dar și o pierđi d'o dată, cum nu veți mai da îndată.

**6175** Lingușitorul și pișpăitorul, calea cea mai dréptă, strîmbă țe-o arată.

Lingușitorul și cîociul, la al sēu folos și numai, gîndesce, că de-al tēu cu totul sē deslipesce.

Mai mult să te temi dē lingușitori, dē cît dē cei mai mari tâlhari, că tâlharul odată te dēspóie, iar lingușitorul pē tot ceasul și minutul.

Mai bine în ghiară dē corb, dē cît dē lingușitor, că unul după mórte, iar cela-l-alt dē viū te cîugulesce.

Mai bine în ghiare dē gaie, dē cît dē pișpăitor, că gaia ții scóte ochii, iar pișpăitorul și sufletul țe-l răpune.

**6180** Mult, mult să te feresci dē cele măglisítóre și înșelátóre cuvinte ale lingușitorilor, și-ale pișpăitorilor, că orî laudă cele rele, saū dēfaimă cele bune ; acésta este meseria lor.

Fugí dē lingușitor, că cu limba dulce te linge, iar cu unghiile réu te sfășie.

Fugí dē pișpăitor ca și dē înșelător, că amîndoi ții gîndesc réu la capul tēu.

Cel mai mare vrăjmaș al iepurclui sē 'nțelege, cînele ce-'i ȑic ogar, iar al bogatului, cela ce-'i ȑic lingușitor. Feresce-te d'un asemenea nume.

Cel-ce pē lîngă el mulți lingușitori adună, rămâne cu nici unul, după-ce ei, tot 'i-adună. Veđi să nu o pați.

**6185** Cel-ce sē înalță 'și pierde ai sēi prieteni, iar lingușitori miș și sute dobăndesce.

Cine creșemint a dat la lingușitorî și pișpăitorî, mult mult s'a căit, dar târdu a cunoscut. Vedî să nu o pați.

Cine pe lingușitorî mângâie, averea sa 'și-o sfășie. Vedî să nu o pați.

Iea aminte bine, ca nu cum-va urechile tale s'alunece îndată la gura pișpăitorului c'o ureche și numai de vei întinde, la gura lui, în veci te vei căi.

Veninul pișpăitorului când intră în ureche-ți, totă mintea țe-o turbază. Dăparte de el.

- 6190** Gura pișpăitorului pe nici unul lasă afară, că pe doi d'o-dată rănesce, pe cel-ce 'l ascultă, și pe cel-ce pîrîsce. Corbul și gaia, ochiul țe-l scote, iar pișpăitorul mintea. Ghici, care te vatămă mai rău?

Cu mult mai bun tâlharul de cât pișpăitorul; că tâlharul de față, iar pișpăitorul prin ascuns, unul te dăspoe, iar cel-l-alt vieța țe-o ridică.

Cu pișpiș poți dobândi, dar numai vatămare, la stăpânirea ta. Dăparte d'o asemenea dobândă.

Limba pișpăitorului cu mult mai rău taie, de cât cuțitul cel cu dooă ascuțituri. Dăparte de ea.

- 6195** Mai mult să 'ți fie frică de pișpăitorî, de cât de lei și paralei; că de fiare te poți feri, vedîndu-le de dăparte, iar pișpăitorul forte de-aprope, te sfășie pe nesimțite.

Mai mult de pișpăitor, de cât de ciupitor, să te feresci cât vei pute, că ciupitorul pîlea țe-o ciupesce, iar pișpăitorul sufletul țe-l topesce.

Pișpăitorii spre înșelăciune și numai privesc.

Pișpăitorii cei mai mari vrăjmași ai oblăduirii.

Pișpăitorul anevoie prieten.

- 6200** Pișpăitorul înșală pe cel-ce minte n'are, fără nici o greșală. Pișpăitorul venin, fiere și otravă în ureche ți bagă. Vedî să nu te otrăvesci.

Pișpăitorul c'o poveste, mintea țe-o schimbă fără veste.

Pișpăitorul cu pișpiș la urechi se hrănesce.

Pișpăitorul cu pișpiș surpă cetatea cea mai mare.

- 6205** Pișpăitorul cu pișpiș sufletul țe-l pângăresce, mintea țe-o turbază și cîntea țe-o dăpărtază.

Pișpăitorul cu pișpiș te-asurdază la ureche cu pîrî mincinoase.

Pișpăitorul cu pișpiș dulce pe ghiță te duce.

Pișpăitorul cu pișpiș de vrăjmași te umple. Dăparte de urechea ta, cât se póte la tóte.

Pișpăitorul când ți șoptesce, 'și-aruncă ochii p'împrejur, nu cum-va să-l vadă alții, că tremură de frică când alții el dau de față.



- 6210** Pișpăitorul ție șoptește, să-ți arate că te iubește, dar rău te chinuesc și 'n tartar te trântesc când isbutesc.  
 Pișpăitorul nici un adevăr ție spune, că minciuna el supune.  
 Pișpăitorul nu merge la ureche surdă, lingușitorul nu se lipesc de inimă aspră, săracul nu așteptă la ușa sgâr-citului și fățarnicul nu cunosc inimă curată.  
 Pișpăitorul pururea la ureche ție șoptește, ceea-ce el în capul lui, de sine-și plămăiește.  
 Pișpăitorul samănă neunire și vrajbă, și la vreme culege crușime și cumplire.
- 6215** Pișpăitorul fără greșală mintea țe-o deșală.  
 Pișpăitorul de pișpiș urechea țe-o îndopă.  
 Pișpăitorul de la cei mai de aproape începe a 'ți șopti, ca să-ți depărteze cu totul de la tine.  
 Pișpăitorul și când adevărul ție spune, la mânie te supune.  
 Pișpăitorul și fățarnicul, amîndoi de-o potrivă, de față te vînd, unul cu pișpiș și cel-l-alt cu pup pup, al cei mai dulci sărutări, ca Iuda pe Christos.
- 6220** Pișpăitorul și fățarnicul, pentru pace și 'ndurare, nici cum ție grăiesc, că nici cum le cunosc.  
 Pișpăitorul și fățarnicul, doi luți gemeni.  
 Pișpăitorul și fățarnicul, doi gădi de-o potrivă.  
 Pișpăitorul te zugrăvesc, zavistnicul te pîndesc și fățarnicul te sdrobesc.  
 Pișpăitorul te îndestulă și de cele ce în pat noaptea se urmăz.
- 6225** Pe nesimțite pișpăitorul în prăpăstii te aruncă, cu cele mai dulci vorbe.  
 Pe pișpăitor odată de 'l vei ascultă, în veci de el nu vei mai scăpa.  
 Rana pișpăitorului fără nici un leac.  
 Pe lingușitori cam departe de interesurile tale, că de tot te despoe și în urmă rid de tine.  
 Pe pișpiș să 'l ascuți, dar creșmînt nici cum să-ți dai.
- 6230** Pe cei cu pișpiș, departe să-ți isgonesc ca odihnă să dobândesc și adevărul mai lesne să 'l poți afla.  
 Cel-ce pișpăiesc, otravă din gură-i țîșnesc, și cel-ce 'l ascultă, în ureche-i o primesc.  
 Cel-ce de altul ție ție pișpăiesc, și de tine acela altuia șoptesc.  
 Cine pe pișpăitor crede sufletul și-l pierde. Vedă să nu o pați.  
 Din gura pișpăitorului nici un adevăr.
- 6235** Departe de casa ta omul pișpăitor și lingușitor, că unul cu lincă lincă te linge pîn' la ose, și cel-l-alt cu pișpiș ție pișcă inima totă.

Dăparte dă pișpăitor că ochiul sufletului țe-l întunecă, în  
cât nu mai poți cunoște adevărul din minciună.

Dăparte dă pișpăitor și lingușitor, c'amîndoi d'opotrivă  
te mușcă fără îndurare, când le dai unuia ascultare și  
celui-l-alt dă mîncare.

Cîcoi cu cîcoinică lor mai bine isbutesc, dar tot cî-  
coi sê numesc. Feresce-te d'un asemenea nume.

Cîcoii lingușirea firăscă o socotesc, d'aceea dă ea nici cum  
sê dăslipesc.

- 6240** Dăparte dă cîcoinică și dă umilință piste fire, cum și  
dă smerenie mincinosă, ca să nu ăți scaadă cîntea.  
Șopta, otrava pișpăitorului.

### Pentru Lingăi

Nici măcar o picătură lingăii lasă pē masă.

Firimiturile mesei la lingăi masă mare.

Cel mai bun otrep lingăul sê 'nțelege.

### Pentru Lipsă

- 6245** În lipsă ne întristăm pentru-că nimic avem, în avere ne  
măhnim dă ce mai mult nu dobîndim, așa dar ne-aduce  
nouă și una și alta d'o potrivă neplăcere.

Cînd ai dă prisos, adu-'ți aminte dă cel-ce sê află în lipsă.

Cînd copiii vor avé lipsă dă părinți, tinerii dă bētrîni,  
bētrîni dă minte, nevestele dă bărbați, bărbații dă stă-  
pâni bunî, stăpâni dă prăvilî bune, prăvilile dă legiui-  
tori, legiuitori dă cuget bun, dă la cine sê mai aștep-  
tăm și micî și marî fericire în viêtă! că una dă alta  
sê ține.

La o mare și dă obște lipsă, mai bine cu toți în lipsă dă  
cât singur fără lipsă.

La móră și la muîere pururea le lipsesce óre-ce dă la ele.

- 6250** Lipsa dă hrană în viêtă multe netrebniții ne învață. Ingrid-  
jasce-te dă acēta.

Lipsa și sārăcia îndată smeresce și mândria cea mai mare.

Lucru ce'ți lipsesce cu mult mai dorit dă cât ce 'l ai în  
mână.

Pē orî-cine ce-are lipsă nu'l lăsa în întristare, nici ěl trece  
cu vederea cînd te iértă puterea.

Să n'așteptî să te róge cel-ce în lipsă sê află, că ăți  
aduce măhnire, iar cînd dă voie dai, cu veselie dai.

- 6255** Să te pădăscî să nu cađi și 'n cea mai mică lipsă ca să  
nu te căciulescî la cel mai mic gunoîu.

Tótă lipsa omului din lene isvorasce saũ din neputință ;  
una ertată și vrednică dē milă, ceea-l-altă neertată și  
vrednică dē uriciune.

Cel-ce-a găsit de a gata nu cunósce ce bólă grea e lipsa,  
d'aceea averea lui mai lesne 'și-o cheltuiesce. Ingrijasce-te  
dē acésta.

Cel-ce în casă aduce óre-ce, fie cât dē mic, lipsă dē tot  
nu va avé. Acésta să urmeđi.

«*Fieș-care pentru sine*» nici cum tu să ȓici, ci mai bine  
să ȓici: «*fieș-care pentru altul, ȓar nu pentru sine numai  
să îngrijască*» și atunci nici unul va avé lipsă când în  
urmare vei pune-o.

- 6260** Cel-ce mânia 'și o întrebuințéază la orĩ-ce lipsă, nu va avé  
nici o lipsă, ca la orĩ-ce lipsă mânia cu munca isvorasce.  
D'acésta să te ȓii, ca nici-odată în lipsă să fiĩ.

### Pentru Logodnă

Logodna lungă nu cam bună, că vorbe multe adună. In-  
grijasce te dē acésta.

Logodna scurtă veselìa tinerilor. Dē ea să te ȓii.

Logodna te légă ca și cununiile. Nu te abate din datoria  
lor.

### Pentru Loc

În adunare să ai cea mai mare grijă, ca unde ȓi-se cade  
acolo să'ȓi alegĩ loc.

- 6265** Locul cel mai din jos pururea să'ȓi alegĩ la orĩ-ce adunare  
ca să n'auđi dē la altul: «*pořtim mai în jos*».

Fă loc celui mai bătrân și celui mai mare, la orĩ ce adu-  
nare, că să dobândescĩ cinste mai mare.

### Pentru Luare

Când vei să eĩ ceea-ce nu e al tēũ, dai cu capul dē rēũ.

Veđi să nu o paȓi.

Luare cu blagoslovenie fie cât dē mică casa ȓe-o umple.

Acésta să urmeđi.

Nu luă ce nu poȓi dă, că mult te vei căi.

- 6270** Să eĩ și să dai cu mijloc cuviincĩos.

## Pentru Lucrarea de pământ

Instrumenturi și mașine, mai bine pentru lucrarea pământului, de cât pentru podóbe să te silești să înmulțesci ca să poți ușurá pē muncitor de sudórea muncilor.

Ușuréză pē cel-ce lucrédă neconținut la pământ d'ale lui nevoințe ca să n'ái mai pē urmă mari nevoințe.

Intâiu lucréză la pământ și 'l udă după cuviință, apoi cere de la Domnul rod bun de la cel pământ.

Ca lucrarea pământului nimic alt mai de folos, la orí-ce norod. De ea să te ții.

**6275** Cu cât mai mult vei lucrà la pământ, cu atât mai mult rod de la el să aștepți.

Lucrarea pământului, isvorul bogăției. De ea să te ții.

Lucrarea pământului, îndestularea săracului. De ea să te ții.

Lucrarea pământului, vieța, hrana și îmbrăcăminte omului, cea mai cinstită de orí-ce meserie. De ea să te ții.

Lucrarea pământului și prăsila vitelor, dooē țite curgătoare ce îndestuléză totă lumea. D'amîndooē să te ții.

**6280** Lucrătorul de pământ, cu cât mai mulți copii are, cu atât mai folosit.

Lucrătorul de pământ, cel mai fericit pe lume, că nici o patimă cunósce din cele ce curînd sufletul ni'l topesc.

Pământul să'l lucređi ca să te îmbogățesci, drumurile să le dregi și să le îndreptezi, ca să te înlesnesci la orí-ce trebuință.

Cinstesce lucrarea pământului ca să nu piei de fóme.

## Pentru Lucrare, Lucrări și Lucruri

Orí-ce lucru vei să săvîrșesci la vremea lui să'l lucređi, dacă vei să isbutesci.

**6285** Orí-ce lucru cu gustul său.

Orí-ce lucru, când se pune la al său loc cuviincios, mai bine se păstrează și mai lesne el găsesci. Așa să urmeđi.

Orí-ce lucru la orí-cine d'o potrivă nu s'arată, că ceea-ce la tine de mirare mare, la altul de rîs se pare.

Orí-ce lucru la vremea lui.

Orí-ce lucru de folos fórt scump se socotesce, fie și de cel mai mic preț.

**6290** Unul la un lucru și altul la altul, ăi place să se deprimă și acela numai nimeresce ce de-un lucru mereu se ține.

Așa și tu să urmeđi ca să nimeresci mai bine.

Un lucru când ai început, cam pe jumătate 'l-ai și făcut, d'aceea nu'l lăsa din mână ta până la sfîrșit.

- Întrebuințarea cea rea a lucrurilor și fără vreme, aceea este rea iar nu lucrurile cu care ne întrebuințăm.
- Ca să scoți un lucru bun afară la lumină, trebuie întâiu să ai dăprindere la lucrare, apoi cele trebuincioase la acea lucrare și în sfârșit gustul cel mai bun; una dintr'acestea dă 'ți va lipsi, la nici una nu vei nimeri.
- Cu Domnul să începi dă orî-ce lucru te apuci, și cu Domnul să sfârșesci, orî-ce lucru săvârșesci.
- 6295** Când la un lucru numai te vei îndeletnici cu stăruire, atunci numai vei isbuti la dăsavîrșirea lui.
- La orî-ce lucru începerea cu anevoie, iar pē la sfârșit cu mare înlesnire. Nu te lenevi pē la început.
- La lucru muieresc bărbatul să nu se amestece, că mai mult încurcă, precum și la lucru bărbătesc muieră să nu se amestece, că mai rău strică, umblând și unul și altul ca racii d'andăratele.
- La lucruri mici nu te slui cu ómenī voīnici ca să-'i ai pē ei la cele ce cer a lor voīnicie.
- La lucruri próste, cu cei mai próști, la cele mai dă cinste, cu cei mai dă cinste, la cele mai grele, cu cei mai dăstoīnici pururea să te slujesci ca mai bine să isbutesci.
- 6300** La ce lucru te folosești l'acela mai mult să te silești.
- Lesne a judecă a altuīa lucrare, dar anevoie altul acea lucrare a o lucră.
- Lucruri însemnate fără siluire și fără năpăstuire, anevoie să săvîrșesc.
- Lucruri mari să săvîrșesci fără a-le făgădui.
- Lucruri mari lesne a face dar nu și bune.
- 6305** Lucru strēin mai cu poftă, dar nu te 'ncălđesce.
- Lucru strēin mai plăcut, dar nu ține multă vreme.
- Lucru ce-ai luat în mână nu'l lăsa din mână, până nu'l vei săvîrși.
- Lucru cel mai folositor obștiī, acela și mai cinstit. D'acela să te ții.
- Lucruri ce d'început spre bine să îndreptéză, spre bine să și sfârșesce.
- 6310** Lucru bun nu stă în grabnica sa săvîrșire, ci în cea dă-săvîrșit a lui bună întregime.
- Lucru bun cere nevoință multă și vreme mai lungă.
- Mai grea lucrarea cu mintea dă cât cu mâna.
- Nici un lucru póte fi așa dă temeīnic, în cât să nu póta primī nici o schimbare după vremī.
- Nici-un lucru pē lume, fie cât dă prost, să nu foloséscă nici cum la óre-ce.
- 6315** Nici-un lucru fără muncă are vre-un gust că, cu cât mai mult muncesci cu atât acel lucru mai mult ăl iūbesci.

Nici un lucru dēsăvîrșit sē pōte înțelege, ci unul numai  
dē cāt altul, mai bun sē socotesce.

Nu stā din lucrare, ca sǎ ai dē mȃncare.

Patru lucruri mai anevoie, taīna a o pǎđi, necinstea a o uīta,  
dē nimic a nu sē supērǎ și vremea a n'o pīerde. Tu la  
tōte sǎ te înlesnescī.

Patru lucruri ne așteptǎ dupǎ ce venim în lume, mórtea,  
judecata, raīul și iadul.

**6320** Patru lucruri dē viēțǎ, a mȃnca, a bē, a dormi și a munci;  
cele trei pré lesne, iar cel de-a patrulea, cu mare ne-  
voințǎ.

Piste starea ta și puterea ta lucruri marī sǎ nu poftescī,  
cǎ mai mult necaz țe-aduce.

Pǎnǎ a nu isprǎvi lucrul dē care te-ai apucat, nu pȃndi  
la altul cǎ nici un lucru sǎvīrșescī.

Pǎnǎ a nu începe lucru mai întȃiu sǎ te 'ngrijescī dē cele  
ce acel lucru cere dē trebuințǎ.

Pǎnǎ a nu sǎvīrși nu sē 'nțelege cǎ faci ceva, fie lucru  
cāt dē bun aceea ce vei sǎ faci. Silesce-te la sǎvīrșire.

**6325** Precum dē jocuri te ții necurmat așǎ și dē lucru sǎ te  
ții ne încetat.

Sufletul lucrului munca; dē ea sǎ te ții ca sǎ nu pīerđi lucru.

Trei lucruri înfricoșate, pīra mincinōsǎ, rǎzvala norodului  
și asuprēla nǎpǎstīōsǎ, iar cea de-a patra, zavistia pīs-  
mǎtǎrețǎ pē cȃte trele întrece. Feresce-te dē ele.

Trei lucruri mai scǎrbōse, sǎracul mȃndru, bogatul nemi-  
lostiv și bētrȃnul pré curvar, iar cel de-al patrulea  
mincinosul pē toți ei întrece. Feresce-te dē tōte.

Trei lucruri mai frumōse, judecata cǎrunțetelor, sfatul bē-  
trȃnilor și fala celor mǎreți, iar cea de-a patrulea, înțe-  
lepciunea pē tōte le întrece. Dē ea sǎ te ții.

**6330** Trei lucruri mai dē trēbǎ și-anevoie a-le pǎđi, înfrīnarea  
guriī, mēsurǎ la orī-ce urmare și dēpǎrtarea poftelor.  
La tōte cu dēstōinicie sǎ te arēți.

Trei lucruri mai dē cinste, unirea între frați, prieteșugul  
între vecinī și înțelegerea bunǎ între bǎrbat și muīere.  
Acēsta sǎ vīnezī.

Trei lucruri nesuferite, sluga cȃnd împērǎșesce, nebunul  
cȃnd poruncesce și muīerea cȃnd nu sē supune. Ingri-  
jasce-te dē acestea.

Trei lucruri pȃn' la mórte sǎ așteptī și sǎ nu vie, sǎ te  
culci în pat și sǎ nu poți dormi, sǎ slujescī și sǎ nu  
'ți plătēscǎ. Pȃzesce-te sǎ nu le pați.

Trei lucruri rele 'n lume și nici cum sē pot popri, apa, fo-  
cul și pornirea norodului, iar cea de-a patrulea, rēutatea  
muīeriī pē tōte ie întrece. Dē tōte sǎ te ferescī.

- 6335** Trei lucruri sînt în lume vrednice d'a sê dorî, minte bună dragoste dulce și somn ușor lângă soție. Ferice de tine când le vei dobîndi.
- Trei lucruri sînt în lume bune de dobîndit, uitare de cele trecute, răbdare la cele de față și plecăciune la cele din urmă. L'acestea să rîvnesci.
- Trei lucruri te sgornesc afară din casa ta, picătura, fumul și mușerea rea. Păzesc-te să nu le pați.
- Trei lucruri fără friu nici cum se pot domoli, calul, nebunul și mușerea rea. Ingrijesc-te de cîte trele.
- Feresce-te de lucruri mari, ca pururea să fii în odihnă.
- 6340** Ceea-ce e prin puțința ta, aceea numai să încerci a lucra. Cea mai mare nevoie a orî-ce lucru este a cunósce mai nainte dacă acel lucru prin puțință este. L'acésta să te silescî.
- Cele mai mari și de mirare lucruri sînt numai ale fantasiei urmări.
- Cel mai dulce lucru 'n lume, să dobîndesci ceea-ce poftesci.
- Cine piste altul vine să lucreze pierde munca sa.
- 6345** Cine s'apucă de lucru străin, pe lângă lucru pierde și vremea. Nu te depărtă de-al tău lucru.
- Dimineța când te scolî de nici un lucru să te-apuci, până-ce mai întâiu, mulțumita nu vei da Domnului celui din cer.
- Dooe lucruri de dorit și mai bune de dobîndit, un cuget curat și-o putere tare spre-a pune în lucrare acel cuget curat. L'acestea să rîvnesci.
- De multe lucruri când d'odată te apuci, nici unul bine săvîrșesci.
- De orî-ce lucru te-apuci să te gîndesci mai întâiu la cele din urmă întimplătore și-așa să veđi de trebue de acel lucru să te-apuci.
- 6350** De dimineța când te scolî de lucru să te apuci, ca să-ți îndestulezi casa de avere, precum și albina își umple căsuța de miere și furnica de nuiele și paianjinul de pânză.
- Drumul cel mai scurt la orî-ce lucru să gonesci, ca de multe primejdii să te feresci.

### Pentru Lume.

O intrare în lume și o eșire din ea la toți de obște și fără nici o dēosebire.

Orî cîte pe lume, în cer și pe pămînt și în adîncul mării,

când le vei cercetă, mintea ți se 'ntunecă și cuvîntul  
 ăți amortește.

Orî-ce e în lume se preface și se schimbă și cu schim-  
 barea lor lumea se întinde.

**6355** Unul plînge și altul ride, că lumea să înțelege comedie  
 și tragedie.

Vai dă cei-ce stînjînesc înmulțirea lumii cu felurimi dă  
 chipuri împotriva poruncii Domnului! ce cuvînt vor da  
 la cel Pré Inalt când ăi va judeca? Fugi d'o asemenea  
 urmare ca să nu cađi în osîndă.

Ca să strălucești în lume, trebuie să te lupți cu lumea.  
 Când vei să eși în lume, întău limba damelor s'o înveți,  
 ca să scii cum să grăiesci.

Câte pē lume vin tôte ca o umbră trec.

**6360** Lasă-te dē lume pân' a nu te va lăsa ea, dacă vei să fii  
 mai înțelept dē cât ea.

Lumea întrégă băjănărie, că unul într'o parte și-altul în-  
 tr'alta se împarte pentru o parte.

Lumea veche dē tot, dar cu tótă a ei vechime trebuie să  
 ne jucăm cu ea, tocma ca cu un copil.

Lumea vreme trecătoare, c'astă-dī unul, mîne altul, toți se  
 duc dē unde-aū venit, unul după altul. ·

Lumea minciună întrégă, că în ea nu te poți întemeia.

**6365** Lumea nemuritoare în veci rămâne și va fi, că cele ce nouē  
 ni-sē pare că pier, ele nu pier, ci se prefac într'alt fel.

Lumea nu se schimbă, ci ceea-ce a fost aceea este și va  
 fi, dar ale vremii întimplări arată că se schimbă.

Lumea pentru cei bunī cel mai mare iad, iar pentru cei  
 răi un raiu înfricoșat.

Lumea se învîrtesce, ochiul nu se satură dē ceea-ce vede,  
 urechea nu se 'ndestuléză dē câte minunī aude și gura  
 nu póte spune, câte ochiul vede și câte urechea aude.

Lumea se vede cu totul ciudată, unul ride, altul plînge,  
 unul cântă, altul jócă, unul se nasce și altul móre;  
 tôte d'odată și d'o potrivă se urméză.

**6370** Lumea se cârmuiesce, nu după cuviință, ci după a omului  
 voință.

Lumea se ține, ajutând unul pē altul, cu ceea-ce fieș-care  
 póte ajută, că într'alt chip toți ar peri.

Lumea se ține cu glumele dē cu nópte, c'acelea d'ar lipsi  
 nici eū nici tu pē lume am fi.

Lumea tótă, biserica Domnului.

Lumea fiind trecătoare mai bine să nu te fi născut. Treci-o  
 și tu ca o trecătoare.

**6375** Lumea fire d'o potrivă la cei-ce s'au dus, la cei dē acum  
 și la cei ce vor să vie.



Lumea dă grab' ne lasă, iar când ea zăbovesce noi pe ea o lăsăm.

Mântuirea lumii când mulți înțelepți se vor găsi în lume.

Nimic al nimenuia, nici tu însuși al tău, toate străine pe lume că astăzi le avem și mâine le lăsăm și nimic din ele cu noi mai luăm.

Nici când te bucuri, nici când te întristezi, lumea să nu te scie, că la bucurie mulți te vor supăra și la întristare mulți se vor bucura.

**6380** Norocul și cugetul totă lumea cârmuiesce.

Nu te plânge când ale lumii pe tine te lasă, ci când tu pe ele le lași.

Precum pe ghiță te ții unul dă altul, ca să nu aluneci, așa și în lume să ne ținem unul dă altul, ca să nu ne poticnim.

Tote în lume din țărână și 'n țărână se prefac, d'aceea dă ele în veci nu te poți bucura.

Tote vin, toate se duc, toate trec într'un minut, ăș'a unul pentru lume.

**6385** Tote cele din lume, trecătoare dă le vei lua, dă nimic și nici cum tu te vei supăra și sănătate vei ave.

Totă lumea întrégă, o familie se înțelege, dintr'un om înmulțită, d'aceea străin și pământén d'opotrivă se 'nțeleg și trebuie să se iubească ca nisce frați d'o familie.

Firea se silește spre înmulțirea lumii și tu ridică vieță dă om! o ce neomenire, o ce nelegiuire, o ce spurcată fire!

Fără plăcere muieréscă, lumea ar peri. Nu te depărtă dă ea.

Cele din urmă după cele trecute, îndată se istovesc și altele după ele se ivesc, d'aceea lumea în veci nu se mai istovesc.

**6390** Cele din lume toate, nici cum sunt plăcute la tot omul d'o potrivă, nici toate urâte, d'aceea ni-se pare unele bune și-altele rele.

Cel-ce se depărtéază dă lume, cel mai spurcat și nelegiuit, după lege se 'nțelege, că Domnul în lume, pentru lume l'a făcut.

Din câte pier pe lume, altele se nasc din ele, d'aceea nimic pe lume pier, dă cât o schimbare la toate se pare. D'inceputul lumii până 'n zilele tale, dă vei socoti toate cele trecute, cele dă față ca un nimic le vei vedé.

Dă nu s'ar prefăce și nu s'ar schimbă una într'alta, lumea n'ar sta.

### Pentru Lumină.

- 6395** Umblați până e lumină, ca să nu vă poticniți în întunecul cel mare.  
 Lumina e credința celui înțelept.  
 Lumina credinței, lumina minții.  
 Lumina la vieță cea mai bună dulcătă.  
 Lumina lumii însuși Dumneșeirea.
- 6400** Lumina lumînării și pe cel mai urit îl arată de frumos.  
 Lumina strică vederea ochilor.  
 Lumina dulce dar ce curînd se duce!  
 Mare prăpastie între lumină și 'ntre întunec.

### Pentru Lumînare.

Nici pânză, nici mușere să nu cumperi la lumînare, că și una și alta la față te înșală.

### Pentru Lupte.

- 6405** Cu vrăjmașul tău, când te lupți, față la față să te lupți.  
 Când te lupți cu ore-cine, păzeste-te bine de pîedeca ce 'ți pune.  
 La lupte să deprinzi pe norodul tău, ca unul pe altul să întrcă cu dostoînicia lor.  
 Lupta la toți în răsboi, genuchile le moie și la pămînt le 'ncovoe.  
 Luptă mare, cinste mare.
- 6410** Mulți alergă la lupte, dar cel-ce întrece acela numai culege.  
 Cel-ce se luptă cu norocul din potrivă, acela se înțelege cel mai voinic la lupte.  
 Cel-ce se luptă după ce se umple de țărînă, atunci dobândește.

### Pentru Lux.

- Istecîunea și iscusința meșterilor ne-a născut luxul cel mai mare și luxul ne-a despuiat.  
 Orî-ce lux aduce și orî-ce spre molecîune te duce departe de țara ta.
- 6415** Unde luxul lipsește, acolo averea sporesce.  
 Cu luxul odată dacă te dedai, anevoie te mai desberî de el, că modele curg ca fulgi de ninsore.

Când luxul va lipsi, atunci vistieria se va îmbogăți.  
Când luxul se înmulțește, plugarul sărăcesce, că n'are cu ce ținea cheltuiala celor mari.

Luxul țăi scurge și mеду din oșe.

- 6420** Luxul în adevăr împodobesce pe om, dar și îndată el lasă în pielea golă. Vedî să nu o pați.

Luxul cand se 'ntinde, altă tămăduire n'are de cât să fugi de el, cum fugi de ciumă.

Luxul lucru de prisos.

Luxul molecîunea omului ce-'i topesce sănătatea. Dăparte de ea

Luxul când de tot te sleiește, la dēsnađeđuire te duce. Vedî ce rău dobîndesci.

- 6425** Luxul muma lacomieî, muma reutăților, muma molecîuneî, muma sărăcieî. Fugi de mumă, ca să scapi de puii ei.

Luxul risipesce ori-ce avere 'ți sporesce.

Luxul rău topesce pe cel ce 'l doresce.

Luxul se mărește alergînd de olac, când unul de cât altul va să se arate mai împodobit.

Luxul sărăcia omului, iar simplitatea bogăția lui. Alege care 'ți place.

- 6430** Luxul se ține cu munca altuîa, iar nu cu a celui ce întrebuințază luxul.

Luxul te înghite c'o plăcere dulce. Vedî să nu o pați.

Luxul te lasă numai în cămașă. Vedî să nu o pați.

Luxul te lasă fără pâine pe masă. Vedî să nu o pați.

Luxul te face pe supușii tăi de tot să-'i dēspoi.

- 6435** Luxul, dajdia cea mai grea ce însuși noi o aruncăm asupra-ne.

Luxul după gusturi merge și gustul după năravurile cele mai rele. Fugi de una ca să scapi de cele-lalte.

Luxul și molecîunea dēpărtéză-le de la tine, simplitatea și virtutea lipesc-le de tine, ca să trăiesci mai bine.

Luxul și pe bogat și pe sărac d'o potrivă ei dēspoie.

Firesce, toate le avem, dar luxul și pofta ne face să fim pururea în lipsă rîvnind la mai multe. Stăpînesce-ți aceste dooë patimi și nu vei mai cere nimic.

- 6440** Cel-ce se întrebuințază numai cu ceea-ce ei este de trebuință nu cunósce nici un lux.

Cine pe lux sus el pune, averea sa jos ș'o pune.

Cine s'a învățat cu luxul după mode, mai bine va să móră de fôme de cât să umble cu haine făr' de fir.

Dă-am dēpărtă luxul de la noi cu puțin ne-am mulțumi, că cel mai puțin ne-ar ajunge.

Dă lux să te feresci dacă vei să nu sărăcesci.

- 6445** Dă te-î socoti numai la cele ce 'ți trebuie, n'ai întrebuința nici un lux.

### Pentru Lăută și Lăutari

*Vezi Doctor.*

- Lăuta orî-ce grije dăparte o sgornesce.  
 Lăuta întristarea îndată o risipesce.  
 Lăuta te 'nveselesce dar dêsă te sleiesce.  
 Lăuta deșteptă orî-ce minte adormită.  
**6450** Lăuta la masă, întregă viêtă.  
 Lăutar și măgar d'o potrivă te deșteptă.

### Pentru Lăcomie și Lacomî la avere și mîncare și Saț, i Nesaț, Nesățioși

- A omului lăcomie cine-o pôte satura? că cel-ce mai mult are, acela cere mai mult a avé.  
 Ochiul lacomului nu sê satură pînă nu te vede dē tôte cu totul lipsit.  
 Unde veđi lăcomie, acolo cei rēi și cei asupritori chinuiesc și necinstesc pē cei buni și înțelepți.  
**6455** Unde multă lăcomie, acolo făr' dē mēsură dăjdiile ne 'n-cunjură.  
 Cu înfrinare la mîncare și bēuturi, lacomia sē biruesce și sînatatea sē întemeiază.  
 Cât dē mică dobîndă veî avé, cu ea să te mulțumesci, iar nu să te lăcomesci, că și pē aceea o prapădesci.  
 Cumplita lăcomie, dumnezeescă urgie. Ferescă-te Dumnezeu dē ea!  
 Lacom să nu te arēți nici cum și nici o dată, ca să nu te 'necî cu 'mbucătură în gură.  
**6460** Lacomia cu mult mai mult dē cāt fōmetea omóră la ómenî  
 Lacomia mare să țe-o stăpînesci, ca să nu te 'mbolnăvesci și trupesce și sufletesce.  
 Lacomia la mîncare, pîntecele ți-l umflă tare, bôlă ęî aduce mare.  
 Lacomia, mândria și molecîunea, noróde prăpădesc.  
 Lacomul pîrde și cel puțin ce are cînd mai mult să lăcomesce. Veđi să nu o pați.  
**6465** Lacomul piste fire și la cēsul morții tot la dobîndă gîndesce, oftînd și suspinînd.  
 Lacomul făr' dē rușine, pentru o 'mbucătură dē pîne, te vinde ca p'un cîne.

Lacomul dă lăcomie, sufletul și'l topesce fără a simți. Veđi să nu o pați.

Lăcomia cu cât mai mare, cu-atât necazuri mai mari țe-aduce.

Lăcomia cu nesațul te îndopă până crăpă. Veđi să nu o pați.

**6470** Lăcomia când se pornesce, vieța ni o istovesc.

Lăcomia la avere, saț n'are nici cum vere.

Lăcomia ne înșală și mintea ne-o dășală.

Lăcomia ne silesce ăia noptea s'alergăm și pe cele mai mari ape să ne cufundăm.

Lăcomia ne silesce dăjdi mară să aruncăm și piste puțină cu sila să le-adunăm.

**6475** Lăcomia pierde omenia.

Lăcomia pe cei lacomi, în mari necazuri 'i-a cufundat.

Lăcomia pofta pântecului, greșala cea d'întău la care Adam a 'ndrăsnit și noi ne am topit.

Lăcomia te asemănă cu lupul ce nemestecat înghite.

Lăcomia te face să trăiesci numai ca să mănâncă ca dobitocele.

**6480** Lăcomia cea mai mare, la călugări s'a 'ndopat.

Lăcomia celor mari, necazuri ne-aduce mari.

Lăcomia celor mari, norode fericite la cea mai próstă stare îndată le trimite.

Lăcomia dă avere, dă slavă și dă cinste ne desparte dă părinți, dă frați și dă prieteni. Dăparte dă ea, ca să fii în casa ta.

Lăcomie mare, pedépsă mare.

**6485** Marea lăcomie, dăparte dă dreptate.

Nu te lacomi că rău ăți va fi.

Firea lăcomiei, ca nici odată să se sature.

Fugă dă lăcomie, că lăcomia mintea țe o întunecă, sângele-țe și'l strică, lumina țe-o dăpărtéză, vieța țe-o scurtéză.

Cele mai mari greșeli și răutăți, din lăcomia dă avere și dă slavă se nasc pe lume. Dăparte dă ea ca să nu te osîndesci nici în ispită să cađi.

**6490** Banul, sufletul celui lacom.

Din lăcomie se nascură jafurile, siluirile, asupririle, năpăstuirile și cea mai scârnavă și nelegăuită poftă dă robire.

Dintr'acestea se ivi dăosebirea stărilor cea nepotrivită, din nepotrivirea lor se vedură unii bogați, și alții săraci. Dăparte dă lăcomie ca să pieră toate cele-l-alte.

Din marea lăcomie gâlcévă și bătlie.

Dă nu te-ar împunge ghimpele lăcomiei de-a dobândi pururea mai mult, pururea ai fi cinstit.

Dăprinde-te a stăpâni lăcomia, somnul, desfrînarea și mânia ca să scapi dă mari necazuri.

**6495** Unde nesațul cu lăcomia împreună legiuiesc și singure ele poruncesc, acolo veți pe ulițe strigând: «Cine dă mai mult?» că slujbele cu toba acolo se vînd.

Vai de cel ce nu se satură în viață și cere și după moarte, nesațul stăpînindu-l!

Multe sînt în lume, de care omul nici cum se poate satura, cum averea, cinstea, slava, știința și băutura. Că cel bogat pururea la mai mult rîvnesce, cel-ce e în cinste mai mare cinste cere, cel în slavă va să suie în slava celui pre înalt și cel învățat va mai mult să învețe, iar cel-ce bé, va mai mult să bé; d'aceea acestea nici-cum saț pot avé.

Nesațul lacom ne vatemă ori-ce interes, d'aceea de multe ori pierdem cel mai bun folos ce avem în mână.

Nesațul la cei mai mulți viața le-a ridicat, iar înfrînarea viața le-a adăugat. Alege care-ți place.

**6500** Nesațul te supune la cele mai mari greșeli. Dăparte de el ca să nu cadă în ispită.

Nesațul bóla lăcomiei.

Nesățiosul nu se mâhnesce când nu se poate satura, cât se mâhnesce când nu găsește ce să mai iea.

Nesățiosul firesce la furțișag gîndesce.

Spre pedepsa cea mai mare, celui-ce mai mult cere, Domnul lui i-a dăruit nesațul de avere.

**6505** Cea mai grea bolă și mai primejdioasă nesațul la om, că nici un leac are.

Cel nesățios nici-cum ȃice: ajunge.

Din cele mai grele, nesațul la om.

Omul fără saț totă lumea să dobîndescă, tot cere să-i mai dăruiescă.

Sațul aduce gréță.

**6510** Sațul sfânt, nesațul cumplit.

Cei ce saț nici-cum aũ, la nedreptăți, asupririi și jafuri gîndul lor ȃl aũ.

Din saț să nasc ocările, că cel flămînd pururea cere.

### Pentru Lăcuință.

Cu ce om vei lăcui cu acela vei sãmui.

Lăcuință curată și spre răsărit, sănătatea ȃe-a 'ntărit.

### Pentru Lăcrămi.

**6515** Lăcrămile ușurază a sufletului întristare.

- Lăcrămile ușurează ori-ce necaz să 'nfățișează.  
 Lăcrămile la 'ntristare mângăiere mare.  
 Lăcrămile muierile din sîn le scot cu pumnul.  
 Lăcrămile mult alină ori-ce durere dă inimă.  
**6520** Lăcrămile ne înșală și când sînt nevinovate.  
 Lăcrămile pentru muieri, iar nu pentru voinici bărbați.  
 Lăcrămile potolesc, iar dorul aprinde focul dă amor.  
 Lăcrămile să le popresci, iar nu să le pornesci.  
 Lăcrămile dă muiere te pătrunde la fcați.  
**6525** Lăcrămile și acul, arma muierilor ce întrece ori-ce armă.  
 Piste măsură să nu-te 'nduri dă muierea ce lăcrămiază,  
 că lacrăma dă muiere ametje și otravă.  
 Cine clădesce cu lăcrămile altuia clădirea pē el cade.

### Pentru Mare.

*Veđi Mărr.*

### Pentru Mari.

*Veđi Cei mari.*

### Pentru Marturi i Mărturiil.

- Cu gura ta să mărturisești ceea-ce cu inima ta cređi.  
 Marturi mincinoși dă n'ar fi pē lume, adevērul dă toți s'ar vedē în lume.  
**6530** Marturul mincinos dreptatea o aruncă jos.  
 Martur nici cum să te-arēți, iar dă te vei arētă, mincinos să nu te-arēți, ci adevērul curat precum tu ēl sciī, întocma să 'l arēți, că cu a ta mărturie tai puterea judecāții.  
 Martur nici cum să te faci dacă vei la suflet pururea să fii curat.  
 Martur să nu te faci că pē unul din amîndoi vrăjmaș o să 'l faci.  
 Mărturia mincinosă în grópă te lasă.  
**6535** Mărturia strîmbă pē mulți în temniță bagă.  
 Mărturia tótă dă-ar fi adevērată, adevērul în adevēr s'ar cunósce îndată.  
 Mărturia dă multe ori și la o parte și la alta se crede, însă adevērul nici la una nici la alta se vede.  
 Mărturia dréptă te scapă din pēcate.  
 Mărturia strîmbă nici-cum să grăesci, că asupra-'ți cade.  
**6540** Cine va al său suflet să și-'l îngreueze, atunci numai să se facă cam de nevoie martur.

Cine n'are trébă să se facă martur, ca tótă ȋiua să alerge  
din judecată în judecată.

### Pentru Marfă

Marfa să ȣe-o păstrezi pururea curată, ca mușterii să do-  
bândesci pururea mai mulți.

Marfa ce să caută prețul el și'l măresce.

Marfa s'o vinđi la vremea ei, că piste vreme și prețul și  
marfa o prierđi.

**6545** Cine mult cercetéză marfa o cumpără mai scump.

### Pentru Masă

Ómenī dē cinste și înțelepți pururea să ai la masă.

Óse la masă să nu rođi nici să le lingi ca căinii.

Ósele dē la masă să nu le arunci prin casă.

Imbucătura din gură să n'o scoți la masă, că scârbă și  
grétă aduci îndată celor dē la masă.

**6550** Vai dē cel-ce așteptă la masă străină!

Cu cântece și bēuturi masa sē 'nveselesce.

Când la masă te poftesce, caută să te aședī lângă cel-ce  
te iubesce.

Când te puī la masă să nu strigi cu gura mare: «să mân-  
căm, să ne 'ndopăm că te arată lup leșinat.

Când toți cei-l-alți dē la masă încetéză d'a mânca atunci  
și tu la masă nu mai rămânea.

**6555** Când ședī la masă să mănânci, nu 'ți deschide gâtulejul  
ca tóte să le inghiți.

La masa celui galant nepoftit să alergi, iar la a celui sgâr-  
cit nici când te chiémă să mergi.

La masă în bucate nici cum să sufi cu gura că tóte dē  
scuipat să umple cu un suflat.

La masă cu veselie, la pat cu îndrăsnélă și la biserică  
cu umilință.

La masă cu graul pē nimeni să nu mahnesci, că masa  
cere veselie și ticnire la mănecare.

**6560** La masă când închini, să nu dai din mână, nici paharele  
să le arunci pân' päreți ca cei beți.

La masă când veī să ședī și dē la masă când te scolī,  
pururea mânilă să ȣi-le spelī.

La masă când mănânci, nu te plecă pē bucate ca când  
să le mănânci tóte, nici pē cel dē lângă tine să'l îmbol-  
desci p'în cóste sau să'l tragi dē veștinte, ca un om  
fără dē minte.



- La masă când te aședî, lacom să nu te arêți, ca când nici cum ai avé îndestulare și saț.
- La masă când te aședî să nu êți întinđi mâna în bucate mai înainte dē cel mai mare.
- 6565** La masă când te 'nveselescî cu dulcêța să grăiescî, că vorba aspră sgârîe la gât.
- La masă când te puî îmbucătură mare să nu bagî în gură, că te arêți dē lup.
- La masă nici odată să nu lauđi bucate străine, că necinstescî masa, nici să încercî băuturile care mai bune sînt, că te arêți dē bețiv.
- La masă nu se sfădesc, numai se înveselesc. Așa și tu să urmezî.
- La masă să nu te 'ntrecî cu băuturi adese, că numai îndată cađi după masă.
- 6570** La masă să nu te întrecî pentru mai sus ședere, ci pururea să'ți alegî ședere mai jos ca să nu auđi: *«poftim mai jos»*.
- La masă pē orî-cine, când el aședî cu tine, în veselii să'l desmierđi întocma ca pē tine.
- La masă când închinî, să 'ncepî a închină dē la cel mai mare ca cinste lui să-'l faci mare.
- La masă să te înveselescî cu cantece frumoșe, la pat să te slujescî cu fete drăgostóse.
- La masă străină nici cum să aștepți, ci mai bine din munca ta să te 'nveselescî, ca să nu te necinstescî.
- 6575** La masă străină să nu poruncescî, ci pē ce êți dă să te mulțumescî.
- La mese cu băuturi cât vei puté mai puțin să beî și să grăiescî, ca să nu te scolî cum va vătēmat.
- La străină masă când te-aședî la masă, să aruncî după tine năravul ce ai în tine.
- Mai bine masă próstă cu mare veselie dē cât masă 'mpodobită și cu sudalme și îputări.
- Sfadă la masă nu se cuvine, ci veselie cu mult mai bine.
- 6580** Dē la masă să te scolî pururea cam flămând, ca stomacul sănătos pururea să țe-'l păzescî.
- Cel nepoftit la masă locul lui după masă.
- Cel-ce la masă străină așteptă, pururea flămând.
- Dulcêța mesei se pîrde când sfadă la masă se vede.

## Pentru Mască

Veđi *Măscă*.

### Pentru Mașine

Mașinele cele mai trebuincioase unelte, la orî-ce meserie, că cu una numai lucrezi cât nu poți lucra c'o mulțime de ômenî. Asemene mașini să întrebuițezi ca să te îmbogățesci.

### Pentru Merinde

- 6585 La drum când te călătorești, fără merinde să nu pleci.  
Păstrează-ți merinde cu mult mai din vreme pentru din potrivă vreme.

### Pentru Merit

- Ca să ȃci că ai și tu un merit trebuie să plăci la toți.  
Cât plătesce meritul anevoie a'l ghici dar c'o mulțumire, fie cât de mică, îndată ȃl ghicesci.  
Meritul altuia anevoie ȃl vedem, iar al nostru, și de nu'l avem, mai presus ȃl numim că la el numai gîndim.
- 6590 Meritul omului, după a sa destoinicie și după a sa slujbă, se cuvine să-ȃ vie.  
Meritul nu se cam cinstesce când interesul stăpînesce.  
Meritul tȃu destoinicia ta.  
Meritul fără noroc te-aruncă în foc.  
Meritul de toți se vede dar nu se pré cinstesce.
- 6595 Merit, merit cu glas mare să strigi și să grăiesci când în punga ta ceva găsești.  
Numai nebunii n'au nici un merit nicăiri.

### Pentru Mergere

Cînd mergi adese ori la ôre-cine se 'nȃlege că'l cinstesci mai presus de cât tine. Feresce-te ca nu cum-va să te calce în picîore.  
Mai bine să te întorci de cât rău să mergi.

### Pentru Meserii

Veȃi *Meșteșug*.

## Pentru Meșteri, Meșteșugari și Meserii i Meșteșugiri

- Orî-ce meșteșug, în zadar se înțelege, când dobândă nu 'ți alege.
- 6600** Orî-ce meșteșug, folositor obștei, acela mai cinstit, d'acela să te ții.
- Unde firea ne biruesce meșteșugul ne înlesnesce.
- Ca meșter să te faci de orî-ce, trebuie să bagî de sémă la cel-ce te învață; și să-'i dai ascultare la ceea-ce 'ți grăiesce.
- La orî-ce meserie ți să nu trecă fără a lucră ore-ce, ca să nu'ți uiți meseria ta și în lipsă să cadî.
- La meșteșug să te dădai și să'l înveți cât mai bine că cele-l-alte tóte cum vin așa se duc, iar meșteșugul nu-mai rămâne la tine.
- 6605** Mai bine c'o unéltă de meșteșug în mână de cât cu mâ-nile la pîept să te închinî la altul.
- Mai bine c'un meșteșug de cât mâna să țe-o întinđi când la unul când la altul.
- Mai bine c'un meșteșug de cât cu pandahuza să deschidî ușa.
- Meșteșugul orî-unde s'o duce ăși găsesce pâinea sa, că mâna sa plugul lui este și pâinea nu-'i lipsesce.
- Meșter pe meșter cu meșteșug înșală.
- 6610** Meșter pe meșter rău pizmuiesce.
- Meșteșugul c'o mână bună, multă avere adună.
- Meșteșugul la om, liman de norocire.
- Meșteșugul la nici o poruncă, ci numai la sciință se supune.
- Meșteșugul noroc țe-aduce, iar norocul nici un meșteșug te 'nvață
- 6615** Meșteșugul și norocul unul pe-altul îndestuléză.
- Meșteșugurî cât de multe, în țara ta să dobândesci, dacă vei s'o 'mbogățesci și să o împodobesci.
- Meșteșugurî viclene nici cum să întrebuintezi, c'asupra ta îndată le veđi.
- Pé lângă tóte cele-l-alte sciințe, învață și-un meșteșug că, la o întimplare de nevoie, meșteșugul te hrănesce.
- Trebuinta ne face să găsim orî-ce meșteșug spre înlesnire.
- 6620** Cele mai bune meșteșugurî, acelea ce ne dau cele de trebuintă.
- Din orî-ce meșteșug, cu mână muncitóre multă pâine dobândesci de vieță hrănitóre.
- Din tóte meseriile, ceea-ce ne scóte pâinea din pămînt, aceea mai bună, că ne hrănesce când fómea ne topesce.

Dă acel meșteșug să te apuci, ce te socotesci că te folosești mai bine și pe tine și pe obște.

### Pentru Mijlocitori și Mijlôce.

Orî-ce e bun pentru toți, aceea se înțelege mijlocul cel mai bun.

**6625** Mai bine mijlocitor, dă cât vrăjmaș să te arăți c'atunci poți afla și puterea și gândul vrăjmașului tău.

Mijlôcele cu cari acoperim cusururile noastre, acelea se înțeleg cele mai dă cînte.

Mijlôcele cele mai înlesnitoare, acelea și mai folosite.

Mijlocitor să intri spre împăciuire iar nu spre învrăjbire.

Mijlocitor să te-arăți la faceri dă bine.

**6630** Nicî locul, nicî numele, nicî haîna dă pe tine, ci mijlocul năravurilor să te silești să 'ți 'l schimbi dacă vei să te cîntesci.

Dă poți găsi mijlôce mai bune dă cât cele vechi, slujasce-te cu acelea, iar dă nu alege cele mai bune din cele mai vechi.

### Pentru Milostenie, Milostivi, Milostivire și Milă și Nemilostivi, Nemilostivire.

Anevoîe pășim către milă și 'ndurare, iar către năpăstuirî alergăm călare.

O ce folos obștesc, când cei milostivi avere dobîndesc! Unde milă și 'ndurare acolo și dragostea dă ele se ține.

**6635** Întârî să dăspăgubesci pe cel-ce-ai jăfuit, apoi pe altul să miluesci, că din potrivă urmînd, nu miluesci tu, ci cel pe care ai jăfuit.

Cuî e milă dă cei răi, năpăstuiesce pe cei bunî.

Cu cât mai mult se ascunde cel milostiv dă lume, cu atît mai lesne se cunósce dă cei săraci în lume.

Cu mila către cel sărac, cînte aduci lui Dumneđeu, iar cu ocara către el, ocăresci pe cel-ce 'la zidit pe el.

Cu mila și cu 'ndurarea te-asemeni cu Dumneđeu.

**6640** Cu milostenia dobîndesci suflet curat, blînd și cînstit. Dă ea să nu te dăpărtezi.

Cu mult mai mult se folosesce cel-ce miluesce dă cât cel-ce mila primesce; că cel ce se miluesce, numai ceea-ce i-să dăruiesce aceea dobîndesce, iar cel-ce miluesce, îndoît și îndecit dă la Domnul dobîndesce.

Cu mâna plină și voiosă să miluesc pe cel sărac, c'asemenea și tu să dobândești, când vei fi ca el sărac

Cu mâna deschisă, iar nu cu ea închisă la milostenie când gândesci.

Cu ceea-ce pe sărac miluesc, jertfă mie ămă dăruiesc, ȳice Domnul Dumneȳeu.

- 6645** Când ȳi cere ore cine și poȳi astăȳi să-ȳi dai să nu-ȳi ȳici: *«dute și vino mâine»*, că nu scii mâine de vei pute să-ȳi dai.

Când vei să miluesc să nu ascult pe nimeni altul, de cât numai pe însuși îndurarea ta.

Când miluesc cu ochii închiși să miluesc, ca să nu veȳi pe cine miluesc.

Când miluesc pe ore-cine să nu scie stânga ta ce face drepta ta, și de la toȳi vei dobândi slava cea mai dreptă.

Când miluesc să nu ȳici că ostenesci.

- 6650** Când miluesc să nu miluesc cu trîmbițe și cu surle, că cei-ce se miluiesc, aceia ȳi vor cânta cu trîmbițe și surle multumită de la Domnul.

Când miluesc să nu cercetezi cui se cuvine să dai, ci de-a rîndu pe toȳi să-ȳi împărtășesci, că mai bine nimeresc pe cel vrednic de milă între cei nevrednici.

Când miluesc să nu 'ȳi paie rău de ceea-ce dăruiesc, ci mai mult să te mulțumesci, că te-ai învrednicit pe ore-cine să miluesc.

Când pe nimeni, nici cum tu ai miluit, n'asteptă nici tu milă de la altul.

Când toȳi milostivi vor fi nici un bogat va mai fi dar nici un sărac. Lucru cel mai sfânt.

- 6655** Câte puțin, câte puțin adăogând la milă, dobândești de cînte, întrȳgă o chilă

Mai bine milostenie, argintul tȳeu să-ȳi dai, de cât să-ȳi 'l-îngropi, ascuns în pămînt, ca altul să 'l găsȳcă.

Mai bine să adaogi de cât să mai scaȳi la mila ce vei să faci. Mare greșală și neiertată a milui ore cine pe cel bogat și sgărcit.

Mila cînta n'are, d'aceea greșală nici cum se socotesce.

- 6660** Mila se dă la cel-ce nu pȳte munci, că cel-ce pȳte, singur pâinea 'și-o scȳte.

Mila firesce pe om împlăndesce.

Mila și îndurarea asupra-ȳi să le primesci, iar cumplicarea și mânia altora să le dăruiesci.

Mila și îndurarea podȳbă la un Domn.

Mila și îndurarea, răbdarea și blăndeȳele să nu lipsȳcă nici cum de lăngă tine; iar asprimea, cruȳimea și cumplicarea de parte de tine.

- 6665** Mila și îndurarea cel mai mare dar al firii. La asemenea dar să râvnesci.  
 Mila și îndurarea, dreptatea și adevărul te sărută în gură, când cu cuget bun tu le întâmpini pe ele.  
 Mila și dreptatea, slugile slavei tale.  
 Milostenia să o păstrezi nu în sînul tău ci într'al săracilor.  
 Milostenia și îndurarea ușa raifului, iar cumplirea și crușimea ușa iadului. Alege care-ți place.
- 6670** Milostenie să faci cu cel-ce tu ai năpăstuit, că, până ce înapoi nu-ți vei da ceea-ce ți-ai luat, dă Domnul nu vei fi iertat.  
 Milostivirea către săraci, doctor dă săraci.  
 Milostiv se înțelege, nu cel ce areea și-o risipesce, ci cel-ce pururea miluesce după puterea sa.  
 Milă să ți fie cu deosebire dă acel sărac ce nu poate însuși să se hrănescă singur.  
 Milă să ți fie dă cel-ce pătimesce, că patimile dă obște, pe toți ei lovesce.
- 6675** Milă să ți fie dă acel sărac, ce pe la ușile celor bogați zăbovesce și innopteză, dar și dă acel bogat ce nici o noapte dorme, socotind și numărînd bogățiile lumii.  
 Milă să ți fie dă cel-ce se nstrăinează dintr'alui țără și se depărtează.  
 Milă și îndurare pururea să arăți și către cel mai dă de parte.  
 Măcar cu cele dă prisos să miluesci pe cei pe jos, că pe Domnul îndatorezi când pe sărac îndestulezi.  
 Nici o milă săracii nădăjduiesc, când cei cumpliți și cei sgârciți în lume stăpânesc.
- 6680** Nu lăsa pe cel sărac să se întorcă cu mână goală, că Domnul nu cere mult cu gura săracului, ci cât este cu puțință.  
 Nu numai când ai dă prisos, ci și când te afli în cea mai mare lipsă pe cât poți să miluesci, dacă vei sufletul să nu l' osândesci.  
 Nu te lenevi pe altul a milui, ca nu cum-va să găsești asemenea lenevire, și tu, dă la altul, când tu te vei afla în lipsă.  
 Pururea să te silești ca mai mult să miluesci, dă cât ție-ți să-ți opresci, când ești prisosesc.  
 Puțin ai, puțin să dai, că Domnul piste puțință nu cere dă la tine.
- 6685** Precum te miluesce altul miluesce și tu pe altul.  
 Pre cel ce miluesce Domnul el iubesc.  
 Să ți fie milă dă cel-ce suferă piste a lui putere.  
 Scump la milostenie nici cum să te-arăți, că cu cât mai

- mult vei dă, cu-atât mai mult și tu dă la Domnul vei așteptă.
- 6690** Fii milostiv fără îndoială și nici o-dată vei avea greșală.  
Fă milă și în zadar că vei avea mare dar.  
Cel-ce miluesce în veci se pomenesce.  
Cel-ce miluesce jertfă Domnului aduce și pe Domnul îndatoréză.  
Cel-ce dă săraci nici o milă are acela nici dă Domnul nici o ție are. Departe d'un asemenea om.  
Dă milă ce vei face, fie cu ori-cinc, nici odată să te căiești că mila cântă n'are.
- 6695** Departe curtezani tui dă tine când vei să miluiesci, că foarte mult greșesci avându-ți lângă tine.  
Și pe cel rău când miluesci, nu pe om miluesci, ci omenirea o cinstesci.  
Blagosloviți cei milostivi că pe mulți întinpină.  
Nemilostivirea, ne'ndurarea și cumplirea cu cruțime către oricine, la dăsnădăjduire aduce pe oricine.  
Nemilostivului nici cum ție pare rău dă al altuia rău.
- 6700** Nemilostivul iertare nu cunoște.  
Nemilostivul, fără milostivire, pedepsește pe oricine.

### Pentru Miniștri.

- Ministrii, gura Domnului, d'aceia să n'o pângărescă cu fapte dă necinste.
- Miniștrii măcelari, nici cum să aibă lângă tine, că totă turma ție o înjunghie.
- Nu te încrede, așa îndată la cel mai dă aproape ministru fie și ruda ta, ci cercetéză-l adese-ori ca și pe un străin.

### Pentru Minuni.

- 6705** Câte minuni și nădrăvăni fac muierile pe lume, când dau peste omeni orbi, neghibi și nărođi! întrec și minunile diavolesci.
- Orice minune până 'n trei zile d'abia ține, mai mult nu se găsește dă ea.
- Cele mai multe minuni nu 'și au credămintul lor când sunt plăsmuite.
- Cele mai dă minune întru nimic se socotesc când trebuință dă ele nici cum avem.
- Dă minune se dăce, ceea-ce se pare a fi piste puterea firii.

## Pentru Minte.

- 6710** Aurul și argintul prin foc se lămuréză, iar mintea omului prin fumul vinului se uîméză.  
 Iscusița minții atunci se cunósce, când noi ne luptăm cu orî-ce întîmplare.  
 Isteciunea minții stă întru a te feri mai 'nainte, dē cele ce în urmă pot a ți-sē întîmplă.  
 Omul cu mintea tóte le supune și subt ale lui picere le pune.  
 Omul cu minte, și la bine și la rău statornică își are mintea.
- 6715** Omul cu minte socotesce mai 'nainte la orî-ce începe, cum o să și sîrșescă.  
 Omul mintea când și-o pîerde, om nu se mai înțelege.  
 Unul cu mintea, și altul cu arma dē-o potrivă isbutesc, unul în rēsboiū și altul la sfat, după rēsboiū.  
 Unde e un car dē minte rógă-te să dobîndesci și o picătură dē noroc.  
 Invěțătură bună póte dobîndi omul, dar minte cam anevoie.
- 6720** In minte sē întipăresc și bune și rele, precum la tipar orî-ce tipăresci, d'aceea dē nu vei să dobîndesci cele rele nu le pune înaintea minții tale.  
 In norocire mēsura la tóte fórte mult ăți folosesce, iar la nenorociri numai mintea cea mai tare.  
 In cea mai mare slavă nici cum să te sui cu mintea mai presus, ca să nu cađi ca Satana.  
 Înțelepciunea e lumină, și mintea unt-de-lemnul luminii; dacă unt-de-lemnul se va isprăvi lumina îndată va peri.  
 Vederea ne înșală, auđul și mai mult, mirosul supērător, gustul se schimbă, pipăirea órbă, numai simțirea minții cea mai desăvîrșită.
- 6725** Ca să poți cunósce pē cel fără dē minte, trebuie ca tu să ai mai multă minte.  
 Ca bastonul la un orb, să 'ți aibi tu călăuză mintea ta cea bună.  
 Chefa minții tale, nu o da în mîna verii căruia.  
 Cu arme și cu ostași, la rēsboiū te arēți voinic, iar la porunci fără minte te arēți om dē nimic.  
 Cu cât cel cu mare minte se 'nvață dē la cel fără dē minte, cu atāt cel fără dē minte nimic va să învețe dē la cel cu minte.
- 6730** Cu minte sē 'nțelege cel-ce nu ascultă la nici o greșelă, și cu mult mai mult însuși sine, bine să 'l sfătuiéscă.  
 Cu minte să te porți, cu minte să bei la masă, cu minte să joci în casă, dacă vei să te cinstesci.



Cu mult cu mintea la orî-ce, măi lesne dă cît cu zorul.  
Cu răutatea prunc să te-arăți, iar cu mintea bărbat întreg.  
Căderea minții, atît de rea încât cînd te trîntesce nu te  
măi poți scula.

- 6735** Când sbîrciturile s'arată pē obraz, atunci mintea d'abîa ne vine la cap cam târziu dē tot.

Când mintea împărțită, ochiul orb se înțelege.

Când mintea nu poate grai, semn de netrebnicie.

Când mintea nu ți-e bună ce ți mai este viața bună?

Când mintea din fire rea și cumplită orîce greșală netă-  
măduită.

- 6740** Când mintea țe-să turbură multe greșeli te 'ncunjură.

Când poți suferi pe cei fără de minte mare minte se vede  
că ai.

Când trupul fără prihană, inima mai sănătoasă.

Când cei tineri cu cei bătrâni și cei bătrâni cu cei tineri  
se vor asemăna la minte, atunci anevoiile vom îmbătrâni  
la minte.

La orî-ce urmare mintea călăuză s'o puî înainte.

- 6745 La masă în mijloc, la răsboi înapoi, la fugă înainte, cine e cuminte.

La minte înainte cu mult mai bine dă cât în urmă să te  
pleci.

La trup frumusețe, la suflet curățenie, la inimă blândețe  
și la minte mărire.

La cei proști dă minte averea nu le dă minte.

La cele bune și drepte Doamnel mintea să nă-o deștepte,  
iar la cele fără de lege Doamnel mintea să nă-o lege.  
Acăsta să cei la închinăciunea ta.

- 6750** Lipsa minții la om cea mai grea pedepsă și cea mai înare  
sărăcie.

Lipsa minții la om bătă fără leac.

Lumina minții se 'nțelege cunoscința adevărului.

Maî bine inima dă cât mintea să te dóră.

Maî bine o para d  ştr ng d  c t fără minte d  leac.

- 6755** Mai bine o picătură de minte de cât nădejde în noroc și  
minte de loc.

Maî bine un cés şî numaî cu un deştept la minte dă cât  
miî şî sute cu un uşor dă minte.

Maî bine în cap minte dă cât în gură dinte.

Maî bine la vreme o picătură de minte de cât în urmă  
un sac de mîntc.

Maî bine minte cu plată dă cât ştréngul fără plată.

- 6760** Mai bine minte inai mică și cu temere de Dumnedeu, de  
cât minte mai mare și de Dumnedeu depărtare

Maî bine sărac d'avere dē cāt dē minte, vere.

Mintea ȳar nu norocul ȳe-aduce înȳelepȳune.

Mintea omenescă cu mult maî tare dē cāt orȳ-ce putere dobitocescă.

**6765** Mintea omului în cap sălăljuiesce, d'aceea la cap ȳl lovesce cānd ea sē smintescē.

Mintea omului închipuiesce lucruri neînfiinȳate, și pē cele înfiinȳate încă nu le cunōsce tōte.

Mintea omului mult pătrunde, dar puȳin coprinde și ceea-ce coprinde nu le pōte ține.

Mintea omului norocul lui.

Mintea omului nemărginită, d'aceea sē și schimbă pē ceasuri și ininuturi în felurimi dē patini, după ale vremii întim-plări. Ferice dē cine sē schimbă fără nici o patimă!

**6770** Mintea omului din fire la 'nșelăȳuni fiind supusă, și dē patimi mult coprinsă, nici cum pōte cunōsce adevērul din minciună până-ce nu va dēpărtă orȳ-ce patimă dē la ea.

Mintea ușoră la orȳ-ce cānd nici o sciinȳă are.

Mintea în amortire rămâne cānd n'o dēșteȳi cu orȳ-ce mișcare; d'aceea n'o lāsă să zacă în trāndăvie.

Mintea întemeiată s'o păstreȳi pē dreptate.

Mintea întrece orȳ-ce putere.

**6775** Mintea vede, mintea aude dar la tōte cu îndoială.

Mintea vicienă curind sē 'nșală.

Mintea cōptă la tinereȳe nasce la bētrâneȳe cele maî mari isprăvi.

Mintea copilărescă pururea sē socotesce că, la orȳ-ce sē gāndesce la tōte nimeresce.

Mintea cu învăȳătură ne aduce cinste bună.

**6780** Mintea călăuză la orȳ-ce întâmplare, dacă vei să fi pururea călare.

Mintea cānd este întrégă, dēparte cele rele dē tine sē légă.

Mintea cānd sē 'ntunecă omul nu maî judecă.

Mintea cānd sē 'mbolnăvesce tot trupul pătimesce și sufle-tul maî mult.

Mintea ne vine cānd nu maî e vreme dē ôre-ce. Ferice dē cine a nimerit-o la vremea ei.

**6785** Mintea noastră cānd slăbesce în greșeli ne trāntesce.

Mintea numai la mânia sē cunōsce niaî bine, că cine inai bine scie să o înfrîneze acela și numai cu minte sē 'n-ȳelege.

Mintea pē om 'l-a dēșteptat și tot lucru 'l-a 'nvēȳat.

Mintea pē om stăpânesce precuin ea voiesce.

Mintea prósta îndată sē înșală, că nu cunōsce la cinste.

**6790** Mintea supusă fiind la înșelăȳuni, judecata ei plină dē greșeli.

- Mintea să nu țe-o întinzi numai pân' la nas ci cu mult  
mai departe, ca să aibi de ea parte.
- Mintea sănătoasă pururea se păzește când nici o patimă  
nu ne mai stăpânesce.
- Mintea se desprinde când interesul ne coprinde.
- Mintea slujii pururea slabă, proastă și nevoiașă se chinuiesce
- 6795** Mintea când se preface greșeli mari face.  
Mintea, cârmaciul bun când este sănătoasă.  
Mintea la om, mare frîu.  
Mintea la om, cel mai bun de la Domnul dar.  
Mintea la fată mare, cîntea cea mai mare.
- 6800** Mintea la cele bune, cîntești va aduce bună, iar la cele  
răle, necîntești și ocară.  
Mintea la cei mari, cumpătarea la Domn, dreptatea la ju-  
decători, îndrăsnela la cei vitezi, iar înțelepciunea la toți  
de obște privesce.  
Mintea la cel înțelept, o simțire în loc de toate, că cu ea  
vede. cu ea aude, cu ea se depărtează de cele cu miros  
greu, cu ea și grăiesce și cu ea pipăie pe toți de o  
potrivă.  
Mintea la bătrânețe târziu se ivesce, când puterea ne lipsesce.  
Mintea mare când vei avea-o tot-de-una vei fi mare.
- 6805** Mintea muierescă ce curînd ne 'nșală!  
Mintea mult coprinde dar fără deprindere de nimic se prinde.  
Mintea ne arată cum mai bine să ochim, dar patimile ne  
face să nu nimerim.  
Mintea ta, ca un Dumneșu, să te ferescă de orice rău.  
Mintea ta, ca raza soarelui să intre prin cel mai mare în-  
tunec, și acolo mai mult să lumineze.
- 6810** Mintea ta ca busola să caute tot la Domnul.  
Mintea ta, lumina ta; d'aceea de ea mai mult să îngrijesci  
ca să nu se 'ntunece.  
Mintea ta să țe-o deprinzi cu ceea-ce poate coprinde, și a  
înțelege că din potrivă mai mult o întuneci.  
Mintea fără noroc cam zadarnică se înțelege, dar mult te  
mîngăie.  
Mintea celor înțelepți prelesne se întorce când vre-o gre-  
șală face și 'ndreptare ei-'și face.
- 6815** Mintea celor tineri, firesce mai iute, dar mai slab se arată,  
d'aceea și mai lesne alunecă la orice.  
Mintea celui mai bătrîn vede înainte și 'napoi.  
Mintea bărbătescă la bărbați privesce, și va de bărbatul  
ce n'o dobîndesce.  
Mintea din urmă cu mult mai bună.  
Mintea și înfrînarea gurii amîndooe daruri mari. Ferice  
de cel-ce păstrează pe amîndooe neclintite.

- 6820 Mîntea și înțelepciunea, sănătatea sufletului.  
 Mîntea și înțelepciunea nu se supun la noroc.  
 Mîntea și cugetul bun pe om împodobesce.  
 Mîntea și rușinea, ce curînd se pierde, când omul pe sine  
 nici cum se vede.  
 Mîntea și pe cel sărac el face să'ți fie drag
- 6825 Mîntea și sănătatea cea mai mare avuție.  
 Mîntea, și cea mai tare, nici cîm poți suferi cînd sufletul  
 pre mult pătîmesce de ore-ce.  
 Mîntea, și cea mai tîpănă, de dragoste se dărapană.  
 Mîntea ușoră ori-ce patimă o domolă.  
 Mîntea viclenă nici cum să aveți ca nu cum-va, ca vulpea,  
 în cursă să cădeți și cîda să v'o pierdeți.
- 6830 Mîntea, mîntea unde-ai fost mai 'nainte? Țis-au ore cine la  
 bătrînețe iar ea 'i-a răspuns: «dacă nici acum nu m'ai  
 primit dar de veneam mai 'nainte negreșit că m'ai fi  
 bătut».  
 Mîntea pătrîndătoare și de tîte născătoare ce cu anevoie și  
 rar se vede 'n lume.  
 Mîntea fără cusur mai la nimeni vei găsi.  
 Mîntea sufletului și orbirea minții ne aduce cele mai  
 grele greșeli. Dîparte de ele.  
 Mulți din cei norociți, la mîntea sînt mult smintiți.
- 6835 Nici-o avere împodobesce pe om ca mîntea cea înțeleptă.  
 Nici să te înalți cu mîntea, nici de tot pe jos să te-areți,  
 ci o mîsură să păzesci, mijlocul nici cum să'l părăsesci.  
 Nici bogăția, nici slava mîntea spre bine Țe-o schimbă, ci  
 numai buna socotință.  
 Nu Ța obraz să te uîți ci la a obrazului mîntea.  
 Nu după suma anilor, ci după suma sciințelor, se drămu-  
 iesce mîntea.
- 6840 Pentru obraz să păstrezi fața cea mai bună, iar pentru fe-  
 ricire mîntea cea mai bună.  
 Pentru muieră, cît de frumîsă, mîntea nici cum să Țe o pierdî.  
 Pururea să te păzesci ca mîntea să nu Țe-o pierdî, cînd  
 te fîlescî cu vorbe mari.  
 Putere poți dobîndi dar mîntea cam anevoie.  
 Păzesc-te de mîntea muierescă, că rău pe tine va să te  
 stăpînescă.
- 6845 Pe cel fără de mîntea, ca un bolnav să'l socotescî și de el  
 să îngrijescî.  
 Pe cel fără de mîntea mîndria el topesce.  
 Precum cu anghera stai la vînturi împotriva, așa și cu mîntea  
 ta, la turburarea ta să stai.  
 Precum trupul Țe'l dîprinzi la ori-ce mișcare, așa și mîntea  
 să Țe-o dedai cu ori-ce dîșteptare.

Precum cei schiopî pururea se poticnesce, ciontâng-ciontâng mergînd, aşă şi cei şchiopî de minte pururea greşesc, smintind-smintind păşind.

- 6850** Prost la minte se arată cel-ce târziu se deşteptă.  
Rogă-te Domnului să nu 'ţi iea mintea ta până nu vei răposa.  
Ruşine să'ţi fie ţie când mintea ta nu te va învăţa.  
Să nu te răpesci cu mintea ta mai presus de firea ta, că ca Satana vei aluneca.  
Sănătatea minţii te depărtază de ori-ce greşelă. D'acésta să îngrijesci.
- 6855** Să dai ce stăpînesci, numai minte să dobîndesci.  
Slăbiciunea minţii, cusur nevindecă.  
Tóte bune şi sfinte, minte numai să te silescî cât de mică să dobîndesci.  
Tótă bogăţia ta şi tótă puterea ta nu te face om cu minte, fără numai buna socotinţă.  
Treî lucruri mai cu sémă curînd depărtază mintea de la tine, zadarnica trufie, iubirea de argint şi desfătarea pof-telor. De ele să te feresci dacă vei mintea întrégă să te o păzesci.
- 6860** Făr' de veste a săraci sau a se 'mbogăţi, smintélă cu voie dulce la minte ne aduce.  
Cea mai mare minte atunci să te-o întrebuintezi când cu un nebun ai să cuvîntezi.  
Cei uşori de minte pururea cumpliti, iar cei cumpliti pu-terea drept lege te-o socotesc.  
Cei uşori de minte când vor să se asemenea cu cei mai mari ai lor, atunci li se vede uşurinţa minţii lor.  
Cei cu minte aşă de mulţi, în cât cu anevoie d'abea găsesci de poftă.
- 6865** Cei cu minte, ca pietrele cele scumpe, cu cât mai rare cu atît mai scumpe.  
Cei slabî de minte, când se socotesc mai mult greşesc.  
Cei fără de minte anevoie înţeleg graiurile celor cu minte.  
Celor fără de minte falanga le dă minte.  
Celui fără de minte cu jugul să-'i pui minte.
- 6870** Cel cu minte vede mai 'nainte ori-ce rău va să-'i vie.  
Cel cu minte 'ntunecată în urmă se deşteptă, când vremea nu 'l mai iértă.  
Cel cu minte, cu cuvîntul s'aduce la îndreptare la ori-ce greşală.  
Cel cu minte se învaţă din câte altul greşesce.  
Cel cu minte, de muncă nici cumi se depărtază, că simte folosul ce din muncă urmază.
- 6875** Cel mai deştept la minte adeseori se prinde în piedeca ce-'i întinde.

Cel sănătos la trup se împotrivesce la orî-ce frig și căldură și suferă orî-ce muncă, cel sănătos la minte să împotrivesce la orî-ce întristare și la orî-ce veselie și suferă orî-ce patimă sufletescă. Așa și tu să te-arăți.

Cel turbat la minte, pe însuși sine nu poate suferi.

Cel turbat la minte, la judecată fără minte.

Cel fără minte, pierde o sută pentru-că n'a știut să pîrîdă la vreme numai una.

**6880** Cel fără nici un cusur, dar și fără nici un dar, ușor și nesărat se vede la minte.

Cel fără de minte la un nerod norod, destoînice are cuvinte.

Cel fără de minte nici cum vede 'n urmă.

Cel fără de minte, rușine și necinste lui-și eși cunósce, a învăța ceva de la cel cu minte.

Cel fără de minte după grai și după mâini, cum și după picere, lesne se poate cunósce, că toate le schimonosesce.

**6885** Cel ce cu unul se gâlcevesce, pe altul ocărasce și cu altul se bate, curînd eși găsesce cine să-'l învețe minte.

Cel-ce până la căruntețe nu mai învață minte, anevoie d'aci înainte să mai prîndă minte.

Cel-ce se miră de orî-ce bagatelă, semn de minte próstă.

Cel-ce după o greșală ȑice că se mai înșală, și tot face urmare, acela minte ușóră are.

Cel-ce de mic copil dascăl nu găsesce, minte nu mai dobândesce.

**6890** Cel de minte prost, la cel iscusit pururea slujasce.

Cine a pîrîdut a lui minte, ca să poți găsi tu minte?

Cine a putut pune minte la cel mai nebun și pe cel rău 'l-a făcut bun, acela mai presus de orî-ce om se socotesce.

Cine cu mintea sa mai presus de cât sine se urcă, cade pe negîndite. Vedî să nu o pați.

Cine mintea nu 'și-o păzesce curînd se rătăcesce.

**6895** Ciună la om se 'nțelege scăderea minții sale.

Bucuria și 'ntristarea făr' de veste la orî-cine când se înfățișează orî mintea, orî vieța îndată 'i-o scurtéză.

Dă-ai avé atâta minte, măcar cât un dinte, nu te-ai căi de nici o urmare.

Dacă firea ar fi dat minte celui mai tare, ai vedé pe leu călare pe omul ce minte are.

Darul minții să țe'l păzesci ca lumina ochiului tău.

**6900** Dieta bună la orî-ce mișcare pădesce, pădesce mintea tare. De ea să te ții.

Din câte vedem și auđim, mintea îndată ni-se schimbă, fiind ticălósă; d'aceea n'avem nici o statornicie.

Din rătăcirea minții, cele mai rele isvoresc. Dăparte de ea. Dintr'o sută de bărbați, pe cei mai mulți ei poți găsi de minte adăpați, iar dintr'o mie de muieri, nici una măcar stropită.

După-ce scurți în zile toți pe lume ne-am născut, trebuia mai din vreme mintea întrégă să fi avut.

**6905** Dă vei dăpărta din mintea ta ceea-ce o supără, atunci vei cunósce fericirea ta, darul minții tale.

Dă cât tóte mai mult dă minte să îngrijesci, că mintea cât dă mică întrece tóte pe lume.

Dă multe ori și puțința nu ne lasă să urmăăm după a noastră minte.

Dă și cămașa după tine, numai minte să bagă în tine.

Și acela în adevăr cu mult mai cu minte, ce și, dă nu mai 'nainte, dar după greșală, eși cunósce a sa greșală.

**6910** Și dă la cel nebun poți învăța minte, când vei pune înainte ale lui greșeli, spre învățare dă minte.

### Pentru Minciuni și Mincinoși.

*Veđi Adevăr*

Acéstă cinste, minciunii este dată, a nu se crede nici cum și nici odată.

O minciună întórce casa cu curul în sus.

Omul cu minciuna eși pierde dreptatea.

Vremea arată minciuna dă față.

**6915** Odată numai dă vei minți te dăprinđi cu minciuna, și 'n veci nu vei scăpa dă ea. Veđi cât trebuie dă ea să te feresci!

Ca să scapi dă minciuni lipsește-te dă adevăr, curățindu-ți mai înainte cugetul tău dă ori-ce spurcăciune.

Gura mincinosului în primejdii te bagă.

Gura mincinosului pute ca un leș.

Gura mincinosului te dă dă rîpă.

**6920** Gura mincinosului dă dăparte te îmbată.

Cu minciuna, mai dă multe ori, mai mult pe tine însuși vatemă dă cât pe cel-lalt Veđi să nu o pați.

Când adevărul dă față stă, minciuna după spate se dă.

Când începă la vre-o minciună puțin haz găsești, iar pe la sfîrșit urit nume dobândesci.

Când minciunile se înmulțesc, tóte adevărate se socotesc.

**6925** Limba celui mut, cu mult, cu mult mai bună dă cât a celui mincinos.

Mai lesne a spune o minciună nouă dă cât a îndreptă minciuna ce ai spus.

Maî lesne minciuna dă cât adevărul te înduplecă la orî-ce.  
Maî bine c'o minciună să scapi p'e om dă nevoie, dă cât  
cu un adevăr să'l bagî în nevoie.

Maî bine minciună spre împăciuire dă cât adevărul spre  
învrăjbire.

- 6930** Maî bine mut să te arăţî dă cât minciunî să grăiescî.  
Maî bine sărac şi adevărat dă cât bogat şi cu minciunî  
îndopat.

Minciuna iute, adevărul zăbavnic.

Minciuna urîţă la cel ce-o ascultă.

Minciuna eşî strică cîntea, adevărul o întemeiează.

- 6935** Minciuna în adevăr aşă dă frumos se schimbă încât piste  
putinţă omul a o cunósce.

Minciuna în felurimî dă chipurî se schimbă, ca măsile la  
clup, iar adevărul un chip numai are, ce se cunósce nu-  
mai cu buna socotinţă a minţiî.

Minciuna îndată mintea ni-o întunecă, iar adevărul când se  
ivesce mintea ne-o deşteptă.

Minciuna vreme multă nu stă ca o mută.

Minciuna jos pune p'e cel-ce o spune.

- 6940** Minciuna cu mult maî lesne dă cât adevărul dă ómenî se  
crede, că minciuna mângâie, iar adevărul sgârie.

Minciuna când o spui, cu cât eşî pare maî dulce cu atât  
necinste maî mare eşî aduce.

Minciuna când se vedesce, atunci sfîrşitul ei, urît se ivesce.

Minciuna la înşelăciune privesce iar adevărul la dreptate.

Minciuna la cel bătrân cam puţin loc prinde, că lesne o  
cunósce din câte a păţit.

- 6945** Minciuna multă vreme nu pré ţine, că îndată te dă dă  
gol.

Minciuna muma înşelăciunii.

Minciuna merge înaintea înşelăciunii; dă una dă te vei  
feri, scapi şi dă ceea l-altă

Minciuna nu zăbovesce a se vedî dă faţă, când adevărul o  
dă dă faţă.

Minciuna potrivită prinde loc dă adevăr, d'aceea şi 'ndată  
te înşală.

- 6950** Minciuna place la cei ce o face până ce adevărul dă faţă  
o desface.

Minciuna pré lesne să crede când adevărul dă faţă nici  
cum nu se maî vede.

Minciuna să o ascultî, dar credemînt nici cum să-'i dai.

Minciuna spre a te folosi, înşelăciune şi furţişag se înţelege,  
iar spre a vătămă p'e altul întrégă cruşime.

Minciuna te dă dă mal, dar adevărul te feresce. Alege care  
'ţi place.



- 6955** Minciuna fără şiretlic nici cum póte isbuti.  
 Minciuna, hrana pişpăitorului.  
 Minciuna ce din sîn o scótem, însuşi noi o credem, şi ca  
 pe cei-l-alţi să-î înşelăm, ne facem şi noi că ne înşelăm.  
 Minciuna din faptă se cunósce îndată, iar din grai cam  
 mult zăbovesce.  
 Minciuna din fire 'şi-a dobândit urícíune, iar adevărul cinste  
 şi laudă îndestulă.
- 6960** Minciuna dulce dar necinste ne-aduce.  
 Minciuna dă sineşi greşită se socotesce şi fórté slabă la  
 cel-ce n'o crede.  
 Minciunile când prisosesc adevărul ni'l nebunesc.  
 Minciunile numai la poezie sînt slobode, şi cu cât mai marí  
 cu atît mai mare loc prind.  
 Minciunile sparg cetăţi.
- 6965** Mulţi se fac că urăsc cea mai mică minciună, ca să adevé-  
 reze minciuna ce ei grăiesc.  
 Mincinosul, în adevăr, un dar numai are, ca şi când va spune  
 întreg adevărul, nimeni să nu'l créđă.  
 Mincinosul în adevăr cam isteţ s'arată, d'aceea şi înşală  
 numai îndată.  
 Mincinosul, cu tótă a lui isteciune, în códa tuturilor rămâne.  
 Mincinosul cu şiretul verí primarí şi fraţi dă cruce.
- 6970** Mincinosul la jurămînt scăparea lui, dar şi jurămîntul min-  
 cinos.  
 Mincinosul pururé vré să înşale, dar mai dă multe orí  
 însuşi el se înşală.  
 Mincinosul se 'nţelege afară din firea omenéscă.  
 Mincinosul, din minciună, trei daruri dobândeşte : ruşine în-  
 destulă, necinstea cea mai mare şi necredémînt la tóte.  
 Nici în cea mai mică glumă minciuní nici cum să grăiescî,  
 că, şi când adevărul veí spune, nimeni te va crede.
- 6975** Nici un folos din minciună dă cât, când o spuî, nimeni să  
 te créđă.  
 Nici la cel spurcat curăţenie găsescî, nici la cel mincinos  
 din minciună vre-un folos.  
 Nu ertă buzei tale nici măcar o vorbă când e minciună,  
 că te dădăi cu ea şi nu mai scapi dă ea.  
 Năravul celui mincinos, a înşelă cu a lui ocară.  
 Pururea minciuna merge înainte şi apucă locul adevărului,  
 şi adevărul în urmă negăsind locul său, rău se chinuiesce  
 până-ce găseşte scăpare la óre-cine.
- 6980** Să te ruşinezi când auđi minciuna necum să o şi urmezí.  
 Cea mai urită ocară minciuna se 'nţelege. Veđi să nu o paţi.  
 Ce e minciuna, şi că nu trebuie să spuî minciuní, dă la cel-ce  
 din minciună s'a înşelat şi a pătimit poţi mai bine să aflí.

Cei mincinoși, rușinea nici cum o cunosc.

Cel-ce ascultă la o minciună când frumos 'i-o spune, numai îndată la căință se pune.

**6985** Cel mai mare mincinos, cel-ce pe sineși laudă și pentru sine grăiesce.

Cel-ce minte, va să înșale, iar cel-ce ascultă minciuna, lui eși greșasce.

Cel-ce minte, cu înșelăciune năpăstuiesce.

Din gura mincinosului nici adevărul se crede.

Dăparte de minciuni, că 'ți aduce uriciuni, iar de adevăr cât de aprópe, că cu Domnul te asemeni.

**6990** Și o minciună numai, de vei începe a spune, necinstea cea mai mare pe capu'ți se pune.

Și minciuna este vorbă, dar vorbă de necinste.

Și minciuna une-orî prinde loc de vorbă bună când spre folos privesce la cel-ce ascultă și 'ntru nimic vatămă pe cel-ce o spune.

### Pentru Misanropie

Misanropia patimă diaboléscă, ce te-arată ca cea mai gro-zavă fiară împotriva omenirii, că urăsci însuși chipul Dom-nului. Dăparte de ea din totă virtutea ta.

Filantropia patimă ceréscă iar misanropia patimă drăcéscă.

### Pentru Mirare

**6995** Zădărnicia ne face să ne mirăm și de cele-ce nu sunt de mirare.

Când omul în sine are multă lumină, pré puțin se miră, asemenea și când n'are nici de cum lumină. Mirarea dar nouă ne-arată, câtă în duhul nostru avem noi lumină.

Mai mare mirare aduc cele de față de cât cele trecute, iar cele din urmă nici o mirare, că nu le vedem.

Mirarea cum viné așa se și duce, și nici o urmă ne mai lasă ca o umbră trecétóre.

Mirarea cea mai mare, isbânda la răsboi, că d'o potrivă amîndoi se măresc și se fălesc de 'njungherea ce-aū făcut.

**7000** Nu e de mirare să îndatorezi tu, pe un nemulțamitor, cât e de mirare să te îndatorezi tu, la un necinstit om.

Să nu te miri de orî-ce, ci adevărul să'l cercetezi, ca să veți în adevăr de este de mirare.

Tóte zadarnice fiind, tóte trecétóre, de nimic să te miri. Cea mai mare mirare din ne-sciință.

- Ceea-ce astă-dî de mirare sê pare, mâine sê pune cu totul la uitate.
- 7005** Ceea-ce întâiaș-dată ție face mare mirare, mai în urmă rămâne de nicî o mirare.
- Ceea-ce la tine de mare mirare, la altul sê pare de rîs mare.
- Cee-ce de mirare la cel prost și gură-cască, la cei mai în-vêțați pare a fi cam de clacă.
- Cel mai mic scântee, de mare mirare și nepriceput și la cel cu minte mare.
- Cel-ce tot sê miră de tot ce vede și aude rămâne în urmă cu gura căscată.

### Pentru Miros

- 7010** Mirosul greu te îmbată și 'ți-aduce amețelă, iar cel dulce te deșteptă.
- Mirosul, firesce cel mai simțitor.
- Mirosul de muîere, întrece orî-ce miros.
- Cele-ce miros urît scôte și nesuferit, nicî-cum să le mai sgândări, nicî să le mai amesteci, ca să nu te îmbeți de al lor miros.

### Pentru Misidii

- Când misidiile nu sînt potrivite cea mai mare urîciune la față ție aduc.
- 7015** Misidii fără nuri, nicî o dulcătă la față ne arată.

### Pentru Mită

- Unde e mită, acolo și nedreptate.
- Cât de mult să te ferești mită să nu primesci ci, cele după dreptate, la toți să dai în parte.
- Mita întunecă ochiul cel luminos și pe dreptatea o aruncă jos.
- Mita, cinstea de tot țe-o dărapenă. Dăparte de ea.
- 7020** Mita biruiesce orî-ce dréptă judecată.
- Piste puțință. cel-ce mituiesce să nu să vădască.
- Păzesc-te să nu te înșale mita vîndătore și de suflet vătămătore.
- Feresce-te de mită, că ochii ți-'î întunecă și 'n tartar te-aruncă.

Cel-ce mită priimesce, foc bagă în casa sa.

- 7025** Cel-ce lesne se mituiesce pururea la bani gândesce.  
Dă mită să'ți spelî mîna, ca cînd ai fi făcut scîrbă în mîna.  
Dă mită să'ți spelî mîna, ca cînd ai fi luat foc în mîna.

### Pentru Micî

*Veđi Cei micî.*

### Pentru Mișelie

Maî bine cu un vrednic la pagubă, dă cît cu un mișel la câștig.

### Pentru Mórte, Morți, Reposați și Muritori i Mortăciuni

*Veđi Vița.*

- A muri și-a nu se nasce, d'o potrivă se 'nțelege.
- 7030** Adu-'ți aminte dă multe-orî, că ești om muritor, dă pe lumie trecător, iar nu în veci viețuitor.  
Adu-'ți aminte dă mórte, la orî-ce mișcare, și nicî-cum tu vei greși.  
Inima să te dóră, cînd veđi pe altul că móre.  
Omul cu mórtea anevoie se 'nvoiesce.  
Omul cît dă tare fie, la mórte lesne se plécă.
- 7035** Omul se nasce ca să móră.  
Omul tînăr cînd móre, mult se mîhnesce, dă ce n'a trăit și el, în necazurî chinuit, iar cel bētrân se mulțumescă dă dă necazurî s'a isbăvit.  
Omul dacă móre în jeț sau pe pămînt tot acelaș folos are.  
Omul după mórte, zăcînd se odihnesce.  
Omul după-ce móre, țerină nesimțitoare.
- 7040** Orî astă-dî, orî mâine, tu dă vei muri, tot o mórte vei muri, dar mórtea să ăți fie cinstită, ca să nu ăică 'n urnă: «*Bine că s'a dus*».  
Orî-ce mórte urită, iar cea dă fóme, cea maî cumplită, și cea în ștréng, cea maî necinstită.  
O ce mîhnire nemîngăiată, cînd mórtea omul 'și-o așteptă  
Odată móre omul, și după mórte, îndată judecata.  
În potriva morții, nicî o putere póte stă.
- 7045** Vei să morî cinstit? pórtă-te maî cinstit.

- Cuî 'i-e frică dē mórte, acela mai lesne suferă mórtea, şi când nu e în primejdie dē mórte.
- Cuî dē mórte nu 'i-e frică, vieţa sa jos şi-o pune.
- Cu gândul la mórte tot-dé-una, nu mai poţi gândi că eşti în vieţă.
- Cu mórtea omul dobândeşte tămăduire la tóte, dar ast-fel dē tămăduire dēparte dē tine.
- 7050** Cu mórtea sē culcă tóte ale nóstre gânduri.
- Cu mórtea dē grab' scapī dē orī-ce bólă şi orī-ce necaz, dar dē dēfăimare pentru netrebniciī, nici după mórte în veci nu veī scăpă.
- Cu mult mai bine, mórte cinstită dē cât vieţa necinstită.
- Cum te nasci, învoielă faci cu mórtea ca când va vré ea, să te iea fără voia ta.
- Când osândesci la mórte pē óre-cine, pune-te în locul lui şi numai dē cât te veī căi.
- 7055** Când plângem pē mort, plângem mai mult pē noi, că plângem interesul ce noi am pierdut cu mórtea aceluī mort.
- Când te-ai nascut, tu plângeai şi cei-l-alţi rídeaū şi sē 'nveselīau; acum, când e să mori, tu să ríđi, cât veī puté, c'o veselie dulce, iar pē cei-l-alţi, să-'i faci să te plângă necurmat..
- Când hotăresci la mórte, fie şi după lege, în lăcrămī condeīl să țe-l întindī.
- Când hotăresci dē mórte, să-ți paie rău ca de-a ta vieţă.
- Când ceasul morțiī vine, cine ca să te scape, póte veni la tine?
- 7060** Când dē mórte te poţi scăpă, cu mare îndrăsnélă să mergi către ea.
- Câte lăcrămī ai vėrsat, când în lume ai venit, atâtea la mórtea ta să lași la cei din urma ta.
- La orī-ce îngropare dē mort, pururea tu să mergi, cât dē mare tu veī fi, c'atunci numai rėutatea țe-o dēpărtezi dē la tine, când ęți aduci aminte şi dē al tēu sfirșit, vėđend mórtea înainte.
- La mórte, fără jale, nici-cum tu să rīvnesci, ca şi după mórte, cinste să dobândesci.
- La tóte omul gândesce, şi la tóte poftesce, iar la mórte, care e cu mult mai sigură dē orī ce pē lume, nici odată gândesce, nici prin cap ęi plesnesce; d'aceea şi făr' dē veste tocmai în cap ęl pocnesce.
- 7065** La toți dē obște mórtea sē 'nțelege, în tot ceasul şi minutul; d'aceea pururea să te înveselescī, dar şi gata să te găsescī, că nu scii ceasul, când mirele va veni.
- La hotărēre dē mórte, să te păzesci fórte, pravila să n'o calci, că vieţa. omului, cel mai scump lucru pē lume.

La ceasul morții, cine 'și aduce aminte de vre-o facere de bine, acela numai nu se mâhnesce.

La cel mort de-o potrivă covore scumpe și scôrțe proște, că nici una, nici alta, folosește l'a lui stare.

Maî urît de cât mórtea, ce póte fi alt-ceva în lume? dar și scăpare maî bună de ori-ce necaz nu se póte găsi alta maî bună pe lume.

**7070** Maî 'nainte de ceasul morții să te îndreptezi, că la ceasul morții nu este tãmaduire.

Maî bine odată mórte, de cât pe tot ceasul necazurî de mórte.

Maî bine odată mórte, de cât pe tot ceasul cu ștrângul de gât.

Maî bine maî ades să-ți aduci aminte de mórte, de cât să te căiesci la mórte.

Maî bine viu pe pat mojicesc, de cât mort pe pat împărătesc.

**7075** Maî bine mórte, de cât vieță amărită.

Maî bine mórte, de cât cu mintea smintită.

Maî bine mórte, de cât cu talerul în mână ca un cerșetor.

Maî bine mórte, de cât ne-cinste.

Maî bine să mori jos pe pãmînt, de cât ore-ce maî sus de pãmînt.

**7080** Maî bine să mori, de cât ne-cinstit de toți să te numesci. Mórtea o visită numai ții face, și c'un hap te scapă de ori-ce bôlă sufletescă și trupescă.

Mórtea omul o simte numai când móre, iar cui 'i-e frică de ea, móre pe tot ceasul, de câte ori gândesce la ea.

Mórtea, odihna sufletului.

Mórtea, un rău ce nu'l maî simți, iar vieță un necaz, ce pe tot minutul ți simți.

**7085** Mórtea în mâna Domnului, iar nu în voia omului.

Mórtea întâi la tine vine, când tu te rogi, pentru altul să móră. Veđi să nu o pați.

Mórtea vindecă îndată ori-ce durere sufletescă și trupescă.

Mórtea ca olacul, alérgă după tine. Veđi că te ajunge și tu nu o cređi.

Mórtea códa bólelor.

**7090** Mórtea cu o secere, pe mic și pe mare seceră.

Mórtea culege, iar nu alege.

Mórtea cu mult maî tare de cât ori ce armă tare.

Mórtea cu trãsnet să nu-ți vie, că te-arată de cumplit.

Mórtea, când ea va, iar nu când tu veđi, c'asă nici odată nu o maî veđi.

**7095** Mórtea când este să vie, cine póte să țe-o ție?

Mórtea când o veđi, mintea țe-o pierđi.

Mórtea când lipsește, cu necazuri te chinuesce, iar cum sosese, de necazuri te izbăvesce.

Mórtea, când nu gândești la ea, nu'ți pasă de ea; cum ești aduci aminte, ești pierdî tot curajul ce-aveai mai înainte.

Mórtea cât de amară, când pe copii omoră.

**7100** Mórtea cât de mică de nimeni are frică.

Mórtea la om, necunoscută, dar și cunoscută lui de 'i-ar fi, tot n'ar putea scăpa de ea.

Mórtea lesne și voios o poți suferi, când la sfîrșitul vieții ești aduci aminte, de cele mai frumoase ale tale fapte.

Mórtea cât de grozavă și înfricoșată, dar către cînte întru nimic se socotesce.

Mórtea mai mult se bucură, când pe copii ei îmbucă.

**7105** Mórtea mumei, mórtea copiilor.

Mórtea necazul cel mai din urmă, dar și cel mai amar.

Mórtea ne scapă de orî-ce necaz, dar fără nici un haz.

Mórtea nici odată nici cum se mai întorțe.

Mórtea numai, ești aduce în veci odihnă, dar odihnă cam neplăcută.

**7110** Mórtea numai, la om odată se ivesce, iar cele-l-alte totc, pe ceas pe ceas te lovesce.

Mórtea numai, cel din urmă drept judecător, că la nici o mită nici cum se uită.

Mórtea numai, daruri nici cum priimesce, că de grab' te ȳea, orî cum te găsește.

Mórtea numai, d'opotrivă, pe mic și pe mare strigă, și ei toți se supun.

Mórtea numai, de orî-cine, nici se îmblânșește, nici se biruiesce, de aceea și orî-cine, o urasce vrăjmășește

**7115** Mórtea potolesce orî-ce patimă pe lume, sufletéscă și trupéscă.

Mórtea, puterea cât de mare jos la pămînt o dobóră.

Mórtea păcătosului, urît el întîmpină.

Mórtea, pe toți d'o potrivă ei cinstesce.

Mórtea, rēul cel mai rēu.

**7120** Mórtea să o lași să vie, ea pe drumul ei, iar nu tu să 'i înlesnesci alt drum, din drumul ei.

Mórtea surdă se arată la orî-ce rugăciune, la orî-ce putere, la orî-ce dare, fie cât de mare, și cum ea te chiamă, te duci, de olac făr' de-a te mai împiedica.

Mórtea se privesce, o datorie de obște.

Mórtea te scapă de orî-ce necaz, mórtea te odihnesce, mórtea lécul patimilor, dar bine-ar fi să mai zăbovéscă.

Mórtea tóte potolesce, dureri mari și necazuri curînd le istovesce.

- 7125 Mórtea te scapă de orî-ce necaz, dar vai de cel-ce cu mórtea scapă de necaz!  
 Mórtea fără jale, ce urîtă se pare!  
 Mórtea frică nici cum are, nici de mic, nici de mare.  
 Mórtea fără mîhnire cînd veđi pe lîngă tine, pe toți copii în fericire.  
 Mórtea cea mai amară, cînd fără vină te omóră.
- 7130 Mórtea cea mai iestînă, că numai odată pentru tot-de-una, te-apucă să-ți plătesci, dar plata cam grea, măcar că numai o para.  
 Mórtea cea mai dulce, cînd la grópă te duce, pentru țeră și pentru copii.  
 Mórtea cel mai bun doctor și duhovnic, unul la cele truesci și-altul la cele sufletesci.  
 Mórtea bogaților, bucuria săracilor.  
 Mórtea de-o potrivă, și 'n cel mai 'nalt palat, și 'n cel mai adînc bordei, intră, se plimbă, ȳea cu ea, orî pe cine va.
- 7135 Mórtea de muncă te scapă, de fóme și de sete, și de orî-ce alt necaz, bine te odihnesce.  
 Mórtea de doctor prost lesne se lipesce.  
 Mórtea și ziua și nóptea, tot: «*bună diminéța*», te pomenesci că ȳți dă, și de este cea mai urîtă diminéță.  
 Mórte fără bănuială, și nuntă fără vorbe, anevoie se găsesc.  
 Mortul ca un sfânt se socotesce; nu 'l mai necinsti și după mórtea lui.
- 7140 Mortul nu se mai îndreptéză, d'aceea îndreptéză-te de viu, ca să poți merge drept.  
 Mortul după mórte cu condeul mușcă.  
 Mortăciune nici cum, nici măcar să gusti, ne-cum să și mănânci, că necurată este și îndată te spurci.  
 Mulți la multe socotind, până mîne n'au ajuns, că mórtea mai 'nainte 'i-a ajuns.  
 Muritor fiind și tu, de cel mort nici cum să rîdi, nici de mórtea lui să te bucuri vre-o dată.
- 7145 Ne sciind ceasul morții, pururea gata de mórte să fi.  
 Nimic alt mai sigur și fără îndoială, din câte sînt pe lume, ca mórtea ce-o să-ți vie.  
 Nici odată să rîvnesci la mort împodobit.  
 Nóptea mori și ziua înviezi; ȳată că cunosc și mórtea și viéța. Ce odihnă ai cînd dormi!  
 Nici vom merge la cei morți, iar morții la noi în veci nu se vor mai vedé.
- 7150 Nu călcă țerina celor răposați, că precum noi călcăm țerina lor, așa și cei din urma noastră, vor călcă țerina noastră.



Nu pe cel-ce a murit, ci pe cel-ce s'a născut, plângeți și tânguiți, că unul de necazuri a scapat, iar cel-l-alt în necazuri a intrat.

Nu te lenevi să scapi pe cei ce-ți duc la morțe, când tu ești poți scăpa.

Nu te bucură de morțea vrăjmașului tău, că toți muritori suntem.

Piste-un ceas i să mori și la morțe tu, nici cum mai gândești?

**7155** Puțin gândim la cei morți, când de cei vii îngrijim.

Pe om până e bolnav, să-l plângi și să-l jălesc, iar după-ce móre, mult să-l fericesci.

Pe cei morți cu cinste să-ți ducem la grăpă, că cést'a lor cinste, cea din urmă cinste.

Pe cel mort să nu-l lași de 'ngropare fără parte, că și tu la morțea ta, d'asemene să ai parte.

Sórta morții la orî-cine, după cum e rînduită de la Domnul, așa vine.

**7160** Sórta morții, d'o potrivă, pentru toți s'a zemislit

Să nu-ți fie frică de cel-ce 'ți omóră trupul tău pe lume, că nici pomenirea ta, nici ocara lui, în veci a o stinge nu o va pute.

Să te păzesci de morțe din totă virtutea ta, iar când nu vei pute scăpa, mai bine cinstit să mori, de cât în necinste; că a muri orî-cine la toți de obște este dat, iar a muri cinstit, numai la cei de cinste s'a dat.

Săgețile morții, cele mai nesmintite.

Scăpare de morțe, nicăiri poți afla, d'aceea în zadar te codesci, când vrei să te feresci.

**7165** Toți de sórta morții, cu un lanț suntem legați, d'aceea unul după altul mergem.

Frica morții la răsboi, și pe cel mai voinic el arată de nimic, că-î nimicéază cea mai mare îndrăsnélă.

Frica morții, mai mare de cât însuși bóla. Dăparte de ea, ca să te poți însănătoșă.

Frica morții și mintea țe-o smintesce. Veđi să nu o pați.

Frica și 'ndrăsnélă morții curge din a sufletului tare sau slabă putere.

**7170** Cea mai urită morțe, ceea-ce se hotărasce de pravilă, pentru vină. Veđi să nu o pați.

Cea mai cinstită morțe se 'nțelege, când móre óre-cine, în săvîrșirea datoriei sale.

Ceasul morții ești aduce, înaintea ochilor tăi, și binele și réul ce ai făcut pe lume, unul te 'nveselesce, și cel-l-alt te chinuesce. Gh cî cum i să te sfîrșesci?

Cei osîndiți la morțe, nu pré li-e frică de morțe, c'aú vedut-o mai nainte, când pe cei-l-alti i-aú ucis.

Cei morți cu mult mai mulți de cât cei vii pe pământ;  
când și aceia 'ar învia, în lume n'ar mai încăpea.

**7175** Cei morți mai bine grăiesc și fără frică vorbesc prin ale  
lor înscrisuri.

Cei morți se cinstesc cu lăcrămile ce varsă cei ce-au ră-  
mas în urmă.

Cel mai grozav lucru 'n lume, la vedere și la fire, mórtea  
se 'nțelege.

Cel muritor, la cele de mórte, pururea să gândească, ca  
nici odată să greșască.

Cel-ce-a trăit pururea tot în norociri, mai bine să móra,  
de cât să se vadă cădut în nenorociri.

**7180** Cel-ce móre, atunci móre, când după mórte numele lui ăi  
móre.

Cel-ce móre, în tot pământul ăși găsește mormîntul.

Cel-ce nimic lasă 'n urmă, nimeni de el la mórte îngrijasce,  
iar cel-ce mai mult lasă, d'a lui mórte mai mulți se  
bucură.

Cel-ce 'n pământ a intrat, viermii de el s'au îndestulat.

Cel-ce suferă mórtea, numai acela ăși bate joc de mórte.

**7185** Cel-ce se lasă să mórá, ticălos se înțelege, iar cel-ce se  
împotrivesce, voinic după lege.

Cel-ce de mic se duce, scapă de necazuri și de orî-ce chi-  
nuri, ce eră să sufere, orî el, sau alții de la el.

Cel-ce 'și bate joc de mórte, acela mai cu minte.

Ce frică mai are, cel-ce vede că móre?

Cine a murit, în veci a murit.

**7190** Cine ăși aduce aminte adeseori de mórte, puțin păcătuiesce.  
N'o depărtă din mintea ta.

Cine, lumea a vădut, și mórtea pe el nici cum a cădut?

Cine s'a născut și mórte n'a vădut?

Cine s'a dus după lume, și s'a 'ntors iarăși în lume.

Cine după lume se duce curînd se uită, dacă nu lasă 'n  
urmă ore-ce de pomenire.

**7195** Cine? și-unde? póte scăpa de mórte, când ceasul sosese  
și orî-unde te găsește.

Cinste celui mort să-î dai la îngropare, ca și tu să do-  
bândesci asemenea cinste, la a ta îngropare.

D'o potrivă se cinstesci, d'opotrivă se privesci, cel mare  
cu cel mai mic, când amîndoi după mórte, rămân ca  
un nimic.

După mórtea ore căruia, orî-ce ȑici, prinde loc de minciună  
că și n'are cine dovedî; iar după mórtea unui Domn,  
prinde loc de adevăr, că nu puteai grăi, când el trăia.

După mórte. cine se mai cunoște, de-a fost împărat, sau  
cel mai scăpătat?

- 7200** Dă cât vieță amărită și bôlă neconținută, mai bine mórte ticnită  
 Dă mórte nici cum te sperii, că nici o veđi, nici gândesci la ea, iar dă închipuirea ei, tremuri dă frică când o veđi.  
 Dă mórte nu poți scăpa, dar să mori cinstit, că în mâna ta acesta stă.  
 Dă mórte să'ți fie frică numai când vieța ta tu ți-ai petrecut-o tot în răutăți.  
 Dă mórte să nu te temi, ci cu îndrăsnelă să pășesci, că cea din urmă datorie mórtea se înțelege.
- 7205** Dă mórte să te feresci, dar din ochii tăi să nu o pierđi.

### Pentru Mojici și Mojicie

- Orî unde mojicie, acolo sfadă și vrajbă.  
 Unde mojicia stăpânesce, d'acolo întunerecul nici cum lipsește.  
 Mojicul ori-ce aude dă la cei mai mari, la cei asemenea lui, ca nisce basine, le povestesc.  
 Mojicul întâiu la cârciumă merge, apoi la biserică.
- 7210** Mojicul, când ăi dai mirésmă, i-se pare scărănă.  
 Mojicul când se înalță, pierde nunaî îndată orî-ce rude și orî-ce prieten.  
 Mojicul când se îmbolnăvesce, la bături gândește.  
 Mojicul când șade jos, tóte haînele în sus și-le ridică.  
 Mojicul mult mănâncă, dar și mai mult bé.
- 7215** Mojicul mândru, mai prost la minte și dă cât măgarul.  
 Mojicul pururea strigă și când la ureche ăți șoptesc.  
 Mojicul taîna la cel mai prost o dă, că cređemînt la rude, nici la prietenî, nici l'ăi casei lui, nu dă.  
 Mojic pē mojic iubesce și cu el se 'nveselesce.  
 Nicî porc curat, nicî mojic învățat.
- 7220** Dăparte dă mojic, ca să nu te smreduiesci.

### Pentru Molecîune

Veđt *Lené*.

### Pentru Monopol

Monopolul scumpescă orî-ce marfă piste fire. Ridică monopolul, și marfa se va ieftini.

## Pentru Mormînt și Grópă.

În mormînt toți d'o potrivă.

În mormînt căință nu e.

Casa celui muritor, mormîntul se 'nțelege.

**7225** Lesne a intra în grópă, anevoie a eși.

Mormînturile celor-ce în răsboiă au cădut, pentru a lor țără, pentru ai lor copii, pentru a lor cinste, pentru a lor din robie scăpare, să le împodobesci spre pomenire, cu aur și cu argint, că toți au murit cinstit.

## Pentru Mortăciuni.

*Vezi Morte.*

## Pentru Morți.

*Vezi Morte.*

## Pentru Mode.

Orice lucru, cu moda lui.

Orice după modă, fie cât de prost, prinde locul cel mai bun, că moda, gustul omului.

Una după alta, la mode se 'ntrece, și una pe alta cu moda întrece.

**7230** Ca să placă mușterea la oricine, a scos înainte mijlocul modelor.

Cu moda te împodobesci, dar și punga îndată țe-o istovesci.

La mode să nu te arăți nici cel d'întău nici cel din urmă, că amîndoi sînt de rîs.

Moda năravurile îndată ți-le schimbă.

Moda stăpînesce, moda poruncesce, moda slugă ei te face.

**7235** Moda cea veche se pare mai frumoasă, iar cea nooă, îndată se trece, ca o ticăloasă.

Moda de la cap a ajuns la cur, când și'l umflă cu perne pe subt pôle.

Moda, bôlă lipicioasă, mai rea și de cât ciuma. Dăparte de ea, ca să nu te smreduiesci.

Modele gătelii, cu felurimi de dresuri, fața-ți țe-o 'mpute ca e putore de stîrv; mai bine fața să țe-o arăți curată, de cât sulemenită ca o tingire spoită.

Modele se învechesc, dar podóbele pururea se înnoiesc.

**7240** Cine se ține de mode, cade ca o modă.

Cine după mode nooă umblă, nici una ăi place, că astă-đi una și măine alta, le schimbă de urite.

După modă la port, iar nu și la năravuri.

După mode cam rar să te ăi, dar nici cum să te supui ăi.

După mode cine se ăea, îndată se împiedecă la odihna sa.

**7245** Dē când modele au ăeșit, mintea ni s'a smintit.

### Pentru Moștenire și Moștenitori.

Unde veđi mese 'mpodobite și adunări cam dese, acolo moștenire cam puțină se așteptă.

Invătătură bună cu minte bună, moștenirea cea mai bună.

Moștenirea la dēsfrînați, pricină de pericîune.

Moștenirea cea mai bună la copii, se ănelege pîlda de fapte bune și nume cinstit.

**7250** Moștenirea cea mai bună, ănelepciunea dobândită de la un părinte cu minte.

Moștenirea cea mai bună, năravurile cele bune.

Moștenirea după mórte ănviază.

Moștenitorul te ăubesce, dar din ceas în ceas așteptă, când să te călătoresci mult mai curînd. Dēparte de asemenea dragoste, că nu scii care din amîndoi se va călători mai 'nainte.

Ceea-ce se moștenesce, curînd se cheltuiesce, iar ceea-ce omul, cu mari nevoițe, ănsuși dobăndesce, anevoie se risipește. Alege care 'ți place.

**7255** Cine așteptă la moștenire, târđiū se 'nveselesce.

### Pentru Muieră urită.

Muieră urită, și de se 'mpodobesce și la obraz se spoiesce, nimeni de ea se lipesce, iar bărbatul ăi, mórte mai bine voiesce.

Mai bine muieră urită și cu năravuri bune, de cât frumósă și cu fire scărbósă.

Muieră cu față urită tot la lumîinare să s'arate, ca s'o vadă mai frumósă.

### Pentru Muieră ăneléptă.

Muieră ăneléptă, aceea mai frumósă.

**7260** Muieră ăneléptă casa țe-o împodobesce cu ănsuși a ăi cinste.

Muiera înțeleptă casa 'și-a întemeiat-o, iar cea fără de minte, în trei păreți 'și-a lăsat-o.

Muiera înțeleptă, coróna bărbatului.

Muiera înțeleptă, cu mult mai înțelept pe bărbat ăl arată.

Muiera înțeleptă, când eși cunósce greșala sa, îndată 'și-o 'ndreptéză.

**7265** Muiera înțeleptă de la bărbat porunc'așteptă.

Darul muierii înțelepte, cu mult mai scump ca orî-ce pîetră scumpă.

Muiera fără nici o pată, aceea mai înțeleptă.

Pe muieră înțeleptă, rușinea o înfrînézá.

### Pentru Muieră viciénă

Muieră viciénă cu dragostea te 'nșală.

**7270** Muieră cu chichițe, mai viciénă de cât vulpea.

Muieră se 'nțelege din fire viciénă.

Fugî de muieră viciénă, că pe cel mai înțelept om, pe 'mpêratul Solomon, muieră ce-a avut, la furcă să tórcă 'la făcut.

Dêparte de muieră viciénă, ca să nu cadî în lanțurile ei.

### Pentru Muieră vrednică și bărbată.

Muieră vrednică casa 'și-o păstrează 'și-o sporesce și 'și-o îndêstuléză.

**7275** Muieră vrednică de casă, cu gîndul la furcă, din somn se deșteptă, des de diminéță.

Muieră vrednică și 'n somn, fuse, furci și mosóre viséză.

Muieră bărbată, avuția casei.

Muieră bărbată, cu mult mai sus ca orî-ce pîetră scumpă, iar de bărbat cu mult mai jos.

Muieră bărbată, mult tort ne arată.

**7280** Muieră bărbată, cu furca în briu, cu fusul în mână, c'un copil la țîță și cu altul în brațe.

Muieră bărbată, scóte pânză lată.

Muieră bărbată, ce nu sporesce îndată?

Muieră bărbată, de și muieră, dar cu minte bărbătésză.

Nu păpușe să te arêți, ci muieră bărbată, cu mult mai bine.

### Pentru Muieră grasă

**7285** Muieră grasă eți umple brațul, iar cea subțire, printre degete se pierde.

### Pentru Muiere casnică

Muirea casnică când se deşteptă, gândul la furcă o aşteptă.  
Muiera casnică, rar de plimbări se frcă.

### Pentru Muiere cochetă şi cochetărie

Cochetăria, întrégă înşelăciune.

Cochetăria muierilor, purtare prefăcută, de a plăcea la orî cine.

**7290** Muiera cochetă, aci zîmbesce la unul, aci şoptesce la altul, aci se razemă de al treilea, aci face cu ochiul la al patrulea, aci pe-a al cincilea el calcă pe picior, şi pe toţi ei poftesce să mērgă după ea.

Muiera cochetă, taler cu dooē feţe, are trebuinţă de dooē beţe

Muiera cochetă, la toţi ai ei drăguţi, pîrâsce pe unul la altul, ca să nu se vādēscă că pe toţi ei are drăguţi şi mai mult să-î scurgă.

Muiera cochetă, o plăcere întrupată.

Vulpea, cea mai viclenă, dar muiera cochetă şi de cât vulpea mai viclenă.

**7295** Muieru cochetă, pentru toţi bună, afară de bărbatul ei.

### Pentru Muiere credincioasă

Muiera credincioasă, jertfelnicul cel mai sfânt.

Muiera credincioasă, copii adevăraţi scôte.

Muiera credincioasă, cîntea casei.

### Pentru Muiera leneşă

Muiera leneşă, pagubă aduce, că nici o aţă în casă aduce.

### Pentru Muiere limbută, şi cicală i cea tăcută

**7300** Mai bine cu mută, de cât cu limbută.

Muiera cicală, te scôte din cas' afară.

Muiera limbută să nu bagî în casa ta, ca să-ţi aibî odihna ta.

Muiera tăcută, înţelepciune arată.

Muiera tăcută, cel mai mare dar.

**7305** Muiera tăcută anevoie a găsi.

### Pentru Muieră mândră

Muiera mândră trebuie să fie, ca cinstea ei întregă să  
pôtă să 'și o ție.

Muiera mândră, cinste la muierī aduce.

### Pentru Muieră nesățioasă

Muiera nesățioasă, pe nimenī lasă, din casă să țieasă.

### Pentru Muieră rea

A ȃis óre-cine pentru muieră rea, cuvintul cel măi drept:  
*«ești nebun până 'n cur și bună de ștrâng».*

**7310** Orī-ce lucru, cât de grozav, la vederea d'intăiu te sperii de  
el, și măi în urmă ȃți bați joc de el, iar muieră rea,  
în veci grozavă, și la césul morții.

La muieră rea, bărbat și măi rău, cu mult măi bine i-să  
cuvine; c'acela numai ȃi dă de cap.

Lei și balauri, cu mult măi mult măi blândi. de cât mu-  
ieră rea.

Măi lesne cerul să va schimba, de cât muieră rea ȃși va  
schimba firea sa.

Măi bine cu lei și cu balauri la masă, de cât cu muieră  
rea în casă; că fiarele cu mănecarea să imblânȃesc, iar  
muieră rea, nici de mănecare, nici de cuvint ȃea.

**7315.** Muieră rea, isvorul rēutăȃilor

Muieră rea în casă, turburare și ocară.

Muieră rea, întregă căȃea.

Muieră rea când gāndesce, la rēutăȃi să socotesce.

Muieră rea, carnea după ea 'și-o rupe de necaz, când  
nimenī ȃi de obraz.

**7320** Muieră rea, la bărbat scurtare de viēȃă.

Muieră rea, lăcașul dracului.

Muieră rea, măi rea de cât fiara cea măi rea, că fiara  
într'un minut te sușie, iar muieră rea, în tótă viēȃa ta.

Muieră rea piste fire, niȃi de bărbat plăcere, inima ei  
cere, ci măi ales plecate ȃi aduce de păcate.

Muieră rea, rană nevindecată.

**7325** Muieră rea, rēșboiū în casa ta.

Muieră rea, ciuma casei.



- Mușerea cea rea, un vifor în casa ta.  
 Mușerea cea rea, ca să trăiești, nici cum se cuvenea.  
 Mușerea cea rea, puterea d'ar avé, de viu te-ar înghiți.  
**7330** Mușerea cea mai rea, cea cu totul la inimă împietrită.  
 Mușere rea, să te păzesci să nu bagi în casa ta, ca să nu te tânguiesci.  
 Nimic alt cu mult mai greu, de cât a locui împreună cu mușere rea.  
 Numai cel-ce-a pățimit de mușere rea, cunósce pré bine ce e mușerea rea.  
 Rele și grozave, valurile mării și potópele de apă, când te 'ncunjură; rău și foc când te cuprinde și fierul când te pătrunde; rău și vîntul când te bate, și sárăcia când te topesce și necazul când te chinuiesce, dar nici una mai rea de cât mușerea rea.  
**7335** Rău, mai rău de orî-ce rău, mușerea cea rea pe lume s'a ivit.  
 Fugí cât vei puté de mușerea rea, că orî în foc de vei cădé, orî în mîna ei d'o potrivă te topesci.  
 Fugí de mușerea rea ca d'o cățea.  
 De mușere rea, și dracul fuge de ea.  
 Să fugí de mușere rea, ca dracul de tămâie.  
**7340** Și cei mai tari de suflet, rău se spăimîntéază de mușere rea.

### Pentru Mușere rușinosă și cea fără de rușine

Mușerea fără rușine, se légă de orî-cine.  
 Nimic alt mai urît în lume, ca mușerea fără rușine.  
 Dar piste dar, mușerea rușinosă, scârbă piste scârbă mușerea fără rușine.

### Pentru Mușere tăcută

*Vedí Mușere limbută.*

### Pentru Mușere temétóre

- Mușerea cum se mărită întăi de temere se coprinde.  
**7345** Mușerea teme pe bărbat, dar de bărbat nu va să se témă.  
 Mușerea temétóre, învață pe bărbat curvar.  
 Mușerea temétóre, vieța ei 'și-o pierde.

## Pentru Mușiere fermecătoare

Mușierea fermecătoare, cu cât îmbetrănesce, cu atât la diavoli mai mult gândește.

## Pentru Mușiere fără rușine

*Vezi Mușiere rușinosă.*

## Pentru Mușiere frumoasă

În zadar la mușiere frumusețe fără minte.

**7350** Întorce-ți capul când vezi mușiere frumoasă, că îndată te săgetează.

Cu cât mușierea mai frumoasă, cu atât mai păcătoasă.

Mușierea frumoasă, ea împodobesce haïna, iar cea urită, haïna pe ea o împodobesce.

Mușierea frumoasă în bănușeli te bagă.

Mușierea frumoasă mai drăgostasă.

**7355** Mușierea frumoasă n'are trebuință de nici o gătelă, că din fire e gătită.

Mușierea frumoasă nimeni și nici cum în pace o lasă.

Mușierea frumoasă, rudă cu toți se socotesce, că unul ăi dăce suriără, altul verișoră, altul leliță și de obște puiculiță.

Mușierea frumoasă ce mândră se pare.

Mușierea frumoasă de toți va să se vadă.

**7360** Pe mușierea frumoasă multe, de necaz, rău o defăimă.

Frumoasă cu frumoasă, rău se pismuesc, de ce să fie alta mai frumoasă.

Frumoasă de vei lua, de obște o vei avé, urită de vei lua mórtea în casă-ți vei avé. Alege din dooe una, ca să nu rămâi cu nici una.

## Pentru Mușiere cicală

*Vezi Mușiere limbută.*

## Pentru Mușiere cinstită

Mușierea cinstită, între cele mai mari cocóne, de ocară se socotesce.

Mușierea cinstită, piétra neprețuită.

**7365** Mușierea cinstită, podóba casei sale.

Nimic alt mai bine prinde la orî-ce muîere, ca purtarea ei  
dê cînste.

Nici aurul, nici argintul, nici pîetre scumpe grămădite, pē  
muîere 'npodobesce ca purtarea ei dê cînste.

### Pentru Muîere bună

Ca muîerea bună, nici un lucru pē lume mai bun, dar și  
ca muîerea rea, nici o fiară mai rea.

Leac la rană, muîerea cea bună.

**7370** Muîerea cea mai bună, ceea-ce vieță bună cu bărbatul ei  
petrece, până-ce din lume trece.

Muîerea bună, a casei cărmă bună.

Muîerea bună, vieță sufletului, iar cea rea, mórtea sufle-  
tului.

Muîerea bună, partea cea mai bună.

Muîerea bună, fericirea casei, iar cea nebuna, dērăpēnarea ei.

**7375** Muîerea și cea mai bună, are fire cam ciudată.

Muîere bună, anevoie a nimeri, iar dê cele rele, pré lesne  
a găsi.

Nimic alt mai bun în lume dê cât o muîere bună, și nimic  
alt mai rău dê cât o muîere rea.

### Pentru Muîere bărbată

Veđi *Muîerea vrednică*.

### Pentru Muîere bătrână

Muîerea cât dê bătrână, îndată se mâniae când ăi đici: «*bē-  
trână ești*».

Muîerea la bătrânețe, pē ghicitori se pune, la farmece cade,  
dē verigă se apucă, și la mătănii se plēcă.

**7380** Muîerea la bătrânețe să se îngrope dê vie, ca poftă dê ti-  
nerețe nici cum să-î mai vie.

Muîerea bătrână și dê vînă bună, somn urît aduce, dar  
mîncare bună.

Muîere bătrână nici cum să bagî în casa ta, că numai în-  
dată ăți strică și pē-a ta.

### Pentru Muîere blagoslovită

Muîere blagoslovită, ceea-ce mai mulți copii în lume ne-  
aduce.

## Pentru Muiere dulce

- O uitătură dulce, de muiere dulce, și pe cel mai învățat  
ca pe ghétă 'l-a alunecat.
- 7385** O tabără de ostași cu mult mai lesne o învingi, de cât  
o vedere de muiere dulce.  
O ce privelă dulce, muieră cea dulce!  
Ca să afli mai bine, ce muiere-î mai dulce, întreabă-ți ochii tăi.  
Muierea cea dulce, veselie la suflet ne-aduce.  
Muierea dulce, veselă și voioasă la bărbat să se arate, ca  
pe bărbat să-l înveselască, și bărbatul la muiere voinic  
să se arate, ca pe muiere s'o mulțumască.
- 7390** Muieră dulce, vieță 'ți aduce.  
Muierea dulce «*vino, vino la mine*» ȃice, iar cea urită  
«*fugi de la mine*» aude.  
Muierea dulce, c'o vorbă leac la rană ne-aduce.  
Muierea dulce, c'o căutătură dulce când te cerceteză, la  
ficați te săgetează.  
Muierea dulce, la nevoi te duce.
- 7395** Muieră dulce, pe toți după ea ȃi duce.  
Muierea dulce, robirea vieții tale.  
Muierea dulce, de cât miera cea mai dulce.  
Muiere dulce, ceea-ce mie îmi place.  
Muiere dulce, ceea-ce plăcere aduce, ori unde te duce.
- 7400** La ori ce întristare, muieră dulce, mângăiere mare.  
Nimic alt mai dulce, ca muieră dulce.  
Nimic alt supune ca muieră dulce, pe ori ce bărbat, fie  
și împărat.  
Podoba cea mai mare a unei muieri este dulcȃta ȃi, cȃ  
'ntrece ori-ce frumuseȃe; d'aceea dulce, pururea să te arȃți.  
Pe cei mai mulți, c'o vorbă dulce, la 'nșelăciune 'i aduce,  
muierea cea dulce.
- 7405** Plină de daruri, muieră cea dulce, cȃ și cusururile ȃi da-  
ruri se înȃeleg.  
Ținȃr cu tinȃr se 'nveselesce și bȃtrȃn cu bȃtrȃn, iar mu-  
iera dulce, la toți plăcere aduce.  
Fluerul glas dulce, dar cu mult mai dulce glasul de mu-  
iere dulce.  
Dulcȃta muierii, la pat mai mult se 'nȃlege.

## Pentru Muiere desfrinată

Muierea desfrinată, până nu se satură de altul, nu'si iu  
besce bărbatul.

- 7410** Muşiera desfrînată, dărăpînarea şi necinstea casei sale.  
 Muşiera desfrînată, dragoste scârbosă.  
 Muşiera desfrînată şi p  cel mai înşelept  l înşală îndată.  
 Ve i să nu o pa i.

### Pentru Muşiera drăgălaşă

Muşiera drăgălaşă în pace nu te lasă.

### D  obşte pentru muşeri

*Ve i Cal, R sbot , B rba i.*

Alegerea muşerii, nu după frumuse e, ci după năravurile  
 ei cele bune; că frumuse ea curînd să pierde, iar n ra-  
 vurile în veci r m n.

- 7415** Altă muşiere să nu laşi să între în cămara ta, dacă ve   
 p'al tău bărbat să'l a bi p  s ma ta.

Al treilea obraz, între bărbat şi muşiere, cum va  luneca,  
 liniştea lor să va tulbura.

Iconă muşerii, oglinda, şi a bărbatului, muşiera.

Or -ce mai urită, în casă  nt mplare, muşiera cu minte,  
 singură ea s'o scie.

Or -ce muşiere, firesce va să placă la b rba i, d'aceea or -ce  
 g lc v  între ele, pentru b rba i se ivesce.

- 7420** O ce anevoie, a dob ndi  re-cine, d  muşiere bună fire.

Odată muşiera, l'al doilea bărbat, dacă crac i 'ş a ridicat,  
 pentru al treilea, al patrulea şi mai nainte nici o  npie-  
 decare găsesce.

Unde să cercet z  mintea şi  nt lepciunea, muşiera d -acolo  
 cu totul lipsesce.

Unde sînt multe muşeri, acolo cele mai multe şi mai urite  
 dăfăimări.

Urit  e muşiera ce des  şi schimbă patul, s rînd c nd la  
 unul c nd la altul.

- 7425** În zadar arată muşiera că  ubesc , când nimeni n'o mai  
 cinstesc .

 nt lepciunea muşerii curge din ruşine şi mai mult din  
 m ndrie. D'am ndoo  tare să te  ii.

V i d  acea muşiere ce'să pierde rodul p ntecelui său. Ce  
 răspuns va da la cel Pr  Inalt?

V i d  muşiera aceea, ce frumuse ea  i lipsesce şi ur ciu-  
 nea  i prisosesc , iar a trupului ursire, pocit  piste fire.

V i d  muşiera fără bărbat c nd singură să urcă 'n pat!

- 7430** Veî p'o muîere s'o superî? Laudă p'e alta înaintea ei.  
 Veselia muîerii, bărbatul ei să-'i fie.  
 Vîrsta muîerilor după obraz se cunósce; d'aceea, muîerilor,  
 păstrați-v'e obrazul, ca să puteți lustra mai multă vreme  
 și mai lesne a înșela.  
 Grija cea mai mare a muîerii stă întru a nu-'și pîerde p'e  
 cel-ce iubesce, și necazul cel mai mare, când d'e tot el  
 pîerde.  
 Care e mai fericită din muîeri p'e lume? d'e cât cea cu  
 doi bărbați, unul d'e nópte, și altul d'e ziua.
- 7435** Cu obraz vesel și vioiu și pururea împodobită l'al t'eu bar-  
 bat să te arēți, ca să nu-'i alunece ochiul în altă parte.  
 Cu împotrivire nici cum să te-arēți, ci cu mângăiere p'e  
 bărbat să'l îmblândesci.  
 Cu greú și fórt'e greu, una cu doi bărbați și alta cu nici  
 unul.  
 Cu cât o muîere, mai multe daruri are. cu atât mai în  
 primejdie, când vîntorul după ea alérgă.  
 Cu cât mai puțin ne socotim, cu atât mai mult graim;  
 d'aceea muîerile, mai mult d'e cât bărbații, pururea grăiesc.
- 7440** Cu mândrie către bărbați te poți arēta, iar nu și către  
 muîeri, că rămăi d'e rîs, când te vor ocări.  
 Curată la bărbat, pururea să te-arēți, ca nu cum-va să'l  
 scârbesci, că 'ndată el pierđi.  
 Cu bărbatul t'eu în brațe să te culci, în brațe să te scolî,  
 dacă veî să'l aîbi numai pentru tine.  
 Cămașa bărbatului, muîerea se 'nțelege.  
 Către bărbatul t'eu, pururea să te întorci și lui cu plecă-  
 ciune să te supui, că așa Domnul a poruncit, când p'e  
 tine din cósta lui te-a zidit.
- 7445** Când bărbatul te va urî, socotesce-te c'ai căđut în cea  
 mai mare ticăloșie.  
 La orî-ce întîmplare, brațul muîerii mângăiere mare.  
 La câte privesc d'e capul muîerilor, nu le poți da cuvînt.  
 La muîere frumusețe, la bărbat voînicie.  
 La orî-ce turburare, muîerea, c'o lingușire, liniște ne-aduce.
- 7450** La frumusețe muîerile când gîndesc, nu se îngăduiesc, ci  
 una p'e alta rău se pismuiesc.  
 La bărbat să nu te-arēți cu față posomorită, ci pururea  
 să-'i vorbesci cu veselie și 'mpodobită.  
 Lingușirea, mângăierea și dulcéta muîerii, mai tarî ca orî-ce  
 putere omenescă.  
 Lăcrămile muîerii biruiesc orî-ce fîară.  
 Mai adese-orî muîerile d'e cât bărbații vor să se d'espărță,  
 ca să scape d'e supunerea ce sînt datóre la bărbați.
- 7455** Mai lesne o fîară d'e cât o muîere o poți îmblândi.

Maî lesne poţi înpreună sute şi miî dē bărbaţi, dē cât muierî numai dooă.

Maî nici o muierē, fără nici o plăcere dē cântece şi jocuri.  
Maî bine prefăcută, dē cât adormită; că cea prefăcută, mai mult te deşteptă, iar cea adormită, în adormire te lasă.

Maî bine bărbat sacagiû, dē cât muierē împērătésă, a ǎis împērătésă.

**7460** Maî bună rēntatea bărbatului, dē cât bunătatea muierii.

Maî dulce dē cât muierē, nimic alt pē lume.

Mare venin, muierē la om.

Mintea muierii se 'nvîrtesce ca sfîrîitōrea dē orî-ce vînt, ce dē dēparte sē aude, şi te sperie cu orî-ce vînt.

Mare dar, să fiî muierē.

**7465** Marî şi tarî obeǎi, muierē la om.

Muierē ajutorul bărbatului, iar nu poruncitor dē Domnul s'a zidit.

Muierē anevoie, patimile să şi-le stăpânēscă.

Muierē ocărilor din pozănar le scōte.

Muierē, orînduîela casei.

**7470** Muierē, orî-ce sē face afară din casa sa, tōte le află şi tōte le scie, iară bărbatul ticălosul, nici ceea-ce sē în-ţimplă chîar în casa sa.

Muierē, odată dacă 'şî pîerde ruşinea, nu sē mai pōte popri.

Muierē, în adevēr, mai dulce dē cât miera, dar la vieţā ei, mai amară dē cât fierē.

Muierē în adevēr, partea cea mai slabă, dar mai iute taie, dē orî-ce mai ascuţit cuţit.

Muierē în adevēr, bucata cea mai dulce, dar în urmă, amară otravă ęţi aduce.

**7475** Muierē în ochii bărbatului nici cum să sē uite, dar bărbatul drept la ea să sē uite.

Muierē înghite o mare întrégă.

Muierē în lume, englengeaoa lumii, cine cu ea nu englendisesce dē om nu sē socotesce.

Muierē în lume, lucru cel mai dē folos, dar cu totul supērăcios.

Muierē în mânia sa, mai rea dē cât leōica.

**7480** Muierē în pat să nu sē suie fără bărbat.

Muierē ingerul lui Dumneǎşu, când te întrece şi te pătrunde cu amorul său.

Muierē îmbētrănesce, dar pofta nu-î contenesce.

Muierē veselă, inima ęe-o înveselesce.

Muierē vre-un bine nici cum pōte ghici, iar la cele rele, la tōte pōte nimeri.

- 7485** Mușerea, jucăreia lumii.  
 Mușerea ca un foc, foc pörtă cu ea, dar mai mult mușe-  
 rea dă cât focul te arde.  
 Mușerea ca vînul, în ori-ce mână dă chelar ăi vei încre-  
 dița, piste puțință a nu gusta din el. Îngrijasce-te dă  
 acêsta.  
 Mușerea ca cămașa, pē trup trebuie s'o pui.  
 Mușerea casa țe-o luminează, casa țe-o înfrumusețază, casa  
 țe-o împodobesce, casa țe-o încălădesce, când pē casă  
 sē aședă.
- 7490** Mușerea ca să placă bărbatului, iar bărbatul ca să mulțu-  
 mescă pē mușere.  
 Mușerea ca să sē odihnescă bine în patul ei, trebuie să  
 aibă un bărbat în patul ei.  
 Mușerea cu-a ei dulcēță și pē leu ăi îmblăndesce.  
 Mușerea c'o uîțătură numai, dulce, dobóră la pămînt și pē  
 cel mai tare 'n putere.  
 Mușerea c'o vorbă dulce, și pē cel mai rău, și pē cel mai  
 cumplit bărbat, la blăndețe ăi duce.
- 7495** Mușerea c'o limbă numai, și gura 'i tócă ca o tócă, dar  
 când ar avé mai multe?  
 Mușerea c'o mângăiere, mîntea omului 'i-o schimbă.  
 Mușerea cu ochii săgetează, dar vai dă cel-ce sē săgetează.  
 Mușerea cu ochi frumoși, pē toți ăi face voioși.  
 Mușerea cu vorbă urită, mai pē jos să grăiască ca pē toți  
 să 'i facă să sē spargă dă rîs.
- 7500** Mușerea cu zestre mare, necazuri mai întăiu, apoi peire  
 'ți aduce mare.  
 Mușerea cu cât îmbetrănesce, cu-atât mai mult pē tinere  
 pizmușesce.  
 Mușerea cu cât mai curată, cu-atât mai mult te 'mbată  
 dă miros frumos și dulce.  
 Mușerea cu cât mai mult sē uîță în oglindă, cu-atât mai  
 mult sē mândresce, și cu cât mai mult sē mândresce,  
 cu atît mai mult cinstea 'și-o păzesce.  
 Mușerea cu lingușirea poruncesce pē nesimțite.
- 7505** Mușerea cu lăcrămile pē obraz, lesne înșală ori-ce obraz.  
 Mușerea cu molecîunea ei, birușesce pē bărbat, cu tótă  
 virtutea lui.  
 Mușerea, cu nimic alt o birușesce dă cât când dragoste ăi  
 dărușeci.  
 Mușerea cu pole lungi, și cu minte scurtă.  
 Mușerea, curată pururea să sē arate, că curățenia podoba ei.
- 7510** Mușerea curată, dă miros te îmbată.  
 Mușerea, cu tótă slăbiciunea ei, supune ori-ce putere, cu  
 dulcēța ei.



Muîerea curînd d  dragoste să satur , d'aceea  i adese-or ,  
 nc rc  la gustur  noi.

Muîerea cu bani  ei, ciocan   i cumpără la capul   i.

Muîerea cu bărbatul, un trup să socotesce; c nd o parte  
gre asce, cea-l-altă pătimesce,  i-ac st  patim  numai  
cu  ertarea să t m duiesce.

- 7515** Muîerea cu bărbatul nici o sfadă să nu a b , ci pururea  
Într'o unire, dacă vi  ta le este dragă.

Muîerea cu bărbat, împărătésa împărăteselor, iar cea fără  
bărbat, sluga slugilor.

Muîerea cu dinți ur  i, să ri   cu ochii, ca să nu i-să vadă  
din ii.

Muîerea, cu doo  fe e, cu una te m ng  e,  i cu alta te  
sfi  ie.

Muîerea, cu dulc  ta, iar bărbatul cu virtutea, unul cu altul  
să întrec.

- 7520** Muîerea cu dragostea, s ngele  i'l suge.

Muîerea cu dr gu ul mai mare plăcere are, d  c t cu b r-  
batul.

Muîerea, c ma a bărbatului; cel-ce n'are mu iere, gol d   
cama   să 'n telege.

Muîerea c nd are pat, la nimic alt mai g ndesce.

Muîerea c nd   i zîmbesce, mai r   d  c t săgéta la inimă  
te r nesce  i mintea  e-o smintesce.

- 7525** Muîerea c nd   i alege bărbat   i după lege, trebue să  
prooroc sc , ca bine s'o nimer sc .

Muîerea c nd   i va da inima   i la altul, nici cum mai  
g ndesce la al său bărbat.

Muîerea c nd cade la dragoste  foc t , nici m rtea n'o  
desparte d  cea-ce ea  ubesce.

Muşiera c nd lipsesce, casa să risipesce.

Muşiera, c nd s'atinge altul d  patul   i, le  ic  să arată  
la  nusu  copiii săi.

- 7530** Muşiera c nd să află în furia dragostii nici la c rin  să  
supune, nici anghera în loc o  ine.

Muşiera c nd să m nie, mai rea să arată d  c t fiara cea  
mai rea.

Muşiera c nd să de   pt , g ndul la furcă să  i'l înfigă.

Muşiera c nd te c rt , atunci al   i te-arată.

Muşiera c t d  mândră, în pat să moleșesce.

- 7535** Muşiera c t d  puternică, bărbat p  jum tate.

Muşiera credin   n'are.

Muşiera la unul numai place, p n -ce altul găsesce.

Muşiera la întristare, m ng  ierea cea mai mare.

Muşiera la mânia sa, întrece or -ce fiară rea.

- 7540** Mușerea la pat când se năpăstuiesce, la îndurare nici cum mai gândește.  
 Mușerea la bărbat, cuculeț de nopțe.  
 Mușerea la bărbat să se uite cu ochiu plecat.  
 Mușerea la duh mai adormită să fie ca să te poți odihni.  
 Mușerea liniște și rășboiu, plăcere și întristare în casă ții aduce. Alege care ți place.
- 7545** Mușerea, lécul cel mai bun la ori-ce patimă, dar și otrava cea mai grozavă.  
 Mușerea, magnetul bărbatului.  
 Mușerea, mai dulce de cât însuși mșerea, dar și fșerea bărbatului.  
 Mușerea, minte ușoră.  
 Mușerea, minte viciénă.
- 7550** Mușerea, minte nici cum are întréga.  
 Mușerea, móra casei.  
 Mușerea, molecúne.  
 Mușerea mușerii réu ții gândește, când pe bărbăți se sfădesce.  
 Mușerea multe face, și bărbatul vede și tace.
- 7555** Mușerea, neapărată trebuință a vieții.  
 Mușerea nici cum se bate, pentru-că se înțelege fără minte.  
 Mușerea nu cunósce ce e prietésugul.  
 Mușerea nu'și pierde dulcéța ei în totă vieța ei, dar bărbatul virtutea lui îndată 'și-o pierde.  
 Mușerea numai la cele femeesci, iar la cele bărbatesci nici cum să se amestece, nici de ele să se frece.
- 7560** Mușerea, nu se cuvine, mult sa cerceteze de cele straine.  
 Mușerea parte slabă, din fire s'a zemislit.  
 Mușerea patru lucruri pierde lesne și curînd: vremea, cinstea, frumusețea și averea, iar de minte nici cum se mai cercetéză că nici cum are.  
 Mușerea pentru bărbat se bate necurmat.  
 Mușerea, pisică cu ghîare de mșere.
- 7565** Mușerea, piste puțință a pastra vre-o taînă.  
 Mușerea pólele când ții ridică, mai întâiu rușinea și-a ridicat-o.  
 Mușerea pururea mai lesne grăiesce, d'aceea și mai lesne greșesce.  
 Mușerea pururea să se plece la bărbat, ca sa nu alunece la nici un păcat.  
 Mușerea pururea biruiesce, când bărbat mai slab gasesce.
- 7570** Mușerea, pe copii, fără nici o îndoiálă, ai sői ții cunósce, iar bărbatul cam cu îndoiélă.  
 Mușerea, pămîntul cel mai roditor, dar fără udatură nimic rodesce.

Muîerea, păpuşă de zahăr făcută.

Muîerea, pe bărbat, când târziu îl vede, dragostea i-să pierde.

Muîerea, pe bărbat, cu linguşiri şi măglăsirî, lesne îl înşală, când cade însuşi ea în vre o greşală.

**7575** Muîerea până în sfîrşit, nu te iubesce dēsăvirşit.

Muîerea până nu dă de mai rău bărbat, nu'şi aduce aminte de cel d'întăiu bărbat.

Muîerea plecată la al său bărbat, cinste muîerilor multă le-a dat.

Muîerea, rău de bărbat când pătimeşte, numai de cât să cadă 'n pat şi să s'arate că bolesce, c'ăşa îndată se tămăduiesce.

**7580** Muîerea rănesce, dar şi tămăduiesce, orî-ce patimă găsesce. Muîerea, sufletul bărbatului.

Muîerea se înduplecă cu mângăieri, dragoste şi cu plăcere.

Muîerea, se cuvine s'acopere cât de mult, orî-ce greşală de muîere, că şi ea muîere este.

Muîerea se nasce a fi supusă bărbatului său, fie şi cel mai ticălos.

Muîerea se 'nveselesce, când bărbat dobîndesce dēsămierdat şi fermecat.

**7585** Muîerea se pare iconă zugrăvită.

Muîerea să poruncescă, firea nici cum a voit.

Muîerea să păzescă taîna bărbatului său.

Muîerea să se arate ca o vie roditore.

Muîerea slabă din fire, dar şi dulce piste fire, şi cu dulcēta ei supune pe bărbat, pe cel din fire cu putere înzestrat.

**7590** Muîerea spre ajutor bărbatului i-s'a dat, de la cel Pré Înalt, d'aceea de el nici cum să se depărteze.

Muîerea, taîna sa de şi-ar păzi-o, mai rar ar greşi.

Muîerea te iubesce, până ce altul găsesce.

Muîerea te odihnesce l'ale tale bētrâneţe.

Muîerea te 'ncălċesce mai multe de cât cămaşa.

**7595** Muîerea tot are ore-ce sfială, iar bărbaţi cam obraznici. Muîerea tot-dē-una veselă trebuie să fie, ca să placă la bărbaţi.

Muîerea, tag de mîiere.

Muîerea, fie cât de mică, mari rele din ea pică.

Muîerea, fire slabă, dar sfărîmă orî-ce piētră.

**7600** Muîerea, firesce, în patimi se sfîrşasce.

Muîerea, firesce, la viclenii gândesce.

Muîerea, firesce, mângăiere poftesce.

Muîerea, firesce, piste fire cheltuiesce.

Muîerea, firesce, dulce, dar dulcēta ei la peire te duce.

- 7605** Mușierea, foc în adevăr se înșelege, însă focul se pôte stinge,  
iar mușierea când vei să o stingi mai mult s'aprinde.  
Mușierea, foc se înșelege, dar fără foc, ce pôte sta în lume?  
Mușierea fără copii, mult pizmușiese pe cea cu copii.  
Mușierea fără rușine, ca o mușiere dē obște se înșelege.  
Mușierea fără prihană, lecuire dē ori-ce rană.
- 7610** Mușierea fără statornicie, dragostea n'o cunōsce.  
Mușierea fără bărbat rēu se tăvălesce în pat.  
Mușierea fără bărbat, cam stērpă va să fie, ca să nu se  
dea dē rușine.  
Mușierea fără friu, alunecă ca pe ghiētă.  
Mușierea fără bărbat, cel mai mare păcat.
- 7615** Mușierea fără bărbat, sare ca mincea piste cap, când într'un  
pat, când într'altul.  
Mușierea ce gāndesce la străin bărbat, nici cum mai iubesce  
pē al sēu bărbat.  
Mușierea cele din lăuntru ale casei să 'ngrijască, și bār-  
batul, dē afară, pururea s'aducă 'n casă.  
Mușierea ce un drăguț are, socotesce că nici unul are,  
după vorba ce se dīce, unul ca nici unul.  
Mușierea ce nu se culcă într'un pat cu-al sēu bărbat, pu-  
rurea gāndesce la străin pat.
- 7620** Mușierea ce nu se mulțumesce cu cel d'intăiu bărbat, cu-  
rind se căiesce și dē cel de-al doilea bărbat.  
Mușierea ce nu se spală, spurcată se scōlă.  
Mușierea ce 'ntrece pē barbat, corōna mușierilor adevērat.  
Mușierea ce pē bani se dă, lesne se dedă cu prețul cel  
mai mic.  
Mușierea ce se spoiesce, alta ađi, alta măine s'arată precum  
voiesce.
- 7625** Mușierea ce se dēpărtēza dē datoriile sale, blestemată se  
'nșelege.  
Mușierea ce se drege, nici odată față alege.  
Mușierea ce cinstesce pē al sēu bărbat, cinste dobāndesce  
ca un împērat.  
Mușierea ce 'și cinstesce pē al sēu bărbat, dē el nu se des-  
lipisce.  
Mușierea ce 'și lasă pe al sēu bărbat, în grópă a și intrat,  
că ocara ei în veci nu se stinge; d'aceea mai bine să se  
proslăvēscă, dē cât necinstită în lume să trăiēscă.
- 7630** Mușierea, cinstea și mărirea bărbatului.  
Mușierea, biserica bărbatului.  
Mușierea bărbată, liniștită și cinstită, veselie casei și a bar-  
batului viētă.  
Mușierea dacă îmbētrānesce, la verigă gāndesce.  
Mușierea dacă se mărită, atunci necazurile o coprinde.

- 7635** Mușerea dacă se mărită, la trebile casei trebuie să se supui. Mușerea dulce, bărbatul aspru, așa firea 'i-a făcut ca să se pótă cumpeta, firile amindurora ca vinul cu apa. Mușerea de cât tóte cele-l-alte, trebuie să învețe mai mult economia casei. Mușerea de la bărbat, și când cu cuvînt fuge, mai bine să se spînzure. Mușerea de pismă, câte misidii frumoșe la alta găsește, de cusururi le numește.
- 7640** Mușerea desfătarea casei. Mușerea de departe mirósă. Mușerea dragostea, în inimă și-o frămîntă, și cu chinuri 'și-o dospesce. Mușerea drac împelițat. Mușerea și la bine și la rău să cređă bărbatului seú.
- 7645** Mușerea și bărbatul, un trup fiind amîndoi, când unul pe altul bate, se bate însuși el pe el. Mușerea de și e rea, dar un rău neapărat și trebuincios. Mușerea și de piétră de va fi, tot plăcere eți aduce. Mușerea cu mușere la antipatie cade, iar cu bărbat la simpatie. Mușere cu mușere pentru nimic alt mai rău se gálcevesc și urit se gálcevesc, de cât când pentru bărbați între ele se sfădesc.
- 7650** Mușere cu mușere anevoie se învoiesc la un loc să locuiescă. Mușere cu mușere rău se pizmuiesc când dooă pe unul d'o potrivă el iubesc. Mușere pe mușere lesne o desfrîneză. Mușere pe mușere lesne deșăiméză, iar bărbat pe mușere cu mare nevoință. Mușere să nu îndrăsnesci nici măcar să gîndesci, ca cum-va să smintesci ceea-ce ai dobândit și 'n pantece ți-sa zemislit, nici după ce el vei nasce să nu'l lapeți ca p'un câine; că cine'și lapedă copilul, ucigaș se înțelege după ori-ce lege.
- 7655** Mușere să te aręți Penelopei și Alcistei, ce pentru dragostea către ai lor bărbați în cer s'au înălțat, și coróne la mușeri d'acolo au aruncat la câte lor s'au asemănat. Mușere tu nu te depărta de al têu bărbat, nici te furișă ci te întorțe l'al têu bărbat ce Domnul ție 'ți-a dat, când din cósta lui pe tine te-a zidit; și tu bărbate iubesc pe-a ta nevăstă frățesce că Domnul ți a dat-o ție, nedespărțită soție. Mușere tînără, vin vechiu, prieten și mai vechiu să dobîndesci. Mușere de laudă, cea vrednică de casă și curată la pat, fără nici o prihană.

Muiere de muiere nici o deosebire are, de cât când o plăcere una de alta mai dulce are.

**7660** Muierii este dată știința de torcătură.

Muierile în adevăr lesne se înșală, d'aceea și credemint dau numai la cele ce lor le place.

Muierile în adevăr, cinste lor o socotesc, să témă p'ai lor bărbați, d'aceea una pe alta pururea se pizmuiesc.

Muierile în gătélă totă nădejdea lor; însă gătela cea mai bună, cinstea la ele se 'nțelege.

Muierile în gătélă eși arată a lor greșală, strigând una către alta: *«Când fleorfo tu mai vedut? ca mine și tu n'ai făcut?»*

**7665** Muierile în necazuri la lăcrămii alérgă.

Muierile între ele când staș și vorbesc, de gătélă sau de defăimare pururea grăiesc, iar cu bărbații de dragoste și numai.

Muierile vor să afle ori-ce se mișcă între muieri și bărbați cu mult mai mult de cât a'e casei lor.

Muierile vor firesce să s'arate frumoșe și mai mult drăgostose, și când firea nu le iértă.

Muierile cu ghicitori, la ale lor nenorociri de dragoste vieța și-o petrec.

**7670** Muierile cu lingușirea la toți drăgostose s'arată.

Muierile când iubesc, mai lesne pot iértă, temerea bărbatilor, de cât ne statornicia și cea mai mică a lor necredință.

Muierile cum se 'mbată, la ocări încep îndată.

Muierile când jălesc pe bărbații lor, vor s'arate către bărbații lor statornicie de dragoste, iar bărbații când jălesc pe muierile lor, se tânguiesc de ce mai de de mult acéstă nenorocire n'au avut.

Muierile când cad întâiaș dată la dragoste, mult iubesc în adevăr pe drăgălașii lor, iar la a dooa întâmplare iubesc numai dragostea.

**7675** Muierile la vorbă, mai mult gust au de cât bărbații că caută să placă cam la toți.

Muierile la glume și la mângâieri firesce sunt date.

Muierile la tinerețe mult ne dăsmiárdă, la mai în vîrstă ne ușuréză de muncă și la bătrânețe ne hrănesc ca pe nisce copii; d'aceea muieria la ori-ce vîrstă ne este de mare trebuință. Vai de cel-ce n'a dobândit muiere!

Muierile la toți lesne se înduplecă, iar la cei înțelepți cam cu anevoie.

Muierile la bunătăți pe jos de tot se arată, iar la reutăți de cât toți mai învățate.

- 7680** Muierile lesne găesc ori-ce inijlôce când voiesc pe bărbați să-'i înșale.  
Muierile lacrimile în pozănar le au, când vor și câte vor cu pumnul le scot.  
Muierile mai credincioase l'ale legii se arată, pentru-că judecată mai slabă arată.  
Muierile mai lesne alunecă la dragoste.  
Muierile mai lesne de cât toți află toate, însă cele mai multe greșite.
- 7685** Muierile mai supuse, la patimi nespuse.  
Muierile ne-credincioase și mai ne-statornice la dragoste, firesce s'arată.  
Muierile nu vor să scie nici de minuni, nici de drăcii, la focul lor când le coprinde.  
Muierile nu pot cunósce cât de înșelătoare sunt.  
Muierile nu pot crede că se găesc bărbați să nu le bage în semă.
- 7690** Muierile nu se cam supără de dragoste, pentru-că curînd se satură de ea.  
Muierile năpăstuiesc pentru patimi nespuse și pe însuși copiii lor.  
Muierile pentru bărbați una p'alta pizmuiesc, una cu-alta se sfădesc, una p'alta ocărăsc și nici odată se'nvoiesc, iar bărbații pentru ele la duel îndată ies.  
Muierile pururea iubesc, mai mult pe cei ageami, de cât pe cei învățați.  
Muierile pe cine iubesc mai lesne le iértă a lor neghîobie de cât a lor ne-statornicie.
- 7695** Muierile pe bărbați, iar nu bărbații pe muieri stăpânesc precum voiesc.  
Muierile pe bărbați pururea ăi defăiméză, iar bărbații cei mai mulți bine le cuvintéză.  
Muierile plăcerea o socotesc hrana vieții lor.  
Muierile plăcere au să vorbescă, să nu tacă de ori-ce se întîmplă la ori-cine în casă.  
Muierile să se 'mpodobescă cu rușinea și cu înțelepciunea.
- 7700** Muierile tot vorbesc iar bărbații săvîrșesc.  
Muierile dibace a se peface.  
Muierile și 'n vis la 'nșelăciuni gîndesc.  
Muierilor li-s'a dat în oglindă să privescă, ca mai frumos să se gătescă, iar bărbaților în arme, ca mai bine să isbutescă.  
Multe muieri mai înțelepte și cu mult mai bărbate de cât bărbații lor s'au arêtat.
- 7705** Multă plăcere muierile au, ca una pe alta, de față să atingă.

Mulți multe pentru muieri bârfesc, dar fără de ele nici-cum pot trăi.

Ne-gătită la bărbat și ne-curată, nici cum să te-arăți, ca nu cum-va să-'i aduci scârba cea mai mică.

Ne-fericesc pe muieri, că trăim fără grijă, și nu știu ce mare grijă, de bărbați avem, când de noi departe, în brațele altora ei vedem.

Nimic alt mai plăcut, de cât când muieră, cu bărbatul petrec amândoi într'o unire și 'ntr'o glăsuire.

**7710** Nimic alt mai lesne, de cât a afla o muieră pe alta ce face în casa sa.

Nimic alt mai rău, de cât a gândi rău bărbatului tău.

Nici o muieră fără fiere.

Nici o supărare la muieră mai mare, de cât când vede cu ochii ei pe alta în patul ei.

Nici o mahnire la muieră mai mare, de cât când depărtare de la bărbat are.

**7715** Nici o bucurie mai mare, nici o veselie mai tare, de cât când muieră, copil vede în ochii ei, rod din pântecul ei.

Nici-cum să ridici mâna asupra muierii când ea este grea, ca să nu rămâi în răspundere grea.

Nici muieră fără bărbat, nici bărbatul fără muieră nu plătesc nici o cépă; că pururea în ne-odihnă sunt, fiind făcuți unul pentru altul.

Nici pânză, nici muieră, să nu alegi la luminare.

Nici toporul fără codă, nici muieră fără bărbat este bună de vre-o trebă.

**7720** Nici frumusețea, nici podoba trage pe muieră la tine, de n'ar avea dulcele ei firăscă.

Nici bărbații la un loc pot locui, iar două muieri într'o casă nu pot trăi.

Nu bărbatul pentru muieră, ci muieră pentru bărbat de Domnul s'a zidit, că muieră din bărbat, iar nu bărbatul din muieră.

Numirea de dulce la muieră s'a dat, iar nu și la bărbat. P'al tău bărbat să-l iubești și nici cum rău lui să-'i gândești.

**7725** Nu-ți lăuda bărbatul către altă muieră, că numai îndată el pierde.

Pentru a lor frumusețe, muieră cu muieră pururea se pizmuesc de ce alta mai frumoasă de cât ea

Pentru muieri să te păzesci, nici cum rău să grăiesci; mai bine să te faci că nimic nu ști, cât de multe vei ști.

Piste puțină muieră ce iubește să nu mărescă dragostea când de ea grăiesce.

Pe muieră s'o cercetezi după brănișor, ca pe pește după ureche.



- 7730** Pě muiere s'o cinstesci tocma ca pe-o sfântă, dar friul din gură ei nici cum să'l slăbesci; acesta dē toți dē s'ar urma, ori nici una s'ar mai mărita, ori casă spartă nu s'ar mai vedé.  
Pě muiere s'o cinstesci, dar mult să te feresci dē lingușirile ei.  
Pě muiere să te silesci, cu mângăiere s'o biruiesci.  
Pě muiere, fără trébă nici într'un minut s'o lași, nici că să'i dai pas dacă vei, să nu greșască.  
Pě muieri nu se cuvine a le grăi dē rău, ca să nu dai din rău piste mai rău.
- 7735** Rușine la muiere, să mērgă la bărbat, ci bărbatul s'o pof-tēscă l'al său pat.  
Să nu credi p'acea muiere ce lesne se jură, că nici un adevăr ție eți spune.  
Să nu te închini la muiere pentru multa ei avere.  
Să nu cercetezi, nici să întrebă pē bărbat dē câte privesc numaî la bărbat.  
Să nu dai muierii sufletul tău ca să nu să suie sus pē capul tău.
- 7740** Să fii blândă la bărbat și când palme el țe-a dat.  
Slăbiciunea omului către muiere, arată pē muiere cu mult mai tare dē cât ori-ce putere mare.  
Sfânt lucru e muierea dīs'a unul din cei mai sfinți; cine dē ea se dēpărtēză, dē sfințenie nu se mai împărtășēză.  
Tótă lumea se stăpânesce dē bărbați dar muierile stăpânesc pē acești bărbați.  
Pě muiere cât dē mult să o cinstesci dar și frică dē ea se dobândesci.
- 7745** Pě muiere s'o olasticesci, dacă vei s'o dobândesci.  
Feresce-te dē muiere ca iasca dē foc.  
Ferice d'acea muiere ce-a dobândit tînăr bărbat.  
Fie-ce muiere cu darul ei.  
Fie-ce muiere cere mângăiere.
- 7750** Firea a scos pē muiere spre pedēpsa bărbatului ca închinându-se ei, să scađă din mândria lui.  
Firea așa a ordonat ca muierea până e fată să se arate la toți ca să pótă dobândi bărbat; după-ce se mărită să se-arate la al său bărbat și dē casă să îngrijască.  
Firea muierii saț n'are  
Firea muierii la înșelăciune privesce.  
Firesce muierea cere să te 'nchini la ea și tu dē nevoie, fără voia ta, te 'nchini la ea.
- 7755** Fugi dē-acea muiere ce astă-đi în lăcrămi te înecă, și mâine nici că te întrebă.

Fugî dē fațā dē muîere cānd cu dragoste la tine sē uîțā,  
dacā vei sǎ scapî cu suflet nevătēmat.

Fǎgădufelile și jurămînturile muîerilor întregă minciună.

Frēcă'ți ochii bine cānd cu lumînarea la muîere te uîți.

Cea mai lăudată 'ntre muîeri sē 'nțelege ceea-ce a dobândit copii mai mulți din pântecele ei.

**7760** Cea mai mare poftă și plăcere a muîerii, ca ea pururea sǎ poruncescă.

Cea mai mare și neîertată vină, a urî muîerea pē bărbatul sēu.

Cea mai mare rușine la orî-ce muîere, al sēu bărbat a 'și lasă și la altul a alerga.

Cea mai mare rușine, muîerea bărbatului cānd va porunci.

Cea mai sfântă muîere ceea-ce a dobândit mai mulți copii.

**7765** Ceea-ce va muîerea, aceea va și Domnul cu tine.

Ceea-ce 'i lipsesce muîerii din putere, i-s'a adăogat la dulcēta ei.

Cele mai multe muîeri arată că te iubesc, dar fără interes la tine nu gāndesc; d'aceea la interes, dragostea lor privesce, iar la tine nici dē cum.

Cel mai mare cusur al muîerilor, cānd nu sē țin dē dragoste.

Cel-ce-o lume stǎpānesce, cu gura cāscată la muîere sē uîțā.

**7770** Cel-ce muîerea și-o depărtēzǎ, sufletul lui și'l depărtēzǎ.

Ce ticălosă firea muîerescǎ! astǎ-dî viēța țe-o pierdî pentru ea, și mǎine îndată te scārbesci dē ea.

Cine sē încrede la vorbe dē muîere, curînd sē căiesce că muîerea e viclénǎ, și pē cel mai învățat lesne 'l-a 'nșelat.

Cine dē muîeri sē depărtēzǎ, nu înaintēzǎ.

Cine 'și lapēdǎ copilul ucigașǎ sē 'nțelege.

**7775** Cine 'și ridicǎ craciî la al doilea bărbat, dē obște sē înțelege la ori ce bărbat.

Cinstea muîerii stǎ în mândria sa.

Bărbatului tēu, fie bun fie rēu, nici cum tu sǎ-'i poruncesci, iar sfatul cel mai bun lui sǎ-'i dǎruiesci.

Bărbatul către muîere dragoste arată, iar muîerea către bărbat lipsa cea mai mare.

Bărbatul lingușitor, muîerea prefăcutǎ.

**7780** Bărbatul tēu cānd te iubesce, îndoit tu sǎ'l iubesci.

Bărbat piste bărbat sǎ nu primesci în pat.

Dacă muîerile n'ar fi găsit mijlōce târđiū bărbații ar fi 'n-vēțat sǎ jōce.

Darul cel mai mare, rușinea la muîere.

Datoria muîerii, sǎ mângāie la 'ntristare

**7785** Din cōsta lui Adam Eva a eșit, d'aceea muîerea dē bărbat s'a lipit.

Din buzele muierii curge lapte și miere, dar vai de cel-ce linge buzele muierii!

Dooe muieri ce se înțeleg cam rău gândesc la ore-cine.

Dooe césuri și numai muierea are bune, unul la așternut și cel-l-alt când intră în mormint.

Domnul numai pe muiere a împodobit cu ceea-ce e mult mai dorit.

**7790** Dulceta muierii te înșală în tocma ca momela la undiță și la cursa.

Dumneșul muierii, bărbatul ei se înțelege; la el să se închine, la el să se roge, la el să nădăjduiescă.

Duhorea muierii, sănătatea bărbatului.

Dă este lucru 'n lume, ca să se închine la el ori-cine, muiera s'a ivit.

Dă vreți să te învrăjbesci cu ori-ce muiere, laudă înaintea ei pe alta-muiere.

**7795** Dă la muieri multe învață omul, când bagă de sémă la vorba lor.

Dă casă nooă să te feresci, dă muiere tînără să te lipesci.

Dă n'ai trebuință dă muiere, nu te uita la ea; dă n'ai trebuință dă ea închină-te la ea.

Dăparte să te tragi dă muiere când glumesce.

Dăparte dă muiere, când dragostea te biruiesce, că 'ndată te stăpânesce.

**7800** Dăparte dă muiere când între ele se gâlcevesc ca să nu cadă beleaua pe tine.

Și pe cel mai cumplit și la inimă împietrit muierile l-au biruit.

Și cel mai mare filosof, și cel mai mare împărat, și cel mai mare vitez, la muiere se închină.

### Pentru Mucaliți și Caraghioși

Mucalit dă caraghios atâta dăosebire are că unul cu gura și altul cu mâna te îmbală.

### Pentru Mulțumire

A se multumi omul pe ceea-ce 'i-a dat Domnul, cel mai mare dar se înțelege.

**7805** In sus să te uiți, când veți să mulțumesci Domnului, ca găina când bé apă, mulțumind lui Dumneșu.

Cu anevoie să mulțumesci, pe cel-ce nu cunoște nici binele nici răul.

Cu inimă bună tu să mulțumesci celui-ce bine ție ți-a făcut.  
Cu o dulce mulțumire, îndată îndatorezi pe făcătorul tău  
dă bine la mai mare îndatorire.

Când mulțumesci făcătorilor dă bine, îndemni pe cei-l-alți  
la asemenea faceri dă bine.

**7810** Când nu te mulțumesci pe ceea-ce ești, multe greșeli dobândesci.

Cât dă bine să faci, cât dă mult să te silești spre folosul altora, nu poți mulțumi pe toți.

Mulțumesc-te pe al tău, la lucru străin nici cum să rîvnesci.  
Mulțumesc Domnului bine sau rău ție de 'ți dă, că tu  
nici binele tău cunosti, nici răul în adevăr.

Mulțumirea facerii dă bine ești mai aduce și alt bine.

**7815** Mulțumire se dă la cel-ce ne dă, iar nu și la cel-ce făgăduință numai ne dă.

Mulțumita pentru slujbă, nu numai prin grai dar și cu mîna plină.

Nimeni nu se mulțumesc în ceea-ce se găsește.

Nici dă însuși Domnul toți dă o potrivă se pot mulțumi,  
că unul cere plîne și altul uscăciune.

Puțin cei-ce se mulțumesc dă Domni lor când nu le dă  
tota averea lor.

**7820** Pe însuși Domnul mulți se mînie, pe însuși Domnul mulți hulesc, către însuși Domnul mulți cîrtesc, și tu vei dă tine toți să se mulțumescă.

Pe cât dă puțin, tu să te mulțumesci, ca mai mult să dobândesci.

Pe nimeni nu poți mulțumi, dă nu vei nimeri la vremea lui.  
Să te mulțumesci pe ceea-ce dobândesci, dă unde tu ostenesci.

Fără nici o mulțămită, nici o pildă dai, dă ori-ce faptă bună.

**7825** Cel-ce pe puțin nu se mulțumesc, pierde și acel puțin.  
Cine se mulțumesc pe ale sale, nici o mîhnire are.

Din totă inima Domnului să mulțumim, dă ceea-ce dă la el noi ne miluim, ca mai mult să dobîndim.

Domnului mulțumire, în loc dă rugăciune, mai bine să-ți faci, că el scie ce să îți dea, fără tu a 'l ruga.

Și bine și rău făcînd nu poți mulțumi pe toți dă rînd, că ori-ce urmare d'o-potrivă la toți nu place dă rînd.

### Pentru Mume.

**7830** Vai dă acele mume ce 'și lapădă copiii lor, ca când n'ar fi sânge al lor.

Vai de acele mume ce 'și dau copii lor pe mâinile altora, ca când nu le-ar fi dat lor Domnul lapte îndestul!

Ca o mumă către tine, să cinstesci și pe aceea-ce, ca o mumă bună, îngrijasce de tine.

Cu mult mai bine, copil să nu faci de cât să 'l lepești după-ce ți faci.

Muma vitregă mai rea, de cât ori-ce fiară rea.

**7835** Muma mai lesne pe copii ții învață; d'aceea mumele să fie mai învățate.

Muma mai mult în adevăr, iubesc pe copil, că 'l cunosc că e al ții, și cu dureri l'a dobândit.

Muma 'n pântecele ții ne-a zemislit, în pântecele ții ne-a încălzit, în pântecele ții ne-a crescut, în pântecele ții ne-a hrănit cu însuși sângele ții; cum din pântecele ții am ieșit, de pieptul ții ne-am lipit, țita ții ni-a dat-o, de am supt-o totă până ne-am îndopat ca o lipitoare, în lume când ne-a arătat, mâna cu mórtea a dat. Pentru ea să ne silim, pentru ea să îngrijim, pentru ea să ne jertfim, precum și ea s'a jertfit, când în lume ne-a născut.

Muma, petrecerea ții, plimbarea ții, jocurile ții, cu fetele ții să le facă, ca să le deprindă la urmări cinstite.

Muma din fire, lapte în țite a dobândit pentru al ții copil, d'aceea însuși ea, pe al său copil cu-al său lapte, trebuie să-l hrănescă, după-cum firea a orînduit.

**7840** Muma după-ce nasce, mult, mult se 'nveselesce dar nu scie că d'aci încep necazurile ții.

Nu mai muma cunosc pe copilul său că este în adevăr al său.

Sinul mumei la copil, liman de mântuire.

Feresce-te să nu mahnesci pe muma ta întru nimic, ca să nu te blesteme, că numai blestemul ții îndată se lipesc.

Fugi cât vei pute de vitrega muma ta, încât și de mórștele ții departe să ocolesc, când le întâlnești.

**7845** Ce e mai frumos la vedere? de cât a vedé pe mumă cu copilul în brațe și cu furca la brîu.

Dacă două mume ai, una bună și alta vitregă, pe cea vitregă s'o cinstesci, și pe cea-l-altă s'o iubesci și pentru ea să te jertfesci.

De la mumă spînzură cele d'întăiu năravuri ale copiilor.

### Pentru Muncă și Muncitori.

Vedî *Lene, Nemuncitori.*

A fugi ore-cine de cele-ce cer muncă, se 'nțelege lenevire și întregă ticăloșie.

Iubesc munca, ca să întâmpini cele trebuincioase ale trupului tău și învățătura spre odihna sufletului tău.

**7850** Iubirea de muncă, avere 'ți bagă 'n pungă.

Iubitorul de muncă, nici cum în lipsă se află.

Omul ca să dobândească, trebuie să muncască.

Omul cu munca când se obișnuiește, i-se pare în adevăr că are ce îi lipsește când nu muncesce.

Omul fără muncă ca trântorul fără miere, d'aceea pururea la muncă să'l silească.

**7855** Omul fără muncă mai lesne se 'mbolnăvesce.

Omul din munca sa când se folosește, cu mai mare silință la muncă se sîrăuiește.

Omul după muncă, se bucură de muncă.

Ori-ce sămînță să o udi cu sudorea muncii tale, dacă vei să-'ți dé rod mai mare.

O, ce mulțumire la cel-ce muncesce, când din munca sa el se folosește!

**7860** Unul cu munca altuia se îngrașă și se umflă, și pré puțin cu munca lor.

Unde toți de obște muncesc, cerșetori nu se găesc.

Unde de silă și de frică muncesc, rodurile acolo nici cum sporesc.

În ȕi de vară să te-asemeni cu furnica la muncă, ce până nu'și umple mușuroiul de bucate, nu stă din muncă.

În revărsatul zorilor să fii cu sapa 'n mână și să n'o lași din mână până la săptămână, dacă vei să ai pururea ceva în mână.

**7865** În sudore și în chinuri vei mânca pâinea ta, din munca ta, că așa Domnul a poruncit, când din țărână te-a zemislit.

În toate ȕilele să muncesci, afară de Duminecă, c'o ȕi și numai Domnul pe săptămână a lăsat spre odihnă.

Vremea muncii să n'o pierdi la beături și jocuri, ca nu cumva să ajungi să ceri pe alocuri.

Gol la sapă, gol la cósă, l'arătură cu sudore, secerea cu nădușală, la strângere fără preget, să alergi cât vei puté, ca toate la vremea lor să le aibi fără smintélă ori-când tu vei vré.

Diua, în care nimic n'ai muncit, ȕi că în zadar ai trăit

**7870** Diua totă să muncesci, nóptea să te odihnesci.

Ca să înaintezi la munca ta, trebuie să găsești mijlóce înlesnitóre.

Cu apusul sórelui să apuie și munca, ca și vita și omul să se odihnescă pentru a doua ȕi.

Cu cât mai mult vei munci, atât mai mult vei dobândi.

- Cu cât mai mult muncesci, cu atât mai mult te 'nveselescî,  
când din munca ta și pē tine și pē altul folosești.
- 7875** Cu cât mai mult dobândesci din munca ce jērtfesci, cu  
atât mai mult pofta muncii se deschide.  
Cu munca omul, pē negândite, a dobândit pē chiuite.  
Cu munca să te întreci la ori-ce dēprindere.  
Cu munca frate și din piētră scoți lapte.  
Cu munca trece vremea și nici c'o pricepi.
- 7880** Cu munca necurmată, mănânci plăcintă lată.  
Când nimic muncesci atunci pēcătuesci, că la rēutăți  
gândesci.  
La muncă înainte, la somn mai în urmă.  
La muncă cu sirguință, la slujbă cu credință.  
La muncă când te strudesci, mai mult pentru slăbănogi  
să te silești tu cât poți.
- 7885** La muncă după albină să te ieși și să urmezî, ce, câte  
puțin adunând, umple uleiul de mîncarea cea mai dulce.  
La muncă dē la furnică, să eî pildă cât de mică, ce cu  
cât mică este, ea mai mult muncesce și fără a-'i porunci,  
singură eși strînge dē mîncare pentru iērnă, dē cu pri-  
măvara.  
La muncă și strudă tōte se supun, și cele piste puțință  
se vēd cu inlesnire.  
Mai bine în muncă să primesci să mori, dē cât, când la  
unul când la altul, cu talerul să ceri, că aceea mai dē  
cînste, iar acēsta eți aduce mare necînste.
- 7890** Mai bine cu muncă și indetulat, dē cât cu cînste mare  
și dē tot leșinat, fără dē mîncare.  
Mai bine să muncesci cu mîna ta, dē cât la mila altuia  
să aștepți.  
Mare rușine să-'ți fie ție altul a te hrăni, când tu poți  
munci.  
Mai bine să muncesci, dē cât la avere străină să gân-  
desci, ca să i-o hrăpesci.  
Mai bine să te străduiesci cu tōtă puterea ta, la ori-ce  
muncă, dē cât la altul să te căciulesci și mila lui să  
aștepți.  
Munca ar perî, când leneșii ar împērăți.
- 7895** Munca omului noroc eî aduce.  
Munca în urmă odihnă cere ca să iea putere.  
Munca eți înveselesce sufletul, iar trîndăvia țî 'l frămîntă;  
dē una să te lipesci dē ceea-l-alta să te dēpărtezi.  
Munca viēță și lenea mōrte.  
Munca cu mēsură trupul țe-l întăresce.
- 7900** Munca cu nădușală, sārăcia dă afară.  
Munca cu silință, preface ori-ce ființă.

Munca cu sudóre, pē om ȕl ȕngrașă.

Munca cât e dē dulce, când rod nooē ne aduce.

Munca la ȕnceput ȕȕi arată nevoinȕe, ȕar pē la sfȕrșit plăcere și bucurie, ca muncile dē facere.

- 7905** Munca la ȕnceput grozavă sē pare ȕi lenea fȕrte dulce, ȕar pē la sfȕrșit, una 'ȕi aduce bogăȕie și ceea-l-altă calicie. Munca, lécul ȕntristării. Dē ea să te ȕii și pururea vei fi vesel. Munca mare te slăbesce, dar pururea și te slăvesce. Munca minȕii, cu mult mai mult te dăulă dē cât a mâinii. Munca mulȕmirea ta să 'ȕi fie tot-dē-una.

- 7910** Munca, mumă bună, ȕar lenea mumă vitregă. Munca mâinii nici odată te lasă fără bucată. Munca, mâna cea dréptă și lenea, cea stângă a norocului ȕeu. Munca ne-arată odihna, că este mai dulce. Munca nici odată nu sē vestejesce, d'aceea pururea ȕnfloresce și rodesce.

- 7915** Munca pē muncitor nu'l lasă fără ajutor. Munca pămȕntului să'ȕi fie ȕie bogăȕia vistieriei tale. Munca plugului, viȕȕa omului, d'aceea și mai cinstită. Munca pămȕntului cu cât mai grea cu atât mai folositȕre. Munca să te adȕrmă, munca să te deștepte, ca nici odată sa aȕbi lipsă, că singură ea ȕntregă bogăȕie.

- 7920** Munca spre folosul ȕeu poȕtă și plăcere ȕȕi aduce, spre mai mare muncă, ȕar trândăvia, gréȕă și plecate. Alege care 'ȕi place.

Munca fără preget pē om ȕmbogăȕesce. Dē ea sē te ȕii. Munca cea mai folositȕre, că 'ndoită dobândă ne-aduce și departe dē noi duce orȕ-ce gréȕă și orȕ-ce greșală. Munca, cinste dulce, ȕar lenea necinste ne aduce. Munca din mană'ȕi nici cum să scape, ca ȕmbucătura ȕn gură'ȕi cu dulcéȕă să 'ncapă.

- 7925** Munca dureri aduce, dar și dobândă dulce.

Munca dēpărtéȕă orȕ-ce réu și orȕ-ce lipsă.

Munca mică, dobândă mică.

Muncă, muncă să cheltuesci, ȕar nu ȕile să sērbătoresci, că cu acéstă și pē Domnul cinstesci și pe tine mai mult te folosesci.

Muncă peste muncă dē vei adăoga, lipsă ȕn casă nici că vei avé.

- 7930** Muncă sē ȕȕtelege, la orȕ-ce omul sē ȕndeletnicesce.

Muncesce nu spre cinstea ta, ci spre folosul altuȕa; că folosul obștesc, cea mai mare cinste ȕȕi aduce.

Muncesce după putinȕă, că cu muncă bună și sănătatea ȕe-o păstrezi și avere dobândesci.

Muncitorii dobândesc, cu munca mâinilor lor, ȕar boierii, cu munca altora, ședēnd pē saltele.



Muncitorul, când adună atunci să 'nveselesc, și muncii sale mulțumesc.

**7935** Muncitorul, și de să socotesce să facă vre-un rău, n'are vreme să facă acel rău.

N'ai muncit la tinerețe, pățimesci la bătrânețe.

N'aștepta să te'mboldască ca pe bou la muncă, c'atunci și muncesci și pățimesci.

Nemuncitorul, pururea în dureri de mâini și de picere petrece.

Nici o zi fără muncă, afară de Duminecă, ce nimic nu duminică.

**7940** Nici un lucru te 'nveselesc, ca ceea-ce odrăsclesce din bună , munca ta.

Nici un lucru așa de dulce, ca ceea-ce ție munca ta 'ți-aduce.

Nici pre multă muncă, nici de tot în lenevire, că și una și alta d'opotrivă te vatămă, ci măsura de mijloc la toate să păzesci.

Nóptea să te deștepți, ca cocoșii să și cânti, și de muncă să te-apuci.

Numai o zi pe săptămână să te odihnesci din mână, dacă voesci să nu sarăcesci.

**7945** Nu te pleca la mila altuia, ci mai bine la munca ta.

Nu toate de la altul d'a gata aștepta, ci mișcă și tu din mână la orî-ce cum-va.

Petrecerea fără muncă, muma sărăciei și sora hoției.

Piste puțină la muncă pe nimeni să nu silesc, ca tot-de-una la muncă gata să'l găsești.

Pururea să ostenesci cu ore-ce muncă, nu numai pentru tine, ci pentru altul ca tine.

**7950** Puțin, muncind împreună, mult folos aduc, iar fieș-care în parte, nici pentru a sa trebuință; d'aceea ție un tovarăș la orî-ce muncă.

Rodul muncii mai dulce, de orî-ce plăcere pe lume.

Silesc-te la muncă ca să nu cazi în lipsă.

Sórele să te arde la lucru de câmp, ca bun rod să dobândesci, din munca ce cheltuiești.

Să te deprinzi la muncă de bună voie a ta ca s'o poți suferi și când va veni fără voia ta.

**7955** Slavă se cuvine celor ce muncesc pentru folos obștesc.

Tótă ziua să muncesci, dar să te și odihnesci.

Firască datorie a omului se 'nțelege a munci necurmat.

Ceasornicul muncitorului, cocoșul se 'nțelege.

Ceea-ce muncesci, să fie spre folosul tău, și spre folosul obștesc, c'atunci te numesci om mare.

**7960** Ceî crescuți la mindire, la pământ nu pot munci.

Cel-ce a muncit, acela are drept d'a să și folosi din munca lui.

Cel în slujbă, și când se odihnesce, léfa lui ăi merge, iar muncitorul, munca lui, léfa lui.

Cel-ce ȋiua nu muncesce n'are dreptate nóptea să se odihnescă.

Cel-ce la vreme de muncă se pune la cântări, la vreme de fóme trebuie să jóce.

**7965** Cel ce mult muncesce, lui i-să cuvine cinste și plată bună, ca și altul de la el pildă să ȋea bună.

Cel-ce mult muncesce, mult și dobândesce.

Cel-ce mult muncesce, de multe greșeli se feresce.

Cel-ce mult muncesce, pururea sătul este că nimic ăi lipsește.

Cel-ce nu muncesce, în trândăvie se topesce.

**7970** Cel-ce nu muncesce, în visuri se chinuesce.

Cel-ce nu muncesce, la furtișag gândesce, că d'aci se hrănesce.

Cel-ce nu muncesce, slugă altuia de nevoie se găsesce; iar cel-ce muncesce, n'are trebuință de nici un stăpân. Pazește-te să nu ajungi slugă altuia că va de tine.

Ce somn ușor și dulce, munca pământului ne aduce.

Cine cu munca petrece, depărtază de la sine ori-ce întristare și ori-ce zădărnice.

**7975** Cine mai mult muncesce, mai mult și dobândesce.

Cine muncesce, pâinea nu-i lipsesce, iar cine se lenevesce, sărăcia de el se ȋipesce.

Cine muncesce bine, mănâncă mai cu poftă.

Cine n'a învățat nici o meserie, póte munci cu mâna mult mai bine.

Bărbatul tare, ȋapăn și voinic, muțerea slabă și neputinciosă. D'aceea munca la bărbat.

**7980** Bășici pe mâini cine scóte din muncă, acela pâinea cu dulcétă o mănâncă.

De-ai munci mai adese-ori, prisos ai avé în casa ta de multe ori.

Domnul avere dá celui ce muncesce.

Domnul, omului parte 'i-a făcut, să muncéscă tótă ȋiua.

După muncă, pâinea mai dulce ni-să pare.

**7985** După muncă și dobândă.

După dreptate munca când vei s'o împarți, ȋea pildă de la albină, că unele aduc miere, și altele fac căsuțe de miere, tóte cu mare supunere către stăpâna lor.

De n'ai învățat nici un meșteșug, alérgă la cel obștesc și la cel mai de folos, adică la plug, și la o sapă bună, ce-ți dá îmbucătura cea mai bună.

Dă nu vei munci, în veci sărac vei fi.  
 Și când mai mare avere dobândesci, munca să nu ți-o  
 părăsești.

### Pentru Muncitori

Vedă *Muncă*.

### Pentru Muritori

Vedă *Morte*.

### Pentru Mustrare

**7990** Când mustrezi pe ore-cine, cu dragoste să-l îndemni, iar  
 nu să-l înfrunzezi.

Când mustrezi pe ore-cine, socotesce-te în tine, nu cum-va  
 și tu asemenea ai urmat? și te muștră și pe tine.

Muștră pe cel înțelept precum i-se cuvine, la neprevădută  
 greșală, și mai înțelept va eși.

Să te feresci să nu te-arăți vrednic de muștrări, dar ne-  
 vrednic de-a-le suferi când ele ți-se vor cuveni.

Cel-ce urasce muștrarea, nici odată se 'ndreptăză.

**7995** Dă ori-ce pe altul, cu cuvânt el mustrezi, tu de aceea, cu  
 totul să te depărtezi.

### Pentru Muci

Când inucii 'ți-'i suflă, nu trîmbița din nări, că pe toți ei  
 sperii.

Când mucii 'ți-'i suflă, dă-te la o parte, ca să nu suflă asu-  
 pra celor dinainte.

### Pentru Mănăstiri

La mănăstire mănâncă d'a gata, fără a munci, ca când n'ai  
 avé mâini.

La mănăstire, tembelicul cel mai mare, despre ale mucii.

**8000** La mănăstire, bogăție mare, dar milă nici-dă-cum.

Cel-ce o lume dăspăie ca să facă mănăstiri, se 'nțelege  
 că le face pentru a aceloră pomenire, iar nu pentru  
 a lui.

## Pentru Măreți

Când faptele ții sînt mici, urît să te arăți măreț.  
Mărețul pururea se bagă între cei mai mari, ca să se arate  
și el mare.

## Pentru Mări

- Cu cât de frumósă marea, când de departe o veđi, cu  
atât de urită, când în ea te înnecei.
- 8005** Mai bine pe uscat cu vînt, de cât pe mare fără vînt.  
Marea, cu înnecarea ei o lume prăpădesce, și toți de ea se  
țin. O ce nerodie!  
Marea, frumósă, dar primejdiósă.  
Marea de departe bine s'o veđi, iar în ea vre-o dată nici  
cum să te încređi.  
Pe cel mai bogat, marea 'l-a arătat cel mai scăpătat.
- 8010** Scăparea celui pe mare, mórtea se înțelege  
Ce turburare de mare, mare, când val piste val vine călare.  
Cine pe mare umblă, vieța și-o scurtéză fără vremea ei.  
De mare să te miri, că este de mirare, iar de umblat să  
umbli pe uscat.

## Pentru Mărinimie adică Inimă mare, Curaj

- Orî-ce împotrîvire a norocului tîu, sa nu pótă micșora mă-  
rinimia ta.
- 8015** Cu mărinimia dobîndesci, ceea-ce nu gîndesci.  
Mărinimia iértă cele mai mari greșeli.  
Mărinimia urasce, orî-ce micșorare în fapte și în cuvinte.  
Mărinimia uítă îndată orî-ce réu de la altul 'i-a venit.  
Mărinimia, îndrăsnéla cea mai mare.
- 8020** Mărinimia nici o frică de primejdie are.  
Mărinimia nici odată grăiesce de réu.  
Marinimia nici se uítă la cele mai mici lucrări, nici le  
bagă în sémă.  
Mărinimia numai, iubesce adevérul.  
Mărinimia, podóba sufletului.
- 8025** Marínimia cu bine rēsplătesce, cât nu face slujba ce i-sé face.  
Mărinimia se rușinézá să facă cel mai mic réu.  
Fără mărinimie nimic nu poți folosi, și în zadar te stru-  
desci.

### Pentru Mărire

- Mărirea n'o poți cunoște, dă cât numai când o pierzi.  
 Mărirea ce ai în mână, numai îndată o pierzi, când pre  
 mult rîvnesci către alta mai bună.
- 8030** Mărirea celor mari, după fapte se cunoște.  
 Mărirea ce se dobîndesce cu cîmplire, 'ți-aduce ne-cinste,  
 iar nu fericire.

### Pentru Măritiș

- Cu măritișul norodul ăi înmulțesci, dragostea o întăresci  
 și pe Domnul îndatorezi, că porunca lui urmezi.
- Când vei să te măriți, caută la om iar nu la nēm și a-  
 vere, că din prost se face dă nēm, și din sărac bogat,  
 iar din ne-om, om cu mare ne-voință.
- Maî bine măritată, fie și cu prost, dă cât ne-măritată și  
 dăfăimată; că măritișul cînte ăți aduce, iar ne-măritișul,  
 la mari greșeli te duce.
- 8035** Cea mai mare greutate, fata ne-măritată.

### Pentru Mărturie

*Vezi Marturi.*

### Pentru Măsură

- Orî ce măsură, îndestulare bună.  
 Orî-ce piste măsură, vătămă în urmă.
- Orî-ce piste măsură, greșală se 'nțelege după orî-ce lege.  
 Orî-ce piste măsură, căință aduce în urmă.
- 8040** Orî-ce piste măsură, nu ține multă vreme.  
 Ori-ce pré mult, și orî-ce pré puțin, 'ți-aduc vătămă, iar  
 măsură dă mijloc, folosul cel mai mare.
- Orî-ce fără măsură, scade din cîntea lui.  
 Cu anevoie forte, o măsură dă mijloc să se păzescă la  
 tôte.
- Cu măsură să mănânci, cu măsură să și bei, cu măsură  
 să grăiesci, cu măsură să urmezi la orî-ce vei să să-  
 virșesci, că măsura la tôte, unelta cea mai bună.
- 8045** Cu ce măsură vei măsură, cu aceea și-se va măsură.  
 La orîce urmare, când vei păzi măsura, nici o greșală ăți  
 aduce.

La ori-ce mai cu măsură, ca când ăți va lipsi să nu-'ți  
paie mai cu greu.

La ori-ce dai și la ori-ce ieși, măsura din ochi să nu o  
pierdă.

La cele piste măsură, nici o orînduîelă.

**8050** Mînîncă, bé și jócă, dar tóte cu măsură și la vremea lor.  
Măsura la tóte, cea mai bună dreptate.

Măsura cea mai bună, ce nici la o parte, nici la alta nu  
atîrîă.

Măsurile și schimburile, cât se póte de înlesnitóre să fie.  
Nimic piste măsură, ca să nu te căiesci în urmă.

**8055** Precum munca piste măsură la asternut te-aruncă, așa și  
lenea cea mare te lasă ca un puf môle; d'aceea la nici  
una să treci piste măsură.

Tóte cu măsură bună, că piste măsură ăți aduce căință  
nebună.

Ce anevoie și piste puțină a păzi óre-cine o măsură, când  
slava, averea și puterea, piste tot ăl încunjură.

Cel-ce la tóte, măsura de mijloc bine o păzesce, acela  
numai nu se căiesce.

Cel-ce se păzesce de ori-ce piste măsură, mai mult bo-  
lesce și de sănătos se socotesce.

**8060** Bucuria și 'ntristarea când vine piste măsură, de coșcîug  
ăți ieă îndată măsură.

Și câștigul cu măsură să dorești să-'l dobîndesci, la cele  
de trebuință.

Și multa strădanie și marea desfătare, d'o potrivă amîn-  
dooe trupul țe-l topesce, mintea țe-o întunecă și în uî-  
mire te aruncă; d'aceea la amîndooe cu mare măsură.

Și de mult și de puțin mult să te feresci, ci măsura de  
mijloc la tóte să păzesci, dacă vei să nu te nevoiesci;  
că ori-ce piste măsură te lasă în urmă, fără nici o  
măsură.

### Pentru Măscă

Cu masca pē obraz, întreg măscăriciu.

**8065** Masca chip frumos, dar fără creeri într'insa.

Masca după obraz, când grăiesci seriose, pururea să țe-o  
ridici.

### Pentru Mătăni

O pocăință cât de mică, cu părăsire de cele rele, biruiesce  
mii și sute de mătăni.

Mătăniî multe în zadar, când pocăința ăți lipsește.  
Mătăniî multe, întrégă dobitocie, viclenie și răutate arată,  
că va să înșale pe cei ce-l vęd făcënd la mătăniî.

**8070** Jocul mătăniilor în mână lenevire arată.

Nici măcar o mătănie, ci îndurare mare.

Nu mătăniî cere Domnul, ca să'ți frângi mijlocul, tocma  
ca pehlivaniî, ci căință și pocăință, cu depărtare de  
orî-ce rea urmare.

Dă cât mătăniî cu capul până la pămînt, și cu suflet spur-  
cat, mai bine cu suflet curat, când intri în mormînt.

### Pentru Măini

În adunare când te afli, la părțile de rușine mâna nici  
cum să țe o 'ntinđi.

**8075** Când mergi la ore-cine, cu mâinile pline, ușile ți-să des-  
chid de sine.

Cu mâinile la piept, cu ochii în jos te arată de smerit,  
ce-'i ăic ipocrit.

Măinile încleștate, la genuche și la spate, nici cum să le  
ții înaintea altora, că te-arată ca un tâlhar legat.

Măinile curate de sânge să ți-le păzesci, ca bună chemare  
de la Domnul să dobândesci.

Măinile cele mai multe, aduc și rodurî mai multe.

**8080** Măinile celui-ce 'nnótă, lopeți de luntre se socotesc.

Măini țepene la brutari, picere țepene la boricenî se cuvine  
să aibă.

Mână aspră, semn de muncă.

Mâna călugărului și a cerșetorului, o pantahuză pururea  
plină

Mâna să țe-o arêți mai lungă la dare și mai scurtă la  
luare.

**8085** Mâna să țe-o sărute, să n'o dai la nimenî, că semn de  
mândrie, cu mare nerođie.

Mâna slobodă la cele bune, iară la cele rele, legată și 'n  
cătuși băgată.

Mâna ce se taie după pravilă, nici o durere simte; dar  
veđi să n'o pați, fie și fără durere.

Mâna deschisă să țe-o ai la cel sărac și scăpêtat.

Nici mâinile, nici fața, nici dinții, nici cum să-'i lași, ca de  
câine, nespălați și necurățați.

**8090** Nu cu o mână să tragî și cu alta să zgornesci, ci cu a-  
mîndooe să îmbrățișezi.

Cu mâna gólă de te-'i duce la orî-cine, «eși afară», ăți vor  
ăice, iar cu mâna plină «poftim, poftim», de la toți auđi.

Și fierul și pîetra, de mână se tocesce.

### Pentru Mânie și Mânioși

Asupra celor nevinovați nici o mânie să aibă, fie și vrăjmași.

Acela mai mare se poate socoti ce mânia și-o poate stăpîni.

**8095** Acela mare de suflet, ce la mânie nici cum se supune.

Omul în mânie la gâlcăvă gîndesce, iar cu răbdarea în-  
tîmpină orî-ce gâlcăvă.

Omul cu minte nici cum se mînie.

Omul când se mînie, inima i-se aprinde și cu nimic alt o  
poate stinge, de cât cu blîndețele.

Omul când se mînie, te sperie cu vederea, că grozav se  
uîță.

**8100** Om cu om când se mînie, d'ar puté s'ar sfîșia.

Orî-ce mînie multă vreme să nu ție, iar dragostea în veci  
să fie.

Orî-ce mînie dobîndesci, cu rușinea s'o înveselesc.

Urit, să te mîniî pē cei mai mare de cât tine.

Invață-te să ți stăpînesci mânia ta că om ești.

**8105** În loc de mînie, să te silești blîndețe să dobîndesci.

În mînie când te afli, nici însuși să urmezî, nici ce-va să  
poruncesci, că d'amîndcoe în urmă te căiesci.

Ca cărmaciul de pîetre, de mînie să te feresci.

Cu o nebagare în sémă, orî-ce mînie de la tine depărtezi.

Cu mult mai voinic, cel-ce mânia 'și-o stăpînesce, de cât  
cel-ce la răsboiu biruiesce.

**8110** Cu mânia către alții așa să te arēți, cum vei către tine  
alții să se pōrte.

Cu mânia pierđi orî-ce îndrăsnelă.

Cu mânia ta nimic alt folosesci, de cât inima ta țe-o to-  
pesci.

Cu mînie de nevoie numai să începî cu ea, iar nu să și  
sfirșesci cu ea.

Cu răbdarea orî-ce mînie, fie cât de mare, îndată o potol-  
lesc.

**8115** Cu cel mînios nici cum să te sfădesci, până nu-î va trece  
mânia.

Când omul în mînie, nu'l supără mai mult.

Când în mînie te afli, stai din orî-ce lucrare.

Când se iew în gâlcăvă prieten cu prieten, și rudă cu rudă,  
atunci se aprinde mânia cea mai mare.

Când te mîniî pē ore cine, ridică pricina pentru care te  
mîniî și nu te vei mai mânia pē el.



- 8120** Când te mâniî să te păzescî, ca nu cum-va cu mânia la ore-ce să greșescî.  
 Când te mâniî, să te rușinezi d'însuși tine, și nici cum te vei mai mânîa.  
 Când te mâniî, să ții până când te vei socoti ore-ce mai bine.  
 Când te mâniî d'ore-ce, mintea d' tot ți-se întunecă și nici cum mai judecă, d'aceea atunci, lasă pe alții să hotărască.  
 Când nu te mâniî pe orî-cine, uită-te la altul ce să mânîe pe altul, și îndată te vei căi.
- 8125** La iconă, d' mânîe, să te uiți tu când te mâniî și nici cum mai mult în mânîe vei fi.  
 La mânîe cu zăbavă, la 'ndurare cu grabă, la blândețe cu tărie și la cuvînt cu statornicie.  
 Mai rău pățimescî, când d' mânîe te stăpînescî.  
 Mai tiran d' cât omul, în mânia lui, nici o fiară pe lume.  
 Mai bine descoper' mânia ta, d' cât s'o ții ascunsă, că cu arătarea ei, d' păcat tu vei scăpa.
- 8130** Mult vatămă pe om mânia când el coprinde.  
 Muritor fiind lume, nu păstra în tine vecinică mânîe.  
 Mânia arată pe cel slab d' suflet.  
 Mânia ațiță vrajbă, vrajba te duce la greșeli, greșala la păcate.  
 Mânia, o furie ce la mórte te duce, pe cel-ce nu scie cum s'o înfrîneze.
- 8135** Mânia împ'ratului, călăuză morții.  
 Mânia în sinul nebunului, acolo se odihnesce, că în veci nebunul mînios.  
 Mânia, întregă nebunie, că din furie curge, și când ea te coprinde, din ochii t'ei scînteie scoți, sîngele t'eu îndată în cap ți-s' urcă, obrazul ți-s' aprinde, gura plină d' spume, ca d' epilepsie, buzele tare 'ți tremură, dinții în gură rău ții scrișnesc, trupul ți-s' cutremură, glasul ți-s' curmă, sufletul d'abîa ți'l tragî, și din picere ca caii bați. O ce grozăvie la vedere urită! când omul s'ar uita în ceasul acela, în oglinda sa, atunci s'ar spăimînta însuși el d' el. Ac'estă boleșniță, cu răbdarea numai se p'ote tămădui, aduc'nd inimii odihnă și sufletului mîngăiere.  
 Mânia între cei-ce se iubesc cam puțină vreme ține.  
 Mânia îndelungată, aduce căință lată. D'parte d' ea.
- 8140** Mânia vrăjmășesce inima țe-o îndrăcesce, d' nu poți cu-nósce binele din rău.  
 Mânia gura nu și-o stăpînesce.  
 Mânia jos aruncă orî-ce dar sufletesce.  
 Mânia cu încetul ții mănâncă pieptul.  
 Mânia cu cât mai mare, cu-atât căința mai mare.

- 8145** Mânia cu nimic alt să potolesce, dă cât cu îndelunga răbdare.  
Mânia când e înverșunată, să n'o superi așa îndată.  
Mânia când ne coprinde, mintea să desprinde.  
Mânia când prididesce, numai cuvîntul o potolesce.  
Mânia când biruesce, rău și rău te chinuesce și trupesce și sufletesce.
- 8150** Mânia când țe-o stăpânesci, greșalele lesne le ierți.  
Mânia cât mai puțin pe tine te stăpânesce, atît mai mult ție ești folosesce.  
Mânia cât dă mică, la inimă te pișcă.  
Mânia la om, scurtare dă vîetă.  
Mânia la piept lovesce, pe cine ea biruesce.
- 8155** Mânia lungă, bôlă îndelungată.  
Mânia mai mare dă orî-ce întîmplare.  
Mânia mult d'ar ține, lumea rău s'ar împiedeca.  
Mânia, muma reutăților.  
Mânia, mândria și zavistia, d'o potrivă te mistuiesc, până a nu te sfîrși.
- 8160** Mânia nici cum cunósce la nici o dreptate.  
Mânia norodului, urgia Domnului.  
Mânia nu scie a judeca, beția nu scie a grăi, prostia nu scie a porunci, zavistia nu scie a iubi.  
Mânia pe apă s'o slobođi să mérgă, iar dragostea în piétră s'o sapî cât dă adînc, ca statornică să fie.  
Mânia pe om în gâlcévă el cufundă.
- 8165** Mânia pe om în cap el lovesce și mintea mai întău îndată 'i-o smintesce.  
Mânia pe nesimțite, în prinejdie te trimite.  
Mânia pe cel înțelept, nici cum el stăpânesce.  
Mânia rece, curînd să trece.  
Mânia rudelor cu mult mai cumplită dă cât a străinilor.
- 8170** Mânia rău vatēmă mintea cea mai bună, și mare căință ne-aduce în urmă.  
Mânia semn dă marea slăbicîune a sufletului tēu.  
Mânia singură, întrégă greșală, fără a greși ore-cine în mânia.  
Mânia s'o ocăresci și departe dă tine să o și osîndesci.  
Mânia se zemislesce, când ore-cine pe noi ne năpustuesce.
- 8175** Mânia să n'o păstrezi în vreme îndelungată, nici s'o arēți cumplită la nimeni nici odată.  
Mânia se potolesce, când cel-ce a dat pricină dă mânia se umilesce.  
Mânia să se frîngă ca acul albinei ce, cum mușcă, se frînge.  
Mânia să țe-o arēți, nu către cel mai mic, ci către cel mai mare, dacă poți să fii călare.  
Mânia să țe-o înfrînezî, mânia să țe-o stăpânesci, ca căință

- să nu vești, că până la căință te și pierști, când ei te supui.
- 8180** Mânia să țe-o depărtezi, până a nu te supune că, în urmă, rău piste rău și-să pune.  
 Mânia te asemănă cu cea mai grozavă fiară, dar tu până ești mânios, nu urma ca nici o fiară.  
 Mânia, firesce, la multe rele ne silesce.  
 Mânia, cel mai lesne lucru 'n lume, că de ori-ce se mânia și mic, și mare ori cine.  
 Mânia, din om te face ne-om.
- 8185** Mânia de la cel înțelept, curînd se risipesce, iar de la cel nebun, d'abea-d'abea se mișcă.  
 Mânia de tot urîță că la nimeni se mai uită.  
 Mânia țe-o stăpînesci, când bine te socotesci.  
 Mânia și iuțela multă vreme să nu te stăpînescă.  
 Mânia și 'ntristarea vieții țe-o scurtază.
- 8190** Mânia și 'ntristarea la nimeni să ți-le arăți, că cu acesta ești arăți slăbiciunea sufletului tău.  
 Mânia și sgîrcitura nici cum sfat primesce.  
 Mânia și fîmea d'opotrivă te frămîntă.  
 Mânia, și cea cu cuvînt, te-arată fără cuvînt.  
 Mânia și beția, mintea pe loc țe-o mușcă și te-arată dobitoc.
- 8195** Mânia și beția dooă rele fără leac  
 Mânia și de aude, dar nici cum înțelege.  
 Mânia și de te-a coprins, dar nimeni s'o cunoscă.  
 Mânia dreptă, nici cum se pomenesce.  
 Mândru către mânia pururea să te arăți, și nici cum s'o primesci.
- 8200** Nici cum mânia să țe-o ridicî, cu cea mai mică mânia, că și nevrînd, de multe-ori a omorît cel-ce a lovit.  
 Nici cum să osîndesci când în mânia te găsești, ca nu rău să te căfesci.  
 Nici cu pricină, nici fără pricină, să te mânii vre-odată.  
 Nici până înserat, mânia să țe-o păstrezi.  
 Nici să te mânii, nici rău să gîndesci, nici pizmă să do-bîndesci, pe ori-cine și ori-cum, după pîra altora, ce din sîn ești scot minciuna.
- 8205** Numai cei ticăloși de minte se mânia și se turbură pentru ori-ce bagatelă.  
 Nume bun de vei s'auști, să-ți cheltuiesci mânia cât mai curînd și de grabă.  
 Nu supără mai mult pe cel în mânia cădută, că mai rău se 'nvîrșunează, ca focul când el sgîndări.  
 Nu te mânia pe cel-ce nu te înțelege, că duhul lui prost se vede.  
 Pe cel furios în mânia, lesne el supui, când dulce vei grai

lui, sau când vei tăcea de tot, sau când vei fugi dinaintea lui.

**8210** Precum pe supușii tăi te mâniî când ție greșesc, așa și tu pe tine, să te mâniî când greșesci, ca mai puțin să greșesci.

Pripa mâniei, căderea omului.

Rodul mâniei, vătămarea sufletului.

Rău cu rău când se mânie, mânia se 'ndoiesce, iar când unul se supune, pe jumătate rămâne.

Să nu 'nvierșunezi la mânie pe cel cu putere mare, că 'ntău tu o vei cerca-o.

**8215** Să nu te supui mâniei, ca să nu te dai urgiei.

Pe cel-ce mintea nici cum ăi potolesce a lui mânie, îndată ăi veți cădută în cea mai mare drăcie.

Stăpânesce-ți mânia ta, în totă viața ta, și te vei socoti cel mai mare împărat.

Târziu să te deștepți, când vei către mânie să te arăți.

Fugi de mânia Domnului până îi va trece neazul.

**8220** Fugi de cel-ce se mânie, până în mânie se află.

Ceea-ce în mânie socotesci să faci, să nu urmezi, până când te afli coprinș de mânie.

Celui mănios, fere din nas ăi curge.

Cel mai mare vrăjmaș, mânia la om.

Cel mai mare dar la om se înțelege a 'și stăpâni mânia.

**8225** Cel mănios în mânie orî-ce poruncesce, în urmă se căiește. Veți să nu o pați.

Cel slab din fire când se mânie, mai sêlbatec se arată.

Cel-ce un norod întreg stăpânesci, o mică mânie cum nu țe-o îmblânDESCI?

Cel-ce se mânie, ăși varsă mânia și pe cel nevinovat.

Cel-ce se mânie într-o a lui vină, îmi mărturisește însuși a lui vină.

**8230** Cel-ce se mânie pe cei mai de-aprope lui, vinovat va fi în totă viața lui.

Cel-ce nu se mânie, acela mai înțelept.

Cel-ce fuge de mânie, scapă de greșala ce din mânie lui va să-'i vie.

Cel-ce de mânie se stăpânesce, nici o greșală ăi mai lipsește.

Cine la rele nici cum se deprinde, mânia pe el nici cum ăi cuprinde.

**8235** Cine 'n mânie bate, mai mult pe sineși bate.

De multe ori ne măniam și fără voia noastră, când pe o-cine vedem că pătimește.

De parte de orî-cine, când mânia ăi cuprinde.

De parte de cele ce ție ăși aduc mânie.

Départe cât vei puté dë cel-ce së mânïe, fără pricină dë mânïe.

**8240** Dëprinde-te să-ți stăpânesci mânïa când te coprinde, ca să te arëți cel mai blând stăpân.

Și bărbatul și femeea, d'o potrivă së mânïe, când la pat së supără.

### Pentru Mânioși

*Veđi Mânïe.*

### Pentru Mân

*Veđi Mân.*

### Pentru Mângăiere

O mângăiere dulce omului să-î dai la ori-ce întâmplare, ca să i-së ușureze sufletul dë necazuri.

Un câine dë vei mângăia, te linge, te sărută, saltă, sare, alérgă și jócă p'împrejurul tëu, iar dë 'l vei certă, îndată te mușcă, ne cum un om. Ia bagă dë sémă bine la acésta.

Ca mângăierea, pë muîere, nimic alt o supune.

**8245** Mângăierea ușuréză ori-ce necaz pătimesci.

Mângăierea în pat dulce, la supunere aduce și pë cea mai tare 'n minte și pë cea cu nici un dinte.

Mângăierea la 'ntristare, cea mai mare îndurare.

Mângăierea patului pë mulți ăi adórme.

Mângăierea poftă aduce, și pofta plăcere, iar plăcerea dragoste.

**8250** Mângăierea cea mai mare, la cel-ce cade în cea mai mare nenorocire, este a së odihni dëparte dë ori-cine.

Mângăierea dë prieten, ce dulce ni-së pare! dar când este viclénă, ne vatëmă pân' la os.

Mângăierea dragostiî, a buzelor apropiere.

Mângăierile dë cu nópte ține lumea în ființă că, dacă ele ar lipsi, lumea s'ar sfîrși.

Pë nici unul să nu lași să ăesă din casa ta nemângăiat cu ori-ce mijloc vei puté, c'acésta te cinstesce și te măresce mai mult dë cât o împărăție.

**8255** Cea mai mare mângăiere, când împreună së jelesc.

Cea mai slabă și mai tristă mângăiere, când plângé pë cel mort, când la mormint ăl petrece, și când lui ăi dă sărutarea cea din urmă.

Cel-ce dă față te mângăie și pe din dos te sfășie, te mângăie ca pisica.

Dacă omul, unul cu altul nu s'ar mângăia, dragoste pe lume nici cum s'ar afla.

### Pentru Mâncare

- Omul când vede pe altul că mănâncă, poftă i-să dăschide.
- 8260** Atât să mănânci în cât, dă la masă când te scolî, să poftești să mai mănânci, și-așa stomacul va fi mai ușor.
- Ori-când mănânci, și beî să mulțumesci lui Dumnezeu, ca găina ce 'n cer se uită, dă câte ori din apă gustă.
- Cu cât mâncarea mai simplă, cu atât sănătatea mai tare.
- Când mănânci la masă, mai lasă ceva pe masă, pentru sluga ce'ți slujesc și pentru câinele ce te păzesce.
- La țeranî, în adevăr, prăstă mâncare găsești, dar cu mai mare gust, că țe-o dă cu mare gust.
- 8265** Lângă Domn ori-ce mâncare, forțe dulce ni-să pare.
- Mai puțin când mănânci, mănânci mai cu poftă, că pururea dă mâncare ai mai mare poftă.
- Mai bine cheltuie-lă mai mare, la ale mâncărilor, dă cât la ale podóbelor, că una pe din afară ție slujesc, iar alta pe din lăuntru te hrănesc.
- Mai bine mămăligă în casa ta cu odihnă, dă cât pandeș-pane și pișcoturi la masă împărătescă, cu chinuri și ne-cazuri.
- Mai bine prăstă mâncare cu dragoste și îndurare, dă cât masă mai mare și dă inimă sfărâmare.
- 8270** Mănâncă pe cât muncesci că, mai mult mănâcând, pururea în lipsă te găsești.
- Mănâncă după gust și îmbracă-te după mode.
- Mâncarea la suflet nu strică dă cât numai la stomac.
- Mâncarea piste măsură, stomacul țe'l dărimă. D'acésta să te feresci, dacă nu vei să pățimesci.
- Mâncarea singuratică și pe tăcute, mâncare dă lup, că mâncarea cere veselie, veselia cere adunare și vorbă mai multă.
- 8275** Mâncarea fără băutură nici cum se pare bună, însă băutură cu măsură.
- Mâncare adese-ori și câte puțin ție ține stomacul sănătos.
- Mâncarea d'un fel numai dă bucate, te ține mai sănătos, iar felurimea dă bucate, te frământă și te dărimă până ce te trântesc jos. Alege care 'ți place.
- Mâncarea țărănescă, puține bóle încercă.
- Mâncarea simplă, spre îputernicire, iar nu împodobită, spre dărăpănare.

- 8280** Măncarea și băutura cu multă cumpătate, că piste măsură, și una și alta îți aduce mare vătămă.  
Măncarea și băutura ta, dreptatea și pacea să se înțeleagă.  
Măncare bună și băutură bună de vei căpăta, și singur le vei mânca, mult te vor vătămă.  
Numai bolnavii se întreabă, de au poftă de mâncare.  
Nu te întreabă, ce-ai mâncat? ci ce fapte ai urmat? așa ne cântă Sfânta Evanghelie.
- 8285** Paza mare de mâncare, mai mare vătămă.  
Până a nu munci, nu te pune la mâncare, că ți face greutate mare.  
Să mănânci atâta, ca când i să mai mănânci și mâine.  
Să mănânci mai puțin, ca să poți da și pe la săraci.  
Să nu te socotesci că ca să mănânci trăiești, ci mănânci ca să trăiești.
- 8290** Cel-ce acasă nu mănâncă, pururea cu grijă mănâncă.  
Cel-ce mănâncă, pe cel-ce nu mănâncă să nu-l dojană, nici cel-ce nu mănâncă pe cel-ce mănâncă să nu-l judece. Așa Domnul poruncește.  
Cel-ce d'a gata mănâncă, nici cum de muncă s'apucă.  
Cel-ce d'a gata mănâncă fără a munci, nici cum cunoscă dulcea muncării.  
Cine mănâncă ca un porc, și bea ca un bou, trebuie să și alerge ca un cal de poște.
- 8295** După mâncare vin ușor să bei, ca și putere mai bună să iei.  
După mâncare, cere plimbare, la cel-ce nu muncește, iar cel-ce muncește, munca destulă plimbare.  
De unde slujești, d'acolo să și mănânci.  
De două și de trei ori păzește-te să nu te bată, iar de mâncare să-ți dea și de mai multe ori.  
Și mîiere mai mult de vei mîncă, te vei căi, că mult te va vătămă.

### Pentru Mântuire

- 8300** Atunci te poți mîntui, când recunoscîndu-ți greșala, nu numai te vei căi, dar și te vei pocăi.  
La vreme de mîntuire, și cel d'întăiu și cel din urmă d'o potrivă se înțeleg.  
Bucuria și fericirea celor mîntuiți, a se iubi în veci.

### Pentru Mândri și Mândrie

Adu-ți aminte că ești muritor și nu te mândri ca un nemuritor.

Ochiî mândrului    smeresce Domnul.

**8305** Omul mândru minte n'are, că   nt  u mintea   -o p  rde, apoi m  ndrie dob  ndesce.

Omul m  ndru se f  lesce    pentru cele mai ur  te ale lui fapte.

Omul, născut    cel mai mare   tunec al min  ii, născut să suferi ori-ce necazuri p   lume, născut pentru o pu  in   vreme, c  t clipesci din ochi; pentru acestea tu te m  ndresci? ori pentru-că ochi   nu   -   deschide, după-ce odată      chide.

Omul d   m  ndrie at  t se   tunec  , încât se socotesce a fi d'opotrivă cu Domnul.

Ori-ce patim      ori-ce b  l  , fie c  t d   grea, tot mai ne dă răgaz, dar mândria nici-d  -cum.

**8310**    cea mai mare norocire să-   aduci aminte d   pr  sta stare a ta, cea mai dinainte   , socotind că p  te   ar   i să mai vie, nici cum să te m  ndresci.

Inceperea păcatelor, mândria la om, că din m  ndrie    necazuri ca Satana a căzut.

Smeritul    sus    mândrul    jos nici cum se u  t   vreo-dată, d'aceea după u  t  tur  , lesne să cunosc am  ndo     dat  .

Cu numele altu  a să nu te f  lesc  , ca c  ra ce   -a împrumutat pene frumoșe dă la alte păsări, ci cu ale tale fapte să te fudulesci.

Cu c  t d   mult te măresci, nici cum să te m  ndresci, că m  ndrului Domnul    stă   potriv  .

**8315** C  nd mândrul ajunge Domn, p  m  ntul se cutremură.

L  sa   mândria la o parte, dacă vre  i să dob  ndi   cinste    dragoste, dă la to  i    parte.

Mai lesne po  i albi p'un arap c  t d   negru, d   c  t p   cel m  ndru să-l faci s   i plece capul    jos.

Când mândria merge înainte, ru  inea după ea se   ine.

Ur  t piste fire    nesuferit,    omului    Domnului, săracul m  ndru.

**8320** Mult, mult să te p  zesc  ,    m  ndrie să nu cadă, ca să nu pa  i ca Satana, ce din cer  sc   slavă    p  m  nt s'a cufundat.

Mândria at  t d   mult se   nal  ,    c  t f  c   p   ómeni să se num  asc   d   Dumne  i. D  parte d'o asemenea patim  , c'asemene numire la ómeni nu e dată.

Mândria    urma ei, ru  ine    gre   i lasă.

Mândria gonesce slavă mincin  s  , zavistia, necinste, pișpăitura d  r  p  nare    lingușirea bună m  ncare. Ghici acum, care vin  z   mai bine?

Mândria cur  nd    i   ea răsplătirea sa.

**8325** Mândria curge din marea prostie.



- Mândria la om, ochiî minţii ăi orbesce.  
 Mândria la om cel mai d'întăiu păcat, din care s'a pricinuit cele mai mari rele 'n lume.  
 Mândria la om, depărtare de Dumnezeu.  
 Mândria la muier, cea mai mare frumuseţe.
- 8330** Mândria la muier, din fire i s'a dat.  
 Mândria la muieri numai este dată, şi fala la bărbaţi fermecaţi.  
 Mândria mai ciudată de cât orîce altă patimă, că cu mintea te urcă mai presus de cât poţi, iar cu fapta te arată mai în jos de cât eşti.  
 Mândria la muier atunci mai bine se potriveşte, când are şi frumuseţe.
- 8335** Mândria ne face să ne-arătăm mai presus de cât sîntem.  
 Mândria nici cum se poate curăţi de soitura hainii ei.  
 Mândria nici cum scade, ci de ce merge se măresce.  
 Mândria pururea la cînte şi slavă gîndesce şi rîvnesce.  
 Mândria pe om, la cele mai mari greşeli îl duce.  
 Mândria pe om de tot îl topesce.
- 8340** Mândria se măresce, când pe înşine nu ne cunoaştem.  
 Mândria se nasce din lipsa socotinţii.  
 Mândria să țe-o arăți la întrecere de dîstoinicie.  
 Mândria departe să țe-o surghiunesce şi din casa ta s'o isgonesci, că cea mai mare scîrbă țe-aduce de la toţi.  
 Mândria stăpînului, pe norod prăpădesce.
- 8345** Mândria stăpînesce cu totul înaintea.  
 Mândria turburare şi mânia turbare.  
 Mândria celorl-alti ni-se pare foarte grea, pentru-că ne suferă la a noastră mândrie.  
 Mândria celui prost şi a celui sărac, cea mai mare greutate ce suferă pămîntul.  
 Mândria celui ce dă cu acelaia ce ăea, una alteia în potrivă se 'nţeleg, că unul va să se laude, şi cela-l-alt socotesce că i-se cuvine să-i dea.
- 8350** Mândria bunătaţile toate ți le mişcă de loc.  
 Mândria din barbarism, şi barbarismul ocară lumii.  
 Mândria din cer pe îngerî i-a scoborit şi jos la pămînt în veci i-a trîntit.  
 Mândria de o potrivă, şi la mare şi la mic, d'aceia şi nu o cunoaştem.  
 Mândria, de mare zavistie şi pizmă, ne face să nu băgăm pe nimeni în seamă.
- 8355** Mândria d'erapenă orîce dar de la om.  
 Mândria şi interesul, amîndouă dooë pricinî de orîce ne-  
 caz ne vine.

Mândria și lenevirea ne face să credem, fără nici o cercetare, ori-ce rău ni-să arată.

Mândria și rușinea, cea mai mare înfrinare la femei se socotesce.

Mândrului ăi place cam mult să te rogi de el.

**8360** Mândrul unde inerge dă de știre, ca cu alaiul să-î iese înainte.

Mândrul în minutul când va să ajungă în vârful mândriei, atunci cade jos.

Mândrul voiesce ca numai el să se cinstescă.

Mândrul ăice c'a pierdut câte nici odată a avut.

Mândrul ăice că n'are vreme mai nici odată.

**8365** Mândrul cu mândria și chiar norocul său și-l pierde.

Mândrul când miluiesce cu toba vestesce.

Mândrul crapă de necaz, când nu-l bagă în seamă.

Mândrul la nimic nu voiesce să se plece.

Mândrul lesne se poticnesce, că nici cum pe pământ vede.

**8370** Mândrul mult zăbovesce la ori-ce 'ți făgăduiesce, ca mai mult lui să te rogi.

Mândrul nu pre va să fie, și sgârcitul îndărătnic nu pre va să plătescă.

Mândrul nu pre 'i place să muncască, d'aceia capul nu și-l plăcă nici cum în jos.

Mândrul povăță nici cum primesce.

Mândrul pururea tot mai sus va să șadă.

**8375** Mândrul se socotesce a fi deosebit de firea omenescă, și d'o potrivă cu firea dumnezească.

Mândrul se face că pățimesce, și mai mult că se căiesce, când vre-un bine cu-va face.

Mândrul firesce cu paf puf se hrănesce.

Mândrul d'ar puté, în cer s'ar urcă.

Mândrul din câte a avut, numai mintea și-a pierdut.

**8380** Mândrul și în cer de s'ar fi suit, tot nu s'ar fi mulțumit.

Mândrul și când n'are ce mânca, atunci mai mulți la masă poftesce.

Mândrul și când te ajută, mult te scârbesce cu mijlocele ajutorinței.

Mândrul și la ai săi părinți, cu scârbă se privește.

Mându nici cum să te-areți, ca cinste mai multă să dobândesci.

**8385** Neghiobia măresce mândria.

Nimic alt mai urât Domnului, ca săracul mândru.

Nici un mândru în viață scapă de pedepsă.

Nici un mândru de mândrie crește mai mult de cât este.

Nici mândru de tot, nici plecat piste fire, ci o măsură să păzesci ce ți-să cuvine ție mai bine.

- 8390** Nicî pentru bogăție, nicî pentru minte mare să te mândresci vre-odată, că mândrul scade numai îndată.  
 Nicî cea mai mare sărăcie nu poate da mândrului de cap.  
 Nicî de mare putere, nicî de mare slavă, nicî de mare avere să nu te mândresci, că toate 'ntr'un minut te lasă, și rămâi gol precum te-ai născut.  
 Norocul mândrului, când își pierde mândria.  
 Nu cu dăstoiniciile tatălui tău, nicî cu ale moșului tău, tu să te mândresci, ci cu ale tale pururea să te fălesc.
- 8395** Numai la césul morții mândrul cunoște că este și el om, când cunoștința nimic ăi mai folosește.  
 Nu te mândri piste fire la cea mai mare norocire, c'ave-re, cât de mare, statornicie n'are.  
 Nu te da mândriei, ce e muma trufiei, ce pe îngeri 'i-a aruncat, din cer jos i-a cufundat, că pămînt ești și țe-rină, și 'n pămînt și în țerină îndată te vei preface, și acolo te vei întorce.
- Să nu ne mândrim către cei-ce norocul le stă împotriva, ci către cei ce norocul le este d'o potrivă, dacă și a-tunci vom pute.
- Să nu te mândresci când lingușitorii te laudă și te mân-găie, că prin ascuns te sfășie.
- 8400** Să nu te dăsmierdi pré mult în mândrie, că nu scii ce astăzi sau mâine va ție să'ți vie.  
 Scaunul să țe'l dăspoî de mândrie, de trufie cum și de sgărcitură și să țe'l împodobesci cu blândețe, și cu ga-lantomie.  
 Tot omul mândru, dar mândria și-o arată, unul într'un chip și altul într'alt chip.  
 Tot calicul mândru.  
 Fala celor mândri te strînge de gât.
- 8405** Firea ne-a dat mândria ca să nu ne mahnim d'ale năstre cusururi.  
 Cea mai mare greutate ce ține pămîntul, este omul cel mai mândru.  
 Cel mai urît și de suflet vătămător, mândria la om. Dă-partă de ea.  
 Cel mai mare dar al mândrului, se 'nțelege când nu va să fie dator.  
 Cel mândru se socotesce că din cer, cu cosul, pe pămînt este cădut, și nu scie că din cer și îngerii lui Dumne-dău de mândrie au cădut.
- 8410** Cel-ce de mândrie se umflă ca curcanul, și pe nas suflă ca calul, umple aierul de putore.  
 Cine, când umblă, 'și-arată mijlocul, și capul în sus ăl ține, de mândru se socotesce.

Cine mândria și-o stăpânesce acela ca un împărat se socotesc.

Dacă omul ar cunósce din ce țerină e făcut, nici odată s'ar mândri.

Din marea mândrie, socotim că nici o greșală avem, și iarăși ea ne face să urim darurile ce nu avem.

**8415** Dă mândrie zavistia, ce inima țe-o sfâșie fără a simți. Dă parte dă mumă ca să scapi dă fiica ei.

Din mândria ta și din zădărnicia ta, te socotesci mai sus și nu scii că, 'ndată cađi ca Satana, când din cer dă mândrie a cădut.

Domnul mândrilor le stă împotrivă, iar celor smeriți le dă dar.

Dă-ai cunósce trufia cea dă tot deșartă, nu te-ai mândri piste fire cu mintea ta cea próstă.

Dă vei să te mândresci, să te mândresci nu pentru cele-ce pē din afară te înfrumusețază, ci pentru cele-ce pē din lăuntru te luminéză

**8420** Dă mare mândrie, nu putem suferi a ne socoti nevrednici dă orī-ce.

Dă n'am fi însuși noi mândri, nu ne-ar pásă dă mândria altora.

Dă cinste să te-arēți mândru către tine, iar către cei-l-alți plecat la toți, că din potrivă rămâi dă ris.

Și când nici o altă patimă avem, dă patima mândriei nici cum putem scăpă.

Și bine și rău urmând, nu vei mulțumi pē cel-ce e mândru.

## Pentru Măhnire

**8425** Orī-ce ăi, s'o socotesci ca ăiua din urmă și nici odată te vei măhni.

Ca mórtea, măhnire nimic alt ăți aduce mai mare și dă te scapă dă orī-ce pătimire.

Măhnirea omului, otrava vieții. Fugi dă ea cât vei putē. Nici un om póte fi în veci fără nici o măhnire.

## Pentru Nazuri

Nazurile la muiere, temeul cinstei ei.

## Pentru Nas

- 8430** Cu nasul în sus nici cum să umbli, că te lovesci de mândrie, ce pe sus o găsești.  
 Când nasul veî să țe'l ștergi, la o parte să te dai, ca să n'aduci scârbă la cei de p'împrejur  
 Nasul cu unghiile mult să te ferești, înainte de alții, nici să țe'l curăți, nici să țe'l scobesci.  
 Pe cel-ce va pururea să te pórte de nas, dă-'î bobîrnac piste nas.  
 Să nu te lași să te tragă, nici într'un chip de nas, ceî dup'împrejurul tēu, ca pe cal cu friul.
- 8435** Domnul nasul țe la dat mai lung de cât mintea ta, ca să miroși de departe ce e bun și ce e rău.

## Pentru Nascere și Facere de copii

- Muierea, când nasce, dă mâna cu mórtea, și după nascere, veselie nespasă.  
 Precum pe tine altul te-a născut nasce și tu pe altul ca lumea să se ție.  
 Cel-ce nasce, se nasce ca să móră.  
 Cu cât nascerea mai grea cu-atât bucuria după nascere mai mare.
- 8440** Cu bucuria c'a dobândit copil din pântecel eî, uită muieria cele mai mari și mai înfricoșate de nascere dureri.  
 Când tu te depărtezi prin pustietăți, de facere de copii, împotriva firii, socotesce-te că te depărtezi de porunca Domnului ce însuși el a orînduit facerea de copii prin urmarea firii, pentru cinstea lui, o taînă Dumneșească.  
 Mai bine voi de trei ori să intru în rēșboi, de cât numai odată să dau mâna cu mórtea, la facere de copii, și-a una după o facere grea, dar în urmă iarăși a rēmas grea, de buna voie a eî.  
 Nici o durere mai 'nainte știută și bine cunoscută, ca ale facerii dureri, dar cu mare bucurie le așteptă ca să vie pentru a dobândi cel mai dulce nume de *«mumă de copil»*.

## Pentru Ném și Némuri

Veți *Cinste*.

O ce ticălos némul muritor.

- 8445** Un ném de la Adam toți pe pămînt sîntem, ca când am

fi toți Adamiști; d'aceea nu te mai fâli de némul têu, ci mai bine numesce-te Adamist, ca nici odată némul să țe'l pierdî.

Vorba dulce, mișcarea potrivită, purtarea cinstită, arată pe om de ném.

Mai bine începere némului têu să-'i dai, de cât sfîrșitul lui, îndată să te arêți; că nu cel ce 'și sfîrșesce al său ném ce a moștenit, ci cel-ce începe a 'și mări némul său, acela se 'ntelege a fi mai vrednic de ném.

Mai bine din prost se ajungî de ném, de cât din om de ném să ajungî prost.

Némul în adevăr de cinste, dar năravurile bune întrece ori-ce ném, că cu mult mai prețioase.

**8450** Némul să nu te sperie, că nimic însemnăză fără nici un dar. Némul stă în vrednicie, că némul nu face pe om, ci omul pe ném; d'aceea nu de némul têu să te fâlescî, ci de dăstoînicia ta.

Némul la cel mort nu prinde nici un loc, că după mörte toți d'opotrivă, cel cu opinca ca vlădica și soldatul ca împăratul.

Némul cel omenesc, pe-acela mai mult să'l cinstescî, că pe tine te cinstescî.

Némul cel împrumutat, fără urmări bune, a dobândit numai nume.

**8455** Némurile tôte la Domnul se socotesc, nici cât cel mai mic grăunte de muștar.

Nu amesteca pe cei morți cu cei vii, când vei să te arêți din ce ném te tragî, ci mai bine arată-ți cinstea némului têu după ale tale fapte bune și cinstite.

Nu némul să te arate, ci tu pe ném să'l arêți.

Nu némul, ci urmările tale cele bune să te deosebiéscă de cei-'l-alti.

Nu te fâli pentru a némului têu cinste, ci cu mult mai bine pentru ale tale urmări bune și de cinste.

**8460** Nu din ce ném te tragî, ci de ești vrednic de ném, acesta se cercetéză.

Rupeți și sfărîmați ceea-ce vă deosebește pe unul de altul, ca toți un ném să fiți, un ném să vă socotiți, o familie și numai a celui d'întăi om din care toți ne tragem, ca nisce frați firesci.

Semne de ném bun acestea se înțeleg: slobod a fi omul de ori-ce patimă rea, facerile de bine nici cum ale uita, către toți a s'arêta cu cuvenită smerenie, milă și îndurare de toți a avé, cinstea și înțelepciunea cu deosebire a le iubi, de ori-ce urită fapte mult mult a se rușina și, în sfîrșit, cuget bun pururea a păstră.

Slujba cinstită și credincioasă mai mare ca ori-ce nēm.  
Tot nēmul omenesc o familie se înțelege dintr'un părinte eșită.

**8465** Fapta bună, ești arată al tēu nēm că e 'dē cinste.

Fieș-care nēm cu tabieturile lui.

Cei din părinți dē nēm, atunci ei se pot socoti dē nēm,  
când vrednici se vor arētā dē nēmul părintesc.

Cel cu daruri bune, acela se înțelege a fi dē nēm bun.

Cel mai mare nēm cinstea se socotesce.

**8470** Cel mai d'intăiū părinte fiind născut din țărînă, toți noi  
cei din urmă, mari și mici dē-o potrivă, nēm avem pe  
țărînă; nu te mândri dar dē-un nēm ieșit dintr'o țărînă  
ce în picere o calcă, ci mai bine dē fapte bune, ce ca  
o verdētă bună, plină dē flori frumoșe, împodobesce pe  
țărînă.

Cel-ce năravurile i-se vād dē față, nu trebuie să se laude,  
că este dē nēm bun, că nēm bun să înțelege năravurile  
cele bune.

Cel-ce săvîrșasce ori-ce bine pōte face, acela se înțelege  
om mare și dē nēm.

Cel-ce se fălesce în nēmul său, să 'și aducă aminte că Adam  
nici un nēm a avut și toți acum din nēmul lui ne tragem.

Cel-ce cere după cuviința nēmului, iar nu după dēstoînicia  
sa, acela se înțelege că nici o dēstoînicie are.

**8475** Cel-ce din mic se măresce și ajunge la cinuri mari, acela  
mare și dē nēm se înțelege.

Cel dē mai mare nēm, acela și mai cumplit.

Cel dē nēm prost cam necinstit la fire.

Cel dē nēm bun, la cele dē necinste, cu rușinea în obraz.  
Cine 'mpotriva nēmului său urmăză netrebnicii, ești necin-  
stesce nēmul său și numai e vrednic dē el.

**8480** Cine după nēmul său se mândresce, arată că el nimic nu  
plătesce.

Cinstea, lauda și slava, a nēmurilor după vremi, a stătut  
și stă, în mîna celor-ce sciū să scrie și aū scris, spre  
pomenirea lor; că dacă nimeni n'ar fi scris, nimeni s'ar  
pomeni. Acelora dar să mulțumim pentru nēmurile nōstre.

Cinstea nēmului tēu nu privesce la tine, ci la cel-ce-a do-  
bândit-o cu a lui vrednicie, dē la care tu ai moștenit-o.

Cinstea nēmului tēu să țe-o arēți cu cuvîntul și cu fapta,  
iar nu cu a ta moștenire.

Cinstea nēmurilor și fericirea lor, pururea a stătut și stă  
în deșteptarea noródelor și 'n buna oblăduire a căpe-  
teniilor lor.

**8485** Din căți filosofi aū stătut, nici un moștenitor a luat nume  
dē nēm a celui filosof, că nici unul a vrut să se nu-

măscă filosof, ori-că numele de filosof îl ȳeau de necinste  
 sau mai bine a ȳice, cunoscându-și nedestoinicia sa.  
 De n m mare să 'n lege cel-ce slujasce obștei fără nici  
 un interes.

De n m mare să 'n lege cel dăstoinic de  re-ce, iar nu  
 cel bogat în avere.

De n m cinstit te socotesc , c nd faptele te dovedesc.

Dăstoinicia ta, n mul t u.

**8490**  i cinstea n mului p  om, de multe-ori  l bag  în pri-  
 mejdi  de vi t .

### Pentru Ne-ascultare

*Ve i Ascultare.*

### Pentru Ne-or nduial 

*Ve i Or nduial .*

### Pentru Ne-odihnă

*Ve i Odihnă.*

### Pentru Ne-unire

*Ve i Unire.*

### Pentru Ne- nvinov tire

*Ve i Vint.*

### Pentru Ne- nv ta i

*Ve i  nv  tur *

### Pentru Ne- ngrijire

*Ve i Gri .*

### Pentru Ne- ndurare

*Ve i  ndurare.*

### Pentru Ne- n elep iune

*Ve i  n elep iune*



## Pentru Ne-înțelegere și Ne-înțelegători

Vezi *Înțelegere*.

### Pentru Neveste

Alege-ți pânză după probă și nevastă după mună.

Iubesc-ți nevasta și pentru ea să te jertfesci.

Vai de cel-ce a nimerit nevastă leneșă și puturosă!

Caî și boi când vei s'alegi la soiū bun atunci alergî, iar nevastă când eți alegî, la sume de bani alergî. Vai de alegerea și alergătura ce faci!

**8495** Când ai nevastă urită, mai bine să-ți scoți ochii ca să n'o mai vezi.

Legea muierii bărbatul, credința muierii bărbatul, dăsfătarea muierii bărbatul; cine nu păzesce acestea, nu e vrednică de a se numi nevastă, adică de-a dobândi numele cel mai cinstit.

Maî lesne un bărbat pôte păzi credința sa către nevasta sa de cât nevasta către bărbatul său; d'aceea cine a nimerit nevastă cinstită, acela mai fericit.

Nevastă cam d'opotrivă la vîrstă să-ți dobîndesci, ca să nu te 'nvrednicesci, la verigă să păzesci.

Nevastă piste nevastă nici cum să-ți aduci în casă, că rău piste rău eți sporesce.

**8500** Nevastă în casă s'e-ți alegi pe cea mai cinstită, iar nu pe cea cu scumpe scule împodobită.

Nimic alt mai anevoie de cât a-și păzi ore-cine nevasta; cui prin gând acésta 'i-a trecut, rău s'a înșelat.

Nu la față ci la minte să te uiți mai bine, când nevastă eți alegi.

Toți, pentru neveste, la interes au alergat, d'aceea bun cu rău s'a amestecat.

Cel cu dooă neveste lesne închide ochii că una d'o parte, și alta de alta eî trage ștréngul de gât.

**8505** Cine caută nevastă frumósă, bogată și de ním mare, stă-pân eși fea în capul lui, iar nu nevastă de vîetă.

Dé vei să te iúbescă nevasta, trebuie și tu mai mult să o iúbesci și pururea s'o cinstesci.

Dé câte ori te închini, să te rogî la Dumnedéu, să dea minte nevestii tale.

### Pentru Nevinovați i Nevinovății

Vezi *Vint*.

## Pentru Nevoi i Nevoințe

Orî-ce meșteșugirî și orî-ce vicleșugirî, la nevoie se supun.  
Înainte dē nevoie, să te gătescî dē nevoie.

**8510** Vai dē acela ce se nevoiește în valurile lumii!

Jugul nevoilor cine 'l pôte suferi, înțelept se înțelege.

Cu greū a suferi, cea mai mică nevoie, cel-ce s'a învățat  
în dēsătări să trăiescă.

Când nevoia te silește, rabdă și tu pē cāt poți, că dē te  
vei împotrivi, și nevoia te va sili și tu mai rău vei pătimi.

La vreme dē nevoi mari, cei proști se 'nveselesc și cei  
mari se necăjesc.

**8515** La nevoie n'ai cu ce să-î stai împotriva, dē cāt cu dē-  
părtarea și cu răbdarea.

La nevoi înseminate, să chemî spre ajutor pē orî-cine, iar  
la lucruri dē nimic, nici cum pē nimeni să strigî că 'î  
vei pierde în adevăr, și la cea mai mare nevoie.

Mai mare dē cāt nevoia, nimic alt pē lume, că te face  
rob din slobod, în potrivea firii ce slobod te-a născut.

Nevoia, anevoie să scapî dē ea, d'aceea nici cum să te  
măhnescî, când dē ea te biruiescî.

Nevoia găsește mijlōce cuviincioase la orî-ce trebuință, că  
ea ne învață la orî-ce în viेतă.

**8520** Nevoia, când va ea, și pē cel cu mare minte ेल arată făr'  
dē minte.

Nevoia când vine, nu poți scăpā nici cum bine, nici o poți  
dēpărta, cāt dē mult te vei lupta; d'aceea, mai bine su-  
ferā pē tăcute, până se va schimba vremea spre bine.

Nevoia când te coprinde, te învață cu mult mai bine și  
la cāte n'ai gāndit.

Nevoia când te silește, mintea ेत pătîmesce.

Nevoia la muncā pē om ेल silește, că nevoile dē-ar lipsi,  
nimeni ar mai munci.

**8525** Nevoia mai mare, nevoia mai tare dē orî-ce lege mare,  
că la nici o lege nici cum se supune.

Nevoia ne stăpānesce, nevoia ne poruncesce, nevoia ne  
silește, nevoia ne bagā în cele mai mari necazuri, pre-  
cum ea voiesce; cātōte ei se supun, subt porunca ei  
se pun; d'aceea și nevrēnd, nici prin gāndu-ne trecēnd,  
la multe noi și greșim, la multe rele și pășim.

Nevoia ne face să ne lepēdām și dē ceea-ce nu voim.

Nevoia nu ne iertā a urma la tōte după dreptate.

Nevoia ne silește la orî-ce interes, fie cāt dē mic.

**8530** Nevoia supune și pē cel mai mare, când pē el se pune  
cālare.

Nevoia te învață și la cāte socotescî că sūnt cu anevoie.

- Nevoia te silește, ori-ce pravilă să calci.  
 Nevoia te duce unde nu-ți este voia.  
 Nevoia dă față, multe netrebnici te 'nvață.
- 8535** Nevoia te face să rabdi ceea-ce nici prin gând ești trece.  
 Nevoia te face să te-arăți cum ție nu ți place.  
 Nevoia te face să treci piste răscole.  
 Nevoia te face slugă. Suferă și tu, până-ce ea va stăpâni.  
 Nevoile ce ți-se întâmplă arată p'al tău prieten.
- 8540** Sub jugul nevoiei, cine 'n lume n'a căzut?  
 Tote nevoile în lume, pentru omeni sunt lăsate.  
 Feresce-te, cât vei pute, să nu cați în nevoi, că te duce  
 la dăsnădejduire, și dăsnădejduirea la cele mai urite  
 urmări.
- Ceea-ce nouă ușurință ne-aduce, la alții nevointă le-aduce.  
 Cele mai mari nevoi, din lene vin la noi.
- 8545** Cele dă nevoie în primejdie te bagă.  
 Cele dă nevoie, cu frică și întristare, iar cele dă bună  
 voie, c'o plăcere foarte mare. Alege care 'ți place.  
 Cele dă nevoie le numim dă bună voie, când sila ne bi-  
 ruiesce.
- Cel-ce pôte a se 'mpotrivi la nevoi, când vor veni, cel mai  
 tare dă minte se socotesce.
- Cel-ce piste nevoi dă, mintea să și-o stăpânescă, ca să nu  
 și-o prăpădescă.
- 8550** Dă este nevoia înainte, te grăbesci dă-o ajungi, dă este  
 în urmă, rămâi dă-o aștepti.  
 Dă nevoie dicem-că «așa ni se cuvine», la ori-ce întâmplare.

### Pentru Nevoiași

Vedî Vitej.

### Pentru Neghibi, Neroși i Neroșie

- Infricoșat lucru a căde în mâini dă om neghib.  
 C'o mulțime dă neghibi, nici o greșală ești scapă. Dăparte  
 dă ei.
- Neghibul cu năravuri rele cel mai cumplit om p'e lume.
- 8555** Să te ferescă Dumnezeu dă om neghib în mânia lui, că  
 orbesce te lovesce.
- Flecarul grăiesce ori-ce 'i vine în gură, și ce scie, și ce  
 nu scie, iar neghibul te lovesce cu vorba ca cu parul  
 în cap.
- Cei neghibi și nesimțitori, cu înșelăciune primesc și as-  
 cultă adevărul, că dă cuvînt nu iewă.

Cu greū suferă omul nerođia altuia, iar a sa nicī cum o simte.

Cât e omul dē nerod, atât va să se arate dē isteț.

**8560** Nerođii pē flecarī, și pē cei deșerți ăi socotesc dē ómenī mari.

Nerodul dintr'o greșală într'alta te aruncă. Dēparte dē el.

Toți nerođii norociți.

Cel-ce 'și cunósce a sa nerođie și scie cum să ște-o acopere, acela sē înțelege cu mult mai deștept.

### Pentru Negoț, Negustorie și Negustori

Orī-ce negustorie, cu mari chinuri și primejdii, iar a muierii negustorie nicī un chin, nicī o primejdie cunósce, ci din potrivă, cu mare plăcere sē săvîrșasce, dar și necinstea cea mai mare covîrșasce.

**8565** Negustoria pē apă, dobândă piste dobândă aduce, când vînturile ți-se plécă, c'o suflare dulce, iar la 'mpotrivă întimplare, cea mai mare sārăcie ție ătī, aduce și primejdie dē viétă cam mare are.

Negustoria slobodă, țara țe-o umple dē mare avuție. Așa s'o păzesci.

Negoțul cu mult mai bun, dē cât orī-ce altă meserie, dar trebue să aibī óre-ce capital, c'aminterea cu munca mai bine te hrănesci.

Negoțul, cât dē mic, mare folos ne-aduce, când la mare lăcomie cu gândul nu ne duce.

Negoțul ne 'mbogățesce și luxul ne dēspóie.

**8570** Neguțătorul sē 'nveșelesce când luxul sē înmulțesce și musafirii sē 'mbogățesc, ca să-'și pótă trece marfa, iar musafirul sē 'nveșelesce, când neguțătorul mufluzesce, ca să pótă lua marfa mai ieftină.

Neguțătorul sē ține cu cinstea ce păzesce.

Neguțătorul lacom, la orī-ce aude că dă cât dē mică dobândă.

Neguțătorul fricos, móre dē fóme.

Tot negoțul neguțătorului dē înșelăciune spînzurá.

**8575** Cei-ce cu ale credinței în lume sē neguțătoresc aceia, cu drept cuvînt, fiī Sataniī sē socotesc.

### Pentru Necazuri și Necăjiți

Omul în lume sē nasce ca să sē lupte cu felurimī dē necazuri, în tótă viétă lui, și numai cu mórtea scapă dē ele.

- Om fără nici un necaz pe lume nu poți afla.  
 Ori-ce necaz ție vine, ispita diavolului este, d'aceea să te  
 silești a birui ori-ce necaz întocma ca Iov.
- 8580** Unul cu un necaz, altul cu alt necaz, nici unul fără necaz.  
 Un necaz pe unul, și altul pe altul, apasă pân' la mörte.  
 În cât de mari necazuri tu te vei afla, la mörte tu nici  
 cum să gândesci, că nu știi cum vremea, îndată se va  
 schimba.
- În cele mai mari necazuri inima să țe-o 'ntăresci, dacă  
 vei să biruiesci.
- În cel mai mare necaz răbdarea te ușurează cu mângăierea ei.
- 8585** Incet-încet te dedai cu ori-ce necaz și în urmă nu 'l mai  
 simți.
- Vremea trece pe nesimțite, necazul vine pe simțite.  
 Ca să cunosc necazurile altora, trebuie să cați în asemenea  
 necazuri.
- Cu îndeletnicire la ori-ce lucrare, uiți ori-că necaz.
- Cu cât vârsta se măresce, cu atât necazul se înmulțesce.
- 8590** Cu cât mai mare ești, cu atât și necazuri mai mari do-  
 bândesci.
- Cu lacrimile tale să speli necazurile celor necăjiți.
- Cum te nasci dai de necazuri cum mori scapi de ele;  
 dar mai bine viu și plin de necazuri, că inult te mângâi  
 când privesci la ale altora mai mari necazuri.
- Cu cele mai mari necazuri să te dedai, ca să le poți su-  
 ferii, când ele ție vor veni, la vreme de nevoie.
- Când omul în necazuri, nu 'l apăsă mai mult.
- 8595** Când vei suferi ori-ce necaz, și ori-ce päs, ca când n'ai  
 avé nici un necaz și nici un päs, că toate trecătoare sunt  
 și la uitare supuse.
- Când mai nainte veți ceea-ce o să ți-se întimple, atunci  
 și necazul mai ușor i să 'l veți.
- Când nici un necaz tu ai încercat, nici cum tu poți cu-  
 nosce a vieții fericire.
- Când te necăjesci, să nu pui în lucrare ceea-ce gândesci,  
 până nu 'ți va trece necazul ce te necăjește.
- Câte și mai câte necazuri se schimbă unul după altul, când  
 la unul, când la altul!
- 8600** Cât de mult bine vei avé, de cel mai mic necaz nici cum  
 vei scăpa.
- Cât de norocit vei fi, fără necaz nu poți fi.
- La ori-ce necaz, uită-te la cei-l-alți, ce în mai mari necazuri  
 se află de cât tine și, cu aceia împreună, mângăie-te pe  
 tine.
- La ori-ce necaz mare, Domnul lângă tine șade călare când  
 te vede cu curaj mare.

- La orî-ce necaz, s'alergî ca să 'l ușurezi.
- 8605** La orî-ce necaz, să te plângî numai la acela ce pôte și va să te ajute, că cei-l-alți aflînd unde 'ți pasă, acolo mai rău te apasă,  
 La necazuri cu curaj, că 'ntristarea ne dărîmă.  
 La nici un necaz să nu te dîsnădîjduiesci, dar și la nici o norocire, fie cât de mare, să nu te bizuesci.  
 Lapedă'ți masca de pe obraz, ca orî-cine să te ajute, la orî-ce necaz.  
 Mai mari necazurile de cât orî-ce bîlă, că pe tot ceasul te omîră.
- 8610** Mai mari sînt necazurile ce noi înșine ni-le prîcinuim, de cât cele ce de la alții pătîmim.  
 Mai multe necazuri, de cât fericiți pe lume.  
 Mai bine un ceas în odihnă, de cât miî și sute în osteneală și necazuri.  
 Necazul cât de mare, la o inimă mare ăi dă curajul cel mai mare.  
 Necazul neconținut, scurtarea vieții.
- 8615** Necazul ce ai, să țe 'l ascunzi de toți, ca să nu se bucure vrăjmașii ce ai.  
 Necazul din urmă, cu mult mai amar se vede, de cât cel ce a trecut, că cele trecute lesne le uităm, când nu ne mai lasă nici un semn.  
 Necazurile în lume la toți de obște ne vine, când la unul mai multe, când la altul mai puține.  
 Necazurile în lume englețiau lumei.  
 Necazurile în lume, multe și neconținute; d'aceea și tu din unul nu scapi, și într'altul peșin cați.
- 8620** Necazurile în lume se socotesc de glume.  
 Necazurile la răbdare ne duce, și răbdarea nădejde ne aduce,  
 Necazurile la prietenî, de obște se socotesc, d'aceea când unul pătîmesce, de obște trebuie să ne necăjim.  
 Necazurile la tinerețe se pare ușore, iar la bătrînețe foarte amare.
- 8625** Necazurile mai rele de cât orî-ce bîlă, că de boală îndată scapi, ori cu tămăduirea ei, ori cu petrecerea din viață, iar necazurile în veci te chinuiesc.  
 Necazurile n'au sfîrșit și la cel mai bun stăpîn.  
 Necazurile ne mîngăie când cu ele ne dedăm.  
 Necazurile pe om, curînd și fără vreme, rău el îmbetrînesc.  
 Necazurile pîn' la sfîrșit nu staî la toți desăvîrșit, ci când un necaz la un obraz, când altul la alt obraz.  
 Necazurile te omîră pîn' a nu muri de mîrte.

- 8630** Necazurile trupescî nimic, nimic p  lângă cele sufletesc .  
Necazurile dă la tinere e, p  lângă cele dă la b tr ne e  
 ntru nimic să socotesc.  
Necazurile d'o parte, patimile d  alta, ne duce la m hnire  
 i m hnirea la d sn d jduire, iar dăsnădăjduirea la cele  
mai ur te urmări.  
Necaz piste necaz nic  cum să adaogă, la cel-ce a c d t  
odată în necazuri.  
Nic  unul p n  în sf r it fără necazuri s'a v d t.
- 8635** Nic  un necaz p  lume, să nu'l suferă omul.  
Nic  în necazuri să te m hnesc , nic  în fericiri să te m n-  
dres .  
Nic  măcar un obraz, fără cel mai mic necaz.  
Nu apăsă mai mult p  cel-ce odată în necazuri a c d t.  
Numai c nd cad  în necazuri, atunci cunosc  ce e necazul.
- 8640** Numai la necazuri la cel din cer alergăm, c nd nic  o sc -  
pare p  p m nt mai avem.  
Nu r de d  cel-ce să află necăjit, întru amărăciunea sufle-  
tului s u, că nu sci  p n  mâine în ce amărăciune  i  
tu te vei află.  
Povestind necazurile tale, să pare că te u urezi d  ele.  
P  neg ndite necazurile te cuprind.  
P  cei în necazuri, fără ajutor nic  cum  i lăsă c nd po i  
a-i ajuta.
- 8645** Să te nec jesc  d  ceea-ce tu gre esc , te-arată d  om  
prost, iar să te îndreptezi d  ceea-ce tu gre esc , te a-  
rată d  om mare.  
Să te fer sc  Dumned u d  cel-ce vreme g ndesce să te  
nec jasc   
Să te dedai cu necazuri, ca să le po i suferi, c nd din  
nenorocire   i vor veni.  
Scapă d  nevoie e p  cel  nnecat în valurile necazului.  
Tot în necazuri trăind, vi    lungă  i se pare, fie c t d   
scurtă.
- 8650** Fie-ce obraz, cu d osebit necaz.  
Cele mai mari necazuri p  la Domni să găsesc.  
Cele mai mari necazuri ce p timesc  d  năpaste, lesne le  
po i suferi cu aducerea aminte d  caznele ce p  cruce  
Domnul a pătimit fără nicĭ o gre al .  
Cel mai mare necaz,  i c nd ve i cuțitul c  i vine la g t,  
s l suferă cu curaj, că ce aduce ceasul, nu aduce anul.  
Cel-ce în casă să nec jesce, afară inima  i-o r coresce  i  
d  necazuri  i-o izbăvesce.
- 8655** Cel dăprins cu necazuri, aci cade, aci să sc l .  
Cine mai mult nec jesce p  cel c d t în necazuri, să 'n-  
 telege că nic  mila nic  îndurare are.

Cine nici un necaz a suferit, nu'și cunósce vrednicia sa.  
Cine fată n'a măritat, casă n'a clădit, norod n'a stăpânit,  
nu cunósce ce e necazul.

Bêtrânețe pline de necazuri, dar fără necazuri óre poți  
trăi în lume? de cât când numai, tóte le veî socoti de  
trecétóre ca și noi înși-ne. Acésta numai te mângăie  
la orî-ce necaz.

**8660** Dacă nici un necaz ai avé, cum ai cunósce odihna de  
mai bună?

După cele mai mari necazuri, când ęți aducî aminte, inima  
sê 'nveselesce, după-ce le biruiesce.

Dê veî să cunoscî necazul celui sărac, pune-te în locul lui.  
Dê multe orî un necaz a depărtat alt necaz, dar tot în  
necaz ai rēmas.

### Pentru Necuratul

*Veđi Cel necurat.*

### Pentru Necunoscători

*Veđi Cunoscînđă.*

### Pentru Necredincioși i Necredință

*Veđi Cređemînt.*

### Pentru Ne-legiuiři și Nelegiuiți

*Veđi Legi.*

### Pentru Nemerire

Unde? cum? și când? ce anevoie a nemeri!

**8665** Ca să nemerescî, trebue să rabđî.

Maî lesne a nu nemeri, dê cât bine a nemeri.

Dê multe orî pe negândite poți nemeri la mari lucrări,  
însă cu anevoie este a le păstră în urmă.

### Pentru Nemernici

Pê nemernic, pê sêrman și pê vêduvă să nu trecî cu ve-  
derea, c'aceștia cei vrednici dê milă și dê 'ndurare.

Pê cel nemernic să nu'l depărtezî dê casa ta, pê sêrman  
și pê vêduvă să-'i îmbrățișezî.



**Pentru Ne-milostivi, Nemilostivire***Veđi Milostenie.***Pentru Ne-mulțămire i Ne-mulțămitori***Veđi Cunoșcință.***Pentru Ne-muncitori***Veđi Muncă.***Pentru Nenorocire i Nenorociți***Veđi Noroc.***Pentru Ne-potrivire***Veđi Cei de-o potrivă.***Pentru Neputință i Neputincioși***Veđi Putere.***Pentru Neplăceri***Veđi Plăceri.***Pentru Ne-pricepere***Veđi Pricepere.***Pentru Ne-recunoscință i Ne-recunoscători***Veđi Cunoștință.***Pentru Nerođi și Nerođie***Veđi Neghțobi.***Pentru Ne-răbdare***Veđi Răbdare.***Pentru Nesaț i Nesățioși***Veđi Lăcomie.*

## Pentru Nesimțire i Nesimțitori

Veđi *Simțirē*.

## Pentru Nesocotință

Veđi *Socotințā*.

## Pentru Nesomn

Veđi *Somn*.

## Pentru Neschimbătoare

Veđi *Schimbare*.

## Pentru Ne-statornicī i Ne-statornicie

Veđi *Statornicie*.

## Pentru Ne-temere

Veđi *Temere*.

## Pentru Netrebnicī și Netrebnicīi

**8670** Anevoie a cunósce omul netrebnicia lui, când pē el ēl vātēmā, dar cu mult maī anevoie a urmā netrebnicīi, fără nicī cum a'l vātēmā.

Sā fugī dē netrebnicīi, până a nu te sminti și-așa sā te socotescī dē înțelept.

Trei netrebnicīi curīnd te lasā gol în pīlea gólā, pofta nesățīósā, bēutură piste mēsurā, și cărțile dē joc, iar cea d'a patra, jocul la noroc, peșin te lasā în loc.

Ceea ce pē altul poprescī sā nu facā, ca lucru netrebnic, nu te-arētā tu că veī sā le urmezī.

Cele netrebnice nicī sā le auđī, nicī sā le urmezī.

**8675** Cel întru tóte netrebnic, nu sē maī póte îndreptā.

Cel-ce pentru sine numaī la tóte îngrijasce cu totul netreb-nic, la obște sē socotesce.

## Pentru Necinste i Necinstiți

Veđi *Cinste*.

## Pentru Nebuni i Nebunii

Veđi *Buni*.

## Pentru Nedreptate i Nedreptăți

Veđi *Dreptate*.

## Pentru Ne-sciință

Veđi *Sciință*

## Pentru Nimic i Nimicuri

Cu nimicuri nici cum să te mai încurci, că mai rău te strici.  
Cel-ce la nimicuri pururea se silește, la cele mai mari nici  
cum se mai învrednicește.  
Din nimic nimic se vede, că nimic nimic nu nasce.

## Pentru Nöpfe

Veđi *Diut*.

## Pentru Norode

**8680** Adunarea norodului spre folos obștesc, nu se 'nțelege răs-vrătire.

Adună pe lângă tine pe norodul tău ca ciobanul pe oi,  
când nu vei să se sfășie de lupi.

Atunci norodul se odihnesce, când împăratul străjuesce.  
Orî-ce se cheltuiesce pentru al tău norod, socotesce-le toate  
ca pentru a ta casă, iar ceea-ce se adună, pentru al lui  
folos s'adună.

Un om numai de vei pierde, tot norodul se pierde. Bagă  
de sémă la acesta.

**8685** Un norod se înțelege o familie întregă; precum dar de  
familia ta, așa și de-al tău norod pururea să îngrijesci.  
Unde norodul orb și slab, iar stăpânul mândru și cumplit,  
acolo cea mai mare sărăcie, ticăloșie și robie.

Invierșunarea norodului, armă nebiruită.

Indrăsnelă, voinicie și muncă necurmată, la norod să 'n-  
suflețesci, dacă vei să te slăvesci.

Vai de norodul acela unde cei mai răi și cei mai cumpliti  
stăpânesc și poruncesc!

**8690** Vai de norodul acela unde cel prost și ne'nvățat, cleve-

tesce și birfesc, iar cel învățat și cinstit, de frică, tace ca un mut.

Vai de norodul acela unde sila poruncesce.

Vai de norodul acela când ore-cine va să-l ajute, cu ore-ce, spre luminare, și nu-i este slobod nici iertat, sau n'are mijloce înlesnitoare spre a le da această luminare!

Vai de norodul acela, când cei buni și cinstiți nici o deosebire au de cei răi și necinstiți!

Vai de norodul acela când sluga poruncesce.

**8695** Vai de norodul acela ce cade pe mâini de mulți stăpâni. Vai de cel-ce risipesce, în loc să adune, norodul său asuprit!

Glasul norodului, pururea pentru obște.

Glasul norodului cea mai mare putere. Dă el să te ții.

Ca cloșca cu unghiile pe cei cumpliți să-i sfășii, ca pe norod să-l mântuiescă dintr'ale lor ghiiare.

**8700** Ca norodul să se deștepte, cinstesce pe cei cu științe și cu cuget bun spre luminarea lui.

Ca să aibă norod bun, nici unul fără cuget bun să fie pe lângă tine.

Ca să cunoscă un norod, trebuie să ascuți toate patimile aceluia norod.

Cu cât mai mare norodul, cu atât mai anevoie a'locărmui, când n'ai dregători vrednici de credință.

Cu cât mai mult un norod se civilizează, cu atât mai mult se înmulțesce.

**8705** Cu mult mai greu a ocărmui un norod decât a'l dobândi. Când omul nu e slobod s'arate adevărul, norodele viețuiesc în cea mai mare negură.

Când norodul nu te va iubi, trebuie să-ți fie frică de el.

Când norodul se necinstesce, stăpânul scade din putere.

Când norodul te urasce, cinstea și puterea ta îndată se sfârșesce.

**8710** Când norodul tău se supără, însuși tu te superi.

Când norodul se despoe, statul îndată scapătă, că n'are ce și de unde să mai țină la trebuințele sale.

Când norodul fericit, atunci și stăpânul cu mult mai fericit.

Când patimile celor mari și răutățile lor se varsă pe norod, atunci norodul cade în cea mai mare dăsnădejduire spre a sa mântuire.

Când puterea Domnilor cu înțelepciunea filosofilor împreună se vor uni, atunci fericire de norod va fi.

**8715** Când pe norod nu'l vei asculta, nu vei găsi nici un ajutor, când în potrivea ta se va scula.

Când toți de-o potrivă pentru norod ar munci, nici unul din norod în lipsă s'ar găsi.

- Când cei înțelepți și cei învățați, vor ajunge Domni să  
că Domni vor ajunge înțelepți și învățați, atunci noró-  
dele vor înflori și fericire vor dobândi.
- Când cei buni de cei răi nici o deosebire au, atunci no-  
ródele cad în cele mai mari blestemății că pildă unui  
de la alții ieau.
- Când cei buni și înțelepți vor stăpâni noróde, atunci no-  
ródele vor dobândi coróne.
- 8720** La un norod nerod pururea găsești de ce să te ferești,  
iar la cel învățat de ce să te înveșești.  
La neróde să alegi ómenii cei mai dreptți, ca să-ți în-  
drepteze.  
La întregimea norodului mult să te silești, că cu acesta  
te mărești.  
Mai bine norodul să te iubească, de cât cei după împrejurul  
tău să te cinstescă.  
Mai mult rușine, de cât sfială, să aibă de tine norodul tău,  
când ți poruncesc.
- 8725** Mai mult să-ți fie frică de lacrimile norodului, de cât de  
cuțitul vrăjmașului tău.  
Mai bine pentru norod unul, de cât norodul pentru unul.  
Mai bine p'un norod, de cât pe tine, să te scapi la vreme  
de nevoie.  
Mare fericire la acel norod unde stăpânirea, cu supuși săi,  
pururea petrec cu dragoste într'o unire.  
Mintea norodului cam próstă, dar trebuie ei să te supui,  
când pe el nu'l supui.
- 8730** Mânia cu cugetare a norodului, mai bine cu cuvântul de cât  
cu biciul să o potolesci, ca să nu te căiești.  
Nici cum pe norod să'l superi de tot, ca să nu'l pierzi de tot.  
Nici cu postul, nici cu jertfa, nici cu închinăciunea ta,  
Domnul se îmbălbănește, când norodul pătimește și de  
toți să jăfuesce.  
Nici pe norod să'l lași să necinstescă pe óre-cine, dar  
nici el să se necinstescă de óre-cine.  
Noródele înainteză, unde cei buni se cinstesc și cei răi  
nu poruncesc.
- 8735** Noródele cele mai mari se prăpădesc de cei mai mari.  
Noródele cele bune, lesne se ocărmuiesc.  
Norocit și fericit acel norod se 'nțelege, unde cei mai mari  
se străduiesc, spre folosul celor mai mici.  
Norodul ori-ce vede la stăpânul său, aceea și el urmăzează,  
că cel mic de la cel mare, pildă ieă la ori-ce urmare.  
Norodului să-ți dai putere, ca să te ții în putere.
- 8740** Norodul ăți da ori-cât de cheltuieală; de el mai mult să  
îngrijesci, ce te ține de cheltuieală.

Norodul în bună stare, când stăpânul pentru el, se jertfesc fôrte tare.

Norodul la minte cu stăpânul se asemănă, că după el să ȳea.

Norodul cu liniște, când cei rēi se isgonesc.

Norodul când alērgă și scăpare nu găsește, la dēsnađējduire cade.

- 8745** Norodul când ȳmpreună cu legile se rēsfață, atunci și mulțumire ne-arată dē față.

Norodul când se apasă cu multe cereri, atunci stăpânirea se plēcă spre scădere, că n'are dē unde ce a mai cere.

Norodul când se 'nvierșunēză, nu ȳea dē cuvint.

Norodul când se 'nmulțesc, cinste Domnul dobāndesc, iar când se risipește, atunci și stăpânul pătinesce.

Norodul când se 'mputernicēză, puterea sa se întemeiază.

- 8750** Norodul când sārăcesce, dē mare dēsnađējduire cade la bēuturi, la rēsvrătiri, cele mai mari blestemății.

Norodul când te ȳubesce, dē nici o strējă mai ai trebuință.

Norodul când flāmāndesc, dē nimeni nu se mai sfiesce.

Norodul mai lesne se supune la ceea-ce vede, dē cât la ceea-ce aude.

Norodul mult se bucură când ȳea pildă dē la Domnul.

- 8755** Norodul pentru un bun stăpân, sângele și'l varsă.

Norodul putere mare, dar minte nici cum are.

Norodul pătinesce, când stăpânul poticnesce.

Norodul se îndreptēză cu pilda stăpânului sēu.

Norodul se jertfesc când stăpânul ēl ȳubesce.

- 8760** Norodul se măresce, când ȳnvēțatura sporesce.

Norodul să țe'l păzesci, nu cu armă dē omor, ci cu dragoste dē amor.

Norodul stăpānesc, când legile se păzesc, că norodul le alcātuiesce.

Norodul te cinstesc, norodul te ȳubesce când ēl ocrotesci cu cea mai bună oblăduire.

Norodul tot o familie, ȳnainte Domnului, și Domnul pārintele tuturor.

- 8765** Norodul tēu ca o turmă, dē lupi să'l feresci, dacă vei ȳnmulțirea lui să o dobāndesci.

Norodul teū la tine, ca ȳntr'o oglindă, pururea să se ȳite.

Norodul ce n'ascultă dē nici o legiuire, mai rēu dē orī-ce rēu, la a lui vȳețuire.

Norodul bine când petrece, cinstea la stăpân trece, iar când pătinesce, stăpânul se 'nvinovătesce.

Norodul dē la fire a dobāndit putere să schimbe legile cele lor vātēmătōre.

- 8770** Nu cum să stăpānesci un străin norod, să te silesci, ci cum bine să cārmuiesci p'al tēu norod, să te socotesci.

Numai când dórme Domnul, norodului 'i-e frică de orî-ce  
să mişcă.

Numai dragostea norodului te ţine în tron, pe tótă vieţta ta.  
Nu pămînt să dobîndesci, ci dragoste dēla norod, pentru  
binele ce lui ăi faci.

**8775** Pentru un nebun, multe noróde pătimesc.

Pentru liniştea norodului, sângele tēu să țe'l verşi.

Pentru mântuirea şi folosul norodului tēu şi vieţta ta să  
țe-o puî.

Piste putinţa lui pe norod nici cum să'l încarcî, că numai  
de cât te veđi orî singur în scaun, ca un cuc, saũ jos  
din scaun ca Satana.

Pē unde proşti dē minte şi fără nici o sciinţă într'un în-  
tunerec petrec, acolo cumplirea, cruđimea şi muma lor,  
tirania, pe toţi dē obşte rău ăi chinuiesc. Destéptă'ţi  
norodul, ca să nu cađă întru asemenea chinuri.

**8780** Pē un Domn lesne ěl îndupleci şi ěl îmblîndesci, cu un cu-  
vînt, că te ascultă, iar pe un norod nerod şi furios nici  
cu miî şi sute dē cuvinte, că nici unul ascultă.

Pē norod cât veî puté, în rēpaos să'l păzesci, ca la orî-ce  
pās al tēu să te poţi cu el ajuta.

Pē norod să'l ocrotesci, că Domnul ție țe l'a încredinţat  
ca cuvînt să dai pentru el.

Pē norod să te silescî, cât veî puté, să'l deprindî l'ale mo-  
ralului, l'ale muncii, l'ale cinstei, şi la urmări bune dē  
voie bună iar nu dē vre-o frică, şi atunci veî avé norod  
sfânt, cinstit şi blagoslovit.

Părinte al norodului, iar nu vrăjmaşul lui tu să te arēţi,  
că norodul copilul tēu.

**8785** Risipirea norodului, scăderea Domnului.

Rēu suspină noródele, când cei nelegiuîţi lor le poruncesc.  
Rēsufare la norod, iar nu împilare.

Subt umbra numelui tēu, pe norodul tēu să'l adăpostesci,  
ca să pótă rēsufra la necazurile lor.

Să te ferescă Dumneđēu să ai grijă, şi mare, dē un nerod  
norod, că peşin te cuprinde hula lumii cea mai mare.

**8790** Să fericesci un norod, pururea să te silescî, iar să'l sără-  
cesci, dē loc nici să gîndesci.

Slujbaşi, cei mai buni căini, pe lângă norodul tēu, pururea  
să ai, ca să nu se risipescă, când cei cumpliţi, ca nisce  
lupi, ěl vor cuprinde.

Strigarea norodului, urgia Domnului.

Ferice dē acel norod, unde mintea 'mpărătesce saũ împē-  
ratul, după minte poruncesce.

Ferice d'acel norod, când se străduiesce la munca pămîn-  
tului.

- 8795** Ferice de acel norod, când dragostea îl cuprinde iar urî-  
ciunea se desprinde.  
Ferice de acel norod, ce va dobândi stăpân să-î ridice  
după ochii lui negura nesciinții.  
Fericirea norodului în adevăr stă, în buna învățatură, de  
mică copilărie.  
Fericit norodul, ce din mică copilărie s'a învățat și s'a  
dedat sub o bună legiuire!  
Fă pe norod să te iubească, dacă vei să dormi fără nici  
o grijă.
- 8800** Cea mai mare nevoie a ocârmui norode nerode.  
Cea mai mare nenorocire și dărpănare a norodelor, când  
stăpânul pizmătareț și neîndurat.  
Cu anevoie a scăpa din mâinile unui norod nerod.  
Cel mai mare rău la un norod se 'nțelege, când fieș-care  
dăce: «*Ce mi pasă mie de tine?*» iar când unul pentru  
altul d'o potrivă se 'ntristeză, d'o potrivă se bucură,  
atunci tot norodul un suflet, și numai, se 'nțelege că are.  
Cel nebun și fărăde minte, la un norod nerod mai bine  
le grăiesce.
- 8805** Ce bolă mare la un norod, când poruncesce cel mai nerod.  
Cîuma, fometea, răboiul, secerea norodului, dar crușimea  
cumplitului întrece pe toate.  
Cine norodul și-l înmulțesce, acela de părinte se socotesce.  
Cine poate sta în potrivea unui norod nerod, când acel no-  
rod putere dobândește.  
Cinstea norodului nici cum tu să o smintesci, și de răul  
lui cu totul să te feresci, dacă vei să isbutesci.
- 8810** Cinstesce pe cei-ce norodul tău țe-l înmulțesce, slujasce-te  
cu cei-ce norodul tău țe-l ușurează, ajută celor-ce norodul  
tău țe-l ocrotesc.  
Buna orînduieală ce vezi la un norod, nici cum tu s'o tur-  
burî, când el e nerod.  
Din ghiarele tâlharilor, jăfuitorilor și năpăstuitorilor pe  
norod să-l mîntuiesci, ca adevărat părinte al lui să te  
numesci.  
De la norod să cei supunere și putere, ca să ocrotesci  
dreptățile lor.  
De norod să îngrijesci, ca un părinte de copiii.
- 8815** Dragostea norodului, cu mult mai tare de cât ori-ce ce-  
tate tare.  
Dragostea norodului, cea mai mare cheazăsie către stăpânire.  
Dragostea norodului, cea mai mare putere a unui stă-  
pânitor.



### Pentru Noroc i Norocire și Norociți și Nenorocire i Nenorociți

- Omul a isvodit norocul, c'asupra lui să arunce orî-ce a lui greșală.
- Omul ce. n'are noroc, fuge dē noroc și cānd norocul la el vine.
- 8820** Omul și cānd sē află în cea mǎi mare norocire, și-atunci cere mǎi mare norocire, necunoscēnd cǎ ajuns în norocire, saū mǎi bine a ȑice, dē mare lăcomie.
- Orî-ce norocire, fie cāt dē mare, o fiere ascunsă într'însa are.  
O ce dulce viēțǎ, cu norocirea în casă!
- Unul sē smeresce și altul sē înalțǎ, după cum norocul lui ȑl învațǎ.
- În vreme dē norocire, adu'ți aminte și dē nenorocire, cǎ vremea bună multǎ vreme nu ține, ci dē diminēța până dē cu sēra în miī dē chipuri sē schimbǎ.
- 8825** În potrița norocului nici o sciintǎ ȑți folosesce.
- În cea mǎi mare norocire un vîerme te pișcǎ până ce te usucǎ.
- În cea mǎi mare norocire nici cum să te razimī, iar după nenorocire să aștepți și fericire, cǎ după plóie pururea vreme bună?
- În cea mǎi mare norocire să'ți fie frică dē sǎrăcie, cǎ norocul nestatornic.
- Ca să nǎdējduiesci la noroc, trebuie să te arēți vrednic dē noroc.
- 8830** Cu greū, pē mare, norocul țe'l gǎsesci, iar peirea cu mare înlesnire.
- Cu cāt mǎi mare noroc ai, cu atāt mǎi mult să te temī dē el, cǎ cu cāt mǎi mare norocirea nóstrǎ, cu atāt mǎi lesne alunecǎ spre peire.
- Cu mult mǎi bine dē noroc o picăturǎ, dē cāt burdușe pline dē minte gólǎ.
- Cānd ești în norocire, atunci mǎi mult să te porți cu cea mǎi mare mēsurǎ, ca să nu te căiesci în urmă.
- Cānd omul, norocului ȑi dǎ cu piciorul, anevoie ȑl mǎi gǎsesce cānd la el rîvnesce.
- 8835** Cānd omul nu scie cum să se slujascǎ cu norocul sēu, atunci norocul intrǎ pē ușǎ și iese pē ferēstrǎ.
- Cānd cu gāndul nu gāndesci, atunci norocul țe'l gǎsesci.
- Cānd norocul ar sta înfipt, lumea s'ar fi prǎpădit.
- Cānd norocul împotrivǎ, nici un dar ȑți folosesce.
- Cānd noroeul va cu noi, atunci, și cea mǎi rea întîmplare, spre bine vine la noi.

- 8840 Când norocul nu'ți ajută, nu te sili piste fire, c'atunci și nădejdea îndată țe-o pîrîi.  
 Când norocul va cu noi atuncî, fără 'ndoială, și cusururile noastre mai mult ne cinstesc.  
 Când norocul pentru tine îngrijasce 'n locul tîu, nici o grijă să mai aîbi, că el ție aduce, ceea-ce p'în gînd nu'ți trece, iar cînd ël veî vedé că se dîpărtézá, păzesce-te tare, că te aruncă în ripă.  
 Când norocul te lasă, atuncî numai la Domnul alergî.  
 Când norocul te ocrotesc, săgéta nu te lovesce.
- 8845 Când norocu 'ți merge bine, să te 'nveselescî cu el, cînd ție merge în potrivă, cu răbdarea ël biruescî pî el.  
 Când Domnul va cu tine, curge norocul după tine.  
 Cîtă prefacere norocul la om în viéță face!  
 La mulți mari norocirî le vin, dar unde găsec feréstră deschisă, cum intră pî ușă ies pî feréstră.  
 La noroc credință nici cum să dai vre-o dată, că noroc statornic nici că s'a pomenit vre-odată.
- 8850 La noroc temeî nici cum tu să pui, c'aci în cer te urcă, aci jos te aruncă.  
 La norocirea ta toți dî rude sî arată, și dă prietenî sî fălesc a fi ai tîi, iar la nenorocire nici însuși copiii tîi.  
 La cel fără socotință, precum vine norocirea așa curînd sî și duce, cînd nu scie cum s'o ție.  
 Mai lesne a se noroci, dî cît norocirea a o păzi.  
 Mare norocire a dobîndi ore-cine slugă bună și credinciosă, dar cu mult mai mare cînd sluga va dobîndi stăpîn blînd și bun.
- 8855 Mare deosebire între norocirî pî lume, că norocul, să împartă la toți dî-o potrivă, nici cum a învățat.  
 Mult mult să te păzescî, cînd veđi norocul lîngă tine, că te isbesce piste vine, dar cu mult mai mult să te păzescî dî el, cînd ël veđi înainte, să nu cum-va, tu să-l isbescî, c'atuncî în cap te poticnescî.  
 Mult mult să te temî dî norocul tîu, cînd începe a 'ți zîmbi, că tocma atuncî el ție sapî grîpa.  
 Mulți în lume sînt săracî, dar dî minte pré bogați, precum și mulți sînt bogați dar dî minte pré săracî, că norocul vine orbesce, și pî toți ël miluesce cu bine saû cu rău precum el nu voiesee.
- Munca, norocul omului cel mai mare și mai sigur.
- 8860 Nîci la mare norocire, să te bucurî piste fire, nîci la 'mpotrivă întîmplare să ai mîhnire mare, c'ale vremîi nîci cum are vre-o statornicie mare, ci astă-đi bine, mîine rău, poimîine bine după rău.

- Nici la norocire să te mândresci, nici la nenorocire să te umilești, că una te-arată fără minte, și-alta fără curaj.  
 Nici săracul norocit, nici bogatul fericit, când norocul nu le-ajută la vreme cuviincioasă.  
 Norocul alérgă după cel-ce la el nici cum gândesce.  
 Norocul orbesce, dar orbesce te miluiesce.
- 8865** Norocul orb, dar cu mult mai orb la cel-ce nici-un bine face.  
 Norocul orb se 'nchipuiesce, și pe sferă șade, ca mai lesne să aluneca, și unde cade să nu vadă.  
 Norocul multora le dă mult și altora la ție și ceea-ce aveă mai dă dă mult.  
 Norocul într'un minut în miș dă fețe se schimbă, cu jocurile lui, că 'n nestatornicii pururea se plimbă.  
 Norocul îndată fuge, cum socotesci că 'l-ai prins.
- 8870** Norocul vine, unde lui ție vine, fără a vedé bine.  
 Norocul vine pe negândite, dar și se duce pe pripite.  
 Norocul, vrăjmaș, când nu e după plac.  
 Norocul cui dăruiesce, grijă mare dobândesce, că la avere mare, și frică mai mare.  
 Norocul cum ție dă, «*bună dimineța*», ție întorce fața.
- 8875** Norocul cu nestatornicia, și numai se fălesce.  
 Norocul cu sănătate, cel mai bun dintre toate.  
 Norocul când ție vine, după el ce mai alergî? iar când el nici cum ție vine, ce în zadar alergî?  
 Norocul când în sus te urcă, tot în jos să te uiți, ca când dă sus vei aluneca să vezi pe ce cazi.  
 Norocul când vine, vine cu fire în picere, iar când fuge, fuge dă olac.
- 8880** Norocul când voiesce, ce poftesce dăruiesce.  
 Norocul când la unul, când la altul merge, însă nici pe unul nici pe altul alege.  
 Norocul, când ne deschide ușa, ție dăm și noi «*bună dimineța*», ținându-i: *bine-ai venit sănătos*», dar îndată auzi dă la el «*séera bună*» și «*rēmăi sănătos*».  
 Norocul când te iubesce, ori-ce mișcare ție folosește.  
 Norocul când te ajută, nu-'i urma în potrivă, că îndată se mânia.
- 8885** Norocul cât dă mic, toate le-arată dă nimic.  
 Norocul la acela să vede numai că e orb, la cel-ce încă el nici cum s'a arătat.  
 Norocul stă la om cât flórea la un pom.  
 Norocul la om stă dă cea mai subțire ață atîrnat.  
 Norocul la cine vine, tot după el se ține, când scie cum să 'l ție.
- 8890** Norocul pré lesne în potrivă alunecă.

Norocul merge orbesce, și pe cine întâlnește pe acela cinstesce.

Norocul ne-aduce cel mai bun chef și fericire de cine scie, cum să 'l ocârmuiescă.

Norocul nici o schimbare ăți face, ci numai ăți ridică masca după ochi.

Norocul nóptea clocesce, și ziua se vădesce.

**8895** Norocul numaîne scapă de multe necazuri, și pe mare și pe uscat.

Norocul nu se 'nvață, nici se prinde vre-o dată, ci singur el vine, la cine nici el singur scie.

Norocul nu 'ți dă minte, nici măcar cât pui p'un dinte.

Norocul piste fire când se urcă cu deosebire, atunci mai lesne te trântesce.

Norocul pe la mulți cam mult le și dă, dar la nici unul însă pe cât acela poftesce, d'aceea îndată le ȳea și ce le-a dat și ce nu le-a dat.

**8900** Norocul pe cine mai mult ȳubesce, pe acela mai mult el și căiesce.

Norocul până e cu tine, te slăvesce până 'n cer, cum se duce de la tine, șade și 'și rîde de tine.

Norocul plin de prieteni, dar numai la nenorocire se pot cunoște.

Norocul să țe 'l mîngâi cu însuși curajul tău ; când e bun să țe 'l păzesci, când e rău să te dedai cu el ca cu o doftorie, ce cât de rea fie ăți aduce lecuire.

Norocul fiere păstrează sub cea mai dulce a ei miere.

**8905** Norocul fără vrednicie ȳntru nimic se socotesce.

Norocul fără greșală, ce curînd te 'nșală!

Norocul ce ai dobîndit, nu 'ți bate joc de el.

Norocul și pe cei fără de minte, ȳi arată cu minte.

Norocul și plăcerea, stăpînesc o lume 'ntrégă.

**8910** Noroc veți să dobîndesci, neconținut să muncesci.

Norocirea zădărnice, fericirea statornice.

Fericirea când țe-o pierdi, de țe-ai pierde și ținerea ei de minte atunci ai fi fericit.

Norocirea la orî-cine, când vine de grab de grab se și duce, pentru-că nu vine după cuviință.

Norocire piste norocire la cel norocit ȳi vine, și norocit ar fi ȳn veci, dacă nu s'ar poticni.

**8915** Nu de norocirea cea trecută, ci de cea de față mai mult să te ȳngrijesci.

Pentru a noastră nevrednicie și a noastră lenevire, norocul ne stăpînesce precum el voiesce.

Pentru-că nu cunoștem pricinele din ce curg, d'aceea le

aruncăm tóte la noroc, ce nu pricepem nici ce este, nici ce face, nici cum face.

Pě lângă un car dē minte cere și-o picătură dē noroc.

Să nu te lași la noroc, ci după noroc să alergî, cu munca ta să isbutescî.

**8920** Să nu dai norocului cu picîorul, că în veci nu'l mai veđi  
Să te rogî pentru noroc, la cel-ce ne dă noroc.

Tóte cad la pămînt, tóte se plécă ție, când norocul te a-junge.

Tóte stau la un noroc și lui se plécă pē loc, că mai la tóte o nestatornicie.

Cea mai mare norocire cât o umbră numai ține.

**8925** Cea mai mare și făr' dē veste norocire când vine, îndată schimbă firea și mintea omului.

Cei în norocire bună dē prietenî se 'ncunjură.

Cele mai mari norocirî pururea vin la om după ale lui urmări.

Cele mai micî norocirî se dobîndesc cu mare muncă, iar cele mai mari cu mare cheltuîelă.

Celui slobod la mână, dē multe orî și norocul mai mult ăi ajută, iar celui dē tot sgărcit ăi stă în potrivă.

**8930** Cel cu noroc und' s'o duce, norocul după el se duce.

Cel-ce umblă cu măsură, în norocirile lui, acela la nenorocirî nu cam alunecă.

Cel-ce în norocire necinstesce pē orî-cine, acela în nenorocire tremură dē orî-cine.

Cel ce pururea în norocirî petrece, să se róge Domnului să-'i dea și o nenorocire, ca să pótă cunósce binele din rău.

Cel-ce dē tot se sgărcesce, la noroc nu se înlesnesce.

**8935** Ce'ți vine din întîmplare, aceea norocul tēu.

Cine alérgă după multe norocirî, nici una nemeresce.

Cine n'a încercat nici o nenorocire, nu cunósce binele din rău.

Cine pururea rîvnesce la mai mare norocire, nici odată ajunge la cea dēsăvîrșită norocire, pē cât el voiesce, că nici odată se mulțumesc.

Cine cere mai mare norocire, pierde ca un ticălos și ceea-ce are.

**8940** Dacă nu sciî să 'mbrățișezi norocul când ăți vine, întru zadar alergî după el, când spatele ăți arată.

Dulce e norocirea, urită sărăcia.

Dē unde nu nădējduescî, d'acolo ăți vine norocul.

Dē la noroc poți aștepta și cinste, și avere, și dragoste dē prisos, afară dē minte, ce se dobîndesce numai cu înțelepciunea.

Dăstoinicia ta, norocirea ta.

**8945** Dă cea mai mare norocire omul nici cum să mulțumesce,  
ci pururea la mai mare doresce.

Și norocirea cea mai mare, dă multe ori țe-a-duce pri-  
mejdie mare.

Și'n cea mai mare norocire se află ore-ce mahnire.

Omul nici odată atât dă norocit sau nenorocit este, pe  
cât el se socotesc.

La toate omul d'o potrivă nu poate fi norocit.

**8950** La cel norocit, toate cu înlesnire 'i vine.

La cel norocit toți dă prietenii s'arată, iar la cel nenorocit  
nici bună diminătă ei dă.

Mulți sunt nenorociți, dar nu și la minte împliniți.

Tot cel fericit poate fi și norocit, iar tot cel norocit nu  
poate fi și fericit.

Cei în mari norociri, socotesc că norocul, după datorie,  
lor li-se cuvine, ci nu cunosc că vine ca să-'i ispitescă.

**8955** Cel-ce nu știe cum să se slujască cu norocirea lui, nu se  
'nțelege dă norocit.

Cine și-a dobândit aicea pe pământ, mușiere, Dumnezeu a-  
cela mai norocit.

Omul lesne suferă a altuia nenorocire, iar a lui nenoro-  
cirea lesne el duce la dăsnădejduire.

Omul nenorocit adese-ori greșasce.

Orice nenorocire, cu un prieten bun ușoră ni se pare.

**8960** Orice nenorocire ție ți-se va întâmpla, ascunsă să o ții,  
ca nu cum-va aflându-o dușmanii să se bucure.

În cea mai mare fericire un ceas al nenorocirii, te-arată  
fără simțire.

În cea mai mare fericire mult să te sfîșiești d'a ta neno-  
rocire.

Vești să te lupți cu orice nenorocire? Iea pe răbdarea spre  
ajutor.

În cea mai mare fericire pururea să gîndesci și la neno-  
rocire.

**8965** Vîntul nenorocirii unde bate, rău usucă.

Corăbierul în vreme bună se îngrijasce dă cele din urmă;  
așa și tu în fericire să te îngrijesci dă nenorocire.

Cu cât mai mult iubim pe înși-ne noi, cu atât mai mult  
simțim ale noastre nenorociri.

Cu cei ce plîng, să plîngem nenorocirile lor, că întîm-  
plările în lume cam dă obște se socotesc.

La orice nenorocire răbdarea să nu țe-o pierzi, c'acelea-ce  
săra le vești, a dooa și nu le mai vești.

**8970** La orice nenorocire, să te uii la cei nenorociți ca să te  
poți mîngâia.

- La nenorociri tare să te ții, ca să nu te supui uritei în-  
tristării.
- La nenorociri, tu să te arăți cu cel mai mare curaj, ca  
să nu caști în mai mare necaz că, la ori-ce nenorocire,  
numai curajul te 'nsuflețesce.
- La nenorociri ce ni se întâmplă, din nesocotința noastră,  
pe înși-ne noi să ne dojenim, și de pocăință să ne în-  
grijim.
- Mai bine să ne învățăm a suferi nenorocirile cele de față,  
de cât a ne păzi de cele viitoare.
- 8975** Mai bine să ne dădăm cu ale nenorocirilor, de cât în urmă  
să ne chinuim cu nerăbdarea lor.
- Mai bine să-ți ieși tu pildă de la alții, la ori ce nenorocire.  
de cât alții de la tine.
- Nenorocirea omului nebunia lui, și înțelepciunea norocirea  
lui.
- Nenorocirea la om, puținii prieteni 'i-aduce, însă acel puțin,  
cel mai dulce.
- Nenorocirea nu e atât de mare, cât fericire mare e, a suferi  
nenorocirea.
- 8980** Nenorocirea cea mai mare, la om atunci ăi vine când o-  
mul cade în nelegiuire.
- Nenorocirea de năpăstuire și de are deosebire, dar amîn-  
dooe d'opotrivă să le suferi ca să te poți odihni.
- Nenorocirile tale pururea să le ascunzi sub fața veselă  
și voioasă, c'atunci vrăjmașii tăi crapă de necaz când te  
ved cu vesel obraz.
- Nenorocit e acela, cel-ce nenorocirea nu o poate suferi.
- Nici o nenorocire singură vine, fie cât de mică, ci una  
după alta alergică și pică.
- 8985** Nici la nenorocire să te dăsnădăduiesci, nici la norocire  
să te bizuesci, că și una și alta nestatornice întâmplări.
- Norocirea și nenorocirea nu stau înpironite, d'aceea nici  
să te bucuri d'a altuia nenorocire, că nu scii până mâine  
la cine va să vie.
- Nu te întristă d'a ta nenorocire, ce la alții o vezi cu mult  
piste fire.
- Nu te mâhni, nici te supăra asupra ver-cuiva, când vre-o  
nenorocire ție ăți vine, cunoscând pre bine că, ori-ce  
ăți vine, dintr'a ta nenorocire ăți vine.
- Cea mai mare mângăiere la nenorocire este o inimă de  
prieten ce 'npreună pătimește.
- 8990** Cea mai mare nenorocire, a se nasce omul om mare când  
minte nici cum are.
- Cele mai mari nenorociri, ale omului se'nțeleg, cele din  
blestemații.

Cel mai nenorocit acela se înțelege, ce se socotesce de nenorocit.

Cel nenorocit, și când ăi vine norocirea nu scie cum s'o păstreze.

Cel-ce a încercat multe nenorociri, și nici cum s'a învățat, în veci nenorocit va fi, iar cel-ce dintr'o nenorocire numai mult s'a învățat, acela în veci fericit va fi.

**8995** Cel-ce la nenorocire nu va să se împărtășeze, nici la norocire nu e priimit.

Cel-ce nu poate suferi nenorocirea sa, mic de suflet se 'n-țelege

Cel-ce scie să se lupte cu valurile nenorocirii, numai de cât el vede d'asupra apei, cât de mare fie.

Cine nenorocirea înainte o pune, mai lesne o suferă când ea va veni.

Dacă te vei deda cu nenorociri, lesne vei suferi ori-ce întâmplare, și atunci vei fi cel mai fericit, că nici o nenorocire nu vei mai simți.

**9000** Dă-o potrivă nenorociți și stăpanii și supușii, când cei vrednici și cinstiți nu se bagă 'n sémă și cei mai nelegiuiți, aceia poruncesc.

### Pentru Nu și Da

Nici pe *nu* nici pe *da*, să nu le întrebuințezi fără nici un cuvânt, ci cuvântul să țe-le arate de sunt bune sau nu.

### Pentru Noră

Ori-ce greșală sócra, asupra norii o aruncă, dar nora mai bună de cât sócra.

Nora fără zestre n'are îndrăsnélă.

### Pentru Nobil

Nobil este cel de cinste.

### Pentru Nume

**9005** Întâiu nume să dobândesci, apoi la avere să gândesci.

Ca numele bun la om nimic alt mai frumos, nici mai de folos. La acesta să te silești.



- Ca să dobândesci un nume mai mare, ție trebuie o silință la toate mai mare.
- Cu schimbarea numelui năravul nu ți-l poți schimba, dar cu schimbarea năravului mare nume dobândesci.
- La nimeni, până în veci, puterea le rămâne, iar numele cel bun și după moarte rămâne.
- 9010** La numele cel bun al părinților tăi să nu pui temei, că nimeni te nătrăbește ce au fost părinții tăi ci ce ești tu acum. Mai bine ochiul să-ți iasă, decât numele pe masă. Mai bine nume cinstit, decât aur și argint să lași în urma ta. Mai bine nume bun, decât funtă de brâu.
- Mare ne-cinste ne aduce numele cel bun când de la noi se duce.
- 9015** Mulți nume mincinoase dobândesc de față, dar vremea le scote rușinea pe față.
- Nici un nume mai plăcut, decât făcător de bine, să audă că te cheamă toți din lume pe tine.
- Nici un nume mai dulce decât numele de *mumă*. Ferice de ceea-ce dobândește acest nume.
- Nume mare-ai dobândit? Arată și slujba ta după numirea ta.
- Nume mare să dobândesci cu facerea de bine.
- 9020** Numele cel mare mai mult apasă decât înalță pe cel-ce nu știe cum să și-l păstreze.
- Numele cel mare mare putere are, dar și belea mare, că ne-odihnește ție aduce mare.
- Numele cel mare mult ajută la orice stare.
- Numele cel mare primejdie are mare.
- Numele cel mare, cel mai mare dar la om se înțelege, când cele mai mari daruri alege
- 9025** Numele cel mincinos nu o duce multă vreme, că îndată se vedește.
- Numele cel rău viețuiește ție-o ridică.
- Numele cel rău, moștenire va lăsa ne-cinste și ocară.
- Numele cel bun, la om cel mai mare dar, că în veci se pomenește și uitare nici cum are.
- Numele cel bun mai mult te învesește, decât orice veselie mare.
- 9030** Numele cel bun s'aude de departe și ori-unde.
- Numele cel bun cinste te-aduce mare și năviește și după viață.
- Numele ce dobândesci, fie bun fie rău, în veci nu îl pierzi. Alege care ție place.
- Nume bun se dobândește cu slujbă dreaptă și cinstită.
- Nume bun să dobândesci, pururea să te șilești, că al omului nume bun, moarte n'are nici decât cum.

- 9035** Nume dă om întâi să dobândesci, frate, apoi dă țera ta  
și în urmă numele ce-ți dă vrednicia ta.  
Nu te mândri dă-al tău nume, că cei-ce se duc după lume,  
toți se 'nțeleg d'o potrivă pe cea l-altă lume, săracul  
cu bogatul și 'mpăratul cu soldatul.  
Piste puțință numele să țe-l depărtezi, când dă cele rele  
nu te depărtezi.  
Să nu te falescă cu numele altuia, ci cu iapta ta cea bună.  
Spre dobândire dă nume mare, cumul ăși jertfesce și  
vieța sa.
- 9040** Frică să-ți fie mai mult dă nume rău, dă cât dă or-ice  
alt rău.  
Cine va să n'auză nume rău, să nu facă rău.  
Cei-ce vor să dobândescă nume nemuritor, să plătescă  
ca să le scrie faptele lor.  
Dă nume mare nu te speria, că când te vei apropia și tu  
însuși te vei mira dă greșala ta.

### Pentru Nunți

- Amar celor ce calcă datoriile nunții.
- 9045** Cu cât nunta mai mică, cu-atât folos mai mare 'ți aduce.  
La nuntă ne-chiemat nici-cum să te duci, că 'ndată auți:  
poftim după uși.

### Pentru Nuri

- Maî bine nuri dă cât frumusețe; că frumusețea ca o flóre  
îndată se trece, iar nuri cu ei te 'ngropi.
- Nuri învulteză, nuri învieză, nuri îndulcesc, nuri încăl-  
desc frumusețea cea mai próstă.
- Nuri cât dă mici, pururea strigă dicend: *vino, vino la mine*.
- 9050** Nuri mórte n'au nici cum.  
Nuri nu staî în tinerețe, ci într'a lor frumósă dulcétă.  
Nuri lipiciu se socotesc, că te lipesci dă ei fără voia ta.  
Nuri, flórea frumuseții.  
Puține muierî sunt ce-și păstréză nuri lor, după-ce 'și-au  
pîrdut frumusețea lor.
- 9055** Pe cea cu nuri muieré, firea a născut-o pentru tot-dé-una  
frumósă.  
Frumusețile îmbetrânesc, dar nuri întineresc și pururea  
înfloresc.  
Frumusețea cu nuri, în veci nu se vestejesce.  
Cea mai mare frumusețe nuri se înțeleg.

Ce pôte dice óre-cine dē nuriī frumuseṭiī? dē cât că te trage ca magnetul, fără voīa ta.

- 9060** Darul nurilor cu mult mai mare dē cât al frumuseṭelor, că frumuseṭea fără nuri rece sē socotesce.

## Pentru Nurori

Vedī *Noră*.

## Pentru Năpaste, Năpăstuire, și Năpăstuiṭi i Năpăstuitori

A năpăstui și a sē năpustui, amîndooē dooē rele, dar cu mult mai rău a suferi pē cel-ce năpăstuiēse.

A sē năpăstui omul, firesce urīt lucru, iar a năpăstui, cel mai scărnav lucru.

Infricoṣat lucru năpăstea la om.

Orī-ce cu minciūnī aruncī asupra altuīa, năpaste sē 'nṭelege.

- 9065** Orī-ce fără voīe ei, năpăstuire sē 'nṭelege.

Urim năpăstuirea ca să nu caḑă și asupra nóstră; dacā d'acēsta n'am avē frică, năpăstuirea ar împērăṭi.

Vai dē cel-ce năpăstuiēse la banī să iēa când gāndesce, necunoscēnd ce foc bagă în casa sa.

Ca să nu te năpăstuiēscī, saū mai puṭin să te năpăstuiēscī, trebue să fi orī mai mare orī dēparte dē cel mai mare.

Cu cât mai slab eṭī, cu atāt năpaste mai tare cade asupra-ṭī.

- 9070** Cu cât dē urīt a sē năpăstui, cu atāt mai cumplit a năpăstui.

Cu mai mult năpăstuim pē cei dē aprópe nooē, dē cât pē vrājmaṣiī nóṣtri.

Cugetul omulū nimenī ēl pôte cunósce, d'aceea năpăstea cade pē cel nevinovat.

Când cugetul te va bate, nu vei urma nicī o năpaste.

Când năpăstuiēscī să te puī în locul celui-ce năpăstuiēscī, și nu vei mai năpăstui.

- 9075** Când te scolī dē diminēṭă, fă'ṭi cruce dē trei orī, și te rógă luī Dumneḑeu să te scape dē năpaste.

Cât vei putē, să te ferescī dē cea mai mică năpaste, că 'n primejdie te bagă

La câṭi ai putut face bine, și nicī cum le-ai făcut, pē toṭī aceīa 'ī-ai năpăstuit.

Mai lesne a năpăstui dē cât dreptate a dărui, d'aceea adese-orī năpăstuim.

Mai mult supēră năpăstuirea dē cât siluirea, că la siluire,

trupul numai se chinuesce, iar la năpăstuire și sufletul și cinstea pătimesce.

**9080** Mai bine morțe de cât năpaste.

Mai bine tu să pătimesci de cât pe altul să năpăstuiesci. Mare nedreptate a să năpăstui ore-cine, dar mai mare nedreptate și mai înfricoșată, a nu se învinovăți și a nu se osîndi cel-ce te năpăstuiesce.

Mai mult să te feresci să nu năpăstuiesci, c'orî ce năpăstuire altuia vei face, la tine se va întorce.

Mîngăie pe cei năpăstuiți, ca să nu rămăie mahnîți.

**9085** Nici-un necaz ca năpasta te supără mai rău.

Nu pe cel-ce a descoperit năpasta ce s'a făcut, ci pe cel-ce a făcut-o să'l osîndesci, ca să numai îndrăsnescă și altul ca acela, că din potrivă pe toți ăi înveți să năpăstuiescă.

Nu te depărta de cel-ce se năpăstuiesce, ci cât poți luptă, de năpaste să'l mîntuiesci.

Năpasta îndată cade și pe cei mai drepti.

Năpasta pe om cade, iar nu pe pîetre.

**9090** Năpasta pe cine cade, rabdă pe cât nu se cade.

Pe niimeni să te feresci, nici cum să năpăstuiesci, că și de nevoie tot tu păcătuesci.

Până nu vei despăgubi și nu vei desvinovăți pe cel-ce ai năpăstuit, iertare de păcat nu vei dobîndi.

Rugăciunea celor năpăstuiți la Domnul mult s'ascultă.

Să ascuți pe cel năpăstuit, să te 'nduri de cel năpăstuit, să ajuți pe cel năpăstuit, ca milă și dar de la Domnul să dobîndesci.

**9095** Să te rușinezi de omenire pentru năpăstuire.

Să te ferescă Dumneșu de năpasta celor mai de aproape.

Să te feresci de năpaste ca de cea mai rea cursă.

Firea năpăstii să cadă pe cel nevinovat.

Cei-ce năpăstuiesc, de s'ar întrista ca cei-ce se năpăstuiesc, năpaste n'ar fi pe lume.

**9100** Cel-ce năpăstuiesce, pururea se sfiesce de cel pe care năpăstuiesce, când cugetul ăi bate.

Cel rău nărăvit, pricină caută să năpăstuiescă, și când nici una găsește, și fără vină năpăstuiesce, ăice c'ășa i-se cuvine.

Cel-ce 'n năpaste a cădut, ca să scape de osîndă, primesce orî-ce 'i ăici cu cea mai mare rușine

Cel-ce se năpăstuiesce, în dreptate se bizuesce, dar nicăiri o găsește.

Cine se năpăstuesce, pe nedreptate să osîndesc.

**9105** Cine de nevoie pe altul năpăstuiesce, păcatul acela tot la el privesce.

Dacă în stare fiind, năpăstuirii urmezi, dar când vei săraci, ce nu vei urma?

Datoria judecătorului să descopere năpăstuirea, și a Domnului să o îndrepteze despăgubind pe cel năpăstuit.

Dă cât să năpăstuiești, mai bine să te îngropi de viu.

Dăparte de năpăstuirii, dăparte de nelegiuiri, dăparte de nedreptăți, ca să nu te cufunzi în tartarul cel mai mare.

### Pentru Năravuri și Rău nărașiți

**9110** Ale omului năravuri, după ale vremii întâmplări, se dau de față.

Al omului nărav nici cum îl poți cunoște, până nu vei intra cu el odată în jug.

Atunci cele bune năravuri le înfloresc, când cu pilda ta le întârești.

Omul când se obișnuiește cu năravurile rele, nu mai poate scăpa de ele, nici când în adevăr ar vrea să scape de ele.

Un nărav la toți dă obște, pe cei bogați a-i cinsti, pe cei săraci a-i necinsti.

**9115** Unde năravuri bune, acolo prăvălii nu mai încap; acestea să te silești pe oameni să-ți înveți, ca să scapi d'o mulțime de legi.

Imbrăcămintea omului, rostul graiului lui, risul lui și mișcarea picioarelor lui ți arată năravul lui.

Vremea toate le prăpădesce, iar năravurile cele rele mai tară de orice vreme.

Cu învățătura și deprinderea, orice nărav se dobândește, fie bun, fie rău.

Cu ce năravuri vei trăi, asemenea vei dobândi, feresce-te dar de cei rău nărașiți.

**9120** Când vei lua stăpânire în mână, atunci se va cunoște năravul tău.

Când năravurile cele rele le popresc, totă înțelepciunea copiilor ai învățat-o.

Când cel slab se năpăstuește, și cel drept se necinstesc așteptă dăpădarea năravurilor celor bune.

Căți oameni în lume, atâtea și năravuri.

La cărți, la drum și la beție se cunoște întreg năravul.

**9125** La cel din fire rău nărașit, în zadar alergi când necazul ți-a venit.

La țără năravurile mai puține rele, iar pe la orașe cele mai multe rele.

Mai întâi năravuri bune, apoi științe și mai bune.

Mai lesne omul se ăa după năravuri rele, d'aceia cei mai mulți rău nărașiți, dăparte de cei mai mulți.

- Nici a numelui, nici a locului, nici a haînelor schimbare,  
 minte ții aduce, când năravurile nici cum le mai schimbi;  
 d'aceea mai bine schimbare dă năravuri.
- 9130** Nici o lege ții folosește, dacă năravuri bune norodul nu  
 dobândește.  
 Nu numai se înveți pe alții la năravuri bune, ci să le și  
 urmezi, ca pildă să le dai cu urmarea ta.  
 Nu se necinstește omul de năravurile ce din fire are, atât  
 cât de cele ce însuși el dobândește.  
 Năravul la om din obicei se prinde.  
 Năravul celui înțelept, blândețele și 'ndurarea, iar al celui  
 cumplit, asuprirea și crușimea.
- 9135** Năravul cel rău când se înrădăcinază nici cu fierul plu-  
 gului îl poți dăsrădăcina.  
 Năravul cel rău când de la noi se duce, cinste nooă ne  
 aduce.  
 Năravul cel rău când de față nu se dă, pe nimeni nu supără.  
 Năravul cel rău și pe fire o preface.  
 Năravul cu slujba se dau de față la om.
- 9140** Năravurile când se potrivesc lesne se învoiesc.  
 Năravurile prin cafenele se vînd cu mărungeaia.  
 Năravurile prin cărciumi cu ocaua se dobâdesc.  
 Năravurile se dobâdesc din deprinderea noastră cu cele  
 bune sau cu cele rele.  
 Năravurile cele mai rele, cele ce se asemănă cu ale fiare-  
 lor cele mai crude.
- 9145** Năravurile cele rele îndată să le îndreptezi ca să poți să  
 le depărtezi.  
 Năravurile cele rele nici cum pot propti scaunul împărătesc.  
 Năravurile cele rele, la bătrânețe mai mari de cât la tinerețe.  
 Năravurile cele rele pe la cei mici se cam pierd câte-o-  
 dată, iar pe la cei mari mai nici odată.  
 Năravurile cele rele scârbă aduc urită și la cel ce la ele  
 numai se uita.
- 9150** Năravurile cele rele, stăpânire cer mai grea, ca să se potă  
 îndreptă.  
 Năravurile cele rele, bóla cea mai grea a societății.  
 Năravurile cele rele dureri mari 'ți-aduce iar cele bune le  
 îndulcesc.  
 Năravurile cele bune lesne se cunosc după rușinea ce în  
 obraz se vede.  
 Năravurile cele bune pe la curți mai mari nu se cam cer-  
 cetază.
- 9155** Năravurile cele bune toți ómenii le cinstesc, dar pe cel  
 ce le are toți îl pizmuiesc, pentru-că la ei nici un nă-  
 rav bun găsesc.

- Năravurile cele bune din copilărie să se dobândescă, c'atunci rămân întemeiate până la bătrânețe.
- Năravurile bune sau rele din creștere se dobândesc. Vai de cel-ce a căzut pe mâini de rău năraviți.
- Pă cel rău năravit, mai bine vrăjmaș de cât prieten să-l dobândesci, că cel rău pe prieten gonesce, să-î facă rău. Până nu pui în jug pe muieră cu bărbatul, nu le poți cunoște năravurile ce au în parte.
- 9160** Să fugi de năravuri rele, ca de cele mai grele bóle. Slobod să ți pazesci și să ți-l feresci norodul tău de cele rele.
- Tóte năravurile, fie bune, fie rele, după ale vremii întâmplări se pot preface și schimbă.
- Fugi de cei cu năravuri rele, că orî te mânjasce ca cărbunele cel stins orî te arde ca cel aprins.
- Cel mai mult învățat și ascuțit la minte, însă rău năravit, cu mult mai rău te pișcă, de cât scorpia cea mai rea.
- 9165** Cine de mică copilărie cu cele mai rele năravuri se deprinde, anevoie de ele se mai desprinde; d'aceea și tu cu cele mai bune pururea să te deprinzi, ca nici cum de ele să te mai desprinzi.
- Dă vei să afli, orî-cine, ce năravuri are, cercetază cumin petrece cu cei din casa lui.

### Pentru Nădejde

- O nădejde și numai, cu totul în zadar, a nemulțămitorului. În grijă străină, nădejde puțină.
- Vai de cel-ce nădăjduiesce l'ale celor mari făgădueli.
- 9170** Cam anevoie nădejdea se împlinesce și când este sigură. Cam greșit vede, cine nădăjduiesce la cele nevădute. Ca nădejdea nici un lucru mai prost, dar cu toate acestea ne înveselesce, și de este în zadar.
- Cu nădejdea unul și în foc s'aruncă.
- Cu nădejdea, orî-ce necaz lesne îl petreci.
- 9175** Cu nădejde de mai mari, pe cele mici de față nu le depărta de la tine ci, pe lângă cele mici, nădăjduiesce și mai mari.
- Cu toate că nădejdea se socotesce a fi de tot înșelătoare, dar în adevăr la sfârșitul vieții, ne duce p'un drum foarte plăcut la toți.
- Cu ce plăcere dulce nădejdea pe om, în zădărnicie 'l aduce! Când cei răi și blăstemați nici cum se pedepsesc, cei buni și înțelepți nici o nădejde dobândesc.

Cât vei puté (sá mă cređi) nădejdea să nu țe-o pierđi, că vremea se întórce, când încolo când încóce.

- 9180** La orî-ce întimplare, fie cât dē mare, nădejdea la om mângăierea cea mai mare, ca o mare rēsufare.

La zădarnică nădejde nici cum să te încređi.

La nenorocirî nădejdea, hrana cea mai bună.

La Domnul 'să-ți aibî nădejdea, iar nu la om muritor.

Mai mult să te bucurî dē ceea-ce ai în mână, dē cât dē cea mai mare nădejde.

- 9185** Mare mângăiere la om nădejdea.

Nimic alt ca nădejdea mai înșelător pē lume, dar fără nădejde, nici un om gasescî pē lume.

Nimic alt ca nădejdea, hrănesce pē om mai bine.

Nimic să nu nădējduescî dē la cei ce între ei sē gâlcevesc.

Nici o nădejde fără cel mai mic necaz.

- 9190** Nu lăsă cele dē față cu nădejde dē cele ce nu sē vēd de față.

Numai și numai nădejdea s'arată la noi dulce, că numai ea ne-aduce mângăierea cea mai dulce.

Nu te luă nici cum după acelora vorbe, ce trăiesc numai cu o nădejde sécă.

Nădejdea, acest dar are, pē mare și pē mic ël 'ține tare 'n frîu ca pē un om dē nimic.

Nădejdea este bună, când semne bune are.

- 9195** Nădejdea, o viēță amărită cu tótă dulcéța ei.

Nădejdea un vis, ce vede omul, pē neașteptate cu ochiî deschiși.

Nădejdea un vînt, ce dē nimenî sē vede, dar dē toți sē crede.

Nădejdea ușurință ne aduce mare la orî-ce întimplare.

Nădejdea ęți închipuesce cele mai mari norocirî.

- 9200** Nădejdea, în adevēr, este cea mai ușoră, dar dē la noi nici cum sbóră.

Nădejdea în trândăvie și 'n sārăcie îndată te aruncă, când nu te apuci dē nici o muncă.

Nădejdea însuflețéză și pē cel căđut în cea mai mare primejdie.

Nădejdea viēța dēsnađduirî.

Nădejdea zădarnică, dar dēpărtarea dē la ea, cea mai mare greșală, că te face să greșescî fără voia ta, când cađi la dēsnađduire.

- 9205** Nădejdea zadarnică dē toți sē socotesce, dar dē toți sē cinstesce.

Nădejdea cu răbdare sē póte dobândi.

Nădejdea când țe-o pierđi, la Iov tu să gândescî.

Nădejdea cât dē 'nșelátóre, dar cu mare dulcéță ne ține în viēță.



- Nădejdea cât dă dășartă, dar pe mulți înșală îndată.
- 9210** Nădejdea la bolnav, lucrul cel mai mare, cu o mare mângăiere.  
 Nădejdea mai în urma tuturilor celor l-alte pierde dă la om.  
 Nădejdea mai mult te toposesce când nu 'i dai nici un cre-  
 dămînt.  
 Nădejdea mai bătrână dă cât ori-ce alt pe lume, d'aceea  
 și nici mai pôte a mai sluji pe lume.
- 9215** Nădejdea mult hrănesce pe om și când omul nu nemeresce.  
 Nădejdea mângăiere mare la ori ce întîmp are.  
 Nădejdea ne 'nveselesce, când se vede că 'nfloresce.  
 Nădejdea ne hrănesce, când averea ne lipsește.  
 Nădejdea ne dă putere, nădejdea ne dă curaj, cu ceea-ce  
 ea ne făgăduiesce.
- Nădejdea pe om mângăie și la cel din urmă ceas.
- 9220** Nădejdea rază încălțitóre.  
 Nădejdea se 'nțelege o umbră dă vis, ce cum te deștepți  
 nici cum o mai vești.  
 Nădejdea să nu țe-o aibă la ómenī muritorī, ca în ceasul  
 ce-o aștepți, ei peșin se duc ca nisce muritorī, ci în  
 munca mâinilor tale ce nici cum te înșală.  
 Nădejdea să nu țe-o pierdă și 'n scăderea cea mai mare,  
 că starea curînd se schimbă la cel mic și la cel mare.  
 Nădejdea se sfîrșasce cu viața împreună, în ziua cea după  
 urmă.
- 9225** Nădejdea se cinstesce sus în cer și pe pămînt, fără folos  
 după cuvînt  
 Nădejdea ta în munca ta, cea fără nici o greșală, și fără  
 nici o smintelă.  
 Nădejdea ta în munca ta, numai și numai să țe-o aibă,  
 dacă vești la altul să nu te căciulesci.  
 Nădejdea te 'nsufleștesce când nu pré zăbovesce.  
 Nădejdea te ține până la mórte, și cu mórtea numai scapi  
 și dă ea.
- 9230** Nădejdea te ține dă nu 'ți ridică viața la dăsnădăjduire.  
 Nădejdea hrana celor scăpați.  
 Nădejdea hrănesce pe cel cu minte scurtă.  
 Nădejdea cea mare, mare îndemnare are.  
 Nădejdea ceea-ce nu vede, prin răbdare așteptă.
- 9235** Nădejdea cele din urmă le-arată mai plăcute.  
 Nădejdea celor din urmă și dă se vede minciună, dar mult  
 ne mângăie la césul din urmă.  
 Nădejdea cel mai bun pat de odihnă, pe care se odihnesc  
 necazurile nóstre, dar ce folos? că neastîmpărarea nu  
 le lasă să se odihnescă.  
 Nădejdea din légăn și până la coșciug, dă om nu să dă-

lipesce, că légănul cu coșcugul cam d'opotrivă se în-  
teleg.

Nădejdea d'o parte, și frica de altă parte te face să intri  
'n foc și în apă. Fugi și de una și de alta și pururea  
vei fi slobod.

**9240** Nădejdea doftorie la depărtarea dragostii.

Nădejdea dulce multă răbdare ne-aduce.

Nădejdea dulce ni se pare, dar de mai multe ori pe toți  
ne înșală.

Nădejdea dulce ni se pare și când nici o ispravă are.

Nădejdea dulce, dēsnađejduirea amară.

**9245** Nădejdea de multe ori nimic nu ne aduce, dar de lângă  
noi nici cum se duce.

Nădejdea de multe ori te face să pierdi și ceea-ce ai în  
mână.

Nădejdea și în zadar, de și o așteptăm și cu gura căscată  
după ea alergăm, însă vieța nu ni-o vatămă nici cum și  
nici odată.

Nădejdea și de se socotesce zădarnică, dar temeul vieții  
se 'nțelege, că de când te naști până când te sfirșesci,  
cu nădejdea te înveselesc.

Nădejde de nădejde atâta deosebire are, că cei buni cele  
bune nădejduesc, iar cei răi cele rele.

**9250** Pe la bătrânețe nădejdea se cam sfirșase.

Felurimi de nădejdi la felurimi de 'ntimplări, însă cele mai  
marī, cu greșeli mai marī.

Singură nădejdea ta în dragostea norodului, ca nădejdea  
pruncului în țița măicii sale.

Cei marī făgăduiesc și cei mici nădejduiesc.

Cei marī de către cei mici, pentru o nădejde numai, se  
cinstesc de către ei

**9255** Cel-ce cu cele de față nici cum se 'nveselesc, în zadar nă-  
dejduiesc la cele ce-î lipsește.

Cel-ce mai mult nădejduiesc, acela mai puțin dobândește.

Cel-ce nădejduiesc ceea-ce el poftesc, rob se socotesce  
poftel ce nădejduiesc.

Cel-ce 'n nădejde se bizuiesc și nici cum muncesc, în  
veci cu sărăcia se chinuiesc.

Cel-ce 'n răsboi nădejduiesc, nici îndurare nici credință  
are.

**9260** Cel-ce 'n dragoste de muier nădejduiesc, curind nădejdea  
și-o istovesce.

Cine alergă neînfrînat, puind nădejdea înainte, curind în-  
tîmpină ceasul cel de pe urmă.

Cine la nădejde a căzut, nenorocirea pe el a căzut.

Cine nădejduiesc, rabdă, și cu răbdarea se mîngăie.

- Cine 'n nădejde se razimă, de tot se înșală, c'orî-ce nădejde cu greșală.
- 9265** Cine pôte suferi mai mult, mai mult și nădăduiesce.  
Cine totă nădejdea în simbrîe și-o are, rob simbrîei se 'nțelege.  
Cine trăiesce nădăduindu-se, móre căcându-se.  
D'ai vedé deștept ceea-ce în vis veđi, nădejdea ți-ar lipsi.  
Dacă nădejdea ar peri, vîeța s'ar primejdui.
- 9270** Dă cât să nădăduiesci, mai bine să muncesci, că munca nicî cum te 'nșală.  
Ședînd și așteptînd, nicî o nădejde veî afla, iar mișcîndu-te, pe loc veî dobîndi mare noroc.

### Pentru Nădușală

Nădușala scóte bóla.  
Nădușala și sudórea pâinea ta cea nelipsită

### Pentru Pagubă

*Veđi Păgubaș.*

### Pentru Pază

- Ca dragostea unui norod nimic alt te păzesce mai bine.  
Acésta să te silesci să dobîndesci.
- 9275** Când păzesci pe norod să nu dormitezi, că numai îndată el pierđi.  
Mult mult să te păzesci, nu de cel ce vine de față asupra ta, ci de cel-ce te păzesce cu cursa prin ascuns.  
Paza bună trece primejdia rea, iar cea piste fire întrégă nebunie.  
Pază bună la tóte a avé să îngrijesci ca să nu te poticnesci.  
Feresce-te cât veî puté de cel-ce păzesce la tóte cu cumpêna, c'orî dobîndă de'i veî da, orî pagubă de'i veî aduce, totă la mare nevointă le aduce
- 9280** Frica să nu pierdem însuși ale nóstre, ne face să păzim și ale celor-l-alti.  
Cele micî de veî păzi, mai mari veî dobîndi.  
Dacă la cele trecute nu le-ai putut păzi, păzesce-te acum de cele din urmă.

### Pentru Palaturi

În cele mai mari palaturi, chinuri și necazuri și grija cea mai mare, fără nici o odihnă.

Cele mai mari palaturi se clădesc din munca celor mai săraci.

### Pentru Palmă

**9285** Palma cu beșici te arată de muncitor.

Celui-ce-ți dă o palmă întinde-î și cel-l-alt obraz și-i mulțumesc, de nu-ți va da o a doua palmă.

### Pentru Parte

Când fieș-care în parte eși are a lui parte, atunci toți împreună se bat cu cei ce vor să le ție a lor parte.

### Pentru Pat

*Vezi Masă.*

În pat te urci ostenit, să te culci, că dormi pe nesimțite și cum te deștepți, îndată din pat să te scoli, că din potrivă iarăși adormi.

În pat străin să nu te urci că nu cum va să te spurci, ci te mulțumesc pe-al tău pat, ce Domnul ție ți-l a dat.

**9290** La pat și la masă cu îndrăsnelă se lasă.

La toate cele-l alte poți să te arăți către mușiere ca un prunc, iar la pat ca un bărbat.

Nici să rîvnesci la pat străin, ne cum să și îndrăsnesci. Patul cât mai mîle, mai multă moleciune țe-aduce, când mai multă vreme în el te desmierzi.

Patul căsătoriei dragoste dulce ne-aduce, iar depărtarea lui cea mai mare rătăceală.

**9295** Sorele când el ese din pat, să nu te găsiască în pat, nici la vreme de muncă.

Să nu-ți deosebesci patul, că ți pierzi bărbatul.

### Pentru Patimi și Pătimași

A urî, a pismui și a se mîniă, cele mai urîte și mai cum.

- plite patimî dîavolescî; d'aceea dē ele cu totul să te ferescî.
- Ale tale patimî când le vei potoli, lesne ale altora le poţi domoli.
- Adu-ţi aminte că eşti om, şi om fiind, supus eşti la orî-ce patimă dē om.
- 9300** Inima când nu 'şi vindecă patima cea veche, îndată dobîndesce şi altă patimă mai rea.
- Inima pē tot ceasul patimî nāsce neconţenit, d'aceea pururea ne-odihnită.
- O patimă alta nāsce, şi tot déuna în potrivă.
- O patimă alta nāsce cu omul împreună: iūbirea dē sine şi un drept: slobodēnia. Dreptul dē sine omul 'la înfrînat, iar patima a lāsāt-o slobodă, neputēnd'o înfrîna. Ferice dē cine o va putē stăpāni!
- Orî-ce patimă, cumplită, că minţea ţe-o întunecă şi 'n neca-zurî te aruncă.
- 9305** Orî-ce patimă la cel înţelept, învăţătură 'i aduce.
- Orî-ce patimă pē lume, cu slăbicîunea ei.
- Orî-ce patimă sē 'nfrîneză, afară dē nesaţul.
- Orî-ce din patimî urmām, anevoie le cunōscem.
- Uitarea dē ori-ce, cea mai bună tāmăduire la orî-ce patimă.
- 9310** Urmānd pururea patimilor nōstre nicî cum vom cunōsce binele dē rău.
- Infrînarea patimilor, cea mai mare bărbăţie. Dē ea să te ţii.
- În cea mai mare slavă şi 'n cea mai mare putere, patimile dē la tine, dēparte să le surghînuescî, ca fără sfiālă la orî-ce să poruncescî.
- Cam pē la sfîrşit cunoscî că, cele mai multe ce ai păţit, dē la prietenî le-ai păţit.
- Ca patima dē amor nicî o patimă dē mōrte.
- 9315** Ca pătimaşul mai bine nimenî altul pōte sci.
- Ca să afli patimile supuşilor tăi, să n'aştepţi 'dē la miniştrii tăi, ci chiar dē la supuşii tăi.
- Ca să poţi trăi mai tîcnit trebuie să te dēpărţezi dē orî-ce patimă.
- Cu cât omul sē silesce să-'şi ascundă din lume patima ce'l stăpānesce, cu-atāt patima, din potrivă, în vileag el vă-desce.
- Cu mult mai anevoie la patimile sufletescî, dē cât la cele trupescî, gāsescî tāmăduire.
- 9320** Când o lume pătimesce şi tu atuncî pătimescî, că şi tu parte din lume eşti; d'aceea pentru o lume şi tu să te jertfescî.
- Când uiţi tōte patimile ce-ai păţit, atuncî petrecî vieţā cea mai dulce.

Câte patimi pătimim, dă la noi ne vin. Nu mai blestemă  
'n zadar norocul cel nevinovat!

Creдемint la patimi nici cum să dai vre-o dată, că nici  
o patimă pe lume, fără cea mai mică vătămăre.

Mai mult cu patimile tale să te lupți dă cât cu vrăjmașii  
tăi.

**9325** Mai bine trupul dă cât sufletul să-ți pătimască.

Mintea să țe-o puî ca cea mai bună armă, în potrivă la  
orî-ce patimă.

Nimenî altul mai luminat, póte o patimă a o arêta, dă cât  
cel-ce o pătimesce.

Numai patima sufletască topesce pe om, fără nici o bólă,  
până ce dă tot el usucă. Dăparte dă ea, cât vei puté.  
Nu după patimă, ci înainte patimii să te socotesci, ca  
să nu o dobândesci.

**9330** Patima cât dă dréptă ți-să pare, la marî grêseli te duce.  
Patima sufletască, atunci să ușuréză, când ajunge la cel  
mai mare punct, c'atunci te sfîrșasce.

Patima sufletască, vierme neadormit.

Patima sufletască pe nesimțite, pe dedesubt te sapă.

Patima te 'nvață să grăiesci, cât tu nu socotesci.

**9335** Patima ce te stăpânesce, când altul o cunósce, al tău stă-  
pân să socotesce.

Patima și pe cel mai blând el arată dă urît.

Patimile une-orî te face să iubesci pe cel-ce 'ți face rău;  
și să urăsci pe cel-ce 'ți face bine.

Patimile, în lume, una cu alta să luptă

Patimile în lume, un labirint să 'nțeleg, și ferice dă cine  
a găsit mijloc dă scăpare!

**9340** Patimile cu cuvîntul și norocul cu bătaia dă joc le poți  
stăpâni.

Patimile, când nu le înfrînezî, te duce în prăpăstii și-acolo  
te trântesce.

Patimile când ți-le stăpânesci, împăratul lumii te socotesci.

Patimile la om, isvor neconținut, că una trece și alta vine.

Patimile la om, cel mai mare vrăjmaș.

**9345** Patimile ne dăpărtéză dă orî-ce societate, că ele cer sin-  
gurătate.

Patimile nu cunosc nici la rude, nici la prietenî.

Patimile pentru ómenî, și ómenii supușii lor.

Patimile pe la sfîrșit încep a să nasce.

Patima prefac pe om din bun rău, cu mare înlesnire, iar  
din rău bun, cam anevoie.

**9350** Patimile sufletesci, dă multe orî să întorc tocma ca nisce  
friguri; d'aceea să te feresci dă cele-ce le dă pricină dă  
întórcere.

- Patimile ție să le supui, dar nu tu lor să te supui.  
 Patimele se schimbă și se prefac după masca ce în obraz  
 poartă, d'aceea te înșală precum tu nu vei.  
 Patimile tale întâu să le judeci, apoi în lucrare să le puî.  
 Patimile tale când le vei supune lesne înblânțesci patimile  
 unui norod.
- 9355** Patimile te învață cu mult mai bine decât oricare, că rămân  
 în minte cu totul întipărite.  
 Patimile te popresc a cunoște cuvîntul cel drept. Dăparte  
 de ele, ca să te supui cuvîntului.  
 Patimile te supără, iar cuvîntul te mîngăie, d'aceea cu  
 cuvîntul oricare patimă să te silești s'o domoli.  
 Patimile cele trupesci, pe lângă cele sufletesci, întru nimic  
 se socotesc; că cele mai grele, ale sufletului se nîteleg.  
 Patimile cele trupesci, după a vinei bătaie, îndată se nî-  
 teleg, iar cele sufletesci, după a inimii bătaie.
- 9360** Patimile celor-l alți la cei înțelepți, învățături se fac.  
 Patimile celor după împrejurul tău, mintea-ți te-o 'ntunecă,  
 pentru al lor interes.  
 Patimile de mic copil să te silești a le depărta, ca să nu  
 se înrădăcineze în tine, că în urmă în zadar te vei munci,  
 când vreme nu va mai fi.  
 Patimile și când se tămăduiesc, lasă semne netămăduite.  
 Patimile știu mai bine să greșască ca oricare.
- 9365** Patimă fără interes nici cum se poate pe lume; cine dar  
 se depărtează de oricare interes, acela s'arată mai presus  
 de oricare patimă.  
 Piste puțință să ascunzi patima ce pătimești, cât de as-  
 cunsă vei s'o păstrezi.  
 Pune-te în locul celui ce pătimește, și-atunci vei cunoște  
 cum acela pătimește.  
 Pătinașul pururea în bănuiele se află.  
 Pe cel-ce pătimește, mîngăie-l cu vorbe dulci.
- 9370** Până nu pătimești și tu, nu crezi celui ce pătimește.  
 Până ce patimile în parte ne stăpînesc, dragoste curată  
 nu vei găsi nici odată.  
 Plăcerile patimilor cu mult mai rele decât însuși mórtea;  
 că cu mórtea scapi de ele, iar ele de mii de mii de ori,  
 pe ceas, pe ceas te chinuiesc de mórte.  
 Récéla la bătrînețe, patimile la tinerețe.  
 Setea patimilor, în cea mai mare belșugare, ea mai mult  
 se aprinde.
- 9375** Să te ferescă Dumnezeu de patimi sufletesci, că tămăduire  
 nici cum aū.  
 Să te ferești cât vei pute, să nu te 'ntunece patimile, că  
 orbesce vei căde în cele mai mari prăpăstii.

Slobod dē ori-ce patimă dē vei fi, fără grijă vei trăi.  
Tóte patimile întru nimic sē socotesc, pē lângă supărarea  
dē bărbat.

Tóte, pē toți d'a rîndu, patimile pē ómenī eī întîmpină dē  
obște, pē unul una astădî, pē altul alta mîne și nici  
unul din ghiările lor póte scāpā vre-odată.

**9380** Trupul supus la ori-ce patimă, iar sufletul bate ori-ce pa-  
timă, cānd cugetului te vei pleca.

Feresce-te dē ori-ce patimă, cā cel supus la patimă, mai  
rēu ca robul la cel mai cumplit tiran.

Fără a fi îndemnat dē patimī la ori-ce, nimic nu poți săvîrși.  
Cea mai dulce dēsătare supără urechea celui coprins dē  
patimī.

Ceea-ce e scris să pați, te-astéptā la vremea eī; d'aceea  
nici să'ți paie rēu cānd pătîmescí, nici să te dēsădēj-  
duescí cānd o aștepți.

**9385** Cei d'o potrivă pătimași, unul cu altul sē mângāie.

Cele mai mari patimī, plăcerea și întristarea, mânia și za-  
vistia, mândria și cumpîirea, nesațul și interesul.

Cel-ce a pătîmit, acela numai sē îndurā cā bine cunósce  
necazul patimilor.

Cel-ce odată a pătîmit vai dē el dē va cădē iarāși într'acea  
patimă!

Cel-ce nu pătîmesce, nu crede celui ce pătîmesce.

**9390** Cel-ce mai puțin pătîmesce, acela mai mult trăiesce, cā  
dilele fără patimī acelea sē 'nțeleg viétā.

Cel-ce multe pate, nu pré dē cređemînt la tóte.

Cel-ce dē ori-ce în casă pătîmesce, nu sē 'nțelege cā să-  
nătos trăiesce.

Cel-ce dē patimī sē biruiesce, în veci nu sē saturā d'a pa-  
timilor poște.

Cel-ce 'și pătîmesce patimile sale, acela mai voinic. Silesce-  
te să dobândescí o asemenea voinicie.

**9395** Cine la patimī sē jertfesce, acela mai rēu pécātuiesce.

Cine nu să supără, și nici cum sē turburā, acela stăpān  
patimilor sē 'nțelege.

Biruința patimilor, fericirea omului.

Din tóte patimile cele mai cumpîite, patima amor 'lui, însă  
la muiere sē 'nțelege cea mai ușorā, cā și muieria mai  
ușorā.

Din cele ce pățim trebuie să ne 'ndreptām, însă cu mult  
mai bine din cele ce alții pat ca nici cum să greșim.

Dē ori-ce patimă, mult să te ferescí, iar după ce o do-  
bândescí, cum s'o îndreptezi să te socotescí.

**9400** Dē unde nu te ferescí, d'acolo mai rēu pătîmescí.



Dă multe ori patimile ne fac să ne arătăm precum nu suntem.

Dăpărtarea patimilor fericire îți aduce și sufletesce și trupește. D'acésta să te ții.

### Pentru Patrie și Patrioți i Patrihoți

Veți *Țiră*.

### Pentru Pahare

Veselia stă în buzele paharului, gluma cam pe la mijloc, și la fund zace gâlcéva.

Paharul mai mic, ca să nu 'ți bé și nasul.

**9405** Paharul masa iubesce și pe cel ce pe el mult îl cinstesce, iar pe cel-ce adese ori îl suge cu fiori, multă boritură și scóte din gură.

Pururea cu ocaua în mână și cu paharul la gură, gol și despoiat te vei vedé în urmă.

Trei pahare în destul, unul pentru sănătate, altul pentru desfătare și cel-l-alt pentru odihnă, că cel d'al patrulea ocară și necinste ne aduce și cel după el sbierete multe, iar cel mai din urmă, întrégă nebunie.

Dooé pahare numai la băutură rele, unul al nesațului și cel-l-alt al beției. D'amîndooé să te feresci, ori-unde le întîlnesci, ca mintea întrégă pururea să țe-o păstrezi.

### Pentru Pace, Împăcăciune și pentru Răsboi i Bătălii

Ori-ce dai pentru împăciuire, nu se 'nțelege de pierdut.

**9410** Unde nu e pace și dragoste, acolo blestemul lui Dumnezeu. În pace belșugare, în răsboi dărăpănare.

Împăciuirea cu anevoie, când sfada cu mare voie.

Întău la pace apoi la răsboi să gîndesci.

Cu mult mai bine pace, fie și cu pagubă, de cât un răsboi c'o zadarnică nădejde.

**9415** Cu pace norodul îl înmulțesci, cu răsboiul îl istovesci.

Când vei să te bați în răsboi, nu pentru tine să te bați, ci pentru ai tăi d'o potrivă frați.

La pace să privești, la pace să te silești, la răsboi nici să gîndesci.

Mai mult pacea folosește, fie și cu pagubă, de cât răsboiul cu dobândă.

- Pacea, unirea și dragostea, temeiurile omenirii, ca cea mai mare datorie a omenirii.
- 9420** Pacea între vrăjmași, ostenela rășboiului, și frica de cele din urmă nesciute întâmplări.
- Pacea viciună mai mult te vatemă, de cât rășboiul cel de față.
- Pacea la om, odihna vieții.
- Pacea, mila și îndurarea și dragostea frățescă, urmări Dumneșci; cine de ele se ține, de Dumneșcu se socotesce.
- Pacea mai dulce se pare după o îndelungată desbinare.
- 9425** Pacea, muma bunătăților.
- Pacea ne-aduce de obște fericire, iar vrajba ne întunecă de la mic până la mare și 'n cea mai mică mare.
- Pacea pururea s'o vinezi ca cel mai bun vînat.
- Pacea, rodul dragostii.
- Pacea, rîvna celor înțelepți și vrajba a celor nebuni.
- 9430** Pacea, sufletul omenirii. De ea să te ții, ca să nu 'ți pierdi sufletul.
- Pacea să'ți fie gîndul tău, pacea cuvîntul tău, pacea cinstea cea mai mare,
- Pacea stîlp neclintit al casei de obște.
- Pacea, fiica dragostii.
- Pacea folos de obște.
- 9435** Pacea cea mai mare fericire a noródelor.
- Pace piste pace ăice Domnul prin Isaia.
- Pacea și odihna inimii, neprețuită fericire.
- Pacea și rășboiul stă în mîna celor mai mari.
- Pace în casă pururea să iubești, iar la rășboiul casei nici cum să gîndesci,
- 9440** Pace între dooă firi împotrivitóre, anevoie se găsește.
- Pace veșnică, pace obștească, fericirea noródelor.
- Cine cunósce ce dar are pacea, cu nimeni se sfădesce.
- Cel-ce împacă pe altul, pacea de el se ține.
- După o pace, d'ar ținea pacea în veci, dreptate ar avé rășboiul, dar din potrivă vedem că după o pace, ale mai mult rășboie se ivesc.
- 9445** Arme piste arme, și morți piste morți ne arată rășboiul cel cumplit.
- Acela mai voinic la rășboiu, nu cel-ce varsă sînge, ci cel-ce împacă fără nici o picătură de sînge.
- Isprava rășboiului, a cerni o lume.
- O ce mare necinste la tineri aduce, când cel bérân la rășboiu în naintea lor se duce.
- Un singur bărbat mai bine la rășboiu să fie de cât muieri o mie.
- 9450** In ori-ce rășboiu vei isbîndi, mai mult pierdi de cât do-

- bândesci; că pentru un puțin loc, pierdî o mulțime de ómenî.
- În răsboi cînd intri, curajul să nu țe'l pierdî, la cel mai mare foc, că c'o strigare a ta, izbînda a ta.
- În răsboi sî cunósce voînicia, molecîiunea, îndrîsnéla, sfîla și isteciúnea.
- Întîiú sá'-ți măsori puterea, apoi sá intri în răsboi.
- Vremea răsboiului, la vremea lui s'o întîmpini.
- 9455** Gata de răsboi, pururea sá fîi, dar nici odatá la el sá gîndesci, ci numai sá înfricoșezi, ca trebuință de el nici cum sá ai.
- Cu arma la răsboi cu graiul dupá răsboi.
- Cu răsboiul unul pî altul supune și din supunere se ivesce robia, cel mai mare rîu; d'aceea cumplit și nelegiuit a fî sî socotesce, cel-ce la răsboi pururea gîndesce.
- Cînd în răsboi te afli, dá putere mijlocitorilor ca îndatá pace sá scóțá.
- Cînd pacea rîmîne înapoi, atunci numai, tu, sá gîndesci la răsboi.
- 9460** Cînd primejdia de fațá și la cel-ce fuge și la cel-ce stá în răsboi, atunci mai bine sá morî în răsboi, cá cînsté lași la cei din urmá.
- Cát de inult pámînt vei dobîndi cu răsboiul, nimic folosesci, cînd la robie gîndesci.
- La răsboi acela, cu mult mai folositor, cel-ce stá cu pieptul înainte de cușit.
- La răsboi înainte sá mergi, ca ostașii dupá tine sá sî iewa, și așá vei isbuti.
- La răsboi întaiú cu cuvîntul, apoi cu arma.
- 9465** La răsboi vrájmașul cade, cînd împératul în cap's'aratá.
- La răsboi, vrájmaș, dupá răsboi, prieten nedespărțit.
- La răsboi cu arma, la oblăduire cu blândețe.
- La răsboi cu îndrîsnéla lesne isbutesci, la dragoste cu fuga mai bine nimeresci, cá curînd te mîntuiesci.
- La răsboi cuvinte multe nu încápe, nici zăbavá.
- 9470** La răsboi cu voînicie, iar nu cu viclenie.
- La răsboi cînd te înfigi, și la ceasul din urmá cu sulița sá împungî.
- La răsboi cînd te duci, cu pușca în mîná sá te lupți.
- La răsboi nu sî sfădesc pî picere mai frumoșe, ci pî mîni mai tarî în óse.
- La răsboi sá nu întrebî cáți vrájmași sînt? ci unde sînt?
- 9475** La răsboi sá te silescî, fárá sînge sá biruesci.
- La răsboi sá te slujesci cu cei mai îndrîsneți, și dupá răsboi cu cei mai înțelepți.

Locul, vremea și 'ndrăsnéla, isteciunea și virtutea cele mai  
dă temei, la răsboi spre isbîndă.

Maî bine răsboi cîstit, dă cît pace necîstită.

Maî bine să cađi în răsboi, dă eât să fugi din răsboi;  
că una țe-aduce cîste némului tău, iar ceea-l-altă necin-  
stea cea mai mare.

**9480** Maî bun fiul decît tata la răsboi să se arate.

Mare necinste la țera lui aduce, cel-ce din răsboi curînd  
și 'ndată fuge.

Mare cîste la cel-ce vede, pe cei-ce cade în răsboi și  
nici cum se 'nspăimîntéază, ci 'nainte el urméază cîlcînd  
pe morți ca pe trepte.

Minte dă bătrîn, putere dă tînăr și 'ndrăsnélă dă nebun  
la răsboi se cere.

Nesfiala la răsboi, în slavă te ridică.

**9485** Norocul răsboiului necunoscut pînă în sfîrșit.

Nu mulțimea săgeților, ci drépta lor lovire, la răsboi  
isbutesce.

Pentru cîste în răsboi omul se jertfesc, dar puțin aceia  
ce pînă în sfîrșit rabdă la răsboi.

Pururea cei înțelepți dă răsboi se depărtéază, cînd cei  
răi și cumpliți învitéază.

**9490** Puterea și isprava răsboiului mai înainte, în virtute se privia,  
iar acum în tun numai stă.

Pă cel cădut în răsboi, să nu'l lași necîstit, ca să mai  
găsesci și altul să mérgă ne poftit.

Precum în tron te-aréți, înaintea tuturor, așa și la răsboi  
să te aréți, fie și în cea mai mare primejdie.

Răsbóiele în pustietate dă ómenî te lasă. Ce ai stăpâni,  
cînd pe toți ăi veî isprăvi?

Răsbóiele cu cheltuie la pă ómenî ăi dăspóie. Dă ele să te  
feresci, dacă veî în pungă ceva ce să mai găsești.

Răsbóiele pururea din patimile celor mai mari, iar noródele  
nevinovate merg spre jertfire și fără voia lor.

**9495** Răsbóiele se încep cu socotința celor mai mari, și se sfîr-  
șesc cu ticăloșia celor mai mici.

Răsboi atunci numai să propui, cînd pentru țara ta, pentru  
a ei slobođenie, pentru a ei dărobire, pentru a ei cîste,  
vorbă puî.

Răsboi pentru slava ta, nu, iar pentru folosul și cîstea  
țării tale, da.

Răsboi să faci numai ca să dobîndesci pace mai bună.

Răsboi într'un minut prăpădesce miî și sute, și sute și  
miî dă anî ăi trebuie să puî la loc, ceea-ce răsboi  
într'un minut a istovit.

- 9500** Răsboiul în cea mai mare biruință, c'o mică spaîmă te dă în mâna vrăjmaşului.  
 Răsboiul, cósă, secerea cea mai doborîtore a vîeţii omenescî.  
 Răsboiul cumplit, pacea cu fericire.  
 Răsboiul când se prelungeşte, norocul şi'l prăpădesce.  
 Răsboiul la unii, pâinea din gură le-o iewa, iar pe alţii iewă îndopă şi pe sus şi pe jos.
- 9505** Răsboiul, lup nesătios.  
 Răsboiul n'are răgaz.  
 Răsboiul numai hotărasce sórta ţerilor celor mai mari.  
 Răsboiul nume mare iewă aduce, dar şi dărăpénare de tot mai mare, că pierdî o mulţime de ómeni, pentru o nûmire zadarnică. Dăparte d'un asemenea nume cu vârsare de sânge.  
 Răsboiul, năravurile cele bune cu totul le schimbă, iar de cele rele te umple ca un cârnat.
- 9510** Răsboiul pentru slobođenie, cel mai sfânt răsboi; răsboiul pentru cinste, cel mai sângerós, răsboiul pentru lâcomie, cel mai urît şi scârbós.  
 Răsboiul pentru ţera ta, acela numai, sfânt se socotesce, ca să nu cadî rob subţ mâna altuîa.  
 Răsboiul pămîntul ţe'l arde, norodul ţe'l prăpădesce, legile ţe-le topesce.  
 Răsboiul pe cel mic mare iewă face, iar pe cel mare mic.  
 Răsboiul pe cel mai bogat, îndată 'l arată de sârac.
- 9515** Răsboiul răspândeşte pe cei mai aleşi din ţeră, că 'ndată cei mai bogaţi se vîd legaţi ca nisce vinovaţi, iar cei mai birbanţi îndată bogaţi, şi cei mai vestiţi curînd biruiţi, şi cei mai cinstiţi de toţi necinstiţi, şi tinerimea cea mai multă, numai de cât din vîeţă se mută.  
 Răsboiul rîvnescé mai mult la sânge, de cât la orî-ce bogătie.  
 Răsboiul seceră pe bunî şi pe răî d'opotrivă, fără nici o deosebire.  
 Răsboiul se razimă, nu în mulţimea ómenilor, ci în iste-ciunea celor-ce le poruncesc.  
 Răsboiul se sâvîrşasce cu ale celor mai tarî mâinî, iar sfatul după răsboi, cu ale celor mai înţelepţi graîu.
- 9520** Răsboiul sânge cere cât de mult, că cu puţin nu se satură, Vaî de cel-ce la el rîvnescé, că sfîrşitul siewă doresce!  
 Răsboiul topesce, orî-ce înainte luî i se ivesce.  
 Răsboiul, ciuma ómenilor de obşte.  
 Răsboiul, bucatele praf şi ţerînă pe câmp le arată.  
 Răsboiul d'opotrivă prăpădesce, şi pe cel-ce biruiesce.
- 9525** Răsboiul de muierî, cu mult mai grozav de cât orî-ce alt răsboi.

Răsboiul dă multe ori mai mult isbutesce cu mintea decât cu arma.

Răsboiul țara țe-o ocrotesce, pacea țe-o odihnesce.

Să te feresci de răsboi, să nu dai pricină de gâlcăvă.

Frica morții la răsboi, te face să pierzi cinstea cea mai mare.

**9530** Cea mai mare rușine când se închină ore-cine, la răsboi nevrând să sté.

Ce urit și necinstit și la vedere nesuferit, a căde la răsboi cei bătrâni neputincioși înaintea celor tineri!

Cel-ce are îndrăsnelă acela, și numai, să intre în răsboi, iar cel fricos și sfios, nici să mai gândească să se-arate la răsboi.

Cel-ce în răsboi până 'n sfârșit luptă, aceluia și numai cinste i se cuvine multă.

Cel-ce în răsboi rob vede c'o să cadă, mai bine să moră, decât la vrăjmaș să dormă.

**9535** Cel-ce în răsboi se bate, fără frică și sfială, acela biruiesce fără nici o îndoială.

Cel-ce la răsboi se bate, pentru de obște pace se bate. Cel-ce mai bine cunoște necazurile, primejdiile, nevointele războiului, acela vrednic de răsboi.

Cel-ce merge la răsboi, frică de moarte să nu aibă, ca să potă isbândi.

Cel-ce din răsboi, pe jafuri se pune, biruința jos și-o pune.

**9540** Cel-ce fuge din răsboi, cel mai necinstit a fi se 'nțelege după răsboi.

Cine fără nici o gătire, la răsboi se înfinge, de cel mai mic se frânge.

Cine îndrăsnelă la răsboi și-o pierde, cinstea lui și-o pierde.

Cine la răsboi rîvnesce, sfârșitul vieții sale doare.

Cine răsboi propune, pe om la moarte îl supune.

**9545** Cine răsboi doare, să puie înainte iubirea de omeni, și buna judecată și-apoi la răsboi să gândească.

Cine se bate pe dăsnădejduite, acela mai lesne biruiesce.

Cinstea războiului, să omorâ la omeni, iar a păcii, să 'i înmulțască. Alege cea mai bună.

Cinstea războiului cu ostași s'o împarți, că ei pentru tine vieța și-au răpus-o.

Bărbați voinică la răsboi, iar nu zidiri împotriva de vrăjmaș.

**9550** Din ori-ce răsboi, să te sîrguesci cu cinstea ta să ieși, sau cu cinstea ta să mori, că moartea firesc este o datorie, iar moartea cinstită este dată numai la cei cu daruri.

Doi inși când se rășboiesc, amîndoi rógă pē Dumneđēū și-amîndoi după rășboiū daū slavă lui Dumneđēū, pentru că aū vārsat sānge dē om. Ghicī acum pē care din amîndoi ascultă Dumneđēū?

Dulce la tineri li se pare rășboiul, pānă a nu priimi nici un glonț în piept.

După orī-ce rășboiū, și biruitorul și cel biruit, în dē-o potrivă sārăcie sē găsește, din care anevoīe pōte scăpa.

După rășboiū intră în spital, saū privesce la gropnițe ca să cunoscī ce ispravă ai făcut.

**9555** După rășboiū mulțumim lui Dumneđēū cu cāntece și veselii că ne-a ajutat să înjunghiem la ómenī ca vite la măcelărie, în loc să ne tânguim. O ce grozavă neomenire!

Și cel cuminte viclenă, măcar și fără armă, la rășboiū mult folosește.

Și cel-ce la rășboiū a biruit, și cel-ce s'a biruit, daū slavă lui Dumneđēū, pentru omorul ce-aū făcut, când Domnul pē-amîndoi dē-o potrivă ăi urasce, că fără milă aū ucis, pē cei-ce Domnul în lume 'i-a lāsāt pentru a lui slavă.

### Pentru Pene

Pana mică armă, dar rău rănesce când ca un condeiu grăiesce.

Penele în cap te-arată dē cocoș, când nu urmezī ca un cocoș te-arată dē clapon.

**9560** Penele în cap, fără suliță în mână la grópă te mână.

### Pentru Petrecere împreună

Petrecerea împreună țe-aduce dragoste mai bună

### Pentru Petrecerile de vreme

Petrecerea la țēră cu mai puține griji, cea mai dulce a sufletului mulțumire, iar cea p'în orașe cu mari necazuri și chinuri. Alege care 'ți place.

Cine nu scie cum să'și petrécă vremea, el cu sine împreună, acela numai alérgă după străini adunări.

## Pentru Pedepsi

- Ca să poți pedepsi pe cel vinovat, fără frică de păcat, să aibă pururea lângă tine pravila și îndurarea.
- 9565** Cu pedépsa celor-ce năpăstuiesc, popresci năpasta de la toți cei l-alți.
- Cu prisos să pedepsesci, cu mult mai bine, pe cei mincinoși pîrșiți, de cât pe cei în adevăr greșiți.
- Cu ce pedépsă vei pedepsi, cu aceea în adevăr te vei pedepsi.
- Către cei-ce greșesc, pururea să te arăți cu străjnicie mare, iar către a lor pedépsă, cu mare îndurare.
- Când vei să pedepsesci pe ore cine, ăi mai întâiu *«blân-dețele nu mă lasă»* și nici odată te vei căi.
- 9570** Când vei să pedepsesci, d'abîa să te misci de loc, iar când vei să ierți de olac să alergi.
- Când la pedépsă pre mult te pripesci, curînd te căiesci.
- La orî-ce greșală, întâiu cu sfatul să încerci, apoi cu dojana și în urmă cu înfricoșări, iar în sfîrșit când nici de una va lua, atunci cu pedépsa să-l înfrînez.
- La orî-ce greșală, cea mai mare pedépsă să-ți fie ție bătaia de cuget și rușinea de dăfăimarea cinstei tale ce poate să 'ți vie ție.
- 9575** La pedépsă cu zabavă, la 'ndurare cu grabă.
- La pedépsă mai încet, la iertare de tot tare.
- Mai bine să nu-ți mulțumescă de binele ce ai făcut, de cât să nu-ți pedepsescă greșela ce ai făcut.
- Mare se te arăți la cunoscînța greșalelor și cu mare blîndețe la hotărîrea pedepselor.
- Mult mult să te mîhnesci, când și de nevoie pedepsesci.
- Nici o pedépsă mai mare de cât bătaia inimii, de dragoste când pătînesci.
- 9580** Nici cum să osîndesci la orî-ce pedépsă, până nu vei dovedi bine vina de față.
- Nu e de mirare a se pedepsi, cât a se face vrednic de a se pedepsi.
- Nu cu mîrte să pedepsesci, ci cu mult mai bine cu o muncă neconținută, că viața e scumpă.
- Nu cele trecute să cauți cum să le pedepsesci, ci cele viitoare cum să le îndreptezi.
- Pentru orî-ce vei greși, să te rogi lui Dumnezeu, ca pedépsa să țe-o ție de la însuși Dumnezeu, iar nu de la om.
- 9585** Pedépsa cu măsură, ca să nu 'ți aducă ură.
- Pedépsa cea mai bună la orî-ce vinovat, cea cu bună sfătuire, de întrégă părăsire.



Pedépsa dă la unu', spre pildă, la altul merge.

Pedépsa fără pricină, cea mai scârnăvă urmare.

Pedépsă dulce, crescerea copiilor.

**9590** Pe nimeni să nu pedepsesci pentru a altuia greșală, în pofida aceluia.

Să pedepsesci după judecată, după pravilă ție dată, iar nu cu mânie și fără nici o vină.

Cea mai urită la om pedépsă, a învățături lipsă.

Cea mai supărătoare la om pedépsă, când ar sci mai înainte ceea-ce o să i-să întimple.

Cea mai grea pedépsă, când nimeni te ascultă.

**9595** Cel mai slab se pedepsește, spre pilda celor mai tari.  
O ce nelegiuită pildă?

Dăsnădejduirea pedépsă grozavă.

Dă s'ar pedepsi dă Domnul, câți omeni greșesc pe lume,  
puțin omeni s'ar afla în lume.

### Pentru Pîept

În adunare când tu ești, nici pîeptul nici burta să țe-le  
dăsvălesc, ci mai bine cu haîna să țe-le învlesc, până  
la încălțăminte, ca să nu te rușinezi.

La vrăjmaș cu pîeptul, iar nu cu spatele să te arăzi.

**9600** Pîeptul dă frig mult să țe'l feresc, ca să nu te 'mbolnăvesc.

### Pentru Pîerdere dă vreme

Vezi *Vreme*

### Pentru Pizmă, Pizmuire și Pizmași i Pizmătăreți

Vezi *Zavistie*.

### Pentru Picătură

Picătura, fumul și muîerea rea, scôte pe om afară din casa sa.

### Pentru Pilde

Iea pildă dă la cei ce greșesc și te învață tu ca să nu mai greșesc.

Cu o pildă rea, pe mai mulți învitezi la răutăți, de cât cu o pildă bună în bunătați. D'aceea feresce-te de una și te ține de ceea-l-altă.

Cu un cuvânt bun poți face bine, iar cu o pildă bună, miș și sute de bunătați.

**9605** Cu pilda mai bine înfrînezi pe cei dēsfrînați.

Cu pilda mai bine poruncesci și înveți pe altul, de cât cu orî-ce poruncă, lui ȃi vei da.

Cu pilde bune să te înpodobesci, și pe tótă ȃioa să le înnoiesci, iar nu cu haîne scumpe, ce te despóie pe ne-simțite.

Când cei buni se cinstesc și cei răi se necinstesc, atunci de la aceia toți pildă dobîndesc, iar din potrivă când se urméză, toți cumpliți se nărăvéză.

La orî-ce întîmplare, pildă se dă de la cel mai mare.

**9610** La un norod cât de nerod, învățatură mare, pilda celui mai mare.

Lei și paralei, urși și tigri, cele mai urîte și mai crude fiare, ling cu mîngăiere mîna celui făcător lor de bine. Pildă de la ei să luăm.

Nu porunci altuia bine să se pórte, și tu din potrivă să te-aręți la tóte, că pilda către altul cea mai mare poruncă.

Pilda altuia pe orî-cine ȃl învață cu mult mai bine.

Pilda unui stăpân, cea mai mare poruncă către supuși sȃi, fără cea mai mică înfricoșare.

**9615** Pilda cu cuvinte scurte, și la vreme potrivite, multă dulcȃță la vorbe ne-aduce, iar piste vreme și mȃsură, plecate ne aduce.

Pilda la vremea ei prinde loc de dascăl bun.

Pilda rea, mai rea de cât însuși pȃcatul; că pȃcatul la unul și numai privesce, iar pilda la toți de obște.

Pilda răutăților mult mai rea de cât însuși răutatea; că cel-ce se ȃea după altul, cu mult mai rău de cât acela urméză.

Pilda stăpînului tóte năravurile curînd le preface, fără nici o silă.

**9620** Pilda, temeul năravurilor tutulor, că cei mai mulți se ȃeau după pilda altora.

Pilda celor mari, la cele de laudă, mult dȃștȃptă pe cei mici.

Pilda, dascălu! cel mai bun.

Pildă norodului să dai, ca toți după tine să se ȃea.

Pildă pururea cei mici de la cei mai mari ȃși ȃeau, că toți cu ochiul la aceia privesc, de unde năravuri bune sau rele dobîndesc.

- 9625** Pildă să ieși pururea de la cei mai învățați și cu mult mai înțelepți.  
 Pildele cele mai mari, pururea pentru cele din urmă în-  
 timplări.  
 Pilda de la tine să începă. dacă vei să se păzescă.  
 Pildele din toate ȳilele să le puși înainte ca o oglindă și cu  
 ele să te îndreptezi.  
 Pildă să ieși pururea de la cel-ce merge înainte, iar nu de  
 la cel-ce în urmă rămâne.
- 9630** Pildă bună să luăm, după bunele urmări ale celor ce s'au  
 dus, ca și noi la cei din urmă asemenea să lăsăm.  
 Pildă de la albine și de la furnici să ieși, ce nici cum se  
 odihnesc în vreme de muncă.  
 Păzesc-te cât vei pute de pilde urite, că după o pildă ce  
 vei da, toți după ea se vor lua.  
 Saul s'a omorât singur el, cu al său cuțit, și sluga lui după  
 el asemenea a urmat. Veți pilda celui mai mare câtă  
 putere are.  
 Cei mai mari, ca nisce Domni, pildă să dea la cei mai  
 mici, de fapte bune și înțelepte.
- 9635** Cele trecute, ca nisce pilde, să le puși înainte la cele viitoare.  
 Cele rele stau ascunse, de frica rușinii, până ce pilda le  
 slobode din închisore, când luminează ca un soare.  
 Cel-ce va să învețe pe alții năravuri bune, întâiu el să dea  
 pildă de năravuri bune.  
 Cel din urmă pururea mai bine înaintază, pildă luând de  
 la cel d'întăiu.
- După pilda celor răi s'arată și cei buni, răi, când pe cei  
 ce eră mai nainte în cinste ȳi ved acum în necinste,  
 și pe cei necinstiți de către toți cinstiți.
- 9640** Dă pildă bună la ai tăi supuși, că norodul mai lesne crede  
 ceea-ce la stăpân vede, de cât ceea-ce aude. D'aceea și  
 urmăze după pilda celor mari.

### Pentru Pipăire

Pipăirea te dășteptă și la cele ce nu gândesci.  
 Pipăitura de cu nopte, la plăceri te-duce.

### Pentru Picere

Picioarele gróse te-arată de dropicos, iar cele de tot subțiri  
 te-arată de ofticos.

Picerele calde când vei să le aîbi, orî să șeđi p  ele sau să umbli cu ele.

**9645** Picior piste picior să nu arunc  la adunare, nic  să te razim  d  altul sau cu cotul să ating  p  altul.

Să nu ' i trântescă piciórele, că te ar  i d  olog, nic  să le ridică pr sus sau să trop iesc  ca cai , că  i una  i alta te arată d  nebun.

### Pentru Pi  pi   i Pi p itor  i Pi p itur 

Ve i *Lingu ire*.

### Pentru Poie i

Poie ii m i lesne alunecă la pólele muîerilor.

Poie ii p  mu eri, or  că le laudă ca nisce  ei e, sau că le calcă în picióre, însă la am ndoo e cu gre al .

### Pentru Povară

C nd vei să te  ncarc  cu vre-o povară mare, sf tuiesce-te cu a ta c rc  d  p te să o p rte

**9650** Povara cea mare  i necur nat  cu apăsare ne aduce mare muncă, mare strud , mare obosire; munca grea  i ne-contentin  ne-aduce mari chinuri, mari greut  i;  i greut  ile ne duce or  la tr nd vie sau la d sn d jduire din marea d ulare, ne m i put nd suferi. Bagă d  s m  la acestea ca să nu' i aduc  rană ne-lecuit .

### Pentru Pov  uire, i Pov  uito i  i Sfat, Sf tuire i Sf tuitor  i Sfătoși

Amar  ie, c nd vor  ice: * pov  uiesce-te m i bine  nt   p  tine, apoi p  mine*», că lesne a pov  ui  i anevoie a să pov  ui.

 n zadar pov  uiesc  p  altul la bun   i, c nd tu, povața ta nic  cum o p zesc .

Ca să ieși tu din păcat povățuiesce bine, or  te ascultă, or  nu te-ascultă.

C nd ai vre o  ndoie  , al rg  la cel m i bun al tău pov  uitor, ca bolnavul la cel m i bun doctor.

**9655** C nd te sf tuiesce d  bine nu  ntreb  d  ce, că sfatul n'are întrebare.

- Povața se dă mai mult cu pilda ta de cât cu graiul tău.  
 Cel mai bun povătuitor vremea se arată, și cel ce ți dăce:  
 fă bine și la al tău vrăjmaș.
- Cel mai bun povătuitor, cel-ce mai multe a pățit și din  
 ele s'a înțeleptit.
- Cel sfătos cu oricine lesne se gâlcesce, că la minte și la  
 cinste nici cum mai gândesce.
- 9660** Cel-ce prin înscris povătuiesce, și pe cel de acum, și pe  
 cel din urmă, cu povața folosesce.
- Cine n'ascultă de povață, nimic învață.  
 Dojana de prieten, cea mai bună povață.
- A te sfătui din gură, pe mulți gata vei găsi, iar din  
 inimă curată, foarte puțin și mai nici odată: d'aceea  
 după oricare sfat, socotesce-te și tu cu mult mai bine.
- Omul pe sine nici cum se vede, d'aceea pentru tine, ca  
 să nu greșesci cu altul să te sfătuiască.
- 9665** Orice vei ca să urmezi, sfătuesce-te mai cu mulți, iar  
 când vei să săvârșesci, singur tu să împlinisci.
- Orice cu sfat bun, are și sfârșit bun.
- Orice socotesci să faci dă-o mai întâiu în sfat, la cel  
 mai învățat bărbat și prieten adevărat.
- Unul cu altul ne întrecem cum să sfătuim pe alții, iar pe  
 noi, când greșim, nu scim cum să ne îndreptăm.
- Un sfat bun la război, mai tare și mai bun de cât o  
 îmbulzélă de mii și sute de ostași.
- 9670** Unde sfatul lipsește, cugetul de viu în gropă se topește.
- Unde sfat de călugări, acolo interesul mai mare s'arată.
- În zadar te silești ca să sfătuiască pe cel ce se socotesce  
 că mai de'nainte știe, ce vei să-l sfătuiască.
- Începere la orice lucrare, sfatul cel bun să-ți fie ție.
- Vai de sfatul acela, când cei nebuni și cumpliți intră între  
 cei înțelepți și blânzi!
- 9675** Vai de cel-ce ascultă numai de al său sfat!
- Cu oricine vei să te sfătuiască, cercetază mai întâiu la  
 ale sale întâmplări: cum s'a sfătuit cu însuși sine, că  
 precum la ale sale, așa și la ale tale se va chipzui.
- Cu sfatul mult folosești, dar cu porunca greșesci, d'aceea  
 să te silești pururea să sfătuiască, și nici cum să poruncesci.
- Cu sfat bun îndreptezi cele mai multe greșeli.
- Cu cei mai înțelepți pururea să te sfătuiască; că cei-ce  
 de departe pe tine te privesc, ca aceia te socotesc cu  
 cari tu te sfătuiască.
- 9680** Când vei pe oricine să sfătuiască la orice, să nu 'ndrăsnesci  
 a-l sfătui de față cu oricine, și până a nu te ruga  
 însuși el pe tine.

- Când veî să te sfătuiescî, la prietini să gîndescî.  
 Când sfătuiescî pē ôre-cine sfătuiesce'l cele dē folos, iar  
 nu ceea-ce lui ȃi place.  
 Când te sfătuiescî cu ôre-cine, nu-ȃi da mai întăiu părerea  
 ta, că rămăi fără sfat.  
 Când te poftesce la masă, zăbovesce cât veî vrē, iar la  
 sfat când te chîemă, alérgă dē olac.
- 9685** Când tu te sfătuiescî, pune dē pildă înainte cele trecute,  
 pentru cele din urmă, că cele nevedute, din cele vē-  
 dute, pré lesne sē pot ghici.  
 Când dai sfat la ôre-cine, încercă'i mai nainte mintea  
 lui dē pôte să înțelégă ce 'i spuî.  
 La ori-ce urmare, să nu te rușinezî a cere un sfat și dē  
 la cei mai mici.  
 La orî-ce veî să săvîrșescî, întăiu să te sfătuiescî, și-apoi  
 să nu te mai întorcî.  
 La orî-ce cu sfătuire, iar la milă și 'ndurare nici cea mai  
 mică sfătuire.
- 9690** La ori-ce sfătuire întăiu pē cei-l-ălȃi să ascultî; apoi tu  
 să grăiescî ca să nu greșescî.  
 La lupte și la rēșboiu, măini dē voinic să aîbî voiu, iar  
 la sfatul cel mai bun, cuvinte dē om bun.  
 La sfat ascultă cele-ce toȃi dîc și alege cele-ce nu 'ȃi pot  
 aduce nici o rușine.  
 La sfat cu întăzriere, la săvîrșire cu grabă.  
 La sfat când te duci, nu cele mai dulci ci cele mai dē  
 cinste, cu tine să le duci.
- 9695** La sfat, cu cel mai învêțat și cu cuget mai curat; la  
 rēșboiu cu cel mai tare și cu îndrăsnélă mare și la pat  
 cu cea mai dulce ce plăcere ȃȃi aduce, dacă veî să ni-  
 merescî și la tôte să isbutescî.  
 Lesne a sfătui, anevoie a însufleȃi pe cel-ce sfătuiescî la  
 ceea-ce 'l sfătuiescî.  
 Luaȃi sfat și de la slugî, când sînt înțelepte.  
 Mai întăiu dē te veî sfătui, nici odată veî greși, sau dē  
 veî greși, greșescî mai ușor.  
 Mai lesne sfătui, dē cât urmăm ceea-ce pē altul sfatuim.
- 9700** Mai bine la început dē cât la sfîrșit să îndrepteȃi pē orî-  
 cine, cu sfatul ce gîndescî.  
 Mai bine să sfătuescî dē cât să dojănescî, că una arată  
 dragoste și alta ocară.  
 Nimic alt mai lesne dē cât pē altul a sfătui, iar pē înșine  
 noi cu mare nevoință.  
 Nici sare, nici sfat să nu dai cuiȃ, până a nu te ruga.  
 Număi cu sfatul altuia nici cum poȃi săvîrși lucrări mari  
 și însemnate, fără a ta mișcare și o cheltuieîlă mai mare.

- 9705** Nu te sfătui cu vrăjmașul tău, despre folosul tău, nici cu cel fricos despre război, nici cu cel ce se negustoresce, despre schimburi și vințuri, nici cu cel pizmătareț despre mulțumire, nici cu cel fățarnic despre adevăr, nici cu cel cumplit despre milă și îndurare, nici cu drăguța ta despre mușterea ta, ci te sfătuesce cu cel ce suflet și cuget are mai bun decât al tău.  
 Pe toți să-ți ascuți, dar sfat de la cei mai învățați.  
 Pe cei ce mintea nu le ajută, nici un sfat nu le folosesc.  
 Pe Domn când vei să-ți sfătuiască, să-ți ieși bine măsurile când lui ție grăiesc, că de va ieși spre bine, pentru el va fi bine, iar de va ieși spre rău, pentru tine va fi rău.  
 Până a nu urma ceva să te sfătuiască ca să nu greșesci, iar în urmă cum să te îndreptezi.
- 9710** Precum la bătă pe cel mai bun doctor chiești, și la păcat pe cel mai bun duhovnic, așa și la sfat pe cel mai bun sfătuitor să chiești; că doctorul și duhovnicul cele ce rău ai urmat, le cercetază, iar sfătuitorul, cele ce i să urmezi, ca nu rău să le urmezi și în urmă doctorul și duhovnicul te tâmăduiesc de cele ce ai pățit, iar sfătuitorul te apără, ca nimic să nu păți.  
 Să nu-ți pierzi vremea să sfătuiască pe cel ce nu înțelege, că în zadar te strudesci.  
 Să te ferescă Dumneșu să nu dai piste fățarnic, când vei să ceri sfat.  
 Sfatul rău de la oricine, rău te vatămă pe tine.  
 Sfatul celor mai bătrâni se vede fără greșală, că mai multe au pățit.
- 9715** Sfatul celui înțelept, izvor de viață, de-aceia de el să te ții în viață.  
 Sfatul cel mai bun, sprijinirea Domnilor.  
 Sfatul cel nebun nu numai te păgubește, ci și în prăpăstii, cu totul te trântesc.  
 Sfatul cel rău ce pe altul sfătuiască, tu mai întâi el dobandesci.  
 Sfatul ce se pripesc, curînd se căiesc.
- 9720** Sfatul bun cu îndemnare, cea mai bună de mâncare.  
 Sfatul, bun la început iar nu după sfârșit.  
 Sfatul și povața la vremea lor, că piste vreme în zadar.  
 Sfatul de prieten, fie și cu dojană, bun la orice greșală.  
 Sfatul să ieși de la acela ce temere de Domnul are.
- 9725** Sfat să primești la orice întâmplare de la cel ce minte are.  
 Sfat bun să dăruiești, ca dragoste și cinste mai mare să dobândesci.  
 Sfătuirea cea mai bună, înaintea nevroii, prinde locul cel mai bun, iar după nevoie, îndreptare la nevoie.

Sfătuitoarii cei bunî, apărătorî dē cele rele.

Sfătuitor să te arēți, însă dē cele bune, că sfatul în adevēr sfânt lucru sē socotesce.

- 9730** Tōte în lume ēșî aū al lor sfirșit, iar sfatul nicî cum are vre-un sfirșit, că la orî-ce întîmplare, pururea în urmă mai bine sfātuiescî.

Toți gata spre sfat sūntem, dar cānd noi înșine greșim, nu scim cum să ne sfātuim.

Toți pē alții sfātuim, și noi înșine mai mult greșim.

Fugî dē sfatul celui rău ca d'o cursă înșelătore.

Cei mari cu mult mai mare trebuință aū dē sfatul celor înțelepți, dē cāt aceștia dē al acelora folos.

- 9735** Cel mai anevoie lucru, a priimi ore-cine sfat dē la altul, fie dē la orî-cine.

Cel mai bun sfat și 'nțelept în zadar ni sē dă, cānd nu sē dă la vremea lui.

Cel mai bun sfat și 'nțelept poți luā în adevēr dē la cel ce cunōsce ce e în adevēr rușinea.

Cel-ce pē altul sfātuiesce, și pē sine nu sfātuiesce, cel mai nerod sē socotesce.

Cel-ce pē sine nu scie să sfātuiescă, rău pē altul va sfātu.

- 9740** Cel-ce singur sē sfātuiesce, pururea greșesce, că nicî o-datā nemeresce.

Cel-ce cere sfat, cere cu suflet curat, iar cel-ce sfātuiesce l'al său folos gāndesce.

Cine povățuiesce pē altul la orî-ce, acela trebue să se depărteze dē orî-ce greșală, ca pildă să iea dē la el cel-ce sē povățuiesce.

Cine singur sē sfātuiesce, pē sine trāntesce.

Cine sfat cere dē la mânia și dē la mândrie, în cap sē poticnesce.

- 9745** Cine dē sfat n'ascultă, nicî trēba pē el 'l-ascultă.

După -ce ore-cine ore ce săvirșasce, fie-cine mai bine sfātuiesce

Dē la slugă înțeleptă și credincioasă să iei sfat fără 'ndoielă, că binele tēu voiesce.

Dē mare nevoie să dai sfat dē la tine celui mai mare dē cāt tine, că orî-ce rău ēi va veni, dē la tine ēl va socoti, iar vre un bine dē 'i va veni, pē sēma lui ēl va privi.

Și dē la cei mai micî să iei sfat cānd te frigî, ca și p'în gunōie găina cānd ricăiesce, ore-ce găsesce.

## Pentru Poveste

- 9750** Cānd povestescî ore-ce, să nu ȑicî: ȑeū așa este, că cele mai multe povești, întrégă minciună, ca din halima.



Când cele nooă nu ne place, la poveste alergăm, dă cele  
mai vechi.

Povestea ne-aduce aminte dă cele mai dă-nainte.

Povestea și când se pare mai ciudată, mai multă plăcere  
ne-aduce îndată.

### Pentru Pocăință

*Vezi Căință.*

### Pentru Politică

Politica, minciună întrégă, dar mult pe om îndatoréză.

**9755** Politica cea mai mare stă întru a cinsti pe orî-cine.

### Pentru Pomeni

Orî-ce la pomană dă la noi jertfim, Domnului le dăruim.  
Unde vezi mai mulți sgârçiți și pre puținî gîumerți, pomană  
p'acolo nici cum să mai aștepti.

Cu ce dai pe la săraci pomană din sînul tîu, cînstă aduci  
lui Dumneșu.

Pomana curăță orî-ce păcat dă la om; d'aceea din pomeni  
nici cum să contenesci.

**9760** Până ce trăiesci, dă dă pomana ta, că după mórtea ta  
nu mai poruncesci.

Cine face pomană cu banî dă la săraci, cu sila adunați,  
a săracilor pomană a fi se înțelege, iar nu a celuia ce-  
o face.

### Pentru Pomenire

Pomenirea, cea mai mare cînstă la om, și în vieță și după  
vieță.

Pomenirea, cea mai bună (pentru cei ce s'au dus din lume),  
faptele bune, cînstite și plăcute ale acelora ce au rămas  
în urmă.

Pomenirea, cînstea cea mai mare, a celui ce a slujit țerii  
sale cu orî-ce slujbă.

**9765** Pomenirea dreptilor, cu laudă se proslăvesce, iar a celor  
nedrepți, cu blesteme și ocări.

Să lași în urma ta, pomenirea dă bun patriot și dă om  
cînstit.

## Pentru Pomî

Ca pomî bunî să dobîndescî trebue să-'î altuîescî.

## Pentru Popî și Preoți

Numai mórtea când vedem, că se apropie dē noî, atunci alergăm la preoți și-'î chiemăm. O ce zădărnice!

Nu precum vor popîi nooă, ci precum ne vor lăutariî, așa se ne dé Domnul nooă.

**9770** Popa pē tăcute și nimic cerēnd ēți îea paraua din punga ta dē bună voie a ta.

Preot și archiereu să fîi după orînduîela lui Melchisedec, fără nici o spurcăciune, fără nici o rēutate și fără nici un interes.

Cine pē preot necinstesce, pē Domnul necinstesce, căruia el slujasce.

Datoria preotului, a cunósce bine credința și ale credinții.

## Pentru Poprire și Oprise

Orî-ce poprit, mai mult se doresce și mai mult se cinstesce.

**9775** Să nu popresci gura bouluî când se odihnesce.

## Pentru Poroclélă

Pē nimenî nici cum să nu poroclescî, cu mucalitlicuri, că te-arēți dē flecar.

## Pentru Porunci, Poruncitori și Călcare dē Poruncă

Anevoie a porunci celui ce nu-'î plătesci.

Odată dē 'ți va porunci, tu dē dooă orî să auđi.

Unul în numele Domnului poruncesce să omóre, ca un diavol nelegiuit, altul tot în numele Domnului poruncesce să se îndure, ca un om milostiv. Ghici, care din amîndoi poruncesce mai bine? și după acela să te îei.

**9780** Unde vor toți să poruncescă, acolo lupiî se îngrașă.

Unde toți poruncesc acolo turburarea cea mai mare, și fără nici o ispravă.

Intâru să 'nveți să te supui, apoi să 'nveți să poruncesci.

Vai dē cel-ce poruncesce dē silă și dē nevoie!

- Greșală, să te supui la porunci nelegiuite ne cum să le și urmezi.
- 9785** Cu porunca către altul, mai mult ție tine te înveți, când după cum poruncesci, așa și urmezi.  
 Călcarea poruncii în mare vină te bagă cu a diavolului învitate. Vezi să n'o pați.  
 Nu porunca slugii, ci a stăpânului tu să ascuți, ca sa nu te învinovățești.  
 Porunca nu se 'nțelege lege, ci legea poruncă, că legea poruncesce, și porunca legii urmăze.  
 Porunca se 'nțelege când poruncesci ceea-ce se pôte urmă.  
**9790** Toți gata a porunci și mai nici unul a săvârși.  
 Cel ce păzesce porunca, acela slugă dréptă și credincioasă.  
 Cine porunca Domnului calcă și-o necinstesce, de cinste se lipsesce.  
 La porunci când te socotesci, să nu dai astă-dî una, și mâine alta 'mpotrivă, ca să nu necinstesci însuși tu pe sine.  
 Ceea-ce la supuși tîi, poruncesci prin grai, tu mai întâiu în faptă să dai pildă îndată, ca să arăți către supuși, că cu fapta poruncesci și cu cuvîntul urmezi.
- 9795** Cel-ce poruncesce, să bage de sémă la ceea-ce poruncesce, că porunca lui în locul lui istovesce.  
 Cine nu scie să poruncescă, la altul să se plece, ca să nu se poticnescă.

### Pentru Posomorîre

Unde vezi sprîncenă posomorîtă, acolo pizmă și mînie.  
 Posomorîrea, semn de mînie, ca o furie întregă.  
 Posomorît nici cum și nici odată la nimeni să te arăți,  
 ci în potrivă vesel și la cea mai mare mînie, că posomorîrea uriciune de la toți țe-aduce, iar veselia țe-arată sufletul cel mai dulce.

### Pentru Post

*Vezi Sîrbător.*

- 9800** Varza și fasolea, bucate de post, dar la suflet fără nici un rost.  
 Judecata dréptă, m'la și înlurarea, postul cel mai mare.  
 Carne de vită nu mîncăm în post iar sângele din om ca o lipitoare îl sugem. O ce frumos post!  
 Cu fasole și cu linte și cu varză acrá la dîle de post nu înșeli pe Dumnezeu la dîoa de judecată.

Nu posti de bucate, ci de fapte rele, că ceea-ce mănâncă la nimeni nu privesce, iar ceea-ce rău urmează pe toți ei prăpădesce.

**9805** Post adevărat postesce, cel din fapte rele iar nu din mâncare contenesce.

Postesce în adevăr cel-ce în sărăcie trăiesce.

Postesce robul lui Dumnezeu când n'are ce mănca.

Postul cu stomacul anevoie se 'nvoiesc.

Postul mare, barba lungă, și pletele cele late, nu te face bun creștin, ci fapta creștinască te arată de creștin.

**9810** Postul cel mai mare, a mănca puțin și ceea-ce stomachul ăți priimesce, ca să nu dai pricină de vătămă, c'atunci însuși tu pe tine te uciți.

Postul ce cere Domnul, (dăce Isaia) să depărtezi de la tine cu totul nedreptatea, să frângi pâine celui flămând, să bagi în casa ta pe cel sărac, să nu treci cu vederea pe cel nemernic și pe cel gol să 'l îmbraci, pe cel bolnav să 'l cauți, acestea este post, iar nu frângerea grumazilor până la pământ, nici cenușa sub picerile tale, nici surorile de lacrimi pe obraz la închinăciune

Pe văduvă să n'o asupresci, pe sorman să nu 'l năpăstuiesci, pe nemernic și pe sărac să nu 'l depărtezi, pe părinții tăi să nu 'l necăjesci, greșalele fratelui tău, nici cum să le ții minte, vecinului tău nici cum să 'l gândești rău, adevărul să grăiesci, de minciună să te ferești, unul pe altul să vă iubiți, pacea între voi să împărătescă. Cu acestea se săvârșase postul cel mai mare, așa dăce de la Domnul prorocul Zaharia.

Ce e c'ăi postit, și pe fratele tău l'ăi năpăstuit? mai bine să nu năpăstuiesci de cât să postesci, dăce Domnul prin Isaia.

Cel-ce în pustie singur locuiesce, de mare nevoie, de toate postesce și nimenuia folosesce.

**9815** Cel-ce postesce spre spășenia sufletului, și de fapte rele nici cum se lasă, mai mult păcătuiesce, socotind că cu postul pe Domnul va înșelă.

De nevoie și lupul de multe ori postesce, dar postul în seamă nu i-se socotesce.

### Pentru Poticnire

Cea mai mică poticnire ne-aduce nenorocire. Păzesce-te cât vei pute.

Cel-ce adese-ori se poticnesce, de înțelept nici cum se mai socotesce.

Cine alérgă neconținut, lesne se poticesce.

### Pentru Pofte

- 9820** Anevoie a dobândi, ce mult omul ar pofti.  
 Acea poftă să urmeză, ce și ție 'ți folosesce, și obștiți aduce  
 cea mai mare fericire.  
 Ori-ce e dulce, poftă ne aduce.  
 Vai de cel-ce se chinuiesce de ori-ce poftă se gândesce!  
 Infrinarea poftelor trupesci, îndelungare și sănătate de vieță.
- 9825** Cu cât mai mult ușurezi poftele tale, cu atât mai lesne scapi  
 de chinuri și necazuri.  
 Cu cât mai mult poftesci la cele de prisos, cu atât mai  
 mult la răutăți te pornesci.  
 Cu inult mai anevoie pofta te o biruiesci, de cât pe cel  
 mai mare al tău vrăjmaș.  
 Către toate cu cea mai mică poftă să te arăți, c'atunci le  
 biruiesci și de om mare te socotesci.  
 Când poftele pe noi de tot ne scurg și ne secă, atunci  
 noi socotim că de ele ne-am lăsat, când nu mai avem  
 cu ce umple inima noastră cea secă.
- 9830** La pofte și plăceri pururea biruitor, iar nu supus să te  
 arăți.  
 La cele poprite numai, pofta mai mult se deschide, că dacă  
 n'ar fi ore-ce poprit, n'am pofti la aceia, fiind sătui de  
 aceia.  
 La bătrânețe pofta se deschide, că e cam pe sfârșit.  
 Mai lesne interesul, de cât pofta te o poți depărta.  
 Mai rea pofta de cât mânia, că mânia se astîmpără iar  
 pofta nici de cum, că la ori-ce plăcere pofta se pune  
 sub ale ei picere.
- 9835** Mai bine tu poftele tale să țe-le pedepsesci, de cât tu în  
 urmă să te pedepsesci:  
 Mare lucru în adevăr a dobândi ore cine ceea-ce poftesce,  
 dar cu mult mai mare a nu pofti nici cum la ceea-ce  
 nu se cade.  
 Mintea ca un cârmaci bun poftele să țe-le 'ntorcă unde  
 vede vînt mai bun.  
 Mușterea când poftesce, numai cu saramură se tămăduiesce.  
 Nimeni poftesce la ceea-ce nu gândesce.
- 9840** Nu pofti mai mult piste a ta trebuință.  
 Nu te supune poftelor, ca să nu te cufunzi în valurile lor.  
 Nu te deprinde la pofte că în veci nu vei scăpa.  
 Nu ceea ce voim, nici ceea-ce dorim, ci ceea-ce ni se cu-  
 vine și ne folosesce mai bine, aceea să poftim.

- Pofta omului la orî-ce, lăcomie se 'nțelege.
- 9845** Pofta cărare n'are, când va atunci vine.  
 Pofta nasce interes, și interesul dărăpănare.  
 Pofta ne vine la tóte mai mult din slăbiciune.  
 Pofta nici dă cum nu ăa dă cuvînt.  
 Pofta nu lasă nimic pē masă.
- 9850** Pofta nădejde ne-aduce, cea mai bună și mai dulce.  
 Pofta ne-arată sănătate, iar gréța bólă întregă la cele truescî, iar la cele sufletescî cu totul împotrivă; că gréța patimilor ne-aduce cea mai dulce a sufletului odihnă, iar pofta lor ne-aruncă în grópa cea mai adîncă.  
 Pofta piste măsură urmare dă nebun, iar cu puțin a te mulțumi, te arată dă om bun.  
 Pofta pē om căsnesce cu ceea-ce 'i lipsesce.  
 Pofta se deschide, cum veđi lucru bun înainte.
- 9855** Pofta să țe-o înfrînezî cu cuvîntul cel mai bun, ca pē cal cu friul.  
 Pofta să țe-o cărmuiescî după a ta stare și atunci te odihnescî.  
 Pofta să țe-o ții pentru trebuință, iar nu piste trebuință.  
 Pofta și gustul la multe te dăștéptă, dar și la dărăpănare te duce.  
 Pofta fórtă mult gustósă dar și înveninósă.
- 9860** Pofta fără chef, cea mai mare bólă.  
 Pofta cea mare ăți aduce încurcare mare.  
 Pofta cea trupescă, bólă din ăele.  
 Pofta cere să 'mplinim ceea ce ne lipsesce.  
 Pofta bună se 'nțelege, când cu mintea se légă după lege.
- 9865** Pofta și nădejdea nu se mărginesc, d'aceea și mai mult greșesc.  
 Poftete întru zadar inima țe-o chinuiesc când puterile cu totul ăți lipsesc.  
 Poftete cu judecata minții, anevoie se unesc.  
 Poftete cu dășfătări, molecîune ne-aduce.  
 Poftete când se 'nfrîneză, puterile mai mult se 'ntemeieză.
- 9870** Poftete la om, cel mai mare vrăjmaș.  
 Poftete să le judecî după ce le săvîrșescî, ca să veđi din ele ce rod dobândescî.  
 Poftete să țe-le înfrînezî și friul dă aprópe să țe'l păstrezi, că dē'l veđi slobodî, în prăpastie te veđi găsi.  
 Poftete fără pedépsă nici cum să țe-le lași dacă veđi mai puțin necazuri să rabđi.  
 Plăcerea poftei dulce ni-se pare, dar rău ne otrăvesce.
- 9875** Pré puțin am pofti, când am cunósce bine ceea-ce poftim.  
 Sănătate, bunătațe, veselie tutulor să le poftescî, iar mäh-nire niměnuia.

- Să te depărtezi de pofte până a nu se departă ele de tine.  
 Tinerii schimbă la pofte, pentru-că inima lor le cere, iar  
 bătrânii se feresc, pentru-că multe pentru ele au pățimit.  
 Tote 'și au sațul lor, iar poftetele saț nici cum au.
- 9880** Tote cu vreme îmbătrânesc îndată, iar pofta nici odată.  
 Tote cele-lalte pofte pe la bătrânețe scad și se împușinesc,  
 iar pofta lacomului de avere, de ce merge, cresce, se  
 măresce și se înmulțesce.  
 Fugi de ori-ce poftă că pofta poftă nasce.  
 Ceea-ce omul mai mult poftesce, nu'i vine la vremea ce  
 el doresce.
- Ceea-ce rar ni se aduce, poftă mare ne-aduce.
- 9885** Cel cu bună socotință, înfrinază ori-ce poftă.  
 Cel supus la pofte, dobitoc se 'nțelege.  
 Cel-ce toate poftesce, nici o poftă el mulțumesc.  
 Cel-ce poftetele și le stăpânesce, acela mai voinic se soco-  
 tesce.  
 Cel-ce poftesce ore-ce, lesne crede pe ori-cine ce'i grăiesce  
 lui, cele spre înlesnire.
- 9890** Cel-ce poftesce la străine, pierde și pe-ale sale.  
 Cel-ce se închină poftelor trupesci, pururea în ocară.  
 Cine pofta și-o stăpânesce, acela de împărat se socotesce.  
 Departe de ori-ce poftă c'a poftelor greșală, și de mică  
 ni se pare, dar necinste aduce mare.  
 Departe de poftă, departe de plăceri, departe de desfătări,  
 că și punga țe-o deșartă și mintea țe-o pierdă îndată.
- 9895** De pofte să te feresci, ca corăbierii de pietro, dacă vei să  
 nu te spargi.  
 De ce mănânci pofta ți-se deschide.  
 Și când puterea te lasă, pofta tot nu te iertă.

### Pentru Podóbe

- Om fără cusur trupesc sau sufletesc nu se poate afla, d'a-  
 ceea ne'mpodobit în lume să nu ieși, că podóba aco-  
 peră ori-ce cusur la om.
- Ori-ce podóbă, moleciune și prăpădenie ne-aduce, dar și  
 mângăiere dulce.
- 9900** Ghîrdanele și brațelele, inelele și cerceii, podóbă de  
 muiere, iar pușca într'o mână și sabia într'alta, podóbă  
 de bărbat.
- Gâtul și pieptul, podóba muierilor, iar mâna virtósă, po-  
 dóba bărbaților.
- Ca să te împodobesci tu, un'il singur, pe câți alți săraci  
 ei despoi! Departe d'o asemenea podóbă!

Câtă deosebire are sufletul de trup, atâta și podoba sufletească, de cea trupescă; d'aceea mai bine pe din lăuntru să te împodobesci de cât pe din afară.

Când te împodobesci, în oglindă să te uiți, ca să nu pui haina pe dos și 'ntr'o parte ca cei beți.

**9905** La mirésă, se cuvine podoba cea mai frumoasă, când din fire nu e frumoasă.

Nu în haine scumpe podoba să țe-o întemeiezi, ci în haine curate, fie și mai scăpătate.

Nu împodobită cu diamanturi și brilianturi, întocmai ca vasilca, ci cu frumusețea ta ce întrece ori-ce podoba.

Trupul împodobit și sufletul mânjit nu te-arată de om frumos.

Trupul cu hlamida, sufletul cu mintea, și obrazul cu rușinea să țe-le împodobesci.

**9910** Podoba la om, lege fără poruncă, ce de toți de obște strașnic se păzesc.

Podoba muierilor rușinea se 'nțelege.

Podoba nu stă în aur și argint, nici în pietre scumpe, nici în stofe și catifele, ci în marea curățenie, fie și de cel mai mic preț.

Podoba te-arată de bogată iar nu de frumoasă, d'aceea, cele mai urite, acelea scot modele, ca cu strălucirea podobelor să amăgiească ochii celor ticăloși și fără nici un gust.

Podoba trupului, gâtela potrivită, iar a sufletului, cugetul cel bun.

**9915** Podoba frumusețelor, năravurile cele bune.

Podoba, cea mai mare dulcătă are numai la vedere.

Cine mult se fălesce în podobe de preț mare, să se uite la cocoș ce din fire este mult mai frumos.

### Pentru Pungă.

Ca doctorii, călugării și cerșetorii cu câte puțin nimeni altul nu umple punga.

Mai bine rochia să se clocască de cât punga să nu clocască.

**9920** Punga nici deschisă, nici închisă, pururea să țe-o păzesci, că una te-arată de risipitor, și alta dracului păstrător.

Punga ta, în mâna ta, iar nu într'a altuia, dacă vrei să mai găsești ce-va în ea.

Punga de la gură să țe-o păstrezi, iar nu în fund să țe-o scormonesci.



Cine are pungă mare, facă-se chezaș, și cine n'are trébă, facă-se martur.

Cine puna și-o îngrópă, dă viú sê îngrópă.

**9925** Cine ășî scutură punga, cerșetor rămâne.

### Pentru Pureci și Păduchi.

Pureci și păduchi, nici să prindî, nici să ucidî în dă față cu alții, că scârbă și plecate tuturor le-aducî.

Păduchele dă trup te-arată dă murdar, păduchele dă cap te-arată sofos în cap, păduchele dă lemn te-arată că ai vechiturî în casă, iar purecile te face să ridî, că sare jucând și când alergî după el.

Păduchiî ca blânda ășî umple trupul dă bēșiciî, iar pureciî te-arată ca un păstrāv pestriț.

### Pentru Purtare.

Așă să te porți ca când marturî ai avé, pe toți câți te vĕd și-așa să cugetezi, cu inima ta, ca când lumea ar vedé ce e în inima ta.

**9930** Cu purtare cinstită și cu vorbe dulci dragoste îndată dă la toți ășî aducî.

Cu toți așă să te porți, cum ai puté dobândi cinste dă la toți.

Către toți să te porți, cum vei către tine cei-l-alți să se pórtē.

Nici locul, nici numele nici veșmîntul tĕú, ci mijlócele să țe le schimbî, cu care tu te porți împotriva cinstei tale.

Nu precum vei, ci precum va vremea, așă să te porți.

**9935** Purtarea o nului cea bună, cinste aduce la cei din urmă.

Purtarea cea mai bună, a arĕtă bună voință către orî-cine.

Purtarea cea bună, multe cusururî acopere.

Purtarea bună cu mult mai bună dă cât orî-ce frumusețe, sē pare la bărbați ce nu sînt fermecați.

Purtarea bună către toți, martur dă înțelepciune.

**9940** Precum cu tine te porți, așă și cu cei-l-alți să te porți.

Cine cu ai sĕi rĕú sē pórtă în viĕtă, cu cei străini nici odată va avé bună viĕtă.

Dacă la acele dă acum te vei purtă bine, și cele din urmă ășî vor veni mai bine.

După ale vremiî întimplări, purtarea ta potrivită.

## Pentru Pustietate

A se depărta omul în pustietăți spre a nu fi folositor, către cei asemenea lui, s'arată împotrivor însuși ziditorului lui ce în lume l-a născut slujitor al omenirii.

**9945** Cel-ce în pustietate trăiesce, departe de lume, de Dumnezeu să urasce, ce s'a născut în lume.

Cel-ce de muiere în pustietate se depărtază nici de-un cocoș minte are, ce după găină pururea se ține.

## Pentru Putere i Putință și Puternici, Putincioși și Neputință i Neputincioși

Ori-ce putere, slabă se înțelege, când nu e într'o unire. Unde firea nu te iertă, nu ți încercă puterea ta.

Intăi pentru mine și-apoi pentru tine, ȳice cel cu putere.

Feresce-te d'o asemenea aȳire că rȳmai cel dȳspuȳat.

**9950** Intăi puterile să ȳe le mȳsorȳ, apoi să te apuci de ori-ce gȳndescȳ, ca să nu te cȳiescȳ.

Înȳelept te veȳ arȳta când te veȳ depȳrta de cele piste putinȳa ta.

Voinȳa tutulor, puterea cea mai mare; o asemenea putere tu să vineȳi.

Ca să ȳȳ aiȳi puterea ta înȳrȳgȳ, să te silescȳ să dobȳndescȳ dragoste de la norod.

Cu mult puterea mai tare de cȳt dreptatea, însă când toȳȳ ȳmeniȳ ar fi drepȳȳ, nici o trebuinȳȳ de putere am avȳ.

**9955** Când ai putere mai mare, atunci mai blȳnd să te arȳȳȳ, ca nu de fricȳ, ci de ruȳine, toȳȳ să te cinstȳcȳ.

Cȳnd puterea se pȳerde, veselȳa nu se mai vede.

Cȳnd cei în putere vor ajutȳ celor în duh mare, mari minunȳi se vor ivȳ.

La cele prin putinȳȳ să te silescȳ cȳt de mult, iar la cele din potrivȳȳ nici cum să gȳndescȳ, cȳ în zadar muncescȳ, și minȳea ȳe-o smintescȳ.

Mai mult puterea ta să ȳe-o cinstescȳ de cȳt frumuseȳea ta; cȳ frumuseȳea, cȳt de mare, se trece îndatȳ, iar puterea mai mult rabdȳ.

**9960** Mai mult puterea ta și averea ta, și cinstea ta se întemeȳȳȳ, cȳnd de obȳte se ocrotȳȳȳ.

Nici o putere mai mare ca unirea și frȳȳia între toȳȳ de obȳte.

Nu ȳȳ da puterea ta în mȳna altuȳa, cȳ numai îndatȳ o pȳerȳȳ.

- Puterea în mâini se cunoște la război, iar cea în cuvinte, la sfatul după război.
- Puterea împărătească mare și înfricoșată, cum și a vinului putere nu mai pe jos s'arată, iar a mușierii putere cu mult cu mult întrece p'acestea amîndouă.
- 9965** Puterea îndată al tău nărav arată.
- Putere avem dar voință nu avem d'aceea când nu avem dicem că e piste puțință.
- Puterea cu voinția c'am rude de aproape, d'aceea una cu alta împreună se arată.
- Puterea cu cuviința împreună să se lege, ca împreună să de lege.
- Puterea cumplită, o lume chinuiesce și vai de cel-ce cade în ghiarele ei!
- Puterea când se urcă în vîrful ei, atunci să 'ți fie frică de scăderea ei.
- 9970** Puterea cât de mare, fără cea mai mică isteciuine și cel mai mic sfat, mîrtă se înțelege, că la nimic isbutesce.
- Puterea la orî-ce după faptă se cunoște.
- Puterea la timp, când de tot slăbește, mult se umilesce, iar la mințe când slăbește, rău te chinuiesce.
- Puterea la cei bolnavi se 'nțelege nebulie, iar la cei sănătoși întregă vîrte.
- Putere la acela se găsește, ce din vreme mai bine se îngrijase.
- 9975** Puterea pururea și pretutindenea dobîndesce, stăpînesce și poruncesce.
- Puterea se surpă când sfat bun n'ascultă.
- Puterea ta s'o supui întîi la cuvînt, apoi în lucrare s'o pu.
- Puterea fără minte te-aruncă în dinte.
- Puterea când se înalță, de va aluneca, îndată se va cufundă.
- 9980** Puterea cea mai tare, pururea mai mare.
- Puterea celui mai voinic la lupte și 'n războiu mai bine se cunoște.
- Puterea celui mai mare, nu te iertă să 'ți arăți dreptățile tale, d'aceea în robie pururea te afli, și în ticăloșie.
- Puterea de sineși și-a dobîndit un drept d'a stăpîni orî-ce va, și cum va, iar nu după lege, că legea o mărginesce cum și ce să stăpînescă.
- Putere fresce, putem câștiga, dar înțelepciune fără învățătură nici cum vom căpeta.
- 9985** Putere de la tineri, povață de la cărunt, și blagoslovenie de la cel mai bătrîn.
- Putere de la Domnul mai bine să ceră omul.
- Să nu te bizuesci în orî-ce și orî-cum, când puterea ta nu te iertă, că îndată te poticnesci.

Tot cel-ce va să saie mai sus de cât puterea sa, îndata piste cap se va vedé.

Trei lucruri piste puțință, taîna să se păziască, vremea fără muncă să foloséscă și cel năpăstuit să pótă suferi.

**9990** Cea mai mare putere acum stă în avere.

Cei puternici cu cei învățați, împreună trebuie să lucreze, ca ceea-ce cel învățat va găsi cu cale, cel cu putere s'o puie în lucrare.

Cel în putere se sfădesce, dar adevărul a afla nici cum voiesce.

Cel-ce simte puterea sa, mai mult și-o măresce, când cu înțelepciunea se sfătuiesce.

Neputința la om, cel mai mare cusur, ce nu póte omul nici cum s'o tămăduiască.

**9995** Neputință se 'nțelege, când cele mai mari lăsăm și de cele mai mici ne apucăm.

Nu atât reutatea, cât neputința de multe ori ne stăpânesce, din cele mai bune urmări.

Slăbiciunile celor neputincioși, cei în putere asupra-le sa le pórté.

Ceea-ce la tine cu neputință se crede, la altul cu mare înlesnire se vede.

### Pentru Puturoși

Mai bine trențáros, de cât puturos.

**10000** Puturos nici cum să fii, nici soîos la haîne că scârbă aduci mare la cel-ce te vede.

### Pentru Puțin

Mai bine cu puțin și vesel, de cât cu mult și necajit.

Mai bine puțin și bune, de cât multe și nimic de ele.

Puțin piste puțin și-adesé ori de vei pune, câtă grămada va éși, n'are cine 'ți spune.

Cel-ce se mulțumése pe puțin acela mai bogat.

**10005** Cine nu se mulțumése pe puțin, pierde și acel puțin.

Dé mic copil să te dădăi, cu cele mai puținé, ca când vei avé lipsă, să nu ți-se pară cu greu.

### Pentru Pușcă

Veđi *Credință*.

### Pentru Păgubași și Păgubi

Maî bine pagubă cu dreptate, dē cāt dobândă cu strimbătate.

Nici cum să îndrăsnesci, pe altul să păgubesci.

Paguba maî simțitoare la cel bogat, dē cāt la cel sărac, că săracul s'a dēdat cu sărăcia.

**10010** Păgubașul în advēr maî mult păcătuiesce, fără voia sa, că și pe cel nevinovat dē vinovat ȃl socotesce cu bănuiea ce'l găsesce.

Hoțul cu un păcat și păgubașul cu dooȃ, pentru-că păgubașul și pe cel drept bănuiesce.

### Pentru Păgâni și Păgânătate

Păgânătatea după lege, nebunie se 'nȃlege.

Dēparte dē calea păgânilor, ca să nu te smreduiesci.

### Pentru Păcate și Păcătoși

Orice supărăre pe altul, să dēpărtezi dē la tine, c'aceea se înȃlege cel maî mare păcat.

**10015** Calea păcatului netedă și frumósă, iar la sfîrșitul ei, gura iadului.

Ca dē fața șarpelui se fugi dē păcate, că cum te vei apropia, rău te va mușca.

Cu pocăinȃ după căinȃ păcatul 'l ai spălat, fără a maî supăra pe Domnul cu miî și sute dē rugăciuni, iar din potrivă, maî mult ȃl întăriȃ, că-'i aduci aminte dē relele ce-ai urmat.

Pedēpsa păcătosului cugetul se 'nȃlege, ce neconținut ȃl bate.

Când un bine, ce poți face, nici cum vei să'l faci atunci în adevēr maî mult păcătuiesci; că nu când nu faci, ci când poți să faci și nu faci nici un bine, atunci păcat se socotesce și tu la păcat nici cum gândești.

**10020** Câte lăcrămi dē săraci, vei șterge cu mâna ta, atâtea păcate din sufletul tău vei spăla.

Multe și 'n multe chipuri pedepsele celui păcătos, și când la ele nu gândește.

Nici bărbatul fără muiere, nici muiera fără bărbat, că și unul și altul dēoseb, amîndoi păcătuiesc.

Nu înfruntă pe păcătosul ce Domnul 'l-a iertat.

Nu rivali la slava păcătosului, că nu va avē sfîrșitul său bun.

- 10025** Căința și pocăința, cea mai mare cinste a păcătosului.  
 Păcatul acoperit, tot-dé-una suferit.  
 Păcatul ascuns nu te necinstesce.  
 Păcatul îndată se uită, când îndată se îndreptază  
 Păcatul cu pomene nici cum se curată, ci numai cu des-  
 păgubirea celui ce 'l-ai năpăstuit.
- 10030** Păcatul cu dinți de șarpe, unde mușcă anevoie se mai  
 vindecă.  
 Păcatul mărturisit și îndată părăsit, vrednic de ȳertare,  
 când pocăința are.  
 Păcatul netămăduit cu noi în pămînt se îngropă, ca să se  
 arate la dreptul judecător.  
 Păcatul până-ce se urmăză, mare placere ne aduce, ȳar  
 după săvîrșire la 'ntristare și căința îndată ne duce.  
 Păcatul fără-de lege se 'nțelege, d'aceea mórte se înțelege.
- 10035** Păcătosul când se pocăiesce, sufletul ȳi înfioresce.  
 Feresce-te de păcate, că cel-ce mai puțin greșasce, mai  
 puțină întristare la ceasul morții are.  
 Ceasul care 'l pîerđi fără nici o muncă, să'l socotesci de  
 cel mai mare păcat.  
 Cel mai mare păcat în lume, a nu săvîrși binele ce poți  
 altuia săvîrși.  
 Cel păcătos cunoște pre bine greșala sa, dar de mândrie  
 s'arată ca când nici o sciința ar avé.
- 10040** Cel mai mare păcat a ținé tu minte greșala ce ȳie altul  
 a greșit.  
 Cel-ce va îndrepta pe un păcătos, suflet din mórte va  
 mântui.  
 Cel-ce păcătuiesce, rob păcatului se socotesce.

### Pentru Pămînt

- Orî-ce din pămînt, țerînă se înțelege și în țerînă se pre  
 face.  
 Intăiu să lucrezi pămîntul, apoi să'l semenî, și să'l uđi, și  
 în urmă să ceri de la Domnul bun seceriș.
- 10045** Cu căt mai mult lucrezi pămîntul, cu atăt mai mult și el  
 te mulțumesc.
- Maî lesne vei ajunge în fundul pămîntului, de căt a cu-  
 nósce o parte și numai a pămîntului.  
 Ném de ném vine și trece, ȳar pămîntul rămâne în veci  
 neclintit.  
 Nici-un pămînt să nu đici c'al tȳu este până 'n veci, că  
 nu scii în ce pămînt tu vei zăcé până 'n veci.  
 Numai pămîntul nu s'arată de nemulțumitor, că mult în-  
 destuléză pe cel-ce cu sudóre ȳl frămîntă și 'l lucréză.

- 10050** Pămîntul vieța nî-o dă, pămîntul vieța nî-o ține, pămîntul vieța nî-o înghite.  
 Pămîntul comoră în veci ne istovită, la cel-ce scie cum să'l lucreze.  
 Pămîntul la leneș tare i-să împotrivesce.  
 Pămîntul munca țe-o plătesce, cu cît tu nu poți gîndi.  
 Pămîntul până nu'l veî căzni, până nu'l veî cîupi, până nu'l veî smulge, până nu'l veî îndopa dă apă, nici un rod ăți dă.
- 10055** Pămîntul rodesce, unde mîna muncesce.  
 Pămîntul să 'l lucrezi pentru a ta hrană, iar nu să'l desfundezi pentru aur și argint și pentru pietre scumpe, ce rău te chinuesc fără a-ți da o 'mbucătură 'n gură.  
 Pămîntul sinul și 'l dă deschide, când plugul brazde mari dă deschide.  
 Pămîntul te nasce, pămîntul te crește, pămîntul te mistuiesce.  
 Pămîntul cel mai credincios, că te păstrează în veci.
- 10060** Pămîntul ce se lucrează, acela ne 'ndestulează.  
 Pămîntul geme sub mîna muncitore.  
 Pămîntul și rău când este, dacă sapă nemeresce, rod bun ne dăruiesce.  
 Până nu veî sătura mai întăiu tu pămîntul să nu ceri dă la el să te îndestuleze.  
 Tote cîte intră în pămînt, îndată se topesc și se mistuiesc, că din potrivă pămîntul nu le ar mai cuprinde.
- 10065** Tote pe pămînt, pămîntul ni le dă și iarăși pămîntul înapoi ni-le ăa.  
 Trebuie să îngrăși pămîntul ce lucrezi, c'atunci și el mai mult te îngrășă.  
 Dă vom bine cercetă, în adevăr vom află, că totă fața pămîntului este a trupurilor cenușă.  
 Dă pămînt mai mult toți să îngrijim și pe el mai frumos să'l împodobim, că el pe noi ne-a născut, el pe noi ne-a crescut și în el în sfîrșit o să ne odihnim.

### Pentru Pămîntenî

Vai dă pămîntenî când străinul se 'ncuîbeză.

### Pentru Păr

- 10070** Părul capului cel alb, când nimic nu scii și tacî, ăți aduce ceva cinste, iar când veî grăi rău te va osîndi.

Pêrul capuluî cel alb te încredințeză dē grabnica călătorie,  
cea piste puțină vreme.

Pêrul cheluluî, dē cea mai mare laudă, că nu va să crească  
întu asemenea cap.

Pêrul când albesce, inima sē topesce.

Pêrul când sē ivesce, ęți dă bună veste că te-apropiî dē  
vîrstă.

**10075** Pêrul negru la bētrânețe arată că nici o grijă ai avut la  
tinerețe.

Pêrul negru, tinerețe însemnēză, cel alb bētrânețe, iar cel  
galbin după cel alb, sfîrșitul vieții.

Pêrul cel alb să 'l cinstesci, ca cînte și tu să dobîndesci,  
când pēr alb veî dobîndi.

### Pentru Părere

Anevoie a găsi doî dē o părere.

Greșita părere când putere dobîndesce, o lume prăpădesce.

**10080** *Mi-sē pare* cu *nu sciū* multă asemēnare are.

Părerea nōstră la ori-ce, cu mare bănuîelă, iar cercetarea  
cu 'ncercare, dovadă fără greșală.

### Pentru Părinți

*Veđi Copiî.*

### Pentru Părtinire

Părtinire cu interes nici cum să ții cui-va, ci d'o potrivă  
pē toți cu ochiul dreptății să-'i veđi.

Cine va să fie în partea tutulor, dē la toți adună uriciune  
și ocări.

### Pentru Păs

Când ai vre-un păs, să ȑici: *și acēsta trece*, și nici odată  
te veî mâhni.

**10085** Nici odată să nu ȑici: *ce'mî pasă mie d'acēsta*, că una  
piste alta grămădindu-se mai multe, atunci în zadar veî  
ȑice: *ce voî face acum?*

Nu deschide ușa la cei-ce le pasă, ca și tu pururea dēs-  
chisă s'o găsești când ție ęți pasă.



## Pentru Păstrare

Orî-ce e la păstrare vătămare nicî cum are.

Lesne a câştiga, anevoie a păstra.

Tóte singur să le veđî, tóte singur să le așeđî dacă veî  
să le păstrezi.

- 10090** Cele micî când nu le păstrezi, și pe cele mari le pierđî.  
Mai bine cele dă față să le păstrezi, dă cât la cele din  
urmă să gîndescî.

Cel-ce găsește d'a gata nu scie cum să păstreze.

Cine nu scie cum să păstreze ale sale, câte una una dă ele  
să dăspóie.

## Pentru Pătimași și Pătîmî

Veđî *Patimî*.

## Pentru Păhare

Veđî *Pahare*.

## Pentru Păduchi

Veđî *Purecî*.

## Pentru Păine

Veđî *Apa, Vin*.

În necazurî și în sudorî pâinea ta o veî mânca, așa Domnul  
țe-a poruncit, când din țărîná te-a zemişlit.

- 10095** În sudórea obrazului tǎu, pâinea ta să țe-o câștigî, ca să  
nu te căciulescî, când la unul când la altul.

Mai bine pâine négră cu dragoste curată, dă cât albă ca  
zăpada și plină dă sudalmă.

Pâinea dă la cel cumplit, țărîná în gura ta.

Cei tari cu puterea lor, cei slabi cu înșelăciunea lor vi-  
neză pâinea lor. Urită meserie.

Doctorii cu bólele, călugări cu mórtea, rǎsvrătitorii cu rǎs-  
cólele, precupeții cu fómatea, și lăutarii cu cǎntece ǎși  
dobândesc pâinea lor. Ghicî, care meserie mai bună.

## Pentru Pântece

- 10100** Când pântecele flămândește, și cele mai amarî fórte dulci  
le găsește, iar când este îndestulat, nicî mǐerea ǎi place.

Pentru a mulțumi un pânțec șî numai, la câte netrebnici  
sûntem supuși în lume.

Pânțecul gras mintea țe-o îngrașă, dar șî cel slab dă tot  
mintea țe-o topește.

Pânțecul frică are numai dă fôme.

Blagoslovit pânțecul ce măi mulți copii în lume a scos.

### Pentru Pîră și Pîrîtorî, Pîrîși

*Veqi Urgie.*

**10105** Orî-ce pîră, urmare dă Iudă.

Când ȃți verși otrava prin pîră către altul, nici o deose-  
bire ai dă cumplitul dîavol.

Când pîrile sê vor priimi dă adevărate, fără nici o dovadă,  
nici unul va rămănea nevinovat, ci toți ne vom socoti  
dă vinovați.

Când pē altul pîrăscî, pē tine te laudî, dacā te vor crede.  
Măi mult pē cel pîrît dă cāt pē cel pîrîș să ascultî, când  
sē jăluesc, iar osîndă să nu dai până p'amîndoi nu-î vei  
asculta.

**10110** Măi bine pē ucigaș să iertî dă cāt pē pîrîtor șî pē năpăs-  
titor; cā ucigașul odată șî nu măi te omóră, iar pîrî-  
torul șî năpăstitorul dă miî șî sute dă orî, pē ceas te  
sugrumă.

Nici un om pē pămînt fără cea măi mică pîră; cā cāt dă  
multe vei face în lume bunătăți, nici cum pē toți d'o  
potrivă poți tu să-î mulțumescî; d'aceea șî pē tine unul  
te slăvesce șî altul te dăfăimă.

Nu cu pîrî șî dăfăimări, c'asupra-ți vor cădea.

Nu pîrî, nu năpăstuî, ca să nu aîbî frică nici dă Dumneșeu  
ce pē cel drept nici cum ȃl pedepsește.

Pē nînenî să nu pîrăscî, nici rău cui-va să gîndescî, ci  
pē toți frășesce pururea să iubescî, ca dă toți să fîi  
iubit șî cînstit.

**10115** Până nu vei cerceta șî bine te vei încredința, nici o pîră  
n'asculta ce pișpăitorî, lingușitorî șî dăfăimătorî obiș-  
nuiesc să facă.

Pîră mincinosă te lasă singur în casă, cā te dăpărtéază dă  
orî-ce rudă șî prieten.

Pîră pururea biruiesce, dar în vecî nu sē uită nici cā sē  
măi iertă.

Pîră s'o ascultî, dar pē pîrîtor cu ocară să 'l sgornescî.

Pîră s'o dăpărtezî, ca otrava, dă la tine.

**10120** Pîră, fie cāt dă mică, temere dă mórte țe-aduce îndată.

Pîra ce 'ŭi face zavistnicul, nici marea   i ajunge ca s'o po  i spălă.

Pîra bine priimit  , dar p  r  torul d   tot uric  os.

Pîra din zavistie, zavistia din pizmă, pizma din spurcăciunea sufletului; p  ra dar str  nep  t   sufletului celui spurcat.

P  ri mincino  se nici să ascult  i, necum să urmez  i.

**10125** Feresce-te d'a p  ri, că p  ra cu mult mai v  t  m  t  re d   c  t bucatele cele otr  vit  re.

Cel-ce îndată ascultă   i primesce p  rile ce să fac, f  r  a nici o cercetare, or   că   nsu  i el este rău la fire, sau că are minte c  t pu   p   un dinte.

Cel-ce p  rasce, pururea n  p  stu  iesce.

Cel-ce să p  rasce p  n   ce p  ra d   fa  , nu să 'n  telege nevinovat   i cel-ce p  rasce p  n   ce p  ra să t  g  du  iesce, nu să socotesce d   adev  rat.

Diavolul e p  r  ,   i tu c  nd p  r  sc  , diavol te socotesc  .

**10130** D  parte d   p  r  turi, d  parte d   d  f  im  r  , d  parte d   pi   pi  , ca să nu '  i dea cu *u  deo*!

### Pentru Plată

Plata faptelor bune, cinstea   i slava.

Plata bună după muncă te mai ridică la muncă.

Plata dă o p  triv   cu a omului slujbă, iar cinstea mai presus d   or  -ce plată să 'n  telege.

C  nd cel-ce mai pu  in muncesce, mai mult '   să plătesce,   i cel ce mai mult, cu mult mai pu  in,   re-ce lege f  r'-d  lege să 'n  telege.

**10135** Fie  -care să-'  i   ea plata sa după ostenéla sa.

Cine lesne să tocmesce, acela anevo  ie plătesce, iar cine cu sfadă, acela numai îndată.

Cine 'nainte plătesce, în urmă să c   iesce.

### Pentru Plecare

F  i gata când vei să plec  , că vremea nu te   ert   să te g  tesc   a  a îndată.

### Pentru Pleca  i   i Plecăciune.

*Ve  i Smerenie.*

## Pentru Plimbare

Plimbare mai puțină și slujbă mai multă, dacă vei să dobândesci pâine mai multă.

- 10140** După orice mâncare să faci ore-ce plimbare, că mișcarea ții aduce folos mare după mâncare

## Pentru Ploi

Cât uscăciunea strică, atât și ploia, când piste măsură plouă.

La ploi să nădăjduiesci, dar de udătură nici cum să te lași, dacă vei îmbelșugare de la pământ mai mare.

Nici ploia, nici uscăciunea, la toți este d'o potrivă plăcută  
Ploile de cu primăvară, bogăția lumii.

## Pentru Plug i Plugari și Plugărie

*Vezi Judecător, Sapă.*

- 10145** Vremea plugului când vine, să nu te găsiască 'n pat, ci cu mâna de cornele plugului legat.  
Nu la plug, ci la arie plugarul se 'nveselesce, când ore-ce dobândește.

Pe plugar să-l cinstesci, că de la el hrana țe-o dobândesci.  
Pe cei mai mulți din norod, la plugărie să-ți dădăi, ca lipsă de bucate nici odată să ai.

Plugarul plugul să nu 'l lase de corne dacă va la bucate să fie călare.

- 10150** Plugarul se înțelege cel mai mare folositor.  
Plugul adinc când taie, pământul sinul și 'l deschide.  
Plugul muma vieții, că hrana omului se socotesce.  
Plugul bogăția ta.  
Plugul din vreme să țe-l gătesci, ca la vremea lui să nu te poticnesci.

- 10155** Plugul și meșteșugul isvórele comorii  
Plugul și pășunea, dooă țite ale țerii. De acestea să îngrijesci, ca lipsă să nu încerci.  
Plugăria cel mai folositor meșteșug la viața omului; acesta mai întâu să înveți și de ea să te ții.  
Brazde mari să tai cu plugul, dacă vei să-ți umpli ambarul.  
De multe ori și plugarul, mai bine chipzuiesce la ceea-ce la el privesce.

## Pentru Plăceri și Neplăceri

- 10160** Aplecarea la plăceri, dragoste mincinosă.  
 Icoana plăcerilor, la față frumoasă, dar în lăuntru plină de otravă.  
 O plăcere d'un minut te duce la mormînt.  
 Ori-ce ne aduce plăcere, cam fără temeiū sē înțelege.  
 Ori-ce plăcere după gust sē cere.
- 10165** Ori-ce plăcere, fără a împărtași-o cu altul, nu sē 'nțelege plăcere.  
 Unde mai multe plăceri, acolo întristarea mai lesne sē ivesce.  
 În potrivirile plăcerii și plăcerii, fără voia ta, ții cuprind inima ta.  
 În plăceri să nu te cufunđi, dar pē lângă ele să te plimbī, ca pē țermurile mării.  
 În felurimi dē chipuri plăcerile tē schimb și mai nici un chip ții place, că dē nici unul te saturi.
- 10170** Ca să placă omul, trebuie să petrecă cu mângăieri între muieri.  
 Ca să placī în lume, trebuie să priimescī ceea-ce place la o lume, și dē te supără pē tine.  
 Ca să placī la o adunare, trebuie să schimbī felurimi dē vorbe și tōte după placul adunării, ca comedianul ce sē schimbă în felurimi dē haīne.  
 Câte sūnt cu inlesnire, nici una ne place, iar câte mai anevoie, la acela mai mult rīvnim.  
 La ómeni să placī dar lauda lor să nu'ți placă, că'ți aduce cea mai grozavă zavistie.
- 10175** La ori-ce adunare să te-arēți cu plăcere, ca să dobāndescī dragoste dē la toți.  
 La nimeni nu mai placī, cānd dē minunī și dē minciunī nu te mai lași.  
 La cele dē plăcere, cu înfrīnare, la cele dē muncă, cu răbdare, și la cele dē poruncă, cu blāndețe.  
 Neplăceșea grēță ții aduce, d'aceea n'o poți îndestulā.  
 Neplăcerea te arată cel mai urīt om, și împōtriva omenirii că te face să urāscī însuși zemislirea Domnului, adică și pē însuși tine.
- 10180** Neplăcerea dē ori-ce, curge din slābiciunea poștei.  
 Nimic în lume mai plăcut, dē cāt unde s'a nāscut și unde bine a petrecut.  
 Nimic la ómeni d'o potrivā plăcut, că ceea ce ție ți-sē pare dulce, mie amărăciune și uriciune 'mī aduce.  
 Nici o plăcere în lume, viēță ne aduce, fără o dragoste dulce.  
 Nici-un om pē lume care să placă la toți d'opotrivā.

- 10185** Nimic alt mai rău ca plăcerile pe lume, de care omul  
nică nu poțe scăpa.  
Pofta se satură, dar plăcerile nică odată.  
Piste puțință a plăcé ore-cine la toți d'o potrivă.  
Până nu vei depărta poftele de la tine, nu vei puté cu-  
nósce nică-o dulce plăcere.  
Plăcerea atât de slabă este, încât cu o suflare numai în-  
dată pîere, iar neplăcerea viéța țe-o ridică.
- 10190** Plăcerea într'un minut trece iar virtutea nemuritoare.  
Plăcerea vine fără a gândi la ea.  
Plăcerea ca o flóre ce trebuie să o miroși mai rărișor, ca  
să ție mirosul mai multișor.  
Plăcerea cu dulcétă cele rele ne învață.  
Plăcerea când se depărtézá, dragostea nu se mai înfăți-  
șézá.
- 10195** Plăcerea la om undița réutăților.  
Plăcerea la orî-ce și neplăcerea de orî-ce, la obiceiú stă,  
d'aceea silesce te să te obișnuesci cu cele bune și drepte,  
ca să nu te scârbesci de ele.  
Plăcerea la voință nu se supune, ci voința la plăcere.  
Plăcerea plăcere, până o dobândesci, iar în urmă grétă 'ți  
aduce.  
Plăcerea se mulțumesc cam cu singurătate.
- 10200** Plăcerea ta să fie îndurarea, milostivirea, și facerea de  
bine la orî-cine.  
Plăcerea te duce la cele mai vătămătoare.  
Plăcerea te despóie, dulcétă te otrăvesce.  
Plăcerea fuge în césul cel mai dulce când împotrivire 'i  
aduce.  
Plăcerea cel mai bun tovarăș al omului 'n viéță.
- 10205** Plăcerea cinstită, dar se înțelege, iar cea necinstită scârbă  
și ocară.  
Plăcerea bărbatului, muîerea.  
Plăcerea de obște pe toți stăpânesce.  
Plăcerea de deminéță până séra nu cam ține.  
Plăcerea și uriciunea, la multe greșéli ne duce, nu scim  
nică cum se cuvine să le întrebuițăm.
- 10210** Plăcerea și uriciunea se fălesc amîndooe, dar numai cu  
una, nică una s'ar cunósce care e mai bună.  
Plăcerea și cea mai mică, cu mult cu mult întrece și pe  
cel mai drept cuvînt.  
Plăcerile atât de secetóse și nesățióse, în cât piste puțință  
a le satură nică cu tótă marea. Păzesce-te să nu te  
înneci, vrénd să le saturi.  
Plăcerile, ca valurile mării, aci te răcoresc, aci te spăi-  
mîntézá. Păzesce-te să nu te înneci în rēcorile lor.

- Plăcerile când mintea țe-o biruiesc, sufletul țe'l răcoresc.
- 10215** Plăcerile la om cel mai mare vrăjmaș; cine le poate birui, coróna i s'e cuvine.  
Plăcerile la curtezani mai cu sémă s'e găsesc, că p'acolo isbândesc.  
Petrecerea cu plăcere, mai mult la țéră privesce.  
Plăcerile mult ne încălđesc, dar cu căldura lor la peire ne duc.
- Plăcerile ne deșteptă, fără voia noastră.
- 10220** Plăcerile ne înșală, când lor ne supunem.  
Plăcerile piste măsură, căință ęți urlă 'n urmă.  
Plăcerile să le mângâi, dar nu cu dėsfrínarea.  
Plăcerile te mișcă, te turbură, te întunecă până ce te dă dē mal.  
Plăcerile bune, cele cu măsură, că firea ni le-a dăruit, și la cel mai mic viermuș.
- 10225** Plăcerile din munca sa, sănătatea ta.  
Rėsboiul și vínătórea și gátéla muierilor, pentru o mică plăcere, pline dē necazuri.  
Să te silescī să placī la cei mai cinstiți, că la toți piste puțință.  
Trebue să 'ți placă óre-ce în viéță, că viéța fără nici o plăcere, mórte s'e înțelege.  
Cea mai dulce plăcere, cu cel mai mare necaz.
- 10230** Ceea-ce nooē ne place aceea vofoși ne face.  
Ceea-ce numai la unul place, s'e socotesce fără nici o plăcere  
Ceea-ce ție ęți place, altuía scârbă ęi face.  
Ce e mai dulce la vedere? ceea-ce mie 'mī place? ceea ce ție 'ți place? ceea-ce 'mī mângâie ochii. Ce e ceea-ce 'ți mângâie ochii? întrébă pē ochii.  
Cele trecute și cele viitóre, pururea s'e pare cu mult mai plăcute dē cât cele dē față.
- 10235** Cele dē plăcere cu mult mai cinstite, dē cât cele dē sciință, la cei mari s'e privesc.  
Cel cu gust, mai mult dē cât cel cu duh, aduce plăcere la orī-ce vorbă în adunare.  
Cel-ce alérgă după plăceri, munca dē la el o dēpártéză, cel-ce dē muncă s'e dēpártéză, rămâne fără pâine în casă.  
Cel-ce voiesce la toți să placă, cu cei-ce grăiesce, basme lor să le povestéscă.  
Cel-ce nici o plăcere are, dē cel-ce e cu patru picere, nici o dēosebire are.
- 10240** Cel-ce s'e silesc ca numai lui el să placă, anevoie va găsi dē la altul plăcere.  
Dragoste fără plăcere, nici să póte, nici s'aude, că plăcerea ne face să iúbim unul pē altul.

Și plăcerea pe lângă interes jos rămâne, că nestatornică se înțelege.

### Pentru Plângere

Cu plânsul nici cum și nimic folosim. ci mai rău pe înși-ne ne topim.

Cu plânsul pe mort nici cum îl înviezi, nici folos ăi pricinuiască, dar cinste lui îndestulă ăi dăruiești.

- 10245 Mai bine către tine dă cât pentru tine, să se plângă orî-cine.  
Pe tot césul și minutul pururea să cercetezi, cine plânge  
și dă ce? și ce mângăiere la plângerea lui poți face.  
Plângerea necazul țe-l răcoresce, dar sufletul rău țe'l chinuiesce.

### Pentru Pravilă

Vedî *Lege*.

### Pentru Praznice

La praznice să cinstesce pe cei vestiți adormiți, ca tinerii să se îndemne acelora să se asemenea.

### Pentru Précurvie

Vedî *Curve*.

### Pentru Preoți

Vedî *Popl*.

### Pentru Prevedere

Să te deprindî a prevedea ceea-ce te vatăma, și trupesce și sufletesce, până a nu te vatăma.

- 10250 Cele nesciute și nici cum vedute, din cele mai din 'nainte, după a vremii întimplări, lesne se fac prevădute, când luăm în băgare dă sémă.

### Pentru Prejudicare

Prejudcățile nu ne iértă sa judecăm mai drept; d aceea departe dă ele, ca slobod să fîi la orî-ce judecată.



Prejudcățile trec de la unul la altul, după învățăturile ce  
îeaș uniș de la alșii.

### Pentru Prepunere

Cum prepunerea se ivi, năpăstuirea începu asupra nevi-  
novașilor.

Dēparte de prepunere ca să nu cadă în osindă.

### Pentru Precupeș

**10255** Precupeșii urcă preșul, dar fără ei, cei scăpătaș, n'ar găsi  
ce să mănânce.

Precupeșii și 'ndecit de vor vinde, tot dic că ieștin țe-a  
vîndut și tu de nevoie ei creșii.

### Pentru Prefacere și Prefăcuș

Veșii *Viclenș*.

### Pentru Preg

Omșl fără preget, mult spor aduce.

Cei fără preget, gândul lor la muncă.

### Pentru Preș

Pușin de vei tăia tai preșul pe jumătate.

**10260** Până nu vei probășul una cu alta, nu poți cunoșce preșul  
în adevăr.

### Pentru Prietenș, Imprietenire și Prieteșug.

Avușia dobândeșce prietenș mai mulșii, iar sărăcia pierde  
și pe cel-ce are.

Ale prietenuluș tēș necazurș, c'ale tale să le socotescș.

Alege prietenș cu mare scumpătate, iubeșce-ș de-o potrivă,  
dar după meritul lor să-ș deosebeșci.

A prietenuluș datorie, ajutor la toșii să fie și mai ales la  
ceș în mare sărăcie.

- 10265** A să numi prieten, lesne la orî-cine, dar a fi prieten cu mare nevoie.
- Acela prieten, în adevăr să 'nțelege, nu cel-ce tóte ale tale le laudă, ci cel-ce 'ți arată, la câte ai greșală.
- Acela bun dē prieten, ce cu tine să potrivește.
- Adu'ți aminte dē des dē cei dēpărtați prieteni și le ajută lor ca când ar fi dē față.
- Adevărat prieten acela să 'nțelege, cel-ce la vreme să împărtășeáză d'ale tale nevoie.
- 10270** Iubesc pē prieten cu tóte ale lui cusururi.
- Ochiul prietenului nu să cam înșală, dar al tēu pré lesne.
- Omul când scade dē tot, toți prietenii el lasă.
- Om fără dor dē prieten, nici cum să 'l primesci al tēu prieten.
- Orî prieten cum să cade, său mai bine vrăjmaș, că vrăjmașul te popresce la răul ce veî să faci, iar prietenul prefăcut te învață cum să 'l faci.
- 10275** O ce anevoie a dobândi prieten, curat la inimă și adevărat.
- Unul prieten la doi vrăjmași nu póte fi, că pē unul va urî, și pē cel-l-alt va iubi.
- Un prieten la necazuri mai bun dē cât miî dē rude.
- Un prieten bun, mai scump dē cât tótă lumea.
- Un suflet, și numai, la doi prieteni bunî.
- 10280** Urît la mese să alergăm, când prietenul plânge.
- În câtă vreme bogat ești, plin dē prieteni ești, după cu scăpătezi, în ochii tēi nu-'î mai vești.
- Înainte celui dē față, al tēu prieten, adu-'ți aminte dē cel ce lipsesce ca să înțelegă, că și el când va lipsi, așa tu dē el ești veî aduce aminte.
- În necazuri când te afli, nici cum să te temî dē cel adevărat prieten.
- Înprietenirea nimic alt dē cât unirea inimilor și a sufletelor.
- 10285** Însuși ai mei prieteni fără sfială mă vînd, când dē sus jos mă ved cădēnd.
- Între prietenii cei bunî o dreptate să înțelege.
- În cea mai mare slavă și 'n cea mai mare scădere, pē prietenii tēi d'opotrivă să-'i cinstesci.
- Încercă pē prieten la cele mai rele întâmplări; că precum aurul și argintul în foc să cercetéză, așa și prietenul în cele mai mari primejdii.
- Înșală pē prieten, însă spre însuși al sēu folos.
- 10290** Vaî dē cel-ce n'a dobândit nici un prieten pē lume.
- Jertfesc'ești averea ta pentru prietenul tēu, c'ale prietenilor tóte dē obște să socotesc.
- Ca un prieten către prieten, să grăiesci fără sfială, și adevărat.

vărul lui să-'i spuî, că cu tăcerea în mai mari greşeli  
 el puî.

Ca prietenî să dobîndescî, trei lucruri să păzescî: să-'i cin-  
 stescî cînd sînt de faţă, să-'i laudî cînd lipsesc, şi să-'i  
 ajutî la necazurile lor.

Ca să cunoscî pî prieten, dî este adevîrat şi la inimă  
 curat, încercă'l la vre-un necaz, că eu 'l am încercat,  
 şi unde 'l-am ajutat, cînd era el scăpîtat, după ce s'a  
 înălţat, pî mine m'a cufundat, însă Dumnedeşu nu m'a  
 lîsat.

**10295** Ca să fierbî bucate prietenului tîu, arde'tî dichisurile din  
 casă, cînd lemne nu veî avî.

Cu anevoie a cunoşce cugetul sufletesc, d'aceea şi adese-  
 ori, schimbăm la prietenî.

Cuî e frică pentru mine, iar nu dî mine, acela 'mî e prieten.  
 Cu greu să pierdî un prieten, cînd odată 'l-ai dobîndit.  
 Cu greşală eşî alege, cine eşî alege prieten din cei mari  
 sau din cei blestemaţi.

**10300** Cu cît mai mult pî prietenî ajutî, cu atît mai mult bine  
 tie eşî aducî.

Cu cît mai puţin prietenî dobîndescî, cu atît mai mult  
 dî ei te învesolescî.

Cu mare nevoinţă a dobîndi prieten după a ta voinţă.

Cu nici un lucru, cît dî mare şi cît dî scump va fi, prie-  
 tenul cel bun nu sî pîte cumpîni.

Cu prietenul să te întrecî la faceri dî bine, ca să nu te  
 biruîescă el mai întîiu pî tine.

**10305** Cu prietenul tîu nici cum să te certî.

Curînd să te dîsfaci dî acel prieten ce curînd sî mînie  
 şi fără nici o pricină.

Cu cei dîpîrtaţi prietenî pururea poţi grălavînd în mînă  
 condeiu, hîrtie şi cernélă şi slove dî grăială.

Cu cine te potriveşî la fire, cuget şi năravuri, p'acela să'l  
 faci prieten, dî va avî şi credinţă.

Către prieten cînd grăiescî, cu gînd curat să-'i vorbescî.

**10310** Cînd ai în pungă, pî toţi ei ai dî prietenî, iar cînd n'ai  
 nimic, nici pî cel-ce te-a nîscut.

Cînd ai doi prietenî, sî înţelege că ai la cine şi de cine  
 tu să te plîngî, cînd dî unul cînd dî altul, la cel-l-alt  
 din amîndoi.

Cînd eşî în fericire şi 'n mai mare norocire mulţi prietenî  
 eşî vine, iar la nenorocire nici unul măcar rîmîne.

Cînd omul e 'n prîstă stare, nici un prieten are.

Cînd urăscî pî un prieten, urasce'l aşă dî mult, ca cînd  
 mîine iarăşî să 'l dobîndescî dî prieten.

- 10315** Când ești verșii averea ta, mulți prieteni te 'ncunjură, iar când țe-o păstrezi toți pe uliță te 'njură.  
 Când vești pe prieten că nu 'ți vorbesce curat, cunósce că 'l-ai pierdut și te feresce de el.  
 Când prietenii ai dobândit, ca când ai fi dobândit cea mai mare bogăție.  
 Când prietenii de față, tot răul să ni 'l uităm, că binele n'e de față.
- 10320** Când prietenul te rógă nu 'l luă în bătaie de joc.  
 Când prietenul tău ești móre, atunci vieța ta de vie se 'ngrópă.  
 Când bogatul va săraci, atunci se vor cunósce prietenii din lingușitorii.  
 Când trupul ești pătimesce alérgă la doctor, iar când sufletul pătimesce chiémă pe prieten, că dulcele glas al prietenului tău eel mai bun léc la ori-ce mahnire.  
 Cât vei puté, să te feresci de prieten nerod.  
 La ori-ce întristare, multă mângăiere a prietenului vedere.
- 10325** La vreme de primejdie prieten tu să te aréști.  
 L'ale prietenilor necazuri, tu să te aréști ca cea mai bună fântână, la vreme de uscăciune.  
 La nevoie, iar nu la fericiri, s'alergi l'al tău prieten, c'a-tunci se cunósce prietenul din lingușitor.  
 La nimic alt să râvnesci, de cât a te aréta prieten bun și adevărat.  
 La prieten a cere nu este iertat, că dator ești a 'l ajuta, fără el a cere.
- 10330** La prieten așa îndată, nu 'ți încredința nici cum taina ta, până nu 'l vei încercă.  
 La prietenii tu când faci, să nu te pripesci, iar după ce ești faci, în veci de la tine să nu-ți dăpărtezi.  
 La prietenii buni, tóte d'o potrivă și de obște se înțeleg.  
 La prieten cu sfat bun, la muieri cu dragoste, la Domn cu plecăciune și la stăpân cu credință.  
 La prieten când te duci, trebuință de ce are, aceea să-ți duci.
- 10335** La prieten când te duci, dragostea s'o prospétezi cu faceri de bine.  
 La prieten mai rar și numai l'ale lui necazuri, ca nu cum-va săturându-se, în urmă să te urască pe tine, când se va supêrà.  
 La toți ai tăi prieteni să te-aréști cu bun suflet, întocma după al lor către tine cuget.  
 La cele mai mari primejdii tu să te aréști de prieten, ca la norociri miș și sute pe drumuri.  
 Mai mult să te feresci de prietenul ce te pizmuiesce, de cât de vrăjmașul ce te urasce.

- 10340** Mai mulți prieteni de masă de cât cu dragoste în casă.  
 Mai bine averea ta totă se țe-o pierdă, de cât un prieten bun.  
 Mai bine un prieten și bun, de cât o mie și nebună.  
 Mai bine un prieten bun ce la vreme te ajută, de cât rude  
 urite o mie și o sută, că și eu cele mai mari necazuri  
 ce-am pățimit, de la rude mi-a venit.
- 10345** Mai bine în bordei de prieten de cât în palat de vrăjmaș.  
 Mai bine vrăjmaș c'o față, de cât prieten cu dooă fețe.  
 Mai bine cu pâine proastă pe prieten să 'l cinstesci, de cât  
 cu cea mai bună, și vrăjmășie în urmă.  
 Mai bine să te dojănescă de cât să te lingușească priete-  
 nul tău.  
 Mai bine fără prieten, de cât cu prieten de față și prin  
 ascuns dușman.  
 Mai bine de la prieten dojană, de cât sfat de la vrăjmaș.
- 10350** Mai des să vezi pe prieten l'ale lui nenorociri de cât l'ale  
 lui norociri.  
 Mare mângăiere, când prietenul tău, împreună se 'ntristeză.  
 Mulți la prieteni rîvnesc, însă nu la cei mai buni ci la  
 cei mai bogați.  
 Mulți prieteni când mergi bine, iar când te poticnesci nici  
 unul măcar să te scole ăți vine.  
 Mulți prieteni se găsesc la mâncare și la bere, iar la vre-un  
 necaz, nici unul cu haz.
- 10355** Mulți se numesc prieteni, dar puțini în adevăr.  
 Mulți din prieteni se pot întrista la nenorocirea ta, iar  
 după-ce te ved mai norocit de cât ei, îndată te pismuesc.  
 Mulți din prieteni de față nu s'arată, și aceia cei mai  
 buni, iar din cei de față cei mai mulți se cunosc, fără  
 față de prieten.  
 Mustrează pe prieten, ca mai mult să nu greșescă.  
 Nimic alt mai amar, între prietenii cei buni, de cât când  
 se pierde unul dintre ei.
- 10360** Nimic alt mai bun pe lume, de cât un prieten bun.  
 Nici odată să urască pe-al tău prieten pentru ale lui cu-  
 sururi.  
 Nici-odată să nu lași semn de supărare în sufletul prie-  
 tenului tău.  
 Nici cum să te depărtezi, de prietenul tău când în neca-  
 zuri îl vezi.  
 Nici mulți prieteni, dar nici iarăși nici unul, că cei mai  
 mulți te înneacă, iar fără nici unul ca un orb te soco-  
 tesci.
- 10365** Nici pe curvă s'o cinstesci mai mult de cât pe nevastă,  
 nici pe lingușitor și pe pișpăitor, mai mult de cât pe  
 prieten.

Nu vei dobândi prietenî bunî și adevărați, până nu vei depărtă pē cei răi și blestemați.

Nu cu vicleniî, ci în adevēr să suferi orî-ce împotrîvire pentru al tēu prieten.

Numaî după cāderea ta cunoscî pē cel adevērat prieten.

Nu ne prē place acel prieten care numai ale nōstre greșale ne arată.

**10370** Nu numai la masă, ci și la necazuri, prieten să te-arēți ca să nu ieî nune dē lingușitor.

Nu numai din gură, ci mai mult cu fapta pē prieten să'l iubesci, că dragostea, din gură numai, întrēgă fățarnicie.

Nu părăsi nici cum și nici odată pē prietenul cel vechiū pentru cel nou, că cel nou, ca vinul nou, plecate ēți aduce, iar cel vechiū ca vinul vechiū, cu cât mai vechiū, cu atât mai bun la bētură.

Nu pē cel-ce te îndēmnă la blestemăți, ci pē cel-ce te popresce, p'acela să'l cunoscî dē prieten bun.

Nu primi dē prieten, pē cel la care credință nici cum ai.

**10375** Nu sē cuvine, ca vulpea, viclén să te arēți la al tēu prieten. Nu sē cuvine pē prieten, până ce e în stare bună, cînte și laudă să'i dām lui bună, și după-ce a scăpătat să'l lăsăm dē lēpēdat.

Nu să'ți faci prieten, ci tu altuîa să te faci prieten.

Nu te împrietenî așa lesne cu orî-cine, că cel-ce lesne îmbrățișēză și lesne sārută, mai lesne te 'mbrāncesce și mai lesne te scuîpă.

Nu te împrietenî cu ai prietenului tēu vrājmași, că îndată vēî dobândi pē însuși al tēu prieten ne 'nduplecat vrājmaș.

**10380** Nu te pripi a te împrietenî, iar după ce te împrietinezi, nu te pripi pē prieten să 'l pierdî.

Nu te bucură când veđi că a căđut prietenul tēu în vre-un necaz.

Nu te depărtă a nu îndreptă pē prietenul tēu, când nu te va ascultă.

Nu fugi dē prietenul tēu, când ēl veđi în rēul sēu.

Nu cînte ci ajutor prietenului tēu să 'i daî, că cînte gólă nici un folos 'i aduce.

**10385** P'acel prieten, ce nu-'i dāruiesci, mare vrājmaș ēl dobāndesci.

Pentru prietenul tēu să te jertfesci, iar nu și la nele giuirile lui să te unesci.

Pentru prietenul tēu să-'ți jertfesci orî-ce interes al tēu.

Pentru prietenul tēu, cele mai marî necazuri, cu dragoste să le suferi.

Pentru prietenul cel nou, pē cel vechiū să nu 'l pierdî, că un prieten vechiu, ca o mie noi.

- 10390** Pě mulți prietenî 'î-a orbit, interesul și 'î-a învrăjbit.  
 Pămîntul pě tot anul țăi dă rodul sěu, iar prietenul cel bun, pě tot ceasul și minutul.  
 Pě prietenî să-'î iubesći din inimă curată, dacă vei să-'i aibî la păsul těu curățî.  
 Pě prieten cînd scapătă, dă 'l vei ajuta, să nu socotescî că 'l miluiesći. ci că-'î dai înapoi ceea-ce te-a îndatorat și el la vremea lui.  
 Pě prieten la nevoie, nici cum tu să 'l lași fără sprijinire și dă are drept și dă n'are.
- 10395** Pě prieten mai dă-aprópe să 'l veđi la păsul lui.  
 Pě prieten nici dă cum să 'l mahnescî tu ori-cum.  
 Pě prieten să 'l ajuți la vreme dă ajutor, cînd mai mult lui ăi pasă.  
 Pě prieten să 'l iubesći mai mult cu fapta dă căt cu gura.  
 Pě prieten să 'l iubesći, nu numai cînd el e dă față, ci și cînd el lipsesce.
- 10400** Pě prieten să 'l incerci, ca argintul pě piétră, și atunci lui să 'î dai cinstea cea mai dréptă.  
 Pě prieten să 'l mîngăi și cînd n'ai dă el nici o trebuință, ca să 'l veđi mai des la a ta trebuință.  
 Pě prieten să 'l socotescî ca cea mai mare avere, ca cea mai mare comóră.  
 Pě prieten să 'l cinstescî, ca pě însuși Domnul těu.
- 10405** Pě prieten dă 'l iubesći, nici cum lui rău să 'î gîndescî.  
 Pě prieten dă 'l iubesći, să 'l îndreptezi p'în ascuns și cînd el nu e în mînie.  
 Pě cei adevărați prietenî, ca nisce frați să-'î socotescî.  
 Pě cel cu urîte-și scărbóse nă-avuri, nici cum prieten să'l faci, ca să nu te smreduiesći și tu dă el.  
 Pě cel-ce te mustreză dă ori-ce greșală, p'acela dă adevărat prieten să 'l socotescî.
- 10410** Pe cel bun prieten să nu 'l urăscî vre-o dată, pentru o mică greșală, așa curînd și 'ndată.  
 Până a nu te împrietenî, cercetéză mai întăi ce cuget către tine are acela ce vei să 'l faci prieten.  
 Până a nu te rugă prietenul těu, tu mai 'nainte alérgă la păsul sěu.  
 Până bine a cunósce pě prietenul těu, mult să te feresći dă el.  
 Precum pě albină, nu pentru acul ei, ci pentru a ei miere, pě ea o păstrezi, așa și pě prietenul těu, nu pentru al lui cusur, ci pentru ale lui sfaturi bune, să 'l iubesći și aprópe-ți să 'l păstrezi.
- 10415** Prieten alege pě cel cu bună lege.  
 Prieten adevărat, avere neprețuită.

Prieten adevărat, cel până 'n sfârșit cu suflet curat.

Prieten adevărat, cel-ce alérgă necurmat, la orî-ce rău ți s'a 'ntîmplat.

Prieten adevărat, cel-ce ale tale greutăți asupra lui le pîrtă.

**10420** Prieten adevărat, cine a nîmerit, mare bine a dobîndit.

Prietenii amîndoi o inimă numai au; d'aceea să se iúbescă din totă inima lor.

Prietenii se cunosc la vreme dē nevoie, că la vreme bună nici o trebuință mai ai dē ei.

Prietenii să se sfădēscă, ca unul pentru altul viēța să și-o jertfēscă.

Prietenii să se sfădēscă, ca cine pē cine să întrēca c'o dragoste întrēgă.

**10425** Prietenii cei adevērați, d'o potrivă dragoste amîndoi sînt legați.

Prietenii cei mai buni, muîerea cu bărbatul, cînd unul altuia întîmpină cele rele.

Prietenii cei buni, un suflet în dooē trupuri.

Prietenii cei buni, și cînd unul dē altul dēparte se dēpărtēză, sufletul lor și inima nici cum li-se dēsbinēză.

Prietenii dē lume pînă-ce se 'ndestulării, spatele țe 'l arată.

**10430** Prietenii o sută nu 'ți sînt dē-ajuns, iar vrăjmaș numai unul, cu mult dē prisos.

Prietenii veți să dobîndesci? Cu mîna 'n pungă să trăiesci.

Prietenii cu banii, miî și sute poți găsi, dar fără banii nici măcar un sfert.

Prietenii la bētură mulți pē uliță urlă, iar la vre-un pās și necaz, nici unul întîlnesci.

Prietenii mai toți se dîc, dar prieteșug mai la nici unul găsesci.

**10435** Prietenii din gură mai toți se arată, iar cu fapta prin ascuns, cu totul te sapă.

Prietenul adevērat pîn' la grópă prieten.

Prietenul adevērat, scăpare și mîntuire celor-ce în necazuri aū călcat.

Prietenul adevērat, și prin ascuns te-ajută fără a ta scire.

Prietenul adevērat, nici în cea mai mare slavă, prieteșugul său nici cum 'l-a uitat.

**10440** Prietenului tēu atuncî ei slujesci, cînd fără a te chemă, tu dē voia ta la a lui scăpare vei alergă.

Prietenului tēu să-ți vei binele lui, ca pentru tine să se jertfēscă, și vrăjmașului tēu să-ți vei binele lui, ca prieten să'l dobîndesci.

Prietenul vicién, cursă ascunsă.

Prietenul vicién, cu cea mai dulce vorbă, cursa ęți întinde.



- Prietenul cu credință la vreme să s'arate, iar nu cu vorbe dășarte.
- 10445** Prietenul când se necăjesce, să-'i dai lui ascultare, iar după necaz, o' bună muștrare.  
 Prietenul când se schimbă din prieten în vrăjmaș, acela se face cel mai cumplit vrăjmaș.  
 Prietenul cară te lovesce, scie unde te rănesc.  
 Prietenul când te supără, te vatămă cu mult mai rău decât vrăjmașul tău.  
 Prietenul cât de bun, pân'a nu 'l încercă, să nu-'i dai lui taîna ta.
- 10450** Prietenul credincios cel mai presus de cât toți.  
 Prietenul credință de câine să aibă.  
 Prietenul la vreme când nu se ajută, nu se 'nțelege de prieten.  
 Prietenul la suflet când nu e curat, un drac împelițat.  
 Prietenul la fericire nici cum să se ducă și de 'l va chemă, iar la nenorocire, de olac să alerge, și de nu 'l va chemă.
- 10455** Prietenul lesne se 'nșală, iar vrăjmașul anevoie, unul că lesne se încrede, altul că anevoie.  
 Prietenul meu alt eu se înțelege.  
 Prietenul și drăguța nu se schimbă nici se cumpără cu bani, ci numai cu dragoste curată, că dragostea preț n'are.  
 Prietenul prieten la necaz să se arate, iar la veselie fie și vrăjmaș.  
 Prietenul tău când pătimește, sufletul tău mai mult să pătimască.
- 10460** Prietenul fără credință, cea mai rea javră în lume.  
 Prietenul cel mai bun, banul când el ai în sân.  
 Prietenul cel nou mai bun ni-se pare până-ce credință are.  
 Prietenul cel bun, l'ale tale întristări mai mult el de cât tine se 'ntristeză pentru tine.  
 Prietenul cel bun, cea mai bună răzămătore la oră-ce alunecare.
- 10465** Prietenul cel bun, cea mai bună ancoră la cea mai mare furtună.  
 Prietenul cel bun și 'n a lui nenorocire, trebuie să ne placă.  
 Prietenul ce nu ne-arată greșalele noastre, mai jos se arată decât vrăjmașul ce ni-le dăfaimă.  
 Prietenul ce te iscodesce, vrăjmaș nelegiuit cu drept cuvânt se socotesce.  
 Prietenul ce îți alegi, trebuie să fie ca o soție pentru totă viața ta.
- 10470** Prietenul de masă peșin te lasă, cum ești va vedea că masa ta se va împuțina.  
 Prietenul departe fuge când norocirea de la tine fuge.

Prietenul dă ce se învechese, mai mult te înveseșce, că mai mult ție foloseșce.

Prieten vechi să nu pierdă, că pe cel nou anevoie la necazuri ți mai vești.

Prieten cu-a lui pagubă nici cum să 'ți ceri ție, iar spre al lui folos, să te ții mai bine.

**10475** Prieten cu interes, nu se 'nțelege prieten.

Prieten cu prieten când se vor mânia, unul cu altul la ochi să se dea, și cele cu greșală la uitare să le dea.

Prieten cu prieten, d'o potrivă se 'nțeleg; nici unul mai mare, nici altul mai mic.

Prieten cu prieten, să sufere împreună ori-ce necaz rău la unul se vîră.

Prieten cu prieten, să se 'ntrecă la ajutor.

**10480** Prieten când ție alegi, nici pré sus, nici pré jos dă cât tine să-'ți alegi.

Prieten la doi vrăjmași piste puțină a te numi, ne-cum și a fi

Prieten nici cum să faci pe cel-ce prieteni nici cum a avut. Prieten nici cum să faci până nu vei cercetă, cum cu-a lui prieteni mai nainte s'a purtat.

Prieten nou ai dobândit, pe cel vechi să nu 'l uiți.

**10485** Prieten pururea pe cel mai tare să 'ți alegi, ca la ori-ce întîmplare să găsești la el scăpare.

Prieten pe cel nebun să nu'l primesci nici cum.

Prieten pe cel rău dă vei dobândi, însuși el te va urî.

Prieten să te arăți ca Orest și ca Pilad, ce unul pentru altul vieța sa și-a dat.

Prieten să'ți faci, nu pe cel cu care la dăsfătări te 'ndulcesci, ci pe cel cu care mai bine te sfătuiești.

**10490** Prieten să-'ți faci pe cel-ce are credință mai mare.

Prieten fără interes mai nici unul dobândesci.

Prieten fără cusur dă vei căută, nici odată vei afla, și nici unul vei avé.

Prieten bun se socotesce, cel-ce pentru tine sufletul său și 'l jertfesce.

Prieten bun să te arăți până la sfîrșit, c'asemenea să dobîndesci și tu până la al tău sfîrșit.

**10495** Prieten și lingușitor nu poți fi d'odată.

Rar să întîlnesci pe prietenul tău și numai la necazul tău. Rău a nu avé nici un prieten cine-va, dar cu mult mai rău pe tot ceasul a 'i schimbă.

Să nu întîrziezi cât vei, prieten a te arăta, după-ce te-ai arătat, în veci să fii adevărat.

Să n'astepti să te întrecă prietenul tău cu facerile dă bine.

- 10500** Să n'aștepți de la prieten să afli tu ceva, ci tu să ghicesci ceea-ce el va.  
 Să nu giumesci cu prietenul tău spre supărarea lui.  
 Să nu cunoscî de prieten pe cel-ce 'ți laudă orî-ce cuvînt și orî-ce faptă. ci pe cel-ce te popresce de orî-ce netreb-nică faptă.  
 Să nu pîerdî pe cel mai vechiū, alergînd la cel mai nou prieten, că pe cel-ce n'ai încercat nu 'l cunoscî d'ade-vărat.  
 Să te ferescî, cât vei puté, p'ai tîi prietenî a-'i judecà.
- 10505** Să te ferescî să nu pîerdî prieten bun și adevărat, din pîrî mincinose, ce cei rîi 'l-au încărcat.  
 Să te ferescî de acel prieten ce după ce se înalță, ăi e rușine să te vadă.  
 Slujasce la vreme, dacă vei să slujescî, prietenului tău, că după vreme în zadar te silescî.  
 Spre a încercà p'al tău prieten, fă-te că ai trebuință fără a avé nici o trebuință.  
 Toți prietenî, celor ce au în destul în pungă.
- 10510** Târziu, târziu să te împrietenescî, iar după-ce te-ai împrie-tenit, să fii prieten nedespărțit.  
 Trei feluri de prietenî: unul s'arată că te iubesce, altul în adevăr te iubesce, iar cel d'al treilea te sapă pe din dos; d'acela mai mult să te păzescî, de cât de cel mai cumplit vrăjmaș.  
 Frică să 'ți fie ție de prieten fățarnic.  
 Fie-cine pôte dice că el e prieten bun, dar nebun cine 'l va crede.  
 Fieș-care voiesce să aibă un prieten, dar nici unul voiesce să fie prietenul altuia fără interes.
- 10515** E anevoie și piste puțină a cunosce inima prietenului celui vicién.  
 Ceea-ce nu se potrivește, nici cum să împrietenesce.  
 Cei mai mulți prietenî din gură numai prietenî.  
 Cei-ce nu te pizmuiesc în fericirile tale, aceia de prietenî în adevăr se socotesc.  
 Cel adevărat prieten fără preț se socotesc.
- 10520** Cele rele când ăi vin, ție numai în parte, prietenul de îndată se desparte.  
 Cel mai cumplit vrăjmaș cu mult mai bun de cât prietenul cel vicién, că vrăjmașul de față se luptă cu tine, la care tu te poți împotrivi, iar cel vicién prieten de față te mîngăie, te sărută și prin ascuns cu tine se luptă, de care tu nu te poți feri.  
 Cel sărac nici un prieten, iar cel bogat plin de prietenî până e bogat.

Cel-ce are bunî prietenî, acela e îndestulat, că prietenul cel bun, avere nestrămutată și dă tôte îndestulată.

Cel-ce iubesce pē al său prieten, iubesce pē însuși sine, că amîndoi prietenîi un suflet sē sorotesc.

- 10525** Cel-ce iubesce pē prieten, numai în norocire, nu iubesce pē prieten ci numai a lui norocire.

Cel-ce greșala cunósce a prietenului său, și tace și nu 'i-o arată, acela nu prieten, ci cel mai mare dușman.

Cel-ce caută prieten fără nici un cusur, în veci va fi fără prieten.

Cel-ce la tôte ęți rēspunde: *«dară, așă, fôrte bine»*, nu 'ți este prieten, iar cel-ce la tôte cu cuvînt ți-sē 'impo-trivesce, acela dē adevērat prieten sē socotesce.

Cel-ce pururea în vrăjmășie cu toți trăiesce, prieten la ne-voie nici unul va găsi.

- 10530** Cel-ce prieten s'arată la doi inși ce sē sfadesc, pururea în bănuîlă va fi la amîndoi.

Cel-ce schimbă la prietenî, nici un prieten va avē.

Cel-ce stare mare are, acela numai lesne prietenî dobân-desce.

Cel-ce stă cu pŕieptul pentru prietenul său, acela sē 'nŕelege prieten adevērat.

Cel-ce bine ęti vroiesce și mai bine ęti poftesce, acela în adevēr prieten neprețuit.

- 10535** Cercetēză pē prieten la păsul său, cānd ęl sugrumă, iar nu la veselia lui, cānd n'are dē tine nici o trebuință.

Cine e prieten cu vrăjmașul meu, al meu prieten nu sē mai socotesce.

Cine n'are prietenî, strēin sē socotesce, orî-unde s'o duce.

Cine pē prietenî curînd sē mânia, nici odată prieten în casă o să-'i vie.

Cine s'arată prieten celui în norocire, lingușitor sē 'nŕelege.

- 10540** Cînstesce pē prieten că însuși te vei cînsti.

Bine-ar fi, dē s'ar putē, ca inima mai întău omului s'o dēschidî, și apoi prieten ție să 'ți'l dîci.

Bogatul prietenî îndestulî are, iar săracul pîerde și pē unul dē 'l are.

Bucuria ce dobândim pentru norocirea prietenilor noștri, curge din nădejdea ce avem că ne vom împărtăși și noi dintr'acea.

Datoria prietenului, a iubi și a sē jertfi pentru al său prieten.

- 10545** D'opotrivă necinste nooē ne aduce, nici un prieten să avem, sau pē tōtă ȕioa prietenî să schimbăm.

Dē vei socoti pururea cusururile prietenilor, nu vei avē nici odată nici un prieten.

- Dă 'la prieten să cere din inimă credință, din suflet povă-  
țuire, din cuget ajutorință iar nu din gură vorbe deșarte.  
Dă la prieten bun și dojana s'o săruți.  
Dăparte dă-acel prieten ce cu-al tău vrăjmaș prieten.
- 10550** Dăparte dă-acel prieten ce dă răul tău ride și se bucură.  
Dă prieten cu chichițe dăparte să fugi, ca dă cel mai rău  
dușman.  
Dă prieten cu dooă fețe grijă mare să aibi tu, când mai  
multă dragoste el îți arată.  
Dă prieten mângâiere, mult alină la durere.  
Dă prieten să-ți aducă pururea aminte, nu numai când e  
dă față, ci și când el lipsește.
- 10555** Dă prieten bun să socotesci, pe cel-ce sufletesce mai mult  
dă cat trupește te sfătuiesce.  
Dă cel ascuns prieten mult mult să te ferești, tocma ca  
cârmaciul dă pietrele mării.  
Dă cel rău să te ferești, nici cum prieten să-l dobândesci.  
Și când prietenii ne lasă, dă ei să ne îndurăm, când în  
nevoi ei aflăm.  
Și când te înșală prietenul tău, tu să te arăți că nu 'ți  
pare rău.
- 10560** Și când te mâniș pe-al tău prieten, și-atunci în necazuri  
nici cum să-l lași.  
Și la bine și la rău cu prietenul tău.  
Și 'n cea mai mare cinste când te vei afla, pe prietenul  
tău nici cum îl vei uita.  
Și cei mai fericiți trebuință au mare dă prietenii.  
Aprecarea la ori-ce uricune mare mai în urmă îți aduce,  
iar dă prieteșug nici odată te scârbesci, că cea mai  
sfântă învoire dă toți se socotesce.
- 10565** Unde suflet curat acolo și prieteșug curat, și unde suflet  
spurcat acolo prieteșugul încurcat.  
Între lupi și între miei prieteșug nu încap.  
Între cei dă-o potrivă, al lor prieteșug multă vreme se  
păzesce.  
Începerea prieteșugului lauda se 'nțelege, iar a vrăjmășiei  
grăirea dă rău.  
Îndată după dragoste prieteșug se nasce.
- 10570** Conglăsuirea semn dă prieteșug.  
Căsătoria din vechime, cel mai mare prieteșug, iar acum  
se înțelege cea mai mare dăsbinare.  
Când dragostea lipsește, prieteșug nu se mai socotesce.  
Îndemnă pe prietenii la faceri dă bine, c'acésta este da-  
toria celui adevărat și bun prieteșug.  
Cu cei fără dă minte și fără dă lege prieteșug să nu faci,  
ca să nu te înțelegi și tu fără dă minte și fără dă lege.

- 10575** Cât de mare vei fi, prieteșugul de lângă tine nici cum să-l  
dăpărtezi.  
La prieteșugul celor fățarnici, celor vicleni și celor răi  
nici cum să puî temeiū.  
Mai bine mustrare de față de cât prieteșug prefăcut.  
Numai prieteșugul dragoste curată.  
Nume de prieten pré lesne a dobândi, dar prieteșug cu  
mare nevointă.
- 10580** Nu numai din gură, ci mai mult din mână, prieteșugul să  
te'l arēți.  
Pē la cei proști prieteșug anevoie cam găsesci.  
Pămîntul pē an odată rodesce, iar prieteșugul pē tot cea-  
sul neconținut.  
Precum moștenirile merg din ném în ném, dacă și prie-  
teșugul ar merge așa, ce fericire ar fi! și mai ales când  
se gâlcesc pentru moșteniri, de s'ar gâlcevi și pentru  
prieteșug.  
Prieteșug adevărat, când te împărtășezi de necazurile prie-  
tenului tău și când tu ții ajută la păsul său.
- 10585** Prieteșug adevărat cine a aflat, se 'nțelege împărat.  
Prieteșugul omenilor din slobozenie a isvorit, și vrajba  
lor din robie.  
Prieteșugul în adevăr la orî-ce societate de folos dă să-  
nătate.  
Prieteșugul în interes nici odată să nu 'l prefaci.  
Prieteșugul împreunăză inimă și suflete bune.
- 10590** Prieteșugul împreunăză némurile cele mai mari.  
Prieteșugul între omeni, se nasce și se măresce din face-  
rea de bine a unuia către altul, și din nădejdea ce aș-  
tēptă unul de la altul  
Prieteșugul între puțină mai multă vreme ține.  
Prieteșugul sgornesce orî-ce sfadă dintre omeni.  
Prieteșugul când se vinde vrăjmășia te coprinde.
- 10595** Prieteșugul la om stă întru a face pē prieten a pricepe  
și-a-'și cunosce ale sale greșeli, iar nu ale altora.  
Prieteșugul mai bun, de cât orî ce altă avere.  
Prieteșugul se ivesce când dragostea se zămislesce.  
Prieteșugul se zemislesce din asemănarea năravurilor, din  
firisca bunătate și din dragostea frățescă.  
Prieteșugul se înțelege o aplecare spre binele altuia.
- 10600** Prieteșugul să te silești a'l păzi îndelungat, iar vrăjmășia  
cât de scurtă.  
Prieteșugul stă întru a face bine prietenului tău.  
Prieteșugul te face să te înduri de necazurile prietenului tău,  
dragostea să le simți, și îndurarea să i-le ușurezi; câte  
treile neapărate datorii prietenesci. Ferice cine le urmăze!

Prieteşugul frăţie se înţelege, d'aceea dragoste frăţescă se socotesce.

Prieteşugul cel adevărat, lucru cel mai scump în lume.

**10605** Prieteşugul cel adevărat precum a fost aşa şi este, aşa şi va fi pururea neschimbat.

Prieteşugul cel adevărat nici de mörte se sfiesce.

Prieteşugul celor mari, nici cum la el să rivnesci, ci cu cei de-o potrivă tu să te înveselesc.

Prieteşugul de-al doilea, o mânjitură de dragoste.

Prieteşugul de lume, nu ca să ajuţi, ci ca să te ajute. Vai de prietenul tău!

**10610** Prieteşug în veci, iar vrajbă nici într'o zi.

Preteşug de vulpe, cursă ascunsă.

Prieteşug desăvirşit cel-ce ţine până 'nsfîrşit. fără alt deosebit sfîrşit de cât numai spre binele prietenului.

Fugă de acel prieteşug ce umblă cu meşteşug.

Ceea-ce la bôlă doctorul cel mai bun, aceea şi la ori-ce necaz şi 'ntristare prietenul cel bun.

**10615** Ceî-ce împreună cresc, prieteşug dobândesc.

Cel fericit, cu fericirea lui, şi cel ticălos cu ticăloşia lui, d'o potrivă petrec, când cu prieteşugul amîndoi se unesc.

Cine n'a gustat dulcéta prieteşugului, nu pöte cunoşce rodul lui.

Datoria prietenului stă întru a face să cunoască prietenul său, cusururile sale.

Dovadă de prieteşug. când nu putem pricepe nici o răcelă de la prietenul nostru.

**10620** De vei să aibi prieteşug statornic şi mai lung, iubesc mai potrivit, că dragostea cea mare alunecă.

Départe de prieteşugul celor mai mari de cât tine, că prélesne te suie ei în sus, aşa şi mai lesnete-aruncă în jos de sus.

Dépărtarea din robie ţi-aduce ţie, cel mai mare prieteşug de la cei-ce se desrobesc.

Dragoste adevărată cu anevoie se găseşte dar cu mult mai anevoie prieteşugul curat.

## Pentru Prieteşug

*Veđi Prieten.*

## Pentru Primire

Cu primire bună şi ascultare la vreme, tóte le poţi afla fără a le cercetă.

- 10625** La primire ușa deschisă să'ți fie, ca să afli păsul și dorul  
ce are fieș-care.  
Mai mult pe cei-ce așteptă ore-ce de la tine, de cât pe  
cei ce'ți aduc ore-ce ție, că darea la om mai dulce  
de cât luarea de la el.  
Pe nimeni să nu sgornesci ci pe toți să'ți primesci, cu  
vreme și fără vreme, dacă vrei să împărătesci.  
Pe cel-ce te-a primit, și tu să'l primesci în casă și să'l  
cinstesci.  
Primesce ori-ce, fie cât de prost, că cele mai mari după  
cele mai mici vin.
- 10630** Primesce pe ori-cine ca să afli de la ori-cine, ce păti-  
mesce ori-cine.  
Primirea cu blândețe, cinste la tinerețe cât și la bătrânețe.  
Primirea dulce, dragoste țe-aduce.  
Primirea de străin n'o depărtă de la tine că sfânt lucru  
se înțelege.  
Să nu ȑici că n'ai vreme când alérgă la tine, ci pe toți  
să-ți primesci la ori-ce vreme ȑi vine, că vremea lui nu aș-  
téptă, până ȑi va veni vremea ta la tine.
- 10635** Să primesci și pe bun și pe rău ca să poți afla, și de la  
unul și de la altul, adevărul și minciuna.  
Cel-ce greu s'arată a primi pe altul, cu anevoie a vedé,  
folos de la altul.

### Pentru Privighere

- Ochiu nici cum să ȑi'ȑi închidă când privighezi pentru altul,  
ca să'l poți scăpa de cursă și de lanțul ce alȑii ȑi pun.  
Cu o privighere bună somnul se depărtéază.  
Cu greú a sedé tótă nóptea și privighea, dar cine nu póte  
privighea nu póte nici stăpâni.
- 10640** Nu depărtă privigherea ta nici dēla cel mai credincios,  
că îndată te vedȑ jos.  
Privigherea cu credinȑ ridică ori ce nevoinȑă.  
Privigherea Domnului, mântuirea norodului.  
Privighere bună să aȑbi la norod, ca Argos cel cu mulȑi  
ochi și înȑelepciune ca înȑeleptul Solomon.  
Și la cel mai mic lucru privigherea ta nici cum să lip-  
séscă, dacă vei să sporéscă.

### Pentru Privilegiuri

- 10645** Unde privilegiurile stăpânesc, acolo mai mulȑi săraci.



Privilegiurile împiedecare la orî-ce înlesnire.

Privilegiurile lumea a prăpădit cu pretențiile lor, și mai ales cele călugăresci

Privilegiurile pricină de orî-ce deosebire și neunire, între omeni să face. De ele să ve depărtați, ca nici o pricină să mai căpătați.

### Pentru Primejdii

Când primejdia de față ia tine se ivesce, atunci inima ți-să întăresce.

**10650** La primejdii cu curaj ca să n'aibă nici un necaz.

La primejdii pururea mai ușor să fii, că mai lesne poți scăpa cu fuga orî-unde vei vré.

Nu intră în foc de primejdii, fără numai când focul țe-aduce cinste.

Pă cel în primejdii, nici cum să'l treci cu vederea.

Ce primejdie mai mare, de cât când marea cu vînturile se luptă.

**10655** Cine intră în cele mai mari primejdii, fără nici o sfială, acela isbutesce.

### Pentru Primăvară

Primăvara uităm necazurile de cu iernă.

Primăvara ne aduce cîntare de păsări dulce.

Primăvara să nu-ți trecă a nu pune în pămînt, orî-ce pôte aduce rod.

Primăvara mai mult la plug să te silești, ca pentru tot anul hrană să dobîndesci.

**10660** Primăvara se nveselesc câte pe pămînt se ivesc.

### Pentru Pripă

*Veđi Grabă.*

### Pentru Prisos i Cele de prisos și Trebuințe i Cele de trebuință

Acela mai bogat, cel ce are mai puține trebuințe, că cât de puțin va avé ăi ajunge l'ale lui trebuințe; iar cel cu multe trebuințe, cel mai sărac se socotesce, că cât de mult va avé, tot nu-î ajunge l'ale lui trebuințe, și cele mai mari trebuințe, din cele de prisos se nasc,

d'aceea dăpărtéză-te de cele de prisos, ca să aibă mai puține trebuințe.

Orice de prisos, te mănâncă pân' la os, iar cele de trebuință te îngrașă cu prisos.

Gol ieși în lume, gol te duci din lume? ce te strudesci pentru cele de prisos?

Când nu poți isbuti la cele de prisos, mulțumesc-te pe cele de trebuință.

**10665** Cât de mic la preț, scump se socotesc când e de prisos. Mulțumesc-te pe ceea-ce 'ți ajunge, iar de prisos să te feresci, că prisosul cere și saț n'are nici de cum.

Nici odată la prisos, ci ceea-ce 'ți este de ajuns, la aceea să poftesci.

Cel ce n'are trebuință de cele de prisos, acela împărătesce. De cele de prisos cu totul mai departe, iar de cele de trebuință pururea să-ți faci parte.

**10670** Orice de trebuință, cu mare cuviință.

Orice de trebuință, cu munca ta să le dobândesci, iar nu d'a gata să le găsești.

Vai de cel ce are de altul trebuință.

Cu anevoie omul póte sa cunóscă de cine are trebuință, până nu va căde într'acea trebuință.

Cu cât mai puține trebuințe ai, cu cât mai puține griji ai, cu atât mai mult te odihnesci și cu atât mai puțin te mulțumesci și scapi de lăcomia cea nesățioasă, iar din potrivă cați în cele mai inari necazuri, că nimic te mulțumesc.

**10675** Cu cât trebuințele mai puține cu atât omul mai bogat și cu cât inai multe, atât mai sărac.

Când te mulțumesci numai pe ceea-ce 'ți este de trebuință, iar nu și de prisos, atunci te socotesci cel mai fericit.

La orice lucrare, socotesc-te inai nainte, de ce ai trebuință, ca să nu stai din lucrare

Lucrurile de prisos să le depărtăm și-atunci vom avé mai puține trebuințe.

Mai puține trebuințe ca să nu muncesci mai mult.

**10680** Multele trebuințe nesăț de interes la toți ne deschide.

Piste puțință, oinul să nu aibă trebuință și de cel mai mic lucru, d'aceea să nu ȃci: *ce'mi pasă mie*.

Pururea să îngrijesci mai 'nainte de ceea-ce 'ți trebuie, și nici odată vei avé lipsă.

Să te ferescă Dumnezeu să n'aibă trebuință de altul.

Trebuința omenescă ne face să ne iubim unul cu altul, iar prisosul, rēcélá și zavistie ne-aduce de la unul către altul, d'aceea și ne dăpărtéză pe unul de altul. Alege care-ți place.

- 10685** Trebuința multe mijlôce te învață și bune și rele.  
 Trebuința muma isvodirilor.  
 Trebuința te face să muncesci și la ce tu nu veî.  
 Trebuința te face să te-aręți cum tu nu veî.  
 Trebuința te face să te plecî la orî-cine, d'aceea dêparte  
 dê cele netrebuincîose și dê prisos, ca la mai puținî să  
 te plecî saũ la nicî unul.
- 10690** Trebuința celui sãrac a descoperit cele mai bune meserii.  
 Trebuințele omenescî, plăcerile și interesul, ne-adună pę  
 toți într'o locuință ca într'o familie; d'aceea fieș-care  
 trebuie d'o potrivã, să ajute l'ale lor trebuințe, cã din  
 potrivã sfada sę deschide între toți dê obște.  
 Trebuințele cãnd sę 'nmulțesc, casele sę prãpãdesc.  
 Trebuințele cãnd sę 'nmulțesc, la interesurî ne silesc.  
 Trebuințele ne lęgã unul dê altul ca un lanț, d'aceea unul  
 pentru altul trebuie să ne sîrguim.
- 10695** Trebuințele cele multe și lucrul piste fire, rob te face lã-  
 comiei.  
 Ferice dê cel ce n'are dê altul trebuință.  
 Ceea-ce astã-đi dê mare trebuință, mãine n'avem dê ea  
 nicî o trebuință.  
 Ceea-ce dê nevoie ne cere o trebuință, multã supęrare ne  
 aduce cu nevoie.  
 Cele dê trebuință le numim tôte bune, însă firea acestor  
 bune nicî cum o cunôscem.

### Pentru Prihanã

- 10700** Cel-ce fuge dê cele rele și dê cele bune sę lipesce, acela  
 pururea fãrã prihanã sę gãsesce.  
 Cine pãnã la bętrãnețe petrece fãrã nicî o prihanã, sfi-  
 řitul lui îi vine fãrã nicî o supęrare.

### Pentru Pricepere și Nepricepere

- Orî-ce veî să pricepi mai bine, dêosebesce pãrțile lui, apoi  
 te socotesce cum mai bine să le împreunî.  
 Ca să pricepi mai bine, trebuie să dai ascultare mai bunã.  
 Mai bine să đici cã n'ai priceput, dê cãt cã ai priceput  
 și să greșescî.
- 10705** Multã vreme trebuie să trecã pãnã-ce omul bine să pri-  
 cępã.  
 Nu se pare mare greșalã a nu pricepe ôre-cine ôre-ce  
 cãt dê mare greșalã sę socotesce, cãnd nu întrębã să

afle ceea ce nu pricepe, și cu mult cu mult mai mare,  
când dăfăimă ceea-ce nu pricepe.

Nepriceperea cu neroșia rude dă aprôpe.

Puține am scôte din cele ce s'au scris, când le-am pricepe ca cel-ce le-a scris.

Până nu te veî îndestulă dă curgerea pricinii, să nu ȳicî c'ai priceput.

**10710** Ceea-ce omul nu crede, anevoie a pricepe.

### Pentru Pricinî

În pricină cu nimenî nicî cum să te puî, ci mai bine luî  
cu voie bună să te supuî.

Ca să cunoscî bine pricina ta, trebuie să o judecî ca o pricină străină.

Cu anevoie a cunôsce și a pricepe pricina la orî-ce, d'a-  
ceea și mai lesne greșim.

La pricinî cu îndoielă, dăparte dă ele.

**10715** Nu cel-ce se îpotrivesce, ci cel ce vine asupra ta, acela dă pricină.

Pricina dă veî tără, tot răul va cădea.

Pricină se 'nțelege orî-ce mișcă ôre-ce la orî-ce.

Tutulor pricină ne silim să găsim, iar pē noî mai presus  
dă orî-ce pricină ne socotim.

Fără pricină pē lume, nimic se pôte nasce.

**10720** Dăparte dă orî-ce pricină fie cât dă mică, că cea mai mare  
gâlcévă din cea mai mică pricină se aprinde, ca focul  
în pădure din cea mai mică scânteie.

### Pentru Prooroci

*Veđî Glicitorî.*

### Pentru Provisie

Nicî o-dată să rămâi fără provisie nicî dă cum, ca să nu  
alergî la altul ôre-cum.

Provisie dă orî-ce să îngrijescî a avé, pentru orî-ce întîm-  
plare ca pururea să aîbî a ta îndestulare.

### Pentru Proprietate

Proprietatea lesne ȳe-o pot luă, d'aceea mai mult să îngrijescî dă ea.

Ceea-ce câștigă cu munca ta, aceea se 'nțelege proprieta-  
tea ta.

- 10725** Dreptul proprietății cel mai sfânt lucru, când cu munca  
lui l-a dobândit, d'aceea proprietatea omului nici cum  
să 'l-o superi, că'l aduci la dăsnădejduire, și-atunci nici  
el se mai folosește de ea nici tu.

### Pentru Prostie și Proști.

Ómenii cei proști, murdari și soioși orî-ce miróse frumos,  
lor li-să pare că pute și ceea-ce pute, din potrivă, lor  
li-să pare că miróse frumos.

Ómenii proști, minte ușoră se găsește pe la țără.

Ómul prost orî-ce aude pe dos le înțelege și 'n potrivă  
lui le și tilcuiesce, d'aceea să te feresci, în potrivă-î să  
nu grăiesci, ca să nu te căiesci.

Ómul prost se încrede la orî-ce cuvînt, iar cel învățat nu-  
mai la cuvînt cu cuvînt.

- 10730** Ómul prost de orî-ce lesne se spăimîntéază.

Intre proști și învățați atăta dăosebire, cât între morți și  
între vii.

Cu cei proști să nu trăiesci, nici cu ei să te sfătuiesci.

Când asculți la cele próste, pe-o ureche să între și pe  
ceea-l-altă să iasă.

Când lucruri dăosebite nu se vîd de față, atunci cele mai  
próste ni-să pare de mirare.

- 10735** Când mărăcinii vor scóte rodii, atunci și prostul cuvinte  
de ispravă.

Mai mare greutate de cât pe omul prost nu pórtă pămîntul.

Mai bine mai prost și cu dréptă judecată, de cât învățat  
și plin de strîmbatătii.

Mintea celui prost anevoie o întorci.

Multe, în adevăr, dar tóte pe dos le scie cel prost.

- 10740** Mult mult să te feresci să nu cum-va să cadă în mâinele  
celor proști, că nici cum cunosc nici cînte nici omenie.

Mulți din cei proști multă avere dobândesc, când cei în-  
vățați în sărăcie se chinuesc.

Nu glumi cu cel prost, că nu cunósce gluma.

Pururea la țără omul se proteste.

Pururea cei mai proști supără pe cei de cînte.

- 10745** Pe cel prost să'l judeci ca pe-un prost, iar nu ca pe-un  
învățat.

Prostia când nu s'arată, minte se 'nțelege.

Prostimea prost urmăzá.

Prost om se 'nțelege cel-oe nu se rușinéază de cei mari ai lui.

- Prostul în somn când visază dă traistă 'și aduce aminte.
- 10750** Prostul în baie când cântă, i-să pare că ingeresce cântă.  
 Prostul cu gură-cască, frați gemeni s'au născut.  
 Prostul când se 'mbogățesce nevêsta și-o sgornesce.  
 Prostul nu simte nici ce mănâncă nici când mănâncă.  
 Prostul pîetrele și lemnele le blestemă când se mînie.
- 10755** Prostul când se mînie, și pē Domnul înjură.  
 Prostul pururea cu gura căscată după musce alérgă.  
 Prostul se cunósce după gură cască.  
 Prostul fără chichițe, c'adevêrul în buze 'l are.  
 Prostul cinstea n'o cunósce, d'aceea pururea în ocară.
- 10760** Prostul banul când ȕ vede, i-să pare dē mic preț și îndată ȕ schimbă cu alt ban mai mic la preț.  
 Prostul dē nimic alt se miră, cât dē mirare lucru să fie, dē cât când aude vre-un măgar ce tare sbîeră.  
 Prostul și când dórme, cu gura căscată.  
 Prostul, și fără dē minte, dē grijî străine se topesce.  
 Prost dē minte se 'nȕtelege cel-ce 'ncepe a grăi până a nu isprăvi cel-ce a 'nceput a vorbi.
- 10765** Prost și nebun se înȕtelege cel-ce ascultă pē la uși, să afle ce se grăiesce.  
 Să te feréscă Dumnedēu dē om prost și nerod, că te dă dē mal.  
 Ceî proști, în ocări, cu mult mai mult, mai bogați, dē cât ceî în bani bogați.  
 Ceî proști îmbală, ceî învățați laudă.  
 Ceî proști pē ceî mari pururea pizmuesc și 'n necazuri să-'i vadă, pururea doresc, c'atunci óre-ce și ei nădējduiesc.
- 10770** Ceî proști, dragostea nici o cunosc nici o 'nȕteleg.  
 Ceî proști și sārăci, cu bēutura dēdați.  
 Ceî proști și făr' dē minte rēu rēsplătesc când putere dobândesc.  
 Cel prost când ride în pustie se aude, iar cel învățat d'abia el aude.  
 Cel prost când se pornesce anevoie se popresce.
- 10775** Dēparte dē ceî proști, cum și dē ceî mojiți, că nici lege nici dreptate cunosc la nici o parte.  
 Dragostea celor proști mai rea dē cât vrăjmășia lor.

### Pentru Protecție

Protecția întocma domnie.  
 Unde protecție, acolo și năpăstuire.  
 Protecția cam dēparte, dē dreptate face parte.

### Pentru Probăluire

**10780** Ca probăluirea nimic alt mai supărător, că unul din doi rămâne mai ușor.

### Pentru Prăvili

Vezi *Lege*.

### Pentru Prânz

Când omul prânzește bogatul când voiesce și săracul când găsește.

### Pentru Raiu

Vezi *Iad*

### Pentru Razim

În putere și 'n avere nici cum să te razim, că ca pe ghîetă aluneci, ci mai bine 'n mintea ta ce te sprijinesce la ori-ce alunecare.

Să nu te razim vre-o dată în inimă de muieră și când îți arată cea mai mare dragoste.

### Pentru Rană

Vezi *Rău*

### Pentru Raritate

Ori-ce mai rar, mai dulce ni se pare.

### Pentru Recunoștință, i Recunoscători

Vezi *Cunoscință*.

### Pentru Rele

Vezi *Rău*.

### Pentru Risipitori i Risipă

Vezi *Iconomi*.

## Pentru Robi, i Robie și Desrobire

- 10785** A robi, la ómení ca la dobitoce, cea mai grozavă și mai cumplită neomenire.  
 A se depărta de slobođenía sa, ca când s'ar depărta de omenirea sa, dar ce să faci nevoiei, când te face rob și fără voia ta? Nevoia s'o depărtezi, și rob nu vei mai vedé.  
 Atunci rob, să dăci, al tēu, când vei fi zidit pe om și tu vei fi Dumneđeu.  
 A desrobi pe om te semení lui Dumneđeu ce a desrobit pe ovrei din némul lui Faraon.
- 10790** A ținé pe om în robie, cea mai spurcată cruđime.  
 Om spre robie nici să cumperi, nici să vinđi, că omul slobod de la Domnul s'a zidit.  
 În nesciința și orbirea celor din vechime robia nu se pomenea, acum cu atâtea sciințe și atâtea luminae de minte' robia nelipsită. O ce neomenire!  
 Ca desrobirea nici o dragoste mai dulce, ce numai slobozenia ni o aduce.  
 Când vei iubi pe frate-tēu întocmai ca pe tine, atunci va lipsi robia din lume, pentru că nu vei vré să veđi pe frate-tēu în robie.  
 Când la stăpân va privi, orí-ce robul va căpēta, cu munca sa, pentru-ce va mai munci? că nici un drept va mai avé.
- 10795** Cât de amar la om, când se nasce slobod și se vede rob!  
 Mai bine mórte în rēsboiū, de cât viēță în robie.  
 Mai bine mórte, de cât robie în veci, așa ăice dēsnađejduirea, că mórtea odată și 'ndată te sfișesce, iar robia de mií de mií de orí pe ceas pe ceas te chinuiesce.  
 Mare rușine ție să fii pururea sub jugul robiei  
 Mai bine prin pustietăți ca un sēlbatec să trăiesci, de cât în veci să te chinuiesci în jugul robiei.
- 10800** Numele de rob nici să se audă, ne-cum în ființă după a ta voință.  
 Pentru altul să trăiescă, pentru altul să muncescă, pentru sine nemic să dobândescă, robie întrégă.  
 Prețul robiei rușinea se 'nțelege.  
 Robia isvorul celei mai tarí ticăloșii.  
 Robia s'a născut din puterea celui inai tare spre mai mult a stăpâni.
- 10805** Robia fără léc.  
 Robia se risipesce când cumplicarea se potolesce.  
 Robia nu te iértă nimic să înveți d'aceea rămăi în veci ca un rob. Muncesce să înveți ceva, ca să scapi de ea.



- Robii din răsboiu nu ți socoti de rob, că de voia lor n'au ieșit la răsboiu.
- Robirea cel mai grozav și cel mai înfricoșat lucru atât la vedere cât și la auzire, dar cu cât mai mult, la urmarea ei!
- 10810** Robul capul pururea plecat și strîmb el ține.  
 Robul la slobodenie pururea visază.  
 Robul pân' a dobândi o mică mângăiere, de la al său stăpân, vieța și-o sfîrșasce în sarcina robiei.  
 Robul pân' ce e în robie, dragoste curată către stăpânul său nici-cum arată.  
 Robul ca porcul ce așteaptă muchea toporului în cap. Fe resce-te d'o asemenea întimplare.
- 10815** Rob cu slobod nici odată prieteșug dobândesce.  
 Robul cu slobod nici odată casă-masă poate face.  
 Rob la orî-ce se 'nțelege cel-ce fără saț la mai mult rîvnesce.  
 Rob muierii să nu te faci, fie măcar cât de blîndă.  
 Rob nici-cum să te arăți poftelor trupesci.
- 10820** Rob cel-ce s'a robit pentru vre-o greșală a sa sau de vre-o mare nevoie, iar nu și copilul lui, ce nimic a greșit.  
 Răbdarea robului scăparea lui.  
 Silește-te să scapi din robia ta ca din ghiarele celor mai grozave fiare.  
 Slobod din robie tu pe om să-l lași, precum Domnul pe el ca pe tine 'l-a lasat.  
 Cel-ce se vinde ca un rob pe sineș numai vinde, iar nu și copiii lui ce încă până atunci nu erau născuți sau și de era însă părintele n'avea putere să 'i vină.
- 10825** Firea robie nici-cum cunósce.  
 Ce cu greu a se numi omul robul altuia, ne-cum a și o suferi!  
 Cel în robie, pururea cu duh slab.  
 Ce mare supărare numele de rob are!  
 Cel-ce poate scăpa pe om din robie și nici cum voiesce, acela mai mult păcătuiesce, de cât acela ce robesce.
- 10830** Cine pentru dësrobire se luptă, de sfînt se socotesce.  
 Domnul pe om după fire slobod pe el 'l-a născut, și tu nelegiuitule rob ție ție 'l-ai făcut?  
 Domnul robia n'o cunósce, că rob pe lume n'a lăsat.

### Pentru Roduri și Rodire

Orî-ce fără rădăcină, nu dă roduri cât de puține.  
 Ca rod bun să dobîndesci, dă cu sapa mai adînc.

- 10835** Când ai trebuință de rod bun și lăudat, alege cel mai gras pământ și mai hrănit ce e bun de semănat.  
Pământul rodesce pâine hrănitore, pomii ródé răcoritóre, dobitócele slujbă folositóre, oile lapte dulce și marea pesce ne-aduce.  
Rodul ostenelilor tale, dreptul tǎu cel mai firesc.  
Rodul la vremea lui de grab' să-l alegi, la vremea lui să-l și culegi.  
Rodul pământului nici-cum să îndrăsnesci a-l vătémă, că mâine trebuință de el tu vei avé.
- 10840** Cel-ce fără nici un rod în lume trăiesce, ca un mort se socotesce.  
După muncă și rodul.

### Pentru Rugăciune

- A sluji pentru norod, cea mai mare către Domnul rugăciune.  
O mulțumită către Domnul, de ori-ce ți-să întâmplă, cea mai mare rugăciune.  
Întâiu cu frate-tǎu să te împaci, apoi la Domnul cu rugăciunea ta să cađi.
- 10845** Cu umilință mare pururea să te rogi, ca mila Domnului spre tine s'o întorcí.  
Cu fapte bune, cu mult mai bine te rogi la Domnul Dumneđeu, de cât cu multe și zadarnice cuvinte.  
Când unul se rógă și altul blestemă, pe care din amîndoi va ascultă Domnul?  
Când te rogi la Dumneđeu, să te ferescă de vre-un rău, să te rogi să te ferescă nu de cei de față, când vin să se bată cu tine, ci de cei-ce prin ascuns te bate și tu nici nu scií.  
Când te rogi lui Dumneđeu, să stai înfípt ca un par, și cu ochii sticliți, drept la iconă.
- 10850** La Dumneđeu când te rogi, la o parte să te daí, iar nu în lume să stai.  
Când te rogi la Dumneđeu, buzele tale să se misce iar glasul tǎu să nu s'auđă.  
Mai bine cu gândul la Domnul să te rogi, de cât cu glas mare și gândul într'altă parte.  
Mai bine credință, de cât plecăciune la a ta rugăciune.  
Mai bine de tine să se róge altul, de cât tu de altul.
- 10855** Mijlocitorul cel mai bun către Domnul când te rogi se înțelege a fi mila și îndurarea.  
Nu pentru tine să rogi ci pururea pentru vecinul tǎu.

Nu ruga pe Domnul de ori-ce vatemă pe altul, c'ascultare nu 'ți va da.

Pe cel-ce se rógă ție, cu mâinile ridicate, nu-î ridica vieța. Rugați-vă Domnului pentru cei-ce v'asupresc.

**10860** Rugăciunea când se face și aude mângăierea, sufletul se ușurează.

Rugăciunea nu în multe și deșarte cuvinte, ci în puține și drepte, precum Domnul ne poruncesce.

Rugăciunea nu din gură, ci din inimă se lasă.

Rugăciunea cea mai bună, o mulțumire către Domnul pentru-că ne-a scos în lume, pentru-că ne hrănesce și pentru-că cu mórtea ne scapă de cele mai grele necazuri, după care o rugăciune, ca cu foc să prăpădescă pe cel-ce cunoște că se abate din datoriile omenesci.

Cele bune, Dómnne, dă-ni-le, nooș și când nu le cerem, iar cele rele nici când ne rugăm. Acesta pururea să te rogi.

**10865** Cel-ce 'și întorce urechea ca să n'auză legea, însuși el eși defăimă rugăciunea sa.

Cel ce se rógă, n'aduce necinste la cel pe care rógă, cu rugăciunea ce-î face.

Cel ce face milostenii, și păzesce dreptatea, acela pe tăcute să rógă cea mai sfântă către Domnul rugăciune.

### Pentru Rude și Rudenie

Cu rude să te 'nveselesc, iar în alișveriș să nu te 'ntovărășezi.

Mai mult să te feresci de rude și de prietenii când ei te pizmuiesc, de cât de cel mai mare și mai cumplit al tău vrăjmaș.

**10870** Nici pe rudă nici pe prieten, vătaf pe capul tău să nu cum-va să-l faci.

Prieten și rudă, punga ta cea lungă.

Ruda cea mai de aproape, cel-ce te-ajută la păsul tău.

Ruda cea mai bună, banul ce-l ai în mână.

Rudenia, dragoste nu 'ți aduce, ci împotrivă, dragostea te umple de rudeniei.

**10875** Rudă de la Dumneđeu, cel-ce 'ți va binele tău.

Să te ferescă Dumneđeu de vrăjmășia rudelor, că ruda când te pișcă ca scorpie te mușcă.

Să te feresci de rude ca de cărbune, că aprins te arde și stins te mănjesce.

Toți o rudenie avem, dintr'un om fiind născuți, d'aceea toți ca nisce frați unul cu altul să ne iubim.

Banul din pungă, cea mai bună rudă.

- 10880** Dragostea rudelor cu mult mai jos de cât a câinelui, iar a prietenului mai presus și de cât chiar a părintelui.

### Pentru Rușine și Rușinoși

- A lipsit rușine, toate darurile cad jos.  
 Omul cu rușine, dar nu și cu sfială piste orînduîlă.  
 Omul rușinos este și fricos, omul obraznic nici frică, nici rușine are.  
 Omul fără rușine, rușinea omenilor.
- 10885** Omul fără rușine, cel mai scârbos în lume.  
 Ori-ce neobiceiuit, aceea și rușine.  
 Unde lipsesce rușinea, cinstea d'acolo mai 'nainte a lipsit.  
 Unde rușine, acolo și sfială și credință mai bună.  
 În lume când ieși, cu rușinea în obraz să ieși.
- 10890** Cum cade omul în păcate, rușinea peșin și-o pierde.  
 Cu rușinea ca cu o haină pururea să te îmbraci.  
 La cele de rușine nici o vreme să dai, nici să-'ți aduci aminte de ele.  
 La tineri rușinea cea mai mare podobă.  
 Mai mult rușinea, de cât porunca să te depărteze de cele netrebnice
- 10895** Mai bine să te rușinezi de cât frica să dobândesci.  
 Mai bine fără vieță de cât fără rușine.  
 Mai bine de tine să se rușineze, de cât să le fie frică, că rușinea cinste aduce, iar frica uricîune.  
 Numai rușinea te supune la ori-ce căință.  
 Părțile de rușine nici cum să ți le arăți că te socotesci de căine.
- 10900** Rușinea a lipsit, cinstea s'a prăpădit.  
 Rușinea ascunde ori-ce e urit la vedere.  
 Rușinea iar nu frica să te stăpînescă și de cele rele să te depărteze.  
 Rușinea înainte la ori-ce urinare s'o poți călăuză, ca să-ți facă carare.  
 Rușinea cu cât mai mare atât și cinstea ei mai mare.
- 10905** Rușinea când s'arată în obraz, te arată de om cu minte.  
 Rușinea călăuză s'o poți înainte, ca să poți dobîndi minte.  
 Rușinea când te stăpînesce, de multe greșeli te feresce.  
 Rușinea la om, nu e 'n bună stare, când de demîncare trebuință are.  
 Rușinea la om semn de 'nțelepciune.
- 10910** Rușinea la om cea mai mare înfrinare.  
 Rușinea la greșelă, semn de îndreptare.

- Ruşinea la muşiere îndoită se cuvine, că darul şi cinstea  
cea mai mare se 'ntelege.  
Ruşinea la cel sărac nu-î aduce nici un rac.  
Ruşinea la fapte rele, te depărtază de ele.
- 10915** Ruşinea mai grea de orî-ce pedepsă la cel înţelept.  
Ruşinea mult, mult să țe-o păzesci, că de vei pierde-o,  
țe-ai pierdut totă cinstea.  
Ruşinea podoba muşierii.  
Ruşinea semn adevărat de suflet bun şi curat.  
Ruşinea se nascu, cum sfiala se ivi.
- 10920** Ruşinea să țe-o acoperi, ca să nu te arăți ca o cătea.  
Ruşinea să te poprască de orî-ce cuget rău.  
Ruşinea pe muşiere la orî-ce s'o înfrîneze, ca să nu se so-  
cotască ruşinea lumii.  
Ruşinea prețul cinstei.  
Ruşinea să te departeze de orî-ce blestemăție, că ea este  
cel mai tare friu.
- 10925** Ruşinea să-'ți fie ție legea ta și pravila ta.  
Ruşinea temeiul cinstei.  
Ruşinea te depărtază de cele mai rele fapte, d'aceea de  
la tine nici cum să o depărtezi.  
Ruşinea te îndemnă la căință și căința la pocăință; de  
ea să te ții.  
Ruşinea fața înțelepciunii.
- 10930** Ruşinea firesce, frică de necinste.  
Ruşinea ce ai pățimit să te îndrepteze de-acî înainte, ca  
să dobîndesci mai mare cinste.  
Ruşinea cele de necinste le dă după spate.  
Ruşinea cine-o pierde, nici-cum o mai vede.  
Ruşinea, cinstea fetei.
- 10935** Ruşinea de la ómenî cu totul se fură, când obrăznicia pe  
toți ăi incunjură.  
Ruşine la părinți, copiii necinstiți.  
Ruşine la cel bătrîn să cadă de beție.  
Ruşine mare la vînător să se întorcă fără vînat.  
Ruşine mare la bărbat să caute, când se 'nsoră, numai la  
banî de zestre, iar nu și la daruri de neveste.
- 10940** Ruşine mare la bărbat să-și petrecă ziua nóptea în oglindă  
la gătélă.  
Ruşine să-'ți fie ție, când vina o urmezî, iar nu când pen-  
tru ea te pedepsesci.  
Ruşine să-'ți fie ție de cele ce nu ți-se cuvine.  
Cea mai mare ruşine, a-și arăta óre-cine ruşinea sa la  
orî-cine.  
Ceea-ce e de ruşine tu a grăi, nu se cuvine nici a gîndi.

- 10945** Ce e dă rușine dă-a urmă, cu mult mai rușine, dă a le și grăi.  
 Ceî fără rușine, bóla noródelor.  
 Cele urite la cei înțelepți, dă mare cinste, când rușinea va perî și ocara va împărăți.  
 Cele dă rușine nicî-cum să te stăpânescă.  
 Cele dă rușine nu ți-să cuvine, nicî în ochi să le veđi, nicî să le ascuți, nicî să le cuvintezi ne-cum să le și urmezî.
- 10950** Cel tréz sě rușineză dă orî-ce urită faptă, iar cel bét și amețit nicî o rușine simte.  
 Cel fără rușine, obraznic din fire.  
 Cel fără rușine vine, mănâncă și sě duce, fără a'ți mulțumi.  
 Cel fără rușine, cu cât sě măresce, rușinea ăi lipsesce.  
 Cel fără rușine n'are omenire.
- 10955** Cel fără rușine nu cunósce cinstea.  
 Cel fără rușine pě cel-ce el rușineză, cinste însemnéză.  
 Cel-ce nu sě rușineză, acela nu sě mai îndreptéză.  
 Cel ce rușine iar nu frică are, acela mai înțelept.  
 Cel-ce sě rușineză, anevoie greșasce.
- 10960** Cel-ce sě rușineză anevoie dobândesce, dar laudă și cinste pururea găsesce.  
 Cel-ce sě rușineză, dă orî-ce rău sě depărtéză.  
 Cine rușinea și-a pierdut, d'omenire și dă cinste, cu totul s'a desfăcut.  
 Cine dă sineși rușine n'are, nicî temere dă Domnul are.  
 Dă cât tóte mai bine, dă însuși tine să-ți fie rușine, c'a-tunci numai pě nimeni te veî mai rușină.

## Pentru Rěi

Veđi *R ř.*

## Pentru Rěu, Rele i Rěi, Reutăcioși și Rěutăți

Veđi *Buni, Bune, Buntăți.*

- 10965** Adu-'ți aminte dă relele dă mai nainte ca să te îndreptezi la cele din urmă.  
 Orî-ce rău face omul, pururea gândesce, după a lui socotînță, că cu cuvînt urméză; d'aceea ca să nu greșesci, întreabă și pě altul la orî-ce veî să urmezî.  
 Orî-ce rău veđi mai nainte, depărtéză-l dă la tine, ca fără frică să fiî.

Orî-ce rău cu pricina lui. Dăpărtăză pricina, și vei scăpa de orî-ce rău.

Orî-ce rău de sine poate veni, însă tu să nu dai pricină de venire.

**10970** Orî-ce rău ți-să întâmplă de multe ori spre folos privesce, că te învață minte.

Orî-ce rău și orî-ce necaz, astăzi la mine mâine la tine. Un rău când vine, singur nu vine, ci unul după altul se ține. Ferice de cel-ce va scăpa de răul d'întăiu.

Un rău scote și scornesce pe alt rău cu mult mai mare. În urma celor rele, cele bune mai bine se cunosc.

**10975** În potriva celor rele, până nu se întâmplă, trebuie să se pue stavila cea mai mare, că într'alt chip scăpare nici cum vei avea, ca omul de riie între cei riioși.

Întăiu tu să conțenești de cele rele, apoi să judeci pe altul d'acele rele.

Între cele rele și aceste se socotesc de frunte: făgăduiela cea secă, nădejdea cea zadarnică, bogăția cea ascunsă, milostenia cea de mare silă, ajutorul piste vreme, știința cea bună, cu năravuri rele și viața cea îndelungată fără nici-o sănătate.

Cu greu, mai întâiu cele rele a povesti.

Cu mult mai mari sunt relele ce pătimim unul de la altul, de cât cele ce pătimim din întâmplare firască.

**10980** Cu rău de vei începe, cu rău te vei și sfârși.

Când vei să dăpărtezi orî-ce rău de la tine, trebuie să te socotesci cu mult mai bine.

Când Domnul cu tine, nici un rău îți vine.

Câte rele mai 'nainte se pot vedea, se pot și întâmpina când tu vei vră.

La orî-ce rău îți va veni, pururea să ții: «*Nu mai rău Domne*»; și cu acesta te mângâi.

**10985** La cele rele ocrotire nici cum tu să arăți, că te înțelegi și tu ca un părtaș la ele.

La cele rele când te înveți, de ce mergi, le înmulțesci.

Mai lesne alunecăm la rele de cât la cele bune, că rău tătile la vale ne duce, iar bunătățile sus ne urcă.

Mai bine cu un rău, de cât cu două rele, când nu se poate fără nici unul.

Mai bine să îngrijești de cele rele să nu vie de cât să le aștepti să vie, și în urmă să te socotesci cum să le îndreptezi.

**10990** Mai bine cele rele întâiu cu înfricoșări să le dăpărtezi, de cât la cazne îndată să te așezi.

Mult, mult să te temi de răul ce însuși tu ție-ți îți aduci.

Mutarea unui rău, fără părăsire, ne duce la mai mare peire.

N'așteptă ca neputința ta să te depărteze de cele rele ci în cea mai mare putere să depărtezi de la tine orice rău și necinstit, ca să arăți că de voia ta le depărtezi.

Nici unul cunósce câte rele urmăză, că toate le socotesc de bine urmate.

**10995** Nici un rău mai rău de cât să învinovatesci pe cel fără prihană.

Nici un rău ăți va veni, când tu rău nu vei urma.

Nici norocul tău nici pe diavolul să-l osîndesci, când vre-un rău dobândesci, ci pe însuși mintea ta, ca din ea le dobândesci când bine nu te socotesci.

Nici de frică, nici de vre-o nădejde, ci de însuși al tău cuget să te depărtezi de cele rele și strimbe.

Nu la césul morții, ci în césul când faci răul, într'acel cés și minut să te depărtezi de el.

**11000** Nu te miră atât de cei ce fac rele, cât să te miri de cei ce nu fac nici un bine.

Pururea se îngrijesci, ca mai nainte să întâmpini orice rău póte veni, că mai în urmă cu mare nevointă ăi depărtezi.

Puțini și fórté puținii cei ce cunosc răul și de el se părăsesc.

Până a nu încercă să depărtezi vre-un rău trebuie mai întâiu să socotesci la al lui temeiu, cum să-l sfărîmi din rădăcină.

Până a nu se întâmpla cele rele în lume, la cei înțelepți privesce a le prevedé, după-ce se întâmplă lasă pe cei puternici a le depărta.

**11005** Precum cele bune, așa și cele rele primesce-le când vin ele, că cele rele cu cele bune împreună sînt legate.

Relele altora lesne le suferim, iar d'ale noastre pururea ne tânguim.

Relele când ne lasă din neputința noastră, noi atunci ăicem că noi pe ele le lăsăm.

Relele ce nici de cum nu pîtem scăpă de ele, să socotesc între noi ca nisce legi firesci.

Relele din lume nici cum vor lipsi, până-ce dreptatea nu va împărăți.

**11010** Rău vei urmă, rău vei afla.

Rău vei sēmēnă, rău vei adună.

Rău cu rău se întrece, la cel ce din slava în necazuri trece.

Rău la obște cât de mic, nici cum tu să gîndesci, ne-



- cum să și urmezî, că răul cel dă obște pe toți cade în parte, dă care nici tu însuși vei scăpa, ori unde te vei afla.
- 11015** Răul isbesce, pe cel-ce la el, pentru altul gîndesce.  
 Răul îndată vine, iar binele cam zăbovesce.  
 Răul ca cangrena, până n'o tai nu se vindecă.  
 Răul ca pecinginea, dă ce merge se întinde.  
 Răul ca scânteile dă foc, ce cât dă mic aprinde o pădure întregă, d'aceea să te feresci dă cel mai mic rău, că cât dă mic va fi, foc mare aprinde la capul tău.  
 Răul cu cât mai mult se apropie cu atât cel în slavă, nici cum îl pricepe.
- 11020** Răul când îl faci, nu simți nici o supărare, dă cât numai când 'ți-aduci aminte dă el, c'atunci cugetul te bate.  
 Bine ar fi să te bată până a nu-l face.  
 Răul lesne se urmează, dar în prăpastie te aruncă, iar binele cu mari nevoițe, dar în slavă te ridică.  
 Răul mai bine să-l popresci, dă cât în urmă să-l depărtezi.  
 Răul mai bine să-l suferi, dă cât să-l urmezî.  
 Răul nu când vine să te socotesci cum să-l popresci, ci cu mult mai din vreme să-l întâmpini să nu vie.
- 11025** Răul pe tine să nu te biruiescă, ci tu pe el cu faceri dă bine.  
 Răul să-l depărtezi până a nu te sugă, ca purecele ce-l uciți numai pentru-că te pișcă.  
 Răul se 'nmulțesce, când stăpânul greșesce.  
 Răul ce auzi nici cum să-î dai creșemînt până a nu se va vadi.  
 Răul ce altuia gîndim, la noi se întorce când la el nici cum gîndim.
- 11030** Răul ce vei face, nici cum te va odihni, că cugetul în veci te va chinui.  
 Răul ce vei face, nici cum se pôte tăinui, că cel-ce pătimesce nu-l pôte tăinui.  
 Răul ce voiu vré l'al meu frate și prieten, îndoit Domnul mie să mi'l dé.  
 Răul cel din urmă, cu mult mai greu, dă cât cel d'întăiu.  
 Răul ce dă obște, pe fieș-care, în parte cade.
- 11035** Răul ce-l dobîndesci, cum îl dobîndesci, așa să-l și uîți.  
 Răul din rădăcină trebuie să-l tăiem, ca nici o odraslă din el să mai așteptăm, și așa dă el să scăpăm.  
 Răul d'inceput să te silești să-l sgornesci, ca a dooa oră nici cum să-l mai vești.  
 Răul dă loc, cât dă mic, să-l depărtezi dă la tine, îndată ce vine, ca să nu se înrădăcineze ca un obicei în tine.

Rău mai rău de ori-ce rău, mușerea a-și cumpără cîocan la capul său, bun sau rău cu banii săi.

- 11040** Rău pentru rău nici cum să gîndesci, nici să îndrăsnesci, ci cu bine pentru rău tu să răsplătești.

Rău piste rău ne vine, când Domnul cu noi nu ține.

Rău piste rău nici cum să adaogi, nici la vrăjmașul tău.

Rău pe rău întîmpină.

Răutățile întrec pe bunătați, că bunătațile cam cu anevoie.

- 11045** Rău de vei urma, rău vei aștepta.

Suferă și te depărtază de ori-ce rău, ca să n'aibă frică nici de Dumnezeu.

Să nu gîndesci rău nici vrăjmașului tău.

Să nu te supui celor rele, ci cu cele bune să biruiesci pe ele.

Să nu te bucuri de răul altuia, c'acésta este dată numai la cel pizmătareț.

- 11050** Tóte relele la bătrînețe mai grele se 'nțeleg.

Tóte cele rele, de la cei mai mari încep.

Cei-ce la rele gîndesc, pe prietenii s'gornesc.

Cele mai urîte rele în lume pot veni, dar vaî de acela prin care ele vor veni!

Cele mai multe rele din nesciință isvoresc.

- 11055** Cele mai rele să le puî înainte și nici odată te vei supăra de ele.

Cele mai din urmă rele, te fac sa uiți pe cele mai dinainte.

Cele rele când le urmă, dulci nooe ni-să pare, dar amare în urmă le cunoscem din cercare.

Cele rele când ne vine, una după alta vine.

Cele rele și urîte, nici sa le veđi, nici să le audî, ne cum să le și urmezî.

- 11060** Cele bune când ții vin uiți tóte cele rele, iar un rău de 'ți va veni pururea țe-aduci aminte de cele bune de mai 'nainte.

Celui ce 'ți face rău, cu bine să-î răsplătești, ca și de la el cinste să dobîndesci.

Cel mai mare rău, nu când omul năpăstuiesce, ci când nu se osîndesce cel-ce năpăstuiesce.

Cel mai mare rău ce ni-să pare cu greu, de multe ori ne scapă de cele mai mari necazuri.

Cel-ce răul vede și póte popri, și nici cum el popresce, se 'nțelege că însuși el el săvîrșesce.

- 11065** Cel-ce ții face ție rău, să te rogî pentru el și răul va căde pe el.

Cine la rele gîndesce, întău el le dobîndesce.

Cine n'a 'ncercat cele rele, cele bune nu le cunósce.

Binele cam târziu, iar răul îndată s'aude.

- Dacă și la bătrânețe nu te depărtezi de cele rele, nu mă așteptă nici o izbăvire.
- 11070** Dimineța când te scolî, cu gândul la Dumnezeu și apoi la lucrul tău, ca să scapi de ori-ce rău.  
Din două rele, alege cea mai bună.  
Din două rele cel mai ușor cel mai bun.  
După un rău când ne vine, rău după rău ne vine, iar bine după bine cam anevoie ne vine.  
De ori-ce rău atunci numai poți scăpa, când de el te vei depărta.
- 11075** De vei rele să nu pați, dragoste de la toți pururea să cauți.  
De nici un rău în lume să te superi peste fire, că toate într'un minut se prefac după fire.  
Departe de cele rele, să nu îți vie cele grele.  
Depărtăză cele rele la ori-ce rău îți vine, și nici cum răul ăla vei mai vedea la tine.  
De toate cele rele ca să poți scăpa omul, trebuie să asculte cugetul lui cel bun.
- 11080** De cele rele să te depărtezi, cele bune să le îmbrățișezi, că cele rele rău te sună, iar cele bune te 'ncunună.  
De cele rele să fugi de ele, nu pentru ele, ci ca să nu te dedați cu ele.  
Omul, năravul cel rău, de la cei răi l-a dobândit, d'aceia să te feresci de-a lor tovarășie.  
Omul rău nu primesce nici un sfat și de voiesce  
Omul rău nu se 'mbălbănește, ci mai mult se 'nvîrșunesc.
- 11085** Omul rău și 'n fericire sărac de minte se socotesc.  
Omul rău și fără de lege, când putere dobândește, atunci răutatea i-se dovedește.  
Omul cel rău și cumplit, acesta dobândește când în necazuri va cădea, nici un ajutor de la nimeni va vedea.  
Unde vești mai rău om silesce-te să l faci d'o potrivă cu tine, unde vești mai bun silesce-te să l ajuți, și-așa toți d'o potrivă omeni buni vom fi.  
Unde cei răi în norocire, acolo cei buni în cea mai mare sărăcie.
- 11090** Urît, și pre urît, după cei răi să te ești, că mai rău de cât ești tu în lume vei ieși.  
În loc de bine cu rău răsplătesc cei rău năraviți.  
Într'un norod nerod cel mai rău și mai nebun izbutesce.  
Cu om rău și fără de lege nici odată să grăiesci, nici să te împrietenești, ca nu rău să te smreduesci.  
Cum se taie cangrena ca trupul mai mult să nu pătimască, așa și cel rău să se isgonască, ca norodul mai mult să nu pătimască.

- 11095** Cum tu vei scăpa d'in mâinile celui rău, dă slavă lui Dumnezeu.  
 Cu cei răi nu te 'mpreuna, că osîndă vei căpăta.  
 Cu cel-ce 'ți face rău să te lupți cât vei puté, el cu rău și tu cu bine, până ce'l vei birui.  
 Către cei răi să te-aréți cu cea mai mare strășnicie când aceia dă cuvînt nici cum vor să se ție.  
 Când cei răi vor urî ale lor răutăți, atunci și cei buni se vor bucură d'ale lor bunătăți.
- 11100** Când cei răi nu se pedepsesc, cei buni se năpăstuiesc.  
 La cei răi și cumpliti mai bine să te supui lor decât să-ți stapănesci pe ei.  
 Mai lesne a face un om rău din cel bun, dă cât din rău bun.  
 Mai lesne a face gîndacul mîiere și țințarul lapte, dă cât omul rău vre-un bine pe lume.  
 Mai lesne cei răi pe cei buni îi biruiesc, că cei buni cu cei răi nici cum să sfădesc.
- 11105** Mai bine boi dă cât rău.  
 Nu alergă spre scăpare la cel rău și cumplit, că mai rău te încurci.  
 Numai bóla celor răi le dă dă cap.  
 Pe cei răi când îi înfrînezî, scapi pe cei buni din ghia-rele lor.  
 Pe cei răi și cumpliti depărte să-ți isgonesci, că strică și pe cei buni.
- 11110** Pe cel rău și cumplit cu cât îl înfrînezî mai greu, slujbă aréți lui Dumnezeu.  
 Pe cel-ce rele urmăză, când cugetul nu'l mustreză, nici un cuvînt nu'l mai înfrîneză, dă cât biciul pe spinare.  
 Rău om se înțelege, cel-ce supără pe altul spre al său în-suși folos, rău și cel-ce acésta urmăză spre folosul altuia; dar cu mult cu mult mai rău, cel-ce rău te chinuiesc nici pentru folosul său, nici pentru al altuia, ci numai și numai ca să facă rău.  
 Rău cu rău se potrivește, și 'mpreună se 'nveselesc, că unul cu altul se înțelege, însă unul pe altul va să-l lege.  
 Rău pe rău înțelepțesc când unul pe altul biruiesc.
- 11115** Răutaciosul nici cum, nici înainte nici în urmă, cunósce fapta cea bună.  
 Răutaciosul pe toți dă răi, ca pe el, îi socotesce.  
 Rău și cumplit om te socotesci, când poți face un bine și nu numai că nu'l faci, dar nici pe altul îl lași să-l facă.  
 Se te păzesci dă cel rău, să nu cum-va să-ți aréți că nu'l bagî în sémă.

- Să te ferescă Dumnezeu de om rău în puterea lui.
- 11120** Să te feresci cât vei pute de cel rău și cumplit, că rău te gândește și rău ții gândește ori unde te găsește.  
 Frică să-ți fie ție când cei răi la un norod singuri ei poruncesc după cum ei voiesc.  
 Cei mai mulți, răi pe lume, că răutatea mai lesne la urmafe.  
 Cei mai răi și mai cumpliți, de însuși ei se osîndesc când rău altora gândesc.  
 Cei porniți spre răutăți, crapă de necaz când vreme și mijloc nici cum mai găsesc.
- 11125** Cei răi între ei nu se cam pot uni, când unul putere mai mare are.  
 Cei răi cam pretutindenți stăpânesc pe cei buni.  
 Cei răi când ți răsfată, mai răi s'arată de față.  
 Cei răi mai lesne dobândesc, iar cei buni păgubesc; dar tu să nu schimbi paguba cu dobânda, că fapta bună pururea cinste țe-aduce, iar banul curînd când la unul când la altul se duce.  
 Cei răi mai mult se bucură când alții pătimesc, de cât când însuși ei ceva dobândesc.
- 11130** Cei răi dobândesc, când cei buni se năpăstuiesc.  
 Cei răi de obște vrăjmași omenirii.  
 Cei răi și cumpliți atunci crapă de necaz, când ved pe cei buni în cea mai mare slavă.  
 Cei răi și cumpliți atunci vor peri, când cei buni vor stăpâni.  
 Cei răi și cumpliți, facerea ta de bine, în mînie și urgie, chiar asupra ta o schimbă și-o aruncă.
- 11135** Celui rău de inimă răsplătirea lui nici-cum ți zăbovesce.  
 Cel rău și cumplit, când inima i-se împietresce, mai rău și mai grozav de cât ori-ce fiară.  
 Cel rău și cumplit când se mînie, d'întăiu ca un mistreț eși ascute, și din măsele ca câinii scârșnesce, cu gura rînjită.  
 Cel rău și cumplit, crușimea când și-o 'ntrebuințeză, in-cepe de la vecini, de la rude și de la prieten.  
 Cel rău și cumplit, putere când a dobândit, lumea a prăpădit.
- 11140** Cel rău și cumplit de Domnul când se rîgă, mai mult îl mînie, că-i aduce aminte d'ale lui nelegiurii, dintr'a lui crușime.  
 Cel rău și cumplit, și de se vede în norocire, dar fericire nici-cum are.  
 Cel rău și nebun, de dimineța până s'era nu stă într-o stare.

Cel rău și fără minte când se 'mbogățesce, a necinsti se pornesce.

Cel rău și fără de lege și după vieță, de necinste nici cum scapă.

**11145** Cel-ce cu cei rei împreună viețuiesce, una din dooă dobândește, ori-că învață ori-că pate ceva de la acela.

Cel-ce fără nădejde, de nici un folos al său, urmăzează orice rău, acela se înțelege omul cel mai rău.

Cel din fire rău, nici un nărav bun are, nici va căpeta.

Din dragostea celor rei cele mai rele vei învăța, și cele mai urite vei aduna.

Dă om rău să te feresci ca de-un câine turbat, mai mult când tace, de cât când latră.

**11150** Dă om rău și îndrăcit de departe să te păzesci, că ori tu pe el sau el pe tine de te va întâlni, în primejdie vei fi.

Dă la cei rei nici o plată, pentru ori-ce slujbă, să nu ceri vre-odată, că mai rău te vatămă.

Dă la cei rei să n'aștepti nici măcar o 'mbucătură, și tu când mai mult ții vei îndopa pe gură.

Departă de cei rei, nici vorbă să faci cu ei, nici să te lipești de ei, ca să nu ajungi ca ei.

Dă cel rău ce arde și tot pîrjolesce, toți se miră de el, de isprava lui, iar la cel ce înmulțesce roduri piste roduri, nici că gîndesc la el.

**11155** Vei să depărtezi ori-ce răutate? întâiu tu să începi a te depărta de acea faptă, și toți după tine, ca oile după capră, ei se vor lua și întocmai vor urma.

Calea spre răutăți, largă și alunecătoare, iar cea spre bunătăți, strîmtă și noduroasă; d'aceia la răutăți, mai lesne alunecăm, dar și rău ne încurcăm.

Cui nu ții e frică de Dumnezeu, urite îți sînt răutățile.

Cu cât mai ascunsă răutatea vrăjmașului, cu atât mai mult se te feresci de ea.

Când răutățile ajung obiceiuri nici o nădejde mai este de îndreptare.

**11160** Când răutățile ne lasă, atunci și noi ne fălim, că noi pe ele le lăsăm.

Mulți cu-ale lor răutăți s'arată mai dostoynici, pentru-că răutățile întrec pe bunătăți.

Nesuferită răutatea când se laudă și se fălesce.

Nu-te mândri piste fire în răutățile tale, că nu vei găsi scăpare la nelegiuirile tale.

Pentru-că sîntem înnecați în răutăți, toate le socotim de bunătăți.

**11165** Plecarea spre răutăți, cel mai mare rău; dar răul când îl faci?

- Răutatea omului cât de ascunsă fie, cu vreme se vădesce.  
 Răutatea în om când se 'ncuibăză, nici cu cleștele n'o  
 poți trage afară.  
 Răutatea curge ca plumbul cel topit, prin pielea celui cumplit.  
 Răutatea cu fericirea nici cum se pot întocmi, că d'a drep-  
 tul se împotrivesc una alteia.
- 11170** Răutatea când ajunge la desăvîrșirea ei, nici cum se mai  
 îmbunătățește, prin orî-ce mijlocire.  
 Răutatea la om când obiceiul se face, tămăduire ei nici  
 cum se mai face.  
 Răutatea la om, cel mai spurcat suflet.  
 Răutatea la cel rău, deprindere s'a făcut de la început.  
 Răutatea nu ne iertă să ne socotim vre-o dată.
- 11175** Răutatea pretutîndenea și-a găsit intrarea ei.  
 Răutatea se mărește, când fapta bună nu se cînstesce.  
 Răutatea se 'nveselește, când altuia răsplătesce.  
 Răutatea fără răsplătire de la Domnul nici cum rămîne.  
 Răutatea celor mari, de n'ar da pildă celor mici, nu s'ar  
 socoti așa de grea, când la aceea numai ar privi.
- 11180** Răutatea din început cu rău gînd a început.  
 Răutatea de la om se depărtăm, iar nu pe om să'l lă-  
 pędăm.  
 Răutățile isvorăsc din lene și trîndăvie, pentru-că la muncă  
 nici odată mai gîndesc.  
 Să'ti lași răutatea până a nu te lăsa însuși ea pe tine.  
 Tote pe lume se vestejesc, numai răutățile pururea înfloresc.
- 11185** Ceea-ce ne popresce să nu urmăm tot-de-una tot aceea  
 răutate, arată că nu avem numai o răutate.  
 Cel amețit de răutăți, anevoie se dăstăpăta.  
 Cel plin de răutate, nici cum gîndesce la dreptate.  
 Cel ce în răutăți pururea se tăvăleşce, nici o nădejde de  
 mîntuire pe lume mai hrănesce.  
 Cine răutățile nu le pedepsește, se 'nțelege că el le slo-  
 boleşce.
- 11190** Din răutatea minții pururea alergăm la pîrî și nelegîuirî.  
 Din răutatea celor mari, cei mai mici pătîmesce și rău se  
 chinuiesc.  
 De toate răutățile să te despoți îndată, și 'când te culci și  
 când te scoli, ca de haie la baie.  
 Drumul la răutăți foarte iute se arată, iar la bunătăți foarte  
 încet.

### Pentru Răsvrătire

Cugetele răsvrătitoare risipesc noródele.

- 11195** Răsvrătirea în adevăr, mult pe lume o răscolesce, dar și mult în urma ei ăi folosesce.

### Pentru Răsboiū.

*Veđi Pace.*

### Pentru Răni.

Maī lesne pe morți ăi poți' învia, dē cāt cānd muīerea dulce ęți va grāi și tu dē ea a nu te rāni.  
 Pānā cānd ajunge pānā la ficiați, nici un lēc maī are.  
 Rana pešin sā tāmāduiesce sā sē mārēscā sā n'o îngāduiesci, ca nu maī mult sā pātimesci.  
 Rana pānā e micā sā 'ngrijesci d'a ei tāmāduire, cā dacā sē mārēscē, cangrena te sfīrșesce.

- 11200** Rana și dē sē vindecā, dar semnul ei țe-aduce aminte dē cel-ce te a rānit.  
 Rānile trupulūi pē lāngā ale sufletulūi, īntru nimic sē socotesc.  
 Cea maī mare ranā īndatā sē dēschide, dē prietenī și dē rude, cānd nu sciī dē ei cum sā te pāzesci.  
 Cel-ce rānesce prin grāiū, cu mult maī rău 'te rānesce, dē cāt cel maī ascuțit cuțit.

### Pentru Rēposați

*Veđi Mōite.*

### Pentru Rēpsunuri

- Grabnic la auđire și zābavnic la rēpsun.  
**11205** Maī lesne a īntreba, dē cāt a rēpsunde.  
 Pānā nu veī auđi, nu te pripi a rēpsunde.  
 Rēpsunul tēu sā fie cu blāndețe și dulcētā, la ori-cine te īntrebā, cā la toți plācut te face.  
 Rēpsun cu īmpotrivire, și dē ți-sē pare cā te ușurēzā, maī rău te īntārītā.  
 Rēpsun la rēpsun odatā sē dā.  
**11210** Rēpsun fār' da te socoti, nici cum tu sē daī.  
 Sā nu rēpsunđi īn locul altuīa pānā a nu te va īntreba pē tine, ca sā nu te rușinezī și īn urmă sā te cāiesci.  
 Cel grabnic la rēpsunuri nici odatā judecā.  
 Cel ce nu rēpsunde, aratā 'nvinovățire.



Cel-ce nu scie să răspundă, încurcă vorba și mai nimic pricepi.

**11215** Cine scie să asculte, acela scie să și răspundă.

Dă scii bine, așa răspunde, iar dă nu, pune'ți mâna la gură.

### Pentru Răsplătire

Omul când nu poate răsplăti alérgă, mojiul la ocări, călugărul la blesteme, și muiera la lăcrămii.

Veî vrăjmașului tău să-î răsplătesci mai rău? fă-î bine pentru rău.

Veî să răsplătesci cui-va, să nu te asemeni lui, ci din potrivă bine pentru rău să-î faci lui.

**11220** Veî să răsplătesci celui ce te ocărăsce, dă-î mulțumită cu căciula în mână.

Veî să răsplătesci celui ce te înșală? fă-te că-î dai creșemînt la ceea-ce te înșală.

Veî să răsplătesci orî-cui? dă mic copil să-l însorî.

Ca să răsplătesci celui ce se sfădesce cu tine, să te si-lesci a-l întrece la orî-ce dăprindere.

Cu rău pentru rău nici odată cui-va să răsplătesci.

**11225** Cu răsplătirea să alergi tocma ca omida și dă are sute și miî dă picere, iar cu facerea dă bine tocma ca ogarul, și dă are numai patru picere.

Cu bine să răsplătesci și celor ce țe-au făcut ție rău piste rău; ca să cunoscă și să se căiescă.

Când ești în fericire, nici cum să mai cuvine dușmanului și vrăjmașului tău să-î faci răsplătire, că îndestulă lor pedepsă, a te vedé pē tine în cea mai mare slavă și fericire.

Când veî să răsplătesci orî-cui și pentru orî-ce, întâi să guști din apa uitării, apoi lui să-î răsplătesci.

La orî-ce urmare răsplătirea vine pē negândite.

**11230** La răsplătire cu îndurare, la mânie cu umilință mai mare. Mai bine nici cum să răsplătesci, dă cât după dreptate să răsplătesci.

Nu mai cei mari și 'n putere, cumpliții și nelegiuiții nu cred nici cum răsplătirea Domnului, socotind că vor scăpa dă veșnica muncă. Vai dă ei când vor păți-o!

Nu fi grabnic la răsplătire către supușii tăi, pentru orî-ce greșelă, că și tu la cel mai mare ceri ertare dă greșelă.

Răul cu bine să-l răsplătesci, ca bine și tu să dobândești.

**11235** Răsplătesce cu bine celui ce'ți face rău.

Răsplătire cu bine pentru orî-ce slujbă, pentru orî-ce vred-

nicie, pentru orî-ce ispravă, însuflețeză cu pilda și pe cel mai nevoiaș.

Răsplătirea cu rău cea mai mare vină.

Răsplătirea dă la Domnul, cu cât mai mult zăbovesce, cu atât mai rău te lovesce.

Mulți cu rîvnă bună, să răsplătescă cu bine, dar neputința ei împiedecă.

**11240** Nicî pentru bunătățile părinților noștri, nicî pentru răutățile lor, ne răsplătesce nooă Domnul, ci pentru însuși ale noastre bune sau rele urmări.

Sermanul nu pôte răsplăti, dar Domnul în locul lui răsplătesce mult mai bine.

Fieș-care după faptele sale ascéptă dă la Domnul a lui răsplătire.

Celor-ce vë urăsc, cu dragoste să le răsplățiți, ca și ei să vë iubescă.

Celuî ce te ocărasce, cu tăcerea mai bine ăi ocărăscî lui, și cu mult mai bine cu un «*mulțumim dumitale*» c'atunci s' n'țelege că'ți bați joc dă el.

**11245** Celuî-ce 'ți face rău, răsplătesce-î tu cu bine, c'atunci cugetul ăl bate.

Cel pornit spre răsplătiri, odihnă nicî-cum are.

Cel-ce cu rău răsplătesce, asemenea și el dobăndesce.

Cel-ce răsplătesce binele cu rău, răul din casa lui nu va lipsi în veci.

Cel-ce suflet mare are, nicî odată mai gîndesce la vre-o răsplătire pentru câte pătimesce.

**11250** Cel-ce bine urmăză, cu bine să s' răsplătescă, ca pildă dă la el toți să dobăndescă.

Cine pôte răsplăti pentru orî-ce rău, și nicî-cum răsplătesce, acela într'adevăr omul cel mai bun.

Dacă nu poți răsplăti binele ce-ai dobăndit, fă măcar o mulțumire.

Dă s'ar răsplăti îndată celuî-ce face rău, altul la rău n'ar mai gîndi, și dă s'ar răsplăti îndată celuî-ce face bine, altul îndată s'ar luă după el cu facerea dă bine, că pilda dascălul cel mai bun.

Și chiar vrăjmașuluî t'eu cu bine să-î răsplătescî, ca prieten să-î dobăndescî.

**11255** Și cel mai mic pôte răsplăti cu bine și cu rău.

Și dă veî să răsplătescî, cu cruđime nicî-cum și nicî odată să răsplătescî, și mai ales când în mînie te găsescî.

### Pentru Răstriște

Răstriștea când te supune, numai cu inimă mare o poți  
și tu pe ea supune.

### Pentru Răsfățare și Răsfățați

Răsfățarea cât de dulce, plecate ne-aduce.  
Cel răsfățat nimic nu-î place ci toate după spate le aruncă.

### Pentru Rătăcire

- 11260** Când omul se rătăcesce, învață minte óre-ce mai bună.  
Pe cel rătăcit, rîvna, pofta și dorul  l chinuiesce.  
Pe cel rătăcit să nu-îl treci cu vederea, ci lu  să- i ar  i  
calea cea mai dr pt .

### Pentru R c l 

Cine mu t se cocoloșesce, mai lesne r cesce.  
D  r c l  să te feresci ca b l  să nu dob ndesci, că d   
căldură mai nici unul n' i v du  c'  pătimit.

### Pentru Răbdare, Suferire și Nerăbdare

- 11265** Omul îndelung răbdător, s m n  cu Dumnezeu .  
Omul d  nevoie multe și grele rabdă.  
 nv   -te a suferi, ca să nu-  i pară cu greu c nd   i va  
veni vre-un necaz r u.  
 ndelunga răbdare, darul cel mai mare, d'aceea mai mare  
d  or -ce putere mare.  
 ndelunga răbdare d  multe or  te duce la d sn d jduire.  
**11270** V i celor ce pierd răbdarea, că r u să vor căi.  
Gonirea din casă și  mputarea datornicului cele mai grele  
d -a suferi.  
Jugul d  g t  e- -  pus, suferă d  vo a ta ca la un st p n  
supus.  
Ca p timile lui Iov, nici un pătimaș pe lume mai mult a  
pătimit și cu buna răbdare toate le-  biruit.  
Cu îndelunga răbdare și cu dulc  a bl nde elor pe to i  i  
supu  sub ale tale picere.

- 11275** Cu cât mai mult răbdăi, cu atât mai bun te arăți și sănătatea țe-o păstrezi.  
Cu nerăbdare nimic isbutesci, ci mai mult te smintesci.  
Cunoscându-ți sorta ta să suferi cât vei pute.  
Cu puținică răbdare, ori-ce necaz trece. D'acésta să te ții.  
Cu răbdare uîți ori-ce necaz ești vine.
- 11280** Cu răbdare întîmpini ori-ce rău póte să-ți vie.  
Cu răbdare norocul vine la loc  
Cu răbdarea să răspunzi la ori-ce întîmplare, ca să biruesci  
ori-ce în potrivă întîlnesci.  
Cu răbdarea dobîndesci ceea-ce tu nu gîndesci, că vremea nestatornică, când la mine, când la tine sare ca o mince.  
Când nu ești de față, să suferi fără sfială, nu numai ocări ci și mari bătăi.
- 11285** Când nu poți răbdă, ți în gîndul tîu: *«și acésta trece ca apa ce curge»* și lesue te vei mîngăia.  
Cât de multe nevințe sî vor grămădi pî tine, tóte cu răbdarea le poți birui, și pî d'asupra lor vei pluti.  
La răbdare să-ți aduci aminte de Iov și îndată vei isbuti.  
Nerăbdarea te-aruncă în cea mai mare prăpastie.  
Răbdă și tu ca Iov, ca să dobîndesci și tu ca Iov.
- 11290** Rău după rău vine dar răbdarea tóte le biruiesce. Dă ea să te ții ca s'a nu simți nici un rău.  
Răbdarea, ori în ce s'a pus peșin a plesnit, numai la om în inimă mai mult a ținut.  
Răbdarea, calea veseliei.  
Răbdarea cam amară, dar rodul ei fôrte dulce.  
Răbdarea cu nădejdea amîndooe surori bune, una te mîngăie și alta te întăresce.
- 11295** Răbdarea la mînie cea mai bună doftorie.  
Răbdarea la pace privesce.  
Răbdarea nicăiri și-a găsit ei locuință, de cât în inimă la om și fără a lui voință.  
Răbdarea piste fire, aduce dîsnădăjduire.  
Răbdarea potolesce, gîlcéva ce din mînie isvorasce.
- 11300** Răbdarea semn dă nădejde.  
Răbdarea sî n'țelege liniștirea inimii, cea mai bună odihnă a sufletului.  
Răbdarea tóte le biruiesce, și jos le trîntesce.  
Răbdarea fără nădejde amară sî socotesce.  
Răbdarea cea mai mare la om mîngăiere.
- 11305** Răbdarea celor săraci nu va fi întru zadar.  
Răbdare cât dă multă, dacă vei sufletul să nu 'ți pătîmescă.  
Suferă cât vei pute, când nu poți să dobîndesci, ceea-ce tu doresci, ca să nu te sfîrșesci.

Suferă și tu acum și nu te necăji nici cum pentru câte  
ție 'ți vine de la sórtă către tine, că ea pururea se  
plimbă de la unul pân' la altul.

Să te înveți să rabdă, ca înainte să mergi, și în necazuri  
să nu pătimești.

- 11310** Să te silești a suferi, c'atunci inima nu ți se mai bate.  
Grea tămăduire, dar sănătósă.

Cei-ce 'și pierd dreptatea, cu răbdarea se mângâie.

Cel îndelung răbdător, cu vremi dobândește.

Cel îndelung răbdător cu mult mai voinic de cât cel la  
răsboi voinic.

Cel mic rabdă ca un mic, până ce vremea a-î rîde va  
începe.

- 11315** Cel mult răbdător mai înțelept se 'nțelege.

Cel-ce va răbdă până în sfîrșit, acela mai fericit că s'a  
mântuit.

Cel-ce mai mult a suferit și mai mult a răbdat, acela și  
mai mult s'a învățat.

Cel-ce mai puțin rabdă, acela mai puțin se necăjește.

Cel-ce mult rabdă la nenorocirile sale, bărbat la suflet se  
arată.

- 11320** Cine a suferit, acela a isbândit.

Cine nu scie nici să rabde nici să sufere, pururea păti-  
mesce, că mic de suflet se socotește.

Cine póte răbdă, acela înaintéază.

Cine răbdare n'are, în urmă se căiește.

Cine scie să rabde, acela mai sănătos și la trup și la  
suflet.

- 11325** Buna răbdare, bună săvîrșire are.

După răbdare, bucurie mare.

Dă nevoie, suferim ori-ce 'n potrivă întîlnim.

### Pentru Rîvnă

Văi de cei-ce la ori-ce pururea rîvnesce că n'are vreme  
să se odihnéscă!

Când rîvnesci la cele străine, mahnire și necaz mare ęți  
vine, că nu le poți dobândi, iar l'ale tale nici o su-  
părare.

- 11330** La lucru străin mai mult rîvnesce omul, că-'l vede de de-  
parte, când de el n'are parte.

La puține am rîvni, când nu ne-am lăcomi.

La cele de folos și de trebuință mult tu să rîvnesci, iar  
la cele de prisos nici să gîndesci.

Pururea omul rîvnesc la cele ce sufletul lui poftesce, dar nici odată dobîndesce ceea-ce el voiesce.

Rîvna și pofta să ți-le stăpînesci, ca să nu greșesci.

**11335** Rîvna și pofta din dragoste isvorîsc, d'aceea cît dragostea zăbovesce.

Rîvnă și poftă piste măsură nici să doresci, nici să gîndesci, că nu în urmă să te căiesci.

Să rîvnesci, dar nu cu rîvna să te topesci.

Cel-ce piste fire rîvnesc la mai mult, pîrde și cel puțin ce mai nainte a avut.

### Pentru Rîgăitură i Strănutat și Bășina

Cu strănutatul auzi «*vivat!*», cu bășina faci să riță, iar cu rîgăitura scîrbă la omeni aduci. Alege care ți place.

**11340** Când dă nevoie vei rîgai, basmaua la gură ți îndată să țe o puî și la o parte să te dai ca scîrbă să nu dai. Mai bine să te beși, dă cît să rîgăiesci, că bășina dîce: «*rîdeți Dumniavostre!*» iar rîgăitura «*fugi porcule d'aci*». Mult mult să te feresci, să nu rîgăiesci în adunare cînd ești că rîgăitura în adevăr se nțelege ca o bășină pe gură.

Rîgăitura scîrbă la toți aduce, bășina rîsul cel mai dulce, și strănutatul deșteptarea cea mai mare. Ghici, care e mai plăcută.

Rîgăitura bășină pe gură, bășina ușurare dă stomac, léc dă sănătate, și strănutătura răsufare pe nas.

**11345** Rîgăitura totă delicatețea jos țe-o aruncă, bășina în sus te mișcă și strănutătura la nas te pișcă.

Strănutatul dîce «*să trăiesci*», bășina «*să te nveselesc*», și rîgăitul «*fugi d'aci*».

Strănutatul cît dă mic, îndată te deșteptă, bășina cît dă ascunsă te umple dă miros și rîgăitul dă tot te arată scîrbos.

Ceea-ce aduce rîgăitură nici-cum la masă să puî, ca să nu auzi bășini pe gură.

Cel-ce rîgăiesce, ca porcul grohăiesce.

### Pentru Rînduială

Vedî Orînduială.

### Pentru Rîs

**11350** Unul dă altul rîdem și dracul dă noi toți.

Când alții plâng și se jălesc, nu te pune tu pe râsurî.  
Când riđi pot să te vadă, dar risul tău să nu s'auđă.  
La ris să nu te pornesci cu hohote nebunesci că prost  
la minte te aręți.

Nebunul când rîde de departe se aude, iar înțeleptul nici  
însuși el aude.

- 11355** Nici ris cu hohote, nici vorbă cu obraznicie să nu 'ți  
placă ție, că una te-aręți gură cască și alta de dirz piste  
fire.

Nici să riđi nici să plângi, când nu e vreme nici de una  
nici de alta, că și una și alta, piste vremea lor, ticălos  
te-arată.

Risul piste orînduială, aduce plâns mai în urmă.

Risul piste măsura te-arată de om prost

Risul fără vreme, trei frați gemeni are: pe nebunul, pe  
neghiobul, și pe tine cel mai ticălos.

- 11360** Risul de ris se socotesc, când la vreme nu se neme-  
resce.

Să nu riđi fără vreme și piste măsură, de ori-ce și ori-  
când, c'asemene ris te face de ris.

Să nu riđi de altul când vremea lui nu'i rîde, că nu ști  
pentru tine când și cum vremea va rîde.

Să nu riđi de ciungă, nici de ologi, nici de morți, nici  
de cei smintiți la minte cum nici de cei șchiopi, nici  
de cei orbi, nici de ori-ce sluit ori-cum, că toate sînt  
întîmplătoare la ori-cine, și ori-cum, și nu ști și tu la  
care i să ajungi.

Să nu riđi de cel beteg, ci să te rogi lui Dumnezeu să  
n'ajungi și tu mai rău.

- 11365** Să nu riđi de cel-ce plînge, că și tu ca el mâine pôte  
că vei plînge.

Cei-ce petrec cu risuri, la vreme de slujbă, de ris rămân  
și fără slujbă.

Cele de ris ne necinstesc cu mult mai mult de cât cele  
de necinste.

Cel-ce pururea rîde, cu gura rînjită rămîne.

Cine de toate pe lume rîde, nici un necaz de el nu se  
prinde.

- 11370** Cine astăzi rîde, mâine plînge, că vremea nestatornică.

### Pentru Salată

Salata cere sare cam multă, unt-de-lemn și mai mult, iar  
oțet cât de puțin.

## Pentru Sapa și Săpătură

La cântecul cocoșului cu sapa în mână să te afli, dacă  
vei să nu'ți lipsescă îmbucătura din gură.

„Mai bine cu sapa în mână, de cât cu mâna întinsă la  
milă.

Mai bine să sapi, de cât să te căciulesci la unul și la  
altul.

**11375** Pământul să geme subt sapa ta, când dai cu ea, c'atunci  
rod mai mult ți dai.

Sapa și plugul, hrana ta. Din mână nu le lăsă.

Cine nici un meșteșug nici cum a învățat, ȳice, ȳi-ȳi și tu  
lui că sapa pȳte cu mâna s'o ridice.

De cât să sapi pȳ subt pământ pentru aur și argint, unde  
vieȳta ȳe-o primejduiesce, mai bine să sapi pȳ faȳa pământului unde găsește, cu înlesnire, pâinea ta ce ȳi dai  
vieȳtă.

## Pentru Sarcină

Veȳi *Insărcinare*.

## Pentru Satana

La câte rele urmăm ca să nu arȳtăm, că noi la greșeli  
alunecăm, asupra Satanei pricina o aruncăm, strigând cu  
glas mare *«bată 'l Dumnezeuȳ să 'l bată, că el m'a îndemnat!*

**11380** Satana locuesce unde cuget nu găsește.

Satana cel mai mare dușman al omenirii; cine 'n potrive  
omenirii s'arată satană să înȳelege.

De nevoie câte odată și Satanei ȳi aprindem faȳlia spre  
înlândire.

## Pentru Sabie

Sabia să n'o scoȳi cu gând de ucidere, ci numai spre  
înfriȳoare.

Sabia să ȳe-o încingȳi, nu spre vre-o ucidere, ci spre  
întȳmpinare rȳului ce ȳie 'ȳi vine.

## Pentru Saȳ

Veȳi *Lăcomie*.



## Pentru Semeți i Semeție

Vedî *Indrăsnîlă*.

## Pentru Semne i Ceî însemnați

- 11385** Când cel-ce dă la sêm'n nicî cum neineresce, la sêm'n dă te vei pune cu mult mai sigur ești.  
Cel însemnat pē din afară, și pē din lăuntru sē 'nțelege însemnat. Dēparte dē el cā rēu dē inimă sē înțelege.

## Pentru Sete i Secetoși

Vedî *Fōmete*.

## Pentru Seceriș

- Secerișul la vremea lui să nu'l pierdî din mîna ta, cā rēmăi cu mîna gōlă.  
Secerișul munca cea mai dulce, cā hrană ne aduce.  
Cel-ce la vînturî nu mai socotesce, cîte și cînd și dē unde bate, și cāți norî sē ridică, în veci nu va secera.  
**11390** Cine la seceriș nu sē lenevesce, pāinea din gură nu-'î lipsesce.

## Pentru Siguranță

- Atuncî numai sigur ești, cînd te supui la 'nțelepciune și atuncî mai fericit ești, cînd ești mai sigur.  
Unde omul trăiesce după cum el voiesce, fără a sē su-pune la nicî o legiuire, acolo viēța lui n'are nicî o si-guranță.  
Mai bine mai puțin și cu siguranță, dē cāt ore-ce mai mult și cu primejdie dē viēță.  
Nimic mai sigur dē cāt ceea-ce ai în mână.  
**11395** Rēsbōiele, hrānirile și jafurile, orî ce siguranță jos la pā-mînt o aruncă.

## Pentru Silință

- Cu silință tōte le săvîrșescî, frate.  
Cu silință, tōte sub't ale tale picere lesne le supui.  
Cu silință dobāndescî ceea-ce cu gāndul nu gāndescî.

Cu bună silință dă te vei sili, și pîetra în sus o vei rostogoli.

**11400** Când omul se silește, și Domnul atunci 'i ajută, iar când se lenește, Domnul dă el se dăslipsește.

La multe d'odată să nu te silești; că la nici una nemești.

Maî mult dă cât se cuvine să nu te silești la orî-ce în-deletnicire, ca să nu contenești îndată.

Nici pré mult, nici pré puțin la orî-ce să te silești, ci o măsură dă mijloc la tôte să păzesci, că prisosul d'o potrivă cu lipsa te vatămă.

Nu te sili piste puterea ta, ca nu cum-va să caști din puterea ta.

**11405** Puterea silinței, cea maî mare înlesnire la orî-ce.

Silința se înțelege muma rodurilor.

Silința cea bună, tôte le supune subt ale ei picîore.

Silința țe-aduce rodu cel maî dulce.

Silință bună dă vei pune, dă dooă orî pē an secerea vei pune.

**11410** Silință cu sudóre te pune în picîore.

Cel ce se silește cinste dobândește.

Buna silință mumă la orî-ce învățături.

### Pentru Silă și Siluire

Orî-ce cu silă, cu greū ni-să pare.

Orî-ce fără voie, siluire se 'nțelege după orî-ce lege.

**11415** Orî-ce dă silă, multă vreme nu ține.

Unde sila poruncește, cuvîntul și legea nu se înțelege.

Unde sila stăpânește, norodul hrănește pē cel-ce'l chinuiesce.

Cu sila tu să nu puî pē nimenî subt jug, fie jugul cât dă ușor.

Cu siluirea către norod, cumplit tiran te-arēți, cu blândețe și îndurare stăpân ce n'are preț.

**11420** Cînd sila poruncește pravila contenește.

La silă, dă socotînță nici o trebuință.

Maî bine 'ntr'un bordei și acela ne 'nvelit, dar slobod dă siluirî, dă cât în palat împărătesc cu chinurî și suspinurî.

Nu sili maî mult pē cel-ce a cerut odată ȋertăciune, că-'i aducî aminte greșala dă maî nainte.

Nu silui maî mult pē orî-cine, orî-cum vei, că omul slobod s'a născut.

**11425** Pē nimenî cu sila să nu ții în casa ta, dar nici să sgornesci pē cel-ce cere mila ta.

Pě nimeni să nu silesci cu vre-o răutate, nici asupra-î  
să arunci cât de mică greutate, că sila c'o mână te 'n-  
coronéză și cu alta te săgetéză.

Sila, asuprimea și dârzia, la haiduci privesce și la cel  
cumplit, iar mila, blândețee și îndurarea la cel înțelept.

Sila când te biruiesce, la ce nu vei te silesc.

Sila nevoie mare.

**11430** Sila dulcetză n'are.

Sila dreptate n'are.

Sila și necinstea, pe mulți din cei bunți ă arată de nebunți  
când pe ei se grămădesce.

Sila din fire s'a născut legea cea mai cumplită.

### Pentru Simpatie

Veđi *Antipatia*.

### Pentru Simbria

Simbria slugii nu e dar, nici milă de la tine, ci datorie  
întregă pentru a lui slujbă; d'aceea să n'o popresci,  
ci peșin să 'o împlinesci.

**11435** Simbria slugii nici până mâine să nu zăbovescă la tine.  
Cel-ce simbria opresce de la cel-ce'i slujasce, foc bagă în  
casa sa.

### Pentru Simțiri și Nesimțiri i Nesimțitorî

Mult învață și se deșteptă cel cu simțiri temeinice.

Nesimțirea cea mai grea patimă la om, că te arată mai  
jos de cât ori-ce dobitoc ce simte mai mult de cât tine.

Nesimțirea și slava cea mare, nu gândește la mörte,  
d'aceea nici că-î pasă de mörte.

**11440** Nesimțitorul uită și ceea ce mănâncă în ceasul ce mănâncă.  
Nesimțitorul de dobitoc nici o deosebire are, ba și mai  
jos se socotesce.

Simțirea nu te înșală, dar judecata cu totul, când nu e  
după firea simțirii.

Simțirile omului arată pe om dulce sau grețos după a lor  
dulce sau urită mișcare.

Simțirile noastre toate întunecate când adevărul nu'l cunosc.

**11445** Simțirile să ți le obișnuiesci la cele cinstite, dacă vei să  
nu greșesci.

Fie-ce simțire după plăcerea ei se mișcă.

Cea mai mică simțire pe cel mai mare duh, zadarnic 'l arată.

### Pentru Siniubire

*Vezi Iubire de sine.*

### Pentru Sinucidere

Ca sinuciderea nici un păcat mai grozav. Cu totul de ea să te depărtezi.

Sinuciderea furie turbată, din cumplirea inimii isvorită, d'aceea nu simte omul ce face.

**11450** Cel-ce pe sineș singur se ucide, aceluia mai întâiu creerii din cap cu totul s'a smintit, și mintea i-s'a clătit.

Departe de sinucidere, nici prin gând să-ți trecă, ca o patimă de nebunie.

### Pentru Singurătate

Mai bine să mori de cât singur să trăiești, că ca un mort te socotesc și de viu tu ești.

Numai nebunul petrece singur că nimeni de el nu se apropie. Singurătatea urâtă, glôta supărătoare, mijlocul lor foarte folositor.

**11455** Singurătatea, mórtea desfătărilor.

Singurătatea cu totul în potriva firii, și voinței Dumneșcesci, că Domnul singur nu te-a lăsat.

Singurătatea de tot te prostesce.

### Pentru Sihastru și Sihastrie

Sihastria semn de potolirea poftelor trupesci; când dar sihastrul nu face părăsire nu se mai dăce sihastru ci blăstămatu.

### Pentru Sörtă

Anevoie a cunoște sörta unde te trage.

**11460** Când sörta 'ți poruncesce, te supui orbesce.

Nimeni va pute scăpa de sörta ce-î va căde.

Nimeni nici cum pôte sta departe de a lui sörtă, cea de a lui sörtă, cea de la Domnul lui dată.

- Nimeni nu p<sup>o</sup>te sc<sup>ap</sup>a nici cum va nici unde va, d<sup>e</sup> s<sup>or</sup>ta mor<sup>ti</sup>i sale, c<sup>and</sup>  $\hat{s}$ i cum ea va.
- 11465** P<sup>an</sup>ă 'n c<sup>es</sup>ul dup<sup>a</sup> urm<sup>a</sup>, doo<sup>e</sup>, cele m<sup>ai</sup> ur<sup>ite</sup>, s<sup>or</sup>te ne'n-cungiur<sup>a</sup>, una a b<sup>et</sup>r<sup>an</sup>etelor  $\hat{s}$ i alta a mu<sup>ier</sup>ilor.  
 S<sup>or</sup>ta adese-or<sup>i</sup> ne  $\hat{i}$ n<sup>sa</sup>l<sup>a</sup> f<sup>ar</sup>ă gre<sup>sa</sup>l<sup>a</sup>.  
 S<sup>or</sup>ta omului e r<sup>ot</sup>ă ce s<sup>e</sup>  $\hat{i}$ n<sup>vi</sup>rtesce d'<sup>o</sup>dat<sup>a</sup>, c<sup>and</sup> d<sup>e</sup> jos  $\hat{i}$ n sus, c<sup>and</sup>  $\hat{i}$ n jos d<sup>e</sup> sus.  
 S<sup>or</sup>ta omului  $\hat{i}$ ntr'un minut s<sup>e</sup> schimb<sup>a</sup>.  
 S<sup>or</sup>ta nici cum ascult<sup>a</sup> la rug<sup>a</sup>c<sup>i</sup>uni  $\hat{s}$ i l<sup>ac</sup>r<sup>am</sup>i.
- 11470** S<sup>or</sup>ta n<sup>ost</sup>r<sup>a</sup> s<sup>a</sup> pl<sup>ang</sup>em p<sup>e</sup> c<sup>ei</sup> r<sup>e</sup>posat<sup>i</sup>  $\hat{s}$ i c<sup>ei</sup> din urm<sup>a</sup> p<sup>e</sup> no<sup>i</sup>.  
 S<sup>or</sup>ta p<sup>e</sup> cel slab  $\hat{e}$ l supune la robie.  
 S<sup>or</sup>ta s<sup>fin</sup>tilor ne-arat<sup>a</sup> c<sup>a</sup> drumul la cer nu e cu flor<sup>i</sup>  $\hat{i}$ mpodobit ci cu ghimp<sup>i</sup> acoperit.  
 S<sup>or</sup>ta ce 't<sup>i</sup> e hot<sup>ar</sup>it<sup>a</sup> nici cum po<sup>ti</sup> sc<sup>ap</sup>a d<sup>e</sup> ea.  
 Cea m<sup>ai</sup> grozav<sup>a</sup> s<sup>or</sup>t<sup>a</sup>, c<sup>and</sup> da<sup>i</sup> piste mu<sup>ier</sup>e rea.
- 11475** Cine  $\hat{i}$ n potri<sup>va</sup> s<sup>or</sup>tei sale s<sup>e</sup> lupt<sup>a</sup> acela m<sup>ai</sup> tic<sup>alos</sup>.

### Pentru Socotel<sup>i</sup>

Registrul  $\hat{s}$ i budgetul, socotel<sup>a</sup> bun<sup>a</sup>  $\hat{s}$ i dr<sup>e</sup>pt<sup>a</sup> nici o dat<sup>a</sup>  $\hat{e}$ t<sup>i</sup> arat<sup>a</sup>, iar dreg<sup>ator</sup>ul cel cinstit acela te d<sup>e</sup>st<sup>e</sup>pt<sup>a</sup>.  
 Socotel<sup>a</sup> bun<sup>a</sup>  $\hat{e}$ t<sup>i</sup> t<sup>i</sup>ne ban<sup>i</sup>  $\hat{i}$ n pung<sup>a</sup>.  
 Socotel<sup>a</sup> piste m<sup>e</sup>sur<sup>a</sup> te duce la ur<sup>a</sup>.  
 Cine  $\hat{i}$ ea socotel<sup>a</sup> adese-or<sup>i</sup>, nu s<sup>e</sup> cam c<sup>ai</sup>esce.

### Pentru Socotin<sup>ta</sup> i Nesocotin<sup>ta</sup>

- 11480** Aurul  $\hat{s}$ i argintul unul cu altul s<sup>e</sup>  $\hat{i}$ ntrece, iar socotin<sup>ta</sup> bun<sup>a</sup> p'am<sup>i</sup>ndoo<sup>e</sup> le  $\hat{i}$ ntrece.  
 Altele omul socotesce  $\hat{s}$ i altele Domnul s<sup>av</sup>ir<sup>sa</sup>sc<sup>e</sup>.  
 A te socoti m<sup>ai</sup> presus d<sup>e</sup> c<sup>at</sup> to<sup>ti</sup>,  $\hat{i}$ ncep<sup>i</sup> a't<sup>i</sup> bate joc d<sup>e</sup> to<sup>ti</sup>  $\hat{s}$ i  $\hat{i}$ n urmare dob<sup>and</sup>esc<sup>i</sup> ur<sup>i</sup>c<sup>i</sup>une d<sup>e</sup> la to<sup>ti</sup> ca Satana ce din cer a c<sup>ad</sup>ut pentru asemenea urmare.  
 Interesul p<sup>e</sup> d'o parte, z<sup>ad</sup>ar<sup>nia</sup> p<sup>e</sup> d<sup>e</sup> alta, nu te las<sup>a</sup> s<sup>a</sup> te socotesc<sup>i</sup>.  
 Omul f<sup>ar</sup>ă socotin<sup>ta</sup>  $\hat{i}$ n z<sup>ad</sup>ar s<sup>e</sup> ostenesce, c<sup>a</sup> nimic s<sup>e</sup> folosesce.
- 11485** Or<sup>i</sup>-ce ve<sup>i</sup> urma f<sup>ar</sup>ă socotin<sup>ta</sup>, are trebui<sup>nt</sup>a d<sup>e</sup> mare c<sup>ai</sup>-in<sup>ta</sup>.  
 Or<sup>i</sup>-ce f<sup>ar</sup>ă socotin<sup>ta</sup>,  $\hat{i}$ n primejdie vie te bag<sup>a</sup>.  
 Int<sup>au</sup> bine s<sup>a</sup> te socotesc<sup>i</sup> apo<sup>i</sup> s<sup>a</sup> te hot<sup>ar</sup>esc<sup>i</sup>,  $\hat{s}$ i  $\hat{i}$ ndat<sup>a</sup> hot<sup>ar</sup>irea  $\hat{i}$ n lucrare s<sup>a</sup> o pu<sup>i</sup>.  
 Com<sup>ora</sup>  $\hat{i}$ ntelepciunii buna socotin<sup>ta</sup>.

Cum se 'nvață d'inceput, așa merge până 'n sfârșit cel fără socotință.

- 11490** Cu buna socotință pururea veți mai nainte ceea-ce o să se 'ntîmple.

Când vei să te socotesci, dă calabalic să te feresci.

Când te depărtezi dă orî-ce interes atunci mai bine te socotesci.

La orî-ce urmare, socotința înainte pururea s'o pui călare.

La orî-ce te socotesci, trebuie să cercetezi dă este spre folosul tău, fără paguba altuia.

- 11495** La socotință cu zăbavă, la săvîrșire cu mare grabă, că și la una și la alta îndată greșesci când la una te pripești, și la alta mai mult zăbovesci.

Mai bine te socotesci când cu altul te sfătuesci.

Mintea slobodă și 'n odihnă trebuie să țe-o aibă, când vei să te socotesci.

Multe omul se socotesce, dar nici una ese precum el gîndesce.

Mult mult să te socotesci, și dă grab se săvîrșesci.

- 11500** Muritor fiind din fire, nu socoti piste fire.

Nesocotința în lume muma răutăților.

Nesocotința pe lume mulți ómeni prăpădesce.

Nimeni nu greșasce așa dă mult, ca cel-ce se socotesce fôrte mult piste măsură.

Nimic alt mai cu temei dă cât buna socotință.

- 11505** Nici-odată în urmă, ci pururea înainte să te socotesci ca să nu te căiesci.

Nóptea mai mult să te socotesci, când cu mintea mai mult te odihnesci.

Nu câte te socotesci să ȑici, ci la cele ce ȑici bine să te socotesci.

Numai socotința și cugetul cel bun te învață să cunoscî binele din rău.

Nu numai la cele dă față, ci mai mult la cele din urmă, bine se te socotesci, la orî-ce urmare gîndesci.

- 11510** Pururea să te socotesci la orî-ce gîndesci, dar nu cu zăbavă piste măsură, ca vremea să n'o pierdă.

Până bine a nu te socoti, dă nimic să nu te apuci.

Socotința omului slobodă dă orî-ce împiedecare.

Socotința bună, ochiul înțelepciunii.

Socotința bună întîmpină primejdiile cele mai mari.

- 11515** Socotința bună în fapte se cunósce.

Socotința bună ridică orî-ce greutate din capul tău.

Socotința bună se vede a fi acelor bătrâni, că mai multe au pătimit.

- Socotința bună cere singurătate, lucrarea glătă, și săvîrșirea grabă.
- Socotința bună depărtază cele rele.
- 11520** Slava și averea, fără bună socotință, nici cum se statornicéză.
- Tóte se supun la buna socotință.
- Cea mai mare sărăcie, lipsa de socotință.
- Ceea-ce în gând ții vine, nu o pune în lucrare până n'o veî socoti de dooe și de trei ori bine.
- Ceea-ce te socotesci, să nu o ȑici până la vremea ei.
- 11525** Ceî fără socotință la nici un lucru sporesc.
- Cei-ce mai puțin se socotesc, mai mult greșesc.
- Cel cu bună socotință dintr'ale vremii semne, cu mult mai 'nainte, vede cele din urmă.
- Cel cu bună socotință sciința și-o măresce, iar cel fără socotință greșalele ții măresce.
- Cel fără socotință, în cele mai mari prăpastii îndată alunecă.
- 11530** Cel-ce nu se socotesc la cele din urmă, mult se căiesce mai în urmă.
- Cel-ce nu se socotesc, nebun se socotesc.
- Cel-ce tot se socotesc, numai gândește, dar nimic săvîrșasce.
- Cel ce fără socotință s'apucă de cele piste puțină, curînd pierde și cele cu puțină.
- Cel-ce bine socotesc, vieța de vieță nu o socotesc, când dragostea ții lipsesc.
- 11535** Buna socotință, cea mai mare fericire la om se socotesc.
- Buna socotință depărtază pururea ori-ce greșală de la tine.
- Dă cu nópte să socotesci, ceea-ce la ȑiuă vei tu să urmezi.
- Și nebunul se socotesc, dar pururea în urmă.

### Pentru Socrii

Cinstesce pe socrii ții, că ei sînt părinții ții.

### Pentru Soli

- 11540** Capul solului nu se taie.
- Solul grăiesce numai cînd i-se poruncește.

### Pentru Somn i Nesomn și Dormire

Omul fără somn nici cum póte trăi.

Viეტა sე 'ntlege cāt omul este viū, somnul pē om ēl aratā  
ca cānd nu ar fi viū, d'aceea somn mai puțin, ca mai  
mult sā trăim, cā cātā vreme nu dormim, viეტა o socotim.  
Ca nesomnul cāt dē mic, nimic alt mai rēū trupul țe'l  
sdrumicā.

**11545** Cu somnul sā te lupți ca sā nu te supuie, cā din viეტა  
ēți taie pē cāt lumina nu o veți.

Cu somn īndelungat, pāine nu dobāndesci.

Cānd aștepti pē ore-cine, somnul fuge dē la tine.

Cānd n'ai nimic, dormi fārā grijā.

Cānd dōrme omul, īnfričovāt dē bun.

**11550** Cānd dormi, sā dormi iepuresce, c'atunci tōte ēți sporesce.

Mai nainte dē toți sā te scolī, și īn urma tutulor sā te  
culci, ca sā poți dē tōte īngriji.

Nesomnul la om cea mai mare bōlā, și pē cel mai tare  
curīnd ēl domōlā.

Nesomnul la uimire te cufundā și te duce.

Nesomnul la dor, cel mai grozav omor.

**11555** Nesomnul nu te iertā sā uiți ceea-ce dorești.

Nesomnul te duce unde mintea nu ajunge.

Nesomnul țe-aduce o grozāvie dulce.

Nesomnul, bōla vēduvelor cā singure dorm.

Nu iubi somnul prē mult ca sā nu te biruiescā īndatā  
sārācia.

**11560** Puțin sā dormi pē acēstā lume, cā pē ceea-l-altā īn veci  
vei dormi.

Puțin sā dormi și mai puțin sā te odihnesci, ca nu cum-  
va īn somn lipsa sā te cuprīndā.

Somnul alīnā orī-ce īntristare.

Somnul oșele țe le 'ngrașā și curul țe'l dēspōie.

Somnul odihnesce orī-ce īntristare, iar bātaia cugetului  
nici o odihnā are.

**11565** Somnul ușor aduce sānātate la viეტა.

Somnul ușor și dulce, cānd mână pē subt mână și brațe  
piste brațe te strīnge īn brațe.

Somnul ușurēzā orī-ce durere ai, iar dragostea mai mult  
aprinde cā tot la ea visezi.

Somnul usurințā dē patimi ne-aduce.

Somnul īndat'astīmpērā setea și fōmea la om.

**11570** Somnul, vinul și muīerea curīnd la iād te trimete.

Somnul cu vise īndestulēzā pē om.

Somnul cu cāt īngrașe trupul, cu atāt mai mult slābesce  
mintea.

Somnul cu mōrtea frați gemeni s'aū nāscut.

Somnul cu mēsurā, sānātatea viეტა.

**11575** Somnul cu trāndāvie ēți aduce sārācie.



Somnul cât dă mic, la bôlă mare léc.

Somnul la uitare tóte le pune.

Somnul la slugă mai dulce i-se pare, că el mai mult os-tenesce.

Somnul pilda morții.

- 11580** Somnul păsărilor, într'un picior, ca să se deștepte mai adese-orî, al iepurelui cu ochii deșchiși, ca să se ferescă dă vînători, al câinelui cu mintea deșteptă, ca să pă-zescă pē stăpân, iar al bietului om, cu ochii închiși, ca să se dăprindă cu somnul cel din veci.

Somnul soldățesc, cel mai dulce somn.

Somnul fumul vinului îndată  l risipește.

Somnul cea mai bună odihnă după muncă, și cel mai bun l c la or ce b lă.

Somnul dulce vie ta ne aduce.

- 11585** Somnul și tr nd via, d sfr narea și d sf tarea, molec iunea și be ia, ce cur nd și dulce la morm nt ne duce!

St p nul mai  nt i  d  c t sluga din somn să se sc le, și mai în urmă cu mult d  c t ea să se culce, ca la t te să p t  privegh a.

Fără bărbat singură în pat, nici cum să te culci, dacă ve  dulce somn să dormi.

Cel-ce mai pu in d rme, trăiește mai multă vreme, că vede lumina în mai multă vreme.

Cel-ce t t   ioa d rme, în bună odihnă nici cum să se împrumute, măcar și de  va da, fără nici o dob nd .

- 11590** Cine va să d rm  somn ușor și dulce, mai mult să mun-căscă și mai pu in să m n nce.

### Pentru Somnoro i

Somnorosul în tr nd vie vie ta lui și-o petrece.

Cel somnoros se cunósce după buh via lui.

### Pentru Sor ce

C nd mergi înaintea sorocului, tot-d -una nimeresci, iar în urmă, nici odată.

Sorocul după vreme, după d p rtare și după or ce  nt m-plare să se socot sc .

### Pentru Sodomii 

- 11595** Sodomii  în veci ne erta i, ca o neleg uire din fire.

## Pentru Soție

Alege-ți soție din cei asemenea ție, că din cei mai mari,  
pe toți stăpâni ăi ai.

Alege-ți soție după starea ta, că de mai mare stare te lasă  
fără stare.

Iubesc pe a ta soție, că nimic alt mai plăcut, și mai dorit  
în lume de cât viața ticnită până 'n césul după urmă.

Cine acesta s'a 'nvrednicit, corónă a dobândit și fericit  
s'a socotit.

Omul singur nu s'a zidit, ci împreună cu soție, d'aceea  
fără soție nu se cuvine să fie.

**11600** Omul fără soție, o casă pustie.

Omul din fire așa s'a 'urzit, ca fără soție nici cum să fie;  
cine 'mpotriva urmăzează de omenire se depărtază.

Ori-cine cu mult mai mult iubesc pe a sa soție, când  
dragoste vede de la ea să-i vie.

O ce dulce viață cu soția în brațe!

Un bărbat și o muieră Domnul numai a făcut, vrând ca să  
arête că și bărbatul și mueria un soț trebuie să aibă  
pururea nelipsit. Urmează și tu după porunca Domnului,  
că de te vei depărta, în grea osîndă vei căde.

**11605** Vai de acela ce suferă de soție; ce cuvînt va da la cel-ce  
'l-a zidit împreună cu soție!

Ziditorul lumii cu soție te-a făcut și tu fugi de soție, o  
ce nelegiuire!

Când ești alegi soție, alege-o ca un prieten ce vei să 'l  
aibă în veci.

Când vei muieră pentru vremelnică plăcere, alege pe cea  
mai frumoasă, iar când vei soție pentru totă viața ta,  
alege pe cea mai înțeleptă.

Muieră bună și iconómă, ca o albină roditóre, ce rod  
nooă din puțin mult și dulce ne aduce. O asemenea soție  
să te rogi să-ți vie ție.

**11610** Nu numai la frumusețe tu să te uiți, când vei să 'ți ieși  
ție soție, ce se trece ca o flóre ci cu mult mai mult  
la cinste și 'nțelepciune, că i să petreci cu ea totă  
viața ta.

Pentru a ta soție și sufletul să țe'l pu.

Pe soția ta nici cum să o dai în streine brațe că n'o vei  
mai ave într'ale tale brațe.

Să ieși pildă cât de mică de la turturică, ce când eși pierde  
soția, nici mai vede, nici aude, nici mai calcă pe cracă  
verde.

Fericit vei fi când vei dobândi dragoste de la aceea ce  
vei s'o aibă soție.

- 11615** Cea mai mare isteciune și cea mai grea sciință a cunoște  
 ore-cine cum să-și ocârmuiască a sa iubită soție.  
 Cel fără soție se 'nțelege că n'are nici casă nici masă.  
 Cel ce în veci fără soție nelegiuit se 'nțelege că firea după  
 lege 'i-a rînduit soție.  
 Cel-ce fără soție vieța și-o petrece, ucigaș de ómenî cu  
 drept cuvînt se 'nțelege, că va să dăsrădăcineze firea  
 omenescă.  
 Cine pe soție, iubesc, pe însuși sine iubesc, că soția sa  
 din însuși trupul său.
- 11620** Cine făptura lui Dumnedzîu de soție n'o primesce, acela  
 nelegiuit de Domnul se socotesce, că la porunca lui se  
 împotrivesce.  
 Dacă soție ți-ai ales după o ta plăcere, cu ea să te mul-  
 țămesci, la alta să nu mai gîndesci.  
 Domnul pe om d'inceput cu soție 'l-a făcut d'aceea fără  
 soție în potrive Domnului nici cum să fie.  
 Domnul pe muieră cu bărbat a însoțit-o, d'aceea fără băr-  
 bat nici cum să rămăie.

### Pentru Societate

- Om cu soție s'a făcut ca pururea să fie în societate.
- 11625** Omul firesce, societate gonesce; cel-ce de acesta se dăpăr-  
 tază de fire nu se împărtășeză.  
 Ori-ce ce nu privesce la folosul și ocrotirea societății nu  
 se 'nțelege lege.  
 Ori-ce societate pentru folos de obște, se 'nțelege la tóte.  
 În societate fiind, trebuie să te îndeletnicesci cu toți de-o  
 potrivă, la trebuințele societății.  
 Vieța, cinstea și averea, cele mai mari temeuri ale societății.
- 11630** Vrajmaș ne înduplecat al societății cel-ce fuge de societate.  
 Societatea între ómenî, temeul omenirii.  
 Societatea se întocmesce cu o de bună voie schimbare de  
 cele trebuincioase a unuia cu altul.  
 Societatea se ține cu a fieș-căruia bună îndeletnicire.  
 Societatea cea mai bună, când de-o potrivă au vieța cea  
 mai bună.
- 11635** Societatea cere de-o potrivă cinste.  
 Firea pe om 'l-a făcut pentru societate.  
 Firescile trebuințe tuturor ne arată că omul trebuie pururea  
 în societate să trăiască.  
 Dreptatea și îndurarea, datoriile societății.  
 Cel-ce cu nimeni n'are societate, vrednic se 'nțelege de  
 pustietate.

## Pentru Suire

Vezi *Urcare*.

## Pentru Suvenir

**11640** Suvenirul anevoie se pierde.

## Pentru Sughiț și Suspınuri

Suspınurile, oftăturile și lăcrămile, semn de dorul dragostii,  
iar sughițul pe toate le potolesce.  
Suspınul arată patima sufletescă, iar gemetul trupescă.

## Pentru Superstiție

Superstiția mai tare de orice lege.  
Superstiția te întinecă în cea mai mare lumină. Dăparte  
de ea.

## Pentru Supunere și Supuși

Vezi *Stăpân*.

- 11645** A se supune altuia cu greu la om se pare, iar prăvililor  
a se supune, cu mare plăcere.  
Atunci supușii petrec în odihnă când Domnul priveghiază.  
Atunci tu să aștepți de la supușii tăi urmări bune și nte-  
lepte, când și tu lor le vei da cinstite pilde și drepte.  
Așa tu să te arăți către supușii tăi, precum și tu voiesci  
ca Domnul către tine să se arate mai bine.  
Cu-ai tăi supuși să urmezi ca sorele ce pe toți d'opo-  
trivă încălădesce, fie buni, fie răi, că pe toți ai săi, d'o-  
potrivă ăi socotesce.
- 11650** Cu cuvânt când supui, sub al tău picior pe toți ăi pui,  
iar cu «*așa voiă ău*» pe toți ăi risipești.  
Cu pilda pe norod lesne ăi supui la orice lege pui.  
Cu supunere și credință la stăpânul tău, ca cocorii să te  
arăți ce dioa și noptea în mijlocul lor pe-al lor mai  
mare ăi păzesc.  
Cu dreptatea înmulțesci, cu strîmbătatea risipești pe toți  
ai tăi supuși. Alege care-ți place.  
Când piste fire pe supușii tăi ăi superi, la dăsnădejduire

'i aducă și dăsnădejduirea țe-aduce vătămăre fără léc.  
Dăparte d'o asemenea urmare.

**11655** La cuvînt cînd nu te supui, greșala înainte o puî.

Mai bine Domnului tîu să te supui, dă cît asupra lui să te puî.

Melcul pînă nu'l pune pē foc nu 'ncepe a grăi, așă și supusul pînă nu ajunge la dăsnădejduire, nu începe a cîrți.

Nici unul sē supune la jug dē bună voîe.

Nu cu sabia ci cu cuvîntul să supui pē ori-cine.

**11660** Nu ceea-ce veî, ci ceea-ce pot și sē cuvine să dea supușii tîi, aceea să cerî dē la ei.

Nu cînte mare, ci dragoste mai mare, dē la supușii tîi să te silescî să dobîndescî.

P'ai tîi supușii, să 'i îndatorezî la cele lor dē folos, iar nu pentru alții să 'i silescî.

Piste trebuință și ce e dē prisos, nici cum să mai cerî dē la supușii tîi.

Pururea să cauți la fericirea supușilor tîi.

**11665** Pururea să te supui la a locului stăpînire.

Pē supușii tîi cu cererî și marî greutăți nici cum să-'i îngreunezî, ca nu cumva să-'i pîrîdî.

Pē supușii tîi nici cum să-'i asuprescî, ci dē a ta milă pē toți să-'i împărtășescî.

Pē supușii tîi să nu-'i socotescî dē ai tîi robî, ci pē unii dē ai tîi copii, și pē alții d'ai tîi frați.

Pē supușii să-'i socotescî că sînt zidiți dē Domnul ca și însuși tu.

**11670** Pē toți supușii tîi să-'i iubescî ca pē însuși fii tîi.

Supunerea nu e datorie ci îndatorire; d'aceea întîi să îndatorezî pē ore-cine, cu ore-ce, apoi să cerî supunere dē la el.

Supunerea dē dragoste cu mult mai bună dē cît cea dē frică. Supusul pē stăpîn trebuie să'l asculte, și stăpînul să îngrijescă dē el ca dē al sîu stăpîn.

Să te supui îndată la cel cu cuvînt, și la acel lucru ce folos la obște aduce.

**11675** Supușii pururea mai lesne sē lăgă cu lanțurile blîndețelor. Tote îndată sē supun la cel mai tare și la cel mai cu putere.

Supușii tîi dē la tine pildă să îea la ori-ce urmare.

Firește supusul la stăpîn sē 'mpotrivesce, cînd piste mēsură el silește.

Fă pē supușii tîi mai mult să sē rușineze dē cît să sē înfricoșeze dē tine, că rușinea lor smerenie le-aduce, iar frica urîciune.

- 11680** Frică la supușii tăi, nici cum să le puî, ci cu dragoste și blândețe la tine să-î supuî.  
 Ceî mai mulți în lume la silă se supun de cât la cuvîntul bun.  
 Cele nooțe, când cele vechi se uîtă, pururea la supuși mai grele se pare.  
 Cel mai slab la cel mai tare se supune după fire.  
 Cel tare pe cel slab pururea ël supune la legea ce el pune.
- 11685** Cine la cuvînt se supune acela mai sus se pune.  
 Cine la Domnul se supune, Domnul pe el sus ël pune.  
 Cine nu se supune la nevoie, de nevoie?  
 Dă voie să te supuî la cele piste a ta puțință, că și tu lor de nu te vei supune, ele pe tine te vor supune  
 Dă voie bună, cu mult mai bine, se supune orî-cine la o bună stăpînire, de cât de silă.
- 11690** Dă la supușii tăi dragoste să cerî, ca de la nisce prietenî adevărați ai tăi.  
 Dă supuși să îngrijesci ca de însuși casa ta, că o casă către tine ale lor case se 'nțeleag.

### Pentru Supărare

- Omul atunci mai mult se supără, când se află de nevoie între cei-ce nu e slobod a se supăra de ei.  
 Omul se supără nu de cele după cuviință, ci de cele din potrivă.  
 Omul de nēm și de cînstă, uîtă orî-ce supărare de la altul a pășit.
- 11695** Orî-ce nu se urmăză când și cum se cade, supărare ne aduce.  
 Orî-ce te supără dă-o la o parte ca cizma ce te strînge, fie cât de frumôsă, la o parte se lasă.  
 Invață-te de la furnică să nu superî nici pe cel mai mic, cât de mare vei fi, care spre răsplătirea gândacului, ce o supărase, luă în gură un păiuș aprins și suindu-se în cuibul lui ăi dete foc și arse toți puii, cum și de la albină, pentru facere de bine, ce pentru un ulei ce-î dai, spre adăpostire, te umple de miere.  
 Vieța fiind scurtă, nu trebue să te superî de orî-ce, așa îndată, că n'ai vreme de 'ntristare, când nu 'ți mai rămîne nici un minut de dăsfătare.  
 Când n'î bagî în sēmă ceea-ce te supără, atunci sufletul ți-se înveselesce.
- 11700** Când supărarea ar lipsi, urîciunea și răsplătirea nici cum s'ar mai ivi.

Câte supărări de la ori-cine ai pătimit mai 'nainte de puterea ce în urmă ai dobândit, toate îndată să le puî la uitare, în vremea puterii tale.

Maî mare supărare pe lume nu pôte fi de cât când omul pătimesce chiar de însuşi ai sêi.

Maî bine pâine uscată, cu puţintică sare şi cu bună răsuflare, de cât bucate scumpe şi cu mare supărare.

Multa supărare, fie cât de dulce, plecate ne aduce.

**11705** Nimeni pe sineşi supără de cât când nu mai are nici o nădejde sau când se turbură mintea lui în cap.

Nici cum să adaugi mai multă supărare celui căduţ în rea stare, că tristeţea d'o potrivă vine, când la mine când tine.

Piste puţinţă unul cu altul împreună a petrece fără cea mai mică supărare.

Pricina supărării de mijloc s'o ridică, ca supărare nici cum tu să mai cerci.

Pe cel mai mic frate de'l vei supără, pe toţi de obşte i-ai supărat, că toţi ca nisce părţi ale unui frate sîntem.

**11710** Până ce semnul supărării nu se stinge, anevoie dragostea a se mai înnoi.

Supărarea piste fire te-aduce dăsnădejduire.

Supărarea prin ascuns cu mult mai rea de cât cea de faţă.

Supărarea celor rele, ne depărtază de ele.

Supărarea dragostii o suferi cu plăcere.

**11715** Să aştepţi şi să nu 'ţi vie, în pat să te puî şi să nu poţi dormi, să slujesci şi să nu 'ţi plătescă supărare de morţe ţie eşi aduce.

Să nu superi atâta în cât să auzi «*ajunge!*» c'atunci supărarea pe tine te-ajunge.

Să depărtezi de la tine tot ceea-ce supărare pôte să'ţi aducă ţie.

Cea d'întăiu supărare, fie cât de mică, d'o vei întâmpina, cea din urmă nu va mai încerca a te vătăma.

Ceea-ce cunoscă că te supără depărtază de la tine, ca să nu te încalce şi să te pörte după cum tu nu vei.

**11720** Cei supăraţi pururea cârtesc până când la supărare gândesc. Depărtază supărarea ca să scapi de cârtelă.

Cele trecute şi cele din urmă puţin te supără iar cele de faţă mult şi piste fire.

Cel ce pe alţii a supărat, să sufere şi el când alţii pe el îl înfruntă.

Cel-ce supără pe făcătorul lui de bine nu întârziiază a-'şi lua răsplătirea.

Şi cea mai mică supărare de multe ori ne-aduce cea mai mare turburare.

## Pentru Surdî

- 11725** Vai de cel-ce strigă la urechea celui surd!  
Nici un surd mai surd ca cel-ce nu ascultă.

## Pentru Suspînuri

*Veđi Sughîș.*

## Pentru Suferire

*Veđi Răbdare.*

## Pentru Suflet

*Veđi Trup.*

A sufletului sfințenie, a trupului curățenie.  
Acel suflet se vede mai bun ce suferă ori-ce întîmplare  
ca o trecătoare.

Urît, să te duci cu suflet încărcat de nelegîuirî, de bles-  
temății și de netrebniciî.

- 11730** In sufletul tău locuința Domnului, d'aceea să nu'l superî  
cu plăceri necinstite.

Smerenia molecîune iar mândria mărime a sufletului să  
'nțelege.

Cu anevoie dobîndesce, sufletul ori-ce doresce.

Cuî sufletul nu-i se turbură, inima nu se bate, aceiuia somnul  
nu se ticsesce.

Cuvîntul la suflet ca o haină la trup, însă întîrî de trup  
să îngrijescî apoi de haîna lui.

- 11735** Curat la suflet să trăiescî, la poruncî cu blîndețe, la pur-  
tare cu cinste, la muncă cu răbdare, dacă vreî să do-  
bîndescî darul cel mai mare.

Cu frică și grijă mare, pentru curățenia sufletului tău, ca  
să nu adaugî pîcate piste pîcate.

Cu suflet curat intri pe ușa raiului, cu mânele în șolduri.  
Cînd sufletul întristat, tot trupul bolesce.

Cînd sufletul pătîmesce, trupul nu se odihnesce.

- 11740** La cele sufletescî cu curaj să te arêți, ca un nemuritor,  
iar la cele trupescî cu cea mai mare grijă, ca un mu-  
rîtor, ca nici o cîință îî urmă să dobîndescî.

Liniștea sufletului fericirea omului.

Liniștea și turburarea a sufletului curge din réoa saū bună  
a cugetului urmare.



- Lumina trupului, Domnul se înțelege, iar a sufletului înțelepciunea.
- Maî mult sufletul de cât trupul să țe-l împodobesci, dacă vei să te cinstesci.
- 11745** Maî mult sufletul de cât pânțele să țe-l împodobesci, că pânțele orî ce bagî într'însul tôte afară le scôte, iar sufletul tôte în el le păstrează.
- Maî bine într'un bordei și vesel la suflet, de cât în cel maî frumos palat și cu lacrimi pe obraz.
- Maî mult să te silești pentru a sufletului liniștire de cât pentru a trupului tămăduire că sufletul, când pățimesce, trupul se topesce iar trupul când pățimesce, sufletul nici se simte.
- Maî bine trupul să'ți pățimescă, de cât sufletul să se chinuiescă.
- Mulțumirea sufletului de răsplătire un minut numai ține, iar cea de îndurare în veci rămâne.
- 11750** Neturburarea sufletului, sănătatea minții.
- Nimic alt maî scump ca sufletul pe lume, să nu te atingi de el, că nu'l maî poți pune la loc.
- Nimic alt maî tare ca sufletul la om.
- Nu numai trupul slobod să țe-l păzesci, ci cu mult maî mult sufletul de orî-ce, că sufletul blând se robesce, trupul maî mult pățimesce.
- Nu numai trupul ci maî mult sufletul să țe-l deprindî cu vîrtute și vîrtute.
- 11755** Nu numai de trup, ci maî mult de suflet, tu să îngrijesci, că sufletul când se depărtază, trupul nici cum ești maî slujasce.
- Nu trupul când se chinuiesce, ci sufletul când pățimesce atunci maî mult să te întristezi.
- Nu te uita în obraz ci la sufletul cel de subt obraz.
- Pizma, zavistia, mânia, urgia, ș'o voi a răsplăti, sufletul țe-topesce: fugi de tôte acestea ca sufletul sănătos pururea să'ți fie.
- Piste puțință a nu dori, sufletul la ore-ce.
- 11760** Sufletul atunci se odihnesce, când nu bagî în sémă orî-ce pôte să-l supere.
- Sufletului îi dă putere cuvîntul cel maî drept, iar trupului vinul cel maî vechiu.
- Sufletul un abur al sîngelui se'nțelege, că cum sângele se răcesce, sufletul te părăsesce.
- Sufletul curat cel fără chichițe.
- Sufletul curat, când nici o pată de patimi dobândesce.
- 11765** Sufletul când pățimesce, cuvîntul el lecuiesce.
- Sufletul când pățimesce, tot trupul el topesce.

Sufletul mai presus să țe-l ții, dă orî-ce spurcăciune, ca să nu cadî în urîciune.

Sufletul mult pătîmesce cînd mintea se smîntesce.

Sufletul nevinovat, vătămăre nici cum are.

**11770** Sufletul neturburat, liniște trupului aduce.

Sufletul nu se mîntine cînd cu cugetare greșasce.

Sufletul se odihnesce cînd din rele contenesce.

Sufletul se ușurează cînd omul greșala lui o înfățișază.

Sufletul se înveselesce cînd cu dragoste se cînstesce.

**11775** Sufletul se înțelege lucru Dumnezeuesc; cine suflet vatămă pē Dumnezeu supără.

Sufletul sănătos cînd țe-l aî, dă nici o patimă frică aî.

Sufletul se înveselesce cînd cugetul ęi mărturisesce nevinovăția lui.

Sufletul să țe-l deprîndî cu înfrînare și stăpînire patemiilor lui.

Sufletul fără trup anevoie se înveselesce.

**11780** Sufletul cel tare mórte întru nimic o are.

Sufletul dă multe orî cunósce ce o să pață.

Sufletul dă sine, fără nici o împrejurare, nici nu cîntă nici nu plînge, ci ca un mort se înțelege.

Suflet bun către orî-cine vrășmășesce și hoșesce, nici cum se dobândesce.

Suflet dă om să nu vatēmî, că nu'l mai poți vindecă.

**11785** Slăbiciunea sufletului ne face să poftim la cele dă prisos, și dintr'aceste pofte se nasce lăcomia.

Slăbiciunea sufletului te face să cređi la orî-ce gîndesci.

Turburarea sufletului la tinerețe să sgîndără, atunci cît vei puté să o înfrînezî.

Trupul privesce la cele dă acum, iar sufletul și la cele dă acum, și la cele trecute, și la cele din urmă; d'aceia mai mult dă suflet să îngrijesci.

Trupul slugă sufletului; d'aceia mai mult dă suflet să te îngrijesci, ca o slugă ce ești.

**11790** Trupul tēu nu'l poți cunósce, ce'l veđi tótă ȓioa, și sufletul e să-l cunoscî ce nu'l veđi nici odată.

Trupul firesce se hrănesce cu cele mai bune bucate, iar sufletul în adevăr cu cele mai bune învățături.

Haînele, cît dă curate, cu purtarea lor îndată se tăvălesc, iar sufletul, odată dă se va curăți, în veci rămîne curat.

Hrana sufletului, depărtarea patimilor.

Hrana trupului mîncarea, iar a sufletului fapta cea mai bună.

**11795** Cele ce mai mult sufletul tēu țe l îngreunéază, minciuna se socotesce, fătărnicia, mândria și năpăstuirea; d'aceia d'acestea mai ușor să plecî, cînd după lume te călătorești.

- Cel urît la suflet, inima îndrăcită i se socotesce.  
 Cel curat la suflet, cu cugetul său mai mult se sfătuesce.  
 Cel curat la suflet lesne crede pe orî-cine, că pe toţi elli socotesce ca pe însuşi sine.  
 Cel curat la suflet nici odată jură.
- 11800** Cel curat la suflet pe toţi elli iubesce mai mult de cât pe sine.  
 Cel cu suflet mare, n'are supărare de nici o întîmplare, fie cât de mare.  
 Cel cu suflet mare nici de cele rele mult se întristeză, nici de cele bune mult se 'nveselesce.  
 Cel cu suflet mare se cunósce din facerea de bine către cei ce l'aú supérat.  
 Cel cu suflet bun, orî-unde s'o duce, primire dulce pe la toţi găsesce.
- 11805** Cel cu suflet bun mai bine va să se năpăstuiescă, de cât el pe altul să năpăstuiescă.  
 Cel cu rana 'n suflet orî-ce se grăiesce, de elli socotesce că se vorbesce.  
 Cel mai tare suflet acela se 'nţelege ce nenorocirele nici cum elli supune.  
 Cel mic de suflet, pururea mai în urmă, că 'ndrăsnéla nici cum o cunósce.  
 Cel mic de suflet de nimic bun.
- 11810** Cel slab de suflet de orî-ce se spăimânteză şi 'ndată se 'ntristeză.  
 Cel tare de suflet pururea slobod se socotesce de orî-ce patimă.  
 Cel tare de suflet suferă până la mórte.  
 Cel tare de suflet de multe necazuri şi nenorociri se póte ispitii dar de nici una se póte birui.  
 Cel tare de suflet de nimic are frică, iar cel slab de suflet şi de furnică 'i-e frică.
- 11815** Cine mare de suflet va să se arate, să'si stăpânéscă dîrzia a sufletului său.  
 Cine nu se supéră suflet sănătos are.  
 Din pămînt am isit, în pămînt vom şi intră, iar sufletul nostru în cer va sbură c'acela închipuiesce, a celui pré înalt, iconă tăinuítă.  
 De suflet se îngrijésci ca d'un Domn şi d'un stăpân, iar de trupul tēu ca d'un ostaş bun.

### Pentru Săvîrşire

Vrednicia, dēstoînicia şi voînicia cu isteşime şi socotinţă bună săvîrşasce orî-ce lucru, iar nu mulţimea de mînîi.

- 1820 Ca să poți săvârși bine, orî-ce lucru ție în mână, trei lucruri  
mai cu sémă trebuie să dobândesci: plăcere bună, materie  
și deprindere.  
La cele de săvîrșire, trebuie silință óre ce mai bună.  
Nu multe d'odată să te silești a săvîrși că nici una vei  
săvîrși.  
Pururea așteptând ca mai târziu să hotărăscî, nici odată  
săvîrșescî.  
Până a nu săvîrși cea-ce trebuie să faci nu te lăudă mai  
înainte cu ea, ca nu lumea să nu nemerescî, și apoi de  
toți să te necinstescî.
- 1825 Cel ce de multe s'apucă, nici una săvîrșasce.

### Pentru Sēmēnat, Sēmīnță și Sēmēnături

- Orî-ce vei sēmēnă aceia vei și seceră; d'aceia păstréďă-le  
de sēmīnța cea mai bună.  
Una de vei sēmēnă și mai mult d'o vei lucră, îndecit vei luă.  
Unul samēnă și altul mănâncă.  
În pămînt de vei pune cea mai bună sēmīnță, atunci se  
nădējduescî rod bun după silință.
- 1830 La vreme de vei sēmēnă, mai mult vei căpēta.  
Sēmīnța de arătură nici cum să te atingî de ea, ci s'o lași  
la cel ce ară, ca în vreme să ieși și tu din ea.  
Cel ce puțin samēna, puțin ș'adună.  
Cine ea de la plugar sēmīnță de arătură, ca când i-ar lua  
bucătura din gură.  
Cine cu sudóre va sēmēnă, cu veselie va seceră.
- 1835 Dacă din vreme vei sēmēnă, din vreme vei și adună.

### Pentru Sănătate i Sănătoși

- Întăi sănătate, apoi urmări bune și în urmă avere fără  
năpăstuire, iar în sfîrșit învેțătură bună. Că ca sănătatea  
nimic alt mai de folos, și ca urmările bune nimic alt mai  
cinstit, iar fără avere, te socotescî fără mîini și fără picere,  
și fără învેțătură ca fără ochi, rămăi în urmă.  
Cu capul rece, cu picerele calde, și cu pantecele ușor nu  
vei avē trebuință de nici un dohtor, pentru sănătatea ta.  
Cu muncă după putere și cu mîncare bună, cu o bētură  
după mēsură sănătatea se 'ntăresce și pré bine se pă-  
zesce.  
Când audî: *mî-e fōme* semn bun de sănătate.
- 1840 La vorbă, la mîncare, la bētură și la orî-ce altă plăcere

- cu mare cumpătare, dacă vei sănătatea ta să'și aibă mai bună stare.
- La un trup sănătos și suflet sănătos mai cuviincios.
- Maî mult dă sănătate dă cât d'avere să 'ngrijesci, că cu sănătatea avere dobândesci, iar cu averea sănătate nu găsești.
- Maî bine obraz gros și om sănătos.
- Maî bine sărac și cu trupul sănătos dă cât bogat și cu răni în pat.
- 11845** Mult mult să 'ngrijesci d'a trupului sănătate, dar cu mult mai mult d'a sufletului și d'a minții.
- Nimeni cunósce sănătatea, fără numai când e bolnav.
- Nimic mai bun în viață dă cât sănătatea bună.
- Până nu ne 'mbolnăvim dă sănătate nu 'ngrijim, c'atunci numai sănătatea se cunósce cât dă scumpă.
- Sănătatea la om cea mai scumpă, cea mai dorită și cea mai plăcută dar acesta a o păzi.
- 11850** Sănătatea minții, depărtarea patimilor.
- Sănătatea trupului, întregimea sufletului.
- Sănătatea trupului stă în puterea stomahului, și în curățenia sângelui, iar a sufletului în cea mai bună cugetare.
- Sănătatea să țe-o păzesci, cu mult mai mult dă cât comóra din pământ, că sănătatea la om cea mai mare bogăție.
- Sănătatea fîca osteneții.
- 11855** Sănătos făcendu te 'ngrijesc-te să numai greșesci.
- Cea mai mare fericire sănătatea se 'nțelege.
- Ce e mai greu? dă cât a'și păstră ore-cine sănătatea sa.
- Cine muncesce mai sănătos este.
- D'ale sănătății pururea să 'ngrijesci, și lenevirii nici cum să te dai, ca să nu o perđi.
- 11860** Dă rîs vei fi, când tu te vei ruga pentru sănătatea ta, și dăsfătări nici cum vei încetă.

## Pentru Săpături

*Veđi Sață.*

## Pentru Săraci i Sărăcie și Bogați i Bogăție

- A se 'ntîmplă omul sărac, nu e nici o rușine, ci rușine este a căde în săracie dintr'a lui blestemăție.
- A săraciei tale bôlă cu nimic alt se domóla dă cât cu munca ta, când tu cu ea te vei luptă.
- Adu-ți aminte dă cel sărac, când dai piste norocire, că póte și tu mâine, ca el să fîi sărac.

Omul cel sărac, la pământ să muncască ca să nu se mai numască nici odată sărac.

**11865** O ce grea povară, sărăcia gólă!

Unde norodele nu se asupresc, acolo săraci nu se pré găsc.

Imparte și pē la săraci, din cea-ce Domnul, dē prisos, ție ții dă.

Indrăsnéla săracului să nu i-o popresci ci să i-o slobođi și când tu nu voiesci.

Vai dē acela ce, cu numele Domnului, pē norod ăl sărăcesce.

**11870** Vai dē tine când sărăcia șade călare pē tine!

Vai dē cei săraci, fie și învęțați, când cei rēi și ne 'nvęțați, poruncesc și chinuiesc!

Ca sărăcia pē om nimic alt mai rău, îndată ce se pune, că dē mâini și dē picere, ca p'un vinovat ăl légă, gura i-o astupă, mintea i-o întunecă, îndrăsnéla i-o popresce; d'aceea cât vei puté, din tótă virtutea ta, să te silesci, să te pripesci, sărăcia când ții vine, s'o dēpărtezi dē la tine cu munca din tóte ȓilele.

Ca cel sărac nici unul nu e mai sigur l'avere.

Cu sărăcia dacă te 'nveți, când pierđi ceea ce dobândesci nū 'ți se pare cu greu.

**11875** Cu cât dē lesne a sărăci, cu atât anevoie a purtă sărăcia.

Cu mult mai mult sărăcia, dē cât bóla, te usucă când dē tine se lipesc.

Cu mult mai dē rușine, să nu scapi dē sărăcie, cu însuși munca ta, dē cât să-ți mărturisești sărăcia ta.

Cu ceea ce dai săracului însuși tu, cu aceea d'aici te duci, iar ceea ce se dă, după călătoria ta, la urmașii tēi privesce, iar nu la tine.

Către cel sărac să nu te-aręți ca un drac.

**11880** Când ajuți pē cel sărac, ca când ai da bani cu dobândă la cel Pré Inalt,

Când omul se mulțumesc, cu ceea-ce are ęși mângăie sărăcia.

Când toți se vor iubi întocma ca nisce frați, și unul pē altul vor ajutá, nici un sărac se va mai afla.

La cel sărac să dai, și când el nu 'ți mulțumesc, că 'ți mulțumesc în capul lui cel-ce ție țe-a dat.

La starea săracului, nimeni nici cum rívnesce; o ce stare înfricoșată! Că dē hoți nu se sfiesce.

**11885** La cel sărac nici un ochiú dęschis, iar la cel bogat toți ochii sgăiți.

La cel sărac și scăpętat, toți spatele ș'arată, iar la cel bogat ș'indęstulat, față la față s'arată.

Leneșul pururea sărac; d'aceia dē lenevire pururea să te feresci.

- Maî multe drumuri spre sărăcie, de cât cărări spre norocire.  
Maî bine milă multă de cât vorbă multă cu săracul.
- 11890** Maî bine sărac într'o eşitoare, de cât bogat în spînzurătoare.  
Maî bine sărac cu vivat! de cât bogat şi cu ah! şi vai!  
Maî bine sărac şi în odihnă, de cât bogat şi în chinuri.  
Maî bine sărac şi fără nici o grijă, de cât bogat şi în turburări înneecat,  
Maî bine sărac şi blând, de cât bogat şi cumplit; că cu una dobîndesci dragoste de la toţi, iar cu ceea-l-altă vrăjmaşi pe toţi.
- 11895** Mult cercetai pe săraci de cele mai mici greşeli, iar la sărăcia lor puţină milă arăta-i  
Mulţi rămân săraci când muierile ei stăpînesc.  
N'asteptă săracul să-ţi dîcă *mi-e fome* ci dăi să mănânce pînă a nu cere.  
Nimic alt mai rău pe lume, ca sărăcia când te coprinde; cine a păţit-o mai bine cunósce.  
Nimic mai urît la Domnul, ca săracul mândru.
- 11900** Nicî o povară şi nicî o bôlă, e mai grea, de cât sărăcia mea.  
Numai nenorocirea te face să cunoscî ce e sărăcia.  
Nu supără mai mult pe cel sărac, ci milă să-ţi fie ţie de a lui sărăcie, ce pe la toţi ea va să vie.  
Nu se 'nţelege sărac cel-ce are mai puţin, ci cel-ce nu se mulţumesc pe puţin şi rîvnesc la mai mult.  
Nu sărăcia te întristeză, ci pofta ce ai d'a dobîndi mai mult şi nu poţi dobîndi.
- 11905** Nu te supără de sărăcia ta, când veţi pe altul de cât tine cu mult mai sărac.  
Nu-ţi plînge sărăcia ta, ci mai bine isgonesc-o cu munca ta.  
Pe săracul cum el veţi, cu dămîncare să-l îdestulezi.  
Pe cei săraci de opotrivă să-i cînstesci ca şi pe noi, că sărăcia d'opotrivă vine îndată şi la noi.  
Pe cel sărac când vine, să nu-l mai întrebî ce va, că bine scie ce el va.
- 11910** Pe cel sărac să-l miluiescî, pe cel întristat să-l mîngâi, şi pe cel în necazuri mult să-l uşurezi, c'asemene şi tu la vreme să dobîndesci.  
Pe cel sărac se nu'l întorcî nici odată cu mîna golă.  
Pe cel sărac şi fără d'acoperemînt să-l eî sub al tîu acoperemînt, că şi unul şi altul întocma şi d'opotrivă sînteţi amîndoi fraţi născuţi dintr'un pămînt.  
Pînă e în sărăcie, săracul cu omenie, după ce se 'mbogăţesc îndată se îndrăcesce.  
Pînă eşti sărac nimenî în samă te bagă, după ce te 'mbogăţesci, toţi după tine alérgă.

- 11915** Pre cel bogat, când se clatină, mulți la el alérgă cu rēzim și'l sprijinesc, iar pē cel sārăc, când cade, nicī unul dē loc ȕl ridică.  
 Rușine a nu putē răbdă sārăcia ta, dar cu mult mai rușine a nu o dēpărtă cu munca ta.  
 Rēū lucru sārăcia, dar rēū a urmă pentru sārăcie, mai rēū lucru sē socotesce.  
 Să nu sē întorcă sārăcul dē la tine māhnit pīste fire.  
 Sārăcului să nu-ī ȕci *du-te și vmo mātne*, că nu sciī până mātne dē vēi putē să'l miluiesci.
- 11920** Sārăcul este cel mai fericit pē lume, că nicī o schimbare spre rēū nădējduesce 'n lume.  
 Sārăcului în adevēr multe ȕi trebuiesce, iar nesăȕiosului tōte ȕi lipsesce.  
 Sārăcul, în tot locul unde s'o duce, la toȕi slugă sē 'nȕetelege, slobod nicī cum sē mai socotesce.  
 Sārăcul cu răbdarea nicī odată pīere.  
 Sārăcul cu sārăcia mai mult sē 'nveselesce, dē cât sgārăcitul cu bogăȕia.
- 11925** Sārăcul cu faȕă prōstă dar cu dēsagīi plinī.  
 Sārăcul la cel sārăc scāpare gāsescē.  
 Sārăcul mai lesne miluiesce din cea ce dobāndesce, că-ī lipsesc cămārile ce ar vrē să le umple.  
 Sārăcul neavēnd ce face, cu un ochiū în cer și cu altul pē pāmīnt sē uītă șēȕēnd.  
 Sārăcul nicī odată să nu sē întristeze, că nădējdea la om cea mai mare mātngāfere.
- 11930** Sārăcul nicī frate nicī prietenī are.  
 Sārăcul numai pē la morȕi sē 'nveselesce c'atuncī pē la pomenī a mātncă ce va gāsescē.  
 Sārăcul numai din preȕl pāinei cunōsce timpul cel roditor.  
 Sārăcul nu sē 'mprumută că nimenī nu-ī dă.  
 Sārăcul pururea vesel, că n'are ce pīerde ca să'l întristeze.
- 11935** Sārăcul pururea postesce, că n'are ce mātncă.  
 Sārăcul pururea dēparte sē isgonesce, și dē nimenī sē pīmesce, iar bogatul dē toȕi prietenī sē numesce.  
 Sārăcul pē prietenī curīnd ȕi pīerde, iar bogatul ȕi înmulȕesce.  
 Sārăcul, cât dē ticālos, dē cât bogatul mai cu mult milos.  
 Sārăcul prisosul nicī cum ȕl cunōsce, că pururea ȕi lipsește.
- 11940** Sārăcul nu cere podōbe ci mai mult dēmāncare.  
 Sārăcul sdrēntāros pururea și sfios, dar mai sātātōs.  
 Sārăcul, cel mai slobod dē orī-ce griȕă și nēcāz.  
 Sārăcul din nădējde ore-ce dobāndesce.



- Săracul dintr'odată când se vede 'n bogăție se miră și el de el.
- 11945** Săracul de va grăi vorba cea mai bună nimeni o bagă în seamă, iar bogatul cât de próstă la mare mirare o urcă. Săracul de hoți nici o frică are, că nici lui 'i ajunge ceia ce el are, dar grija de mâncare mai mult are. Săracul, și de nu-î prisosesc, dar tot nu-î lipsesc, când bine muncesc, iar leneșul va de el când pe nimic mâna pune.
- Sărac pe sărac pizmuiesc, când cel-l-alt ce-va dobândește. Sărac să nu te numesci când ai mâini de muncă că mâna, cu munca ei, bogăție'n casă-ți bagă.
- 11950** Sărac se 'nțelege cel ce nu poate munci. Sărac tu de vei fi, puțin te vor pizmu. Sărac, cel ce nu muncesc când poate munci. Sărac de la sărac mai multă milă vede, și bogat de la bogat mai multă pizmă vede. Sărac de te-ai născut să nu mori cerșetor ci de pământ muncitor sau de orî-ce lucrător ca un al firii slujitor.
- 11955** Sărăcia iubesc pe cel ce-o iubesc. Sărăcia ești ridică orî-ce îndrăsnelă, până ce te duce la desnădăjduire. Sărăcia în adevăr cel mai mare rău la om, dar celui mândru ești dă de cap. Sărăcia în adevăr din lenevire iese, dar când omul obosește muncind pentru altul unde-î mai rămâne vreme să muncască pentru el, ca să scape din sărăcie. Sărăcia vrăjmaș are pe cel ce a lui de soție o are.
- 11960** Sărăcia gólă la om mare bólă. Sărăcia lenevesc pe om; d'aceea de ea să te ferești cât vei pute. Sărăcia și ticăloșia surorî nedeslipite, că unde una merge, acolo și ceia-l-altă îndată se lipesc. Sărăcia cu datoria împreună se preumblă. Sărăcia când o lași în voia ei te încalecă pe grumazi.
- 11965** Sărăcia cât de mică la inimă rău te pișcă. Sărăcia lăcuesc unde lene găsește. Sărăcia mai grea bólă de cât orî ce altă bólă. Sărăcia nunței cea mai mare sărăcie. Sărăcia nu se isgonește de cât numai cu munca.
- 11970** Sărăcia nu te înșală, iar nerăbdarea e mare greșală. Sărăcia pe om la muncă el deșteptă cu mâna cea dréptă. Sărăcia pe om până la pământ el plécă. Sărăcia pe om plecat și supus 'l arată. Sărăcia pe orî-cine silesce și fără voie, să supere pe óre-cine.

- 11975** Sărăcia pe orî-cine, fie și cel mai de cînst, el arată fără cînst.
- Sărăcia pe mulți în vină ei bagă și fără minte ei arată.
- Sărăcia tot mai jos și-o ales ei ședere că 'ndrăsnelă nici cum are.
- Sărăcia fie-cine nu o pôte suferi, de cît numai acela ce înțelept va fi.
- Sărăcia firesce necînst se socotesc.
- 11980** Sărăcia cea lungă vieța țe-o face pungă.
- Sărăcia cea mai mare întâu din lenevire apoi din risipire.
- Sărăcia cea mare și pe cel mai învățat 'l arată prost și ne 'nvățat.
- Sărăcia cel mai ușor din cîte daruri la om, că nimeni nici cum rîvnesc l'a lui stare.
- Sărăcia din lene 'n lume s'a născut și la ticăloșie pururea a crescut.
- 11985** Sărăcia din fire la om nici o rușine, iar cea din dîsfî-nare rușine mare are.
- Sărăcia din tôte mai supusă la năpăsturi pentru lipsa ei.
- Sărăcia de nevoie te face 'ndrăsnit, dar fără nici un preț.
- Fericit săracul cînd milostivî înțîlnesc.
- Fie-ce sărac, la al său bordei, împărat se socotesc.
- 11990** Tôtă greșala noastră, ce ne aduce săracie, cheltuîelile ce facem pîste venitul nostru.
- Cei săraci mai veseli că nici o grijă, cei bogați mai întristați că în grijă sînt cufundați; d'acea mai cu cumpătare la góna bogăției.
- Cei săraci pe cei bogați pururea ei pizmuiesc, și cei bogați pe cei săraci pururea ei necînstesc.
- Cel mai sărac acela și mai vesel, c'acela mai mult vinul iubesce.
- Cel mai sărac în adevăr acela mai fericit, că nici o grijă are ne avînd de ce îngrijă; frica de hoți la el nici pînă gînd ei trece că n'are ce lua; răspuns la ceva n'are cui să de că n'are pentru ce; stomahul lui nici odată nici cum se strică că n'are ce mîncă; beția nu'l turbură că n'are ce bé; de bir nu se supără ca n'are ce da; de foc, de apă și de cutremur și de cel mai mare vîfor nici cum se spăimînteză că nici casă are, să-î fie frică să o pierdă și cea mai mare a lui fericire în sfîrșit se 'nțelege, că nici o temere are, de prăvilă și de legi, cînd n'are pentru ce să-l tragă prin judecăți.
- 11995** Cel sărac mai milostiv că 'i e milă de el asemenea lui.
- Cel sărac cu nădejdea în vis să 'nveselesce.
- Cel sărac, nu se 'nțelege că móre, că nici odată a trăit,

- că, și când trăia, ca și mort se socotea, iar cel bogat, cu mórtea ăși pierde și averea ce erà viéța lui.  
 Cel sărac pururea cu minciuni dobândește.  
 Cel sărac și scăpétat bolesce fără a fi bolnav.  
**12000** Cel sărac și ticălos cu mórtea mai sănătos.  
 Cel ce'și lasă meseria lui și s'apucă de cele împotriva cu-rînd sărăcesce.  
 Bogatul când a grăit, toți cei-l-alți au tăcut, că glasul lui pân i la cer s'a suit, iar săracul când grăiesce toți ăic că bîrfește și de mai bine vorbește.  
 Dacă ar alerga la faceri de bine, precum alérgă la marșande și la lipscană, puțină săraci ai vedé.  
 Dacă săracii nu s'ar sili să muncéscă în locul celor bogăți, cine ar fi bogat? și dacă săracii nu s'ar însărcină cu greșalele celor mari, cine ar fi mare?  
**12005** Domnul scăparea săracilor.  
 Duminică celui sărac ca sa'l ai îndatorat.  
 Anevoie a cunósce că marea bogăție întru zadar ne mângăie.  
 Acela mai bogat cel ce póte suferi orî-ce sărăcie, că oinul sărac se 'nțelege. nu pentru că nu are, ci pentru că rivnesce pururea mai mult să aibă.  
 Acela bogat după lege se 'nțelege cel ce scie cum și când averea lui să și-o întrebuinteze, iar cei din potrivă pururea sărac, cât de bogat va fi, că pururea óre-ce ăi lipsesce.  
**12010** Iubirea de bogăție cu mult mai mare de cât setea cea mai mare.  
 Vai de cel ce se 'nbogătesce din sudórea altuia.  
 Vrednică de laudă ar fi bogăția când ar avé împreună ș'a sufletului mulțumire.  
 Cu cât mai puține trebuințe ai, cu atât mai bogat te găsesci.  
 Cu cât mai bogat ești cu atât mai mult să îngrijesci de cel sărac și scăpétat.  
**12015** Cu cât mai bogat ești cu atât mai mulți dușmani dobândești, încât și viéța țe-o primejduesci.  
 Că cât mai bogată soția ta, cu atât mai lesne te lasă; feresce-te d'o asemenea bogăție.  
 Când ești bogat să nu te mândresci, când ești sărac să nu te umilești, dacă vei să te cinstesci.  
 Când veđi pe cel bogat la pórtă celui sărac. fericesce p'acel bogat că l'a lipsit grija și dórme în odihnă.  
**12020** Când cel bogat strigă *ah!* și *vai de mine* dar cel sărac ce a mai rămas să ăică?  
 Când bogatul grăiesce lumea amuțesce.  
 Cât de bogat să fii, la mórte cu tine nimic poți lua.

Cât dē bogat să fii, făr'o mică ajutorință dē la cel mai mic, nici cum poți trăi.

La mare bogăție nici cum să rîvnesci, ci numai la câte în trebuință te găsești, că cu cele dē prisos mai mult te topesci.

Lupul vîneză la miei și bogatul la sărac.

**12025** Credința, cinstea, munca, bogăția ta.

Mai mult bogatul la cele lui dē prisos poftesce și rîvnesc, dē cât săracul la cele lui dē lipsă.

Mai bine o pîrticică, fie cât dē mică, cu blagoslovenie dē cât bogăție mare cu blestămuri și ocări.

Mai bine în sărăcie dē cât în rea bogăție.

Mai bine nume bun, dē cât bogăție cu nume necinstit.

**12030** Mai bine sărac pē uscat, dē cât bogat și pē mare înecat,

Mai bine sărac din sine, dē cât bogat din sudorea altuia.

Mai bine sărac și curat, dē cât bogat și încurcat.

Mai bine sărac și pē picere, dē cât bogat și să zaci în pat.

Mai bine sărac și cinstit, dē cât bogat și necinstit.

**12035** Mai bine sărac și drept, dē cât bogat și cumplit; că una ții aduce cinste și alta necinste.

Mai bine să te cinstesci dē cât să te 'mbogățesci; că cinstea la om cea mai mare bogăție, iar bogăția fără cinste, întregă ticăloșie.

Multe mijlôce d'a să 'mbogăți omul, dar fôrte puține cinstite, d'aceea cei cinstiți mai săraci.

Mulți din cei bogați dar sgârciți piste fire, nici mîncarea lor ăși dau îndestulă după fire, și mulți din cei săraci, dar sloboți la mîna se dēsăt piste fire.

Nici o bogăție cu statornicie, iar sărăcia cu cât mai mică cu atît mai statornică.

**12040** Nici o bogăție la copii mai bună dē cât rușinea, înțelepciunea și creșterea cea bună.

Nici unul bogat firesce, nici sărac se socotesce dē cât cînd unul cu altul l'avere se cercetéză, unul un nume do-bîndesce și cel-l alt pē cel-l alt.

Nici pré bogat nici pré sărac ci dē mijloc să poftesci, ca să te învrednicesci.

Nu te pripi la bogăție ca să nu cați în sărăcie.

Nu din jafuri să te îmbogățesci ci din dreptul tēu să te îmbelșugesci.

**12045** Pē cel dē astăzi bogat mîne ăl veți scăpētat, cum și pē cel scăpētat, pē mîne ăl veți împērat.

Până unul nu sărăcesce, altul nu se îmbogățesce.

Până nu asupresci nu te îmbogățesci. Veți ce bogăție bagi în casa ta.

Plasa bogăția pescarului, sapa bogăția plugarului, barda bogăția lemnarului și înțelepciunea bogăția sufletului.  
Să te ferescă Dumnezeu de cel bogat când sărăcesce și de cel sărac când se 'mbogătesce.

**12050** Tóte 'n lume se supun l'a bogăției putere.

Tot bogatul se pare că minte are.

Cea mai mare bogăție cu mult mai nestatornică.

Cei mai mulți se 'mbogătesc din hrăpiri și hoții.

Cei bogați pe cei săraci pururea ei împilază.

**12055** Cei bogați reutatea subț avere o ascund, iar bunătatea celor săraci subț a lor ticăloșie zace acoperită.

Cei bogați pe cei săraci îndată ei uită, iar cel sărac pe cel bogat nici după mórte el uită.

Cei bogați cer de la săraci, că de la ei se 'mbogătesc, și cei săraci de la cei bogați, că cu ei trăiesc. Ghici ghi-citorea mea care din amîndoi cere cu mai drept cuvînt.

Cela ce e mai bogat acela și mai cinstit, iar cel sărac și scăpătat pururea necinstit, că averea mare cinste aduce mare, iar sărăcia depărtată și de cea mai mică cinste.

Cel în avere bogat și în vrăjmași bogat, iar cel sărac scăpătat nici d'un vrăjmaș bogat.

**12060** Cel cumpătat acela mai bogat

Cel-ce la bogăție cu nesaț rîvnesc, îndată cade în cele mai mari ispite.

Cel-ce mai puține trebuințe are, acela se 'nțelege bogatul cel mai mare.

Cel-ce poftesc și le 'mputîneză și strădăniile și le înmulțesc, curînd se 'mbogătesc.

Cel-ce pré mult se sileșce spre bogăție scapătă de tot.

**12065** Cel-ce se mulțumesc pe ceea-ce i se găsește, acela mai bogat se socotesc.

Cel-ce scie cum să se iconomisască cu cel puțin ce are, acela mai bogat se înțelege.

Cel bogat în avere și sgârcit la mână cu mult mai sărac de cât cel în adevăr sărac, că nici el se 'ndestulază, nici scie cui păstrează.

Cel bogat nu cunósce ce prieten el iubește.

Cel bogat piste măsură la nici o lege se supune, cel sărac piste măsură ocăresce și înjură; cea mai bună dar întocmire, după fire, când ar avé toți de obște d'opotrivă stare fie și cel mai mare.

**12070** Cel bogat pururea leneș, că-i vine d'a gata.

Cel bogat pe cel sărac să 'l caute la păsul său, și cel sărac la cel bogat s'alerge la păsul său.

Cel bogat prânzesce când el voiesce, iar cel sărac când găsește.

Cel bogat dă multe ori cu mult mai sgârbit decât cel scăpătat s'arătă.

Cel bogat dă toți cinstiți, cel sărac batjocorit.

**12075** Bogat acela se înțelege ce la nimic poftesce ci pe ce are se mulțumesc.

Bogatul îi e frică să pierdă ce are, iar săracul nici o frică are că nimic are.

Bogatul când sărăcesce, anevoie prieten mai găsește, iar săracul nici un prieten pierde că nici unul are.

Bogatul la toate învățat, iar săracul în cea mai mare neștiință se socotesc că este, și dă va știe ceva.

Bogatul nemilostiv, urât la fire se arată și la viațuire cu totul nesuferit.

**12080** Bogatul pe lume cu atât se folosește, că dă lingușitori foarte mult se slăbesc.

Bogatul scump, mai sărac decât cel mai scăpătat, că nici odată în destul a mâncat.

Bogatul cel mai mare dă lui bogăție nici cum se bucură, când sgârbitura dă gât el sugrumă.

Bogatul dă la săracul se îmbogățește, că muncesc cel sărac pentru cel bogat până ce se topește.

Bogatul, și când cu graiul alunecă, tot cu un glas strigă că bine a grăit.

**12085** Bogatul și dă are, pe ceea ce are nici cum se mulțumesc, ci pururea mai mult râvnesc, iar săracul din potrivă foarte mult se mulțumesc pe puțin ce dobândește.

Bogat cinstiți se înțelege, cel ce din munca sa se îmbogățește, iar nu din altuia.

Bogat și sărac nimeni singur se socotesc, ci pe lângă altul unul mai bogat și altul mai sărac se înțelege.

Bogăția cu sărăcia, una cu alta împreună nici cum pot lăcu.

Bogăția la om, avere nestatornică, iar înțelepciunea, comoră neistovită.

**12090** Bogăția la cel ce dă viață se istovesc, întru nimic ei folosesc.

Bogăția mare, grijă are mare, iar sărăcia pe grijă stă călare.

Bogăția nu stă în avere mare ci în buna întrebuințare a averii tale.

Bogăția să îți fie în cele dă hrană, iar nu în cele dă podobă.

Bogăția slugă celor mai rele în lume.

**12095** Bogăția toate te înlesnesc afară dă dragostea patriei tale, iar sărăcia te arată cel mai bun patriot la orice împlinire.

Bogăția ta din munca ta, iar nu din altuia.

- Bogăția fără nici un copil nici un dar are.  
 Bogăția cea mare cinste ești aduce mare, când ea să cheltuesce la cei ce în lipsă se găsește.  
 Bogăția cea mare ne-aduce lenea cea mai mare, că pururea găsește d'agata de mâncare.
- 12100** Bogăția ce ești vine de grab fără muncă. de grab se și duce, iar cea ce cu încetul și cu sudore dobândesci rămâne în veci.  
 Bogăția cele grele departe le duce, iar sărăcia cât de mică aproape le aduce.  
 Bogăția ce pe nici un sărac împărtășește ticăloasă se socotesce.  
 Bogăția desfrinare, sărăcia înfrinare de nevoie mare.  
 Bogăția 'ți folosește când scii s'o întrebuințezi, iar la 'm-potrivă întâmplare mult și rău te vatăină sufletesce și trupesce.
- 12105** Bogăție ori-ce om poate dobândi, iar năravuri bune numai cel înțelept.  
 Bogăție îndestulă poți să dobândesci, iar fericire anevoie poți să nemeresci.  
 Bogăție cu nedreptate nici cum să doresci, ci din cele drepte pururea să te hrănesci.  
 Bogăție dréptă cea din munca ta, cu sudorea ta.  
 Bogățiile de hrană ce ne dă pământul, acelea sunt comóra cea adevărată; ferice de cel ce-o dobândește.
- 12110** Dorul bogăției în nesaț se sfârșește.  
 De ești bogat cere vieță îndelungată, iar de ești sărac ce vei să te cinstesci?  
 De la săraci a te îmbogăți, foc bagă în casa ta, iar din munca ta de te vei îmbogăți, casa ta o vei înmulți.  
 Și cel bogat se sfiesce, la sărăcie când gândește.

### Pentru Săritură

- Cine a sărit și nu s'a poticnit voinic mare s'a numit.
- 12115** Când te poți pe sărituri, vezi să nu 'ți sară și bóșele în nădragi.

### Pentru Sărutare

- Intru zadar sărutare când nu-i dai dămâncare.  
 Mai bine de la prieteni mușcătură de cât de la dușman sărutătură.  
 Nici un ceas mai dulce de cât când ești dă sărutare dulce.

- Pē cel-ce sǎruțī cu glumǎ acela te sugrumǎ.  
**12120** Sǎrutarea numǎi la copii și la drǎguțī sē dǎ.  
 Sǎrutarea sē ینگرۆپǎ cu dragostea ینگپړونǎ.  
 Sǎrutarea cea mǎi dulce foc mare ne-aduce.  
 Sǎrutarea cea mǎi dulce ceea-ce din inimǎ curge.  
 Sǎrutarea cea mǎi dulce ceea-ce buzele ےٹī suge.  
**12125** Sǎrutarea dē Iudǎ ce curīnd ینگسالǎ pē cel fǎrǎ prihanǎ.  
 Sǎrutarea și mǎi dulce cǎnd d'opotrīvǎ sǎrutare ne aduce.  
 Sǎrutarea și ینگ zadar tot ےٹī are al sēū dar.  
 Cea mǎi uritǎ sǎrutare cea cu fǎțǎrnicie.  
 Próstǎ sǎrutare muīere cu muīere, iar muīere cu bǎrbat cea  
 mǎi dulce sǎrutare; dē nu mē cređī ینگtrébǎ.  
**12130** Sǎrutare nicī odatǎ sǎ nu dǎi ca Iuda ca sǎ nu auđī *iatǎ Iudǎi*.  
 Sǎrutare dulce dar nu cu fǎțǎrnicie, cǎ ینگ tartar te duce.  
 Cea mǎi dulce sǎrutare a celui cu ینگdurare.  
 Cine va ca toțī mǎna sǎ'ī sǎrute, orī cǎlugǎr sǎ sē facǎ orī  
 ینگ muīere sǎ se prefacǎ.  
 Dulcea sǎrutare la dragoste lēc n'are.  
**12135** Dulcea sǎrutare la dragoste saț n'are.  
 Dulcea sǎrutare la dragoste fericire mare.  
 Dulcea sǎrutare dragoste mare ےٹī aprinde.

## Pentru Sǎrǎcie

Veđī *Sǎrǎck*.

## Pentru Sērbǎtorī

- O đī și numǎi Domnul a poruncit pē sēptǎmǎnǎ sǎ sērbǎtorim  
 și dē muncǎ sǎ ne odihnim, iar noī din potrivǎ acea  
 și am fǎcut-o ینگtręgǎ sēptēmǎnǎ ca mǎi mult sǎ nu muncim.  
 Omul cu platǎ bunǎ și voie bunǎ n'are sērbǎtore.  
**12140** Đioa dē sērbǎtore cu scǎdere te gǎtesce iar cea dē lucrǎ-  
 tore, cu multe bucate masa țe-o ینگpodobesce.  
 Cu sērbǎtore piste sērbǎtore móre omul dē fóme.  
 Cu sērbǎtore pē tótǎ đioa te 'ncunjurǎ sǎrǎcia.  
 Nu pré multe sērbǎtorī ca dē fóme sǎ nu morī.  
 Lenevirea a nǎscut cele mǎi multe sērbǎtorī și beția cele  
 mǎi multe comorī.  
**12145** Mirenīi ǎu isvodit o mulțime dē sērbǎtorī spre dēsǎtǎrī,  
 dēsǎrǎnǎrī și tembelic, iar cǎlugǎrīi spre folosul lor ca mǎi  
 mult sǎ dobǎndescǎ, cu baniī ce strīng cu discul la bi-  
 sericǎ, și uniī și alțīi, ینگpotriva poruncīi Domnului, ce o  
 đī numǎi a orīnduit spre odihnǎ pē sēptēmǎnǎ. Vǎi dē



voi ce răspuns veți da înaintea Domnului de nelegiuirile voastre.

Săracul și plugarul la sărbători să nu privească că nu scie mâine ce vreme o să-l lovească.

Săracă sărbătorea postul uscațiv, urită lenevirea așa ȋice Isaia.

Sărbătorea în adevăr, semn de lenevire.

Sărbătorea sfântului, sărăcia omului.

**12150** Sărbătorea, cel mai bun tovară; al sărăciei.

Sărbătorea bună numai de bătură.

Cel ce se dă la sărbători hrana și-o pierde, de multe ori, că de muncă se depărtază, de cel mai sfânt lucru.

Cine în sărbători trăiește, în sărăcie să sfirșesce.

Cine muncește nu păcătuesce că urmăze poruncii lui Dumnezeu, ce numai o ȋi pe săptămână i-a dat spre odihnă; iar cine des sărbătorește, acela în adevăr păcătuesce, că n'ascultă porunca lui Dumnezeu.

**12155** Cine de sărbători se ține, sărăcia de el se ține.

### Pentru Sătul și Săturare

*Veȋi Inb. ațar.*

### Pentru Sânge

Cu totul să te ferești sânge de om să nu sugă, ca țînțarul când te pupă.

Măinele în sânge nici cum să ȋi le văpsesci.

Să tremuri ca Cain când sânge de om să varsă pentru tine.

Sângele cel mai rece, la dragoste când cade, s'aprindeși arde.

**12160** Sânge de om nici să'l veȋi ne cum tu să'l verși.

### Pentru Sîrman

*Veȋi Săract.*

Interesurile sîrmanilor ca însuși ale tale să le socotesci.

Văi de sîrman când judecătorul cu patimă ȋi judecă.

Văi de sîrmanul ce cade pe mâinile năpăstuitorului, când la nimeni scăpare are.

Copilul sîrman când mai mult îndrăsnesc, *fugă d'aci* aude de la cel ce-l hrănesc.

**12165** Copilul sîrman când cere ceva mai mult, *tată teă cu noi* (ȋi ȋice) *nu mănâncă mai mult.*

Copilul sîrman când cere dămîncare cu bătăi  l  nd p .  
 Copilul s rman, tocma ca un dușman, d  to i să sɡornesce  
  i d  to i să necinstesce.

Copilul s rman d  unul să r g   i altu a  i sărută p la,  
 ca o ic n .

Copilul ce r m ne d  p rin i s rman  i p  cel mai dă apr pe  
 mare dușman are.

**12170** Cum voi ve i urmă cu copiii s rman , aș  vor urma  i cu  
 copiii voștri c nd vor r m nea  i  i s rman .

C nd te ui i la cel s rman ochii tăi drept să caute,  i genele  
 tale d schise.

La s rman părinte, la v duve ocrotitor, la str in i bună  
 gasd , la orb i călăuză, la schiop i ca un baston  i la  
 ciung i m n  d  ajutor pururea să te-ar  i.

Nu numai cel-ce n'are p rin i să  n lege s rman, ci cu mult  
 mai mult cel-ce n'are crescere  i 'nv  tur  bună.

Nu r vni l'averea s rmanilor că  i copiii tăi, ca m ine, vor  
 fi s rman .

**12175** P  s rman să  i feresc , nici cum să'i n p stuiesc .

P  s rman  din m  nele n p stuitorului, ca din gh arele gai   
 să muncesc  să'i scapă.

Să  ngrijesc  d  s rman  ca d   nsuș  ai tăi copii.

S rmanul c nd să năpăstuiesce, la Domnul scăparea lui    
 găsesce.

Cel s rman să duce unde v ntul  l duce.

**12180** Cel s rman d  minte cu mult mai s rman d  c t cel fără  
 părinte.

D  către s rman  i d  către v duv  nu- i  nt rce ochiul tău.

### Pentru Scară

P  scara care te urcă p zesce să nu te încurcă că tot  
 p'aceea d'odată, să te scobor  îndată.

Scara, p  care te urcă în slavă, este dr pt  mare  i repede,  
 d'aceea să te p zesc  c nd te urcă ca nu cumva s'alunecă  
 c nd te urcă.

### Pentru Schimbare i Cele neschimb t re

Nu numai pentru vremea d  acum să facă schimbări la  
 oră-ce ci mai mult pentru cea din urmă, ca să p t  folosi  
  i la ce i din urmă.

**12185** Prefacerea  i schimbarea la oră-ce, plăcere ne aduce.

Schimbarea la oră-ce, dulce ni să pare, dar  i sup rare are  
 cam mare.

Schimbarea domnilor bucuria nebunilor.  
 Schimbare la orî-ce poftescî să faci spre mai bine, însă  
 nu cu cumprire şî cu chinuirî.  
 Cele schimbătore supuse la nici o cercetare.

### Pentru Scoborîre

Veđî *Urcare*.

### Pentru Scuîpat

- 12190** Scuîpatul să nu'l aruncî drept în obrazul altuîa, ci mai  
 bine în basma, dându-te la o parte.  
 Când te scuîpă, să ȑicî că te-a scuîpat ca să nu te dĕochî,  
 şî aşă ȑî rĕsplătescî.

### Pentru Scumpete şî Scumpî i Sgârĕiȑî

#### Pentru Scurte

Muîerea scurtă, cu haîne scurte arată şî mai scurtă, d'aceea  
 fugî dĕ haîne scurte când ȑĕȑî la trup scurtă.

#### Pentru Scăpare

Pĕ toȑî cu îndurare să-ȑ priînescî la tine, şî tare să-ȑ ocro-  
 tescî când alĕrgă spre scăpare.

#### Pentru Scăpĕtaȑî

Veđî *Săracȑ, Bogaȑ*.

- In fericirele tale nici cum să uȑî pĕ ceȑ scăpĕtaȑî.  
**12195** Când morȑî vor învîa atunci ceȑ viȑ vor scăpĕta, că fieşce  
 care al sĕu pămînt vor luă.  
 Măna ta pururea dĕschisă s'o ȑîr la cel scăpĕtat.  
 Ceȑ scăpĕtaȑî cu nădejdea sĕ 'nveselesc.  
 Ceȑ scăpĕtaȑî la turburări aşĕptă să sĕ îmbogăȑescă.

#### Pentru Scărpinat

Inaintea adunării nici cum să te scarpinî că te-arĕȑ dĕ pă-  
 duchios.

## Pentru Scădere

Veđi *Cădere*.

## Pentru Scârbă

Veđi *Scârboși*.

- 12200** Nimic alt în adevăr mai scârbos pe lume de cât lingușitorul, înșelătorul și flecarul și nimic alta mai urât de cât zavistnicul și fățarnicul.  
 Cel scârbos te face să verși când ți veđi.  
 Dăparte de cele scârbe, că scârba plecate la toți aduce.

## Pentru Scriere, Scriitori, Înscrisuri, Scrisori i Cărți

- Oricine a scris, orice a scris, din vechime, a scris în limba ce se grăia pe vremea ce a scris; d'aceea și mulți s'aun luminat din cele ce s'aun scris, pentru că pricepea cele ce citea; așa și noi trebuie să urmăim ca să ne luminăm.  
 Cartea cum o lași îndată și ea te lasă, dar cu mult mai greu când ea te va lăsa de cât când tu o veți lăsa.
- 12205** Cartea, până a nu citi-o, n'o porni din mână ta.  
 Ca să scrii bine, scrie necurmat.  
 Nică un scriitor n'a scăpat de critica celor zădarnici, dar nici unul dintr'aceștia s'a arătat mai dăstoinic de cât acel scriitor.  
 Nu critica pe cel-ce a scris, ci mai bine fă și tu ceva mai bun de cât acela ce a scris.  
 Până nu veți învăța să scrii, nu poți judeca ceea-ce altul a scris.
- 12210** Cel ce scrie, și după mărte cu toți grăiesce; d'aceea nemuritor se socotesce.

## Pentru Slavă

- Iubirea mare de slavă aduce la norode norocirea cea mai mare, însă cu primejdie mare.  
 Iubirea de slavă pe om ți orbesce, cât nu poți cunoște ce e lui de folos.  
 Iubirea de slavă patimă fără léc.  
 Iubirea de slavă cea mai rea otravă.

- 12215** Iubitor de slavă, acest dar numai are că, slobod la mână, la toți se arată, și cu pșteptul ocrotesc pe cel ce la el alergă.  
 Iubitorul de slavă în veci bolesce, de dorul mării.  
 Iubitorul de slavă cum se urcă în slavă așa cade din slavă.  
 Iubitorul de slavă ca să dobândească slavă și la cel mai mic se plăcă și picerile-i sărută.  
 Iubitorul de slavă pururea sêctos ăl veđi.
- 12220** Vaî de cel ce prăpădesce norode întregi pentru a'și dobândi o slavă zadarnică.  
 Zavistim pe cei în slavă, de pizmă că nu sîntem și noi ca ei în slavă.  
 Nicî slava nicî bogăția, cât de mari vor fi, cu ele d'aici nu te duci, unde tu te duci.  
 Nesățiosul de slavă nu se odihnesce până nu va stăpâni totă lumea, până va sugrumă și pe cei nevinovați. Dă parte d'asemenea slavă.  
 Nu rivni la cele de mare slavă că nestatornice sînt.
- 12225** Nu te jăli pentru slavă, c'ale vremii întîmplări forte grabnice schimbări: cel slab lesne se întăresce, cel tare lesne slăbește, cel olog lesne se scólă și cel țepăn în picere cîrja să se ție cere, cel de toți vêdut curînd se face nevêdut și cel în pustie nesciut curînd în lume s'a vêdut.  
 Razele slavei, cât de departe fie, mai dulci și mai frumoase la toți ni se pare, și de cât cele din revărsatul zorilor.  
 Slava, moméla nerođiei, și némul, masca nerođiei.  
 Slava noastră se măresce când se împuținéază cele-l-alte cusururi.  
 Slava cea adevărată, depărtarea zădărniciéi.
- 12230** Slava după faptă iar nu fapta după slavă.  
 Slava și norocul de un lanț sînt legate, când d'una n'ai tu parte cea l-altă stă departe.  
 Slavă nu poți dobândi fără nimic a munci.  
 Ceea-ce tu acum măresci sau slăvesci, piste puțină vreme la pămînt le veđi culcate pîn gunoiu.  
 Cel ce mai puțin iubesce slava între ómenî, acela de la ómenî mai mare o dobândește.
- 12235** Cine iubesce slava semn de suflet mare.  
 Cei în slavă mare să se uîte la rótă cum spița de sus îndată cade jos.  
 De vei să dobîndesci cea mai mare slavă supune-te, de voia ta, la prăvilî și la legi.  
 De cât în slavă, mare pentru puțină vreme, mai bine în mică, în mai multă vreme.  
 Dêstoînicie să gonesci, credință să arêți, cîntea să o îmbrățîșezi dacă vei să te slăvesci.

## Pentru Slabi i Slăbiciune

Veđi *Grașt*.

- 12240** Pē cei slabī și nevoiași să-ī îmbrățișezi împotriva celor tari.  
Slăbiciunea mult ne stă împotriva îndrăsnelei și al drep-  
tului cuvînt.  
Slăbiciunea sufletului ęți aduce frica cea mai mare, întrisi-  
tarea cea mai grea și mânia cea mai mare.  
Cei slabī, dē multe ori rușinează pē cei mai tari.  
Cei slabī, la nevoie se arată omeni buni.
- 12245** Cel slab, cānd va să se iewa după cel tare, va rămānea dē  
rușine.  
Cel slab și neputincios vrēnd nevrēnd se mulțumesc cu  
puțin, iar cel tare și puternic pururea la cele mari rēu-  
tăți gāndesc și rīvnesce.  
Și cel slab la vremea lui ęși întăresce puterea lui.  
Să nu afe vrājmașul tēu dē a ta slăbiciune cā numai în-  
datā încalecā pē grumajii tēi.  
Slăbiciunea ta n'o arēta altuia, cā mai mult ęți folosesce  
cānd ascunsă se păzesce.

## Pentru Slove

- 12250** Prin al slovelor bun graiū și cu morții vorbā ai.  
Slova vorbā mōrtā, dar mai mult grāiesce ca cea vie.  
Slovele, și dē și nu aū nici un glas, nici un cuvînt, dar  
nooē ne daū cuvînt pentru cuvînt.  
Dē nu poți grāi cu glasul tēu, grāiesce cu slova ce mai  
bine dēslușasce ori-ce cuvînt.

## Pentru Slobodenie și Slobodī

- Atunci te socotescī slobod cānd te supui la legi, cā n'ai  
dē ce să-ți fie frică.
- 12255** A fi slobod ore cine atāt dē scump se 'nțelege cāt nu se  
pōte prețui cu tōte ale lumii avuții.  
Om slobod dē ori-ce nu se vede, măcar cum iar sluga la  
ore-ce se cunōsce ori-cum.  
Cu platā dē slugā slobodēnia ta însuși tu țe-o robescī.  
Mai bine cu un slobod, slobod să trăiesci, dē cāt cu mai  
mulți în robie.  
Nici unul slobod cānd pē sine nu se stăpānescē.
- 12260** Norodul slobod se 'nțelege cānd se supune la lege.

Pē nimeni legat să nu-l ții, ca p'un boū, ci slobod să'l socotesci ca p'un fresc om.

Pē cel ce slobod Domnul l'a lăsat, cum tu în robie l'ai cufundat?

Precum slobod te-ai născut așa slobod să trăiesci, dar precum iarăși tu mai bine te-ai legat cu frîul legelor așa să urmezi.

Să nu împedici slobodēnia că și tu cași în cursă.

**12265** Slobodēnia numai atunci ții cunoscî darul și dulcēta ei cînd o pierși.

Slobodēnia cu înfrîngerea împotriva una alteia se privesc.

Slobodēnia la om viața cea mai plăcută.

Slobodēnia la om lucrul cel mai scump.

Slobodēnia la toate cele mai mari greșeli ne aduce.

**12270** Slobodēnia muma deșteptării și a fericirei, iar robia muma întunerecului și a ticăloșiei.

Slobodēnia noastră supunerea la legi.

Slobodēnia prin plată cea mai spurcată faptă, iar cea de bună voie cea mai sfântă se 'nțelege după orî-ce lege.

Slobodēnia s'o iubesci dar nu cu ea să jăfuiesci.

Slobodēnia s'o socotesci ca cel mai scump și mai sfînt lucru 'n lume.

**12275** Slobodēnia te urcă la cea mai mare cinste, iar robia la cea mai mare necinste.

Slobodēnia temeiul omeniei.

Slobodēnia din robia, cea mai mare a omului datorie.

Slobodēnia și robia una te cinstește și alta te necinstește.

Fugi de necinste și alérgă după cinste.

Slobodēnia cînd gonesce la cele de trebuință trebuie să te silești ca s'o dobîndesci cu munca ta.

**12280** Slobodēnia se 'nțelege, nu să faci orî-ce vrei ci ceia ce pravila ție ții slobode.

Slobod unul s'a născut, dar însuși el pē el s'a legat cu o lege, d'aceia slobod se 'nțelege cel ce se supunela legi.

Slobod se 'nțelege, cel ce nici cum greșasce împotriva d'orî-ce lege.

Slobod se 'nțelege, împotriva d'orî-ce patimă nici cum se stăpînesce.

Slobod de orî-ce acela se 'nțelege cel ce cu puțin se mulțumesc pē sine.

**12285** Cel-ce nimic poftescce acela de cît toți mai slobod se socotescce.

Cine va să fie slobod să se păzască să n'aibă de altul trebuință, că din potrivă de nevoie slugă te faci la orî-cine.

Cine la slobodēnie se împotrivesce, de mare vrăjmaș al omeniei se privesce.

Dă cât cu friul în gură și în grajd împărătesc, mai bine slobod pe câmp să trăiesc, strigă și ȋice cel mai ticălos cal.

Dă cât să mă hrănescă pentru înjunghiere mai bine slobod prin pustietăți fără nici o hrană, strigă boul cel mai slab.

**12290** Și când trupul va fi rob, sufletul să 'ți fie slobod.

### Pentru Slugă

*Veđi Sluđ.*

### Pentru Slujitori

*Veđi Slujbe.*

### Pentru Slujbe i Slujbași și Slujitori

Atunci vei nemeri slujbași buni de slujbă, când vei alege dintre cei-ce nu te rógă.

Om desăvîrșit la tóte nici cum vei puté găsi ; d'aceea să te slujesci la slujbă cu acela la care el s'a învățat.

Om de slujbă în adevăr cel-ce după putere muncesce.

Orî să nu intri în nici o slujbă saú, dacă ai intrat, să te silescî să înaintezi cu dęstoinicia ta cea d'intău cu huzur, cea din urmă cu mari strude și necazuri.

**12295** Orî-ce slujbă cu datoriile ei ca să nu să pótă abate nici unul.

Orî-ce slujbă, fie cât de mică, îndatorire se 'nțelege.

Orî-ce slujbă cere cinstea ei.

Unul altuia slujim și Domnul tuturor, când e supus legilor.

Unde slujbele pe tobă (cine dă mai mult) se dau, acolo jafurile de față se dau.

**12300** Unde slujbele se vînd, acolo hoșiiile în mare cinste sînt.

În slujbă omul se cunoște de este bun saú de e rău.

În slujbă când ești să te porți cu chip cuviincios, către toți, ca și după slujbă toți să te cinstescă, ca când ai fi în slujbă.

În slujbă când te afli, pe ai tăi supuși să nu cum-va să-ți multă vreme după uși.

În slujbă când te afli să te socotescî că pentru folos obștesc slujesci, iar nu pentru al tău în parte folos.

**12305** În cea mai mare slujbă așa tu să urmezi, ca după aceea slujbă să nu te rușinezi.

Văi de acela ce 'și lasă munca sa și alérgă după slujbe



- d'ale curții, și dă să socotesce fericit, că dă slugă nici odată. El pierde pe lângă alte multe sudalme.  
 Vai dă norodul acela unde slujba nu se cinstesce.  
 Vai dă țera aceea unde slujbele se vînd pe bani gata ca la tîrg.  
 Cu ómienî rîi cînd te slujescî, tot împiedicări găsescî la orî-ce bine gîndescî.
- 12310** Cu orî-ce slujbă cît dă mare cînd veî să arêți că îndatoretscî necinste dobîndescî, d'aceea slujba datorie, iar nu îndatorire s'o socotescî.  
 C'un «*mulțumim dumitale*» prin graiă și numai pentru slujbă nici odată se 'nțelege.  
 Cu schimbarea slujbașilor multe află un domn ce mai înainte nu le scia.  
 Cu slujbă credincioasă cinste dobîndescî, și la cele mai mari piste alții te numescî.  
 Cu cei rîi și cu cei dă minte proști nici cum să te slujascî, c'ale unora greșeli ș'ale altora rîle numai asupra ta le vor aruncă.
- 12315** Cu ceea-ce te-ai dăprins, cu aceea să te slujescî, la străin lucru să nu gîndescî, că pierdi și ceea ce ai în mîna.  
 Cu cel mai dăstoinic pururea se te slujescî, ca meșterul cu lemnul cel mai sănătos.  
 Cînd eși din slujbă să te cinstescă ca cînd ai fi în slujbă.  
 Cînd în trebă dă slujbă te afli, trebă din mîna ta nici cum să scape.  
 Cînd cunósce óre-cine dăstoinicia sa, nici cum greșasce la slujba sa.
- 12320** Cînd piste puțința ta te însărcinezi cu slujbe, cere ajutor ca să nu te rușinezi.  
 Cînd puî cumplitî în slujbă, colțiî din gură trebuie mai întăi să le scoți.  
 Cînd pe cel-ce s'a învățat și s'a dăprins cu o slujbă sa cu un meștesug el puî să slujască la altă slujbă, nici o trebă dăstoinică veî vedé dă la el.  
 La orî-ce slujbă să alegi pe cel-ce aduce el cinste la slujbă, iar nu pe cel-ce slujba ăi aduce cinste.  
 Cât veî puté, să silescî să cunoscî năravurile acelora cu cari veî să te slujascî, ca să nu 'ți aducă vre-o rușine.
- 12325** La slujbe să te slujescî cu cei silitóri la slujbă, ca slujba si nu sté.  
 La slujbe să slujască fiesce-care la rîndul seú fără nici o plată așă a dîs cel dă sus, iar cel dă jos i-a rěspuns: «Cînd cu plată mare lumea se jăfuiesce, iar fără nici o plată óre-ce va urma?»

La tóte nici unul vrednic pē deplin, d'aceea cu alți tu să te slujasci la câte tu ne îndeletnicesci.

La toți după a lor slujbă li sē cuvine și plata și mai bună. Mai bine singur să te depărtezi dē orī-ce slujbă, când nu te cunoscī dēstoīnic, dē cât altul să te depărteze pentru nedēstoīnicia ta.

- 12330** Mai bine cu pāmīnteniī tēi să te slujesci dē cât cu străiniī. Mai bine să trăiesci mare la o slujbă cât dē mică, dē cât să trăiesci cât mai mic la o slujbă mai mare.

Mii și sute dē slujbe dē veī arētā, și numai la cea din urmă dē te veī depărtā după greșala ta, tóte cele-l-alte la uitare sē pun.

Nici o slujbă mai mare dē cât a sluji orī-cine la omenire fără nici o smintělă.

Nu cu cei dē nēm mare ci cu cei mai cinstiți, cu cei mai dēstoīnici și cu bune sciințe să te slujesci la slujbe, ca pururea să isbutesci și dē toți să te slăvesci.

- 12335** Nu slujba face pē om mare, ci slujba sē măresce după dēstoīnicia celui ce o cărmuesce.

Nu te depărtā dē slujba ta, că schimbarea slujbelor ęți risipesce punga ta.

Putere piste putere și piste mēsurā nici cum să dai la slujbașii tēi.

Pē orī-cine să primesci la cea mai mare slujbă dacă asupra lui cunoscī dēstoīnicie.

Pē slujitorii tēi să-i însuflețesci cu cinstea ce i sē cuvine, ca și alți dē la ei pildā să ęea bine.

- 12340** Pē slujitorii tēi să-i întrebuintezi după dēprinderea lor ca să isbutescā la isprāvile lor.

Pē slujitorii tēi dē aprópe să-i privesci, ca să nu sē întindā piste mēsurā lor.

Pē toți dē opotrivā să-i ęubesci, dar la slujbă cu cei mai dēstoīnici și cei mai cinstiți să te slujesci, ca cinste ție să 'ți aducā.

Pē banī nici o slujbă să dai că prăpādesc lumea.

Precum lemnarul lemnul cel mai sǎnǎtos ęl pune la temelie, ca să ție casa mai bine, așa și tu cu cel mai vrednic să te slujasci, ca să nu 'ți cadā 'mpērǎția.

- 12345** Silesce-te să dobāndesci cu a ta plăcutā slujbā dragostea cea mai bună dē la stǎpǎnul tēu.

Slujba cu care te însărcinezi să nu aștepti să 'ți poruncescā ca să o sǎvırșesci, ci ca o datorie să o socotesci și să o ęmplinesci.

Slujba către țērā mare dar are, ca cea mai mare datorie.

Slujba nu precum ęți place ție ci precum sē cuvine așa să o ceri dē la cei-ce 'ți slujesc ție.

Slujba ta pe dăplin însuși tu să țe-o săvârșesci, că altul țe-o înponcișeză.

- 12350** Slujba ta să nu țe-o lași pentru plăceri și desfătări ci și una și alta la vremea lor.

Slujba ce ai în mână n'o lăsă din mână pentru alta mai bună că p'amîndooe le pierdi din mână, ca cănele îmbucătura ce ave în gură când în apă se uită și mai mare o vedé.

Slujba ce ai în mână s'o scoți la căpătăiū, ca să dobândesci alta mai bună.

Slujba cea mai mare o poți da tu la cel mai dă aprópe ție, iar cea mai grea la cel mai vrednic dă ea.

Slujba cere putere în mâini și în picere.

- 12355** Slujba dă frică nici bună nici ștatornică.

Slujba cercă dăstoînicia ta.

Slujbașul să nu scie când din slujbă vei să'l dăpărtezi, ca să poți să'l cercetezi.

Slujbele să nu le vinđi ca la mezat, cu toba, cine dă mai mult, că cine dă mai mult acela ție și mai mult.

Slujbele și cinstea la toți să cuvine după ale lor dăstoîniciī iar nu după ale lor copoîniciī.

- 12360** Slujbă când ție în mână nu numai cum să n'o pierdi ci cum s'o învîrtesci mai bine tu să te socotesci.

Slujbă mare să gonesci ca pe alții să folosești și așa să te cinstesci.

Slujbă dă la cei tineri, sfat dă la cei cărunți și blagoslovenie dă la cei bătrâni.

Slujba dréptă când cunoscī n'o lăsă fără plată.

Tóte singur unul să le facă, la om piste puțință; d'aceea cu cei mai dă credință pururea să te slujesci la câte tu nu te îndeletnicesci.

- 12365** Temeiul alegerei celor dă slujbă să fie cinstea, credința și buna silință.

Tóte spre bine ție merg când slujba ta țe-o cauți bine. Fiesce-care în slujba sa, după dăstoînicia sa.

Fără banul în gură, anevoie nemeresci când pentru slujbe mijlocesci.

Fără dare dă bani nici o slujbă ai.

- 12370** Cea mai mare slujbă cere să primesci pe toți în tot césul și minutul.

Cea ce ai învățat, și cu ceea ce te-ai dădat, cu aceea să te și slujesci iar nu să sarī dintr'una în alta, că numai îndată te poticnesci.

Cel în slujbă slugă la toți dăopotrivă.

Cel fără nici o slujbă, și fără nici o meserie, la cele rele și urite pururea gândesce.

Cel ce nădăjduiește cinste de la slujba sa, acela păzesc dreptatea la slujba sa.

- 12375** Cel ce des se împedică și cu capul se lovesce, când d'un prag când de altul, acela să slujască mai bine să învață. Cel ce de interes s'arată cu slujbă de precupeț se socotesc, iar cel de frică rob se nțelege și cel de dragoste mare om se vede.

Cere slujbă de la slugă la ceea ce el se îndeletnicesce ca și de la meșter meseria ce el lucrează.

Din ori-ce slujbă să ieși mai mult cu cinste de cât cu bogăție, că cinstea întrece ori-ce bogăție.

Din slujbă când te depărtezi, cu laudă să ieși.

- 12380** Departe de ori-ce slujbă când slujba ta nu se cunoște.

### Pentru Slutire

Slutirele din fire nici o defăimare aduc, iar cele dobândite din netrebnici urmări acelea necinstite.

### Pentru Slugi

Ori slugă ori stăpân dator e să fie bun.

Unul la doi stăpâni nici cum poate sluji.

Unul pentru altul datorii suntem să slujim, iar nu să luăm unul de la altul îmbucătura din gură.

- 12385** Unul singur nici cum poate a-și căpeta lui-și toate câte lui de trebuință; d'aceea se cuvine unul altuia la vreme să slujim după putere.

Unde vezi slugi mai multe, acolo slujbă puțină.

Împreună cu sluga ta să te slujesci și tu, ca să te mai ușurezi l'ale casei trebuinți.

Vai de cel ce ajunge slugă altuia că, de nevoie, urmăzează și cel ce el nu va.

Cu greu, și foarte greu, slugă să fi la cel mai rău.

- 12390** Cu cât mai mult slujesci la cel fără milostivire, cu atât mai mare și primejdia îți vine.

Cu credință să slujesci la ceea ce-ți s'a încredințat de la al tău stăpân, ca la mai mare să te învrednicesci.

Cu mulțumita să plătesci, și cât mai curînd, celui ce țe-a slujit.

Cu slugele, ca cu câinii, cuvinte scurte, ca să le înțelegă.

Cu slugi înțelepte tu să te slujesci dacă vei să te cinstesci.

- 12395** Mai bine să bolesc de cât să slujesci la om neînțelegetor. Nu după fudulie ci după destoinicie să-ți alegi slugă ție.

Pě slugă s'o miluescî iar nu s'o chinuiescî.

Pě slugă s'o socotescî ca pě tine însuși om.

Pě slugă să n'o bați ci cu vorbă dulce din greșeli să o abați.

- 12400** Pě slugă pě cât pôte s'o însărcinezi la slujbă, ca nu tu în locul ei să te împovărezi cu slujba.

Pě slugi la muncă să le deștepți, în lenea somnului să nu le îngăduesci.

Plata celui ce ți slujasce, să nu zăbovescă la tine nici până mâine.

Precum pě copiii tăi așa și pě slugi bine să le înveți, că sluga înțeleptă pě stăpân deșteptă.

Să n'aștepți de două ori stăpânul tău să ți poruncască, când slugă te-ai făcut.

- 12405** Sluga ale stăpânului toate le cunósce și bune și rele.

Sluga smerită și plăcută mânia stăpânului curînd o potolesci, iar cea îndărătnică cu mult mai mult măresce.

Sluga cu stăpânul să nu să sfădescă.

Sluga când va stăpâni, ocara norodului.

Sluga credincioasă către al său stăpân, de cât ori-ce preț mai pre sus se socotesc.

- 12410** Sluga la stăpân cu credință să slujască ca mulțumită să dobândească.

Sluga mai mult se silesc, când vorbă dulce aude de la stăpânul său.

Sluga multe trebue de la stăpân să sufere, ca slugă dreptă să se numescă.

Sluga să nu răspundă împotriva stăpânului său, că cu tăcerea dragoste mai multă dobândește.

Sluga împotriva stăpânului când gîndesc de ucigaș se socotesc.

- 12415** Sluga firesce urît nume dobândește.

Sluga fără lucru nici cum să șadă, că lenevirea la răutăți el bagă.

Sluga fără plată nici cum s'o silesc la slujbă.

Sluga cea credincioasă din mică mare ajunge și din sărac bogat

Sluga cea bună, cu stăpânul împreună, la ori-ce întîmplare pătimește cu 'ndurare.

- 12420** Sluga ce te iubește și binele tău voesc, nici cum din casa ta s'o depărtezi cum-va.

Sluga bună se mîhnesce când stăpânul pătimește.

Sluga și boul la vreme să se odihnescă ca iarăși la vreme să pótă să-ți mai slujască.

Sluga veche și bătrână n'o depărtă din casa ta, că mai bine cu cea veche să slujesc casa ta.

Slugă se înțelege mai mult cel ce stăpânesce, că de toți îngrijesce.

**12425** Slugi tale cât de mult să-î dai lui să mănânce, că 'n locul tău se luptă și s'aruncă ca o mince.

Slugile mult pătimesc când tinerii stăpânii lor le poruncesc. Slugile de nevoie iar stăpânii de bună voie urmăză ce urmăză.

Slugi mai puține la stăpâni mai mulți, ca aceștia să se economisască și aceia mai mult să se folosească.

Tuturor slugă să te faci ca pe toți să-î dobândesci.

**12430** Să nu vinzi pe stăpânul tău că rău ții vine la capul tău. Să nu pîresci pe stăpânul tău că Iudă te numești.

Feresce-te de a te mai împotrivi stăpânului tău, și de-ți vor face jurămint pe însuși viul Dumneșeu.

Ferice d'acele slugi ce stăpânul, când va veni, în slujbă ăi va găsi.

Fericită sluga pe care Domnul venind o va găsi veghind.

**12435** Ce cu greu se pare slugă să fie cu duh mai mare de cât stăpânul său.

Cel ce cu credință ție ții slujesce, când stăpânul îl mulțumesc după a lui slujbă, el îndoită sirguință la slujbă dobândește.

Cine nu slujasce când bine să răsplătesce?

Dacă slugă te-ai făcut rabdă și tu până 'n piele.

După stăpân și slugă.

**12440** De cât slugă împodobită și pe tot césul să audî cîcoșule! și porc de câine, mai bine pe vatră la cenușă cu ciubucul în gură fără nici o dojană.

De multe ori sluga cu mult mai vrednică de cât stăpânul său.

Și pe slugă s'o socotesci ca însuși pe tine, c'amîndoi dintr'o mumă născuți sînteți după fire.

### Pentru Slăbiciune

Vedî *Slabr*.

### Pentru Spaîmă și Speriat

Cu cele de speriat se te dădai de mic copil ca de nimic să te sperii în totă vieța ta.

**12445** Numai copii cu stafia se sperie.

Spaîma fără de veste rămăi cu gură căscată.

### Pentru Spate

Când stai cu alții de vorbă spatele la ei să nu țe-l întorci ci cu fața să-î privești, și de nu le grăiesci ceva.

## Pentru Speriat

Vezi *Spațmă*.

## Pentru Spovedanie

Cu spovedania și cu buna mărturisire la multe greșeli te îndreptezi; d'acésta să te ții.  
Spovedania biciul greșalelor și mijlocul cel mai înlesnitor spre spăsanie și împăciuire.

## Pentru Spurcați

- 12450 Omul spurcat ocara ómenilor.  
Cel spurcat în spurcăciuni se 'nveselesce.  
Cine de ocări nici cum se rușinează semn de om spurcat.

## Pentru Spăsanie

Cu depărtarea de cele rele te spăsesci numai îndată.  
Când depărtezi de la tine ori-ce poftă ție-ți vine la spăsanie privesce.

## Pentru Sprincene

- 12455 Păzesce-te să nu te vîneze sprincéna îmbinată.  
Sprincenele înainte frumusețea țe-o măresce.  
Sprincenele în jos pogorîte și posomorîte nici cum să le ții, că te arăți de mînios și de cel mai urît.  
Sprincenele îmbinate cele mai frumoase, buzele rumene cele mai dulci, gâtul alb cel mai mîngăios, iar ochii cei negrii cei mai pătrunzători; ferice de cine le-a dobândit.

## Pentru Ștare

- 12460 Ori în ce stare te vei afla ale ei greutăți, cu răbdare să le porți, că norocirea și nenorocirea la ori ce stare vine când cu gândul nu gîndesci.  
Unul cade ș'altul se scólă că starea nestatornică,  
In ori-ce stare te afli mulțumesc-te p'a ta sórtă ce din fire ai dobândit, ca sufletul tău să-și pótă afla a sa mîngăiere.  
In cea mai mare stare când tu vei ajuține, nici să ascunzi

nicî să uîți starea ta dă mai înainte, c'acésta cînste a-  
duce dăstoîniciei tale.

Jicnițile tale cu cele drepte să ți le umpli, că cele strîmbe  
și pē cele drepte le scôte afară.

Cu multă sudóre dobândim multă stare.

Cât vei puté, să te silescî starea ta să țe-o sporescî, însă  
cu dréptă dobândă, că cea piste mēsură ęți aduce urîtă  
pîră.

**12465** La orî-ce stare te vei află uîtă-te la cel din jos și lesne  
te vei mângăia.

Nimenî te întrebă în ce stare eî fost? ci în ce stare ești  
acum.

Nume mare, nēm mare, cin mare și o norocire bună pururea  
te ține în stare bună: fericé dē cine d'acestea s'a 'n-  
vrednicit.

Starea în mîna Domnului și în mintea omului.

Starea cea mai înaltă milos pē om să'l arate.

**12470** Starea cea mică firesce la cea mare sē 'mpotrivesce, iar  
cea d'opotrivă dē toți sē priimesce; fericé unde acésta  
sē păzesce.

Starea stărilor d'opotrivă întocmită sē pare mai fericită.

Fiesce-care stare a sa sarcină are.

Fiesce-care stare cu greșalele sale.

Cei cu stare la cînste gîndesc, iar cei scăpētați l'avere  
rivnesc.

**12475** Ce curînd și lesne scade cea mai mare stare, când nicî  
o înfrînare nicî orînduîelă are!

Cel cu mare stare n'are minte mi se pare.

Cel cu mare stare pē toți dē rude și dē prietin are.

Și în cea mai próstă stare tu să te ții fórte tare că no-  
rocul sē 'ntorce când încolo când încóce.

### Pentru Stat

Atuncî staturile sē prăpădesc când dăstoîniciile nu sē cin-  
stesc și cūplirele sē înmulțesc.

**12480** Ca să te ocrotēscă statul trebuesce să ajuți la cheltuelile  
statului.

Statul al obștei sē numesce, d'aceîa obște trebuesce să  
îngrijēscă dē el.

### Pentru Statornicî i Statornicie și Nestatornicî i Nestatornicie

Vara poftim iérna și cum vine iérna la vară gîndim; acésta  
ne arată nestatornicia nóstră.



- Mare dar la om buna statornicie.  
 Nestatornicul tóte la noroc le lasă.
- 12485** Nestatornicia la om sê ivesce orî din ușurința minții saũ  
 din neplăcere.  
 Nestatornicia nu cunósce nici un prieteșug.  
 Nestatornicia semn dē nebunie ce schimbă mintea omului  
 pē cēsuri și pē minuturi.  
 Nestatornicia te face să nu mai aibî nici un fel dē caracter,  
 nici să te mai crédă óre-cine, nici să mai nădējduiésză  
 în tine.
- Nimenî statornic până 'n vecî în acéstă lume fără vecî.
- 12490** Numai mórtea dē obște la toți statornică este, iar averea  
 și neaverea când la unul când la altul privesce.  
 Nimic din ale lumiî socotind dē statornic, nici la norocire  
 te vei bucurà, nici la nenorocire te vei întristà.  
 Statornicul la nici o întîmplare supērare nici schimbare are.  
 Statornic la cuvînt pururea dē vei fi, cinste dē la toți  
 vei dobândi.  
 Statornic sã fiî, cã statornicia cinste țe-aduce mare, iar  
 nestatornicia necinstea cea mai mare.
- 12495** Statornicia arată pē cel adevērat prietin.  
 Statornicia cu răbdare orî-ce nēcaz biruesce, și cu cât  
 chinurile mai mari, cu atât și biruința mai strălucitóre.  
 Statornicia la cele bune cel mai bun temeî.  
 Statornicia muma mumî ăi mari.  
 Statornicia sprijină scaunul împērătesc.
- 12500** Statornicia temeîul virtuței.  
 Statornicia hotărîre temeînică și neclintită.  
 Cele din fire dobândite cu mult mai statornice dē cât cele  
 din noroc, fie bune fie rele.  
 Cel nestatornic nici un temeîu la vorba lui are.  
 Cel ce pururea cu gândul sē îndoiesce, nestatornic este.
- 12505** Dē cu séră până 'n ȓi cele dē jos sus sē vęd și cele dē  
 sus jos sē calc; acésta arată a vremîi nestatornicie.  
 Și plăcerile și dragostea și cinstea tóte după modă d'a-  
 céstă nestatornicie.

### Pentru Stomah

- Stomahul ușor pururea cere mîncare fără nici o vătēmare.  
 Stomahul vre-o dată nici cum sã'l încarcî, nici cu mîn-  
 care multă nici cu bēturî pistē mēsură, cã tóte le scoți  
 pē gură.  
 Stomahul chîorăesce când la dēmîncare gândesce.
- 12510** Stomahul când pătîmesce, tot trupul sē topesce.

Stomahul mai ușor, ca să poți dormi și mai ușor.  
 Stomahul mai cald, că rece colică 'ți-aduce.  
 Bucătarii cu dresurile lor, plăcintarii cu unsorile lor, co-  
 fetarii cu zaharicalele lor și spițerii cu doftoriile lor  
 stomahul cu otrava țe-o frământă și cu totul țe-l dăra-  
 pănă cu cea mai mare a ta plăcere; departe d'o ase-  
 mene plăcere ca să-ți aibă stomahul pururea sănătos.  
 Dămâncarea cea mai simplă, sănătatea stomahului.

### Pentru Stăpâni i Stăpânitori și Stăpânire

- 12515** A intrat stăpânul în trébă, slugele nici cum se rămâe  
 fără trébă.  
 A vré ore-cine să stăpânescă, cea mai mare greșală ome-  
 nescă.  
 A stăpâni ore-cine pe însuși sine, cea mai mare nevoință.  
 Acea stăpânire mai bună se numesce ce pe toți dă obște,  
 și pe fiesce care 'n parte, d'opotrivă folosesce.  
 Acelor mai proști stăpânire pe toți dă necazuri împărtă-  
 șeză, iar cele dă folos pentru ei le păstrează.
- 12520** Acela bun stăpân și dă norod ocrotit cel ce se ține dă  
 cele lui prin legi orînduite.  
 O unire între toți, stăpânirea cea mai bună.  
 Ori nici cum să dăci că n'am acum vreme sau nici cum  
 să mai stăpânesci.  
 Ori-ce nu vede stăpânul înainte nu sporesce.  
 Ori-ce stăpânire, cât dă mare fie, va să se mai mărescă  
 d'acea răsbóie între stăpânitori s'apind.
- 12525** Una este sluga casei, însuși stăpânul casei, că dă tóte tre-  
 buie ca o slugă să 'ngrijască.  
 Unul după altul stăpânesce după isteciunea lui.  
 Un stăpân drept judecător icónă se 'nțelege Dumneșeirii,  
 după lege.  
 Unde vești pe unul să slujască rob altuia, cumplită stăpânire  
 aceia se 'nțelege.  
 Unde stăpâni mulți, acolo stăpânirea lipsesce, că toți porun-  
 cesc și nici unul ascultă.
- 12530** Unde stăpân nu este, d'acolo Dumneșeu se vede că lip-  
 sesce.  
 Unde cei buni și cinstiți să cinstesc, acolo și stăpânirea  
 cinstită se socotesce.  
 Împărțela unei stăpâniri dărăpănarea ei.  
 În tot locul și pământul să afli cu ochii tăi, ca să vești  
 ca un stăpân pe dreptătorii tăi cum urmăzează cu supuși tăi.

- Intăi patimile apoi poftele să ți le stăpânesci și în urmă norode să ceri să ocârmuiești.
- 12535** Intăi pe tine să 'nveți a stăpâni, apoi la altul a gândi. Vai de cel ce cere a stăpâni, că nu scie ce cere. Dăoa bărbatul stăpânesce iar noptea mușerea. Vrednic de stăpân acela se 'nțelege, cel ce poate stăpâni fără biciu în mână.
- Ca o mumă să 'mbrățișezi și ca un tată să dobândești pe supușii tăi, dacă vei se te numești părinte și stăpân bun.
- 12540** Ca calul să cunoscă pe cel ce te încalică că este bun sau rău stăpân.
- Ca să ajungi stăpân bun trebuie știu mai întâi să slujești la un stăpân și mai bun.
- Ca să poți stăpâni după părerea ta, începi a stăpâni însăși părerea ta.
- Ca să stăpânești mai bine să 'nveți să stăpânești pe cei ce 'n locul tău stăpânesc norodul tău.
- Ca să stăpânești mai bine, trebuie să așezi legile ce pot urmă supușii tăi mai bine.
- 12545** Ca bine să stăpânești, trebuie să te slujești cu cei mai dostoynici și cu cei mai cinstiți.
- Cu anevoie a stăpâni un norod stricat, dar cu mult mai anevoie a îndrepta un norod pe un stăpân stricat și a-l suferi.
- Cu obraz vesel, cu vorbă dulce și cu purtare plăcută la toți să te arăți, când stăpânești.
- Cu greu a se depărta oarecine de stăpânirea ce are, dar cu mult mai greu a stăpâni cum se cuvine.
- Cu greu să te stăpânești de cel mai prost ca tine.
- 12550** Cu greu și nesuferit, cel înțelept și cu daruri să se stăpânească de cel rău și blestemat.
- Cu cât mai mult norod stăpânești, cu atât mai mult te chinuiești și vieța țe-o scurtezi.
- Cu mânia în sân nu te poți numi stăpân.
- Cu sila de vei stăpâni puțină vreme te vei înveseli; că silnica stăpânire ți aduce turburare, când vreme va găsi.
- Cu bunătatea și cu blândețele poți stăpâni o lume.
- 12555** Cu dragoste mai lesne de cât cu înfricoșări pe norod îl stăpânești.
- Cătră slugi să nu te-arăți cu totul rău și cumplit stăpân, că mai bine te slujești când de ei tu ești iubit.
- Câinii ne apără de cei ce ne vin asupra-ne, pisica ne izbăvesce de cei ce casa ne-o istovesce, stăpân bun ca să te-arăți trebuie să desmerduiești d'amîndoror năravuri.
- Când mușerea ar stăpâni lumea s'ar prăpădi.

- Când pe stăpânire ómenii se bat cea stăpânire multă vreme nu ține.
- 12560 Când stăpânesci, să îngrijesci să nu cumva să ȃică supușii tȃi «*Dómnne scapă-ne de el!*».
- Când stăpânirea la legi nu se supune și supușii la stăpânire, atunci stăpânirea se plécă spre scădere.
- Când stăpânul poruncesce cu cumprire, norodul geme în cruđime.
- Când stăpânul scump, sluga hóță se învață.
- La supușii tȃi nici cum să 'ți arȃți nici mândria ta, nici mânia ta, că și una și alta cinstea ȃe-o dȃrapȃnă.
- 12565 Cu cât cu stăpânirea maĩ mare te-arȃți, cu atât cu fapte bune pȃ toți să-ĩ întreci.
- Cu cumpȃna în mânia dréptă și cu sabia în mânia stângă tu să stăpânesci, dacă vei să te slăvesci.
- Cu cât maĩ mult silești să te stăpânesci, cu atât maĩ mare putere dobȃndesci.
- Cu pravila ce vei pȃ norod să stăpânesci, întâi pȃ tine, cu ea, să te stăpânesci.
- Cu stăpânirea împȃrat la toți să te-arȃți, și cu munca necurmat la toți să slujesci, dacă vei să te slăvesci.
- 12570 Când stăpânesci, trebuie să socotesci c'or ce greșală a supușilor tȃi asupră-ți se descarcă.
- Când stăpânesci un norod, socotesce pȃ toți ca o familie, și numai a ta, nedȃspărȃită.
- Când stăpânirea slobodă să vadă fără nici o mărginire, nici un slobod vei maĩ vedȃ, că toți în fiare vor zăcea.
- Când tóte stăpânirile într'o frăȃie se vor unĩ, atunci tóte stăpânirile o stăpânire se va înȃlege, ca d'un păstor numai, și tóte noródele o turmă numai, cea maĩ sfântă stăpânire.
- La stăpânirea celui cumplit maĩ mulți lupi de cât ómeni, că toți fug de lupii ce gonesc.
- 12575 La Domnul cu temere, la părinți cu cinste, la cei bȃtrâni cu rușine. la cei de aprópe cu dragoste, iar la stăpânire cu supunere, cu credinȃ și mare sfială.
- Maĩ lesne stăpânește óre-cine un norod întreg de cât numai pȃ sine.
- Maĩ mult stăpânul să se tȃmă de supușii sȃi, de cât supușii de stăpân, când nici unul nici altul nu'și urmȃză datoriile lor.
- Maĩ bine pȃ tine cei nebuni să te stăpânească, de cât tu pȃ ei.
- Maĩ bine tu să stăpânesci norod plin de aur și de argint, de cât tu să te împodobesci cu aur și argint și poporul se gȃmă, innecat în sȃrăcie.

- 12580** Mai bine să fii stăpân pe munca ta, decât altul să-ți poruncască.  
 Multe și de multe ori trebuie să suferi ca stăpân bun să te-arăți.  
 Mult pământ stăpânesce omul cât trăiește, dar la moarte se învoiesce c-o prostă palmă de loc.  
 Mărimea stăpânirii să n-o socotesci numai pentru tine, ci cu mult mai mult pentru supușii tăi.  
 Necinste la bărbat, muiera să-l stăpânească.
- 12585** Norodul când te iubește, ș-a lui fericire decât tine o socotesc atunci și tu să te socotesci părinte stăpânitor.  
 Nici o vătămă la norod mai mare decât stăpânire decât tiran mare.  
 Nici o stăpânire, până în veci statornică.  
 Nici o bătăie mai grea, și la cel mai mic norod, decât un stăpân nerod.  
 Nici cum să îngăduiești ca cei răi pe cei buni să-ți stăpânească, și cei proști de înaintea celor cu minte bună să le poruncască. Că cu cât nesciința și răutatea le vei necinsti, cu atât știința și bunătatea mai mult va înflori, te va împodobi și te va cinsti.
- 12590** Nu ca un stăpân să te-arăți către supușii tăi, ci, cu mult mai bine, ca un părinte către copiii săi.  
 Nu te lua după cei ce norode mari au stăpânit, ci după cei ce din mici mari le-au făcut, că nu te socotesc mare, când de frică ție ți se vor supune, ci când se vor supune de bună voia lor la legea ce vei pune.  
 Pentru stăpânire nici cum nici bine nici rău să găsești, dacă vei bine să te odihnești.  
 Pofta de a stăpâni mai mult te cufundă în cele mai mari greșeli, că nici temere decât Dumnezeu, nici de oameni îndurare, iar nelegiuiri miș și sute în urmărire; că frate de frate departe se depărtează, fiul pe tată îndată îl pizmăiește și toți de obște unul cu altul rău să gălăvesce.  
 Puterea stăpânirii neîmpărțită să fie, dacă va să se ție.
- 12595** Pe la stăpâniri cumplite, leul, lupul și ursul se iertă pentru ori-ce cruzime, iar mielul cel nevinovat să osîndesce pentru puțina ierba ce pasce. Departe de tine o asemenea urmărire.  
 Pe moștenitorul unei stăpâniri obștea să-l crească, cu știință decât ocăruiere.  
 Pe sine-și a stăpâni arată cea mai mare putere.  
 Pe sine-și să te stăpânești dacă vei să împărătești și nici cum să greșești.  
 Pe stăpânul tău ca pe însuși Dumnezeu trebuie să-l cinstesci.

- 12600** Până nu te vei face slugă altuia să nu te silești a te face stăpân, că cine n'a fost slugă nu scie să fie stăpân bun. Precum pe alții vei să stăpânesci, așa și pe tine mai întâiu să stăpânesci.  
 Robul un stăpân numai are, iar stăpânul miș și sute de stăpâni, că fie-care ăi poruncesce de el să îngrijască.  
 Semn de bună stăpânire când dai pildă altuia cu a ta urmare.  
 Să vezi și să auzi, în tot césul și minutul, ori-ce se urmăzeă sub stăpânirea ta.
- 12605** Să faci norodul să te iubească iar nu cumplit să te urască, de vei ca să stăpânescă puterea ta cea 'mpărătescă și'n veci să se pomenescă.  
 Stăpânii să îngrijască de odihna supușilor lor, și supușii cu credință să slujască stăpânilor lor.  
 Stăpânirea îmbinată cu monarhie, aristocrație și democrație supusă la legi, cea mai sfântă stăpânire când democrația o ocrotesece.  
 Stăpânirea, ca o clădire ce din bucățele mici mare se face, dar, când o desparți de bucățelele ei, numai de cât o vezi cădută la pământ; d'aceea păzesce-o în întregimea ei, ca să nu o pierzi.  
 Stăpânirea cu legea nu se cam învoiesc, c'una va să poruncescă, după a ei voință; și alta va să povățuiescă după a ei datorie.
- 12610** Stăpânirea când se 'mparte, spre scădere privesce.  
 Stăpânirea ta la nimic alt mai mult, de cât la lipsă, o supui.  
 Stăpânirea ta să nu țe-o încredințezi la ori-cine și ori-cum, nici în vreme îndelungată, fără de a cercetă urmările lui adese-ori.  
 Stăpânirea ta să țe-o dobândesci cu vrednicia ta, și cu blândețele să țe-o măresci, iar de întemeerea ei să te îngrijesci de bune străjuiți.  
 Stăpânirea, cea mai mare legii urmare.
- 12615** Stăpânirea cea mai bună, unde pravilele poruncesc și omeniarea se cinstesce, ca o familie obștească.  
 Stăpânirea cea mai bună unde sunt năravuri bune.  
 Stăpânirea cea mai bună, ceea-ce păzesce pe toți slobodi de robie și pe toți de o potrivă.  
 Stăpânirea cea mai bună, proptéoa cea mai mare împotriva celor răi.  
 Stăpânirea de mijloc mai bine se ocărmuiesce, că cea mare te întunecă și mai mult te încurcă, iar cea mică de tot n'are cu ce să se ție.
- 12620** Stăpânirea de tiran se nasce din lăcomie.

- Stăpânirea cumplită și lux piste fire, prăpastia noródelor.  
 Stăpânirea silnică nu pré ține multă vreme.  
 Stăpânire silnică, stăpânire dē Satană.  
 Stăpânirea bună, când cumpēna dréptă la toți o măsură.
- 12625** Stăpânul atunci se socotesce bun când bunătatea, la toți d'opotrivă, ș'o arată.  
 Stăpânul, iar nu sluga, mai înțelept să fie.  
 Stăpânul pururea ochii dēschiși să-ı aibă dacă va să nu se rătăcēscă.  
 Stăpânul ochiul casei.  
 Stăpânul capul ocărnuirei.
- 12630** Stăpânul cu mult norod, ęl mai mare părinte cu drept cuvînt se socotesce.  
 Stăpânul, cānele casei, cā cānele păzesce casa.  
 Stăpânul când va să necājască pē slugă nu mai cunósce care greșală e mare și care e mică.  
 Stăpânul leneș, leneși pē slugi le 'nvață.  
 Stăpânul cārma, ca vizitiul friul, din mână să nu lase.
- 12635** Stăpânul mult să ęngrijască dē crescerea copiilor, cā dē la ei așteptă ınaintare la orı-ce.  
 Stăpânul nu se cuvine dē slugi să se stăpānescă.  
 Stăpânul nebun lesne stăpānesce pē supuși sēi.  
 Stăpânul slugă și sluga stăpān la vreme dē rēsvrătire fār' ıdoielă ajunge.  
 Stăpânul te ıubesce, nu pentru al tēu și pentru al lui folos.
- 12640** Stăpânul când se lasă pē māinele celor rēi norodul sēu se chinuiesce.  
 Stăpânul scump curind ęși pıerde sluga cea mai credincıosă.  
 Stăpânul cu norodul sēu un trup dē om se 'nțelege; nicı un om n'ar voi să vateme o parte a trupului sēu.  
 Stăpânul cel înțelept, fericirea norodului.  
 Stăpânul ce pururea cāznesce, biciul norodului se socotesce.
- 12645** Stăpânul ce suferă jafurile, chinurile, năpāstuirile și cele-l-alte rēutāți ce fac dregătoriı lui, el se 'nțelege cā le face.  
 Stăpânul bun când cade ın óre-care ıntımplare, slugele lui se jertfesc pentru a lui scāpare.  
 Stăpânul bun se cunósce când sluga lui dē bună voe ęi slujasce.  
 Stăpânul domnul slugilor, domnul cu blındețe, cu ındurare și cu milă, așa și tu să te-arēți la supuși tēi.  
 Stăpânul casei numai el să poruncēscă ca casa bine să se ocărnuiescă.
- 12650** Stăpān fāră slugă și slugă fāră stăpān nicı cum se póte numi.  
 Stăpān când veı să-ți alegi, alege-ți pē cel mai vrednic, ca la orı-ce necaz să pótă să-ți ajute.

Stăpân bun se 'nțelege cel ce îngrijasce de cei flămânzi și goli copii ai muncitorului de pământ, când sirmanî rămân.

Stăpân bun te socotescî când mânia țe-o stăpânescî.

Stăpân bun de vei să fii, nu numai folosul tău ci, cu mult mai mult, al norodului tău să te silească să-l dobândescî.

- 12655** Toți așteaptă de la tine, ca de la un părinte, să le dai dreptă lor parte; nu-î depărtă de acesta, când Domnul stăpân, ca un părinte, tutulor te-a făcut.

Trei stăpâni în lume se socotesc: după fire, după lege și după siluire.

Fericirea buneî stăpâniri atuncî se 'nțelege, când legile ce se pun, priesc spre folos obște, și stăpânul le păzesce, după cum se legiuiesc, iar supușii ascultă pe stăpân după acele legi.

Fie cel mai bun stăpân, numai stăpân la capul tău să nu fie. Folosul obștei, fericirea norodului și cinstea nămului, cele mai mari datorii a unui stăpân.

- 12660** Fugi de acea stăpânire unde vești că poruncesce după «*așă voiă eă*».

Friul din mână când stăpânescî, nici cum să-l slăbescî, nici de la pșteptul tău să-l depărtezî.

Cea mai cumplită stăpânire anarhia se 'nțelege după orî-ce lege.

Cea mai mare necinste la un norod cât de prost, de muieră să se stăpânescă.

Cea mai mare greșală a unui stăpân, când nu răsplătesce celui ce slujasce, după slujba lui.

- 12665** Cea mai bună stăpânire acesta se 'nțelege, norodul să-și alégă pe stăpânul său, stăpânul să-și alégă pe slujbașii săi și toți, de o potrivă, să se supuie la legele ce se pun. Cea mai bună stăpânire, unde legea poruncesce.

Cea mai bună stăpânire, unde toți pot dobândi viața cu liniștire.

Ce e mai anevoie de cât a stăpâni pe însuși sine?

Cei-ce norode stăpânesc, de muieri se stăpânesc; vai de ticăloșala lor.

- 12670** Cele mai de aproape și mai temeinice datorii ale stăpânirii sînt: ca supușii nici să se năpăstuiescă, nici să se necinstească, nici în lipsă să se afle; acestea le dobândescă când cu cei mai cinstiți și cu cei mai vrednici la orî-ce se slujasce.

Cele mai de trebuință ale lumeî stăpâniri, școle să întemeiezi, spitale și orfanotrofii că pintr'acestea, și numai, mila și îndurarea eși găsește locul lor, și învățătura deșteptă ochii celor întunecați.



- Celui rău, cumplit, nelegiuît şi neînvăţat, stăpânire să nu-î dai, cătuşî de mică, că pe tine te-arată mai prost şi mai rău de cât el.
- Cei mai tari la monarhie rîvnesc, cei mai dă opotrivă la aristocraţie şi cei mai dă omenire la democraţie: iar să-racii robî tuturor rămaseră.
- Cel mai anevoie lucru în lume a stăpâni un norod.
- 12675** Cel mai bun stăpân, legea se 'nţelege.
- Cel mai bun stăpân, cel ce dă toţi se iubesce.
- Cel ce voiesce pe alţii să stăpînescă întăi pe sine-şi să se înveţe să se stăpînescă, ca să scie cum pe alţii să stăpînescă.
- Cel ce o lume stăpînesce dă muîere se biruiesce.
- Cel-ce n'a slujit la nici un stăpân nu e bun stăpân.
- 12680** Cel-ce pe sine nu se póte stăpâni, acela se 'nţelege cel mai rău stăpân.
- Cel-ce se alege dă obşte, acela stăpân legiuit se socotesce.
- Cel-ce se silesce piste mai mulţi a stăpâni, piste a lui putinţă, din stăpân slugă ajunge.
- Cel-ce stăpînesce obrazul Domnului aduce, d'aceea Domnului la tóte să se asemene.
- Cel-ce dă muîere se stăpînesce rob ei se socotesce, şi la obşte cel mai dă necinste.
- 12685** Cine cu pravila poruncesce, acela stăpân mai bine se socotesce.
- Cine scie să poruncască acela scie să şi stăpînescă.
- Cine scie să se stăpînescă acela scie să împărătescă.
- Bun stăpân se înţelege, nu cel ce pe alţii stăpînesce, ci cel ce pe sine-şi mai întăi stăpînesce.
- Dacă la orî-ce greşală te vei arêta fără milă, puţină vreme vei stăpâni.
- 12690** Dacă stăpînirea ar păşi legea numai pentru dreptate, dă el mai rău stăpân n'am avé nici o frică.
- Datoria stăpînirii dă a îngriji dă folosurile obştesci.
- Datorie şi mare a stăpînirii este, a îngrijii dă sîrmanî şi a ajutá pe vèduvele necăjite.
- Doi stăpâni pe un pămînt pururea se gâlcesc.
- Dă mare ruşine, cel-ce pe alţii va să stăpînescă, el dă dësfrînări să se stăpînescă.
- 12695** Dă stăpînire să nu fugi când poţi stăpâni, că mai bine tu să stăpînesci, dă cât dă altul rău să te stăpînesci.
- Dragostea dă la norod, cea mai mare tãrie a unei stăpîniri.
- Dragostea şi bunătatea la o bună stăpînire, cele mai tari cetăţi, iar cumplirea şi strîmbătatea, dësradăcinarea ei.
- Dreptul dă a stăpâni nu se 'nţelege şi a robî.
- Şi plugarul stăpân în casa sa.

12700 Și cea mai mică ființă fără stăpânire nu poate sta pe lume.

### Pentru Strașnici

*Veđi Strășnicie.*

### Pentru Stréja

La cele de străjuire cu mare privighere, ca să nu te calce  
cei din potrivă.

Stréja ta dragostea norodului să-ți fie.

### Pentru Străini i Străinătate și Înstrăinare

Ca un părinte să te-arăți la străini când ei vin.

Cu primirea unui străin nici o scădere casei facem, cum  
și cu a lui sgornire nici un folos mare facem.

12705 Când ai tăi te vor lăsa alérgă la străin că-î găsești pe ei  
cu mult mai voioși de cât pe ai tăi.

Când dintr'un părinte toți suntem născuți, toți de frați ne  
socotim, cum putem numi pe altul străin? nici unul străin  
în omenire pe lume.

Mai bun e străinul cel ce te iubesce, de cât ruda ce te  
pizmuiesce.

Nici odată pe străin din casa ta să nu'l sgornesci la orî-ce  
vreme ăți va veni.

Nici mulți străini să primesci, nici iarăși pe nici unul, că  
una necinste țe-aduce și alta risipă.

12710 Nu 'ți întorțe ochii tăi de la străinul ce 'ntîlnesci.

Pe străin când ël primesci la masă să'l cinstesci, întru ni-  
mic să nu'l întristezi.

Pe străin din casa ta, până nu'l veți îndestulă, să nu'l de-  
părtezi cum-va.

Pe cel ce s'a înstrăinat din țera sa, când ël veđi lângă tine,  
trebuie să'l primesci ca pe însuși tine.

Plimbarea pîn țări străine mult te dășteptă, și patimile pîn  
locuri străine mult te învață.

12715 Străinii în țera noastră cu mult mai bine isbutesc de cât  
însuși pămîntenii.

Străin, la noi, în orî-ce adunare, cinstea cea mai mare de  
la toți dobîndesc, dar pămîntenii tot cam în kódă.

Străinii la noi în orî-ce înaintéază, iar pămîntenii pururea  
în urma lor.

Străinii la noi în adevăr împărățesc, iar pămîntenii tică-  
loșesc.

Străinii d'opotrivă să se cinstescă cu noi, c'asemene și noi să ne cinstim, când vom fi străini și noi.

**12720** Străinului i se cuvine ca mai mult să tacă de cât să grăiescă.

Străinului i se cuvine cinstit și plecat să fie.

Străinul când se mânie, lui 'și face peire.

Străinul când se supune la ale țerii pravile, atunci după lege pământén se 'nțelege.

Străinul la tine, ca 'n casa sa, să 'și găsească scăparea.

**12725** Străinul nici parte nici îndrăsnélă are.

Străinătatea pe om la multe îl dășteptă.

Străin când veđi, nu'l trece cu vederea.

Străin se 'nțelege, cel-ce va răul omenirei.

Străin se 'nțelege, cel ce nu ajută pe fratele său.

**12730** Străin fiind, nu te-amestecă unde nu te vor chema.

Ce străin vine la noi și nu isbutesce ceea-ce gândesce?

Ce străin a venit la noi, de tot lipsit, și nu s'a vęđut mi-liunist?

Dă nu póte mulți străini să priiméscă casa ta, măcar numai unul să nu lipséscă din casa ta.

### Pentru Strigare

Cu strigări și crâncănări nu dobândesci nume bun.

**12735** Nu te spăimântă fórté de cel ce strigă tare, că și toba, când o bate, sgomot face mare, dar nimic alt găsesci într'insa de cât un vînt mare.

Cel-ce strigă cu strigarea, să 'și acopere greșala.

Cel-ce strigă mai tare, acela mai mare.

### Pentru Strănutat

*Veđi Rîgăitură.*

### Pentru Strășnicie i Strașnici

Unde strășnicie acolo, îndurarea lipsește.

Strașnic la poruncă și drept la urmare, ca să te aręfi om mare.

**12740** Strașnic să fii dar nu și cumplit.

Strașnicia la bărbat și blândețele la muieré, cinstea cea mai mare.

Strașnicia bună, dar piste fire, se 'nțelege îndērėtnicie.

## Pentru Strîmbătate și Strîmbi

Când cei strîmbi și cumpliți se vor da spre pedepsă, atunci dreptatea ne va îmbrățișa pe toți.

Să te rușinezi de adevăr când gîndesci la strîmbătate.

**12745** Strîmbătatea în tot chipul va s'apese pe dreptate.

Strîmbătatea la o parte să țe-o lași, frate, ca de Domnul să aibă parte.

Strîmbătatea s'o urască, dacă vei să te slăvesci.

Strîmbătatea, soția Satanei, nascu nooțe fete: întâiu mândria, ce o dete după cei mai mari; a dooa scumpetea ce o dete după cei mai proști; a treia înșelăciunea ce o dete după cei mai săraci; a patra pizna ce o dete după cei mai meșteri; a cincea fătărnica ce o dete după cei mai smeriți; a șesa zavistia ce o dete după cei mai îndrăciți; a șeptea crușimea ce o dete după cei mai cumpliți; a optulea slava ce o dăm mușterilor róbă și a nooșlea curvia ce o ține lîngă ea, ca cel ce o va dobîndi să fie ei moștenitor.

Cei strîmbi și nedrepți, când se socotesc, la nelegiuiri pururea gîndesc.

**12750** Cine strîmbătatea iubesce de ea se topesce.

## Pentru Sfat, Sfătuire i Sfătuitori

*Vezi Povafă.*

## Pentru Sfadă

Anevoie a depărta sfadă celor mai mari.

Unde sfadă de călugări, acolo blesteme și afurisării.

În sfadă urită acel ce biruiesce, acela mai ticălos, c'acela se găsește în greșala cea mai mare.

Cu greu și foarte greu când intră sfadă între prietini și rude.

**12755** Când unul cu altul se sfădesc pentru ore-ce, cel de al treilea, ce numai privesce, acela dobîndesc.

Când te sfădesc așa să urmezî ca cu sfada ta ore-ce să folosesc.

Când doi se sfădesc tu să nu hotărăesci, că pe unul din amîndoi vrășmaș dobîndesci; bine să te silești să-î împăciuiești c'amîndoi prietini să-î dobîndesci.

Când doi se sfădesc, cel mai cu puține vorbe, acela mai înțelept.

Nu te pripi la sfadă ca să nu te căiești în urmă.

**12760** Nu te sfădi cu ai tăi părinți, și când tu ai dreptate.

Nu te sfădi cu cel mai mare ca să nu te nălușesci.

Pentru orî-ce la tine nici cum privesce cu nimeni nu te sfădi.

Pentru cele ce nu înțelegi nici cum să te sfădesci.

Pentru cel-ce te iubesce la sfadă să nu'l silești.

**12765** Să nu te sfădesci, ci adevărul numai să'l arăți, lăsând sfada la cei-l-alți.

Sfada unde intră, și pe cei mai de aproape departe ăi depărtază.

Sfada nasce urîciune și urîciunea vrăjmășie, iar acesta se-vîrșesce toate cele rele.

Sfada sfadă ne aduce, iar vorba dulce folos mare aduce.

Sfada și mânia și pe cel mai bun ăl aruncă în dinte.

**12770** Sfadă la Domn nu se cuvine.

Sfada, și în zădar, mult ăți smintesce mintea; departe de ea că să-ți aibă mintea întrégă.

Sfadă mare, supărare mare.

Sfada să te păzesci a nu băgă în casa ta.

Toți se sfădesc de ore-ce, dar nici unul cu cuvîntul că, ceea-ce ție țe se pare cu cuvînt, mie mi se pare fără cuvînt.

**12775** Frica ca să nu ne învinovățescă la orî-ce greșală, ne face să intrăm în cea mai mare sfadă.

Cel-ce să sfădesce pe însuși sine, supără fără a o pricepe. De sfadă unde vești curînd să te depărtezi.

### Pentru Sfetnicii

Sfetnicii tăi să fie unul dintr'o mie.

### Pentru Sfială i Sfioși și Frică i Fricoși și Înfricoșări

Arată că te sfiesci și mai mult te vor chema.

**12780** Atunci să-ți fie frică de norod când te vor urî și se vor dăsnădăjdi.

Atunci să-ți fie frică de norod când ăl asupresci.

Omul sfios și fricos pururea schimbă la prietini.

Orî-ce greu aștepți, frică să nu-ți fie, ca să nu te biruiescă.

Vreamea când te cere nu trebuie să te sfiesci.

**12785** Ca frică tu să n'aibă de nimeni, nici un rău să faci.

Cui e frică de mórte îndată se îmbolnăvesce.

Cu sfială pășind nu vei înainta curînd.

Cu frică și sfială nici odată isbutesci.

Clătinând din cap să înfricoșezi, dar nu cu crușime.

- 12790** Cu mult mai mare frica de cât însuși primejdia.  
 Muierile numai, și cei proști de minte, înfricoșază cu ochări  
 când nu pot într'alt chip cuiva să răsplătescă.  
 Nicî de tot fricos, nicî de tot dîrz să fiî, că și una și alta  
 în primejdie te bagă.  
 Scăparea celui fricos cu fuga se dobîndesce.  
 Sfiala cam bună însă nu tot-dé-una.
- 12795** Sfiala cu măsură, cel mai mare, dar iar piste măsură, urît  
 de urlă.  
 Sfiala la săraci, îndrăsnéla la bogați iar obrăsnicia la cei  
 mai nebuni.  
 Sfiala la cel cu științe, cea mai mare greșală, iar îndrăsnélă,  
 fără obrăsnicie, cea mai mare virtute.  
 Sfiala fără măsură cea mai mare greșală că tot curajul  
 el topesce.  
 Sfiala te face să te rușinezi de cele netrebnice.
- 12800** Sfiala celui fricos, mult măresce îndrăsnéla celui inimos.  
 Frica ții aduce cele mai grozave gânduri.  
 Frica la noi ne vine din răul ce vedem, iar îndrăsnéla din  
 binele ce așteptăm.  
 Frica la dăsnădăjduire mult întăresce pe om.  
 Frica se nasce din slăbiciunea sufletului.
- 12805** Frica de cele mai rele, lesne unesce pe cei mai neîndu-  
 plecați vrăjmași.  
 Frica, și mintea țe-o smintesce.  
 Frica și nădejdea, cam de voie cam de nevoie, pe toți ți  
 supune.  
 Frica și temerea te face să vezi și ce nu e în ființă.  
 Fricosul, când umblă pe mare, puțină nădejde are.
- 12810** Frică să-ți fie de rușine, iar nu de pedépsă, că rușinea mult  
 mai mare de cât orî-ce pedépsă.  
 Frică și cutremur mare cel în vină cădut are.  
 Cei întinați la ore-ce, pururea se sfiesc, că cugetul ți mus-  
 tréză.  
 Cei fricoși piste fire nicî o răbdare au.  
 Cei fricoși și sfioși un dar numai au, că nicî cum greșesc  
 cu sfiala ce o au.
- 12815** Cei fricoși și sfioși nicî cum pot înainta la nicî o ispravă.  
 Cei fricoși puțin pier în răsboi, dar cinste nicî cum do-  
 bîndesc după răsboi.  
 Cel sfios pururea mai în jos.  
 Cel sfios și fricos numai îndată crede orî-ce aude.  
 Cel sfios și fricos de orî-ce ce se mișcă tremură ca Cain.
- 12820** Cel fricos asupra lui arme nicî cum să pórte, că le va avé  
 împotriva lui.  
 Cel fricos și sfios lesne se cunósce, că fața pe tot minutul

- 'și-o schimbă; de ori-ce ochi, se întunecă, inima i se bate,  
dinții 'n gură clănțesc, picerile nici cum îl mai pot  
ține trupul tot să clatină, că tremură ca Cain.  
Frica și nădejdea, firesce le dobândește omul și pe nesimțite.  
Cel fricos cam blând s'arată, și de n'ar fi în adevăr.  
Cel fricos fuge fără d'al goni cine-va.
- 12825** Cel fricos și nevoiaș, și când vede că-l ucide, capul ș'el  
plcă la cel ce-l ucide.  
Cel fricos și sfios pururea mai în jos de ori-ce cinste și  
slavă, dar și mai sus de ori-ce primejdie.  
Cel fricos și sfios cu minte proastă se ntelege.  
Cel fricos și sfios cu inimă de iepure.  
Cel fricos și sfios nici la bine nici la rău îndrăsnelă are;  
d'aceea și în urmă pururea rămâne.
- 12830** Cel fricos și sfios pururea fricos.  
Cel fricos și sfios pururea 'n bănueli.  
Cel-ce se sfiesce înapoi rămâne.  
Cel-ce frică are forte nici cu bine nici cu rău scie să se  
pórte.  
Cine cu frică și cu temere trăiesce, în veci numele lui nu  
se pomenesce.
- 12835** Și cel mai tare are frică când împotriva altul strigă.  
Și cel mândru la frică se supună fără' de nevoie.  
Dă nimic alt să te sfiesci mai mult, ca de muiera ce'și dă  
pólele piste cap.  
Dăparte de cei sfioși ca să nu te smreduesci.

### Pentru Sfințenie i Sfinți și Cele sfinte

- Sfânt să te-arăți însă cu fapte albe, iar nu cu pâine neagră  
și smerenie viclenă.
- 12840** Sfânt să te-arăți până ce trăiesci, că după mórte nimic nu  
mai folosesci.  
Din vedere pe mulți de sfinți ei socotesci, iar după ce ei  
cercetezi, de cât însuși Satana mai rău ei gădesci.  
De cele sfinte să te păzesci ca de carbunele aprins.

### Pentru Sfătoși

*Vezi Sfat.*

### Pentru Sfirșitul vieții

A se sîrși óre-cine nici urît nici piste fire, ci urît a se  
sîrși, este urît și piste fire.

Cu nădejdea ca să mai trăiesc, pururea te 'nveselesc și la ore-ce muncesc. iar când ai cunósce sfîrșitul vieții tale, în cea mai mare întristare și lenevire și mai mare ai petrece 'n lume.

- 12845** Când limba pe la sfîrșit se arată cine te mai deșteptă.  
Mai bine sărac și cu bun sfîrșit, de cât domn bogat și cu hulă la sfîrșit.

Pururea să mergi la pogribanie de mort, ca să-ți aduci aminte și de al tău sfîrșit.

Sfîrșitul vieții tale să țe-l puî înainte, la orî-ce urmare.

Ce e mai dorit în lume de cât sfîrșit bun a dà omul pe lume?

- 12850** Ceî-ce să sêvrșesc adevêrul mărturisesc, că de nimeni se mai sfiesc.

Ceî drepti cu slavă se proslăvesc, iar ceî nelegiuîți în necinste se sfîrșesc.

Cel-ce se sfîrșesce nici o durere mai simte.

Ce supêrare și întristare în adevêr are când cunósce ore-cine sfîrșitul vieții sale.

Cine pôte cunósce sfîrșitul vieții sale!

### Pentru Sfîrșitul lucrurilor

- 12855** Când la început cu bine, la sfîrșit cu mult mai bine.

La orî-ce începî sfîrșitul să'l privesc.

Cine pôte sci ce sfîrșit va fi la orî-ce începî, când taîna nu o pricepi.

Dê orî-ce vei să te apuci, socotesce mai întăi ce sfîrșit va lua.

### Pentru Taîne

Ale prietinelui tău taîne să nu le dêscoperi nici când te mănî pe el, că piste puțină vreme i să aîbi trebuință de el.

- 12860** Ale stăpânului tău taîne cu credință să le păstrezi, ca cinste să dobândesci.

Ale Domnului tăine cine le pôte cunósce?

Unul dê va află taîna ta nu te mai poți ascunde.

Unde mulți ascultă, taîna nu se păzesce.

Înainte celui străin nu grăi cele dê taînă.

- 12865** Între bărbat și muîere taîna nu se socotesce.

Ca un miez dê cêpă, în cea mai dinăuntru fôie, taîna ta să țe-o păstrezi.



- Cu vorbă dulce, după plăcerea lui, poți afla taîna lui.  
 Cu greū a păstră cele ce nu se cade la altul a spune.  
 Când taîna noî nu o păzim, nu trebue să ne mâhnim când  
 de la altul o auđim.
- 12870** Credință mare dobândim cu paza celor de taîna.  
 La cele de taîna gura să țe-o pecetluesci, că mai bine  
 graîul, de cât averea, să țe l păzesci.  
 La cele de taîna cheia la tine să țe o păstrezi.  
 Lucruri de taîna nu pre multe, ci mai puține și bune.  
 Mai bine capul să țe-l pierđi de cât taîna ta, la altul, să  
 țe-o încređi.
- 12875** Nicî o taîni pân 'n veci ascunsă se păzesc, când cu bani  
 o cercetezi.  
 Nu spune taîna ta la orî-cine se va întimplă până nu vei  
 cercetă credința lui către tine.  
 Sufletul cel slab anevoie ține taîna, cât de mică ; d'aceea  
 muîerile taîna n'o cunosc.  
 Să nu 'ți dai taîna ta la muîerea ta, dacă nu vei să aibi  
 grijă de ea.  
 Să te rușinezi de însuși obrazul tău pentru dăscoperirea  
 taînelor.
- 12880** Să 'ți ascunđi taîna ta de ceea-ce o ūbesci că numai îndată  
 o pierđi.  
 Taîna între doi o pot sci numai amîndoi, iar între trei tótă  
 lumea.  
 Taîna cum trece de la o gură la alta nu se mai ȑice taîna.  
 Taîna ta n'o încredință la nicî o muîere, că nicî un minut  
 o poți ține.  
 Taîna ta nicî în përete să n'o arunci fără frică.
- 12885** Taîna ce ai auđit cu tine împreună să se îngrope în pămînt.  
 Ceia-ce în casă grăiesci pe ulițe să nu le dăstănuiesci.  
 Ceia-ce noî ascuns de alți ținem, pe ulițe, îndată, tóte le  
 găsim, când gura nu ne-o păzim.  
 Cele de taîna la nimeni nicî cum să le spuî, de cât când  
 d'opotrivă de folos vor fi, la tine ce le spuî și la cel-ce  
 le vor auđi, fără vătëmare stăpânului taînei.  
 Cel sfios, taîna piste puțință a o păzi.
- 12890** Cel-ce nu păzesc taîna și-a pierdut credința.  
 Cel-ce taîna n'o păzesc, acela flecar sau Iudă se soco-  
 tesce, că unul pentru interes ș'altul pentru rău nărav,  
 amîndoi d'opotrivă ș'arată meseria.  
 Bine e să auđi și să veđi cele de taîna, dar nimënuia  
 să le spuî.  
 De vei să nu scie nimeni taîna ta, singur tu s'o scii.  
 De mare trebuință să ții ascuns bine, ca o taîna nespusă,  
 cea-ce vei să faci, până a o săvîrși.

## Pentru Tagă și Tăgăduire

- 12895** Cu taga, că nu scii ale cui ore sînt ceea-ce tu ai luat, nici cum te poți îndreptă, că pre bine scii c'ale tale nici cum sînt.  
 Cel-ce tăgăduiesce, cu taga numai nu se tămăduiesce, precum și cel-ce pîrasce, cu pîra numai nu dobîndesce.

## Pentru Talanturi

- Nu 'ți ascunde talantul tău ca ori ție cinste să 'ți aduci sau pe alții să-i ajuți.  
 Talantul sciinței nici cum să'l ascunzi, că mai bine să nu scii și să te-arăți că scii, de cât din potrivă.  
 Cel cu sciința de ori-ce al său talant să nu'l ascundă, ca de la Domnul să audă: *«piste puține te-am fost pus, piste multe te voi pune»*.  
**12900** Cel mai bun ocrotitor, al tău talant se socotesce.

## Pentru Tari

Vezi *Cei tari*.

## Pentru Tată

Adeverirea de tată bun într-o idee numai stă.  
 Nimeni cunósce pe tată-său fresce de cât, după a mumei numai încredințare, el cinstesce.

## Pentru Teatre

Vezi *Baluri*.

## Pentru Temere adică Frică, Sfială și Netemere

- Omul cu minte próstă nu se cam teme de nimic.  
 Grozavă temere, temerea de om neghîob.  
**12905** Când temere ai de Dumneđeu nu îndrăsnesci la nici un rău.  
 Mai mult să te temi de cei-ce pricină de temere nu 'ți dau.  
 Mai mult să te temi de cei-ce'i socotesci ai tăi.  
 Mai mult de năpastii și de dăfăimări să te temi, pe lume,

- dă cât dă cele mai mari primejdii dă viața necinstită,  
mai rea dă cât mórtea.
- Netemerea dă Dumneđeu cel mai mare păcat.
- 12910** Să te temi dă însuși tine să nu 'ți greșesci.  
Sîrșitul temerei dă Dumneđeu înțelepciunea se 'nțelege.  
Temerea cu bănuîela împreună se nasc, ș'împreună cresc.  
Temerea când ar lipsi, cea mai bună viață între ómeni  
s'ar ivi.
- Temetea la om, cea mai mare greșală.
- 12915** Temerea pururea la răsplătiri gâdnesce.  
Temerea, frica și necredința, viața țe-o scurtéază.  
Temerea se 'nțelege slăbiciunea sufletului.  
Temerea din bănuîeli și bunătatea din greșeli.  
Temerea depărtéază orî-ce plăcere dă la om, ca numai ea  
singură să stăpînescă pē om.
- 12920** Temerea dă Dumneđeu începerea înțelepciunii.  
Temerea dă Dumneđeu te păzesce dă orî-ce rău.  
Temerea dă Dumneđeu și buna credință, nici odată să  
lipsască dă la tine.  
Teme-te d'ai tēi părinți ca dă însuși Dumneđeu.  
Teme-te dă Dumneđeu, dar mai mult să te temi dă cel ce  
n'are temere dă Dumneđeu.
- 12925** Teme-te dă Domnul tēu și lui să te supui, ca să nu mai  
aibă nici o grijă.  
Fugă dă cel ce n'are temere dă Dumneđeu, că blăstemat  
este.  
Cel ce nu se teme dă nici o rușine adese-orî se potic-  
nesce.  
Cel ce se socotesce că nu i se cuvine să aibă temere dă  
nimeni pē lume, mult este înșălat; dar cu mult mai mult  
înșălat se înțelege cel ce se socotesce că lumea are mare  
temere dă el.  
Cel ce se teme dă rușine semn dă înțelepciune.
- 12930** Cel ce se teme dă Domnul îndată la pocăință cade.

### Pentru Temere între casnici adică Zule și Netemere i Temători și Temétóre

Omul cădut la dragoste, se teme dă bănuîelă, și dă cel  
mai credincios, al lui.  
Unde dragostea mai mare acolo despărțirea mai lesne, că  
temerea ăi coprinde, îndată ăi desprinde.  
Cum te alegi la una mai mult dă cât la alta temerea te  
copolinde numai îndată.  
Mai grea bôlă dă cât temerea nici că mai e pē lume.

- 12935** Mai bine mórte dē cāt temere în veci.  
 Muíerea sē ruşinézá sã dîcã cã teme, dē cînstē însã o so-  
 cotesce sã teme pē bărbat.  
 Netemerea, semn dē dēpărtarea dragosteî.  
 Sã te feréscã Dumneđđu dē muíere temětóre.  
 Patima cea mai grea, temerea sē 'nţelegē.
- 12940** Până nu íubescî nu începî a teme.  
 Temerea arată o dragoste cătrã tine.  
 Temerea astîmpărare nici cum are.  
 Temerea atunci sē nasce când cununiile în cap sē pun.  
 Temerea o grozăvie ce la inimã te sgãrie.
- 12945** Temerea ochiî dē tot ţe-î întunecã în cāt, şi cele drepte,  
 strîmbe le veđî.  
 Temerea în adevēr semn mare dē dragoste, dar Domnul  
 sã te feréscã d'o asemenea dragoste.  
 Temerea víeţã îndatã ţe-o scurtézá; dacã víeţã ţe-o íu-  
 bescí, temerea dă-o Sataniî.  
 Temerea, vîerme neadormit.  
 Temerea cu mórtea numai sē sfîrşasce.
- 12950** Temerea cu dragostea împreună s'a născut, ca nisce su-  
 rorî gemene, dar până la sfîrşit împreună nu s'a vėđut;  
 cã cum una sē dēpărtézá cea-l-altã singurã te lasã.  
 Temerea când ar lipsi dintre bărbat şi muíere, atunci sē  
 vor socoti în cea mai mare fericire.  
 Temerea la un obraz cel mai mare necaz, iar cel-l-alt cel  
 mai mare haz; d'aceia sē ínţelegē soldul Sataniî.  
 Temerea la cãsătorie cea mai mare dēsghinare.  
 Temerea la toţi dē faţã sē arată, ca sã sē cunósã cã  
 fórte mult íubescē.
- 12955** Temerea petrece în bănuíeli şi numai până ce adevērul sē  
 dă dē faţã.  
 Temerea privesce mai mult la cei însuraţi.  
 Temerea, scurtarea víeţei tale.  
 Temerea, semn dē dragoste.  
 Temerea, stîngerea dragosteî.
- 12960** Temerea, cel mai mare vrăjmaş al dragostiî.  
 Temerea, ranã fãrã léc, dē cāt când dē ea te veî dēpărtã,  
 atunci numai sē va vindecã.  
 Temerea din dragoste sē nasce; unde dragostea lipsesce  
 temere nu sē ivesce.  
 Temerea dēpărtézá pē însuşi muma dē fíca sa.  
 Temerea, dragoste vătēmătóre dar şi adevērátã.
- 12965** Temětóru crede ceea ce în gándul lui vede.  
 Temětóru pururea una vede şi alta crede.  
 Tot traíul rēu între bărbat şi nevastã din temere sē nasce;

lăsați temerea la o parte ca să aveți parte de viața cea mai bună.

Fugi de muiere când de temiere mânia o cuprinde.

Cine n'are credință l'a dragosti plăcere, acela și numai, de temere a scăpat.

**12970** Departe de temere ca de fiara cea mai rea, că inima te-o sfîrșește.

### Pentru Ticăloși i Ticăloși

*Vezi Vitej.*

### Pentru Timpuri

Primăvara ne 'nveselesce cu verdeta ei, vara ne pîrjolesce cu arsura ei, ierna ne îngheță cu frigul cel mai grozav, și toamna ne îndestulează cu strîngerea bunătăților. Timpul cel mai roditor aruncă jos prețul bucatelor, că ne îndestulează de orice roduri.

### Pentru Tinerețe i Tineri

Ascultă pe cei bătrâni când te afli mai tîner.

Aduți aminte la tinerețe că'i s'ajungi la bătrînețe.

**12975** Ostenesce-te în vara tinerețelor ca să te poți odihni în ierna bătrînețelor, când puterile te lasă.

Înainte nevinovății tinereților, celor fără prihană, nu poteni de blăstămății, ca să nu se smerduiescă.

În tinerețe să te căpuiesci de cele pentru bătrînețe.

Când vezi tinerețele că te lasă pe jos, și bătrînețele că te încalecă pe gât, amar să te tînguiesci, c'alte tinerețe nici cum mai dobîndesci.

La tinerețe cu 'nfrîinare, ca la bătrînețe să dobîndesci cînte mare.

**12980** La tinerețe lesne se 'nvață cele rele.

La tinerețe să te deprinzi cu munca și cu struda, ca și la bătrînețe să le poți răbdă.

La tinerețe să te deprinzi cu cele bune și drepte, ca și la bătrînețe să le poți urmă.

La tineri se cuvine cu mult mai bine să tacă de cât să grăiescă cele ce nu se cuvine.

Mintea celor tineri pururea în mișcare, că nici înainte nici în urmă ved; iar a celor bătrâni în mare statornicie, că ved cele din urmă din cele de mai dînainte.

- 12985** Nu te uita l'ale mele tinerețe, ci dă grăiesc vorbe dă bătrânețe.  
 Piste puțință să potolesci furia tinerețelor, la vremea lor.  
 Puterea la tinerețe lucru primejdios; d'aceia tinerețea subț  
 mai dă aprôpe privighere trebue să fie.  
 Pêrul și obrazul ăl poți vopsi, dar tinerețe nu poți dobândi.  
 Până ești tîner ascultă pē cei bătrîni, ca și pē tine să te  
 asculte, cînd vei fi bătrîn.
- 12990** Să te silești, cît vei putē, să'ți păzesci nesmintite ale tale  
 tinerețe, ca să dobîndesci și bune bătrânețe.  
 Tinerețele iubesc cu mult mai mult gustul lor, dă cît  
 cinstea lor.  
 Tinerețele eși pierd a lor bună vîrtute, cu ale lor urmări  
 urite, mai mult dă cît cu trecerea vremii.  
 Tinerețele, vremea nebuniilor.  
 Tinerețele cunosc cu mult mai bine la dragoste dă cît  
 la frumusețe, că dragostea covîrșasce ori ce frumusețe.
- 12995** Tinerețele la om, putere și frumusețe iar bătrânețele, flórea  
 înțelepciunii.  
 Tinerețele la om, ce curînd sē trec, iar cu bătrânețele ce  
 urît petrec.  
 Tinerețele, în flórea, lor și cea mai mare furtună o socotesc  
 dă dîoa cea mai bună.  
 Tinerețele nu cunosc nici cele trecute, nici cele viitoare,  
 nici cele dă față știu cum să le economisescă.  
 Tinerețele, în flórea, lor atunci eși aū puterea lor.
- 13000** Tinerețele supuse la ori-ce înșelăciune, că ne-a păzit la  
 bătrânețe.  
 Tinerețele sē încred, fără nici o sfială, la ori-ce greșelă.  
 Tinerețele biruiesc, mintea cea mai mare, dă aceia și greșesc  
 cu mintea cea mai mare.  
 Tinerețele ferbinte d'aceia lesne te aprinde.  
 Tinerețele fără bătrânețe, nimic bine nu urmăză, ci amîn-  
 dooe împreună ne-arată urma cea tmai bună.
- 13005** Tinerețele bôlă urită, și tămăduirea ei înțelepciunea.  
 Tinerii în rēshoiū pentru cinste sē omor.  
 Tinerii, în flórea lor, pururea socotesc c'ori-ce sbórá sē  
 mănâncă.  
 Tinerii cu tineri să sē întrécă, și bătrînii cu bătrîni să sē  
 sfătuiescă.  
 Tinerii nu fac nici o dēosebire între cinstea lor și între  
 gustul lor.
- 13010** Tinerii sē supără, cu mult mai puțin, dă greșalele lor, dă  
 cât dă înțelepciunea celor bătrîni.  
 Tinerii să sē însóre la vremea tinerețelor, iar nu la bătrâ-  
 nețe, c'atunci mult sē vor căi.

- Tinerii să se 'mpodobască cu darul 'nvătării, iar a capului podóbă s'o lase pentru muieri.
- Tinerii să'si alégă neveste fete de cinste, fete iconóme, fete cu năravuri bune dacă vor să ție casă bună.
- Tinerimea înfloresce când roduri odrăslesce, de orî-ce folos bărbătesce.
- 13015** Tinerimea se socotesce că cea mai delicată este, și nu cunoște ce grosime în mintea ei se găsește.
- Tînărul alt nărav nici cum dobândește de cât cel cu care trăiește.
- Tînărul să se siléscă trei lucruri mai cu sémă să păzască : minte la cap, înfrînare la gură și rușine în obraz.
- Tînărul de muncă nici cum să fugă.
- Tînărul de câte orî se uită în oglindă, de se va vedé frumos să se arate vrednic de frumusețele sale cu cele mai de cinste, iar de se va vedé urît să'si acopere urîciunea cu 'nvătăturî și purtare și mai bună.
- 13020** Tînără cu bătrân nici cum se potrivește, că tînăra va s'alerge iar bătrânul se lungesce.
- Tînăr cu minte bătrânéscă nu se 'ntelege tînăr, iar bătrânul cu minte copilăréscă pururea copil.
- Tînăr să grațesci dar cu cuvinte de bătrân.
- Frumuseța la muieri fără tinerețe tot merge și vine, iar tinerețele fără frumusețe întru nimic se socotesc.
- Furia tinerețelor mintea țe-o întuneacă.
- 13025** Cel tînăr celui bătrân să-î slujască cu puterea, și cel bătrân celui tînăr să 'î slujască cu povața.
- Cine mult se silește la tinerețe, la bătrânețe lesne se poticnesce.
- Dulci sînt tinerețele dar fără socotință.
- Dă am fi putut fi de dooă orî tineri și de dooă orî bătrâni, multe netrebniții am fi îndreptat pe lume.

### Pentru Tirani și Tiranie

- Cumplirea de tiran pe la 'nceput mult te 'nalță, iar pe la sfîrșit rău te trântesce la pămînt.
- 13030** Când tiranul ca un leu răcnesc, cine nu se cutremură de frică.
- Cât de bună și de dulce stăpînirea unei țeri, nici o lege p'un tiran póte de răutăți să 'l lege.
- Tirania, biciul omenirii, stingerea lumii.
- Tiranii cei cumpliți de sânge numai se satură.
- Tiranul l'al său folos numai și numai gîndesce.
- 13035** Tiranul lege are voia sa, d'aceia lesne se cunoște.

Tiranul fresce curînd se prăpădesce.  
 Tiranul cel cumplit tóte le are pentru al lui sfîrșit.  
 Cel ce pedepsește împotriva legii, dă tiran se socotesce.  
 Cine urmază în silă, după a sa voință, tiran cumplit se în-  
 țeleg, după orî-ce lege.

- 13040** Cine la tiran slujasce, pē nici unul îndatoréază.  
 Cine s'arată mai mare dē orî-ce lege acela se 'nțelege cel  
 mai mare tiran.

### Pentru Tipar

Tiparul viéță veșnică a orî-ce întîmplări.  
 Tiparul slobod deștéptă mintea omului, tiparul slobod te  
 luminéază, tiparul slobod te învață ca dascălul cel mai bun;  
 nu-î mărgini slobođenia lui.

### Pentru Titluri

- Titlurile cele mari sufletul țe-l spurcă, că te-arată mai  
 presus dē omenire.  
**13045** Titluri mari dē cinste să nu priimesci, că te-arată nesim-  
 țitor, când nu simți cât drămuiesci.

### Pentru Toiag

Intâru cu cuvîntul, fiind-că ești cu cuvînt, apoi cu înfrico-  
 șări când nu ieă dē cuvînt, și în urmă cu toiagul când nu  
 ieă nici dē una nici dē alta.

### Pentru Tóletă

Tóleta muierii grija casei să'î fie, că pentru acésta, a dat'o  
 tovarăș bărbatului seă.

### Pentru Tovarășî i Tovarășîie

Orî-ce nenorocire, și orî-ce rea întîmplare, c'o tovarășîie  
 bună, tóte întru nimic le ai.  
 Mai bine singur într'un coșar, dē cât în cel mai mare pa-  
 lat cu rea tovarășîie.



- 13050** Tovarăș cu cel mai mare nici cum să te faci ca să nu dai de pagubă, și la câștigul cel mai mare.  
Tovărășie la soție, precum și la Domnie, nici cum încape.

### Pentru Tocmélă

Vezi *Tîrg*.

### Pentru Turburări

Vezi *Liniște*.

### Pentru Tușit

Vezi *Căscat*.

### Pentru Tăgăduire

Vezi *Tagă*.

### Pentru Tăcuți

Vezi *Vorbă*.

### Pentru Tăcere

Vezi *Vorbă*.

### Pentru Tălmăcire

La tălmăcire două lucruri se cere care trebuie să le păzesci: întâi să știi bine limba din care și cea în care tălmăcesci, apoi în limba ce tălmăcesci să alcătuești după înțelegerea ei.

### Pentru Tâlhari și Furi i Furțișag și Hoți i Hoți și Cursari

Grozavă vederea tâlharului, când el întâlnești și nu poți să te ferești.

Tâlharii numai prin pustii locuesc fără frică, c'acolo își găsesc a lor scăpare.

- 13055** Cu furul împreună dă te vei închină, spre osîndă însuși tu  
te vei dă.  
Pururea cu priveghere tu să te păzesci, că nu scii ceasul  
când furul va veni.  
Cursarul pe mare la jafuri și hoții gândul lui eși are.  
Furul, când fură, ca un mut tace.  
Furul până la spânzurătoare nu crede c'o să móră.
- 13060** Furul într'un minut te lasă 'n pîlea gólă.  
Cel ce o dată fură, fură și iarăși fură.  
Cel ce pe subt haîne mân'ascuns'o are, acela, fără greșală,  
cu furtisag te înșală.  
Cine nu intră pe ușă, ci pe aîurea sare, fur și tâlhar se 'nțelege.  
Cine pe altul iértă sau ajută să fure, fur și el se 'nțelege.
- 13065** Când ieși pe hoț să'l prindî, veđi bine că nu cumva tu dă  
el să te prindî.  
Când jefuitorii țerii prind ei vre un hoț atunci se 'nțelege  
că cei mai mari hoți prind pe cei mai mici.  
Mii și sute dă hoți fie, săracul dă nici unul frică n'are  
nici cum, că n'are ce-î lua.  
Să te ferescă Dumneđeú dă hoțul din casa ta.  
Hoțiile, nu pentru cei săraci, ci pentru cei bogați, că dă la  
sărac n'are ce-î lua ; d'aceia săracul păzescă averea celui  
bogat, ce dă la sărac a luat.
- 13070** Hoțul jură și iarăși fură.  
Hoțul c'un păcat și păgubașul cu dooě, că pe mulți bă-  
nuiesce.  
Hoțul când nu se prinde cel mai vrednic om.  
Hoțul spre scăpare la jurămînt alérgă.  
Cel ce pe hoț priimesce, și multe lui eși înlesnesce, dă hoț  
și el se socotesce.

### Pentru Tîrg adică Tocmélă

- 13075** La tîrg cu gâlcévă, la plată cu grabă,  
La tîrg să nu te mănîi, că tîrgul mănîe n'are.  
Mai bine la tîrg să ne sfădim, dă cât la plată să ne îm-  
potrivim.

### Pentru Tîrg dă Vinđare

În spartul tîrgului nici odată să nu mergi, că te întorci cu  
măinele góle.  
Tîrgul plin d'ale vinđerii, pe cel îndestulat curînd l'a să-  
turat, iar pe cel scăpătat cu răbdare la 'ndopat.

- 13080** Tîrgul punga cât dă grea, îndată țe-o ușurează.  
Tîrgul precupețului ăi dă dă cap.  
Tîrgul se deschide ca unul pe altul să înșale.

### Pentru Trai

- A trai fără 'ntristare nu privesce la orî-ce stare.  
Omul trăiesce, nu după cum el poftesce ci după cum vremea lui ăi grăiesce.
- 13085** Nu numai ca dobitocele să trăiesci tu să îngrijesci, ci cum să trăiesci ca dă dobitoce să te deosebesci.  
Cu greu o suferi pe pămînt a se lungi, cel ce s'a obicinuit pe môle a trai.  
Cu cât mai mult trăiesci cu atât mai mult vei să trăiesci.  
Puțin sau mult dă vei trai, odată vei peri, însă necazul acesta este că, ceia ce odată vei pierde în veci nu o vei mai găsi.  
Să trăiesci ca un muritor și să muncesci ca un nemuritor ca să ai ce mîncă și cu ce te îngropă.
- 13090** Traiul urît, scurtare dă vieță.  
Traiul fără dulcეტă, grozav piste fire fie cât dă bun.  
Ceii ce din fire nici cum se potrivesc, cu mare nevoință în preună trăiesc.  
Cel ce în pace trăiesce vieță îndelungată dobăndesce.  
Cel ce mai mult trăiesce, acela mai mult pătimește și mai mult se întristeză.
- 13095** Cel ce mai puțin se căiesce, acela mai bine trăiesce.  
Cine în liniște pururea va să trăiescă, mut, surd și orb la tôte să se brodescă.  
Cine se gîndesce numai cum el să trăiescă, piste puțință pe altul a folosi.  
D'oîu trai ce-o să mai trag! d'oîu muri ce-o să mai zac!  
Dă vei mult ca să trăiesci lasă'n urma ta nume nemuritor, și cu toți vei grăi, și pus fiind în mormînt.
- 13100** Dă vei să trăiesci, mai bine trăiesce cu cei mai mici dă cât tine.  
Dă vei să trăiesci cinstit, depărtetză-te mai mult dă cele dă defăimare.  
Și cel mai bătrîn, și cînd ticălos este, tot mai mult să trăiască pururea voiesce.

### Pentru Treaz

*Vezi Treaz.*

## Pentru Trezi i Trezite

*Vezi Băuturi și Beți.*

## Pentru Trecut

*Vezi Cele trecute.*

## Pentru Trepte de cinsie

*Vezi Cinsie.*

## Pentru Trecere

Cel de al doilea rîvnesc în locul celui d'întăiu, iar cel din urmă înaintea tuturor.

## Pentru Trebi

Omul deșteptă pe trebă și treba pe om.

**13105** Mai mult greșesci când lași treba din mână, de cât când te socotesci că n'o poți săvârși.

Nu te amestecă unde, nu e treba ta.

Până ce cel mai mare nu va păși ceva din neorînduială, treburile nu se pun la orînduială.

Treba ce o poți tu săvârși n'o lăsa din mână ta.

Treba de aci n'o lăsa pe mâine, că nu știi ce împiedecare ești va veni de astăzi până mâine.

**13110** Cel cufundat în trebă, nici aude, nici vede, nici simte cele după dinafară.

## Pentru Trebuițe

*Vezi Prisos.*

## Pentru Trișta omului

Nimeni nu cunoște trișta lui cea ursită.

Ceea-ce e scris în frunte de la trișta, aceea te ajunge ori unde vei ajunge.

## Pentru Tron

Pe tron când te urci, cu cumpena în mână dreptă și cu sabia în mână stângă să voiesci să te urci.

Voïnicia, istecia și urmarea cu purtări cinstite în tron te urcă.

**13115** Dăparte de tronul tău, lingușirea, fățarnicia și cumplirea.

### Pentru Trup

*Vezi Suflul.*

Gata din tot sufletul la ori-ce te găsești, dar trupul ne-voiaș.

Nu 'ți îngrașă trupul ca când l'ai duce la măcelărie, ci cât se cuvine l'a lui mângăiere.

Să nu te temi de cel ce 'ți vatemă trupul, că sufletul tău atunci împărătește.

Trupul cu darul lui, duhul cu talantul lui și inima cu plăcerea ei.

**13120** Trupul sluga sufletului.

Trupul cel mare nimic folosește la cel-ce se sfîșește.

Trupul cere îngrijire de cele lui trebuincioase, iar nu de cele lui de prisos.

Trupul drept pururea să țe'l ții, fie pe jos sau călare.

### Pentru Trudă

*Vezi Muncă.*

Truda poftă de mâncare multă ne-aduce.

**13125** Truda trupul ăl îngrașă și sănătos ăl ține.

Truda cel mai dulce somn ăți aduce

### Pentru Trăsnet

Trăsnetul cea mai mare înfricoșare, în cer și pe pământ.

### Pentru Favor

Maî bine favor de cât meritul cel mai mare.

### Pentru Fală, Falnică i Făleți

În zadar ne fălim când în lume nimic scim.

- 13130** Cu fala și semeția dragoste nu dobândesci; d'aceea dă acestea mult să te ferești.  
 Cât dă mare duh vei avea și cât dă mare putere, pe ceea-l-altă lume nimic ții folosesc, d'aceea nu te pră fali cu ele.  
 Nu ceea-ce au fost ai tăi părinți, ci ceea-ce ești tu însuși acum, d'aceea să te fălesc.  
 Să nu te fălesc într-o ta frumusețe, nici într-o ta multă avere, că într'un minut se trec și se duc.  
 Să nu te fălesc într-o ta putere, nici într-o ta știință, nici într-o ta iscusință, că nimic ții folosesc când dreptatea n-o păzești, ci numai în fapte bune cu care te asemeni cu însuși Dumnezeu.
- 13135** Să nu te fălesc că ești cetățen, pentru că în cetate lăcuiești, că acolo se găsesc și musce cam multe, ci pentru că vrednic ești a te numi cetățen.  
 Fălețul inelul și-l arată la toți socotind că cu el se spărie pe toți.  
 Fălețul când joacă, bate din mâini și din picere ca să arate că ore-ce scie, și nu înțelege că numai sgomot mare face.  
 Fălețul giobenul la toți și-l arată socotindu-l dă podóbă.  
 Fălețul povestesc c'a făcut isprăvi câte pînă gînd nici c'a i-a trecut.
- 13140** Fălețul în urmă pururea merge, ca alții să-i facă lui alai.  
 Fălețul va sabia să ș-o tîrască după el, ca dă departe să s'auză.  
 Cel-ce se fălesce între cei mai mici, între cei mari pe jos se găsește.  
 Cine mult se fălesce și nimic săvîrșește, în bătaie dă joc se sfîrșește.

### Pentru Fantasia

- Orice fantasia ții aduce în ochii tăi pune-le înaintea minții tale să le judece cuvîntul.
- 13145** Cuvîntul unde nu poate, acolo fantasia slujesc.  
 Fantasia o iasmă dă curse, dă ele să te ferești ca dă cea mai grozavă fiară.  
 Fantasia multe idei nasce, dar mai toate proste.

### Pentru Fapte

*Vezi Urmări.*

Ale celor-l-alți fapte rele învață pe cel cuminte.

- Ale celor răposați fapte rele și urite, pe cei din urma lor  
nici cum învinovățeză.
- 13150** Anevoie fapta bună, că cu greu se urmăzează.  
Acele fapte rele ni se par urite, de care înșine noi ne  
ferim să nu le păzim.  
Orî-ce faptă rea răsplătire cere.  
Orî-ce faptă de rușine vei tu să urmezî, d'ar fi cu puțință  
nici tu să o veđi.  
Orî-ce face omul aceea și-l așteptă.
- 13155** Orî-ce faci, cu drag să faci, ca să țieasă spre bine.  
Orî-ce faci; fă de față cu toți, și de va fi de rușine însuși  
tu te vei rușina de tine.  
Unde fapta bună se cinstesce, acolo ómenî de cinste mai  
mulți se găsesc.  
Urméză fapte bune, c'a omului înțelepciune, după însuși a  
lui faptă, se cunósce îndată.  
Urmând tu la tóte bine nici cum să te socotescî cine va  
povesti, cine va socoti fapta ta cea bună, că fapta bună  
singură bună.
- 13160** În unele greșim și 'n altele ne osândim; d'aceia să nu so-  
cotescî că o faptă vre odată va rămânea fără plată, că  
răsplătirea vine când cu gândul nu gândescî.  
Insuși a ta faptă de sineși te cinstesce sau te necinstesce  
a ei urmare.  
Caută faptele tale tocma ca într'o oglindă, și p'acele bune  
să le arēți în lume, iar pe cele rēle să le spelî ca însuși  
obrazul tēu.  
Cu al căruia nume, neam și cinste te fălescî, ale acelora  
fapte să urmezî, c'asemenea să te cinstescî.  
Cu anevoie a cunósce ce sfîrșit va lua orî-ce faptă vei urmă.
- 13165** Curvia, pré curvia și necurăția fapte de rușine; fermecăto-  
ria, vrăjitoria fapte de înșelăciune; fățarnicia, viclenia fapte  
de Iudă; smerenia faptă de prefăcut; lingușirea faptă  
de legumăreț; pișpăitura faptă de pîrîtor; mânia, pizma,  
zavistia, uciderea, pîra fapte de neomenire; sfada, gâl-  
céva fapte de nebuni; cumpîirea, tirania fapte de cruđime;  
trufia, mândria, fudulia fapte de Satană; îndērētnicia,  
dîrzia fapte de neghiob; obrăznicia faptă de căine; căl-  
carea de credință faptă de necinste, iar dragostea și pacea  
fapte Dumnezeuiescî.  
Când urmezî vre-o urită faptă, uită-te în oglindă și te ruși-  
néză de însuși obrazul tēu.  
Când urmezî fapte bune atunci cinstescî pe Domnul.  
Când faptele cele rēle nu se înfrînéză cine de lege mai are  
vre-o grijă.

L'ale celor cinstite fapte, ca într'o oglindă pururea să te uîți, și după ele să te și gătesci.

**13170** La orî-ce faptă rea cum și dă rușine să nu te vaică altul, și când tu dă nevoie urmezi acea faptă.

La fapte bune să te-arăți măreț când tu te nevoiesci ca pe toți să-î întreci, iar la cele rele nici măcar să gîndesci.

Maî mult să cinstesci fapta cea bună, dă cât averea cea mare.

Maî bine mórte dă cât o faptă, și numai cu totul necinstită.

Mîșcarea spre faptă rea, întrégă nebunie.

**13175** Nimeni nu se supără când fapte rele dăfăimezi, dă cât numai când întru acea faptă el este cădut.

Nici o faptă pe lume se póte ascunde, că și altul dă n'o scie dar cugetul tēu te bate, că o scie fórte bine.

Nici o faptă să urmezi ce póte aduce lacrămî, măcar și la al tēu vrăjmaș.

Nici o faptă fără plată; îndată saú maî pe urmă.

Nici pătimaș dă fapte rele, nici slujitor lor să fi.

**13180** Nu ne vom puté ascunde depărtându-ne dă dreptate, că fapta ne vădesce cu cât vom fi maî departe.

Nu norocul să te dăosebescă dă cei-l'alți pe lume, ci faptele cele bune.

Nu fapta după slavă, ci slava după faptă.

Nu 'ți lăudă însuși tu faptele tale, fie cât dă mari, ci lasă-le la alții c'aceia să le laude, după ce le vor judeca.

Pururea să cercetezi însuși tu ale tale fapte ș'ale tale graiuri ca maî puțin să greșesci.

**13185** Până a nu te culcă cercetéză ce ai făcut, și pentru cele bune și drepte bucură-te, iar pentru cele strîmbe și rele mustréză-te pe tine.

Până a nu cercetă, ce ai făcut? ce ai greșit? și ce îndatorire nici cum ai săvîrșit, odihnă pentru Dumneđeu să nu dai trupului tēu.

Plata faptei bune, lauda se înțelege.

Precum în oglindă ești veđi fața ta, așa și 'n suflet să'ți veđi fapta ta.

Precum vreți voi să vă facă alții vooe, asemenea și voi să faceți acelora.

**13190** Rodul faptelor celor bune, cîntea cea maî mare.

Să nu socotesci nici să gîndesci vre-odată că 'n lume nu se vede a omului orî-ce faptă, fie d'ascuns urmată acea faptă.

Tóte ale nóstre fapte în judecată ne deșéptă.

Tóte ale nóstre fapte scrise sînt tocma în spate: d'aceia



- și unul ale altuia le vedem, iar ale noastre nici cum ale vedé putem.
- Fapta arată dragostea.
- 13195** Fapta adevărează vorba.
- Fapta cu tăcerea te duce la osîndă.
- Fapta p' om dovedesce că este precum d' el să grăiesce.
- Fapta rea, cât de mică, urmată d' cel mai mic mult, mult s' cercetă și s' învinovățează, iar d' cel mai mare, fie fapta cât d' mare, nimene o bagă în samă.
- Fapta te zugrăvesce, fapta te vădesce.
- 13200** Fapta cea mai bună, a urmă dreptății.
- Fapta bună cu tăcere cinstea țe-o pune în picere.
- Fapta bună când s' cinstește atunci ea rodesce.
- Fapta bună d' astăzi n' o lasă pentru mâine, că nu scii d' vei puté s' o mai urmezî mâine.
- Faptele arată cugetul și mintea ta.
- 13205** Faptele tale, nu după judecata ta, ci după a celor-l-alti să le socotesci.
- Faptele tale urite al t'eu nume ăl negresc.
- Faptele bune în veci s' pomenesc, că nemuritoare s'unt.
- Faptele celor mai mari pildă s' arată la cei mai mici.
- Faptele după om urmăză.
- 13210** Fapte bune să gonesci ca cinste să dobândesci.
- Fapta rea și urită nici cum tu să urmezî, nici singur, nici cu altul împreună.
- Feresce-te d' rele fapte, ca și d' nedreptate, că cea-ce vei urmă aceia vei căpêta.
- Fiesce-care ești astéptă după a lui faptă plata.
- Fiesce-care fapta sa d' sfântă o socotesce; d' aceea când vrem să judecăm a noastre fapte, nu c' ale noastre, ci ca nisce străine fapte să le cercetăm, ca fără smintélă să le judecăm.
- 13215** Fă și nu ți ceea ce vei să faci, dacă poți să faci.
- Frica și nădejdea, cel mai mare rău la orî-ce faptă.
- Cea mai spurcată și necinstită faptă să gonesci muieră măritată. D'aparte d' asemenea faptă.
- Ceea ce nu vei d' la altul să pați nu face tu altuia.
- Cei mai puținî cei-ce urmăză cele d' fapte bune.
- 13220** Cei mari și vestiți cu faptele lor, și după ce mor, în mari adunări cu cei vii povestesc, iar cei ticăloși, și când ei trăiesc, d' morți s' socotesc.
- Cei din vechime, pentru ale lor fapte bune, s' au numit eroi, sfinți și Dumnezeui ca să luăm și noi pildă d' la ei.
- Cele urite fapte d' te vei umblă ore-cum ale urmă, rușine să ți aducă ție și 'n taină ascunsă d' toți să le păzesci.

Cele mai rele și urite fapte a celor mai mari, numai îndată cad pe cei drepti și nevinovați.

Celui bun cele bune, celui rău cele rele le și dă Dumnezeu c'ale celui bun fapte tu să le rîvneseși și nu te bate; urmază celui înțelept și te ȳea după cel drept.

**13225** Cel cu fapta varvar cu mult mai urit d e c at cel cu cuv ntul.

Cel-ce fapte bune urm z , acela d e cinste s e  nd stul z . B nu l  s a nu d a nic  odată d e faptă rea,  i d e a  făcut'o, că gre ala  ascuns  nic  cum s e cunósce.

Din mica ta copilărie s a te d ep nd  la fapte bune ca s a dob ndesc  cel mai bun nume.

După faptele n stre  i mila Domnului cu noi.

**13230** După fapte bune s a urmez  ca maimu a, ce oră-ce vede aceea  i face,  ar d e cele rele s a fug  ca iepurile d e ogar.

D e or -ce faptă pe altul popres  tu mai  nt  , d'aceea s a te p zesc .

D e tine er  mult mai bine d e or -ce faptă rea s a te ru inez , ca în urmă s a nu te  ntristez .

### Pentru Facere d e copii

*Ve i Nascere.*

### Pentru Facere d e bine i Făcători d e bine  i Voitori d e bine  i Făcători d e rele

  voi binele altu a nu s e 'n telege facere d e bine,  ar a face binele altu a s e 'n telege  i voin a  i fapta.

Aducerea aminte d e facere d e bine, sufletul  e-l  nveselesce.

**13235** A t pt  s  i vie bine, d e-a  făcut  i tu vre-un bine.

Om  cur nd u t  facerea d e bine, însă  i urasce pe făcătorul lui d e bine, că cu greu lui i s e pare a mulțumi celui ce i-a făcut bine.

Or -ce bine ve  s a fac , d e nu po i tu s l facă, nu  mpedec  pe altul s a nu'l facă, c'atunci te  n teleg  ca c nd aș fi făcut  nsu i tu acel bine, cum  i din potrivă ca c nd aș fi făcut re ul cel mai r  .

Or -ce bine ve  face vecinului t  , îndoit s l a tept  d e la Dumnezeu .

O facere d e bine, fie c t d e mică, la vremea ei c nd s e face, plătesce mai mult d e c t mi   i sute piste a lor vreme.

**13240** In p m nt c nd pu  s m n a aleg  pe cea mai bună, a    'un bine c nd ve  s a fac , alege binele cel mai bun ca mai bun rod s a culeg .

- Insuși vieța ta să țe-o răpuî spre a săvîrși un bine măcar și numai.
- Intăi bine să faci, apoi să aștepti bine, de la altul, că până nu muncesci nu dobîndesci.
- Voința și plăcerea spre facere de bine, și de nu poți să-vîrși, acel bine facere de bine se 'nțelege.
- Di piste di să nu dai când vei un bine să faci.
- 13245** Ca să faci un bine, lasă la o parte și însuși închinăciunea, că facerea de bine închinăciune din fire.
- Ca facerea de bine, la vreme când ne vine, nici o îndatorire mai mare se 'nțelege.
- Ca facerea de bine, nimic alt mai lesne îmbetrînesce, că îndată se uită.
- Cu facerea de bine, nici odată te înșeli, că te asemeni cu Dumneșu ce pururea face bine.
- Cu dragoste, și mare, să iubești pe cel ce-ți face bine.
- 13250** Când ai făcut un bine nu mai cere răsplătire, că facerea de bine dăstulă răsplătire cu cinstea ce țe-aduce.
- Când vei să faci vre-un bine nici o vreme să aștepti, nici darul să-l drămuiești, nici la obraz să cauți mai ales și când nimeni ție 'ți mulțumesc.
- Când poți să faci vre-un bine, să nu duci «*dute și vino mâine*», că nu scii ce ne aduce dîoa de mâine.
- Când poți face vre-un bine și nu săvîrșesci acel bine, atunci săvîrșesci cel mai mare păcat.
- Când faci un bine ore-cui-va uită-l din césul acela, iar când dobîndesci un bine de la altul nu-l uită în veci, că nemulțumitorul și nerecunoscătorul cel mai scîrnăv om în lume și fără omenire.
- 13255** Când faci cui-va vre-un bine nu-l vesti la orî-cine, dăstul acela să-l scie, nici lui nu-i mai pomeni orî unde-l vei întîlni, c'o asemenea urmare, ca când 'i-ai da de față palme piste obraz.
- La orî-ce facere de bine, fie și de la vrăjmaș, cu mare mulțumită tu să te-arăți.
- Mai mult iubesc făcătorii de bine pe cei care le fac ei bine, de cât cei ce dobîndesc facerea de bine pe făcătorii de bine.
- Nici o facere de bine fără răsplătire.
- Nimic alt la suflet mai folositor de cât facerea de bine, și când în zădar o faci.
- 13260** Nici un nume mai dulce ca făcătorul de bine.
- Nu lăsa nici o di să trecă de la tine fără facere de bine.
- Pentru un nemulțămitor să nu te împedici a face altuia bine.
- Pentru facere de bine, fie cât de mică, mult, mult să mulțumesci, ca și altă-dată să mai dobîndesci.

Pě voitorul tēu dē bine nicī o cheltuieală ăl ține, iar pē făcătorul tēu dē bine multă și la toți plăcută, d'aceia voritori dē bine mulți poți găsi, iar făcători dē bine. prérar și puținī.

**13265** Să n'astepti să te róge, nicī să-ți plătescă ție, pentru orī-ce bine vei să faci la orī-cine.

Să nu ostenescī la facerea dē bine, ci pururea să te sīnguiescī.

Să nu dai ȓi piste, ȓi când vei să faci un bine, ci peșin. să-l săvīrșescī în gând cum ȃți vine.

Facerea dē bine acēstă mulțumită are, o cinste mare c'a făcut un bine.

Facerea dē bine isvorasce din iūbirea dē omenire.

**13270** Facerea dē bine te urcă în cea mai înaltă a cinstei tréptă.

Facerea dē bine îndērēt nu sē mai uită.

Facerea dē bine, când la vreme nu sē face, mórtă sē înțelege.

Facerea dē bine, când l'al sēu folos privesce, ȃși pīerde darul eī.

Facerea dē bine nicī cum să o uīți, și din viéță când te ducī.

**13275** Facerea dē bine, singura avere ce nimene ȃe-o póte lua.

Facerea dē bine, slujba ta să-ți fie cea dē tóte ȓilele.

Facerea dē bine, ce dē la altul dobāndescī, nici odată să o uīți, iar ceea ce tu faci altuīa, într'acei minut să o uīți.

Facerea dē bine, datorie a omenirei.

Facerea dē bine, când dē toți s'ar urmā, numa ea ar puté face pē toți fericīți.

**13280** Facerea dē bine dē toți sē vestesce, și prin pustietăți.

Făcătorului tēu dē bine cu cinste să-ī mulțumescī, cā cinstea, darul cel mai mare, ce nicī o pagubă ȃe-aduce.

Făcător dē bine pururea să te-arēți, ca toți să te cinstescā tocmai ca pē cel din cer, făcător dē bine.

Fără cum a te rugā, facerea dē bine să o săvīrșescī, ca sórele ce n'asteptā nicī o rugăciune să sē arate în lume, la toți dē o potrivă.

Fă bine dacā voīescī ca, și tu, dē la altul să dobāndescī.

**13285** Fă bine și 'l aruncā în apă.

Cei mai mulți dē față ȃți arată, prin graū, cele mai mari faceri dē bine, iar prin ascuns, cu fapta, te sapā cu mult mai bine.

In curīnd sē uītă facerea dē bine.

Cele trecute faceri dē bine, miī și sute fie, întru zădar sē socotesc când pē cea din urmā. nu o săvīrșescī.

Celui ce bine ȃe-a făcut cu bine să-ī rēsplătescī.

- 13290** Cine în tine aruncă cu piétră, tu în el să aruncî cu pâine, spre facere dē bine.  
 Binele ce veî să faci fă-l'ăî la vremea lui, că în urmă ca o nulă.  
 Binele ce veî să faci fă-l'ăî prin ascuns, că el în urmă, când sē vēdesce, mai mult te cinstesce.  
 Binele ce-țî face altul nici odată tu să-l uîțî, iar cel ce tu faci altuîa îndată să-l uîțî.  
 Bine să faci, și chiar vrăjmașului tēū, ca și el să te iu-bēscă.
- 13295** Dacă fiesce-care ar face bine altuîa, pē cât puterea ēl iértă, nu s'ar mai găsi nici un nenorocit pē lume.  
 Dă pildă altora spre facere dē bine, ca toțî să sē iea după tine.  
 Dē cel ce țe-a făcut bine în nenorocirea ta, adu-țî aminte la norocirea ta dē binele ce țe-a făcut.  
 Și pē vrăjmașul tēū, când flămânḑesce, îndestulēză'l cu pâine, și, când însetēză, dă-i apă să bé, că cu facerea dē bine ēl faci să sē căiēscă.  
 Făcētorii dē rēle nu cunosc dulcéța cinstei.
- 13300** Pē făcētorii dē rēle să'i dēpărtezi dē cinste, ca făcētorii dē bine să dobândēscă cinste.  
 Făcētorii dē rēle pîer până a nu sē pocăi.  
 Făcētorii dē rēle nici o încredințare aū dē a nu fi dēscoperițî, că nici o faptă vr'odată, fie bună fie rea, nu stă acoperită.  
 Cea mai mare pîedică a făcētorului dē rēle, muștrarea cugetului sēū.  
 Dē cel ce țe-a făcut un rēū să te păzescî dē mai rēū, iar dē la cel ce ai cunoscut bine să mai aștepți și alt bine.

### Pentru Fabrică

*Veḑi Fabrică.*

### Pentru Față

*Veḑi Fete.*

### Pentru Ferelă

- 13305** Ferelă cam bună la orî-ce, că dē multe rēle te scapă.  
 Când te ferescî, să nu te pricépă că te ferescî, că mai bine nemerescî.

Feresce-te, cât vei puté, dē om rău și dē cel mândru, dē cel scump și dē cel nebun, dē viclén și dē fățarnic, dē clevetitor și dē lingușitor, dē pișpăitor și dē asupritor, ca dē cele mai rele fiare și dē cele mai urite bóle. Bine e să ne ferim până a nu păți orî-ce, iar după ce am pățit, să ne socotim mai bine cum să scăpăm, mai curînd, dē ceea-ce am pățit.

Din cea mai mică scântee, mare foc se aprinde, d'aceia să te ferești să nu fii aci când focul s'aprinde.

- 13310** Dē patru lucruri trebuie mai mult să te ferești: dē fața unei frumoșe, dē dorul unui catîr, dē orî-ce trăsură despre o parte și dē călugăr despre tóte părțile.

### Pentru Fericire și Fericite i Fericîți

*Veđi Necazurî.*

A cunósce omul și a sē mulțumi numai cu cele dē trebuința lui, acela sē 'nțelege cel mai fericit.

Ascundeți fericirea ta ca nu cumva zavistnicii 'să țe-o afle, că numai îndată o pîrđi.

Atuncî vei cunósce fericirea ta, când te vei dēdă cu cele dē cinste.

Atuncî norodul fericit, când stăpânirei sē supune, și stăpânirea urmăză la tóte după lege.

- 13315** Acea fericire tu să aștepți ce însuși fericirea ta ęți va gāti ție.

Acela mai fericit, cel ce nici un necaz pē lume a nemerit.

Acela mai fericit, cel ce póte suferi orî-ce nenorocire.

Acela mai fericit, cel ce sē mulțumesc cu ceea-ce în casă i sē găsesce.

Acela mai fericit, cel ce dórme fără nici o bătaie dē cuget.

- 13320** Acela mai fericit, cel ce dē nimeni trebuință are.

Acela numai fericit, cel ce scie sē potrivescă sfîrșitul vîeții sale cu începerea ei.

Iubirea dē ostenílă, dragostea dē omenire, cuget curat, înțeleptă purtare, tóte dē taînă sē înțeleg ale lunei fericiri.

Orî-ce fericire are a ei nemulțumire.

Odată și numai dē vei dobândi ceea-ce poftesci, fericit te socotesci.

- 13325** Unde cei mai buni sē cinstesc și cei răi sē necinstesc, acolo fericire noródele dobândesc.

În cea mai mare fericire adese-orî sē ivesce o întristare, pē negândite.

- Ca să te socotesci între cei fericiți, să păzești la toate o măsură dreptă, și de muncă nici odată să te lași.
- Cu cât mai mult fericit ești, cu atât mai multe fericiri gonesci.
- Curat la gânduri, cuvinte și la fapte să te-arăți, frate, dacă vrei să fii pururea fericit.
- 13330** Când alții ar porunci l'ale noastre îndeletniciri și l'ale lor plăceri, puținii s'ar socoti în adevăr fericiți.
- Când inima ți-e slobodă de ori-ce deșartă poftă, atunci în adevăr te afli în cea mai mare fericire.
- Când omul rîvnesc numai la ceea-ce trebuesce, atunci poți dice: ferică de el.
- Când vei ajunge a cunoște pe tine, atunci să scii c'ai ajuns la cea mai mare fericire.
- Când mușieră cu bărbatul nici cum se gâlcesc, cea mai mare fericire la ei se găsește.
- 13335** Când te mulțumesci pe ceea-ce ești, atunci te socotesci cel mai fericit, că de nimeni trebuință ai.
- Când cei bogați pe cei săraci ajută, cât se poate și cei săraci pe cei bogați cinstesc cât se cuvine, atunci la norod fericire ei vine.
- Maî 'nainte de sfârșit pe nimeni să nu fericesci, că mai nici unul, până 'n sfârșit, se vede în lume fericit.
- Maî fericit cel ce dă, de cât cel ce priimesce, că cel ce dă îndatoréază pe cel ce priimesce, iar cel ce priimesce se îndatoréază către cel ce-i dă.
- Maî fericit cel din bordei că dorme fără griji, de cât cel din palat ce nu poate închide ochii, de mari griji ce-l cuprind.
- 13340** Maî bine fericit de cât norocit, că norocirea o împrumutare vremelnică, când țe-o cere înapoi, de tot țe dăspoî, iar fericirea, mulțumirea sufletului ce nimenea țe-o poate lua.
- Nicăiri poate omul fi mai fericit ca în sinul familiei sale.
- Nimeni poate fi nici cum la toate cu fericire că, ore-ce smin-telă, toate au din fire.
- Nici o fericire așa de curată fără o amărăciune în ea amestecată.
- Nici o fericire desăvîrșită fără nici o mahnire până în sfârșit.
- 13345** Nici o fericire fără vîrtute.
- Nici odată nu te vei socoti fericit dacă nu te vei purta cinstit.
- Nici unul, până 'n sfârșit, se vede fericit, că norocul nestatornic când la unul când la altul sare neconținut.
- Nici cum fără sănătate, fericire se 'nțelege.

Nu ferici pe orî-cine, dă orî-ce bine ăi vine, până a nu vedé ce sîrșit va dà.

**13350** Nu hrănirea dă la altul, ci dobânda din munca ta te face fericit.

Nu cel bogat, ci cel sărac mai fericit sê vede că n'are nici o griă.

Puțin, și fôrte puțin, cei ce sê 'nveselesc în fericiri și norociri.

Precum iubesă cînd te vor iubi atuncî fericit vei fi.

Subt cea mai mare fericire zace ascuns un ghimpe, ce 'i dîce temere după fire, și 'ți smîntesce totă fericirea.

**13355** Trei obraze în lume cu mult mai ferice: dohtorul, călugărul și lăutarul; că unul pe mulți omoră și nimeni ăl osîndesce, încă ăi și plătesce; cel-l-alt cu trei degete încrucite te dăspôie pân' la piele, dă bună voia ta, cînd te blagoslovesce; și cel dă al treilea din veselie în veselie merge și sê 'nveselesce, fără a plăti ceva încă sê întôrce și cu ceva acasă.

Ferice dă acela ce dă dăparte, în linisce, privesce valurile lumii!

Ferice dă tine cînd tînera ăți zîmbesce.

Ferice dă ceea ce a dobândit frumusețe cu minte.

Ferice dă cel ce pôte, fără zăbavă, a trece puntea sărăciei.

**13360** Ferice dă cel ce a scăpat din ghîarêre temerei.

Ferice dă cel ce n'a vîqut môrte dă copii.

Ferice dă cel ce biruiesce poftelê și dorul sîu.

Ferice dă cel ce șade la masă, încunjurat dă copii, cînd sê înveselesce cu ăi.

Ferice dă cine a nemerit vremea la vremea ăi.

**13365** Ferice dă cine n'are trebuință dă altul!

Fericirea omului în minte și în cinste.

Fericirea omului în dragoste sê cunôsce cu mult mai lesne, dar pré puțin ține.

Fericirea omului stă în a face bine la orî-ce.

Fericirea în adevăr cea mai bună avere, dar nimene o cunôsce cînd lângă el sê află, ci tocma după ce o pîerde.

**13370** Fericirea omului stă întru a fi sănătos, slobod și a nu avé trebuință dă cele dă prisos. Sănătatea o poți dobândi cu înfrînarea mîncării, și a blestemăților ș'o pază bună dă rîcîlă; slobodenia cu munca și cele trebuincîose cu cumpătatea la tôte, d'acestea mai mult să te îngrijesci.

Fericirea unei fete să dobîndîscă un bun bărbat, că d'acolo spînzură viêța și cinstea ăi; și a bărbatului să dobîndîscă cu mult mai bună nevîstă, că d'acolo spînzură traîul cel mai bun și sporirea casei, d'acestea sê va îngrijî.



- Fericirea în adevăr cea mai bună avere, dar nimeni o cunoșce când lângă el se află.  
 Fericirea cu cât e mai mare cu atât mai slabă la viața ei.  
 Fericirea mai lesne o putem găsi într'altă parte decât între noi.
- 13375** Fericirea multă vreme nici că stă nici că ține la oricine.  
 Fericirea stă în cea ce nooi ne place; de aceea fericiții ne socotim când dobândim ceea ce poftim.  
 Fericirea stă, firesce, în orice omul se mulțumesc.  
 Fericirea toți o caută dar mai nimeni o găsește, că nimeni o cunoșce.
- Fericirea ta, unde te trage inima ta.
- 13380** Fericirea trupului sănătatea, iar a sufletului știința.  
 Fericirea bună, când pururea ea după tine umblă.  
 Fericirea la om se socotesce când nu cunoșce cele din urmă.  
 Fericire se 'nțelege a sufletului mulțumire.  
 Fericire se 'nțelege când omul, într'o unire, petrece cu a lui soție.
- 13385** Fericirea se 'nțelege când cei ce se iubesc împreună trăiesc.  
 Fericit acel bărbat ce în urmă și-a lăsat nume bun și neuitat.  
 Fericit omul ce nu cunoșce mânia.  
 Fericită aceea ce a nemerit bărbat ca s'o iubească.  
 Fericită aceea ce n'a cunoscut pat spurcat cu păcat.
- 13390** Fericită viața copilărească, că nu simte în suflet nechezul ce pătimește.  
 Fericită viața celui ce nu cercetază nici o pricină străină.  
 Fericit se 'nțelege nu cel ce dobândește orice poftescă, ci cel ce nu poftescă la ceea ce lipsescă.  
 Fericit se 'nțelege cel ce pe sine mai mult cunoșce.  
 Fericit se 'nțelege cel ce n'are desăvârșit fericirea până 'n sfârșit.
- 13395** Fericit se socotesce cel ce bine trăiesce și pe alții folosește.  
 Fericit fără virtute nici cum poate fi.  
 Fericit stăpânul ce a dobândit norod mulțumitor, dar cu mult mai fericit norodul ce a dobândit părinte stăpânitor.  
 Fericit cel ce are stare când are și minte mare.  
 Fericit cel ce a dobândit copii buni și înțelepți.
- 13400** Fericit cel ce a dobândit prieten bun și cinsit.  
 Fericit cel ce iubește când d'opotrivă se iubește.  
 Fericit cel ce viclenie în gândul lui nici cum a intrat.  
 Fericit cel ce gândescă pururea l'al său sfârșit, dar cu mult mai fericit cel ce se află în tot minutul gata spre al său sfârșit.  
 Fericit cel ce grăiesce la cei ce 'l ascultă.

- 13405** Fericit cel ce n'alunecă nici cu graiul nici cu fapta.  
 Fericit cel ce mănâncă și bé din sudórea sa.  
 Fericit cel ce n'are nici o bătaie de inimă.  
 Fericit cel ce nădejdea în munca sa și-o are.  
 Fericit cel ce póte trăi cu toți în pace.
- 13410** Fericit cel ce pe lume nici un necaz a dobândit.  
 Fericit cel ce s'a învrednicit cugetul său să-l mustreze.  
 Fericit cel ce s'a căit după ce a păcătuit, și mai fericit  
 cel ce după a sa căință s'a și pocăit ; dar cu mult mai  
 fericit cel ce nici cum a greșit, iar cel ce nici căință  
 nici pocăință a săvârșit, vai de acela până în sfârșit.  
 Fericit cel ce se mulțumesc pe ceea ce are, și nici cum  
 se întristéză de ceea ce n'are.  
 Fericit cel ce se sfârșasce când dragostea ăl urasce.
- 13415** Fericit cel ce dobândesce ceea ce el doresce, iar cu mult  
 mai fericit cel ce nimic doresce.  
 Fericit cel ce dobândesce dragoste de la Domnul.  
 Fericit cel ce 'și are odihna sufletului său.  
 Fericit cine a scăpat cu totul nevătěmat din valurile lumii.  
 Fericiți făcătorii de bine că de toți sunt iubiți.
- 13420** Fericiți cei curați la inimă că nici un cuget rău ăl bate.  
 Fericiți cei milostivi că de la toți «*Bogdaproste*» aud.  
 Fericiți cei blândi că de toți se iubesc.  
 Cei în mare fericire mult să se păzescă bine, să nu cumva  
 să le vie răul în fericire.  
 Cel mai întâi ce s'a tămăduit de patima dragostii, acela  
 mai fericit.
- 13425** Cel slobod de patimi, cel mai fericit pe lume.  
 Cel ce e în fericire necazul nu'l cunósce până ce în el  
 nu cade.  
 Cel ce bună muíere a dobândit cu însuși fericirea s'a că-  
 sătorit.  
 Cel ce nu se turbură de orí-ce întimplare, acela mai fe-  
 ricit.  
 Cine n'a încercat pe lume vre-un necaz, acela nu cunósce  
 al fericirii haz.
- 13430** Buna fericire nu stă în bogăție ci într'o mulțumire a inimii  
 de starea ei.  
 Buna fericire saț n'are nici de cum.  
 Bună muíere de vei dobândi, fericit vei fi cât vei trăi.  
 De trei orí mai fericit cel ce s'a învrednicit să se nască  
 pe pat móle, să trăiescă fără valuri și să de și bun  
 sfârșit.  
 De trei orí mai fericit cel ce s'a învrednicit stăpân a'și  
 dobândi, bun și ne 'nsurat.

### Pentru Fermecați i Fermece

- 13435** La fermece creșemînt nici cum tu să dai, că nici aũ fost  
nici vor fi în ființă pe pămînt.  
Fermecele se înțeleg cele mai mari înșelăciuni, ca nisce  
întregi minciuni.  
Ceî fermecați ca nisce turbați alérgă după vrăjîtóre.  
Ceî fermecați cu totul lipsiți de ori-ce simțire.  
Ceî fermecați nu vėd, nu aud, nu simt ori-ce în casă se  
mișcă.
- 13440** Ceî fermecați, de ochi, de mǎini și de picere sũnt legați.  
Ceî fermecați de tot stricați.

### Pentru Fete i Fetițe

Ved̃i *Copiř.*

### Pentru Feciorie

Ved̃i *Copiř.*

### Pentru Fețe

- Alegerea fețelor după gustul omului.  
Inima omului schimbă fața lui; d'aceia după față poți cu-  
nósce ce în inima lui hrănesce.  
Inima când se înveselesce, față înfloresce.
- 13445** Mulți la față voioși dar la inimă scărboși, și mulți la față  
urîți dar la inimă blândi.  
Nu căutã la față, ci la nǎravul ce-are 'n față.  
Nu la față să te uîți, ci la ceea ce auđi de la acea față.  
Fața împodobită puțină slujbã arată.  
Fața roșie la vedere cu mult mai frumoasă, cea négră te  
'ntristéză, cea albă te înveselesce și cea galbenă de aur  
mult ęți folosesce.
- 13450** Fața roșie și albă la obraz se întrebă.  
Fața să 'ți fie tot-de-una veselă, că cea posomorită din  
frumos urît te-arată.  
Fața cea mai frumoasă, ceea-ce se rușinézá.  
După față se cunósce cel-ce se rușinézá.

### Pentru Fiare

Ved̃i *Heare.*

## Pentru Fii

Veđi *Copiř.*

## Pentru Ființă

Orî-ce în ființă după fire nici cum pîere, dă cît se schimbă  
când într'un chip când într'altul, precum din țerînă omul,  
și omul în țerînă.

**13455** Ce-ai fost? și ce-ai să fii? nimeni te întreabă, ci ce ești  
acum? aceea te întreabă.

## Pentru Filantropie

Veđi *Misanthropie.*

## Pentru Filosofi i Filosofie

Pă schiopă și pă orbă-toți ăi miluiesc orî-unde ăi întîlnesc,  
iar pă vre-un filosof nici că se uită la el, că schiop și  
orb, orî-cine nădăjduiesce s'ajungă, iar filosof nici odată.  
Filosofia mult cinstesce, pă cel-ce în spinare o duce.

Filosofia se, silește să afle adevărul, pentru că mult ăi iu-  
besce; filosofia se silește să ne depărteze dă orî-ce pa-  
timă sufletescă și trupescă ca, să nu ne vătămăm; filo-  
safia se silește să ne lumineze ca, sórele pă lume, ca să  
nu ne poticnim în întunericul nesciinței; filosofia ne  
învață legile cele mai bune; filosofia numai ne-arată da-  
toriile firesci și neapărate ale omenirei; filosofia în sfîrșit  
ne dășteptă buna socotință, ce ne deosebesce dă orî-ce  
dobitoc.

Filosofia te învață să urmeză fără nici o lege ceea-ce legea  
poruncesce.

**13460** Filosofii pururea cuvînt cer la orî-ce.

Filosoful orî-unde s'o duce, dă pămîntén se socotesce, că  
pă toți folosesce.

Filosoful când se înalță și 'n cinul cel mai mare merge  
ca racul înapoi, că cîntea dă filosof mai presus dă orî-ce  
cin.

Filosoful se sfîrșasce pentru binele obștesc.

Filosoful când se 'nsoră, piste cea mai nebună dă.

**13465** Cele mai mari greșeli filosofii le fac.

### Pentru Filotimie

Nici unul fără filotimie. cât dă mică fie.

Filotimia lucrul cel mai cinstit, că te face, vrând nevrând, să te porți cinstit.

Cine cade la filotimie 'n veci n'are odihnă.

### Pentru Filoxenie

Filoxenia cea mai mare virtute.

**13470** Filoxenia te-arată părinte tuturilor.

Filoxenia țe-aduce cinstea cea mai mare.

Filoxenia dar Dumneșcesc.

### Pentru Fire i Ceî greî la fire

*Veđi Obiceșă.*

Ale fireî nimenî póte a le popri.

O fire, din fire rea, iese firea cea mai rea.

**13475** Ale firî jucărele încă până acuma nu s'a putut descoperi  
tóte, ci după óre-care semne ghicesc câte voiesce.

Orî-ce se nasce, din ceîa-ce se nasce a celui fire dobândescè.

O ce grozavă și cumplită fire a se jucà cu viéța omului  
ca cu o păpușă.

Cu cel greú la fire cu mare nevoință te slujesci cu el.

Nimic alt mai bine dă cât a dobândi firea cea mai rea.

**13480** Nicî a bărbatului nicî a muîerii fire o poți cunoșce, mai  
'nainte până a nu băgà într'un jug p'amîndoi.

Piste puțință a popri ceea-ce firea cere.

Piste puțință a se ascunde firea omului orî-unde.

Piste puțință a se schimbà ceea-ce, din fire, într'un chip s'a  
zămislit.

Firea orînduiesce și vremea și sorocul la orî-ce ce se urmèză.

**13485** Firea ca să ție pururea în ființă némul, soîul și felul a  
orî-ce ființă, a înzèstrat orî-ce ființă c'o dragoste nemăr-  
ginită spre înmulțirea ei.

Firea mai mare dă orî-ce putere.

Firea la bărbat putere 'i-a dat, la șérpe minte, la vulpe vi-  
clenie, la iepure frică la hiare cruđime, la elefant mărime,  
la cal alergătură, la boú muncă, la păun frumusețe, la  
mîel blândețe și la muîere dulcèță.

Firea ne arată multe luminate, dar și mai multe cu totul  
întunecate.

Firea nu îngăduiesce mușieră să poruncască.

- 13490** Firea rob și domn nu cunósce pē lume, că pē toți dē opotrīvā ēī socóte în lume, și iarăși dē opotrīvā pē toți ēī dēpărtéză din lume.

Firea pē tóte le schimbă, pē tot césul și minutul, dar mai lesne pē om.

Firea tăcută nu e plăcută.

Firea fără munca ta nu'ți dă hrana ta.

Firea cea rea, când putere 'n mână ieă, o lume prăpădesce.

- 13495** Firea din óse țērīnă ne face.

Firea dē obște părinte sē socotesce.

Firea rea, anevoie o poți schimbă.

Firea blândă, semn dē înțelepciune.

Ceea-ce din fire, anevoie a sē schimbă saū dē ea a scăpă.

- 13500** Firea rea piste puțință a sē mai îndreptă.

Ceea ce firea dē trebuință ne-a dat, cu greū ni sē pare.

Cei dē opotrīvā și dē asemenea fire, firesce să și iūbesc după a lor fire.

Ce înșelătóre firea mușierască!

Cine firea o șilesce piste a ei putere, lui și aduce iar nu firii durere.

- 13505** Cel greū la fire orī-ce bagă în el scóte îndată pē gură.

Cel greū la fire rīgâiesce dē orī-ce.

### Pentru Fóme i Fómete și Sete i Setoși

Omul când i-e fóme nu ieă dē cuvīnt, că cuvīntul atunci gol mai răū dē cât fómea.

Cu munca numai, la vremea ei, poți scăpă dē fómete.

Când câmpul plin dē plugari ēl veđi și dē ómeni muncitorī cu sapa în mână, dē fómete grijă nici cum să mai aibī.

- 13510** Când ți-e fóme, mămăliga cea mai bună dēmāncare.

Când și vrājmașul tēū pătinesce dē fóme, află-te lângă el cī cele trebuinciose.

Nici un cuvīnt dē 'ndreptare sē cere dē la orī-care, la fómetea cea mare.

Numai cu cuvīntul nu astīmperī fómea.

Până a nu flāmānđi, și când ești îndestulat, să'ți aduci aminte dē fóme și dē lipsă.

- 13515** Fómea mare gust țe-aduce.

Fómea mare rușine.

Fómea bóla cea mai mare, fómea sila cea mai mare, fómea nevoia cea mai mare.

Fómea bucatele le arată mai dulci.

Fómetea vrăjmaş mare celui ce fără preget pururea muncesce.

**13520** Fómetea lăcuiesce lângă cel ce nu muncesce.

Fómetea mumă pe lene 'şi-a dobândit.

Fómetea se lipesc de cel ce se lenevesce.

Fómetea şi setea mare, inima tare o slăbesce, iar o mică bătură, cu hrană după măsură, mult, mult o întăresce. Ce supărare mai mare de cât fómetea cea mare.

**13525** Cine muncesce la pământ n'are frică de nici o fôme.

Dulce pâinea la cel flămând dar şi apa mai dulce la cel secetos.

### Pentru Foc

Focul, apa şi norodul d'opotrivă năvălesc şi de nimeni se popresc.

### Pentru Folos

Orî-ce mişcare spre folos obştesc, cu cugetare bună, ţe-a-duce ție cinstea cea mai bună şi la obşte rodul cel mai bun.

Unde folosul acolo şi slavă.

**13530** În foc să nu intri pentru un mic folos.

Unde fiesce-care 'n parte cunósce şi al său folos şi folosul cel obştesc atunci, cu bucurie, şi el se jertfesc pentru acel obştesc folos.

Nu ceea-ce ție-ţi place ci ceea-ce la obşte folos face.

Pururea să gâdesci cu ce pe altul să folosesci.

Puţinî cei-ce se socotesc pentru folos obştesc, dar cu mult mai puţinî cei-ce se sîrguesc spre acel folos.

**13535** Folosul obştesc mai mult se gonesce, de cât cel în parte, că în cel obştesc intri şi tu.

Folosul obştesc să fie temeîl orî-ce orînduiei.

Ceea-ce la cei înţelepţi aduce folos mare, la cei nebuni din potrivă le este spre vătămăre.

Ceea-ce spre folos ne este, anevoie a cunósce.

Ceea-ce pe unul folosesce pe altul rău 'el năcăjesce.

**13540** Şi clopote de veî trage la urechea celui surd, şi cât de mult pe cel mort 'el veî tămîia, şi celui bét de 'î veî dà vin mai mult să bé, tóte pierdute se 'nţeleg şi în zadar se socotesc, fără nici un folos.

### Pentru Fum

Veđi *Picături*.

## Pentru Fură și Furtișag

Vezi *Tâlhară*.

### Pentru Furcă

Intâiu furca, apoi argéoa și celelalte în urmă, nici una  
însă să nu'ți scape din mână.  
Furca la muiere cea mai mare avere.  
Furca, furca să te 'mbrace, iar nu lenea să te calce.  
Furca și argéoa, răsboiul inuierilor.

### Pentru Fuse

- 13545** Fusul la muiere cel mai de folos.  
Fusul slujba muierii.  
Fusul hrana muierii.

### Pentru Fuduli și Fudulie

- Maî lesne fudulul se lăpădă d'a dragostiî dulcătă, de cât  
de-a fuduliei zădărnice.  
Cel fudul, când n'are și ce să mănânce, se scobesce p'ntre  
dinți ca s'arate c'a mâncat.  
**13550** Cel fudul când se trage la vre-o închisóre ȑice că'l chîé-  
mă la cel mai mare sfat.  
Cel fudul povestescce câte în vis a văȑut, ca când chîar  
le-ar fi avut.  
Cel fudul s'arată că tóte le scie, câte se grăiesce la cea  
mai înaltă curte, cu mult mai înainte.  
Cel fudul se mulțumescce c'o plecăciune de cap, mai mult  
de cât cu orî-ce dar scump.  
Cel fudul se 'mpodobescce cu scule mincinóse, și vai de cel  
ce va ȑice că sùnt mincinóse.

### Pentru Făgăduieli

- 13555** Orî nu mai făgădui, saū, de făgăduiescî, îndată să și îm-  
plinescî ca să nu rămâi de ris.  
In pat când ești cu muiere nici odată să făgăduiescî, iar  
de făgăduiescî, să nu'ți ȑii făgăduinȑa, ca să nu te că-  
iescî.  
Când auȑi făgăduieli inari atunci te lasă să te laȑȑi, nu-  
mai cu nădejdea.



- Când auđi făgăduielă mară și multe și plăcute nici una să mai aștepți.
- Când nu va să te ajute, atunci ęți dă cea mai mare făgăduință.
- 13560** Când cele rele făgăduiesc nu'ți pzi cuvântul tău.  
La cea ce nu poți nici ție'ți să'ți ajuți, nu mai făgădui altuia să'ți ajuți.  
Lenea și interesul ne ține cu nădejdea celor mai zădărnice făgăduieli.  
Lesne făgăduim. anevoie împlinim.  
Lesne din gură dar anevoie din mână a împlini ceea ce făgăduim.
- 13565** Mai bine mai puține și să le urnesci, de cât multe să făgăduiesci și nici una să urnesci.  
Mai bine să nu făgăduiesci și îndată să împlinesci, de cât după făgăduială o îndelungă și zădărnica adăstare.  
Mai bine dare cât de mică, fără nici o făgăduință, de cât făgăduieli mară și nici cea mai mică dare.  
Mară slujbe să aręți fără nici una a făgădui.  
Multe făgăduieli la oră-cine când auđi, și pricină neconținute spre a le împlini, tóte de mincinoase tu să le înțelegi.
- 13570** Mult omul făgăduiesce ca să pótă scăpa și de cel puțin ce pótă da.  
Nădejdea și rușinea pe toți ne îndemnă multe să făgăduim, dar sfela și interesul nu ne iertă tóte să le împlinim.  
Piste puțința ta nici cum să făgăduiesci, că mincinos te numesci când nu împlinesci.  
Statornic să fii la ceea ce făgăduiesci, că de bună voie ai făgăduit, nimeni nu te-a silit.  
Făgăduiela să'ți fie faptă urmată, iar nu vorbă deșartă.
- 13575** Făgăduiela fără împlinire, mótă se înțelege.  
Făgăduiela de la om mare nici o nădejde are.  
Făgăduința celor mară întemeiată pe apă.  
Făgăduința ce dai datorie se 'nțelege, și fără prelungire să 'ți ıea a ei săvırșire.  
Ceea ce făgăduiesci nici cum să întorci, și de te veı căi.
- 13580** Ceı mai mulți răspund cu «*dacă*» la cea ce n'au de gând să facă.  
Ceı mară lesne făgăduiesc, ca mai lesne să dobândescă ceea ce ei voiesc.  
Cel-ce lesne făgăduiesce, și mai lesne se jură, nici una nici alta în adevăr ęți spune.  
Cel-ce făgăduiesce și nu împlinesce, vrăjmaș dobândesce pe cel ce-ı făgăduiesce.  
De ai făgăduit odată, păzesce'ți făgăduința, ca să nu ıeși mincinos.

- 13585** Dă cât să făgăduiești minuni mai bine arată fapte, fie și mai mici.  
Dă la cel ce multe făgăduiește nimic să aștepți.

### Pentru Făcători de rele

Veđi *Facere de bine*.

### Pentru Făcători de bine

Veđi *Facere de bine*.

### Pentru Făclii

Cu făclia fără faptă foc ești aprinzi în cap îndată.  
Fapta ta rîgă pe Domnul iar nu făclia ce aprinzi la Domnul, că Domnul trebuință nici cum are de ea.  
Făclia când o aprinzi, pentru blestemățiile tale te rogi, să'ți de foc cu ea la casa ta.

### Pentru Făleți

Veđi *Faldă*.

### Pentru Femei

- 13590** Partea femeiească pururea s'o laudă, pururea s'o cinstesci, pururea să'i ajuți, dar ei să nu te încrezi, nici adese-oră să o veđi.

### Pentru Fără de omenire

Veđi *Omenire*.

### Pentru Fără-de-lege

Veđi *Lege*.

### Pentru Fabrici

Fabricile să le înmulțesci ca ieftinătate să dobândesci.

## Pentru Flecarî i Flécuri

Veđi *Mojîc*.

- Omuluî flecar să'î dai piste nas, ca să'şî cunóscă obrăz-nicia lui.  
 Omul flecar, unde s'o duce, tot supărări aduce.  
 Omul flecar pricină dē gâlcévă.
- 13595** Omul flecar, trecere numai la mese are.  
 Va' dē acel flecar ce nimenî ăl ascultă.  
 Gura flecaruluî cea mai mare ocară.  
 Cu anevoie sē înfrînéză gura omuluî flecar.  
 Cu cel flecar dē gură nu te sfātuî, că nu va putē păzi taîna ta în gură.
- 13600** Nu băgă în samă cuvintele celuî flecar, c'atunci el crapă dē necaz.  
 Pē flecar să'l înveţi cum să tacă, iar nu cum să grăiēscă.  
 Flecarul orî-ce grăiesce în vînt sē risipesce.  
 Flecaruluî veî să'î dai piste nas? nu'l ascultă dē loc.  
 Flecarul gréţă şî plecate ţe-aduce, şî când eşî grăiesce dulce.
- 13605** Flecarul greţos, gura eşî pute dē minciunî.  
 Flecarul, cu vreme şî fără vreme, trebuie să trâncănēscă.  
 Flecarul cu poveştele lui te umple dē bale.  
 Flecarul când eşî vorbesce tot din biblie şî din canóne grăiesce.  
 Flecarul lesne sē cunósce din trâncănitul gureî.
- 13610** Flecarul multe trâncănesce dar nimic pricepe.  
 Flecarul nimēnuîa mai dă rînd să vorbēscă.  
 Flecarul nicî cum contenesce, când eşî povestescē ale lui marî isprăvî.  
 Flecarul nu te iértă să'î spuî şî tu ce-va, c'îndată eşî taîe vorba cum veî, să dēschidî gura.  
 Flecarul pururea sē innécă vorbind.
- 13615** Flecarul pē nimenî mai lasă să vorbēscă, că el pentru toţi răspunde, fără al întrebă.  
 Flecarul, până a nu asculta, mai înainte răspunde.  
 Flecarul ruşinea n'o cunósce.  
 Flecarul, singur întrébă singur răspunde.  
 Flecarul suferă orî-ce ocară eşî face, numai să grăiēscă.
- 13620** Flecarul nicî cum póte satana nicî la mórte.  
 Flecarul scârbă aduce la cel ce'l ascultă.  
 Flecarul tot o gură sē 'nţelege; d'aceîa nicî cum póte să tacă.  
 Flecarul din gură vorbă eşî fură.  
 Flecarul, şî când voiesce, gura nu şe-o stăpânesce.
- 13625** Flecarul, şî când dórme, gura-luî nu'î adórme.

Flecarul, și când nu scie, tóte ȓice că le scie.  
 Flecarul și mincinosul, doî vrăjmași ai adevărului.  
 Flecarul scie (ȓice) mai nainte ceia ce vei să'mî ȓici.  
 Flecar cu flecar grăind s'apucă dē pēr.

**13630** Cea mai mare pīdică a flecarului este când nimeni ȓl  
 ascultă.

Cel fără zăbale 'n gură flecar sē 'nȓelege.  
 Cel flecar nici cum tace, și gura dē-i sē va întórce.  
 Din gura flecarului vorbă bună nici cum sē aștēptă.  
 Doî flecarî la masă, bucatele rēmân pē masă.

### Pentru Flori

**13635** Orî-ce flóre a 'nflorit curīnd s'a și veștejit.  
 Orî-ce flóre la vremea ei ȓși are frumuseȓea ei.  
 Flori la cap nici cum să porȓi ci numai la muierî sūnt  
 date, că flóre la flóre merge.  
 Cine flóre este, n'are trebuinȓă dē flóre, cine trebuinȓă dē  
 flóre are, să sē róge dē flóre ca s'o dobândēscă.

### Pentru Fluere

Fluerul glas dulce plăcere ne aduce.

### Pentru Flămânȓi i Flămânȓite

*Veȓi Imbuȓbare.*

### Pentru Fraȓi i Frăȓie unde și tot omul sē socotesce dē frate

**13640** Vei să te asemeni cu Dumneȓău? gonesce frăȓia, isgonesce  
 vorba.

Ca mucenicii pentru Hristos tu să te jērtfēsci pentru fraȓii  
 tēi.

Corb la corb nu scóte ochiî, și tu scoȓi ai fratelui tēu.

O! ce neomenire. O! ce nelegȓuire.

Când iubesci pē fratele tēu, nici o temere poȓi avē dē  
 Dumneȓău.

Când frate cu frate unul cu altul sē bate, dar cei străini  
 între ei óre`ce vor face?

**13645** Când din jafuri numai unul cu altul trăiesce, dragoste în-  
 tre fraȓi nici cum sē mai găsesce.

- Maî mult să muncesci şi mai mult să suferi, pentru a frate  
tău odihnă.
- Maî bine cărnuri să mănânci, de cât cu fasolea în gură şi  
rău si chinuiesci pe fratele tău.
- Nici la masă să şedî, nici în pat să te culci până nu vei  
află fraţii tăi ce mănâncă şi pe ce pat se culcă ?
- Numirea de frate nu te-arată de frate dacă nu urmezi cele  
de frate.
- 13650** Pentru fratele tău şi viaţa să ţe-o puî.
- Pasărea pe pasăre nici cum se pizmuiesce, pentru pasiunea  
ce găseşte nici cuibul una altelea el îea, şi frate cu frate  
să se mănâncă ca un câine pentru o 'mbucătură de pâine,  
o ! ce lăcomie !
- Singur nimeni nu te ascultă, iar împreună cu fraţii tăi toţi  
tremură de tine.
- Toţi dintr'o mumă fiind născuţi, toţi de fraţi se înţeleg.
- Frate cu frate într'o unire, cetatea cea mai tare.
- 13655** Fratele frate la necazuri să s'arate.
- Fratelui tău să nu-î dăci «*Pas de ceri la altul*» ci «*vino să-ţi  
daui eu.*»
- Frate pe frate când va ajuta cine împotriva le vor stă.
- Cine pe frate-său nu mângăie vrăjmaş lui se socotese, şi  
cine el lasă să móră de fómă ucigaş lui se socotese.
- De frate tău să te înduri, pe frate tău să-l miluiesci, iar  
nu Domnului să-i dăruiesci; că Domnul trebuinţă d'a ta  
ajutorinţă nici că are nici că cere, pre cum însuşi a  
grăit: «*Când de frate tău nici cum tu ai îngrijit, la mine  
tu nici cum ai mai gândit, şi ceta-ce la ai mei fraţi  
voi lor le-aţi făcut, mie mi-aţi făcut.*»

### Pentru Fricoşi şi Frică

Vedî Sfială.

### Pentru Frumóse, i Frumóşi şi Frumuseţe

- 13660** A minţii frumuseţe, aceea se'nţelege cea mai frumósă fru-  
museţe.
- Acea e frumuseţe ce, pe lângă frumuseţe, are şi minte  
frumósă.
- Omul cel împodobit cu învăţături şi alte daruri, acela mai  
frumos.
- Cu cât mai mult te uîţi la cea frumósă, cu atât mai mult  
te întunecă şi te adórne.
- Cu cât mai frumósă, cu atât mai primejdíósă.

- 13665** Cu mult mai frumoasă frumusețea sufletului decât a obrazului.  
 Curse și plasă se înțeleg frumusețele pe lume, că, pe cel mai cu dășteptă minte, lesne îl îmbată și de el se prinde.  
 La întuneric totă mușieră e frumoasă.  
 La lumina luminării și cea mai urită s'arată frumoasă.  
 Lucru frumos ori ce îl pune pe el îl prinde.
- 13670** Lucru frumos mângăie omul.  
 Mai scurtă 'n zile decât frumusețea nimic e alt pe lume, că, până o vezi, ea îndată pieră.  
 Nu la față ci la fapte să te-arăți frumos.  
 Numai orbul întreabă de ce omenii iubesc tot ceea-ce e frumos.  
 Nu numai frumoasă tu să te-arăți, dar și cu plăcere, că plăcerea întrecă ori-ce frumusețe.
- 13675** Nu pentru frumusețe, ci mai mult pentru vîrtute tu să te fălescă, că frumusețea numai la mușieră fală.  
 Pociturile, schimonositurile și grimasurile din frumos urit te-arată; depărtă de ele.  
 Păzesc-te să nu te supui genele frumusețelor, că te calcă sub picere.  
 Să nu ȑici că e frumoasă, ci să ȑici că ție 'ți place, dacă vei să'i placă.  
 Să'ți faci ochii 'n patru când te uiți la frumusețe.
- 13680** Frumoasă verdeta, frumoșă zorile, dar cu mult mai frumoși nuri mușierilor.  
 Frumoasă cu frumoasă nu pot trăi într-o casă.  
 Frumusețea, avere nestatornică.  
 Frumusețea amăgesce și pe cel mai tare 'n minte.  
 Frumusețea ești grăiesce tăcend.
- 13685** Frumusețea în adevăr cel mai dulce dar în lume, dar și greșeli mai multe a pricinuit pe lume.  
 Frumusețea în obraz, la mâini și la picere se vede a lăcu.  
 Frumusețea, cu cât mai mare, cu atât credință nici cum are.  
 Frumusețea, cu cât mai rar s'arată, cu atât și slavă mai mare dobândește.  
 Frumusețea cu mândrie ochii ne i mângăie.
- 13690** Frumusețea când te fermecă numai îndată rămăi cu gura căscată.  
 Frumusețea cât de caldă, numai rece să nu fie.  
 Frumusețea la ori-cine, trage ori ce ochi la sine.  
 Frumusețea la mușieră are mare putere, că pe cel mai voinic îl arată de nimic.  
 Frumusețea la mușieră, mari năcazură ei aduce.
- 13695** Frumusețea la mușieră mândră, mai frumoasă o arată.

- Frumuseţea la muşiere p  ce  mai mulţi, 'i-a rănit.  
 Frumuse ea muşierii  nvelesce fa a ei.  
 Frumuse ea musafir, că cum vine a   să duce.  
 Frumuse ea pentru tinere e iar nu tinere ea pentru frumuse e.
- 13700** Frumuse ea p  tăcute  ţi grăiesce.  
 Frumuse ea s'o cinstesc  iar nu ei să te  chin , ca nu cum-va să te robesc .  
 Frumuse ea să să 'mpodob sc  cu cinstea c nd să g tesce.  
 Frumuse ea să cinstesce c nd este firesce, iar nu c nd să pl smuiesce.  
 Frumuse ea s get z  mai rău d  c t ori-ce săgetă.
- 13705** Frumuse ea stă în ce a-ce m ng ie p  om la vedere.  
 Frumuse ea trupului d  jo  p n  mai apoi, iar a sufletului în vec  pomenită.  
 Frumuse ea farmecul muşierilor, va  d  cele ce nu 'l are.  
 Frumuse ea fără greşală  i b tr n  cur nd înşală.  
 Frumuse ea cea mai dulce, cea ce singură  ţi  ice «*vino, vino la mine.*»
- 13710** Frumuse ea ţine d  a i p n  mâine  'apoi să calcă d   nsu i tine.  
 Frumuse e cu dulc    ţi aduce vi  .  
 Frumuse e la muşiere să cere  i vo nicie la bărbat.  
 Frumuse e să 'n telege a min ii pod b .  
 Ceea-ce mie'm  place aceea mai frumos.
- 13715** Cel ce să  chin  la frumuse e ca la o ic n , uscat ca icóna r m ne.  
 Cine are frum s , la nunți nu merge, că pururea are nuntă în casă;  i cine are urită, p  mor i nu 'i petrece, că pururea are m rte în casă.  
 Cine cunósce mai bine p  cea mai frum s   i p  cea mai dr g st s ? d  c t cel ce o privesce în ochii săi, cu och  curați iar nu fermeca i.  
 Cine frum s  să nasce, să nasce măritată.  
 Bună diminéta a frumuse ii nasul să 'n telege.
- 13720** Doo  frum se, piste put n ta a petrece într'o locuin .  
 Dulc ta frumuse ii într'adev r stă la a ochiului m ng iere, după a lui plăcere.  
 D  multe ori frumuse ea   i primejduiesce vi  .  
  i celui mai prost  i place la frum s  să priv sc .

## Pentru Fr tie

Ve i *Fr  *.

## Pentru Friu și Înfrinare i Înfrinați și Dēsfrinare i Dēsfrinați

Înfrinarea la orî-ce, cînte mare ești aduce.

- 13725** Înfrinarea la tôte o frică dē a pătimi, cui nu 'i pasă dē patinî nici o înfrinare are.

Înfrinarea la bētrânețe cam dē nevoie sē 'nțelege.

Înfrinarea plăcerilor iudelungarea vieții.

Înfrinarea sē măresce cînd dēpărtare dobîndesci, dē cele ce poftesci.

Înfrinarea cînte la muierî și voînicia cînte la bărbați.

- 13730** Înfrinarea dē la noi dē tot sē dēpărtéză, cînd dēsătarea pē noi tare ne îmbrățișeză.

La bētrânețe în zădar te înfrînezî, că ele pē tine, mai nainte dē cāt tu pē ele, te-aū înfrînat.

Nu legea, nu pravila, nici frica nici nădejdea să te înfrîneze ci însuși a ta bună-voință.

Friul cînd sē slăbesce în prăpastie te trîntesce.

Cei înfrinați pururea s'arată blândi, iar cei dēsmerdați pururea mincinoși, și cei dēsfrinați pururea ticăloși. Alege care 'ți place.

- 13735** Cine dē rușine nu sē înfrîneză dē nimic alt sē mai pôte înfrîna.

Orî-ce dēsfrinare aduce plăcere ce 'n urmă te sfășie.

Un vierme invitéză pē om la dēsfrînări, p'acela să 'l domoli cu friul rușinii.

Cu cāt mai mult te supui la plăcerile dēsfrînării, cu atāt mai mult vieța țe-o scurtezî.

La o mare dēsfrinare, întristarea îndată după poftă ne aștēptă.

- 13740** La cele dē dēsfrinare urechile să ți le astupî, ca nu cumva să te înșale poftete vătēmătore.

Lucrul cel mai necinstit, a ajunge omul rob al uritei dēsfrînări.

Mai bine mort dē cāt innecat și cufundat în dēsfrînări, și dēsmiērdări i dēsătări, c'atunci pē mai mulți omorî.

Piste mēsură dēsătare, saū vorbă mai multă la cele dē dēsfrinare, te duce la peire, d'aceea dē ele să te feresci tocma ca dē ciumă.

Cele vechi spre înfrinare, cele noi spre dēsfrinare.

- 13745** Cele dē dēsfrinare, și cele dē dēsătare, cum și cele dē dēsmiērdare cu vorbe dulci sē grăiesc; d'aceia cu înlesnire la dērăpēnare te duce.

Cel dēsfrînat în plăceri sē prăpădesce.

Cel dēsfrînat în dēsătări târziu sē căiesce, cînd nu 'i mai folosesce.



- Cel dēsfrînat sē 'nṭelege ful pericîunii.  
 Cel dēsfrînat, din pruncie târîiū sē dēstēptă, cînd vremea  
 nu 'l mai iertă.
- 13750** Dēparte dē dēsfrînare ca sînătatea să 'ṭi fie tare.  
 După dēsfrînare, plecate și cîinṭa.  
 Dēsfrînarea o dulcēṭă cu turbare dē poṭte, ce vîēṭa ṭe-o  
 scurtēză.  
 Dēsfrînareă jos te aruncă, înfrînarea sus te urcă. Alege  
 care 'ṭi place.  
 Dēsfrînarea cu cuvîntul să ṭe-o înfrîneze și cu mintea să  
 ṭe-o dēpărtezî.
- 13755** Dēsfrînarea cînd te cîprînde și mēduva ṭe-o usucă.  
 Dēsfrînarea la om întăiū rușinea i-o rîdică.  
 Dēsfrînarea la orî-ce te face sē greșescî.  
 Dēsfrînarea, la muērî cea mai mică greșală dē ele sē so-  
 cotesce.  
 Dēsfrînarea la tinereṭe ṭe-aduce la bētrîneṭe molēcîunea  
 cea mai mare.  
 Dēsfrînarea mai mult cresce cînd dēsmerdări dobîndesce.
- 13760** Dēsfrînarea raîl muērîlor și înfrînarea iadul lor.  
 Dēsfrînarea te amărēsce și trupesce și sufletesce.  
 Dēsfrînarea, dēsṭătarea și dēsmerdarea, vîrtutea tōṭă ṭe-o  
 suge și ṭe-o usucă.  
 Dēsfrînatul jērtfă dēsfrînării lui sē duce.

### Pentru Haîne i Vēșmînte

- În casă mai prosticel să te porṭi la haîne, p'afară. mai  
 îpodobit niṭel, dar nu piste mēsura; însă și la una și  
 la alta curat cāt sē pōte.
- 13765** Vēșmînte curate pururea să porṭi, iar nu cu aur și argint  
 încarcate; că, cea dintăiū te arată că tu cînstescî haîna  
 ca un om dē nēm mare, iar ceea-l-altă că tu dē haînă  
 te cînstescî, ca un om dē nimic.  
 Nu în haîne scumpe ci în curate fōrte să te arēṭi frate,  
 că curățenia podōba omului cea mai cînstită, dē cāt o  
 haînă mult preṭuită.  
 Nu haîna pē tine să tē cînstescă ci tu pē haînă să o  
 cînstescî.  
 Haîna îpodobesce trupul și darurile sufletul.  
 Haîna largă, barbă lungă și chiulaful în cap, smerenîe ṭe  
 arată, dar și semn dē făṭarnicie.
- 13770** Haînă nēgră dooṭ lucruri însemnēză, orî întristare saū  
 prefăcută smerenie, iar cea-l-altă pururea veselie.

Haîna pentru îmbrăcăminte iar nu pentru podóbă, că te arată dă păpușă.

Haîna cea veche păstrează pē cea nooă.

Haîna, cinstea rușinei.

Haîna négră în zădar, când fapta te vădesce ce cuget în tine sufletul tēu hrănesce.

**13775** Haîna soîosă sau prăfuită să nu puî pē tine, că te arată ca pe un porc tăvălit în tină.

Haîna négră piste tot nicî cum tu să porți, că te arată ca un drac împelițat; nicî mohorîtă că te arată ca un cîoclu; nicî albă dă tot că te-arată ca un mort, în pânză albă 'nfășurat; nicî roșie piste tot, că te arată cu un ciomag la spinare și ca un măcelar, cu cuțitul la brîu, ca un lup în sânge înnotând; nicî pestriță sau în dooă fețe că te-arată dă fățarnic, ca un taler cu dooă fețe; ci cu mult mai bine haîna cu flori împodobită, ce te-arată ca o grădină înflorită.

Haîna dăscusută te arată dă om prost.

Cel ce are dooă haîne, să dă una din ele celui ce nu are, c'amîndoi dă opotrivă să aibă cîte una, așa Domnul poruncesce.

### Pentru Hatîr

A să întrece la fapte bune, viēta împărăției, iar a să întrece la hatîruri, sfîrșitul împărăției.

**13780** Un hatîr, și numai, dă veî face, unul după altul să face.

Ca să scapi dă hatîruri fă-te surd și mut.

Cînd hatîrul poruncesce, dreptatea să isgonesce.

Hatîrurile dărăpēnă cele mai mari împărății.

Hatîrul nu cunósce nicî lege, nicî o pravilă.

**13785** Hatîrul Domnului, dreptatea să 'nțelege.

Hatîr la unul, hatîr la altul, dreptatea s'a pierdut.

Hatîr dă catîr puțină dăosebire la slovă are, dar și la înțelegere nu mai multă dăosebire.

### Pentru Heare sau Fîare

Hearele dă om să dăosebesc după ghiare și după colți, ce cu unele sfâșie și cu altele rupe; cine ca ele urmēză, heară să socotesce.

### Pentru Holeră

În vremea dă holeră, ca să poți scăpa dă ea, să ieși la

aer curat, unul dă altul cam departe, stomachul mai ușor,  
curățenie cât se poate, iar dă te vei smerdui, dă ea fré-  
că-te cât vei pute și stomachul să țe 'l curățî.

### Pentru Hotare

- 13790** Hotarele să nu le strămuți, că mult pămînt nu'ți trebuie  
când d'aci te duci.

### Pentru Hotărîri

Incredințare să dai la ceia-ce ți se pare, iar hotărîre nici  
cum după cum ți se pare, ci cu mult mai bine după  
cum se cuvine.

Ca să hotărîesci drept, trebuie să cercetezi tóte cu deamă-  
nuntul și mai mult să te chipzuiesci.

Chipzuirea cu îndoiélă, iar hotărîrea cu statornicie să fie.

Cu cât se vede ore-ce mai mult încurcat cu atît mai mult  
să nu te pripesci să dai hotărîre.

- 13795** Când hotărîsca, la «decî» să nu grăiesci cu limba cea-  
sornicului ce unuia 'i arată un ceas, ș'altuia alt ceas, ci  
cu limba magnitudinii ce pururea arată un punct hotărît.  
Până p'amîndoi nu vei așcultă, hotărîre nu vei da.

Să nu te pripesci la hotărîrea ta, până ce bine nu vei  
cercetă, însă la hotărîre după cercetare nu vei întîrzia.

Hotărîrea dă cu dîoa nóptea se clocesce.

Ceea-ce o îndelungată vreme nu póte hotărî, într'un minut  
se hotărîsca, când vremea ăi vine.

- 13800** Cine lesne hotărîsca lesne să și grăiasca.  
Cine se grăbesce la hotărîre, pururea cam greșasca.

### Pentru Hoți i Hoții

Vedî Tâlhar.

### Pentru Hrană

Omul firesce cere hrană cum și dobitocul, d'aceia să le  
slobođi hrana cea cuviinciosă.

Vai dă cel-ce așteptă mușierea lui să'l hrănescă.

Cu ostenela ta tu să te hrănesci iar nu cu munca altuia,  
c'asa Domnul a poruncit, când pe tine te a zidit, dîcînd:  
*«în sudorea ta vei mânca pâinea ta.»*

- 13805** Cu ceia-ce ai învățat cu aceia să te și hrănesci; la altele  
să nu mai gândesci că pierdi și ceia-ce ai învățat.  
Hrana cât mai simple atât mai folositore.  
Hrana țărănească cu mult mai bună de cât cea împărătească.  
Cine are îmbelșugare de cele de hrană, puțin ăi pasă când  
monedă n'are.  
Dă ăi cu ce, hrănesce pe mai mulți, ș'în veci vei fi pomenit.

### Pentru Hrăpire

- 13810** Feresce-te de hrăpire că te duce la peire.  
Hrăpirea te asemănă cu cel-ce ăia în ghiare.  
Hrăpirea din fire la uli și vultur s'a dat, că ău ghiare de  
hrăpit, când și tu hrăpesci ca ăi urmezî.  
Hrăpitorul fur de față.

### Pentru Ceî însemnați

Veđi *Semn*.

### Pentru Ceî vestiți

Veđi *Vestiți*.

### Pentru Ceî grei la fire

Veđi *Fire*.

### Pentru Ceî cu minte

Veđi *Minte*.

### Pentru Ceî mari i Cele mari și Ceî mici i Cele mici

- Al celui mare «*așà voiă ăi*» după a lui putere cu siluirea  
are rudenie mare.
- 13815** Acela mai mare ce la nici o patimă nu se supune.  
Acela mai mare se socotesce ce'i rămâne pomenirea în veci  
neclintită pentru folosul de obște ce a adus la cei întune-  
cați cu dășteptătorea minții.  
Așà des la cei mai mari să nu pré te duci, că, mai rar  
veđându-te, mai multă cinste țe-arată.  
Ómeni cei mari, cât de departe fie, unul pe altul se scie.

- Omul cu cât mai mare este cu atât mai mulți îl pizmu-  
iesc și îl zavistesc.
- 13820** Om mare te numesci când pentru alții te jertfesci.  
Om mare te socotesci când cele din urmă îndată le ghicesci.  
Orî să nu te apropii de cel mare, orî să grăiesci lui după  
cum lui ți place.  
Unde cei mari se arată necinstiți, acolo cei mai mici, cu mult  
mai necinstiți; că cei mici de la cei mari pildă ieaș ca  
nisce mieș și după ei să ieaș ca oile după capre.  
Urgia celui mare albeșce pîrul celui mic; ca să nu albeșci  
fără vreme cam departe de cei mari.
- 13825** În adevăr cei mari nu și petrec vremea lor la lucruri de  
omeni mici, dar și cei mici în adevăr nu greșesc la cei  
mari.  
În putere slabă și avere mare fiind, poți ajunge om mare,  
iar în moleciune, robie și ticăloșie pururea prost rămâi.  
Veș să te iubescă cel mai mare? pururea să și vorbesci  
după placul lui.  
Vremea pe cel mare îndată îl trîntesce, când din orîndușelă  
se poticnesce.  
Cam mai departe de la cel mai mare al tău, ca să scapi  
de orî-ce rău.
- 13830** Care e mai tare, acela și mai mare.  
Ca să ajungi mare trebuie să începi de la cele mai mici.  
Cu cât mai mare ești, cu atât vrăjmașii mai mulți dobân-  
desci.  
Cu cât mai mare ești cu atât mai blînd să te-arăți, la cei-  
ce vin la tine, de rușine iar nu de frică să se închine  
la tine.  
Cu cât mai mare ești, cu atât mai mic la toți să te-arăți;  
că cel ce mic se arată, de mare se socotesc.
- 13835** Cu cât mai mare ești cu atât de mai mulți ai să îngrijesci.  
Cu cât mai mare ești de supușii tăi, cu puterea ta, cu atât  
să fii și cu înțelepciunea ta.  
Cu cât mai mare te vei arăta, cu atât mai mult urmările  
tale le vor cerceta.  
Cu cât mai mare doresci să te faci, cu atât slugă la mai  
mulți te faci.  
Cu cei mai mari ai tăi nici în căruță, nici în teleguță.
- 13840** Cu cei mai mari ai tăi cea mai mare greșală, a ta se so-  
cotesc.  
Cu ce ochi vei căuta la cei mai mici ai tăi, cu asemenea  
ochi și la tine se vor uita.  
Cu cei mai mari, mai rar și mai departe de ei, ca să ai bi  
parte de ei.  
Cu cei mai mari să te feresci ca să nu te întovărășesci.

- Cu cel mai mare al tău, nici să te sfădesci, nici mâna să țe-o 'ntorcă, nici în cărți să joci, nici prieteșug să faci, ci să te ferești de el ca de cel mai mare rău.
- 13845** Cu cel mai mare la vorbă mult să nu te întinzi, dacă vei să-l mai vezi.
- Cu cel mai mare de cât tine vorbă scurtă, și pe spunci, că vorba lungă pagubă la pungă.
- Cu cel mai tare de cât tine să nu te iei de păr, că vei rămânea fără păr.
- Cu cel mai slab și mai mic de cât tine, nici cum mintea să țe-o puie.
- Cătră cei mai mari nici cum să îndrăsnesci a le arătă greșalele lor, și mai ales când sunt cu alții de față, ci ca nisce greșeli străine să le arăți lor.
- 13850** Cătră cei mai mari pururea cu plecăciune, ca să nu dobândesci uriciune.
- Când întâlnești pe ore-cine din cei mai mari ai tăi, plăcă-te și fugi, că de vei zăbovi, nu știu unde-i s'ajungi.
- Când te întâlnești cu cel mai mare al tău, să n'aștepți tu de la el plecăciune, ci tu mai întâiu să-l cinstesci pe el, cu căciula în mână.
- Când te cheamă cel mai mare, fă-te bolnav, ca să scapi.
- Când te duci la cel mai mare nici cum să ceri ceva, că mai bine tu lui să-i dai ceva, dacă vei să te cinstesci.
- 13855** Când cel mare cu tine glumesce, împotriva să nu-i grăiesci, că vinovat te găsești.
- Cât de mare vei ajunge socotesce că ești om, și la toate supus, ca cel mai mic om.
- La cei mai mari cu plecăciune, la cei mai mici cu îndurare, și la cei d'opotriva cu dragoste mare.
- La cei mai mari, mai mari nevoi.
- La cel mai mare, când te înfățișezi, cu cinste lui să-i grăiesci.
- 13860** Mai bine într'un bordeu om mare să te arăți, de cât într'un palat și ca un bățut.
- Mai bine mare să te arăți la cea mai mică cinste, de cât de tot mic la cea mai mare cinste.
- Mare acolo se înțelege, ce nici cum gândesce a face vre-un rău.
- Mare acolo se 'nțelege, ce dăstăpă mintea omenescă.
- Mare să trăiești cu iubirea de omenire, cu drăpta judecată și cu facerea de bine.
- 13865** Mare de mare nici cum frică are, până ce unul pe altul nu se vede călare.
- Moleciunea și trândăvia celor mari, pe cei mai mici îi înneacă în muncă și 'n chinurile cele mai mari.

- Mare și sfânt te vei socoti și după mórtea ta, când vei lăsa spre pomenirea ta fericirea norodului tău.
- Nici un om mare s'a cinstit până când a trăit, atât cât s'a cinstit după ce a murit.
- Nici un om mare sfârșit bun n'a vădut nici de cum, că zavistia pe toți îi defăimă.
- 13870** Nici cum să te potrivești cu cei mai mari de cât tine, ca să nu scapești din starea ce te afli.
- Nici să pizmuiești, nici să zavistesci pe cei mai mari de cât tine, nici să te asemeni lor, ca bine ție să 'ți fie.
- Nu rîvni la mărimea celui mare, că nu scii ce sfârșit va da.
- Nu cel-ce din mare ajunge mic, se socotesce om mare, ci cel-ce din mic ajunge mare, acela om mare.
- Nici pe cel mai mic să superi socotindu'l de nimic, că și țințarul este mic, dar rău te pișcă când asupra 'ți pică.
- 13875** Pururea cei mici pătimesc după greșalele celor mari.
- Puține splashne la cei mari găsesci, că îndurarea nici cum o cunosc.
- Păzesc-te de cel mare să nu cumva să se puie pe tine călare.
- Păzesc-te, și 'ți dă sama, când cu cel mai mare în vorbă te afli, să nu cumva să 'ți scape o vorbă ce lui nu-i place.
- Pe cei mai mici să te feresci să nu-ți calci cu piciorul, nici piste nas să le dai, că cea mai mare cinste de la ei să ai.
- 13880** Pe cei mari să-ți cinstesci, d'acei cumpliți să te sfiesci.
- Pe cel mai mare și mai bătrân la ori-ce adunare să-l cinstesci cu locul tău, când alt loc nu mai are.
- Pe cel mare o lume îl cercetază și-l judecă, că toți la el privesc.
- Fă-te mic la cel mai mare, ca să dobândesci cinste mai mare.
- Să nu socotesci că nu vei scăpeta odată din averea ta, din cinstea ta, din puterea ta, cât de mare și puternic vei fi că vremea nestatornică tocma, ca o rotă, aci o spiță de jos o veți cu capul în tină, aci pe cea de jos, sus, cu mare mândrie; d'o asemenea întimplare mult să te păzesci, ca să nu ții: vai de mine.
- 14885** Cea mai mare piedecă celui mare, când cade a vedea pe cel mai mic c'a intrat în slava lui.
- Cei mai mari în adevăr suferă cele mai mari necazuri, că mândria nu îi iertă să se depărteze d'asemene necazuri.
- Cei mai mari gândesc numai la interesul lor.
- Cei mai mari, cu cruțimea lor, țin pe cei mai mici sub jugul lor.

Cei mai mici se deprind cu pildele celor mai mari.

**13890** Cei mari aud cu mare părere de rău a celor mai mici cuvinte, când cu mult sunt mai bune, de cât ale lor cuvinte. Cei mari, când eși varsă patimile lor, tot poporul să smerduiesce.

Cei mari, la basne și poveste mai mult poftesc, iar adevărul departe el isgonesc.

Cei mari mai mult folosesc când se slujesc cu ómenî învățați, de cât când sunt ei învățați.

Cei mari pe cei mici pururea ei apasă; vai de ei când vor cădea în asemenea povări.

**13895** Cei mari pe cei mici pururea înpilează, că de la ei pururea óre-ce să dobândească.

Cei mari se înțeleg lumina lumei; când dar lumina va fi întunecată întunericul cu cât mai mare?

Cei mari se fac că știu și ceea-ce nu știu, și vai de cel ce le va dice că nu știu nimic.

Cei mari scăparea lor în putere ș-o bizuiesc, iar cei mici în șiretlicuri.

Cei mari după mórte li se cunoște meritul lor, c'atunci ei judecă fără nici o sfială.

**13900** Cei mari, de cei mici și de cei sermani nici cum le pasă, nici gândesc la ei, socotind că nici odată o s'ajungă la ei; o, ce greșită socotință!

Cei mari de cei proști să se deosebescă cu urmări de cinste.

Cei mici se odihnesc când cei mari îngrijesc.

Cel cu putere mare nu cam răspunde pentru faptele sale.

Cel mai mare când vorbesce, dintr'o sută ce-ți grăiesce una pentru tine iar cele-l-alte toate pentru el privesce.

**13905** Celor mai mari să le dai supunere și ascultare, celor mai bătrâni cinste cât să póte, celor mai mici de cât tine dragoste părintescă, celor de opotrivă cu tine îmbrățișare frățească, celor ce te slujesc mâncare bună și băutură și mai bună, și celor ce te 'nvață mulțumire ș'o răsplătire bună.

Celor mari se cuvine lumină celor mici să fie, că cei mici pururea după cei mari se iew.

Celui mare i se cuvine să auđă desfăimări și să facă bune urmări.

Cel mare pururea în necazuri să sfirșesce.

Cel mai mare poruncesce, cel mai mic chinuiesce.

**13910** Cel mai mare dintre voi slugă să fie tuturor, c'asa Domnul poruncesce.

Cel mai mic cu cel mai mare nu pré are dragoste mare.

Cel mai mic la orí-ce vrăjmaș, pururea celui mai mare.



- Cel mare, uită ori-ce facere dă bine vede dă la tine, că o socotesce ca o datorie.
- Cel mare cu cel mic, și cel mic cu cel mare, să se ajute împreună, ca toți să petrecă viața cea mai bună.
- 13915** Cel mare pân'ei folosesci să slujască dă tine după ce folosul ăi lipsește te lipsește, și pe tine.
- Cel mare celui mic pururea vină, 'i găsește.
- Cel mare ce pe mola pururea se odihnesce, certă pe cel ce ăia noaptea priveghiază pentru cel-ce nu visază.
- Cel mic la cel mare îndrăsnelă n'are adevărul să-î arate, că 'ndată ăi bate la spate.
- Cel mic te cinstesce, cel mic te hrănesce, cel mic te îmbracă, cel mic te 'ncălzește; mângâie-l și tu pe el.
- 13920** Cel-ce mai mare va să fie, slugă tuturilor să fie, ca toți ai lui să-î fie.
- Cel-ce nu bagă samă la cele mici îndată cade din cele mari.
- Cel-ce cele mici nu primesce, anevoie cele mari dobândește că din cele mai mici către cele mai mari pășim.
- Cine tot la cele mici să silește la cele mari nici cum isbutesce.
- Din gura celor mai mici poți afla faptele celor mai mari.
- 13925** Din mic mare când ajungi, adu 'ți aminte dă cei mici ca să nu ajungi iarăși ca cei mici.
- Din cele mici la cele mari să te urci, precum pe scară te urci, că dă veți pași piste cap veți veni.
- Dăparte dă cei mari, sau dă 'i veți mai des, vorbesce lor după placul lor, fie și minciuni, că cu adevărul necinste veți păți, dă nu și bătăi.
- Și cel mai iscusit, și cel mai prost la minte, și cel mai bogat, și cel mai sărac, dă la mic până la mare are mijloc dă urmare la cele mai urite fapte care când, nu le urmază, atunci arată că e om mare.

### Pentru Cei mici

*Veți Cei mari.*

### Pentru Cei slobozi la mână

*Veți Giumerți.*

### Pentru Cei tari

Cel mai tare, acela poruncesce, cel mai slab, numai sgomot face mare.

**13930** Cel mai tare pe cel mai slab pururea îl chinuiesce și rău  
    îl pîlesce.

### Pentru Ceî fără de lege

Veđi *Lege*.

### Pentru Ceî fără de minte

Veđi *Minte*.

### Pentru Ceî buni

Veđi *Buni*.

### Pentru Ceî de aproape

Veđi *Aprópe*.

### Pentru Ceî de opotrivă și nepotrivire

La răsboi, la joc și la dreptate toți d'opotrivă se 'nțeleg.  
Nepotrivirea cea firéscă, după a Domnului voință, iar cea  
    omenéscă, după a omului putere.

Ceî de o potrivă, aceia 'n prieteșug mai buni.

Ceî de o potrivă, unul de altul se ține.

**13935** Ceî de o potrivă, cu cinste și dragoste între ei petrec, iar  
    ceî din potrivă, dușmani se socotesc.

### Pentru Cele ascunse

Veđi *Ascundere*.

### Pentru Cele urite

Veđi *Urîciune*.

### Pentru Cele întunecate

Veđi *Întuneric*.

### Pentru Cele vechi

Veđi *Cele noi*.

### Pentru Cele viitoare

Veđi *Urmă.*

### Pentru Cele cu anevoie și piste puțină

Să te dădai cu cele mai dă anevoie, ca la tôte să nu aibă cea mai mică nevoie, pildă luând dă la mâna stângă ce nimic faci cu ea, iar frîul calului mai bine ăi ții, cu ea te-ai dăprins.

Cel-ce cele piste puțină gonesce, nebun întreg să socotesce. Și cele mai anevoie lesne le întâmpinăm când am vrea cu toți mijlăce să aflăm.

### Pentru Cele luminate

Cele luminate să nu te încerci să le tâlcuiești, că mai mult te încurci.

### Pentru Cele mari

Veđi *Cet mari.*

### Pentru Cele mici

Veđi *Cet mică.*

### Pentru Cele neschimbătoare

Veđi *Schimbare.*

### Pentru Cele noi

**13940** Pururea cele noi ni să pare lucruri mari, și în urmă ne mirăm mai mult dă cele vechi.

Cele noi după cele vechi mai bine să îndreptăză.

### Pentru Cele piste puțină

Veđi *Cele cu anevoie*

### Pentru Cele próste

Veđi *Prostie.*

### Pentru Cele rele

Veđi *Rele*.

### Pentru Cele simple

Cele simple mult folos ne-aduce, iar cele îmbinate ne întunecă dē tot.

### Pentru Cele scurte

Veđi *Scurte*.

### Pentru Cele stricate

Când nicī cum mai dregī ceea ce se strică, pururea mai mult pierđi; d'aceaī cele stricate să le dregī, ca nu mai mult în urmă să cheltuiescī, că cine se 'ndură dē cuiī, pierde și potcova.

### Pentru Cele sfinte

Veđi *Sfințenie*.

### Pentru Cele trecute

Veđi *Urmă*.

### Pentru Cele ce se đic

Veđi *Đicere*.

### Pentru Cele bune

Veđi *Bune*.

### Pentru Cele din urmă

Veđi *Urmă*.

### Pentru Cele dulci

Veđi *Dulcēță*.

## Pentru Cele d  prisos

Ve i *Prisos*.

## Pentru Cele d  trebuin a

Ve i *Trebuin a*.

## Pentru cele d  fa a

Ve i *Urmă*.

## Pentru Cel necurat

Fug  d  cel necurat, nici cum să te ating  d  el, că jos te tr ntesce precum p  el 'l-a tr ntit din cer.

## Pentru Cerere  i Cer etori

- 13945** A cere, lucru cel mai dă ru ine, dar fără a cere numai c lug rii m n nc , că p  la to i d'a-gata găsesc.  
C nd cer   i nu' i d , mulțumesce-  că te'nva a să te hrănescă cu munca ta, iar nu d'a-gata cu mila altu a.  
Mai sup r tor  i mai sc rbos lucru, d  c t a cere dă la altul, nimic alt p  lume, at t la cel-ce cere c t  i la acel dă la care cere.  
Mai bine din munca ta c t po i să te hrănescă, d  c t să cer  milă, cu talerul în m n .  
Nici odată să nu cer  ci mai lesne să da , ca d  to i să te cinstesc ; iar mult să te p zesc  ca nu cum-va, în urmă, la to i să te căciulescî.
- 13950** Nu lăsa să cer  p  cel-ce nu p te munci, ci'  d  p n  a nu cere, ca să nu mai cer ,  'atunci nici un cer etor p  lume nu ve  mai vedea.  
Pentru tine să cer , să' i fie mare ru ine, dar pentru altul s'o faci cu mare  ndr sn l .  
Cine cere nu p iere, dar nici nume bun are.  
Cel-ce cere nu necinstesce iar cel-ce milu esce mare m ng iere d ru esce.  
D  c t să cer  dă la Domnul să' i d  d'a-gata în gură, cu *«d mne miluesce-mă»*, mai bine muncesce dic nd *«d mne ajut -mă»*  n loc d  miluesce-m , c'atunci numai   i va da Domnul fără a cere, precum  nsu i Domnul  e-a poruncit, c nd  e-a zidit.
- 13955** D prinde-te, c nd cer , cu nedarea acelora dă la car  cer , că, c nd nu' i va da, să nu' i pară rău.

Dă dooă și dă trei ori pôte cerënd veî căpêtă, iar dă aci  
înainte *«fugi d'aci»* veî auđi.

### Pentru Cercare

Veđi *Incerare.*

### Pentru Cernit

Nimeni să nu se cernescă dintr'altă pricină dumneđeiască.

### Pentru Certare

Celui mai mic, mai mică și certarea, iar celui mai mare, cu  
mult mai mare.

Certarea cu cuvînt, cea mai bună povață.

**13960** Cine cêrtă pē cel nēcăjit, cumplit om se 'nțelege.

### Pentru Cercetare

A cercetă cu deamăruntul, la cel mai scump privesce.

Om̃ul ce mult cercetéză nu dōrme în odihnă.

Ore-ce ce veî să cercetezi, grăiesce pentru el la mai mulți,  
ș'atunci veî află adevêrul.

În tōte ȃilele să cercetezi, ce folos în casă ȃe-ai adus, cu  
munca ce ai pus, și ce bine ai făcut altuia ca tine, și  
aflând că nimic, să cerți pē însuși tine.

**13965** Când cercetezi, să cercetezi ca cuvîntul la etimologie, dēs-  
ghinându'l din tōte părțile lor.

Când cercetezi, să scii ce cercetezi, și cu mult mai bine  
dē cāt acela pē care cercetezi, ca să nu rămăi dē rușine.

La cercetare când faci, cu cei mai credincioși ai tēi, tu  
să te slujasci, ca adevêrul să dobândesci.

Mai bine ale tale dē cāt cele străine să ȃi le cercetezi, că  
d'ale tale tu te folosesci, iar dē cele străine acei străini.

Nu pofti a cercetă ce nu e în mâna ta.

**13970** Nu pré multă cercetare, că cea piste mēsură te supune  
la greșală.

Nu ce ȃici tu pentru tine, ci cei-l-alți ce ȃic, aceia să  
cercetezi.

Nu cercetă cele mai presus dē cāt tine, că ȃe-aduce po-  
ticnire.

Să nu cercetezi lumea cum s'a făcut, când s'a făcut și

cine a făcut'o; ci mai bine cercetéză cum să te porți în lume ca lumei să-î placă.

Să nu cercetezi nici să vezi să afli ce face ori-cine în cămara sa.

**13975** Să nu cercetezi slugă străină, ce n'o stăpânesci.

Cel ce cu neconținere cercetéză cele străine, în veci bolsește fără a fi bolnav.

Cel ce mult cercetéză, și va să le afle toate, cu unul grăiesce și l'alți dece ascultă, într'un loc se uită și într'alt loc vede, urechile ca iepurile adese-ori și le mișcă, noptea ochii nu'i închide, de grijă mare ce are; nu care cumva s'a întâmplat ceva ce el nu le-a aflat, iar plata lui este, după ostenelă, urciunea de la omeni, și după morțe, aude *«păcat că nu s'a dus cu mult mai de mult»*.

Ce mai cercetezi cele din gunoie când grămada o înghiți? Cine nu cercetéză după cum se cuvine, pururea în greșală se află.

**13980** De cât ale altora pururea să cercetezi, mai bine ale tale să le îndreptezi.

### Pentru Cerșetori

Vezi Cerere.

### Pentru Cetăți și Cetățeni

Cei înțelepți cetățeni, cetățile le 'mpodobesc, iar cei fără de minte curînd le prăpădesc.

Cetatea se umple de unul și numai bun, iar de cei răi, cât de mulți, curînd se pustiesce.

Cetatea ta să'ți fie dragostea norodului.

### Pentru Ciumă

La ciumă să fii cel dintăi la fugă, și la întorcere înapoi, de cât toți cel mai din urmă.

**13985** Cine înainte fuge și se întorce mai în urmă, la vreme de ciumă, acela are minte mai bună.

### Pentru Cîudă i Cîudate

Nu te supără de cele cîudate, că firea le scote vrînd să se jöce cu lumea.

### Pentru Cicală

Maî bine singur și fără masă, dă cât cu cicala în casă.  
 Maî bine bătut dă cât cicălit.  
 Nu cicăli pe bărbat în tot minutul și în tot césul, că nu  
 scii ce 'ți va aduce césul.

### Pentru Cinuri

- 13990** Cu cât maî lesne a ajunge în cele maî mari cinuri, cu atât  
 maî anevoie a le întrebuița maî bine.  
 Cu cât maî rar o cinste d'un cin se dă, cu atât maî mare  
 cinste acel cin ție aduce.  
 Cele maî mari cinuri adese-orî staū în mâinele celor ce  
 nu aū minte.  
 Cine cere cinuri mari, întâi să se facă vrednic dă cinuri  
 mari, ca să nu le necinstescă.  
 Cinul cel maî mare să'l socotesci l'acela ce se arată cu  
 cinste maî mare.
- 13995** Cinurile, cu cât maî mari cu atât adevărul ăl urăsc, că  
 nu'l cunosc.

### Pentru Cinste i Cinstiți și Necinste i Necinstiți și Trepte dă cinste

- Anevoie gălesc om să nu se mânîe, când ăi prețuiesci  
 cinstea lui maî jos; dar cu mult maî anevoie să poți  
 cinsti pe om, cât să se mulțumescă.
- Anevoie să gălesc cinste după dăstoinicia ta, că fiesce  
 care o păstrează pentru neghîobia sa.  
 Atunci maî mult te cinstește, când cele dă necinste tu le  
 urăsci.
- Acea cinste adevărată ție să țe-o socotesci: nu ceea ce  
 dă frică, dă față 'ți aduce ție, ci cea ce fiesce care în  
 parte îți dă ție, mirându-se d'a ta minte.
- 14000** Acea cinste se gonesci ce, și după urma ta, în veci se  
 pomenesce.
- Acela numai ocărăsce, înjură și necinstește, cel ce nu cu-  
 nosce cinstea.
- Iubirea dă cinste ne orbesce și ne-aruncă în cea maî  
 mare prăpastie dă ori-ce primejdie.
- Omul nici odată se satură dă cinste că cinstea saț n'are.  
 Omul nu după haine, ci după fapte, cinste dobândește.
- 14005** Ori pe cine înțilnesci, cinste lui să-i dăruiesci, ca maî  
 multă dă la el tu să dobândești.



Orî-ce nenorocire nu'ți póte luà cîntea ta, când sciî cum s'o păstrezi.

Orî-ce rar sê găsesce, aceia mai mult sê cîntesce.

Unde folos mai mare, acolo și cînte mai mare.

Unde bogatul numai sê cîntesce, iar săracul sê necîntesce, acolo cîntea dē batjocură este.

**14010** In capul cărții cîntea ta să sê scrie.

Întăi la cînte să gîndesci, apoi la plăceri să te socotesci.

Întăi slugesce, apoi cere cînte.

Inceperea la fapte bune, cîntea ta să'ți fie.

Veî să te cîntescă? cîntesce și tu pē altul, că cîntea cînte cere.

**14015** Gonesce cîntea cea ție potrivă, că cea mai mare te dă la vale.

In cea mai mare tréptă când te veî urcă, fie'ți frică dē cădere, că lesne dē sus aluneci jos.

Ca vieța omului nici un lucru mai scump pē lume, dar cîntea cu mult mai scumpă.

Ca să'ți fie muîerea ta cîstită, trebuie și tu mai mult să o cîntesci.

Ca să dobîndesci cînte și nume mare, trebuie să faci curte la damele dē curte.

**14020** Cu cât mai mult te cîntesci, cu atât mai multă cînte dorești, ca pē toți să'î întreci.

Cu cât mai mult dē cei-l-alți, la cînte, te dēosebesci, cu atât, și cu fapte bune, dē ei să te dēosebesci.

Cu cât mai mult te cîntesci, când o greșală ierți, dē cât când veî s'o rēsplătesci.

Cu toți dē opotrivă cîstit să te porți, ca dē la toți d'opotrivă laudă să dobîndesci.

Cu tu și dumnéta mai mare cînte dobîndesci, dē cât cu voi și dumnévóstră, că unul singur ești, iar nu doi, și mai ales că însuși lui Dumnezeu ăi dîcem tu iar nu voi.

**14025** Cu cei fără dē lege te-ai întovărășit, cîntea îndată țe-ai sfîrșit.

Cu cîntea banî să dobîndesci, iar nu cîntea cu banî, c'atunci nu sê mai dîce cînte, ci marfă pē banî cumpărată.

Cu cînte și vrednicie i cu muncă necurmată, dobîndesci pîne caldă.

Cu dragoste cătră toți, cu îndurare cătră cei slabi, și cu dreptate cătră toți, te cîntesci dē cătră toți.

Când intri la ospet toți te cîntesc după cîntea némului tēu, iar când ieși dē la ospet, după cîntea graiului tēu.

**14030** Când cu faceri dē bine p'un norod norocesci, cîntea cea mai mare dē la toți dobîndesci.

Când fapta bună ție lipsește, nimeni te mai cinstește după a tatălui tău cinste.

Când cinstești pe ore-cine, piste măsură și cuviință, bătaie de joc și ocară s'ențelege.

La nimic alt să gândești de cât la cinste să dobândești, însă după vrednicia ta.

Când din depărtarea domnului te vei sui de odată în cea mai înaltă treptă, fără a pași din treptă în treptă, piste puțință a te ține întru acea înaltă treptă.

- 14035** La tinerețe să cinstești bătrânețele, și la bătrânețe tinerețele, că la amîndooă întîmplări să te cinstescă, pentru că cinste la cinste merge.

Mai mult ne cinstește cei din urmă, de cât cei din vremea noastră, pentru că cei din urmă să ție după noi.

Mai mult cinstea de cât dobînda ne înveselesc.

Mai nici unul ce nu-și iubesc cinstea lui și n'o slăvesc.

Mai bine cu cinste să mori, de cât cu necinste să trăiești, necum să și împărătești.

- 14040** Mai bine la cinste, de cât la avere să rîvnesci, c'averea și la cei proști poți găsi îndestulă, iar cinste la ei nici cât o nulă.

Mai bine mic și cinstit, de cât mare și necinstit.

Mult, mult să cinstești, cinstea, voinicia și înțelepciunea, ca să dobândești asemenea slugi.

Mărimea cinstei să socotesce după slujba cu care s'a dobîndit acea cinste.

Nimeni să plînge când d'opotrivă se cinstește.

- 14045** Necinstea cea mai mare, să-i ție că nu știe ceia ce ție. Nimic alt mai scump ca cinstea la om.

Nici cinstea, nici averea fără bună socotință, zăbovesc multă vreme.

Nu e îndestul a lăuda pe cei cinstiți, trebuie să te și ție pururea după ei, și să te slujești cu ei.

Nu e vrednic de cinste cel ce nu cunoște cinstea.

- 14050** Nu locul pe cari seșii să te cinstescă pe tine, ci tu să cinstești locul pe care tu seșii.

Numai cu șederea, fără nici o mișcare, cinste nici cum dobândești.

Nu se cuvine să dai cinste celui ce urmăze fapte de necinste.

Pentru cinstea ta, vieța ta să ție-o jertfesci, că vieța necinstită pedepsă în veci.

Pizma privesc a-ți strică cinstea, dar tu de cinste nu te lăsa că va veni vremea să te cinstescă și fără voia lor.

- 14055** Piste puțință a cinsti pe om, cu câtă cinste cere el.

Pofta mare de cinste, te duce la mândrie.

- Pururea să te păzesci, cinstea ta să nu țe-o mănjesці.
- Pě acela mai mult să cinstesci, ce pentru a lui cinste, pentru a lui țeră, pentru al obștei folos cade în primejdii.
- Pě orî-ce bătrân să'l cinstesci tu, ca pe un părinte și pe orî-ce tîner ca pe un copil al tēu.
- 14060** Pě cātă vreme poți ajutā, numai pe acea vreme cinste poți căpēta.
- Pě trēpta cea mai dē jos umbli ca pe jos, iar pe cea mai dē sus lesne aluneci în jos.
- Pě toți să'i cinstesci, fie mic fie mare, iar pe cei mai bătrāni cu dēosebire.
- Pě cei mari să'i cinstesci și lor să te pleci, însă dē tot să nu te umilesci.
- Pě cei mici și pe cei mari cu dragoste să'i cinstesci, și la toți dē obște cu dulcēță să le grăiesci, ca pe toți să'i dobāndesci.
- 14065** Pě cei ce urmēzā bine, cinstesce cu bine, ca pildā dē la ei să ieā și cei-l-alți, iar pe cei rēi să'i mustrezī ca să'și vie în cunoscință.
- Pě cel mai cinstit ca un model să'l păstrezi, și după el să urmezī.
- Pě cine nu cinstesci, după cuvenita lui cinste, să 'nțelege că'l necinstesci.
- Plecarea spre cele bune la cinste ne duce, iar spre cele rele necinste ne aduce.
- Rușine mare la om dē tot să sē umilēscā, cānd cinstea lui s'atinge.
- 14070** Silesce-te să dobāndesci cinste cu munca ta, c'acea cinste ēți rēmāne în veci nemuritōre.
- Sā nu priimesci a plecā saū a îngenucheā înaintea ta, spre cinstea ta, ca la Dumnedēu, ci cinstea să ți să dea, cu dare dē mână, ca o adevērire dē dragoste curată.
- Tōtā cinstea ta să 'ți fie virtutea ta.
- Spre a ajunge la trēpta cea mai înaltā, pe lāng'a nēmului cinste, trebuie să mai dobāndesci minte mare, vrednicie bună, și cinstită omenire, ca să nu necinstesci trēpta ce dobāndesci.
- Trēpta cea mai înaltā să te arate mai plecat ca stāpānul slugii.
- 14075** Trēpta cinstei cei mai mari, cere cheltuiēlā mare.
- Cea mai mare fericire cānd lasā omul la mōrte, cinște la cei din urmă.
- Cei mai mulți sē cinstesc dē vrednici la orî-ce, nu după dēstoīnicia lor, ci după puterea lor.
- Cei-ce sē cinstesc, pentru dare dē banī, cinstea lor un vînt.

Cei-ce d'opotrivă cinste dobândesc, unul pe altul nici cum se pizmuiesc.

- 14080** Cei cinstiți și dăstoinici adese-orî se necinstesc și se osîndesc de cei mai proști și neghîobi, că nu cunosc neghîobi și nerozi, nici cinste, nici dăstoinicie ce de la ei lipsesc.

Cei de buni părinți și 'n blăstemății tăvăliți, nu se mai cinstesc după nîmul lor.

Cele de cinste la cei nebuni, la cei înțelepți aduc necinste.

Cel născut în trepte mari se mulțumesc cu cea-ce stăpînesc, iar cel-ce din mic mare ajunge, lumea totă nu-î ajunge.

Cel-ce cu nici un folos la obște vine, nici o cinste lui i se mai cuvine.

- 14085** Cel-ce n'are trebuință de tine, nici cum te mai cinstesc. Cel-ce nu-și păzesc cinstea, pedepsa lui cea mai mare să se numescă necinstit.

Cel-ce gonesce trepte mari de cinste, piste cuvință, curînd se poticnesce.

Cel-ce te necinstesc după ce te-ai înălțat, nu pe tine necinstesc ci pe cinstea ce ai luat.

Cel-ce cinste de la obște cere, trebuie mai întâiu pentru obște să se ostenească.

- 14090** Cel-ce 'și iubesc cinstea fuge de laudă, că cinstea lui cea mai mare laudă.

Cine își iubesc însuși a lui cinste, nici odată urmăze fapte de necinste.

Cine va să dobîndescă cinste adevărată, numai prin dăstoinicia sa pôte să o dobîndescă.

Cine nu cunoște ce preț are cinstea, nu se socotesce vrednic de cinste.

Cine nu simte necinstea, nici o cinste cunoște.

- 14095** Cine necinstesc pe stăpîn, pe muieri și pe cei ticăloși, cel mai spurcat om se țeleg, că nu se îndură de cele slabe.

Cine cinstea nu ș'o iubesc, adese-orî greșasc, iar cine ș'o iubesc, cam rar de tot greșasc.

Cine cinstea ș'a pierdut-o, a murit ticălosul cu mult mai înainte, până a nu-î veni césul.

Cine cinste vîneză, la necazuri să se încrede.

Cine de muieri nu se cinstesc, de toți se batjocoresc.

- 14100** Cine de cinste așa îndată, s'a săturat vre-odată?

Cine 'și păzesc cinstea, nu se căiesc cînd pierde ore-ce, cît de mult va pierde, că cinstea mai presus de cît orî-ce avere.

Cinstea o greutate la cel-ce nu scie s'o pörte.

Cinstea omului cinstit, cu mórtea nicî cum pîere.

Cinstea ostaşului vitejia, a judecătorului dreptatea, a neguţătorului cumpăna dréptă, a ucenicului silinţa, a dascălului buna învăţătură, a slugii, credinţa; a dohtorului, tămăduirea; a stăpânului, buna ocârmuire; a călugărului, smerenia; a muierii, înfrînarea; şi a tuturor dă obşte cu-  
getul cel bun:

- 14105** Cinstea ostaşului, să móră în răsboiū saū biruitor să se întórcă din răsboiū.

Cinstea odată de veî pierde-o, anevoie a o mai dobândi.

Cinstea în adevăr lucru inincinos, dar la toţi voios.

Cinstea însufleţeză pē orî-cine la orî-ce.

Cinstea, coróna muierilor.

- 14110** Cinstea întrece orî-ce lege.

Cinstea, cu banî când se cumpără, sărăcie ăi aduce.

Cinstea cu banî nu se cumpără, ci numai cu vrednicie.

Cinstea când țe-ai pierdut'o, vieța țe-ai pierdut-o.

Cinstea când țe-ai călca o, mai bine să te scoborî din scaun.

- 14115** Cinstea cât la bărbat, îndoită la muiere.

Cinstea la omenie cea mai mare bogăție.

Cinstea la om mai mare dă orî-ce avere mare; c'averea cât dă mare o pierde după a lui sfîrşit, iar cinstea în vecî rămâne, şi după a lui sfîrşit.

Cinstea la om cea mai mare, a se bate pân' la mórte pentru țără în răsboiū.

Cinstea la om, cea mai mare podóbă.

- 14120** Cinstea la priimire, după haîne ți se dă, iar la eşire, după purtarea cu care te-ai arătat.

Cinstea la tóte, d'o veî păzi, nicî cum tu veî greşi, nicî că te veî căl.

Cinstea la tóte plăcută şi fórte dorită.

Cinstea la cel cinstit în adevăr privesce.

Cinstea, legea cea mai mare.

- 14125** Cinstea mai mult se cuvine la cel dă la care folos la obşte vine.

Cinstea merge la cel ce-o cinstesce.

Cinstea muierii mai prêsus dă orî-ce cinste.

Cinstea muierii mândria.

Cinstea némului nu 'ți dă nicî pâine să mănâncî, dacă nu veî munci ca cel cu opincî.

- 14130** Cinstea némului se întemeiează cu înfrînarea muierii.

Cinstea némului stă în năravuri bune, iar nu în moşi şi strămoşi.

Cinstea némului stă întru a urma cele după cinstea némului tēu.

Cinstea némului tău nici cum îți ajută, când mintea cu tine nici cum se luptă.

Cinstea némului tău stă în vrednicia ta.

- 14135** Cinstea némului fără năravuri bune, întru nimic se socotese.

Cinstea nimeni poate să o ridice, de unde se cuvine.

Cinstea noastră spînzură din a celor-lalte judecăți.

Cinstea nu se vestejesce nici la césul morții.

Cinstea pe toți îi dăsmiêrdă.

- 14140** Cinstea preț nici cum are, și ferice de cine o are.

Cinstea prin slujbe, iar nu prin bani se câștigă.

Cinstea, răsplătire la făcătorul de bine.

Cinstea nu se cuvine, la cel ce săvîrșesce ori-ce poate să facă, ci la cel ce săvîrșesce ceea ce poate să facă.

Cinstea s'o iubesci dar nu cu lăcomie, că precum la mîncare lăcomia îți aduce, de stomah stricare, așa și la cinste lăcomia mare, îți aduce mare dărăpănare.

- 14145** Cinstea soldatului nici odată se pierde.

Cinstea să o dai celui ce s'a arătat și la tinerețe, fără nici o lechea.

Cinstea să nu țe-o pierdă nici la cea mai mare nevoie și necaz, că cine 'și pierde cinstea, vieța 'și-a pierdut'o.

Cinstea să nu țe-o spurci cu pedépsa unui prost de minte, că nu scie ce face.

Cinstea să te îndemne la ori-ce mișcare, ca pururea să fii călare.

- 14150** Cinstea să domnască în toate urmările tale și să însoțască toate vorbele tale.

Cinstea să dobîndesce cu întrecerea dăstoîniciei tale.

Cinstea să țe-o de dăstoînicia ta.

Cinstea să dobîndesce cu împlinirea îndatorirelor tale.

Cinstea să n'o atingă, că te vezi cu totul stins.

- 14155** Cinstea să țe-o ții d'apropo, cinstea să țe-o strîngi în brațe, de ea să te lipesci, de ea să nu te dăpărtezi, ca să te uiți după ea, să umbli după ea cu ochii dăschiiși ori unde s'o duce, ca nu cumva să se rătăcescă și în prăpăstii să te trântescă.

Cinstea ta să stea, întru a nu căde norodul în dăsnă-dăjduire.

Cinstea faptelor bune pururea să gonesci, c'a faptei bune cinste în veci nemuritoare.

Cinstea fetei, zestrea ei.

Cinstea feciōriei mai presus de ori-ce cinste.

- 14160** Cinstea fîresce la fapte bune privesce.

Cinstea ce ai dobândit urmînd cinstei, ți se cheazășuieste mai mare cinste în urmă.

- Cinstea cea mai adevărată orî-ce i sê cuvine, după mórte sê dă, că, până ce trăiesce, orî că sã pizmuiesce, orî că dē frică ẽl cinstesce.
- Cinstea cea adevărată, cea după fapte bune dată.
- Cinstea cea mai mare, aceluia i sê cuvine ce sê jertfescce pentru țera sa.
- 14165** Cinstea cea mai mare cu mari nēcazuri sê dobândesce.
- Cinstea cea din urmă la cel ce móre este, sã'l ducă la grópă cu mare podóbă.
- Cinstea cea după mórte, cea mai mare cât sê póte, când în veci sê pomenesce.
- Cinstea cea dē opotrivă pē toți ẽi arată prietenii dē opotrivă.
- Cinstea ce odată te-ai dēpártat dē ea anevoie a o mai căpētă.
- 14170** Cinstea celor bētrâni a îndreptă pē cei tineri.
- Cinstea celui bogat nu privesce la el, ci la a lui bogăție, iar a celui învățat la a lui învățatură, cât dē sărac fie.
- Cinstea, cel d'întăi temeiū a vieții omenesci.
- Cinstea ce ni sê dă dē la toți cu mulțumită, în veci e pomenită.
- Cinstea biruiesce și pē cel mai vitez.
- 14175** Cinstea cinste ne poftesce, și cinstea cinste țe-aduce.
- Cinstea bună trece și la cei din urmă.
- Cinstea bărbatului pē lângă a muierii, întru nimic sê socotesce.
- Cinstea din fapte bune nici odată sê rēpune.
- Cinstea dē la obște, cea mai mare cinste.
- 14180** Cinstea dē sine vine la cine sê cuvine.
- Cinstea și credința, cea mai sigură bogăție, că nici marea le înnēcă, nici focul le topesce, nici nenorocirea le risipesce.
- Cinstea și dragostea ce dē frică ți sê dă, este o înșelăciune ce'n numire numai stă.
- Cinste voiesci sã dobândesci? cinstit sã te porți.
- Cinste ca sã porți, vieța ta țe-o jertfesci, pentru folos obștesc.
- 14185** Cinte la om aceea sê înțelege, cea pentru a lui daruri.
- Cinte mare, primejdie mare.
- Cinte piste cuviință, necinste sê 'nțelege.
- Cinte poftesci sã dobândesci, cinstesce și tu pē altul.
- Cinte sã dai celui ce după lume s'a dus, ca și ție asemenea să'ți dē, când după el te vei duce.
- 14190** Cinte după slujbă, spre plată sã ceri, iar nu dobândi mari, că cinstea sê înțelege plata cea mai mare.
- Cinte dē om sã ceri, iar nu mai presus dē om, că Dumnezeu om te-a făcut, iar nu Dumnezeu ca el.

Cinste dă voiescî, cu munca o dobîndescî.

Cinste sîe cuvine celui ce scie cum sîi înfîrîneze patimile,  
cînd el cuprind.

Cinste și laudă mare la un stăpîn, cînd după lege s'arată  
bun stăpîn.

**14195** Cinstesce mai mult pîe cel vrednic dîe cinste, fie dîe orî-  
ce tréptă.

Cinstesce pîe orî-cine ș'atuncî cinstea vine la tine.

Cinstesce pîe cel cinstit și mai mult te vei cinsti.

Bogăția ta ca un musafir vine, iar cinstea ta și în urma  
ta rămîne.

După cinstea ce vei da, asemenea cinste vei căpîta.

**14200** Dîeosebirea cinstei și a marei bogăției, cea mai mare vîajbă  
între ômenî bagă.

Dîeparte dîe cele ce îți strică cinstea ta și credința ta, cî'n  
vecî rămîi necinstit.

Dîe vei cinste sîe dobîndescî, pîe dame sîe le cinstescî.

Dîe cinstea omului nicî cum sîe te atingî, cî cinstea mai  
scumpă și dîe cîat vîeța, la cel ce o cunósce.

Dîe Domnul sîe te temî, pîe pîrinți sîi cinstescî, dîe pîe-  
tinî sîe te rușinezî, și legîlor sîe te supuî dacî vei cinste  
și laudă dîe la toți sîe dobîndescî.

**14205** Omul cinstit, și după mórte, cinstea nu 'ș-o pîerde.

Unde cinstea nu sîe cinstesce, acolo cel cinstit sîe pare  
un lucru fórte cîudat.

Urît și dîe rușine pîe cel cinstit sîe nu-l bagî în sîmă,  
cînd vre-o nenorocirea vine.

Cu cîat mai cinstit ești, cu atît mai mult cinstea dîe tine  
sîe țîne.

Cu mult, cu mult mai cinstit, cel din mic mare, dîe cîat  
cel mic din mare.

**14210** Cînd dîe față te cinstesc, acea cinste mincînósă.

Nimenî nu pôte fi cinstit, cu nîravurî cumplite.

Cel-ce e drept acela și cinstit.

Cel cinstit cu sciînte pôte face mult bine, iar fîrî sciîntă,  
și dîe voiesce sîe facă vre-un bine, nu scie nicî cum sîe  
încépă, nicî cum sîe sfîrșescă.

Cel cinstit la cinste pururea gîndesce.

**14215** Cel cinstit, slugă cinste are.

Om pîe om sîe nu necinstescă, cî și el om este și necinstea  
merge atuncî și la el.

În cea mai mare cinste, ș'în cea mai mare stare, nicî cum  
celuî sîarac sîi dîe necinste, cî nu sciî pînă mîine dîe  
vei putea avî întregă a ta cinste.

Ca necinstea nicî o pedépsă mai grea.

Ca sîe nu te necinstescî, pîe nimenî sîe nu necinstescî.



- 14220** Mare și urîță necinste după război, lui 'și aduce cel-ce d'armă lovitură, în spate ăși aduce.  
Necinstea ce se va face la unul din cetățeni, a ta necinste s'o socotesci, că și tu cetățen ești.  
Să nu necinstești pe cel bătrân, pentru bătrânețele lui, că și la tine îndată vor veni.  
Cea mai mare necinste, a fugi din război fără nici o cinste.  
Cel mai necinstit în lume, cel ce fuge de a se jertfi pentru patria sa, pentru muma ce l'a născut, pentru muma ce l hrănesce până la moarte.
- 14225** Cel ce începe, de la cei mai de aproape, a 'i necinsti și a 'i defăima, pe cei-l-alți curînd, în rînd ăi va lua.  
De om necinstit mult mult să te feresci, și nici cum lui să te îndatorezi.  
De te vor necinsti din prostia minții, nu băga în seamă, iar din răutate, de iertare s'aibă parte, c'atunci să socotesce ca măgarul, ce s'a iertat de stăpân când cu piciorul l-a lovit.

### Pentru Citire

- Insuflă copilului plăcerea de a citi, și toate cele-l-alte le va învăța numai cu citania sa.  
Când citești și când privești alege ce e mai bun, și cele-l-alte lasă-le pentru alții.
- 14230** Nu e rușine a citi, ci mai rușine, a nu ști a citi.  
Cel ce citește trebuie să înțeleagă ceea ce citește, și apoi să citească.

### Pentru Gene

Vedî Ochî.

### Pentru Genuche

Genuchele țe-arată puterea vrîstei tale, de ele să te îngrijesci.

### Pentru Gîumerți

Vedî Sgârçitî.

## Pentru Gineri

Care bun ginere lui și-a nemerit, încă un fiu a mai do-  
bândit, iar cel din potrivă, ș'a pierdut și p'a sa fată.

## Pentru Baie

*Veđi Imbălătură.*

## Pentru Batjocoritori și Batjocuri

*Veđi Clewetire.*

## Pentru Baluri și Teatre

Pě la baluri mai rar, pě la teatre mai des, c'acela te dės-  
frînéză, ș'acesta te înfrînéză.

14235 Când te chiémă pě la baluri să alergî înaintea tuturor,  
când te chiémă la vre-o muncă să rămăi în urma tu-  
tului.

## Pentru Bani

O ce minune înfricoșată a puterii banilor ! Când cel în  
necazuri și chinuri va să ți se jëluiéscă, slugele ȃic pě  
din afară «nu e boierul acasă» sau, «n'are vreme să te  
vaȃă». Înțelepciunea când va să vie la tine, porȃile în-  
chise tóte le găsesce; buna credinȃă când va să vaȃă,  
nimeni o lasă să intre în casă; adevărul când va să'ȃi  
grăiéscă nimeni nici cum ȃl ascultă; dreptatea când va  
să ȃi se înfăȃșeze, zovóre pě la ușe, țepene găsesce;  
mila și îndurare când vor să te mângăie, toȃi dē dē-  
parte le isgonesc; numai banul când va să te visitari-  
séscă și porȃi și uși dē sine se dēschid.

Ca să poți găsi bani ori-când ai trebuinȃă, trebuie să plă-  
tesci cinstit și la sărac.

Cu banul numiri multe nimeni a dobândit, că vamă să  
numesce la cel ce plătesce pentru marfa sa, dajdie îm-  
părătéscă la cel ce'și rēspunde dréptă cislă sa; preȃ dē  
marfă la cel ce'și vinde, în țirg marfa sa; plata dréptă  
la cel ce'ȃi slujasce pentru slujba sa; și milă plăcută la  
cel ce dă pentru sufletul său; și alte miȃi și sute pě la  
toȃi plăcute.

Cu bani gata numai îndată faci prieten pě ori-cine.

- 14240** Cu banul în gură dreptatea o ai în mână.  
 Cu banul, mai lesne dă cât cu cuvîntul, îndupleci pe oricine.  
 Când banul grăiesce, lumea contenesce.  
 Când banul se arată, dreptatea se ascunde.  
 Cârma trebuințelor, banul se înțelege.
- 14245** Cât dă mulți bani tu vei avea, cât dă mulți bani tu vei da, dă bole și dă bătrânețe nici cum te vei depărta, nici dă morțe vei scăpa.  
 Mai bine c'un ban în gură, dă cât cu miș și sute deșarte cuvinte din gură.  
 Nici un ban mai rău pierdut, dă cât cel la joc dă cărți vîndut.  
 Nici calul fără frîu, nici banul fără minte el poți ține să nu fugă.  
 Rob banului nici cum să te faci, dar nici iarăși slobod în voia lui să'l lași, că și dă una și dă alta nici un folos ai.
- 14250** Suirea banilor dintr'un preț într'altul, cea mai mare dărpănare și sărăcie a unei țări.  
 Toți ascultă pe banul 'a orî-ce poruncă.  
 Fără ban în mână, la nimeni nici cum plăci.  
 Frate și ruda ta cea mai dă aproape, banul se'nțelege.  
 Ceî ce dă lume s'au depărtat, dă lăcomia banilor mai mult s'au adăpat.
- 14255** Cel ce în haine negre pururea viețuiesce, dă lăcomia banilor nici cum se mai părăsesce.  
 Cine are bani, împărat se înțelege, că ce e voia face.  
 Cine'ți face cu mîna, când vede bani în mână, acela nu te mai vede, până ce nu-î puî banul în mână.  
 Cînstea și dragostea celui mai mare, stă în banul ce-î vei da.  
 Bani ascunși și îngropați tu nici cum să ții, că nici un folos ai dă la ei, nici tu, nici altul orî-cine.
- 14260** Baniî în cărți să cheltuiesc cu mare plăcere, dar și ne duc la mare scădere.  
 Baniî la om umblă din mână 'n mână, d'aceea unul astă-dî are mult, ș'altul mîne mai nimic.  
 Baniî la nimic alt folosesc, dă cât la schimbarea celor trebuincioase; când dar cele trebuincioase mai puține vor fi, dă baniî trebuința mai puțină vom avé.  
 Baniî strîngătorului, pe mîna risipitorului.  
 Bani în pungă dacă ai, pe toți rude și prietenî ăi ai.
- 14265** Bani îndestui și cei proști pot avé, iar mîntea întregă pu-ținî o pot păstră.  
 Bani cu împrumutare te supune fôrte tare.  
 Banul, isvorul minunilor.

Banul unde se ivesce dreptatea contenesce.

Banul în adevăr minciună întrégă, dar și cumpenă dréptă  
că cu el drămuiesc, și cu el prețuesc orî-ce slujbă, și  
orî-ce marfă.

**14270** Banul întunecă și cea mai mare minte.

Banul, în cer și pe pămînt, tóte le stăpânesce și tóte lui  
i se supun, ca la un stăpân.

Banul, vieța omului.

Banul, vinul și muiera fórte de aprópe se îngrijesc de  
ele, de vei să le aibi pe deplin întregi.

Banul vrajbă între frați, între părinți și iubiți, între bogați  
și săraci; că pe toți, de dragoste, ăi arată depărtați.

**14275** Banul, grijă și durere multă ne aduce, că când ăi ai, mult  
te îngrijesc de el, când nu'l ai mult te chinuiesc.

Banul grăiesce mai bine de cât toți.

Banul grăiesce, și fără gură, tóte limbele de obște.

Banul, călăuză când merge înainte, intri pe ușa raiului, cu  
măinele în șolduri.

Banul când grăiesce, orî-ce gură amórtesce.

**14280** Banul când grăiesce, tot cuvîntul se topesce.

Banul când prididesce, dreptatea se risipesce.

Banul la tinerețe când lipsesce, și la bătrînețe se ivesce,  
l'amîndooă întâmplări în greșală se găsesce.

Banul numai se ivesce, și orî-ce simțire amórtesce.

Banul nu după fire ci după lege s'a prețuit, ca orî-ce de  
opotrivă cu el să se tocmescă.

**14285** Banul, puterea cea mai mare.

Banul putere dumnezeiescă, că îndată te iértă de orî-ce  
pecat.

Banul pe om ăi orbesce, și sufletul rău ăi spurcă.

Banul pe mulți în pierdere de vieță 'i-a pus.

Banul pe toți de obște, de la mic până la mare, subț a  
lui picere ăi are.

**14290** Banul prețul lui nu ș'el are adevărat, că când vei, și cum  
vei, așa prețul lui, tu ăi hotărăsci.

Banul prietini și pe vrăjmași ăi face.

Banul rostесce orî-ce limbă, fără una a 'nvetà.

Banul ridică orî-ce rușine.

Banul se cinstesce pentru trebuință; cine n'are trebuință,  
cinste lui nici cum ăi mai dă.

**14295** Banul te cinstesce, banul te slăvesce, banul te urcă în cer,  
banul te învață și orî-ce sciință.

Banul te strînge de gât, când vei să spuî adevărul.

Banul te depărtéză de orî-ce credință.

Banul cele mai multe netrebniciî acopere, după ce le ur-  
méză.

- Banul, cel mai înlesnitor mijloc al schimburilor celor trebuincioase, d'aceea el şi cinstim.
- 14300** Banul, cel mai cinstit şi cel mai cu putere.  
 Banul, biruitor pururea te arată.  
 Banul, bucuria celor sgârciţi.  
 Banul, dragoste şi cinste, cu grămada eşii aduce.  
 Banul, şi pe cel mai prost, el arată de 'nvăţat.
- 14305** Banul, şi cele rele, bune ni le arată.  
 Dă la mic până la mare, toţi banului se închină.  
 Şi raiul se deschide, la cel-ce baniî întinde.

### Pentru Barbă

- Cu barba lungă până 'n pământ, nu poţi câştiga nici un cuvânt, când te vor judecă de cele ce ai urmat, aici pe pământ.
- Maî bine creeri din cap, de cât barbă lungă sub cap.
- 14310** Nu te fâli în barbă lungă, când mintea 'ţ-e scurtă.  
 Nu barba să ţe-o vâpsesci, ci genuchele mai bine.  
 Cine barba şe-o vâpsesce, va pe tine să înşele, dar însuşi se înşală, că puterea el vădesce.  
 Barba, când albesce, s'o laşi cât de lungă, că vedând-o mai des, să te ruşinezi de ea.  
 Barba te împodobesce, iar învăţat nici cum te arată, nici înţelept, nici de cinste.
- 14315** Barbă lungă şi capra are, dar minte nici cum are.  
 Barbă lungă, minte scurtă.

### Pentru Basne şi Băsnitori

- Basnele să le ascuţi, dar creştemînt nici cum să le dai.  
 Basne dulci, la dragoste te duce.  
 Basna, vorbă mincinosă, dar arată adevărul.
- 14320** Basnul mincinos, dar la năravuri trebuincios.  
 Basnul fără pildă, nici un dor are.  
 Basnele la toate dobitocele, glas de vorbă le a dăruit.  
 Pe băsnitor să'l ascuţi, dar nu multă vreme, că pierd vremea în zădar.

### Pentru Babe

- Când urlă vre-un câine, sau vre-o cioră crâncănesce, babele se spăimânteză, socotind că semn de morţe însemneză.
- 14325** Babele de cele trecute pururea bîrfesc.

## Pentru. Bét

Veđi *Beđi*.Pen tru Beți, Beții, Bețivi i Běuturi și Trezi  
i Trezie

Orî să nu beî piste măsura, orî să fugî de běutură.

Un pahar mai mult, de vei bea, vieța țe-ai běut-o.

Invața-te de la cel bét, să nu trăiesci și tu bét.

Intre beți, altul tréz, el numai s'arată bét.

**14330** Vai de cei ce alérgă, după běuturi și jocuri, că se topesc fără foc.

Vederea numai celui bețiv, te face să te 'nfricoșezi de-beție.

Cu cât mai mult la masă bem, atât mai mult ne îmbetăm.

Cu cât nepotrivit, a vedé un bét stând între cei trezi, cu atât mai urît a ședé cel tréz între cei beți.

Cu cei mai proști, când beî la masă, feresce-te nici gri să ȑici, că de pěr te 'ncaibăra.

**14335** Cu cel bét, când ești tréz, nu pré multe vorbe, că te arěți tu bét și acela tréz.

Când, la masă, paharul adese-orî te 'ncunjură, păzesce-te atunci mai bine, că vinul peșin te fură.

Când te puî la běutură, socotesce și la cele din urmă, că multe grěșeli te 'ncunjură.

Când heî cu óla, s'ěți păzesci mintea mai bine, ca nu cumva în ólă să rămăie.

La běuturi, cu nimeni să te apuci în sfadă, că pururea rămăi în códă.

**14340** Lécul cel mai bun, la orî-ce beție, să 'ți děschidî ochiî bine și să privesci pě cel bét.

Mai ales la běutură, cu socotința mai bună, ca să nu te căiesci mai în urmă.

Mult mult să te păzesci, la běutură când te aședî, ca nu cumva pě tine vinul să te bé, în loc tu pě el.

Nici sēcetos să fii de vin, nici să beî piste măsura că cel-ce vinul ěl biruiesce, nici gura, nici mintea, nu se mai stăpănesce.

Nu iubi vinul pré mult, că dragostea běuturēi țe-aduce ticăloșie.

**14345** Pururea la běutură să găsești o măsura, ca nici vinul să te supuie, nici tu fără chîef să fii.

Pururea să beî, cât ai trebuință, și nici măcar odată, piste trebuință.

Pě om la beție, să aștepti, ca să'l cunoscî, că beția când ěl coprinde, atunci năravul ș'el děschide.

- Pě bețiv, când ěl cinstesci, cu paharul să'l cinstesci, c'atunci cinstea cea mai mare lui ేశ dăruiesci.  
 Până a nu te 'mbětă, încetěză tu d'a bea.
- 14350** Să te rușinezi, dē cei împreună cu tine la masă, pentru multă beătură.  
 Tu să beī vin, dar nu vinul pě tine.  
 Fugī dē beătură multă, că o beătură fără măsură, și pě cel mai cu minte, ěl arată fără minte.  
 Cea mai mică beție, lesne te duce la sărăcie, când nu pe-treci nici cum în trezie.  
 Ce e în inima trézuluī, stă în gura bétuluī.
- 14355** Cei-ce nici cum vor să bé, nebuni sūnt și făr' dē minte, că vinul înveselește, pě cei-ce beaū cu minte.  
 Cel cōprins dē beătură, nu scie ceea-ce iese din gură.  
 Cel-ce plānge 'n beătură, vinul în cap ేశ urlă.  
 Cel bét, în oglindă să sē uite bine, ca un gând să bé, nici cum să-ī mai vie.  
 Cel bét, împērat sē socotesce, și dē nu este.
- 14360** Cel bét, tōtă đioa dē gālcévă sē ține, orī cu cine vine.  
 Cel bét, dē cel turbat, nici o dēosebire are.  
 Cel bețiv, sē cunōsce după haīna ruptă și prōstă.  
 Cine umblă șovăit, cel dē beție lovit.  
 Cine va să cunōscă beția mai bine, să sē uite la cel bét, când asupra lui el vine.
- 14365** Beția aprinde tōte cele rele, și dēpărtěză dē la om rușinea dē tot.  
 Beția afară dă orī-ce ai ascuns în sufletul și 'n inima ta.  
 Beția înmulțesce mânia, împuținěză vīrtutea, micșorěză min-tea și în urmă gol te lasă.  
 Beția la om, cea mai grea bólă, că lēc nici cum are, până în cēsul din urmă.  
 Beția, până a nu muri, simțirile țe le rīdică.
- 14370** Beția, curvia și lăcomia, scurtare dē vīeță.  
 Bețivul, când vinul din ólă să sfīrșesce, spală óla și bé.  
 Bețivul când bé, mintea pě nas o scōte, ca o flăcărăie dē foc.  
 Bețivul, și când nu sē îmbată, tot bét sē arată.  
 Bețivul, și când dōrme, tot vin vede și visěză.
- 14375** Bețiv sē 'nțelege, cel-ce fără vreme bé, și piste măsură trece.  
 Bēutura cu măsură, sănătatea țe-o întemeieză, iar piste măsură, rău în cap ేశ urlă.  
 Bēutura piste măsură, și băile cele dese, cum și dēsfrīnarea numai îndată te trimete pě cea-l-altă lume; dē vei să mai zăbovesci, feresce-te dē ele.  
 Din multă beătură, cele mai rele cură, care le și dobāndesci, după ce bine le plătesci.

După băutură, gâlcéva îndată urlă.

- 14380** Dă ne am ameți până a nu ne îmbetă, puțin vin am bé,  
iar acum ne îmbetăm, pe negândite bënd cu chiuite.  
Dăparte dă băuturi, până a nu te îmbeta, că mintea celui  
bét alérgă neînfrînat, ca un cal învîrșunat, când îi  
scapă frîul din cap.

### Pentru Bine, Bune, Bun, Bunătăți și Nebuni, Nebunii

Vedî *Relu*.

Omul nebun, când vorbește, din mâini și din picere nici  
cum contenește, că cu toate grăiesce.

Un nebun numai turbură un norod și mii de înțelepți  
d'abea el potolesc.

Un nebun, și numai, pe mulți înțelepți frămîntă, iar înțe-  
lepți mii și sute, nici la un nebun măcar, poate pune  
minte.

- 14385** Urît să te ieși după cei nebuni, dar cu mult mai urît să  
nu te ieși după cei mai buni.

Invață și pe cei nebuni, cât e prin putință, că pe negândite,  
vor dobândi și ei minte.

Între nebuni, înțelept nici cum să vezi să te-arăți, că tu  
atunci mai nebun de cât ei te vezi socoti.

Înțelept nici cum, dar prieten în adevăr, omul cel nebun  
de multe-ori s'arată.

Vai de cel ce a nemerit la ușă de nebun.

- 14390** Gura nebunului, primejdie la mulți aduce.

Cu cât mai mult se fălesce nebunul, cu atât mai mult,  
eși arată prostia sa.

Cum plângi pe cel mort că i-a lipsit lumina, așa și pe cel  
nebun să plângi, că i-a lipsit mintea.

Cu nebunul când vorbești, după placul lui să-i grăiesci,  
dacă vei să nu pățimesci.

Cu nebunul când grăiesci de departe să te feresci.

- 14395** Cu nebunul nici în clin, nici în mănecă, că de viu te  
mănâncă.

Cu cel nebun și neînțelegător nu îndelungi la vorbă, că  
mare foc ești aprinzi la capul tău.

Cu cel nebun și fără de minte, nici în căruță nici în teleguță.  
Când un nebun întreabă, mii și sute de înțelepți nu știu  
ce să-i răspundă.

Când întâlnești vre-un nebun, departe de el să ocolesc  
din drum.

- 14400** Când grăiesci cu cel nebun, aibi ciomagul lângă tine.



- Când nu bagî de sémă ocările celui nebun, atunci îl faci p  el să crape de n caz.
- C nd to i nebun , cine  n elept va să să arate, acela mai nebun să socotesce.
- C t de mică nebulie vei ar t  în lume, de numele «nebul» nici cum vei sc p , că fapta te bot z .
- Leneșul  ice «*n'am putere*», sg rcitul «*n'am bani*»  i nebunul «*num i că cuminte*».
- 14405** Mai lesne h ar  a supune de c t minte la nebun  a pune. Mai nebun de c t cel ce p  sine să laudă, p'altul nu vei putea găsi.
- Mai to i nebun  ne socotesc unul mai mult,  'altul mai pu in, c nd greșim la cele bune.
- Mai bine în foc de c t c'un nebun în joc.
- Mai bine  n eleptul să te dob nd sc , de c t nebunul să te cinst sc .
- 14410** Mai bine să te  nt lnesc  cu ur i  i cu lei, c nd pui  lor  i  ei, de c t cu nebunul în furia lui.
- Mai bine ciomag la cap, de c t c'un nebun la sac.
- Măcar la b l  să te-ar  i, că ai suflet de om bun, c nd fără b l , pururea e  i nebun.
- Nebun i cheltuiesc  i  n elept i dob ndesc.
- Nebun i cu  luh, cei mai mari nebun .
- 14415** Nebun  numai singuri ei vorbesc.
- Nebun i p  t te uli ele,  ar  n elept i nici la un col  măcar.
- Nebunul atunci  i el să mir , c nd, din  nt mplare, face  i el vre-un lucru mare.
- Nebunul, ori p  cine vede, ca el nebun  l crede.
- Nebunul  nv tat, mai rău de c t ori-ce rău.
- 14420** Nebunul j c , fără a-  c nt  cineva.
- Nebunul, c i ta nici poc i ta cunósce.
- Nebunul, c nd  l sf tuiesc , socotesce c' l necinstesc .
- Nebunul, mai lesne ascultă de bici   i de ciomag, de c t de vorbă dulce  i plăcută.
- Nebunul, nici cum  mb tr nesce, nici cum p r alb dob ndesc.
- 14425** Nebunul, nici grijă nici nădejde are.
- Nebunul, numai,  i prostul urasce p  cel ce'l d   pt .
- Nebunul, pururea singur, că ori to i fug de el, ori el de to i.
- Nebunul p'în crăpături să uită în casă,  ar  n eleptul bate la u  .
- Nebunul să cunósce din gra u  i din mi care.
- 14430** Nebunul tare strigă, dar pu ini  l ascultă.
- Nebunul, de sfat nici cum p te lu .
- Nebunul,  i c nd  l bați, nici cum simte ce  i faci.
- Nebunul,  i c nd d rme, la nebun i g ndesc.

Nebun cu nebun lesne se 'nțeleș, cum și înțelept cu alt înțelept.

**14435** Nebun cu nebun se învoiesc la drum.

Nebun pe nebun cunoșce, și 'nțelept pe înțelept.

Nebun se socotesce și fără socotință, cel ce tocma la sfîrșit, cade la pocăință, când nu mai e cu putință.

Nebun cel ce alérgă la cel ce nu 'l chiémă, nebun și cel ce răspunde făr' d'al întrebă ore-cine, dar cu mult mai nebun cel ce se laudă de învățat, fără a avé sciință de cea mai mică sciință.

Nebun de nebun se miră, nebun de nebun se sfiesce.

**14440** Nebunul, pretutindenea nasul ș'el vîră, ca să afle ce se fierbe în fie-ce őlă.

Nici săpunul la arap, nici sfatul la cel nebun prinde loc de ceva bun.

Numai nebunul tóte le găsesce cu înlesnire.

Nu te pune cu nebunul și cu cel prost de minte.

Nu te dă la nebunie, c'a urmă netrebnicii privesce la cei mai proști.

**14445** Pe drum când te întâlnești cu vre-un nebun, abate-te tu din drum, și lasă drumul slobod numai pe séma lui.

Feresce-te, de verî-care când ăl veđi că minte n'are.

Fugî din calea nebunului, că nici el pe tine, nici tu pe el, s'el întâlnești.

Cetă de nebuni când veđi, ca de lupi de ei departe să te depărtezi.

Celui chel, să nu 'i ȑici chel, nici celui nebun, nebun ca să nu ieî în cap un cîomag bun.

**14450** Cel mai mare nebun, cel ce se socotesce numai pe sine înțelept.

Cel nebun nu vede nici înainte, nici în urmă.

Cel nebun tóte de lemn le socotesce și fără nici o împiedicare.

Cel nebun și făr' de minte nici după ce greșasce, nici cunoșce, nici se căiesce, iar la pocăință nici cum mai gîndesce.

Cel ce inversîuneză pe cel nebun, întăi el gustă din nebunia lui.

**14455** Cine se pune cu nebunul, mai nebun este.

Din mîna celui nebun nu s'astăptă nici un bun.

Departe de om nebun, că te bagă în belea.

Departe de cel nebun, ca să nu te socotesci și tu ca el nebun.

Și de trăiesci cu un nebun, dar nebun să nu mori.

**14460** La orî-ce vreme, și la orî-cine, nebunia ești găsesce a sa adăpostire, că ea vine și se duce după a omului îndeletnicire.

- Nebunia, împărătesa lumii, că pe toți ăi stăpânesce.  
 Nebunia cu înțelepciunea d'a dreptul se împotrivesc.  
 Nebunia la bătrânețe întrece cu mult pe cea din tinerețe.  
 Nebunia la bătrânețe de ce merge se măresce.
- 14465** Nimeni nu 'și mărturisesce nebunia ce 'l stăpânesce.  
 Filosofii ășii bat joc de nebunia omenilor, neguțătorii dobândesc din nebunia omenilor, iar comediani și joc ășii bat de nebunia omenilor și dobândesc din nebunia lor.  
 Cea mai mare nebunie a omului se 'nțelege, când va să se numescă numai el înțelept.  
 Cine 'și cunósce nebunia, și la toți ș'o mărturisesce, de înțelept se socotesce.  
 Dacă nebunia ne-ar aduce vre-o durere, mai în toate casele ai auți «*va! de mine*».
- 14470** Nebunia de om se lipesc, ca o bôlă lipicioasă, d'aceea fugi de ea, ca de ciurma cea mai rea.  
 Al omului bine acela se socotesce, ce pe el el folosește, și de toți de obște, de bun se priimesce.  
 Atunci numai cunósce binele din rău, când pe unul pierdem și altul dobândim.  
 Ori-cine cum se trece la uitare se pune, iar răul mai multă vreme se ține minte.  
 Ori-ce de toți se dorește, și spre bine la toți privesce, aceea se socotesce de bine firesc.
- 14475** Un bun pentru obște pe cât de mic, cu mult mai mare se socotesce de cât cel mai mare bine, ce privesce numai la unul în parte, iar nu la obște.  
 Intórcerea spre bine nu 'ți aduce rușine.  
 Cu binele pe rău pururea să biruiesci, ca cel mai bun să te numesci.  
 Cu binele din copilărie pururea să te dedăi, că parte de cinste pururea să ai.  
 Când vei să faci bine, tot-de-una isbutesci, iar când la rău gândesci, răul asupra'ți îl pornesci.
- 14480** Când faci cuiva bine, d'opotrivă bine poți aștepta ție, iar când vei face rău, așteptă mai mare rău.  
 Când poți face un bine, fă-l fără a cerceta mai mult, către cine îl faci, că ore-cine 'l cunósce și binele și pe tine.  
 Când binele altuia voiesci, milă de la Domnul dobândesci.  
 Cât de anevoie a face un bine, atât de lesne a face mii și sute de rele.  
 Nică să te bucuri de cel mai mare bine, nică să te întristezi de cel mai mare rău, că nică la una nică la alta sfîrșitul nu 'l cunosc, de este bun sau de e rău.
- 14485** Până nu dai de rău, binele ce ai nică cum îl cunosc.

Silește-te să lași măcar un bine în urma ta, ca să grăiescă  
dă bine în urma ta, pentru tine.

Să te bucuri dă binele altuia, ca când l-ai fi dobândit  
însuși tu.

Spre a să săvârși ore-ce bine obștesc, trebuie să se unescă  
într'o glăsuire, voința și puterea stăpânirei, cu mintea  
împreună.

Ce anevoie a să găsi om să iubească binele obștesc.

**14490** Cel ce nici dă frică, nici dă nădejde urmăzează cele drepte,  
acela simte și cunoscă binele în adevăr.

Binele într'un chip numai să arată, iar răul, ca o mască, în  
multe chipuri să schimbă.

Binele când el ai, nu 'l cunoscă până nu 'l pierdă.

Binele la vremea lui să cunoscă dă bine.

Binele nu numai s'el pomenescă, dar s'el și săvârșescă.

**14495** Binele nu să n'țelege, nici cum în cel mult, ci în puțin  
și bun.

Binele nu să n'țelege dă bine, dă nu să va urmă și bine.  
Binele ce-ai dobândit nici odată să'l uiți, fie cât dă mic, și  
dă la cel mai mic.

Binele ce orî-cine așteptă dă la tine, un ajutor ș'un sfat  
bun, să n'țelege după fire.

Binele ce poți să faci, să nu'l mai cercetezi dă să cuvine  
să'l faci, ci cum mai bine să'l faci.

**14500** Binele ce prin mână 'ți trece, nu'l lăsa nesăvârșit.

Binele ce faci, nu numai pentru vremea dă acum, ci și pentru  
cea din urmă să te silească să'l faci.

Binele ce faci toți el priimesc, dar bine pentru bine să facă,  
anevoie găsescă.

Binele dă toți este cunoscut, dar dă puțină urmat.

Binele și răul nu dă la noroc atât, cât dă la minte, mai  
mult ăți vine.

**14505** Bine pentru bine și rău pentru rău, ție 'ți să 'ți așteptă.

Bine piste bine la cel norocit ăi vine, și rău piste rău la  
cel nenorocit cu greu.

Din ăi în ăi, să te silească să faci o schimbare spre mai  
bine, că la binele dă săvârșit, anevoie a ajunge așa dă  
curînd.

Și când te va vinde ore-cine, tu bine lui să-î voiescă,  
precum și Domnul Iudii bine i-a voit.

Acela mai bun ce la mulți folosește, iar nu numai la  
tine.

**14510** Mai bine una și bună, dă cât miș și sute, și tôte ne-  
plăcute.

Nu te întristă atât, când cele bune nu le dobândescă, cât  
când le pierdă după ce le dobândescă.

Puțin câte puțin, spre cele bune pășind, cel mai înțelept la toți te vei arătă.

Sufletul ce poftesce, acela omul dă bune le socotesce.

Tóte póte fi bune, cu necazuri la om vine.

- 14515.** Cel-ce dă toți d'opotrivă se doarece, acela dă toți, dă bun se socotesce.

Ce e mai sigur aceea și mai bun.

Ce cu anevoie, cele bune pe lume!

Cele bune cu anevoie, cele rele cu înlesnire; d'aceea l'acestea mai lesne alunecăm.

Cele bune cu cele rele amestecate se ved înaintea ochilor noștri, în felurimi dă chipuri; ferice dă cine le póte deosebi.

- 14520** Cele bune cu cele rele împreună s'au ivit; d'aceea când unele, când altele, ne vin neconținut.

Cele bune le cunoșcem pentru că le laudăm, dar nu le urmă, pentru interesul ce avem.

Cele bune să le iubesci, cu cele rele să te deprinzi cu ele, ca să nu le mai simți.

Cele bune fără muncă nici cum se pot dobândi.

Cele după cuviință, acelea și mai bune.

- 14525** Cele dă trebuință, acelea numai se 'nțeleag dă bune, iar cele dă prisos ieau nume dă nu bune.

Din început cele bune pentru cei buni sunt lăsate, dar din potrivă la cei răi le vedem mai lesne date.

Din nesciință, nici odată putem cunoște îndată ceea-ce e mai bun, până nu încercăm, dar și după încercare cele mai multe ne înșală.

Din toate, ca albine, cele mai multe să aduni, ca și tu ca ea să-ți umpli dă miere totă căsuța ta.

Din toate cele bune, fruntea dă vei alege, dă frunte te vei alege.

- 14530** Dă cele bune tare să te ții, că drumul spre cele rele alunecos se vede.

A fi bun pe deplin cu cea mai mare nevoie.

Atunci bun te numesci, când omenirea o iubesci.

Acela mai bun, cel ce ne dă sfat mai bun.

Omenii cei buni, dacă nenorociri au, ori-că mor dă mic, sau că nu se cunosc dă cât după mórtea lor.

- 14535** Omenii cei buni, și dă se duc și mor, dar nume nemuritor lasă în urma lor.

Omul cel bun, după lege, slujitor dreptății se 'nțelege.

Omul bun, se cunoște după lauda și cinstea ce dă la alții dobândește.

Omul bun sfânt se numește, iar cel nebun, necurat.

Om bun, se 'nțelege cel ce nu face nici un rău; dar cu mult mai bun, cel ce póte face rău și nici cum el face;

și desăvârșit bun, cel ce poate răsplăti cu rău, și din potrivă, răsplătesce cu bine.

- 14540** Un om bun, pe mulți nebuni izbăvesce, iar miî de nebuni, nici p'un bun măcar.

Cu cuvinte bune, și urmări rele, nu te 'nțelegei de bun.

Cu cei buni, tu de vei petrece, bun și înțelept ca ei te vei înțelege, iar cu cei răi și nebuni, mai rău și mai nebun, cu mult de cât ei.

Maî tot-dé-una cei buni se jertfesc pentru cei răi.

Pē omul cel bun, lesne ȕl faci rău, iar împotrivă bun, anevoie pē cel rău.

- 14545** Pē cei buni, cu cei răi. să nu'î aibî la o cinste, dacă vei și tu să'ți dobândesci cinste.

Pē cei buni, cu dragoste, și pē cei răi, cu blândețe mult să te silescî, ca prietini să'î dobândesci.

Cei buni la fire, pururea blândî și sfoși.

Pē cei buni, să 'î priimescî de prietini, ca să te îndemne la faceri de bine, iar pē cei răi de vrăjmași, ca să te poprască de cele rele.

Cei buni și blândî lesne se înșală, că pē toți ȕi socotesc ca pē însuși ei.

- 14550** Cel bun și drept de toți lăudat, dar pururea în lipsă s'o aflat.

Bun acela se 'nțelege, ce altuia bine face.

Bunul cât de bun fie, până nu 'l pierdî din mână nici cum ȕl poți cunósce.

Bun pē bun și de greșasce, nici odată ȕl urasce, așa și tu urméză, ca toți în bine să cređă.

Bun și drept se înțelege, nu atât cel ce nu năpăstuiesce, cât cel ce poate năpăstui, dar nu voiesce.

- 14555** Din buni iese rău, și din rău bun, după firea fiesce căruia. După mórte, tot omul de bun se cinstesce.

În vreme de pace, cele mai multe bunătăți, și în vreme de rēboi, cele mai puține rēutăți, să te silescî să urmezî.

Cu mult mai bine la bunătăți, fie și de silă, de cât la rēutăți, de a ta bună voie.

Cu bunătatea mai puține ocări audî.

- 14560** Mulți iubesc bunătățile, dar puținî le urméză.

Bunătatea una este și numai cu o față, iar rēutatea pē cēs pē cēs se schimbă la față, ca să nu se cunósacă.

Bunătatea la om darul cel mai mare.

Bunătatea să ȕe-o închipuiescî, în mintea ta așa de frumósă, în cât să nu te poți dēslipi de ea.

Bunătatea trebuie să se dovedéscă, iar frumuseȕea, din potrivă, nici o dovadă cerē.

- 14565** Bunătatea dooă domnii are : să nu facă rău nimănuia, și să facă bine tutulor.  
 D'am avé voința, după cum avem puțința, multe bunătăți am face.  
 Duhul mare dă mirare; frumusețea se slăvesce; virtutea se cinstesce, iar bunătatea dă toți se iubesce.

### Pentru Biciu

Nu tot cu biciul ca să nu se întorcă asuprați.  
 Biciul să'l aibă de speriat, iar nu de bătut.

### Pentru Bilșugare

- 14570** Când văile răsună dă glasul oilor, și delurile le veți pline dă cireți dă vite, câmpurile acoperite dă sămănături, și marea plină dă corăbi, atunci să aștepți bilșugarea țerii tale.

### Pentru Biruință

- Anevoie se biruiesce cel ce va mai bine să mără dă cât să se biruiescă.  
 Atunci pe altul vei birui când mai întâiu, interesul tău el vei birui.  
 Înaintea războiului să te gătesci, ca să poți să biruiesci la ori-ce gândesci.  
 Țioa biruinței, ți dă întristare.
- 14575** Ca să biruiesci pe cei din potrivă, trebuie să stăpânesci mânia ta.  
 Cât dă mică biruință, la mulți vieța le-o ridică.  
 Nu întru mulțimea oștirilor biruința ta, ci întru buna orânduie a mai marilor lor.  
 Nu cu viclenii ca vulpea, ci cu arma în mână să biruiesci pe vrăjmașul tău.  
 Pururea să te silești, cu fapte bune să biruiesci.
- 14580** Pe toți să'i biruiesci, nu cu arme, nici cu crușime, nici cu muncă și cu chinuri, ci cu blândețe și 'ndurare, c'atunci te numesci om mare.  
 Să bucură și să înveselesce cel ce 'n' războiu a biruit, când vede lungiți pe pământ mii și sute dă ostași într'un minut toți periți, ce multă vreme a trebuit să 'i vadă străluciți în flăcările tinerețelor; o ! ce cumplită biruință !

Cea mai mare biruință, a birui omul pe însuși sine.  
Ce nestatornică biruință la răsboi! că astăzi la unul, și  
măine la altul sare ea precum nu va.

Cel ce să biruiesce, acela bir plătesce.

**14585** Cine strigă mai tare, acela biruiesce.

Cine mai mult ține, acela biruiesce.

Cine norode biruiesce, acela dă mușeri mai lesne să biruiesce.

Cine pe sine biruiesce îndată cinste dobândește.

Cine biruiesce cu vârsare de sânge, s'asemene cu lupul  
ce înnoțea în sânge.

**14590** Biruința la răsboi, și în arme, și în îndrăsnelă, iar pe sine  
a birui, stă în mintea cea mai mare.

Biruința la răsboi, când la unul când la altul, după în-  
timplări se mută.

Biruința s'o aștepți, din însuși curajul tău, și din iscusința  
ta, iar nu d'a gata de la Domnul.

### Pentru Birnici

Nu în bani de la birnici să nădăjduiești, ci în mulțimea  
vitelor lor, c'atunci ai de unde, să întâmpini ori-ce  
cheltuieală.

Pe birnici să-i scuteci, de ori-ce năpăstuire că ei, cu  
munca lor, ăți țin totă împărăția ta.

### Pentru Biserici

**14595** În biserică când te duci, la cei ce citesc s'ascuți, iar nu  
să șoptesci, sau să pișpăiesci când cu unul când cu  
altul.

Biserica lui Dumnezeu, lumea totă se n'țelege, și preoți  
spre slujba ei, toți oamenii cei buni.

Biserică, când clădesci, s'o înzestreză cu cele ei trebuin-  
cioase, și de ea să îngrijesci ca de însuși casa ta, iar  
nu s'o năpustesci, să intre vite în ea în loc de preoți,  
spre slujbă.

### Pentru Bole și Bolnavi

Omul când se îmbolnăvesce cel mai mic ăi poruncește.

O bolă vindecă pe alta când vine una după alta.

**14600** Ca să nu te 'mbolnăvesci nici trupește nici sufletește,



- dooe lucruri se păzesci; pentru a trupului bună pază de răcelă și la mâncare orînduiești, iar lăcuința în cel mai curat aer; iar pentru a sufletului depărtare de orice întristare, și urmare la toate după cugetul cel bun. Ca să scapi de orî-ce bôlă, sîngele și stomahul să ți le curăți fără greșală.
- Cu 'nfrinarea poftelor, cu liniștirea minții, cu dietă bună, cu o muncă potrivită, și cu o plimbare pe jos, sau călare, scapi de multe bôle.
- Curețenia stomahului, ușurința bôlei.
- La început să te silești pe bolnav să-l tămăduiești, iar nu pe la sfîrșit, cînd nu mai are nici o nădejde de scăpare.
- 14605** La bôlă sufletescă, doctorie duhovnicescă.  
 Mai bine mórte, de cît bôlă necurmată.  
 Mai bine tu să bolesci, de cît la bolnav să slujasci.  
 Mulțimea de bôle, la dohtor pîne môle.  
 Nici o bôlă e mai grea de cît întristarea.
- 14610** Nici o bôlă mai mare ca bôla nesațului.  
 Nici odată la bôlă să gîndesci, că mai rău te 'mbolnăvesci.  
 Nu numai pe cel de trup bolnav, să vezi să-l tămăduiești, ci cu mult mai mult pe cel ce cu sufletul bolesce  
 Nu te lenevi a cercetă pe cel bolnav.  
 Piste puțință a se sculă toți ómenii din bôle.
- 14615** Pe bolnav cînd-êl cauți, fie cît de sărac, d'opotrivă să-l cauți ca și pe cel bogat.  
 Pe bolnav să nu-l ascuți că mai rău ți faci, ci și cuțitul și dohtoria, fie cît de grea, fără milă să le urmezi, precum și cînd trebuința cere.  
 Pe țeranul din norodul tău, cînd se îmbolnăvesce să-l cauți, nu numai cu dohtori ci, cu mult mai mult, cu cele trebuincioase de hrană, cu ușurința muncelor, și cu o bună ocrotire despre năpăstuirii; că el mai de multe ori se îmbolnăvesce de flămîndie și de chinurile muncilor, de cît de cele-l-alte bôle.  
 Cel mai mare vrăjmaș al bôlelor dohtorul se 'nțelege.  
 Cel bolnav, cu nădejdea de sănătate se mîngăie.
- 14620** Cine nu se îmbolnăvesce la Domnul nici-cum mai gîndesce.  
 Bôla ascunsă, mai rea ca orî-ce bôlă.  
 Bôla intră cu carul și iese pe urechiă acului.  
 Bôla, unde găsește odihnă mai bună, acolo zăbovesce.  
 Bôla în mîna Domnului stă să o alineze.
- 14625** Bôla îndelungată ți ridică, de tot, ori ce curaj ce-a mai rămas.  
 Bôla vine cu poșta și se întorce pe jos.  
 Bôla cu căldură nu e cam bună.

- Bóla lungă trece primejdia rea.  
 Bóla lungă bătrânețe ne-aduce.
- 14630**, Bóla pat móle unde găsesce, acolo se odihnesce.  
 Bóla sufletescă cu nimic alt să tămăduiesce, de cât cu dobândirea pricinii, ce o pricinuiesci.  
 Bóla trupului lesne se vindecă, iar a sufletului cu mare nevoie.
- Bóla cea ȳute cu mult mai lesne se tămăduiesce că pe doctor ȳl deșteptă.  
 Bóla cea mai grea la cel sfadnic, se 'ntelege când nu mai găsesce cu cine să se mai sfădescă.
- 14635** Bóla biruiesce și pe cel ce în rēsbóie pe toți 'i-a biruit.  
 Bóla de grab s'o cercetezi, să n'o ȳii ascunsă că se'nărădăcinéză, nu mai scapi de ea.  
 Bóla și bătrânețele cu bani nici cum se depărtéză.  
 Boleșnita cea mai mare când mintea se smintesce.  
 Bolnavul, supărător la cel ce 'ngrijasce de el.
- 14640** Bolnavul, tot de mórte grăiesce, dar nici odată crede că o să móră.  
 Bolnavul cu dohtorii trăiesce.  
 Dacă numai cu suflarea s'ar ridica bóla, nici un bolnav s'ar mai afla.  
 Din cea mai mică a sufletului durere, bóla mare se aprinde, ce nici o tămăduire, de ea se póte prinde.  
 De bóle lumesci, mult să te feresci, ca să nu te primejduiesci.
- 14645** De bolnav să te feresci, de trupul lui să nu te lipesci ca să nu te smerduiesci.

### Pentru Bogați i Bogăție

*Veȳi Sărăci.*

### Pentru Bolnavi

*Veȳi Bóle.*

### Pentru Bondoci

Cel bondoc, mic de trup și'ndesat se vede, iar inimă mare are și putere și mai mare.

### Pentru Bordeie

Bordeiul mieu, mai bun, ca orȳ-ce palat strein.

### Pentru Buze

Buzele să nu le strîmbezî, nici dăstrămate să le arăţî, sau dinţii să ţîi rînjescî, când cu orî-cine vorbescî, că te-arăţî de măimuţă, în haîne boîerescî.

Buzele tale viclenie nici cum să grăiescă.

**14650** Buzele cele viclene, otravă varsă unde sărută.

Buză de buză când se prinde, foc în inimă ţi-aprinde.

### Pentru Bucate, adică Sămănături şi Cele de masă

*Vezi Mîncare.*

Veî să afli bucatele tóte de sunt bune? du-le la cel flă-mând, să ţi le încerce.

La strînsul bucatelor, nimenî fără trébă să rămăie p'a-casă.

Până nu veî pune bucatele în ambare, nu te lasă de munca lor, fie cât de mare.

**14655** Felurimea bucatelor, stricarea stomahului, ş'a stomahului stricare, a sănătăţii dărăpănare, de veî mai mult să trăiescî, feresce-te de ele.

Cel ce măresce preţul bucatelor, îndată dobăndesce blăstemul noródelor.

Bucata la masă, când o miroşi la nas, nici cum s'o mai puî la masă.

Bucate de feluri multe, cere şi bături mai multe, şi băturile cele mai multe, mintea din loc ţe-o smintesce.

### Pentru Bucurescî

Bucurescii, mehenghiul streinilor, c'a tuturor rugină o dă pe faţă.

### Pentru Bucurie

**14660** Orî-ce bucurie, făr' de mică întristare, nu'şî are a sa stare. Piste măsură, nici să te bucurî, nici să te 'ntristezi, că şi una şi alta la vătămare privesc.

Să te bucurî, orî-când veî p'e orî-cine 'n veselie.

Ce bucurie la muîere mai dulce, de cât când pântecel rod eî eî aduce.

Bucuria, întristarea şi spaima cea mare, orî mintea ţe-o smintesce, sau mórtea ţe-aduce făr' de veste.

- 14665** Bucuria cu 'ntristarea, surorî nedespărțite, căci una după alta, ca ziua și noaptea, vine și se duce, d'aceea tu, nici mult să te bucuri nici prea mult să te întristezi.  
 Bucuria, cât de mică, inima țe-o odihnesce, iar întristarea țe-o topesce.  
 Bucuria ne 'nveselesce, și vișetă ne dăruiesce.  
 Și bucuria cu măsură și întristarea după măsură, merge pe urmă bună.

### Pentru Bune, Bunî, Bunătăți

Vezi *Bine*.

### Pentru Bună dimineța

Vezi *Dimineața*.

### Pentru Burtă

Burta priimesce multe și puține.

### Pentru Buhăbie

Vezi *Trândăvie*.

### Pentru Băuturi

Vezi *Bef*.

### Pentru Băi

Vezi *Bătaie*.

### Pentru Bănuială i Bănuitori

Vezi *Indoieală*.

### Pentru Bărbați i Bărbăție

Vezi *Mur*.

- 14670** Acum bărbatul se cunună, nu cu murea sa, ci cu zestrea

- eî, ce dă tot străină la el să privesce, și piste puțină vreme, cu totul eî lipsește, împreună cu mușierul.
- O mușiere, și numai, piste puțină să mulțumesci, ne cum la dooă și la mai multe să pândesci.
- Omul bărbat, nici o dată în lipsă să află.
- Orî să aibî mușiere bună, orî nici dă cum.
- Orî-ce patimă, fie cât dă grea, cu mult mai mică să 'nțelege, dă cât lipsa dă bărbat.
- 14675** În mijlocul mușierilor nu ședă multă vreme, ca să nu pierdî numele dă bărbat.
- Vai dă tine, când mușierul eî va da cu piciorul.
- Vai dă bărbatul acela, ce mușierul eî îmbună !
- Vătaf dă mușieri să te păzesci să nu te faci, nici cum și nici odată.
- Caută'tî ție mușiere, ajutor muncilor tale.
- 14680** Ca să placî la mușieri, trebuie să le laudî dă câte orî le grăiesci.
- Ca să schimbî la gusturi, alege pe cea mai frumoasă ; ca să dobândesci nevastă dă casă, alege pe cea mai dă ispravă ; ca bine să te hrănescă, alege pe cea mai bogată.
- Cu mușiere când glumesci, sufletul să nu țe-l plecî.
- Cu mușiere măritată, nici să glumesci, nici în pilde să grăiesci, ca să nu te încurci în mai mari necazuri.
- Cu mușierul mai lesne te dădă să vorbesci, dă cât cu bărbatî, dar feresce să nu te atingî dă cinstea lor, că vai dă tine.
- 14685** Cu bărbatîile noastre, mai dă multe orî, pizmă și uricune dă la cei l-altî dobândim.
- Când eî alegî mușiere, păzesc-te să nu iasă în potrive gândului tău, lucru cel mai anevoie a nemeri.
- Când vei să vorbesci cu mușiere, trebuie mai întâi să înveți limba eî, ș'apoî să'i grăiesci.
- Când vei gândi numai la o mușiere, mai odihnit vei dormi.
- Când mușierul te iubește și cinstea țe-o păzesc, trebuie și tu să'i suferi, cele-l-alte ale eî cusururi.
- 14690** Când mușierul numai te mângăie, atunci numai să dîci *«ferice dă mine»*.
- Câte scie satul, nu scie bărbatul.
- Credința la mușiere, nici cum să țe-o dai, că nu o mai ai.
- La orî-ce eî cunoscî bărbatîa ta să nu te dai înlăturî, ci în faptă să țe-o arăți, ca cinste să dobândesci.
- La vîers dă mușiere să nu ascuți multă vreme, că'tî amăgesce îndată totă mintea ta.
- 14695** La mușiere cu'dulceță, că într'alt chip te dă pe ghîetă.
- La mușiere când te uiți, cu patru ochi să te uiți, ca să nu te întuneci.

La muiere când te uiți, luminare să nu-î aducî, că în-  
dată te înșelî.

La muiere când te uiți, să te ștergî bine la ochi, ca nu  
cumva să te 'ncurcî.

Maî mult pē tine să învinovățești, dē cât pē soția ta, ce  
dē la tine pildă ȳea.

**14700** Mare rușine la bărbat, muierea să'l hrănescă.

Muierea altuia să nu îndrăsnesce a luă, c'asemene și p'a  
ta, alții o vor lua, după chiar pilda ta.

Muierea eși lasă părinții sēi pentru dragostea ta, muierea  
eși dă cinstea și vieța ei în mâinele tale, muierea eți  
dă copii pentru veșnicia nēmului tēu, muierea eți gătesce  
jertfelnicul cel maî curat, pentru ea și tu trebuie să te  
jertfesci.

Muierea voinică, copii voinici eți face, iar cea molecită,  
dē tot moleciti; d'aceea alegeți muiere voinică, și la  
trup și la minte, c'asemene copii să dobândesci.

Muierea cât dē bună, să n'o slăbesci din friu.

**14705** Măna celui bărbat sē umple dē avuție.

Nu încredința la muierea ta tōtă averea ta.

Nu cu vorbe aspre ci cu vorbe dulci, pē muiere s'o în-  
dupleci.

Numaî cu un ochiū, nici cum și nici odată să îngrijesci  
dē muierea ta.

Nu te uita în oglindă, ci la semne ca să lovesci, că oglin-  
da pentru muieri, iar semnul pentru bărbați.

**14710** Nu te linguși pē lângă muiere, când cântă ea dē dor.

Nu'ți pune mintea cu muierea când greșasce să o bați,  
că muierea sē'nțelege ca un dichis dē casă, ce cu cât  
el trântesci el maî rău sē strică, iar cu cât el păstrezi  
și maî mult el cinstesci, cu atāt maî mult 'ț-e drag, cu  
el să te slujesci.

Putere asupra ta muierii să nu-î daî.

Păzesce-te cât vei putea să nu te încalece vre-o muiere  
cumva.

Păzesce 'ți muierea, dē piș-piș muieresc.

**14715** Pē muierea ta nici cum s'o mahnesci cumva, cá cósta ta  
pătimesce.

Până ce eți ai puterea și starea întrégă, tōte muierile te  
cinstesc, cum le pierdi nici însuși nevēsta ta; păzesce-le  
să nu scapeți, nici din una, nici din alta, ca să le ai  
pururea pē tōte voiōse.

Firea a făcut și Domnul a poruncit, ca bărbatul să stăpā-  
nescă pē muierea sa, dar urmarea sē vede acum cam  
împotrivă.

Cel cu bărbăție mare rabadare are, la ori-ce întîmplare.

- Cel mai mojit bărbat, când nevasta i se plăcă, mai mult o cinstesc.
- Cel bărbat cu bărbăție de ori-ce primejdie, nici o grijă are.
- 14720** Ce rău mai mare la bărbat, de cât când eși pierde muieră bărbată!
- Bărbatul în adevăr, cap casei după lege, dar și muieră ajutor bărbatului se înțelege.
- Bărbatul îngerul muierii, bărbatul sufletul muierii, bărbatul scăparea ei.
- Bărbatul ca un foc, iar muieră fără de foc se arde.
- 14725** Bărbatul capul muierii, bărbatul legea muierii, bărbatul crucea muierii.
- Bărbatul cu muieră într-o glăsuire să petrecă și dragostea între ei neclintită să se găsească.
- Bărbatul cu muieră bună viață îndoită trăiesce.
- Bărbatul când pătimește, muieră c-o mângâiere patima i-o potolesce.
- Bărbatul la zestre mai mult privesce, când muieră eși alege, d'aceea și muieră mai lesne el stăpânesce.
- 14730** Bărbatul la frumusețe iar muieră la putere, d'opotrivă rîvnă au.
- Bărbatul pentru nevastă viața să și-o jertfescă.
- Bărbatul pe muieră cu dragoste să o cheme, și muieră pe bărbat cu mare rușine să-l priimească în pat.
- Bărbatul pe nevastă mai mult de cât pe sine, pururea s'o cinstescă.
- Bărbatul se cuvine vrednic de casă să fie, și s'o umple de bucate, iar nevasta se cuvine să păstreze ale casei și pe bărbat se-l asculte, c'acestea sunt datoriile lor.
- 14735** Bărbatul să poruncască în casă și să stăpânescă.
- Bărbatul să păzescă cinstea nevestei sale
- Bărbatul temător își învață pe muieră curvă.
- Bărbatul te pîrlesce, iar muieră te jertfescă.
- Bărbatul ce în oglindă ca muieră se gătesce, firea l'a făcut bărbat, și el s'arată muieră.
- 14740** Bărbatul după vină și muieră după dinți.
- Bărbatul de muieră mai lesne se înșală, de cât muieră de bărbat, lucru cam din potrivă și de mare mirare.
- Bărbatul, bărbat trebuie să s'arate și muieră pite late, trebuie să ne-arate.
- Bărbat cu două muieri, cu mare nevoință, iar muieră cu doi bărbați, cu mare înlesnire.
- Bărbații în adevăr fac isprăvile cele mai mari, însă pe ei fără îndoială muierile ei nasc bărbați.
- 14745** Bărbăția sufletului, cel mai mare dar.

## Pentru Bărbăție

Veđi *Bărbăție*.

## Pentru Băsnitori

Veđi *Basne*.

## Pentru Bătaie

Veđi *Războiă*.

În loc dă toiege, țițele să ți le daî, ca în loc dă sânge  
lapte să veđi că curge.

Intâi cu sfatul, apoi cu dojana și în urmă cu bătaia, la  
cel ce nu iewa nicî dă una nicî dă alta.

Când bați pă orî-cine, bagă dă sémă la lovitură că, dă  
multe orî, o palmă numaî, și mórte aduce c'o lovitură.  
Maî mult cu spaîma dă cât cu bătaia să înfricoșezî pă  
orî-cine.

**14750** Fugî dă unde cel bătut plătesce glóba, celui ce l'a bătut.  
Bine e, fără bătaie, dar când nu să póte, locul dă bătaie  
spinarea să 'nțelege.

Pă om orî, în ce parte a trupului ăl veî bate, tot o bă-  
taie să 'nțelege, ca oul ce în cap ăl veî ciocni, tot acea  
spargere ăî faci; d'aceea maî bine cu cuvîntul să'l lovesci,  
c'atunci nicî o vătămăre ăî faci.

## Pentru Bătaie dă Joc

Veđi *Clevetire*.

## Pentru Bătălii

Veđi *Războiă*.

## Pentru Bătrâni, Bătrâne i Bătrânețe

Veđi *Tinerî, Tinerețe*  
și *Căruntețe*.

Omul când îmbătrânesce, atunci la cele sufletescî gândesce.  
Omul, la bătrânețe și dă maî are poftă, la cele din tine-  
rețe, dar rușinea nu ăl iértă să'sî maî arate acea poftă.

**14755** Omul dacă îmbătrânesce greșos să pare la coconași.

Orî-ce să învețe și îmbătrânesce, aprópe dă peire este.



Orî-ce greutate ne aduc cu venin, bătrâneţele când ne vin.  
Urit bătrânul ce în dăsfînări vieţa ş'o petrece.

Înainte alergând în bătrâneţe te vezi cădând, nici cum  
la ele gândind.

**14760** Între bătrâni să te amesteci, şi de cel mai înţelept să te  
lipseşti.

Vai de acela când ajunge, de 'l'întrebă bătrâneţele: unde'ţi  
sunt tinereţele?

Vai de césul acela când tinereţele, de la noi se depărtéază,  
şi bătrâneţele ne îmbrăţişéază.

Vai de cel ce nu îngrijesce de bătrâneţe la tinereţe.

Grele sânt bătrâneţele, uşore sânt tinereţele.

**14765** La bătrâneţe, tînér să te aréţi, şi la tinereţe bătrân.

Copiî cu arşicele şi bătrânii cu poveţele.

Cununa bătrâneţelor înţelepciunea.

Când tinerii cumva greşesc, bătrânii éi dojenesc, dar când  
bătrânii vor greşi, cine de éi vor îngrijî.

Când cei bătrâni nebuni, copiii ce vor fi?

**14770** La bătrâneţe dacă veî damele mai des să te vadă, trebuie  
să aibî un tînér pururea lângă tine.

Mai înainte bătrâneţele mult se cîstea şi dăstoinicia mai  
presus se slăvea, iar acum şi una şi alta de vrăjmaş  
rémăseră.

Mai bine tînér şi de tot cîstit, de cât bătrân şi'n blăsté-  
măţii tăvălit.

Măcar acum la bătrâneţe învaţă-te cu blăndeţe, dacă până  
acum ai fost de tot cumplit.

Nimic alt mai cumplit în lume de cât bătrâneţele, că cum  
ele se ivesc, în cap te lovesc, vederea şi mintea curînd  
se întunecă, capul în jos se plécă, picerele şi mâinile  
nici cum éţi mai slujesc, urechile asurdesc, frumuseţea  
se ridică, vîrtutea se slăbesce, de muferi te dăslipesce,  
orî-ce chinuire fără nici o milă.

**14775** Povara ochilor în adevăr obositoare, d'aceea bătrâneţele  
în adevăr amare.

Numai mórtea pe bătrâni éi póte tămădui de bóla bătrâ-  
neţelor; o! ce tămăduire!

Pururea să îngrijesci ca bătrâneţe cîstite la bătrâneţe să  
dobândesci.

Pé cei mai bătrâni ca pé nisce părinţi să 'î cînstesci.

Rógă-te lui Dumnezeu ca bătrâneţele să 'ţi fie cu bine.

**14780** Să te ruşinezi de cărunteţele celui bătrân, ca şi de tine  
măine alţii să se ruşineze.

Pé bătrâni muferile nu 'î pré iubesc că nu le mai slujesc.

Să cînstesci pé cei bătrâni şi de sfat să le mulţumesci,  
c'asemenea la vreme şi tu să dobândesci.

Puținî cei ce sciū, să s'arate bătrânî.

Tóte bătrânețele se vestejesc și 'ndată te părăsesc, numai înțelepciunea cu cât îmbătrânesc, cu atât mai mult înflorește.

**14785** Fugî dêparte dê bătrâne, că lesne ele sparg casele cele mai bune.

Frică să 'ți fie mare dê bătrânețe că te ajung, că nu vin singure ele, bată-le Dumnedău !

Ce e mai urît în lume dê cât bătrânețe grele !

Ce urît la vedere, bătrânețe necinstite.

Cel ce nicî la bătrânețe nu se dêșteptă, nebun întreg se socotese.

**14790** Cel ce cere bătrânețe lungî, rîvnesc la necazuri și la chinuri.

Cine bătrânețele nu le cinstesc, cel mai necinstit se socotese.

Cine 'și aduce aminte d'ale sale tinerețe, mare mahnire dobândește l'ale sale bătrânețe.

Bătrânețe odihnite, să te rogî lui Dumnedău, să 'ți dê la vremea lor.

Bătrânețe urite anevoie a le schimbă.

**14795** Bătrânețele alt loc numai aū, dê cât sfîrșitul vieții.

Bătrânețe adince, bôlă necurmată.

Bătrânețele cum se ivesc, la tinerețe poftesc.

Bătrânețele cu cele trecute te învață ca cel mai bun dascăl, dar cam pē la sfîrșit.

Bătrânețele când vin, vin cu tóte cele rele.

**14800** Bătrânețele la om, ierna vieții sale.

Bătrânețele la om bune, când și tóte cele-l alte bune.

Bătrânețele la om lesne se cunosc, când genuchelc ăți slăbesc, și jos la pămînt se plécă, fața ăți se sbîrcesce, spatele ți se gârbovesce și gogóșă dobândește ; plăcerile dê olac dê la tine fug.

Bătrânețele minte nicî cum ăți aduc, d'aceea și la bătrânețele, dê minte să te îngrijesci.

Bătrânețele pē om greu și rău ăi chinuiesc, și fără milă pururea ăi necăjesc.

**14805** Bătrânețele rupe și pătrunde tóte ale trupului puteri.

Bătrânețele singure ele cea mai grea bôlă.

Bătrânețele să le cinstesci, că și tu le aștepti.

Bătrânețele cer vieță liniștită ; fericite dê cine a dobândit-o.

Bătrânețele cinstite — însă cele nescurcate.

**14810** Bătrânețele și când noi le-am dori, bine ar fi a nu le mai dobândi.

Bătrânețele și mórtea dooē rele neapērate, ce pururea ne așteptăin fără a gândi la ele.

Bêtrânețele și somnul ne arată drumul călătoriei după această lume.

Bêtrânețele și bólele, curierii morții.

Bêtrânii obicînuiesc a da sfatul cel mai bun, ca să se arate în lume că dau și pilde bune.

- 14815** Bêtrânii în adevăr de tinere au trebuință, dar și bêtrânele de tineri mai mare trebuință.

Bêtrânii la bêtrânețe încep a sfătui, când numai pot urma cele din tinerețe.

Bêtrânul în trei picere, cu capul între picere.

Cei bêtrâni în dooă gânduri copii mici se socotesc, odată 'n copilărie, ș'altă dată în cele mai adânci bêtrânețe.

Celor bêtrâne muieri, numai muieria bêtrână le dă piste nas.

- 14820** Cel ce îmbêtrânesce, se vede că nu s'a slujit nici odată de dohtori.

Cel bêtrân și fără ininte tot copil este.

Bêtrâna când se gătesce, la ore-ce mai poftesce.

Bêtrâna, când se socotesc că numai e de iubit, inima s'a topit.

Cei bêtrâni n'au trebuință d'a mai învăța, de cât să 'și aducă aminte cele ce au învățat, că indestul le este, a le urmă când vremea nu-i înai este, a mai învăța.

- 14825** Bêtrânețele cam multe suferă, că vremea îndelungată, multe întimplări ne aduce.

Bêtrânul între fete, mai bine se înveselesce, iar fetele între bêtrâni posomorite s'arată.

Bêtrânul cu muieră tînă înțineresce lângă ea, iar tînă cu bărbat bêtrân îmbêtrânesce după el; vai de amîndoi!

Bêtrânul când joca 'n horă, cu pîrul înbêtrânesce, cu mintea înțineresce.

Bêtrânul când cade pe ghiță și nu póte a se sculă, atunci numai simte bêtrânețele.

- 14830** Bêtrânul când pătîmesce să móră înai bine voiesce, cum mórtea se ivesce dice că trupul nu mai pătîmesce.

Bêtrânul când se mânia, anevoie se dîsmânia.

Bêtrânul cât de dulce, supărare la tineri aduce.

Bêtrânul la bêtrânețe mai mult la pămînt se uită, și la el mai mult se plîcă, unde a merge se pîpesce.

Bêtrânul anevoie crede, pentru că mai multe în lume a pățit.

- 14835** Bêtrân cu bêtrân se pot înțelege, și tînăr cu tînăr, iar muieria cu amîndoi vorbă dulce are.

Bêtrân la trup se te-arîță, iar nu la minte.

Bêtrân se 'nțelege, cel ce vede ș'înainte ș'înapoi, și cel ce nu se căiesce nici înainte nici înapoi.

După tinerețe așteptă bătrânețe.

Dă veți să te încălzești la ierba bătrânețelor, căpușește-te mai bine din vara lor.

**14840** Departe de casa ta muieră bătrână, când nevastă tinăreă ai lângă tine.

Și cea mai bătrână până în sfârșit, duce dorul cântecului de zorî.

### Pentru Bășină

Vedî Rîgîttuă.

### Pentru Blagoslovenie și Blăsteme i Blăstemați și Blăstemății

Cu mîna blagoslovescî, dar păcatul în cap nici cum ăi lovescî, fără 'ndreptare de rea urmare.

Cel mai mic de la cel mai mare blagoslovenie ăea, iar nu și din potrivă.

Blagoslovenia părinților, tăria caselor.

**14845** Omul dădat cu blestemății, în ăioa ce n'a făcut nici o blestemăție, n'o socotesce de ăi.

Omul blestemă, iar în mîna Domnului stă să'l asculte sau nu.

Cînd nu putem răsplăti ore-căruia la blesteme alergăm.

Mai bine cel năpăstuit să te blesteme, de cît să te blagoslovescă, că blagoslovenia de silă mai rea de cît blestemul.

Pă cine veți să blestemî, dăstul e să'î ăici: «*să n'ăibî parte de nevastă*».

**14850** Cel din fire blestemat, cu miî și sute faceri de bine. nu cunósce, că s'a îndatorat.

Bine să cuvîntezi și să blagoslovescî pă cel ce te blestemă, c'atunci blestemul pă el cade.

Blestemat de Domnul, cel ce nu iubesce pă fratele său, dar cu mult mai blestemat cel ce se arată, vrăjmaș și dușman frătelui său.

Blestemul părinților, pedépsa Domnului.

Blestemul slugii, pentru neplată de slujbă, cea mai mare blestem.

**14855** Blestemățiile, născocirile celor mai de necinste.

Blestemățiile să le urăscî, iar pă cel blestemat să'l îndreptezi, ca dohtorul ce urasce ori-ce bólă, iar pă bolnav să silesce să'l tămăduiescă.

Blestemățiile cele mai mari pă la curțile cele mai mari.

## Pentru Blesteme, Blestemați i Blestemății

*Veđi Blagoslovenie.*

## Pentru Blândi și Blândețe

*Veđi Răbdare.*

Omul blând cel mai bun dohtor al inimii se 'nțelege.  
 Impărătesa albinelor, pentru ale ei blândețe, șade ne-atinsă  
 în mijlocul acelor; așa, și tu, veși șede în mijlocul no-  
 rôdelor, cu sulițe înarmate dacă blândețe veși avé.

- 14860** În cea mai mare tréptă de te veși sul, blândețele să nu  
 le pîrdeși, iar asprimea firii cu totul s'o depărtezi.  
 Cu nevointă și muncă se ispitesce cel blând și mult răb-  
 dator.

Cu fire blândă, pe toți prietenii ei ai.  
 Cu blândețe bune mai multă dragoste dobândesci.  
 Mai întâiu cu blândețele de cât cu crușimea, că și la rană  
 dohtorul mai întâiu cu blasturi, apoi cu cuțitul.

- 14865** Nimeni pentru blândețe vre'odată s'a căit, iar pentru cru-  
 șime și asprime, de miși și sute de ori.  
 Fericiți cei blândi, că nu cunosc mânia.  
 Fericiți cei blândi, că cea mai tare mânia lesne o înduplecă.  
 Cei slabi din fire și blândi se ved din fire.  
 Cei cu inimă blândă uită răul ce a pățit, cât de mare va  
 fi fost.

- 14870** Cel mai mare dar blândețele la om.  
 Cel blajin firesce, dragoste dobândește.  
 Cel blând cătră ai săi, de obște blând se numesce.  
 Cel blând la toate curînd, se înduplecă nevrînd.  
 Cel blând mai lesne iértă.

- 14875** Blândețe, cu îndurare, prea rare.  
 Blândețele unui domn supus, ține pe norod.  
 Blândețele la omenire privesc, iar crușimea la hîrare.  
 Blândețele mai tăioase, de cât ori-ce armă de răsboiu.  
 Blândețele, străja domnilor.

- 14880** Blândețele, dohtorul inimii.  
 Blândețele, dragoste de la norod țe-aduce.  
 Blândețele, și pe cel mai cumplit, lesne el îmblândește.  
 Blând la inimă să fii, că cu blândețe bune pe toți ei poți  
 dobândi.

Blând să te aréști ca mielul, iar nu cumplit ca leul.

- 14885** Blând să te aréști ca mielul, nu de frică, sau de vre-o nă-  
 dejde, ci de a ta bună voie.  
 Dăparte cei blândi de cei cumpliți, ca mieii de lup.

## Pentru Brațe

Veđi *Imbrățișare*.

## Pentru Brănișor

La brănișor să nu 'ndrăsnesci, unde nu stăpânesci.  
Brănișorul în adevăr mult te strînge, dar fața țe-o dăstrînge  
și rușinea țe-o păstréză.

Brănișorul cum ăl slobođi, rușinea dă la tine îndată să  
dăpărtéză.

**14890** Brănișorul lucru sfînd, dă el să nu te atingi fără voie dată.  
Brănișorul nici odată nici să'l legi, nici să'l dăslagi, dă  
față cu altul.

Brănișorul strîns, căt vei putea să'l ții, că cîntea țe-o  
păstréză.

## Pentru Da

Veđi *A'u*.

## Pentru Dajdie

Dajdia căt mai mare și mai grea, cu atăt mai rea.

Dajdia, preț mai jos dă o piele, iar nu dă dooă piei,  
că îndată piei.

**14895** Dajdia mai ușoră ca să n'o pierđi dă tot.

Dajdia după putere, sfîntă și la toți plăcută, iar cea im-  
potrivă, cărtelă și mahnire.

Dajdia după puterea aceluia dă care ceri, iar nu după  
voia ta, ca să poți să o ceri.

Dăjdiile nu pă cele dă trebuință, ci mai bine pă cele dă  
prisos, să le încarci; că fără cele dă prisos poți trăi  
orî-cum, iar fără cele dă trebuință nici cum.

## Pentru Dame

Cu damele cînd vorbesci mai mult minciuni să le grăiesci,  
dacă vei să le dobândesci.

**14900** Cine dame nu cîntesce, cel mai necîstit să numesce.

Damele să socotesc icónele bărbaților.

Damele dă curte pururea tinere să înțeleg, d'aceea să ăice  
că nici odată îmbătrînesc.

Dă diminéță cînd te scolî întăi dă dame să dai cu ochi,  
ca să-ți mérgă tóte cu ugur.

## Pentru Danțuri

Veđi *Jocuri*.

## Pentru Dar, Dare și Darnici i Dărnicie

Apa, focul și mușerea cu cât mai mult le dai, cu atât mai mult cere.

**14905** Așa cum ieși dai și tu îndai, ca să mai ieși ș'altă dată.

Orî-ce dare, firesce milostenie se socotesce.

Orî-ce dare la vremea ei, prinde loc de mare dar, fie darul cât de mic, dar piste vremea lui, întru zădar se 'nțelege, fie darul cât de mare.

Orî-ce dar de la vrăjmaș, pagubă țe-aduce.

Orî-ce Domnul ne dă, de bine să-l luăm, că nu scim tainele Domnului.

**14910** O ce vie bucurie, când veđi darul c'o să vie.

Un «*fine*» fie cât de mic, cu mult mai mult să prețuiesce, de cât miș și sute de «*așteptă c'ei voi da*»; că unul e sigur, dar cel-l-alt cu nădejde.

Cu 'i-e milă de daruri, strigare și cârtelă asupra lui adună.

Cu mult mai de rușine să nu dai când ești cere, de cât să nu dobândescă cel ce de la tine cere.

Cu darea, să trage bine orî-ce inimă la tine.

**14915** Cu darul să nu întârziezi, că în zadar vei da, când piste vreme vei da.

Când vei să dai, curînd să dai, că de vei zăbovi, la vreme nu vei nimeri.

Când dai, să dai cu îndurare că mult dar are.

Când vei ceva să dai, veđi mai întâiu cui dai, apoi pe tine, cel ce vei să dai, și în urmă, ceea ce vei să dai, ca toate potrivite după a lui cinste și după a lui putere să fie dăruite.

Când vei să dai ceva n'arătă mai înainte, celor după împrejurul tău, ceea ce vei să dai, până nu vei da darul din mâna ta.

**14920** Când dai cuiva ceva, pururea să socotesci că mai mult dobândesci, de cât ceea ce dăruiești; căci mai mult te folosești, cu îndatorirea, ce de la acela dobândesci.

Când dai, să nu cercetezi la cine dai, că pururea la un om ca tine dai.

Când dai, să dai cu față veselă și voioasă, ca ș'altă dată să mai găsească la tine voie voioasă.

Când dăruiești, darul îndată să-l puși la uitare, iar când ești dăruiesc să nu-l uiți în veci.

Cât de puțin tu vei da, mult se 'nțelege la cel ce n'are.

- 14925** La mâna noastră este să dăm, dar după ce dăm nu mai putem înapoi să luăm, că necinste căpătăm.  
La dare mai mult pierde cel ce priimesce, de cât cel ce dă, că cel ce dă, pierde ceea ce dă, iar cel ce priimesce, pierde slobodănia sa, lucru cel mai scump în lume, când supus rămâne și îndatorat, celui ce 'i a dat.  
Mai bine să nu dăruiesci, de cât să dăruiesci, ce nu poți să împlinesci.  
Mai bine de la morți să ieși și să dai la cei vii, de cât de la vii să hrăpesci ca pe cei morți să'i hrănesci, lucru piste fire.  
Nimeni nu dice «*ie-ne dómne*», ci toți «*dă-ne dómne*».
- 14930** Nu lăudă ori-câți vor da, că în urmă vei căută și nu vei căpătă.  
Nu se cuvine să lepedi darul în ochi când îl vezi, că dacă să duce n'are cine'l mai aduce.  
Nu toți cei ce alergă dobândesc la daruri, ci cel ce pe alții întrece, acela dobândește nume vrednic de daruri.  
Pururea să dăruiesci, pururea să miluiesci, însă cât e prin putință, ca să nu te găsești și tu în lipsă.  
Pe calea dreptății lesne rătăcesci, când vre-un dar înainte merge călăuză.
- 14935** Pe cei ce daruri în casă ăți aduc, ca să te mistuiescă, de parte de casa ta tu să'i osîndesci; iar pe cei ce la tine, vine să ceră de la tine, în casă să'i priimesci, că la cei dintâi, tu te îndatorezi, iar la cei din urmă tu pe ei îi îndatorezi.  
Până când poți da nimeni te urasce, cum stai din dare nimeni te mai vede.  
Să dai când ai ca să poți găsi și tu, când nu vei avea.  
Toți a cere alunecă, iar a da se încurcă.  
Ceea ce nu dă Domnul nu poate lua omul.
- 14940** Ceea ce Domnul ne dăruiește, cu dragoste se primesce, fie bine, fie rău, că omul nu cunoște al său bine, ș'al său rău.  
Ce urît se pare, când cel ce n'are dă celui ce are.  
Celui ce dă, i se dă, că darea dulce, dare ne aduce.  
Cel ce nu dă nici Domnul lui îi dă.  
Cel ce grăbește la dare, de multe ori dă, iar cel ce zăbovesce, mai nici odată dă.
- 14945** Cel ce dar priimesce de la cel ce'l mituiește foc ăși bagă în casa sa.  
Cel darnic de toți se laudă.  
Cine daruri priimesce, rob darurilor se priivesce, că lor rău se supune.  
Darea cu dragoste când se dă, pe om îndatorază,



- Darea, cât de mică fie, cinste Ți aduce Ție.
- 14950** Darea, cât de próstă fie, la vreme când se dă, prinde loc de bogăȚie.
- Dare cu peșin, mai bună de cât ori-ce făgăduielă.
- Darul orbesce și pe cel cu patru ochi.
- Darul care faci prin ascuns de altul, acela pentru tine grăiesce către altul.
- Darul cu interes, spre năpăstuire, foc în casă Ți aprinde.
- 14955** Darul în curînd se 'nvechesce, și îndată se și uită.
- Darul către cunoscători, nici cum mórte are.
- Darul când întărđiezá, și la vreme nu se 'nfăȚisezá, pierde numele de dar.
- Darul la vremea lui, că piste vreme nu se mai Țice dar.
- Darul, la sárac, cât de mare sá'l faci, iar la cel bogat, ori nu'l mai face saú fórte mic sá'l faci.
- 14960** Darul lesne te înșală cât de măreȚ te vei Ține.
- Darul nu după mărime, ci după dragoste se preȚueșce.
- Darul pentru mituire mintea Țe-o întunecă, și sufletul jos Țe-l culcă.
- Darul fie cât de mic, cinste aduce la cel mai mic.
- Darul cinste aduce celui ce dăruiesce, și celui ce'l priimesce.
- 14965** Darul dulce, de la mână dulce.
- Darul după dare vieȚă numai are, ci în grópă se îngrópă darul cu darea împreună.
- Darul cu cuvinte multe n'are trebuinȚă.
- Dar fără folos, nici un dar are.
- Dar, dar aduce.
- 14970** Dar de un dram la cel de aprópe, se 'nȚelege ca d'o sută, la cel departe.
- Dă cât nimic, fie darul cât de mic.
- Darnic către scăpētaȚi sá te-arēȚi și către sáraci.
- Din ceea ce aí tu, dá și celui ce n'are, ca pentru acela Domnul la tine are.
- Dēprinde-te cu daruri mici, la cele mai mari sá nu te nevoiesci.
- 14975** Domnul îndēstul ne dá, dar lácomia ne face tot mai mult sá cerem.
- Dárnicia are mână slobodă și ușa deschisă.
- Dă celui ce are lipsă ca și Ție altul, asemenea sá'Ți dé, când și tu vei avea lipsă.

### Pentru Daruri, adică Dēstoinicii sufletesci și Talanturi

Omul darurile firesce nu le cam dobāndesce, ci cele mai multe prin adesea dēprindere.

Un dar, și numai, cu anevoie dēsăvîrșit să'l ai, necum mai multe să te-arēți că ai.

**14980** Cu mult mai cinstit cel ce n'are nici un dar, dē cāt cel ce are multe daruri, dar nici unul scie cum să șē'l cinstēscă.

Cu daruri cāt dē mici, dacă scii să le-arēți, multă cinste dobândesci.

La orî-ce adunare darul cel mai mare, vorbă potrivită și purtare cinstită.

Mii și sute dē daruri nimic nu ne folosesc, cānd norocul în potrivă ne stă la orî-ce.

Multe daruri sē schimbă în cele mai mari greșēli, cānd mintea nici cum ne mai stăpānescă.

**14985** Māndria ne face să ne arētām cu daruri, și cānd nici un dar avem.

Nici un om, pē lume, cu tōte darurile pē deplin.

Nu pentru daruri strāmoșesci, tu să te fălesc, ci pentru ale tale, cinste să dobāndesci.

Nu din ce țēră, nici din ce nēm tu te tragi, ci ce daruri țe-ai dobāndit, acēsta să cercetezi.

Pentru că numai l'ale nōstre daruri pururea privim, d'aceea nu cunōscem darurile celor-l-alti.

**14990** Pē toți Domnul dē obște cu daruri i-a înzestrat, iar pē cel înțelept, cu minte mare dē bărbat, ce la mulți e dorită, dar la puțin dāruită.

Multe daruri pē din afară sē vēd plāsmuite, care sē și cinstesc mai mult dē cāt cele adevărate.

Să îndestulezi pē cei flāmānși, să cauți pē cei bolnavi, să adapi pē cei sēcetoși, să priimesci pē cei străini, să îmbraci pē cei goi, să îngropi pē cei morți, acestea sūnt darurile cele mai mari la om.

Tōte darurile la om, nici cum sē pot află.

Tot darul ce Domnul țe-a dāruit, întrebuintēzā'l spre folos obștesc, ca să îndatorezi pē cel ce ți l'a dāruit.

**14995** Fiesce-care, în parte, dē dēosebit dar are parte.

Cel cu daruri încărcat, cānd nu'și arată nici un dar, sē'nțelege fără dar.

Cel mai mare dar la om, să nu fie nici cum, nici fățarnic, nici zavistnic.

Cel mai mare dar, a sci ore-cine cānd să tacă și cānd să grălēscă

Cel fără nici un dar nu pōte cunōsce ce dar are darul.

**15000** Cel ce darul țe'l fāgăduiesce, nu mai e vrednic dē nici un dar.

Dar, acela sē'nțelege, ce la om cinste 'i-aduce.

Darul căsătoriei, vīēța sē'nțelege cea mai liniștită.

- Darul nu stă în părul capului, nici în barba cea mare de sub cap, nici în mintea capului.  
 Darul înțelepciunii, mai mare de orî-ce frumusețe.
- 15005** Darul slugii cel mai mare, să fie credincioasă.  
 Darul tău atunci mai mult să poți cunoște, când cei ce te pizmuiesc, siliți sunt să te laude.  
 Darul de la popa când te blagoslovesce, nici un dar are fără dare.  
 Darurile noastre ne aduc cinste de la cei de cinste, iar norocul de la noroc.  
 Darurile frii, mai pre sus de orî-ce dar, ce de la noroc ne vine.
- 15010** Darurile întru zadar le păstrezi asupra'ti, când nu știi cum să le întrebuințezi.  
 Darurile de la Domnul când se împărtășesc, în multe chipuri se ivesc.  
 Darurile de toți se pisinuiesc, dar la vremea lor pe toți ei biruiesc.  
 Darurile ți le poți arăta, dar inima nici odată.  
 Din darul ce Domnul ție ție-a dat, împărtășește și tu pe altul, că cu acest mijloc se măresce darul.
- 15015** De multe-orî la cei mai mici se găsesc mai multe daruri, ce pe la cei mai mari anevoie se găsesc.  
 Și cel mai mare dar interesul îl sugrumiă.

### Pentru Dascăli

*Vezi Judecători, Doctori.*

- Cu ce dascăl lăcuiesci, a lui nărav dobîndesci.  
 La multe, dascălul, de la copii se'nvață.  
 Nu ce dascălul te învață, ci ce înveți de la acel dascăl, aceea să cercetezi.
- 15020** Firea și vremea, dascălul cel mai bun.  
 Pe dascăl să'l cinstești și, de cât pe părinți mai mult să'i iubești, că părinții ție dă vieță, iar dascălul te înveță cum să'ți petreci vieța.  
 Fugi de acel dascăl ce nu urmăzează cu fapta, după a lui către tine povață.  
 Dascăli buni, lui Dumnezeu să te rogi să dobîndesci.  
 Dascăli buni să'ți alegi, când pe copii vei să'i înveți că, după ale lor năravuri, se învață și copii.
- 15025** Dascălul norocire nici cum poți da, dar te pregătește pentru norocire.  
 Dascălul, doică a inimii și a duhului.

Dascăl cu năravuri rele, co-asemene năravuri învață pe copii.

Dascăl dă ucidere, cel ce învață la duel; departe dă el.

### Pentru Datorie

- Orî-ce după datorie, fie cât dă dulce, supărare ne aduce.
- 15030** Când datoria sa nimeni ș'o păzesce, tot se prăpădesce.  
Urmază-ți datoria ta, c'acésta numai te cintesce.  
Nici o datorie mai mare cătră fire, dă cât a dobândi rod  
din pânțelele său.  
Noi datoria să ne-o împlinim, cele-l-alte la Domnul să le lăsăm.  
Fățărnicia s'o depărtezi, frăția s'o îmbrățișezi, la vîrtute  
să te pleci, robia s'o pizmuiesci, slobođenia s'o ocrotesci,  
dă milă și îndurare să te ții fôrte tare, ca să te cunoscă  
că păzesci datoriile omenesci.
- 15035** Cea mai mare datorie a cinsti legile, și lor șă te supui;  
d'acestea să te ții.  
Ceî ce'și împlinesc datoriile lor, se înțeleg c'a săvîrșit cea  
mai mare ispravă.  
Datoria soldatului a se arêta dă om voinic, iar a stăpânului  
dă om drept.  
Datoria să țe-o împlinesci, nici cum să te lenevesci, că cu  
acésta dobândesci cinste mare și avere.  
Datoria filosofului, să descopere adevêrul, iar a stăpânului,  
să urmeze după adevêr.
- 15040** Datoria stăpânului, a îngriji dă slugi ca dă însuși el.  
Datoria oblăduitorului, a păzi, dă obște, pacea și dreptatea.  
Datoria celor mai mari, a ocroti pe cei mici.  
Datoria omului după porunca Domnului: celor flămânđi să  
le dai dămăncare, celor sêcetoși să le dai să bé, pe cel  
strêin să'l priimesci, pe cel gol să'l îmbraci, pe cel bol-  
nav să'l cauți, pe cel la închisóre să'l cercetezi, pe cel  
rob să'l dêsrobesci fie dă orî-ce nê, că toți frați ne  
înțelegem, dintr'un om fiind născuți, aceste sînt dato-  
riile omenirei, care cînd le vei păzi, atunci te poți numi  
Dumneđeu și om.
- Datoriile muierii cinstea, credința și supunerea către bărbat,  
îngrijirea dă copii, și iconomicări; iar ale bărbatului  
să 'și iubească muiera sa, și însuși vieța lui să și-o jêrt-  
fêască pentru ea.
- 15045** Dă Domnul să te temî, legelor să te supui, pe părinți să-î  
cintesci, dă copii să îngrijesci, pe norod să'l ocrotesci,  
ca nisce datorii ale omenirei să le socotesci.

Dragostea, pacea, unirea și slobodănia, cele mai de temeiuri datorii după fire.

Dreptatea, cinstea și cugetul cel bun, cele mai mari ale omului datorii.

### Pentru Datorii de bani și Datornici

Când ești plătesci datoria lesne mai poți găsi ș'altă dată, marfă, bani în datorie.

Cel ce 'n datorie a căzut, viața ș'a scurtat-o.

**15050** Cine slobod de datorii, acela mai bogat.

Datoria cât de 'ndată să te silești ș'o plătești, că de zăbovesci, și pe altul păgubesci, și ție nimic folosești.

Datornicul somn ușor nu doarme, când datoria ș'o socoțeste și la creditorii gândesce.

### Pentru Delicatețe

Dă când s'a ivit delicatețea în lume, năravurile cele bune cu totul a lipsit.

### Pentru Despotism

Despotismul lege are voința lui, d'aceea cea mai cumplită stăpânire cu cruzime.

**15055** Despotismul după ce grămădesce toate ticăloșiile pe norod, apoi îl silește ca, la orî-ce greșală, să mărtu iséscă că tot el greșasce.

### Pentru Deciu

*Vezi Judecătoria.*

Orî-ce deciu de judecată, lasă la o parte rana nevindecată. Ce nedomerire de deciu?! când s'ar cere dovezi de cel adevărat părinte al copilului.

### Pentru Degete

Cu degetele să nu mănânci, nici vre-odată să te lingi, că scârbă aduci la cel ce te vede.

### Pentru Dietă

Cel ce petrece cu dietă piste măsură, acela nu se bucură  
dă vieța sa, că dieta cea mai mare, bóla cea mai mare,  
d'aceea și pururea bolesce.

### Pentru Dichisuri

**15060** Dichisurile casii mai simple și temeinice, iar nu împodobite și vremelnice, că punga țe-o scutură.

### Pentru Diminéța

Bună diminéța când audî, dă la muiere întău s'o audî, ca  
să 'ți mérgă tótă ȓioa cu bine.

### Pentru Dinți

*Veđi Buză.*

Treideci și doi dă dinți are omul în gură, dar nici doi  
nu-î rămâne până în urmă.

Dinții curați să țe-î păstrezi, gura mai des să țe-o speli,  
că a lor curățenie, depărtéază dă ele ori-ce putredăciune,  
și ori-ce putóre.

Dinții la masă și cu alții dă față nici cum să țe-î scobesci.

### Pentru Dojană i Dojenire

*Veđi Sfat.*

**15065** Nu dojàni pă cel rău, că 'ndată te va urî, și vrăjmaș ăi  
vei dobândi, ci mai bine pă cel bun, că mulțumită vei  
dobândi.

Până a nu cercetă, nu te pripi la certă c'întău să te îndes-  
tulezi, apoi să dojànesci.

Să te feresci a dojàni pă cel sfios și fricos, că'l aduci la  
nebunie.

Cel ce nu ăea dă dojană, nici odată minte învață.

Dojana la o parte dă cuvînt are parte.

**15070** Dojana la cel înțelept, cea mai bună învățatură.

Dojana părintéscă cea mai bună la copii, și dulce tămă-  
duire, sufletéscă și trupéscă.

Dojana cei înțelepți cu dulcetu' o priimesc, iar cei fără de minte departe o isgonesc.

Dojana Domnilor, grea și rea se pare la ai lui slujitori, când ei de cele ce pe norod dojanesc, nici cum să părăsesc.

Dojenim pe alții pentru greșalele lor, mai de multe ori vrând să arătăm că noi nu greșim.

**15075** De vrei să fii slobod de ori-ce dojană, feresce-te de cele de ocară.

### Pentru Domni i Stăpânitori și Domnie

Vezi *Slugă*.

Ori-ce Domn va fi, bun pentru toți nu poate fi, pentru că toți nu sunt buni.

O ce fericiri, când norodul cade la picerile unui Doimn, și de el se roagă, să se stăpânescă.

Unsul lui Dumnezeu, nici cel ce voiesce, nici cel ce alérgă, ci numai cel ce din noi Domnul vrea, el îl alege.

Unde vezi mulți Doimni, acolo și mulți nebuni.

**15080** Urît Domnul acela ce al său folos, numai și numai vîneză, urît și acela ce fără cuvînt ori-ce va urmîză, dar cu mult mai urît cel ce de lege se depărtéază.

Înfrînarea unui Domn, cea mai mare fericire la norodul său. Ca magnitul tu să tragî tot norodul către tine, cu cea mai dulce dragoste părintéscă, dacă vei în veci casa ta să domnέscă.

Casa Domnului să fie îmbrățișarea celor véduve, masa celor sāraci, adunarea celor înțelepți, scāpārea celor nevinovați și sprijinirea celor nāpāstuiți.

Cu ochii tēi să îngrijesci de norodul tēu, ca ciobanul de oi.

**15085** Cuvîntul Domnului, sfânt se înțelege.

Cu greú a se 'mpotrivi, ori-cine la Domnul său.

Cu mână îndreptătoare, ca c'o apērătoare, tu pe toți de nedreptate să'i aperi după dreptate.

Cu mână blāndă să arēți slujba supușilor tēi.

Curtea Domnului, de ómeni cānd este mai plină, atunci de pișpāitori este mai pustie.

**15090** Cu cei fără de lege nici cum tu să te slujasci, c'ale lor rele urmări ale tale se'nțeleg.

Cātre supuși să te arēți strașnic cu înfricoșarea, și blānd cu îndurarea.

Cānd ocārmuiesci, pentru norod să îngrijesci, ca cārīnaciul de corabie, iar pentru tine nimic să mai gāndesci.

- Când norodul din muncă încetază, Domnul atunci la muncă  
mai mult să se silască.
- Când nu poți să cârmuiești, Domn să nu te mai numești.
- 15095** Când Domnul ți uită, norodul la el nu se mai uită.  
Când Domnul va iubi pe supușii lui, ca părintele pe copii,  
atunci va îngriji de ei tocma ca un părinte.  
Când Domnul va cinsti faptele cele bune, tot norodul său  
după el să va luă.
- Când Domnul greșasce, norodul se poticnesce.  
Când Domnul pe norod ușurează, atunci norodul pe Domn  
îmbrățișează.
- 15100** Când Domnul se îmbracă cu buna dreptate, norodul se  
dăsbacă de rea nedreptate.  
Când Domnul de Domnul temere are, atunci norodul frică  
de nimeni are.  
Când boierii ajung cu opinci în picere, și cu briu de teiu  
încinși, atunci Domniilor se înveselesc.
- La cei pe lângă tine, putere mare și îndelungată nici cum  
să le dai, că sfârșind după la alții pe tine o să cadă.  
La Domnul vreme nu se caută, că cu vreme și fără vreme  
trebuie să prăimască.
- 15105** La Domnul puțin somn și muncă mai îndelungată.  
Mai ticăloși de cât Domniilor și vrednici de jale, nimeni alții  
pe lume.  
Minte, minte la cel ce va norode să stăpânescă, iar nu  
frumusețe și podobă muierască  
Mult, mult să te bucuri, și să te înveselesc, când pe no-  
rod vești vesel și voios.
- Mulținea norodului cea mai mare cinste a Domnului
- 15110** Mulți nici cum să poruncască, ci unul numai să grăiescă,  
cel ce Domnul ne a dăruit, ș'al său uns l'a și numit.  
Muncele și necazurile la Domni mai mult sunt date, d'a-  
ceea și îmbetrănesc numai îndată.  
Nici amorul cu tovarăș, nici doi Domni într'un scaun, ca  
nisce tovarăși.
- Nici să aibă pe lângă tine omeni răi și blestemați, nici  
credămint cumva să dai, la oricare ei ăți vor spune, că  
tote ale lor greșeli asupra-ți le vor pune, încă și pe  
tine călare se vor pune.
- Nu cu dinți tu să musci, ci cu limba pe norod, l'al său  
păs tu să'l lingi, c'a cânele l'a sa rană.
- 15115** Porunca Domnului nici cum să mai întorțe; d'aceea Dom-  
nul mai nainte de poruncă bine să se socotască.  
Puterea Domnului, dragostea norodului.  
Pe fiesce-care să'l întrebuințezi la ceea ce el se îndelet-  
nicesce, ca cu slujba sa să pôtă să te mulțumască.



Pomenirea, răsplătirea Domnilor.

Pă Domnul să nu'l fericesci, ci pururea să ȋci: Domnul să'î ajute! că cel mai ticălos om se află în fericirele lui.

- 15120** Până ce' căciulă naltă, porți în cap ca o berată, toți te strigă: Domnul nostru; cum te ved' fără' de ea, se 'ntorc cu spatele la tine.

Precum vofesci ca Domnul la tine să se arate, așa și tu te arată la supuși tîi.

Precum cămila cea sburătoare de la oocă ochii seî nicî cum eși depărtéză, că cu ochii le clocesc, așa și Domnul ochiul seî, de la supuși seî, nicî cum să s'el depărteze ci cu el să'î încăldescă.

Suflet curat să însufli la ai tîi supuși.

Să te feresci cât vei putea să nu te dai cu totul în mîna altuia, fie și cel mai de aproape.

- 15125** Stăpînirea ta să ȣe-o cârmuiesci, ca cârmaciul corabia, dacă vei se mîrgă multă vreme neclintită.

Slavă Domnului, norodul cel mare.

Fericirea norodului, cea mai mare slavă a Domnului.

Firea Domnului cea blîndă eî întăresce stăpînirea.

Cea mai mare neodihnă în sîn la Domnul lăcuiesce.

- 15130** Cele trecute se îndreptéză, cele de față se cercetéză și cele din urmă se întîmpină; acestea Domnul să le păzescă.

Cel în parte când greșasce, pentru el numai greșasce, iar Domnul când greșasce, pentru un norod întreg greșasce.

Cel ce are ce mîncă în casa sa, acela Domn se înȣelege.

Cel ce spre bine povăȣuesce pe Domn, de Domnul atunci nu s'ascultă, iar în urmă mai mult se cînstesce, când Domnul se căiesce.

Cel ce bine ne ocârmuiesce, acela în adevăr Domnul nostru ăl mai bine se socotesce.

- 15135** Cel ce ține schiptu 'n mînă, nicî cum se necînstesce.

Ce mai dulce la un Domn de cât a cunósce dragoste de norod, care cu nimic alt se dobândesce, de cât cu blîndeȣele.

Cîntea Domnului la toți de obște privesce, iar greșala lui pe toți eî moleșesce.

Cîntea Domnului stă întru a urma cele după pravilă, iar nu cele după voia lui.

Bogăȣia Domnului, cîntea de la norodul seî.

- 15140** Blîndeȣele și îndurarea arată pe Domn milos, însă nu și strașnic.

Datoria unui Domn este de a găsi mijlócă cum să întemeieze drepturile omenirei.

Domn este acela cel ce scie să domnescă întău în casa sa.

Domnul acul sêu nicî cum să'l întrebuițeze precum urmază cu acul sêu și împărătésa albinelor.

Domnul are ochi dar nu vede, urechi are dar nu aude, minte bună dar nu cunósce, când lingușitorii, zavistnicii și vinđetorii i fătarnicii din tóte părțile el încunjură.

**15145** Domnul iepuresce să dórma, ca și dorinind să vadă.

Domnul ocrotitorul prăvilelor.

Domnul o rudă numai are, pe singură dreptatea.

Domnul numai i s'a dat la toți să poruncéscă, că unul numai trebuie pe toți să stăpânéscă.

Domnul un stăpân éși are, pe însuși legea.

**15150** Domnul ușa și urechea deschise să le aibă, că orî-cine către el cu umilință alérgă.

Domnul îndreptător celor strîmbe să s'arate.

Domnul înțelept, sănătatea norodului.

Domnul vorba ce o dă nicî cum s'o mai întórcă.

Domnul ca albina pentru alții să roléscă.

**15155** Domnul ca pavază la norod să s'arate.

Domnul ca un isvor de daruri să curgă.

Domnul ca un părinte, la toți c'ai sêi copii, pururea să s'arate.

Domnul đioa, nóptea să nu dórma, ci mai mult să prevegeze, ca o stréjă ne-curinat că norodul lui de gâtul lui se spinzură.

Domnul, ca Domnul din cer, trebuie să fie mult milostiv, îndelung răbdător și lesne iertător.

**15160** Domnul ca să placă la al sêu norod, trebuie să se îndepărteze de orî-ce patimă.

Domnul, ca leul privesce și ca gaia pe puii ei, pe norod să'l ocroteze.

Domnul, ca stéoa să lumineze, ca să nu se poticneze.

Domnul, ca un Dumnedđu de supuși să se cinstéscă.

Domnul c'o suflare te umple d'orî-ce sciință mare ca la orî-ce slujbă va vré să te întrebuițeze, or scii or nu scii, c'o suflare numai asupra-ți, te face de scii; ferice de cine a dobândit asemenea suflare.

**15165** Domnul, cu anevoie póte afla adevérul, de la cei de pe lângă el.

Domnul cu o dreptate pe toți să'i potrivéscă, ca cumpăna ce drănuiesce și aur, și argint, și ferul cel mai prost.

Domnul cu un cuvînt din croitor te face judecător.

Domnul cu cât mai bogat, cu atît mai sărac, că trebuințele nu'l iértă nicî de cum să se 'mbogățéscă.

Domnul cu blândețe la toți să se uite, și pe nicî unul la vreme să nu uite.

**15170** Domnul către mită, cîung se socotesce.

- Domnul către frați, nu ca un frate, ci ca un Domn să se arate, și frații către Domn, nu ca către frate, ci ca către Domn să se poarte.
- Domnul când ascultă p'un nelegiuît cumplit, tot norodul pățimesce.
- Domnul, când greșasce, pentru un norod întreg greșasce.
- Domnul când miluesce mai mult dobândește, că mila Domnului îl găsește.
- 15175** Domnul, când n'are cine să-i spuie adevărul, pururea greșasce prin nesciință.
- Domnul când se mânie, urgie aștepti s'ei vie.
- Domnul, când s'ar ridica răspunderea d'asupra sa, atunci numai în odihnă și-ar petrece viața sa.
- Domnul când domnesce, după a lui cinste să domnască, iar nu după a celuiia ce priimesce darul.
- Domnul căma în mâna lui să 'ș-o ție, ca unde merg el să scie.
- 15180** Domnul la norod, ca ochiul la trup, d'aceea să meargă călăuză înainte, ca nu cumva norodul să se poticnască.
- Domnul la norod cea mai mare slugă, că norodul slujasce la unul și numai, iar Domnul la toți.
- Domnul la doi stăpâni trebuie să se supue, ca în pace să domnască, la Dumnezeu și la pravilă.
- Domnul mai mult să păzască pe norodul său de slujbașii săi, de cât de vrăjmașii săi.
- Domnul mai mult să se înarneze împotriva lingușitorilor, pișpăitorilor și fărniciilor, de cât în potrivea vrăjmașilor.
- 15185** Domnul multe poruncesce, dar sluga puține face.
- Domnul nu se cade nici să plângă nici să fâlască, ci pururea vesel către toți să s'arate.
- Domnul nu se cuvine să se mânie pe orî cine.
- Domnul patimă să aibă nici cum se cuvine, ca să potă judecă ale altor patime mai bine.
- Domnul pentru ai săi supuși dator e să îngrijască, ca nimic să le lipsască.
- 15190** Domnul pentru norod, iar nu norodul pentru Domn.
- Domnul pildă cinstei la toți să s'arate.
- Domnul pe norod învață cu ale sale pilde, spre bine sau rău.
- Domnul, pe norod precum la cinste întrece, așa să-l întrecă și la fapte de cinste.
- Domnul, pretutindenea, trebuie să fie ca în casa sa.
- 15195** Domnul să asemene cu Domnul din cer; acela nici se mânie, nici se mândrește, așa și tu urmăze, ca să nu necinstesci icóna celui cu care te asemeni.
- Domnul nici cum rude are, ci pe toți de fii ai săi ei are.

Domnul 'ridică sărăcia unui norod întreg.

Domnul se odihnesce când norodul se înveselesc.

Domnul se înfrineze pe cei rău năvăliți, ca în liniște să se petreacă cei buni și liniștiți.

**15200** Domnul se 'nțelege cumpăna dreptății.

Domnul se 'nțelege cu ochiul de șerpe neadormit, ca nu cum-va adormind lupii să vie, și pe norod să-l înghiță.

Domnul să se păzescă nici cum să dobândescă de la om amărit blestem mai amărit.

Domnul să se socotescă, că când mâine n'ar domni.

Domnul să se ferescă să nu de pildă rea, că precum

Domnul așa și norodul va urma.

**15205** Domnul singur pentru norod trebuie să se jertfescă.

Domnul, scăparea nevinovaților.

Domnul, sluga celor ce le poruncesc.

Domnul sluga dreptății și apărătorul legii.

Domnul slujasce cu mintea, d'aceea pretutundinea se află nelipsit, ca când ar fi de față.

**15210** Domnul tată tuturilor, după lege se 'nțelege.

Domnul ticălos și fără nici o vrednicie, cangrena norodului

Domnul fie cât de bun, însă singur și de sineși nici cum să poruncescă, ci pururea împreună cu graiul legii ce se pune.

Domnul, folosul norodului să-l vîneze.

Domnul fără socotință, p'ai săi supuși elli răsipesce.

**15215** Domnul frate să s'arate fiesce căruia în parte, și Domn stăpânitor de obște tuturilor.

Domnul hotărasce de morțe după lege, dar hotărîrea o dă cu surdă de lacrimi.

Domnul cea mai mare grijă avînd asupra lui, trebuie cu ochii o sută, ca Argos să privegheze.

Domnul cel de jos mult elli ajută, când și cel de sus la tine se uită.

Domnul cel după pămînt, în locul celui din cer, de obște se socotesc.

**15220** Domnul ce de alții se stăpînesce, nevrednic de a stăpîni se socotesc.

Domnul bine să cunoscă, că ómenii ce stăpînesce sunt asemenea ómenii, întocma ca el.

Domnul, d'al său norod, ca un cioban de oi, din vreme să îngrijască.

Domnul, dator e să apere vieța, cinstea și averea supușilor săi.

Domnul de obște slugă tuturilor împreună, și Domn fiesce-căruia în parte.

- 15225** Domnul dă Domnul mai mare temere să aibă, cu cât mai mulți supuși în stăpânire are.  
 Domnul dreptatea dă soție să o aibă, cu cât mai mulți supuși în stăpânire are.  
 Domnul și când doarme ochiul lui să privegheze.  
 Domn fiind, părinte obștesc te socotesci, d'aceea pe toți, ca nisce copii ai tăi să îți socotesci, și d'opotriva să îți ocrotesci.  
 Domn, Domnul te-a făcut, ca lui la toate să îți semeni.
- 15230** Dă vei ajunge dregător și dă norode îndreptător, nu lăsa din mâna ta cumpăna și cârma ta.  
 Cumplirea, crușimea și nedreptatea, domnia țe-o sapă și nici că pricepi când cade.  
 La domnie, ca la amor, tovarășie nu încapă.  
 Mare sarcină doarește cel ce la domnie rîvnesc.  
 Cel ce scie să cârmuiescă, într'o parte și într'alta, după cum vîntul îl bate, acela scie să domnască.
- 15235** Cine domnie cumpără, cumpără căință.  
 Domnia, grija cea mai mare.  
 Domnia la Domn, întregă robie.  
 Domnia plină dă ghimpî; ori unde te 'ntorci, tot dă ghimpî te atingi.  
 Dulce e domnia, dar amare și grele ale ei năcazuri.
- 15240** Și cel mai mic și cel mai mare, după a lui stare domnie în casă și are.

### Pentru Domnie

Vedî Domniul stăpînitorî.

### Pentru Domnul din cer adică Dumneșeu și Dumneșeire

- Alegere dă fețe sau dăosebire înaintea Domnului nu se priimesce, ci toți dă o potrivă.  
 Ascunde-te puțin, puțin, până va trece mânia Domnului.  
 Atunci pe Domnul cinstesci, când fapte bune urmezi.  
 Adese-ori Domnul ispitesce, pe cel ce el iubește.
- 15245** Omul te vede în față, iar Domnul în inima ta se uită.  
 Ori-ce p'ascuns vei urmă, pe Domnul nu 'l vei înșelă.  
 Ori-ce dă la Domnul ne vine să îți mulțumim dă bine, că nu scim pentru ce ne vine.  
 Unul Domnul numai, bun.  
 Unul Domnul numai scie ce în urmă o să îți vie.

- 15250** Unde vei scăpa de urgia Domnului?  
 Un Dumneșeu în cer, ș'altul pe pământ, când vei avé, mai  
 bun noroc vei avé.  
 Urechea Domnului toate le aude câte pișpăitorul pișpăiesce,  
 la ureche și 'ți șoptesce.  
 Infricoșat se cadî în mâna Domnului, când tu vei greși și  
 nu te vei pocăi.  
 În cer mai mare stare, de Domnul se n'aibî uitare.
- 15255** Vedeînd cerul și pămîntul, și toate cele din lume, pe însuși  
 Domnul vede.  
 Gîndul Domnului nici cum cunoscut omului orî-cum.  
 Ca să cunoști pe Domnul, întâi pe tine să te cunoști  
 mai bine.  
 Cuvîntul Domnului, hrana sufletului.  
 Cu cântări să praslăvesci, pe Domnul, și să 'i mulțumesci,  
 și când el eți va da ție, ceea-ce nu 'ți place ție.
- 15260** Cu cât mai mult cercetezi ale Domnului zidirî, cu atît  
 mai mult mă mir d'ale lui mari lucrări.  
 Cu Domnul să începî, cu Domnul să sfîrșesci, la orî-ce  
 gîndesci.  
 Când urmezî poruncele Domnului, atunci lui să slujasci,  
 la orî-ce gîndesci.  
 Când va Domnul cel de sus, va și cel de jos.  
 Când poruncele Domnului le lăsăm la o parte, de Domnul  
 n'avem parte.
- 15265** Când te apuci de orî-ce lucru, la Domnul să gîndesci, și  
 când începî la lucru și când sfîrșesci de lucru.  
 Când te culci și când te scolî, Domnului să 'i mulțumesci,  
 de ceea-ce dobîndesci.  
 Când te rogî la Dumneșeu, să te ierte d'ore-ce, întâi iertă  
 tu celor ție greșiți, apoi rógă-te de Dumneșeu să se  
 împlinescă ceea ce în toate zilele dîci: *«și ne iertă noor  
 greșalele noastre precum iertăm și noi greșiților noștri.»*  
 Când te rogî lui Dumneșeu să nu te desnădăjduiesci.  
 Când toate cu putință se socotesc la Domnul, toate și tu cu  
 credință așteptă de la Domnul.
- 15270** Când Domnul eți dă, nimeni eți pôte lua.  
 Când Domnul va cu noi, cine 'n potrivă ne va sta?  
 Când Domnul ne ajută, răul de la noi se mută.  
 Când Domnul ne va 'nlesni, și pe nisip vom pluti  
 Când Domnul te sprijinează în zădar vrăjmașul te înfri-  
 coșează.
- 15275** Când Domnul de noi cu totul se depărtază, toate cele rele  
 ne încunjurază.  
 La orî-ce lucru când începî, de Domnul să te rogî, sfîrșit  
 bun să 'ți dăruiescă.

- La câte în lume te uîți, și veđi, p  Domnul veđi.  
 La Domnul cuvinte mai puține, și fapte, bune mai multe,  
 că cu fapta bună mai bine te  chin .
- Lăsați p  Domnul în pace, și urmați porunci  lui, c'atunci  
 Domnul se cinstesc , c nd urmați porunci  lui.
- 15280** Mai lesne c'o faptă bună, d  c t cuvinte multe, p  Domnul  l îndupleci.  
 Mai mult din m n  d  c t din gură, p  Domnul să'l c stesc .
- Mai bine o  i în casa Domnului, d  c t mii și sute în casa  
 ne-legiuitului.
- Mai bine în mila Domnului, d  c t în m na omului, că  
 Domnul mult  ndur tor,  ar omul nici cum se 'ndură.
- Mai bine cu frica Domnului în s n, d  c t cu or -ce  nv -  
  tur .
- 15285** Mai bine să cređi p  Domnul, și lui să te supui, ș'ale lui  
 porunci să urmezi, d  c t ale slugilor lui, că și tu sluga  
 Domnului ești.
- Mai bine cu Domnul să te tocmești, d  c t cu slugile  
 lui, și mai bine p  el să'l ascuți d  c t p  slugile lui,  
 ce au călcat legea lui.
- Nimeni p te stă 'mpotrivă l'a Domnului voință.
- Nimeni p  Domnul vede,  ar el p  toți  i vede.
- Nimic alt tu să postesc , d  c t dragoste dă la Domnul,  
 pururea să dob ndesc .
- 15290** Nimic să nu ceri împotriva voinței a Domnului din cer.  
 Nici odată p  Domnul, pentru copii să'l m hnesc , că c t  
 d  mulți  ți dăruiesce el dă ei  ngrijesce.
- Nici cu fapta, nici cu g ndul, poți înșelă vr'odată, p  Domnul  
 la vr'o urmare.
- Nici Domnul dăruiesce la toți d  opotrivă; că unuia d   
 cu dramul, și altuia cu ciutarul, după a lui dr pt  so-  
 cotință.
- Nu g ndi că Domnul  re nu te vede, și c nd a ta faptă  
  n lume se vede.
- 15295** Nu cu lacrămi p  obraz, și cu g ndul la satana, ci cu  
 inimă curată, să te rogi la Dumn d u; că Domnul inima  
  e-o cercet z , și după ea te judec .
- Nu cum va omul, ci precum va Domnul.
- Numai Domnul cun ște g ndul și mintea, la toți d  obște.
- Nu numai din buze să c stesc  p  Domnul, ci cu mult  
 mai bine din cuget curat.
- Nu sili p  Domnul piste a lui voință, că nu sci  ce ceri.
- 15300** Nu se cuvine noo  să ne m hnim p  Domnul, or  bine  
 dă ne dă, or  și vre-un r u, că, noi nici binele, nici  
 r ul al nostru nu'l cun scem.

Nu te vei pute ascunde de Domnul cu fapta ta, că Domnul și gândul tău, nu numai fapta ta cunoște.

Nu cel ce strigă Dómnne ! Dómnne ! ascultat de Domnul este, ci cel ce împlinesce porunca Domnului.

Pă Domnul să'l cinstesci, și mult să'l măresci, în inima ta cu fapta ta, iar nu cu deșarte cuvinte.

Pă Domnul, și de nu'l vezi, de el să te înfricoșezi, și mult să te sfiești.

**15305** Să n-î gândești cumva că pă Domnul vei înșelă cu or-  
ce faptă a ta, că el te vede d'apropo, în totă viața ta ori  
unde te vei ascunde.

Tote fără îndoială la Domnul stău în polă, și el precum  
voiesce așa le împărțesce.

Făr' a Domnului voință, și făr' a lui știință, nici se duce,  
nici nu vine, nici trăiesce ore-cine.

Frica Domnului gonesce păcatul.

Ceea-ce e de la Domnul hotărît pentru tine, n'o vei pute  
dăpărtă nici cum.

**15310** Cea mai mică mișcare a Domnului, frământă tot pămîn-  
tul și totă marea.

Cel ce cu numele Domnului dăspăie și jăfuiesce, satana  
se socotesc.

Cel ce cinste dumnezeiescă cere, smintit la minte se n-  
telege.

Domnul a dat, Domnul a luat, la or-ce întâmplare fie cât  
de mare, pururea tu să ții, c'atunci mahnirea fuge de  
la tine.

Domnul inima țe-o cercetă, la ce ea cugetă.

**15315** Domnul însuși dragoste; cine dragoste păzesc, de Dom-  
nul se lipesc.

Domnul voiesce ca tot omul să fie fericit, și pentru acesta  
pe lume l'a și zidit.

Domnul cu un «*iertă-mă Dómnne !*» peșin se înduplecă, și  
tu către frate-tău te arăți fără milă.

Domnul cu noi și la bine și la rău, pururea să ții.

Domnul cu bine răsplătesc celui ce iubește, pe toți de  
obște frătesc.

**15320** Domnul mânie n'are firesc, ci după fapte fiesc-căruia  
răsplătesc.

Domnul mântuirea celor drepti.

Domnul mândrilor le stă cu totul împotriva, iar pe cei  
smeriți îi miluiesc.

Domnul ne răsplătesc, când prin gând nu ne plesnesc.

Domnul nici cum se înșelă, fie darul cât de mare.

**15325** Domnul nu cu laude, ci cu fapte se cinstesc.

Domnul pe om ispitesc, dar nu'l pedepesc.



- Domnul pe om, cu nădejdea mult  l m ng ie  i'l hrănesce.
- Domnul pe om c nd se m hnesce,  nt u mintea i-o smin-tesce.
- Domnul pe cel m ndru, din scaun jos l'a aruncat, iar pe cel smerit, în locul lui l'a a  at.
- 15330** Domnul pe cine iubesce, cu n cazur  ca pe Iob,  l cerce-t z , d  are răbdare să va  .
- Domnul se cinstesce cu mult mai bine, cu fapte bune d  c t cu cuvinte multe  i dășarte.
- Domnul spre răsplătire, cumpli i st p n  ne dă.
- Domnul sprijinirea celor ce se tem d  el.
- Domnul t te le vede  i le aude, d'aceea nu te mai as-cunde.
- 15335** Domnul trebuin  n'are d'a ta avere mare, ca lui să i-o h r zesc , că el  e-a d ruit'o, ci d  cugetul cel bun către  nsu  al tău frate.
- Domnul celui ce rău g ndesce, c nd cu g ndul nu g n-desce, atunci  i r spl tesce.
- Domnul cere fapte bune, iar nu dă farise  cuvinte.
- Domnul dă la noi nimic alt mai mult cere, d  c t o în-durare  i fapte bune, cea mai lesne  i mai u or  ur-mare; d'ac sta să te  ii.
- Domnul din cer nu se cinstesce, cu lenea  i tr nd via din  ioa d  s rb t re, ci cu mult mai bine cu munca  i strădania, din  ioa d  lucr t re.
- 15340** D  Domnul mai  nt u mult mult să te tem , apoi pe p -rinți mult mult să'i cinstesc   i în urmă pe cei b tr n , d  p rin i să'i socotesc .
- Drept este Domnul,  i drepte s nt judec  ile lui
- Unde p ra, ocara  i viclenia lipsesce, acolo Dumne  u lăcuiesce.
- Intru zadar chem  pe Dumne  ul t u, c nd vei să faci vre-un r u, c'ascultare nu' i va da la guri a ta.
- Cu îndelungă răbdare,  i cu mare îndurare, i grabnică  er-tare,  i cu bl nde e dulci, d  Dumne  u te socotesc  or  unde te duci.
- 15345** Fără vo a lui Dumne  u, nimic în lume se mi c .
- Cine d  Dumne  u temere are, acela d  om haractir are.
- Dumne  u unde voiesce, chiar legea firii se biruiesce.
- Dumne  ul dă la tine nici aur nici argint, nici v  minte scumpe cere, nici laude îndelungate cu cuvinte dășarte, ci numai o faptă bună, cu bună cugetare, că cu ac sta  i numai se cinstesce dumne eirea.
- D  ai bună credin  către Dumne  u, nădejdea să  e-o aibi către  nsu  Dumne  u.

## Pentru Dor și Dorință

*Veđi Lacrămă.*

- 15350** Orî-ce e poprit, aceea și mai dorit.  
 Când omul doresce, la ghicitori gîndesce.  
 Când nu nemeresci ceea ce doresci, nici cum să te mîhnesci, că vremea le aduce, când cu gîndul nu gîndesci.  
 Când nu dobîndesci ceea ce doresci, nici cum să te mîhnesci, că vremea le aduce când cu gîndul nu gîndesci.  
 Când nu dobîndesci, ceea ce doresci, ticălos te socotesci.
- 15355** Multe sînt dorite, dar nu tóte dă folos.  
 Cel ce doresce fericirea iubesce, dar și bólă dobîndesce.  
 Cine cîntă dă dor, inima ș o topesce.  
 Dorul cât dă dăparte, te vede în ochii lui.  
 Dorul muierii inima 'r-o sfășie, și ca pē cārbunî o sfîrie.
- 15360** Dorul după lege, dohtorul cel mai bun al dragostei se 'nțelege.  
 Dorul după mórte, la mulți aduce mórte.  
 Și în vis omul când vede ceea ce el doresce, durerea i se potolesce, saú ea mai mult i s'aprinde.

## Pentru Dormire

*Veđi Somn.*

## Pentru Dohtori și Dohtorii

*Veđi Călugări.*

- Ajutorul dohtorului la un bolnav, până ce mórtea el scapă dă bólă.  
 Unul către altul dohtor bun se arată, dar pē însuși sine nu se póte tāmădui.
- 15365** Unde dohtori mai mulți, acolo și bolnavi mai mulți.  
 Cu capul rece, cu picerile calde și cu pāntecele cam ușor, eți bați joc dă dohtori.  
 Când dohtorî se plāng, lumea se înveselesce.  
 La bolnav ca un dohtor nici cum se te arēți, fără a fi dohtor, că mai mare vătēmare ăi aduci ca un dohtor.  
 La dohtor, la dascāl și la duhovnic, poruncă nu încape, nici înfricoșări cu ocări și dojenî ci mai mult rugăciune, și plată mai bună.
- 15370** Mai bine nici o dohtorie, dă cât dohtorie cu greșală.  
 Mai bine fără dohtor, dă cât cu prost dohtor.  
 Mulțimea dohtorilor scurtare dă viētă.

- Nimic alt mai cu'nlesnire, dă cât dohtor a te arătă către orî-cine.  
Sănătatea omului, sărăcia dohtorului.
- 15375** Firea, vremea și răbdarea, cei mai buni dohtori dă multe bóle tămăduitori.  
Hrana dohtorului, bóla ómenilor.  
Cel ce póte vindecă pe cel rău dă bóla lui, acela se înțelege dohtorul cel mai bun.  
Cine eși iubesce vieța, pe dohtori bine să'i mulțumescă.  
Dieta, mișcarea și veselía cu bună măsură, cele mai bune dohtorii spre paza sănătății.
- 15380** Dohtorii obicînuiesc bólele să le mărască, ca cinste în urmă mai mare să dobîndescă: călugări obicînuiesc greșalele să le mărască, și păcate ne-iertate tóte să le numască, ca dare mai mare dă la toți să dobîndescă; iar lăutarii uréză nunți mari și veselii ca să aibă cu ce să trăiescă: ghici carii din ei eși vor mai bine.  
Dohtorii din bolnavi, câți și câți omórá! și din vină sînt afară.  
Dohtori și prietini, când vei să 'ți alegi pe cel ce mai lesne iértă.  
Dohtorul când rîde, semn dă sănătate.  
Dohtorul c'o pipăire ghicesce bóla, ce'ți aduce peire.
- 15385** Dohtorul la bolnav merge, cu toporul în mână, și dă lovesce bóla în cap, ferice dă bolnav! iar dă va lovi pe bolnav, va dă capul lui!  
Dohtorul flecar la bolnav mai mare bóla.  
Dohtorul se 'mbolnăvesce când bolnav nici cum găsesce, și călugărul bolesce când puțin se duc din lume, iar lăutarul rău zace când nunți și veselii nimeni în lume face.  
Dohtorul, hirurgul și spițerul, trei pozne curióse, la bolnav, când bolesce: că unul dîce: «scóteți limba», altul dîce: «întindeți mîna»: și cel-l-alt dîce: «întórceți curul».  
Dohtorul din bóle hrana lui eși are, și călugărul dă la morți mai mult dobîndesce, iar lăutarul se hrănesce din nunți și din veselii; ferice dă cel ce are parte dă lăutari.
- 15390** Dohtorul dă pâine la Domnul când se rógă, bólele la ómeni cere să se înmulțescă: și călugărul când dîce: Dómné miluiesce-mé! foc și pírjol cere pe pămînt; iar lăutarul când se 'nchină, nunți mari și veselii cere dă la Domnul; ghici acum, din câte trei, care mai bine se rógă.  
Dohtor bun te vei numi, când vei tămădui.  
Dohtor și cîntăreț orî-cine se socotesce, fără a fi în ființă.

## Pentru Dobitoci și Dobitocie

Veđi *Vite*.

## Pentru Dobândă

Veđi *Câptig*.

## Pentru Duel

Duelul mórte nebunescă, că cu rău va să răsplătescă.

Duelul, mórte fără judecată.

15395 Duelul, ucidere din smintéla minții.

Duelul, mórte d'o filotimie próstă.

Duelul, mórte dē bună voiă, și cu cea mai mare plăcere.

Duelul d'o dată dooē suflete ridică, pentru o pricină mică.

Dē ce la duel? când pravilă dē greșeli avem.

## Pentru Dulcétă i Cele Dulci

15400 La cele mai dulci când piste măsură te duci, dē dulcétă te usuci.

Mulți plini dē dulcétă, dar grétă ne-aduce, când ne năpădesc cu multa lor dulcétă.

Nici o dulcétă bună dacă nu e spre folos.

Fugi d'acea dulcéta ce'ți aduce amăriciune în urmă.

Cine n'a gustat nici o amăriciune, ce e dulce nu 'nțelege.

15405 Dulcețile vieții, mari patimi ne-aduc.

Dēparte dē orī-ce dulce, când supărare țe-aduce.

## Pentru Dumneđeu și Dumneđeire

Veđi *Domnul din cer*.

## Pentru Dumbrăvi

In dumbravă când tu dormi, cucul te dēșteptă și privighitorea te dēsmiérdă.

Dumbrava sē 'nveselesc, când frunza ei înverdește.

## Pentru Dureri

Aoleo ! Aoleo ! ușuréză durerea.

15410 Veī sē aflī ce dureri suferă, cel ce sē chinuiesce, cel ce sē

- rănesce, și cel ce se înjunghe? mergi la măcelărie și te vezi îngrozit de strigări, de văitături și de gemături.  
 Ce durere mai amară, decât când muma de copil se desparte.  
 Cine n'a încercat nici o durere, nici o îndurare de altul are.  
 Din durere, durere se naște, când băla nu se cunoște.  
 Durerea îndelungată, mai rea decât mórtea.  
**15415** Durerea pe lângă frumusețe, într-o nimic se socotesce.  
 Durerea de picere, mai mult iubește pe cel ce nu muncesce.

### Pentru Duh

- Istecăunea duhului și mărimea sufletului, ne scapă de mari primejdii.  
 Omul cu duh mai mic, dar cu inima mai bună cu mult întrece pe cel cu duh mare.  
 Ca să-ți ai duhul întreg, trebuie mai cu seamă pururea să-ți păzești întregimea sănătății, puterea minții și sănătatea sufletului.  
**15420** Cu anevoie a cunoște, prețul duhului la oricine.  
 Când mâna-ți cumplită, în zădar te fălesc în mărimea duhului.  
 Mai bine cu duh mai mic și cu dulcetta la vorbă, decât cu duh mai mare și asprime și mai mare.  
 Mai bine duh cu măsură, decât socotința peste măsură.  
 Mai bine duh mai mic și cu liniște, decât duh mai mare și plin de necazuri.  
**15425** Micșorarea duhului ne face îndărătnici, pentru că nu cunoștem mai mult decât ceea-ce vedem.  
 Mărimea duhului stă, într-o a face pe oricine să înțeleagă lucruri mari, cu vorbe puține, iar prostia duhului, când multe vorbesc și nimic grăiesc.  
 Nici nesciința greșală a duhului, dar nici duhul semn de sciință.  
 Numai cu duh mare fără bună socotință, nu poți cunoște ce e de folosință.  
 Numai cu duhul, fie cât de mare, fără o dulce purtare, nu poți plăce mai la nime.  
**15430** Numai cu duh mare, fără înfrinare, nu ești mai pre sus decât oricine greșală.  
 Nu pre mult cu duhul să te adâncezi, ca să nu-ți ieși din minți.  
 Pote că nebunia se poate vindeca, iar duhul cel pocit nici într-un chip se poate vindeca.

Poți sfătui pe orî-cine, dar duh de înțelepciune nici cun  
 ăi poți da.

Simțirea duhului cea mare, ăți aduce vătămăre.

**15435** Tóte isprăvile duhului celui mare, din patimî isvorăsc.

Cei cu duh nu s'ar cunósce, dacă și din cei proști nu s'ar  
 vedea pîntre ei.

Cei cu duh măi mult, măi greu greșesc de cât cei fără de  
 minte.

Cei proști de duh, îndată se sperie și de însuși umbra lor,  
 iar cei cu duh mare, nici de cele măi minunate.

Cele măi marî duhurî se vîd fără rod, când nici o ideie au  
 cu temei de ore-ce.

**15440** Cel cu măi mare duh, măi lesne cade în măi marî greșeli,  
 că tóte le socotesce de lesne.

Cel cu mare duh la tóte n'are cuvînt, că duhul cel inare  
 nasce și bune și rele.

Cel cu duh mare măi lesne alunecă, și se poticnesce când  
 numai în el se bizuiesce.

Cel măi mare duh, la măi marî greșeli supus.

Cel ce póte măi nainte a vedé cele din urmă urîte în-  
 timplări, și se póte depărta de ele, acela se'nțelege cu  
 măi mare duh.

**15445** Cel ce pré mult se silesce să'si arate duhul său, îndată  
 șe'l pierde.

Cel ce'si ascunde duhul lui cel mare, ăși micșoréză nu-  
 mele său.

Cine duhul gonesce, ăși pierde și duhul său.

Duh ușor, se jócă omul cu el ca cu o mince.

Duhul încet încet se măresce, când la cele de mărire se  
 silesce.

**15450** Duhul cât de mare, cât de deștept și cât de pătrundător  
 fie, dacă trece piste măsură, de nebun se socotesce.

Duhul mult se întinde, când face minții o bună arătură.

Duhul nici cum póte sta fără nici o mișcare, că și când  
 el se gîndesce, măi mult în sine lucréză.

Duhul nu póte săvîrși nici o ispravă, până ce vre-o patimă  
 nu'l va îmboldi la vre-o mișcare.

Duhul nu după ném merge, ci după isteciunea minței.

**15455** Duhul podóbă firăscă la om; nu'l împodobi măi mult, că  
 măi rău el întunecă.

Duhul pătrundător începerî ne-arată, iar săvîrșirea lor la  
 cei din urmă o lasă.

Duhul se cunósce după rostul graiului și după isprava lui.

Duhul să țe-l dêprindî la cele măi înalte sciințe.

Duhul stă întru a isvodi cele bune și folositoare omenirii,  
 iar nu din potrivă, c'atunci se numesce furie și năbădaie.

- 15460** Duhul fie cât de mare când n'are nici un dor, de batjocură să socotesce.  
 Duhul cel mare al muierii, la isvodiri de măglisirii privesce.  
 Duhul cel mare îndată te cufundă, iar cel mai potrivit te poartă pe fața mării, bătându-te de zefirul cel mai dulce.  
 Duhul cel pre întins, cu cât la mai mari lucrări se'nfige, co-atât mai rău se'ncurcă.  
 Duhul descoperă simțirea minții.
- 15465** Duhul și prostia, frumusețea și uriciunea, puterea și slăbiciunea, cele mai mari între omeni deosebiri.  
 Duhurile cele mari când greșesc, greșesc desăvârșit.  
 Duhurile cele necurate pururea la turburări pândesc și născocesc.  
 Duh poți găsi la orî-cine, dar nu cu cuget curat.  
 Duh se poate găsi și la un nebun, dar judecată nici de cum.
- 15470** Duh desăvârșit, cel ce nemeresce orî-ce la vremea ei.  
 Deosebirea duhurilor, spargere de casă.  
 Dăprinderea duhului ei măresce iscusința lui.  
 Și cel mai mare duh, fără un dulce și viu grai, nici o plăcere are.  
 Știința din duh se nasce, că cel fără duh nimic nu cunoște.

### Pentru Duhovnici

Vezi *Dohitor*.

- 15475** Vai de duhovnici, când vor lipsi păcătoșii!  
 Duhovnicul pe păcătoși bine îi povățuiesce, iar el nici una păzesce din câte lor le grăiesce.  
 Duhovnicii de cât toți mai învățați să fie, că de la ei toți așteptăm povățuirii să luăm; vai de acel popor ce duhovnici nevoieși au.

### Pentru Dușmani i Dușmănie

Vezi *Vrajbă*.

### Pentru Dăpătrivă

Vezi *Cel dăpătriv*.

## Pentru Dăosebire

Când dăosebirea va lipsi, și toți d'opotrivă vor fi, nici o gâlcăvă se va mai ivi.

Toți împreună vor să fie dăopotrivă, unul cu altul, iar fiesce-care în parte va să aibă dăosebire, unul dă altul, d'aceea și ne pizmuim unul cu altul.

**15480** Dăosebirea între ómenī destoinicia se'nțelege.

## Pentru Dajdiī

*Veđi Dajdie.*

## Pentru Dăsghinare

Unde dăsghinare acolo și tulburare, vai dă cel ce se dăsghinéză dă fratele său.

Când cei mai mici înnotă în muncă neconținut, și'ī veđi că se tăvălesc în cea mai mare ticăloșie, iar cei mai mari plutesc piste orī-ce dăsfătare, atunci să aștepti cea mai mare dăsghinare.

Sărăcia din robie, robia din slăbicīune, slăbicīunea din ne-unire, neunirea din dăsghinare; vai dă cel ce să dăsghinéză.

Dăsghinarea între ómenī, prăpădenia ómenirei.

**15485** Dăsghinarea între prietenī, îndemnare dă satană.

Dăsghinarea între frați, peirea lor.

## Pentru Dăsmiērdare

Dăsmiērdarea la copii, dăsfīnare le aduce.

Dăsmiērdarea la copii, cu cele mai rele năravuri ēi im-bracă.

Dăsmiērdarea se 'nțelege muma durerilor la copii, d'aceea dă copii dăparte s'o isgonesci.

**15490** Dăsmiērdarea cea mare, sfios și ticălos pē om ēl face.

## Pentru Dăsnădăjduire i Dăsnădăjduiți

O! ce amar ți se pare când veđi pē altul că'ți ēea imbu-cătura din gură! la ce dăsnădăjduire te aduce!

Vieța când n'ar avé nici un sfīrșit pē lume, dăsnădăjduire nu s'ar pomeni pē lume.



- Ca dăsnădăjduirea nicî o patimă mai grea.  
Când omul se dăsnădăjduiesce, vieța ș'o primejduiesce.
- 15495** Când norodul la dăsnădăjduire cade, tocma atunci se socotesc cum pe stăpân să 'l înfrîneze, feresce-te d'o asemenea întîmplare.  
Când se topesce unul de chinuri, nicî o nădejde eî mai rămîne, ș'îndată cade la dăsnădăjduire.  
La dăsnădăjduire pururea cu 'mpotrivire, și nicî cum eî să te supui.  
La dăsnădăjduire puterea se măresce, că ca un nebun omul se pornesc.
- Nicî cum dăsnădăjduire, că vremea la orî-ce, în tot césul și în tot momentul, în tot chipul se schimbă.
- 15500** Numai cei dăsnădăjduiți cad în relele cele mai cumplite.  
Nu te dăsnădăjdui, că nădejdea cu răbdare, într'un minut te pune călare.  
Pe nimeni să nu aduci la dăsnădăjduire, ca să nu cadă asupra ta.  
Primejdiile cele mai mari pricinuite din dăsnădăjduiri, ne-aû scos la meidan pe cei mai mari omeni, ce ne-aû trecut din întuneric la lumină, și ne-aû îmbuîbat de cele mai multe folosuri omenesci.  
Să nu te dăsnădăjduiesci nicî la cel mai mare necaz, că nădejdea, ușurința la orî-ce necaz.
- 15505** Să nu te dăsnădăjduiesci, nicî cum și nicî odată, ci vremii să te pleci și pe ea să o aștepti.  
Tot-de-una să muncesci, și nicî cum să stăpînesci ceea-ce cu munca ta dobîndesci, cea mai mare dăsnădăjduire.  
Feresce-te să nu cați în dăsnădăjduire și 'n ticăloșie, c'a-mîndooe d'opotrivă eți stîrșasce vieța, fără vremea eî.  
Cea mai mare greșală, ce de nevoie să urmază, dăsnădăjduire se 'nțelege.  
Cel ce cu totul dăsnădăjduit este, la turburări gîndesc.
- 15510** Cine numai are nicî o nădejde, la dăsnădăjduire de mare nevoie cade.  
Dăsnădăjduirea la turburare duce pe cel mai dulce.  
Dăsnădăjduirea singură, ea pe ea se sfășie cu unghiile sale.  
Dăsnădăjduirea sufletul de tot țe'l turbură.  
Dăsnădăjduirea, slăbiciunea sufletului.
- 15515** Dăsnădăjduirea te duce la cele mai urite fapte, d'aceea de ea fugi cât vei pute departe.  
Dăsnădăjduirea te bagă în răscole, fără voia ta.  
Dăsnădăjduirea n'are friu de poposit, că la nimeni se supune.  
Dăsnădăjduirea și pe cel sărac, și pe cel bogat, și pe cel slab și pe cel tare, d'opotrivă stăpînesc.

Dē multe orî dēsădējduirea biruiesce orî-ce răbdare.

- 15520 Dēpărtarea din casa părintescă, cea mai mare dēsădējduire.

### Pentru Dēsrobire

*Veđi Robi.*

### Pentru Dēpărtare

Când toți sē dēpărtéză dē tine, socotesce-te ca într'un mormînt.

Mai bine mórte dē cât dēpărtare, că mórtea te scapă dē orî-ce necaz, iar dēpărtarea te chinuiesce cu orî-ce necaz.

Cel ce sē dēpărtéză din lume, socotindu-se pē sine numai, sfânt, cel mai spurcat și nelegiuit în lume sē 'nțelege; iar cel ce împărtășéză, pē cei asemenea lui, dē dragoste, dē închinare, dē dobânda muncii sale, acela în adevăr cel mai sfânt și mai cinstit.

Cel ce dē muiere sē dēpărtéză, trupul lui și 'l urasce, că muierea, parte din trupul lui după lege sē 'nțelege.

- 15525 Cel ce dē muiere sē dēpărtéză, dē legiuirea Domnului sē dēpărtéză; d'aceea cu drept cuvînt nelegiuit sē 'nțelege, când legea Domnului calcă.

### Pentru Dēprindere

Ca să te dēprindî la orî-ce trebuie sē muncesci continuu.

Cu adesa urmare, omul sē dēprinde, la orî-ce și sē dedă.

La îndurare, la recunoscînță și la dragoste, mult să te dēprindî, dēpărtând sîfala dē la ele.

La dēprinderi să te arēți voinic și fôrte tare, ca să dobândesci aceea-ce gonesci.

- 15530 Să te dēprindî a gândi și a cugetă, la ceea ce'ți aduce cinste și slavă.

Tôte cu dēprinderea sē pot dobândi; d'aceea putem și cu cele bune să ne dēprindem când ne vom sili, și dē cele rele ne vom dēpărtă.

Tótă dēprinderea cu acela sē dedă, cu care sē obicinuiiesce mai adese-orî.

Cei mai mulți, anevoie să 'și scótă din cap o idee ce, greșit, din dēprindere a dobândit; d'aceea pururea cu cele dē temeiu tu să te dēprindî.

Dēprinderea aduce plăcere la cele rele, până când eși bate joc dē ele.

- 15535** Dăprinderea la om, nărav se 'nțelege.  
 Dăprinderea la om, din muncă se dobândește.  
 Dăprinderea, la orî-ce om, fire se face; departe de cele  
 rele ca să nu te dăprinzi cu ele.  
 Dăprinderea te învață, cu mult mai lesne, de cât a das-  
 călului povață.  
 Dăprinderea cere îndelungată vreme.
- 15540** Dăprinderea de multe ori, întrece ori ce știință.  
 Dăprinderea de mulți ani, cu cele nooțe de acum d'adrep-  
 tul se împotrivesc; d'aceia și nu putem lesne a le  
 suferi.  
 Dăprindere, mai bine de cât știință goală.

### Pentru Dărnicie

Vezi *Darnic*.

### Pentru Dăscoperire

La cele ce dăscoperi nu te mândri, că altul poate mai  
 bine de cât tine va dăscoperi, ci mai bine și că ai găsit  
 un mijloc de dăscoperire.

### Pentru Dăscântători, i Dăscântături

Vezi *Vrăjilori*.

### Pentru Dăspărțire

- Dăspărțirea urită, când dragostea se dăspărtază.
- 15545** Dăspărțirea de ori-ce, cel mai greu lucru al sufletului.

### Pentru Dăstoinici i Dăstoinicii

Vezi *Vrednic i Vred-  
 nicii*.

### Pentru Dăsfătări

Lipsa dăsfătărilor, întristare ne aduce, dar și odihnă dulce.  
 Plăcerile dăsfătărilor, eși varsă otrava lor până 'n mедуva  
 óselor.

Plăcerile desfătărilor, nu ne iertă să cunoșcem ceea-ce  
nooă de folos.

**15550** Ceî în desfătări, la plăcinte și la turte pururea gândesc.  
Ceî mai mari se prăpădesc în dulcēța desfătărilor.

Dulcēța desfătărilor nici cum saș la poște are.

Dulcēță desfătărilor nu ne iertă nici cea mai mică soco-  
tință.

Dulcēța desfătărilor, scăderea bogaților.

Dulcēța desfătărilor te dēsmiērdă cu plăcere, până ce te  
pierdî d'an picerile.

**15555** Dē ori-ce desfătare, îndată să te saturî, iar dē înțelepciune  
nici la cēsul morții.

Desfătarea curînd schimbă cea mai mare stare și cel mai  
bun norod.

Desfătarea ne arată a sufletului molecūne.

Desfătarea piste fire, vătēmarea fără lēc.

Desfătarea pururea turburări țe-aduce.

**15560** Desfătarea fără vreme, necinste la vreme.

Desfătarea cea dulce și bēutura cea multă, somn îndēstul  
țe-aduce, și trândăvie și mai multă.

Desfătările curînd în lipsă te lasă.

Desfătările pē ceî desfrînați dē nas ȃi ține legați.

### Pentru Desfrînați i Desfrînări

*Veđi Înfrînare.*

### Pentru Dătători

*Veđi Dare.*

### Pentru Dēfăimare i Dēfăimători

A suferi dēfăimare și când face bine, Domnului i se cuvine.

**15565** Ori-ce dēfăimare rană mare are.

Cu mult mai bine să te temî, dē dēfăimare cât dē mică,  
dē cât dē cea mai mare primejdie pē lume, că necinstea  
la ceî înțelepți, cu mult mai mare dē cât însuși mórtea  
la ceî rēi și necinstiți.

La dēfăimare toți gata se află, iar la laudă pré rari gă-  
sesci.

Mai lesne a dēfăimă dē cât a lăudă, că lauda supēră, iar  
dēfăimarea bucură.

Mai bine să te îngropî, dē cât vre-o muiere să dēfaimî.

- 15570** Mai bine dăfăimare spre folos, dă cât laudă spre dărăpă-nare.  
 Nicî ale altora tôte să le dăfăimezi, nicî ale tale tôte piste măsura să le măresci, că la amîndooe d'opotrivă greșescî.  
 Nicî o muîere să dăfaimî, ci pē tôte să le laudî, ca mai mare cinste tu să dobîndescî.  
 Nicî un om pē lume fără dăfăimare, la unul mai mică, la altul mai mare.  
 Pē cel-ce la tine dăfaină pē orî-cine, să'l dăpărtezî dă la tine tocma ca p'un căine, că te mușcă pē furiș.
- 15575** Până a nu cerceta dăfăimarea ce vor face, nicî osândă nicî piedică nu sē cuvine a face.  
 Silesce-te a te îndrepta cînd alții te vor dăfăima dă te vor asculta, iar dacă nu, dî și tu cum dîc ei, numai să scapi dă ei, că cei pē din afară mai bine vor judeca.  
 Să nu dăfaimî pē nimenî până ce nu vei cădea și tu în dăfăimare, ca să cunoscî dăfăimarea ce greșală mare are.  
 Să te feresci dă dăfăimare, și cu mult mai mult dă o nă-paste mare.  
 Feresce-te d'a dăfaimă vre odată vre-o muîere, că foc a-prindî în capul tēu.
- 15580** Feresce-te să nu cađî în dăfăimare dă muîere.  
 Fără dăfăimare dă vei să petrecî, dă urmări urîte cu totul să te feresci.  
 Cel-ce dăfăimă pē fratele sēu, hulesce pē Domnul sēu; d'aceea nu dăfăimare, ci mai bine îndreptare.  
 Cel-ce dă față te laudă și pē din dos te dăfaimă, urîtă javră sē socotesce.  
 Dacă îndrăsnescî să faci cele ce nu sē cuvine, priinlescî dăfăimarea ce ție ți sē cuvine.
- 15585** Dacă nu'ți place dăfăimarea celor rele, fugî cât vei putea dă ele.  
 Dăfăimarea într'un cuvînt, iar îndreptarea ei cere miî și sute dă cuvinte.  
 Dăfăimarea cât dă inică la minte te pișcă.  
 Dăfăimarea uriciósă, că dă viétă primejdiósă.  
 Dăfăimarea, năpatea și bătaia dă joc, fapte dă satană.
- 15590** Dăfăimarea, pururea pē cel mai drept cade.  
 Dăfăimătorul dă însuși fierea și veninul lui sē otrăvesce și sē topesce ca céră dă foc.

### Pentru Dășărtăciune

Veđi Zădarnic.

## Pentru Dîrzi i Dîrzie

Vești *Indrăsnită*.Pentru Dragoste i Draguți, Drăguțe, și Drăgostoși  
i Drăgăstose și Drăgălași

A unuia către altul dragoste curată, prieteșug ne arată.  
Anevoie a sluji până în sfîrșit, la dragoste fără smintelă.  
Anevoie se găsește drumul dragostei, cei adevărate.

15595 Aducerea aminte d'o dragoste depărtată, grôpa ție țe-o  
sapă.

A dragostei putere cu mult mai mare de orîce putere  
mare.

A dragostei plată, sărutare îndată, ș'a dragostei sărutare,  
otravă într'însa are.

A dragostei săgétă, cu mult mai iute și de cât însuși ful-  
gerul.

A dragostei săgétă, cu sărutare ne deșteptă.

15600 A dragostei făgăduință, nădejde fără credință, și cu mare  
căință.

Iubirea de cînte în foc te bagă, lăcomia te îndopă, cu  
jafuri și prădîi, interesul te orbesce, pizma și zavistia,  
dărăpănarea lumii, iar dragostea curată unirea tuturilor.  
Inima de dragoste nici cum să'ți fie secă, ci cum una se  
va depărtă, alta'n loc va intra.

Ale dragostei întimplări numai pătimașul le pôte cunósce.  
Omul nu pôte cunósce zădărnicia dragostei, până când de  
ea nu se topește.

15605 Ori-cum te vei depărtă, d'o dragoste veche, numai de cât  
te întorcî iarăși la ea.

Ori-ce patimă la greșeli ne duce, iar dragostea de tot ne  
face de ris, că'și bate joc de noi.

Unul cu altul când s'ajută, atunci dragoste mai multă.

Unde e dragoste, acolo și vieță mai bună.

Unde tôte de obște, acolo și dragoste mai multă se gă-  
sesce, că d'acolo zavistia cu totul lipsesce.

15610 Unde cîntea lipsesce cea de opotrivă, acolo din potrivă  
nici o dragoste se mai găsesce.

Unde dragostea împărătesce, acolo greșelile întru nimic  
se socotesce.

Unde dragoste curată, acolo vieță nevătămăta.

Invoie la dragostei, pe buze numai să face, d'aceea puțin  
și ține.

Impotriva dragostei nici o armă se găsesce, iar temerea o  
topesce.

- 15615** În cea mai mare dragoste, temerea cum se va ivi, dragostea îndată va pieri.  
 Indoită dragostea a unei femei către un bărbat, de cât a unui bărbat către o femeie.  
 Vai de cel ce la bătrânețe de dragoste se cuprinde.  
 Viața dragostei până ce se ved, unul cu altul.  
 Vorbă scurtă și dragoste lungă.
- 15620** Ghimpe de albină dragostea 'și-a dobândit, în cine el înfigi, peșin l'a și rănit.  
 Ca să dobândesci dragoste de la femei, trebuie pentru ele să te jertfesci.  
 Ca să dobândesci, dragoste de la cei mari, trebuie să'ți vinzi totă moștenirea părintescă.  
 Ca dragostea să dobândesci să'ți deschizi urechiile l'ale ei cuvinte.  
 Chinurile dragostei, și de se ved grozave, dar cu dulcea se primesc.
- 15625** Chipul dragostei unul este, dar ale ei închipuiri multe și dăosebite.  
 Cu cât mai mult zăbovesci cu dragostea când grăiesci, cu atât mai mult te căesci, de dragoste când te biruiesci.  
 Cu cât mai mult te feresci, cu atât mai lesne de dragoste te lipesci.  
 Cu cât mai dulce limba dragostei la început, cu atât mai amară pe la sfârșit.  
 Cu sila dragoste nu se dobândesce.
- 15630** Cu mojiție și cu cumprire dragoste nu dobândesci.  
 Cu sărutare dulce dragostea ne împunge.  
 Cu totă împotrivire a omului îndărătnic, dragostea el biruiesce, și când inima i se împietresce.  
 Cu dragostea să nu te joci, că la cel mai mare foc, ea isbândesce, iar cu fuga se topesce.  
 Cu dragostea și cu credința pe toți un trup ei faci, și tu te arăți sufletul aceluia trup.
- 15635** Cu bani poți căpeta dragoste de la toți până ai cu ce a o cumpăra.  
 Când greșesci la dragoste, se tremuri de frică de ceea ce iubești.  
 Când nevoia stăpânesce, dragostea lipsesce.  
 Când ne saturăm de dragoste, începem la necredință.  
 Când dragostea conține anevoie se mai dobândesce.
- 15640** Când dragostea ești grăiesce, ce'ți mai pasă de orice?  
 Când dragostea se ivesce, prieteșugul se înnoiesce.  
 Când dragostea se împotrivesce, atunci mai rău te rănesce.  
 Când dragostea se joacă cu tine, atunci tu mai mult să te sfiesci de ea.

- Când dragostea 'ți dă sărutare, atunci te 'nvîrtesce în frigare.
- 15645 Când dragoste între ómenî, nici o greșală între ei.  
Cât dă rău omul să fie, dacă la dragoste cade, îndată se îmblîndește.  
L'al dragostei jurămînt nici cun să dai creșemînt.  
La dragoste când gîndescî, mai fericit te socotescî, când nimic nu scîi, dă cât când tóte le scîi.  
La dragoste, la laudă, la slavă și la poște, mare măsură se păzescî, ca să nu te căiescî.
- 15650 La dragoste, tăcerea semn dă priimire.  
La dragoste dă om mare, temeiū nici cum să puî tare.  
La dragoste și la cinste să te întrecî cu frațiî tîi.  
L'a dragostei făgăduielă să aibî mare îndoielă.  
Limba dă tot ți se móie, când dragostea grăiesce.
- 15655 Mai bine înșelat dă dragoste, dă cât neînșelat și fără dragoste.  
Mai bine mórte, dă cât se cađî cu totul la dragoste; cine a încercat-o, acela numai o cunósce.  
Mai bine pâine próstă și plină dă dragoste. decât bucate împărătescî, cu uricîune și vrajbă.  
Mai bine sărac cu dragoste, decât bogat cu uricîune.  
Mai bine dragoste mai puțină și ajutor mai mult.
- 15660 Magnetul dragostei nimenî el cunósce, dă cât cel pē care el, la el el trage.  
Mare rană ne dēschide, dragostea când se închide.  
Mijlócele dragostei multe și nepricepute; d'aceea pē nesimțite, ne'nșală și ne coprinde.  
Multe lécuri se pot găsi dă patima dragostei, dar nici unul fără greșală ca depărtarea dă la ea.  
Multă mângăiere nooă ne-aduce, și în vis când vedem, dragostea cea dulce.
- 15665 Mulți ar putea scăpă dă rēșboiul dragostei, dă nu s'ar luptă cu cea mai mare dulcētă.  
Ne plângem dă dragoste și când avem îndēstul, ca pururea să căpētăm dragoste mai multă.  
Nimenî nu póte ghici când la dragoste o să cadă.  
Nimenî nu se póte ascunde când dragostea el ajunge.  
Nimic piste puțină, la dragoste se 'nțelege.
- 15670 Nici o dragoste mai mare ca dragostea dă mumă, către cei din pânțele ei.  
Nici la tinerețe, nici la bētrânețe, dă dragoste nici cum să nu grăiescî vre-un rău, că, și la o vîrstă și la alta, supus ei te socotescî.  
Nici masa fără veselie, nici dragostea fără mângăiere are vre-o plăcere.



- Nici dragoste, nici uricăune, în veci nu ține.  
Nóptea, dragostea mai dulce se pare.
- 15675** Numai necuratul eși bate joc de dragoste.  
Numai cel ce iubește cunoște dragostea ce este.  
Numai dragostea iertă greșalele din dragoste.  
Pentru dragoste să grăiesci, când în flacăra ei te găsești.  
Puterea dragostei, moleciunea omului.
- 15680** Pușca lovesce la semn, și dragostea în inimă, că inima  
se nștelege, semnul însemnat al ei.  
Rana dragostei din săgéta ei dobândită, nu se vindecă de  
cât cu altă săgéta mai otrăvită.  
Rodul dragostei, copilul se nștelege, și unde copii mai mulți,  
acolo dragostea a zăbovit mai mult.  
Sila ce 'și face ore-cine, spre a se depărta d'a dragostei  
săgéta, mai cumplită se arată, că mai rău el rănesce de  
cât a dragostei săgéta.  
Silesce-te să dobândesci dragoste de la toți, ca să poți  
trăi împreună cu toți.
- 15685** Să te ferești cât vei pute d'a dragostei săgéta, că la ficați  
te lovesce, fără veste.  
Săgéta dragostei unde rănesce, lec nu se mai găsește.  
Săgéta dragostei din ochi când sboră, în inimă se sco-  
bora, și cu cât mai bine intră, cu atât mai anevoie iese.  
Săgéta dragostei dulce, dar plină de otravă.  
Slăbiciunea dragostei la muieri se iertă, că cu ea și numai,  
pe bărbați ei biruiesc.
- 15690** Stafia dragostei, statornicia se nștelege.  
Taia dragostei, subț pole stă.  
Tótă dragostea stă în dulcéta obrazului, ce ochiul numai  
o cunoște, și-i aduce plăcere.  
Tolba dragostei de aur strălucesce ca un sóre, dar săge-  
țile se ved unse cu otrăvită unsóre.  
Fetele și bătrânii de dragoste să nu grăiască ca să nu  
se sinderuiască.
- 15695** Firea când ajunge, l'a dragostei vreme, nici cum din calea  
ei se mai póte popri.  
Focul, numai de aprópe, te arde și te pălesce, iar dra-  
gostea cu cât mai departe, cu atât mai rău te frige și  
te pirlisce.  
Fulgerul ochii țe-i întunecă, iar săgéta dragostei mintea  
țe-o turbură.  
Fugi de dragostea viclénă și de dulcea sărutare a omului  
viclén și aceluí fățarnic, că și unul și altul ca Iuda te  
vinde; cine acésta n'a pătit'o, nu o póte cunoște.  
Fără dragoste, în lume nimic nu póte stă.

- 15700** Cea mai mare minune, a dragostei se 'nțelege, când te face să iubești fără voia ta pe cel ce nu te iubește. Ceî de la carî cumpărăm dragoste cu banî, ochii noştri ei iubesc dar nu pe înşine noi, că cum stai din numărât, dragostea s'a mutat.  
 Cel coprins de dragoste, blând nu se vede a fi.  
 Cel nesmintit, dragostea în veci nu-o uită.  
 Cel ce se înşală de dragoste, când iubeşte, cu mult mai fericit de cât cel ce la a ei înşelăciune nici cum se su-pune.
- 15705** Ce despărţire în lume mai amară, de cât când dragostea fuge din cămară!  
 Cine la dragoste cade, întâiu mintea i se scade.  
 Cine n'a gustat din plăcerea dragostei, nu pôte cunósce fericirea ei.  
 Cine 'n laţul dragostei n'a dat vre-o dată, acela numai nu cunósce plăcerea dragostei.  
 Cine în lume n'a început a dragostei dulcétă, acela nu cunósce nici a blândeţelor dulcétă.
- 15710** Cine de dragoste se ţine, ş'a luat dioa bună de la înţelep-ciune.  
 Cine 'ţi arată multă dragoste nu te cam iubeşte, că ca un făţarnic te iubeşte.  
 Cine dragoste nici cum simte, în nesimţire se chinuiesce.  
 Cine 'şi crîmpotéză dragostea cătré muiere, vieţta ş'o crîmpotéză.  
 Cinstea cea mai mare să fii statornic la dragoste.
- 15715** Din trebuinţa ce am eu de tine şi tu de mine, se nasce firesce o dragoste între mine şi 'ntre tine.  
 Din dragoste se nasce ori-ce facere de bine.  
 Din dragoste tóte 'n lume s'aú născut.  
 Dooé lucruri după fire, a s'ascunde după fire: dragostea şi beţia; c'amîndooé, după vorbă şi după uitătură, şi când chiar se tăinuiesc, ele mai mult se vădesc.  
 Dulcéta dragostei, ghimpele ei.
- 15720** Dulcéta dragostei, fără statornicie îndată dá în acrit.  
 De vei să dobândesci dragoste de la cei mai mari, lau-dă-le cusururile lor, ca nisce mari isprăvi.  
 Departe de tine dragostea cea desfrînată, că cinstea ţe-o ridică, minte ţe-o întunecă şi pe tine jos te-aruncă.  
 Departe de cea dulce a dragostei sărutare, că ca albina'ţi dá în gură mîierea cea mai dulce, dar rău te împunge.  
 Depărtări de vieţă, cu mult mai bine la ori-cine, de cât pururea o petrece fără dragoste în vieţă.
- 15725** Dragostea alifia cea mai dulce, la rănile ce ea ne aduce.  
 Dragostea amortescce ori-ce simţire firesce.

- Dragostea amorțire dulce dă glas, nooă ne-aduce.  
 Dragostea, arma muierii.  
 Dragostea adevărată, cea mai curată înclinare.
- 15730** Dragostea adevărată, cea mai mare înfrinare.  
 Dragostea e cu haz, dar dăspărțirea ei cu mare năcaz.  
 Dragostea isvorasce dintr'o taină a sufletului, ce nu se  
 poate grăi, dă cât numai prin bătaia inimei.  
 Dragostea inimă n'are, ș'în inimă lăcuiesce.  
 Dragostea, inima sufletului.
- 15735** Dragostea intră în orî-ce inimă, fie cât dă cumplită.  
 Dragostea intră cu viclenie, locul ce se arată cu mândrie.  
 Dragostea intră p'în toate câte sunt pe pământ, și pe sub pământ.  
 Dragostea o plecare cu plăcere, a unei inimi către alta.  
 Dragostea ochi n'are, d'aceea orbesce cade pe orî-cine cade.
- 15740** Dragostea odrăslesce, când d'opotrivă se păzesce.  
 Dragostea în inimă se îngropă, și credința în suflet.  
 Dragostea în adevăr sfânt lucru se 'nțelege, dar Domnul  
 să te ferască dă dragoste nebună.  
 Dragostea în lume creșemînt n'are, că dă orî-ce pricină  
 îndată se stinge.
- Dragostea împreună și cele mai depărtate inimi.
- 15745** Dragostea întunecă și mintea cea mai luminată.  
 Dragostea între omeni, potrivirea duhurilor.  
 Dragostea într'un minut se prinde cum n'ai creșut, și iarăși  
 într'un minut se stinge cum n'ai vășut.  
 Dragostea înfocată se stinge mai îndată, iar cea mai prăstă  
 mai îndelungată.  
 Dragostea înfocată fericirea cea mai mare, când ține vreme  
 mai mare.
- 15750** Dragostea înfloresce, când nici o temere dobândesce.  
 Dragostea în bănușeli, pururea petrece.  
 Dragostea înșală și pe cel ce n'are la ea nici o plecare.  
 Dragostea jos țe-aruncă sabia din mâna ta.  
 Dragostea cam dă toți unul din cele mai mari, daruri se  
 socotesc.
- 15755** Dragostea co-a ei săgăță, căsătorie ne arată.  
 Dragostea cu ale ei blândețe pe orî-cine supune, iar urî-  
 ciunea cu crușime, departe unul dă altul pe cei mai  
 iubiți ei pune.  
 Dragostea c'o vorbă dulce, la priimire ne aduce.  
 Dragostea, comora inimei.  
 Dragostea cu interes nu se 'nțelege dragoste, că îndată te  
 năpustesc, cum interesul lipsesc.

- 15760 Dragostea cu o săgétă dooă inimă și îndată, le pătrunde  
dă o dată.  
Dragostea cu uriciunea, în veci se pizmuesc.  
Dragostea, cuvîntul ăi dă la o parte.  
Dragostea cu mîngăierea, se dobîndesce de obște.  
Dragostea cu cât mai mult iubesce, cu atît mai mult te  
învăță să iubești.
- 15765 Dragostea cu mult mai nestatornică, de cât uriciunea în-  
tre omeni se arată.  
Dragostea cum se mișcă, peșin la ficați te ghimpă.  
Dragostea cu nădejdea, mai mult se hrănesce.  
Dragostea cu plăcere, cea mai mare fericire.  
Dragostea cu îndatorire, nu se'nțelege într'o unire.
- 15770 Dragostea curînd s'aprinde, dar și curînd se stinge.  
Dragostea cu cât mai mare, momela ei te înșală.  
Dragostea cu datorii anevoie se unesce, că una cere slo-  
bozenie și cea-l-altă robie.  
Dragostea călăuză plécă la cei ce ei i se plécă.  
Dragostea când ishândesce, la căsătorie privesce.
- 15775 Dragostea când vine, cu săgeți dulci te'mpunge, iar când  
fuge, amar te frige.  
Dragostea când grăiesce, orî-ce gură amortește.  
Dragostea când contenesce, orî-ce trup se veștejesce.  
Dragostea când lăcriméză, atunci mai mult te pîrjoléză.  
Dragostea când s'a ivit, ea mai înainte te-a rănit.
- 15780 Dragostea când se aprinde, și de ea nu pôte să se mai  
stăpînescă.  
Dragostea când se umple și de se răvarsă, vasul tot plin  
ăi lasă.  
Dragostea când se jôcă cu tine, cu mult mai primejdiosă  
de cât când se înverșunéză.  
Dragostea când se mînie, mintea schimbă în nebunie.  
Dragostea când pîere, plăcerea se cufundă.
- 15785 Dragostea când se'ntrece, și munții se dăspart ca drum  
slobod să'î lase.  
Dragostea când se'nnoiesce, mai tare se ivesce, ș'atât de  
mult se măresce în cât nu se mai socotesce.  
Dragostea când se depărtéză, sufletul din bătaie nu mai  
încetéză.  
Dragostea când te cuprinde, mintea nu te mai prinde.  
Dragostea când te mîngăie, la inimă te sfășie.
- 15790 Dragostea când te pîrjolesce, atunci vieța vieță să soco-  
tesce.  
Dragostea când te rănesce, mintea nu'ți mai folosesce.  
Dragostea când doresce, cu ah! și vai! se hrănesce până  
ce te topesce.

- Dragostea, cât dă amară, păzescce cele dă taînă.  
 Dragostea când țe-a lipsit, ți că ai murit.
- 15795** Dragostea cât dă ușoră, la inimă sē scoboră.  
 Dragostea cât dă mare, supusă la întristare.  
 Dragostea cât dă mică, la inimă te pișcă.  
 Dragostea cât dă dēparte, te mai chîemă ș'altă dată.  
 Dragostea la omenire, multe greșeli acoperă.
- 15800** Dragostea la om când cade, pē inimă sē aședă.  
 Dragostea la început, ore-ce la început, iar în urmă, mai pē sponci.  
 Dragostea, la început, cam adevărată, iar mai la urmă dē tot mincinosă.  
 Dragostea la vremea ei este cu mare haz, iar piste vreme cu mare necaz.  
 Dragostea la nici o pravilă pōtc să sē supuie.
- 15805** Dragostea, la toți ne aduce vieța cea mai dulce.  
 Dragostea, la frumusețe nici să uită nici gāndesce.  
 Dragostea la bētrânețe, mai mult sē măresce, că pē la sfîrșit privesce.  
 Dragostea la bētrânețe, privesce mai cu blāndețe.  
 Dragostea lumea a umplut'o dē oameni și, d'ar lipsi din lume, lumea s'ar istovi.
- 15810** Dragostea mai ușoră dē cât pana cea mai ușoră; d'aceea pururea în vînt sboră.  
 Dragostea mai lesne te înșală, când nu bagă dē sēmă.  
 Dragostea, mintea omului îndată i-o schimbă.  
 Dragostea, mintea mai întâiu țe-o fură.  
 Dragostea muierii, nu cunōsce sațiul.
- 15815** Dragostea muierii către bărbat ține, până dă piste alt bărbat.  
 Dragostea muierilor, o lingușire mincinosă, ca să nu ȑic, o croconieicie, și cu mult mai mult e fățarnicie.  
 Dragostea multă vreme nu sē pōte ascunde, unde ea sē lipesce.  
 Dragostea multă vreme prieteșugul nu șē'l ține.  
 Dragostea mult s'o cinstesci, dacă veți s'o dobāndesci.
- 15820** Dragostea, muma îndurării.  
 Dragostea nectarul vieții, ce îndată te îmbată și beția ei te înveselesce.  
 Dragostea nebunii clocesce, că te face să iūbesci când pē una, când pē alta, după cum tu nu voiesci.  
 Dragostea nici minte, nici rude, nici prietină are.  
 Dragostea nici pizmuiesce, nici zavistesce, nici împotrivă gāndesce.
- 15825** Dragostea norodului, fericirea Domnului.  
 Dragostea norodului cea mai mare putere a stăpânirii.

Dragostea nu ostenesce, cât dă mult iubesce, și dă nu se odihnesce.

Dragostea nu caută nici la cinste nici la avere, nici frică dă ore-cine are să o poprască.

Dragostea numai trebuință dă dascăl n'are.

- 15830** Dragostea nu ne întreabă, nici când începe, nici când încetază; d'aceea să nu ne mâhnim, d'a ei statornicie, că nu e în mâna noastră, nici să iubim nici să încetăm dă a iubi.

Dragostea nu numai prin cuvinte ci mai mult prin fapte, să țe-o arăți, frate.

Dragostea nu se supune nici la legi nici la porunci.

Dragostea nu se sperie dă nici o primejdie, că 'n foc și 'n apă intră pentru o mică plăcere.

Dragostea peșin se pierde, când nădejdea nu se mai vede.

- 15835** Dragostea piste măsură, pe nesimțite cade la temerea cea mai nebună.

Dragostea piste fire n'are lecuire.

Dragostea, poruncă nici cum ascultă.

Dragostea potolesce cea mai mare mânie.

Dragostea, poftă sufletescă.

- 15840** Dragostea pe nesimțite te strânge la cuțite.

Dragostea pe nesimțite și la vîrstă fără dinte, te coprinde și te 'ntinde.

Dragostea pe tinerime, mai mult vinéză cu iuțime.

Dragostea pe toți întuneacă și într'o cursă ei aruncă.

Dragostea pe tăcute cu semn din ochii grăiesce.

- 15845** Dragostea pe cine róde, până la os el róde.

Dragostea pe cine pișcă, din loc nu se mai mișcă.

Dragostea rău rănesce, și iarăși ea tămăduiesce rănile ce a făcut.

Dragostea s'a născut în cea mai mare nestatornicie.

Dragostea saț n'are.

- 15850** Dragostea singurătate, pururea gonesce.

Dragostea sufletescă cea mai adevărată dragoste, iar nu și cea trupescă, că cea sufletescă până în sfîrșit ține, iar cea trupescă îndată pîere cum fața se sbîrcesce, cu toate ale ei făgădueli, cu toate ale ei dulci cuvinte, cu toate ale ei jurăminte.

Dragostea, sufletul inimii.

Dragostea suflet mai blând unde găsesce acolo se lipesc.

Dragostea se îngropă cum cununile în cap se pun, peșin atunci intră temerea în locul dragostii.

- 15855** Dragostea se cunoște când începe a se nasce, că cum ea țăi zîmbesce, îndată se și lipesc.

Dragostea se măresce, când interesul ne-o dospesce.

- Dragostea să n'o vindecă că mai rău te vatămă.  
 Dragostea se 'nveselesc, când de față se ivesce, iar nu  
 și când ascunsă se păzesc, c'atunci ea bolesce.  
 Dragostea se schimbă după inimii plăcere; d'aceea nici  
 cum statornicie are.
- 15860** Dragostea se risipesce, cum supărarea se ivesce.  
 Dragostea se dobândește între cei deopotrivă, cu cei ce  
 petrec împreună.  
 Dragostea săgetă dulce, că ori-unde ea se duce, ochii după  
 ea ne duce, și în potriva ei ne punem ca d'a dreptul s'o  
 priimim.  
 Dragostea să țe-o arăți mai mult către cel aproape de tine,  
 de cât către însuși tine.  
 Dragostea, taia dumnezeiască.
- 15865** Dragostea stăpân mai mare de cât ori-ce stăpân pe lume,  
 că de nimeni frică are.  
 Dragostea ta către patria ta, cea mai sfântă, cea mai cin-  
 stită, cea mai curată, și cea mai folositore; de ea să  
 te ții.  
 Dragostea te învață cum, și când, și cât, și ce să grăiesci  
 cu ea.  
 Dragostea, temelul societății.  
 Dragostea toate le suferă, la toate se împotrivesce, și nimeni  
 poate să-i stea împotrivă.
- 15870** Dragostea toate lesne le găsește, și nimic cu anevoie.  
 Dragostea firesce, iar nu de frică se dobândește.  
 Dragostea firesce patimă obștească; d'aceea la toate din câte  
 sunt pe lume nici cum ea lipsesce.  
 Dragostea firesce, pace într-o omeni voiesce, și pacea între  
 omeni cea mai mare fericire se socotesce.  
 Dragostea simțitoare, c'ori-ce se mișcă o supără, cu temerea  
 o rănesci, cu necredința o prăpădesci; feresce-te de amîn-  
 dooe.
- 15875** Dragostea focul cel mai ne-stîns.  
 Dragostea fură mintea și a celui înțelept.  
 Dragostea fără interes, cea mai curată dragoste.  
 Dragostea fără îndurare, nici un dar are.  
 Dragostea fără greșală, astăzi pe unul, și mâine pe altul,  
 și pe toți d'a rîndul ei mîngăie.
- 15880** Dragostea fără cinste nu ține multă vreme, d'aceea mult  
 să o cinstesci ca să nu o pierzi.  
 Dragostea frică n'are nici de vînturi, nici de ape, nici de  
 focul cel mai mare.  
 Dragostea, fruntea tuturor celorlalte daruri.  
 Dragostea frățescă lanț nesfîrșit.  
 Dragostea cea înfocată, când te cuprinde, d'o dată ăți

aduce îndată, suspinuri și oftături, dureri mari și urite valuri.

**15885** Dragostea cea înfocată nu se satură nici odată de ah !  
și vai ! ce îndată dobândește, cum se arată.

Dragostea cea înfocată pferă numai îndată.

Dragostea cea mai dulce inima țe-o sugă, când nu dobândești, ceea ce doresci.

Dragostea cea curată să te ved și să mă vezi, fără nici un interes.

Dragostea cea nooă, nu pré au nici o putere, iar cea mai veche, mai statornică se vede, că de și să învechesce, din minte nu 'ți lipsesc.

**15890** Dragostea, cinstea și slava, se pot cumpăra și cu bani, iar înfrinarea se păzesc de frică și de rușine, și cugetul cel bun din buna voință.

Dragostea, bine de nu te vei păzi, numai îndată fermecat te-arată.

Dragostea biruiesc ori-ce împiedecare găsește.

Dragostea bicul inimii, rău răsplătesc când iubesc.

Dragostea din ochi, pșin otrava ășii o varsă.

**15895** Dragostea din jocuri, din glume, și din cântece, îndată se aprinde.

Dragostea din minți te scote, și fără voință.

Dragostea din slăbiciune, iar uriciune din saț.

Dragostea d'intău cam ușoră se arată, iar cea după ea cu mult, cu inult mai grea.

Dragostea din fire nebună se 'nțelege.

**15900** Dragostea dulce, dar patimă ne-aduce.

Dragostea după datorie, nu ca dragostea după amor.

Dragostea de amor, ține cât un nor.

Dragostea adevărată, cea din suflet curat.

Dragostea adevărată, între bărbat și muieră, puțină vreme ține, iar mila și îndurarea, a unuia de altul, la cei mai inulți până în sfârșit ține.

**15905** Dragoste adevărată cine a dobândit, acela mai fericit.

Dragostea de ochi când te ăa, alergă cu gura căscată după ea.

Dragostea de la oin rău, țe-aduce inai mare rău.

Dragostea de muieră, inare dar are la cine o are.

Dragostea de nópte, un dar mare la tóte.

**15910** Dragostea de prieten, la nici un interes privesc.

Dragostea de departe, săgetează pe toți în parte.

Dragostea, de rușine numai sfială are.

Dragostea ține de joă până mai apoi, iar datoria inai îndelungată, alege care ăi place.

Dragostea și când tace mai multă vorbă face.



- 15915** Dragostea și când dorme nimeni să n'o credă, că dorme  
îepuresce.  
Dragostea și norocul orbe din fire fiind, orbesce cade piste  
fire, și pe cine nu se cuvine.  
Dragostea și pacea, dreptatea și adevărul, un cuget au  
câte patru.  
Dragostea și plăcerea cinstea firii.  
Dragosteî mult ăi place, în chinuri să bage inima ce ăi  
ăi place.
- 15920** Dragoste curată și adevărată, acolo poți găsi unde cu  
anevoie o poți încredința.  
Dragoste cu sila în zădar gonesci, că omul de bună voie  
dragosteî se supune.  
Dragoste când nu putem dobândi ne întorcem la ocări,  
pentru că nu putem răsplăti cu dragoste uricfunea.  
Dragoste mai puțină, ca să'ți poți ave sănătatea mai  
bună.  
Dragoste ne-fățarnică pururea să areți către cel ce'l iubesci.
- 15925** Dragoste, pacoste.  
Dragoste sufletescă iar nu trupescă, dacă vei să te spășesci.  
Dragoste statornică, aceea se 'nțelege, ce nici cum se sa-  
tură, să se uite în ochii tăi.  
Dragoste statornică și cu totul neclintită, cel mai mare  
dar la om.  
Dragoste cine dobândește, sluga ăi se socotesce.
- 15930** Dragoste de dragoste mare deosebire are, ș'anevoie a le  
cunósce.  
Drumul dragosteî nimeni țe-l arată, ci singur el ți se  
arată.  
Și însuși dragostea cam din dăprindere se prinde.  
Și pe cea mai amorțită și cu totul adormită, dragostea  
o dăstăptă.  
Omul drăgăstos, în societate mai dulce se arată de cât  
ori-ce frate.
- 15935** Un drăguț pe altul de vrăjmaș ăi socotesce, fie și prieten.  
Ca dorul de drăguță când te dăpărtezi, nici o bôlă mai  
grea.  
Lăcrimele drăguței, ăți pătrunde inima, țe-o sfășie, țe-o to-  
pesce, cine pôte stă împotriva lor.  
Ceea ce firea a făcut drăgăstos, piste puțință a nu plăcé  
la toți.  
Dooă drăguțe, anevoie a ave de odată, că una din  
dooă te va lăsa fără voia ta: dar ferice de cine a putut  
să le aibă p'amîndooă.
- 15940** Drăguțul lesne se dăpărtéză, iar bărbatul, cam anevoie;  
d'aceea mai bine cu bărbat, de cât cu drăguț.

Drăguțul dă bărbat dăosebire are, numai după nume.  
Drăgălășia întrece, ori-ce podóbă dă muțere.

### Pentru Draci

Unde muțerea nu calcă, acolo dracul crapă.  
Mintea ta; dracul tăt.

### Pentru Dregători i Dregătorii

- 15945** Când păt dregători ăt ții în mai tare frăt, atunci norodul  
nu cam pătimesce; ătă tătăduirea norodului.  
Când te 'mpodobesci să mergi la dregătorii, în cap să 'ț  
puț îndurarea și'n mătini dreptatea.  
Cinstea, rușinea și sfiala, și cugetul cel bun, cele mai mari  
datori ale unui dregător.

### Pentru Dreptate i Drepti și Nedreptate i Nedrepti și Drepturile omenirii

- A cunătce dreptatea privesce la cuget bun.  
Voi dreptatea ca să nu ne năpătuiască alți, dacăt d'a-  
ceta n'am avăt fricăt, dreptatea ar peri.
- 15950** Interesul d'oparte, și lăcomia dă alta ne face să nu păzim  
nici o dreptate.  
Ori unde te întorci, dreptatea cătăuză înainte să o porți.  
Ori-ce lucru în lume dă unui se cinstece, și dă alți să  
dăfaimă; numai dreptatea și adevărul, dă toți dă obște  
să măresce și să slăvesce, dar din nenorocire nu să cam  
următă.
- Umblă păt calea dreptății dacăt vrei să te numesci drept.  
Unde dreptatea lipsesce, acolo tătăria împărătesce.
- 15955** Unde șireții nu să ascultă, acolo dreptatea isbutesce.  
Intătă la dreptate să cauți, apoi la cele-lalte, fie dă ori-ce  
trebuință.
- Urmare păt calea cea dréptă, plăcută Domnului, iar nu cea  
strimbă, uriciune 'i aduce.
- Ca pătă păt care 'ncercă aurul și argintul, așa și tu dreptate  
s'o încerci cu cugetul cel mai bun,  
Ca să pătă dobândi norodul tăt dreptate, spătzură o sabie  
asupra dregătorilor și judecătorilor.
- 15960** Cu căt mai mult te dăpărtezi dă dragostea dreptății, cu  
atăt mai mult tăt apropii dă scătderea ta.

- Cumpăna dreptății atunci este dreaptă, când dragostea banilor n'o atîrnă la o parte.  
 Cu frică și cu suspinuri vei petrece pe pămînt totă viața ta, când de dreptate te vei depărta.  
 Cu dreptatea te încingi, ca cu cel mai frumos briu.  
 Cu dreptatea ta să ungi, jertfelnicul lui Dumnezeu.
- 15965** Când toate de o potrivă dreptate se 'nțelege.  
 Când cei ce năpăstuiesc eși ieau osînda lor, toți cei-l-alți eși dobîndesc dreptatea lor.  
 Când cei bogați cu cei săraci într'un glas se vor uni, atunci la toți d'opotrivă, dreptate va sosi.  
 Când dreptatea vei păzi, frică nu vei avea nici de Dumnezeu, că însuși Dumnezeu dreptate este.  
 Cât de mare dreptate tu vei avea, în veci nu vei căpeta de la cei nelegiuți, până ce mită nu le vei da.
- 15970** Legea, dreptatea ta.  
 Mai înainte dreptatea s'o iubesci, apoi s'o urmezi, c'atunci scii cum s'o urmezi.  
 Mai bine o pîrticică, fie cât de mică, și cu bună dreptate, de cât bogăție mare și cu strîmbătate; că una eși este de ajuns, iar cea-l-altă de prisos, cu vătămarea altuia.  
 Mai bine cu iubire se dă dreptate și fără nici o știință, de cât cu știință de dreptate și urmări de strîmbătate.  
 Mai bine cu haina dreptății, îmbrăcat să te arăți, de cât cu cea mai scumpă hlamidă împăratescă.
- 15975** Mai bine nici cum să scii calea dreaptă a dreptății, de cât să o scii și de ea să te abați.  
 Mai bine pagubă cu dreptate, de cât dobîndă cu strîmbătate; că una te slăvesce și alta te necînstesc.  
 Neputința nu ne iertă, nevoia nu ne slobode să dobîndim dreptate când în robie ne aflăm.  
 Nu e dăstul numai a cunoște, ce e cu dreptate, ci să și urmezi după acea dreptate.  
 Nu pentru ca să te hrănesci, ci ca cinste să dobîndesci, dreptatea să o păzesci.
- 15980** Până a nu urmă orîce bine să te socotesci, ca dreptatea la toți bine să o păzesci, și naintea dreptății mai nainte să poți, tocma ca o oglindă, mila și îndurarea.  
 Precum nu vei să 'ți ieia ale tale altul, așa și tu să nu ieși ale altuia, acesta se 'nțelege dreptate; iar să faci și tu altuia un bine, precum vei să 'ți faci și ție altul, acesta se 'nțelege îndurare.  
 Sângele nevinovat strigă «dreptate».  
 Slobod la dreptate și la judecată cu cuget curat, iar la prieteșug cu inimă curată.

Spre a se păzi dreptatea într'un norod, neclintită, trebuie toți de o potrivă să se mânie forte când unul se va năpusti cu cea mai mică nedreptate.

**15985** Toți iubesc dreptatea, dar nimeni o urmărește, că o lasă la alții ca aceia să o urmeze.

Toți strigă dreptate, dar nici unul de dreptate se satură, că pururea flămânzi de ea se ved.

Fiți dreptți ca părintele nostru cel din cer, așa poruncește Domnul.

Cei mai mulți dreptatea o strîmbăză când la ei nu privesce. Ce cu anevoie dreptatea se urmărește!

**15990** Cele după lege, nu și după dreptate toate; iar cele după dreptate, toate după lege se înțelege.

Cel ce umblă pe calea dreptății, nici cum se poticnesce.

Cel ce vinde dreptatea Iudă se înțelege, c'acela pe cel mai drept pe banii gata l'a vîndut.

Cel ce din dreptate se întorce la strîmbătate, nu și va mai găsi luiși nicăiri dreptate.

D'opotrivă către toți cu dreptatea să te porți, că domn părinte la toți te socotesci de toți.

**15995** D'opotrivă când toți avem, acesta, după lege, dreptate se înțelege.

Dragostea dreptății la mulți se găsește, dar dreptatea se împlinesce de cei mai puțini.

Dreptatea aude numai c' o ureche, cu ceea ce ascultă numai pe cei dreptți, că cea-l-alta surdă pentru cei nedreptți.

Dreptatea are lege, ca nici cum hatir, nici altuia să facem nici de la altul să așteptăm.

Dreptatea are nună pe cinstea cea bună.

**16000** Dreptatea, ori unde te'i duce, cinste îți aduce.

Dreptatea unde stăpînesce, acolo norodul îl înmulțește.

Dreptatea, în adevăr, se păzește cam de frică, ca să nu ne fie alții ale noastre.

Dreptatea împărătesă tuturilor faptelor bune, d'aceia de la împărat nici cum să se depărteze, ci ca o împărătesă împreună cu el, pururea să împărătească.

Dreptatea îndurare sau milă nici cum are.

**16005** Dreptatea c'o mână pedepsește, și cu cea-l-altă mai mult cinstește.

Dreptatea, cununa celor ce o păzește.

Dreptatea cu pacea când se îmbrățișează, fericirea ne încunjurază.

Dreptatea cumpăna celor de cuviință.

Dreptatea călăuză pururea se îți fie ție la ori-ce gîndesci să faci.

- 16010** Dreptatea călăuză pe cuvînt    are.  
 Dreptatea, c  tr   altul c  nd o ve  păzi, se 'n  lege dreptate,  
 iar nu numai c  tr   tine.  
 Dreptatea c  nd se urm  z  ,   ioa n  p  ta lumine  z  .  
 Dreptatea la judecător cea mai mare cinste, ce pu  in     
 dob  ndesc.  
 Dreptatea lumine  z  ,   i ochiul trupesc   i pe cel sufletesc,  
 ce s  rele nici cum    vede.
- 16015** Dreptatea meterez înainte d'o ve  pune, frică d   necinste  
 nici cum ve  av  .  
 Dreptatea n'ascultă nici la lacrămi, nici la daruri.  
 Dreptatea nu cu bani, nici cu jurămint, ci după lege la  
 to  i dăopotrivă s'o   par  i.  
 Dreptatea numai nemuritoare, iar str  mb  tatea sluga morții.  
 Dreptatea pururea în s  r  cie petrece, d'aceea la cei mai  
 mul  i se arată rece.
- 16020** Dreptatea p  zesce pacea   i lini  tea d   ob  ste.  
 Dreptatea s'o urmez   nu numai cu cuv  ntul, ci mai mult  
 cu fapta.  
 Dreptatea să lumineze, dreptatea să '  nbr    zeze scaunul  
   mp  r  tesc, ca un scaun ceresc.  
 Dreptatea se   n  lege a Domnului so  ie.  
 Dreptatea se'n  lege cea mai d  nt  u a omului datorie.
- 16025** Dreptatea se'nchipu  esc   fără ochi   i fără m  ini, că nici în  
 obraz se u  t  , nici mită priimesce.  
 Dreptatea se prăpădesce, c  nd str  mb  tatea   mp  r  tesce.  
 Dreptatea se dă celui mai cu putere, c  nd str  mb  tatea  
 poruncesce.  
 Dreptatea sf  nt  , iar nu dă to  i priimit  .  
 Dreptatea, temeiul st  p  nirii.
- 16030** Dreptatea aceea se socotesce la fiesce care în parte,   i la  
 to  i d   ob  ste d'o potrivă folosesce.  
 Dreptatea d   nimeni frică are, dar to  i   i stă în potrivă.  
 Dreptatea   e-o 'ntunecă mita d   bani, c  nd judec  .  
 Dreptatea   e-o dob  ndesc   d'unde cu g  ndul nu g  ndesc  .  
 Dreptatea, fruntea darurilor.
- 16035** Dreptatea   i îndurarea la or  ce gre  al  , ca alif  a la or  ce  
 ran   să le potrivesc   ca să t  m  du  esc  .  
 Dreptate se   n  lege, ceea ce dă o potrivă la to  i împarte  
 dreptul lor după lege.  
 Dreptate fără dar, a  tept  i în zădar c  nd darul se priimesce.  
 Dreptate să da     i celui mai cumplit, c  nd cunosc   că  
 are.
- 16040** Omul drept, or   unde va fi, fără grijă p  te fi.  
 Omul drept, îndată piere, unde dreptatea d  rme.  
 Omul drept, sluga drept  ii.

Înainte celui drept, strîmbătatea n'are drept.  
Gura celui drept mare putere are, când i se dă ascultare.  
Țile peste țile, țilele celui drept, că în veci numele lui nu  
pîere.

- 16045 Când împăratul drept, slugile lui cu mult mai drepte.  
Când cei drepti se cinstesc, noródele se'nvesesc.  
Piste puțință cel drept de toți să se laude, când zavistia  
pe toți, tare ăi stăpînesce.

Pe cel drept Domnul din gunóie ăi ridică și piste noróde  
ăi pune.

Rodul celui drept nici cum se risipesce, că dobînda se'n-  
țelege celor năpăstuiți.

- 16050 Numele celui drept, în veci se pomenesce.  
Sufletul celor drepti, în sînul Domnului se încălîdesce și  
se odihnesce.

Slava celui drept, și când îmbetrînesce, ea mai mult în-  
florește.

Cel ce n'are omenire, om drept nu póte fi.

Cel ce de bani se biruiesce, nu póte fi drept firesce.

- 16055 Cel drept, la sfîrșitul său cu liniște se duce.  
Cel drept, moștenirea sa la copii de copii o lasă.  
Cel drept nici de Domnul frică are, că însuși Domnul  
dreptate este.

Cel drept năpaste nici cum împarte.

Cel drept, și de va cădea, îndată se va sculă, că Domnul  
e cu el.

- 16060 Buzele celui drept, adevărul grăiesce.  
Din buzele celui drept, miere și lapte curge.  
De nevoie, și cel drept la nedreptate cade.  
Drept acela mai mult se'nțelege, nu cel ce nu năpăstuiescî,  
ci cel ce póte să năpăstuiască și nu voiesce.  
Drept se'nțelege, nu cel ce drept legiuiesce, ci cel ce legea  
păzesce.

- 16065 Drept să fii mai bine de cât bun la fire.  
Drept fără îndurare nici cum póte fi.  
Iubirea de nedreptate nici cum să te stăpînescă, că foc și  
pîrjol, țe-aprindî în capul tău.  
Orî-ce 'mpotriva legii, nedreptate se'nțelege.  
Unde cugetul nedreptatea n'o depărtéază de la om, acolo  
frica îndată o risipesce, c'acestea numai dooă înfrînéază  
pe om.

- 16070 Unde nelegiuitul stăpînesce, acolo nedreptatea în tron se  
întórce.

Nedreptatea cuvînt n'are.

Nedreptatea la toți ne este urîță, numai când însuși noi  
de la alții o pățim, iar pentru cei-l-alți, nici gîndim la ea.

- Nedreptatea pe dreptate, rău și grozav o supune, când nelegiuitul interes înaintea ei se pune.
- Nedreptatea, necinstea, cumplirea și crușimea ne-aduce la dăsnădăjduire, și dăsnădăjduirea la nesupunere, și nesupunerea la cea mai grozavă turburare. Dacă de te vei depărta de cele dintâi, nu te vei mai îngrijii de cele din urmă.
- 16075** Nedreptatea răstornă și scaunele celor mai puternici.  
Nedreptatea, după lege, aceea se'nțelege, ce împotriva legii toate curînd le culege.  
Nici o răutate mai mare de cât nedreptatea.  
Nici să gîndesci la nedreptate, necum să și urmezi.  
Nu va scăpa cel nedrept d'a Domnului judecată.
- 16080** Nu sămăna nedreptăți, că chiar pentru tine, îndecit le vei aduna.  
Cei ce s'a'u obicînit la nedreptăți pe lume, osîndă li se cuvine, ca să scape omenirea d'asemenea tâlhari.  
Cele ce cu nedreptate s'adună, curînd diavolul le adună  
Cel nedrept, dreptatea nici cum o cunósce.  
Cel ce iubesc nedreptatea, sufletul său mai întăuș îl a urît.
- 16085** Din toate nedreptățile, aceea mai grea, ce nici la căință, nici la pocăință, nici cum mai gîndesce, nici părăsire face.  
Dă nedreptate să te feresci, dă dreptate și îndurare mult să te lipesci, dacă vei să te slăvesci.  
Vieța, cinstea, proprietatea, slobodănia, pacea și unirea, cele mai temeinice drepturi ale omului, iar nedreptatea, asuprirea, necinstea, necredința, robia, chinurile, jafurile, siluirea, neunirea, pizma, zavistia, fățarnicia, drepturile neomenirii pricinuite de diavoli, alege care-ți folosesce, și trucesce și folosesce.  
Slobod omul s'a născut de la cel ce l'a făcut, iar nu rob unul altuia, slobod se'nțelege să fii până în sfîrșit; acéastă este dreptul tău.  
Cine dreptul său nici cum și el cunósce, acela cu toți în stradă se găsește.
- 16090** Drept al tău se socotesce, să-ți stăpînesci pe sēma ta, ceea-ce cu munca ta, tu ești dobîndesci.  
Dreptul tău să ți-l păzesci, și îndatorirea să ți-o împlinesci.  
Cel mai sfînt drept al omenirii, slobodănie se'nțelege după orî-ce lege.

### Pentru Drepturile omenirii

Veți *Dreptate*.

## Pentru Drepti

*Vezi Dreptate.*

## Pentru Dregere

Ceea-ce cu mai puțin la început poți dreg, mai în urmă cu mult mai mult nu vei putea dreg.

## Pentru Drumuri

Când de unul din cei mari se va poticni p'un drum, atunci drumul se îndreptăză.

- 16095** La drum pururea cu pâinea în sîn să fii.  
Cine lângă drum zidesce, mulți stăpâni dobândește.  
Drumurile să le dregi, drumurile să le îndreptezi, și cu umbră să le împodobesci, ca mai bine să te înlesnesci la orî-ce trebuință.

## Pentru Țeră și Patrie și Patrioți i Patrihoți și Compatrioți, i Concetățeni

Ajută țera ta precum și ea te ajută.

Acea țera, a ta țeră, pururea s'o socotesci, unde mai bine trăiesci.

- 16100** Iubirea de patrie, patima cea mai cinstită, ca o datorie firăscă ce-ți aduce cinstea cea mai mare.

Omul fără patrie, ca un copil fără mamă, d'aceea nu te depărtă de țera ta.

Orî-ce locuitor, dator să de ajutor l'ale țerii cheltuie-lă.

Orî-ce cinste la o țeră, când începe a se lumina de la însuși boierii săi.

Acolo țera se dăstăpă, unde mai mulți dascăli cu felurimi de științe se găsesc.

- 16105** Unde omul în fericire, acolo și țera lui.

Unde multă vorbă pentru țera noastră, acolo nimic spre folosul ei.

Urît și neleguit, cel-ce zăbovesce țera lui să o ajute, iar s'o vatem cum-va iute se silește.

În război de vei peri pentru a ta țeră, ca un sfânt te vei duce din țera ta.

Întâiu țera ta să țe-o cunosc bine, apoi alte țeri să mai cercetezi.



- 16110** În ce loc te vei nasce, acel loc țera ta, dar săracul, țera lui unde găsește să mănânce.  
 Vaî de țera aceea, unde cu biciul începe și cu ciomagul isprăvesce.  
 Vaî de țera aceea, unde bărbații se mărită și muierile se însoră.  
 Glasul țerii tale precum se păzesce, în limba ce tu grăiesci, așa să se păzescă în inima ta, ce pentru ea hrănesci.  
 Ca în țera ta, nicăiri nu poți găsi, nici tată nici mamă, nici frate, nici soră, nici măcar un prieten.
- 16115** Ca cinste după răsboi mare să dobândesci, cu sabia în mână, pentru a ta țără, sufletul să 'te-l jertfesci.  
 Cu credință să slujăsci pururea țerii tale, și pentru ea să te jertfesci, la ori-ce întimplare.  
 Cu negoțul de oparte, și cu lucrarea pământului d'altă parte, umpli țera de bogăție; iar cu învățătura din toate părțile, umpli țera de științe.  
 Cu paguba ta, țera ta s'o împodobesci, c'atunci și tu bogat te socotesci.  
 Când o țără se supune la un strein, cunoscut este că n'are bun stăpân.
- 16120** Când să rănesce o mână, luptă-te cu ceea-l-altă ca să nu rămâie țera ta în jaf, c'atunci nici ceea nerănită nimic nu'ți mai folosește.  
 Când se bate pentru țără, nici se mai gândescă, nici să se mâhnescă, c'în răsboi o să piară.  
 Când și Domnul țerii la interes privesce, atunci în adevăr țera se prăpădesce.  
 La răsboi pentru țără, când și cel mai de aproape cade în bătălie, mai mult să te bucuri.  
 La răsboi pentru țără morțea s'o calci în picere.
- 16125** La cele pentru țără, vrăjmășia între noi să rămâie afară.  
 Limba ta o poți uita, dar țera ta nici odată să o uiți.  
 Lucru pământului și înmulțirea turmelor, bogăția țerii.  
 Mai bine odată în răsboi pentru țără, de cât în robie să pieri de o mie și de sute de ori.  
 Mai bine în țără streină, de cât strein în țera ta.
- 16130** Mai bine cu năravuri bune și vitejii și mai bune, țara ta s'o împodobesci, de cât cu zidiri și palaturi împărătesci.  
 Mai bine să te omori pentru țera ta, de cât țera s'o prăpădesci pentru slava ta.  
 Nimic alt în lume mai dulce și mai dorit, de cât a ta țără, unde copii țe-ai dobândit.  
 Nimic alt mai de dorit de cât a noastră țără, când cu depărtare de ea, suntem afara.  
 Nimic mai dulce 'n lume de cât a țerii mele nume.

- 16135** Numaî când te rătăcesci, atunci la țera ta rîvnesci și de ea doresci.  
 Nu cei din afară, ci cei din lăuntru, țera o prăpădesc, când legea n'o păzesc.  
 Nicî frică, nicî sfială, la răsboi să aibî, când pentru țera ta cu vrăjmașul tău te lupți, c'împotriva să 'ți arăți totă virtutea ta.  
 Numele țerii tale rușine să 'ți aducă, când pentru ea tu nu te jertfesci.  
 Patria săracului, unde găsește pâine, când nu poate munci.
- 16140** Pentru a ta țără în foc să arzi fără sfială, ca cel ce pentru a lui țără se jertfesc, pentru ai săi se jertfesc.  
 Pentru a ta țără, vrajba ce ai cu altul, să țe-o lași la o parte.  
 Pentru cîntea țerii tale, nu pace ci răsboi, nu vieță ci mörte, cu mult mai bine să poftesci, ca și ea în urmă pe urmașii tăi, mai mult să-î cîntescă.  
 Pentru țera ta să te jertfesci și să te răsboiești, dar nu și pentru a supune țără străină.  
 Pentru țera ta sângele să țe-l verși, ca în veci ca un sfânt să te pomenesci.
- 16145** Pentru țără și copii, și pentru a ta soție, i scăpare din robie, sabia să țe-o încingî, și 'n răsboi să te împingî, de vieță nicî o grijă, nicî nădejde să dai ție, ca urmașii tăi să petrecă în odihnă.  
 Pe cei fugiți din țera ta, să-î aduci la locul lor, ca să nu 'ți rămăie țera pustie.  
 Slujba către țără, cea mai mare cinste ție să țe-o socotesci.  
 Slujbele țerii cu bani când se vînd, vai de țără și de tine. Toți d'opotriva să pătimim pentru țără, că toți noi împreună sîntem o țără.
- 16150** Sângele tău pentru țera ta să țe-l verși, iar nu sângele țerii, pentru folosul tău să-l sugî.  
 Să mori pentru țera ta, cîntea cea mai mare.  
 Slujbă către țera ta, cu dăstoinicia ta, pururea să arăți, iar nu nîmul și cîntea strămoșilor tăi, din cari tu te tragi.  
 Fericiți cei isgoniți pentru țera lor, că în veci se vor pomeni.  
 Firea ne silește a iubi a noastră țără; cine n'o iubește, străin se socotește.
- 16155** Fiesce-care cu ce poate, să 'și ajute țera lui.  
 Fiii de părinți, firesce, la bătrînețe îngrijesc; când fiii la răsboi, pentru țără vor pieri, atunci țera p'acei părinți în locul fiilor să-î hrănescă.

- Cea mai mare slujbă către țera ta, tu vei arătă, când pentru ea înainte cu pieptul tău, tu vei stă.
- Cea mai mare fericire, a pieri ore-cine pentru a lui țără. Cel străini, pe țără, în jaf o dă și pradă.
- 16160** Cel cu credință către țără, din răsboiă nici cum afară, când țera dă el trebuință are.
- Cel lacom și cumplit, țării lui, ca un străin, foc și pîrjol îi dă.
- Cel ce pentru binele țării sale vorbește, cât dă mult va grăi, puțin se socotesce.
- Cel ce slujasce țării sale n'are trebuință dă strămoși, că țera lui, strămoșii lui.
- Cel ce se jertfesce pentru a lui țără, aceluia i se cuvine cinstea cea mai mare.
- 16165** Cel ce d'a lui țără, la vreme dă nevoie, ațurea se depărtază, la nici o altă vreme, n'are cuvînt dă 'ndreptare.
- «Ce 'mi pasă pentru țără», nici odată tu să ȋci, c'atunci țera se prăpădesce și tu împreună cu ea.
- Cine are stare, ori unde s'o duce, țera lui cu el s'o duce.
- Cine pentru țără în răsboiă va pieri, numele lui în veci se va pomeni.
- Cine pentru țera sa mult se sîrguiește, cel mai bun părinte dă toți se socotesce.
- 16170** Cine pentru țără se jertfesce, slava lui i se jertfesce.
- Cine bilșugarea țării sale va, pe norod să'l dăprindă la lucru dă pămînt.
- Cine țării sale slujasce, acela mai cîstit, fără a avé vre-un chin dă nîm.
- Cine 'n potrivea patriei sale se scólă, vrăjmaș patriei se socotesce.
- Cine bogăția țării sale poftesce, negoț slobod ei să lase, și cu fabrici s'o împodobescă.
- 16175** Cîste să 'ți fie ție, când tu te vei jertfi, pentru țera ta.
- Cine fără plată, nu va să mîrgă la răsboiă pentru țera lui, acela cel mai necîstit dă către țără se socotesce.
- Dragostea patriei tale și folosul obșteșc, datoria cea mai sfîntă a ori-cărui se 'nțelege.
- Dragoste către țera ta, ca a părinților către copii, că și copiii tăi, în țera ta se 'nțeleg.
- Țera cînd pătîmesce, nimeni în parte se odihnesce.
- 16180** Țera noastră, muma noastră.
- Țera se 'nțelege ca o mumă a tuturilor, ce în pîntecele ei pe toți ei crește, pe toți ei hrănesce.
- Țera ta părinții tăi, țera ta copiii tăi, țera ta soția ta, țera ta viața ta; dă ea mai mult să îngrijesci, și pentru ea să te jertfesci.

- Țera ta să țe-o iubesci, și 'n cel mai mare foc pentru ea  
să năvălesc.
- Țera ta să țe-o ocrotesci, iar nu la străină să gândesci.
- 16185** Țera cea săracă de lăcuiitori, la leneși a'î cunósce.  
Țerii tale să'î slujesci cu cel mai mare folos, că din ea  
și tu dobândesci folos.
- Țările se pustiesc, din lăcomia celor mari.
- Și chiar morțe să priimesci, fără nici o șială, pentru a ta  
țără.
- Un semn și numai bun, de patriot bun, când se bate pentru  
țără, la răsboi fără șială, iar de patri-hoți, miș și sute  
nenumărate.
- 16190** Când patri-hoții vor peri, atunci patrioții cu patria împre-  
ună se vor înveseli.
- Când totă omenirea iubesci, atunci te numesci patriotul  
lumii, iar din potrivă, patrihoț, că fugi de la lume pentru  
în parte folos.
- Patria ta totă lumea, că în lume te-ai născut, d'aceea pe  
toți, ca nisce patrioți să-i socotesci.
- Nu pe cel ce numai strigă *«pentru țără, pentru țără,»* ci pe  
cel ce se sîrguiesce, și se jertfesc pentru țera sa, p'a-  
cela să'l socotesci de patriot.
- Patriot bun se înțelege cel ce cu credință slujasce țerii  
sale, iar patrihoț cel din potrivă.
- 16195** Patrihoții un dar și numai aū, că aduc pe norod la dēs-  
nădējduire, și din dēs-nădējduire se nasce isgonirea lor.
- Pentru țera ta, fără plată să slujesci, fără plată să alergi  
la răsboi spre jertfire, ș'atunci te numesci patriot a-  
devărat.
- Pentru binele țerii tale, fie pentru tine cât de rău, ori ce  
necaz să suferi, ca nume de patriot să dobândesci.
- Pe patriotul tău mult să'l iubesci, dar și pe străin să nu'l  
urăsc.
- Fiū adevărat al patriei sale cel ce vieța sa ș'o pune pen-  
tru patria sa, iar cel ce din potrivă patria sa o pune  
pentru a lui vieță, acela bastard fiū, după lege, se 'nțelege.
- 16200** Cel ce eși vinde țera sa, patrihoț se 'nțelege, după ori-  
ce lege.
- Cel ce țera sa în jaf și pradă o dă, bașpatrihoț, cu drept  
cuvînt se numesce.
- Dragostea patrihoților tăi, cea mai mare și mai tare pu-  
tere a stăpînirei tale, iar a patrihoților, dărăpănarea ei;  
alege care ești place.

### Pentru Țelină

Țelină să spargi, dă cu primăvară, ca să poți căpăta dă dooă orî pē vară.

### Pentru Țeremonii

Tóte ȣeremoniile cât dă strălucite și pompóse fie, numai la o vedere privesc, că cum sē sāvîrșesc la uitare sē pun.

### Pentru Ținere dē minte

- 16205** Cu ȣinerea dē minte dē cele mai dînainte, pururea să te 'ndreptezi la cele din urmă.  
 Cel ce are să ȣea pururea, ȣine minte, iar cel ce are să dē, nu-și mai aduce aminte.  
 ȣinerea dē minte, una din darurile cele mai mari.  
 ȣinerea dē minte, cam anevoie să stingē.  
 ȣinerea dē minte dē multe orî ne vatēmă, dar și la multe ne dēștēptă.
- 16210** ȣinerea dē minte, dē cele mai dînainte, mult ne turbură, și ne măhnesce, când cele rēle ne găsesce.

### Pentru Ȣerani

Vai dē ticăloșia a ȣeranului pē lume! că ȣeranul ne hrănesce, ȣeranul ne îmbracă, ȣeranul ne plătesce, ȣeranul ne cinstesce, ȣeranul pentru noi ȣioa și nóptea muncesce, până ce să sleiesce, și noi, spre mulȣumire, arētăm lenevire l'ale lor trebî în parte, și o mare nedreptate, lăsându-ȣi, ca pē nisce ticăloși, în negura nesciinȣei, în ră-tăcirea minȣei, în cele mai mari necazuri și chiar în lipsa hranei vȣetei lor.

Bucuria ȣeranului, când sē vede la masă încunjurat dē copii.

Ȣeranul cu cât mai mulȣi copii are, cu atât mai bogat sē socotesce, când în lenevire nu sē tăvălesce.

### Pentru Ȣerînă

Tóte din ȣerînă, ș'în ȣerînă iarăși, la vremea lor sē întorc, una după alta, în veci neconținut.

**16215** Țărîna ești că din țărînă te-ai făcut, ș'în țărînă te vei duce.

### Pentru Țițe

Cine la țițe a ajuns, în genuche jos s'a pus.  
Țițele când se 'ntăresc, vîrsta fetei ne vestesc.  
Țițele hrana cea mai bună la copii.

### Pentru Șópte

*Veđi Lingușire.*

### Pentre Șireți și Șiretlicuri

Cu cât mai mult te depărtezi de șiretlicuri, cu atît mai mult te apropii de adevăr,  
**16220** Să te ferescă Dumneđeu să nu dai piste șireți, când ai vre-o judecată, că și judecata și pe tine te pierđi.  
Fire de șiret, a înșelă pe orî-cine.  
Cine încurcă pricinele ca nici el să le mai dăscurce, acela se 'nțelege cel mai mare șiret.  
Șiretul pravila de tot o întunecă.  
Șireții au isvodit cele mai mari învălmășeli; departe de ei.

### Pentru Șóle

**16225** De șóle de orî-ce sciință țera ta să fie plină, că de la ele așteptă lumina țerii tale.

### Pentru Schiopî

Cu cel schiop de vei trăi, te vei învăța și tu a schiopeta.  
Schiopul la răsboi mai bine se bate, că din răsboi nici odată nici cum póte fugi.

### Pentru Schimnici

Schimnicii, mai cufundați în păcate se găsesc, când datoria omenescă, rînduită de la Domnul, nici cum o păzesc;  
că pe cel ce Domnul ca să le placă a lăsat, ei de acela cu totul s'au depărtat.  
Schimnicii, și de se socotesc că nu păcătuiesc, dar mai

mult greșesc că cu mintea se duc l'asemănare de Dumnezeu, când ca cel ce a vrut să s'asemene cu Dumnezeu, din ceriș pe pământ, de mândrie, a căzut, și din inger ceresc, necurat s'a vădut.

### Pentru Științe și Nesciințe

- 16230** Atunci științele se vor îndreptă, și se vor înmulți, când cei ce șcim pentru ele, între ei se vor uni.  
 Acesta este cea mai adevărată, că nu putem cunoște ceea ce nu șcim, și d'aceea șicem că toate le șcim, fără a ști ce-va în adevăr.  
 Ori-ce știință când se odihnesce, îmbătrânește și se vestejesce, iar când ostenește, atunci întineresc și înflorește.  
 Ori-ce știință pentru un sfârșit, se 'nvață, acel sfârșit s'ei dobândesci.  
 Ori-ce știință te deșteptă, iar munca cu știință mai mult te hrănește.
- 16235** Ori-ce știință fără silință, nici cum se poate dobândi.  
 Ori-cine va ori-ce, ca el mai întâi s'o șcie; d'aceea când aude lă la altul, s'arată cu mândrie, că el de mult o șcie, pentru că nu poate suferi, el în urma altora, să s'arate c'a aflat.  
 O știință când înveți, învaț-o desăvârșit, ca și tu de ea să te folosești, și s'o poți face mai luminată, și mai folositore și la cei din urmă.  
 Greșită știință mai de toate avem; acesta ne face, la cele mai multe să ne înșelăm, și să ne rătăcim.  
 Vai de cel-ce se socotesce, că toate le șcie, c'acela mai lesne greșasce.
- 16240** Gramatica o știință ce la voința omului stă, pentru că ori-ce cuvânt, cum vrei așa el îndupleci precum și nomenclatura. Că ori-ce nume vei, acela poți la ori-ce. Fisica și chimia, cele mai înșelătoare științe, că la cele mai multe cu ele greșesci; iar matematica cea mai temeinică știință, și fără nici o greșală, nici vre-o schimbare.  
 Ca să putem dobândi știința bună de ori-ce, trebuie mai întâi pricinile lor să le cunoștem, dar fiind-că asemenea pricini sunt multe și întunecate, d'aceea și știința lor mică și ne 'ndeplinită.  
 Cu cât mai mult înveți cu atât mai mult cunoști că nimic ști; iar cel-ce nimic șcie, socotesce că toate le șcie.  
 Cu cât mai mult ști, cu atât mai mult înveți a ști.  
 Cu bună știință pururea să grăiesci, că mai mult să strălucesci.

- 16245** Cu știință sëmuesce și mai bine ghicesce, cel înțelept cele viitoare.  
 Când ai cunósce câte nu ști, atunci ai pricepe că nimic ști.  
 Când ne povestesc ore-cine ceea-ce nu șim, noi ne facem  
 că o șim cu mult mai dē 'nainte ; dē aceea nu le șim  
 bine, și îndată ne înșelăm.  
 Când cel mai mare iubesce ori-ce știință, atunci acea  
 știință, dē obște isbutesce și se înmulțesc.  
 Când știința se mărginesce, atunci întunericul împărătesce,  
 și norodul se chinuiesce din nesciința lui.
- 16250** Căi dē mult să ști, să nu ȑici că ști, ci rodul din știința  
 ta să arate că ști.  
 La învățatură multe științe să înveți, spre a le cunósce ;  
 însă, în urmă, numai dē una să te ții, ca dēsăvîrșit ca  
 acela să te arēți, că cine doi iepuri gonesce, nici unul  
 prinde.  
 La cei fără nici o știință, să te-arēți și tu cu nici o știință,  
 că mai bine isbutesci, iar din potrivă te primejduiesci.  
 Când vei pentru știință vorbe mai puține, că te-arată fără  
 nici o știință în potrivă urmând.  
 Mai bine nesciință cu trezie, dē cât știința cu beție.
- 16255** Mai bine puține știind să te-arēți că ști mult, dē cât multe  
 știind s'ēți ascunȑi talentul tēu, arētând că nu ști.  
 Mai bine să nu ști, dē cât greșit să ști cea-ce ști.  
 Mai bine fără știință, dē cât cu rea știință.  
 Mare știință, a sci ore-cine cum să se ferescă dē rele rele.  
 Negoțul bogăție ȑe-aduce, lucrarea pămîntului îndestulare  
 dē hrană, meșteșugul înlesnirea celor trebuincioase, iar  
 învățatura te umple dē științe.
- 16260** Mai bine o știință dēsăvîrșită, dē cât multe și tóte greșite.  
 Nici odată nimēnuia să mai ȑici că nu șie, că la cinste  
 el isbesci.  
 Nici o știință mai bună dē cât a cunósce adevărul din  
 minciună, și nici o scară mai scārbósă, dē cât a lua  
 minciuna drept adevăr.  
 Nici un om la tóte cu deplină știință, ci unul mai mult și  
 altul mai puțin dē ore-ce are știință ; iar cel-ce s'arată  
 că tóte le șie în adîncimea lor, dēsērtăciunea lui 'și-o  
 arată.  
 Norodul cu cât mai puțin șie, cu atāt inai mult socotesc  
 că ști ; iar cel învățat cu cât mai mult șie, cu atāt cu-  
 nósce că nimic șie.
- 16265** Nu e îndestul numai să dobāndesci științe, ci mai mult să  
 te înveți cum să le întrebuinȑezi.  
 Nu te mândri în științe, făr' dē dēstoinicie.



Nu te speria când auzi că cutare scie multe științe, sau multe limbi, că nici una scie după cum se cuvine.

Rădăcina științelor foarte amară, iar rodul lor foarte dulce. Silesce-te să dobândești știință de orice, ca să nu umbli ca un orb.

**16270** Să nu te rușinezi a întreba să înveți ceea-ce nu știi, c'a-minterea pururea, nimic nu vei ști.

Să nu țe-arăți știința, unde nu cere trebuința, c'acolo te-arăți că nimic știi.

Tóte le scie dar nimic pricepe, cel ce se fălesce de toți mai învățat.

Trei feluri de științe: a nu ști nimic, a ști rău ceea ce scie, și a ști ceea ce trebuie să scie; cea d'întăiu mai bună de cele două din urmă.

Cea mai mare știință, și de mare trebuință, a ști unul cum să se ferască să nu se smerduiască de pilda cea rea.

**16275** Să te întreci cu altul la o știință, cinste îți aduce și folos mai mare; iar să pizmuiești pe cel ce are mai bună de cât tine știință, cu necinstea ce îți aduce, la ficați te rănesce; alege care îți place.

Cea mai bună știință, a ști omul cum să își înfrîneze gura, și mai ales pe la mese.

Cea mai bună știință ceea ce te învață, să te depărtezi de orice greșală.

Ceea ce nu știi nu te arătă că știi, că rămâni de rușine la o cercetare.

Cei fără nici o știință, nici o deosebire de dobitoace au, de cât numai după chip.

**16280** Cel învățat cunósce că nimic scie, cât de mult ar ști; iar cel prost socotesce, că toate le știe, fără a ști ceva.

Cel cu o știință bună, când n'are mijloc să își publicuiască acea știință spre folos obștesc, nici pe el, nici pe altul folosește; d'aceia ajutați, ca și voi să vă folosiți, și el să nu dică: *«gêba am muncit»*.

Cel cu minte cunósce ce scie și ce nu scie; iar nebunul toate le știe, și va să tîne d'ei vei dice că nimic scie.

Cel mai prost la științe, acela mai mult flecăresce.

Cel fără nici o știință, lesne cade în netrebnicii, că n'are cu ce să își petreacă vremea.

**16285** Cel fără nici o știință, slugă ajunge la cel cu știință; de vei copilul tău slugă s'ajungă, lasă 'l în nesciință; iar de vei din potrivă, învață 'l măcar la o știință.

Cel fără nici o știință, cea mai mare greotăte a pămîntului se nștelege.

Cel ce mai mult scie, acela stă mai mult la îndoiele, că la nimic va să nu greșască, lucru piste puțință.

Cel ce mai puțin scie, la băuturi mai mult găsește.

Cel ce mai bine scie, toate ca pînă vis scie.

- 16290** Cel ce bine scie, la vreme să nu tacă, ca cînte și laudă  
mai multă să dobîndescă.

Cel ce scie multe, însă nici una cu teineu, acela se 'nțelege că nici nu scie.

Cine se socotese că scie mai mult, acela scie mai puțin,  
că nu cunoscuse ceea ce scie.

Cine 'și bate joc de științe, arată că nici una scie.

Cine scie multe limbi, nici una bine scie.

- 16295** Cine scie să 'și acopere nesciința, mai învățat se vede  
de cît cel ce se fălesce de știința sa.

Bună știință se 'nțelege, când putem cunoaște adevărul  
din minciună, și ceea ce ne folosește din ceea ce ne  
este spre vătămare.

Din toate științele omul cea mai mică parte dobîndese,  
și aceea nu precum el voiesce, nici cînd el voiesce.

De cît știință greșită, mai bine nesciință.

De toate științele să ții idei, de se poate, iar de ceea ce  
'ți place, și 'ți folosește mai mult, d'aceea să te ții mereu,  
ca să poți înainta.

- 16300** De cel ce încă nici cum s'au întîmplat, nici o știință  
putem avea.

Și ceea ce ști pe lume să te faci că nu ști, ca mai bine  
să afli.

Și cel mai învățat, nici cum scie cu desăvîrșire, că încă  
Domnul tăinele lui nu ni le-a arătat.

Știința, ochiul sufletului.

Știința, cît de mare, la cel ce nu scie cum s'o întrebuin-  
țeze spre vătămare ei este.

- 16305** Știința fără deprindere, în zădar se fălesce, că mai nimic  
folosește.

Știința ce ai dobîndit, armă dreptății s'o arăți.

Știința cea mai grea, a învăța ore-cine cum să se porțe cu  
damele.

Știința de orice ca o bogăție; unul mai mult are, altul  
mai puțin, și, ca să te îmbogățești, trebuie să te lipesci  
de cel ce are mai mult.

Știința de năravuri bune, cea mai bună învățătură.

- 16310** Științe ai dobîndit? nu le țină ascunse, că precum din  
comora cea ascunsă nici un folos vești, așa și din știință  
cînd ascunsă o păzești.

Științele împodobesc mintea cea mai adîncă.

Științele cînd se cîntesc, atunci se înmulțesc.

Științele firesci, dar de om s'au descoperit.

- Sciințele cele bune să poftesci să le dobândesci, iar cele rele nici să le auzi.
- 16315** Viața scurtă, când nu scim cum să o petrecem, cum te deștepti, etă și mórtea aci; d'aceea și petrecem, în cea mai mare ticăloșie a nesciinței.
- Sciința și mintea ne vin cam în urmă, pe când nu ne mai pot folosi, d'aceea și nu ne mai putem îndrepta.
- Greșalele mai dă obște, din nesciință se înțelege; dă nu vei omul să 'ți greșască, nu'l lăsa în nesciință, c'a ta greșală se 'nțelege, când el poți scăpa din negura nesciinței, și nu 'l scapi.
- Ca nesciința, nici un lucru mai greu și mai nesuferit.
- Cu cât mai mult cunosc ore-ce mai bine, cu atât mai mult mă mir dă cea mai d'înainte a mea nesciință.
- 16320** Mai bine nesciință cu înțelepciune, dă cât sciință mare și cu desfrînare.
- Mai bine cel ce nu scie să tacă și să credea, că ceea-ce piste puțină la om se 'nțelege, cere trebuință numai dă credință.
- Mult, mult să te rușinezi dă nesciința ta.
- Nesuferit omul, cel ce nimic scie, și se socotesce că toate le scie.
- Nesciind cele din urmă, la multe greșim pe lume.
- 16325** Nesciința, al duhului întuneric.
- Nesciința, isvorul celor mai rele pe lume.
- Nesciința în lume, mulți omeni prepune.
- Nesciința cu gură-cască, frați dă cruce se 'nțeleg.
- Nesciința cam la toți dă obște, la unul mai mult la altul mai puțin.
- 16330** Nesciința, micșorarea duhului.
- Nesciința, mintea țe-o întunecă.
- Nesciința, muma greșalelor.
- Nesciința, nici odată să n'o pedepsesci, ci mai bine s'o cerretezi, și s'o îndreptezi, că vinovată nu este, ci vinovat să socotesce cel ce n'a deșteptat-o.
- Nesciința, nóptea minții, însă nópte fără lună și fără dă stele.
- 16335** Nesciința, nu numai cu cuvîntul, dar și cu fapta mai mult greșasce, că și pe cel nevinovat, în osîndă l'a aruncat.
- Nesciința, nu se 'nțelege păcat.
- Nesciința, pe om în multe greșeli el bagă.
- Nesciința, rătăcire întregă.
- Nesciința, se 'nțelege împărătésa greșalelor.
- 16340** Nesciința toate le crede, la toate se supune, necunoscînd nici adevărul, nici mîncîuna dintre ele.
- Nesciința celor bune, pricină dă cele rele.

Nesciința dă ori-ce la ticăloșie pe om ăl duce; nu 'l lasă fără nici o sciință, ca să nu cadă în lipsă.

Nesciința dă ori-ce, lesne te înșală; d'aceea la ori-ce, credemînt așa dă lesne, nici cum tu să dai.

Nesciința și dobitocia, isvorul greșalelor.

16345 Nu te supăra dă nesciința celor-l-ălți, nici să 'ți bați joc dă ei, că firea nu 'i-a făcut dăștepți, sau că n'au avut cine să 'i dăștepte, ci mai bine tu să te silești spre dășteptăciunea lor.

Să nu te rușinezi, și dă la cel mai mic a afla și a auzi ceea ce nu ști.

Ceea-ce nu ști, cum să întrebuițezi, lasă pentru cel ce scie.

Cel ce nu scie mai bine să tacă, ca să nu ăți arate nesciința întrégă.

Cel ce nu scie, nici ceea ce are, nici ceea ce 'i lipsesce, curînd în lipsă dă tóte să găsesce.

16350 Ce? și când? o să ne vie dă la Domnul, nimeni scie.

Din nesciință, și din dobitocie, nici un bine s'a vădut, ci din potrivă tóte greșalele cele mai rele.

FINELE VOLUMULUI AL OPTELEA

## ERRATA

---

Pag. 128, linia 18, a se adaugă numărul de ordine **2370**.

- › 176, › 24, *față* în loc de *parte*.
  - › 234, › 27, **Comorî** în loc de **Comorîu**.
  - › 388, › 9, **Mână** în loc de **Mân**.
  - › 480, › 14, **Preget** în loc de **Preg**.
  - › 481, › 20, *Imprietenire* în loc de *Inprietenire*.
  - › 562, a se pune între liniile 12 și 13: **Vezî Sgărcitură**.
-

# SCARA

---

	Pagina
Titlu . . . . .	1—6
Cap. XIX. Povăţuirî i cuvînte adevărate . . . . .	7—747
Pentru aer . . . . .	7
Pentru aîducî . . . . .	7
Pentru auđire . . . . .	8
Pentru aur . . . . .	8
Pentru avere . . . . .	8—13
Pentru avocaţi . . . . .	13
Pentru ajutor . . . . .	13—15
Pentru acoperiş . . . . .	15
Pentru ale nóstre . . . . .	15
Pentru alergătură . . . . .	16
Pentru alegere . . . . .	16
Pentru alunîţe . . . . .	16
Pentru albire . . . . .	16
Pentru amor . . . . .	16—19
Pentru amăgiri şi amăgitori . . . . .	19
Pentru anevoie . . . . .	19
Pentru antîpatie şi simpatie . . . . .	19
Pentru apa uîţării . . . . .	19—20
Pentru ape . . . . .	20
Pentru apărare . . . . .	20
Pentru aprópe şi apropiere şi cei dă aprópe . . . . .	20
Pentru arătare . . . . .	21
Pentru arături . . . . .	21
Pentru arme . . . . .	22
Pentru archierei . . . . .	22
Pentru argea . . . . .	22
Pentru argint . . . . .	22
Pentru asemănare . . . . .	22—23
Pentru asuprire şi asupritori . . . . .	23
Pentru ascultare şi ne-ascultare . . . . .	23—25
Pentru ascundere şi cele ascunse . . . . .	25
Pentru asprime . . . . .	25
Pentru afumături . . . . .	25
Pentru aflaie . . . . .	25
Pentru Afrodita . . . . .	25
Pentru ah! şi vah! şi vai! şi văitat . . . . .	26
Pentru abusuri . . . . .	26

	Pagina
Pentru adunări . . . . .	26—27
Pentru aducere aminte . . . . .	27
Pentru adevăr . . . . .	27—33
Pentru „aşa voiu eu !“ . . . . .	33
Pentru aşedare . . . . .	33
Pentru aşteptare . . . . .	34
Pentru aşternut şi înveliș . . . . .	34
Pentru egoism . . . . .	34
Pentru eg'lengele . . . . .	35
Pentru epitropie . . . . .	35
Pentru eresuri şi eretici . . . . .	35
Pentru Iernă . . . . .	35
Pentru Iatac . . . . .	35
Pentru Iad şi rău . . . . .	35—36
Pentru Iertare, Iertăciune . . . . .	36—37
Pentru Iubire . . . . .	37—39
Pentru Iubire de avere . . . . .	39
Pentru Iubire de argint şi iubitori de argin . . . . .	39—40
Pentru Iubire de omenire . . . . .	40
Pentru Iubire de sine sau în Iubire . . . . .	40
Pentru Iubire de slavă . . . . .	41
Pentru Iubire de cinste . . . . .	41
Pentru Iubire de bogăție . . . . .	41
Pentru Iuțime şi Iuțelă . . . . .	41
Pentru Iuda . . . . .	41
Pentru isvode şi isvodiri . . . . .	41—42
Pentru ismene . . . . .	42
Pentru isbutire . . . . .	42
Pentru isbândă . . . . .	42
Pentru icône . . . . .	43
Pentru iconomi şi economie, şi risipitori şi risipă . . . . .	43—44
Pentru inimă şi inimoși . . . . .	44—46
Pentru inculziție . . . . .	47
Pentru interes . . . . .	47—49
Pentru intrare în casă . . . . .	49
Pentru intriganți şi intrigi . . . . .	49
Pentru iscódă, iscodiri şi iscoditori . . . . .	50
Pentru iscusință şi iscusii . . . . .	50
Pentru ispită . . . . .	50
Pentru isprăvi . . . . .	51
Pentru isteclune şi isteți . . . . .	51—52
Pentru istorii şi istorici . . . . .	52
Pentru idee . . . . .	52—53
Pentru ôste, ostași şi oștiri . . . . .	53
Pentru oglindă . . . . .	54
Pentru oglăsuire . . . . .	55
Pentru ochi . . . . .	55—56
Pentru ocări şi injurători . . . . .	56—57
Pentru ocărnuire . . . . .	57
Pentru ocrotelă . . . . .	57
Pentru om şi omenire . . . . .	57—74
Pentru omor, ucidere şi ucigași . . . . .	74
Pentru opinie . . . . .	75
Pentru oprire . . . . .	75

	Pagina
Pentru orașe . . . . .	75
Pentru orînduială și rînduială și ne-orînduială	75—76
Pentru orbi și orbire . . . . .	76
Pentru osîndă . . . . .	76—77
Pentru ospete . . . . .	77
Pentru ostași . . . . .	77
Pentru ostenelă . . . . .	77
Pentru oftat, ohtat . . . . .	77
Pentru obicei . . . . .	77—78
Pentru ohlăduire . . . . .	78
Pentru obraz . . . . .	78—79
Pentru obraznici și obrăznicie . . . . .	79—80
Pentru obște . . . . .	80
Pentru odihnă și ostenelă și ne-odihnă . . . . .	80—81
Pentru odăi . . . . .	81
Pentru oștiri . . . . .	81
Pentru uitare . . . . .	81—82
Pentru uitătură . . . . .	82
Pentru umilință . . . . .	82—83
Pentru umblet . . . . .	83
Pentru unire și ne-unire . . . . .	83—85
Pentru unghii . . . . .	85
Pentru unsul lui Dumnezeu . . . . .	85
Pentru urare . . . . .	85
Pentru urechi . . . . .	85
Pentru uricune i cele urite . . . . .	85—87
Pentru urcare, suire și scoborire . . . . .	87
Pentru urmă i cele din urmă, i cele petrecute, i cele viitoare și cele de față . . . . .	87—88
Pentru urmări . . . . .	89—92
Pentru ursitoare . . . . .	92
Pentru ursuzi . . . . .	92
Pentru urgie . . . . .	92
Pentru ucenici . . . . .	92
Pentru ucidere și ucigași . . . . .	92
Pentru ușă . . . . .	92
Pentru învierșunare . . . . .	92—93
Pentru învinovățire . . . . .	93
Pentru învoeli, învoiri și legături . . . . .	93
Pentru înveliș . . . . .	93
Pentru învțăare, învțătură, învțăși și ne-in- vțăși . . . . .	93—100
Pentru îngrijire și îngrijitori . . . . .	100
Pentru îngrășare, grași și grăsime . . . . .	100
Pentru înjurături . . . . .	100
Pentru închinăciune . . . . .	100—101
Pentru închisore . . . . .	101
Pentru încoronație . . . . .	102
Pentru încăpere . . . . .	102
Pentru încredințare și încredere . . . . .	102
Pentru înlesnire . . . . .	102
Pentru înaintare . . . . .	102
Pentru înălțare . . . . .	102
Pentru împiedicare . . . . .	102
Pentru împotrivire . . . . .	102—103



	Pagina
Pentru împărați și împărăție . . . . .	103—104
Pentru împăciuire . . . . .	104
Pentru împreunare . . . . .	104
Pentru împrietenire . . . . .	104
Pentru împrumutare și împrumutători . . . . .	104—105
Pentru însemnări . . . . .	105
Pentru însoțire . . . . .	105
Pentru însurare, însurați și însoțire . . . . .	106
Pentru însărcinare și sarcină . . . . .	106
Pentru înscrisuri . . . . .	106
Pentru înstreinare . . . . .	106
Pentru întunecare și cele întunecate . . . . .	107
Pentru întâlnire . . . . .	107
Pentru întâmplări . . . . .	107—109
Pentru întârziere . . . . .	110
Pentru întreprindere . . . . .	110
Pentru întregime . . . . .	110
Pentru întrecere . . . . .	110—111
Pentru întrebare . . . . .	111
Pentru întrebuintare . . . . .	111
Pentru întristare . . . . .	111—114
Pentru înfricoșare . . . . .	114
Pentru înfrinare și înfrinați . . . . .	114
Pentru începere . . . . .	114
Pentru încercare și cercare . . . . .	114
Pentru încet, grabă și pripă și zăbavă . . . . .	115
Pentru îmbuibare, îndestulare, flămânzi și flă- mânzire, sătul și săturare . . . . .	115—116
Pentru îmbucătură . . . . .	116
Pentru îmbăietură și băi . . . . .	116
Pentru îmbălăunță . . . . .	116
Pentru îmbrăcăminte . . . . .	116
Pentru îmbrățișare și brațe . . . . .	117
Pentru îndatorire . . . . .	117
Pentru îndoaială, bănuială și bănuitori . . . . .	118
Pentru înduplecare . . . . .	118
Pentru îndurare și ne-îndurare . . . . .	118—119
Pentru îndărătnicie și îndărătnici . . . . .	119—120
Pentru îndestulare . . . . .	120
Pentru îndreptare . . . . .	120
Pentru îndrăsnélă și îndrăsneți, dirzi și dirzie, semeți și semeție . . . . .	120—122
Pentru înțelepciune și înțelepți și ne-înțelep- ciune . . . . .	122—128
Pentru înțelegere, neînțelegere și ne-înțelegă- tori . . . . .	128—129
Pentru înșelători și înșelăciune . . . . .	129—131
Pentru vai și văitat . . . . .	131
Pentru vatră . . . . .	131
Pentru veacuri . . . . .	131
Pentru verese . . . . .	131
Pentru verigase . . . . .	131
Pentru veselie . . . . .	131—132
Pentru veste și vestitori . . . . .	132
Pentru vestiți . . . . .	132—133

	Pagina
Pentru vecini și vecinătate . . . . .	133—134
Pentru vedere . . . . .	134
Pentru vieșta și vieșuire . . . . .	135—141
Pentru vie . . . . .	141
Pentru vieșuire . . . . .	141
Pentru viitoare . . . . .	141
Pentru visite . . . . .	141—142
Pentru vicleni, viclenii, vicleslug și fățarnici, fățarnicii și prefăcuți . . . . .	142—146
Pentru vin . . . . .	146—149
Pentru vini, vinovați, învinovățire, nevinovați, nevinovăție, neînvinovățire . . . . .	149—150
Pentru virtute . . . . .	150—151
Pentru vise . . . . .	151—152
Pentru vistierie . . . . .	152
Pentru vite i dobitoce și dobitocie . . . . .	152
Pentru viteji i vitejie, voinic i voinicie, nevo- iași și ticăloși i ticăloșie . . . . .	152—155
Pentru vole, voință și vrere . . . . .	155
Pentru voitori dă bine . . . . .	155
Pentru vorbă, grai și grăire, grăitori dă bine și dă rău și tăcere și tăcuți . . . . .	155—168
Pentru vulpe . . . . .	168
Pentru vătămăre și vătămătoare . . . . .	169
Pentru veduve . . . . .	169
Pentru veshminte . . . . .	169
Pentru vină . . . . .	169
Pentru vinat, vinătoare și vinători . . . . .	170
Pentru vindare și vindători dă omen i ca Iuda . . . . .	170
Pentru vindare și vindători dă rob i . . . . .	170—171
Pentru vindare și vindători dă marfă și cele-l- alte . . . . .	171
Pentru virstă . . . . .	171
Pentru virtute . . . . .	171
Pentru vrajbă și vrăjmaș și dușman i duș- măne . . . . .	172—174
Pentru vreme și pierderea dă vreme . . . . .	174—179
Pentru vrare . . . . .	179
Pentru vrednici i vrednicie și dostoynici i dës- toinicie . . . . .	179—181
Pentru vrăjitori i dăscântători și vrăjitori i dës- cântături . . . . .	182
Pentru vrăjmași . . . . .	182
Pentru gasdă dă hoți . . . . .	182
Pentru ghiciri și ghicitori i prooroci . . . . .	182
Pentru golăciune . . . . .	182
Pentru gură . . . . .	182—184
Pentru gust . . . . .	184—185
Pentru gustare . . . . .	185
Pentru gătelă . . . . .	185—186
Pentru gâlcevuri . . . . .	186—187
Pentru gând . . . . .	187—188
Pentru gir-mîr . . . . .	188
Pentru glume . . . . .	189
Pentru grai, grăire și grăitori dă bine și dă rău . . . . .	189

	Pagina
Pentru grabă . . . . .	189
Pentru grași și grășime . . . . .	189
Pentru grătă și grețosî . . . . .	189
Pentru greotăți . . . . .	190
Pentru grețosî . . . . .	190
Pentru greșeli . . . . .	190—201
Pentru griji, îngrijire, îngrijitori și ne-îngrijire . . . . .	201—203
Pentru grăpă . . . . .	203
Pentru grozăvie . . . . .	203
Pentru grăire și grăitori de rău, de bine . . . . .	203
Pentru grășime . . . . .	203
Pentru grădină . . . . .	203
Pentru jale . . . . .	203
Pentru jafuri și jefuitori . . . . .	203—204
Pentru jocuri și danțuri . . . . .	204
Pentru jocuri de cărți și la noroc . . . . .	204
Pentru jug . . . . .	204—205
Pentru jurămint și călcare și călcători de jură- mint . . . . .	205—207
Pentru judecători și judecăți . . . . .	207—212
Pentru jălbii . . . . .	212
Pentru jertfe . . . . .	212—213
Pentru jăfuitori . . . . .	213
Pentru jîngășie . . . . .	213
Pentru zavistie și zavistnici și pizmă, pizmuire, pizmași și pizmătăreți . . . . .	213—217
Pentru zarafi . . . . .	217
Pentru zadarnici și zădărnice sau deșertăciune . . . . .	218
Pentru zestre . . . . .	218—219
Pentru ziua și noapte . . . . .	219
Pentru zîmbire . . . . .	219
Pentru dicere și cele ce se dic . . . . .	219—220
Pentru zidari, zidiri și lemnari și clădiri . . . . .	220
Pentru zugrăvi . . . . .	220
Pentru zule . . . . .	220
Pentru zuluși . . . . .	220
Pentru zălog . . . . .	220
Pentru zăbavă . . . . .	221
Pentru zădărnicie . . . . .	221
Pentru sgârcitură și sgârciți și scumpi și scum- pete, și glumerți și sloboți la mână . . . . .	221—224
Pentru suerenie și smeriți, și plecați și plecă- ciune . . . . .	224—227
Pentru sbierete . . . . .	227
Pentru cal . . . . .	227
Pentru cale, călători și călătorie . . . . .	227
Pentru cantaragi și cântar . . . . .	227—228
Pentru cap . . . . .	228
Pentru capriți . . . . .	228
Pentru car . . . . .	228
Pentru caraghiosî . . . . .	228
Pentru carte . . . . .	228
Pentru casă . . . . .	229
Pentru casnici . . . . .	230
Pentru cheie . . . . .	230

	Pagina
Pentru chezași și chezășie . . . . .	230—231
Pentru cheltuieli . . . . .	231—232
Pentru chemare . . . . .	232
Pentru chef . . . . .	232
Pentru chiorii . . . . .	232
Pentru chinul . . . . .	233
Pentru chipzuire . . . . .	233
Pentru cojoc . . . . .	233
Pentru cochetărie . . . . .	233
Pentru cocoșari . . . . .	233
Pentru colivi . . . . .	233—234
Pentru comandiri . . . . .	234
Pentru comedii . . . . .	234
Pentru comori . . . . .	234
Pentru condei . . . . .	234
Pentru copii, copilărie și fii, fete, feciorie, fetie și părinți . . . . .	235—246
Pentru copilărie . . . . .	246
Pentru coraj, curaj . . . . .	246
Pentru coronă . . . . .	246
Pentru corăbii . . . . .	247
Pentru cuviință . . . . .	247
Pentru cuvinte, cuvîntare și cuvîntători . . .	247
Pentru culcare . . . . .	251
Pentru cumpănă . . . . .	251
Pentru cumpătare . . . . .	252
Pentru cumpărire și cumpărit și crușime . . .	252—254
Pentru cunoscință și cunoscători, și ne-cunoscē- tori și nemulțămire și ne-mulțămitori și ne-re- cunoscință și ne-recunoscători, și recunoscință și recunoscători . . . . .	254
Pentru cununii . . . . .	256—257
Pentru curaj . . . . .	257
Pentru curățenie . . . . .	257
Pentru curve, curvie și curvari și preacurvie .	257
Pentru cursari . . . . .	258
Pentru curse . . . . .	258
Pentru curte și curtezani . . . . .	258—259
Pentru cusururi . . . . .	259—260
Pentru cutremur . . . . .	260
Pentru cuget și cugetare . . . . .	260—262
Pentru cucernici . . . . .	262
Pentru cușit . . . . .	262
Pentru cosciug . . . . .	263
Pentru cai . . . . .	263
Pentru căință, căire și pocăință . . . . .	263
Pentru căutare . . . . .	264
Pentru căutătură . . . . .	264
Pentru călugări și călugărițe . . . . .	264—265
Pentru călăuză . . . . .	265
Pentru călători, călătorie . . . . .	265
Pentru călcare și călcători de jurămînt . . .	266
Pentru cămașă . . . . .	266
Pentru căpuire . . . . .	266
Pentru căruntețe . . . . .	266

	Pagina
Pentru cărți, adică scrisori și cărți de citit, de învățături, de științe . . . . .	266
Pentru căsătorie, căsnicie și casnici . . . . .	266—269
Pentru căscat, căscătură și tușit . . . . .	269—270
Pentru căciulă . . . . .	270
Pentru cădere și scădere . . . . .	270
Pentru câini . . . . .	270—271
Pentru cântar . . . . .	271
Pentru cântece, cântări și cântăreși . . . . .	271—272
Pentru câștig, dobândă și dobândi . . . . .	272—275
Pentru cârmă, cârmuire, ocârmuire . . . . .	275
Pentru cârpituri . . . . .	275
Pentru cârtelă și cârtitori . . . . .	276
Pentru clevetire, clevetitori i batjocoră, batjocoritori și bătaie de joc . . . . .	276—277
Pentru clădiri . . . . .	277
Pentru credemint, credincioși, credință și încredințare, încredere și ne-credință, ne-credincioși . . . . .	277—282
Pentru crescere de copii . . . . .	282
Pentru creștini . . . . .	282
Pentru critică . . . . .	283
Pentru crudițe . . . . .	283
Pentru laudă i laudători . . . . .	283—286
Pentru lacom . . . . .	286
Pentru lăgăn . . . . .	286
Pentru legătură . . . . .	286
Pentru lemnari . . . . .	286
Pentru lene, lenevire, leneși i trândăvie și moleculune . . . . .	286—290
Pentru lepădare de lume . . . . .	291
Pentru lege, adică credință către Domnul și cei fără-de-lege . . . . .	291
Pentru legi i legiuiri, adică prăvili, și legiuitori și nelegiuiri i nelegiuiri și cei fără-de-lege . . . . .	291—298
Pentru limbă și limbuși . . . . .	298—300
Pentru liniște și turburări . . . . .	300
Pentru linguire și linguișitori, i piș-piș și piș-păitori, pișpăituri și ciocoi i ciocoinicii și șopte . . . . .	300—305
Pentru lingăi . . . . .	305
Pentru lipsă . . . . .	305
Pentru logodnă . . . . .	306
Pentru loc . . . . .	306
Pentru luare . . . . .	306
Pentru lucrare de pământ . . . . .	307
Pentru lucrare, lucrări și lucruri . . . . .	307—310
Pentru lume . . . . .	310—312
Pentru lumină . . . . .	313
Pentru luminare . . . . .	313
Pentru lupte . . . . .	313
Pentru lux . . . . .	313—315
Pentru lăută și lăutari . . . . .	315
Pentru lăcomie și lacom i la avere și mâncare și saț, i nesaț, nesățioși . . . . .	315—317

	Pagina
Pentru lăcuință . . . . .	317
Pentru lăcrămii . . . . .	317—318
Pentru mare . . . . .	318
Pentru mari . . . . .	318
Pentru marturi i mărturii . . . . .	318—319
Pentru marfă . . . . .	319
Pentru masă . . . . .	319—320
Pentru mască . . . . .	320
Pentru mașine . . . . .	321
Pentru merinde . . . . .	321
Pentru merit . . . . .	321
Pentru mergere . . . . .	321
Pentru meserii . . . . .	321
Pentru meșteri, meșteșugari și meserii i meș- teșugiri . . . . .	322—323
Pentru mijlocitori și mijloce . . . . .	323
Pentru milostenie, milostivi, milostiviri și milă și nemilostivi, nemilostivire . . . . .	323—326
Pentru miniștri . . . . .	326
Pentru minuni . . . . .	326
Pentru minte . . . . .	327—334
Pentru minciuni și mincinoși . . . . .	334—337
Pentru misantropie . . . . .	337
Pentru mirare . . . . .	337
Pentru miros . . . . .	338
Pentru misidii . . . . .	338
Pentru mită . . . . .	338—339
Pentru mici . . . . .	339
Pentru mișelie . . . . .	339
Pentru morțe, morți, răposați și muritori i mor- tăciune . . . . .	339—346
Pentru moșici și moșicie . . . . .	346
Pentru moleciune . . . . .	346
Pentru monopol . . . . .	346
Pentru mormint și gropă . . . . .	347
Pentru mortăciuni . . . . .	347
Pentru morți . . . . .	347
Pentru mode . . . . .	347—348
Pentru moștenire și moștenitori . . . . .	348
Pentru muliere urâtă . . . . .	348
Pentru muliere înțeleptă . . . . .	348—349
Pentru muliere viclenă . . . . .	349
Pentru muliere vrednică și bărbată . . . . .	349
Pentru muliere grasă . . . . .	349
Pentru muliere casnică . . . . .	350
Pentru muliere cochetă și cochetărie . . . . .	350
Pentru muliere credincioasă . . . . .	350
Pentru muliere leneșă . . . . .	350
Pentru muliere limbută, și cicală i cea tăcută . . . . .	350—351
Pentru muliere mândră . . . . .	351
Pentru muliere ne-sățioasă . . . . .	351
Pentru muliere rea . . . . .	351—352
Pentru muliere rușinosă și cea fără de rușine . . . . .	352
Pentru muliere tăcută . . . . .	352
Pentru muliere temătoare . . . . .	352

	Pagina
Pentru muşiere fermecătoare . . . . .	353
Pentru muşiere fără ruşine . . . . .	353
Pentru muşiere frumoasă . . . . .	353
Pentru muşiere cicală . . . . .	353
Pentru muşiere cinstită . . . . .	353—354
Pentru muşiere bună . . . . .	354
Pentru muşiere bărbată . . . . .	354
Pentru muşiere bătrână . . . . .	354
Pentru muşiere blagoslovită . . . . .	354
Pentru muşiere dulce . . . . .	355
Pentru muşiere desfrinată . . . . .	355
Pentru muşiere drăgălaşă . . . . .	355
De obşte pentru muşieri . . . . .	356—370
Pentru mucalişi şi caraghfoşi . . . . .	370
Pentru mulţumire . . . . .	370—371
Pentru mume . . . . .	371—372
Pentru muncă şi muncitori . . . . .	372—378
Pentru muncitori . . . . .	378
Pentru muritori . . . . .	378
Pentru muştrare . . . . .	378
Pentru muci . . . . .	378
Pentru mănăstiri . . . . .	378
Pentru măreţi . . . . .	379
Pentru mări . . . . .	379
Pentru mărinimie adică inimă mare, curaj . . . . .	379
Pentru mărire . . . . .	380
Pentru măriş . . . . .	380
Pentru mărturie . . . . .	380
Pentru măsură . . . . .	380—381
Pentru măşti . . . . .	381
Pentru mătani . . . . .	381—382
Pentru mâini . . . . .	382—383
Pentru mânie şi mânioşi . . . . .	383—388
Pentru mânioşi . . . . .	388
Pentru mână . . . . .	388
Pentru mângăiere . . . . .	388—389
Pentru mîncare . . . . .	389—390
Pentru mîntuire . . . . .	390
Pentru mândri şi mândrie . . . . .	390—395
Pentru mîhnire . . . . .	395
Pentru nazuri . . . . .	395
Pentru nas . . . . .	396
Pentru nascere şi facere de copii . . . . .	396
Pentru nemi şi nemuri . . . . .	396—399
Pentru ne-ascultare . . . . .	399
Pentru ne-orînduială . . . . .	399
Pentru ne-odihnă . . . . .	399
Pentru ne-unire . . . . .	399
Pentru ne-învînovăţire . . . . .	399
Pentru ne-învăţaţi . . . . .	399
Pentru ne-îngrijire . . . . .	399
Pentru ne-îndurare . . . . .	399
Pentru ne-înţelegere . . . . .	399
Pentru ne-înţelegere şi ne-înţelegători . . . . .	400
Pentru neveste . . . . .	400

	Pagina
Pentru nevinovați i nevinovații . . . . .	400
Pentru nevoi i nevoințe . . . . .	401
Pentru nevoiași . . . . .	401
Pentru neghlobi, neroși i neroșie . . . . .	402—403
Pentru negoș, negustorie și negustori . . . . .	403
Pentru necazuri și necăjiți . . . . .	403—407
Pentru necuratul . . . . .	407
Pentru necunoscători . . . . .	407
Pentru necredincioși i necredință . . . . .	407
Pentru ne-legțuirii și ne-legțuiți . . . . .	407
Pentru nemerire . . . . .	407
Pentru nemernici . . . . .	407
Pentru ne-mislotivi, nemislotivire . . . . .	408
Pentru ne-mulțămire i ne-mulțămitori . . . . .	408
Pentru ne-muncitori . . . . .	408
Pentru ne-norociri i nenorociți . . . . .	408
Pentru ne-potrivre . . . . .	408
Pentru neputință i nepuțincoși . . . . .	408
Pentru ne-plăceri . . . . .	408
Pentru ne-pricepere . . . . .	408
Pentru ne-recunoscință i ne-recunoscători . . . . .	408
Pentru neroși și neroșie . . . . .	408
Pentru ne-răbdare . . . . .	408
Pentru nesat i nesățioși . . . . .	408
Pentru nesimțire i nesimțitori . . . . .	409
Pentru nesocotință . . . . .	409
Pentru nesomn . . . . .	409
Pentru neschimbătoare . . . . .	409
Pentru ne-statornici i ne-statornicie . . . . .	409
Pentru ne-temere . . . . .	409
Pentru netrebnici și netrebniți . . . . .	409
Pentru ne-cinste i necinstiți . . . . .	409
Pentru nebuni i nebuni . . . . .	410
Pentru ne-dreptate i nedreptăți . . . . .	410
Pentru ne-sciință . . . . .	410
Pentru nimic i nimicuri . . . . .	410
Pentru nopțe . . . . .	410
Pentru norode . . . . .	410—415
Pentru noroc i norocire și norociți și nenoro- cure i nenorociți . . . . .	410—423
Pentru nu și da . . . . .	423
Pentru noră . . . . .	423
Pentru nobili . . . . .	423
Pentru nume . . . . .	423—425
Pentru nunți . . . . .	425
Pentru nuri . . . . .	425—426
Pentru nurori . . . . .	426
Pentru năpaste, năpăstuire și năpăstuiți i ne- păstuiitori . . . . .	426—428
Pentru năravuri și rău năraviți . . . . .	428—430
Pentru nădejde . . . . .	430—434
Pentru nădușală . . . . .	434
Pentru pagubă . . . . .	434
Pentru pază . . . . .	434
Pentru palaturi . . . . .	435



	Pagina
Pentru palmă . . . . .	435
Pentru parte . . . . .	435
Pentru pat . . . . .	435
Pentru patini și pătimași . . . . .	435—440
Pentru patrie și patrioți i patrihoți . . . . .	440
Pentru pahare . . . . .	440
Pentru pace, împăcăciune și pentru războiu i bătălii . . . . .	440—446
Pentru pene . . . . .	446
Pentru petrecere împreună . . . . .	446
Pentru petrecerile de vreme . . . . .	446
Pentru pedepsi . . . . .	447
Pentru piept . . . . .	448
Pentru pierdere de vreme . . . . .	448
Pentru pizmă, pizmuire și pizmași i pizmătă- reși . . . . .	448
Pentru picătură . . . . .	448
Pentru pilde . . . . .	448—450
Pentru pipăire . . . . .	450
Pentru picere . . . . .	450—451
Pentru piș-piș și pișpăitori i pișpăituri . . . . .	451
Pentru poieți . . . . .	451
Pentru povară . . . . .	451
Pentru povățuire, i povățuitori și sfat, sfătuire i sfătuitoari i sfătoși . . . . .	451—455
Pentru poveste . . . . .	455—456
Pentru pocăință . . . . .	456
Pentru politică . . . . .	456
Pentru pomeni . . . . .	456
Pentru pomenire . . . . .	456
Pentru pomi . . . . .	457
Pentru popi și preoți . . . . .	457
Pentru propriu și oprire . . . . .	457
Pentru poroclelă . . . . .	457
Pentru porunci, poruncitori și călcare de po- runcă . . . . .	457—458
Pentru posomorire . . . . .	458
Pentru post . . . . .	458—459
Pentru poticnire . . . . .	459—460
Pentru poște . . . . .	460—462
Pentru podóbe . . . . .	462—463
Pentru pungă . . . . .	463—464
Pentru pureci și păduchi . . . . .	464
Pentru purtare . . . . .	464
Pentru pustietate . . . . .	465
Pentru putere i puțință și puternici, putincioși și ne-puțință i neputincioși . . . . .	465—467
Pentru puturoși . . . . .	467
Pentru puțin . . . . .	467
Pentru pușcă . . . . .	467
Pentru păgubași și păgubi . . . . .	468
Pentru păgâni și păgânătate . . . . .	468
Pentru păcate și păcătoși . . . . .	468—469
Pentru pământ . . . . .	469—470
Pentru pământeni . . . . .	470

	Pagina
Pentru păr . . . . .	470—471
Pentru părere . . . . .	471
Pentru părinți . . . . .	471
Pentru părtinire . . . . .	471
Pentru pas . . . . .	471
Pentru păstrare . . . . .	472
Pentru pătimasî și pătimî . . . . .	472
Pentru păhare . . . . .	472
Pentru păduchi . . . . .	472
Pentru pâine . . . . .	472
Pentru pânțe . . . . .	472—473
Pentru piră și pîritori, pîriși . . . . .	473—474
Pentru plată . . . . .	474
Pentru plecare . . . . .	474
Pentru plecați și plecături . . . . .	474
Pentru plimbare . . . . .	475
Pentru ploî . . . . .	475
Pentru plug i plugari și plugărie . . . . .	475
Pentru plăceri și ne-plăceri . . . . .	476—479
Pentru plângere . . . . .	479
Pentru pravilă . . . . .	479
Pentru praznice . . . . .	479
Pentru précurvie . . . . .	479
Pentru preoți . . . . .	479
Pentru prevedere . . . . .	479
Pentru prejudecare . . . . .	479—480
Pentru prepunere . . . . .	480
Pentru precupeți . . . . .	480
Pentru prefacere și prefăcuți . . . . .	480
Pentru preget . . . . .	480
Pentru preț . . . . .	480
Pentru prietenî, împrietenire și prieteșug . . . . .	480—494
Pentru prieteșug . . . . .	494
Pentru primire . . . . .	494—495
Pentru privighere . . . . .	495
Pentru privilegiuri . . . . .	495—496
Pentru primejdii . . . . .	496
Pentru primăvară . . . . .	496
Pentru pripă . . . . .	496
Pentru prisos i cele de prisos și trebuințe i cele de trebuință . . . . .	496—498
Pentru prihană . . . . .	498
Pentru pricepere și nepricepere . . . . .	498—499
Pentru pricinî . . . . .	499
Pentru prooroci . . . . .	499
Pentru provisie . . . . .	499
Pentru proprietate . . . . .	499—500
Pentru prostie și proști . . . . .	500—501
Pentru protecție . . . . .	501
Pentru probălnire . . . . .	502
Pentru prăvili . . . . .	502
Pentru prânz . . . . .	502
Pentru răi . . . . .	502
Pentru razim . . . . .	502
Pentru rană . . . . .	502

	Pagina
Pentru raritate . . . . .	502
Pentru recunoscință i recunoscători . . . . .	502
Pentru rele . . . . .	502
Pentru risipitori i risipă . . . . .	502
Pentru robi, i robie și desrobire . . . . .	503—504
Pentru roduri și rodire . . . . .	504—505
Pentru rugăciune . . . . .	505—506
Pentru rude și rudenie . . . . .	506—507
Pentru rușine și rușinoși . . . . .	507—509
Pentru răi . . . . .	509
Pentru rău, rele i răi, răutăcioși și răutate . . . . .	509—518
Pentru răsvrățire . . . . .	518—519
Pentru războiul . . . . .	519
Pentru răni . . . . .	519
Pentru răposai . . . . .	519
Pentru răspunsuri . . . . .	519—520
Pentru răsplătire . . . . .	520—521
Pentru răstrițe . . . . .	522
Pentru răsfățare și răsfățai . . . . .	522
Pentru rălăcire . . . . .	522
Pentru răcălă . . . . .	522
Pentru răbdare, suferire și nerăbdare . . . . .	522—524
Pentru rîvnă . . . . .	524—525
Pentru rigăritură i strămutat și bășină . . . . .	525
Pentru rînduială . . . . .	525
Pentru ris . . . . .	525—526
Pentru salată . . . . .	526
Pentru sapă și săpătură . . . . .	527
Pentru sarcină . . . . .	527
Pentru satana . . . . .	527
Pentru sable . . . . .	527
Pentru saț . . . . .	527
Pentru semeți i semeție . . . . .	528
Pentru semne i cei însemnați . . . . .	528
Pentru sete i secetoși . . . . .	528
Pentru seceriș . . . . .	528
Pentru siguranță . . . . .	528
Pentru silință . . . . .	528—529
Pentru silă și siluire . . . . .	529
Pentru simpatie . . . . .	530
Pentru simbrie . . . . .	530
Pentru simțiri și nesimțiri i nesimțitori . . . . .	530—531
Pentru sinubire . . . . .	531
Pentru singurătate . . . . .	531
Pentru sihastri și sihastrie . . . . .	531
Pentru sîrtă . . . . .	531—532
Pentru socoteli . . . . .	532
Pentru socotință i nesocotință . . . . .	532—534
Pentru socrii . . . . .	534
Pentru soli . . . . .	534
Pentru somn i nesomn și dormire . . . . .	534—536
Pentru somnoroși . . . . .	536
Pentru soroce . . . . .	536
Pentru sodomiți . . . . .	536
Pentru soție . . . . .	537—538

	Pagina
Pentru societate . . . . .	538
Pentru suire . . . . .	539
Pentru suvenir . . . . .	539
Pentru sughiț și suspinuri . . . . .	539
Pentru superstiție . . . . .	539
Pentru supunere și supuși . . . . .	539—541
Pentru supărare . . . . .	541—542
Pentru surdî . . . . .	543
Pentru suspinuri . . . . .	543
Pentru suferire . . . . .	543
Pentru suflet . . . . .	543—546
Pentru săvîrșire . . . . .	546—547
Pentru sêménat, sêmînță și sêménătură . . . . .	547
Pentru sănătate i sănătoși . . . . .	547—548
Pentru săpături . . . . .	548
Pentru săraci i sărăcie și bogași i bogăție . . . . .	548—558
Pentru săritură . . . . .	558
Pentru sărutare . . . . .	558—559
Pentru sărăcie . . . . .	559
Pentru sêrbători . . . . .	559— 560
Pentru sătuli și sărutare . . . . .	560
Pentru sânge . . . . .	560
Pentru sirmanî . . . . .	560—561
Pentru scară . . . . .	561
Pentru schimbare i cele neschimbătoare . . . . .	561—562
Pentru scoborire . . . . .	562
Pentru sculptat . . . . .	562
Pentru scumpete și scumpi i sgârciți . . . . .	562
Pentru scurte . . . . .	562
Pentru scăpare . . . . .	562
Pentru scăpotași . . . . .	562
Pentru scărpinat . . . . .	562
Pentru scădere . . . . .	563
Pentru scârbă . . . . .	563
Pentru scriere, scriitori, înscrisuri, scrisori i cărți . . . . .	563
Pentru slavă . . . . .	563—564
Pentru slab i slăbiciune . . . . .	565
Pentru slove . . . . .	565
Pentru slobođenje și slobođi . . . . .	565—567
Pentru slugă . . . . .	567
Pentru slujitori . . . . .	567
Pentru slujbe i slujbași și slujitori . . . . .	567—571
Pentru slutire . . . . .	571
Pentru slugi . . . . .	571—573
Pentru slăbiciune . . . . .	573
Pentru spalmă și speriat . . . . .	573
Pentru spate . . . . .	574
Pentru speriat . . . . .	574
Pentru spovedanie . . . . .	574
Pentru spurcați . . . . .	574
Pentru spăsanie . . . . .	574
Pentru sprincene . . . . .	574
Pentru stare . . . . .	574—575
Pentru stat . . . . .	575

	Pagina
Pentru statornici i statornicie și nestatornici i nestatornicie . . . . .	575—576
Pentru stomah . . . . .	576—577
Pentru stăpâni i stăpânitori și stăpânire . . . . .	577—585
Pentru strașnici . . . . .	585
Pentru stréjă . . . . .	585
Pentru străini i străinătate și înstrăinare . . . . .	585—586
Pentru strigare . . . . .	586
Pentru strănutat . . . . .	586
Pentru strășnicie i strășnici . . . . .	586
Pentru strîmbătate și strîmbi . . . . .	587
Pentru sfat, sfātuire i sfātuitori . . . . .	587
Pentru sfadă . . . . .	587—589
Pentru sfetnici . . . . .	588
Pentru sfială i sfoși și frică i fricoși și înfri-coșări . . . . .	588—590
Pentru sfințenie i sfinți și cele sfinte . . . . .	590
Pentru sfătoși . . . . .	590
Pentru sfîrșitul vieții . . . . .	590—591
Pentru sfîrșitul lucrurilor . . . . .	591
Pentru taîne . . . . .	591—592
Pentru tagă și tăgăduire . . . . .	593
Pentru talanturi . . . . .	593
Pentru tarl . . . . .	593
Pentru tată . . . . .	593
Pentru teatre . . . . .	593
Pentru temere adică, frică, sfială și netemere . . . . .	593—594
Pentru temere între casnici adică zule și netemere i temători și temătoare . . . . .	594—596
Pentru ticăloși i ticăloșii . . . . .	596
Pentru timpul . . . . .	596
Pentru tinerețe i tineri . . . . .	596—598
Pentru tirani și tiranie . . . . .	598—599
Pentru tipar . . . . .	599
Pentru titluri . . . . .	599
Pentru tolag . . . . .	599
Pentru tóletă . . . . .	599
Pentru tovarăși i tovrășie . . . . .	599—600
Pentru tocmélă . . . . .	600
Pentru turburări . . . . .	600
Pentru tușit . . . . .	600
Pentru tăgăduire . . . . .	600
Pentru tăcuți . . . . .	600
Pentru tăcere . . . . .	600
Pentru tălmăcire . . . . .	600
Pentru tâlhari și furi i furtișag și hoți i hoții și cursari . . . . .	600—601
Pentru tîrg adică tocmélă . . . . .	601
Pentru tîrg de vîndare . . . . .	601—602
Pentru traiu . . . . .	602
Pentru treaz . . . . .	602
Pentru trezi i trezite . . . . .	603
Pentru trecut . . . . .	603
Pentru trepte de cînstă . . . . .	603
Pentru trecere . . . . .	603

	Pagina
Pentru trebi . . . . .	603
Pentru trebuințe . . . . .	603
Pentru tristă omului . . . . .	603
Pentru tron . . . . .	603—604
Pentru trup . . . . .	604
Pentru trudă . . . . .	604
Pentru trăsnet . . . . .	604
Pentru favor . . . . .	604
Pentru fală, falnici i faleși . . . . .	604—605
Pentru fantasmă . . . . .	605
Pentru fapte . . . . .	605—609
Pentru facere de copii . . . . .	609
Pentru facere de bine i făcători de bine și vo- itori de bine și făcători de rele . . . . .	609—612
Pentru fabrică . . . . .	612
Pentru fașă . . . . .	612
Pentru ferelă . . . . .	612—613
Pentru fericire și fericite i fericiri . . . . .	613—617
Pentru fermecați i fermece . . . . .	618
Pentru fete i fetițe . . . . .	618
Pentru feciorie . . . . .	618
Pentru fețe . . . . .	618
Pentru fiare . . . . .	618
Pentru fi . . . . .	619
Pentru ființă . . . . .	619
Pentru filantropie . . . . .	619
Pentru filosofi i filosofie . . . . .	619
Pentru flotimie . . . . .	620
Pentru floxenie . . . . .	620
Pentru fire i cei grei la fire . . . . .	620—621
Pentru fâme i fâmete și sete i setoși . . . . .	621—622
Pentru foc . . . . .	622
Pentru folos . . . . .	622
Pentru fum . . . . .	622
Pentru furi și furtisag . . . . .	623
Pentru furcă . . . . .	623
Pentru fuse . . . . .	623
Pentru fuduli și fudulie . . . . .	623
Pentru făgăduieli . . . . .	623—625
Pentru făcători de rele . . . . .	625
Pentru făcători de bine . . . . .	625
Pentru făcili . . . . .	625
Pentru faleși . . . . .	625
Pentru femei . . . . .	625
Pentru fără de omenire . . . . .	625
Pentru fără-de-lege . . . . .	625
Pentru fabrici . . . . .	625
Pentru flecari i flécuri . . . . .	626—627
Pentru flori . . . . .	627
Pentru fluere . . . . .	627
Pentru flămândi i flămândite . . . . .	627
Pentru frați i frăție unde și tot omul se soco- tesce de frate . . . . .	627—628
Pentru fricoși și frică . . . . .	628
Pentru frumoșe i frumoși și frumoșe . . . . .	628—630

	Pagina
Pentru frăție . . . . .	630
Pentru friu și înfrinare i înfrinași și dēsfrinare i dēsfrinași . . . . .	631—632
Pentru haine i vėsminute . . . . .	632—633
Pentru hatir . . . . .	633
Pentru heare saū fiare . . . . .	633
Pentru holeră . . . . .	633—634
Pentru hotare . . . . .	634
Pentru hotăriri ! . . . . .	634
Pentru hoși i hoși . . . . .	634
Pentru hrană . . . . .	634—635
Pentru hrăpire . . . . .	635
Pentru cei însemnași . . . . .	635
Pentru cei vestiți . . . . .	635
Pentru cei grei la fire . . . . .	635
Pentru cei cu minte . . . . .	635
Pentru cei mari i cele mari și cei mici i cele mici . . . . .	635—640
Pentru cei mici . . . . .	640
Pentru cei slobodi la mână . . . . .	640
Pentru cei tari . . . . .	640
Pentru cei fără-dă-lege . . . . .	641
Pentru cei fără-dă-minte . . . . .	641
Pentru cei buni . . . . .	641
Pentru cei de aproape . . . . .	641
Pentru cei de opotrivă și nepotrivire . . . . .	641
Pentru cele ascunse . . . . .	641
Pentru cele urite . . . . .	641
Pentru cele întunecate . . . . .	641
Pentru cele vechi . . . . .	641
Pentru cele viitoare . . . . .	642
Pentru cele cu anevoie și piste putintă . . . . .	642
Pentru cele luminate . . . . .	642
Pentru cele mari . . . . .	642
Pentru cele mici . . . . .	642
Pentru cele ne-schimbătoare . . . . .	642
Pentru cele noi . . . . .	642
Pentru cele piste putintă . . . . .	642
Pentru cele próste . . . . .	642
Pentru cele rele . . . . .	643
Pentru cele simple . . . . .	643
Pentru cele scurte . . . . .	643
Pentru cele stricate . . . . .	643
Pentru cele sfinte . . . . .	643
Pentru cele trecute . . . . .	643
Pentru cele ce se dic . . . . .	643
Pentru cele bune . . . . .	643
Pentru cele din urmă . . . . .	643
Pentru cele dulci . . . . .	643
Pentru cele de prisos . . . . .	644
Pentru cele de trebuință . . . . .	644
Pentru cele de față . . . . .	644
Pentru cel necurat . . . . .	644
Pentru cerere și cerșetori . . . . .	644—645
Pentru cercare . . . . .	645

	Pagina
Pentru cernit . . . . .	645
Pentru certare . . . . .	645
Pentru cercetare . . . . .	645—646
Pentru cerșetori . . . . .	646
Pentru cetății și cetățeni . . . . .	646
Pentru ciomă . . . . .	646
Pentru ciudă i ciudate . . . . .	646
Pentru cicală . . . . .	647
Pentru cinuri . . . . .	647
Pentru cinste i cinstiți și necinste i necinstiți și trepte de cinste . . . . .	647—656
Pentru citire . . . . .	656
Pentru gene . . . . .	656
Pentru genuche . . . . .	656
Pentru giumerți . . . . .	656
Pentru gineri . . . . .	657
Pentru baie . . . . .	657
Pentru batjocoritori și batjocuri . . . . .	657
Pentru baluri și teatre . . . . .	657
Pentru bani . . . . .	657—660
Pentru barbă . . . . .	660
Pentru basne și bâsnitori . . . . .	660
Pentru babe . . . . .	660
Pentru bêt . . . . .	661
Pentru beți, beții, bețivi i băuturi și trezi i trezie . . . . .	661—668
Pentru bine, bune, bun, bunătați și nebun, nebuni . . . . .	668—670
Pentru bicini . . . . .	670
Pentru bilșugare . . . . .	670
Pentru biruință . . . . .	670—671
Pentru birnici . . . . .	671
Pentru biserici . . . . .	671
Pentru bóle și bolnavi . . . . .	671—673
Pentru bogați i bogăție . . . . .	673
Pentru bolnavi . . . . .	673
Pentru bondoci . . . . .	673
Pentru bordeie . . . . .	673
Pentru buze . . . . .	674
Pentru bucate, adică sămănături și cele de masă . . . . .	674
Pentru București . . . . .	674
Pentru bucurie . . . . .	674—675
Pentru bune, bun, bunătați . . . . .	675
Pentru bună dimineață . . . . .	675
Pentru burtă . . . . .	675
Pentru buhăbie . . . . .	675
Pentru băuturi . . . . .	675
Pentru băi . . . . .	675
Pentru bănuială i bănuitori . . . . .	675
Pentru bărbați i bărbăție . . . . .	675—678
Pentru bărbăție . . . . .	679
Pentru băsnitori . . . . .	679
Pentru bătaie . . . . .	679
Pentru bătaie de joc . . . . .	679
Pentru bătaii . . . . .	679



	Pagina
Pentru bătrâni, bătrâne i bătrânețe . . . . .	679—683
Pentru bășină . . . . .	683
Pentru blagoslovenie și blăsteme i blăstemați și blăstemății . . . . .	683
Pentru blăsteme, blăstemați i blestemății . . . . .	684
Pentru blândeți și blândețe . . . . .	684
Pentru brațe . . . . .	685
Pentru brănișor . . . . .	685
Pentru da . . . . .	685
Pentru dajdie . . . . .	685
Pentru dame . . . . .	685
Pentru danțuri . . . . .	686
Pentru dar, dare și darnici i dărnicie . . . . .	686—688
Pentru daruri adică dăstoinici i sufletesci și ta- lanturi . . . . .	688—690
Pentru dascăli . . . . .	690—691
Pentru datorie . . . . .	691—692
Pentru datorii de bani și datornici . . . . .	692
Pentru delicateță . . . . .	692
Pentru despotism . . . . .	692
Pentru decin . . . . .	692
Pentru degele . . . . .	692
Pentru dietă . . . . .	693
Pentru dichisuri . . . . .	693
Pentru diminué . . . . .	693
Pentru dinți . . . . .	693
Pentru dojană i dojenire . . . . .	693—694
Pentru Domni i stăpânitori și Domnie . . . . .	694—700
Pentru domnie . . . . .	700
Pentru Domnul din cer adică Dumnezeu și Dumnezeire . . . . .	700 704
Pentru dor și dorință . . . . .	705
Pentru dormire . . . . .	705
Pentru dohtori și dohtorii . . . . .	705—706
Pentru dobitoce și dobitocie . . . . .	707
Pentru dobândă . . . . .	707
Pentru duel . . . . .	707
Pentru dulceță i cele dulci . . . . .	707
Pentru Dumnezeu și dumnezeire . . . . .	707
Pentru dumbrăvi . . . . .	707
Pentru dureri . . . . .	707—708
Pentru duh . . . . .	708—710
Pentru duhovnici . . . . .	710
Pentru dușmani i dușmănie . . . . .	710
Pentru dăopotrivă . . . . .	710
Pentru dăosebire . . . . .	711
Pentru dajdi . . . . .	711
Pentru dășghinare . . . . .	711
Pentru dăsnărdare . . . . .	711
Pentru dăsnădăjduire i dăsnădăjdui . . . . .	711—713
Pentru dășrobire . . . . .	713
Pentru dăpărtare . . . . .	713
Pentru dăprindere . . . . .	713—714
Pentru dărnicie . . . . .	714
Pentru dăscoperire . . . . .	714

	Pagina
Pentru descântători i descântături . . . . .	714
Pentru despărțire . . . . .	714
Pentru deștoinicii i deștoinicii . . . . .	714
Pentru deșfătări . . . . .	714—715
Pentru deșfrinași i deșfrinări . . . . .	715
Pentru dătători . . . . .	715
Pentru defăimare i defăimători . . . . .	715—716
Pentru deșărtăciune . . . . .	716
Pentru dirzi i dirzie . . . . .	717
Pentru dragoste i draguși, draguțe și dragostoși i dragăstose și dragălași . . . . .	717—729
Pentru draci . . . . .	729
Pentru dregători i dregătorii . . . . .	729
Pentru dreptate i dreptși și nedreptate i ne- dreptși și drepturile omenirii . . . . .	729—734
Pentru drepturile omenirii . . . . .	734
Pentru dreptși . . . . .	735
Pentru dregere . . . . .	735
Pentru drumuri . . . . .	735
Pentru țără și patrie și patrioși i patrihoși și compatrioși . . . . .	735—739
Pentru țelină . . . . .	740
Pentru țeremonii . . . . .	740
Pentru ținere de minte . . . . .	740
Pentru țărani . . . . .	740
Pentru țerină . . . . .	740—741
Pentru țipe . . . . .	741
Pentru sôpte . . . . .	741
Pentru șireși și șiretlicuri . . . . .	741
Pentru scôle . . . . .	741
Pentru schlopși . . . . .	741
Pentru schimnici . . . . .	741—742
Pentru sciințe și ne-sciințe . . . . .	742—747
Errata . . . . .	479